BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

PLVTARCHVS

VITAE PARALLELAE

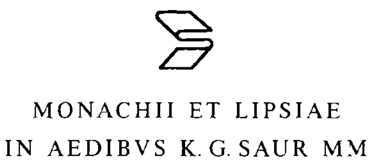
VOL. I FASC. 1

QVARTVM RECENSVIT

KONRAT ZIEGLER

EDITIONEM QVINTAM
CVRAVIT

HANS GÄRTNER

MONACHII ET LIPSIAE
IN AEDIBVS K. G. SAUR MM

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Plutarchus:
Vitae parallelae / Plutarchus. Ed. K. Ziegler. –
Monachii ; Lipsiae : Saur
(Bibliotheca Teubneriana)

Vol. 1. Fasc. 1. / Quartum rec. Konrat Ziegler. –
5. ed. / cur. Hans Gärtner. – 2000
ISBN 3-598-71672-9

Satz: Satzpunkt Leipzig
Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“ GmbH, Bad Langensalza

PRAEFATIO

Voluminis primi fasciculi prioris Plutarchi vitarum a. 1957 in lucem editi exemplaribus spe citius divenditis cum nova, idest tertia, recensio mihi paranda esset, id maxime consentaneum est agendum mihi fuisse, ut cum commentationum virorum doctorum his duobus vel tribus annis publicatarum tum editionis vitarum Thesei et Romuli (et Lycurgi et Numae) a Roberto Flacelière et Marcello Juneaux curatae et versione Francogallica ab Aemilio Chambry auctae[1]) ut par erat rationem haberem. M. Juneaux enim multos vitarum libros manuscriptos denuo excussit et de eorum vicissitudinibus nonnihil novi ad ea, quae ego in libro, 'Die Überlieferungsgeschichte der vergleichenden Lebensbeschreibungen Plutarchs,' anno 1907 edito collegeram — cuius tamen mentionem facere noluit —, attulit. sed antequam de eo argumento quae opus sunt explicem, repetenda sunt, quae de universa textus historia in praefatione editionis a 1957 exposui.

Plutarchum praeter illa XXIII paria vitarum parallelarum, quae ad nostram aetatem pervenerunt, etiam Epaminondae et Scipionis Africani (scilicet Maioris) vitas conscripsisse testis est Lampriae quem dicere solemus Plutarchi scriptorum catalogus[2], in quo cum vitae illae nulla aut temporum aut alius rei ratione habita digestae

1) Plutarque Vies, Tome I, Thésée-Romulus — Lycurgue-Numa, Texte établi et traduit par R. Fl., E. Ch. et M. J., Paris, «Les belles Lettres», 1957. cf. praeterea H. Erbse, Textkrit. Beiträge zu den Biographien Plutarchs, Rhein. Mus. 100, 1957, 271—294, et Die Bedeutung der Synkrisis in den Parallelbiogr. Plutarchs, Herm. 84, 1957, 398—424, et Gnom. 30, 1958, 519 usque ad 527. D. A. Russell, Class. Rev. N. S. 8, 1958, 242sq. A. Colonna, Riv. di Filol. **35, 1957, 422—424.**

2) Max Treu, Der sog. Lampriaskatalog der Plutarchschriften, Waldenburg i. Schl. 1873. K. Ziegler, Überlieferungsgesch. 33sqq.; Rhein. Mus. LXIII (1908) 239sqq.; ibid. LXXVI (1927) 20sqq.; Plutarchos von Chaironeia, 1949, 60sqq. (= RE XXI 696sqq.).

sine certo ordine enumerentur, satis manifestum est eo tempore, quo catalogus ille conscribebatur (quod fere saeculo III. vel IV. factum esse conicimus), vitas nondum in unum coactas et ad certum ordinem redactas et emendatas esse. quod tamen factum esse consentaneum est exeunte fere antiquitate, quo tempore in locum voluminum papyraceorum spissi codices, qui ex compluribus quaternionibus membranaceis conligarentur compluresque libros prisci illius generis complecterentur, confici coepti sunt. exstiterunt enim eo tempore, quo viri doctissimi Byzantini studia literarum per tria fere saecula neglecta redintegrare coeperunt, scilicet saeculo p. Chr. nono, duae collectiones vel recensiones vitarum parallelarum Plutarchi, quarum una eas vitas (sed exceptis Epaminondae et Scipionis ut quae iam perierant) duobus codicibus comprehensas, altera easdem per tres codices digestas exhibebat. ac bipartitae quidem recensionis tomum alterum ante oculos habuisse Photium patriarcham apparet, cum in codice (vel potius ex codice) 245 Bibliothecae suae varios locos ex his undecim vitarum paribus excerperet:

Dionis et Bruti
[Timoleontis et]Aemilii Pauli
Demosthenis et Ciceronis
Phocionis et Catonis minoris
Alexandri et Caesaris
Eumenis et Sertorii
Demetrii et Antonii
Pyrrhi et Marii
Arati et Artaxerxis
Agidis et Cleomenis [et Gracchorum]
[Philopoemenis et] Titi Flaminini.

Esse hanc seriem secundum tempora, quibus Graeci illi vixerunt, diligenter ordinatam primus vidit J. Schöne in Herma XXXVIII (1903) 314 sq. eamque praecessisse coniecit aliam seriem eadem ratione formatam, haec scilicet duodecim paria continentem:

Theseus et Romulus
Lycurgus et Numa

Solo et Publicola
Aristides et Cato maior
Themistocles et Camillus
Cimo et Lucullus
Pericles et Fabius Maximus
Nicias et Crassus
Coriolanus et Alcibiades
Lysander et Sulla
Agesilaus et Pompeius
Pelopidas et Marcellus.

Et servatus est nobis unus saltem codex, licet mutilatus, Seitenstettensis, qui haec paria continebat (et aliquot codices recentiores ex eo descripti, v. infra). rem ita se habere eodem fere tempore intellexerunt M. Pohlenz, Gött. Gel. Anz. 1907, 482 et W. Nachstädt, Berl. philol. Woch. 1907, 487 et K. Ziegler, Überlieferungsgesch. 36sq. sitne eiusdem originis per aliquot vitas codex Matritensis (quod adhuc mihi persuaseram), dubium nunc mihi videtur esse, v. infra.

Recensionis tripartitae multo plures testes habemus eosque integros, scilicet vitarum per tres codices digestarum in hunc modum:

I. tomus continet Theseum et Romulum
Solonem et Publicolam
Themistoclem et Camillum
Aristidem et Catonem maiorem
Cimonem et Lucullum
Periclem et Fabium Maximum
Niciam et Crassum
Coriolanum et Alcibiadem
Demosthenem et Ciceronem.

II. tomus continet Phocionem et Catonem minorem
Dionem et Brutum
Aemilium Paulum et Timoleontem
Sertorium et Eumenem
Philopoemenem et T. Flamininum
Pelopidam et Marcellum
Alexandrum et Caesarem.

III. tomus continet Demetrium et Antonium
Pyrrhum et Marium
Aratum et Artaxerxem
Agidem et Cleomenem et Gracchos
Lycurgum et Numam
Lysandrum et Sullam
Agesilaum et Pompeium.

Hunc ordinem qui instituit, eum id egisse apparet, ut primo loco Athenienses a Theseo ad Phocionem ex temporum ordine componeret, adiungeret Syracusanos Dionem et Timoleontem, componeret reges Alexandrum, Demetrium, Pyrrhum, in fine collocaret Lacedaemonios Lycurgum, Lysandrum, Agesilaum. qui restabant — Eumenes Cardianus, Philopoemen Megalopolitanus, Pelopidas Thebanus —, eos quod inter Syracusanos et reges illos interposuit, haud feliciter egit, infelicius, quod Agidem et Cleomenem reges Lacedaemonios antecedere iussit cives suos multo antiquiores; quamquam quod cum Arato aequali suo eos coniunxit, non male fecit.

Harum duarum recensionum tripartitam prius compositam esse quam bipartitam cum mihi visus essem probasse in libro Überlieferungsgesch. 21 sqq. et Rhein. Mus. LXIII (1908) 244 sqq., mox argumentis Fr. Fockii, qui in dissertatione Monasteriensi 1911 Quaestiones Plutarcheae inscripta bipartitam aetate praestare ostendere conatus est, obsecutus sum, cf. Rhein. Mus. LXVIII (1913) 97. nunc vero Hartmutum Erbse in Gnomonis Vol. XXX (1958) 526 Fockii argumenta ita labefactasse arbitror, ut non iam bipartitae recensionis principatus iure obtineri possit. nec tamen quod certum iudicium in hac quaestione ferri adhuc non posse videtur, id ad exercendam artem criticam multum pertinet, quia non ex stemmatum auctoritate satis lubrica, sed ex rerum et verborum perquisitione quam diligentissima verba genuina veterum auctorum restituenda sunt.

Ceterum utut haec res se habet, cum recensionis bipartitae partem tantum, idest octo vitarum paria (ac ne ea quidem integra), recensionem tripartitam integram multisque libris manuscriptis traditam teneamus, Lindsko-

gio et mihi (adnuente Wilamowitzio) commodius esse visum est in instituenda nova editione vitarum tripartitae recensionis ordinem sequi. abiciendus enim erat ordo vitarum a Francisco Asulano editionis Aldinae (anni 1519) curatore institutus et per omnes exinde usque ad nostram editionem servatus, quo vitae secundum aetates Romanorum ordinabantur, ita tamen ut complures et graves errores in eo ordine facile deprehendas. quo ordine autem Plutarchus ipse vitas suas conscripserit et ediderit, id accurate perspici posse post multas multorum virorum doctorum curas desperandum est; cf. Carl Stoltz, Zur relativen Chronologie der Parallelbiographien Plutarchs, Lund 1929 (= Lunds Universitets Årsskrift N. F. Avd. 1, XXV nr. 3) et K. Ziegler, Plut. v. Chair. 262sqq. (= RE XXI 899sqq.). cf. nunc etiam Flacelière l. c. XXIII sqq.

Primum igitur huius tripartiti operis volumen, cuius priorem fasciculum manibus tenes, hisce nititur fundamentis criticis:

BIPARTITAE RECENSIONIS LIBRI

S Seitenstettensis, membranaceus, saec. XI–XII, foliorum 284, e quibus 232 folia vetere manu scripta sunt. perierunt initio primi quinque quaterniones et primum folium quaternionis VI. (ϛ), idest 41 folia, in quibus quin vitae Thesei et Romuli et capita 1–20,8 vitae Lycurgi (usque ad *Ἑλλάνων*) exarata fuerint, non est dubium. continet haec principalis pars vitas Lycurgi et Numae, Solonis et Publicolae, Aristidis et Catonis, Themistoclis et Camilli, Cimonis et Luculli, Periclis et Fabii Maximi, Niciae et Crassi, Agesilai et Pompeii, sed ita, ut Lycurgi et Fabii et Niciae et Crassi et Pompeii vitae mutilae sint et XV. saeculo manu recentiore, quae codicem nullius pretii exscripsit, in bombycino suppletae. post ultimum quaternionem *λζ* (qui desinit in verba *ἀμφίδοξον ἔσχεν* = Pomp. 19,3) quot quaterniones quaeve vitae (praeter maiorem Pompeii partem quae quattuor fere quaterniones explebat) perierint, nescimus. – Codex accuratissime scriptus passim correcturas et manus primae

et secundae praebet. item in margine saepe variae lectiones adscriptae sunt, quarum nonnullae egregiae sunt memoriae testes. — Neque tamen in omnibus vitis eiusdem pretii Seitenstettensis est: in Cimone et Lucullo nullum fere ex eius foliis carpimus fructum, in Nicia et Crasso tenuis est messis, in Aristide et Catone interpolationibus infuscatus est adeo, ut magna praecavendi diligentia ibi uti oporteat. — Descripserunt codicem accuratissime C. Th. Michaelis, De Plutarchi codice ms. Seitenstettensi, Berolini 1885, et Lindskog in praefatione editionis Agesilai et Pompeii, Lipsiae 1906. contulit vitas Aristidis et Catonis R. Hercher (in editione earum, Berolini 1870), dein totum codicem Michaelis l. c. et (excepto Pericle) Wolfg. Meyer, De codice Plutarcheo Seitenstettensi eiusque asseclis, Lipsiae 1890, plurimas vitas C. Fuhr, Berl. philol. Woch. 1902, 1531 sq., denique totum codicem exceptis Aristide et Catone Lindskog. de fatis libri S egit Ziegler Rhein. Mus. LXXVI (1927) 21 sq.

Z Apographa Seitenstettensis libri — sive ex ipso sive ex apographis eius descripta — probavit esse Lindskog (in praef. ed. Ages. et. Pomp. VIII sqq.) omnes codices, qui aut ordine vitarum aut per singulas vitas forma textus cum S consentiunt; cf. Ziegler, Überlieferungsgesch. 25,1. ordinem vitarum Seitenstettensis praebent:

H Parisinus Gr. 1676 saec. XIV, cuius lectiones exstant apud Sintenisium in ed. mai. vol. IV (a. 1846) p. III sqq. (cui est F[a]); cf. Ziegler Überlief. 14.69 sqq. seriei S subiuncta sunt paria 1—3 tomi II tripartitae recensionis.

Ambrosianus 48 (= A 151 sup.) saec. XV; cf. Lindskog p. VIII sqq. Ziegler 164 sqq. 158 sq. seriei S subiuncta sunt paria 1—4 tomi III tripartitae recensionis.

Vaticanum Palatinum Gr. 286 saec. XV (cf. Lindskog p. V. Ziegler 14.82) et

Scorialensem Φ II 17 saec. XV (cf. Ziegler 14) gemellos esse eo apparet, quod vitarum ordinem S praebentes vitas Camilli, Luculli, Fabii Maximi, Crassi

omittunt. subiungit Vaticanus vitas Phocionis, Dionis, Aemilii, Timoleontis, Scorialensis vitas Dionis, Aemilii, Timoleontis. cf. etiam Juneaux XXXVIII, qui eo loco Scorialensem ex Vat. Pal. descriptum esse dicit, sed in stemmate p. XL proposito ambos ex eodem fonte oriundos delineat.

Holkhamicus 275 saec. XV, Lyc. et Num., Sol. et Publ., Arist. et Cat., Them. et Cam., Cim. et Luc. continens; cf. R. Foerster, Philol. XLII 163. Juneaux eum arte cum Ambrosiano cohaerere dicit.

L Parisinus Gr. 2955 saec. XV, Lyc. et Num., Sol. et Publ., Arist. et Cat. continens; lectiones eius dat Sintenis IV p. IV, cui L audit.

Per singulas vitas ex S (vel apographo eius) fluxerunt vel ad eum correcti sunt hi codices:

F Parisinus Gr. 1677 saec. XV, ceterum recensionis tripartitae, per Agesilaum et Pompeium cum S facit; cf. Sintenis IV p. LVIII sqq. Ziegler 14 sq. 46.

B Parisinus Gr. 1672 saec. XIV ineuntis, liber splendidissimus omnes vitas ex recensione tripartita sumptas et omnia moralia continens, per Fabium Maximum familiam S sequitur; cf. Michaelis 7. Meyer 28. Ziegler 17. 168. Cum B arte coniunctus est

Laurentianus LXIX 1 saec. XV, nisi quod is etiam per vitas Periclis et Niciae ad recensionem S accedit; Ziegler 168 sq.

Laurentianus LXIX 24 saec. XV, solam Crasssi vitam continet ex S derivatam, cf. Ziegler 167.

Laurentianus LXIX 4 saec. XV, volumen primum recensionis tripartitae continens, Aristidem et Catonem et Niciam et Crassum ex S sumpsit, cf. Ziegler 17 et 173 sqq.

Vaticanus Gr. 1006 saec. XV, vitas Niciae et Crassi continens, cum S facit, cf. Ziegler 162. 167.

Riccardianus 89 saec. XVI, excerpta quaedam ex vitis Numae et Cimonis continens; cf. Ziegler 208.

VM De Vaticano Gr. 1007 et Marciano 385 v. infra.

Cum illud codicis S apographon, e quo **Z** libri fluxerunt, eo demum tempore confectum sit, quo S iam detruncatus erat (nisi quod primum folium quaternionis ϛ nondum abscissum erat, v. Ziegler 165), nihili fere lectiones sunt **Z** librorum et in iis partibus, ubi S servatus suas suppeditat, et in iis partibus, quae cum in S desint, **Z** aliis nescio quibus exemplis usus est. cf. stemma bipartitae recensionis a Juneaux p. XL propositum, quod tamen ex omni parte certum esse caveas credere, cum praesertim haud ubique cum eis, quae in praecedentibus paginis de vicissitudinibus singulorum codicum exposita sunt, congruat.

N Matritensis N 55 (4685), bombycinus, saec. XIV, ex duabus constat partibus. pars prior foliorum 196 continet vitas Niciae (mutilam: cap. 24—30) et Crassi, Alcibiadis et Coriolani, Demosthenis et Ciceronis, Agesilai et Pompeii. in fine vitae Niciae itemque in fine Crassi stichometrica computatio subest. pars posterior continet paria 1—6 voluminis tertii recensionis tripartitae. pars prior quamquam et ipsa ordinem recensionis tripartitae praebeat (scilicet paria 7 et 8 et 9 voluminis primi), tamen ex recensione bipartita eam oriundam esse voluit Fr. Focke l. l. allatis argumentis, quae nunc — ut iam supra (p. VIII) exposui — Hartmutum Erbse secutus non iam certa esse arbitror. cf. et Ch. Graux, De Plutarchi cod. ms. Matritensi iniuria neglecto, Parisiis 1880 (= Rev. de philol. n. s. V, 1881, 1 sqq.). C. Th. Michaelis, De Plutarchi cod. ms. Matritensi, Berolini 1893. Lindskog p. IX sqq. Ziegler Überlief. passim et Rhein. Mus. LXVIII (1913) 97 sqq. sed cum ad vitas in hoc priore fasciculo proponendas cod. **N** non pertineat, plura de eo in praefatione fasciculi posterioris a. 1959 editi exposui.

U Vaticanus Gr. 138 (v. infra) in Demosthenis cap. 3,2—31 et tota Ciceronis vita gemellus libri **N** est.

TRIPARTITAE RECENSIONIS LIBRI Υ

Librorum huius recensionis triginta septem aut tomos tres omnes aut tomum I totum aut partes eius singulasve vitas continentium, quos in libro Überlieferungsgesch. percensui necessitudinesque eorum explorare conatus sum, Lindskogius in editione anni 1914 re diligenter perpensa tres elegit **UMA**, quibus per fasciculos I 1 et I 2 pro fundamento recensionis (iuxta **S** et **N**) uteretur, adhibitis hic illic aliis quibusdam libris iam pridem excussis, eumque in nova editione fasciculi I 1 ante hos III annos emissa sequi non dubitavi, siquidem neque ego neque (quod sciam) alius quisquam non satis accurate Lindskogium egisse iudicavit. nunc vero cum eodem fere quo mea tempore editio Thesei et Romuli (et Lycurgi et Numae) a R. Flacelière et M. Juneaux curata in lucem prodisset, quam supra p. V commemoravi quaeque libris mss. denuo collatis nititur, deliberandum mihi fuit, utrum a Lindskogii ratione recensendi recedendum mihi esset necne.

Adhibuit igitur M. Juneaux in recensendis vitis Thesei et Romuli – neglectis iure Ambrosiano A 153 sup. (50), Athoo Dionysii 90 (3624), Baroccianis 200 et 226, Athoo Iviron 141, Vindobonensi philol. 86– codices XXII, quorum XX ego in libro Überlieferungsgesch. a. 1907 edito pertractavi, duos Vaticanos Gr. 2175 (saec. XIV) et 2190 (saec. XV) ille addidit nec tamen nisi paucis locis scripturas eorum (pravas omnes) in apparatu suo attulit. exceptis codicibus Barocciano 137, Canoniciano 93, Mosquensi 339, in quibus paucos locos exempli gratia inspicere satis habuit, omnes illos codices contulisse se dicit, quibus inter se comparatis quo modo cohaererent enucleare studuit. hac ratione quae invenit, ea maiore ex parte cum iis consentiunt, quae ego amplius L abhinc annis in libro illo indagavi, quo se diligenter usum esse commemorare oblitus est. pauca tamen observavit, quae me tunc temporis fugerant, quia nondum omnes codices conferre potueram; velut Parisinum 1673 (**C**) ex **U** fluxisse et Marcianum 385 (**M**) cum Parisino 1674 (**D**) – quem Parisini 1671 (**A**) gemellum esse iam

pridem constat — arte coniunctum esse docuit, unde apparet non ita magnum fructum iuxta **A** (et **U**) a **M** exspectari posse. stemma autem tripartitae recensionis, quod Juneaux p. L proposuit, pro certo haberi non posse iam eo elucet, quod ea delineatio (simili modo ac stemma bipartitae recensionis, v. supra p. XI) haud usque quaque cum eis consentit quae verbis de rationibus quae essent inter codices explicavit. nam — ut uno exemplo utar — Ambrosianum E 11 inf. (1012) p. XLIII ex eodem archetypo cum **DMV** (et aliis codicibus) derivatum esse dicit, p. XLVI autem et in stemmate p. L eum cum Parisino 1672 (**B**) coniungit.

Verum tamen cum quaerimus, quid lucri haec omnis disputatio ad restituendum verum Plutarchi textum nobis conferat, iamiam confiteri debemus perexiguum esse id lucrum propterea quod — ut et in aliorum auctorum scripta memoria perquirenda saepissime observatum est — plurimi codices textum eius archetypi, ex quo derivati sunt, minime purum aut integrum tradunt, sed plus minusve scripturas ex aliis fontibus depromptas textui exemplaris sui adspersas vel intrusas praebent, idque eo magis quo diligentiores doctioresque librarii describendi codices munus sustinuerunt. quo efficitur, ut non ex stemmatum auctoritate, sed eclectica lectionum diiudicandarum ratione unoquoque loco quae vera sit lectio indagandum sit.

Adhibuit Juneaux per vitas Thesei et Romuli in omnibus notis criticis praeter **UDA** codices **P** (Vat. Pal. Gr. 2), **B** (Paris. 1672), **I** (Paris. 1679), **E** (Paris. 1675), sed ne unus quidem est locus in **UDA** depravatus, cui ex **PBIE** medela adlata sit; quin immo ubicumque ab **UDA** discrepant, vitiosum textum exhibent; quod non mirum est quoniam textus vulgatus quem dicere solemus ex hoc codicum genere fluxit inde ab editione impressa principe Juntina anni 1517, quam ad codicem **I** redire p. 43sqq. libri Überlieferungsgesch. probavi. nihil igitur denuo excussis codicibus **PBIE** lectionibusque eorum adnotatis efficitur nisi ut apparatus criticus notis inutilibus amplificatus lectores conturbet. quod ut evitarem, etiam in

hac tertia editione spreta illa pravarum lectionum farragine paucorum illorum codicum scripturas adnotare satis habui, quos Lindskogius elegerat, quia optimos esse cognoverat. id unum mihi considerandum fuit, praestaretne pro **M** codice Parisinum **D** adhibere, ut qui vetustior est quemque Marciani fontem fuisse Juneaux stemmate suo videtur declarare. At **M** non ex **D** derivari posse quinquaginta fere loci vitarum Thesei et Romuli evincunt, quibus **D** vitiosum, **M** integrum textum praebet, quorum, ne longus sim, paucos tantum eosque graviores commemorasse satis habeo: p. 17,3 *δὲ* om. 17,9 *μοι* pro *μιν*. 19,6 *ἐστι* pro *ἔδει*. 21,3 *ἀλλάξαντα* pro *ἐξαλλάξαντα*. 26,16 *περὶ* pro *παρὰ*. 27,9 *υἱὸν* om. 27,11 *τῶν υἱῶν* pro *τὸν υἱόν*. 34,15 *πρὸς* pro *πρὸ*. 37,23 *ἐκδιδοῦσαν* pro *ἐνδιδοῦσαν*. 44,19 *παρακειμένην* pro *περικειμένην*. 50,1 *προστάγματι* pro *πράγματι*. 53,23 *μὲν* pro *δὲ*. 56,8 *μετοικῆσαι* pro *μετοικίσαι*. 57,14 *δὲ* om. 60,17 *ὑμᾶς* pro *ἡμᾶς*. 62,20 *ῥωμαίους* pro *ῥωμαίων*. 63,7 *ἐν τοῖς* om. 67,8 *προγενέσθαι* pro *προσγενέσθαι*. 67,25 *δὲ* om. 73,25 *ἐᾶτε* pro *ἐατέον*. 76,14 *προσιέναι* pro *προσίενται*. haud minor igitur vitiorum **D** numerus est quam codicis **M** totidem fere menda praebentis, quae nunc ut plane inutilia ex apparatu meo removi; inveniet ea, siquis volet, in apparatu editionis anni 1957 adnotata ad p. 7, 27. 8, 8. 18. 9, 3. 15. 10, 21. 11, 1. 10. 13, 3. 18. 14, 19. 27. 30. 17, 14. 18, 13. 20, 12. 21. 23, 29. 24, 2. 25, 4. 27. 26, 9.24. 27. 28, 3. 20. 29, 29. 31, 9. 33, 3. 35, 7. 25. 26. 36, 20. 43, 23. 47, 16. 51, 12. 20. 54, 30. 55, 15. 57, 27. 60, 18. 61, 11. 62, 20. 64, 22. 66, 6. 22. 29. 67, 16. 70, 27. 73, 28.

Dicat fortasse quispiam potuisse me rebus sic stantibus et **D** et **M** ut gemellis codicis optimi **A** carere. at melius mihi visus sum facere et per Theseum et Romulum et per ceteras huius fasciculi vitas non uno tantum iuxta **U** in ius vocando teste.

His igitur tripartitae recensionis codicibus per vol. I editio nostra nititur:

Vaticanus Gr. 138, membranaceus, saec. X–XI, **U** continet primum tripartitae recensionis vitarum volumen.

sex folia interiora quaternionis Δ (26—31) capita Rom. 25,4 — Sol. 3,8 continentia, quae in U perierant, chartacea ab alia manu saec. XV (u) suppleta sunt. tum duobus in fine codicis amissis quaternionibus (nempe λΓ et λΔ) consuebantur nova folia chartacea 16 (258—273) a manu cum u fere aequali, sed diversa, exarata, quo factum est, ut quae in his foliis leguntur Demosthenis cap. 3,2—31 et tota Ciceronis vita, ad N libri familiam accedant (*U*). — Plurimis vitis notae stichometricae subscriptae sunt; cf. Ch. Graux, Annuaire de l'assoc. pour l'encourag. des ét. Gr. en Fr. XVI (1882). A. B. Drachmann, Herm. XXX (1895) 75. Ziegler, Überlief. 81. 149sqq. 170sqq. Juneaux XLVIII. A. Colonna, Riv. di filol. 1957, 423. — Frequentes errores ex itacismo nati, duplices et simplices consonae saepe inter se confusae, syllabae hic illic suppressae (saepiusque a manu secunda additae), praepositiones (imprimis *περί* et *παρά*, ut interdum etiam in ceteris Υ libris) permutatae. — Contulit totum codicem Lindskog et per Theseum et Romulum Juneaux.

M Marcianus 385, chartaceus, saec. XIV—XV, continet duas partes: 1. familiae Υ Theseus et Romulus, Solo et Publicola, Themistocles et Camillus, Pericles et — in initio codicis a manu recentiore consarcinatus — Fabius Maximus. 2. Agesilaus et Pompeius, Phocio et Cato minor, Aristides et Cato Maior, Aemilius et Timoleo, Alexander et Caesar, Lycurgus et Numa, Nicias et Crassus, Dio et Brutus. eae huius secundae partis vitae vel vitarum particulae, quae et in S servantur, familiae S sunt, et exiguum lucrum ex hac codicis parte capimus. prior autem pars (imprimis in vitis Thesei et Romuli, ubi S deest) paulo maioris pretii est. in iis quoque Niciae partibus, ubi et S et N deficiunt, M libri lectiones haud aspernandae sunt. cf. C. Th. Michaelis, De Plutarchi cod. ms. Marciano 386, Berolini 1886, 5sqq. Lindskog p. III. Ziegler 15sqq. 63sqq. contulit codicem Michaelis et per Thes. et. Rom. Juneaux, cui audit m.

V Vaticanus 1007, chartaceus anni 1428, manu Georgii Chrysococcae scriptus, prorsus eiusdem atque Marcia-

nus (M) condicionis est, nisi quod pars prior etiam Cimonem et Lucullum Coriolanumque et Alcibiadem continet. per Theseum et Romulum Lindskog codicem contulit, ceteras omnes vitas conferre quamquam operae pretium esse non existimavit, in iis tamen partibus, ubi meliores libri desunt, aut contulit aut hic illic inspexit. cf. Lindskog p. IV. Ziegler 11. 15sq. 63sqq. 173.

Iam pridem editoribus praesto fuerunt libri mss., qui in bibliotheca nationali Parisina adservantur, scilicet:

Parisinus 1671, membranaceus, liber splendidus, auctore et adiutore Maximo Planude mense Iulio anni 1296 confectus et omnes vitas atque omnia fere moralia continens; cf. Sintenis ed. mai. praef. p. XV. J. Mewaldt, Sitz.-Ber. Akad. Berlin 1906, 827. Ziegler passim. cum voluminum II et III exempla, quae librarius A descripsit, nobis servata sint (scil. Laurentianus conv. suppr. 206 saec. X et Laurentianus plut. 69,6 anni 997), voluminis I exemplo careamus, codex A per hoc quidem volumen si non optimus, ut Sintenisio videbatur, at tamen inter optimos fontes censendus est. **A**

Parisinus 1674 saec. XIV, codicis A gemellus; cf. Sintenis l. c. et supra p. XIV sq. **D**

Parisinus 1672: v. supra p. XI et XIV. **B**

Parisinus 1673, membranaceus, saec. XIII, omnes vitas continens, exemplum habuit codicem a viro docto et lectionibus undique conrasis aucto et coniecturis (vel suis vel aliorum) interpolato, quo fit ut in quibusdam partibus ad codicis S similitudinem accedat utque textus eius minime spernendus sit, quamquam saepe difficile est diiudicatu, utrum lectionem traditam an coniectura confictam praebeat. cf. et Juneaux XLIX sqq. **C**

Parisinus 1675, bombycinus, saec. XIV, primum volumen continet. cf. supra p. XIV. **E**

Hos Parisinos libros apud Sintenisium collatos invenias. sed etiam exemplari editionis Reiskianae bibliothecae universitatis Kiloniensis, cuius in margine collator

Kontus olim lectiones Parisinorum adscripsit, Lindskog usus est et ipsos codices hic illic inspexit. passim etiam alios libros adhibuit, quos vel ipse inspexerat vel apud Sintenisium collatos invenerat, ut Baroccianos 137 et 226, Palatinum 2, Laurentianos 169 et 69, 1 et 69, 31, Urbinatem 96.

De Pseudo-Appiani historia Parthica ex vitis Crassi et Antonii excerpta quae erant dicenda in praefatione fasciculi posterioris dicta sunt.

In textu constituendo et praecipue in eligendis abiciendisve scripturis sive S sive Υ paulum ab ea ratione quam Lindskogius secutus erat recessi. is enim Seitenstettensem librum, nisi ubi textum aperte falsum exhibebat, pro duce habuit spreta recensionis Υ memoria. at ego cum perlustratis omnibus locis quibus S et Υ differunt vix pauciores esse intellexerim eos locos quibus Υ sincerum, S pravum textum praebeat, nunc non iam S perquam puriorem esse fontem quam Υ plurisque generaliter aestimandum esse quam illum persuasum habeo. erraverat sane Sintenisius, cum in editione maiore (annorum 1839sqq.) sescentas Stephani lectiones egregias, quas is sive ex Seitenstettensi sive ex gemello eius codice congesserat, ut fictas in suspicionem vocaret et semper fere Υ pro fundamento recensionis uteretur. quod falsum esse iam in praefatione voluminis IV (anni 1846) confessus est, cumque haud multo post liber Seitenstettensis inventus Stephani lectiones praeclare confirmasset, fieri non potuit quin viri docti eum librum summo opere amplecterentur eumque recensionis Υ libris valde praestare confiderent. at si ponimus contrarium factum esse, nempe ut primo Plutarchi verba ex libris stirpis S ederentur, postea autem Υ recensio inventa permultis locis in S pessumdatis medelam afferret, vix dubito quin viri docti hanc recensionem summis laudibus elaturi fuerint. sequitur ut neque S neque Υ principatum tenere oporteat, sed uno quoque loco uter melior testis sit deliberandum nobis ac diiudicandum sit. quod facere conatus in editione altera necnon in hac tertia saepius quam olim Lindskogius textum Υ textui S praetuli; quamquam non desunt loci quibus re quam possem diligenter perpensa

lectionem S a Lindskogio spretam praetulerim. ceterum de hoc argumento alio loco fusius me acturum esse spero.

De verborum recte scribendorum ratione repetere libet Lindskogii in praefatione editionis anni 1914 verba, quae sunt, severa orthographia sermonem Plutarchi constringere non oportere. ut exiguum sane lucrum, inquit, ex tali constantiae studio facimus, ita negare quis audeat nos nimia severitate usos res vel ad alias rationes vel ad fontes Plutarchi exquirendos graviores obscurare posse? quare *ἀεί: αἰεί, οὐδείς: οὐθείς, δυεῖν: δυοῖν, γίνομαι: γίγνομαι, θάλασσα: θάλαττα* sim., prout quoque loco melior librorum auctoritas suadebat, scripsi. ubi autem optimi codices, ut Seitenstettensis, semper vel semper fere unam eandemque formam praebent, hanc in iis quoque vitis, ubi deest meliorum codicum fides, restituere non dubitavi. sic *ἀβελτερία*, quod S semper praebet, et *φιλονικία*, quod saepissime, constanter scribendum esse censui. atque etiam contra meliorum librorum scripturas veras formas *μείγνυμι τείσω οἰκτίρω ἀνδρεία Ἐπαμεινώνδας* tacitus restitui. — Elisione constanter adhibenda — nisi certae rationes aliud iubebant — concursum vocalium abstuli.

In „testimoniis" afferendis Lindskogius non eos auctorum locos laudare voluerat ubi de eisdem rebus atque apud Plutarchum ageretur, sed eos quibus vera quaedam similitudo verborum inesset, quamquam appareret certos hic haud definiri posse fines. ego et in hoc primo volumine iterum tertiumque recognoscendo — ut feci olim in voluminibus II et III — maxime lectorum (imprimis historiae studiosorum) commoditati me consulturum esse duxi — quae suprema edendi lex mihi videtur esse —, si quosquos haberem locos parallelos adscriberem, nec multa quae gravioris sint momenti praetermisisse me spero; quodsi qua me fugerunt, veniam peto, ut qui parergi potius instar hanc adnotationis partem instituerim. quam accuratissime enim conlatis aliorum auctorum testimoniis haud mediocriter nos ad textum Plutarcheum intellegendum adiuvari et Lindskogius in Hermae vol. XLIX (1914) 369sqq. demonstravit et ego

persaepe expertus in commentationibus „Plutarchstudien" in Musei Rhenani voluminibus LXIII–LXXXVII (1908–1938) publici iuris factis passim exposui.

In plagulis emendandis Bruno Doer Berolinensis benigne me adiuvit. cui debitas gratias ago.

Gottingae, mense Octobri 1959.

Konrat Ziegler

Quartum mihi hunc primum vitarum Plutarchi fasciculum recensenti, cuius editio tertia ante hos octo annos in publicum prodierat, in primis duo libri respiciendi fuerunt, scilicet tomus II editionis a Roberto Flacelière et Marcello Juneaux curatae (v. supra p. V), qui vitarum paria Solonis et Publicolae Themistoclisque et Camilli continens anno 1961 typis expressus est, et liber qui inscribitur Plutarchi vita Aristidis, introduzione, testo, commento, traduzione ed appendice a cura di Ida Calabi Limentani, Firenze 1964, in quo mulier doctissima textum editionis meae secuta res a Plutarcho narratas amplis explicationibus ornavit necnon cum ceteros scriptorum locos ad Aristidem pertinentes addidit tum famosum illud documentum, inscriptionem dico nuper Troezene inventam, quae quo rationis vinculo coniuncta sit cum decreto Themistoclis etiam a Plutarcho in vita Themistoclis cap. 10, 4 (p. 168, 26sqq.) commemorato, magna est inter viros doctos dissensio.

Testimonia in superiore parte apparatus critici (quem dicimus) hic illic auxi.

Gottingae prid. Kal. Apr. 1968

Konrat Ziegler

AD EDITIONEM QVINTAM

Hunc vitarum fasciculum, qui ante hos LXXXVI annos princeps editionis nascendae prodierat quemque ter deinde editor doctus recensuerat et obiter correxerat atque auxerat, ut retractarem monuit bibliopola, ne volumen heroum necnon magnorum virorum fatis rebusque gestis a Plutarcho eleganter narratis nobile ideoque prae ceteris gratum acceptumque ut opinor omnibus antiquitatis studio deditis futurum diutius deesset. Quod onus equidem non sine cunctatione suscepi, quippe qui longum et laboriosum id fore scirem; nam neque fructus commentationum editionum commentariorum sescentorum post a. MCMXIV publici iuris factorum neglegendi erant et facies ut ita dicam habitusque qualem editioni K. Ziegler olim induerat altius mutari reverentiae respectus non permittebat.

Ideo indolem editionis religiose servans typothetarum errores solum mendaque minora per vitarum textum tollenda et litteras vetustate hic illic oblitas aut deletas restituendas curavi. Impensiore autem cura addendorum et corrigendorum paginis editioni novae sub fine adiectis operam dedi et ibi – aeque ac in prioribus fasciculis feceram – cum annotationes de exemplis propriis fortuito magis collectas deprompsi tum uberrima variarum lectionum testimoniorum locorum similium explicationum copia usus sum, quam admirabili diligentia sollertia acumine doctissimi vitarum editores et commentatores C. Ampolo C. Carena M. Manfredini L. Piccirilli temporibus nostris de studiis Plutarcheis promovendis optime meriti in editionibus suis suppeditaverunt; de quarum affluentia permulta in Zieglerianam me transtulisse gratissimo animo confiteor.

Ratisbonae Id. Febr. MM. H. G.

CONSPECTVS SIGLORVM

S = Seitenstettensis
S^1 = scriptura manus primae cod. S
S^2 = scriptura manus secundae cod. S
S^m = scriptura marginis cod. S
S^τ = scriptura ipsius textus cod. S (ubi nil aliud adnotatur, in margine S idem legitur quod in meo textu). Eadem ratione in scripturis ceterorum codicum usus sum.
Z = Apographa codicis S (scil. H et ex parte MV)
H = Parisinus 1676
U = Vaticanus 138 veteris manus
u = Vaticanus 138 novae manus (in Rom. et Sol.)
A = Parisinus 1671
B = Parisinus 1672
C = Parisinus 1673
D = Parisinus 1674
E = Parisinus 1675
M = Marcianus 385
V = Vaticanus 1007
ϒ = UMA (et BCEV)

NOTAE

Am. = Amyot
Anon. = Anonymus
Br. = Bryan
Cast. = Castiglioni
Cob. = Cobet
Cor. = Coraes
Emp. = Emperius
Ha. = Hartman
Herw. = van Herwerden
Kron. = Kronenberg
Leop. = Leopold
Li. = Lindskog
Mu. = Muret
Rei. = Reiske
Ri. = Richards
Scal. = Scaliger
Sch. = Schaefer
Sint. = Sintenis
Sol. = Solanus
Va. = Valckenaer
Vulc. = Vulcobius
We. = Westermann
Wil. = v. Wilamowitz-Moellendorff
Wytt. = Wyttenbach
Xy. = Xylander
Zie. = Ziegler

Margini exteriori adscripsi paginas editionis Francofurtanae (a. 1599 et 1620), interiori Sintenisianae minoris (a. 1852—55, postea saepius repetitae) et Lindskogianae (a. 1914).

ΘΗΣΕΥΣ ΚΑΙ ΡΩΜΥΛΟΣ

1 Ls 1. Ὥσπερ ἐν ταῖς γεωγραφίαις, ὦ Σόσσιε Σενεκίων, 1
οἱ ἱστορικοὶ τὰ διαφεύγοντα τὴν γνῶσιν αὐτῶν τοῖς
ἐσχάτοις μέρεσι τῶν πινάκων πιεζοῦντες, αἰτίας παρα-
γράφουσιν ὅτι 'τὰ δ' ἐπέκεινα θῖνες ἄνυδροι καὶ θη-
5 ριώδεις', ἢ 'πηλὸς ἀιδνής', ἢ 'Σκυθικὸν κρύος', ἢ
'πέλαγος πεπηγός', οὕτως ἐμοὶ περὶ τὴν τῶν βίων τῶν 2
παραλλήλων γραφὴν τὸν ἐφικτὸν εἰκότι λόγῳ καὶ βάσι- b
μον ἱστορίᾳ πραγμάτων ἐχομένῃ χρόνον διελθόντι, περὶ
τῶν ἀνωτέρω καλῶς εἶχεν εἰπεῖν 'τὰ δ' ἐπέκεινα τερα- 3
10 τώδη καὶ τραγικά, ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι νέμονται,
καὶ οὐκέτ' ἔχει πίστιν οὐδὲ σαφήνειαν.' ἐπεὶ δὲ τὸν 4
περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καὶ Νομᾶ τοῦ βασιλέως
λόγον ἐκδόντες, ἐδοκοῦμεν οὐκ ἂν ἀλόγως τῷ Ῥωμύλῳ
προσαναβῆναι, πλησίον τῶν χρόνων αὐτοῦ τῇ ἱστορίᾳ
15 γεγονότες, σκοποῦντι δέ μοι

τοιῷδε φωτὶ (κατ' Αἰσχύλον) τίς ξυμβήσεται;
(Sept. 435)
τίν' ἀντιτάξω τῷδε; τίς φερέγγυος; (Sept. 395, 396)

ἐφαίνετο τὸν τῶν καλῶν καὶ ἀοιδίμων οἰκιστὴν Ἀθηνῶν 5
20 ἀντιστῆσαι καὶ παραβαλεῖν τῷ πατρὶ τῆς ἀνικήτου καὶ c

Cf. R. Flacelière, Rev. ét. gr. 1948, 67–103 || 5 πηλὸς ἀιδνής: Hesych. s. v. ἀιδνόν et πηλὸς ἀιδνός, Opp. Hal. 4,245 (ἀιδνής)

[UMA] Ἀρχαιολογίας Πλουτάρχου παραλλήλων τὸ πρῶτον U βιβλίον πρῶ[τον praecisum] A Πλουτάρχου παράλληλα M. De tit. cf. Ziegler, Überlief. 128–131 || 3 αἰτίας U: ἐνίοις MA || 5 πηλὸς MA: πάγος U, cf. testim. || 7 ἀναγραφὴν U || 15 δὲ] cf. p. 70,9 || 16 ξυστήσεται Aeschyl. U corr. || 18 ἀντιτάξεις Aeschyl. || 19 καλῶν] κλεινῶν Wil. cl. Pind. fr. 76 Sn.

μεγαλοδόξου Ῥώμης. εἴη μὲν οὖν ἡμῖν ἐκκαθαιρόμενον 2 LS
λόγῳ τὸ μυθῶδες ὑπακοῦσαι καὶ λαβεῖν ἱστορίας ὄψιν·
ὅπου δ' ἂν αὐθαδῶς τοῦ πιθανοῦ περιφρονῇ καὶ μὴ δέ-
χηται τὴν πρὸς τὸ εἰκὸς μεῖξιν, εὐγνωμόνων ἀκροατῶν
δεησόμεθα καὶ πρᾴως τὴν ἀρχαιολογίαν προσδεχομένων. 5

2. *Ἐδόκει δ' οὖν ὁ Θησεὺς τῷ Ῥωμύλῳ κατὰ πολλὰς*
ἐναρμόττειν ὁμοιότητας· ἄμφω μὲν γὰρ ἀνεγγύω καὶ
σκοτίω γενόμενοι δόξαν ἔσχον ἐκ θεῶν γεγονέναι,

ἄμφω δ' αἰχμητά, τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες (Il. 7, 281),

2 *καὶ μετὰ τοῦ δυνατοῦ τὸ ξυνετὸν ἔχοντες· πόλεων δὲ* 10
d *τῶν ἐπιφανεστάτων ὁ μὲν ἔκτισε τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ*
συνῴκισε τὰς Ἀθήνας· ἁρπαγὴ δὲ γυναικῶν ἑκατέρῳ
3 *πρόσεστιν· οὐδέτερος δὲ δυστυχίαν περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ*
νέμεσιν ἐγγενῆ διέφυγεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῶντες ἀμφό-
τεροι λέγονται τοῖς ἑαυτῶν προσκροῦσαι πολίταις, εἴ τι 15
τῶν ἥκιστα τραγικῶς εἰρῆσθαι δοκούντων ὄφελός ἐστι
πρὸς ἀλήθειαν.

2 **3.** *Θησέως τὸ μὲν πατρῷον γένος εἰς Ἐρεχθέα καὶ*
τοὺς πρώτους αὐτόχθονας ἀνήκει, τῷ δὲ μητρῴῳ Πελο-
2 *πίδης ἦν. Πέλοψ γὰρ οὐ χρημάτων πλήθει μᾶλλον ἢ* 20
παίδων μέγιστον ἴσχυσε τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλέων,
πολλὰς μὲν ἐκδόμενος θυγατέρας τοῖς ἀρίστοις, πολλοὺς
δὲ ταῖς πόλεσιν υἱοὺς ἐγκατασπείρας ἄρχοντας· ὧν εἷς
γενόμενος Πιτθεὺς ὁ Θησέως πάππος πόλιν μὲν οὐ
μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ᾤκισε, δόξαν δὲ μάλιστα πάν- 25
των ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος ἔσχεν.
3 *ἦν δὲ τῆς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ὡς ἔοικεν ἰδέα* 3 L

10 cf. Thuc. 2, 15, 2 || **20** Thuc. 1, 9, 2

[**UMA**] **7** *μὲν γὰρ* Vat. 2190: *γὰρ* **C** *μὲν* cet. | *ἐνεγγύω* **UM** || **9** *δ' αἰχμηταὶ* **U** || **10** *μετὰ* Muret: *μεταξὺ* | *ξυνετὸν* Zie.: *συνετὸν* codd. (*μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς* Thuc.) || **12** *συνώκησε* **M** || **16** ⟨*οὐχ*⟩ *ἥκιστα* Bast || **19** *ἀνῆκε* Ri. || **23** *ταῖς πόλεσιν* **U**: *ταῖς πολιτείαις* **MA** | *υἱοὺς* om. **AM**, cf. Thuc. 1, 4 || **25** *ᾤκησε* **D** Laur. 69, 1, cf. Paus. 2, 30, 9

καὶ δύναμις, οἵᾳ χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκιμεῖ μάλιστα b
περὶ τὰς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας, καὶ μίαν γε τού- 4
των ἐκείνην λέγουσι Πιτθέως εἶναι (Hes. Erg. 370)·

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.

3 S *τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος* (fr. 598)
6 *εἴρηκεν, ὁ δ' Εὐριπίδης* (Hipp. 11) *τὸν Ἱππόλυτον 'ἁγνοῦ*
Πιτθέως παίδευμα' προσειπὼν ἐμφαίνει τὴν περὶ τὸν
Πιτθέα δόξαν.

Αἰγεῖ δὲ παίδων δεομένῳ τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν λέγουσι 5
10 *τὸν θρυλούμενον χρησμόν, διακελευομένην μηδεμιᾷ γυ-*
ναικὶ συγγενέσθαι πρὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, οὐ πάνυ δὲ
τοῦτο φράζειν εὐδήλως δοκοῦσαν. ὅθεν εἰς Τροιζῆνα παρ-
ελθὼν ἀνεκοινοῦτο Πιτθεῖ τὴν τοῦ θεοῦ φωνὴν οὕτως
ἔχουσαν (Hendess 20)· c

15 *Ἀσκοῦ τὸν προὔχοντα πόδα, μέγα φέρτατε λαῶν,*
μὴ λύσῃς πρὶν δῆμον Ἀθηνέων εἰσαφικέσθαι·

ἄδηλον οὖν ὅ τι νοήσας ὁ Πιτθεὺς ἔπεισεν αὐτὸν ἢ διη-
πάτησε τῇ Αἴθρᾳ συγγενέσθαι. συνελθὼν δὲ καὶ γνοὺς 6
ἐκεῖνος ὅτι τῇ Πιτθέως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν
20 *αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα κρύψας ὑπὸ*
πέτραν μεγάλην ἐντὸς ἔχουσαν κοιλότητα συμμέτρως
ἐμπεριλαμβάνουσαν τὰ κείμενα· φράσας δὲ πρὸς μόνην 7
4 L *ἐκείνην καὶ διακελευσάμενος, ἂν υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γένηται*

2 Procl. ad Hesiod. Erg. 354 (Gaisford schol.) || **9** schol. Lycophr. 494 Apollod. 3, 207—208 Paus. 1, 27, 8 || **15. 16** scholl. Eur. Med. 679 et Lycophr. 494 Apollod. 3, 207 || **20** Hygin. fab. 37

[UMA] **7** *παιδεύματα* Eur. || **10** *θρυλλούμενον* MA || **15** *πόδα μέγα* libri Plut. et Apollod. (sed epit. Vat. et fragm. Sabb. *ποδάονα*): *ποδάονα* scholl. Lycophr. et Eur. || **16** *πρὶν γουνὸν Ἀθηνάων ἀφικέσθαι* schol. Eur. *πρὶν ἐς ἄκρον Ἀθηναίων ἀφίκηαι* Apollod. schol. Lycophr. | *ἀθηναίων* libri (*ἀθηνῶν* C) || **17** *ἄδηλον οὖν ὅτι* MA: *ἄδηλον οὖν ὅτε* U *ἄδηλον ὅτι* BE *ἃ δῆλον ὅτι* Am. editt., cf. Rom. p. 81, 15—18 || **23** *αὐτῆς* Barocciani 200 et 226

d *καὶ λαβὼν ἀνδρὸς ἡλικίαν δυνατὸς ᾖ τὴν πέτραν ἀναστῆσαι καὶ ὑφελεῖν τὰ καταλειφθέντα, πέμπειν πρὸς αὐτὸν ἔχοντα ταῦτα μηδενὸς εἰδότος, ἀλλ' ὡς ἔνεστι μάλιστα λανθάνοντα πάντας — ἰσχυρῶς γὰρ ἐδεδοίκει τοὺς Παλλαντίδας ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ καὶ διὰ τὴν ἀπαιδίαν* 5 *καταφρονοῦντας· ἦσαν δὲ πεντήκοντα παῖδες ἐκ Πάλλαντος γεγονότες — ἀπῄει.*

4. *Τεκούσης δὲ τῆς Αἴθρας υἱὸν οἱ μὲν εὐθὺς ὀνομασθῆναι Θησέα λέγουσι διὰ τὴν τῶν γνωρισμάτων θέσιν, οἱ δ' ὕστερον Ἀθήνησι παῖδα θεμένου τοῦ Αἰγέως αὐτόν·* 10 *τρεφόμενον δ' ὑπὸ τοῦ Πιτθέως ἐπιστάτην ἔχειν καὶ* e *παιδαγωγὸν ὄνομα Κοννίδαν, ᾧ μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι μιᾷ πρότερον ἡμέρᾳ τῶν Θησείων κριὸν ἐναγίζουσι, μεμνη-* 4 S *μένοι καὶ τιμῶντες πολὺ δικαιότερον ἢ Σιλανίωνα τιμῶσι καὶ Παρράσιον, εἰκόνων Θησέως γραφεῖς καὶ πλάστας* 15 *γενομένους.*

5. *Ἔθους δ' ὄντος ἔτι τότε τοὺς μεταβαίνοντας ἐκ παίδων ἐλθόντας εἰς Δελφοὺς ἀπάρχεσθαι τῷ θεῷ τῆς κόμης, ἦλθε μὲν εἰς Δελφοὺς ὁ Θησεύς (καὶ τόπον ἀπ' αὐτοῦ τὴν Θησείαν ἔτι νῦν ὀνομάζεσθαι λέγουσιν),* 20 *ἐκείρατο δὲ τῆς κεφαλῆς τὰ πρόσθεν μόνον, ὥσπερ Ὅμηρος* (Il. 2, 542) *ἔφη τοὺς Ἄβαντας· καὶ τοῦτο τῆς* 2 *κουρᾶς τὸ γένος Θησηὶς ὠνομάσθη δι' ἐκεῖνον. οἱ δ' Ἄβαν-* f *τες ἐκείραντο πρῶτοι τὸν τρόπον τοῦτον, οὐχ ὑπ' Ἀράβων διδαχθέντες, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν, οὐδὲ Μυσοὺς ζηλώ-* 25 *σαντες, ἀλλ' ὄντες πολεμικοὶ καὶ ἀγχέμαχοι καὶ μάλιστα δὴ πάντων εἰς χεῖρας ὠθεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις μεμαθη-* 5 L *κότες, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Ἀρχίλοχος* (fr. 3 D.) *ἐν τούτοις·*

8 3 *Οὔ τοι πόλλ' ἐπὶ τόξα τανύσσεται οὐδὲ θαμειαὶ*
σφενδόναι, εὖτ' ἂν δὴ μῶλον Ἄρης συνάγῃ 30

12 Hesych. s. v. *Κονείδης* || 17 schol. Il. 2, 11 Polyaen. 1, 4

[UMA] 11 *τοῦ* om. M || 12 *κονίδαν* M (*Κονείδης* Hesych.) || 19 *ὁ Θησεύς* om. M || 20 *ἀπ' αὐτοῦ θησέως τὴν θησείαν* M

ἐν πεδίῳ, ξιφέων δὲ πολύστονον ἔσσεται ἔργον·
ταύτης γὰρ κεῖνοι δαίμονές εἰσι μάχης
δεσπόται Εὐβοίας δουρικλυτοί.

ὅπως οὖν μὴ παρέχοιεν ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς 4
5 *πολεμίοις, ἀπεκείραντο. τοῦτο δ' ἀμέλει καὶ Ἀλέξανδρον*
τὸν Μακεδόνα ἐννοήσαντά φασι προστάξαι τοῖς στρατηγοῖς ξυρεῖν τὰ γένεια τῶν Μακεδόνων, ὡς λαβὴν ταύτην ἐν ταῖς μάχαις οὖσαν προχειροτάτην.

6. *Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον ἔκρυπτεν Αἴθρα τὴν*
10 *ἀληθινὴν τοῦ Θησέως γένεσιν· ἦν δὲ λόγος ὑπὸ τοῦ* b
Πιτθέως διαδοθεὶς ὡς ἐκ Ποσειδῶνος τεκνωθείη. Ποσειδῶνα γὰρ Τροιζήνιοι σέβονται διαφερόντως, καὶ θεὸς οὗτός ἐστιν αὐτοῖς πολιοῦχος, ᾧ καὶ καρπῶν ἀπάρχονται, καὶ τρίαιναν ἐπίσημον ἔχουσι τοῦ νομίσματος. ἐπεὶ δὲ 2
5 S *μειράκιον ὢν ἅμα τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ διέφαινεν ἀλ-*
16 *κὴν καὶ φρόνημα μετὰ νοῦ καὶ συνέσεως βέβαιον, οὕτως αὐτὸν ἡ Αἴθρα πρὸς τὴν πέτραν προσαγαγοῦσα, καὶ φράσασα περὶ τῆς γενέσεως τἀληθές, ἐκέλευσεν ὑφελεῖν τὰ πατρῷα σύμβολα καὶ πλεῖν εἰς Ἀθήνας. ὁ δὲ τὴν μὲν* 3
20 *πέτραν ὑπέδυ καὶ ῥᾳδίως ἀνέωσε, πλεῖν δ' ἀπέγνω, καί-* c
περ οὔσης ἀσφαλείας καὶ δεομένων τοῦ τε πάππου καὶ
6 L *τῆς μητρός. χαλεπὸν γὰρ ἦν πεζῇ πορεύεσθαι τὴν εἰς Ἀθήνας ὁδόν, οὐδὲν μέρος καθαρὸν οὐδ' ἀκίνδυνον ὑπὸ ληστῶν καὶ κακούργων ἔχουσαν. ὁ γὰρ δὴ χρόνος ἐκεῖνος* 4
25 *ἤνεγκεν ἀνθρώπους χειρῶν μὲν ἔργοις καὶ ποδῶν τάχεσι καὶ σωμάτων ῥώμαις ὡς ἔοικεν ὑπερφυεῖς καὶ ἀκαμάτους, πρὸς οὐδὲν δὲ τῇ φύσει χρωμένους ἐπιεικὲς οὐδ' ὠφέλιμον, ἀλλ' ὕβρει τε χαίροντας ὑπερηφάνῳ καὶ ἀπολαύ-*

4 mor. 180b Polyaen. 4, 3, 2 Synes. p. 79c || **17** Hygin. fab. 37 || **19** Paus. 1, 27, 8 Apollod. 3, 216 || **24** cf. Thuc. 1, 5

[UMA] **1** *ἐν πεδίῳ* om. M || **2** *ἐκεῖνοι, ἐ* exp. m. 1., U | *δαίμονες* Barocciani 200 et 226: *δαήμονες* cet. *αἴμονες* Schwyzer Phil. Woch. 1922, 644 post Nab., qui tamen *ἴδμονες* praefert || **12** *σέβονται* M: *σέβονται*, s. s. *σέβουσι*, A *σέβουσι* *τω* U || **18** *τἀληθὲς* add. AC || **20** *ὑπέδυ* MA: *ὑπέστη* U || **24** *ἐκεῖνος* om. U

οντας τῆς δυνάμεως ⟨τὸ⟩ ὠμότητι καὶ πικρίᾳ καὶ τῷ κρατεῖν βιάζεσθαι καὶ διαφθείρειν τὸ παραπῖπτον, αἰδῶ
d *δὲ καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ φιλάνθρωπον, ὡς ἀτολμίᾳ τοῦ ἀδικεῖν καὶ φόβῳ τοῦ ἀδικεῖσθαι τοὺς πολλοὺς ἐπαινοῦντας, οὐδὲν οἰομένους προσήκειν τοῖς πλέον* 5
5 *ἔχειν δυναμένοις. τούτων Ἡρακλῆς τοὺς μὲν ἐξέκοπτε καὶ ἀνῄρει περιιών, οἱ δὲ λανθάνοντες ἐκείνου παριόντος ἔπτησσον καὶ ἀνεδύοντο καὶ παρημελοῦντο ταπεινὰ πράτ-*
6 *τοντες. ἐπεὶ δ' Ἡρακλῆς ἐχρήσατο συμφορᾷ, καὶ κτείνας Ἴφιτον εἰς Λυδίαν ἀπῆρε, καὶ συχνὸν ἐκεῖ χρόνον ἐδού-* 10
λευε παρ' Ὀμφάλῃ, δίκην τοῦ φόνου ταύτην ἐπιθεὶς αὑτῷ, τότε τὰ μὲν Λυδῶν πράγματα πολλὴν ἔσχεν εἰρήνην καὶ ἄδειαν, ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις
e *αὖθις ἐξήνθησαν αἱ κακίαι καὶ ἀνερράγησαν, οὐδενὸς*
7 *πιεζοῦντος οὐδὲ κατείργοντος. ἦν οὖν ὀλέθριος ἡ πορεία* 15
τοῖς Ἀθήναζε πεζῇ βαδίζουσιν ἐκ Πελοποννήσου, καὶ τῶν λῃστῶν καὶ κακούργων ἕκαστον ἐξηγούμενος ὁ Πιτ- 6 S
θεύς, ὁποῖος εἴη καὶ ὁποῖα δρῴη περὶ τοὺς ξένους,
8 *ἔπειθε τὸν Θησέα κομίζεσθαι διὰ θαλάττης. τὸν δὲ πάλαι μὲν ὡς ἔοικε λεληθότως διέκαιεν ἡ δόξα τῆς Ἡρα-* 20
κλέους ἀρετῆς, καὶ πλεῖστον ἐκείνου λόγον εἶχε, καὶ προθυμότατος ἀκροατὴς ἐγίνετο τῶν διηγουμένων ἐκεῖ- 7 L
νον οἷος εἴη, μάλιστα δὲ τῶν αὐτὸν ἑωρακότων καὶ
9 *πράττοντι καὶ λέγοντι προστετυχηκότων· τότε δὲ παντά-*
f *πασιν ἦν φανερὸς πεπονθὼς ὅπερ ὕστερον χρόνοις πολ-* 25
λοῖς Θεμιστοκλῆς ἔπαθε καὶ εἶπεν, ὡς καθεύδειν αὐτὸν οὐκ ἐῴη τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον· οὕτως ἐκείνῳ τοῦ Ἡρακλέους θαυμάζοντι τὴν ἀρετὴν καὶ νύκτωρ ὄνειρος ἦσαν αἱ πράξεις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξῆγεν αὐτὸν ὁ ζῆλος καὶ ἀνηρέθιζε, ταὐτὰ πράττειν διανοούμενον. 30

7. *Ἐτύγχανον δὲ καὶ γένους κοινωνοῦντες, ἐξ ἀνεψιῶν*
4 *ὄντες. Αἴθρα μὲν γὰρ ἦν Πιτθέως θυγάτηρ, Ἀλκμήνη*

28 Plut. Them. 3, 4 et ibi l.l.

[UMA] 1 *τὸ* add. Zie. || 2 *κρατεῖν* del. Madvig | *βιάζεσθαί τε* MA || 29 *ἐξῆρεν* Ri.

δὲ Λυσιδίκης, Λυσιδίκη δὲ καὶ Πιτθεὺς ἀδελφοὶ γεγονότες ἐξ Ἱπποδαμείας καὶ Πέλοπος. δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο 2
καὶ οὐκ ἀνεκτόν, ἐκεῖνον μὲν ἐπὶ τοὺς πανταχοῦ πονηροὺς βαδίζοντα καθαίρειν γῆν καὶ θάλατταν, αὐτὸς δὲ
5 τοὺς ἐμποδὼν ἄθλους ἀποδιδράσκειν, τὸν μὲν λόγῳ καὶ δόξῃ πατέρα καταισχύνων διὰ θαλάττης φυγῇ κομιζόμενος, τῷ δ' ὄντι προσφέρων γνωρίσματα πέδιλα καὶ ξίφος ἀναίμακτον, οὐκ ἔργοις εὐθὺς ἀγαθοῖς καὶ πράξεσι παρέχων ἐμφανῆ χαρακτῆρα τῆς εὐγενείας.

10 Τοιούτῳ φρονήματι καὶ τοιούτοις λογισμοῖς ἐξώρμησεν, 3 b
ὡς ἀδικήσων μὲν οὐδένα, τοὺς δ' ὑπάρχοντας βίας ἀμυνούμενος. **8.** Καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ Περιφήτην, ὅπλῳ χρώμενον κορύνῃ καὶ διὰ τοῦτο Κορυνήτην ἐπικαλούμενον, ἁπτόμενον αὐτοῦ καὶ κωλύοντα προάγειν,
7 S συμβαλὼν ἀπέκτεινεν· ἡσθεὶς δὲ τῇ κορύνῃ, λαβὼν
16 ὅπλον ἐποιήσατο καὶ διετέλει χρώμενος ὥσπερ ὁ Ἡρα-
8 L κλῆς τῷ δέρματι τοῦ λέοντος. ἐκείνῳ μὲν οὖν ἐπίδειξις 2
ἦν φορούμενον ἡλίκου τὸ μέγεθος θηρίου κρατήσειεν, οὗτος δὲ τὴν κορύνην ἐπεδείκνυεν, ἡττημένην μὲν ὑπ' αὐ-
20 τοῦ, μετ' αὐτοῦ δ' ἀήττητον οὖσαν.

Ἐν δ' Ἰσθμῷ Σίνιν τὸν πιτυοκάμπτην, ᾧ τρόπῳ πολ- 3 c
λοὺς ἀνῄρει, τούτῳ διέφθειρεν, αὐτὸς οὐ μεμελετηκὼς οὐδ' εἰθισμένος, ἐπιδείξας δὲ τὴν ἀρετὴν ὅτι καὶ τέχνης περίεστι καὶ μελέτης ἁπάσης. ἦν δὲ τῷ Σίνιδι καλλίστη
25 καὶ μεγίστη θυγάτηρ ὄνομα Περιγούνη. ταύτην τοῦ πα- 4
τρὸς ἀνῃρημένου φυγοῦσαν ἐζήτει περιιὼν ὁ Θησεύς. ἡ δ' εἰς τόπον ἀπελθοῦσα λόχμην ἔχοντα πολλὴν στοιβήν τε πλείστην καὶ ἀσφάραγον, ἀκάκως πάνυ καὶ παιδικῶς ὥσπερ αἰσθανομένων δεομένη προσεύχετο μεθ' ὅρκων,
30 ἂν σώσωσιν αὐτὴν καὶ ἀποκρύψωσι, μηδέποτε λυμανεῖ-

12 Paus. 2, 1, 4 Diod. 4, 59, 2 Apollod. 3, 217 Hygin. fab. 38 ||
21 Paus. 2, 1, 4 Diod. 4, 59, 2 Apollod. 3, 217 Hygin. fab. 38

[UMA] 4 αὐτὸς Sint.: αὐτὸν || **17** τῷ] ὧν U[1] || **18** ⟨τὸ⟩ φορούμενον Br. ⟨αὐτὸ⟩ Zie. || **21** σίννιν (item postea): em. Xy. || **22** αὐτὸν Br. ||
28 ἀσπάραγον s. s. A || **29** προσηύχετο AM

5 σθαι μηδὲ καύσειν. ἀνακαλουμένου δὲ τοῦ Θησέως καὶ
d πίστιν διδόντος ὡς ἐπιμελήσεται καλῶς αὐτῆς καὶ οὐδὲν
ἀδικήσει, προῆλθε, καὶ τῷ μὲν Θησεῖ συγγενομένη Μελάνιπ-
πον ἔτεκε, Δηιονεῖ δὲ τῷ Εὐρύτου τοῦ Οἰχαλιέως ὕστερον
6 συνῴκησε Θησέως δόντος. ἐκ δὲ Μελανίππου τοῦ Θησέως 5
γενόμενος Ἴωξος Ὀρνύτῳ τῆς εἰς Καρίαν ἀποικίας μετέ-
σχεν· ὅθεν Ἰωξίδαις καὶ Ἰωξίσι πάτριον κατέστη μήτ'
ἄκανθαν ἀσφαράγου μήτε στοιβὴν καίειν, ἀλλὰ σέβεσθαι
καὶ τιμᾶν.

9. Ἡ δὲ Κρομμυωνία σῦς, ἣν Φαιὰν προσωνόμαζον, 10
οὐ φαῦλον ἦν θηρίον, ἀλλὰ μάχιμον καὶ χαλεπὸν κρα-
2 τηθῆναι. Ταύτην ὁδοῦ πάρεργον, ὡς μὴ δοκοίη πάντα
e πρὸς ἀνάγκην ποιεῖν, ὑποστὰς ἀνεῖλε, καὶ ἅμα τῶν μὲν
ἀνθρώπων τοῖς πονηροῖς ἀμυνόμενον οἰόμενος δεῖν τὸν 9 L
ἀγαθὸν προσφέρεσθαι, τῶν δὲ θηρίων καὶ προεπιχει- 15
ροῦντα τοῖς γενναίοις μάχεσθαι καὶ διακινδυνεύειν. 8 S
ἔνιοι δέ φασι τὴν Φαιὰν λῃστρίδα γενέσθαι γυναῖκα
φονικὴν καὶ ἀκόλαστον, αὐτόθι κατοικοῦσαν ἐν Κρομ-
μυῶνι, σῦν δ' ἐπονομασθεῖσαν διὰ τὸ ἦθος καὶ τὸν βίον,
εἶθ' ὑπὸ Θησέως ἀποθανεῖν. 20

10. Σκείρωνα δὲ πρὸ τῆς Μεγαρικῆς ἀνεῖλε ῥίψας
κατὰ τῶν πετρῶν, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος λῃστεύοντα
τοὺς παριόντας, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσιν ὕβρει καὶ τρυφῇ
προτείνοντα τὼ πόδε τοῖς ξένοις καὶ κελεύοντα νίπτειν,
f εἶτα λακτίζοντα καὶ ἀπωθοῦντα νίπτοντας εἰς τὴν θά- 25
2 λασσαν. οἱ δὲ Μεγαρόθεν συγγραφεῖς (FGrH 487 F 1)
ὁμόσε τῇ φήμῃ βαδίζοντες καὶ 'τῷ πολλῷ χρόνῳ', κατὰ
Σιμωνίδην (fr. 193 B⁴), 'πολεμοῦντες', οὔθ' ὑβριστὴν οὔτε
λῃστὴν γεγονέναι τὸν Σκείρωνά φασιν, ἀλλὰ λῃστῶν μὲν

3 Paus. 10, 25, 7 || 10 Diod. 4, 59, 4 Apollod. epit. 1, 1 || 12 ὁδοῦ πάρεργον: cf. Schmid Atticism. 1, 312 al. || 21 Paus. 1, 44, 8 Diod. 4, 59, 4 Apollod. epit. 1, 2 Hygin. fab. 38 || 28 mor. 359f 391f

[UMA] 13 ποιεῖν U: πονεῖν MA || 21 σκίρρωνα M h. l. et infra || 29 τὸν σκίρρωνα γεγονέναι M

κολαστήν, ἀγαθῶν δὲ καὶ δικαίων οἰκεῖον ἀνδρῶν καὶ
φίλον. Αἰακόν τε γὰρ Ἑλλήνων ὁσιώτατον νομίζεσθαι, 3 5
καὶ Κυχρέα τιμὰς θεῶν ἔχειν Ἀθήνησι τὸν Σαλαμίνιον,
τὴν δὲ Πηλέως καὶ Τελαμῶνος ἀρετὴν ὑπ' οὐδενὸς
5 ἀγνοεῖσθαι· Σκείρωνα τοίνυν Κυχρέως μὲν γενέσθαι
γαμβρόν, Αἰακοῦ δὲ πενθερόν, Πηλέως δὲ καὶ Τελαμῶ-
νος πάππον, ἐξ Ἐνδηίδος γεγονότων τῆς Σκείρωνος καὶ
Χαρικλοῦς θυγατρός· οὔκουν εἰκὸς εἶναι τῷ κακίστῳ 4
τοὺς ἀρίστους εἰς κοινωνίαν γένους ἐλθεῖν, τὰ μέγιστα
10 καὶ τιμιώτατα λαμβάνοντας καὶ διδόντας. ἀλλὰ Θησέα
φασὶν οὐχ ὅτε τὸ πρῶτον ἐβάδιζεν εἰς Ἀθήνας, ἀλλ'
10 L ὕστερον Ἐλευσῖνά τε λαβεῖν Μεγαρέων ἐχόντων, παρα- b
κρουσάμενον Διοκλέα τὸν ἄρχοντα, καὶ Σκείρωνα ἀπο-
κτεῖναι. ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τοιαύτας ἀντιλογίας.

15 **11.** Ἐν δ' Ἐλευσῖνι Κερκυόνα τὸν ἐξ Ἀρκαδίας κατα-
παλαίσας ἀνεῖλε, καὶ μικρὸν προελθὼν Δαμάστην ἐν
9 S Ἐρινεῷ τὸν Προκρούστην, ἀναγκάσας αὐτὸν ἀπισοῦν τοῖς
κλιντῆρσιν, ὥσπερ τοὺς ξένους ἐκεῖνος. ἔπραττε δὲ ταῦ-
τα μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οἷς ἐπε- 2
20 βουλεύετο τρόποις ἀμυνόμενος τοὺς προεπιχειροῦντας,
ἔθυσε τὸν Βούσιριν καὶ κατεπάλαισε τὸν Ἀνταῖον καὶ
τὸν Κύκνον κατεμονομάχησε καὶ τὸν Τέρμερον συρρήξας
τὴν κεφαλὴν ἀπέκτεινεν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸ Τερμέρειον κα- 3
κὸν ὀνομασθῆναι λέγουσι· παίων γὰρ ὡς ἔοικε τῇ κεφαλῇ c
25 τοὺς ἐντυγχάνοντας ὁ Τέρμερος ἀπώλλυεν. οὕτω δὴ καὶ
Θησεὺς κολάζων τοὺς πονηροὺς ἐπεξῆλθεν, οἷς μὲν
ἐβιάζοντο τοὺς ἄλλους ὑπ' ἐκείνου καταβιαζομένους,
ἐν δὲ τοῖς τρόποις τῆς ἑαυτῶν ἀδικίας τὰ δίκαια πάσ-
χοντας.

15 Paus. 1, 39, 3. 38, 5 Diod. 4, 59, 5 Apollod. epit. 1, 3. 4 Hygin. fab. 38 || 23 Hesych. et Suda s. v. *Τερμέρ(ε)ια κακά* schol. Eur. Rhes. 509 al.

[UMA] 16. 17 *ἐν ἑρμιόνῃ* vel *ἑρμιόνι*: em. Robert, cf. Paus. 1, 38, 5 Plat. Theaet. 143b || 22 *συρρήξαντα*: em. Anon. || 24 *τῇ κεφαλῇ* V: *κεφαλῇ* UMA

12. *Προϊόντι δ' αὐτῷ καὶ γενομένῳ κατὰ τὸν Κηφισὸν ἄνδρες ἐκ τοῦ Φυταλιδῶν γένους ἀπαντήσαντες ἠσπάσαντο πρῶτοι, καὶ δεομένου καθαρθῆναι τοῖς νενομισμένοις ἁγνίσαντες καὶ μειλίχια θύσαντες εἱστίασαν οἴκοι, μηδενὸς πρότερον αὐτῷ φιλανθρώπου καθ' ὁδὸν* 5 *ἐντυχόντος.*

d 2 *Ἡμέρᾳ μὲν οὖν ὀγδόῃ λέγεται Κρονίου μηνός, ὃν νῦν Ἑκατομβαιῶνα καλοῦσι, κατελθεῖν. κατελθὼν δ' εἰς τὴν πόλιν εὗρε τά τε κοινὰ ταραχῆς μεστὰ καὶ διχοφροσύνης, καὶ τὰ περὶ τὸν Αἰγέα καὶ τὸν οἶκον ἰδίᾳ νοσοῦντα.* 10
3 *Μήδεια γὰρ ἐκ Κορίνθου φυγοῦσα φαρμάκοις ὑποσχο-* 11 L *μένη τῆς ἀτεκνίας ἀπαλλάξειν Αἰγέα συνῆν αὐτῷ. προαισθομένη δὲ περὶ τοῦ Θησέως αὕτη, τοῦ δ' Αἰγέως ἀγνοοῦντος, ὄντος δὲ πρεσβυτέρου καὶ φοβουμένου πάντα διὰ τὴν στάσιν, ἔπεισεν αὐτὸν ὡς ξένον ἑστιῶντα φαρμά-* 15
4 *κοις ἀνελεῖν. ἐλθὼν οὖν ὁ Θησεὺς ἐπὶ τὸ ἄριστον, οὐκ ἐδοκίμαζε φράζειν αὐτὸν ὅστις εἴη πρότερος, ἐκείνῳ δὲ*
e *βουλόμενος ἀρχὴν ἀνευρέσεως παρασχεῖν, κρεῶν παρακειμένων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ὡς ταύτῃ τεμῶν*
5 *ἐδείκνυεν ἐκείνῳ. ταχὺ δὲ καταμαθὼν ὁ Αἰγεύς, τὴν* 10 S *μὲν κύλικα τοῦ φαρμάκου κατέβαλε, τὸν δ' υἱὸν ἀνα-* 21 *κρίνας ἠσπάζετο καὶ συναγαγὼν τοὺς πολίτας ἐγνώριζεν,*
6 *ἡδέως δεχομένους διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν. λέγεται δὲ τῆς κύλικος πεσούσης ἐκχυθῆναι τὸ φάρμακον ὅπου νῦν ἐν Δελφινίῳ τὸ περίφρακτόν ἐστιν· ἐνταῦθα γὰρ ὁ Αἰγεὺς* 25 *ᾤκει, καὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν πρὸς ἕω τοῦ ἱεροῦ καλοῦσιν ἐπ' Αἰγέως πύλαις.*

13. *Οἱ δὲ Παλλαντίδαι πρότερον μὲν ἤλπιζον αὐτοὶ*
f *τὴν βασιλείαν καθέξειν Αἰγέως ἀτέκνου τελευτήσαντος· ἐπεὶ δὲ Θησεὺς ἀπεδείχθη διάδοχος, χαλεπῶς φέροντες* 30 *εἰ βασιλεύει μὲν Αἰγεὺς θετὸς γενόμενος Πανδίονι καὶ*

1 Paus. 1,37,4 || 11 schol. Il. 11,741 || 28 schol. Eur. Hipp. 35

[UMA] 8 *κατελθεῖν* om. U || 16 *οὖν* MA: *δ'* U || 19 *ταῦτα*: em. Sint. | *τέμνων*: em. Br.

μηδὲν Ἐρεχθείδαις προσήκων, βασιλεύσει δ' ὁ Θησεὺς πάλιν ἔπηλυς ὢν καὶ ξένος, εἰς πόλεμον καθίσταντο, καὶ διελόντες ἑαυτούς, οἱ μὲν ἐμφανῶς Σφηττόθεν ἐχώ- 2 ρουν ἐπὶ τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ πατρός, οἱ δὲ Γαργηττοῖ 6
5 κρύψαντες ἑαυτοὺς ἐνήδρευον, ὡς διχόθεν ἐπιθησόμενοι τοῖς ὑπεναντίοις. ἦν δὲ κῆρυξ μετ' αὐτῶν ἀνὴρ Ἀγνούσιος ὄνομα Λεώς. οὗτος ἐξήγγειλε τῷ Θησεῖ τὰ βεβου- 3
12 L λευμένα τοῖς Παλλαντίδαις. ὁ δ' ἐξαίφνης ἐπιπεσὼν τοῖς ἐνεδρεύουσι, πάντας διέφθειρεν. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πάλ-
10 λαντος πυθόμενοι διεσπάρησαν. ἐκ τούτου φασὶ τῷ Παλ- 4 ληνέων δήμῳ πρὸς τὸν Ἀγνουσίων ἐπιγαμίαν μὴ εἶναι, μηδὲ κηρύττεσθαι τοὐπιχώριον παρ' αὐτοῖς 'ἀκούετε λεῴ'· μισοῦσι γὰρ τοὔνομα διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀνδρός.

15 **14.** Ὁ δὲ Θησεὺς ἐνεργὸς εἶναι βουλόμενος, ἅμα δὲ b καὶ δημαγωγῶν, ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν Μαραθώνιον ταῦρον, οὐκ ὀλίγα πράγματα τοῖς οἰκοῦσι τὴν Τετράπολιν παρέχοντα, καὶ χειρωσάμενος ἐπεδείξατο ζῶντα διὰ τοῦ ἄστεος ἐλάσας, εἶτα τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δελφινίῳ κατέθυσεν.

11 S Ἡ δ' Ἑκάλη καὶ τὸ περὶ αὐτὴν μυθολόγημα τοῦ 2
21 ξενισμοῦ καὶ τῆς ὑποδοχῆς ἔοικε μὴ πάσης ἀμοιρεῖν ἀληθείας. ἔθυον γὰρ Ἑκαλῆσιν οἱ πέριξ δῆμοι συνιόντες Ἑκαλείῳ Διί, καὶ τὴν Ἑκάλην ἐτίμων, Ἑκαλίνην ὑποκοριζόμενοι διὰ τὸ κἀκείνην νέον ὄντα κομιδῇ τὸν
25 Θησέα ξενίζουσαν ἀσπάσασθαι πρεσβυτικῶς καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοιούτοις ὑποκορισμοῖς. ἐπεὶ δ' εὔξατο μὲν 3 c ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ Διὶ βαδίζοντος ἐπὶ τὴν μάχην, εἰ σῶς παραγένοιτο θύσειν, ἀπέθανε δὲ πρὶν ἐκεῖνον ἐπανελθεῖν, ἔσχε τὰς εἰρημένας ἀμοιβὰς τῆς φιλοξενίας τοῦ
30 Θησέως κελεύσαντος, ὡς Φιλόχορος (FGrH 328 F 109) ἱστόρηκεν.

[UMA] **1** δ' ὁ] δὲ Sch. || **11** τὸν UA: τῶν M || **22** Ἑκαλῆσιν Madvig: ἑκαλήσιον || **23** Ἑκαλείῳ Meursius: ἑκάλῳ | Ἑκαλίνην Cor.: ἑκαλήνην || **26** ηὔξατο MA

15. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἧκον ἐκ Κρήτης τὸ τρίτον οἱ τὸν δασμὸν ἀπάξοντες. ὅτι μὲν οὖν Ἀνδρόγεω περὶ τὴν Ἀττικὴν ἀποθανεῖν δόλῳ δόξαντος ὅ τε Μίνως πολλὰ κακὰ πολεμῶν εἰργάζετο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ δαιμόνιον ἔφθειρε τὴν χώραν – ἀφορία τε γὰρ καὶ νόσος 5 ἐνέσκηψε πολλὴ καὶ ἀνέδυσαν οἱ ποταμοί – καὶ τοῦ θεοῦ 13 L προδείξαντος ἱλασαμένοις τὸν Μίνω καὶ διαλλαγεῖσι d λωφήσειν τὸ μήνιμα καὶ τῶν κακῶν ἔσεσθαι παῦλαν, ἐπικηρυκευσάμενοι καὶ δεηθέντες ἐποιήσαντο συνθήκας, ὥστε πέμπειν δι' ἐννέα ἐτῶν δασμὸν ἠιθέους ἑπτὰ καὶ 10 παρθένους τοσαύτας, ὁμολογοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν συγ- 2 γραφέων· τοὺς δὲ παῖδας εἰς Κρήτην κομιζομένους ὁ μὲν τραγικώτατος μῦθος ἀποφαίνει τὸν Μινώταυρον ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ διαφθείρειν, ἢ πλανωμένους αὐτοὺς καὶ τυχεῖν ἐξόδου μὴ δυναμένους ἐκεῖ καταθνήσκειν, τὸν δὲ 15 Μινώταυρον, ὥσπερ Εὐριπίδης (fr. 996 N²) φησί,

Σύμμεικτον εἶδος κἀποφώλιον βρέφος

γεγονέναι καὶ (fr. 997 N²)

Ταύρου μεμεῖχθαι καὶ βροτοῦ διπλῇ φύσει.

16. Φιλόχορος (FGrH 328 F 17a) δέ φησιν οὐ ταῦτα 12 S e συγχωρεῖν Κρῆτας, ἀλλὰ λέγειν ὅτι φρουρὰ μὲν ἦν ὁ 21 Λαβύρινθος οὐθὲν ἔχων κακὸν ἀλλ' ἢ τὸ μὴ διαφυγεῖν τοὺς φυλαττομένους, ἀγῶνα δ' ὁ Μίνως ἐπ' Ἀνδρόγεῳ γυμνικὸν ἐποίει καὶ τοὺς παῖδας ἆθλα τοῖς νικῶσιν ἐδίδου, τέως ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ φυλαττομένους· ἐνίκα δὲ 25 τοὺς προτέρους ἀγῶνας ὁ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνάμενος τότε καὶ στρατηγῶν ὄνομα Ταῦρος, ἀνὴρ οὐκ ἐπιεικὴς καὶ ἥμερος τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τῶν Ἀθη- 2 ναίων ὑπερηφάνως καὶ χαλεπῶς προσφερόμενος. Ἀριστο-

1 Diod. 4, 60, 61 || 17 mor. 520c || 20 Syncell. p. 163c || 29 mor. 298f

[UMA] 5 τε om. M || 6 ἐνέσκηψε M et e corr. A: ἐπέσκηψε U et ante corr. A || 7 προδείξαντος Zie. cl. Phoc. 28, 6. Brut. 12, 8. mor. 975b: προστάξαντος || 17 βρέφος] τέρας mor. || 22 οὐδὲν A

τέλης (fr. 485) δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Βοττιαίων πολιτείᾳ δῆλός ἐστιν οὐ νομίζων ἀναιρεῖσθαι τοὺς παῖδας ὑπὸ τοῦ
14 L Μίνω, ἀλλὰ θητεύοντας ἐν τῇ Κρήτῃ καταγηράσκειν· καί f ποτε Κρῆτας εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας ἀνθρώπων ἀπ-
5 αρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστέλλειν, τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀναμειχθέντας ἐκγόνους ἐκείνων συνεξελθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ τρέφειν ἑαυτοὺς αὐτόθι, πρῶτον μὲν εἰς 7 Ἰταλίαν διαπεράσαι κἀκεῖ κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν, ἐκεῖθεν δ' αὖθις εἰς Θρᾴκην κομισθῆναι καὶ κληθῆναι
10 Βοττιαίους· διὸ τὰς κόρας τῶν Βοττιαίων θυσίαν τινὰ 3 τελούσας ἐπᾴδειν· 'ἴωμεν εἰς Ἀθήνας'. ἔοικε γὰρ ὄντως χαλεπὸν εἶναι φωνὴν ἐχούσῃ πόλει καὶ μοῦσαν ἀπεχθάνεσθαι. καὶ γὰρ ὁ Μίνως ἀεὶ διετέλει κακῶς ἀκούων καὶ λοιδορούμενος ἐν τοῖς Ἀττικοῖς θεάτροις, καὶ οὔθ'
15 Ἡσίοδος (fr. 103 Rz.) αὐτὸν ὤνησε 'βασιλεύτατον' οὔθ' Ὅμηρος (Od. 19, 179) 'ὀαριστὴν Διὸς' προσαγορεύσας, ἀλλ' ἐπικρατήσαντες οἱ τραγικοὶ πολλὴν ἀπὸ τοῦ λογείου καὶ τῆς σκηνῆς ἀδοξίαν αὐτοῦ κατεσκέδασαν ὡς χαλεποῦ b καὶ βιαίου γενομένου. καίτοι φασὶ τὸν μὲν Μίνω βασιλέα 4
20 καὶ νομοθέτην, δικαστὴν δὲ τὸν Ῥαδάμανθυν εἶναι καὶ φύλακα τῶν ὡρισμένων ὑπ' ἐκείνου δικαίων.

13 S **17.** Ἐπεὶ δ' οὖν καθῆκεν ὁ χρόνος τοῦ τρίτου δασμοῦ, καὶ παρέχειν ἔδει τοὺς πατέρας ἐπὶ τὸν κλῆρον οἷς ἦσαν ἠίθεοι παῖδες, αὖθις ἀνεφύοντο τῷ Αἰγεῖ διαβολαὶ
25 πρὸς τοὺς πολίτας, ὀδυρομένους καὶ ἀγανακτοῦντας, ὅτι πάντων αἴτιος ὢν ἐκεῖνος οὐδὲν μέρος μετέχει τῆς κολάσεως μόνος, ἀλλ' ἐπὶ νόθῳ καὶ ξένῳ παιδὶ τὴν ἀρχὴν πεποιημένος, αὐτοὺς περιορᾷ γνησίων ἐρήμους καὶ ἄπαι- c
15 L δας ἀπολειπομένους. ταῦτ' ἠνία τὸν Θησέα, καὶ δικαιῶν 2
30 μὴ ἀμελεῖν ἀλλὰ κοινωνεῖν τῆς τύχης τοῖς πολίταις, ἐπέ-

11 [Plat.] Min. 319d 320d—321b cf. TGF[2] p. 200 Soph. *Καμικοί* || 12 *φωνὴν—μοῦσαν* ex aliquo poeta petitum? || 19 [Plut.] vita Hom. 2, 175

[UMA] 11 *γὰρ*] *δ' ἄρ'* Sint. *δ'* Wil. || 16 *ὀριστὴν* U || 26 *μετέχει* UA: *ἔχει* M [*μέρος*] *μετέχει* Li.

δωκεν ἑαυτὸν ἄνευ κλήρου προσελθών. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τό τε φρόνημα θαυμαστὸν ἐφάνη, καὶ τὸ δημοτικὸν ἠγάπησαν, ὁ δ' Αἰγεὺς ἐπεὶ δεόμενος καὶ καθικετεύων ἀμετάπειστον ἑώρα καὶ ἀμετάτρεπτον, ἀπεκλήρωσε τοὺς
3 *ἄλλους παῖδας. Ἑλλάνικος* (FGrH 323a F 14) *δέ φησιν* 5
οὐ τοὺς λαχόντας ἀπὸ κλήρου καὶ τὰς λαχούσας ἐκπέμπειν τὴν πόλιν, αὐτὸν δὲ τὸν Μίνω παραγενόμενον
d *ἐκλέγεσθαι, καὶ τὸν Θησέα πάντων ἑλέσθαι πρῶτον ἐπὶ τοῖς ὁρισθεῖσιν· ὡρισμένον δ' εἶναι τὴν μὲν ναῦν Ἀθηναίους παρέχειν, ἐμβάντας δὲ πλεῖν σὺν αὐτῷ τοὺς ἠι-* 10
θέους μηδὲν 'ὅπλον ἀρήιον' ἐπιφερομένους, ἀπολομένου δὲ τοῦ Μινωταύρου πέρας ἔχειν τὴν ποινήν.

4 *Πρότερον μὲν οὖν οὐδεμία σωτηρίας ἐλπὶς ὑπέκειτο· διὸ καὶ μέλαν ἱστίον ἔχουσαν ὡς ἐπὶ συμφορᾷ προδήλῳ τὴν ναῦν ἔπεμπον· τότε δὲ τοῦ Θησέως τὸν πατέρα θαρ-* 15
ρύνοντος καὶ μεγαληγοροῦντος ὡς χειρώσεται τὸν Μινώταυρον, ἔδωκεν ἕτερον ἱστίον λευκὸν τῷ κυβερνήτῃ, κελεύσας ὑποστρέφοντα σῳζομένου τοῦ Θησέως ἐπάρασθαι
e *τὸ λευκόν, εἰ δὲ μή, τῷ μέλανι πλεῖν καὶ ἀποσημαίνειν*
5 *τὸ πάθος. ὁ δὲ Σιμωνίδης* (fr. 33 D.) *οὐ λευκόν φησιν* 20
εἶναι τὸ δοθὲν ὑπὸ τοῦ Αἰγέως, ἀλλὰ 'φοινίκεον ἱστίον ὑγρῷ πεφυρμένον πρίνου ἄνθει ἐριθαλοῦς'· καὶ τοῦτο 14 S
τῆς σωτηρίας αὐτῶν ποιήσασθαι σημεῖον. ἐκυβέρνα δὲ τὴν ναῦν Ἀμαρσυάδας Φέρεκλος, ὥς φησι Σιμωνίδης
6 (fr. 56 B[4]). *Φιλόχορος* (FGrH 328 F 111) *δὲ παρὰ Σκί-* 25
ρου φησὶν ἐκ Σαλαμῖνος τὸν Θησέα λαβεῖν κυβερνήτην μὲν Ναυσίθοον, πρωρέα δὲ Φαίακα, μηδέπω τότε τῶν 16 L
Ἀθηναίων προσεχόντων τῇ θαλάσσῃ· καὶ γὰρ εἶναι τῶν
7 *ἠιθέων ἕνα Μενέσθην Σκίρου θυγατριδοῦν· μαρτυρεῖν*
f *δὲ τούτοις ἡρῷα Ναυσιθόου καὶ Φαίακος εἱσαμένου Θη-* 30

13 Diod. 4, 61, 4 Hygin. fab. 41

[UMA] 1 *προελθών* Zie. || 7 *παραγινόμενον*: em. Rei. || 22 *πρίνου* Méziriac: *πρινὸς* | *ἐριθάλλου*: em. Wil. || 24 *Ἀμαρυσιάδας* Wil. || 25 *σκίρρου* M *σκύρου* D || 29 *μαρτυρεῖν* Zie.: *μαρτυρεῖ*

σέως Φαληροῖ πρὸς τῷ τοῦ Σκίρου [ἱερῷ], καὶ τὴν ἑορτὴν
τὰ Κυβερνήσιά φησιν ἐκείνοις τελεῖσθαι.

18. Γενομένου δὲ τοῦ κλήρου, παραλαβὼν τοὺς λα-
χόντας ὁ Θησεὺς ἐκ τοῦ πρυτανείου καὶ παρελθὼν εἰς
5 Δελφίνιον, ἔθηκεν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἱκε-
τηρίαν. ἦν δὲ κλάδος ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας ἐρίῳ λευκῷ
κατεστεμμένος. εὐξάμενος δὲ κατέβαινεν ἐπὶ θάλασσαν 2
ἕκτῃ μηνὸς ἱσταμένου Μουνυχιῶνος, ᾗ καὶ νῦν ἔτι τὰς
κόρας πέμπουσιν ἱλασομένας εἰς Δελφίνιον. λέγεται δ' αὐ- 3
10 τῷ τὸν μὲν ἐν Δελφοῖς ἀνελεῖν θεὸν Ἀφροδίτην καθ- 8
ηγεμόνα ποιεῖσθαι καὶ παρακαλεῖν συνέμπορον, θύοντι δὲ
πρὸς θαλάσσῃ τὴν αἶγα θήλειαν οὖσαν αὐτομάτως τρά-
γον γενέσθαι· διὸ καὶ καλεῖσθαι τὴν θεὸν Ἐπιτραγίαν.

19. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κρήτην, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ
15 γράφουσι καὶ ᾄδουσι, παρὰ τῆς Ἀριάδνης ἐρασθείσης τὸ
λίνον λαβών, καὶ διδαχθεὶς ὡς ἔστι τοῦ λαβυρίνθου τοὺς
ἑλιγμοὺς διεξελθεῖν, ἀπέκτεινε τὸν Μινώταυρον καὶ ἀπέ-
πλευσε τὴν Ἀριάδνην ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἠιθέους. Φερε- 2
κύδης (FGrH 3 F 150) δὲ καὶ τὰ ἐδάφη τῶν Κρητι-
20 κῶν νεῶν φησιν ἐκκόψαι τὸν Θησέα, τὴν δίωξιν ἀφαι-
ρούμενον. Δήμων (FGrH 327 F 5) δὲ καὶ τὸν Ταῦρον ἀναι- 3
ρεθῆναί φησι τὸν τοῦ Μίνω στρατηγόν, ἐν τῷ λιμένι δια- b
15 S ναυμαχοῦντα τοῦ Θησέως ἐκπλέοντος. Ὡς δὲ Φιλόχορος 4
17 L (FGrH 328 F 17a) ἱστόρηκε, τὸν ἀγῶνα τοῦ Μίνω συν-
25 τελοῦντος ἐπίδοξος ὢν ἅπαντας πάλιν νικήσειν ὁ Ταῦρος
ἐφθονεῖτο. καὶ γὰρ ἡ δύναμις αὐτοῦ διὰ τὸν τρόπον ἦν 5
ἐπαχθής, καὶ διαβολὴν εἶχεν ὡς τῇ Πασιφάῃ πλησιάζων.
διὸ καὶ τοῦ Θησέως ἀξιοῦντος ἀγωνίσασθαι συνεχώρησεν
ὁ Μίνως. ἔθους δ' ὄντος ἐν Κρήτῃ θεᾶσθαι καὶ τὰς γυ- 6
30 ναῖκας, Ἀριάδνη παροῦσα πρός τε τὴν ὄψιν ἐξεπλάγη τοῦ

14 Diod. 4, 61, 4 Hygin. fab. 42

[UMA] 1 [ἱερῷ] Wil. || 2 φασιν MA || 7.8 ἕκτῃ μην. ἐπὶ θάλ.: trp. Rei. (ἑ. θ. del. Cob.) | νυχιῶνος U || 15.16 τὸν λίνον U corr. A || 29 ὄντος ἐν κρήτης (ν s. s. m. 2) U

Θησέως, καὶ τὴν ἄθλησιν ἐθαύμασε πάντων κρατήσαντος. c 7 *ἡσθεὶς δὲ καὶ ὁ Μίνως μάλιστα τοῦ Ταύρου καταπαλαισθέντος καὶ προπηλακισθέντος, ἀπέδωκε τῷ Θησεῖ τοὺς παῖδας καὶ ἀνῆκε τῇ πόλει τὸν δασμόν.*

8 *Ἰδίως δέ πως καὶ περιττῶς ὁ Κλείδημος* (FGrH 323 F 17) 5 *ἀπήγγειλε περὶ τούτων, ἄνωθέν ποθεν ἀρξάμενος ὅτι δόγμα κοινὸν ἦν Ἑλλήνων μηδεμίαν ἐκπλεῖν τριήρη μηδαμόθεν ἀνδρῶν †πέντε πλείονας δεχομένην· τὸν δ' ἄρχοντα τῆς Ἀργοῦς Ἰάσονα μόνον ..... περιπλεῖν, ἐξείργοντα τῆς θαλάττης τὰ λῃστήρια. Δαιδάλου δὲ* 10 *πλοίῳ φυγόντος εἰς Ἀθήνας, Μίνως παρὰ τὰ δόγματα* d *μακραῖς ναυσὶ διώκων ὑπὸ χειμῶνος εἰς Σικελίαν ἀπη-* 9 *νέχθη, κἀκεῖ κατέστρεψε τὸν βίον. ἐπεὶ δὲ Δευκαλίων ὁ υἱὸς αὐτοῦ πολεμικῶς ἔχων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἔπεμψεν ἐκδιδόναι Δαίδαλον αὐτῷ κελεύων, ἢ τοὺς παῖδας* 15 *ἀποκτενεῖν ἀπειλῶν οὓς ἔλαβεν ὁμήρους ὁ Μίνως, τούτῳ μὲν ἀπεκρίνατο πρᾴως ὁ [δὲ] Θησεύς, παραιτούμενος ἀνεψιὸν ὄντα Δαίδαλον κἀκείνῳ κατὰ γένος προσήκοντα, μητρὸς ὄντα Μερόπης τῆς Ἐρεχθέως, αὐτὸς δὲ ναυπηγίαν ἐπεβάλλετο, τὴν μὲν ἐν Θυμαιταδῶν αὐτόθι μα-* 18 L *κρὰν τῆς ξενικῆς ὁδοῦ, τὴν δὲ διὰ Πιτθέως ἐν Τροι-* 21 10 *ζῆνι, βουλόμενος λανθάνειν. γενομένων δ' ἑτοίμων ἐξέ-* e *πλευσε, τόν τε Δαίδαλον ἔχων καὶ φυγάδας ἐκ Κρήτης καθηγεμόνας· οὐδενὸς δὲ προειδότος, ἀλλὰ ναῦς φιλίας οἰομένων τῶν Κρητῶν προσφέρεσθαι, τοῦ λιμένος κρα-* 16 S *τήσας καὶ ἀποβὰς ἔφθασεν εἰς τὴν Κνωσσὸν παρελθών,* 26 *καὶ μάχην ἐν πύλαις τοῦ Λαβυρίνθου συνάψας ἀπέκτεινε τὸν Δευκαλίωνα καὶ τοὺς δορυφόρους. ἐν δὲ τοῖς πράγμασι τῆς Ἀριάδνης γενομένης, σπεισάμενος πρὸς αὐτὴν τούς τ' ἠιθέους ἀνέλαβε καὶ φιλίαν ἐποίησε τοῖς Ἀθη-* 30

2 Syncell. p. 163 c

[UMA] 8 *πεντήκοντα* Li. | *πλείονα* U || 9 lac. observ. Br. (*περιπλεῖν τριήρει πλήρει ἀνδρῶν ἱκανῶν* Baroccianus 226 supplevit) ⟨*πλείοσιν*⟩ Li. || 17 *δὲ* del. V || 18 *ὄντι*: em. Rei. || 20 *ἐπεβάλετο* M | *μὲν εὐθυμαιταδῶν* U *μὲν εὐθὺ μεταδῶν* M *μὲν εὐθυμηταδῶν* A: em. Xy. Sint. (cum Vat. 2175 mg.) || 28 *ἐν*] *ἐπὶ* Wil.

ναίοις πρὸς τοὺς Κρῆτας, ὀμόσαντας μηδέποτε πολέμου κατάρξειν.

20. Πολλοὶ δὲ λόγοι καὶ περὶ τούτων ἔτι λέγονται καὶ περὶ τῆς Ἀριάδνης, οὐδὲν ὁμολογούμενον ἔχοντες. οἱ μὲν
5 γὰρ ἀπάγξασθαί φασιν αὐτὴν ἀπολειφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ f
Θησέως, οἱ δ' εἰς Νάξον ὑπὸ ναυτῶν κομισθεῖσαν Ὠνάρῳ τῷ ἱερεῖ τοῦ Διονύσου συνοικεῖν· ἀπολειφθῆναι δὲ τοῦ Θησέως ἐρῶντος ἑτέρας·

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηίδος Αἴγλης.

10 τοῦτο γὰρ τὸ ἔπος ἐκ τῶν Ἡσιόδου (fr. 105 Rz.) Πεισί- 2
στρατον ἐξελεῖν φησιν Ἡρέας ὁ Μεγαρεύς (FGrH 486 F 1), ὥσπερ αὖ πάλιν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ὁμήρου νέκυιαν (Od. 11, 631) τὸ

Θησέα Πειρίθοόν τε θεῶν ἀριδείκετα τέκνα 9

15 χαριζόμενον Ἀθηναίοις· ἔνιοι δὲ καὶ τεκεῖν ἐκ Θησέως
19 L Ἀριάδνην Οἰνοπίωνα καὶ Στάφυλον· ὧν καὶ ὁ Χῖος Ἴων ἐστί, περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος λέγων (fr. 4 D.; 29 B.)·

Τήν ποτε Θησείδης ἔκτισεν Οἰνοπίων.

ἃ δ' ἐστὶν εὐφημότατα ⟨τῶν⟩ μυθολογουμένων, πάντες 3
20 ὡς ἔπος εἰπεῖν διὰ στόματος ἔχουσιν. ἴδιον δέ τινα περὶ τούτων λόγον ἐκδέδωκε Παίων ὁ Ἀμαθούσιος (FHG IV 371). τὸν γὰρ Θησέα φησὶν ὑπὸ χειμῶνος εἰς Κύπρον 4
ἐξενεχθέντα, καὶ τὴν Ἀριάδνην ἔγκυον ἔχοντα, φαύλως δὲ διακειμένην ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ δυσφοροῦσαν, ἐκβι- b
25 βάσαι μόνην, αὐτὸν δὲ τῷ πλοίῳ βοηθοῦντα πάλιν εἰς τὸ πέλαγος ἀπὸ τῆς γῆς φέρεσθαι. τὰς οὖν ἐγχωρίους 5
γυναῖκας τὴν Ἀριάδνην ἀναλαβεῖν καὶ περιέπειν ἀθυ-

6 Diod. 4, 61, 5 || 9 Athen. 13, 557a || 21 Παίων] cf. O. Seel RE XVIII 2401

[UMA] 6 οἰνάρῳ CV Ὠλιάρῳ Wil. || 9 πανοπαίδος U || 14 ἐρικύδεα τέκνα Hom. || 16 οἰνοπίονα: em. Anon. || 19 τῶν add. Rei.

μοῦσαν ἐπὶ τῇ μονώσει, καὶ γράμματα πλαστὰ προσφέ- 17 S
ρειν ὡς τοῦ Θησέως γράφοντος αὐτῇ, καὶ περὶ τὴν ὠδῖνα
συμπονεῖν καὶ βοηθεῖν, ἀποθανοῦσαν δὲ θάψαι μὴ τε-
6 κοῦσαν. ἐπελθόντα δὲ τὸν Θησέα καὶ περίλυπον γενό-
μενον, τοῖς μὲν ἐγχωρίοις ἀπολιπεῖν χρήματα, συντάξαντα 5
θύειν τῇ Ἀριάδνῃ, δύο δὲ μικροὺς ἀνδριαντίσκους ἱδρύ-
7 σασθαι, τὸν μὲν ἀργυροῦν, τὸν δὲ χαλκοῦν. ἐν δὲ τῇ
c θυσίᾳ τοῦ Γορπιαίου μηνὸς ἱσταμένου δευτέρᾳ κατα-
κλινόμενόν τινα τῶν νεανίσκων φθέγγεσθαι καὶ ποιεῖν
ἅπερ ὠδίνουσαι γυναῖκες· καλεῖν δὲ τὸ ἄλσος Ἀμαθου- 10
σίους, ἐν ᾧ τὸν τάφον δεικνύουσιν, Ἀριάδνης Ἀφροδίτης.

8 Καὶ Ναξίων δέ τινες ἰδίως ἱστοροῦσι δύο Μίνωας γε-
νέσθαι καὶ δύο Ἀριάδνας, ὧν τὴν μὲν Διονύσῳ γαμη-
θῆναί φασιν ἐν Νάξῳ καὶ τοὺς περὶ Στάφυλον τεκεῖν,
τὴν δὲ νεωτέραν ἁρπασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θησέως καὶ ἀπο- 15
λειφθεῖσαν εἰς Νάξον ἐλθεῖν, καὶ τροφὸν μετ' αὐτῆς
9 ὄνομα Κορκύνην, ἧς δείκνυσθαι τάφον· ἀποθανεῖν δὲ
καὶ τὴν Ἀριάδνην αὐτόθι καὶ τιμὰς ἔχειν οὐχ ὁμοίως 20 L
d τῇ προτέρᾳ· τῇ μὲν γὰρ ἡδομένους καὶ παίζοντας ἑορτά-
ζειν, τὰς δὲ ταύτῃ δρωμένας θυσίας εἶναι πένθει τινὶ 20
καὶ στυγνότητι μεμειγμένας.

21. Ἐκ δὲ τῆς Κρήτης ἀποπλέων εἰς Δῆλον κατέσχε,
καὶ τῷ θεῷ θύσας καὶ ἀναθεὶς τὸ Ἀφροδίσιον ὃ παρὰ
τῆς Ἀριάδνης ἔλαβεν, ἐχόρευσε μετὰ τῶν ἠιθέων χορείαν
ἣν ἔτι νῦν ἐπιτελεῖν Δηλίους λέγουσι, μίμημα τῶν ἐν 25
τῷ Λαβυρίνθῳ περιόδων καὶ διεξόδων ἔν τινι ῥυθμῷ
2 παραλλάξεις καὶ ἀνελίξεις ἔχοντι γιγνομένην. καλεῖται δὲ
τὸ γένος τοῦτο τῆς χορείας ὑπὸ Δηλίων γέρανος, ὡς
ἱστορεῖ Δικαίαρχος (fr. 85 Wehrli). ἐχόρευσε δὲ περὶ τὸν
e Κερατῶνα βωμόν, ἐκ κεράτων συνηρμοσμένον εὐωνύμων 30

23 Paus. 9, 40, 3.4 || **29** mor. 983e

[UMA] **8** γορπιαίνου ante ras. U || **18** ὁμοίας M || **27** περιελίξεις Br. || **29.30** τὸν κεράτινον βωμὸν mor., cf. Diog. L. 8, 13 || **30** εὐωνύμων] δεξιῶν mor.

ἁπάντων. ποιῆσαι δὲ καὶ ἀγῶνά φασιν αὐτὸν ἐν Δήλῳ, 3
18 S καὶ τοῖς νικῶσι τότε πρῶτον ὑπ' ἐκείνου φοίνικα δοθῆναι.

22. Τῇ δ' Ἀττικῇ προσφερομένων, ἐκλαθέσθαι μὲν
5 αὐτόν, ἐκλαθέσθαι δὲ τὸν κυβερνήτην ὑπὸ χαρᾶς ἐπάρασθαι τὸ ἱστίον, ᾧ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἔδει γνώριμον τῷ Αἰγεῖ γενέσθαι, τὸν δ' ἀπογνόντα ῥῖψαι κατὰ τῆς πέτρας ἑαυτὸν καὶ διαφθαρῆναι. καταπλεύσας δ' ὁ Θη- 2
σεὺς ἔθυε μὲν αὐτὸς ἃς ἐκπλέων θυσίας εὔξατο τοῖς
10 θεοῖς Φαληροῖ, κήρυκα δ' ἀπέστειλε τῆς σωτηρίας ἄγγελον εἰς ἄστυ. οὗτος ἐνέτυχεν ὀδυρομένοις τε πολλοῖς τὴν τοῦ βασιλέως τελευτήν, καὶ χαίρουσιν ὡς εἰκὸς ἑτέροις καὶ φιλοφρονεῖσθαι καὶ στεφανοῦν αὐτὸν ἐπὶ τῇ f
σωτηρίᾳ προθύμοις οὖσι. τοὺς μὲν οὖν στεφάνους δε- 3
21 L χόμενος τὸ κηρύκειον ἀνέστεφεν. ἐπανελθὼν δ' ἐπὶ θά-
16 λασσαν, οὔπω πεποιημένου σπονδὰς τοῦ Θησέως, ἔξω περιέμεινε, μὴ βουλόμενος τὴν θυσίαν ταράξαι. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν, ἀπήγγειλε τὴν τοῦ Αἰγέως τελευτήν. οἱ δὲ σὺν κλαυθμῷ καὶ θορύβῳ σπεύδοντες ἀνέ- 4 10
20 βαινον εἰς τὴν πόλιν. ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς Ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον, ἐπιφωνεῖν δ' ἐν ταῖς σπονδαῖς 'ἐλελεῦ ἰοὺ ἰού' τοὺς παρόντας, ὧν τὸ μὲν σπένδοντες ἀναφωνεῖν καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δ' ἐκπλήξεως καὶ
25 ταραχῆς ἐστι.

Θάψας δὲ τὸν πατέρα, τῷ Ἀπόλλωνι τὴν εὐχὴν ἀπεδίδου τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Πυανεψιῶνος ἱσταμένου· ταύτῃ γὰρ ἀνέβησαν εἰς ἄστυ σωθέντες. ἡ μὲν οὖν ἕψησις τῶν 5
ὀσπρίων λέγεται γίνεσθαι διὰ τὸ σωθέντας αὐτοὺς εἰς

1 Paus. 8,48,3 || 4 Diod. 4,61,6 Apollod. epit. 1,10 Hygin. fab. 43

[UMA] 15 ἀνέστρεφεν ante ras. U ἀνέστεψεν Sint. || 23 σπένδοντες C: σπεύδοντες cet. codd. et edd. || 27 ἑβδόμῃ] ὀγδόῃ infra p. 35, 5 | ἱσταμένου U: μηνὸς ἱσταμένου MA || 29 γενέσθαι: em. Sch.

b ταὐτὸ συμμεῖξαι τὰ περιόντα τῶν σιτίων, καὶ μίαν χύτραν κοινὴν ἑψήσαντας συνεστιαθῆναι καὶ συγκαταφα-
6 γεῖν ἀλλήλοις. τὴν δ' εἰρεσιώνην ἐκφέρουσι, κλάδον ἐλαίας ἐρίῳ μὲν ἀνεστεμμένον, ὥσπερ τότε τὴν ἱκετηρίαν, παντο- 19 S
δαπῶν δ' ἀνάπλεων καταργμάτων διὰ τὸ λῆξαι τὴν ἀφο- 5
ρίαν, ἐπᾴδοντες·

7 Εἰρεσιώνη, σῦκα φέρειν καὶ πίονας ἄρτους
καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι
καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

καίτοι ταῦτά τινες ἐπὶ τοῖς Ἡρακλείδαις γίνεσθαι λέ- 22 L
γουσιν οὕτως διατρεφομένοις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ 11
πλείονες ὡς προείρηται.

23. Τὸ δὲ πλοῖον ἐν ᾧ μετὰ τῶν ἠιθέων ἔπλευσε καὶ
c πάλιν ἐσώθη, τὴν τριακόντορον, ἄχρι τῶν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως χρόνων διεφύλαττον οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ μὲν 15
παλαιὰ τῶν ξύλων ὑφαιροῦντες, ἄλλα δ' ἐμβάλλοντες ἰσχυρὰ καὶ συμπηγνύντες οὕτως, ὥστε καὶ τοῖς φιλοσόφοις εἰς τὸν αὐξόμενον λόγον ἀμφιδοξούμενον παράδειγμα τὸ πλοῖον εἶναι, τῶν μὲν ὡς τὸ αὐτό, τῶν δ' ὡς οὐ τὸ αὐτὸ διαμένοι λεγόντων. 20

2 Ἄγουσι δὲ καὶ τὴν τῶν Ὠσχοφορίων ἑορτὴν Θησέως
3 καταστήσαντος. οὐ γὰρ ἁπάσας αὐτὸν ἐξαγαγεῖν τὰς λαχούσας τότε παρθένους, ἀλλὰ τῶν συνήθων νεανίσκων
d δύο, θηλυφανεῖς μὲν ὀφθῆναι καὶ νεαρούς, ἀνδρώδεις δὲ

7 Clem. Alex. strom. 4, 2, 7 Etym. M. 303, 25 Suda s. v. Εἰρεσιώνη scholl. Aristoph. Plut. 1054 equit. 729 Eustath. Il. p. 1283 (1389) || 13 cf. Plat. Phaed. 58a || 21 Procl. ap. Phot. bibl. 322a 13

[UMA] 7 φέρει Clem. Suda Etym. M. scholl. Aristoph. Eustath. || 8 μέλιτος κοτύλην Etym. M. Eustath. | ἀναψήσασθαι libri Plutarchi Clem. schol. equit.: ἀποψήσασθαι schol. Aristoph. Plut. Etym. M. Sud. ἐπικρήσασθαι Eustath. || 9 εὐζώροιο ἵνα καὶ μεθύουσα Etym. M. | ὡς ἂν] ἵνα Eustath. ὅπως Sud. | καθεύδῃς Sud. schol. Aristoph. Plut. || 10 γενέσθαι: em. Sint.

ταῖς ψυχαῖς καὶ προθύμους, λουτροῖς τε θερμοῖς καὶ σκιατροφίαις καὶ ταῖς περὶ τὴν κόμην καὶ λειότητα καὶ χροιὰν ἀλοιφαῖς καὶ κοσμήσεσιν ὡς ἔστιν ἐξαλλάξαντα κομιδῇ, καὶ διδάξαντα φωνὴν καὶ σχῆμα καὶ βάδισιν
5 ὡς ἔνι μάλιστα παρθένοις ὁμοιοῦσθαι καὶ μηδὲν φαίνεσθαι διαφέροντας, ἐμβαλεῖν εἰς τὸν τῶν παρθένων ἀριθμὸν καὶ διαλαθεῖν ἅπαντας· ἐπεὶ δ' ἐπανῆλθεν, αὐτόν τε πομπεῦσαι καὶ τοὺς νεανίσκους, οὕτως ἀμπεχομένους ὡς νῦν ἀμπέχονται τοὺς ὠσχοὺς φέροντες. φέρουσι δὲ Διο- 4
10 νύσῳ καὶ Ἀριάδνῃ χαριζόμενοι διὰ τὸν μῦθον, ἢ μᾶλλον ὅτι συγκομιζομένης ὀπώρας ἐπανῆλθον. αἱ δὲ δειπνοφόροι παραλαμβάνονται καὶ κοινωνοῦσι τῆς θυσίας, ἀπο- e
20 S μιμούμεναι τὰς μητέρας ἐκείνων τῶν λαχόντων· ἐπεφοί-
23 L των γὰρ αὐτοῖς ὄψα καὶ σιτία κομίζουσαι· καὶ μῦθοι
15 λέγονται διὰ τὸ κἀκείνας εὐθυμίας ἕνεκα καὶ παρηγορίας μύθους διεξιέναι τοῖς παισί. ταῦτα μὲν οὖν καὶ Δήμων 5 (FGrH 327 F 6) ἱστόρηκεν.

Ἐξῃρέθη δὲ καὶ τέμενος αὐτῷ, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν παρασχόντων τὸν δασμὸν οἴκων ἔταξαν εἰς θυσίαν αὐτῷ
20 τελεῖν ἀποφοράς, καὶ τῆς θυσίας ἐπεμελοῦντο Φυταλίδαι, Θησέως ἀποδόντος αὐτοῖς ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας.

24. Μετὰ δὲ τὴν Αἰγέως τελευτὴν μέγα καὶ θαυμαστὸν ἔργον εἰς νοῦν βαλόμενος, συνῴκισε τοὺς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦντας εἰς ἓν ἄστυ, καὶ μιᾶς πόλεως ἕνα f
25 δῆμον ἀπέφηνε, τέως σποράδας ὄντας καὶ δυσανακλήτους πρὸς τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον, ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφερομένους ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντας. ἐπιὼν οὖν ἔπειθε 2 κατὰ δήμους καὶ γένη, τῶν μὲν ἰδιωτῶν καὶ πενήτων ἐνδεχομένων ταχὺ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ, τοῖς δὲ δυνα- 11
30 τοῖς ἀβασίλευτον πολιτείαν προτείνων καὶ δημοκρατίαν,

9 Bekker anecd. p. 239 Hyperid. ap. Harpocr. s.v. δειπνοφόρος

[UMA] 1 τε UA: τε καὶ M || 3 ἔστιν ὡς Ri. || 9 οἰσχοὺς: em. Erbse || 19 ἔταξαν Wil.: ἔταξεν || 20 φυταλίδας U || 23 βαλλόμενος codd. || 27 οὖν ἔπειθε Madvig: ἀνέπειθε

αὐτῷ μόνον ἄρχοντι πολέμου καὶ νόμων φύλακι χρησομένην, τῶν δ' ἄλλων παρέξουσαν ἅπασιν ἰσομοιρίαν, τοὺς μὲν ταῦτ' ἔπειθεν, οἱ δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ δεδιότες, μεγάλην οὖσαν ἤδη, καὶ τὴν τόλμαν, ἐβούλοντο πειθό-
3 μενοι μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι ταῦτα συγχωρεῖν. καταλύσας 5
οὖν τὰ παρ' ἑκάστοις πρυτανεῖα καὶ βουλευτήρια καὶ ἀρχάς, ἓν δὲ ποιήσας ἅπασι κοινὸν ἐνταῦθα πρυτανεῖον καὶ βουλευτήριον ὅπου νῦν ἵδρυται τὸ ἄστυ, τήν τε πόλιν Ἀθήνας προσηγόρευσε, καὶ Παναθήναια θυσίαν ἐποίησε
b 4 κοινήν. ἔθυσε δὲ καὶ Μετοίκια τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ 10
Ἑκατομβαιῶνος, ἣν ἔτι νῦν θύουσι, καὶ τὴν βασιλείαν ἀφεὶς ὥσπερ ὡμολόγησε, διεκόσμει τὴν πολιτείαν ἀπὸ 24 L 21 S
θεῶν ἀρχόμενος· ἧκε γὰρ αὐτῷ χρησμὸς ἐκ Δελφῶν μαντευομένῳ περὶ τῆς πόλεως (Hendess 22)·

5 Αἰγείδη Θησεῦ, Πιτθηίδος ἔκγονε κούρης, 15
πολλαῖς τοι πολίεσσι πατὴρ ἐμὸς ἐγκατέθηκε
τέρματα καὶ κλωστῆρας ἐν ὑμετέρῳ πτολιέθρῳ.
ἀλλὰ σὺ μή τι λίην πεπονημένος ἔνδοθι θυμὸν
βουλεύειν· ἀσκὸς γὰρ ἐν οἴδματι ποντοπορεύσεις.

6 τοῦτο δὲ καὶ Σίβυλλαν ὕστερον ἀποστοματίσαι πρὸς τὴν 20
c πόλιν ἱστοροῦσιν, ἀναφθεγξαμένην (Hendess 23)·

Ἀσκὸς βαπτίζῃ· δῦναι δέ τοι οὐ θέμις ἐστίν.

25. Ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος, ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις, καὶ τὸ 'δεῦρ' ἴτε πάντες λεῴ' κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασί, πανδημίαν τινὰ 25
2 καθιστάντος. οὐ μὴν ἄτακτον οὐδὲ μεμειγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλήθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ πρῶτος ἀποκρίνας χωρὶς Εὐπατρίδας καὶ Γεωμόρους καὶ Δημιουργούς, Εὐπατρίδαις δὲ γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν ἄρχοντας ἀποδοὺς καὶ νόμων 30

[UMA] **10** *Συνοίκια* Méziriac || **16** *πατὴρ ὁ ἐμὸς* M | *ἐγκατέθεικε* s. s. A || **19** *ποντοπορεύσει*: em. Naber (et D)

διδασκάλους εἶναι καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς, τοῖς d
ἄλλοις πολίταις ὥσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν
Εὐπατριδῶν, χρείᾳ δὲ Γεωμόρων, πλήθει δὲ Δημιουρ-
γῶν ὑπερέχειν δοκούντων. ὅτι δὲ πρῶτος ἀπέκλινε πρὸς 3
5 τὸν ὄχλον, ὡς Ἀριστοτέλης (r. 346) φησί, καὶ ἀφῆκε τὸ
μοναρχεῖν, ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὅμηρος, ἐν νεῶν κατα-
λόγῳ (Il. 2, 547) μόνους Ἀθηναίους δῆμον προσαγορεύ-
σας. ἔκοψε δὲ καὶ νόμισμα, βοῦν ἐγχαράξας ἢ διὰ τὸν
Μαραθώνιον ταῦρον ἢ διὰ τὸν Μίνω στρατηγόν, ἢ πρὸς
25 L γεωργίαν τοὺς πολίτας παρακαλῶν. ἀπ' ἐκείνου δέ φασι
11 τὸ ἑκατόμβοιον καὶ τὸ δεκάβοιον ὀνομασθῆναι.

Προσκτησάμενος δὲ τῇ Ἀττικῇ τὴν Μεγαρικὴν βεβαί- 4 e
ως, τὴν θρυλουμένην ἐν Ἰσθμῷ στήλην ἔστησεν, ἐπι-
22 S γράψας τὸ διορίζον ἐπίγραμμα τὴν χώραν δυσὶ τριμέ-
15 τροις, ὧν ἔφραζε τὸ μὲν πρὸς ἕω·

Τάδ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία,

τὸ δὲ πρὸς ἑσπέραν·

Τάδ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

καὶ τὸν ἀγῶνα πρῶτος ἔθηκε κατὰ ζῆλον Ἡρακλέους, 5
20 ὡς δι' ἐκεῖνον Ὀλύμπια τῷ Διί, [καὶ] δι' αὐτὸν Ἴσθμια
τῷ Ποσειδῶνι φιλοτιμηθεὶς ἄγειν τοὺς Ἕλληνας. ὁ γὰρ
ἐπὶ Μελικέρτῃ τεθεὶς αὐτόθι νυκτὸς ἐδρᾶτο, τελετῆς f
ἔχων μᾶλλον ἢ θέας καὶ πανηγυρισμοῦ τάξιν. ἔνιοι δέ 6
φασιν ἐπὶ Σκείρωνι τὰ Ἴσθμια τεθῆναι, τοῦ Θησέως
25 ἀφοσιουμένου τὸν φόνον διὰ τὴν συγγένειαν· Σκείρωνα
γὰρ υἱὸν εἶναι Κανήθου καὶ Ἡνιόχης τῆς Πιτθέως. οἱ
δὲ Σίνιν, οὐ Σκείρωνα, καὶ τὸν ἀγῶνα τεθῆναι διὰ τοῦ-
τον ὑπὸ Θησέως, οὐ δι' ἐκεῖνον. ἔταξεν οὖν καὶ διωρί- 7 **12**
σατο πρὸς τοὺς Κορινθίους, Ἀθηναίων τοῖς ἀφικνουμέ-

12 Strab. 9, 392

[UMA] 3 δὲ[2] Vulc.: δὲ τῶν UMA ‖ 10 φησι U ‖ 13 θρυλλου-
μένην MA ‖ 15 et 17 τὸ Rei.: τὰ ‖ 17 πρὸς om. U ‖ 20 καὶ
del. Zie. ‖ 27 σίννιν libri, cf. p. 7, 21

νοις ἐπὶ τὰ Ἴσθμια παρέχειν προεδρίαν, ὅσον ἂν τόπον ἐπίσχῃ καταπετασθὲν τὸ τῆς θεωρίδος νεὼς ἱστίον, ὡς Ἑλλάνικος (FGrH 323a F 15) *καὶ Ἄνδρων ὁ Ἁλικαρνασσεὺς* (FGrH 10 F 6) *ἱστορήκασιν.*

26. *Εἰς δὲ τὸν πόντον ἔπλευσε τὸν Εὔξεινον, ὡς μὲν* 5
Φιλόχορος (FGrH 328 F 110) *καί τινες ἄλλοι λέγουσι, μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ τὰς Ἀμαζόνας συστρατεύσας, καὶ γέρας [ἀριστεῖον] Ἀντιόπην ἔλαβεν· οἱ δὲ πλείους, ὧν* 26 L
ἐστι καὶ Φερεκύδης (FGrH 3 F 151) *καὶ Ἑλλάνικος* (FGrH 323a F 16a) *καὶ Ἡρόδωρος* (FGrH 31 F 25a) 10
ὕστερόν φασιν Ἡρακλέους ἰδιόστολον πλεῦσαι τὸν Θησέα
b *καὶ τὴν Ἀμαζόνα λαβεῖν αἰχμάλωτον, πιθανώτερα λέ-*
2 *γοντες. οὐδεὶς γὰρ ἄλλος ἱστόρηται τῶν μετ' αὐτοῦ στρατευσάντων Ἀμαζόνα λαβεῖν αἰχμάλωτον. Βίων* (FGrH 14 F 2) *δὲ καὶ ταύτην παρακρουσάμενον οἴχεσθαι λα-* 15
βόντα· φύσει γὰρ οὔσας τὰς Ἀμαζόνας φιλάνδρους οὐ[τε] φυγεῖν τὸν Θησέα προσβάλλοντα τῇ χώρᾳ, ἀλλὰ καὶ ξένια πέμπειν· τὸν δὲ τὴν κομίζουσαν ἐμβῆναι παρακαλεῖν εἰς τὸ 23 S
3 *πλοῖον, ἐμβάσης δ' ἀναχθῆναι. Μενεκράτης* (FHG II 345)
δέ τις, ἱστορίαν περὶ Νικαίας τῆς ἐν Βιθυνίᾳ πόλεως 20
ἐκδεδωκώς, Θησέα φησὶ τὴν Ἀντιόπην ἔχοντα διατρῖψαι
c *περὶ τούτους τοὺς τόπους· τυγχάνειν δὲ συστρατεύοντας αὐτῷ τρεῖς νεανίσκους ἐξ Ἀθηνῶν ἀδελφοὺς ἀλλήλων,*
4 *Εὔνεων καὶ Θόαντα καὶ Σολόεντα. τοῦτον οὖν ἐρῶντα τῆς Ἀντιόπης καὶ λανθάνοντα τοὺς ἄλλους, ἐξειπεῖν πρὸς* 25
ἕνα τῶν συνήθων· ἐκείνου δὲ περὶ τούτων ἐντυχόντος τῇ Ἀντιόπῃ, τὴν μὲν πεῖραν ἰσχυρῶς ἀποτρίψασθαι, τὸ δὲ πρᾶγμα σωφρόνως ἅμα καὶ πρᾴως ἐνεγκεῖν καὶ πρὸς τὸν
5 *Θησέα μὴ κατηγορῆσαι. τοῦ δὲ Σολόεντος ὡς ἀπέγνω ῥί-*
ψαντος ἑαυτὸν εἰς ποταμόν τινα καὶ διαφθαρέντος, ᾔσθη- 30

5 schol. Lycophr. 1332

[UMA] || 8 [*ἀριστεῖον*] Cob. *ἀριστειῶν* Sint. (tuetur Erbse) || 13 *αὐτῶ* M || 15 *ταύτην* M: *ταύτῃ* UA || 16 *οὐ* Li.: *οὔτε* libri *οὐδὲ* Sint. || 17 *φεύγειν* Li. | *προσβαλόντα* C Cor. || 23 *ἀλλήλους* M, *ἀλλήλων* om. C

μένον τότε τὴν αἰτίαν καὶ τὸ πάθος τοῦ νεανίσκου τὸν d
Θησέα βαρέως ἐνεγκεῖν, καὶ δυσφοροῦντα λόγιόν τι πυ-
θόχρηστον ἀνενεγκεῖν πρὸς ἑαυτόν· εἶναι γὰρ αὐτῷ προσ-
τεταγμένον ἐν Δελφοῖς ὑπὸ τῆς Πυθίας, ὅταν ἐπὶ ξένης
5 ἀνιαθῇ μάλιστα καὶ περίλυπος γένηται, πόλιν ἐκεῖ κτίσαι
καὶ τῶν ἀμφ' αὐτόν τινας ἡγεμόνας καταλιπεῖν. ἐκ δὲ 6
27 L τούτου τὴν μὲν πόλιν ἣν ἔκτισεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ Πυθό-
πολιν προσαγορεῦσαι, Σολόεντα δὲ τὸν πλησίον ποταμὸν
ἐπὶ τιμῇ τοῦ νεανίσκου, καταλιπεῖν δὲ καὶ αὐτοῦ τοὺς 7
10 ἀδελφοὺς οἷον ἐπιστάτας καὶ νομοθέτας, καὶ σὺν αὐτοῖς
Ἕρμον ἄνδρα τῶν Ἀθήνησιν Εὐπατριδῶν· ἀφ' οὗ καὶ
τόπον Ἑρμοῦ καλεῖν οἰκίαν τοὺς Πυθοπολίτας, οὐκ ὀρθῶς e
τὴν δευτέραν συλλαβὴν περισπῶντας καὶ τὴν δόξαν ἐπὶ
θεὸν ἀφ' ἥρωος μετατιθέντας.

15 **27.** Πρόφασιν μὲν οὖν ταύτην ὁ τῶν Ἀμαζόνων πό-
λεμος ἔσχε, φαίνεται δὲ μὴ φαῦλον αὐτοῦ μηδὲ γυναι-
κεῖον γενέσθαι τὸ ἔργον. οὐ γὰρ ἂν ἐν ἄστει κατεστρατο-
πέδευσαν οὐδὲ τὴν μάχην συνῆψαν ἐν χρῷ περὶ τὴν
24 S Πνύκα καὶ τὸ Μουσεῖον, εἰ μὴ κρατοῦσαι τῆς χώρας
20 ἀδεῶς τῇ πόλει προσέμειξαν. εἰ μὲν οὖν, ὡς Ἑλλάνικος 2
(FGrH 323a F 17a) ἱστόρηκε, τῷ Κιμμερικῷ Βοσπόρῳ
παγέντι διαβᾶσαι περιῆλθον, ἔργον ἐστὶ πιστεῦσαι· τὸ
δ' ἐν τῇ πόλει σχεδὸν αὐτὰς ἐνστρατοπεδεῦσαι μαρτυρεῖ- f
ται καὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν τόπων καὶ ταῖς θήκαις τῶν
25 πεσόντων. πολὺν δὲ χρόνον ὄκνος ἦν καὶ μέλλησις ἀμφο-
τέροις τῆς ἐπιχειρήσεως, τέλος δὲ Θησεὺς κατά τι λό-
γιον τῷ Φόβῳ σφαγιασάμενος συνῆψεν αὐταῖς. ἡ μὲν 3
οὖν μάχη Βοηδρομιῶνος ἐγένετο μηνός, ἐφ' ᾗ τὰ Βοη-
δρόμια μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι θύουσιν. ἱστορεῖ δὲ Κλείδημος
30 (FGrH 323 F 18), ἐξακριβοῦν τὰ καθ' ἕκαστα βουλό-

Cap. 27 Diod. 4, 28 || 20 schol. Lycophr. 1332

[UMA] 2. 3 καὶ — ἀνενεγκεῖν om. U || 9. 10 τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ: trp. Zie. (αὐτοῦ del. Sint.) || 17 ἂν om. M || 20 εἰ] ὅτι Naber Ri. || 23 μαρτυρεῖνται U || 28 ἐφ' del. Li. ⟨ἕκτῃ⟩ ᾗ Jacoby

μενος, τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Ἀμαζόνων κέρας ἐπιστρέφειν πρὸς τὸ νῦν καλούμενον Ἀμαζόνειον, τῷ δὲ δεξιῷ
13 4 πρὸς τὴν Πνύκα κατὰ τὴν Χρύσαν ἥκειν. μάχεσθαι δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τοῦ Μουσείου ταῖς Ἀμα- 28 L ζόσι συμπεσόντας, καὶ τάφους τῶν πεσόντων περὶ τὴν 5 πλατεῖαν εἶναι τὴν φέρουσαν ἐπὶ τὰς πύλας παρὰ τὸ
5 Χαλκώδοντος ἡρῷον, ἃς νῦν Πειραϊκὰς ὀνομάζουσι. καὶ ταύτῃ μὲν ἐκβιασθῆναι μέχρι τῶν Εὐμενίδων καὶ ὑποχωρῆσαι ταῖς γυναιξίν, ἀπὸ δὲ Παλλαδίου καὶ Ἀρδηττοῦ καὶ Λυκείου προσβαλόντας ὤσασθαι τὸ δεξιὸν αὐτῶν 10 ἄχρι τοῦ στρατοπέδου καὶ πολλὰς καταβαλεῖν. τετάρτῳ δὲ μηνὶ συνθήκας γενέσθαι διὰ τῆς Ἱππολύτης· Ἱππολύτην γὰρ οὗτος ὀνομάζει τὴν τῷ Θησεῖ συνοικοῦσαν,
b 6 οὐκ Ἀντιόπην. ἔνιοι δέ φασι μετὰ τοῦ Θησέως μαχομένην πεσεῖν τὴν ἄνθρωπον ὑπὸ Μολπαδίας ἀκοντισθεῖ- 15 σαν, καὶ τὴν στήλην τὴν παρὰ τὸ τῆς Γῆς τῆς Ὀλυμπίας ἱερὸν ἐπὶ ταύτῃ κεῖσθαι. καὶ θαυμαστὸν οὐκ ἔστιν ἐπὶ πράγμασιν οὕτω παλαιοῖς πλανᾶσθαι τὴν ἱστορίαν, ἐπεὶ καὶ τὰς τετρωμένας φασὶ τῶν Ἀμαζόνων ὑπ' Ἀντιόπης εἰς Χαλκίδα λάθρα διαπεμφθείσας τυγχάνειν ἐπιμελείας, 25 S καὶ ταφῆναί τινας ἐκεῖ περὶ τὸ νῦν Ἀμαζόνειον καλού- 21
7 μενον. ἀλλὰ τοῦ γε τὸν πόλεμον εἰς σπονδὰς τελευτῆσαι μαρτύριόν ἐστιν ἥ τε τοῦ τόπου κλῆσις τοῦ παρὰ τὸ
c Θησεῖον, ὅνπερ Ὁρκωμόσιον καλοῦσιν, ἥ τε γινομένη
8 πάλαι θυσία ταῖς Ἀμαζόσι πρὸ τῶν Θησείων. δεικνύουσι 25 δὲ καὶ Μεγαρεῖς Ἀμαζόνων θήκην παρ' αὑτοῖς ἐπὶ τὸν καλούμενον Ῥοῦν βαδίζουσιν ἐξ ἀγορᾶς, ὅπου τὸ Ῥομβοειδές. λέγεται δὲ καὶ περὶ Χαιρώνειαν ἑτέρας ἀποθανεῖν καὶ ταφῆναι παρὰ τὸ ῥευμάτιον, ὃ πάλαι μὲν ὡς ἔοικε Θερμώδων, Αἷμων δὲ νῦν καλεῖται· περὶ ὧν ἐν τῷ Δημο- 30
9 σθένους βίῳ (cap. 19) γέγραπται. φαίνονται δὲ μηδὲ Θεσσαλίαν ἀπραγμόνως αἱ Ἀμαζόνες διελθοῦσαι· τάφοι 29 L

[UMA] 2 τὸ δὲ δεξιὸν Cor. || 3 κατὰ τὴν Χρύσαν ἥκειν] καταντικρὺς ἀνήκειν Madvig (Χρυσᾶν Νίκην Rei.) || 6 πύλας ⟨τὰς⟩ Rei. || 10 λεικείου U | δεξιὸν] εὐώνυμον Rei. || 21 τὸν νῦν U

γὰρ αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν δείκνυνται περὶ τὴν Σκοτουσσαίαν καὶ τὰς Κυνὸς κεφαλάς.

28. Ταῦτα μὲν οὖν ἄξια μνήμης περὶ τῶν Ἀμαζόνων. d
ἣν γὰρ ὁ τῆς Θησηίδος ποιητὴς (EGF p. 217 Kink.)
5 Ἀμαζόνων ἐπανάστασιν γέγραφε, Θησεῖ γαμοῦντι Φαίδραν τῆς Ἀντιόπης ἐπιτιθεμένης καὶ τῶν μετ' αὐτῆς Ἀμαζόνων ἀμυνομένων καὶ κτείνοντος αὐτὰς Ἡρακλέους, περιφανῶς ἔοικε μύθῳ καὶ πλάσματι. τῆς δ' Ἀντιόπης ἀπο- 2
θανούσης ἔγημε Φαίδραν, ἔχων υἱὸν Ἱππόλυτον ἐξ Ἀντιό-
10 πης, ὡς δὲ Πίνδαρός (fr. 176 Sn.) φησι, Δημοφῶντα. τὰς δὲ περὶ ταύτην καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ δυστυχίας, ἐπεὶ 3
μηδὲν ἀντιπίπτει παρὰ τῶν ἱστορικῶν τοῖς τραγικοῖς, οὕτως ἔχειν θετέον ὡς ἐκεῖνοι πεποιήκασιν ἅπαντες. e

29. Εἰσὶ μέντοι λόγοι περὶ γάμων Θησέως καὶ ἕτεροι,
15 τὴν σκηνὴν διαπεφευγότες, οὔτ' ἀρχὰς εὐγνώμονας οὔτ' εὐτυχεῖς τελευτὰς ἔχοντες. καὶ γὰρ Ἀναξώ τινα Τροιζηνίαν ἁρπάσαι λέγεται, καὶ Σίνιν ἀποκτείνας καὶ Κερκυ-
26 S όνα συγγενέσθαι βίᾳ ταῖς θυγατράσιν αὐτῶν, γῆμαι δὲ καὶ Περίβοιαν τὴν Αἴαντος μητέρα καὶ Φερέβοιαν αὖθις
20 καὶ Ἰόπην τὴν Ἰφικλέους, καὶ διὰ τὸν Αἴγλης ἔρωτα 2
τῆς Πανοπέως ὥσπερ εἴρηται τὴν Ἀριάδνης ἀπόλειψιν αἰτιῶνται μὴ καλὴν γενέσθαι μηδὲ πρέπουσαν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν πολέμου μὲν ἐμπλῆσαι τὴν Ἀττικήν, αὐτῷ δ' εἰς φυγὴν καὶ ὄλεθρον τελευτῆσαι· περὶ f
25 ὧν ὀλίγον ὕστερον εἰρήσεται.

Πολλῶν δὲ τότε τοῖς ἀρίστοις ἄθλων γενομένων Ἡρό- 3
30 L δωρος (FGrH 31 F 26) μὲν οὐδενὸς οἴεται τὸν Θησέα μετασχεῖν, ἀλλὰ μόνοις Λαπίθαις τῆς Κενταυρομαχίας· ἕτεροι δὲ καὶ μετ' Ἰάσονος ἐν Κόλχοις γενέσθαι καὶ Με-

14 cf. Athen. 13, 557a

[UMA] 1 Σκοτουσαίαν vulg. ‖ 6 ἐπιτιθεμένης U: ἐπιθεμένης cet. ‖ 17 σίννιν libri, cf. p. 7,21 ‖ 19 φερέβιαν U ‖ 24 αὐτός M ‖ 26 ἡρ+όδωρος U

λεάγρῳ συνεξελεῖν τὸν κάπρον, καὶ διὰ τοῦτο παροιμίαν
14 *εἶναι τὴν ʽοὐκ ἄνευ Θησέως'· αὐτὸν μέντοι μηδενὸς συμμάχου δεηθέντα πολλοὺς καὶ καλοὺς ἄθλους κατεργάσασθαι, καὶ τὸν ʽἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς' λόγον ἐπ' ἐκεί-*
4 *νου κρατῆσαι. συνέπραξε δὲ καὶ Ἀδράστῳ τὴν ἀναίρεσιν* 5
τῶν ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ πεσόντων, οὐχ ὡς Εὐριπίδης ἐποίησεν ἐν τραγῳδίᾳ, μάχῃ τῶν Θηβαίων κρατήσας (Suppl. 560sqq.), *ἀλλὰ πείσας καὶ σπεισάμενος· οὕτω γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγουσι· Φιλόχορος* (FGrH 328 F 112) *δὲ καὶ σπονδὰς περὶ νεκρῶν ἀναιρέσεως γενέσθαι πρώτας ἐκεί-* 10
5 *νας. ὅτι δ' Ἡρακλῆς πρῶτος ἀπέδωκε νεκροὺς τοῖς πολεμίοις, ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους* (mor. VII 144 Bern.) *γέγραπται. ταφαὶ δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐν Ἐλευθεραῖς*
b *δείκνυνται, τῶν δ' ἡγεμόνων περὶ Ἐλευσῖνα, καὶ τοῦτο Θησέως Ἀδράστῳ χαρισαμένου. καταμαρτυροῦσι δὲ τῶν* 15
Εὐριπίδου Ἱκετίδων ⟨καὶ⟩ οἱ Αἰσχύλου Ἐλευσίνιοι (fr. p. 18 N[2]), *ἐν οἷς [καὶ] ταῦτα λέγων ὁ Θησεὺς πεποίηται.*

30. *Τὴν δὲ πρὸς Πειρίθουν φιλίαν τοῦτον τὸν τρόπον αὐτῷ γενέσθαι λέγουσι. δόξαν εἶχεν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ μεγίστην. βουλόμενος οὖν ὁ Πειρίθους ἐξελέγξαι* 20
καὶ λαβεῖν διάπειραν, ἠλάσατο βοῦς ἐκ Μαραθῶνος αὐ- 27 S
τοῦ, καὶ πυθόμενος διώκειν μετὰ τῶν ὅπλων ἐκεῖνον,
2 *οὐκ ἔφυγεν, ἀλλ' ἀναστρέψας ἀπήντησεν. ὡς δ' εἶδεν ἅτερος τὸν ἕτερον καὶ τὸ κάλλος ἐθαύμασε καὶ τὴν τόλ-*
c *μαν ἠγάσθη, μάχης μὲν ἔσχοντο, Πειρίθους δὲ πρότερος* 31 L
τὴν δεξιὰν προτείνας ἐκέλευσεν αὐτὸν γενέσθαι δικα- 26
στὴν τὸν Θησέα τῆς βοηλασίας· ἑκὼν γὰρ ὑφέξειν ἣν ἂν ὁρίσῃ δίκην ἐκεῖνος. Θησεὺς δὲ καὶ τὴν δίκην ἀφῆκεν αὐτῷ, καὶ προὐκαλεῖτο φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον, ἐποιή-
3 *σαντο δὲ τὴν φιλίαν ἔνορκον. ἐκ δὲ τούτου γαμῶν ὁ* 30

5 Paus. 1, 39, 2 || 30 Zenob. 5, 33

[UMA] 2 *τὴν* om. U | *οὐκ ἄνευ γε Θησέως* Zenob. Sud. || 8 *πείσας* M: *σπείσας* UA || 15 *χαρισαμένου* M: *χαρισαμένῳ* UA || 16. 17 *καὶ* trp. Sint. (*κατὰ ταῦτα* Madvig) || 19 *αὐτὸν* M

Πειρίθους Δηιδάμειαν, ἐδεήθη τοῦ Θησέως ἐλθεῖν καὶ
τὴν χώραν ἱστορῆσαι καὶ συγγενέσθαι τοῖς Λαπίθαις.
ἐτύγχανε δὲ καὶ τοὺς Κενταύρους κεκληκὼς ἐπὶ τὸ δεῖ-
πνον. ὡς δ' ἠσέλγαινον ὕβρει καὶ μεθύοντες οὐκ ἀπεί-
5 χοντο τῶν γυναικῶν, ἐτράποντο πρὸς ἄμυναν οἱ Λαπί-
θαι, καὶ τοὺς μὲν ἔκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ πολέμῳ d
κρατήσαντες ὕστερον ἐξέβαλον ἐκ τῆς χώρας, τοῦ Θη-
σέως αὐτοῖς συμμαχομένου καὶ συμπολεμοῦντος. Ἡρό- 4
δωρος (FGrH 31 F 27) δὲ ταῦτα πραχθῆναί φησιν οὐχ
10 οὕτως, ἀλλὰ τοῦ πολέμου συνεστῶτος ἤδη τὸν Θησέα
βοηθοῦντα τοῖς Λαπίθαις παραγενέσθαι, καὶ τότε πρῶτον
ὄψει γνωρίσαι τὸν Ἡρακλέα, ποιησάμενον ἔργον ἐντυχεῖν
αὐτῷ περὶ Τραχῖνα, πεπαυμένῳ πλάνης ἤδη καὶ ἄθλων,
γενέσθαι δὲ μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης καὶ πολλῶν
15 ἐπαίνων ἀμφοτέροις τὴν ἔντευξιν. οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον 5
ἄν τις πρόσσχοι τοῖς πολλάκις ἐντυχεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις
ἱστοροῦσι, καὶ τὴν μύησιν Ἡρακλεῖ γενέσθαι Θησέως e
σπουδάσαντος καὶ τὸν πρὸ τῆς μυήσεως καθαρμὸν ὡς
δεομένῳ διά τινας πράξεις ἀβουλήτους.

20 **31.** Ἤδη δὲ πεντήκοντα ἔτη γεγονώς, ὥς φησιν Ἑλ-
λάνικος (FGrH 323a F 18), ἔπραξε τὰ περὶ τὴν Ἑλένην,
οὐ καθ' ὥραν. ὅθεν ὡς δὴ μέγιστον ἐπανορθούμενοι τοῦτο
32 L 28 S τῶν ἐγκλημάτων ἔνιοι λέγουσιν, οὐκ αὐτὸν ἁρπάσαι τὴν
Ἑλένην, ἀλλ' Ἴδα καὶ Λυγκέως ἁρπασάντων παρακατα-
25 θήκην λαβόντα τηρεῖν καὶ μὴ προΐεσθαι τοῖς Διοσκού-
ροις ἀπαιτοῦσιν, ἢ νὴ Δία Τυνδάρεω παραδόντος αὐτοῦ,
φοβηθέντος Ἐναρσφόρον τὸν Ἱπποκόωντος, ἔτι νηπίαν
οὖσαν βιαζόμενον τὴν Ἑλένην λαβεῖν. τὰ δ' εἰκότα καὶ 2 f
πλείστους ἔχοντα μάρτυρας τοιαῦτ' ἐστιν. ἦλθον μὲν εἰς
30 Σπάρτην ἀμφότεροι, καὶ τὴν κόρην ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος
Ὀρθίας χορεύουσαν ἁρπάσαντες ἔφυγον. τῶν δὲ πεμ-

20 schol. Il. 3, 144 schol. Lycophr. 513 ‖ **29** Apollod. epit. 1, 23. 24

[UMA] 13 πεπαυμένον M ‖ 16 πρόσχοι MA vulg. ‖ 18 καθαρμῶν hab. vid. U ‖ 24 λυγγέως A ‖ 26 αὐτῷ M

φθέντων ἐπὶ τὴν δίωξιν οὐ πορρωτέρω Τεγέας ἐπακολουθησάντων, ἐν ἀδείᾳ γενόμενοι καὶ διελθόντες τὴν Πελο-
15 πόννησον ἐποιήσαντο συνθήκας, τὸν μὲν λαχόντα κλήρῳ τὴν Ἑλένην ἔχειν γυναῖκα, συμπράττειν δὲ θατέρῳ γάμον
3 ἄλλον. ἐπὶ ταύταις δὲ κληρουμένων ταῖς ὁμολογίαις, ἔλαχε 5 Θησεύς, καὶ παραλαβὼν τὴν παρθένον οὔπω γάμων ὥραν ἔχουσαν εἰς Ἀφίδνας ἐκόμισε, καὶ τὴν μητέρα καταστήσας μετ' αὐτῆς Ἀφίδνῳ παρέδωκεν ὄντι φίλῳ, διακελευσάμε-
4 νος φυλάττειν καὶ λανθάνειν τοὺς ἄλλους. αὐτὸς δὲ Πειρίθῳ τὴν ὑπουργίαν ἀποδιδοὺς εἰς Ἤπειρον συναπεδή- 10 μησεν ἐπὶ τὴν Ἀιδωνέως θυγατέρα τοῦ Μολοσσῶν βασιλέως, ὃς τῇ γυναικὶ Φερσεφόνην ὄνομα θέμενος, Κόρην
b δὲ τῇ θυγατρί, τῷ δὲ κυνὶ Κέρβερον, ἐκέλευε τούτῳ διαμάχεσθαι τοὺς μνωμένους τὴν παῖδα, καὶ λαβεῖν τὸν
5 κρατήσαντα. τοὺς μέντοι περὶ τὸν Πειρίθουν οὐ μνηστῆ- 15 ρας ἥκειν ἀλλ' ἁρπασομένους πυνθανόμενος, συνέλαβε, καὶ τὸν μὲν Πειρίθουν εὐθὺς ἠφάνισε διὰ τοῦ κυνός, τὸν δὲ Θησέα καθείρξας ἐφύλαττεν.

32. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ Μενεσθεὺς ὁ Πετεὼ τοῦ 33 L Ὀρνέως τοῦ Ἐρεχθέως, πρῶτος ὥς φασιν ἀνθρώπων 20 ἐπιθέμενος τῷ δημαγωγεῖν καὶ πρὸς χάριν ὄχλῳ διαλέ- 29 S γεσθαι, τούς τε δυνατοὺς συνίστη καὶ παρώξυνε, πάλαι βαρυνομένους τὸν Θησέα καὶ νομίζοντας ἀρχὴν καὶ βα-
c σιλείαν ἀφῃρημένον ἑκάστου τῶν κατὰ δῆμον εὐπατριδῶν εἰς ἓν ἄστυ συνείρξαντα πάντας ὑπηκόοις χρῆσθαι 25 καὶ δούλοις, τούς τε πολλοὺς διετάραττε καὶ διέβαλλεν, ὡς ὄναρ ἐλευθερίας ὁρῶντας, ἔργῳ δ' ἀπεστερημένους πατρίδων καὶ ἱερῶν, ὅπως ἀντὶ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ γνησίων βασιλέων πρὸς ἕνα δεσπότην ἔπηλυν καὶ ξένον
2 ἀποβλέπωσι. ταῦτα δ' αὐτοῦ πραγματευομένου, μεγάλην 30 ῥοπὴν ὁ πόλεμος τῷ νεωτερισμῷ προσέθηκε τῶν Τυνδα-

[UMA] **1** ἐπακολουθησάντων Steph.: ἔτι ἀκολουθησάντων || **13** ἐκέλευσε habuisse vid. U[1] || **19** μενευσθεὺς codd., cf. p. 32,2 || **26** διετάρασσε M || **27** ἐλευθερίαν Cob. ἐρῶντας pro ὁρῶντας Ri. || **31** τῶν νεωτερισμῶν M

ριδῶν ἐπελθόντων· οἱ δὲ καὶ ὅλως φασὶν ὑπὸ τούτου πεισθέντας ἐπελθεῖν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐδὲν ἠδίκουν, ἀλλ' ἀπῄτουν τὴν ἀδελφήν. ἀποκριναμένων δὲ τῶν ἐν 3
ἄστει μήτ' ἔχειν μήτε γινώσκειν ὅπου καταλέλειπται, d
5 πρὸς πόλεμον ἐτράποντο. φράζει δ' αὐτοῖς Ἀκάδημος, ᾐσθημένος ᾧ δή τινι τρόπῳ, τὴν ἐν Ἀφίδναις κρύψιν αὐτῆς. ὅθεν ἐκείνῳ τε τιμαὶ ζῶντι παρὰ τῶν Τυνδαρι- 4
δῶν ἐγένοντο, καὶ πολλάκις ὕστερον εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλόντες Λακεδαιμόνιοι καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν χώραν
10 τέμνοντες, τῆς Ἀκαδημείας ἀπείχοντο διὰ τὸν Ἀκάδημον. ὁ δὲ Δικαίαρχος (fr. 66 Wehrli) Ἐχεδήμου φησὶ καὶ 5
Μαράθου συστρατευσάντων τότε τοῖς Τυνδαρίδαις ἐξ Ἀρκαδίας, ἀφ' οὗ μὲν Ἐχεδημίαν προσαγορευθῆναι τὴν νῦν Ἀκαδήμειαν, ἀφ' οὗ δὲ Μαραθῶνα τὸν δῆμον, ἐπι-
34 L δόντος ἑαυτὸν ἑκουσίως κατά τι λόγιον σφαγιάσασθαι e
16 πρὸ τῆς παρατάξεως. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὰς Ἀφίδνας καὶ 6
μάχῃ κρατήσαντες, ἐξεῖλον τὸ χωρίον. ἐνταῦθά φασι καὶ Ἄλυκον πεσεῖν τὸν Σκείρωνος υἱόν, συστρατευόμενον τότε τοῖς Διοσκούροις, ἀφ' οὗ καὶ τόπον τῆς Μεγαρικῆς Ἄλυ-
20 κὸν καλεῖσθαι τοῦ σώματος ἐνταφέντος. Ἡρέας (FGrH 7
30 S 486 F 2) δ' ὑπὸ Θησέως αὐτοῦ περὶ Ἀφίδνας ἀποθανεῖν τὸν Ἄλυκον ἱστόρηκε, καὶ μαρτύρια ταυτὶ τὰ ἔπη παρέχεται περὶ τοῦ Ἀλύκου·

τὸν ἐν εὐρυχόρῳ ποτ' Ἀφίδνῃ
25 μαρνάμενον Θησεὺς Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο
κτεῖνεν.

οὐ μὴν εἰκὸς αὐτοῦ Θησέως παρόντος ἁλῶναι τήν τε μητέρα καὶ τὰς Ἀφίδνας.

7 Steph. Byz. s.v. Ἐκαδήμεια Hesych. s.v. Ἐχεδημία Diog. L. 3, 7 al.; cf. Joh. Schmidt, KZ 32 (1893), 355.

[UMA] 6 ᾧτινι δὴ Herw. || 11 Ἐχεδήμου Anon.: ἐχέμου || 19 διοσκούροις V: διοσκουρίδαις UMA || 24 εὐρυχώρῳ: em. Aem. Portus || 28 Ἀφίδνας V mg. Xy.: ἀθήνας

f 33. Ἐχομένων δ' οὖν τῶν Ἀφιδνῶν καὶ τῶν ἐν ἄστει δεδιότων, ἔπεισε τὸν δῆμον ὁ Μενεσθεὺς δέχεσθαι τῇ πόλει καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς Τυνδαρίδας, ὡς μόνῳ Θησεῖ βίας ὑπάρξαντι πολεμοῦντας, τῶν δ' ἄλλων εὐεργέτας
16 ὄντας ἀνθρώπων καὶ σωτῆρας. ἐμαρτύρει δ' αὐτῷ καὶ τὰ 5 παρ' ἐκείνων· οὐδὲν γὰρ ἠξίωσαν ἁπάντων κρατοῦντες ἀλλ' ἢ μυηθῆναι, μηδὲν ἧττον Ἡρακλέους τῇ πόλει προσ-
2 ήκοντες. καὶ τοῦτ' οὖν ὑπῆρξεν αὐτοῖς, Ἀφίδνου ποιησαμένου παῖδας ὡς Πύλιος Ἡρακλέα, καὶ τιμὰς ἰσοθέους ἔσχον, Ἄνακες προσαγορευθέντες ἢ διὰ τὰς γενο- 10 μένας ἀνοχάς, ἢ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ μηδένα κακῶς παθεῖν στρατιᾶς τοσαύτης ἔνδον οὔσης· ἀνακῶς γὰρ ἔχειν τοὺς ἐπιμελομένους ἢ φυλάττοντας ὁτιοῦν· καὶ τοὺς βασιλεῖς ἴσως ἄνακτας διὰ τοῦτο κα-
3 λοῦσιν. εἰσὶ δ' οἱ λέγοντες διὰ τὴν τῶν ἀστέρων ἐπι- 35 L
b φάνειαν Ἄνακας ὀνομάζεσθαι· τὸ γὰρ ἄνω τοὺς Ἀττι- 16 κοὺς ἀνέκας ὀνομάζειν, καὶ ἀνέκαθεν τὸ ἄνωθεν.

34. Αἴθραν δὲ τὴν Θησέως μητέρα γενομένην αἰχμάλωτον ἀπαχθῆναι λέγουσιν εἰς Λακεδαίμονα, κἀκεῖθεν εἰς Τροίαν μεθ' Ἑλένης, καὶ μαρτυρεῖν Ὅμηρον (Il. 3, 20 144), ἕπεσθαι τῇ Ἑλένῃ φάμενον

Αἴθρην Πιτθῆος θύγατρα Κλυμένην τε βοῶπιν.

2 οἱ δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔπος διαβάλλουσι καὶ τὴν περὶ Μουνύχου μυθολογίαν, ὃν ἐκ Δημοφῶντος Λαοδίκης κρύφα 31 S τεκούσης ἐν Ἰλίῳ συνεκθρέψαι τὴν Αἴθραν λέγουσιν. 25
3 ἴδιον δέ τινα καὶ παρηλλαγμένον ὅλως λόγον ὁ Ἴστρος (FGrH 334 F 7) ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Ἀττικῶν ανα-
c φέρει περὶ Αἴθρας, ὡς ἐνίων λεγόντων, Ἀλέξανδρον μὲν τὸν [ἐν Θεσσαλίᾳ] Πάριν ὑπ' Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου

18 schol. AT Il. 3, 144

[UMA] 2 μενευσθεὺς codd., cf. p. 30, 19 || 5 ἀνθρώπων ὄντας M || 12 στρατείας: em. Br. || 15 ἐπιφαν (fin. fol.) U[1] || 22 θυγατέρα libri || 23 δὲ καὶ M: δὲ UA || 29 ἐν Θεσσ. del. ut gloss. vocis Σπερχειόν Zie. (post [τὸν ἐν Θ.] Li.) [τὸν] ἐν Θεσσ. [Πάριν] Jacoby μὲν ἐν Θεσσ. τὸν Πάριν Cor.

μάχῃ κρατηθῆναι παρὰ τὸν Σπερχειόν, Ἕκτορα δὲ τὴν Τροιζηνίων πόλιν λαβόντα διαρπάσαι, καὶ τὴν Αἴθραν ἀπάγειν ἐκεῖ καταληφθεῖσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔχει πολλὴν ἀλογίαν.

5 **35.** *Ἀιδωνέως δὲ τοῦ Μολοσσοῦ ξενίζοντος Ἡρακλέα, καὶ τῶν περὶ τὸν Θησέα καὶ Πειρίθουν κατὰ τύχην μνησθέντος, ἅ τε πράξοντες ἦλθον καὶ ἃ φωραθέντες ἔπαθον, βαρέως ἤνεγκεν ὁ Ἡρακλῆς, τοῦ μὲν ἀπολωλότος ἀδόξως, τοῦ δ' ἀπολλυμένου. καὶ περὶ Πειρίθου μὲν* 2
10 *οὐδὲν ᾤετο ποιήσειν πλέον ἐγκαλῶν, τὸν δὲ Θησέα παρῃτεῖτο, καὶ χάριν ἠξίου ταύτην αὐτῷ δοθῆναι. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Ἀιδωνέως, λυθεὶς ὁ Θησεὺς ἐπανῆλθε* 3d *μὲν εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐδέπω παντάπασι τῶν φίλων αὐ-*
36 L *τοῦ κεκρατημένων, καὶ ὅσ' ὑπῆρχε τεμένη πρότερον αὐ-*
15 *τῷ τῆς πόλεως ἐξελούσης, ἅπαντα καθιέρωσεν Ἡρακλεῖ καὶ προσηγόρευσεν ἀντὶ Θησείων Ἡράκλεια, πλὴν τεσσάρων, ὡς Φιλόχορος* (FGrH 328 F 18a) *ἱστόρηκεν· αὖθις δὲ βουλόμενος ὡς πρότερον ἄρχειν καὶ καθηγεῖσθαι* 4 *τοῦ πολιτεύματος, εἰς στάσεις ἐνέπεσε καὶ ταραχάς, οὓς*
20 *μὲν ἀπέλιπε μισοῦντας αὐτὸν εὑρίσκων τὸ μὴ φοβεῖσθαι τῷ μισεῖν προσειληφότας, ἐν δὲ τῷ δήμῳ πολὺ τὸ διεφθαρμένον ὁρῶν καὶ θεραπεύεσθαι βουλόμενον ἀντὶ τοῦ* e *ποιεῖν σιωπῇ τὸ προσταττόμενον. ἐπιχειρῶν οὖν βιάζεσθαι, κατεδημαγωγεῖτο καὶ κατεστασιάζετο, καὶ τέλος* 5
25 *ἀπογνοὺς τὰ πράγματα, τοὺς μὲν παῖδας εἰς Εὔβοιαν*
32 S *ὑπεξέπεμψε πρὸς Ἐλεφήνορα τὸν Χαλκώδοντος, αὐτὸς δὲ Γαργηττοῖ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἀρὰς θέμενος, οὗ νῦν ἔστι τὸ καλούμενον Ἀρατήριον, εἰς Σκῦρον ἐξέπλευσεν, οὔσης αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐκεῖ φιλίας ὡς ᾤετο καὶ χωρίων ἐν τῇ*
30 *νήσῳ πατρῴων. ἐβασίλευε δὲ Λυκομήδης τότε τῶν Σκυρίων. πρὸς τοῦτον οὖν ἀφικόμενος ἐζήτει τοὺς ἀγροὺς* 6 f

27 Etym. M. s.v. *Ἀρητήσιον* Hesych. s.v. *Ἀρατήριον*

[UMA] **9** *περίθου* U ‖ **17** *αὖθις* Rei.: *εὐθὺς* ‖ **19** *στάσεις* om. U[1] ‖ **20.21** *τὸ — τῷ* Xy.: *τῷ — τὸ* ‖ **29** *χωρίω* U ‖ **30** *ἐβασίλευσε* U

ἀπολαβεῖν, ὡς αὐτόθι κατοικήσων· ἔνιοι δέ φασι παρακαλεῖν αὐτὸν βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. ὁ δὲ Λυκομήδης, εἴτε δείσας τὴν δόξαν τοῦ ἀνδρός, εἴτε τῷ Μενεσθεῖ χαριζόμενος, ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς χώρας ἀναγαγὼν αὐτόν, ὡς ἐκεῖθεν ἐπιδείξων τοὺς ἀγρούς, ὦσε κατὰ τῶν 5
17 7 *πετρῶν καὶ διέφθειρεν. ἔνιοι δ' ἀφ' ἑαυτοῦ πεσεῖν φασι σφαλέντα, μετὰ δεῖπνον ὥσπερ εἰώθει περιπατοῦντα. καὶ παραυτίκα μὲν οὐδεὶς ἔσχεν αὐτοῦ λόγον οὐδένα τεθνηκότος, ἀλλὰ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐβασίλευσε Μενεσθεύς, οἱ δὲ παῖδες ἰδιωτεύοντες Ἐλεφήνορι συνεστράτευσαν* 10
8 *εἰς Ἴλιον. ἐκεῖ⟨θεν⟩ δὲ Μενεσθέως ἀποθανόντος ἐπανελθόντες αὐτοὶ τὴν βασιλείαν ἀνεκομίσαντο. χρόνοις δ' ὕστερον Ἀθηναίους ἄλλα τε παρέστησεν ὡς ἥρωα τιμᾶν Θησέα, καὶ τῶν ἐν Μαραθῶνι πρὸς Μήδους μαχομένων ἔδοξαν οὐκ ὀλίγοι φάσμα Θησέως ἐν ὅπλοις καθορᾶν πρὸ* 15 *αὐτῶν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενον.* 37 L

b **36.** *Μετὰ δὲ τὰ Μηδικὰ Φαίδωνος ἄρχοντος μαντευομένοις τοῖς Ἀθηναίοις ἀνεῖλεν ἡ Πυθία τὰ Θησέως ἀναλαβεῖν ὀστᾶ καὶ θεμένους ἐντίμως παρ' αὐτοῖς φυλάττειν. ἦν δὲ καὶ λαβεῖν ἀπορία καὶ γνῶναι τὸν τάφον* 20
2 *ἀμειξίᾳ καὶ χαλεπότητι τῶν ἐνοικούντων Δολόπων. οὐ μὴν ἀλλὰ [καὶ] Κίμων ἑλὼν τὴν νῆσον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται* (cap. 8), *καὶ φιλοτιμούμενος ἐξανευρεῖν, ἀετοῦ τινα τόπον βουνοειδῆ κόπτοντος ὥς φασι τῷ στόματι καὶ διαστέλλοντος τοῖς ὄνυξι θείᾳ τινὶ τύχῃ,* 33 S *συμφρονήσας ἀνέσκαψεν. εὑρέθη δὲ θήκη τε μεγάλου* 26
3 *σώματος αἰχμή τε παρακειμένη χαλκῆ καὶ ξίφος. κομι-*
c *σθέντων δὲ τούτων ὑπὸ Κίμωνος ἐπὶ τῆς τριήρους, ἡσθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πομπαῖς τε λαμπραῖς ἐδέξαντο καὶ*
4 *θυσίαις ὥσπερ αὐτὸν ἐπανερχόμενον εἰς τὸ ἄστυ. καὶ* 30 *κεῖται μὲν ἐν μέσῃ τῇ πόλει παρὰ τὸ νῦν γυμνάσιον,*

30 Hesych. s. v. *Θησεῖον* Etym. M. s. v. Suda s. v. schol. Arist. equit. 1309

[UMA] **6.7** *δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ—εἰώθει* in lac. scr. U[2] || **7** *περιπατοῦντα* e corr. U[2] || **11** *ἐκεῖ* em. Li. || **22** *καὶ* del. Br. || **25** *τῷ*] *τὸ* U

ἔστι δὲ φύξιμον οἰκέταις καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινοτέροις καὶ δεδιόσι κρείττονας, ὡς καὶ τοῦ Θησέως προστατικοῦ τινος καὶ βοηθητικοῦ γενομένου καὶ προσδεχομένου φιλανθρώπως τὰς τῶν ταπεινοτέρων δεήσεις. θυσίαν δὲ 5 ποιοῦσιν αὐτῷ τὴν μεγίστην ὀγδόῃ Πυανεψιῶνος, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἠιθέων ἐκ Κρήτης ἐπανῆλθεν. οὐ μὴν ἀλλὰ 5 38 L καὶ ταῖς ἄλλαις ὀγδόαις τιμῶσιν αὐτόν, ἢ διὰ τὸ πρῶτον ἐκ Τροιζῆνος ἀφικέσθαι τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος, ὡς ἱστόρηκε Διόδωρος ὁ περιηγητής (FGrH 372 10 F 38), ἢ νομίζοντες ἑτέρου μᾶλλον ἐκείνῳ προσήκειν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι λεγομένῳ· καὶ γὰρ Ποσειδῶνα ταῖς ὀγδόαις τιμῶσιν. ἡ γὰρ ὀγδοὰς 6 κύβος ἀπ᾽ ἀρτίου πρῶτος οὖσα καὶ τοῦ πρώτου τετραγώνου διπλασία, τὸ μόνιμον καὶ δυσκίνητον οἰκεῖον ἔχει 15 τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, ὃν Ἀσφάλιον καὶ Γαιήοχον προσονομάζομεν.

ΡΩΜΥΛΟΣ

1. Τὸ μέγα τῆς Ῥώμης ὄνομα καὶ δόξῃ διὰ πάντων e ἀνθρώπων κεχωρηκὸς ἀφ᾽ ὅτου καὶ δι᾽ ἣν αἰτίαν τῇ πόλει γέγονεν, οὐχ ὡμολόγηται παρὰ τοῖς συγγραφεῦ-20 σιν, ἀλλ᾽ οἱ μὲν Πελασγούς, ἐπὶ πλεῖστα τῆς οἰκουμένης πλανηθέντας ἀνθρώπων τε πλείστων κρατήσαντας, αὐ- f 34 S τόθι κατοικῆσαι, καὶ διὰ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ῥώμην οὕτως ὀνομάσαι τὴν πόλιν, οἱ δὲ Τροίας ἁλισκομένης διαφυγόντας ἐνίους καὶ πλοίων ἐπιτυχόντας ὑπὸ πνευμάτων 25 τῇ Τυρρηνίᾳ προσπεσεῖν φερομένους, καὶ περὶ τὸν Θύμβριν ποταμὸν ὁρμίσασθαι· ταῖς δὲ γυναιξὶν αὐτῶν, ἀπο- 2 18 ρουμέναις ἤδη καὶ δυσανασχετούσαις πρὸς τὴν θάλασσαν,

5 cf. p. 19,27 || 12 mor. 354f 428d || 26 mor. 243f 265c

[UMA] 1 φύξιον: em. Sint. || 9 διώδωρος U || 15 Ἀσφάλειον Cob. || 18 ἀνθρώπων om. M[1], add. mg. m. 2 || 20 τῆς] τοῖς U || 26 ἀπειρημέναις Kron.

ὑποθέσθαι μίαν, ἣ καὶ γένει προὔχειν καὶ φρονεῖν ἐδό-
κει μάλιστα, Ῥώμην ὄνομα, καταπρῆσαι τὰ πλοῖα. πρα-
χθέντος δὲ τούτου, πρῶτον μὲν ἀγανακτεῖν τοὺς ἄνδρας,
ἔπειτα δι' ἀνάγκην ἱδρυνθέντας περὶ τὸ Παλλάντιον, ὡς 39 L
ὀλίγῳ χρόνῳ κρεῖττον ἐλπίδος ἔπραττον, ἀγαθῆς τε πει- 5
ρώμενοι χώρας καὶ δεχομένων αὐτοὺς τῶν προσοίκων,
ἄλλην τε τιμὴν ἀπονέμειν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὴν πόλιν
3 ἀπ' αὐτῆς ὡς αἰτίας προσαγορεύειν. ἐξ ἐκείνου τε παρα-
b μένειν λέγουσι τὸ τοὺς συγγενεῖς τὰς γυναῖκας καὶ οἰ-
κείους ἄνδρας ἀσπάζεσθαι τοῖς στόμασι· καὶ γὰρ ἐκείνας, 10
ὅτε τὰ πλοῖα κατέπρησαν, οὕτως ἀσπάζεσθαι καὶ φιλο-
φρονεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δεομένας αὐτῶν καὶ παραιτου-
μένας τὴν ὀργήν.

2. Ἄλλοι δὲ Ῥώμην, Ἰταλοῦ θυγατέρα καὶ Λευκα-
ρίας (οἱ δὲ Τηλέφου τοῦ Ἡρακλέους), Αἰνείᾳ γαμηθεῖ- 15
σαν (οἱ δ' Ἀσκανίῳ τῷ Αἰνείου), λέγουσι τοὔνομα θέ-
σθαι τῇ πόλει· οἱ δὲ Ῥωμανόν, Ὀδυσσέως παῖδα καὶ
Κίρκης, οἰκίσαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ Ῥῶμον ἐκ Τροίας ὑπὸ
Διομήδους ἀποσταλέντα τὸν Ἠμαθίωνος, οἱ δὲ Ῥῶμιν
Λατίνων τύραννον, ἐκβαλόντα Τυρρηνοὺς τοὺς εἰς Λυ- 20
c δίαν μὲν ἐκ Θετταλίας, ἐκ δὲ Λυδίας εἰς Ἰταλίαν παρα-
2 γενομένους. οὐ μὴν οὐδ' οἱ Ῥωμύλον τῷ δικαιοτάτῳ
τῶν λόγων ἀποφαίνοντες ἐπώνυμον τῆς πόλεως ὁμολο-
γοῦσι περὶ τοῦ γένους [αὐτοῦ]. οἱ μὲν γὰρ Αἰνείου καὶ
Δεξιθέας τῆς Φόρβαντος υἱὸν ὄντα νήπιον εἰς Ἰταλίαν 25
κομισθῆναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ῥῶμον· ἐν δὲ τῷ 35 S
ποταμῷ πλημμύραντι τῶν ἄλλων σκαφῶν διαφθαρέντων,
ἐν ᾧ δ' ἦσαν οἱ παῖδες εἰς μαλακὴν ἀποκλινθέντος ὄχθην
ἀτρέμα, σωθέντας ἀπροσδοκήτως ὄνομα θεῖναι Ῥώμην.
3 οἱ δὲ Ῥώμην, θυγατέρα τῆς Τρῳάδος ἐκείνης, Λατίνῳ 30

[UMA] 14 λευκανίας Baroccianus 137 || 16 δ' Ἀσκανίῳ Xy.: δ' ἀσκανίου U et post ras. M δ' αὖ ἀσκανίου ante ras. M δ' ἀπ' ἀσκανίου (ἀπ' in ras.) A | τῷ Sch.: τοῦ || 18 οἰκήσαι U || 24 αὐτοῦ del. Li. || 29 σωθέντος Anon. | ὄνομα θεῖναι Petavius: ὀνομαθῆναι U ὀνομασθῆναι cet. || 30 Τρῳάδος ἐκ.] scil. Δεξιθέας | λατίνων U

40 L τῷ Τηλεμάχου γαμηθεῖσαν τεκεῖν τὸν Ῥωμύλον· οἱ δ' d
Αἰμυλίαν τὴν Αἰνείου καὶ Λαβινίας, Ἄρει συγγενομένην.
Οἱ δὲ μυθώδη παντάπασι περὶ τῆς γενέσεως διεξίασι. 4
Ταρχετίῳ γάρ, Ἀλβανῶν βασιλεῖ παρανομωτάτῳ καὶ
5 ὠμοτάτῳ, φάσμα δαιμόνιον οἴκοι γενέσθαι· φαλλὸν γὰρ
ἐκ τῆς ἑστίας ἀνασχεῖν καὶ διαμένειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
εἶναι δὲ Τηθύος ἐν Τυρρηνίᾳ χρηστήριον, ἀφ' οὗ κομι-
σθῆναι τῷ Ταρχετίῳ χρησμόν, ὥστε συμμεῖξαι τῷ φά-
σματι παρθένον· ἔσεσθαι γὰρ ἐξ αὐτῆς παῖδα κλεινότα-
10 τον, ἀρετῇ καὶ τύχῃ καὶ ῥώμῃ διαφέροντα. φράσαντος 5
οὖν τὸ μάντευμα τοῦ Ταρχετίου μιᾷ τῶν θυγατέρων καὶ
συγγενέσθαι τῷ φαλλῷ προστάξαντος, αὐτὴν μὲν ἀπα- e
ξιῶσαι, θεράπαιναν δ' εἰσπέμψαι. τὸν δὲ Ταρχέτιον ὡς
ἔγνω χαλεπῶς φέροντα συλλαβεῖν μὲν ἀμφοτέρας ἐπὶ
15 θανάτῳ, τὴν δ' Ἑστίαν ἰδόντα κατὰ τοὺς ὕπνους ἀπαγο-
ρεύουσαν αὐτῷ τὸν φόνον, ἱστόν τινα παρεγγυῆσαι ταῖς
κόραις ὑφαίνειν δεδεμέναις, ὡς ὅταν ἐξυφήνωσι, τότε
δοθησομένας πρὸς γάμον. ἐκείνας μὲν οὖν δι' ἡμέρας 6
ὑφαίνειν, ἑτέρας δὲ νύκτωρ τοῦ Ταρχετίου κελεύοντος
20 ἀναλύειν τὸν ἱστόν. ἐκ δὲ τοῦ φαλλοῦ τῆς θεραπαινίδος
τεκούσης δίδυμα, δοῦναί τινι Τερατίῳ τὸν Ταρχέτιον,
ἀνελεῖν κελεύσαντα. τὸν δὲ θεῖναι φέροντα τοῦ ποταμοῦ 7
πλησίον, εἶτα λύκαιναν μὲν ἐπιφοιτᾶν μαστὸν ἐνδιδοῦσαν, f
ὄρνιθας δὲ παντοδαποὺς ψωμίσματα κομίζοντας ἐντιθέ-
25 ναι τοῖς βρέφεσιν, ἄχρι οὗ βουκόλον ἰδόντα καὶ θαυμά-
36 S σαντα τολμῆσαι προσελθεῖν καὶ ἀνελέσθαι τὰ παιδία.
τοιαύτης δὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς γενομένης, ἐκτραφέντας 8
ἐπιθέσθαι τῷ Ταρχετίῳ καὶ κρατῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν
41 L Προμαθίων τις (FHG III 203), ἱστορίαν Ἰταλικὴν συν- 10
30 τεταγμένος, εἴρηκε.

3. Τοῦ δὲ πίστιν ἔχοντος λόγου μάλιστα καὶ πλεί-
στους μάρτυρας τὰ μὲν κυριώτατα πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλ-

Cap. 3—4 Dion. Hal. 1,76—79 Strab. 5,229 Zon. 7,1 Liv. 1,3.4

[UMA] 1 τηλεμάχῳ U ‖ 13 ἀρχέτιον h. l. UA ‖ 18 δοθησομέναις Sint. ‖ 25 ἄχρι οὖν U et ante ras. A

ληνας ἐξέδωκε Διοκλῆς Πεπαρήθιος (FHG III 74), *ᾧ καὶ Φάβιος ὁ Πίκτωρ* (HRR I 7) *ἐν τοῖς πλείστοις ἐπηκολούθηκε. γεγόνασι δὲ καὶ περὶ τούτων ἕτεραι διαφοραί·*
2 *τύπῳ δ' εἰπεῖν τοιοῦτός ἐστι. τῶν ἀπ' Αἰνείου γεγονότων ἐν Ἄλβῃ βασιλέων εἰς ἀδελφοὺς δύο, Νομήτορα καὶ* 5
Ἀμούλιον, ἡ διαδοχὴ καθῆκεν. Ἀμουλίου δὲ νείμαντος τὰ πάντα δίχα, τῇ δὲ βασιλείᾳ τὰ χρήματα καὶ τὸν ἐκ Τροίας κομισθέντα χρυσὸν ἀντιθέντος, εἵλετο τὴν βασι-
b 3 *λείαν ὁ Νομήτωρ. ἔχων οὖν ὁ Ἀμούλιος τὰ χρήματα καὶ πλέον ἀπ' αὐτῶν δυνάμενος τοῦ Νομήτορος, τήν τε βασι-* 10
λείαν ἀφείλετο ῥᾳδίως, καὶ φοβούμενος ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γενέσθαι παῖδας, ἱέρειαν τῆς Ἑστίας ἀπέδειξεν, ἄγαμον καὶ παρθένον ἀεὶ βιωσομένην. ταύτην οἱ μὲν
4 *Ἰλίαν, οἱ δὲ Ῥέαν, οἱ δὲ Σιλουίαν ὀνομάζουσι. φωρᾶται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον κυοῦσα παρὰ τὸν καθεστῶτα ταῖς* 15
Ἑστιάσι νόμον, καὶ τὸ μὲν ἀνήκεστα μὴ παθεῖν αὐτὴν ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Ἀνθὼ παρῃτήσατο, δεηθεῖσα τοῦ πατρός, εἵρχθη δὲ καὶ δίαιταν εἶχεν ἀνεπίμεικτον,
c *ὅπως μὴ λάθοι τεκοῦσα τὸν Ἀμούλιον. ἔτεκε δὲ δύο*
5 *παῖδας ὑπερφυεῖς μεγέθει καὶ κάλλει. δι' ὃ καὶ μᾶλλον* 20
ὁ Ἀμούλιος φοβηθείς, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ὑπηρέτην λαβόντα ῥῖψαι. τοῦτον ἔνιοι Φαιστύλον ὀνομάζεσθαι λέγουσιν, οἱ δ' οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνελόμενον. ἐνθέμενος 42 L
οὖν εἰς σκάφην τὰ βρέφη, κατέβη μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὡς ῥίψων, ἰδὼν δὲ κατιόντα πολλῷ ῥεύματι καὶ 25
τραχυνόμενον, ἔδεισε προσελθεῖν, ἐγγὺς δὲ τῆς ὄχθης 37 S
6 *καταθεὶς ἀπηλλάσσετο. τοῦ δὲ ποταμοῦ κατακλύ-*
d *ζοντος ἡ πλημμύρα τὴν σκάφην ὑπολαβοῦσα καὶ μετεωρίσασα πρᾴως κατήνεγκεν εἰς χωρίον ἐπιεικῶς μαλθακόν, ὃ νῦν Κερμαλὸν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερ-* 30

30 Varro l. l. 5, 54

[**UMA**] **2** *ὁ Πίκτωρ* Sint. (et Ambros. 831 mg.): *ούίκτωρ* || **15** *τὸν*] *τῶν* U || **19** *λάθῃ* Zon. || **22** *φαιστύλον* (h. l. et semper) libri Plut. et Dion. Hal. et Nic. Dam.: *φαυστύλον* Strabo et Cass. Dio (cf. Boiss. p. 8). Zonarae libri vacillant || **30** *Κερμαλὸν* Xy.: *κερμανὸν*

μανόν, ὡς ἔοικεν ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς γερμανοὺς ὀνομάζουσιν.

4. Ἦν δὲ πλησίον ἐρινεός, ὃν Ῥωμινάλιον ἐκάλουν, ἢ διὰ τὸν Ῥωμύλον ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἢ διὰ τὸ
5 *τὰ μηρυκώμενα τῶν θρεμμάτων ἐκεῖ διὰ τὴν σκιὰν ἐνδιάζειν, ἢ μάλιστα διὰ τὸν τῶν βρεφῶν θηλασμόν, ὅτι τήν τε θηλὴν ῥοῦμαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοί, καὶ θεόν τινα τῆς ἐκτροφῆς τῶν νηπίων ἐπιμελεῖσθαι δοκοῦσαν ὀνομάζουσι Ῥουμῖναν, καὶ θύουσιν αὐτῇ νηφάλια, καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς*
10 *ἐπισπένδουσιν. ἐνταῦθα δὴ τοῖς βρέφεσι κειμένοις τήν τε* 2 e *λύκαιναν ἱστοροῦσι θηλαζομένην καὶ δρυοκολάπτην τινὰ παρεῖναι συνεκτρέφοντα καὶ φυλάττοντα. νομίζεται δ' Ἄρεως ἱερὰ τὰ ζῷα, τὸν δὲ δρυοκολάπτην καὶ διαφερόντως Λατῖνοι σέβονται καὶ τιμῶσιν· ὅθεν οὐχ ἥκιστα*
15 *πίστιν ἔσχεν ἡ τεκοῦσα τὰ βρέφη τεκεῖν ἐξ Ἄρεως φάσκουσα. καίτοι τοῦτο παθεῖν αὐτὴν ἐξαπατηθεῖσαν λέ-* 3 *γουσιν, ὑπὸ τοῦ Ἀμουλίου διαπαρθενευθεῖσαν, ἐν ὅπλοις ἐπιφανέντος αὐτῇ καὶ συναρπάσαντος. οἱ δὲ τοὔνομα τῆς τροφοῦ δι' ἀμφιβολίαν ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκτροπὴν τῇ*
43 L *φήμῃ παρασχεῖν· λούπας γὰρ ἐκάλουν οἱ Λατῖνοι τῶν τε* 4
21 *θηρίων τὰς λυκαίνας καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἑταιρούσας·* f *εἶναι δὲ τοιαύτην τὴν Φαιστύλου γυναῖκα τοῦ τὰ βρέφη θρέψαντος, Ἄκκαν Λαρεντίαν ὄνομα. ταύτῃ δὲ καὶ θύουσι* 5 *Ῥωμαῖοι, καὶ χοὰς ἐπιφέρει τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς [αὐτῇ]*
25 *ὁ τοῦ Ἄρεως ἱερεύς, καὶ Λαρεντ⟨αλ⟩ίαν καλοῦσι τὴν ἑορτήν.*

38 S *5. Ἑτέραν δὲ τιμῶσι Λαρεντίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ὁ νεωκόρος τοῦ Ἡρακλέους ἀλύων ὡς ἔοικεν ὑπὸ σχολῆς,*

3 mor. 268f 278c 320d Varro fr. 102. 137. 452 Fun. || 26 mor. 272f—273b Macrob. sat. 1, 10, 12 Augustin. de civ. dei 6, 7 Tertull. ad nat. 2, 10 CIL I² p. 238. 338 Mommsen RF II 1

[UMA] 5 *θερ^μμάτων* U | *ἐνδιαζόντων*: em. Xy. || 8 *Ρουμῖναν* Zie. cl. mor. 278 cd: *ῥουμιλίαν* || 11 *δονοκλάπτην* M || 23 *ἀκκαλαρεντίαν* codd. || 24 *ἀπριλίου* U: *ἀπριλ^λίου* A *ἀπριλλίου* M cf. p. 67,3 | *αὐτῇ* del. Benseler || 25 *Λαρενταλίαν* Zie.: *λαρεντίαν* UA *ἀκκαλαρεντίαν* M

προὔθετο πρὸς τὸν θεὸν διακυβεύειν, ὑπειπὼν ὅτι νική-
20 σας μὲν αὐτὸς ἕξει τι παρὰ τοῦ θεοῦ χρηστόν, ἡττη-
θεὶς δὲ τῷ θεῷ τράπεζαν ἄφθονον παρέξει καὶ γυναῖκα
2 καλὴν συναναπαυσομένην. ἐπὶ τούτοις τὰς μὲν ὑπὲρ τοῦ
θεοῦ θείς, τὰς δ' ὑπὲρ αὑτοῦ ψήφους, ἀνεφάνη νικώμε- 5
νος. εὐσυνθετεῖν δὲ βουλόμενος καὶ δικαιῶν ἐμμένειν τοῖς
ὁρισθεῖσι, δεῖπνόν τε τῷ θεῷ παρεσκεύασε, καὶ τὴν Λα-
ρεντίαν οὖσαν ὡραίαν, οὔπω δ' ἐμφανῶς ⟨ἑταιροῦσαν⟩
μισθωσάμενος, εἱστίασεν ἐν τῷ ἱερῷ κλίνην ὑποστορέσας,
καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον συνεῖρξεν, ὡς δὴ τοῦ θεοῦ ἕξοντος 10
3 αὐτήν. καὶ μέντοι καὶ τὸν θεὸν ἐντυχεῖν λέγεται τῇ γυ-
ναικί, καὶ κελεῦσαι βαδίζειν ἕωθεν ἐπὶ τὴν ἀγορὰν καὶ
b τὸν ἀπαντήσαντα πρῶτον ἀσπασαμένην ποιεῖσθαι φίλον.
ἀπήντησεν οὖν αὐτῇ τῶν πολιτῶν ἀνὴρ ἡλικίᾳ τε προή-
κων καὶ συνειλοχὼς οὐσίαν ἱκανήν, ἄπαις δὲ καὶ βεβιω- 15
κὼς ἄνευ γυναικός, ὄνομα Ταρρούτιος. οὗτος ἔγνω τὴν
Λαρεντίαν καὶ ἠγάπησε, καὶ τελευτῶν ἀπέλιπε κληρο-
νόμον ἐπὶ πολλοῖς καὶ καλοῖς κτήμασιν, ὧν ἐκείνη τὰ 44 L
4 πλεῖστα τῷ δήμῳ κατὰ διαθήκας ἔδωκε. λέγεται δ' αὐ-
τὴν ἔνδοξον οὖσαν ἤδη καὶ θεοφιλῆ νομιζομένην ἀφανῆ 20
γενέσθαι περὶ τοῦτον τὸν τόπον, ἐν ᾧ καὶ τὴν προτέραν
c ἐκείνην Λαρεντίαν κεῖσθαι. καλεῖται δὲ νῦν ὁ τόπος Βή-
λαβρον, ὅτι τοῦ ποταμοῦ πολλάκις ὑπερχεομένου διεπε-
ραιοῦντο πορθμείοις κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰς ἀγοράν·
5 τὴν δὲ πορθμείαν βηλατούραν καλοῦσιν. ἔνιοι δὲ λέγουσι 25
τὴν εἰς τὸν ἱππόδρομον φέρουσαν ἐξ ἀγορᾶς πάροδον
ἱστίοις καταπεταννύναι τοὺς τὴν θέαν παρέχοντας, ἐν-
τεῦθεν ἀρχομένους· ῥωμαϊστὶ δὲ τὸ ἱστίον βῆλον ὀνο-
μάζουσι. διὰ ταῦτα μὲν ἔχει τιμὰς ἡ δευτέρα Λαρεντία 39 S
παρὰ Ῥωμαίοις. 30

22 Varro l.l. 5, 43. 156

[UMA] **5** τιθεὶς: em. Sint. || **8** ἐμφανῶς ἑταιροῦσαν mor.: ἐπιφανῆ || **10.11** ὡς — αὐτὴν del. Michaëlis (hiatus!) || **14** ἡλικίᾳ τε προήκων Zie.: ἡλικίας τε πόρρω ἥκων || **22** βήλαυρον Laur. 69,1 βίλαυρον UMA || **25** βηλατούραν B: βιλατούραν UMA

6. Τὰ δὲ βρέφη Φαιστύλος Ἀμουλίου συφορβὸς ἀνείλετο λαθὼν ἅπαντας, ὡς δ' ἔνιοί φασι τῶν εἰκότων ἐχόμενοι μᾶλλον, εἰδότος τοῦ Νομήτορος καὶ συγχορηγοῦν- d
τος τροφὰς κρύφα τοῖς τρέφουσι. καὶ γράμματα λέγονται 2
5 καὶ τἆλλα μανθάνειν οἱ παῖδες εἰς Γαβίους κομισθέντες, ὅσα χρὴ τοὺς εὖ γεγονότας. κληθῆναι δὲ καὶ τούτους ἀπὸ τῆς θηλῆς ἱστοροῦσι 'Ρωμύλον καὶ 'Ρέμον, ὅτι θηλάζοντες ὤφθησαν τὸ θηρίον. ἡ μὲν οὖν ἐν τοῖς σώ- 3
μασιν εὐγένεια καὶ νηπίων ὄντων εὐθὺς ἐξέφαινε μεγέ-
10 θει καὶ ἰδέᾳ τὴν φύσιν, αὐξόμενοι δὲ θυμοειδεῖς ἦσαν ἀμφότεροι καὶ ἀνδρώδεις καὶ φρόνημα πρὸς τὰ φαινόμενα δεινὰ καὶ τόλμαν ὅλως ἀνέκπληκτον ἔχοντες· ὁ δὲ 'Ρωμύλος γνώμῃ τε χρῆσθαι μᾶλλον ἐδόκει καὶ πολι- e
45 L τικὴν ἔχειν σύνεσιν, ἐν ταῖς περὶ νομὰς καὶ κυνηγίας
15 πρὸς τοὺς γειτνιῶντας ἐπιμειξίαις πολλὴν ἑαυτοῦ παρέχων κατανόησιν ἡγεμονικοῦ μᾶλλον ἢ πειθαρχικοῦ φύσει γεγονότος. διὸ τοῖς μὲν ὁμοδούλοις ἢ ταπεινοτέροις προσ- 4
φιλεῖς ἦσαν, ἐπιστάτας δὲ καὶ διόπους βασιλικοὺς καὶ ἀγελάρχας ὡς μηδὲν αὐτῶν ἀρετῇ διαφέροντας ὑπερ-
20 φρονοῦντες, οὔτ' ἀπειλῆς ἐφρόντιζον οὔτ' ὀργῆς. ἐχρῶντο 5
δὲ διαίταις καὶ διατριβαῖς ἐλευθερίοις, οὐ τὴν σχολὴν ἐλευθέριον ἡγούμενοι καὶ τὴν ἀπονίαν, ἀλλὰ γυμνάσια καὶ θήρας καὶ δρόμους καὶ τὸ λῃστὰς ἀλέξασθαι καὶ κλῶπας ἑλεῖν καὶ βίας ἐξελέσθαι τοὺς ἀδικουμένους. f
25 ἦσαν δὴ διὰ ταῦτα περιβόητοι.

7. Γενομένης δέ τινος πρὸς τοὺς Νομήτορος βουκόλους τοῖς Ἀμουλίου διαφορᾶς καὶ βοσκημάτων ἐλάσεως, οὐκ ἀνασχόμενοι συγκόπτουσι μὲν αὐτοὺς καὶ τρέπονται,
40 S ἀποτέμνονται δὲ τῆς ἀγέλης συχνήν. ἀγανακτοῦντος δὲ
30 τοῦ Νομήτορος ὠλιγώρουν, συνῆγον δὲ καὶ προσεδέχοντο πολλοὺς μὲν ἀπόρους, πολλοὺς δὲ δούλους, θράσους ἀπο-

Cap. 6–8 Dion. Hal. 1,79–83 Zon. 7,2

[UMA] 7 ῥέμον U: ῥῶμον M et (ω in ras.) A, cf. p. 42, 4. Kretschmer, Glotta I 289 ‖ 10 αὐξανόμενοι Zon. ‖ 11 φρόνημα Rei.: φρονήματα ‖ 16 ⟨ὡς⟩ ἡγεμονικοῦ Zie. ‖ 17 ὁμοδούλοις Li., cf. p. 42, 10. 18. 28. 79,2: ὁμοφύλοις ‖ 22 ἀπόνοιαν UM ‖ 23 ἀλέξασθαι UA: ἀμύνασθαι M ‖ 27 τοῦ Ἀμουλίου Zon. ‖ 29 ἀγέλης Zon.: λείας

2 *στατικοῦ καὶ φρονήματος ἀρχὰς ἐνδιδόντες. τοῦ δὲ Ῥω-*
μύλου πρός τινα θυσίαν ἀποτραπομένου (καὶ γὰρ ἦν
φιλοθύτης καὶ μαντικός), οἱ τοῦ Νομήτορος βοτῆρες τῷ
21 *Ῥέμῳ μετ' ὀλίγων βαδίζοντι προστυχόντες ἐμάχοντο,*
καὶ γενομένων πληγῶν καὶ τραυμάτων ἐν ἀμφοτέροις, 5
ἐκράτησαν οἱ τοῦ Νομήτορος καὶ συνέλαβον ζῶντα τὸν
3 *Ῥέμον. ἀναχθέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς τὸν Νομήτορα καὶ*
κατηγορηθέντος, αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκόλασε, χαλεπὸν ὄντα
δεδιὼς τὸν ἀδελφόν, ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐκεῖνον ἐδεῖτο τυ-
χεῖν δίκης, ἀδελφὸς ὢν καὶ καθυβρισμένος ὑπ' οἰκετῶν 46 L
4 *ἐκείνου βασιλέως ὄντος. συναγανακτούντων δὲ τῶν ἐν* 11
Ἄλβῃ καὶ δεινὰ πάσχειν οἰομένων τὸν ἄνδρα παρ' ἀξίαν,
κινηθεὶς ὁ Ἀμούλιος αὐτῷ παραδίδωσι τῷ Νομήτορι τὸν
5 *Ῥέμον, ὅ τι βούλοιτο χρήσασθαι. παραλαβὼν δ' ἐκεῖνος,*
b *ὡς ἧκεν οἴκαδε, θαυμάζων μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος τὸν* 15
νεανίσκον, ὑπερφέροντα μεγέθει καὶ ῥώμῃ πάντας, ἐνο-
ρῶν δὲ τῷ προσώπῳ τὸ θαρραλέον καὶ ἰταμὸν τῆς ψυ-
χῆς ἀδούλωτον καὶ ἀπαθὲς ὑπὸ τῶν παρόντων, ἔργα
δ' αὐτοῦ καὶ πράξεις ὅμοια τοῖς βλεπομένοις ἀκούων, τὸ
δὲ μέγιστον ὡς ἔοικε θεοῦ συμπαρόντος καὶ συνεπευ- 20
θύνοντος ἀρχὰς μεγάλων πραγμάτων, ἁπτόμενος ὑπονοίᾳ
⟨καὶ⟩ τύχῃ τῆς ἀληθείας, ἀνέκρινεν ὅστις εἴη καὶ ὅπως
γένοιτο, φωνῇ τε πρᾳείᾳ καὶ φιλανθρώπῳ βλέμματι πί-
6 *στιν αὐτῷ μετ' ἐλπίδος ἐνδιδούς. ὁ δὲ θαρρῶν ἔλεγεν·*
'ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψομαί σε· καὶ γὰρ εἶναι δοκεῖς Ἀμου- 25
c *λίου βασιλικώτερος. ἀκούεις γὰρ καὶ ἀνακρίνεις πρὶν ἢ*
κολάζειν· ὁ δ' ἀκρίτους ἐκδίδωσι. πρότερον μὲν ἑαυτοὺς 41 S
οἰκετῶν βασιλέως Φαιστύλου καὶ Λαρεντίας ἠπιστάμεθα
παῖδας, ἐσμὲν δὲ δίδυμοι, γενόμενοι δ' ἐν αἰτίᾳ πρὸς σὲ
καὶ διαβολαῖς καὶ τοῖς περὶ ψυχῆς ἀγῶσιν, ἀκούομεν 30
μεγάλα περὶ ἑαυτῶν· εἰ δὲ πιστά, κρινεῖν ἔοικε νῦν ὁ

[UMA] 4 *ῥέμω* UA: *ῥώμω* M; item deinceps | *μετ' ὀλίγον* UM || 7 *ἀναχθέντος*] *καὶ ἀπήγαγον* Zon., cf. Dion. Hal. 1, 79, 14 || 15 *ἀπὸ* del. Zie. || 21 *ἐπινοίᾳ*: em. Steph., cf. p. 43, 26 || 22 *καὶ τύχῃ* B Iunt. Ald.: *τύχῃ* UMA aut del. (ut ex v. l. *τυχὼν* pro *ἁπτόμενος* ortum) aut ⟨*καὶ*⟩ *τυχὼν* Zie. cl. p. 43, 26 | *ὅπως*] *ὅθεν* Zon. || 27 *πρώτερον* U || 31 *κρινεῖν* Cob.: *κρίνειν*

κίνδυνος. γοναὶ μὲν γὰρ ἡμῶν ἀπόρρητοι λέγονται, τρο- 7
φαὶ δὲ καὶ τιθηνήσεις ἀτοπώτεραι νεογνῶν, οἷς ἐρρίφη-
μεν οἰωνοῖς καὶ θηρίοις, ὑπὸ τούτων τρεφόμενοι, μαστῷ
λυκαίνης καὶ δρυοκολάπτου ψωμίσμασιν, ἐν σκάφῃ τινὶ
5 κείμενοι παρὰ τὸν μέγαν ποταμόν. ἔστι δ' ἡ σκάφη καὶ 8
σῴζεται, χαλκοῖς ὑποζώσμασι γραμμάτων ἀμυδρῶν ἐγ- d
47 L κεχαραγμένων, ἃ γένοιτ' ἂν ὕστερον ἴσως ἀνωφελῆ γνω-
ρίσματα τοῖς τοκεῦσιν ἡμῶν ἀπολομένων.' ὁ μὲν οὖν 9
Νομήτωρ ἔκ τε τῶν λόγων τούτων καὶ πρὸς τὴν ὄψιν
10 εἰκάζων τὸν χρόνον, οὐκ ἔφευγε τὴν ἐλπίδα σαίνουσαν,
ἀλλ' ἐφρόντιζεν ὅπως τῇ θυγατρὶ περὶ τούτων κρύφα
συγγενόμενος φράσειεν· ἐφρουρεῖτο γὰρ ἔτι καρτερῶς.

8. Ὁ δὲ Φαιστύλος ἀκούσας τήν τε σύλληψιν τοῦ Ῥέ-
μου καὶ τὴν παράδοσιν, τὸν μὲν Ῥωμύλον ἠξίου βοη-
15 θεῖν, τότε σαφῶς διδάξας περὶ τῆς γενέσεως· πρότερον
δ' ὑπηνίττετο καὶ παρεδήλου τοσοῦτον ὅσον προσέχον-
τας μὴ μικρὸν φρονεῖν· αὐτὸς δὲ τὴν σκάφην κομίζων e
ἐχώρει πρὸς τὸν Νομήτορα, σπουδῆς καὶ δέους μεστὸς
ὢν διὰ τὸν καιρόν. ὑποψίαν οὖν τοῖς περὶ τὰς πύλας 2
20 φρουροῖς τοῦ βασιλέως παρέχων, καὶ ὑφορώμενος ὑπ' αὐ-
τῶν καὶ ταραττόμενος πρὸς τὰς ἀνακρίσεις, οὐκ ἔλαθε
τὴν σκάφην τῷ χλαμυδίῳ περικαλύπτων. ἦν δέ τις ἐν
αὐτοῖς ἀπὸ τύχης τῶν τὰ παιδάρια ῥῖψαι λαβόντων καὶ
γεγονότων περὶ τὴν ἔκθεσιν. οὗτος ἰδὼν τὴν σκάφην 3
25 τότε καὶ γνωρίσας τῇ κατασκευῇ καὶ τοῖς γράμμασιν,
42 S ἔτυχεν ὑπονοίᾳ τοῦ ὄντος καὶ οὐ παρημέλησεν, ἀλλὰ φρά-
σας τὸ πρᾶγμα τῷ βασιλεῖ κατέστησεν εἰς ἔλεγχον. ἐν 4
δὲ πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἀνάγκαις ὁ Φαιστύλος οὔτ' ἀήτ- f
τητον ἑαυτὸν διεφύλαξεν, οὔτε παντάπασιν ἐκβιασθείς,
30 σῴζεσθαι μὲν ὡμολόγησε τοὺς παῖδας, εἶναι δ' ἄπωθεν

[UMA] **3** θηρίοις καὶ οἰωνοῖς Zon. || **9** τε om. M || **15** διδάξας αὐτὸν Zon. || **17** μικροφρονεῖν Zon. || **20** ὑφορώμενος libri et Zon.: ἐρωτώμενος Bekker φωρώμενος Naber || **21** πρὸς libri: περὶ Zon. | ἀποκρίσεις V Zon. || **22** χλανιδίῳ Zon. | post περικαλύπτων add. ὑπολαβόντες δὲ κλοπιμαῖόν τι φέρειν αὐτόν, εἰς μέσον τὴν σκάφην προήγαγον Zon. || **28** δὲ UA: δὲ ταῖς M || **30** ἄποθεν U

τῆς Ἄλβης ἔφη νέμοντας· αὐτὸς δὲ τοῦτο πρὸς τὴν Ἰλίαν φέρων βαδίζειν, πολλάκις ἰδεῖν καὶ θιγεῖν ἐπ' ἐλπί- 5 *δι βεβαιοτέρᾳ τῶν τέκνων ποθήσασαν. ὅπερ οὖν οἱ ταραττόμενοι καὶ μετὰ δέους ἢ πρὸς ὀργὴν πράττοντες* 22 *ὁτιοῦν ἐπιεικῶς πάσχουσι, συνέπεσε παθεῖν τὸν Ἀμούλιον. ἄνδρα γὰρ ἄλλῃ τε χρηστὸν καὶ τοῦ Νομήτορος* 48 L 6 *φίλον ὑπὸ σπουδῆς ἔπεμψε, διαπυθέσθαι τοῦ Νομήτορος κελεύσας, εἴ τις ἥκοι λόγος εἰς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν παίδων* 6 *ὡς περιγενομένων. ἀφικόμενος οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ θεασάμενος ὅσον οὔπω τὸν Ῥέμον ἐν περιβολαῖς καὶ φιλο-* 10 *φροσύναις τοῦ Νομήτορος, τήν τε πίστιν ἰσχυρὰν ἐποίησε τῆς ἐλπίδος, καὶ παρεκελεύσατο τῶν πραγμάτων ὀξέως ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ συνῆν αὐτοῖς ἤδη καὶ συνέπραττεν.* 7 *ὁ δὲ καιρὸς οὐδὲ βουλομένοις ὀκνεῖν παρεῖχεν. ὁ γὰρ Ῥωμύλος ἐγγὺς ἦν ἤδη, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξέθεον οὐκ* 15 b *ὀλίγοι τῶν πολιτῶν μίσει καὶ φόβῳ τοῦ Ἀμουλίου. πολλὴν δὲ καὶ σὺν αὐτῷ δύναμιν ἦγε συλλελοχισμένην εἰς ἑκατοστύας· ἑκάστης δ' ἀνὴρ ἀφηγεῖτο χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κοντῷ περικειμένην ἀνέχων· μανίπλα ταύτας Λατῖνοι καλοῦσιν· ἀπ' ἐκείνου δὲ καὶ νῦν ἐν τοῖς στρα-* 20 8 *τεύμασι τούτους μανιπλαρίους ὀνομάζουσιν. ἅμα δὲ τοῦ μὲν Ῥέμου τοὺς ἐντὸς ἀφιστάντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου προσάγοντος ἔξωθεν, οὔτε πράξας οὐδὲν ὁ τύραννος οὔτε βουλεύσας σωτήριον ἑαυτῷ διὰ τὸ ἀπορεῖν καὶ ταράτ-* 9 *τεσθαι, καταληφθεὶς ἀπέθανεν. ὧν τὰ πλεῖστα καὶ Φα-* 25 *βίου λέγοντος* (HRR I 17) *καὶ τοῦ Πεπαρηθίου Διοκλέ-* 43 S c *ους* (FHG III 78), *ὃς δοκεῖ πρῶτος ἐκδοῦναι Ῥώμης κτίσιν, ὕποπτον μὲν ἐνίοις ἐστὶ τὸ δραματικὸν καὶ πλασματῶδες, οὐ δεῖ δ' ἀπιστεῖν τὴν τύχην ὁρῶντας οἵων ποιημάτων δημιουργός ἐστι, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα* 30 *λογιζομένους, ὡς οὐκ ἂν ἐνταῦθα προὔβη δυνάμεως, μὴ*

19 Ovid. fast. 3, 117

[UMA] **1** *ἔφη* om. C Zon. || **13** *αὐτὸς* Sint. (Zon.) || **20** *δ' ἔτι καὶ νῦν* Zie. || **21** *δὲ* Cor.: *δὴ* || **23** *οὐδὲν οὔτε πράξας* Zon.

θείαν τιν' ἀρχὴν λαβόντα καὶ μηδὲν μέγα μηδὲ παράδοξον ἔχουσαν.

49 L **9.** Ἀμουλίου δ' ἀποθανόντος καὶ τῶν πραγμάτων καταστάντων, Ἄλβην μὲν οὔτ' οἰκεῖν μὴ ἄρχοντες οὔτ' ἄρχειν 5 ἐβούλοντο τοῦ μητροπάτορος ζῶντος, ἀποδόντες δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνῳ καὶ τῇ μητρὶ τιμὰς πρεπούσας, ἔγνωσαν οἰκεῖν καθ' ἑαυτούς, πόλιν ἐν οἷς χωρίοις ἐξ ἀρχῆς d ἐνετράφησαν κτίσαντες· αὕτη γὰρ εὐπρεπεστάτη τῶν αἰτιῶν ἐστιν. ἦν δ' ἴσως ἀναγκαῖον, οἰκετῶν καὶ ἀποστα- 2 10 τῶν πολλῶν ἠθροισμένων πρὸς αὐτούς, ἢ καταλυθῆναι παντάπασι τούτων διασπαρέντων, ἢ συνοικεῖν ἰδίᾳ μετ' αὐτῶν. ὅτι γὰρ οὐκ ἠξίουν οἱ τὴν Ἄλβην οἰκοῦντες ἀναμειγνύναι τοὺς ἀποστάτας ἑαυτοῖς οὐδὲ προσδέχεσθαι πολίτας, ἐδήλωσε πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας 15 ἔργον, οὐχ ὕβρει τολμηθὲν ἀλλὰ δι' ἀνάγκην, ἑκουσίων ἀπορίᾳ γάμων· ἐτίμησαν γὰρ αὐτὰς ἁρπάσαντες περιττῶς. ἔπειτα τῆς πόλεως τὴν πρώτην ἵδρυσιν λαμβανού- 3 σης, ἱερόν τι φύξιμον τοῖς ἀφισταμένοις κατασκευάσαν- e τες, ὃ Θεοῦ Ἀσυλαίου προσηγόρευον, ἐδέχοντο πάντας, 20 οὔτε δεσπόταις δοῦλον οὔτε θῆτα χρήσταις οὔτ' ἄρχουσιν ἀνδροφόνον ἐκδιδόντες, ἀλλὰ μαντεύματι πυθοχρήστῳ πᾶσι βεβαιοῦν τὴν ἀσυλίαν φάσκοντες, ὥστε πληθῦσαι ταχὺ τὴν πόλιν, ἐπεὶ τάς γε πρώτας ἑστίας λέγουσι τῶν χιλίων μὴ πλείονας γενέσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

25 Ὁρμήσασι δὲ πρὸς τὸν συνοικισμὸν αὐτοῖς εὐθὺς ἦν 4 44 S διαφορὰ περὶ τοῦ τόπου. Ῥωμύλος μὲν οὖν τὴν καλουμένην Ῥώμην κουαδράταν (ὅπερ ἐστὶ τετράγωνον) ἔκτισε, καὶ ἐκεῖνον ἐβούλετο πολίζειν τὸν τόπον, Ῥέμος δὲ 50 L χωρίον τι τοῦ Ἀβεντίνου καρτερόν, ὃ δι' ἐκεῖνον μὲν f 30 ὠνομάσθη Ῥεμωρία, νῦν δὲ Ῥιγνάριον καλεῖται. συνθε- 5

Cap. 9—11 Dion. Hal. 1,85—88 Zon. 7,3 Ov. fast. 4,809—856 Liv. 1,6.7 || 17 Dion. Hal. 2,15 Liv. 1,8 Flor. 1,1,9

[UMA] 1 καὶ] ἀλλά Madvig || 2 ἔχοντα Wil. || 15 ἑκουσίως: em. Br. || 27 κουαδράταν UA: κουαδράτην vel κουαδράτων cet. || 30 Ῥεμωρία Zie. cl. p. 47, 8: ῥεμώνιον

μένων δὲ τὴν ἔριν ὄρνισιν αἰσίοις βραβεῦσαι, καὶ καθεζομένων χωρίς, ἓξ φασι τῷ Ῥέμῳ, διπλασίους δὲ τῷ Ῥωμύλῳ προφανῆναι γῦπας· οἱ δὲ τὸν μὲν Ῥέμον ἀληθῶς ἰδεῖν, ψεύσασθαι δὲ τὸν Ῥωμύλον, ἐλθόντος δὲ τοῦ Ῥέμου, τότε τοὺς δώδεκα τῷ Ῥωμύλῳ φανῆναι· διὸ καὶ 5
νῦν μάλιστα χρῆσθαι γυψὶ Ῥωμαίους οἰωνιζομένους.
23 6 *Ἡρόδωρος δ' ὁ Ποντικὸς* (FGrH 31 F 22 b) *ἱστορεῖ καὶ τὸν Ἡρακλέα χαίρειν γυπὸς ἐπὶ πράξει φανέντος. ἔστι μὲν γὰρ ἀβλαβέστατον ζῴων ἁπάντων, μηδὲν ὧν σπείρουσιν ἢ φυτεύουσιν ἢ νέμουσιν ἄνθρωποι σινόμενον, τρέ-* 10
φεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σωμάτων, ἀποκτίννυσι δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμαίνεται ψυχὴν ἔχον, πτηνοῖς δὲ διὰ συγγένειαν οὐδὲ νεκροῖς πρόσεισιν. ἀετοὶ δὲ καὶ γλαῦκες καὶ ἱέρακες ζῶντα κόπτουσι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονεύουσι· καίτοι κατ' Αἰσχύλον (Suppl. 223) 15

ὄρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἁγνεύοι φαγών;

7 *ἔτι τἆλλα μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀναστρέφε-*
b *ται καὶ παρέχει διὰ παντὸς αἴσθησιν ἑαυτῶν, ὁ δὲ γὺψ σπάνιόν ἐστι θέαμα, καὶ νεοσσοῖς γυπὸς οὐ ῥᾳδίως ἴσμεν ἐντετυχηκότες, ἀλλὰ καὶ παρέσχεν ἐνίοις ἄτοπον ὑπό-* 20
νοιαν, ἔξωθεν αὐτοὺς ἀφ' ἑτέρας τινὸς γῆς καταίρειν ἐνταῦθα, τὸ σπάνιον καὶ μὴ συνεχές, οἷον οἱ μάντεις ἀξιοῦσιν εἶναι τὸ μὴ κατὰ φύσιν μηδ' ἀφ' αὑτοῦ, πομπῇ δὲ θείᾳ φαινόμενον.

10. *Ἐπεὶ δ' ἔγνω τὴν ἀπάτην ὁ Ῥέμος, ἐχαλέπαινε,* 25
καὶ τοῦ Ῥωμύλου τάφρον ὀρύττοντος ᾗ τὸ τεῖχος ἔμελλε κυκλοῦσθαι, τὰ μὲν ἐχλεύαζε τῶν ἔργων, τοῖς δ' ἐμπο- 51 L
2 *δὼν ἐγένετο. τέλος δὲ διαλλόμενον αὐτὸν οἱ μὲν αὐτοῦ* 45 S
Ῥωμύλου πατάξαντος, οἱ δὲ τῶν ἑταίρων τινὸς Κέλερος,
c *ἐνταῦθα πεσεῖν λέγουσιν. ἔπεσε δὲ καὶ Φαιστύλος ἐν τῇ* 30

8 mor. 286b Plin. n. h. 10, 8 || 18 Antigon. hist. mir. 42 (48)

[UMA] 17 *ἀνατρέφεται* Sint. || 22 *τῷ* AM || 28 *ἐγίνετο* M | *διαλλόμενον αὐτὴν ὡς εὐεπιχείρητον οἱ μὲν Ῥωμ.* Zon.

μάχῃ καὶ Πλειστῖνος, ὃν ἀδελφὸν ὄντα Φαιστύλου συνεκθρέψαι τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον ἱστοροῦσιν. ὁ μὲν οὖν Κέλερ 3
εἰς Τυρρηνίαν μετέστη, καὶ ἀπ' ἐκείνου τοὺς ταχεῖς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὀξεῖς κέλερας ὀνομάζουσι· καὶ Κόιντον Μέ-
5 τελλον, ὅτι τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος ἀγῶνα μονομάχων ἡμέραις ὀλίγαις ἐποίησε, θαυμάσαντες τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς Κέλερα προσηγόρευσαν.

11. Ὁ δὲ Ῥωμύλος ἐν τῇ Ῥεμωρίᾳ θάψας τὸν Ῥέμον ὁμοῦ καὶ τοὺς τροφεῖς, ᾤκιζε τὴν πόλιν, ἐκ Τυρρηνίας
10 μεταπεμψάμενος ἄνδρας ἱεροῖς τισι θεσμοῖς καὶ γράμμασιν ὑφηγουμένους ἕκαστα καὶ διδάσκοντας ὥσπερ ἐν d
τελετῇ. βόθρος γὰρ ὠρύγη περὶ τὸ νῦν Κομίτιον κυκλοτερής, ἀπαρχαί τε πάντων, ὅσοις νόμῳ μὲν ὡς καλοῖς 2
ἐχρῶντο, φύσει δ' ὡς ἀναγκαίοις, ἀπετέθησαν ἐνταῦθα.
15 καὶ τέλος ἐξ ἧς ἀφῖκτο γῆς ἕκαστος ὀλίγην κομίζων μοῖραν ἔβαλλον εἰς ταὐτὸ καὶ συνεμείγνυον. καλοῦσι δὲ τὸν βόθρον τοῦτον ᾧ καὶ τὸν ὄλυμπον ὀνόματι μοῦνδον. εἶθ' ὥσπερ κύκλον κέντρῳ περιέγραψαν τὴν πόλιν. ὁ δ' οἰ- 3
κιστὴς ἐμβαλὼν ἀρότρῳ χαλκῆν ὕνιν, ὑποζεύξας δὲ βοῦν
20 ἄρρενα καὶ θήλειαν, αὐτὸς μὲν ἐπάγει περιελαύνων αὔλακα βαθεῖαν τοῖς τέρμασι, τῶν δ' ἑπομένων ἔργον e
ἐστίν, ἃς ἀνίστησι βώλους τὸ ἄροτρον, καταστρέφειν εἴσω καὶ μηδεμίαν ἔξω περιορᾶν ἐκτρεπομένην. τῇ μὲν 4
52 L οὖν γραμμῇ τὸ τεῖχος ἀφορίζουσι, καὶ καλεῖται κατὰ
25 συγκοπὴν πωμήριον, οἷον ὄπισθεν τείχους ἢ μετὰ τεῖχος· ὅπου δὲ πύλην ἐμβαλεῖν διανοοῦνται, τὴν ὕνιν ἐξελόντες καὶ τὸ ἄροτρον ὑπερθέντες διάλειμμα ποιοῦσιν. ὅθεν 5
46 S ἅπαν τὸ τεῖχος ἱερὸν πλὴν τῶν πυλῶν νομίζουσι· τὰς δὲ πύλας ἱερὰς νομίζοντας οὐκ ἦν ἄνευ δεισιδαιμονίας

2 Plut. Coriol. 11, 4 || 18 mor. 271 a Varr. l.l. 5, 143

[UMA] 1 Πλειστῖνος] Φαυστῖνος Dion. Hal. 1, 84, 3 || 8 ῥεμορία Dion. Hal. 1, 85, 6 || 16 ταὐτὸ Rei.: ταῦτα || 17 ὄλυμπον] οὐρανὸν Buecheler || 19 ὕννιν M Zon. || 22 περιέστρεφον Zon. || 25 οἷον] οἷς U

τὰ μὲν δέχεσθαι, τὰ δ' ἀποπέμπειν τῶν ἀναγκαίων καὶ μὴ καθαρῶν.

f **12.** *Ὅτι μὲν οὖν ἡ κτίσις ἡμέρᾳ γένοιτο τῇ πρὸ ἕνδεκα καλανδῶν Μαΐων, ὁμολογεῖται, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἑορτάζουσι Ῥωμαῖοι, γενέθλιον τῆς πατρίδος ὀνο-* 5 *μάζοντες. ἐν ἀρχῇ δ' ὥς φασιν οὐδὲν ἔμψυχον ἔθυον, ἀλλὰ καθαρὰν καὶ ἀναίμακτον ᾤοντο δεῖν τῇ πατρίδι* 24 2 *τὴν ἐπώνυμον τῆς γενέσεως ἑορτὴν φυλάττειν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς κτίσεως βοτηρική τις ἦν αὐτοῖς ἑορτὴ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, καὶ Παρίλια προσηγόρευον αὐ-* 10 *τήν. νῦν μὲν οὖν οὐδὲν αἱ Ῥωμαϊκαὶ νουμηνίαι πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ὁμολογούμενον ἔχουσιν· ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ᾗ τὴν πόλιν ὁ Ῥωμύλος ἔκτιζεν, ἀτρεκῆ τριακάδα τυχεῖν λέγουσι, καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸς ἥλιον, ἣν εἰδέναι καὶ Ἀντίμαχον* 15 a. 753 *οἴονται τὸν Τήιον ἐποποιόν, ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης ὀλυμπιάδος συμπεσοῦσαν.*

3 *Ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βάρρωνα τὸν φιλόσοφον χρόνοις, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν ἱστορίᾳ βυβλιακώτατον, ἦν Ταρού-* b *τιος ἑταῖρος αὐτοῦ, φιλόσοφος μὲν ἄλλως καὶ μαθηματι-* 20 *κός, ἁπτόμενος δὲ τῆς περὶ τὸν πίνακα μεθόδου θεωρίας* 4 *ἕνεκα καὶ δοκῶν ἐν αὐτῇ περιττὸς εἶναι. τούτῳ προὔβα-* 53 L *λεν ὁ Βάρρων ἀναγαγεῖν τὴν Ῥωμύλου γένεσιν εἰς ἡμέραν καὶ ὥραν, ἐκ τῶν λεγομένων ἀποτελεσμάτων περὶ τὸν ἄνδρα ποιησάμενον τὸν συλλογισμόν, ὥσπερ αἱ τῶν γεω-* 25 *μετρικῶν ὑφηγοῦνται προβλημάτων ἀναλύσεις· τῆς γὰρ αὐτῆς θεωρίας εἶναι, χρόνον τε λαβόντας ἀνθρώπου γενέσεως βίον προειπεῖν, καὶ βίῳ δοθέντι θηρεῦσαι χρόνον.* c 5 *ἐποίησεν οὖν τὸ προσταχθὲν ὁ Ταρούτιος, καὶ τά τε*

18 Cic. div. 2, 98 Solin. 1, 18 Lyd. mens. 1, 14

[UMA] **1** *τῶν* Zon.: *τῶν τε* libri || **10** *παρήλια*: em. Leopold || **11.12** *πρὸς τοὺς ἕλληνας* M || **19** *ῥωμαίων* M: *ῥωμαῖον* UA | *βιβλιακώτατον* M || 25 post *συλλογισμὸν* add. U²AM: *καὶ γὰρ οἱ γεωμέτραι διδομένου τοῦ ἐμβαδοῦ εὑρίσκουσι τὴν πλευρὰν καὶ τῆς πλευρᾶς αὖθις διδομένης τὸ ἐμβαδόν*

πάθη καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀνδρὸς ἐπιδών, καὶ χρόνον ζωῆς
47 S καὶ τρόπον τελευτῆς καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνθείς, εὖ
μάλα τεθαρρηκότως καὶ ἀνδρείως ἀπεφήνατο, τὴν μὲν
ἐν τῇ μητρὶ τοῦ 'Ρωμύλου γεγονέναι σύλληψιν ἔτει
5 πρώτῳ τῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος ἐν μηνὶ κατ' Αἰγυπτίους a. 772
Χοιὰκ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τρίτης ὥρας, καθ' ἣν ὁ ἥλιος
ἐξέλιπε παντελῶς, τὴν δ' ἐμφανῆ γέννησιν ἐν μηνὶ Θωὺθ
ἡμέρᾳ πρώτῃ μετ' εἰκάδα περὶ ἡλίου ἀνατολάς· κτισθῆ- 6
ναι δὲ τὴν 'Ρώμην ὑπ' αὐτοῦ τῇ ἐνάτῃ Φαρμουθὶ μηνὸς
10 ἱσταμένου μεταξὺ δευτέρας ὥρας καὶ τρίτης. ἐπεὶ καὶ d
πόλεως τύχην ὥσπερ ἀνθρώπου κύριον ἔχειν οἴονται χρό-
νον, ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως πρὸς τὰς τῶν ἀστέρων
ἐποχὰς θεωρούμενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦ-
τα τῷ ξένῳ καὶ περιττῷ προσάξεται μᾶλλον ἢ διὰ τὸ
15 μυθῶδες ἐνοχλήσει τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτοῖς.

13. Κτισθείσης δὲ τῆς πόλεως, πρῶτον μὲν ὅσον ἦν
ἐν ἡλικίᾳ πλῆθος εἰς συντάγματα στρατιωτικὰ διεῖλεν.
ἕκαστον δὲ σύνταγμα πεζῶν τρισχιλίων ἦν καὶ τριακο-
54 L σίων ἱππέων. ἐκλήθη δὲ λεγεὼν τῷ λογάδας εἶναι τοὺς
20 μαχίμους ἐκ πάντων. ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἐχρῆτο 2
δήμῳ, καὶ ποπούλους ὠνομάσθη τὸ πλῆθος· ἑκατὸν δὲ
τοὺς ἀρίστους ἀπέδειξε βουλευτάς, καὶ αὐτοὺς μὲν πατρι- e
κίους, τὸ δὲ σύστημα σενᾶτον προσηγόρευσεν. ὁ μὲν οὖν 3
σενᾶτος ἀτρεκῶς γερουσίαν σημαίνει· πατρικίους δὲ τοὺς
25 βουλευτὰς κληθῆναι λέγουσιν οἱ μὲν ὅτι παίδων γνησίων
πατέρες ἦσαν, οἱ δὲ μᾶλλον ὡς αὐτοὺς ἔχοντας ἑαυτῶν
ἀποδεῖξαι πατέρας, ὅπερ οὐ πολλοῖς ὑπῆρξε τῶν πρώ-
των εἰς τὴν πόλιν συρρεόντων· οἱ δ' ἀπὸ τῆς πατρω-
νείας· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὴν προστασίαν καὶ καλοῦσιν 4
30 ἄχρι νῦν, οἰόμενοι Πάτρωνά τινα τῶν σὺν Εὐάνδρῳ παρα-
48 S γενομένων, κηδεμονικὸν τῶν ὑποδεεστέρων ὄντα καὶ βοη-

16 Zon. 7, 3 ‖ **19** Varro fr. 213 Fun. ‖ **23** Varro l. l. 5, 156 Dion. Hal. 2, 12, 3 al.

[UMA] **9** ὑπ' αὐτῇ M ‖ **16** ἦν UA: δὴ M

θητικόν, ἀφ' αὐτοῦ τῷ πράγματι ταύτην τὴν προσηγο-
5 *ρίαν ἀπολιπεῖν. μάλιστα δ' ἄν τις τυγχάνοι τοῦ εἰκότος,*
f *εἰ νομίζοι τὸν Ῥωμύλον ἀξιοῦντα τοὺς πρώτους καὶ δυ-*
νατωτάτους πατρικῇ κηδεμονίᾳ καὶ φροντίδι προσήκειν
ἐπιμελεῖσθαι τῶν ταπεινοτέρων, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους δι- 5
δάσκοντα μὴ δεδιέναι μηδ' ἄχθεσθαι ταῖς τῶν κρειτ-
τόνων τιμαῖς, ἀλλὰ χρῆσθαι μετ' εὐνοίας καὶ νομίζοντας
6 *καὶ προσαγορεύοντας πατέρας, οὕτως ὀνομάσαι. καὶ γὰρ*
ἄχρι νῦν τοὺς ἐν συγκλήτῳ τελοῦντας οἱ μὲν ἔξωθεν
25 *ἄνδρας ἡγεμόνας καλοῦσιν, αὐτοὶ δὲ Ῥωμαῖοι πατέρας* 10
συγγεγραμμένους, τῷ μέγιστον μὲν ἀξίωμα καὶ τιμήν,
ἥκιστα δὲ φθόνον ἔχοντι χρώμενοι τῶν ὀνομάτων. ἐν
ἀρχῇ μὲν οὖν πατέρας αὐτοὺς μόνον, ὕστερον δὲ πλειό-
νων προσαναλαμβανομένων πατέρας συγγεγραμμένους
7 *προσηγόρευσαν. καὶ τοῦτο μὲν ἦν ὄνομα σεμνότερον αὐ-* 55 L
τῷ τῆς πρὸς τὸ δημοτικὸν τοῦ βουλευτικοῦ διαφορᾶς· 16
ἑτέροις δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπὸ τῶν πολλῶν διῄρει, πά-
τρωνας ὀνομάζων, ὅπερ ἐστὶ προστάτας, ἐκείνους δὲ
κλίεντας, ὅπερ ἐστὶ πελάτας· ἅμα δὲ πρὸς ἀλλήλους θαυ-
b *μαστὴν εὔνοιαν αὐτοῖς καὶ μεγάλων δικαίων ὑπάρξουσαν* 20
8 *ἐνεποίησεν. οὗτοι μὲν γὰρ ἐξηγητάς τε τῶν νομίμων*
καὶ προστάτας δικαζομένοις συμβούλους τε πάντων
καὶ κηδεμόνας ἑαυτοὺς παρεῖχον, ἐκεῖνοι δὲ τούτους
ἐθεράπευον, οὐ μόνον τιμῶντες, ἀλλὰ καὶ πενομένοις
θυγατέρας συνεκδιδόντες καὶ χρέα συνεκτίνοντες, κατα- 25
μαρτυρεῖν τε πελάτου προστάτην ἢ προστάτου πε-
λάτην οὔτε νόμος οὐδεὶς οὔτ' ἄρχων ἠνάγκαζεν.
9 *ὕστερον δὲ τῶν ἄλλων δικαίων μενόντων, τὸ λαμ-*
βάνειν χρήματα τοὺς δυνατοὺς παρὰ τῶν ταπεινοτέρων
αἰσχρὸν ἐνομίσθη καὶ ἀγεννές. ταῦτα μὲν οὖν περὶ 30
τούτων.

8 mor. 278d

[UMA] 9 *τοὺς — τελοῦντας* C: *τῶν — τελούντων* cet. || 17 *ἑτέροις* ante ras. U: *ἑτέρους* MA et post. ras. U || 22 *δικαζόμενος* U[1] *δικαζόμενοι* U[2] || 25 *συνεκτίννοντες* U || 30 *ἀγενές* U

49 S **14.** *Τετάρτῳ δὲ μηνὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ὡς Φάβιος* c
(HRR I 19) *ἱστορεῖ, τὸ περὶ τὴν ἁρπαγὴν ἐτολμήθη*
τῶν γυναικῶν. καὶ λέγουσι μὲν ἔνιοι τὸν Ῥωμύλον αὐτὸν
τῇ φύσει φιλοπόλεμον ὄντα, καὶ πεπεισμένον ἔκ τινων
5 *ἄρα λογίων ὅτι τὴν Ῥώμην πέπρωται πολέμοις τρεφο-*
μένην καὶ αὐξομένην γενέσθαι μεγίστην, βίας ὑπάρξαι
πρὸς τοὺς Σαβίνους· οὐδὲ γὰρ πολλάς, ἀλλὰ τριάκοντα
μόνας παρθένους λαβεῖν αὐτόν, ἅτε δὴ πολέμου μᾶλλον
ἢ γάμων δεόμενον. τοῦτο δ' οὐκ εἰκός· ἀλλὰ τὴν μὲν 2
10 *πόλιν ὁρῶν ἐποίκων εὐθὺς ἐμπιπλαμένην, ὧν ὀλίγοι γυ-*
56 L *ναῖκας εἶχον, οἱ δὲ πολλοὶ μιγάδες ἐξ ἀπόρων καὶ ἀφα-* d
νῶν ὄντες ὑπερεωρῶντο καὶ προσεδοκῶντο μὴ συμμενεῖν
βεβαίως, ἐλπίζων δὲ πρὸς τοὺς Σαβίνους τρόπον τινὰ
συγκράσεως καὶ κοινωνίας ἀρχὴν αὐτοῖς τὸ ἀδίκημα
15 *ποιήσειν ὁμηρευσαμένοις τὰς γυναῖκας, ἐπεχείρησε τῷ*
ἔργῳ τόνδε τὸν τρόπον. διεδόθη λόγος ὑπ' αὐτοῦ πρῶ- 3
τον, ὡς θεοῦ τινος ἀνευρήκοι βωμὸν ὑπὸ γῆς κεκρυμ-
μένον. ὠνόμαζον δὲ τὸν θεὸν Κῶνσον, εἴτε βουλαῖον
ὄντα (κωνσίλιον γὰρ ἔτι νῦν τὸ συμβούλιον καλοῦσι καὶ
20 *τοὺς ὑπάτους κώνσουλας οἷον προβούλους), εἴθ' ἵππιον*
Ποσειδῶ. καὶ γὰρ ὁ βωμὸς ἐν τῷ μείζονι τῶν ἱππο- 4
δρόμων ἐστίν, ἀφανὴς τὸν ἄλλον χρόνον, ἐν δὲ τοῖς ἱπ- e
πικοῖς ἀγῶσιν ἀνακαλυπτόμενος. οἱ δὲ καὶ ὅλως φασί,
τοῦ βουλεύματος ἀπορρήτου καὶ ἀφανοῦς ὄντος, ὑπό-
25 *γειον οὐκ ἀλόγως τῷ θεῷ βωμὸν γενέσθαι ⟨καὶ⟩ κε-*
κρυμμένον. ὡς δ' ἀνεφάνη, θυσίαν τε λαμπρὰν ἐπ' αὐτῷ 5
καὶ ἀγῶνα καὶ θέαν ἐκ καταγγελίας ἐπετέλει πανηγυ-
ρικήν. καὶ πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι συνῆλθον, αὐτὸς δὲ
προὐκάθητο μετὰ τῶν ἀρίστων, ἁλουργίδι κεκοσμημένος.
30 *ἦν δὲ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπιχειρήσεως σύμβολον, ἐξανα-*

Cap. 14 Dion. Hal. 2, 30–31 Polyaen. 8, 3, 1 Zon. 7, 3 Liv. 1, 9 al. || **18** Tertull. de spect. 5 Varro fr. 153 Dion. Hal. 4, 76, 2

[UMA] **7** *οὐδὲ γὰρ* U || **12** *συμμένειν*: em. Rei. || **15** *ὁμηρευσαμένοις* Br. cl. p. 54, 7/8: *ἡμερωσαμένοις* || **25** *καὶ* add. Rei.

στάντα τὴν ἁλουργίδα ⟨δια⟩πτύξαι καὶ περιβαλέσθαι πά-
6 λιν. ἔχοντες οὖν ξίφη πολλοὶ προσεῖχον αὐτῷ, καὶ τοῦ 50 S
σημείου γενομένου, σπασάμενοι τὰ ξίφη καὶ μετὰ βοῆς
f ὁρμήσαντες, ἥρπαζον τὰς θυγατέρας τῶν Σαβίνων, αὐ-
7 τοὺς δὲ φεύγοντας εἴων καὶ παρίεσαν. ἁρπασθῆναι δέ 5
φασιν οἱ μὲν τριάκοντα μόνας, ἀφ' ὧν καὶ τὰς φρατρίας
ὀνομασθῆναι· Οὐαλέριος δ' Ἀντίας (HRR I 238) ἑπτὰ
καὶ εἴκοσι καὶ πεντακοσίας, Ἰόβας (FGrH 275 F 23) δὲ
τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑξακοσίας, παρθένους. ὃ μέ- 57 L
γιστον ἦν ἀπολόγημα τῷ Ῥωμύλῳ· γυναῖκα γὰρ οὐ λα- 10
βεῖν ἀλλ' ἢ μίαν Ἑρσιλίαν, διαλαθοῦσαν αὐτούς, ἅτε δὴ
μὴ μεθ' ὕβρεως μηδ' ἀδικίας ἐλθόντας ἐπὶ τὴν ἁρπαγήν,
26 ἀλλὰ συμμεῖξαι καὶ συναγαγεῖν εἰς ταὐτὸ τὰ γένη ταῖς
8 μεγίσταις ἀνάγκαις διανοηθέντας. τὴν δ' Ἑρσιλίαν οἱ μὲν
Ὁστίλιον γῆμαι λέγουσιν, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐπιφανέστα- 15
τον, οἱ δ' αὐτὸν Ῥωμύλον, καὶ γενέσθαι καὶ παῖδας
αὐτῷ, μίαν μὲν θυγατέρα Πρίμαν, τῇ τάξει τῆς γενέ-
σεως οὕτω προσαγορευθεῖσαν, ἕνα δ' υἱὸν μόνον, ὃν
Ἀόλλιον μὲν ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς γενομένης ἀθροίσεως ὑπ'
αὐτοῦ τῶν πολιτῶν ὠνόμασεν, οἱ δ' ὕστερον Ἀβίλλιον. 20
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱστορῶν Ζηνόδοτος ὁ Τροιζήνιος (FHG
IV 531) πολλοὺς ἔχει τοὺς ἀντιλέγοντας.

15. Ἐν δὲ τοῖς ἁρπάζουσι τὰς παρθένους τότε τυχεῖν
b λέγουσι τῶν οὐκ ἐπιφανῶν τινας ἄγοντας κόρην τῷ τε
2 κάλλει πολὺ καὶ τῷ μεγέθει διαφέρουσαν. ἐπεὶ δ' ἀπαν- 25
τῶντες ἔνιοι τῶν κρειττόνων ἐπεχείρουν ἀφαιρεῖσθαι,
βοᾶν τοὺς ἄγοντας, ὡς Ταλασίῳ κομίζοιεν αὐτήν, ἀνδρὶ
νέῳ μέν, εὐδοκίμῳ δὲ καὶ χρηστῷ· τοῦτ' οὖν ἀκού-
σαντας εὐφημεῖν καὶ κροτεῖν ἐπαινοῦντας, ἐνίους δὲ καὶ
παρακολουθεῖν ἀναστρέψαντας εὐνοίᾳ καὶ χάριτι τοῦ Τα- 30

23 Plut. Pomp. 4, 6 mor. 271 f Liv. 1, 9 Fest. Paul. p. 351 M. = 478 L.

[UMA] 1 διαπτύξαι Li. (διάπτυξιν Zon.): πτύξαι || 7 οὐαλλέριος MA, cf. Popl. 1,1 || 9 παρθένους ⟨πάσας⟩ Zie. || 17 μία U[1] | πρίμναν M || 19 ἀόλιον U | τῆς] γῆς U

λασίου, μετὰ βοῆς τοὔνομα φθεγγομένους. ἀφ' οὗ δὴ 3
τὸν Ταλάσιον ἄχρι νῦν, ὡς Ἕλληνες τὸν Ὑμέναιον, ἐπᾴ-
51 S δουσι Ῥωμαῖοι τοῖς γάμοις· καὶ γὰρ εὐτυχίᾳ φασὶ χρή-
σασθαι περὶ τὴν γυναῖκα τὸν Ταλάσιον. Σέξτιος δε Σύλ- c
5 λας ὁ Καρχηδόνιος, οὔτε μουσῶν οὔτε χαρίτων ἐπιδεὴς
ἀνήρ, ἔλεγεν ἡμῖν ὅτι τῆς ἁρπαγῆς σύνθημα τὴν φωνὴν
58 L ἔδωκε ταύτην ὁ Ῥωμύλος· ἅπαντες οὖν ἐβόων τὸν Τα- 4
λάσιον οἱ τὰς παρθένους κομίζοντες, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς
γάμοις παραμένει τὸ ἔθος. οἱ δὲ πλεῖστοι νομίζουσιν, ὧν
10 καὶ ὁ Ἰόβας (FGrH 275 F 90) ἐστί, παράκλησιν εἶναι και
παρακέλευσιν εἰς φιλεργίαν καὶ ταλασίαν, οὔπω τότε τοῖς
Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν Ἰταλικῶν ἐπικεχυμένων. εἰ δὲ
τοῦτο μὴ λέγεται κακῶς, ἀλλ' ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι τότε
τῷ ὀνόματι τῆς ταλασίας καθάπερ ἡμεῖς, ἑτέραν ἄν τις
15 αἰτίαν εἰκάσειε πιθανωτέραν. ἐπεὶ γὰρ οἱ Σαβῖνοι πρὸς 5 d
τοὺς Ῥωμαίους πολεμήσαντες διηλλάγησαν, ἐγένοντο
συνθῆκαι περὶ τῶν γυναικῶν, ὅπως μηδὲν ἄλλο ἔργον
τοῖς ἀνδράσιν ἢ τὰ περὶ τὴν ταλασίαν ὑπουργῶσι. παρέ-
μεινεν οὖν καὶ τοῖς αὖθις γαμοῦσι τοὺς διδόντας ἢ παρα-
20 πέμποντας ἢ ὅλως παρόντας ἀναφωνεῖν τὸν Ταλάσιον
μετὰ παιδιᾶς, μαρτυρομένους ὡς ἐπ' οὐδὲν ἄλλο ὑπ-
ούργημα τῆς γυναικὸς ἢ ταλασίαν εἰσαγομένης. διαμένει 6
δὲ μέχρι νῦν τὸ τὴν νύμφην αὐτὴν ἀφ' αὑτῆς μὴ ὑπερ-
βαίνειν τὸν οὐδὸν εἰς τὸ δωμάτιον, ἀλλ' αἰρομένην εἰσφέ-
25 ρεσθαι, διὰ τὸ καὶ τότε κομισθῆναι βιασθείσας, μὴ
⟨αὐτὰς⟩ εἰσελθεῖν. ἔνιοι δὲ λέγουσι καὶ τὸ τὴν κόμην 7 e
τῆς γαμουμένης αἰχμῇ διακρίνεσθαι δορατίου σύμβολον
εἶναι τοῦ μετὰ μάχης καὶ πολεμικῶς τὸν πρῶτον γάμον
γενέσθαι· περὶ ὧν ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς Αἰτίοις (mor.
30 285 b) εἰρήκαμεν.

4 de Sextio Sulla cf. Ziegler RE XXI 689 sq. || 15 mor. 271 f, cf. 284 f || 22 mor. 271 d

UMA] 7 ταύτην ἔδωκεν U | τὸν ταλάσιον ἐβόων M || 9 παραμένει M: παραμένειν UA || 10 ὁ U: om. AM || 11 οὔπω] οὕτω Anon. || 13 ἐχρῶν U[1] || 26 αὐτὰς (vel ἑκούσας) add. Zie. cl. mor. 271 d (μὴ εἰσελθεῖν del. Bekker ⟨καὶ⟩ μὴ Dihle) || 29 ἔτι πλέον M

Ἐτολμήθη μὲν οὖν ἡ ἁρπαγὴ περὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ τότε Σεξτιλίου μηνός, Αὐγούστου δὲ νῦν, ἐν ᾗ τὴν τῶν Κωνσαλίων ἑορτὴν ἄγουσιν.

16. *Οἱ δὲ Σαβῖνοι πολλοὶ μὲν ἦσαν καὶ πολεμικοί,* 59 L
κώμας δ' ᾤκουν ἀτειχίστους, ὡς προσῆκον αὐτοῖς μέγα 52 S
φρονεῖν καὶ μὴ φοβεῖσθαι, Λακεδαιμονίων ἀποίκοις οὖ- 6
f *σιν. οὐ μὴν ἀλλ' ὁρῶντες αὐτοὺς ἐνδεδεμένους μεγάλοις ὁμηρεύμασι, καὶ δεδιότες περὶ τῶν θυγατέρων, πρέσβεις ἀπέστειλαν ἐπιεικῆ καὶ μέτρια προκαλούμενοι, τὸν Ῥωμύλον ἀποδόντα τὰς κόρας αὐτοῖς καὶ λύσαντα τὸ τῆς* 10
βίας ἔργον, εἶτα πειθοῖ καὶ νόμῳ πράττειν τοῖς γένεσι
2 *φιλίαν καὶ οἰκειότητα. τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰς μὲν κόρας μὴ προϊεμένου, παρακαλοῦντος δὲ τὴν κοινωνίαν δέχεσθαι τοὺς Σαβίνους, οἱ μὲν ἄλλοι βουλευόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι διέτριβον, Ἄκρων δ' ⟨ὁ⟩ βασιλεὺς Καινινη-* 15
τῶν, ἀνὴρ θυμοειδὴς καὶ δεινὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς, τά
27 *τε πρῶτα τολμήματα τοῦ Ῥωμύλου δι' ὑποψίας εἶχε, καὶ τῷ πραχθέντι περὶ τὰς γυναῖκας ἤδη φοβερὸν ἡγούμενος πᾶσιν εἶναι καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἰ μὴ κολασθείη, προεξανέστη τῷ πολέμῳ καὶ μετὰ πολλῆς ἐχώρει δυνάμεως* 20
3 *ἐπ' αὐτόν, καὶ ὁ Ῥωμύλος ἐπ' ἐκεῖνον. γενόμενοι δ' ἐν ὄψει καὶ κατιδόντες ἀλλήλους προὐκαλοῦντο μάχεσθαι, τῶν στρατευμάτων ἐν τοῖς ὅπλοις ἀτρεμούντων. εὐξάμενος οὖν ὁ Ῥωμύλος, εἰ κρατήσειε καὶ καταβάλοι, τῷ Διὶ φέρων ἀναθήσειν αὐτὸς τὰ ὅπλα τοῦ ἀνδρός, αὐτόν* 25
τε καταβάλλει κρατήσας, καὶ τρέπεται τὸ στράτευμα μάχης γενομένης, αἱρεῖ δὲ καὶ τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἠδίκησε
b *τοὺς ἐγκαταληφθέντας, ἀλλ' ἢ τὰς οἰκίας ἐκέλευσε καθελόντας ἀκολουθεῖν εἰς Ῥώμην, ὡς πολίτας ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἐσομένους. τούτου μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὅ τι μᾶλλον* 30

Cap. 16 Dion. Hal. 2, 32—34 Zon. 7, 3 Liv. 1, 10 (4, 20) Val. Max. 3, 2, 1. 3 Prop. 4, 10

[UMA] **9** *καὶ* om. A || **10** *ἀποδιδόντα*: em. Sint. || **15** *ὁ* add. Zon. qui et *τῶν Καιν.* | *Καινινητῶν*] *κενινητῶν* libri *Καινηνιτῶν* Zon. || **21** *ὁ* om. M || **22** *κατατιδόντες* U

60 L ηὔξησε τὴν Ῥώμην, ἀεὶ προσποιοῦσαν ἑαυτῇ καὶ συννέμουσαν ὧν κρατήσειεν.

Ὁ δὲ Ῥωμύλος, ὡς ἂν μάλιστα τὴν εὐχὴν τῷ τε Διὶ 4 κεχαρισμένην καὶ τοῖς πολίταις ἰδεῖν ἐπιτερπῆ παράσχοι 5 σκεψάμενος, ἐπὶ στρατοπέδου δρῦν ἔτεμεν ὑπερμεγέθη 53 S καὶ διεμόρφωσεν ὥσπερ τρόπαιον, καὶ τῶν ὅπλων τοῦ Ἄκρωνος ἕκαστον ἐν τάξει περιήρμοσε καὶ κατήρτησεν, αὐτὸς δὲ τὴν μὲν ἐσθῆτα περιεζώσατο, δάφνῃ δ' ἐστέψατο τὴν κεφαλὴν κομῶσαν. ὑπολαβὼν δὲ τῷ δεξιῷ τὸ 5 c 10 τρόπαιον ὤμῳ προσερειδόμενον ὀρθόν, ἐβάδιζεν ἐξάρχων ἐπινικίου παιᾶνος ἐν ὅπλοις ἑπομένῃ τῇ στρατιᾷ, δεχομένων τῶν πολιτῶν μετὰ χαρᾶς καὶ θαύματος. ἡ μὲν οὖν πομπὴ τῶν αὖθις θριάμβων ἀρχὴν καὶ ζῆλον παρέσχε, τὸ δὲ τρόπαιον ἀνάθημα Φερετρίου Διὸς ἐπωνομάσθη — 15 τὸ γὰρ πλῆξαι φερῖρε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, εὔξατο δὲ 6 πλῆξαι τὸν ἄνδρα καὶ καταβαλεῖν —, ὀπίμια δὲ τὰ σκῦλα, φησὶ Βάρρων (fr. 439), καθότι καὶ τὴν περιουσίαν ὄπεμ λέγουσι. πιθανώτερον δ' ἄν τις εἴποι διὰ τὴν πρᾶξιν· ὄπους γὰρ ὀνομάζεται τὸ ἔργον, αὐτουργῷ δ' ἀριστείας 20 στρατηγῷ, στρατηγὸν ἀνελόντι, δέδοται καθιέρωσις ὀπιμίων, καὶ τρισὶ μόνοις τούτου τυχεῖν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις 7 d ἡγεμόσι, πρώτῳ Ῥωμύλῳ κτείναντι τὸν Καινινήτην Ἄκρωνα, δευτέρῳ Κορνηλίῳ Κόσσῳ Τυρρηνὸν ἀνελόντι Τολούμνιον, ἐπὶ πᾶσι δὲ Κλαυδίῳ Μαρκέλλῳ Βριτο- 25 μάρτου κρατήσαντι Γαλατῶν βασιλέως. Κόσσος μὲν οὖν καὶ Μάρκελλος ἤδη τεθρίπποις εἰσήλαυνον, αὐτοὶ τὰ τρό- 61 L παια φέροντες· Ῥωμύλον δ' οὐκ ὀρθῶς φησιν ἅρματι χρήσασθαι Διονύσιος (AR 2, 34). Ταρκύνιον γὰρ ἱστοροῦσι τὸν Δημαράτου τῶν βασιλέων πρῶτον εἰς τοῦτο 30 τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον ἐξᾶραι τοὺς θριάμβους· ἕτεροι δὲ πρῶτον ἐφ' ἅρματος θριαμβεῦσαι Ποπλικόλαν. τοῦ e

3 Plut. Marcell. 8 || 30 Plut. Popl. 9, 9

[UMA] 13 θριάμβων om. U[1] (in fin. pag.) || 15 φερίρε Iuntina Aldina: φέρι libri || 17 ὄπιεμ U || 20 στρατηγῷ στρατηγῶν στρατιγὸν U || 22 κενινήτην libri, cf. p. 54, 15 || 27 οὐκ ὀρθῶς] οὐ | θῶς U[1]

δὲ Ῥωμύλου τὰς εἰκόνας ὁρᾶν ἔστιν ἐν Ῥώμῃ τὰς τροπαιοφόρους πεζὰς ἁπάσας.

17. *Μετὰ δὲ τὴν Καινινητῶν ἅλωσιν ἔτι τῶν ἄλλων Σαβίνων ἐν παρασκευαῖς ὄντων, συνέστησαν οἱ Φιδήνην καὶ Κρουστουμέριον καὶ Ἀντέμναν οἰκοῦντες ἐπὶ τοὺς* 5 *Ῥωμαίους, καὶ μάχης γενομένης ἡττηθέντες ὁμοίως, τάς* 54 S *τε πόλεις Ῥωμύλῳ παρῆκαν ἑλεῖν καὶ τὴν χώραν δάσασθαι* 2 *καὶ μετοικίσαι σφᾶς αὐτοὺς εἰς Ῥώμην. ὁ δὲ Ῥωμύλος τὴν μὲν ἄλλην κατένειμε χώραν τοῖς πολίταις, ὅσην δ' εἶχον οἱ τῶν ἡρπασμένων παρθένων πατέρες,* 10 *αὐτοὺς ἔχειν ἐκείνους εἴασεν.*

f *Ἐπὶ τούτοις βαρέως φέροντες οἱ λοιποὶ Σαβῖνοι Τάτιον ἀποδείξαντες στρατηγὸν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐστράτευσαν. ἦν δὲ δυσπρόσοδος ἡ πόλις, ἔχουσα πρόβλημα τὸ νῦν Καπιτώλιον, ἐν ᾧ φρουρὰ καθειστήκει καὶ Ταρπήιος* 15 *ἡγεμὼν αὐτῆς, οὐχὶ Ταρπηία παρθένος, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, εὐήθη τὸν Ῥωμύλον ἀποδεικνύοντες· ἀλλὰ θυγάτηρ ἡ Ταρπηία τοῦ ἄρχοντος οὖσα προὔδωκε τοῖς Σαβίνοις, ἐπιθυμήσασα τῶν χρυσῶν βραχιονιστήρων οὓς εἶδε περι-* 28 *κειμένους, καὶ ᾔτησε μισθὸν τῆς προδοσίας ἃ φοροῖεν* 20 3 *ἐν ταῖς ἀριστεραῖς χερσί. συνθεμένου δὲ τοῦ Τατίου, νύκτωρ ἀνοίξασα πύλην μίαν, ἐδέξατο τοὺς Σαβίνους. οὐ μόνος οὖν ὡς ἔοικεν Ἀντίγονος ἔφη προδιδόντας μὲν φιλεῖν, προδεδωκότας δὲ μισεῖν, οὐδὲ Καῖσαρ, εἰπὼν ἐπὶ* 62 L *τοῦ Θρᾳκὸς Ῥοιμητάλκου, φιλεῖν μὲν προδοσίαν, προ-* 25 *δότην δὲ μισεῖν, ἀλλὰ κοινόν τι τοῦτο πάθος ἐστὶ πρὸς τοὺς πονηροὺς τοῖς δεομένοις αὐτῶν, ὥσπερ ἰοῦ καὶ χολῆς ἐνίων θηρίων δέονται· τὴν γὰρ χρείαν ὅτε λαμβάνουσιν ἀγαπῶντες, ἐχθαίρουσι τὴν κακίαν ὅταν τύχωσι.*

3 Dion. Hal. 2, 36 Liv. 1, 11 || 12 mor. 309c Dion. Hal. 2, 38–40 Zon. 7, 3 Liv. 1, 11 Val. Max. 9, 6, 1 Flor. 1, 1, 12 || 24 mor. 207a

[UMA] 3 *κενινητῶν* libri, cf. p. 54, 15 || 7 *ἑλεῖν*] *ἀνελεῖν* vel *καθελεῖν* Sint. || 16 *οὐχ ἡ* M || 18 *Σαβίνοις* ⟨*τὸ χωρίον*⟩ vel sim. Zie. || 25 *Ῥοιμητάλκου* Car. Keil, cf. Syll.[3] 798. 799: *ῥυμιτάλκου* libri, *Ῥυμετάλκης* mor.

τοῦτο καὶ πρὸς τὴν Ταρπηίαν τότε παθὼν ὁ Τάτιος, 4
ἐκέλευσε μεμνημένους τῶν ὁμολογιῶν τοὺς Σαβίνους μη- b
δενὸς αὐτῇ φθονεῖν ὧν ἐν ταῖς ἀριστεραῖς ἔχουσι, καὶ
πρῶτος ἅμα τὸν βραχιονιστῆρα τῆς χειρὸς περιελὼν καὶ
5 τὸν θυρεὸν ἐπέρριψε. πάντων δὲ τὸ αὐτὸ ποιούντων,
βαλλομένη τε τῷ χρυσῷ καὶ καταχωσθεῖσα τοῖς θυρεοῖς,
ὑπὸ πλήθους καὶ βάρους ἀπέθανεν. ἑάλω δὲ καὶ Ταρ- 5
πήιος προδοσίας ὑπὸ Ῥωμύλου διωχθείς, ὡς Ἰόβας
55 S (FGrH 275 F 24) φησὶ Γάλβαν Σουλπίκιον (HRR II 41)
10 ἱστορεῖν. τῶν δ' ἄλλα περὶ Ταρπηίας λεγόντων ἀπίθανοι
μέν εἰσιν οἱ Τατίου θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σαβίνων
οὖσαν αὐτήν, Ῥωμύλῳ δὲ βίᾳ συνοικοῦσαν, ἱστοροῦντες
ταῦτα ποιῆσαι καὶ παθεῖν ὑπὸ τοῦ πατρός· ὧν καὶ Ἀντί- c
γονός (FHG IV 305) ἐστι. Σιμύλος δ' ὁ ποιητὴς καὶ 6
15 παντάπασι ληρεῖ, μὴ Σαβίνοις οἰόμενος, ἀλλὰ Κελτοῖς
τὴν Ταρπηίαν προδοῦναι τὸ Καπιτώλιον, ἐρασθεῖσαν αὐ-
τῶν τοῦ βασιλέως. λέγει δὲ ταῦτα (Anthol. lyr. 6, 102 D.[2])·

Ἡ δ' ἀγχοῦ Τάρπεια παραὶ Καπιτώλιον αἶπος
ναίουσα Ῥώμης ἔπλετο τειχολέτις,
20 Κελτῶν ἣ στέρξασα γαμήλια λέκτρα γενέσθαι
σκηπτούχῳ, πατέρων οὐκ ἐφύλαξε δόμους.

63 L καὶ μετ' ὀλίγα περὶ τῆς τελευτῆς· 7

Τὴν δ' οὔτ' ἄρ Βόιοί τε καὶ ἔθνεα μυρία Κελτῶν d
χηράμενοι ῥείθρων ἐντὸς ἔθεντο Πάδου,
25 ὅπλα δ' ἐπιπροβαλόντες ἀρειμανέων ἀπὸ χειρῶν
κούρῃ ἐπὶ στυγερῇ κόσμον ἔθεντο φόνου.

18. Τῆς μέντοι Ταρπηίας ἐκεῖ ταφείσης, ὁ λόφος ὠνο-
μάζετο Ταρπήιος, ἄχρι οὗ Ταρκυνίου βασιλέως Διὶ τὸν

27 Dion. Hal. 2, 41—43 Liv. 1, 12 Plut. Num. 7, 4 Varro l. l. 5, 41

[UMA] 13 ὑπὸ UA: ὑπὲρ M ‖ 18 ταρπηΐα: em. Anon. | παραὶ Br.: παρὰ ‖ 19 τειχολέτης UMA τειχωλέτις C: em. Steph. ‖ 21 σκηπτούχων: em. Rei. ‖ 23 βιοί τε U ‖ 26 κόσμον MA: κόρην U | φόνον G. Hermann

τόπον καθιεροῦντος ἅμα τά τε λείψανα μετηνέχθη, καὶ τοὔνομα τῆς Ταρπηίας ἐξέλιπε· πλὴν πέτραν ἔτι νῦν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ταρπηίαν καλοῦσιν, ἀφ' ἧς ἐρρίπτουν τοὺς κακούργους.

2 *Ἐχομένης δὲ τῆς ἄκρας ὑπὸ τῶν Σαβίνων, ὅ τε Ῥωμύλος ὑπ' ὀργῆς εἰς μάχην αὐτοὺς προὐκαλεῖτο, καὶ ὁ* 5
e *Τάτιος ἐθάρρει, καρτερὰν εἰ βιασθεῖεν ἀναχώρησιν ὁρῶν*
3 *αὐτοῖς ὑπάρχουσαν. ὁ γὰρ μεταξὺ τόπος, ἐν ᾧ συμπίπτειν ἔμελλον, ὑπὸ πολλῶν λόφων περιεχόμενος, ἀγῶνα μὲν ὀξὺν ἐδόκει καὶ χαλεπὸν ὑπὸ δυσχωρίας ἀμφοτέροις παρέξειν,* 10
4 *φυγὰς δὲ καὶ διώξεις ἐν στενῷ βραχείας. ἔτυχε δὲ τοῦ ποταμοῦ λιμνάσαντος οὐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις ἐγκαταλελεῖφθαι τέλμα βαθὺ καὶ τυφλὸν ἐν τόποις ἐπιπέδοις κατὰ τὴν νῦν οὖσαν ἀγοράν, ὅθεν οὐκ ἦν ὄψει πρόδηλον οὐδ' εὐφύλακτον, ἄλλως δὲ χαλεπὸν καὶ ὕπουλον. ἐπὶ τοῦτο* 56 S 15
τοῖς Σαβίνοις ἀπειρίᾳ φερομένοις εὐτύχημα γίγνεται.
f 5 *Κούρτιος γάρ, ἀνὴρ ἐπιφανὴς δόξῃ καὶ φρονήματι γαῦρος, ἵππον ἔχων πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐχώρει· δεξαμένου δὲ τοῦ βαράθρου τὸν ἵππον, ἄχρι μέν τινος ἐπειρᾶτο πληγῇ καὶ παρακελεύσει χρώμενος ἐξελαύνειν, ὡς δ' ἦν* 20
6 *ἀμήχανον, ἐάσας τὸν ἵππον ἑαυτὸν ἔσῳζεν. ὁ μὲν οὖν* 64 L
τόπος δι' ἐκεῖνον ἔτι νῦν Κούρτειος λάκκος ὀνομάζεται· φυλαξάμενοι δὲ τὸν κίνδυνον οἱ Σαβῖνοι μάχην καρτερὰν
29 *ἐμαχέσαντο, κρίσιν οὐ λαβοῦσαν, καίτοι πολλῶν πεσόντων, ἐν οἷς ἦν καὶ Ὁστίλιος. τοῦτον Ἑρσιλίας ἄνδρα* 25
καὶ πάππον Ὁστιλίου τοῦ μετὰ Νομᾶν βασιλεύσαντος γε-
7 *νέσθαι λέγουσιν. αὖθις δὲ πολλῶν ἀγώνων ἐν βραχεῖ συνισταμένων ὡς εἰκός, ἑνὸς μάλιστα τοῦ τελευταίου μνημονεύουσιν, ἐν ᾧ Ῥωμύλου τὴν κεφαλὴν πληγέντος λίθῳ καὶ πεσεῖν ὀλίγον δεήσαντος τοῦ τ' ἀντ-* 30

21 Liv. 1, 12. 13, 5 Varro l. l. 5, 149

[UMA] 1 *τά τε* Cor.: *τε τὰ* || 3 *ἀφ' ᾗ* U || 9 *ἔμελλεν*: em. Anon. || **12** *ἐγκατελελεῖφθαι* **A** || **15. 16** *ἐπὶ τούτοις τοῖς* **U** || **17** **distinguebant** *ἐπιφανής, δόξῃ* || **22** *Κούρτιος* Dion. Hal. || **25** *ὀστίλιος* **M**: *ὀστίλλιος* **UA** || **26** *ὀστιλίου* **M**: *ὀστιλλίου* **UA** || **30** *ὀλίγω* **M**

ἔχειν ὑφεμένου, τοῖς Σαβίνοις ἐνέδωκαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ φυγῇ πρὸς τὸ Παλάτιον ἐχώρουν, ἐξωθούμενοι τῶν ἐπιπέδων. ἤδη δ' ὁ Ῥωμύλος ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρων, 8
ἐβούλετο μὲν εἰς τὰ ὅπλα χωρεῖν τοῖς φεύγουσιν ἐναντίως,
5 *καὶ μέγα βοῶν ἵστασθαι καὶ μάχεσθαι παρεκάλει. πολ-* b
λῆς δὲ τῆς φυγῆς αὐτῷ περιχεομένης, καὶ μηδενὸς ἀναστρέφειν τολμῶντος, ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ηὔξατο τῷ Διὶ στῆσαι τὸ στράτευμα καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα πεσόντα μὴ περιιδεῖν, ἀλλ' ὀρθῶσαι. γενομέ- 9
10 *νης δὲ τῆς εὐχῆς, αἰδώς τε τοῦ βασιλέως ἔσχε πολλούς, καὶ θάρσος ἐκ μεταβολῆς παρέστη τοῖς φεύγουσιν. ἔστησαν οὖν πρῶτον οὗ νῦν ὁ τοῦ Διὸς τοῦ Στάτορος ἵδρυται*
57 S *νεώς, ὃν Ἐπιστάσιον ἄν τις ἑρμηνεύσειεν, εἶτα συνασπίσαντες πάλιν ἔωσαν ὀπίσω τοὺς Σαβίνους ἐπὶ τὴν νῦν*
15 *Ῥήγιαν προσαγορευομένην καὶ τὸ τῆς Ἑστίας ἱερόν.*

65 L **19.** *Ἐνταῦθα δ' αὐτοὺς ὥσπερ ἐξ ὑπαρχῆς μάχεσθαι* c
παρασκευαζομένους ἐπέσχε δεινὸν ἰδεῖν θέαμα καὶ λόγου κρείττων ὄψις. αἱ γὰρ ἡρπασμέναι θυγατέρες τῶν Σα- 2
βίνων ὤφθησαν ἀλλαχόθεν ἄλλαι μετὰ βοῆς καὶ ἀλα-
20 *λαγμοῦ διὰ τῶν ὅπλων φερόμεναι καὶ τῶν νεκρῶν ὥσπερ ἐκ θεοῦ κάτοχοι, πρός τε τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ τοὺς πατέρας, αἱ μὲν παιδία κομίζουσαι νήπια πρὸς ταῖς ἀγκάλαις, αἱ δὲ τὴν κόμην προϊσχόμεναι λελυμένην, πᾶσαι δ' ἀνακαλούμεναι τοῖς φιλτάτοις ὀνόμασι ποτὲ μὲν τοὺς*
25 *Σαβίνους, ποτὲ δὲ τοὺς Ῥωμαίους. ἐπεκλάσθησαν οὖν* 3
ἀμφότεροι, καὶ διέσχον αὐταῖς ἐν μέσῳ καταστῆναι τῆς παρατάξεως, καὶ κλαυθμὸς ἅμα διὰ πάντων ἐχώρει, καὶ d
πολὺς οἶκτος ἦν πρός τε τὴν ὄψιν καὶ τοὺς λόγους ἔτι μᾶλλον, εἰς ἱκεσίαν καὶ δέησιν ἐκ δικαιολογίας καὶ παρ-

5 Flor. 1, 1, 13 || Cap. 19 Dion. Hal. 2, 45—46 Cass. Dio fr. 5, 5—7 Boiss. Liv. 1, 13 Flor. 1, 1, 14 || 18—27 Zon. 7, 4

[UMA] 2 *παλάντιον* UA | ⟨*ἀν*⟩*εχώρουν* Zie. || 6 *περιεχομένης*: em. Rei. || 12 *στάτωρος* MA || 15 *Ῥήγιαν* Cor.: *ῥήγειαν* || 16 *δ'* Benseler: *δὴ* || 18 *κρεῖττον* M || 19 *ἄλλοθεν* Zon. | *ὀλολυγμοῦ* Zon., sed cf. mor. 610c

4 ρησίας τελευτῶντας. 'τί γάρ', ἔφασαν, 'ὑμᾶς δεινὸν ἢ
λυπηρὸν 'ἐργασάμεναι, τὰ μὲν ἤδη πεπόνθαμεν, τὰ δὲ
πάσχομεν τῶν σχετλίων κακῶν; ἡρπάσθημεν ὑπὸ τῶν
νῦν ἐχόντων βίᾳ καὶ παρανόμως, ἁρπασθεῖσαι δ' ἠμελή-
θημεν ὑπ' ἀδελφῶν καὶ πατέρων καὶ οἰκείων χρόνον το- 5
σοῦτον, ὅσος ἡμᾶς πρὸς τὰ ἔχθιστα κεράσας ταῖς μεγί-
σταις ἀνάγκαις πεποίηκε νῦν ὑπὲρ τῶν βιασαμένων καὶ
παρανομησάντων δεδιέναι μαχομένων καὶ κλαίειν θνη-
e 5 σκόντων. οὐ γὰρ ἤλθετε τιμωρήσοντες ἡμῖν παρθένοις
οὔσαις ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ νῦν ἀνδρῶν ἀποσπᾶτε 10
γαμετὰς καὶ τέκνων μητέρας, οἰκτροτέραν βοήθειαν ἐκεί-
νης τῆς ἀμελείας καὶ προδοσίας βοηθοῦντες ἡμῖν ταῖς
6 ἀθλίαις. τοιαῦτα μὲν ἠγαπήθημεν ὑπὸ τούτων, τοιαῦτα 58 S
δ' ὑφ' ὑμῶν ἐλεούμεθα. καὶ γὰρ εἰ δι' ἄλλην αἰτίαν
ἐμάχεσθε, παύσασθαι δι' ἡμᾶς πενθεροὺς γεγονότας καὶ 15
7 πάππους καὶ οἰκείους ὄντας ἐχρῆν. εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν ὁ 66 L
πόλεμός ἐστι, κομίσασθε ἡμᾶς μετὰ γαμβρῶν καὶ τέ-
κνων, καὶ ἀπόδοτε ἡμῖν πατέρας καὶ οἰκείους, μηδ' ἀφέ-
f λησθε παῖδας καὶ ἄνδρας. ἱκετεύομεν ὑμᾶς μὴ πάλιν
αἰχμάλωτοι γενέσθαι.' τοιαῦτα πολλὰ τῆς Ἑρσιλίας προ- 20
αγορευούσης καὶ τῶν ἄλλων δεομένων, ἐσπείσθησαν ἀνο-
8 χαί, καὶ συνῆλθον εἰς λόγους οἱ ἡγεμόνες. αἱ δὲ γυναῖκες
ἐν τούτῳ τοῖς πατράσι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοὺς ἄνδρας προσ-
ῆγον καὶ ⟨τὰ⟩ τέκνα, προσέφερόν τε τροφὴν καὶ ποτὸν τοῖς
δεομένοις, καὶ τοὺς τετρωμένους ἐθεράπευον οἴκαδε κομί- 25
ζουσαι, καὶ παρεῖχον ὁρᾶν ἀρχούσας μὲν αὐτὰς τοῦ οἴκου,
προσέχοντας δὲ τοὺς ἄνδρας αὐταῖς καὶ μετ' εὐνοίας τιμὴν
30 9 ἅπασαν νέμοντας. ἐκ τούτου συντίθενται, τῶν μὲν γυ-
ναικῶν τὰς βουλομένας συνοικεῖν τοῖς ἔχουσιν, ὥσπερ
εἴρηται παντὸς ἔργου καὶ πάσης λατρείας πλὴν ταλασίας 30
ἀφειμένας, οἰκεῖν δὲ κοινῇ τὴν πόλιν Ῥωμαίους καὶ Σα-

28 — p. 61,5 Zon. 7, 4

[UMA] 3 σχετλίων] ἐσχάτων Cob. σχετλιωτάτων Löfstedt πάσχομεν; τῶν σχ. κακῶν! Kron. || 20 προ+αγορευούσης (σ erasa) U || 21 ἐπείσθησαν U || 24 τὰ add. Rei.

βίνους, καὶ καλεῖσθαι μὲν Ῥώμην ἐπὶ Ῥωμύλῳ τὴν πόλιν, Κυρίτας δὲ Ῥωμαίους ἅπαντας ἐπὶ τῇ Τατίου πατρίδι, βασιλεύειν δὲ κοινῇ καὶ στρατηγεῖν ἀμφοτέρους. ὅπου δὲ ταῦτα συνέθεντο, μέχρι νῦν Κομίτιον καλεῖται· κομῖρε γὰρ Ῥωμαῖοι τὸ συνελθεῖν καλοῦσι. 10

20. Διπλασιασθείσης δὲ τῆς πόλεως, ἑκατὸν μὲν ἐκ Σαβίνων πατρίκιοι προσκατελέχθησαν, αἱ δὲ λεγεῶνες ἐγένοντο πεζῶν μὲν ἑξακισχιλίων, ἱππέων δ' ἑξακοσίων. b 2 φυλὰς δὲ τρεῖς καταστήσαντες, ὠνόμασαν τοὺς μὲν ἀπὸ Ῥωμύλου Ῥαμνήνσης, τοὺς δ' ἀπὸ Τατίου Τατιήνσης, τρίτους δὲ Λουκερήνσης διὰ τὸ ἄλσος εἰς ὃ πολλοὶ καταφυγόντες ἀσυλίας δεδομένης τοῦ πολιτεύματος μετέσχον· (59 S, 67 L) τὰ δ' ἄλση λούκους ὀνομάζουσιν. ὅτι δ' ἦσαν αἱ φυλαὶ τοσαῦται, τοὔνομα μαρτυρεῖ· τρίβους γὰρ ἔτι νῦν τὰς φυλὰς καλοῦσι καὶ τριβούνους τοὺς φυλάρχους. 3 ἑκάστη δὲ φυλὴ δέκα φρατρίας εἶχεν, ἃς ἔνιοι λέγουσιν ἐπωνύμους ἐκείνων εἶναι τῶν γυναικῶν. τοῦτο δὲ δοκεῖ ψεῦδος εἶναι· πολλαὶ γὰρ ἔχουσιν ἀπὸ χωρίων τὰς προσηγορίας. c 4 ἄλλα μέντοι πολλὰ ταῖς γυναιξὶν εἰς τιμὴν ἀπέδωκαν, ὧν καὶ ταῦτ' ἐστιν· ἐξίστασθαι μὲν ὁδοῦ βαδιζούσαις, αἰσχρὸν δὲ μηδένα μηδὲν εἰπεῖν παρούσης γυναικός, μηδ' ὀφθῆναι γυμνόν, ἢ δίκην φεύγειν παρὰ τοῖς ἐπὶ τῶν φονικῶν καθεστῶσι, φορεῖν δὲ καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν τὴν καλουμένην βοῦλλαν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ὅμοιον πομφόλυγι περιδέραιόν τι, καὶ περιπόρφυρον.

5 Ἐβουλεύοντο δ' οἱ βασιλεῖς οὐκ εὐθὺς ἐν κοινῷ μετ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἑκάτερος πρότερον ἰδίᾳ μετὰ τῶν ἑκατόν, εἶθ' οὕτως εἰς ταὐτὸν ἅπαντας συνῆγον. ᾤκει δὲ Τάτιος μὲν ὅπου νῦν ὁ τῆς Μονήτης ναός ἐστι, Ῥωμύλος δὲ d

4 Varro l.l. 5, 155 Paul. Fest. 38 M. = 34, 12 L. || 6 Dion. Hal. 2, 47 Zon. 7, 4 Liv. 1, 13 Varro l. l. 5, 55 al. || 14 Dion. Hal. 2, 7, 3 || 19 mor. 287 f || 20 Val. Max. 5, 2, 1 || 26—28 Zon. 7, 4

[UMA] 7 λεγίωνες A λεγεῶνες D || 11 Λουκερήνσης Cor.: λουκερνήνσες U λουκερνήνσης cet. || 16 φατρίας A || 17 εἶναι ἐκείνων: trp. Sint. || 25 περιδέρραιον codd.

παρὰ τοὺς λεγομένους βαθμοὺς σκάλης Κακίης. οὗτοι δ' εἰσὶ περὶ τὴν εἰς τὸν ἱππόδρομον τὸν μέγαν ἐκ Παλα-
6 τίου κατάβασιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν κράνειαν ἔφασαν τὴν ἱερὰν γεγονέναι, μυθολογοῦντες ὅτι πειρώμενος ὁ Ῥωμύλος αὑτοῦ λόγχην ἀκοντίσειεν ἀπὸ τοῦ Ἀουεντίνου, τὸ 5 ξυστὸν ἔχουσαν κρανείας· καταδύσης δὲ τῆς αἰχμῆς εἰς βάθος, ἀνασπάσαι μὲν οὐδεὶς πειρωμένων πολλῶν ἴσχυσε, τὸ δὲ ξύλον ἔστεξεν ἡ γῆ ζώφυτος οὖσα, καὶ βλαστοὺς
7 ἀνῆκε καὶ στέλεχος εὐμέγεθες κρανείας ἔθρεψε. τοῦτο δ' οἱ μετὰ Ῥωμύλον ὥς ἕν τι τῶν ἁγιωτάτων ἱερῶν 68 L
e φυλάττοντες καὶ σεβόμενοι περιετείχισαν. ὅτῳ δὲ προσ- 11 ιόντι δόξειε μὴ θαλερὸν εἶναι μηδὲ χλωρόν, ἀλλ' οἷον ἀτροφεῖν καὶ φθίνειν, ὁ μὲν εὐθὺς ἔφραζε κραυγῇ τοῖς προστυγχάνουσιν, οἱ δ' ὥσπερ ἐμπρησμῷ βοηθοῦντες 60 S ἐβόων ὕδωρ, καὶ συνέτρεχον πανταχόθεν ἀγγεῖα πλήρη 15
8 κομίζοντες ἐπὶ τὸν τόπον. Γαΐου δὲ Καίσαρος ὥς φασι τὰς ἀναβάσεις ἐπισκευάζοντος, καὶ τῶν τεχνιτῶν περιορυττόντων τὰ πλησίον, ἔλαθον αἱ ῥίζαι κακωθεῖσαι παντάπασι, καὶ τὸ φυτὸν ἐμαράνθη.

21. Μῆνας μὲν οὖν οἱ Σαβῖνοι τοὺς Ῥωμαίων ἐδέ- 20 ξαντο, καὶ περὶ αὐτῶν ὅσα καλῶς εἶχεν, ἐν τῷ Νομᾶ βίῳ
f (cap. 19) γέγραπται· θυρεοῖς δὲ τοῖς ἐκείνων ὁ Ῥωμύλος ἐχρήσατο, καὶ μετέβαλε τὸν ὁπλισμὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν Ῥωμαίων, Ἀργολικὰς πρότερον ἀσπίδας φορούντων. ἑορτῶν δὲ καὶ θυσιῶν ἀλλήλοις μετεῖχον, ἃς μὲν ἦγε τὰ 25 γένη πρότερον οὐκ ἀνελόντες, ἑτέρας δὲ θέμενοι καινάς, ὧν ἥ τε τῶν Ματρωναλίων ἐστί, δοθεῖσα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου καταλύσει, καὶ ἡ τῶν Καρμενταλίων.
2 τὴν δὲ Καρμένταν οἴονταί τινες Μοῖραν εἶναι κυρίαν ἀνθρώπων γενέσεως· διὸ καὶ τιμῶσιν αὐτὴν αἱ μητέρες· 30

29 mor. 278b Dion. Hal. 1, 31 Strab. 5, 230

[UMA] 1 σκάλης Κακίης Bethmann Bull. d. Inst. 1852, 40 (Κακίας Flacelière): καλῆς ἀκτῆς || 2 παλαντίου codd. || 3 καὶ om. U || 5 Ἀουεντίνου Mu.: λουεντίνου || 10 ἕν τι Rei.: ὅν τι

οἱ δὲ τὴν [τοῦ] Εὐάνδρου τοῦ Ἀρκάδος γυναῖκα, μαντι- 31
κήν τινα καὶ φοιβαστικὴν ἐμμέτρων χρησμῶν γενομέ-
νην, Καρμένταν ἐπονομασθῆναι (τὰ γὰρ ἔπη κάρμενα
καλοῦσι)· Νικοστράτη δ' ἦν ὄνομα κύριον αὐτῇ. καὶ 3
5 *τοῦτο μὲν ὁμολογεῖται· τὴν δὲ Καρμένταν ἔνιοι πιθα-*
νώτερον ἀφερμηνεύουσιν οἷον ἐστερημένην νοῦ διὰ τὰς
60 L *ἐν τοῖς ἐνθουσιασμοῖς παραφροσύνας. τὸ μὲν γὰρ στέ-*
ρεσθαι καρῆρε, μέντεμ δὲ τὸν νοῦν ὀνομάζουσι. περὶ δὲ
τῶν Παριλίων προείρηται (c. 12, 2).

10 *Τὰ δὲ Λουπερκάλια τῷ μὲν χρόνῳ δόξειεν ἂν εἶναι* 4
καθάρσια· δρᾶται γὰρ ἐν ἡμέραις ἀποφράσι τοῦ Φε-
βρουαρίου μηνός, ὃν καθάρσιον ἄν τις ἑρμηνεύσειε, καὶ b
τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ παλαιὸν ἐκάλουν Φεβράτην. τοὔ-
νομα δὲ τῆς ἑορτῆς ἑλληνιστὶ σημαίνει Λύκαια, καὶ δοκεῖ
61 S *διὰ τοῦτο παμπάλαιος ἀπ' Ἀρκάδων εἶναι τῶν περὶ*
16 *Εὔανδρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν κοινόν ἐστι· δύναται γὰρ ἀπὸ* 5
τῆς λυκαίνης γεγονέναι τοὔνομα. καὶ γὰρ ἀρχομένους
τῆς περιδρομῆς τοὺς Λουπέρκους ὁρῶμεν ἐντεῦθεν, ὅπου
τὸν Ῥωμύλον ἐκτεθῆναι λέγουσι. τὰ δὲ δρώμενα τὴν 6
20 *αἰτίαν ποιεῖ δυστόπαστον· σφάττουσι γὰρ αἶγας, εἶτα*
μειρακίων δυοῖν ἀπὸ γένους προσαχθέντων αὐτοῖς, οἱ
μὲν ᾑμαγμένῃ μαχαίρᾳ τοῦ μετώπου θιγγάνουσιν, ἕτεροι
δ' ἀπομάττουσιν εὐθύς, ἔριον βεβρεγμένον γάλακτι προσ-
φέροντες· γελᾶν δὲ δεῖ τὰ μειράκια μετὰ τὴν ἀπόμαξιν. c
25 *ἐκ δὲ τούτου τὰ δέρματα τῶν αἰγῶν κατατεμόντες, δια-* 7
θέουσιν ἐν περιζώσμασι γυμνοί, τοῖς σκύτεσι τὸν ἐμπο-
δὼν παίοντες. αἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ γυναῖκες οὐ φεύγουσι τὸ
παίεσθαι, νομίζουσαι πρὸς εὐτοκίαν καὶ κύησιν συν-
εργεῖν. ἴδιον δὲ τῆς ἑορτῆς τὸ καὶ κύνα θύειν τοὺς Λου- 8
30 *πέρκους. Βούτας δέ τις, αἰτίας μυθώδεις ἐν ἐλεγείοις*

10 Plut. Num. 19, 8 mor. 290d Varro l.l. 6, 13. 34 || **25** Plut. Caes. 61 Anton. 12 mor. 280b

[UMA] **1** *τοῦ* del. Zie. || **3** *κάρμινα* Steph. || **8** *μέντεμ* Aldina: *μέντε* libri | *δὲ*[2] om. U[1] || **9** *παρηλίων* libri, cf. p. 48, 10 || **15** *περὶ* Anon.: *παρ'* || **16** *κοινόν*] *κενόν* Rei. *ἄκυρον* Zie. cl. Sol. 27, 9

περὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀναγράφων, φησὶ τοῦ Ἀμουλίου τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον κρατήσαντας ἐλθεῖν δρόμῳ μετὰ
d χαρᾶς ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ νηπίοις οὖσιν αὐτοῖς ἡ λύκαινα θηλὴν ὑπέσχε, καὶ μίμημα τοῦ ⟨τό⟩τε δρόμου τὴν ἑορτὴν 70 L ἄγεσθαι, καὶ τρέχειν τοὺς ἀπὸ γένους τοὺς (Anthol. lyr. 5 6, 102 D[2].)

Ἐμποδίους τύπτοντας, ὅπως τότε φάσγαν' ἔχοντες
ἐξ Ἄλβης ἔθεον Ῥωμύλος ἠδὲ Ῥέμος.

9 καὶ τὸ μὲν ξίφος ἡμαγμένον προσφέρεσθαι τῷ μετώπῳ τοῦ τότε φόνου καὶ κινδύνου σύμβολον, τὴν δὲ διὰ τοῦ 10 γάλακτος ἀποκάθαρσιν ὑπόμνημα τῆς τροφῆς αὐτῶν εἶναι. Γάιος δ' Ἀκίλιος (HRR I 49) ἱστορεῖ πρὸ τῆς κτίσεως τὰ θρέμματα τῶν περὶ τὸν Ῥωμύλον ἀφανῆ γενέσθαι· τοὺς δὲ τῷ Φαύνῳ προσευξαμένους ἐκδραμεῖν γυμνοὺς ἐπὶ τὴν ζήτησιν, ὅπως ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος μὴ ἐνο- 15 χλοῖντο· καὶ διὰ τοῦτο γυμνοὺς περιτρέχειν τοὺς Λου-
e 10 πέρκους. τὸν δὲ κύνα φαίη τις ἄν, εἰ μὲν ἡ θυσία καθαρ- 62 S μός ἐστι, θύεσθαι καθαρσίῳ χρωμένων αὐτῷ· καὶ γὰρ Ἕλληνες ἔν τε τοῖς καθαρσίοις σκύλακας ἐκφέρουσι καὶ πολλαχοῦ χρῶνται τοῖς λεγομένοις περισκυλακισμοῖς· εἰ 20 δὲ τῇ λυκαίνῃ χαριστήρια ταῦτα καὶ τροφεῖα καὶ σωτήρια Ῥωμύλου τελοῦσιν, οὐκ ἀτόπως ὁ κύων σφάττεται· λύκοις γάρ ἐστι πολέμιος· εἰ μὴ νὴ Δία κολάζεται τὸ ζῷον ὡς παρενοχλοῦν τοὺς Λουπέρκους ὅταν περιθέωσι. 25

22. Λέγεται δὲ καὶ τὴν περὶ τὸ πῦρ ἁγιστείαν Ῥωμύλον καταστῆσαι πρῶτον, ἀποδείξαντα παρθένους ἱερὰς
f Ἑστιάδας προσαγορευομένας. οἱ δὲ τοῦτο μὲν εἰς Νομᾶν ἀναφέρουσι, τὰ δ' ἄλλα τὸν Ῥωμύλον θεοσεβῆ διαφερόντως, ἔτι δὲ μαντικὸν ἱστοροῦσι γενέσθαι, καὶ φορεῖν 30

17 mor. 280b

[UMA] 4 τότε Steph.: τε || 7 τύπτοντας M: τύπτοντες cet. || 15 ἐνοχλοῖτο U || 18 αὐτῷ Vulc.: αὐτῶν

ἐπὶ μαντικῇ τὸ καλούμενον λίτυον· ἔστι δὲ καμπύλη
ῥάβδος, ᾗ τὰ πλινθία καθεζομένους ἐπ' οἰωνῶν διαγρά-
71 L φειν. τοῦτο δ' ἐν Παλατίῳ φυλαττόμενον ἀφανισθῆναι, 2
περὶ τὰ Κελτικὰ τῆς πόλεως ἁλούσης· εἶτα μέντοι τῶν
5 βαρβάρων ἐκπεσόντων εὑρεθῆναι κατὰ τέφρας βαθείας,
ἀπαθὲς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀπολωλόσι
καὶ διεφθαρμένοις.

Ἔθηκε δὲ καὶ νόμους τινάς, ὧν σφοδρὸς μέν ἐστιν ὁ 3
γυναικὶ μὴ διδοὺς ἀπολείπειν ἄνδρα, γυναῖκα δὲ διδοὺς
10 ἐκβάλλειν ἐπὶ φαρμακείᾳ τέκνων ἢ κλειδῶν ὑποβολῇ
καὶ μοιχευθεῖσαν; εἰ δ' ἄλλως τις ἀποπέμψαιτο, τῆς 32
οὐσίας αὐτοῦ τὸ μὲν τῆς γυναικὸς εἶναι, τὸ δὲ τῆς
Δήμητρος ἱερὸν κελεύων· τὸν δ' ἀποδόμενον γυναῖκα
θύεσθαι χθονίοις θεοῖς. ἴδιον δὲ τὸ μηδεμίαν δίκην κατὰ 4
15 πατροκτόνων ὁρίσαντα, πᾶσαν ἀνδροφονίαν πατροκτονίαν
προσειπεῖν, ὡς τούτου μὲν ὄντος ἐναγοῦς, ἐκείνου δ' ἀδυ-
νάτου. καὶ μέχρι χρόνων πολλῶν ἔδοξεν ὀρθῶς ἀπογνῶ- 5
63 S ναι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν· οὐδεὶς γὰρ ἔδρασε τοιοῦτον
οὐδὲν ἐν Ῥώμῃ σχεδὸν ἐτῶν ἑξακοσίων διαγενομένων,
20 ἀλλὰ πρῶτος μετὰ τὸν Ἀννιβιακὸν πόλεμον ἱστορεῖται
Λεύκιος Ὅστιος πατροκτόνος γενέσθαι. ταῦτα μὲν οὖν
ἱκανὰ περὶ τούτων. b

23. Ἔτει δὲ πέμπτῳ τῆς Τατίου βασιλείας οἰκεῖοί τι-
νες αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς πρέσβεσιν ἀπὸ Λαυρέντου βαδί-
25 ζουσιν εἰς Ῥώμην ἐντυχόντες καθ' ὁδόν, ἐπεχείρουν ἀφαι-
ρεῖσθαι τὰ χρήματα βίᾳ, καὶ μὴ προϊεμένους ἀλλ' ἀμυ-
νομένους ἀνεῖλον. ἔργου δὲ δεινοῦ τολμηθέντος, ὁ μὲν 2
Ῥωμύλος εὐθὺς δεῖν ᾤετο κολάζεσθαι τοὺς ἀδικήσαντας,

3 Plut. Cam. 32, 6 Val. Max. 1, 8, 11 Cic. div. 1, 17, 30 | Cap. 23 Dion. Hal. 2, 51—53 Zon. 7, 4 Liv. 1, 14

[UMA] 3 παλαντίω codd., cf. p. 59, 2 || 10 ἐκβαλεῖν: em. Cor. | ⟨καὶ⟩ τέκνων Rei. ἢ κλειδῶν del. Cob., sed cf. Plin. 14, 89 τέκνων [ἢ παίδων] ὑποβ. Ha. φαρμ. ⟨συγγενῶν⟩ [τέκνων] ἢ παίδων ὑπ. Naber cf. Flacelière, Rev. ét. gr. 1948, 89 — 92, qui tamen et ἢ κλειδῶν ⟨κλοπῇ καὶ παίδων⟩ ὑποβολῇ || 24. 25 πρέσβ. καθ' ὁδ. ἐντ. εἰς Ῥ. ἀπὸ Λ. βαδ. Zon. || 26 βίᾳ τὰ χρ. ἃ ἐπήγοντο Zon.

ὁ δὲ Τάτιος ἐξέκρουε καὶ παρῆγε. καὶ τοῦτο μόνον αὐτοῖς ὑπῆρξεν αἴτιον ἐμφανοῦς διαφορᾶς· τὰ δ' ἄλλα κατακοσμοῦντες ἑαυτούς, ὡς ἔνι μάλιστα κοινῶς ἐχρῶντο καὶ 72 L
c 3 μεθ' ὁμονοίας τοῖς πράγμασιν. οἱ δὲ τῶν ἀνῃρημένων οἰκεῖοι πάσης ἐξειργόμενοι δίκης νομίμου διὰ τὸν Τά- 5 τιον, ἀποκτιννύουσιν αὐτὸν ἐν Λαβινίῳ θύοντα μετὰ Ῥωμύλου προσπεσόντες, τὸν δὲ Ῥωμύλον ὡς δίκαιον ἄνδρα προὔπεμψαν εὐφημοῦντες. ὁ δὲ τὸ μὲν σῶμα τοῦ Τατίου κομίσας ἐντίμως ἔθαψε, καὶ κεῖται περὶ τὸ καλούμενον Ἀρμιλούστριον ἐν Ἀουεντίνῳ, τῆς δὲ δίκης τοῦ φόνου 10
4 παντάπασιν ἠμέλησεν. ἔνιοι δὲ τῶν συγγραφέων ἱστοροῦσι, τὴν μὲν πόλιν τῶν Λαυρεντίων φοβηθεῖσαν ἐκδιδόναι τοὺς αὐτόχειρας Τατίου, τὸν δὲ Ῥωμύλον ἀφεῖναι,
d 5 φήσαντα φόνον φόνῳ λελύσθαι. τοῦτο δὲ λόγον μέν τινα παρέσχε καὶ ὑποψίαν, ὡς ἀσμένῳ γέγονεν αὐτῷ τὸ τοῦ 15 συνάρχοντος ἀπαλλαγῆναι, τῶν δὲ πραγμάτων οὐδὲν διετάραξεν, οὐδὲ διεστασίασε τοὺς Σαβίνους, ἀλλ' οἱ μὲν εὐνοίᾳ τῇ πρὸς αὐτόν, οἱ δὲ φόβῳ τῆς δυνάμεως, οἱ δ' ὡς θεῶν χρώμενον εἰς πᾶν εὐνοίᾳ θαυμάζοντες διετέλουν.

6 Ἐθαύμαζον δὲ πολλοὶ καὶ τῶν ἐκτὸς ἀνθρώπων τὸν 64 S Ῥωμύλον, οἱ δὲ προγενέστεροι Λατῖνοι πέμψαντες αὐτῷ 21 φιλίαν ἐποιήσαντο καὶ συμμαχίαν. Φιδήνας δ' εἷλεν, ἀστυγείτονα τῆς Ῥώμης πόλιν, ὡς μὲν ἔνιοί φασιν, ἐξαίφνης τοὺς ἱππέας πέμψας καὶ κελεύσας ὑποτεμεῖν τῶν πυλῶν
e τοὺς στρόφιγγας, εἶτ' ἐπιφανεὶς αὐτὸς ἀπροσδοκήτως· 25 ἕτεροι δὲ λέγουσι προτέρους ἐκείνους ἐμβαλόντας ἐλάσασθαί τε λείαν καὶ καθυβρίσαι πολλὰ τὴν χώραν καὶ τὸ προάστειον, ἐνέδρας δὲ τὸν Ῥωμύλον θέμενον αὐτοῖς καὶ 73 L
7 διαφθείραντα πολλοὺς λαβεῖν τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀνεῖλεν

22 cf. Polyaen. 8, 3, 2

[UMA] 6 λαβινίῳ UA: λαβίνῳ M Ἀλβανῷ Zon. || 10 ἀουεντίνῳ M: αὐεντίνῳ UA cf. p. 62, 5 || 15 ἀσμένως: em. Rei. || 19 θεῷ χρώμενοι εἰς πᾶσαν εὔνοιαν: em. (Bekker) Li. (ἐπὶ πᾶσιν εὐμενείᾳ Zie. cl. mor. 631 b θεῷ χρώμενον ἀσπασάμενοι θαυμ. Kron.)

οὐδὲ κατέσκαψεν, ἀλλὰ Ῥωμαίων ἐποίησεν ἀποικίαν, δισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἀποστείλας οἰκήτορας εἰδοῖς Ἀπριλίαις.

24. Ἐκ τούτου λοιμὸς ἐμπίπτει ⟨τῇ πόλει⟩, θανάτους
5 μὲν αἰφνιδίους ἀνθρώποις ἄνευ νόσων ἐπιφέρων, ἁπτόμενος δὲ καὶ καρπῶν ἀφορίαις καὶ θρεμμάτων ἀγονίαις. ὕσθη δὲ καὶ σταγόσιν αἵματος ἡ πόλις, ὥστε πολλὴν f προσγενέσθαι τοῖς ἀναγκαίοις πάθεσι δεισιδαιμονίαν. ἐπεὶ 2 δὲ καὶ τοῖς τὸ Λαύρεντον οἰκοῦσιν ὅμοια συνέβαινεν, ἤδη
10 παντάπασιν ἐδόκει τῶν ἐπὶ Τατίῳ συγκεχυμένων δικαίων ἐπί τε τοῖς πρέσβεσι φονευθεῖσι μήνιμα δαιμόνιον ἀμφοτέρας ἐλαύνειν τὰς πόλεις. ἐκδοθέντων δὲ τῶν φονέων καὶ κολασθέντων παρ' ἀμφοτέροις, ἐλώφησεν ἐπιδήλως τὰ δεινά, καὶ καθαρμοῖς ὁ Ῥωμύλος ἥγνισε τὰς πόλεις,
15 οὓς ἔτι νῦν ἱστοροῦσιν ἐπὶ τῆς Φερεντίνης πύλης συντελεῖσθαι. πρὶν δὲ λῆξαι τὸν λοιμόν, ἐπέθεντο Καμέριοι 3 Ῥωμαίοις καὶ κατέδραμον τὴν χώραν, ὡς ἀδυνάτων ἀμύ- 33 νεσθαι διὰ τὸ πάθος. εὐθὺς οὖν ὁ Ῥωμύλος ἐστράτευσεν 4 ἐπ' αὐτούς, καὶ μάχῃ κρατήσας ἑξακισχιλίους ἀπέκτεινε,
20 καὶ τὴν πόλιν ἑλών, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν περιγενομένων
65 S εἰς Ῥώμην ἐξῴκισε, τῶν δ' ὑπομενόντων διπλασίους ἐκ Ῥώμης μετῴκισεν εἰς τὴν Καμερίαν Σεξτιλίαις καλάνδαις. τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν πολιτῶν ἑκκαίδεκα ἔτη σχεδὸν 5 οἰκοῦντι τὴν Ῥώμην. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις καὶ
74 L χαλκοῦν ἐκόμισε τέθριππον ἐκ Καμερίας· τοῦτο δ' ἀνέ-
26 στησεν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, ποιησάμενος ἑαυτὸν ὑπὸ Νίκης στεφανούμενον.

4–14 Zon. 7, 4 || 16 Dion. Hal. 2, 50, 4sq.

[UMA] 3 ἀπριλίαις U: ἀπριλλίαις AM, cf. p. 39, 24 || 4 ἐκπίπτει U¹ | τῇ πόλει add. Zon. || 6 ἀφορίαις — ἀγονίαις Rei.: ἀφορίας — ἀγωνίαις M ἀφορίας — ἀγονίας UA || 9 τὸ MA: τὸν U || 10 ἐπί ⟨τε⟩ Sch. || 15 πύλης] ὕλης Doujat πηγῆς Cluver, cf. Becker, Röm. Alterth. I 177 Nissen, Ital. Landesk. II 2. 558 || 16 Καμερῖνοι Flacelière cl. Mar. 28, 3 || 22 κατῴκισεν: em. Naber || 24 οἰκίσαντι Flac.

b **25.** Οὕτω δὲ ῥωννυμένοις τοῖς πράγμασιν οἱ μὲν ἀσθενέστεροι τῶν προσοίκων ὑπεδύοντο καὶ τυγχάνοντες ἀδείας ἠγάπων, οἱ δὲ δυνατοὶ δεδιότες καὶ φθονοῦντες, οὐκ ᾤοντο δεῖν περιορᾶν, ἀλλ' ἐνίστασθαι τῇ αὐξήσει 2 καὶ κολούειν τὸν Ῥωμύλον. πρῶτοι δὲ Τυρρηνῶν Βήιοι, 5 χώραν κεκτημένοι πολλὴν καὶ πόλιν μεγάλην οἰκοῦντες, ἀρχὴν ἐποιήσαντο πολέμου ⟨τὸ⟩ Φιδήνην ἀπαιτεῖν ὡς προσήκουσαν αὐτοῖς. τὸ δ' οὐκ ἄδικον ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ γελοῖον, ὅτι κινδυνεύουσι τότε καὶ πολεμουμένοις οὐ προσαμύναντες, ἀλλ' ἐάσαντες ἀπολέσθαι τοὺς ἄνδρας, 10 c 3 οἰκίας καὶ γῆν ἀπαιτοῖεν ἄλλων ἐχόντων. καθυβρισθέντες οὖν ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου [ἐν] ταῖς ἀποκρίσεσι, δίχα διεῖλον ἑαυτούς, καὶ τῷ μὲν ἐπέκειντο τῷ Φιδην⟨ατ⟩ῶν στρατεύματι, τῷ δὲ πρὸς Ῥωμύλον ἀπήντων. πρὸς μὲν οὖν Φιδήναις δισχιλίους Ῥωμαίων κρατήσαντες ἀπέκτειναν, 15 ὑπὸ Ῥωμύλου δὲ νικηθέντες ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους 4 ἀπέβαλον. αὖθις δὲ περὶ Φιδήνην ἐμαχέσαντο, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον ἔργον αὐτοῦ Ῥωμύλου γενέσθαι, τέχνην τε μετὰ τόλμης πᾶσαν ἐπιδειξαμένου, ῥώμῃ τε καὶ ποδωκείᾳ πολὺ δόξαντος ἀνθρωπίνης κρείττονι κεχρῆσθαι, 20 πάντες ὁμολογοῦσι, τὸ δ' ὑπ' ἐνίων λεγόμενον κομιδῇ d μυθῶδές ἐστι, μᾶλλον δ' ὅλως ἄπιστον, ὅτι μυρίων καὶ τετρακισχιλίων πεσόντων ὑπερημίσεις ἦσαν οὓς αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ Ῥωμύλος ἔκτεινεν, ὅπου καὶ Μεσσήνιοι κόμπῳ χρήσασθαι δοκοῦσι περὶ Ἀριστομένους λέγοντες, ὡς τρὶς 25 5 ἑκατομφόνια θύσειεν ἀπὸ Λακεδαιμονίων. γενομένης δὲ 66 S 75 L τῆς τροπῆς, ἀφεὶς φεύγειν τοὺς περιόντας ὁ Ῥωμύλος ἐπ' αὐτὴν ἐχώρει τὴν πόλιν· οἱ δ' οὐκ ἠνέσχοντο μεγάλης συμφορᾶς γενομένης, ἀλλὰ δεηθέντες ὁμολογίαν

Cap. 25 Dion. Hal. 2, 55 Zon. 7, 4 Liv. 1, 15

[UMA] 1 *ῥωννυμένων δὲ τῶν πραγμάτων Ῥωμαίοις* Zon. || 5 *οὐήιοι* codd. || 7 *τὸ* add. Rei. | *φιδήνας* em. Zie. cl. v. 17 et p. 56, 4 || 12 *ἐν* del. Benseler || 13 *φιδηνῶν* em. Zie. cl. Popl. 22, 8. Cam. 17, 4 || 15 *φιδήνας* em. Anon. || 19 *ἐπιδειξαμέ]νου*: incip. nova manus (u) in U (usque ad Sol. p. 85, 24) || 24 *ὅπου* uMA: *ὅπου γε* Vulg. || 26 *ἑκατομφόνια* Stephaniana: *ἑκατὸν φόνια* cf. mor. 159e

ἐποιήσαντο καὶ φιλίαν εἰς ἔτη ἑκατόν, χώραν τε πολλὴν
προέμενοι τῆς ἑαυτῶν, ἣν Σεπτεμπάγιον καλοῦσιν, ὅπερ
ἐστὶν ἑπταμόριον, καὶ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐκστάντες
ἁλοπηγίων, καὶ πεντήκοντα τῶν ἀρίστων ὁμήρους ἐγχει- e
5 ρίσαντες. ἐθριάμβευσε δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰδοῖς Ὀκτω- 6
βρίαις, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους ἔχων καὶ τὸν
ἡγεμόνα τῶν Βηίων, ἄνδρα πρεσβύτην, ἀφρόνως δόξαντα
καὶ παρ' ἡλικίαν ἀπείρως τοῖς πράγμασι κεχρῆσθαι. διὸ 7
καὶ νῦν ἔτι θύοντες ἐπινίκια, γέροντα μὲν ἄγουσι δι' ἀγο-
10 ρᾶς εἰς Καπιτώλιον ἐν περιπορφύρῳ, βοῦλλαν αὐτῷ παι-
δικὴν ⟨ἐν⟩άψαντες, κηρύττει δ' ὁ κῆρυξ Σαρδιανοὺς
ὠνίους. Τυρρηνοὶ γὰρ ἄποικοι Σαρδιανῶν λέγονται, Τυρ-
ρηνικὴ δὲ πόλις οἱ Βήιοι.

26. Τοῦτον ἔσχατον πόλεμον ὁ Ῥωμύλος ἐπολέμησεν.
15 εἶθ' ὃ πολλοί, μᾶλλον δὲ πλὴν ὀλίγων πάσχουσι πάντες
οἱ μεγάλαις καὶ παραλόγοις ἀρθέντες εὐτυχίαις εἰς δύνα- f
μιν καὶ ὄγκον, οὐδ' αὐτὸς διέφυγε παθεῖν, ἀλλ' ἐκτε-
θαρρηκὼς τοῖς πράγμασι καὶ βαρυτέρῳ φρονήματι χρώ-
μενος, ἐξίστατο τοῦ δημοτικοῦ, καὶ παρήλλαττεν εἰς μον-
20 αρχίαν ἐπαχθῆ καὶ λυποῦσαν ἀπὸ τοῦ σχήματος πρῶ-
τον ᾧ κατεσχημάτιζεν ἑαυτόν. ἁλουργῆ μὲν γὰρ ἐνεδύετο 2 34
χιτῶνα καὶ τήβεννον ἐφόρει περιπόρφυρον, ἐν θρόνῳ
δ' ἀνακλίτῳ καθήμενος ἐχρημάτιζεν. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν
76 L ἀεὶ τῶν νέων οἱ καλούμενοι Κέλερες ἀπὸ τῆς περὶ τὰς
25 ὑπουργίας ὀξύτητος. ἐβάδιζον δὲ πρόσθεν ἕτεροι βακτη- 3
ρίαις ἀνείργοντες τὸν ὄχλον, ὑπεζωσμένοι δ' ἱμάντας ὥστε
συνδεῖν εὐθὺς οὓς προστάξειε. τὸ δὲ δῆσαι Λατῖνοι πάλαι
07 S μὲν λιγᾶρε, νῦν δ' ἀλλιγᾶρε καλοῦσιν· ὅθεν οἵ τε ῥα-
βδοῦχοι λικτώρεις αἵ τε ῥάβδοι βάκιλα καλοῦνται διὰ

8 mor. 277c || 15 Dion. Hal. 2, 56 Zon. 7, 4 || 23 Dion. Hal. 2, 13, 2 || 25 mor. 280a Valg. Ruf. fr. 1 (GRF I 484)

[uMA] 2 σεπτεμάγιον A σεπταμάγιον M σεπτεμάτιον u: em. Xy. || 3 ἑπταχώριον Anon. | παρὰ] περὶ ut vid. AD || 11 ἐνάψαντες Br. cl. mor.: ἅψαντες (περιάψ. Anon.) || 13 δὲ MA: γὰρ u || 22 περιπόρφ. καὶ πεδίλοις ἐκέχρητο ἐρυθροῖς καὶ ἐν θρ. Zon. || 29 βάκυλα vulg.

4 τὸ χρῆσθαι τότε βακτηρίαις. εἰκὸς δὲ λικτώρεις ἐντι-
b θεμένου τοῦ κάππα νῦν ὀνομάζεσθαι, πρότερον [γὰρ]
λιτώρεις, ἑλληνιστὶ δὲ λειτουργοὺς ὄντας· λήιτον γὰρ
τὸ δημόσιον ἔτι νῦν Ἕλληνες καὶ λαὸν τὸ πλῆθος ὀνο-
μάζουσιν. 5

27. Ἐπεὶ δὲ τοῦ πάππου Νομήτορος ἐν Ἄλβῃ τελευ-
τήσαντος, αὐτῷ βασιλεύειν προσῆκον, εἰς μέσον ἔθηκε
τὴν πολιτείαν δημαγωγῶν, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἀπεδείκνυεν
ἄρχοντα τοῖς Ἀλβανοῖς, ἐδίδαξε δὲ καὶ τοὺς ἐν Ῥώμῃ
δυνατοὺς ἀβασίλευτον ζητεῖν καὶ αὐτόνομον πολιτείαν, 10
2 ἀρχομένους ἐν μέρει καὶ ἄρχοντας. οὐδὲ γὰρ οἱ καλού-
μενοι πατρίκιοι πραγμάτων μετεῖχον, ἀλλ' ὄνομα καὶ
σχῆμα περιῆν ἔντιμον αὐτοῖς, ἔθους ἕνεκα μᾶλλον ἢ γνώ-
c μης ἀθροιζομένοις εἰς τὸ βουλευτήριον· εἶτα σιγῇ προσ-
τάττοντος ἠκροῶντο, καὶ τῷ πρότεροι τὸ δεδογμένον 15
ἐκείνῳ πυθέσθαι τῶν πολλῶν πλέον ἔχοντες ἀπηλλάτ-
3 τοντο. καὶ τἆλλα μὲν ἦν ἐλάττονα· τῆς δὲ γῆς τὴν δο-
ρίκτητον αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ δασάμενος τοῖς στρατιώταις,
καὶ τοὺς ὁμήρους τοῖς Βηίοις ἀποδούς, οὔτε πεισθέντων 77 L
οὔτε βουλομένων ἐκείνων, ἔδοξε κομιδῇ τὴν γερουσίαν 20
προπηλακίζειν. ὅθεν εἰς ὑποψίαν καὶ διαβολὴν ἐνέπεσε
4 παραλόγως ἀφανισθέντος αὐτοῦ μετ' ὀλίγον χρόνον. ἠφα-
νίσθη δὲ νώναις Ἰουλίαις ὡς νῦν ὀνομάζουσιν, ὡς δὲ
τότε, Κυντιλίαις, οὐδὲν εἰπεῖν βέβαιον οὐδ' ὁμολογούμε-
νον πυθέσθαι περὶ τῆς τελευτῆς ἀπολιπών, ἀλλ' ἢ τὸν 25
d χρόνον, ὡς προείρηται. δρᾶται γὰρ ἔτι νῦν ὅμοια τῷ
5 τότε πάθει πολλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. οὐ δεῖ δὲ

3 Herodot. 7, 197 Didym. 180 Latte Philol. 80, 157 || Cap. 27 Plut. Numa 2 Dion. Hal. 2, 56 Zon. 7, 4 Liv. 1, 16 Flor. 1, 1, 16 || 11 Cass. Dio fr. 5, 11 Boiss.

[uMA] 2 [γὰρ] Sint. || 4 τὸ δημόσιον Anon.: τὸν δῆμον, cf. mor. | Ἕλληνες καὶ Sint.: καὶ ἕλληνες || 9 Ἀλβανοῖς Xy.: σαβίνοις libri et Zon. | δὲ] cf. p. 1, 15 || 14 βουλευτήριον, εἴγε Li. || 15.16 δεδογμένον ἐκείνῳ Zon.: πεπραγμένον ἐκείνους || 16 πολλῶν] λοιπῶν Zon. || 23 νόναις u νόνναις M

θαυμάζειν τὴν ἀσάφειαν, ὅπου Σκηπίωνος Ἀφρικανοῦ μετὰ δεῖπνον οἴκοι τελευτήσαντος οὐκ ἔσχε πίστιν οὐδ' ἔλεγχον ὁ τρόπος τῆς τελευτῆς, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτομάτως
68 S ὄντα φύσει νοσώδη καμεῖν λέγουσιν, οἱ δ' αὐτὸν ὑφ' ἑαυ-
5 τοῦ φαρμάκοις ἀποθανεῖν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς τὴν ἀναπνοὴν ἀπολαβεῖν αὐτοῦ νύκτωρ παρεισπεσόντας. καίτοι Σκηπίων ἔκειτο νεκρὸς ἐμφανὴς ἰδεῖν πᾶσι, καὶ τὸ σῶμα παρεῖχε πᾶσιν ὁρώμενον ὑποψίαν τινὰ τοῦ πάθους καὶ κατανόησιν· Ῥωμύλου δ' ἄφνω μεταλλάξαντος οὔτε μέ- 6
10 ρος ὤφθη σώματος οὔτε λείψανον ἐσθῆτος. ἀλλ' οἱ μὲν e εἴκαζον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου τοὺς βουλευτὰς ἐπαναστάντας αὐτῷ καὶ διαφθείραντας, νείμαντας τὸ σῶμα καὶ μέρος ἕκαστον ἐνθέμενον εἰς τὸν κόλπον ἐξενεγκεῖν· ἕτεροι δ' οἴονται μήτ' ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου μήτε
15 μόνων τῶν βουλευτῶν παρόντων γενέσθαι τὸν ἀφανισμόν, ἀλλὰ τυχεῖν μὲν ἔξω περὶ τὸ καλούμενον αἰγὸς [ἢ ζορκὸς] ἕλος ἐκκλησίαν ἄγοντα τὸν Ῥωμύλον, ἄφνω δὲ θαυμαστὰ καὶ κρείττονα λόγου περὶ τὸν ἀέρα πάθη γενέσθαι καὶ
78 L μεταβολὰς ἀπίστους· τοῦ μὲν γὰρ ἡλίου τὸ φῶς ἐκλι- 7
20 πεῖν, νύκτα δὲ κατασχεῖν οὐ πρᾳεῖαν οὐδ' ἥσυχον, ἀλλὰ βροντάς τε δεινὰς καὶ πνοὰς ἀνέμων ζάλην ἐλαυνόντων f πανταχόθεν ἔχουσαν· ἐν δὲ τούτῳ τὸν μὲν πολὺν ὄχλον σκεδασθέντα φυγεῖν, τοὺς δὲ δυνατοὺς συστραφῆναι μετ' ἀλλήλων· ἐπεὶ δ' ἔληξεν ἡ ταραχὴ καὶ τὸ φῶς 8
25 ἐξέλαμψε, καὶ τῶν πολλῶν εἰς ταὐτὸ πάλιν συνερχομένων ζήτησις ἦν τοῦ βασιλέως καὶ πόθος, οὐκ ἐᾶν τοὺς δυνατοὺς ἐξετάζειν οὐδὲ πολυπραγμονεῖν, ἀλλὰ τιμᾶν παρακελεύεσθαι πᾶσι καὶ σέβεσθαι Ῥωμύλον, ὡς ἀν- 35
ηρπασμένον εἰς θεοὺς καὶ θεὸν εὐμενῆ γενησόμενον αὐ-

1 cf. Plut. Gracch. 31 (10), 5 Münzer RE IV 1458 || 19 Plut. Cam. 33, 9 mor. 320c Ioann. Antioch. fr. 32 (FHG IV 552)

[uMA] 4 ἐφ' ἑαυτοῦ u || 16 ἢ ζορκὸς om. C Zon.: hab. cet., cf. Cam. 33, 10 Numa 2, 1 || 19 ἐπιλιπεῖν: em. Zie. || 26 ἐᾶν M: ἐᾶν δὲ A ἐᾶν δὲ δέ, sed prius δὲ eras. u || 29 θεὸν – p. 72,1 βασιλέως om. M[r], add. m. rec. mg.

9 *τοῖς ἐκ χρηστοῦ βασιλέως. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς ταῦτα
πειθομένους καὶ χαίροντας ἀπαλλάττεσθαι, μετ' ἐλπίδων
ἀγαθῶν προσκυνοῦντας· εἶναι δέ τινας οἳ τὸ πρᾶγμα
πικρῶς καὶ δυσμενῶς ἐξελέγχοντες ἐτάραττον τοὺς πα-
τρικίους καὶ διέβαλλον, ὡς ἀβέλτερα τὸν δῆμον ἀναπεί-* 5
θοντας, αὐτοὺς δὲ τοῦ βασιλέως αὐτόχειρας ὄντας.

28. *Οὕτως οὖν ἄνδρα τῶν πατρικίων γένει πρῶτον
ἤθει τε δοκιμώτατον αὐτῷ τε Ῥωμύλῳ πιστὸν καὶ συν-* 69 S
ήθη, τῶν ἀπ' Ἄλβης ἐποίκων, Ἰούλιον Πρόκλον, εἰς
b *ἀγορὰν παρελθόντα καὶ τῶν ἁγιωτάτων ἔνορκον ἱερῶν* 10
*ἁψάμενον εἰπεῖν ἐν πᾶσιν, ὡς ὁδὸν αὐτῷ βαδίζοντι Ῥω-
μύλος ἐξ ἐναντίας προσιὼν φανείη, καλὸς μὲν ὀφθῆναι
καὶ μέγας ὡς οὔποτε πρόσθεν, ὅπλοις δὲ λαμπροῖς καὶ
φλέγουσι κεκοσμημένος. αὐτὸς μὲν οὖν ἐκπλαγεὶς πρὸς*
2 *τὴν ὄψιν 'ὦ βασιλεῦ' φάναι, 'τί δὴ παθὼν ἢ διανοηθείς,* 15
*ἡμᾶς μὲν ἐν αἰτίαις ⟨πεποίηκας⟩ ἀδίκοις καὶ πονηραῖς,
πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν ὀρφανὴν ἐν μυρίῳ πένθει προλέλοι-* 70 L
*πας;' ἐκεῖνον δ' ἀποκρίνασθαι· 'θεοῖς ἔδοξεν ὦ Πρόκλε
τοσοῦτον ἡμᾶς γενέσθαι μετ' ἀνθρώπων χρόνον, καὶ πό-
λιν ἐπ' ἀρχῇ καὶ δόξῃ μεγίστῃ κτίσαντας, αὖθις οἰκεῖν* 20
c 3 *οὐρανόν, ἐκεῖθεν ὄντας. ἀλλὰ χαῖρε καὶ φράζε Ῥωμαίοις,
ὅτι σωφροσύνην μετ' ἀνδρείας ἀσκοῦντες ἐπὶ πλεῖστον
ἀνθρωπίνης ἀφίξονται δυνάμεως. ἐγὼ δ' ὑμῖν εὐμενὴς
ἔσομαι δαίμων Κυρῖνος.' ταῦτα πιστὰ μὲν εἶναι τοῖς
Ῥωμαίοις ἐδόκει διὰ τὸν τρόπον τοῦ λέγοντος καὶ διὰ* 25
*τὸν ὅρκον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δαιμόνιόν τι συνεφάψασθαι
πάθος ὅμοιον ἐνθουσιασμῷ· μηδένα γὰρ ἀντειπεῖν, ἀλλὰ
πᾶσαν ὑπόνοιαν καὶ διαβολὴν ἀφέντας εὔχεσθαι Κυρίνῳ
καὶ θεοκλυτεῖν ἐκεῖνον.*

7 Numa 2 mor. 313d Dion. Hal. 2, 63, 3 Zon. 7, 4 Cic. rep. 2, 10, 20 Liv. 1, 16

[uMA] **2** *πειθομένους* MA: *πυθομένους* u || **10** *παρελθόντα* Sint.: *προελθόντα* (*ἐλθὼν* Zon.) || **13** *δὲ* — **15** *ὄψιν* om. u[1] || **16** *ἐν* C Zon.: om. cet. | *πεποίηκας* add. Zon. || **19. 21** *ἐκεῖθεν ὄντας* post *χρόνον* tradita in libris trp. Dacier (*μετ' ἀνθρ. γεν. χρ., αὖθις δ' οὐρ. οἰκ. ἐκ. ὄντ.* Zon.) || **25** *ἐδόκει* del. Li.

Ἔοικε μὲν οὖν ταῦτα τοῖς ὑφ' Ἑλλήνων περί τ' Ἀρι- 4
στέου τοῦ Προικοννησίου καὶ Κλεομήδους τοῦ Ἀστυπα-
λαιέως μυθολογουμένοις. Ἀριστέαν μὲν γὰρ ἔν τινι κνα-
φείῳ τελευτῆσαί φασι, καὶ τὸ σῶμα μετιόντων αὐτοῦ τῶν d
5 φίλων ἀφανὲς οἴχεσθαι· λέγειν δέ τινας εὐθὺς ἐξ ἀπο-
δημίας ἥκοντας ἐντυχεῖν Ἀριστέᾳ τὴν ἐπὶ Κρότωνος πο-
ρευομένῳ. Κλεομήδη δὲ ῥώμῃ καὶ μεγέθει σώματος 5
ὑπερφυᾶ γενόμενον, ἔμπληκτόν τε τῷ τρόπῳ καὶ μανικὸν
ὄντα, πολλὰ δρᾶν βίαια, καὶ τέλος ἔν τινι διδασκαλείῳ
10 παίδων τὸν ὑπερείδοντα τὴν ὀροφὴν κίονα πατάξαντα τῇ
70 S χειρὶ κλάσαι μέσον καὶ τὴν στέγην καταβαλεῖν. ἀπολο- 6
μένων δὲ τῶν παίδων διωκόμενον, εἰς κιβωτὸν καταφυ-
γεῖν μεγάλην καὶ τὸ πῶμα κατακλείσαντα συνέχειν
ἐντός, ὥστ' ἀποσπάσαι μὴ δύνασθαι πολλοὺς ὁμοῦ βια- e
15 ζομένους· κατασχίσαντας δὲ τὴν κιβωτόν, οὔτε ζῶντα
80 L τὸν ἄνθρωπον εὑρεῖν οὔτε νεκρόν. ἐκπλαγέντας οὖν ἀπο-
στεῖλαι θεοπρόπους εἰς Δελφούς, οἷς τὴν Πυθίαν εἰπεῖν

Ἔσχατος ἡρώων Κλεομήδης Ἀστυπαλαιεύς.

λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἀλκμήνης ἐκκομιζομένης νεκρὸν ἄδη- 7
20 λον γενέσθαι, λίθον δὲ φανῆναι κείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης,
καὶ ὅλως πολλὰ τοιαῦτα μυθολογοῦσι, παρὰ τὸ εἰκὸς
ἐκθειάζοντες τὰ θνητὰ τῆς φύσεως ἅμα τοῖς θείοις. ἀπο-
γνῶναι μὲν οὖν παντάπασι τὴν θειότητα τῆς ἀρετῆς
ἀνόσιον καὶ ἀγεννές, οὐρανῷ δὲ μειγνύειν γῆν ἀβέλτερον. f
25 φατέον οὖν, ἐχομένοις τῆς ἀσφαλείας, κατὰ Πίνδαρον 8
(fr. 131 b Sn.), ὡς

σῶμα μὲν πάντων ἕπεται θανάτῳ περισθενεῖ,
ζῳὸν δ' ἔτι λείπεται αἰῶνος εἴδωλον·
τὸ γάρ ἐστι μόνον ἐκ θεῶν.

3 Herod. 4, 14 Apollon. mirab. 2 || 7 Paus. 6, 9, 6—8 ||
19 mor. 577f (Pherecydes) Paus. 9, 16, 7 || 25 mor. 120d

[uMA] 2 προκοννησίου AM || 8 τὸν τρόπον M || 17 ἀνειπεῖν
vel ἀνελεῖν Sint. || 18 ὕστατος Paus. 6, 9, 8 || 22 θείοις Br.: θεοῖς ||
25 φατέον Madvig: ἐατέον codd. (et Flacel.) λεκτέον Rei.

ἥκει γὰρ ἐκεῖθεν, ἐκεῖ δ' ἄνεισιν, οὐ μετὰ σώματος, ἀλλ' ἐὰν ὅτι μάλιστα σώματος ἀπαλλαγῇ καὶ διακριθῇ καὶ γένηται καθαρὸν παντάπασι καὶ ἄσαρκον καὶ ἁγνόν. 36 9 *αὕτη γὰρ ψυχὴ ξηρὴ ⟨καὶ⟩ ἀρίστη καθ' Ἡράκλειτον* (fr. 118 D[5].), *ὥσπερ ἀστραπὴ νέφους διαπταμένη τοῦ* 5 *σώματος. ἡ δὲ σώματι πεφυρμένη καὶ περίπλεως σώματος, οἷον ἀναθυμίασις ἐμβριθὴς καὶ ὁμιχλώδης, δυσέξαπτός* 10 *ἐστι καὶ δυσανακόμιστος. οὐδὲν οὖν δεῖ τὰ σώματα τῶν ἀγαθῶν συναναπέμπειν παρὰ φύσιν εἰς οὐρανόν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ψυχὰς παντάπασιν οἴεσθαι κατὰ φύσιν καὶ* 10 *δίκην θείαν ἐκ μὲν ἀνθρώπων εἰς ἥρωας, ἐκ δ' ἡρώων εἰς δαίμονας, ἐκ δὲ δαιμόνων, ἂν τέλεον ὥσπερ ἐν τελετῇ* b *καθαρθῶσι καὶ ὁσιωθῶσιν, ἅπαν ἀποφυγοῦσαι τὸ θνητὸν* 81 L *καὶ παθητικόν, οὐ νόμῳ πόλεως, ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ κατὰ* 71 S *τὸν εἰκότα λόγον εἰς θεοὺς ἀναφέρεσθαι, τὸ κάλλιστον* 15 *καὶ μακαριώτατον τέλος ἀπολαβούσας.*

29. *Τὴν δὲ γενομένην ἐπωνυμίαν τῷ Ῥωμύλῳ τὸν Κυρῖνον οἱ μὲν Ἐνυάλιον προσαγορεύουσιν, οἱ δ' ὅτι καὶ τοὺς πολίτας Κυρίτας ὠνόμαζον, οἱ δὲ τὴν αἰχμὴν ἢ τὸ δόρυ τοὺς παλαιοὺς κύριν ὀνομάζειν, καὶ Κυρίτιδος* 20 *Ἥρας ἄγαλμα καλεῖν ἐπ' αἰχμῆς ἱδρυμένον, ἐν δὲ τῇ Ῥηγίᾳ δόρυ καθιδρυμένον Ἄρεα προσαγορεύειν καὶ δόρατι τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστεύοντας γεραίρειν· ὡς οὖν ἀρήιόν τινα τὸν Ῥωμύλον ἢ αἰχμητὴν θεὸν ὀνομασθῆναι* 2 *Κυρῖνον. ἱερὸν μὲν οὖν αὐτοῦ κατεσκευασμένον ἐστὶν ἐν* 25 c *τῷ λόφῳ τῷ Κυρίνᾳ προσαγορευομένῳ δι' ἐκεῖνον· ᾗ δ' ἡμέρᾳ μετήλλαξεν, ὄχλου φυγὴ καλεῖται καὶ νῶναι Καπρατῖναι διὰ τὸ θύειν εἰς τὸ τῆς αἰγὸς ἕλος ἐκ πό-*

4 mor. 432f 995e al. (ap. D[3]) || **17** mor. 285c Dion. Hal. 2, 48 Zon. 7, 4 Ovid. fast. 2, 475 Paul. p. 49 M. = 43 L. || **26** Plut. Cam. 33 Num. 2 Varro l. l. 6, 18

[uMA] **4** *αὕτη*] immo *αὐγὴ* vel *αὔη* testim. cet., v. D.[5] et Stählin Clem. paed. 2, 2, 29, 3 | *καὶ* add. editt. || **7** *δυσέξακτος* Madvig || **20** *κύριν* Zie. (*κῦριν* Dacerius): *κυρῖνον*, cf. mor. || **21** *μετὰ αἰχμῆς* Anon. || **25** *ἐστι κατεσκ.* codd., trp. Zie. (*ἐστι* om. C) || **26** *τῷ κυρίνῳ* uM || **26. 27** *ᾗ δ' ἡμέρᾳ* Li.: *η δ' ἡμέρα, ᾗ* || **27** *νόναι* u *νόνναι* M

λεως κατιόντας· τὴν γὰρ αἶγα κάπραν ὀνομάζουσιν. ἐξι- 3
όντες δὲ πρὸς τὴν θυσίαν πολλὰ τῶν ἐπιχωρίων ὀνομά-
των φθέγγονται μετὰ βοῆς, οἷον Μάρκου, Λουκίου,
Γαΐου, μιμούμενοι τὴν τότε τροπὴν καὶ ἀνάκλησιν ἀλλή-
5 λων μετὰ δέους καὶ ταραχῆς. ἔνιοι μέντοι τὸ μίμημα 4
τοῦτό φασι μὴ φυγῆς, ἀλλ' ἐπείξεως εἶναι καὶ σπουδῆς,
εἰς αἰτίαν τοιαύτην ἀναφέροντες τὸν λόγον. ἐπεὶ Κελτοὶ
τὴν Ῥώμην καταλαβόντες ἐξεκρούσθησαν ὑπὸ Καμίλλου,
καὶ δι' ἀσθένειαν ἡ πόλις οὐκέτι ῥᾳδίως ἑαυτὴν ἀνελάμβα- d
10 νεν, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτὴν πολλοὶ τῶν Λατίνων, ἄρ-
82 L χοντα Λίβιον Ποστούμιον ἔχοντες. οὗτος δὲ καθίσας τὸν 5
στρατὸν οὐ πρόσω τῆς Ῥώμης ἔπεμπε κήρυκα, βούλε-
σθαι λέγων τοὺς Λατίνους ἐκλιποῦσαν ἤδη τὴν παλαιὰν
οἰκειότητα καὶ συγγένειαν ἐκζωπυρῆσαι, καιναῖς αὖθις
15 ἀνακραθέντων ἐπιγαμίαις τῶν γενῶν. ἂν οὖν πέμψωσι 6
παρθένους τε συχνὰς καὶ γυναικῶν τὰς ἀνάνδρους, εἰρή-
νην ἔσεσθαι καὶ φιλίαν αὐτοῖς, ὡς ὑπῆρξε πρὸς Σαβίνους
πρότερον ἐκ τῶν ὁμοίων. ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ῥωμαῖοι
72 S τόν τε πόλεμον ἐφοβοῦντο, καὶ τὴν παράδοσιν τῶν
20 γυναικῶν οὐδὲν αἰχμαλωσίας ἐπιεικέστερον ἔχειν ἐνόμι- e
ζον. ἀποροῦσι δ' αὐτοῖς θεράπαινα Φιλωτίς, ὡς δ' ἔνιοι 7
λέγουσι Τουτόλα καλουμένη, συνεβούλευσε μηδέτερα
ποιεῖν, ἀλλὰ χρησαμένους δόλῳ διαφυγεῖν ἅμα τὸν πό-
λεμον καὶ τὴν ἐξομήρευσιν. ἦν δ' ὁ δόλος, αὐτήν τε τὴν
25 Φιλωτίδα καὶ σὺν αὐτῇ θεραπαινίδας εὐπρεπεῖς κοσμή-
σαντας ὡς ἐλευθέρας ἀποστεῖλαι πρὸς τοὺς πολεμίους·
εἶτα νύκτωρ τὴν Φιλωτίδα πυρσὸν ἆραι, τοὺς δὲ Ῥω-
μαίους ἐπελθεῖν μετὰ τῶν ὅπλων καὶ χρήσασθαι κοιμω-
μένοις τοῖς πολεμίοις. ταῦτα δ' ἐδρᾶτο πεισθέντων τῶν 8 f
30 Λατίνων, καὶ τὸν πυρσὸν ἀνέσχεν ἡ Φιλωτὶς ἔκ τινος

21 Macrob. sat. 1, 11, 35–40

[uMA] **3** *Μάρκου Λουκίου* Xy. (cf. Cam. 33, 7): *μαρκέλλου καὶ* (*Μάρκε, Λούκιε, Γάιε* Rei.) || **17** *προσσαμένους* u || **24** *τὴν*[2] om. AD || **29. 30** aut *ψευσθέντων* pro *πεισθέντων* aut potius *Ῥωμαίων* vel *ἀρχόντων* (cf. Cam. 33, 5) pro *Λατίνων* Li. *τελῶν* Kron., sed cf. p. 91, 4

ἐρινεοῦ, περισχοῦσα προκαλύμμασι καὶ παραπετάσμασιν ὄπισθεν, ὥστε τοῖς πολεμίοις ἀόρατον εἶναι τὸ φῶς, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις κατάδηλον. ὡς οὖν ἐπεῖδον, εὐθὺς ἐξῄεσαν ἐπειγόμενοι καὶ διὰ τὴν ἔπειξιν ἀλλήλους περὶ
9 τὰς πύλας ἀνακαλοῦντες πολλάκις. ἐμπεσόντες δὲ τοῖς 5 πολεμίοις ἀπροσδοκήτως καὶ κρατήσαντες, ἐπινίκιον ἄγουσι τὴν ἑορτήν. καὶ Καπρατῖναι μὲν αἱ νῶναι καλοῦνται διὰ τὸν ἐρινεόν, καπρίφικον ὑπὸ Ῥωμαίων ὀνο- 83 L μαζόμενον. ἑστιῶσι δὲ τὰς γυναῖκας ἔξω συκῆς κλά-
10 δοις σκιαζομένας· αἱ δὲ θεραπαινίδες ἀγείρουσι περιιοῦ- 10
37 σαι καὶ παίζουσιν, εἶτα πληγαῖς καὶ βολαῖς λίθων χρῶνται πρὸς ἀλλήλας, ὡς καὶ τότε τοῖς Ῥωμαίοις παρα-
11 γενόμεναι καὶ συναγωνισάμεναι μαχομένοις. ταῦτ' οὐ πολλοὶ προσίενται τῶν συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ τὰ μεθ' ἡμέραν χρῆσθαι τῇ ἀνακλήσει τῶν ὀνομάτων καὶ τὸ πρὸς 15 τὸ ἕλος τὸ τῆς αἰγὸς ὡς ἐπὶ θαλίαν βαδίζειν ἔοικε τῷ προτέρῳ λόγῳ προστίθεσθαι μᾶλλον, εἰ μὴ νὴ Δία τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐν χρόνοις ἑτέροις ἀμφότερα τὰ πάθη συνέτυχε γενέσθαι.

12 Λέγεται δὲ Ῥωμύλος τέσσαρα μὲν ἔτη καὶ πεντήκοντα 20 γεγονώς, ὄγδοον δὲ βασιλεύων ἐκεῖνο καὶ τριακοστόν, ἐξ 73 S ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι.

b [Σύγκρισις] **30 (1).** Ἃ μὲν οὖν ἄξια μνήμης πυθέσθαι περὶ Ῥωμύλου καὶ Θησέως συμβέβηκεν ἡμῖν, ταῦτ' ἐστί. φαίνεται δὲ πρῶτον ὁ μὲν ἐκ προαιρέσεως, οὐδενὸς ἀναγκά- 25 ζοντος, ἀλλ' ἐξὸν ἀδεῶς ἐν Τροιζῆνι βασιλεύειν, διαδεξάμενον ἀρχὴν οὐκ ἄδοξον, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ μεγάλων ὀρεχθείς· ὁ δὲ δουλείας φυγῇ παρούσης καὶ τιμωρίας ἐπιφερομένης, ἐκεῖνο τὸ τοῦ Πλάτωνος (Phaed. 68 d),.

20 Zon. 7, 4

[uMA] 1 προκαλύμματι: em. Steph. || 7 νόνναι uM | 8 καπρίφικον M (Br.): καπρόφικον A καὶ πρόφικον u || 10 ἐγείρουσι M || 13 οὐ] οὖν Cob. || 16 θαλίαν Kron.: θάλατταν codd. θυσίαν Xy. | βαδίζειν Li.: βαδίζοντα || 23 Θησέως καὶ Ῥωμύλου σύγκρισις inscr. editt. Cf. Ziegler, Überlief. 131 || 27 ἀφ' M: ἐφ' uAD

ἀτεχνῶς ὑπὸ δέους ἀνδρεῖος γενόμενος, καὶ φόβῳ τοῦ τὰ ἔσχατα παθεῖν ἐπὶ τὸ δρᾶν μεγάλα δι' ἀνάγκην παραγενόμενος. ἔπειτα τούτου μὲν ἔργον ἐστὶ τὸ μέγιστον 2 ἀνελεῖν ἕνα τὸν Ἄλβης τύραννον, ἐκείνου δὲ πάρεργα καὶ
84 L προάγωνες ἦσαν ὁ Σκείρων, ὁ Σίνις, ὁ Προκρούστης, ὁ
6 Κορυνήτης· οὓς ἀναιρῶν καὶ κολάζων ἀπήλλαττε τὴν c Ἑλλάδα δεινῶν τυράννων, πρὶν ὅστις ἐστὶ γινώσκειν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ σῳζομένους. καὶ τῷ μὲν παρῆν ἀπραγμόνως 3 κομίζεσθαι διὰ θαλάττης, ἀδικουμένῳ μηδὲν ὑπὸ τῶν
10 λῃστῶν, Ῥωμύλῳ δ' οὐ παρῆν μὴ πράγματα ἔχειν Ἀμουλίου ζῶντος. μέγα δὲ τούτου τεκμήριον· ὁ μὲν γὰρ οὐδὲν αὐτὸς ἀδικούμενος ὥρμησεν ὑπὲρ ἄλλων ἐπὶ τοὺς πονηρούς, οἱ δ' ὅσον αὐτοὶ κακῶς οὐκ ἔπασχον ὑπὸ τοῦ τυράννου, περιεώρων ἀδικοῦντα πάντας. καὶ μὴν εἰ μέγα 4
15 τὸ τρωθῆναι μαχόμενον Σαβίνοις καὶ ἀνελεῖν Ἄκρωνα
74 S καὶ πολλῶν μάχῃ κρατῆσαι πολεμίων, τούτοις μὲν ἔστι τοῖς ἔργοις κενταυρομαχίαν καὶ τὰ πρὸς Ἀμαζόνας παραβάλλειν. d

Ὃ δ' ἐτόλμησε Θησεὺς περὶ τὸν Κρητικὸν δασμόν, 5
20 εἴτε τινὶ θηρίῳ βοράν, εἴτε πρόσφαγμα τοῖς Ἀνδρόγεω τάφοις, εἴθ' — ὃ κουφότατόν ἐστι τῶν λεγομένων — λατρεύειν παρ' ἀνδράσιν ὑβρισταῖς καὶ δυσμενέσιν ἀκλεῆ λατρείαν καὶ ἄτιμον ἐπιδοὺς ἑαυτόν, ἑκουσίως μετὰ παρθένων πλεύσας καὶ παίδων νέων, οὐκ ἂν εἴποι τις ἡλίκης
25 ἐστὶ τόλμης ἢ μεγαλοφροσύνης ἢ δικαιοσύνης περὶ τὸ κοινὸν ἢ πόθου δόξης καὶ ἀρετῆς. ὥστ' ἔμοιγε φαίνεται 6 μὴ κακῶς ὁρίζεσθαι τοὺς φιλοσόφους τὸν ἔρωτα θεῶν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν νέων. ὁ γὰρ Ἀριάδνης ἔρως παντὸς μᾶλλον ἔοικεν ἔργον θεοῦ καὶ e
30 μηχανὴ γενέσθαι σωτηρίας ἕνεκα τοῦ ἀνδρός, καὶ οὐκ 7 ἄξιον αἰτιᾶσθαι τὴν ἐρασθεῖσαν, ἀλλὰ θαυμάζειν εἰ μὴ

27 Polemon ap. mor. 780d

[uMA] 5 σίννις libri, cf. p. 7, 21 || 8 ὑφ' ἑαυτοῦ: em. Anon. | παρεῖν u || 10 ἀβουλίου u[1] || 13 οἱ δ' ἐφ' ὅσον C || 17 ⟨τὴν⟩ κεντ. Zie. || 24 πλεύσας Sint.: πλεῦσαι || 25 τὸ u: τὸν MA

πάντες οὕτω καὶ πᾶσαι διετέθησαν· εἰ δ' ἐκείνη μόνη τοῦτ' ἔπαθεν, εἰκότως ἔγωγε φαίην ἂν αὐτὴν ἀξιέραστον 85 L
θεῷ γεγονέναι, φιλόκαλον καὶ φιλάγαθον καὶ τῶν ἀρίστων ἐρωτικὴν οὖσαν.

31 (2). *Ἀμφοτέρων τοίνυν τῇ φύσει πολιτικῶν γεγο-* 5
νότων οὐδέτερος διεφύλαξε τὸν βασιλικὸν τρόπον, ἐξέστη δὲ καὶ μετέβαλε μεταβολὴν ὁ μὲν δημοτικήν, ὁ δὲ τυ-
2 *ραννικήν, ταὐτὸν ἀπ' ἐναντίων παθῶν ἁμαρτόντες. δεῖ γὰρ τὸν ἄρχοντα σῴζειν πρῶτον αὐτὴν τὴν ἀρχήν· σῴ-*
f *ζεται δ' οὐχ ἧττον ἀπεχομένη τοῦ μὴ προσήκοντος ἢ* 10
3 *περιεχομένη τοῦ προσήκοντος. ὁ δ' ἐνδιδοὺς ἢ ἐπιτείνων οὐ μένει βασιλεὺς οὐδ' ἄρχων, ἀλλ' ἢ δημαγωγὸς ἢ δεσπότης γιγνόμενος, ἐμποιεῖ τὸ μισεῖν ἢ καταφρονεῖν τοῖς ἀρχομένοις. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐπιεικείας δοκεῖ καὶ φιλανθρωπίας εἶναι, τοῦτο δὲ φιλαυτίας ἁμάρτημα* 15
καὶ χαλεπότητος.

32 (3). *Εἰ δὲ δεῖ καὶ τὰ δυστυχηθέντα μὴ παντάπασι*
38 *ποιεῖσθαι δαίμονος, ἀλλ' ἠθικὰς καὶ παθητικὰς ζητεῖν ἐν αὐτοῖς διαφοράς, θυμοῦ μὲν ἀλογίστου καὶ τάχος ἐχούσης ἄβουλον ὀργῆς μήτε τις ἐκεῖνον ἐν τοῖς πρὸς* 75 S
τὸν ἀδελφὸν ἀπολυέτω μήτε τοῦτον ἐν τοῖς πρὸς τὸν 21
υἱόν. ἡ δὲ κινήσασα τὸν θυμὸν ἀρχὴ μᾶλλον παραιτεῖται τὸν ὑπὸ μείζονος αἰτίας ὥσπερ ὑπὸ πληγῆς χαλεπωτέρας
2 *ἀνατραπέντα· Ῥωμύλῳ μὲν γὰρ ἐκ βουλῆς καὶ σκέψεως περὶ κοινῶν συμφερόντων διαφορᾶς γενομένης οὐκ ἂν* 25
ἠξίωσέ τις ἄφνω τὴν διάνοιαν ἐν τηλικούτῳ πάθει γενέσθαι· Θησέα δὲ πρὸς τὸν υἱόν, ἃ πάμπαν ὀλίγοι τῶν ὄντων διαπεφεύγασιν, ἔρως καὶ ζηλοτυπία καὶ διαβολαὶ
3 b *γυναικὸς ἔσφηλαν. ὃ δὲ μεῖζόν ἐστιν, ὁ μὲν Ῥωμύλου θυμὸς εἰς ἔργον ἐξέπεσε καὶ πρᾶξιν οὐκ εὐτυχὲς ἔχουσαν* 30
τέλος, ἡ δὲ Θησέως ὀργὴ μέχρι λόγου καὶ βλασφημίας καὶ κατάρας πρεσβυτικῆς προῆλθε, τὰ δ' ἄλλα φαίνεται 86 L
τῇ τύχῃ χρήσασθαι τὸ μειράκιον· ὥστε ταύτας μὲν ἂν τις ἀποδοίη τῷ Θησεῖ τὰς ψήφους.

[uMA] **19** διαφθορὰς A

33 (4). Ἐκείνῳ δὲ πρῶτον μὲν ὑπάρχει μέγα τὸ μικροτάτας λαβεῖν ἀρχὰς ἐπὶ τὰ πράγματα. δοῦλοι γὰρ δὴ 2
καὶ συφορβῶν παῖδες ὀνομαζόμενοι, πρὶν ἐλεύθεροι γενέσθαι, πάντας ὀλίγου δεῖν ἠλευθέρωσαν Λατίνους, ἑνὶ
5 χρόνῳ τῶν καλλίστων ὀνομάτων ἅμα τυχόντες, φονεῖς ἐχθρῶν καὶ σωτῆρες οἰκείων καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν καὶ οἰ- c
κισταὶ πόλεων, οὐ μετοικισταὶ καθάπερ ἦν ὁ Θησεύς, ἐκ πολλῶν συντιθεὶς καὶ συνοικοδομῶν ἓν οἰκητήριον, ἀναιρῶν δὲ πολλὰς πόλεις ἐπωνύμους βασιλέων καὶ
10 ἡρώων παλαιῶν. Ῥωμύλος δὲ ταῦτα μὲν ὕστερον ἔδρα, 3
τοὺς πολεμίους ἀναγκάζων τὰ οἰκεῖα καταβάλλοντας καὶ ἀφανίζοντας τοῖς νενικηκόσι προσνέμεσθαι· τὸ δὲ πρῶτον οὐ μετατιθεὶς οὐδ' αὔξων τὴν ὑπάρχουσαν, ἀλλὰ ποιῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων καὶ κτώμενος ἑαυτῷ χώραν
15 ὁμοῦ πατρίδα, βασιλείαν, γένη, γάμους, οἰκειότητας, ἀνῄρει μὲν οὐδένα οὐδ' ἀπώλλυεν, εὐεργέτει δὲ τοὺς ἐξ ἀοίκων καὶ ἀνεστίων δῆμον ἐθέλοντας εἶναι καὶ πολί- d
τας. λῃστὰς δὲ καὶ κακούργους οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' 4
76 S ἔθνη προσηγάγετο πολέμῳ καὶ πόλεις κατεστρέψατο καὶ
20 βασιλεῖς ἐθριάμβευσε καὶ ἡγεμόνας.

34 (5). Καὶ τὸ μὲν Ῥέμου πάθος ἀμφισβητούμενον ἔχει τὸν αὐτόχειρα, καὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑτέρους τῆς αἰτίας τρέπουσι· τὴν δὲ μητέρα διολλυμένην ἔσωσε περιφανῶς, καὶ τὸν πάππον ἀκλεῶς δουλεύοντα καὶ ἀτίμως
25 εἰς τὸν Αἰνείου θρόνον ἐκάθισε, καὶ πολλὰ μὲν ἑκὼν εὐεργέτησεν, ἔβλαψε δ' αὐτὸν οὐδ' ἄκων. τὴν δὲ Θησέως 2
λήθην καὶ ἀμέλειαν τῆς περὶ τὸ ἱστίον ἐντολῆς μόλις
87 L ἂν οἶμαι μακρᾷ τινι παραιτήσει καὶ ἐν ῥᾳθύμοις δικασταῖς αἰτίαν ἀποφυγεῖν πατροκτονίας. ὃ δὴ καὶ συνιδών e
30 τις Ἀττικὸς ἀνὴρ ὡς παγχάλεπόν ἐστι βουλομένοις ἀπολογεῖσθαι, πλάττει τὸν Αἰγέα τῆς νεὼς προσφερομένης ὑπὸ σπουδῆς ἀνατρέχοντα πρὸς τὴν ἀκρόπολιν θέας ἕνεκα ⟨τῆς ἐπὶ θάλατταν ὁδοῦ⟩ καὶ σφαλλόμενον καταπεσεῖν,

[**uMA**] 3 *συφορβῶν* ante corr. u: *συοφορβῶν* u corr. et cet. ‖ 25 *ἀνεκάθισε* Rei. ‖ 28 *μικρᾷ* uM ‖ 33/80,1 add. et del. Zie. (*τὴν ἐπὶ θάλατταν ὁδὸν σπεύδοντι* Rei.)

ὥσπερ ὀπαδῶν ἔρημον ἢ [τῆς ἐπὶ θάλατταν ὁδοῦ] σπεύδοντι μὴ παρούσης τινὸς θεραπείας.

35 (6). *Καὶ μὴν τὰ περὶ τὰς ἁρπαγὰς τῶν γυναικῶν ἡμαρτημένα Θησεῖ μὲν εὐσχήμονος ἐνδεᾶ προφάσεως γέγονε. πρῶτον μὲν ὅτι πολλάκις· ἥρπασε γὰρ Ἀριάδνην* 5 *καὶ Ἀντιόπην καὶ Ἀναξὼ τὴν Τροιζηνίαν, ἐπὶ πάσαις δὲ τὴν Ἑλένην, παρηκμακὼς οὐκ ἀκμάζουσαν, ἀλλὰ νη-* f *πίαν καὶ ἄωρον αὐτὸς ὥραν ἔχων ἤδη γάμων πεπαῦσθαι καὶ νομίμων· ἔπειτα διὰ τὴν αἰτίαν· οὐ γὰρ ἀξιώτεραί γε παιδοποιοὶ τῶν Ἀθήνησιν Ἐρεχθηίδων καὶ Κε-* 10 *κροπίδων αἱ Τροιζηνίων καὶ Λακώνων καὶ Ἀμαζόνων* 2 *ἀνέγγυοι θυγατέρες ἦσαν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑποψίαν ἔχει πρὸς ὕβριν καὶ καθ' ἡδονὴν πεπρᾶχθαι. Ῥωμύλος δὲ* 39 *πρῶτον μὲν ὀκτακοσίων ὀλίγον ἀριθμῷ δεούσας ἁρπάσας, οὐ πάσας, ἀλλὰ μίαν ὥς φασιν Ἑρσιλίαν ἔλαβε, τὰς* 15 *δ' ἄλλας διένειμε τοῖς ἀγάμοις τῶν πολιτῶν· ἔπειτα τῇ μετὰ ταῦτα τιμῇ καὶ ἀγαπήσει καὶ δικαιοσύνῃ περὶ τὰς γυναῖκας ἀπέδειξε τὴν βίαν ἐκείνην καὶ τὴν ἀδικίαν κάλλιστον ἔργον καὶ πολιτικώτατον εἰς κοινωνίαν γενομένην.* 77 S 3 *οὕτω συνέμειξεν ἀλλήλοις καὶ συνέπηξε τὰ γένη, καὶ* 20 *παρέσχε πηγὴν τῆς εἰς αὖθις εὐροίας καὶ δυνάμεως τοῖς πράγμασιν. αἰδοῦς δὲ καὶ φιλίας καὶ βεβαιότητος, ἣν* 4 *εἰργάσατο περὶ τοὺς γάμους, ὁ χρόνος ἐστὶ μάρτυς. ἐν* 88 L *γὰρ ἔτεσι τριάκοντα καὶ διακοσίοις οὔτ' ἀνὴρ ἐτόλμησε* b *γυναικὸς οὔτε γυνὴ κοινωνίαν ἀνδρὸς ἐγκαταλιπεῖν,* 25 *ἀλλ' ὥσπερ ἐν Ἕλλησιν οἱ σφόδρα περιττοὶ τὸν πρῶτον ἔχουσιν εἰπεῖν πατροκτόνον ἢ μητροφόνον, οὕτω Ῥωμαῖοι πάντες ἴσασιν, ὅτι Καρβίλιος Σπόριος ἀπεπέμψατο*

23 Plut. Num. 25 (comp. 3), 13 mor. 267b 278e Dion. Hal. 2, 25, 7 Gell. 4, 3, 2. 17, 21, 44 Val. Max. 2, 1, 4 Tertull. apol. 6 de monog. 9

[uMU] 15 *φησιν* u || 16 *ἀγάμοις* Sint.: *ἀγαθοῖς* || 20 *συνέτηξε* Cob. cl. Plat. conv. 192c || 21 *εὐροίας* Mesk Kron.: *εὐνοίας* codd. *εὐνομίας* Ha. || 23 *ἐνειργάσατο* Zie. || 24 *διακοσίοις*, item Num.: *πεντακοσίοις* (Xy). Holzapfel; cf. Flacelière l. c. 102 sq. || 28 *καρβίλιος* M: *σκαρβίλιος* uA

γυναῖκα πρῶτος, ἀπαιδίαν αἰτιασάμενος. τῷ δὲ τοσούτῳ 5
χρόνῳ συμμαρτυρεῖ καὶ τὰ ἔργα. καὶ γὰρ ἀρχῆς ἐκοινώ-
νησαν οἱ βασιλεῖς καὶ πολιτείας τὰ γένη διὰ τὴν ἐπιγαμίαν
ἐκείνην· ἀπὸ δὲ τῶν Θησέως γάμων Ἀθηναίοις φιλικὸν
5 μὲν οὐδὲν οὐδὲ κοινωνικὸν ὑπῆρξε πρὸς οὐδένα συμβό-
λαιον, ἔχθραι δὲ καὶ πόλεμοι καὶ φόνοι πολιτῶν καὶ
τέλος Ἀφίδνας ἀπολέσαι ⟨καὶ⟩ μόλις ὑπ' οἴκτου τῶν 6
πολεμίων, προσκυνήσαντας καὶ θεοὺς ἀνειπόντας, ⟨μὴ⟩
παθεῖν ἃ Τρῶες ἔπαθον δι' Ἀλέξανδρον. ἡ μέντοι μήτηρ 6
10 ἡ Θησέως οὐκ ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἔπαθε τὰ τῆς Ἑκάβης,
ἐγκαταλιπόντος καὶ προεμένου τοῦ παιδός, εἴγε μὴ πέ-
πλασται τὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτο
ψεῦδος εἶναι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων. ἐπεὶ καὶ τὰ 7
περὶ τοῦ θείου μυθολογούμενα πολλὴν ποιεῖ διαφοράν.
15 Ῥωμύλῳ μὲν γὰρ ἡ σωτηρία μετὰ πολλῆς ὑπῆρξε θεῶν
εὐμενείας, ὁ δ' Αἰγεῖ δοθεὶς χρησμός, ἀπέχεσθαι γυναι-
κὸς ἐπὶ ξένης, ἔοικεν ἀποφαίνειν παρὰ γνώμην θεῶν
γεγονέναι τὴν Θησέως τέκνωσιν.

[uMA] 5.6 κοινωνικὸν — φόνοι πολι om. u[r] ‖ 7 ⟨καὶ⟩ Mu. ‖ 8 ⟨μὴ⟩ Mu. ‖ 14 πολλὴν om. u

ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

78 e **1.** Δίδυμος ὁ γραμματικὸς (p. 399 Schmidt) ἐν 89 L
τῇ περὶ τῶν ἀξόνων τῶν Σόλωνος ἀντιγραφῇ πρὸς
Ἀσκληπιάδην Φιλοκλέους τινὸς τέθεικε λέξιν, ἐν ᾗ τὸν
Σόλωνα πατρὸς Εὐφορίωνος ἀποφαίνει παρὰ τὴν τῶν
2 ἄλλων δόξαν ὅσοι μέμνηνται Σόλωνος. Ἐξηκεστίδου γὰρ 5
αὐτὸν ἅπαντες ὁμαλῶς γεγονέναι λέγουσιν, ἀνδρὸς οὐσίᾳ
f μὲν ὥς φασι καὶ δυνάμει μέσου τῶν πολιτῶν, οἰκίας δὲ
3 πρώτης κατὰ γένος· ἦν γὰρ Κοδρίδης ἀνέκαθεν. τὴν δὲ
μητέρα τοῦ Σόλωνος Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς (fr. 147
Wehrli) ἱστορεῖ τῆς Πεισιστράτου μητρὸς ἀνεψιὰν γε- 10
4 νέσθαι, καὶ φιλία τὸ πρῶτον ἦν αὐτοῖς πολλὴ μὲν διὰ 155 S
79 τὴν συγγένειαν, πολλὴ δὲ διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ὥραν,
ὥς ἔνιοί φασιν ἐρωτικῶς τὸν Πεισίστρατον ἀσπαζομένου
5 τοῦ Σόλωνος. ὅθεν ὕστερον ὡς ἔοικεν εἰς διαφορὰν αὐ-
τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ καταστάντων, οὐδὲν ἤνεγκεν ἡ ἔχθρα 15
σκληρὸν οὐδ' ἄγριον πάθος, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐκεῖνα τὰ
δίκαια ταῖς ψυχαῖς καὶ παρεφύλαξε 'τυφόμενα Δίου πυ-
ρὸς ἔτι ζῶσαν φλόγα' (Eur. Bacch. 8), τὴν ἐρωτικὴν
6 μνήμην καὶ χάριν. ὅτι δὲ πρὸς τοὺς καλοὺς οὐκ ἦν ἐχυρὸς
ὁ Σόλων οὐδ' ἔρωτι θαρραλέος ἀντικαταστῆναι 'πύκτης 20
ὅπως ἐς χεῖρας' (Soph. Trach. 441), ἔκ τε τῶν ποιη-
μάτων αὐτοῦ λαβεῖν ἔστι, καὶ νόμον ἔγραψε διαγορεύοντα
b δούλῳ μὴ ξηραλοιφεῖν μηδὲ παιδεραστεῖν, εἰς τὴν τῶν
καλῶν μερίδα καὶ σεμνῶν ἐπιτηδευμάτων τιθέμενος τὸ

cf. R. Flacelière, Rev. philol. 1949, 120—132 || 5 Aristot. Ἀθπ. 5, 3 pol. 1296a 19 || 13 Aristot. Ἀθπ. 17, 2 Aelian. v. h. 8, 16 || 22 mor. 751 b

[S(uMA=)Υ] **3** Φιλοκλέους] ἀμφικλέους S[m] || **15** ἡ om. S || **17** τυφόμενα Δίου G. Hermann (cf. Eur.): τυφομένην ἀδροῦ || **23** δοῦλον Υ

90 L πρᾶγμα, καὶ τρόπον τινὰ τοὺς ἀξίους προκαλούμενος ὢν
τοὺς ἀναξίους ἀπήλαυνε. λέγεται δὲ καὶ Πεισίστρατος 7
ἐραστὴς Χάρμου γενέσθαι, καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἔρωτος
ἐν Ἀκαδημείᾳ καθιερῶσαι, ὅπου τὸ πῦρ ἀνάπτουσιν οἱ
5 τὴν ἱερὰν λαμπάδα διαθέοντες.

2. Ὁ δ' οὖν Σόλων, τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς ἐλατ-
τώσαντος εἰς φιλανθρωπίας τινάς, ὥς φησιν Ἕρμιππος
(FHG III 38), καὶ χάριτας, οὐκ ἂν ἀπορήσας τῶν βου-
λομένων ἐπαρκεῖν, αἰδούμενος δὲ λαμβάνειν παρ' ἑτέρων
10 ἐξ οἰκίας γεγονὼς εἰθισμένης ἑτέροις βοηθεῖν, ὥρμησε
νέος ὢν ἔτι πρὸς ἐμπορίαν. καίτοι φασὶν ἔνιοι πολυ- c
πειρίας ἕνεκα μᾶλλον καὶ ἱστορίας ἢ χρηματισμοῦ πλα-
νηθῆναι τὸν Σόλωνα. σοφίας μὲν γὰρ ἦν ὁμολογουμένως 2
ἐραστής, ὅς γε καὶ πρεσβύτερος ὢν ἔλεγε (fr. 22 D.)
15 'γηράσκειν αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος'· πλοῦτον δ' οὐκ 3
ἐθαύμαζεν, ἀλλὰ καί φησιν ὁμοίως πλουτεῖν ᾧ τε
(fr. 14 D.)

πολύς ἄργυρός ἐστι
καὶ χρυσὸς καὶ γῆς πυροφόρου πεδία
156 S ἵπποι θ' ἡμίονοί τε, καὶ ᾧ μόνα ταῦτα πάρεστι,
21 γαστρί τε καὶ πλευρῇ καὶ ποσὶν ἁβρὰ παθεῖν,
παιδός τ' ἠδὲ γυναικός, ἐπὴν καὶ ταῦτ' ἀφίκηται,
ἥβη, σὺν δ' ὥρῃ γίνεται ἁρμόδια. d

2 Paus. 1, 30, 1 Athen. 13, 609d || 15 infra p. 122, 28 Plat. amat. 133c et alii multi, quos vide ap. Diehlium || 18 Theogn. 719 Stob. 4, 33, 7 H., cf. Hor. epist. 1, 12, 5

[S(uMA=)Υ] 1 ὢν S^m Υ: ὧ S^r || 4 ⟨οὗτος⟩ ἐν Ἀκ. καθιέρωσεν Li. cl. Paus. Athen. || 13 ὁμολουμένως S || 15 αἰεὶ MA (et cap. 31 Υ): ἀεὶ hic Su et cap. 31 S || 16 ὧ^τε S ὧτε Υ ὅτῳ Theogn. ὅσοις Stob. || 18. 19 ἐστι καὶ χρυσὸς Υ: καὶ χρυσός ἐστῖ S || 20 μόνα ταῦτα] τὰ δέοντα Theogn. τάδε πάντα Stob. || 21 πλευραῖς Theogn. Stob. || 22. 23 γυναικός, ὅταν δέ κε τῶν ἀφίκηται ὥρη, σὺν δ' ἥβη γίνεται ἁρμοδία Theogn., et sic, nisi quod τῶνδ' Stob. || 23 ἁρμονία libri, sed in S ν in ras. (ex δ?), cf. ad l. 22. 23

4 ἀλλ' ἑτέρωθι λέγει (fr. 1, 7 D.)· 91 L

χρήματα δ' ἱμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη.

5 κωλύει δ' οὐδὲν τὸν ἀγαθὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα, μήτε τῶν περιττῶν τὴν κτῆσιν ἐν σπουδῇ τινι τίθεσθαι, μήτε 5
6 τῆς χρείας τῶν ἀναγκαίων καὶ ἱκανῶν καταφρονεῖν. ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις καθ' Ἡσίοδον (Erg. 311) 'ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος', οὐδὲ τέχνη διαβολὴν ἔφερεν, ἐμπορία δὲ καὶ δόξαν εἶχεν, οἰκειουμένη τὰ βαρβαρικὰ καὶ προξενοῦσα φιλίας βασιλέων καὶ πραγμάτων ἐμπείρους ποι- 10
7 οῦσα πολλῶν. ἔνιοι δὲ καὶ πόλεων γεγόνασιν οἰκισταὶ
e μεγάλων, ὡς καὶ Μασσαλίας Πρῶτις, ὑπὸ Κελτῶν τῶν
8 περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. καὶ Θαλῆν δέ φασιν ἐμπορίᾳ χρήσασθαι καὶ Ἱπποκράτη τὸν μαθηματικόν, καὶ Πλάτωνι τῆς ἀποδημίας ἐφόδιον ἐλαίου τινὸς ἐν Αἰγύ- 15 πτῳ διάθεσιν γενέσθαι.

3. Τὸ δ' οὖν εὐδάπανον τῷ Σόλωνι καὶ ὑγρὸν πρὸς τὴν δίαιταν καὶ τὸ φορτικώτερον ἢ φιλοσοφώτερον ἐν τοῖς ποιήμασι διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἡδονῶν τὸν ἐμπορικὸν οἴονται βίον προστετρῖφθαι· πολλοὺς γὰρ 20 ἔχοντα κινδύνους καὶ μεγάλους ἀνταπαιτεῖν πάλιν εὐπα-
2 θείας τινὰς καὶ ἀπολαύσεις. ὅτι δ' ἑαυτὸν ἐν τῇ τῶν πενήτων μερίδι μᾶλλον ἢ τῇ τῶν πλουσίων ἔταττε, δῆλόν
f ἐστιν ἐκ τούτων (fr. 4, 9 D.)·

3 πολλοὶ γὰρ πλουτοῦσι κακοί, ἀγαθοὶ δὲ πένονται· 25
ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα 92 L

2 Plut. Popl. 24, 7 Stob. 3, 9, 23 H. || 25 Theogn. 315 mor. 78c 92e 472e Stob. 3, 1, 8 H. Basil. M. de leg. libr. gen. II 177 (= Migne III 573)

[S(uMA=)Υ] 2 δ' ἱμείρω S^m Υ Stob.: δὲ πειρῶ S^r || 4 οὐδὲν Υ: οὐδὲ S || 5 περιττῶν Υ: περὶ+++ S, cf. Cam. 20, 5 v.l. | τινι om. Υ || 8 διαβολὴν Madvig: διαφορὰν || 11 οἰκισταὶ γεγόνασι Υ || 12 πρῶτις S^1: πρῶτος Υ et corr. S || 14 ἱπποκράτη^ν S -την Υ || 17 ἐκδάπανον S || 22 δ' αὑτὸν Υ || 25 γὰρ] τοι Theogn., om. Stob. | πλουτοῦσι S Theogn. Stob.: πλουτεῦσι Υ || 26 τούτοις Theogn. Stob.

τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον· ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδόν ἐστιν,
χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

167 S *τῇ δὲ ποιήσει κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς οὐδὲν ἄξιον σπουδῆς,* 4 80
ἀλλὰ παίζων ἔοικε προσχρήσασθαι καὶ τέρπων ἑαυτὸν
5 *ἐν τῷ σχολάζειν· ὕστερον δὲ καὶ γνώμας ἐνέτεινε φιλο-*
σόφους, καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς
ποιήμασιν, οὐχ ἱστορίας ἕνεκεν καὶ μνήμης, ἀλλ' ἀπο-
λογισμοὺς τῶν πεπραγμένων ἔχοντα καὶ προτροπὰς ἐνι-
αχοῦ καὶ νουθεσίας καὶ ἐπιπλήξεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.
10 *ἔνιοι δέ φασιν ὅτι καὶ τοὺς νόμους ἐπεχείρησεν ἐντείνας* 5
εἰς ἔπος ἐξενεγκεῖν, καὶ διαμνημονεύουσι τὴν ἀρχὴν οὕ-
τως ἔχουσαν (fr. 28 D.)·

πρῶτα μὲν εὐχώμεσθα Διὶ Κρονίδῃ βασιλῆι
θεσμοῖς τοῖσδε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι. b

15 *φιλοσοφίας δὲ τοῦ ἠθικοῦ μάλιστα τὸ πολιτικόν, ὥσπερ* 6
οἱ πλεῖστοι τῶν τότε σοφῶν, ἠγάπησεν. ἐν δὲ τοῖς φυσι-
κοῖς ἁπλοῦς ἐστι λίαν καὶ ἀρχαῖος, ὡς δῆλον ἐκ τούτων
(fr. 10. 11 D.)·

ἐκ νεφέλης πέλεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης, 7
20 *βροντὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίνεται ἀστεροπῆς.*
ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα ταράσσεται· ἢν δέ τις αὐτὴν
μὴ κινῇ, πάντων ἐστὶ δικαιοτάτη.

καὶ ὅλως ἔοικεν ἡ Θάλεω μόνου σοφία τότε περαιτέρω 8
93 L *τῆς χρείας ἐξικέσθαι τῇ θεωρίᾳ· τοῖς δ' ἄλλοις ἀπὸ τῆς*
25 *πολιτικῆς ἀρετῆς τοὔνομα τῆς σοφίας ὑπῆρξε.* c

19 Diod. 9, 20 Diog. L. 1, 50 Apostol. 6, 93c

[S(uMA=)Υ] **1** *ἐστιν* SΥ mor. 472e: *αἰεὶ* C mor. 78c Theogn. Stob. Basil. || **2** *ἄλλοτε τ' ἄλλος* S, cf. Sol. fr. 1, 76 Hom. Od. 4, 236 || **4** *παίζων ὡς ἔοικε* Υ | *προσχρήσασθαι* Υ: *προσχρῆσθαι* S | *τέρπων* S[r]: *περιάγων* S[m]Υ || **8** *τῶν* S: *τε τῶν* Υ || **14** *ὀπάσαι* S || **15** *τὸ ἠθικὸν μάλ.* ⟨*καὶ*⟩ *τὸ πολ.* Ri. *τὸ ἠθ. μάλ. καὶ πολ.* Zie. cl. Cat. min. 4, 2. Alex. 7, 5 || **16** *τότε* om. Υ, cf. Them. 2, 6 || **23** *μόνον* u || **24** *χρείας*] incip. m. vet. U

4. *Γενέσθαι δὲ μετ᾽ ἀλλήλων ἔν τε Δελφοῖς ὁμοῦ λέγονται καὶ πάλιν ἐν Κορίνθῳ, Περιάνδρου σύλλογόν*
2 *τινα κοινὸν αὐτῶν καὶ συμπόσιον κατασκευάσαντος. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς ἀξίωμα καὶ δόξαν αὐτοὺς κατέστησεν ἡ τοῦ τρίποδος περίοδος καὶ διὰ πάντων ἀνακύκλησις καὶ* 5
3 *ἀνθύπειξις μετ᾽ εὐμενείας φιλοτίμου γενομένη. Κῴων γὰρ ὥς φασι καταγόντων σαγήνην, καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον οὔπω φανερὸν ὄντα, χρυσοῦς ἐφάνη τρίπους ἑλκόμενος, ὃν λέγουσιν Ἑλένην πλέουσαν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι, χρησμοῦ τινος ἀναμνησθεῖσαν* 10
d 4 *παλαιοῦ. γενομένης δὲ τοῖς ξένοις πρῶτον ἀντιλογίας* 158 S *πρὸς τοὺς ἁλιέας περὶ τοῦ τρίποδος, εἶτα τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφοράν, ἄχρι πολέμου προελθοῦσαν, ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία τῷ σοφωτάτῳ τὸν τρίποδα*
5 *ἀποδοῦναι. καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη πρὸς Θαλῆν εἰς* 15 *Μίλητον, ἑκουσίως τῶν Κῴων ἑνὶ δωρουμένων ἐκείνῳ περὶ οὗ πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους ἐπολέμησαν. Θάλεω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ, πρὸς ἐκεῖνον ἧκεν, ὑπ᾽ ἐκείνου δ᾽ αὖθις ἀπεστάλη πρὸς ἄλλον*
6 *ὡς σοφώτερον. εἶτα περιιὼν καὶ ἀναπεμπόμενος, οὕτως* 20 *ἐπὶ Θαλῆν τὸ δεύτερον ἀφίκετο, καὶ τέλος εἰς Θήβας ἐκ*
e *Μιλήτου κομισθεὶς τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι καθιερώθη.*
7 *Θεόφραστος δέ φησι πρῶτον μὲν εἰς Πριήνην Βίαντι* 94 L *τὸν τρίποδα πεμφθῆναι, δεύτερον δ᾽ εἰς Μίλητον Θαλῇ Βίαντος ἀποπέμψαντος· οὕτω δὲ διὰ πάντων πάλιν εἰς* 25 *Βίαντα περιελθεῖν, καὶ τέλος εἰς Δελφοὺς ἀποσταλῆναι.*
8 *ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ πλειόνων τεθρύληται, πλὴν ὅτι τὸ δῶρον ἀντὶ τοῦ τρίποδος οἱ μὲν φιάλην ὑπὸ Κροίσου*

Cap. 4 Diod. 9, 3. 13, 2 Athen. 11, 495d Diog. L. 1, 27sqq. (cf. 1, 82) schol. Aristoph. Plut. 9 Val. Max. 4, 1 ext. 7 Auson. lud. sept. sap. 165–174 Callim. fr. 191 Pf. cum schol.

[S(UMA=)Υ] 3 *τιν᾽ κοινὸν* U || 6 *ἀνθύπαξις*, *ει* supra *α*[2] scr., S | *γενομένη*, *ι* supra *ε*[1] scr., S *γινομένη* Υ || 9 *ἀνελκόμενος* Cob. || 15 *ἀποδοῦναι*] *δοῦναι* Li. *παραδοῦναι* Zie. || 16 *τῶν* om. Υ || 19 *ὑπ᾽* Anon.: *ἀπ᾽* || 21 *τὸ* s. s. S || 24 *εἰς* S: *ἐπὶ* Υ || 26 *καὶ τέλος* S: *τέλος δὲ* Υ || 27 *τεθρύλληται* MA

πεμφθεῖσαν, οἱ δὲ ποτήριον Βαθυκλέους ἀπολιπόντος εἶ-
ναι λέγουσιν.

5. Ἰδίᾳ δ' Ἀναχάρσεώς τε πρὸς Σόλωνα καὶ πάλιν
Θάλεω συνουσίαν τινὰ καὶ λόγους ἀναγράφουσι τοιού-
5 τους. Ἀνάχαρσιν μὲν εἰς Ἀθήνας φασὶν ἐπὶ τὴν Σόλωνος 2
οἰκίαν ἐλθόντα κόπτειν καὶ λέγειν, ὡς ξένος ὢν ἀφῖκται f
φιλίαν ποιησόμενος καὶ ξενίαν πρὸς αὐτόν. ἀποκριναμέ-
νου δὲ τοῦ Σόλωνος ὡς οἴκοι βέλτιόν ἐστι ποιεῖσθαι
φιλίας, 'οὐκοῦν' φάναι τὸν Ἀνάχαρσιν 'αὐτὸς ὢν οἴκοι
10 σὺ ποίησαι φιλίαν καὶ ξενίαν πρὸς ἡμᾶς.' οὕτω δὴ θαυ- 3
μάσαντα τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀνδρὸς τὸν Σόλωνα δέξασθαι
φιλοφρόνως καὶ χρόνον τινὰ παρ' αὐτῷ κατασχεῖν, ἤδη 81
τὰ δημόσια πράττοντα καὶ συνταττόμενον τοὺς νόμους.
τὸν οὖν Ἀνάχαρσιν πυθόμενον, καταγελᾶν τῆς πραγμα- 4
159 S τείας τοῦ Σόλωνος, οἰομένου γράμμασιν ἐφέξειν τὰς ἀδι-
16 κίας καὶ πλεονεξίας τῶν πολιτῶν, ἃ μηδὲν τῶν ἀραχνίων
διαφέρειν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα τοὺς μὲν ἀσθενεῖς καὶ λεπτοὺς
τῶν ἁλισκομένων καθέξειν, ὑπὸ δὲ τῶν δυνατῶν καὶ
πλουσίων διαρραγήσεσθαι. τὸν δὲ Σόλωνα φασὶ πρὸς 5
95 L ταῦτ' εἰπεῖν, ὅτι καὶ συνθήκας ἄνθρωποι φυλάττουσιν
21 ἃς οὐδετέρῳ λυσιτελές ἐστι παραβαίνειν τῶν θεμένων,
καὶ τοὺς νόμους αὐτὸς οὕτως ἁρμόζεται τοῖς πολίταις,
ὥστε πᾶσι τοῦ παρανομεῖν βέλτιον ἐπιδεῖξαι τὸ δικαιο- b
πραγεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς Ἀνάχαρσις εἴκαζεν ἀπέβη 6
25 μᾶλλον ἢ κατ' ἐλπίδα τοῦ Σόλωνος. ἔφη δὲ κἀκεῖνο
θαυμάζειν ὁ Ἀνάχαρσις ἐκκλησίᾳ παραγενόμενος, ὅτι λέ-
γουσι μὲν οἱ σοφοὶ παρ' Ἕλλησι, κρίνουσι δ' οἱ ἀμαθεῖς.

6. Πρὸς Θαλῆν δ' εἰς Μίλητον ἐλθόντα τὸν Σόλωνα
θαυμάζειν, ὅτι γάμου καὶ παιδοποιίας τὸ παράπαν ἠμέ-

5 Diog. L. 1, 101 sq. || 16 Diog. L. 1, 58 || Cap. 6 Tzetz. Chil. 5, 363

[S(UMA=)Υ] 1 ἀπολείποντος S || 3 ἀναχαρσίδιος S[m] || 7 ἀποκρινομένου Υ || 8 ὡς om. Υ || 12 κατασχεῖν S: σχεῖν Υ | παρ' αὐτῷ post (κατα)σχεῖν hab. codd., trp. Zie. (del. Li.) || 19.20 τὸν δὲ σόλ. πρὸς ταῦτά φασιν UA πρὸς ταῦτα δὲ τὸν σόλ. φασὶν M; fort. φασιν spurium || 21 ἐστι S[r]: τι S[m] Υ || 28 θαλῆ S

ληκε, καὶ τὸν Θαλῆν τότε μὲν σιωπῆσαι, διαλιπόντα
δ' ἡμέρας ὀλίγας ἄνδρα παρασκευάσαι ξένον, ἀρτίως
2 ἥκειν φάσκοντα δεκαταῖον ἐξ Ἀθηνῶν. πυθομένου δὲ
c τοῦ Σόλωνος εἰ δή τι καινὸν ἐν ταῖς Ἀθήναις, δεδιδαγμέ-
νον ἃ χρὴ λέγειν τὸν ἄνθρωπον ʻοὐδὲνʼ εἰπεῖν ʻἕτερον 5
εἰ μὴ νὴ Δία νεανίσκου τινὸς ἦν ἐκφορά, καὶ προὔπεμπεν
3 ἡ πόλις. ἦν γὰρ υἱὸς ὡς ἔφασαν ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ πρω-
τεύοντος ἀρετῇ τῶν πολιτῶν· οὐ παρῆν δ' ἀλλ' ἀποδη-
4 μεῖν ἔφασαν αὐτὸν ἤδη πολὺν χρόνονʼ. ʻὦ δυστυχὴς
ἐκεῖνοςʼ φάναι τὸν Σόλωνα· ʻτίνα δ' ὠνόμαζον αὐτόν;ʼ 10
ʻἤκουσαʼ φάναι ʻτοὔνομαʼ τὸν ἄνθρωπον, ʻἀλλ' οὐ μνη-
μονεύω· πλὴν ὅτι πολὺς λόγος ἦν αὐτοῦ σοφίας καὶ
5 δικαιοσύνηςʼ. οὕτω δὴ καθ' ἑκάστην ἀπόκρισιν τῷ φόβῳ
προσαγόμενον τὸν Σόλωνα καὶ τέλος ἤδη συντεταραγμέ-
d νον, αὐτὸν ὑποβαλεῖν τοὔνομα τῷ ξένῳ, πυνθανόμενον 15
6 μὴ Σόλωνος ὁ τεθνηκὼς ὠνομάζετο. φήσαντος δὲ τοῦ 160 S
ἀνθρώπου, τὸν μὲν ὁρμῆσαι παίειν τὴν κεφαλὴν καὶ 96 L
τἆλλα ποιεῖν καὶ λέγειν ἃ συμβαίνει τοῖς περιπαθοῦσι,
τὸν δὲ Θαλῆν ἐπιλαβόμενον αὐτοῦ καὶ γελάσαντα, ʻταῦτά
τοιʼ φάναι ʻὦ Σόλων ἐμὲ γάμου καὶ παιδοποιίας ἀφί- 20
στησιν, ἃ καὶ σὲ κατερείπει τὸν ἐρρωμενέστατον. ἀλλὰ
θάρρει τῶν λόγων ἕνεκα τούτων· οὐ γάρ εἰσιν ἀληθεῖς.ʼ
7 ταῦτα μὲν οὖν Ἕρμιππος (FHG III 39) ἱστορεῖν φησι
Πάταικον, ὃς ἔφασκε τὴν Αἰσώπου ψυχὴν ἔχειν.

7. Ἄτοπος δὲ καὶ ἀγεννὴς ὁ τῷ φόβῳ τῆς ἀποβολῆς 25
e τὴν κτῆσιν ὧν χρὴ προϊέμενος· οὕτω γὰρ ἄν τις οὐ
πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐ σοφίαν ἀγαπήσειε παραγενομένην,
2 δεδιὼς στέρεσθαι. καὶ γὰρ ἀρετήν, ἧς κτῆμα μεῖζον οὐ-
δὲν οὐδ' ἥδιον, ἐξισταμένην ὑπὸ νόσων καὶ φαρμάκων

[S(UMA=)Υ] **1** θαλῆ S || **2** δ' ὀλίγας ἡμέρας Υ || **9** ὦ S: ὡς Υ || **15** ὑποβαλεῖν Rei.: ὑποβάλλειν || **16** τεθνηκὼς+++ ὠνομάζετο S τεθνηκὼς υἱὸς ὠνομάζετο Υ || **19** ἐπιβαλόμενον U || **20** τροφί (i. e. παιδοτροφίας) S[m]

ὁρῶμεν, αὐτῷ τε Θαλῇ μὴ γήμαντι πλέον οὐδὲν εἰς
ἀφοβίαν, εἰ μὴ καὶ φίλων κτῆσιν ἔφυγε καὶ οἰκείων καὶ
πατρίδος. ἀλλὰ καὶ παῖδα θετὸν ἔσχε ποιησάμενος αὐ-
τὸς τὸν τῆς ἀδελφῆς ὥς φασι Κύβισθον. ἐχούσης γάρ τι 3
5 τῆς ψυχῆς ἀγαπητικὸν ἐν ἑαυτῇ, καὶ πεφυκυίας, ὥσπερ
αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι καὶ μνημονεύειν, οὕτω καὶ f
φιλεῖν, ἐνδύεταί τι τούτῳ καὶ προσφύεται τῶν ἐκτὸς οἷς
οἰκεῖον οὐδέν ἐστι, καὶ καθάπερ οἶκον ἢ χώραν γνησίων
ἔρημον διαδόχων τὸ φιλόστοργον ἀλλότριοι καὶ νόθοι
10 καὶ θεράποντες εἰσοικισάμενοι καὶ καταλαβόντες, ἅμα
τῷ φιλεῖν τὸ φροντίζειν καὶ δεδιέναι περὶ αὐτῶν ἐνε-
ποίησαν. ὥστ' ἴδοις ἂν ἀνθρώπους στερροτέρᾳ τῇ φύσει 4
περὶ γάμου καὶ γενέσεως παίδων διαμαχομένους, εἶτα 82
τοὺς αὐτοὺς ἐπὶ παισὶν οἰκοτρίβων ἢ θρέμμασι παλλα-
97 L κῶν νοσοῦσι καὶ θνήσκουσι παρατεινομένους πόθῳ καὶ
16 φωνὰς ἀγεννεῖς ἀφιέντας. ἔνιοι δὲ καὶ κυνῶν θανάτῳ καὶ
ἵππων αἰσχρῶς καὶ ἀβιώτως ὑπ' ὀδύνης διετέθησαν.
ἀλλ' ἕτεροί γε καὶ παῖδας ἀγαθοὺς ἀπολέσαντες οὐδὲν 5
161 S ἔπαθον δεινὸν οὐδ' ἐποίησαν αἰσχρόν, ἀλλὰ καὶ χρώμενοι
20 τῷ λοιπῷ βίῳ κατὰ λόγον διετέλεσαν. ἀσθένεια γάρ, οὐκ
εὔνοια, λύπας ἀπεράντους ἐπάγεται καὶ φόβους ἀνθρώποις
ἀνασκήτοις ὑπὸ λόγου πρὸς τύχην, οἷς οὐδ' ἀπόλαυσις ἐγ-
γίνεται τοῦ ποθουμένου παρόντος, τοῦ μέλλοντος ὠδῖ-
νας ἀεὶ καὶ τρόμους καὶ ἀγωνίας, εἰ στερήσονται, παρέ- b
25 χοντος αὐτοῖς. δεῖ δὲ μήτε πενίᾳ πρὸς χρημάτων πεφ- 6
ράχθαι στέρησιν, μήτ' ἀφιλίᾳ πρὸς φίλων ἀποβολήν, μήτ'
ἀπαιδίᾳ πρὸς τέκνων θάνατον, ἀλλὰ τῷ λογισμῷ πρὸς πάν-
τα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν τῷ παρόντι πλείονα τῶν ἱκανῶν.

1 cf. Diog. L. 1, 26

[S(UMA=)Υ] 1 οὐδὲν ⟨ἦν⟩ Zie. ‖ 3 ⟨οὐ μὴν⟩ ἀλλὰ Zie. ‖ 8 ἢ S: καὶ Υ ‖ 9 τὸ SU: τὸν AM ‖ 10 καὶ[1] om. Υ ‖ 13 διαμαχομένους S: διαλεγομένους Υ ‖ 17 ὑπ' ὀδύνης S[r]: ὑπὸ λύπης S[m]Υ ‖ 18 καὶ om. Υ | ἀπολέσαντες S[r]: ἀποβαλόντες S[m]Υ ‖ 21 ἐπάγεται S[m]Υ: παρέχεται S[r], cf. l. 24 ‖ 24 ἀγωνίας Cob.: ἀγῶνας ‖ 25 πεφράχθαι Br.: πεπρᾶχθαι S πεπαῦθαι U πεπαῦσθαι MA

8. *Ἐπεὶ δὲ μακρόν τινα καὶ δυσχερῆ πόλεμον οἱ ἐν
ἄστει περὶ τῆς Σαλαμινίων νήσου Μεγαρεῦσι πολεμοῦν-
τες ἐξέκαμον, καὶ νόμον ἔθεντο μήτε γράψαι τινὰ μήτ' εἰ-
πεῖν αὖθις ὡς χρὴ τὴν πόλιν ἀντιποιεῖσθαι τῆς Σαλαμῖ-
νος, ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι, βαρέως φέρων τὴν ἀδοξίαν* 5
ὁ Σόλων, καὶ τῶν νέων ὁρῶν πολλοὺς δεομένους ἀρχῆς
c *ἐπὶ τὸν πόλεμον, αὐτοὺς δὲ μὴ θαρροῦντας ἄρξασθαι
διὰ τὸν νόμον, ἐσκήψατο μὲν ἔκστασιν τῶν λογισμῶν,
καὶ λόγος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς οἰκίας διεδόθη παρα-
κινητικῶς ἔχειν αὐτόν· ἐλεγεῖα δὲ κρύφα συνθεὶς καὶ* 10
μελετήσας ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἐξεπήδησεν εἰς
2 *τὴν ἀγορὰν ἄφνω, πιλίδιον περιθέμενος. ὄχλου δὲ πολλοῦ* 98 L
*συνδραμόντος, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον, ἐν
ᾠδῇ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν ἧς ἐστιν ἀρχή* (fr. 2 D.)

> *αὐτὸς κῆρυξ ἦλθον ἀφ' ἱμερτῆς Σαλαμῖνος,* 15
> *κόσμον ἐπέων ᾠδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.*

τοῦτο τὸ ποίημα Σαλαμὶς ἐπιγέγραπται καὶ στίχων ἑκα-
3 *τόν ἐστι, χαριέντως πάνυ πεποιημένων. τότε δ' ᾀσθέντος*
d *αὐτοῦ, καὶ τῶν φίλων τοῦ Σόλωνος ἀρξαμένων ἐπαινεῖν,
μάλιστα δὲ τοῦ Πεισιστράτου τοῖς πολίταις ἐγκελευομέ-* 20
*νου καὶ παρορμῶντος πείθεσθαι τῷ λέγοντι, λύσαντες
τὸν νόμον αὖθις ἥπτοντο τοῦ πολέμου, προστησάμενοι* 162 S
τὸν Σόλωνα.

4 *Τὰ μὲν οὖν δημώδη τῶν λεγομένων τοιαῦτ' ἐστιν, ὅτι
πλεύσας ἐπὶ Κωλιάδα μετὰ τοῦ Πεισιστράτου, καὶ κατα-* 25
*λαβὼν αὐτόθι πάσας τὰς γυναῖκας τῇ Δήμητρι τὴν πά-
τριον θυσίαν ἐπιτελούσας, ἔπεμψεν ἄνδρα πιστὸν εἰς*

1 Demosth. 19, 252 (420) Polyaen. 1, 20, 1 Diog. L. 1, 46
Iustin. 2, 7, 7 || 24 Polyaen. 1, 20, 2 Iustin. 2, 8 Aeneas tact.
4, 8 Front. str. 2, 9, 9

[S(UMA=)Υ] 12 *πιλίδιον* Br. (coll. Demosth.): *πλινθίον* S^r Υ
πιλίον S^m || 13 *ἐν*] *ἅμ'* (an del.?) Zie. || 18 *πεποιημένον*, dein
in *-ων* corr., dein *ο* s. s. S *-μένον* M et, s. s. *ω*, A *-μένων* U ||
21 *πεισθῆναι* S^m Υ || 26 *πάσας* s. s., dein *πασ* eras. S

Σαλαμῖνα προσποιούμενον αὐτόμολον εἶναι, κελεύσοντα
τοὺς Μεγαρεῖς, εἰ βούλονται τῶν Ἀθηναίων τὰς πρώτας
λαβεῖν γυναῖκας, ἐπὶ Κωλιάδα πλεῖν μετ' αὐτοῦ τὴν τα-
χίστην. ὡς δὲ πεισθέντες οἱ Μεγαρεῖς ἄνδρας ἐξέπεμψαν 5 e
5 ἐνόπλους, καὶ κατεῖδεν ὁ Σόλων πλοῖον ἐλαυνόμενον
ἀπὸ τῆς νήσου, τὰς μὲν γυναῖκας ἐκποδὼν ἀπελθεῖν
ἐκέλευσε, τῶν δὲ νεωτέρων τοὺς μηδέπω γενειῶν-
τας ἐνδύμασι καὶ μίτραις καὶ ὑποδήμασι τοῖς ἐκείνων
99 L σκευασαμένους καὶ λαβόντας ἐγχειρίδια κρυπτὰ παίζειν
10 καὶ χορεύειν προσέταξε πρὸς τῇ θαλάττῃ, μέχρι ἂν ἀπο-
βῶσιν οἱ πολέμιοι καὶ γένηται τὸ πλοῖον ὑποχείριον.
οὕτω δὴ τούτων πραττομένων, ὑπαχθέντες οἱ Μεγαρεῖς 6
τῇ ὄψει καὶ προσμείξαντες ἐγγύς, ἐξεπήδων ὡς ἐπὶ γυ-
ναῖκας ἁμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους......, ὥστε μηδένα f
15 διαφυγεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀπολέσθαι, καὶ τὴν νῆσον ἐπι-
πλεύσαντας εὐθὺς ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους.

9. Ἄλλοι δέ φασιν οὐ τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι
τὴν κατάληψιν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς
θεὸν χρῆσαι·

20 ἀρχηγοὺς χώρας θυσίαις ἥρωας ἐνοίκους
ἵλασο, τοὺς κόλποις Ἀσωπιὰς ἀμφικαλύπτει,
οἳ φθίμενοι δέρκονται ἐς ἠέλιον δύνοντα· 83

τὸν δὲ Σόλωνα διαπλεύσαντα νυκτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐν-
τεμεῖν σφάγια Περιφήμῳ καὶ Κυχρεῖ τοῖς ἥρωσιν. εἶτα 2
25 παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐθελοντὰς λαβεῖν πεντακοσίους, δόγ-
ματος γενομένου τούτους, ἂν κατασχῶσι τὴν νῆσον,
κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος. ἀναχθέντα δὲ συχναῖς 3
163 S ἁλιάσιν, ἅμα τριακοντόρου συμπλεούσης, ὑφορμίσασθαι

[S(UMA =)Υ] **1** κελεύοντα: em. Rei. || **3** μετ' αὐτοῦ πλεῖν Υ || **5** ἐνόπλους Erbse: ἐν τῷ πλοίῳ (del. Li.) | τὸ πλοῖον Υ || **9** ἐν-σκευασαμένους Cob. || **10** θαλάσσῃ Υ || **14** πρὸς Υ: πρός γε S | lacunam indic. Sint. coll. Polyaen. || **16** ἔχειν] σχεῖν Ri. || **21** κόλποις Sch.: κόλπο+ς S κόλπος Υ || **26** τούτους] τοσούτους Ri. || **28** ἀλειάσιν, ϊ supra ει scr., S | συμπλεούσης, +++supra μπ, S: συμπαραπλεούσης Υ

τῇ Σαλαμῖνι κατὰ χηλήν τινα πρὸς τὴν †Εὔβοιαν ἀπο-
4 βλέπουσαν. πυθομένους δὲ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι Μεγαρεῖς
ἔκ τινος φήμης οὐδὲν βέβαιον ⟨ἐχούσης⟩, αὐτοὺς μὲν
b εἰς τὰ ὅπλα θορυβουμένους βαδίζειν, ναῦν δ' ἀποστεῖλαι
κατασκεψομένην τὰ τῶν πολεμίων· ἧς ἐγγὺς ἐλθούσης 5
κρατῆσαι τὸν Σόλωνα καὶ καθεῖρξαι τοὺς Μεγαρεῖς, 100 L
5 ἐμβιβάσαι δὲ τῶν Ἀθηναίων τοὺς κρατίστους, κελεύ-
σαντα πλεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐνδέχηται μάλιστα
κρύπτοντας ἑαυτούς· ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἀνα-
λαβόντα πεζῇ συμφέρεσθαι τοῖς Μεγαρεῦσι, καὶ τῆς μά- 10
χης ἔτι συνεστώσης, φθάσαι τοὺς ἀπὸ τῆς νεὼς κατα-
6 λαβόντας τὴν πόλιν. ἔοικε δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ τὰ
δρώμενα μαρτυρεῖν. ναῦς γάρ τις Ἀττικὴ προσέπλει σιω-
c πῇ τὸ πρῶτον, εἶτα κραυγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ προσφερομέ-
νων, εἷς ἀνὴρ ἔνοπλος ἐξαλλόμενος μετὰ βοῆς ἔθει πρὸς 15
7 ἄκρον τὸ Σκιράδιον...... ἐκ γῆς προσαγόμενος. πλησίον
δὲ τοῦ Ἐνυαλίου τὸ ἱερόν ἐστιν ἱδρυσαμένου Σόλωνος.
ἐνίκησε γὰρ τοὺς Μεγαρέας, καὶ ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἐν
τῇ μάχῃ, πάντας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν.

10. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν Μεγαρέων ἐπιμενόντων, πολλὰ 20
κακὰ καὶ δρῶντες ἐν τῷ πολέμῳ καὶ πάσχοντες, ἐποιή-
2 σαντο Λακεδαιμονίους διαλλακτὰς καὶ δικαστάς. οἱ μὲν
οὖν πολλοὶ τῷ Σόλωνι συναγωνίσασθαι λέγουσι τὴν
Ὁμήρου δόξαν· ἐμβαλόντα γὰρ αὐτὸν ἔπος εἰς νεῶν
d κατάλογον ἐπὶ τῆς δίκης ἀναγνῶναι (Il. 2, 557)· 25

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

2 Aelian. v. h. 7, 19 || Cap. 10 Aelian. v. h. 7, 19 (cf. 5, 14) Diog. L. 1, 48 Strab. 9, 1, 10 (394) Aristot. rhet. 1375b 30

[S(UMA=)Υ] 1 *Εὔβοιαν*] *Νίσαιαν* Sint. *Θυμαιτίδα* Wil. || 3 *ἐχούσης* add. Cor. cl. mor. 163c || 5 *τὰ* om. Υ || 13—15 *προσπλεῖ—θεῖ* Madvig || 15 *ἔνοπλο+ς* S || 16 lacunam indic. Sint. | *προσαγόμενος*, *οις* supra *ος* scr., dein eras., S *φερο* S[m] *προσφερομένοις* Υ || 20 *ὑπομενόντων* Sch.

αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι ταῦτα μὲν οἴονται φλυαρίαν εἶναι, 3
τὸν δὲ Σόλωνά φασιν ἀποδεῖξαι τοῖς δικασταῖς, ὅτι Φι-
λαῖος καὶ Εὐρυσάκης οἱ Αἴαντος υἱοί ⟨τῆς⟩ Ἀθήνησι
101 L *πολιτείας μεταλαβόντες, παρέδοσαν τὴν νῆσον αὐτοῖς καὶ*
164 S *κατῴκησαν ὁ μὲν ἐν Βραυρῶνι τῆς Ἀττικῆς, ὁ δ' ἐν*
5 *Μελίτῃ, καὶ δῆμον ἐπώνυμον Φιλαίου τὸν Φιλαϊδῶν ἔχου-*
σιν, ὅθεν ἦν Πεισίστρατος. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐξελέγξαι 4
τοὺς Μεγαρέας βουλόμενον, ἰσχυρίσασθαι περὶ τῶν νε-
κρῶν ὡς οὐχ ὃν τρόπον ἐκεῖνοι θάπτουσι κεκηδευμένων, e
10 *ἀλλ' ὃν αὐτοί· θάπτουσι δὲ Μεγαρεῖς πρὸς ἕω τοὺς*
νεκροὺς βλέποντας, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ἑσπέραν. Ἡρέας 5
δ' ὁ Μεγαρεὺς (FGrH 486 F 4) *ἐνιστάμενος λέγει καὶ*
Μεγαρεῖς πρὸς ἑσπέραν τετραμμένα τὰ σώματα τῶν νε-
κρῶν τιθέναι, καὶ μεῖζον ἔτι τούτων· μίαν ἕκαστον Ἀθη-
15 *ναίων ἔχειν θήκην, Μεγαρέων δὲ καὶ τρεῖς καὶ τέτταρας*
ἐν μιᾷ κεῖσθαι. τῷ μέντοι Σόλωνι καὶ Πυθικούς τινας 6
βοηθῆσαι λέγουσι χρησμούς, ἐν οἷς ὁ θεὸς Ἰαονίαν τὴν
Σαλαμῖνα προσηγόρευσε. ταύτην τὴν δίκην ἐδίκασαν
Σπαρτιατῶν πέντε ἄνδρες, Κριτολαΐδας, Ἀμομφάρετος,
20 *Ὑψιχίδας, Ἀναξίλας, Κλεομένης.* f

11. *Ἤδη μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ἔνδοξος ἦν ὁ Σό-*
λων καὶ μέγας. ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη μᾶλλον ἐν
τοῖς Ἕλλησιν εἰπὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς, ὡς
χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιρραίους ὑβρίζοντας εἰς
25 *τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ Δελφοῖς.*
πεισθέντες γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν
οἱ Ἀμφικτύονες, ὡς ἄλλοι τε πολλοὶ μαρτυροῦσι καὶ
102 L *Ἀριστοτέλης* (fr. 572) *ἐν τῇ τῶν Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ*

22 cf. Aeschin. Ctes. 107sq. Paus. 10, 37, 6

[S(UMA=)Υ] **3** οἱ om. Υ | υἱοί del. Sint. τῆς add. Rei. || **6** τὸν Ha.: τῶν (⟨τὸν⟩ τῶν Rei.) || **11** βλέποντας S[r] (cf. Aelian. v. h. 5, 14): στρέφοντες S[m] Υ, cf. Diog. L.: τοὺς νεκροὺς πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένους ... αὐτοὺς τοὺς τάφους πρὸς ἕω βλέποντας || **14** τούτου Υ || **15** τέσσαρας Υ || **17** χρησμ. βοηθ. λέγ. UM || **20** ὑψιχίδας (ὑ m. 2, ut vid. in lac.) S: ὑψηχίδας Υ, cf. Aristot. Ἀθπ. 22, 8 v. l. | **23** εἰπὼν ὑπὲρ] εἰ πέρ U[1] || **27** πολλοὶ om. Υ

84 2 Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθείς. οὐ μέντοι στρατηγὸς ἐπὶ τοῦτον ἀπεδείχθη τὸν πόλεμον, ὡς λέγειν φησὶν Ἕρμιππος (FHG III 39) Εὐάνθη τὸν Σάμιον· οὔτε γὰρ Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ τοῦτ' εἴρηκεν, ἔν τε τοῖς τῶν Δελφῶν ὑπομνήμασιν Ἀλκμαίων, οὐ Σόλων, Ἀθηναίων στρατη- 5 γὸς ἀναγέγραπται.

12. Τὸ δὲ Κυλώνειον ἄγος ἤδη μὲν ἐκ πολλοῦ διετάραττε τὴν πόλιν, ἐξ οὗ τοὺς συνωμότας τοῦ Κύλωνος ἱκετεύοντας τὴν θεὸν Μεγακλῆς ὁ ἄρχων ἐπὶ δίκῃ κατελθεῖν ἔπεισεν, ἐξάψαντας δὲ τοῦ ἕδους κρόκην κλωστὴν 165 S καὶ ταύτης ἐχομένους, ὡς ἐγένοντο περὶ τὰς Σεμνὰς 11 θεὰς καταβαίνοντες, αὐτομάτως τῆς κρόκης ῥαγείσης, b ὥρμησε συλλαμβάνειν ὁ Μεγακλῆς καὶ οἱ συνάρχοντες, ὡς τῆς θεοῦ τὴν ἱκεσίαν ἀπολεγομένης, καὶ τοὺς μὲν ἔξω κατέλευσαν, οἱ δὲ τοῖς βωμοῖς προσφυγόντες ἀπε- 15 σφάγησαν, μόνοι δ' ἀφείθησαν οἱ τὰς γυναῖκας αὐτῶν 2 ἱκετεύσαντες. ἐκ τούτου δὲ κληθέντες ἐναγεῖς ἐμισοῦντο, καὶ τῶν Κυλωνείων οἱ περιγενόμενοι πάλιν ἦσαν ἰσχυροί, καὶ στασιάζοντες ἀεὶ διετέλουν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Μεγα- 3 κλέους. ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ τῆς στάσεως ἀκμὴν λαβού- 20 σης μάλιστα, καὶ τοῦ δήμου διαστάντος, ἤδη δόξαν ἔχων c ὁ Σόλων παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον ἅμα τοῖς πρώτοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ δεόμενος καὶ διδάσκων ἔπεισε τοὺς ἐναγεῖς λεγομένους δίκην ὑποσχεῖν καὶ κριθῆναι τριακοσίων 4 ἀριστίνδην δικαζόντων. Μύρωνος δὲ τοῦ Φλυέως κατη- 103 L γοροῦντος ἑάλωσαν οἱ ἄνδρες, καὶ μετέστησαν οἱ ζῶντες, 26 τῶν δ' ἀποθανόντων τοὺς νεκροὺς ἀνορύξαντες ἐξέρριψαν 5 ὑπὲρ τοὺς ὅρους. ταύταις δὲ ταῖς ταραχαῖς καὶ Μεγαρέων συνεπιθεμένων, ἀπέβαλόν τε Νίσαιαν οἱ Ἀθηναῖοι,

Cap. 12 Herod. 5, 71 Thuc. 1, 126 Paus. 7, 25, 3 [Heracl. Pont.] 1, 4 (= FHG II 208) schol. Aristoph. equit. 443 || 19 Aristot. Ἀθπ. 1

[S(UMA=)Υ] 1 ἀνατίθησιν S^r || 4 τῶν om. Υ || 6 ἀνάγραπται U || 21 ἔχων om. U^1 ὁ σόλων ἔχων M || 22 τὸ om. Υ | πρώτοις S^r: ἀρίστοις S^m Υ || 25 μύρ+ωνος S || 27 ἐξέρριψαν, ἐξ postea insertum, ut vid., S

καὶ Σαλαμῖνος ἐξέπεσον αὖθις, καὶ φόβοι τινὲς ἐκ δει- 6
σιδαιμονίας ἅμα καὶ φάσματα κατεῖχε τὴν πόλιν, οἵ τε
μάντεις ἄγη καὶ μιασμοὺς δεομένους καθαρμῶν προφαί- d
νεσθαι διὰ τῶν ἱερῶν ἠγόρευον. οὕτω δὴ μετάπεμπτος 7
5 αὐτοῖς ἧκεν ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ὁ Φαίστιος, ὃν ἕβδο-
μον ἐν τοῖς σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι τῶν οὐ προσ-
ιεμένων τὸν Περίανδρον. ἐδόκει δέ τις εἶναι θεοφιλὴς
καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ τελε-
στικὴν σοφίαν· διὸ καὶ παῖδα νύμφης ὄνομα Βλάστης
10 καὶ Κούρητα νέον αὐτὸν οἱ τότ' ἄνθρωποι προσηγόρευον.
ἐλθὼν δὲ καὶ τῷ Σόλωνι χρησάμενος φίλῳ, πολλὰ προ- 8
ϋπειργάσατο καὶ προωδοποίησεν αὐτῷ τῆς νομοθεσίας.
166 S καὶ γὰρ εὐσταλεῖς ἐποίησε ταῖς ἱερουργίαις καὶ περὶ τὰ
πένθη πρᾳοτέρους, θυσίας τινὰς εὐθὺς ἀναμείξας πρὸς e
15 τὰ κήδη, καὶ τὸ σκληρὸν ἀφελὼν καὶ τὸ βαρβαρικόν,
ᾧ συνείχοντο πρότερον αἱ πλεῖσται γυναῖκες. τὸ δὲ μέ- 9
γιστον· ἱλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἱδρύσεσι κατορ-
γιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν, ὑπήκοον τοῦ δικαίου
καὶ μᾶλλον εὐπειθῆ πρὸς ὁμόνοιαν κατέστησε. λέγεται 10
104 L δὲ τὴν Μουνυχίαν ἰδὼν καὶ καταμαθὼν πολὺν χρόνον,
21 εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας ὡς τυφλόν ἐστι τοῦ μέλλον-
τος ἄνθρωπος· ἐκφαγεῖν γὰρ ἂν Ἀθηναίους τοῖς αὑτῶν
ὀδοῦσιν, εἰ προῄδεσαν ὅσα τὴν πόλιν ἀνιάσει τὸ χωρίον.
ὅμοιον δέ τι καὶ Θαλῆν εἰκάσαι λέγουσι· κελεῦσαι γὰρ 11 f
25 αὑτὸν ἔν τινι τόπῳ τῆς Μιλησίας φαύλῳ καὶ παρορω-
μένῳ τελευτήσαντα θεῖναι, προειπὼν ὡς ἀγορά ποτε
τοῦτο Μιλησίων ἔσται τὸ χωρίον. Ἐπιμενίδης μὲν οὖν 12
μάλιστα θαυμασθείς, καὶ χρήματα διδόντων πολλὰ καὶ

1 Diog. L. 1, 109 sqq.

[S(UMA=)Υ] **3** *μιασμοὺς*] *μι* s. s. m. 2 U | *προσφαίνεσθαι* libri (sed *σ* in S fort. postea add.): em. Steph. || **4** *δὴ* S: *δὲ* Υ || **8** *περὶ τὰ θεῖα* del. Rei. | *ἐνουσιαστικὴν* S || **9** *βάλτης* libri: em. ex Suid. s. v. *Ἐπιμενίδης* || **11** *προυπειργάσατο*, *σ* supra *υ* scr., S: *προσυπειργάσατο* Υ || **13** *εὐσταθεῖς* Herw. cl. Popl. 14, 8 | *ταῖς ἱερουργίαις* (fort. ex *τὰς -ίας* corr.) S: *τὰς ἱερουργίας* Υ || **22** *ἂν* om. Υ || **23** *προῄδεισαν*, *ε* supra *ει* scr., S || **24–26** *κελεύσας . . . προεῖπεν* Holzapfel *ἐκέλευσε* Wil. *προειπόνθ'* Russell

τιμὰς μεγάλας τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἢ θαλλὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας αἰτησάμενος καὶ λαβών, ἀπῆλθεν.

13. Αἱ δ' Ἀθῆναι τῆς Κυλωνείου διαπεπαυμένης ταραχῆς, καὶ μεθεστώτων ὥσπερ εἴρηται τῶν ἐναγῶν, τὴν παλαιὰν αὖθις στάσιν ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐστασίασαν, 5
85 ὅσας ἡ χώρα διαφορὰς εἶχεν, εἰς τοσαῦτα μέρη τῆς πό-
2 λεως διεστώσης. ἦν γὰρ τὸ μὲν τῶν Διακρίων γένος δημοκρατικώτατον, ὀλιγαρχικώτατον δὲ τὸ τῶν Πεδιέων, τρίτοι δ' οἱ Πάραλοι μέσον τινὰ καὶ μεμειγμένον αἱρούμενοι πολιτείας τρόπον, ἐμποδὼν ἦσαν καὶ διεκώλυον 10
3 τοὺς ἑτέρους κρατῆσαι. τότε δὲ τῆς τῶν πενήτων πρὸς τοὺς πλουσίους ἀνωμαλίας ὥσπερ ἀκμὴν λαβούσης, παντάπασιν ἐπισφαλῶς ἡ πόλις διέκειτο, καὶ μόνως ἂν ἐδόκει καταστῆναι καὶ παύσασθαι ταραττομένη τυραννίδος
4 γενομένης. ἅπας μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν ὑπόχρεως τῶν 15
b πλουσίων. ἢ γὰρ ἐγεώργουν, ἐκείνοις ἕκτα τῶν γινομέ- 105 L
νων τελοῦντες, ἑκτημόριοι προσαγορευόμενοι καὶ θῆτες, 167 S
ἢ χρέα λαμβάνοντες ἐπὶ τοῖς σώμασιν, ἀγώγιμοι τοῖς δανείζουσιν ἦσαν, οἱ μὲν αὐτοῦ δουλεύοντες, οἱ δ' ἐπὶ
5 τὴν ξένην πιπρασκόμενοι. πολλοὶ δὲ καὶ παῖδας ἰδίους 20
ἠναγκάζοντο πωλεῖν — οὐδεὶς γὰρ νόμος ἐκώλυε — καὶ τὴν πόλιν φεύγειν διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν δανειστῶν.
6 οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ ῥωμαλεώτατοι συνίσταντο καὶ παρεκάλουν ἀλλήλους μὴ περιορᾶν, ἀλλ' ἑλομένους ἕνα προστάτην ἄνδρα πιστὸν ἀφελέσθαι τοὺς ὑπερημέρους, καὶ 25
τὴν γῆν ἀναδάσασθαι, καὶ ὅλως μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν.

3sq. mor. 805d (cf. 763d) Aristot. Ἀθπ. 13, 3 schol. Aristoph. vesp. 1218 || 15 Aristot. Ἀθπ. 2 Hesych. s. v. ἐπίμορτος

[S(UMA=)Υ] 3 οἱ δ' Ἀθηναῖοι Aldina, V, fort. recte, cf. p. 118, 26 | πεπαυμένης Υ || 5 ἐστασίασαν, ζον supra σαν scr., S: ἐστασίαζον Υ || 6 εἰς om. Υ || 7 διεστώσης S mor.: διαστάσης Υ | τὰ μὲν s. s. S || 17 ἑκτήμοροι Cor. || 19. 20 ἐπὶ τῇ ξένῃ Υ || 26 τὴν[1] om. Υ

14. Ἐνταῦθα δὴ τῶν Ἀθηναίων οἱ φρονιμώτατοι συν- c
ορῶντες τὸν Σόλωνα μόνον ⟨ἢ⟩ μάλιστα τῶν ἁμαρτη-
μάτων ἐκτὸς ὄντα, καὶ μήτε τοῖς πλουσίοις κοινωνοῦντα
τῆς ἀδικίας, μήτε ταῖς τῶν πενήτων ἀνάγκαις ἐνεχόμε-
5 νον, ἐδέοντο τοῖς κοινοῖς προσελθεῖν καὶ καταπαῦσαι τὰς
διαφοράς. καίτοι Φανίας ὁ Λέσβιος (FHG II 294) αὐτὸν 2
ἱστορεῖ τὸν Σόλωνα, χρησάμενον ἀπάτῃ πρὸς ἀμφοτέ-
ρους ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, ὑποσχέσθαι κρύφα τοῖς
μὲν ἀπόροις γῆς νέμησιν, τοῖς δὲ χρηματικοῖς βεβαίωσιν
10 τῶν συμβολαίων. ἀλλ' αὐτός φησιν ὁ Σόλων ὀκνῶν τὸ 3
πρῶτον ἅψασθαι τῆς πολιτείας, καὶ δεδοικὼς τῶν μὲν
τὴν φιλοχρηματίαν, τῶν δὲ τὴν ὑπερηφανίαν. ᾑρέθη d
δ' ἄρχων μετὰ Φιλόμβροτον ὁμοῦ καὶ διαλλακτὴς a. 594
καὶ νομοθέτης, δεξαμένων προθύμως αὐτὸν ὡς μὲν
15 εὔπορον τῶν πλουσίων, ὡς δὲ χρηστὸν τῶν πενήτων.
106 L λέγεται δὲ καὶ φωνή τις αὐτοῦ περιφερομένη, πρότερον 4
εἰπόντος ὡς τὸ ἴσον πόλεμον οὐ ποιεῖ, καὶ τοῖς κτημα-
τικοῖς ἀρέσκειν καὶ τοῖς ἀκτήμοσι, τῶν μὲν ἀξίᾳ καὶ
ἀρετῇ, τῶν δὲ μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ τὸ ἴσον ἕξειν προσ-
20 δοκώντων· ὅθεν ἐπ' ἐλπίδος μεγάλης ἑκατέρων γενομέ-
νων, οἱ προϊστάμενοι προσέκειντο τῷ Σόλωνι, τυραννίδα
168 S προξενοῦντες καὶ ἀναπείθοντες εὐτολμότερον ἅψασθαι e
τῆς πόλεως ἐγκρατῆ γενόμενον. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν διὰ 5
μέσου πολιτῶν, τὴν ὑπὸ λόγου καὶ νόμου μεταβολὴν
25 ὁρῶντες ἐργώδη καὶ χαλεπὴν οὖσαν, οὐκ ἔφευγον ἕνα
τὸν δικαιότατον καὶ φρονιμώτατον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγ-
μασιν. ἔνιοι δέ φασι καὶ μαντείαν γενέσθαι τῷ Σόλωνι 6
Πυθοῖ τοιαύτην (Hendess 90)·

ἧσο μέσην κατὰ νῆα, κυβερνητήριον ἔργον
30 εὐθύνων· πολλοί τοι Ἀθηναίων ἐπίκουροι.

12 Aristot. Ἀθπ. 5, 2 || 16 mor. 484 b

[S(UMA=)Υ] 2 ἢ add. Ri. || 9 γῆς Herw.: τὴν || 10 ὁ σόλων ὀκνῶν φησι Υ || 11 καὶ del. Cob. || 13 φιλόμβροτον AM et e ras. U: φιλόμβροντον S et ante ras. U || 17 τὸ s. s. S || 18 ἀρέσκει Rei. || 20 μεγάλης S: γενομένης μεγάλης Υ || 25 ἔφυγον Υ

7 *μάλιστα δ' οἱ συνήθεις ἐκάκιζον, εἰ διὰ τοὔνομα δυσωπεῖται τὴν μοναρχίαν, ὥσπερ οὐκ ἀρετῇ τοῦ λαβόντος εὐθὺς ἂν βασιλείαν γενομένην, ἢ γεγενημένην πρότερον*
f *μὲν Εὐβοεῦσι Τυννώνδαν, νῦν δὲ Μιτυληναίοις Πιττα-*
8 *κὸν ἑλομένοις τύραννον. τούτων οὐδὲν ἐξέκρουσε τὸν Σό-* 5
λωνα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς φίλους εἶπεν, ὡς λέγεται, καλὸν μὲν εἶναι τὴν τυραννίδα χωρίον, οὐκ ἔχειν δ' ἀπόβασιν, πρὸς δὲ Φῶκον ἐν τοῖς ποιήμασι γράφων (fr. 23, 8 D.)·

86 *εἰ δὲ γῆς (φησίν) ἐφεισάμην* 10
πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
οὐ καθηψάμην, μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλέον γὰρ ὧδε νικήσειν δοκέω 107 L
πάντας ἀνθρώπους.

ὅθεν εὔδηλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς νομοθεσίας μεγάλην δό- 15
9 *ξαν εἶχεν. ἃ δὲ φυγόντος αὐτοῦ τὴν τυραννίδα πολλοὶ καταγελῶντες ἔλεγον, γέγραφεν οὕτως* (fr. 23, 1 D.)·

οὐκ ἔφυ Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνήρ·
ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος, αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο.
περιβαλὼν δ' ἄγραν, ἀασθεὶς οὐκ ἐπέσπασεν μέγα 20
δίκτυον, θυμοῦ θ' ἁμαρτῇ καὶ φρενῶν ἀποσφαλείς.
b *ἤθελον γάρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἄφθονον λαβὼν*
καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μοῦνον ἡμέραν μίαν,
ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι καὶ ἐπιτετρῖφθαι γένος.

15. *Ταῦτα τοὺς πολλοὺς καὶ φαύλους περὶ αὑτοῦ πε-* 169 S
ποίηκε λέγοντας. οὐ μὴν ἀπωσάμενός γε τὴν τυραννίδα 26

1 Aristot. *Ἀθπ.* 11, 2 || 6 cf. W. den Boer, Mnemos. 19, 1966, 46

[S(UMA=) Υ] **3** *ἢ* S[r]: *καὶ* S[m] Υ || **5** *ἑλομένοις* S[r]: *ᾑρημένοις* S[m] Υ || **7** *εἰπεῖν* S || **8** *ἔχει* S || **12** *καὶ* om. Υ || **16** *φεύγοντος* Ri. || **18** *ἔφυ*⁺(ς eras.) S || **20** *ἀασθεὶς* Zie. (Festschr. Zucker 387): *ἀγασθεὶς* | *ἐπέσπασεν* S: *ἔπαυσε* Υ | *μετα*, s. s. *μέγα* S || **21** *θ'*] *τε* S *δ'* Υ et s. s. S || **22** *ἤθελον* Xy.: *ἤθελε* || **24** *ἀσκὸς* S[r]: *αὐτὸς* S[m] Υ

τὸν πρᾳότατον ἐχρήσατο τρόπον τοῖς πράγμασιν, οὐδὲ
μαλακῶς οὐδ' ὑπείκων τοῖς δυναμένοις οὐδὲ πρὸς ἡδο-
νὴν τῶν ἑλομένων ἔθετο τοὺς νόμους· ἀλλ' ᾗ μὲν ἀρε-
στὸν ἦν, οὐκ ἐπήγαγεν ἰατρείαν οὐδὲ καινοτομίαν, φο-
5 βηθεὶς μὴ 'συγχέας παντάπασι καὶ ταράξας τὴν πόλιν,
ἀσθενέστερος γένηται τοῦ καταστῆσαι πάλιν' (fr. 23,
13 D.) καὶ διαρμόσασθαι πρὸς τὸ ἄριστον· ἃ δὲ καὶ
λέγων ἤλπιζε πειθομένοις καὶ προσάγων ἀνάγκην ὑπομέ- c
νουσι χρήσεσθαι, ταῦτ' ἔπραττεν, ὥς φησιν αὐτός (fr. 24,
10 16 D.)·

ὁμοῦ βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας.

108 L Ὅθεν ὕστερον ἐρωτηθείς, εἰ τοὺς ἀρίστους Ἀθηναίοις 2
νόμους ἔγραψεν, 'ὧν ἄν' ἔφη 'προσεδέξαντο τοὺς ἀρί-
στους.' ἃ δ' οὖν οἱ νεώτεροι τοὺς Ἀθηναίους λέγουσι
15 τὰς τῶν πραγμάτων δυσχερείας ὀνόμασι χρηστοῖς καὶ
φιλανθρώποις ἐπικαλύπτοντας ἀστείως ὑποκορίζεσθαι,
τὰς μὲν πόρνας ἑταίρας, τοὺς δὲ φόρους συντάξεις, φυ-
λακὰς δὲ τὰς φρουρὰς τῶν πόλεων, οἴκημα δὲ τὸ δεσμω-
τήριον καλοῦντας, πρώτου Σόλωνος ἦν ὡς ἔοικε σόφι- d
20 σμα, τὴν τῶν χρεῶν ἀποκοπὴν σεισάχθειαν ὀνομάσαντος.
τοῦτο γὰρ ἐποιήσατο πρῶτον πολίτευμα, γράψας τὰ μὲν
ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀνεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἐπὶ
τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν. καίτοι τινὲς ἔγραψαν, ὧν 3
ἐστιν Ἀνδροτίων (FGrH 324 F 34), οὐκ ἀποκοπῇ χρεῶν,
25 ἀλλὰ τόκων μετριότητι κουφισθέντας ἀγαπῆσαι τοὺς πέ-
νητας, καὶ σεισάχθειαν ὀνομάσαι τὸ φιλανθρώπευμα τοῦ-
το καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύ-
ξησιν καὶ τοῦ νομίσματος τιμῆς. ἑκατὸν γὰρ ἐποίησε 4

11 Aristot. Ἀθπ. 12, 4 v. 16 Ael. Aristid. II p. 185 v. 20 Keil (2, 537 D.) || 20 Aristot. Ἀθπ. 6, 1 [Heracl. Pont.] 1, 5 (= FHG II 208) Hesych. s. v. σεισάχθεια || 23 Aristot. Ἀθπ. 10, 1

[S(UMA=) Υ] 3 ἀρεστὸν Sch.: ἄριστον libri ἀνεκτὸν Anon. ἄπιστον Westermann || 4 ἐπῆγεν U[1] || 7 συναρμόσασθαι Υ || 9 χρήσασθαι: em. Herw. Ri. || 11 βίαν Aristot. Aristid. | σαρμόσας U[1] || 22 ἀνίεσθαι, ει supra ίε scr., S || 27 τῶν τε μέτρων Υ: τῶν μετρίων S || 28 τιμῆς Sint.: τιμήν

δραχμῶν τὴν μνᾶν, πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὔ-
e σαν, ὥστ' ἀριθμῷ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλαττον ἀπο-
διδόντων, ὠφελεῖσθαι μὲν τοὺς ἐκτίνοντας μεγάλα, μηδὲν
5 δὲ βλάπτεσθαι τοὺς κομιζομένους. οἱ δὲ πλεῖστοι πάντων 170 S
ὁμοῦ φασι τῶν συμβολαίων ἀναίρεσιν γενέσθαι τὴν σει- 5
σάχθειαν, καὶ τούτοις συνᾴδει μᾶλλον τὰ ποιήματα.
6 σεμνύνεται γὰρ ὁ Σόλων ἐν τούτοις, ὅτι τῆς θ' ὑπο- 109 L
κειμένης γῆς (fr. 24, 6 D.)

> ὅρους ἀνεῖλε πολλαχῇ πεπηγότας·
> πρόσθεν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἐλευθέρα, 10

καὶ τῶν ἀγωγίμων πρὸς ἀργύριον γεγονότων πολιτῶν
τοὺς μὲν ἀνήγαγεν ἀπὸ ξένης (fr. 24, 11 D.),

> γλῶσσαν οὐκ⟨έτ'⟩ Ἀττικὴν
> ἱέντας ὡς ἂν πολλαχῇ πλανωμένους·
> τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα 15
> ἔχοντας

f 7 ἐλευθέρους φησὶ ποιήσασθαι. πρᾶγμα δ' αὐτῷ συμπεσεῖν
λέγεται πάντων ἀνιαρότατον ἀπὸ τῆς πράξεως ἐκείνης.
ὡς γὰρ ὥρμησεν ἀνιέναι τὰ χρέα καὶ λόγους ἁρμόττοντας
ἐζήτει καὶ πρέπουσαν ἀρχήν, ἐκοινώσατο τῶν φίλων οἷς 20
μάλιστα πιστεύων καὶ χρώμενος ἐτύγχανε, τοῖς περὶ
87 Κόνωνα καὶ Κλεινίαν καὶ Ἱππόνικον, ὅτι γῆν μὲν οὐ
8 μέλλει κινεῖν, χρεῶν δὲ ποιεῖν ἀποκοπὰς ἔγνωκεν. οἱ δὲ

9. 10, 13—16 Aristot. Ἀθπ. 12, 4 v. 6. 11 Ael. Aristid. II p. 185 v. 10. 15 Keil (II, 536 D.) || **17** mor. 807e Aristot. Ἀθπ. 6, 2

[S(UMA =) Υ] **1.2** ἑβδομήκοντ' ἄγουσαν ὥστ' Th. Rheinach Herm. 63, 238 || **6** συνᾴδειν: em. Br. || **7** ὁ om. Υ | τε προυποκειμένης Υ, et in S προ s. s., dein eras. || **9** ἀνεῖλον Sol. (Aristot. Aristid.) | πολλαχῇ Υ Aristid. Aristot.: πολλαχοῦ S || **10** δουλεύουσα—ἐλευθέρα Υ Aristid. Aristot.: δουλεύουσαν—ἐλευθέραν S | νῦν s. s. U[2] || **12** ἀνήγαγεν ex Aristid. (= Aristot.) Sch.: ἀπήγαγεν Υ ἀπῆγεν S || **13** γλῶσσαν S Aristid. Aristot.: γλῶτταν Υ | οὐκέτ' ἀττικὴν Aristid. Aristot.: οὐκ ἀττικὴν SΥ || **15** δουλίην Aristot.: δουλείην S[r] δουλοσύνην S[m] Υ δουλείης Aristid. || **17** ποιῆσαι Υ | ἐμπεσεῖν Υ

προλαβόντες εὐθὺς καὶ φθάσαντες, ἐδανείσαντο συχνὸν ἀργύριον παρὰ τῶν πλουσίων, καὶ μεγάλας συνωνήσαντο χώρας. εἶτα τοῦ δόγματος ἐξενεχθέντος, τὰ μὲν κτήματα καρπούμενοι, τὰ δὲ χρήματα τοῖς δανείσασιν οὐκ ἀπο-
110 L διδόντες, εἰς αἰτίαν τὸν Σόλωνα μεγάλην καὶ διαβολὴν
5 ὥσπερ οὐ συναδικούμενον, ἀλλὰ συναδικοῦντα κατέστησαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εὐθὺς ἐλύθη τὸ ἔγκλημα τοῖς πέντε 9 ταλάντοις· τοσαῦτα γὰρ εὑρέθη δανείζων, καὶ ταῦτα πρῶτος ἀφῆκε κατὰ τὸν νόμον. ἔνιοι δὲ πεντεκαίδεκα
10 λέγουσιν, ὧν καὶ Πολύζηλος ὁ Ῥόδιός (FGrH 521 F 8) b ἐστι. τοὺς μέντοι φίλους αὐτοῦ χρεοκοπίδας καλοῦντες διετέλεσαν.

171 S **16.** Ἤρεσε δ' οὐδετέροις, ἀλλ' ἐλύπησε καὶ τοὺς πλουσίους ἀνελὼν τὰ συμβόλαια, καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς πέ-
15 νητας, ὅτι γῆς ἀναδασμὸν οὐκ ἐποίησεν ἐλπίσασιν αὐτοῖς, οὐδὲ παντάπασιν ὥσπερ ὁ Λυκοῦργος ὁμαλοὺς τοῖς βίοις καὶ ἴσους κατέστησεν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἑνδέκατος ὢν 2 ἀφ' Ἡρακλέους καὶ βεβασιλευκὼς ἔτη πολλὰ τῆς Λακεδαίμονος, ἀξίωμα μέγα καὶ φίλους καὶ δύναμιν οἷς ἔγνω
20 καλῶς περὶ τῆς πολιτείας ὑπηρετοῦσαν εἶχε, καὶ βίᾳ μᾶλλον ἢ πειθοῖ χρησάμενος, ὥστε καὶ τὸν ὀφθαλμὸν c ἐκκοπῆναι, κατειργάσατο τὸ μέγιστον εἰς σωτηρίαν πόλεως καὶ ὁμόνοιαν, μηδένα πένητα μηδὲ πλούσιον εἶναι τῶν πολιτῶν· Σόλων δὲ τούτου μὲν οὐκ ἐφίκετο τῇ
25 πολιτείᾳ, δημοτικὸς ὢν καὶ μέσος, ἐνδεέστερον δὲ τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως οὐδὲν ἔπραξεν, ὁρμώμενος ἐκ μόνου τοῦ ⟨εὖ⟩ βουλεύεσθαι καὶ πιστεύειν αὐτῷ τοὺς πολίτας. ὅτι δ' οὖν προσέκρουσε τοῖς πλείστοις ἕτερα 3 προσδοκήσασιν, αὐτὸς εἴρηκε περὶ αὐτῶν, ὡς (fr. 23, 16 D.)

13 Aristot. Ἀθπ. 11, 2

[S(UMA=)Υ] 2 συνωνήσατο S συνεωνήσαντο Υ et s. s. S || 5 μεγάλην καὶ Υ: καὶ μεγάλην S || 11 χρεοκοπίδας SU: χρεωκοπίδας AM || 27 ⟨εὖ⟩ βουλεύεσθαι Wil.: βουλεύεσθαι SΥ βούλεσθαι C vulg. (aut ⟨συμ⟩βουλεύεσθαι aut ⟨τοῦ⟩ πιστ. Zie.)

χαῦνα μὲν τότ' ἐφράσαντο, νῦν δέ μοι χολούμενοι
λοξὸν ὀφθαλμοῖς ὁρῶσι πάντες ὥστε δήιον.

d 4 *καίτοι φησίν, ὡς εἴ τις ἄλλος ἔσχε τὴν αὐτὴν δύναμιν,* 111 L
(fr. 25, 6 D.)

οὔτ' ἂν κατέσχε δῆμον οὔτ' ἐπαύσατο, 5
πρὶν ἂν ταράξας πῖαρ ἐξέλῃ γάλα.

5 *ταχὺ μέντοι τοῦ συμφέροντος αἰσθόμενοι καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν μέμψεις ἀφέντες, ἔθυσάν τε κοινῇ, Σεισάχθεια τὴν θυσίαν ὀνομάσαντες, καὶ τὸν Σόλωνα τῆς πολιτείας διορθωτὴν καὶ νομοθέτην ἀπέδειξαν, οὐ τὰ μέν, τὰ δ' οὐ-* 10 *χί, πάντα δ' ὁμαλῶς ἐπιτρέψαντες, ἀρχάς, ἐκκλησίας, δικαστήρια, βουλάς, καὶ τίμημα τούτων ἑκάστου καὶ ἀριθμὸν καὶ καιρὸν ὁρίσαι, λύοντα καὶ φυλάττοντα τῶν ὑπαρχόντων καὶ καθεστώτων ὅ τι δοκοίη.*

17. *Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς Δράκοντος νόμους ἀνεῖλε* 15
e *πλὴν τῶν φονικῶν ἅπαντας διὰ τὴν χαλεπότητα καὶ τὸ*
2 *μέγεθος τῶν ἐπιτιμίων. μία γὰρ ὀλίγου δεῖν ἅπασιν* 172 S *ὥριστο ζημία τοῖς ἁμαρτάνουσι θάνατος, ὥστε καὶ τοὺς ἀργίας ἁλόντας ἀποθνῄσκειν, καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπώραν ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδρο-* 20
3 *φόνοις. διὸ Δημάδης* (II p. 443 M.) *ὕστερον εὐδοκίμησεν εἰπών, ὅτι δι' αἵματος, οὐ διὰ μέλανος, τοὺς νόμους ὁ*
4 *Δράκων ἔγραψεν. αὐτὸς δ' ἐκεῖνος ὥς φασιν ἐρωτώμενος, διὰ τί τοῖς πλείστοις ἀδικήμασι ζημίαν ἔταξε θάνατον,*

1 Aristot. *'Αθπ.* 12, 3 v. 4 || **5** Aristot. *'Αθπ.* 12, 5 Ael. Aristid. 2 p. 186 v. 5 Keil (2, 537 D.) || **15** Aristot. *'Αθπ.* 7, 1 Aelian v. h. 8, 10 cf. Demosth. 23, 66 (642) || **17** Lycurg. Leocr. 65 Gell. 11, 18 cf. Alciphron 2, 38, 3 || **21** Tzetz. Chil. 5, 342

[S(UMA=)Υ] **1** *χαῦνα* Υ: *χάρμα* S || **5** *οὐκ ἂν* Aristot. Aristid. | *δῆμον*] *θυμὸν* Rei. Canter | *οὐδ'* Aristot. || **6** *ἀνταράξας* (= *ἀναταρ.*) ... *ἐξεῖλεν* Aristot. || **8** *Σεισάχθεια* Wil.: *σεισάχθειαν* || **13** *ὁρίσαι* Cor.: *ὁρίσαντα* || **17** *ἐπιτιμίων*] *κολάσεων* S[m] || **18** *τοῖς ἁμαρτάνουσι ζημία* Υ || **22** *ὁ* S : om. Υ, fort. recte

ἀπεκρίνατο, τὰ μὲν μικρὰ ταύτης ἄξια νομίζειν, τοῖς δὲ μεγάλοις οὐκ ἔχειν μείζονα.

112 L **18.** Δεύτερον δὲ Σόλων τὰς μὲν ἀρχὰς ἁπάσας ὥσπερ f ἦσαν τοῖς εὐπόροις ἀπολιπεῖν βουλόμενος, τὴν δ' ἄλλην
5 μεῖξαι πολιτείαν, ἧς ὁ δῆμος οὐ μετεῖχεν, ἔλαβε τὰ τιμήματα τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας πρώτους ἔταξε καὶ πεντακοσιομεδίμνους προσηγόρευσε· δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια, καὶ 88
10 τούτους ἱππάδα τελοῦντας ἐκάλουν· ζευγῖται δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν, ὃ μέτρων ἦν συναμφοτέρων διακοσίων. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο θῆτες, 2 οἷς οὐδεμίαν ἄρχειν ἔδωκεν ἀρχήν, ἀλλὰ τῷ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας. ὃ 3
15 κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδέν, ὕστερον δὲ παμμέγεθες ἐφάνη· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν διαφόρων ἐνέπιπτεν εἰς τοὺς δικαστάς· καὶ γὰρ ὅσα ταῖς ἀρχαῖς ἔταξε κρίνειν, ὁμοίως καὶ περὶ ἐκείνων εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεις ἔδωκε τοῖς βουλομένοις. λέγεται δὲ καὶ τοὺς νόμους ἀσαφέστερον 4
20 γράψας καὶ πολλὰς ἀντιλήψεις ἔχοντας αὐξῆσαι τὴν τῶν b δικαστηρίων ἰσχύν. μὴ δυναμένους γὰρ ὑπὸ τῶν νόμων διαλυθῆναι περὶ ὧν διεφέροντο, συνέβαινεν ἀεὶ δεῖσθαι δικαστῶν καὶ πᾶν ἄγειν ἀμφισβήτημα πρὸς ἐκείνους,
173 S τρόπον τινὰ τῶν νόμων κυρίους ὄντας. ἐπισημαίνεται 5
25 δ' αὐτὸς αὑτῷ τὴν ἀξίωσιν οὕτως (fr. 5 D.)·

δήμῳ μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον κράτος ὅσσον ἀπαρκεῖ,
τιμῆς οὔτ' ἀφελὼν οὔτ' ἐπορεξάμενος·

3 sq. Aristot. Ἀθπ. 7, 2 pol. 1274a 18. 1281b 25 Pollux 8, 129 cf. Plut. Cato 28, 3 (comp. 1, 3) || 15 Aristot. Ἀθπ. 9, 1 || 26 Aristot. Ἀθπ. 12, 1

[S(UMA=)Υ] 3 δὲ s. s. S || 4 ἀπολείπειν ante ras. S || 5 οὐ⟨πω⟩ Zie. || 11 ὃ μέτρων S[r]: οἷς μέτρον S[m] Υ || 12 τριακοσίων Υ || 24 κυρίους ὄντας S: κυριεύσοντας Υ (κυριεύσαντας U[1]) || 25 ἀξίωσιν S: ἐξίσωσιν Υ || 26 κράτος] γέρας Aristot. | ὅσσον S Aristot.: ὅσον AM ὅσος U | ἀπαρκεῖ Aristot.: ἐπαρκεῖ codd. ἀπήρκει Ri. ἀπαρκεῖν Zie. (l. c. p. 83) 656

οἱ δ' εἶχον δύναμιν καὶ χρήμασιν ἦσαν ἀγητοί, 113 L
καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀεικὲς ἔχειν.
c *ἔστην δ' ἀμφιβαλὼν κρατερὸν σάκος ἀμφοτέροισι,*
νικᾶν δ' οὐκ εἴασ' οὐδετέρους ἀδίκως.

6 *ἔτι μέντοι μᾶλλον οἰόμενος δεῖν ἐπαρκεῖν τῇ τῶν πολ-* 5
λῶν ἀσθενείᾳ, παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πε-
πονθότος ἔδωκε. καὶ γὰρ καὶ πληγέντος ἑτέρου καὶ βια-
σθέντος ἢ βλαβέντος, ἐξῆν τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ
γράφεσθαι τὸν ἀδικοῦντα καὶ διώκειν, ὀρθῶς ἐθίζοντος
τοῦ νομοθέτου τοὺς πολίτας ὥσπερ ἑνὸς μέρη <*σώματος*> 10
7 *συναισθάνεσθαι καὶ συναλγεῖν ἀλλήλοις. τούτῳ δὲ τῷ*
νόμῳ συμφωνοῦντα λόγον αὐτοῦ διαμνημονεύουσιν. ἐρω-
τηθεὶς γὰρ ὡς ἔοικεν ἥτις οἰκεῖται κάλλιστα τῶν πόλεων,
d *ἐκείνην εἶπεν ἐν ᾗ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἧττον οἱ μὴ*
ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδικοῦντας. 15

19. *Συστησάμενος δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν ἐκ*
τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων, ἧς διὰ τὸ ἄρξαι καὶ αὐτὸς
μετεῖχεν, ἔτι δ' ὁρῶν τὸν δῆμον οἰδοῦντα καὶ θρασυνό-
μενον τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει, δευτέραν προσκατένειμε
βουλήν, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης (τεσσάρων οὐσῶν) ἑκατὸν 20
ἄνδρας ἐπιλεξάμενος, οὓς προβουλεύειν ἔταξε τοῦ δήμου
καὶ μηδὲν ἐᾶν ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεσθαι.
2 *τὴν δ' ἄνω βουλὴν ἐπίσκοπον πάντων καὶ φύλακα τῶν*
νόμων ἐκάθισεν, οἰόμενος ἐπὶ δυσὶ βουλαῖς ὥσπερ ἀγκύ-
e *ραις ὁρμοῦσαν, ἧττον ἐν σάλῳ τὴν πόλιν ἔσεσθαι καὶ* 25
3 *μᾶλλον ἀτρεμοῦντα τὸν δῆμον παρέξειν. οἱ μὲν οὖν πλεῖ-* 114 L
στοι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὥσπερ εἴρηται, Σό-

5 Aristot. *Ἀθπ.* 9, 1 Isocr. 20, 3 || 12 mor. 154d || 16 cf. Aristot. *Ἀθπ.* 8, 4 || 23 Aristot. *Ἀθπ.* 4, 4

[S(UMA=)Υ] 6 *λαχεῖν* Salmasius || 7 *καί*[2] om. Υ || 7.8 *βιασθέντος ἢ βλαβέντος* S: *βλαβέντος καὶ βιασθέντος* Υ *ἢ βλαβέντος* del. Li. || 8 *δυναμένῳ καὶ* del. Cob. || 10 *ἑνὸς μέρη σώματος* Cor. (*σώμ. μ.* Xy.): *ἑνὸς μέρους* codd. *ὁμαίμους* Li. *ὡς πονοῦντος μέρους* Krumbholz cl. Plat. rep. 462d *ἑνὸς γένους* Erbse || 14 *ἐκείνη* Υ | *εἰπεῖν* S || 20 *τεττάρων* Υ || 21 *οὓς* S: *οἷς* Υ || 23 *φυλακὴν* Υ || 24.25 *βουλαῖς* (*βουλῆσιν*?) ... *σάλῳ* rhythmum sapiunt iambicum

174 S λωνα συστήσασθαί φασι, καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς δοκεῖ μάλιστα τὸ μηδαμοῦ τὸν Δράκοντα λέγειν μηδ' ὀνομάζειν Ἀρεοπαγίτας, ἀλλὰ τοῖς ἐφέταις ἀεὶ διαλέγεσθαι περὶ τῶν φονικῶν. ὁ δὲ τρισκαιδέκατος ἄξων τοῦ Σό- 4
5 λωνος τὸν ὄγδοον ἔχει τῶν νόμων οὕτως αὐτοῖς ὀνόμασι γεγραμμένον· 'ἀτίμων ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου πάγου ἢ ὅσοι ἐκ τῶν ἐφετῶν ἢ ἐκ πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ ἢ σφαγαῖσιν ἢ f
10 ἐπὶ τυραννίδι ἔφευγον ὅτε ὁ θεσμὸς ἐφάνη ὅδε.' ταῦτα 5 δὴ πάλιν ὡς πρὸ τῆς Σόλωνος ἀρχῆς καὶ νομοθεσίας τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν οὖσαν ἐνδείκνυται. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ πρὸ Σόλωνος ἐν Ἀρείῳ πάγῳ καταδικασθέντες, εἰ πρῶτος Σόλων ἔδωκε τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ τὸ
15 κρίνειν; εἰ μὴ νὴ Δία γέγονέ τις ἀσάφεια τοῦ γράμματος 89 ἢ ἔκλειψις, ὥστε τοὺς ἡλωκότας ἐπ' αἰτίαις αἷς κρίνουσι νῦν Ἀρεοπαγῖται καὶ ἐφέται καὶ πρυτάνεις [ὅτε ὁ θεσμὸς ἐφάνη ὅδε], μένειν ἀτίμους, τῶν ἄλλων ἐπιτίμων γενομένων. ταῦτα μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐπισκόπει.

20 **20.** Τῶν δ' ἄλλων αὐτοῦ νόμων ἴδιος μὲν μάλιστα καὶ παράδοξος ὁ κελεύων ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον. βούλεται δ' ὡς ἔοικε μὴ
115 L ἀπαθῶς μηδ' ἀναισθήτως ἔχειν πρὸς τὸ κοινόν, ἐν ἀσφαλεῖ τιθέμενον τὰ οἰκεῖα καὶ τῷ μὴ συναλγεῖν μηδὲ συν-
25 νοσεῖν τῇ πατρίδι καλλωπιζόμενον, ἀλλ' αὐτόθεν τοῖς τὰ βελτίω καὶ δικαιότερα πράττουσι προσθέμενον συγ- b

20 mor. 550c 823f Aristot. Ἀθπ. 8, 5 Cic. Att. 10, 1, 2 Gell. 2, 12

[S(UMA=)Υ] **3** ἀρεοπαγίταις U ‖ **6** ἀτίμων rubricae instar praefixum esse putat Vollbrecht ‖ **9** ἐπὶ τῶν βασ. Naber ἢ τοῦ βασιλέως Rei. | φθόνῳ S ‖ **10** ἔφευγον Sint.: ἔφυγον Υ διέφυγον S | ὁ om. Υ, cf. l. 17 v. l. ‖ **16** αἷς S¹: ἃς S ras., Υ | κρίνουσι νῦν⁺⁺ἀρεοπ. S: κρίνουσιν οἱ ἀρεοπ. Υ ‖ **17** καὶ ἐφέται om. U | [ὅτε — ὅδε] Stegmann | ὁ postea inser. S ‖ **19** ἐπεσκόπει S ‖ **20** ἴδιος Υ: ὁ ἴδιος S ‖ **22** μὴ Υ: μηδ' S μηδένα Zie. ‖ **24** θέμενον Υ ‖ **26** προθέμενον U¹A¹

κινδυνεύειν καὶ βοηθεῖν μᾶλλον ἢ περιμένειν ἀκινδύνως τὰ τῶν κρατούντων.

2 *Ἄτοπος δὲ δοκεῖ καὶ γελοῖος ὁ τῇ ἐπικλήρῳ διδούς, ἂν ὁ κρατῶν καὶ κύριος γεγονὼς κατὰ τὸν νόμον αὐτὸς μὴ δυνατὸς ᾖ πλησιάζειν, ὑπὸ τῶν ἔγγιστα τοῦ ἀνδρὸς* 5 *ὀπύεσθαι. καὶ τοῦτο δ' ὀρθῶς ἔχειν τινές φασι πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους συνεῖναι, χρημάτων δ' ἕνεκα λαμβάνοντας ἐπικλήρους καὶ τῷ νόμῳ καταβιαζομένους τὴν* 175 S
3 *φύσιν. ὁρῶντες γὰρ ᾧ βούλεται τὴν ἐπίκληρον συνοῦσαν, ἢ προήσονται τὸν γάμον, ἢ μετ' αἰσχύνης καθέξουσι, φι-* 10
c *λοπλουτίας καὶ ὕβρεως δίκην διδόντες. εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ μὴ πᾶσιν, ἀλλὰ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρὸς ᾧ βούλεται διαλέγεσθαι τὴν ἐπίκληρον, ὅπως οἰκεῖον ᾖ καὶ μετ-*
4 *έχον τοῦ γένους τὸ τικτόμενον. εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ καὶ τὸ τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκαθείργνυσθαι μήλου* 15 *κυδωνίου [συγ]κατατραγοῦσαν, καὶ τὸ τρὶς ἑκάστου μη-*
5 *νὸς ἐντυγχάνειν πάντως τῇ ἐπικλήρῳ τὸν λαβόντα. καὶ γὰρ εἰ μὴ γένοιντο παῖδες, ἀλλὰ τιμή τις ἀνδρὸς αὕτη πρὸς σώφρονα γυναῖκα καὶ φιλοφροσύνη, πολλὰ τῶν συλλεγομένων ἑκάστοτε δυσχερῶν ἀφαιροῦσα καὶ ταῖς δια-* 20
6 *φοραῖς οὐκ ἐῶσα παντάπασιν ἀποστραφῆναι. τῶν δ' ἄλ-*
d *λων γάμων ἀφεῖλε τὰς φερνάς, ἱμάτια τρία καὶ σκεύη μικροῦ τιμήματος ἄξια κελεύσας, ἕτερον δὲ μηδέν, ἐπι-* 116 L *φέρεσθαι τὴν γαμουμένην. οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὤνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χά-* 25 *ριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συν-*
7 *οικισμόν. ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος, ἀξιούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ δοθῆναί τινι τῶν πολιτῶν πρὸς γάμον, ἔφη τοὺς μὲν τῆς πόλεως νόμους λελυκέναι τυραννῶν, τοὺς δὲ τῆς φύσεως οὐκ εἶναι δυνατὸς βιάζεσθαι, γάμους νυμφαγω-* 30

3 [Demosth.] 43, 54 (1068) || 14 mor. 138d 279f || 16 mor. 769a cf. Flacelière, Rev. phil. 1949, 123

[S(UMA=)Υ] 4 *αὐτῆς* S || 7 *συνεῖναι* Anon.: *συνιέναι* || 16 *συγκατατραγοῦσαν*: em. Cor. ex mor. || 18 *γίγνοιντο* Υ || 23 *τιμήματος* S[r]: *νομίσματος* S[m]Υ || 26 *γενέσθαι*: em. Cor.

γῶν παρ' ἡλικίαν· ἐν δὲ ταῖς πόλεσι τὴν ἀταξίαν ταύτην
οὐ δοτέον, οὐδὲ περιοπτέον ἀώρους καὶ ἀχαρίστους ἐπι-
πλοκὰς καὶ μηδὲν ἔργον γαμήλιον ἐχούσας μηδὲ τέλος, e
ἀλλὰ γέροντι νέαν ἀγομένῳ φαίη τις ἂν ἐμμελὴς ἄρχων 8
5 *ἢ νομοθέτης τὸ πρὸς τὸν Φιλοκτήτην* (fr. adesp. 10 N[2]),

εὖ γοῦν ὡς γαμεῖν ἔχεις τάλας,

καὶ νέον ἐν δωματίῳ πλουσίας πρεσβύτιδος ὥσπερ οἱ
πέρδικες ἀπὸ συνουσίας παχυνόμενον ἐξανευρὼν μετοι-
176 S *κίσειε πρὸς παρθένον νύμφην ἀνδρὸς δεομένην. ταῦτα*
10 *μὲν οὖν περὶ τούτων.*

21. *Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κωλύων νόμος*
τὸν τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν. καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς με-
θεστῶτας ἱεροὺς νομίζειν, καὶ δίκαιον ἀπέχεσθαι τῶν
οὐχ ὑπαρχόντων, καὶ πολιτικὸν ἀφαιρεῖν τῆς ἔχθρας τὸ
15 *ἀίδιον. ζῶντα δὲ κακῶς λέγειν ἐκώλυσε πρὸς ἱεροῖς καὶ* 2 f
δικαστηρίοις καὶ ἀρχείοις καὶ θεωρίας οὔσης ἀγώνων,
ἢ τρεῖς δραχμὰς τῷ ἰδιώτῃ, δύο δ' ἄλλας ἀποτίνειν εἰς
117 L *τὸ δημόσιον ἔταξε. τὸ γὰρ μηδαμοῦ κρατεῖν ὀργῆς ἀπαί-*
δευτον καὶ ἀκόλαστον, τὸ δὲ πανταχοῦ χαλεπόν, ἐνίοις
20 *δ' ἀδύνατον· δεῖ δὲ πρὸς τὸ δυνατὸν γράφεσθαι τὸν νό-* 90
μον, εἰ βούλεται χρησίμως ὀλίγους, ἀλλὰ μὴ πολλοὺς
ἀχρήστως κολάζειν.

Εὐδοκίμησε δὲ καὶ τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ. πρότε- 3
ρον γὰρ οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει
25 *τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον καταμένειν· ὁ δ' ᾧ βούλεταί τις*

6 mor. 789a || **23sq.** mor. 265e Demosth. 20, 102 (488). 46, 14 (1133). 48, 56 (1183) Aristot. *Ἀθπ.* 35, 2 Isaeus 6, 9 cf. 2, 1. 9, 37 Suid. s. v. *διάθεσις* (Lysias)

[S(UMA=)Υ] **2** *ἀχαρίτους* Υ || **7** *ναίων ἐν δωματίω* Υ || **8** *ἀπὸ* Υ: *ὑπὸ* S *ὑπ' ἀσυνουσίας* Rei. *ἐπὶ συνουσίᾳ* Zie. | *μετοικίσειε* Br.: *μετοικήσει* libri || **9** *παρθένον ἢ νύμφην* S || **12** *τὸν τεθνηκότα* Υ (cf. l. 15): *τοὺς τεθνηκότας* S || **14. 15** *τὸ ἴδιον* U[1] || **19** *ἐνίοις*] *ἴσως* Wytt. *ἐνίοτε* Sint. || **23** *δὲ* om. U | *καὶ* S: *κἂν* Υ et s. s. S

ἐπιτρέψας, εἰ μὴ παῖδες εἶεν αὐτῷ, δοῦναι τὰ αὑτοῦ, φιλίαν τε συγγενείας ἐτίμησε μᾶλλον καὶ χάριν ἀνάγκης,
4 *καὶ τὰ χρήματα κτήματα τῶν ἐχόντων ἐποίησεν. οὐ μὴν ἀνέδην γε πάλιν οὐδ' ἁπλῶς τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ*
b *μὴ νόσων οὕνεκεν ἢ φαρμάκων ἢ δεσμῶν ἢ ἀνάγκῃ κατα-* 5
σχεθεὶς ἢ γυναικὶ πειθόμενος, εὖ πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ πεισθῆναι παρὰ τὸ βέλτιστον οὐδὲν ἡγούμενος τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν, ἀλλ' εἰς ταὐτὸ τὴν ἀπάτην τῇ ἀνάγκῃ καὶ τῷ πόνῳ τὴν ἡδονὴν θέμενος, ὡς οὐχ ἧττον ἐκστῆσαι λογισμὸν ἀνθρώπου δυναμένων. 10

5 *Ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἐξόδοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς πένθεσι καὶ ταῖς ἑορταῖς νόμον ἀπείργοντα τὸ ἄτακτον καὶ ἀκόλαστον, ἐξιέναι μὲν ἱματίων τριῶν μὴ πλέον ἔχουσαν κελεύσας, μηδὲ βρωτὸν ἢ ποτὸν πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα, μηδὲ νύκτωρ* 15
c *πορεύεσθαι πλὴν ἁμάξῃ κομιζομένην λύχνου προφαίνον-* 177 S
6 *τος. ἀμυχὰς δὲ κοπτομένων καὶ τὸ θρηνεῖν πεποιημένα* 118 L
καὶ τὸ κωκύειν ἄλλον ἐν ταφαῖς ἑτέρων ἀφεῖλεν. ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἴασεν, οὐδὲ συντιθέναι πλέον ἱματίων τριῶν, οὐδ' ἐπ' ἀλλότρια μνήματα βαδίζειν χωρὶς ἐκκομι- 20
7 *δῆς. ὧν τὰ πλεῖστα κἀν τοῖς ἡμετέροις νόμοις ἀπηγόρευται· πρόσκειται δὲ τοῖς ἡμετέροις ζημιοῦσθαι τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑπὸ τῶν γυναικονόμων, ὡς ἀνάνδροις καὶ γυναικώδεσι τοῖς περὶ τὰ πένθη πάθεσι καὶ ἁμαρτήμασιν ἐνεχομένους.* 25

22. *Ὁρῶν δὲ τὸ μὲν ἄστυ πιμπλάμενον ἀνθρώπων*
d *ἀεὶ συρρεόντων πανταχόθεν ἐπ' ἀδείας εἰς τὴν Ἀττικήν,*

[S(UMA=)Υ] **4** *οὐδ'* om. S ‖ **5** *μή* ⟨*τις*⟩ Bern. cl. mor. | *ἕνεκεν* Υ | [*ἢ*] *ἀνάγκῃ* Zie. ‖ **6** *πιθόμενος* Cob. Bern. ‖ **10** ne *λογισμῶν ἄνθρωπον* (cl. Mar. 12, 4. Alex. 42, 4. Luc. 25, 2) conicias, cf. Luc. 43, 2. Crass. 23, 9 ‖ **13** *ἐχούσας* Υ ‖ **14** *βροτὸν* U | *ἢ*[2] om. S ‖ **17** *ἀμ⁺⁺χὰς* U[1] ‖ **18** *κωκύειν* A: *κωλύειν* SUM | *ἄλλον*] *ἄλλως* Madvig *λίαν* vel *ἄγαν* Eggink; sed cf. Dittenb. SIG[2] II p. 31 (n. 438; deest in SIG[3]), Nilsson Neue Jahrb. f. d. klass. Altertum 27 (1911) p. 633 adn. 3 ‖ **21** *κἀν* S: *καὶ* Υ ‖ **23** *τὰ τοιαῦτα* S: *ταῦτα* Υ ‖ **24** *πένθη* S: *γένη* Υ et s. s. S ‖ **25** *ἐνεχομένοις* U[1] ‖ **27** *εἰς* Υ: *ἐς* S

τὰ δὲ πλεῖστα τῆς χώρας ἀγεννῆ καὶ φαῦλα, τοὺς δὲ χρωμένους τῇ θαλάττῃ μηδὲν εἰωθότας εἰσάγειν τοῖς μηδὲν ἔχουσιν ἀντιδοῦναι, πρὸς τὰς τέχνας ἔτρεψε τοὺς πολίτας, καὶ νόμον ἔγραψεν, υἱῷ τρέφειν πατέρα μὴ δι-
5 δαξάμενον τέχνην ἐπάναγκες μὴ εἶναι. τῷ μὲν γὰρ Λυ- 2
κούργῳ καὶ πόλιν οἰκοῦντι καθαρὰν ὄχλου ξενικοῦ καὶ χώραν κεκτημένῳ

πολλοῖσι πολλήν, δὶς τόσοις δὲ πλείονα

κατ' Εὐριπίδην (fr. 995 N[2]), καὶ τὸ μέγιστον, εἱλωτικοῦ
10 πλήθους, ὃ βέλτιον ἦν μὴ σχολάζειν, ἀλλὰ τριβόμενον ἀεὶ καὶ πονοῦν ταπεινοῦσθαι, περικεχυμένου τῇ Λακεδαίμονι, καλῶς εἶχεν ἀσχολιῶν ἐπιπόνων καὶ βαναύσων e
ἀπαλλάξαντα τοὺς πολίτας συνέχειν ἐν τοῖς ὅπλοις, μίαν
110 L τέχνην ταύτην ἐκμανθάνοντας καὶ ἀσκοῦντας. Σόλων δὲ 3
15 τοῖς πράγμασι τοὺς νόμους μᾶλλον ἢ τὰ πράγματα τοῖς νόμοις προσαρμόζων, καὶ τῆς χώρας τὴν φύσιν ὁρῶν γλίσχρως τοῖς γεωργοῦσι διαρκοῦσαν, ἀργὸν δὲ καὶ σχολαστὴν ὄχλον οὐ δυναμένην τρέφειν, ταῖς τέχναις ἀξίωμα περιέθηκε, καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἔταξεν ἐπι-
20 σκοπεῖν ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοὺς ἀργοὺς κολάζειν. ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον, τὸ μηδὲ τοῖς 4
178 S ἐξ ἑταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν, ὡς Ἡρακλείδης ἱστόρηκεν ὁ Ποντικός (fr. 146 f
Wehrli). ὁ γὰρ ἐν γάμῳ παρορῶν τὸ καλὸν οὐ τέκνων
25 ἕνεκα δῆλός ἐστιν, ἀλλ' ἡδονῆς ἀγόμενος γυναῖκα, τόν τε μισθὸν ἀπέχει, καὶ παρρησίαν αὑτῷ πρὸς τοὺς γενομένους οὐκ ἀπολέλοιπεν, οἷς αὐτὸ τὸ γενέσθαι πεποίηκεν ὄνειδος.

14 cf. Demosth. 57, 32 (1308) Herod. 2, 177 Diod. 1, 77, 5 Diog. L. 1, 55

[S(UMA=)Υ] 4 πατέρα S: τὸν πατέρα Υ || 7 κεκτημένην Herw. (del. Li.) || 8 πολλοῖσι Musgrave: πολλοῖς Υ. om. S || 10 βέλτιστον Υ || 17 τοῖς γεωργοῦσι γλίσχρως U | δὲ S: τε Υ et s. s. S | σχολὴν U || 18 ἀξιώματα S || 26 γεννωμένους Cor. Ri. cl. Lyc. 14, 3. Plat. leg. 791e

23. Ὅλως δὲ πλείστην ἔχειν ἀτοπίαν οἱ περὶ τῶν γυναικῶν νόμοι τῷ Σόλωνι δοκοῦσι. μοιχὸν μὲν γὰρ ἀνελεῖν τῷ λαβόντι δέδωκεν· ἐὰν δ' ἁρπάσῃ τις ἐλευθέραν
91 γυναῖκα καὶ βιάσηται, ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς ἔταξε, κἂν προαγωγεύῃ, δραχμὰς εἴκοσι, πλὴν ὅσαι πεφασμένως πω- 5 λοῦνται, λέγων τὰς ἑταίρας· αὗται γὰρ ἐμφανῶς φοι-
2 τῶσι πρὸς τοὺς διδόντας. ἔτι δ' οὔτε θυγατέρας πωλεῖν οὔτ' ἀδελφὰς δίδωσι, πλὴν ἂν μὴ λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγενημένην. τὸ δ' αὐτὸ πρᾶγμα ποτὲ μὲν πικρῶς καὶ ἀπαραιτήτως κολάζειν, ποτὲ δ' εὐκόλως καὶ παίζον- 10 τα, πρόστιμον ζημίαν τὴν τυχοῦσαν ὁρίσαντα, ἄλογόν 120 L ἐστι· πλὴν εἰ μὴ σπανίζοντος τότε τοῦ νομίσματος ἐν τῇ πόλει μεγάλας ἐποίει τὰς ἀργυρικὰς ζημίας τὸ δυσπό-
b 3 ριστον. εἰς μέν γε τὰ τιμήματα τῶν θυσιῶν λογίζεται πρόβατον καὶ δραχμὴν ἀντὶ μεδίμνου, τῷ δ' Ἴσθμια 15 νικήσαντι δραχμὰς ἑκατὸν ἔταξε δίδοσθαι, τῷ δ' Ὀλυμπιονίκῃ πεντακοσίας, λύκον δὲ τῷ κομίσαντι πέντε δραχμάς, λυκιδέα δὲ μίαν, ὧν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος (fr. 147 Wehrli) τὸ μὲν βοὸς εἶναι, τὸ δὲ προβάτου τιμήν.
4 ἃς γὰρ ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ τῶν ἀξόνων ὁρίζει τιμὰς τῶν 20 ἐκκρίτων ἱερείων, εἰκὸς μὲν εἶναι πολλαπλασίας, ἄλλως δὲ κἀκεῖναι πρὸς τὰς νῦν εὐτελεῖς εἰσιν. ἀρχαῖον δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πολεμεῖν τοῖς λύκοις, βελτίονα νέμειν ἢ
5 γεωργεῖν χώραν ἔχουσι. καὶ τὰς φυλὰς εἰσὶν οἱ λέγοντες

1 Lys. 10, 19 al., cf. Wachsmuth, Stadt Athen etc. II, 1, 450 adn. || 15 Diog. L. 1, 55 || 24 Herod. 5, 66 Eurip. Ion 1579 Strab. 8, 383 Poll. 8, 109 Steph. Byz. s. v. *Αἰγικόρεως*

[S(UMA=)Υ] 3 *ἐλευθέραν*] *ἀλλοτρίαν* S[m] || 5 *πεφασμένω* U | *πωλοῦνται*] cf. Wachsmuth l. l. || 6 *λέγων* (Rei.) Wil.: *λέγω δὲ* || 8 *ἂν καταλάβῃ* Herw. *μὴ* del. Ha., sed cf. Kühner-Gerth II 219 || 11 *ὁρίζοντα* Υ | *ὁρίσαντα τὴν τυχοῦσαν* Li. || 14 *θυσιῶν*] *οὐσιῶν* Wilcken Herm. 63, 237, sed cf. l. 20 || 16 *ἔταξεν ἑκατὸν* Υ | *ὀλυμπιονίκῃ* S[r]: *ὀλύμπια* S[m]Υ || 17 post *δραχμὰς* add. *ἔδωκε* Υ || 18 *λυκιδέα* ante ras. S, ut vid. (item Xy.): *λυκίδα* Υ et post ras. S | *ὧν* Steph.: *ὡς* libri, sed supra lin. S (fort. igitur [*ὡς*] *φησὶ δ' ὁ*?) || 21 *ἐκκρίτων*, punctum sub τ et τ in ras., S | *ἱερείων*, ει ut vid. ex ε corr., S || 22 *τὰς νῦν* Steph.: *τὰ νῦν*

οὐκ ἀπὸ τῶν Ἴωνος υἱῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς ἃ c
διηρέθησαν οἱ βίοι τὸ πρῶτον ὠνομάσθαι, τὸ μὲν μάχι-
179 S μον Ὁπλητας, τὸ δ' ἐργατικὸν Ἀργαδεῖς, δυεῖν δὲ τῶν
λοιπῶν Γελέοντας μὲν τοὺς γεωργούς, Αἰγικορεῖς δὲ τοὺς
5 ἐπὶ νομαῖς καὶ προβατείαις διατρίβοντας.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς ὕδωρ οὔτε ποταμοῖς ἐστιν ἀεννάοις οὔτε 6
λίμναις τισὶν οὔτ' ἀφθόνοις πηγαῖς ἡ χώρα διαρκής,
ἀλλ' οἱ πλεῖστοι φρέασι ποιητοῖς ἐχρῶντο, νόμον ἔγρα-
121 L ψεν, ὅπου μέν ἐστι δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆ-
10 σθαι τούτῳ· τὸ δ' ἱππικὸν διάστημα τεσσάρων ἦν στα-
δίων· ὅπου δὲ πλεῖον ἀπέχει, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον· ἐὰν
δ' ὀρύξαντες ὀργυιῶν δέκα βάθος παρ' ἑαυτοῖς μὴ εὕ-
ρωσι, τότε λαμβάνειν παρὰ τοῦ γείτονος, ἑξάχουν ὑδρίαν d
δὶς ἑκάστης ἡμέρας πληροῦντας· ἀπορίᾳ γὰρ ᾤετο δεῖν
15 βοηθεῖν, οὐκ ἀργίαν ἐφοδιάζειν. ὥρισε δὲ καὶ φυτειῶν 7
μέτρα μάλ' ἐμπείρως, τοὺς μὲν ἄλλο τι φυτεύοντας ἐν
ἀγρῷ πέντε πόδας ἀπέχειν τοῦ γείτονος κελεύσας, τοὺς
δὲ συκῆν ἢ ἐλαίαν ἐννέα· πορρωτέρω γὰρ ἐξικνεῖται ταῦ-
τα ταῖς ῥίζαις καὶ οὐ πᾶσι γειτνιᾷ τοῖς φυτοῖς ἀσινῶς,
20 ἀλλὰ καὶ τροφὴν παραιρεῖται καὶ βλάπτουσαν ἐνίοις
ἀπορροὴν ἀφίησι. βόθρους δὲ καὶ τάφρους τὸν βουλό- 8
μενον ἐκέλευσεν ὀρύσσειν, ὅσον ἐμβάλλει βάθος ἀφιστά-
μενον μῆκος τἀλλοτρίου, καὶ μελισσῶν σμήνη καθιστά-
μενον, ἀπέχειν τῶν ὑφ' ἑτέρου πρότερον ἱδρυμένων πό- e
25 δας τριακοσίους.

24. Τῶν δὲ γινομένων διάθεσιν πρὸς ξένους ἐλαίου
μόνον ἔδωκεν, ἄλλα δ' ἐξάγειν ἐκώλυσε, καὶ κατὰ τῶν
ἐξαγόντων ἀρὰς τὸν ἄρχοντα ποιεῖσθαι προσέταξεν, ἢ
τίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς τὸ δημόσιον· καὶ πρῶ- 2

15 sq. Iustin. Dig. 10, 1, 13

[S(UMA=)Υ] 2 ὀνομάσαι S[r] || 3 ὁπλίτας ... ἐργάδεις: em. Cob. || 4 Γελέοντας Sint.: τελέοντας S[r] γεδέοντας S[m] Υ || 6 ἀενάοις C || 8. 9 φρέασι — δημόσιον om. U[1] || 11 ἀπεῖχε Υ || 16 μᾶλλον U || 22 ἐκέλευεν S || 29 ἐκτίνειν Υ et ἐκ s. s. S

τος ἄξων ἐστὶν ὁ τοῦτον περιέχων τὸν νόμον. οὐκ ἂν οὖν τις ἡγήσαιτο παντελῶς ἀπιθάνους τοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ σύκων ἐξαγωγὴ τὸ παλαιὸν ἀπείρητο, καὶ τὸ φαίνειν ἐνδεικνύμενον τοὺς ἐξάγοντας κληθῆναι συκοφαντεῖν. 5

3 Ἔγραψε δὲ καὶ βλάβης τετραπόδων νόμον, ἐν ᾧ καὶ 122 L f κύνα δάκνοντα παραδοῦναι κελεύει κλοιῷ τριπήχει δεδεμένον· τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν πρὸς ἀσφάλειαν. 180 S

4 Παρέχει δ' ἀπορίαν καὶ ὁ τῶν δημοποιήτων νόμος, ὅτι γενέσθαι πολίτας οὐ δίδωσι πλὴν τοῖς φεύγουσιν 10 ἀειφυγίᾳ τὴν ἑαυτῶν ἢ πανεστίοις Ἀθήναζε μετοικιζο- 92 μένοις ἐπὶ τέχνῃ. τοῦτο δὲ ποιῆσαί φασιν αὐτὸν οὐχ οὕτως ἀπελαύνοντα τοὺς ἄλλους, ὡς κατακαλούμενον Ἀθήναζε τούτους ἐπὶ βεβαίῳ τῷ μεθέξειν τῆς πολιτείας, καὶ ἅμα πιστοὺς νομίζοντα τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας τὴν 15 ἑαυτῶν διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δ' ἀπολελοιπότας διὰ τὴν γνώμην.

5 Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν δημοσίῳ σιτήσεως, ὅπερ αὐτὸς παρασιτεῖν κέκληκε. τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐᾷ σιτεῖσθαι πολλάκις, ἐὰν δ' ᾧ καθήκει μὴ 20 βούληται, κολάζει, τὸ μὲν ἡγούμενος πλεονεξίαν, τὸ δ' ὑπεροψίαν τῶν κοινῶν.

25. Ἰσχὺν δὲ τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὺς ἔδωκε, καὶ κατεγράφησαν εἰς ξυλίνους ἄξονας ἐν πλαι- b σίοις † περιέχουσι στρεφομένους, ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἐν 25 Πρυτανείῳ λείψανα μικρὰ διεσῴζετο, καὶ προσηγορεύ-

1 mor. 523b Athen. 3, 74e = FGrH 334 F 12 (Istros) Etym. M. 733, 39 s. v. συκοφαντία schol. Aristoph. Plut. 31 schol. Plat. rep. 340d = Suid. s. v. συκοφαντεῖν || 23 Aristot. Ἀθπ. 7, 2

[S(UMA=)Υ] 2 ἀπιθάνως Etym. M || 4 συκοφάντην S^m Υ || 7 δάκνοντα S: δακόντα Υ et s. s. S, cf. Xen. Hell. 2, 4, 41 || 8 τὸ — χαρίεν del. Naber | post ἀσφάλειαν lac. stat. Ri. || 10 πολίταις Υ || 12 φησὶν Υ || 21 κολάζειν S || 25 περιέχουσι] κνώδαξι vel περόνῃ Salmasius περὶ ἥλους Rei. | στρεφομένοις Salmasius

θησαν, ὡς Ἀριστοτέλης (*Ἀθπ.* 7,1) *φησί, κύρβεις. καὶ* 2
Κρατῖνος ὁ κωμικὸς εἴρηκέ που (fr. 274 K.)·

πρὸς τοῦ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, οἷσι νῦν
φρύγουσιν ἤδη τὰς κάχρυς τοῖς κύρβεσιν.

123 L *ἔνιοι δέ φασιν ἰδίως, ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχον-*
6 *ται, κύρβεις, ἄξονας δὲ τοὺς ἄλλους ὠνομάσθαι. κοινὸν* 3
μὲν οὖν ὤμνυεν ὅρκον ἡ βουλὴ τοὺς Σόλωνος νόμους
ἐμπεδώσειν, ἰδίως δ' ἕκαστος τῶν θεσμοθετῶν ἐν ἀγορᾷ
πρὸς τῷ λίθῳ, καταφατίζων, εἴ τινα παραβαίη τῶν θε-
10 *σμῶν, ἀνδριάντα χρυσοῦν ἰσομέτρητον ἀναθήσειν ἐν Δελ-*
φοῖς.

Συνιδὼν δὲ τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ τὴν κίνη- 4 c
σιν τῆς σελήνης οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως οὔτ' ἀνί-
σχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας
181 S *καὶ καταλαμβάνουσαν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐ-*
16 *τὴν μὲν ἔταξε ταύτην ἕνην καὶ νέαν καλεῖσθαι, τὸ μὲν*
πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς τῷ παυομένῳ μηνί, τὸ δὲ
λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος, πρῶτος
ὡς ἔοικεν ὀρθῶς ἀκούσας Ὁμήρου (Od. 14, 162. 19, 307)
20 *λέγοντος*·

τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἱσταμένοιο·

τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νουμηνίαν ἐκάλεσε. τὰς δ' ἀπ' εἰ- 5
κάδος οὐ προστιθείς, ἀλλ' ἀφαιρῶν καὶ ἀναλύων, ὥσπερ d
τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἑώρα, μέχρι τριακάδος ἠρίθμησεν.

1 Busolt Gr. G. II[2] 291 adn., Wilamowitz, Aristot. u. Athen. I 45 adn. 7 || 6 Plat. Phaedr. 235d Aristot. *Ἀθπ.* 7, 1. 55, 5 [Heracl. Pont.] 1, 11 (= FHG II 209) Pollux 8, 86 || 16 cf. schol. Aristoph. nub. 1186

[S(UMA=)Υ] 3 *πρὸ*[ς] *τοῦ* S || 4 *κάχρυς* SU: *κέχρυς* MA | *τοῖς* S: *ταῖς* Υ || 8 *ἴδιον* Υ || 9 *τινα* Aristot. 7, 1: *τι* || 15 *παρ-ερχομένην*, ρ[2] s. s., S | *αὐτὴν*] *ταύτην*, deinde [*ταύτην*] Zie. || 17 *περὶ σύνοδον μόριον* Unger || 22 *τὰς*+++ *ἀπ'* S *τὴν δ' ἀπ'* Υ || 24 *σελήνης ἑώρα* S[1]: *σελήνης ἧς ἑώρα* S[2]Υ

6 *Ἐπεὶ δὲ τῶν νόμων εἰσενεχθέντων ἔνιοι τῷ Σόλωνι καθ' ἑκάστην προσῄεσαν ἡμέραν, ἐπαινοῦντες ἢ ψέγοντες ἢ συμβουλεύοντες ἐμβάλλειν τοῖς γεγραμμένοις ὅ τι τύχοιεν ἢ ἀφαιρεῖν, πλεῖστοι δ' ἦσαν οἱ πυνθανόμενοι καὶ ἀνακρίνοντες καὶ κελεύοντες αὐτόν, ὅπως ἕκαστον ἔχει* 124 L *καὶ πρὸς ἣν κεῖται διάνοιαν ἐπεκδιδάσκειν καὶ σαφηνί-* 6 *ζειν, ὁρῶν ὅτι ταῦτα καὶ τὸ μὴ πράττειν ἄτοπον καὶ τὸ πράττειν ἐπίφθονον, ὅλως δὲ ταῖς ἀπορίαις ὑπεκστῆναι βουλόμενος καὶ διαφυγεῖν τὸ δυσάρεστον καὶ τὸ φιλαί-*
e *τιον τῶν πολιτῶν* (*‘ἔργμασι’ γὰρ ‘ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἁδεῖν* 10 *χαλεπόν’, ὡς αὐτὸς* (fr. 5, 11 D.) *εἴρηκε*), *πρόσχημα τῆς πλάνης τὴν ναυκληρίαν ποιησάμενος ἐξέπλευσε, δεκαετῆ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἀποδημίαν αἰτησάμενος. ἤλπιζε γὰρ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καὶ τοῖς νόμοις αὐτοὺς ἔσεσθαι συνήθεις.* 15

26. *Πρῶτον μὲν οὖν εἰς Αἴγυπτον ἀφίκετο, καὶ διέτριψεν, ὡς* [*καὶ πρότερον*] *αὐτός φησι* (fr. 6 D.),

Νείλου ἐπὶ προχοῇσι Κανωβίδος ἐγγύθεν ἀκτῆς.

χρόνον δέ τινα καὶ τοῖς περὶ Ψένωπιν τὸν Ἡλιοπολίτην καὶ Σῶγχιν τὸν Σαΐτην, λογιωτάτοις οὖσι τῶν ἱερέων, 20 *συνεφιλοσόφησε· παρ' ὧν καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀκούσας λόγον, ὡς Πλάτων* (Tim. 21 sq. Critias 108 d) *φησίν,*
f *ἐπεχείρησε διὰ ποιήματος ἐξενεγκεῖν εἰς τοὺς Ἕλληνας.*
2 *ἔπειτα πλεύσας εἰς Κύπρον, ἠγαπήθη διαφερόντως ὑπὸ* 182 S *Φιλοκύπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς εἶχεν οὐ μεγά-* 25 *λην πόλιν, ᾠκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ Θησέως περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν ἐν χωρίοις ὀχυροῖς μέν, ἄλλως δὲ*

1 Herod. 1, 29 Aristot. *Ἀθπ.* 11, 1 || **16** cf. cap. 31, 6 Strab. 2, 102

[S(UMA=)Υ] **3** *ἐμβαλεῖν*: em. Cor. || **7. 8** *ἄτοπον καὶ τὸ πράττειν* om. U || **9** *τὸ*[2] om. Z || **11** *πρόσσχημα*, ut vid., S || **12** *προσποιησάμενος* S || **14** *τοὺς νόμους* Υ || **17** *καὶ πρότερον* om. Z recte || **18** *προχοαῖσι* S || **19** *ψένωφιν* Υ *ψενῶφις* S[m] | *ἡλιουπολίτην*: em. Cob. || **20** *σώγχ+ιν*, σ eras., ut vid., S | *λογϊωτάτοις*, ϊ s. s., S | *ἱερῶν* Υ || **21** *συνεφιλοσόφησε*, *σό* s. s., S || **27** *ποταμὸν* ⟨*καὶ*⟩ Zie.

δυσχερέσι καὶ φαύλοις κειμένην. ἔπεισεν οὖν αὐτὸν ὁ 3 93
125 L Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα τὴν πόλιν
ἡδίονα καὶ μείζονα κατασκευάσαι, καὶ παρὼν ἐπεμελήθη
τοῦ συνοικισμοῦ καὶ διεκόσμησε πρός τε διαγωγὴν ἄρι-
5 στα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε πολλοὺς μὲν οἰκήτορας
τῷ Φιλοκύπρῳ προσελθεῖν, ζηλῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους βα-
σιλεῖς. διὸ καὶ τῷ Σόλωνι τιμὴν ἀποδιδούς, Αἴπειαν τὴν
πόλιν καλουμένην πρότερον ἀπ' ἐκείνου Σόλους προσ-
ηγόρευσε. καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ συνοικισμοῦ· προσ- 4
10 αγορεύσας γὰρ ἐν ταῖς ἐλεγείαις τὸν Φιλόκυπρον (fr. 7 D.),

νῦν δὲ (φησὶ) σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ'
ἀνάσσων
τήνδε πόλιν ναίοις καὶ γένος ὑμέτερον· b
αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηὶ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου
15 ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος,
οἰκισμῷ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ κῦδος ὀπάζοι
ἐσθλὸν καὶ νόστον πατρίδ' ἐς ἡμετέρην.

27. Τὴν δὲ πρὸς Κροῖσον ἔντευξιν αὐτοῦ δοκοῦσιν
ἔνιοι τοῖς χρόνοις ὡς πεπλασμένην ἐξελέγχειν. ἐγὼ δὲ
20 λόγον ἔνδοξον οὕτω καὶ τοσούτους μάρτυρας ἔχοντα καὶ
(ὃ μεῖζόν ἐστι) πρέποντα τῷ Σόλωνος ἤθει καὶ τῆς ἐκεί-
νου μεγαλοφροσύνης καὶ σοφίας ἄξιον, οὔ μοι δοκῶ
προήσεσθαι χρονικοῖς τισι λεγομένοις κανόσιν, οὓς μυ- c
ρίοι διορθοῦντες, ἄχρι σήμερον εἰς οὐδὲν αὑτοῖς ὁμολο-
25 γούμενον δύνανται καταστῆσαι τὰς ἀντιλογίας. τὸν δ' οὖν 2
Σόλωνά φασιν εἰς Σάρδεις δεηθέντι τῷ Κροίσῳ παρα-
γενόμενον παθεῖν τι παραπλήσιον ἀνδρὶ χερσαίῳ κατιόντι

1 Etym. M. 721, 45 s. v. Σόλοι || 7 cf. FHG IV 482 || Cap. 27—28 Herod. 1, 30sq. 1, 86 Diod. 9, 2. 26—28 Diog. L. 1, 51 mor. 58e al.

[S(UMA=)Υ] 4 συνδιεκόσμησε Υ || 6 συνελθεῖν S[m]Υ | βασιλέας Υ || 7 αἰπεῖαν Υ Etym. M.: ἔπειαν S || 8 πόλιν Υ Etym. M.: s. s. S || 13 ὑμετέρην Zie. Festschr. Zucker 385 || 14 σὺν S || 19 ἐλέγχειν Υ || 21 μεῖζον] μέγιστον S[m]

3 πρῶτον ἐπὶ θάλασσαν. ἐκεῖνός τε γὰρ ὁρῶν ἄλλον ἐξ 126 L
ἄλλου ποταμὸν ᾤετο τὴν θάλασσαν εἶναι, καὶ τῷ Σό- 183 S
λωνι, τὴν αὐλὴν διαπορευομένῳ καὶ πολλοὺς ὁρῶντι τῶν
βασιλικῶν κεκοσμημένους πολυτελῶς καὶ σοβοῦντας ἐν
ὄχλῳ προπομπῶν καὶ δορυφόρων, ἕκαστος ἐδόκει Κροῖ- 5
σος εἶναι, μέχρι πρὸς αὐτὸν ἤχθη, πᾶν ὅσον ἐν λίθοις,
d ἐν βαφαῖς ἐσθῆτος, ἐν τέχναις χρυσοῦ περὶ κόσμον ἐκ-
πρεπὲς ἔχειν ἢ περιττὸν ἢ ζηλωτὸν ἐδόκει περικείμενον,
4 ὡς δὴ θέαμα σεμνότατον ὀφθείη καὶ ποικιλώτατον. ἐπεὶ
δ' ὁ Σόλων ἄντικρυς καταστὰς οὔτ' ἔπαθεν οὐδὲν οὔτ' 10
εἶπε πρὸς τὴν ὄψιν ὧν ὁ Κροῖσος προσεδόκησεν, ἀλλὰ
καὶ δῆλος ἦν τοῖς εὖ φρονοῦσι τῆς ἀπειροκαλίας καὶ
μικροπρεπείας καταφρονῶν, ἐκέλευσεν αὐτῷ τούς τε θη-
σαυροὺς ἀνοῖξαι τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἄλλην ἄγοντας
ἐπιδεῖξαι μηδὲν δεομένῳ κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν. 15
5 ἤρκει γὰρ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τοῦ τρόπου κατανόησιν παρα-
e 6 σχεῖν. ὡς δ' οὖν αὖθις ⟨εἰσ⟩ήχθη γεγονὼς ἁπάντων
θεατής, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροῖσος, εἴ τινα οἶδεν ἀνθρώ-
πων ἑαυτοῦ μακαριώτερον. ἀποφηναμένου δὲ τοῦ Σόλω-
νος ὅτι οἶδε Τέλλον αὐτοῦ πολίτην, καὶ διεξελθόντος ὅτι 20
χρηστὸς ἀνὴρ ὁ Τέλλος γενόμενος καὶ παῖδας εὐδοκίμους
καταλιπὼν καὶ βίον οὐδενὸς ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαίων ἐτε-
λεύτησεν ἐνδόξως ἀριστεύσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἤδη
μὲν ἀλλόκοτος ἐδόκει [εἶναι] τῷ Κροίσῳ καὶ ἄγροικος,
εἰ μὴ πρὸς ἀργύριον πολὺ μηδὲ χρυσίον τῆς εὐδαιμονίας 25
ποιεῖται τὴν ἀναμέτρησιν, ἀλλὰ δημοτικοῦ καὶ ἰδιώτου
βίον καὶ θάνατον ἀνθρώπου μᾶλλον ἢ τοσαύτην ἀγα-
f 7 πώη δύναμιν καὶ ἀρχήν. οὐ μὴν ἀλλὰ πάλιν ἠρώτησεν 127 L
αὐτόν, εἰ μετὰ Τέλλον ἄλλον ἔγνωκεν ἀνθρώπων εὐδαι-
μονέστερον. πάλιν δὲ τοῦ Σόλωνος εἰπόντος εἰδέναι καὶ 30
Κλέοβιν καὶ Βίτωνα, φιλαδέλφους καὶ φιλομήτορας δια-

[S(UMA=)Υ] **1** θάλατταν Υ || **16** τῷ τρόπῳ S || **17** εἰσήχθη Li. (cf. Them. 28, 1): ἤχθη || **18** εἶδεν, οἶ supra εἶ scr., S || **19** αὐτοῦ Υ || **20** οἶδε del. Sint. || **22** ἀπολιπὼν Υ | τῶν ἀναγκαίων om. Υ || **24** [εἶναι] Li. || **26** ποιεῖται τὴν om. S[r] || **30** εἰδέναι καὶ om. Υ

φερόντως ἄνδρας, οἳ τὴν μητέρα τῶν βοῶν βραδυνόντων ὑποδύντες αὐτοὶ τῷ ζυγῷ τῆς ἁμάξης ἐκόμισαν πρὸς 94
184 S τὸ τῆς Ἥρας ἱερόν, εὐδαιμονιζομένην ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ χαίρουσαν, εἶτα θύσαντες καὶ πιόντες οὐκέτι μεθ'
5 ἡμέραν ἀνέστησαν, ἀλλὰ τεθνηκότες ἀναλγῆ καὶ ἄλυπον ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ θάνατον ὤφθησαν, 'ἡμᾶς δ'' εἶπεν ἤδη πρὸς ὀργὴν ὁ Κροῖσος 'εἰς οὐδένα τίθης εὐδαιμόνων ἀριθμὸν ἀνθρώπων;' καὶ ὁ Σόλων, οὔτε κολακεύειν βου- 8 λόμενος αὐτὸν οὔτε περαιτέρω παροξύνειν, 'Ἕλλησιν'
10 εἶπεν 'ὦ βασιλεῦ Λυδῶν, πρός τε τἆλλα μετρίως ἔχειν ἔδωκεν ὁ θεός, καὶ σοφίας τινὸς ἀθαρσοῦς ὡς ἔοικε καὶ δημοτικῆς, οὐ βασιλικῆς οὐδὲ λαμπρᾶς, ὑπὸ μετριότητος ἡμῖν μέτεστιν, ἣ τύχαις ὁρῶσα παντοδαπαῖς χρώ- b μενον ἀεὶ τὸν βίον, οὐκ ἐᾷ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς μέγα
15 φρονεῖν οὐδὲ θαυμάζειν ἀνδρὸς εὐτυχίαν μεταβολῆς χρόνον ἔχουσαν. ἔπεισι γὰρ ἑκάστῳ ποικίλον ἐξ ἀδήλου τὸ 9 μέλλον. ᾧ δ' εἰς τέλος ὁ δαίμων ἔθετο τὴν εὐπραξίαν, τοῦτον εὐδαίμονα νομίζομεν. ὁ δὲ ζῶντος ἔτι καὶ κινδυνεύοντος ἐν τῷ βίῳ μακαρισμὸς ὥσπερ ἀγωνιζομένου
20 κήρυγμα καὶ στέφανος ἐστὶν ἀβέβαιος καὶ ἄκυρος.' ταῦτ' εἰπὼν ὁ Σόλων ἀπηλλάττετο, λυπήσας μέν, οὐ νουθετήσας δὲ τὸν Κροῖσον.

28. Ὁ δὲ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἐτύγχανε γὰρ εἰς Σάρ-
128 L δεις μετάπεμπτος γεγονὼς ὑπὸ Κροίσου καὶ τιμώμενος,
25 ἠχθέσθη τῷ Σόλωνι μηδεμιᾶς τυχόντι φιλανθρωπίας, c καὶ προτρέπων αὐτόν 'ὦ Σόλων' ἔφη, 'τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἥδιστα ὁμιλεῖν.' καὶ ὁ Σόλων 'μὰ Δία' εἶπεν, 'ἀλλ' ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἄριστα.'

23 Diod. 9,28 cf. 15,7,1 Val. Max. 7,2, ext. 11 || **26** Tzetz. Chil. 5,382

[S(UMA=)Υ] **9** *οὐδέ*, s. s. *οὔτε*, S || **11** *ὁ θεὸς ἔδωκε* Υ | *ἀθαρσοῦς* Cob.: *εὐθαρσοῦς* || **12** *οὐ* om. Υ || **17** *τέλος* ⟨*παραμένουσαν*⟩ Rei. | ⟨*κατ*⟩*έθετο* Zie. cl. Dion. 2, 2. Pel. 34, 5 (sed cf. Pyrrh. 26, 1) || **23** *παρετύγχανε* Wil. || **24** *γεγονὼς μετάπεμπτος* Υ *γεγονὼς* del. Zie. || **26** *αὐτὸν* + *σόλων* S

2 Τότε μὲν οὖν ὁ Κροῖσος οὕτω τοῦ Σόλωνος κατεφρόνησεν. ἐπεὶ δὲ Κύρῳ συμβαλὼν ἐκρατήθη μάχῃ, καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσε, καὶ ζῶν ἁλοὺς αὐτὸς ἔμελλε καταπίμπρασθαι, καὶ γενομένης πυρᾶς ἀνεβιβάσθη δεδεμένος, θεωμένων Περσῶν ἁπάντων καὶ Κύρου παρόντος, 5 ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο καὶ δυνατὸς ἦν τῇ φωνῇ φθεγξάμενος
3 ἀνεβόησε τρὶς 'ὦ Σόλων'. θαυμάσας οὖν ὁ Κῦρος 185 S
d ἔπεμψε τοὺς ἐρησομένους, ὅστις ἀνθρώπων ἢ θεῶν οὗτός ἐστιν ὁ Σόλων, ὃν ἐν τύχαις ἀπόροις μόνον ἀνακαλεῖται.
4 καὶ ὁ Κροῖσος οὐδὲν ἀποκρυψάμενος εἶπεν ὅτι 'τῶν 10 παρ' Ἕλλησι σοφῶν εἷς οὗτος ἦν ὁ ἀνήρ, ὃν ἐγὼ μετεπεμψάμην, οὐκ ἀκοῦσαί τι βουλόμενος οὐδὲ μαθεῖν ὧν ἐνδεὴς ἤμην, ἀλλ' ὡς δή μοι θεατὴς γένοιτο καὶ μάρτυς ἀπίοι τῆς εὐδαιμονίας ἐκείνης, ἣν ἀποβαλεῖν ἄρα μεῖζον
5 ἦν κακὸν ἢ λαβεῖν ἀγαθόν. λόγος γὰρ ἦν καὶ δόξα τἀγα- 15 θὸν παρούσης· αἱ μεταβολαὶ δέ μοι αὐτῆς εἰς πάθη δεινὰ καὶ συμφορὰς ἀνηκέστους ἔργῳ τελευτῶσι. καὶ ταῦτ' ἐκεῖνος ὁ ἀνήρ, ἐκ τῶν τότε τὰ νῦν τεκμαιρόμενος,
e ἐκέλευε τὸ τέλος τοῦ βίου σκοπεῖν, καὶ μὴ θρασυνόμενον
6 ἀβεβαίοις ὑπονοίαις ὑβρίζειν.' ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἀνηνέχθη 20 πρὸς τὸν Κῦρον, ἅτε δὴ σοφώτερος ὢν τοῦ Κροίσου, καὶ τὸν λόγον τοῦ Σόλωνος ἰσχυρὸν ἐν τῷ παραδείγματι βλέπων, οὐ μόνον ἀφῆκε τὸν Κροῖσον, ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἐφ' ὅσον ἔζη διετέλεσε, καὶ δόξαν ἔσχεν ὁ Σόλων, ἑνὶ 129 L λόγῳ τὸν μὲν σώσας, τὸν δὲ παιδεύσας τῶν βασιλέων. 25

29. Οἱ δ' ἐν ἄστει πάλιν ἐστασίαζον ἀποδημοῦντος τοῦ Σόλωνος, καὶ προειστήκει τῶν μὲν Πεδιέων Λυκοῦργος, τῶν δὲ Παράλων Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος, Πεισίστρατος δὲ τῶν Διακρίων, ἐν οἷς ἦν ὁ θητικὸς
f ὄχλος καὶ μάλιστα τοῖς πλουσίοις ἀχθόμενος, ὥστε χρῆ- 30 σθαι μὲν ἔτι τοῖς νόμοις τὴν πόλιν, ἤδη δὲ πράγματα

[S(UMA=)Υ] 11 ὁ om. Υ || 14 ἀπίοι Steph.: ἀπίη || 16. 17 μοι post δεινὰ trp. Zie. || 19 ἐκέλευσε U || 20 ἀπηνέχθη, ν supra π scr., S || 26 πάλιν S: πάντες Υ || 28 ἀλκμαίωνος, ε supra αι scr., S

νεώτερα προσδοκᾶν καὶ ποθεῖν ἅπαντας ἑτέραν κατάστασιν, οὐκ ἴσον ἐλπίζοντας, ἀλλὰ πλέον ἕξειν ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ κρατήσειν παντάπασι τῶν διαφερομένων. οὕτω 2
δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων ὁ Σόλων παραγενόμενος εἰς
5 τὰς Ἀθήνας, αἰδῶ μὲν εἶχε καὶ τιμὴν παρὰ πᾶσιν, ἐν δὲ 95
κοινῷ λέγειν καὶ πράσσειν ὁμοίως οὐκέτ' ἦν δυνατὸς
οὐδὲ πρόθυμος ὑπὸ γήρως, ἀλλ' ἐντυγχάνων ἰδίᾳ τοῖς
186 S προεστῶσι τῶν στάσεων ἀνδράσιν, ἐπειρᾶτο διαλύειν καὶ
συναρμόττειν, μάλιστα τοῦ Πεισιστράτου προσέχειν δο-
10 κοῦντος αὐτῷ. καὶ γὰρ αἱμύλον τι καὶ προσφιλὲς εἶχεν 3
ἐν τῷ διαλέγεσθαι, καὶ βοηθητικὸς ἦν τοῖς πένησι καὶ
πρὸς τὰς ἔχθρας ἐπιεικὴς καὶ μέτριος. ἃ δὲ φύσει μὴ 4
προσῆν αὐτῷ, καὶ ταῦτα μιμούμενος ἐπιστεύετο μᾶλλον
τῶν ἐχόντων, ὡς εὐλαβὴς καὶ κόσμιος ἀνὴρ καὶ μάλιστα
15 δὴ τὸ ἴσον ἀγαπῶν καὶ δυσχεραίνων, εἴ τις τὰ παρόντα
κινοίη καὶ νεωτέρων ὀρέγοιτο· τούτοις γὰρ ἐξηπάτα τοὺς b
πολλούς. ὁ δὲ Σόλων ταχὺ τὸ ἦθος ἐφώρασεν αὐτοῦ, καὶ 5
τὴν ἐπιβουλὴν πρῶτος ἐγκατεῖδεν· οὐ μὴν ἐμίσησεν,
ἀλλ' ἐπειρᾶτο πραΰνειν καὶ νουθετεῖν, καὶ πρὸς αὐτὸν
20 ἔλεγε καὶ πρὸς ἑτέρους, ὡς εἴ τις ἐξέλοι τὸ φιλόπρωτον
αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰάσαιτο τῆς τυραν-
130 L νίδος, οὐκ ἔστιν ἄλλος εὐφυέστερος πρὸς ἀρετὴν οὐδὲ
βελτίων πολίτης.

Ἀρχομένων δὲ τῶν περὶ Θέσπιν ἤδη τὴν τραγῳδίαν 6
25 κινεῖν, καὶ διὰ τὴν καινότητα τοὺς πολλοὺς ἄγοντος τοῦ
πράγματος, οὔπω δ' εἰς ἅμιλλαν ἐναγώνιον ἐξηγμένου,
φύσει φιλήκοος ὢν καὶ φιλομαθὴς ὁ Σόλων, ἔτι μᾶλλον
ἐν γήρᾳ σχολῇ καὶ παιδιᾷ καὶ νὴ Δία πότοις καὶ μου- c
σικῇ παραπέμπων ἑαυτόν, ἐθεᾶτο τὸν Θέσπιν αὐτὸν ὑπο-
30 κρινόμενον, ὥσπερ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς. μετὰ δὲ τὴν 7
θέαν προσαγορεύσας αὐτὸν ἠρώτησεν, εἰ τοσούτων ἐναντίον οὐκ αἰσχύνεται τηλικαῦτα ψευδόμενος. φήσαντος δὲ

[S(UMA=)Υ] 3 κρατῆσαι S || 16 κινοίη καὶ S: κινοῖ ἢ Υ || 26 ἐξηρμένου Ri. || 27 ἔτι ⟨δὲ⟩ Rei. ⟨καὶ⟩ ἔτι Zie. || 29 ἐθεάσατο Υ || 31 ἠρώτησεν om., ἠρώτη+ (ut vid.) s. s. S

τοῦ Θέσπιδος, μὴ δεινὸν εἶναι τὸ μετὰ παιδιᾶς λέγειν τὰ τοιαῦτα καὶ πράσσειν, σφόδρα τῇ βακτηρίᾳ τὴν γῆν ὁ Σόλων πατάξας 'ταχὺ μέντοι τὴν παιδιάν' ἔφη 'ταύτην ἐπαινοῦντες οὕτω καὶ τιμῶντες εὑρήσομεν ἐν τοῖς σπουδαίοις.' 5

30. *Ἐπεὶ δὲ κατατρώσας αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ Πεισίστρατος καθῆκεν εἰς ἀγορὰν ἐπὶ ζεύγους κομιζόμενος, καὶ* d *παρώξυνε τὸν δῆμον ὡς διὰ τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβεβουλευμένος, καὶ πολλοὺς εἶχε ⟨τοὺς συν⟩-* 187 S *αγανακτοῦντας καὶ βοῶντας, προσελθὼν ἐγγὺς ὁ Σόλων* 10 *καὶ παραστάς 'οὐ καλῶς' εἶπεν 'ὦ παῖ Ἱπποκράτους ὑποκρίνῃ τὸν Ὁμηρικὸν Ὀδυσσέα· ταὐτὰ γὰρ ποιεῖς τοὺς πολίτας παρακρουόμενος, οἷς ἐκεῖνος τοὺς πολε-* 2 *μίους ἐξηπάτησεν, αἰκισάμενος ἑαυτόν.' ἐκ τούτου τὸ μὲν πλῆθος ἦν ἕτοιμον ὑπερμαχεῖν τοῦ Πεισιστράτου,* 15 3 *καὶ συνῆλθεν εἰς ἐκκλησίαν ὁ δῆμος. Ἀρίστωνος δὲ γρά-* 131 L *ψαντος ὅπως δοθῶσι πεντήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πει-* e *σιστράτῳ φυλακὴ τοῦ σώματος, ἀντεῖπεν ὁ Σόλων ἀναστάς, καὶ πολλὰ διεξῆλθεν ὅμοια τούτοις οἷς διὰ τῶν ποιημάτων γέγραφεν* (fr. 8, 7. 5. 6 D.)· 20

εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε καὶ εἰς ἔπη αἱμύλου ἀνδρός.
ὑμῶν δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει,
σύμπασιν δ' ὑμῖν χαῦνος ἔνεστι νόος.

4 *ὁρῶν δὲ τοὺς μὲν πένητας ὡρμημένους χαρίζεσθαι τῷ Πεισιστράτῳ καὶ θορυβοῦντας, τοὺς δὲ πλουσίους ἀπο-* 25

6 sq. Herod. 1, 59 Aristot. *Ἀθπ.* 14, 1 Diod. 13, 95, 6 Polyaen. 1, 21, 3 Iustin. 2, 8, 6 || 21 Diog. L. 1, 52 Diod. 9, 20, 3 Clem. strom. 1, 23, 1 p. 15 St. || 24 Aelian. v. h. 8, 16 Diog. L. 1, 49

[S(UMA=)Υ] 2 *τὰ* om. Υ || 4 *καὶ* om. S || 5 *σπουδαίοις* Naber: *συμβολαίοις* || 7 *καθῆκεν* S: *ἧκεν* Υ || 9 *⟨τοὺς συν⟩αγανακτοῦντας* Zie. cl. Cat. min. 43, 4. Dion. 34, 4 || 12 *ταὐτὰ* Rei. Ri.: *ταῦτα* || 16 *συνῆλθον* S || 21 *γλῶσσαν* Υ Diod. Diog. Clem.: *γλῶτταν* S | *ἔπος αἰόλον* Diod. Diog. || 22 *ὑμέων* Diog. || 23 *χαῦνος*] *κοῦφος* Diod. Diog. || 24 *ὡρμωμένους* Υ | *τῷ* om. Υ

διδράσκοντας καὶ ἀποδειλιῶντας, ἀπῆλθεν εἰπὼν ὅτι τῶν μέν ἐστι σοφώτερος, τῶν δ' ἀνδρειότερος· σοφώτερος μὲν τῶν μὴ συνιέντων τὸ πραττόμενον, ἀνδρειότερος δὲ τῶν συνιέντων μέν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τυραννίδι φο-
5 βουμένων. τὸ δὲ ψήφισμα κυρώσας ὁ δῆμος οὐδὲ περὶ 5
τοῦ πλήθους ἔτι τῶν κορυνηφόρων διεμικρολογεῖτο πρὸς f
τὸν Πεισίστρατον, ἀλλ' ὅσους ἐβούλετο τρέφοντα καὶ συνάγοντα φανερῶς περιεώρα, μέχρι τὴν ἀκρόπολιν κατ-
έσχε. γενομένου δὲ τούτου καὶ τῆς πόλεως συνταρα- 6
10 χθείσης, ὁ μὲν Μεγακλῆς εὐθὺς ἔφυγε μετὰ τῶν ἄλ-
λων Ἀλκμαιωνιδῶν, ὁ δὲ Σόλων ἤδη μὲν ἦν σφόδρα 96
γέρων καὶ τοὺς βοηθοῦντας οὐκ εἶχεν, ὅμως δὲ προῆλ-
θεν εἰς ἀγορὰν καὶ διελέχθη πρὸς τοὺς πολίτας, τὰ μὲν κακίζων τὴν ἀβουλίαν αὐτῶν καὶ μαλακίαν, τὰ δὲ παρο-
132 L ξύνων ἔτι καὶ παρακαλῶν μὴ προέσθαι τὴν ἐλευθερίαν·
188 S ὅτε καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, ὡς πρώην μὲν ἦν
17 αὐτοῖς εὐμαρέστερον τὸ κωλῦσαι τὴν τυραννίδα συνιστα-
μένην, νῦν δὲ μεῖζόν ἐστι καὶ λαμπρότερον ἐκκόψαι καὶ ἀνελεῖν συνεστῶσαν ἤδη καὶ πεφυκυῖαν. οὐδενὸς δὲ προσ- 7
20 έχοντος αὐτῷ διὰ τὸν φόβον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα καὶ πρὸ τῶν θυρῶν θέμενος εἰς τὸν στενωπόν, 'ἐμοὶ μὲν' εἶπεν 'ὡς δυνατὸν b
ἦν βεβοήθηται τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις.' καὶ τὸ λοι- 8
πὸν ἡσυχίαν ἦγε, καὶ τῶν φίλων φεύγειν παραινούντων
25 οὐ προσεῖχεν, ἀλλὰ ποιήματα γράφων ὠνείδιζε τοῖς Ἀθηναίοις (fr. 8, 1–4 D.)·

εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέρην κακότητα,
μὴ θεοῖσιν τούτων μῆνιν ἐπαμφέρετε.

11 sq. Diod. 9, 4. 9, 20 Diog. L. 1, 65 Aristot. Ἀθπ. 14, 2 mor. 794f Aelian. v. h. 8, 16 || 27 Diog. L. 1, 52 Diod. 9, 20, 3

[S(UMA=)Υ] 10 μεγαλοκλῆς U || 16 εἶπεν om. U || 17 εὐμαρέστερον αὐτοῖς Υ || 27 λυγρὰ] δεινὰ Diog. | ἡμετέρην U ὑμετέραν Diod. || 28 μὴ θεοῖσιν S Diod.: μή τι θεοῖς Υ Diog. | ταύτην Diod. | μῆνιν] μοῖραν Diod. Diog.

αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε ῥύματα δόντες,
καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.

31. *Ἐπὶ τούτοις δὲ πολλῶν νουθετούντων αὐτὸν ὡς ἀποθανούμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου, καὶ πυνθανομένων* c 2 *τίνι πεποιθὼς οὕτως ἀπονοεῖται, 'τῷ γήρᾳ' εἶπεν. οὐ* 5 *μὴν ἀλλ' ὁ Πεισίστρατος ἐγκρατὴς γενόμενος τῶν πραγμάτων οὕτως ἐξεθεράπευσε τὸν Σόλωνα τιμῶν καὶ φιλοφρονούμενος καὶ μεταπεμπόμενος, ὥστε καὶ σύμβουλον* 3 *εἶναι καὶ πολλὰ τῶν πρασσομένων ἐπαινεῖν. καὶ γὰρ ἐφύλαττε τοὺς πλείστους νόμους τῶν Σόλωνος, ἐμμένων* 10 *πρῶτος αὐτὸς καὶ τοὺς φίλους ἀναγκάζων· ὅς γε καὶ φόνου προσκληθεὶς εἰς Ἄρειον πάγον ἤδη τυραννῶν,* 133 L *ἀπήντησε κοσμίως ἀπολογησόμενος, ὁ δὲ κατήγορος οὐχ ὑπήκουσε· καὶ νόμους αὐτὸς ἑτέρους ἔγραψεν, ὧν ἐστι καὶ ὁ τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι* 15 d 4 *κελεύων. τοῦτο δέ φησιν Ἡρακλείδης* (fr. 149 Wehrli) *καὶ πρότερον ἐπὶ Θερσίππῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψη-* 5 *φισαμένου μιμήσασθαι τὸν Πεισίστρατον. ὡς δ' ὁ Θεόφραστος* (fr. 99 W.) *ἱστόρηκε, καὶ τὸν τῆς ἀργίας νόμον οὐ Σόλων ἔθηκεν, ἀλλὰ Πεισίστρατος, ᾧ τήν τε χώραν* 189 S *ἐνεργοτέραν καὶ τὴν πόλιν ἠρεμαιοτέραν ἐποίησεν.* 21

6 *Ὁ δὲ Σόλων ἀψάμενος μεγάλης τῆς περὶ τὸν Ἀτλαντικὸν λόγον ἢ μῦθον πραγματείας, ὃν διήκουσε τῶν περὶ Σάιν λογίων προσήκοντα τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξέκαμεν, οὐ δι' ἀσχολίας, ὡς Πλάτων* (Tim. 21 c) *φησίν, ἀλλὰ μᾶλ-* 25 7 *λον ὑπὸ γήρως, φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τῆς γραφῆς. ἐπεὶ σχολῆς γε περιουσίαν αὐτοῦ μηνύουσιν αἱ τοιαῦται φωναί·*

e *γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος*

(fr. 22, 7 D.), *καὶ* (fr. 20 D.)·

3 mor. 794f Diod. 9, 4. 9, 20, 4 || 5 sq. Aristot. *Ἀθπ.* 16, 8 pol. 1315b 21 || 19 cf. p. 109, 19

[S(UMA=)Υ] 1 *ῥύσια* Diog. || 2 *τοῦτο* Diod. | *ἴσχετε* Diog. || 5 *πεποιθὼς* S[r] mor. Diod. 9, 21: *πιστεύων* S[m]Υ || 10 *τῶν*] *τοῦ* vulg. || 18 *δ' ὁ* S: *δὲ* Υ || 21 *ἐνεργεστέραν* Υ et s. s. S || 25 *δι' ἀσχολίαν* Υ || 27 *αὐτῷ* S || 28 *ἀεὶ* S, cf. p. 83, 15

ἔργα δὲ Κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διονύσου
καὶ Μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

32. Ὡς δὲ χώρας καλῆς ἔδαφος ὁ Πλάτων ἔρημον, αὐτῷ δέ πως κατὰ συγγένειαν προσῆκον, ἐξεργάσασθαι
5 καὶ διακοσμῆσαι φιλοτιμούμενος τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπόθεσιν, πρόθυρα μὲν μεγάλα καὶ περιβόλους καὶ αὐλὰς τῇ ἀρχῇ περιέθηκεν, οἷα λόγος οὐδεὶς ἄλλος ἔσχεν οὐδὲ μῦθος οὐδὲ ποίησις, ὀψὲ δ' ἀρξάμενος προκατέλυσε τοῦ
134 L ἔργου τὸν βίον, ὅσῳ μᾶλλον εὐφραίνει τὰ γεγραμμένα,
10 τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀνιάσας. ὡς γὰρ ἡ 2 f πόλις τῶν Ἀθηναίων τὸ Ὀλυμπίειον, οὕτως ἡ Πλάτωνος σοφία τὸ Ἀτλαντικὸν ἐν πολλοῖς ⟨καὶ⟩ καλοῖς μόνον ἔργον ἀτελὲς ἔσχηκεν.

Ἐπεβίωσε δ' οὖν ὁ Σόλων ἀρξαμένου τοῦ Πεισιστράτου 3
15 τυραννεῖν, ὡς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς (fr. 148 Wehrli) ἱστορεῖ, συχνὸν χρόνον, ὡς δὲ Φανίας ὁ Ἐρέσιος (FHG II 294) ἐλάττονα δυεῖν ἐτῶν. ἐπὶ Κωμίου μὲν 97 γὰρ ἤρξατο τυραννεῖν Πεισίστρατος, ἐφ' Ἡγεστράτου δὲ a.561/0 a.560/59 Σόλωνά φησιν ὁ Φανίας ἀποθανεῖν τοῦ μετὰ Κωμίαν
20 ἄρξαντος. ἡ δὲ διασπορὰ κατακαυθέντος αὐτοῦ τῆς τέφρας περὶ τὴν Σαλαμινίων νῆσόν ἐστι μὲν διὰ τὴν ἀτοπίαν ἀπίθανος παντάπασι καὶ μυθώδης, ἀναγέγραπται δ' ὑπό τ' ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου (fr. 354).

1 mor. 155f 751e Hermias ad Plat. Phaedr. 231e p. 38 C.

[S(UMA=)Υ] **1** ἔργα τὰ Herm. || **2** μουσάων U Herm. | τίθησιν SU || **6** μὲν s. s. S || **8** δ' om. S || **10** τοσούτῳ μᾶλλον s. s. S || **11** ὀλυμπήϊον S[r] Ὀλυμπιεῖον Flacelière | πλάτωνος] σόλωνος S[m] || **12** τὸ Madvig.: τὸν codd. Flac. (scil. λόγον) | καὶ add. Rei. || **14** οὖν ὁ σόλων om. S || **16** συχνὸν Υ: πολὺν S | Ἐρέσιος Xy. Br.: ἐφέσιος S[m] Υ λέσβιος S[r] Li. Flac. || **17** δυοῖν Υ || **17** et **19** Κωμέας est Aristoteli Ἀθπ. 14, 1 et marm. Par. || **18** ἐπ' S || **20** δὲ S: δὲ δὴ Υ

ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

190 S

b **1.** *Τοιούτῳ δὲ γενομένῳ τῷ Σόλωνι τὸν Ποπλικόλαν
παραβάλλομεν, ᾧ τοῦτο μὲν ὕστερον ὁ Ῥωμαίων δῆμος
ἐξεῦρεν ἐπὶ τιμῇ τοὔνομα, πρὸ τοῦ δὲ Πόπλιος Οὐαλέ-
ριος ἐκαλεῖτο, Οὐαλερίου δοκῶν ἀπόγονος εἶναι τῶν πα-*
c *λαιῶν, ἀνδρὸς αἰτιωτάτου γενομένου Ῥωμαίους καὶ Σα-* 5
*βίνους ἐκ πολεμίων ἕνα γενέσθαι δῆμον· ὁ γὰρ μάλιστα
τοὺς βασιλεῖς εἰς ταὐτὸ πείσας συνελθεῖν καὶ διαλ-* 135 L
2 *λάξας ἐκεῖνός ἐστι. τούτῳ δὴ κατὰ γένος προσήκων ὁ
Οὐαλέριος ὥς φασι, βασιλευομένης μὲν ἔτι τῆς Ῥώ-
μης ἐπιφανὴς ἦν διὰ λόγον καὶ πλοῦτον, ὧν τῷ μὲν* 10
*ὀρθῶς καὶ μετὰ παρρησίας ἀεὶ χρώμενος ὑπὲρ τῶν δι-
καίων, ἀφ᾽ οὗ δὲ τοῖς δεομένοις ἐλευθερίως καὶ φιλαν-
θρώπως ἐπαρκῶν, δῆλος ἦν εὐθύς, εἰ γένοιτο δημοκρα-*
3 *τία, πρωτεύσων. ἐπεὶ δὲ Ταρκύνιον Σούπερβον, οὔτε λα-
βόντα τὴν ἀρχὴν καλῶς, ἀλλ᾽ ἀνοσίως καὶ παρανόμως,* 15
d *οὔτε χρώμενον αὐτῇ βασιλικῶς, ἀλλ᾽ ὑβρίζοντα καὶ τυ-
ραννοῦντα, μισῶν ὁ δῆμος καὶ βαρυνόμενος ἀρχὴν ἀπο-
στάσεως ἔλαβε τὸ Λουκρητίας πάθος, ἑαυτὴν ἐπὶ τῷ
βιασθῆναι διεργασαμένης, καὶ Λεύκιος Βροῦτος ἁπτό-
μενος τῶν πραγμάτων τῆς μεταβολῆς ἐπὶ πρῶτον ἦλθε* 20
*τὸν Οὐαλέριον, καὶ χρησάμενος αὐτῷ προθυμοτάτῳ συν-
εξέβαλε τοὺς βασιλεῖς, μέχρι μὲν ἐπίδοξος ἦν ὁ δῆμος
ἕνα χειροτονήσειν ἀντὶ τοῦ βασιλέως στρατηγόν, ὁ Οὐα-
λέριος ἡσυχίαν ἦγεν, ὡς τῷ Βρούτῳ μᾶλλον ἄρχειν προσ-*
4 *ῆκον, ἡγεμόνι τῆς ἐλευθερίας γεγενημένῳ· δυσχεραινο-* 25

Cap. 1—2 Dion. Hal. 5, 1

[S(UMA=)Υ] **1** *δὲ* S² Υ: *δὴ* S¹ ‖ **3** *πρὸ τούτου δὲ* S | *οὐαλ-
λέριος* Υ et sic semper fere ‖ **8** *ὁ* om. Υ ‖ **12** *ἀφ᾽ οὗ δὲ*] *τῷ
δ᾽ ἀφ᾽ οὗ* U² ‖ **18** *αὑτὴν* Υ ‖ **20** *τῆς* M: *καὶ τῆς* SUA ‖ **22** *μέχρι*
C +++*μέχρι* U *καὶ μέχρι* SMA ‖ **23.24** *ἡσυχίαν ἦγεν ὁ οὐαλλέ-
ριος* Υ ‖ **25** *ἐλευθερίας* S: *δημοκρατίας* Υ

μένου δὲ τοῦ τῆς μοναρχίας ὀνόματος, καὶ δοκοῦντος e
ἂν ἀλυπότερον τοῦ δήμου μερισθεῖσαν ὑπομεῖναι τὴν
ἀρχήν, καὶ δύο προβαλλομένου καὶ καλοῦντος, ἐλπίζων
μετὰ τὸν Βροῦτον αἱρεθήσεσθαι καὶ συνυπατεύσειν διή-
191 S *μαρτεν. ᾑρέθη γὰρ ἄκοντι τῷ Βρούτῳ συνάρχων ἀντὶ* 5
6 *τοῦ Οὐαλερίου Ταρκύνιος Κολλατῖνος ὁ Λουκρητίας*
ἀνήρ, οὐδὲν ἀρετῇ Οὐαλερίου διαφέρων· ἀλλ' οἱ δυνα-
τοί, δεδιότες τοὺς βασιλεῖς ἔτι πολλὰ πειρῶντας
136 L *ἔξωθεν καὶ μαλάσσοντας τὴν πόλιν, ἐβούλοντο τὸν*
10 *ἐντονώτατον αὐτοῖς ἐχθρὸν ἔχειν στρατηγὸν ὡς οὐχ*
ὑφησόμενον.

2. *Ἀγανακτῶν οὖν ὁ Οὐαλέριος, εἰ μὴ πιστεύεται* f
πάντα πράττειν ἕνεκα τῆς πατρίδος, ὅτι μηδὲν ἰδίᾳ κα-
κῶς ὑπὸ τῶν τυράννων πέπονθε, τῆς τε βουλῆς ἀπέστη,
15 *καὶ τὰς συνηγορίας ἀπεῖπε, καὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ*
παντελῶς ἐξέλιπεν, ὥστε καὶ λόγον τοῖς πολλοῖς παρα-
σχεῖν καὶ φροντίδα, φοβουμένοις μὴ δι' ὀργὴν προσθέμε-
νος τοῖς βασιλεῦσιν ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα καὶ τὴν πόλιν, 98
ἐπισφαλῶς ἔχουσαν. ἐπεὶ δὲ καὶ πρός ἑτέρους τινὰς ὑπο- 2
20 *ψίαν ἔχων ὁ Βροῦτος ἐβούλετο διὰ σφαγίων ὁρκῶσαι τὴν*
βουλὴν καὶ προεῖπεν ἡμέραν, καταβὰς μάλα φαιδρὸς εἰς
ἀγορὰν ὁ Οὐαλέριος, καὶ πρῶτος ὀμόσας μηδὲν ἐνδώ-
σειν μηδ' ὑφήσεσθαι Ταρκυνίοις, ἀλλὰ πολεμήσειν κατὰ
κράτος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἡδονήν τε τῇ βουλῇ καὶ
25 *θάρσος ἅμα τοῖς ἄρχουσι παρέσχεν. εὐθὺς δὲ καὶ τὰ* 3
ἔργα τὸν ὅρκον ἐβεβαίου. πρέσβεις γὰρ ἧκον ἀπὸ Ταρ-
κυνίου, γράμματα κομίζοντες ἐπαγωγὰ τοῦ δήμου καὶ
λόγους ἐπιεικεῖς, οἷς μάλιστα τοὺς πολλοὺς ᾤοντο δια-
φθερεῖν, λεγομένοις παρὰ βασιλέως ἀφεικέναι τὸ φρό- b
30 *νημα καὶ μετρίων δεῖσθαι δοκοῦντος. τούτους εἰς τὸ* 4

[S(UMA=) Υ] **3** *καὶ ⟨προβούλους⟩ καλ.* Holzapfel cl. Dion. Hal. *καλ. ⟨στρατηγούς⟩* Zie. || **12** *ὁ* om. A | *πιστεύ + εται* S || **13** *πάντ' ⟨ἂν⟩* Zie. | *κακὸν* Υ et s. s. S || **16** *πολλοῖς*] *ἄλλοις* S[m] || **18** *ἀναστρέψῃ* U || **21** *προειπεῖν* ante corr. S | *κατέβη* Υ et s. s. S || **23** *ταρκυνίῳ* Υ || **24** *τῆς*] *τὸ* U || **28** *διαφθείρειν*: em. Rei.

πλῆθος οἰομένων δεῖν τῶν ὑπάτων προαγαγεῖν, οὐκ εἴασεν ὁ Οὐαλέριος, ἀλλ' ἐνέστη καὶ διεκώλυσεν ἀνθρώποις πένησι καὶ βαρυνομένοις μᾶλλον τῆς τυραννίδος τὸν πόλεμον ἀρχὰς καὶ προφάσεις νεωτερισμῶν ἐγγενέσθαι. 5

3. *Μετὰ δὲ ταῦτα πρέσβεις ἧκον ἕτεροι, τῆς τε βασιλείας ἀφίστασθαι καὶ πολεμοῦντα παύεσθαι τὸν Ταρκύνιον λέγοντες, ἀπαιτεῖν δὲ τὰ χρήματα καὶ τὰς οὐσίας αὐτῷ καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις, ἀφ' ὧν διαβιώσονται φεύγοντες. ἐπικλωμένων δὲ πολλῶν καὶ μάλιστα τοῦ Κολλατίνου συναγορεύοντος, ἄτρεπτος ὢν ἀνὴρ καὶ τραχὺς ὀργὴν ὁ Βροῦτος ἐξέδραμεν εἰς ἀγοράν, προδότην ἀποκαλῶν τὸν συνάρχοντα, πολέμου καὶ τυραννίδος ἀφορμὰς χαριζόμενον οἷς δεινὸν ἦν ὄντως ἐφόδια φυγῆς ψηφίσασθαι. συνελθόντων δὲ τῶν πολιτῶν, πρῶτος ἰδιώτης ἀνὴρ εἶπεν ἐν δήμῳ τότε Γάιος Μινούκιος, τῷ τε Βρούτῳ διακελευόμενος καὶ τοῖς Ῥωμαίοις παραινῶν ὁρᾶν, ὅπως τὰ χρήματα μετ' αὐτῶν ὄντα πολεμοίη πρὸς τοὺς τυράννους μᾶλλον ἢ μετ' ἐκείνων πρὸς αὐτούς. οὐ μὴν ἀλλ' ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν ἐλευθερίαν ἔχουσιν ὑπὲρ ἧς ἐπολέμουν, μὴ προέσθαι τὴν εἰρήνην ἕνεκα χρημάτων, ἀλλὰ συνεκβαλεῖν καὶ ταῦτα τοῖς τυράννοις. ἦν δ' ἄρα Ταρκυνίῳ λόγος μὲν ἐλάχιστος τῶν χρημάτων, ἡ δ' ἀπαίτησις ἅμα πεῖρα τοῦ δήμου καὶ κατασκευὴ προδοσίας. καὶ ταῦτ' ἔπραττον οἱ πρέσβεις, ὑπομένοντες ἐπὶ τῇ τῶν χρημάτων προφάσει, τὰ μὲν ἀποδίδοσθαι, τὰ δὲ φυλάττειν, τὰ δ' ἀποπέμπειν φάσκοντες, ἄχρι οὗ διέφθειραν οἴκους δύο τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν νομιζομένων, τὸν*

(margin: 137 L; 192 S; 2; 10; c; 3; 15; 20; d; 4; 25)

Cap. 3 Dion. Hal. 5, 5—6 Zon. 7, 12 Liv. 2, 3—4

[S(UMA=)Υ] 1 *προάγειν* Υ *προσαγαγεῖν* Herw. ‖ 3 *μᾶλλον βαρυνομένοις* Υ ‖ 7 *παύεσθαι* (sed σ supra *ύ* scriptum) S: *παύσασθαι* Υ (*παύειν τὸν πόλεμον* Zon.) ‖ 9 *αὐτῶν* ante corr. S ‖ 11 *ἄτρεπτος* S et fort. U ante corr.: *ἄτρεστος* MA et corr. U ‖ 18 *μεθ' αὐτῶν* S ‖ 22 *συνεκβάλλειν* Υ ‖ 28 *καὶ ἀγαθῶν* S: *κἀγαθῶν* Υ | *τὸν* ante corr. S (et sic Rei.): *τῶν* Υ et corr. S

Ἀκυλλίων, τρεῖς ἔχοντα βουλευτάς, καὶ δύο τὸν Οὐιτελ-
138 L λίων. οὗτοι πάντες ἦσαν ἀπὸ μητέρων ἀδελφιδοῖ Κολ- 5
λατίνου τοῦ ὑπατεύοντος, ἰδίᾳ δ' Οὐιτελλίοις ἑτέρα πρὸς 6
Βροῦτον οἰκειότης ὑπῆρχεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτῶν ὁ Βροῦ-
5 τος εἶχε καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς πλείονας· ὧν δύο τοὺς ἐν
ἡλικίᾳ συγγενεῖς ὄντας ἅμα καὶ συνήθεις οἱ Οὐιτέλλιοι
προσηγάγοντο καὶ συνέπεισαν ἐν τῇ προδοσίᾳ γενέσθαι,
καὶ καταμείξαντας ἑαυτοὺς εἰς γένος μέγα τὸ Ταρκυνίων
καὶ βασιλικὰς ἐλπίδας ἀπαλλαγῆναι τῆς τοῦ πατρὸς
10 ἀβελτερίας καὶ χαλεπότητος· χαλεπότητα μὲν τὸ ἀπαρ-
αίτητον αὐτοῦ πρὸς τοὺς πονηροὺς λέγοντες· τῇ δ' ἀβελ-
193 S τερίᾳ προσποιήματι καὶ παρακαλύμματι πολὺν χρόνον
ὡς ἔοικε χρησάμενος ἀσφαλείας ἕνεκα πρὸς τοὺς τυράν- f
νους, οὐδ' ὕστερον ἔφυγεν αὐτῆς τὴν ἐπωνυμίαν.

15 4. Ὡς οὖν συνεπείσθη τὰ μειράκια καὶ τοῖς Ἀκυλ-
λίοις εἰς λόγους ἦλθεν, ὅρκον ὀμόσαι μέγαν ἔδοξε πᾶσι
καὶ δεινόν, ἀνθρώπου σφαγέντος ἐπισπείσαντας αἷμα καὶ
τῶν σπλάγχνων θιγόντας. ἐπὶ τούτοις εἰς τὴν Ἀκυλλίων
οἰκίαν συνῆλθον. ἦν δ' ὁ οἶκος ἐν ᾧ ταῦτα δράσειν ἔμελ- 2
20 λον οἷον εἰκὸς ὑπέρημος καὶ σκοτώδης. ἔλαθεν οὖν αὐ-
τοὺς οἰκέτης ὄνομα Οὐινδίκιος ἔνδον ἀποκρύψας ἑαυτόν, 99
οὐ κατ' ἐπιβουλὴν ἢ προαίσθησίν τινα τοῦ μέλλοντος,
ἀλλ' ἔνδον ὢν ἔτυχε, καὶ προσιοῦσιν αὐτοῖς μετὰ σπουδῆς
ὀφθῆναι φοβηθείς, ὑπέστη λάρνακα κενὴν πρὸ αὐτοῦ
25 ποιησάμενος, ὥστε καὶ τῶν πραττομένων θεατὴς γενέ-
σθαι καὶ τῶν βουλευμάτων ἐπήκοος. ἔδοξε δ' αὐτοῖς 3

11 Dion. Hal. 4, 68 Diod. 10, 22 Zon. 7, 11 (332c) al. || Cap. 4 Dion. Hal. 5, 7 Zon. 7, 12 Liv. 2, 4

[S(UMA=)Υ] 1 ἀκυίλλων S[1] ἀκυλλίων S[2]Υ, cf. v. 15 | ἔχοντα ante corr. S (et sic Br.): ἔχοντας Υ et corr. S | τὸν Rei.: τῶν || 2 ἀπὸ S: ὑπὸ Υ || 3 οὐιτέλλιος U[1] οὐιτελλίῳ U[2]A || 6 ὄντας, ες s. ας scr. m. 2, S || 8 καταμίξαντες S | τὸ S: τὸ τῶν Υ || 15 οὖν S: δ' οὖν Υ | ἀκυϊλλίοις (et sic saepius) S: ἀκυλλίοις (et sic semper) Υ || 16 ἦλθον S || 19 δ' ὁ Υ: δὲ S || 21 κατακρύψας Υ et s. s. S (κατακρυφθεὶς Zon.) || 24 διαφοβηθεὶς S | κενὴν Naber: κειμένην

τοὺς ὑπάτους ἀναιρεῖν, καὶ ταῦτα δηλούσας γράψαντες 139 L
ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Ταρκύνιον ἔδοσαν τοῖς πρέσβεσι·
καὶ γὰρ ᾤκουν αὐτόθι, τῶν Ἀκυλλίων ξένοι γεγονότες,
4 *καὶ τότε τῇ συνωμοσίᾳ παρῆσαν. ὡς δὲ ταῦτα πράξαντες*
ἀπηλλάγησαν, ὑπεξελθὼν ὁ Οὐινδίκιος λάθρα χρήσασθαι 5
b *τοῖς προσπεσοῦσιν οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἠπορεῖτο, δεινὸν μὲν*
ἡγούμενος, ὥσπερ ἦν, πρὸς πατέρα Βροῦτον υἱῶν ἐξά-
γιστα κατηγορεῖν, ἢ πρὸς θεῖον ἀδελφιδῶν τὸν Κολλα-
τῖνον, ἰδιώτην δὲ Ῥωμαίων οὐδένα νομίζων ἐχέγγυον
5 *ἀπορρήτων τηλικούτων. πᾶν δ' αὖ μᾶλλον ἢ δυνατὸς* 10
ὢν ἡσυχίαν ἄγειν, ἐλαυνόμενος δὲ τῷ συνειδότι τοῦ πρά-
γματος, ὥρμησε πρὸς τὸν Οὐαλέριον, μάλιστά πως τοῖς
κοινοῖς καὶ φιλανθρώποις ἐπαχθεὶς τοῦ ἀνδρός, ὅτι πᾶ-
σιν εὐπρόσοδος ἦν τοῖς δεομένοις, καὶ τὴν οἰκίαν ἀνεῳ-
γμένην ἀεὶ παρεῖχε, καὶ λόγον οὐδενὸς οὐδὲ χρείαν ἀπερ- 15
ρίπτει τῶν ταπεινῶν.

c **5.** *Ὡς οὖν ἀνέβη πρὸς αὐτὸν ὁ Οὐινδίκιος καὶ κατεῖπε*
πάντα, Μάρκου τε τοῦ ἀδελφοῦ παρόντος αὐτῷ μόνου 194 S
καὶ τῆς γυναικός, ἐκπλαγεὶς καὶ δείσας ὁ Οὐαλέριος οὐ-
κέτι προήκατο τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ κατακλείσας εἴς τι 20
οἴκημα, καὶ φύλακα τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ταῖς θύραις
ἐπιστήσας, τὸν μὲν ἀδελφὸν ἐκέλευσε τὴν βασιλικὴν ἔπαυ-
λιν περισχόντα τὰ γράμματα λαβεῖν, ἂν δυνατὸν ᾖ, καὶ
τοὺς οἰκέτας παραφυλάττειν· αὐτὸς δέ, πελατῶν τε πολ-
λῶν καὶ φίλων ἀεὶ περὶ αὐτὸν ὄντων καὶ θεραπείας 25
συχνῆς, ἐβάδιζε πρὸς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀκυλλίων, οὐκ 140 L
2 *ἔνδον ὄντων. διὸ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος ὠσάμενος*
διὰ θυρῶν, ἐπιτυγχάνει τοῖς γράμμασι, κειμένοις ὅπου

Cap. 5 Dion. Hal. 5, 7 Zon. 7, 12 Liv. 2, 4

[S(UMA=)Υ] **2** *ἔδοσαν* S: *ἔδωκαν* Υ et s. s. S || **4** *καὶ τότε τῇ* Υ: *καὶ* ++++ *τῇ* S || **5** *ἀπηλλάγησαν* S[r] U: *ἀπήεσαν* S[m] MA | *οὐι*[ν]*δίκιος* S || **6** *ἔσχεν* Υ || **12** *πως* post *ὥρμησε* hab. codd., del. Br., post *μάλιστα* trp. Zie. || **13** *φιλανθρώποις* ⟨*τρόποις*⟩ (Rei.) Porson | *ὑπαχθεὶς* S || **14. 15** *ἀεὶ παρεῖχεν ἀνεῳγμένην* Υ || **20** *ἀλλὰ καὶ* S | *τι* Ha.: *τὸ* || **22** *ἔπαυλιν* Υ: *αὐλὴν* S || **28** *ἐντυγχάνει* Υ

κατέλυον οἱ πρέσβεις. ταῦτα δ' αὐτοῦ πράττοντος, οἱ d
Ἀκυίλλιοι δρόμῳ προσεφέροντο, καὶ περὶ τὰς θύρας συμ-
μείξαντες, ἐζήτουν ἀφελέσθαι τὰς ἐπιστολάς· οἱ δ' ἠμύ- 3
νοντο καὶ τὰ ἱμάτια περιβαλόντες αὐτῶν τοῖς τραχήλοις,
5 ὑπὸ βίας καὶ μόλις ὠθούμενοι καὶ ὠθοῦντες, διὰ τῶν
στενωπῶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνέβαλον. τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ 4
τὴν ἔπαυλιν ἅμα τὴν βασιλικὴν ἐγίνετο, τοῦ Μάρκου
γραμμάτων ἑτέρων ἐν τοῖς σκεύεσι κομιζομένων ἐπι-
λαμβανομένου καὶ τῶν βασιλικῶν ὅσους δυνατὸς ἦν
10 ἕλκοντος εἰς τὴν ἀγοράν.

6. Ἐπεὶ δὲ τὸν θόρυβον κατέπαυσαν οἱ ὕπατοι, καὶ
τοῦ Οὐαλερίου κελεύσαντος ἐκ τῆς οἰκίας ὁ Οὐινδίκιος e
προήχθη, καὶ γενομένης κατηγορίας ἀνεγνώσθη τὰ γράμ-
ματα, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐτόλμησαν ἀντειπεῖν οἱ ἄνδρες, ἦν
15 μὲν κατήφεια καὶ σιωπὴ τῶν ἄλλων, ὀλίγοι δὲ βουλόμενοι
τῷ Βρούτῳ χαρίζεσθαι φυγῆς ἐμέμνηντο. καί τι καὶ 2
Κολλατῖνος αὐτοῖς ἐλπίδος ἐπιεικοῦς ἐνεδίδου δεδακρυ-
μένος καὶ Οὐαλέριος σιωπῶν. ὁ δὲ Βροῦτος ὀνομαστὶ
τῶν υἱῶν ἑκάτερον προσειπών, 'ἄγ' ὦ Τίτε' εἶπεν, 'ἄγ' ὦ
20 Τιβέριε, τί οὐκ ἀπολογεῖσθε πρὸς τὴν κατηγορίαν;' ὡς 3
105 S δ' οὐδὲν ἀπεκρίναντο τρὶς ἐρωτηθέντες, οὕτως πρὸς
τοὺς ὑπηρέτας ἀποστρέψας τὸ πρόσωπον, 'ὑμέτερον' f
141 L εἶπεν 'ἤδη τὸ λοιπὸν ἔργον.' οἱ δ' εὐθὺς συλλαβόντες 4
τοὺς νεανίσκους περιερρήγνυον τὰ ἱμάτια, τὰς χεῖρας
25 ἀπῆγον ὀπίσω, ῥάβδοις κατέξαινον τὰ σώματα, τῶν μὲν
ἄλλων οὐ δυναμένων προσορᾶν οὐδὲ καρτερούντων, ἐκεῖ-

Cap. 6—7 Dion. Hal. 5, 8—13 Zon. 7, 12 Liv. 2, 5 Val. Max. 5, 8, 1

[S(UMA=)Υ] 3 ἠμύναντο UA || 4 περιβαλόντες M: περιβάλλοντες SUA || 8 ἐν om. Υ | ἐπιλαβομένου Υ || 18 καὶ Υ: καὶ ὁ S || 19. 20 ὦ Τιβέριε Xy.: ὦ οὐαλέριε S οὐαλλέριε Υ || 23 εἶπεν ἤδη Zon.: ἤδη εἶπεν | τὸ λοιπὸν ἔργον S, U ras.: τὸ λοιπὸν τὸ ἔργον A et ante corr. UM λοιπὸν τὸ ἔργον post corr. M et Zon. | συλλαβόντες S Zon.: συλλαβόμενοι Υ || 24 περιερρήγνυσαν, ον supra σαν scr., S || 25 κατέξαινον Zon.: ἔξαινον Υ ἀνέξαινον S

νον δὲ λέγεται μήτε τὰς ὄψεις ἀπαγαγεῖν ἀλλαχόσε, μήτ' οἴκτῳ τι τρέψαι τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὀργῆς καὶ βαρύτητος, ἀλλὰ δεινὸν ἐνορᾶν κολαζομένοις τοῖς παισίν, ἄχρι οὗ κατατείναντες αὐτοὺς ἐπὶ τοὔδαφος πελέκει
100 5 τὰς κεφαλὰς ἀπέκοψαν. οὕτω δὲ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τῷ 5 συνάρχοντι ποιησάμενος, ᾤχετ' ἐξαναστάς, ἔργον εἰργασμένος οὔτ' ἐπαινεῖν βουλομένοις ἀξίως οὔτε ψέγειν ἐφικτόν. ἢ γὰρ ἀρετῆς ὕψος εἰς ἀπάθειαν ἐξέστησεν ⟨αὐτοῦ⟩ τὴν ψυχήν, ἢ πάθους μέγεθος εἰς ἀναλγησίαν. οὐδέτερον δὲ μικρὸν οὐδ' ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἢ θεῖον ἢ θη- 10
6 ριῶδες. δίκαιον δὲ τῇ δόξῃ τοῦ ἀνδρὸς τὴν κρίσιν ἕπεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν ἀρετὴν ἀσθενείᾳ τοῦ κρίνοντος ἀπιστεῖσθαι. Ῥωμαῖοι γὰρ οὐ τοσοῦτον ἔργον οἴονται Ῥωμύλου γενέσθαι τῆς πόλεως τὴν ἵδρυσιν, ὅσον Βρούτου τὴν κτίσιν τῆς πολιτείας καὶ κατάστασιν. 15

7. Ὡς δ' οὖν ἀπῆλθεν ἐξ ἀγορᾶς τότε, πολὺν μὲν χρό-
b νον ἔκπληξις εἶχε καὶ φρίκη καὶ σιωπὴ πάντας ἐπὶ τοῖς διαπεπραγμένοις· πρὸς δὲ τὴν τοῦ Κολλατίνου μαλακίαν καὶ μέλλησιν ἀνεθάρρησαν οἱ Ἀκυίλλιοι, καὶ χρόνον ἠξίουν λαβόντες ἀπολογήσασθαι, καὶ τὸν Οὐινδίκιον αὐ- 20 τοῖς ἀποδοθῆναι δοῦλον ὄντα, καὶ μὴ παρὰ τοῖς κατη-
2 γόροις εἶναι. βουλομένου δὲ ταῦτα συγχωρεῖν καὶ διαλύοντος ἐπὶ τούτοις τὴν ἐκκλησίαν, ὁ Οὐαλέριος οὔτε τὸν ἄνθρωπον οἷός τ' ἦν ἀφεῖναι τῷ περὶ αὐτὸν ὄχλῳ καταμεμειγμένον, οὔτε τὸν δῆμον εἴα προέμενον τοὺς προ- 142 L
3 δότας ἀπελθεῖν. τέλος δὲ τοῖς σώμασιν ἐπιβαλὼν τὰς χεῖ- 26 ρας, ἐπεκαλεῖτο τὸν Βροῦτον, καὶ τὸν Κολλατῖνον ἐβόα
c δεινὰ ποιεῖν, εἰ τῷ συνάρχοντι παιδοφονίας ἀνάγκην 196 S προστριψάμενος, αὐτὸς οἴεται δεῖν καταχαρίζεσθαι ταῖς
4 γυναιξὶ τοὺς προδότας καὶ πολεμίους τῆς πατρίδος. ἀγα- 30 νακτοῦντος δὲ τοῦ ὑπάτου καὶ κελεύοντος ἀπάγεσθαι τὸν Οὐινδίκιον, οἱ μὲν ὑπηρέται διωσάμενοι τὸν ὄχλον

[S(UMA=)Υ] 8 αὐτοῦ add. Zon. || 14 κτῆσιν ante corr. S, ut vid. || 18 τοῦ om. Υ || 19 ἀνεθάρσησαν Υ || 20 οὐι^ν^δίκιον S, cf. p. 128, 5 | αὐτοῖς om. U || 28 δεινὸν S | εἰ Υ: ἐν S

ἥπτοντο τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοὺς ἀφαιρουμένους ἔτυπτον,
οἱ δὲ φίλοι τοῦ Οὐαλερίου προέστησαν ἀμυνόμενοι, καὶ
ὁ δῆμος ἐβόα κελεύων παρεῖναι τὸν Βροῦτον. ἧκεν οὖν 5
αὖθις ὑποστρέψας, καὶ γενομένης αὐτῷ σιωπῆς, εἶπεν
5 ὅτι τοῖς μὲν υἱοῖς αὐτὸς ἀποχρῶν ἦν δικαστής, περὶ δὲ
τῶν ἄλλων τοῖς πολίταις ἐλευθέροις οὖσι ψῆφον δίδωσι· d
λεγέτω δ' ὁ βουλόμενος καὶ πειθέτω τὸν δῆμον. οὐκέτι
μέντοι λόγων ἐδέησεν, ἀλλὰ τῆς ψήφου δοθείσης, πάσαις
ἁλόντες ἐπελεκίσθησαν. ὁ δὲ Κολλατῖνος ἦν μὲν ὡς ἔοι- 6
10 κεν ἐν ὑποψίᾳ τινὶ καὶ διὰ συγγένειαν τῶν βασιλέων,
ἤχθοντο δ' αὐτοῦ καὶ τῷ δευτέρῳ τῶν ὀνομάτων, ἀφο-
σιούμενοι τὸν Ταρκύνιον. ὡς δὲ καὶ ταῦτα συνέβη, παντά-
πασι προσκρούσας ἀφῆκε τὴν ἀρχὴν ἑκὼν καὶ τῆς πό-
λεως ὑπεξῆλθεν. οὕτω δὴ πάλιν ἀρχαιρεσιῶν γενομένων, 7
15 ὕπατος ἀπεδείχθη λαμπρῶς ὁ Οὐαλέριος, ἀξίαν ἀπολα-
βὼν τῆς προθυμίας χάριν· ἧς οἰόμενός τι δεῖν ἀπολαῦσαι
τὸν Οὐινδίκιον, ἐψηφίσατο πρῶτον ἀπελεύθερον ἐκεῖνον e
ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι πολίτην καὶ φέρειν ψῆφον, ᾗ βού-
λοιτο φρατρίᾳ προσνεμηθέντα. τοῖς δ' ἄλλοις ἀπελευθέ- 8
143 L ροις ὀψὲ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἐξουσίαν ψήφου δημα-
21 γωγῶν ἔδωκεν Ἄππιος. ἡ δὲ παντελὴς ἀπελευθέρωσις ἄχρι
νῦν οὐινδίκτα λέγεται δι' ἐκεῖνον ὥς φασι τὸν Οὐινδίκιον.

8. Ἐκ τούτου τὰ μὲν χρήματα τῶν βασιλέων διαρπά-
σαι τοῖς Ῥωμαίοις ἔδωκαν, τὴν δ' οἰκίαν κατέσκαψαν
25 καὶ τὴν ἔπαυλιν. τοῦ δ' Ἀρείου πεδίου τὸ ἥδιστον ἐκέ-
κτητο Ταρκύνιος, καὶ τοῦτο τῷ θεῷ καθιέρωσαν. ἔτυχε 2
197 S δὲ τεθερισμένον ἄρτι, καὶ κειμένων ἔτι τῶν δραγμάτων,

Cap. 8 Dion. Hal. 5, 13, 2—4 Liv. 2, 5

[S(UMA=)Υ] 5 ἀποχρῶν ἦν S[m]Υ: ἀποχρῴη S[r] (ἀποχρῶν εἰμι Zon.) || 8 ἐδέησεν SU: ἐδέησαν MA | πάντες (sed ντε in ras.) U πάντες Zon. || 9 ἦν s. s. U || 12 καὶ om. Υ || 15 ὁ om. Υ || 17 ἀπελεύθερον, ω s. o scr., S || 18 τῇ om. Υ || 19 φατρίᾳ S || 21 παντελὴς, ω s. ἡ scr., S | ἀπελευθέρωσις, ἀπ extra col. m. 2 (ut vid.) S || 21. 22 ἄχρι νῦν om. S || 23 μὲν om. S || 25 καὶ om. U | ἥδιστον] πλεῖστον Cor. Naber Ri. || 27 ἄρτι Υ et s. s. S: ἤδη S

f οὐκ ᾤοντο δεῖν ἀλοᾶν οὐδὲ χρῆσθαι διὰ τὴν καθιέρωσιν,
ἀλλὰ συνδραμόντες ἐφόρουν τὰς ἀμάλλας εἰς τὸν ποτα-
3 μόν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ δένδρα κόπτοντες ἐνέβαλλον,
ἀργὸν παντάπασι τὸ χωρίον ἀνιέντες τῷ θεῷ καὶ ἄκαρ-
4 πον. ὠθουμένων δὲ πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις καὶ ἀθρόων, 5
ὑπήγαγεν ὁ ῥοῦς οὐ πολὺν τόπον, ἀλλ' ὅπου τὰ πρῶτα
συνενεχθέντα καὶ περιπεσόντα τοῖς στερεοῖς ὑπέστη, τῶν
101 ἐπιφερομένων διέξοδον οὐκ ἐχόντων, ἀλλ' ἐνισχομένων καὶ
περιπλεκομένων, ἐλάμβανεν ἡ σύμπηξις ἰσχὺν καὶ ῥίζω-
5 σιν, αὐξανομένην ὑπὸ τοῦ ῥεύματος. ἰλὺν τε γὰρ ἐπή- 10
γαγε πολλήν, ᾗ προσισταμένη τροφὴν παρεῖχεν ἅμα καὶ
κόλλησιν, αἵ τε πληγαὶ σάλον οὐκ ἐποίουν, ἀλλὰ μαλα-
κῶς πιέζουσαι συνήλαυνον εἰς ταὐτὸ πάντα καὶ συνέπλατ-
6 τον. ὑπὸ δὲ μεγέθους καὶ στάσεως ἕτερον αὐτῷ μέγεθος
ἐκτᾶτο καὶ χώραν ἀναδεχομένην τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ 15
τοῦ ποταμοῦ καταφερομένων. τοῦτο νῦν νῆσός ἐστιν ἱερὰ
κατὰ τὴν πόλιν, ἔχει δὲ καὶ ναοὺς θεῶν καὶ περιπάτους, 144 L
καλεῖται δὲ φωνῇ τῇ Λατίνων Μέσον δυεῖν γεφυρῶν.
b 7 ἔνιοι δὲ τοῦτο συμπεσεῖν ἱστοροῦσιν οὐχ ὅτε τὸ Ταρκυ-
νίου καθιερώθη πεδίον, ἀλλὰ χρόνοις ὕστερον ἄλλο χω- 20
8 ρίον ὁμοροῦν ἐκείνῳ Ταρκυνίας ἀνείσης. ἡ δὲ Ταρκυνία
παρθένος ἦν ἱέρεια, μία τῶν Ἑστιάδων, ἔσχε δὲ τιμὰς
ἀντὶ τούτου μεγάλας, ἐν αἷς ἦν καὶ τὸ μαρτυρίαν αὐτῆς
δέχεσθαι μόνης γυναικῶν· τὸ δ' ἐξεῖναι γαμεῖσθαι ψηφι-
σαμένων οὐ προσεδέξατο. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι 25
μυθολογοῦσι.

9. Ταρκύνιον δὲ τὴν ἐκ προδοσίας ἀπογνόντα τῆς
ἀρχῆς ἀνάληψιν ἐδέξαντο Τυρρηνοὶ προθύμως, καὶ με-

18 cf. Kiepert-Huelsen, Form. urb. Rom. p. 41 (Inter duos pontes) || Cap. 9 Dion. Hal. 5, 14–17 Zon. 7, 12 Liv. 2, 6–7

[S(UMA=)Υ] **1** ὤ^ον^το S || **2** δραμόντες S || **3** ἐνέβαλον Υ || **5** ἀθρόων SU: ἀθρόον MA || **7** συνενεχθέντα Υ: συνδεθέντα S | τῶν S: τῶν δὲ Υ || **11** προισταμένη S | τροφὴν SM: στροφὴν UA || **14** ἕτερον] στερρὸν Zie. | αὐτῷ S αὐτὸ Υ || **15** ὑπὸ] ἐκ S^m^ || **17** καὶ[1] om. Υ || **18** μέση Υ | δυοῖν Υ || **19.20** ὅτε ταρκυνίου καθιερώθη τὸ πεδίον Υ || **21** Ταρκυνίας ἀνείσης. ἡ δὲ om., sed mg. ἡ δὲ add. S

γάλῃ δυνάμει κατῆγον. ἀντεξῆγον δὲ τοὺς Ῥωμαίους οἱ 2
ὕπατοι καὶ παρέταξαν ἐν χωρίοις ἱεροῖς, ὧν τὸ μὲν c
Ὁράτιον ἄλσος, τὸ δὲ Ναιούιον λειμῶνα προσαγορεύουσιν.
198 S ἀρχομένων δ' αὐτῶν συνάγειν εἰς χεῖρας, Ἄρρων ὁ Ταρ- 3
5 κυνίου παῖς καὶ Βροῦτος ὁ Ῥωμαίων ὕπατος, οὐ κατὰ
τύχην ἀλλήλοις περιπεσόντες, ἀλλ' ὑπ' ἔχθους καὶ ὀργῆς,
ὁ μὲν ὡς ἐπὶ τύραννον καὶ πολέμιον τῆς πατρίδος, ὁ δὲ
τῆς φυγῆς ἀμυνόμενος, ὥρμησαν ὁμόσε τοῖς ἵπποις. θυ- 4
μῷ δὲ μᾶλλον ἢ λογισμῷ προσμείξαντες, ἠφείδησαν αὐ-
10 τῶν καὶ συναπέθανον ἀλλήλοις. οὕτω δὲ δεινοῦ γενομέ-
νου τοῦ προάγωνος, οὐκ ἔσχεν ὁ ἀγὼν τέλος ἐπιεικέ-
στερον, ἀλλὰ καὶ δράσαντες ἴσα καὶ παθόντες οἱ στρατοὶ d
διεκρίθησαν ὑπὸ χειμῶνος. ἦν οὖν ἐν ἀπόροις ὁ Οὐαλέ- 5
145 L ριος, οὐκ εἰδὼς τὸ τῆς μάχης πέρας, ἀλλὰ τοὺς στρατιώ-
15 τας ὁρῶν τοῖς μὲν αὑτῶν νεκροῖς ἀθυμοῦντας, ἐπαιρο-
μένους δὲ τοῖς τῶν πολεμίων· οὕτως ἄκριτος ἦν καὶ
παράλληλος ὑπὸ πλήθους ὁ φόνος. οὐ μὴν ἀλλ' ἑκατέ- 6
ροις ἐγγύθεν ὁρώμενα τὰ οἰκεῖα μᾶλλον ἐβεβαίου τὴν
ἧτταν ἢ τὴν νίκην εἰκαζόμενα τὰ τῶν πολεμίων. ἐπελ-
20 θούσης δὲ νυκτὸς οἵαν εἰκὸς οὕτω μεμαχημένοις, καὶ
γενομένων ἐν ἡσυχίᾳ τῶν στρατοπέδων, λέγουσι σεισθῆ-
ναι τὸ ἄλσος, ἐκ δ' αὐτοῦ φωνὴν ἐκπεσεῖν μεγάλην,
φράζουσαν ὡς ἑνὶ πλείους ἐν τῇ μάχῃ τεθνήκασι Τυρ- e
ρηνῶν ἢ Ῥωμαίων. ἦν δ' ἄρα θεῖόν τι τὸ φθεγξάμενον· 7
25 εὐθὺς [τε] γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀλαλάξαι παρέστη μέγα
καὶ θαρσαλέον, οἱ δὲ Τυρρηνοὶ περίφοβοι γενόμενοι καὶ
συνταραχθέντες ἐξέπεσον τοῦ στρατοπέδου, καὶ διεσπά-
ρησαν οἱ πλεῖστοι. τοὺς δὲ καταλειφθέντας ὀλίγῳ πεντα-
κισχιλίων ἐλάσσους ἐπελθόντες εἷλον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ
30 τἆλλα διήρπασαν. οἱ δὲ νεκροὶ διαριθμηθέντες εὑρέθη- 8
σαν τριακόσιοι μὲν ἐπὶ χιλίοις καὶ μυρίοις οἱ τῶν πο-

[S(UMA =)Υ] **1** δὲ καὶ Zon. || **3** Ὁράτιον Flacelière Rev. phil. 1949, 129 sq. cl. Dion. Hal. 5, 14: οὔρσον codd. (Ἄρσιον Am. ex Liv. 2, 7, 2. Val. Max. 1, 8, 5: silva Arsia) || **4** αὐτῶν add. m. 2 S || **9** προσμίξαντες, συμ supra προς scr., S || **11** προάγοντος U || **12** στρατιῶται S[r] || **17** φθόνος U || **25** τε del. Zie. || **26** θαρραλέον Υ || **27** τοῦ S: ἐκ τοῦ Υ

λεμίων, οἱ δὲ Ῥωμαίων παρ' ἕνα τοσοῦτοι. ταύτην τὴν
f *μάχην λέγουσι γενέσθαι πρὸ μιᾶς καλανδῶν Μαρτίων.*
9 *ἐθριάμβευσε δ' ἀπ' αὐτῆς Οὐαλέριος, εἰσελάσας τεθρίπ-*
πῳ πρῶτος ὑπάτων, καὶ τὸ πρᾶγμα σεμνὴν καὶ μεγαλο- 199 S
πρεπῆ παρέσχεν ὄψιν, οὐκ ἐπίφθονον οὐδ' ἀνιάσασαν, 5
ὡς ἔνιοι λέγουσι, τοὺς ὁρῶντας· οὐ γὰρ ἂν ἔσχε ζῆλον
τοσοῦτον οὐδὲ φιλοτιμίαν εἰς ἔτη πάμπολλα διαμένου-
10 *σαν. ἀπεδέξαντο δὲ τοῦ Οὐαλερίου καὶ τὰς εἰς τὸν συν-*
άρχοντα τιμάς, αἷς ἐκκομιζόμενον καὶ θαπτόμενον ἐκό-
102 *σμησε, καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ διεξῆλθεν ἐπιτάφιον, ὃς* 10
οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίων ἠγαπήθη καὶ τοσαύτην ἔσχε χάριν, 146 L
ὥστε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ μεγάλοις ὑπάρχειν ἐξ ἐκεί-
11 *νου τελευτήσασιν ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐγκωμιάζεσθαι. λέ-*
γεται δὲ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιταφίων ἐκεῖνος γενέσθαι
πρεσβύτερος, εἴγε μὴ καὶ τοῦτο Σόλωνός ἐστιν, ὡς Ἀνα- 15
ξιμένης ὁ ῥήτωρ (fr. 5 M.) *ἱστόρηκεν.*

10. *Ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα μᾶλλον ἤχθοντο τῷ Οὐαλερίῳ*
καὶ προσέκρουον, ὅτι Βροῦτος μέν, ὃν πατέρα τῆς ἐλευ-
θερίας ἐνόμιζεν ὁ δῆμος, οὐκ ἠξίωσε μόνος ἄρχειν, ἀλλὰ
b *καὶ πρῶτον αὐτῷ συνάρχοντα προσείλετο καὶ δεύτερον·* 20
'οὗτοσὶ δ'', ἔφασαν, 'εἰς ἑαυτὸν ἅπαντα συνενεγκάμενος,
οὐκ ἔστι τῆς Βρούτου κληρονόμος ὑπατείας μηδὲν αὐτῷ
2 *προσηκούσης, ἀλλὰ τῆς Ταρκυνίου τυραννίδος. καίτοι τί*
δεῖ λόγῳ μὲν Βροῦτον ἐγκωμιάζειν, ἔργῳ δὲ μιμεῖσθαι
Ταρκύνιον, ὑπὸ ῥάβδοις ὁμοῦ πάσαις καὶ πελέκεσι κατ- 25
ιόντα μόνον ἐξ οἰκίας τοσαύτης τὸ μέγεθος, ὅσην οὐ
3 *καθεῖλε τὴν τοῦ βασιλέως;' καὶ γὰρ ὄντως ὁ Οὐαλέριος*
ᾤκει τραγικώτερον ὑπὲρ τὴν καλουμένην Οὐελίαν οἰκίαν

3 Plut. Rom. 16, 8 || **17** Dion. Hal. 5, 19 Cass. D. fr. 13, 2 Boiss. Zon. 7, 13 Liv. 2, 7–8 Val. Max. 4, 1, 1 mor. 285f Cic. rep. 2, 31, 53 de vir. ill. 15

[S(UMA=)Υ] **1** *οἱ δὲ ῥωμαῖοι*, s. s. *αίων*, S || **2** *μαρτίου* Υ || **4** *ὑπατεύων* Zon. || **6** *οὐδὲ γὰρ* S || **19** *μόνο*+*ς* U || **20** *πρότερον*, s. s. *πρῶτον* S || **21** *αὐτὸν* Υ || **24** *μὲν* s. s. S || **25** *προϊόντα* Zon. || **28** *ὑπὲρ* ante ras. S: *ὑπὸ* Υ et e ras. S | *Οὐελίαν* Aldina Dion.: *οὐιτελίαν* MA *οὐιτελλίαν* SU

ἐπικρεμαμένην τῇ ἀγορᾷ καὶ καθορῶσαν ἐξ ὕψους ἅπαν-
τα, δυσπρόσοδον δὲ πελάσαι καὶ χαλεπὴν ἔξωθεν, ὥστε
καταβαίνοντος αὐτοῦ τὸ σχῆμα μετέωρον εἶναι καὶ βασι- c
λικὸν τῆς προπομπῆς τὸν ὄγκον. ὅσον οὖν ἐν ἀρχῇ καὶ 4
5 πράγμασι μεγάλοις ἀγαθὸν ἦν ἔχειν ὦτα παρρησίαν ἀντὶ
κολακείας προσιέμενα καὶ λόγους ἀληθεῖς, ἔδειξεν. ἀκού- 5
σας γὰρ ὅτι τοῖς πολλοῖς ἁμαρτάνειν ἐδόκει τῶν φίλων
147 L 200 S διεξιόντων, οὐκ ἐφιλονίκησεν οὐδ' ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ
ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας, ἔτι νυκτὸς οὔσης
10 κατέβαλε τὴν οἰκίαν καὶ κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος πᾶσαν,
ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς Ῥωμαίους ὁρῶντας καὶ συνισταμένους, τοῦ μὲν ἀνδρὸς ἀγαπᾶν καὶ θαυμάζειν τὴν μεγα-
λοφροσύνην, ἄχθεσθαι δὲ τῆς οἰκίας καὶ ποθεῖν τὸ μέ-
γεθος καὶ τὸ κάλλος, ὥσπερ ἀνθρώπου διὰ φθόνον οὐ d
15 δικαίως καταλελυμένης, τοῦ δ' ἄρχοντος ὥσπερ ἀνεστίου
παρ' ἑτέροις οἰκοῦντος. ἐδέχοντο γὰρ οἱ φίλοι τὸν Οὐα- 6
λέριον, ἄχρι οὗ τόπον ἔδωκεν ὁ δῆμος αὐτῷ καὶ κατε-
σκεύασεν οἰκίαν ἐκείνης μετριωτέραν, ὅπου νῦν ἱερόν
ἐστιν Οὐίκας Πότας ὀνομαζόμενον. βουλόμενος δὲ μὴ 7
20 μόνον ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀντὶ φοβερᾶς χει-
ροήθη καὶ προσφιλῆ ποιεῖν τοῖς πολλοῖς, τούς τε πελέ-
κεις ἀπέλυσε τῶν ῥάβδων, αὐτάς τε τὰς ῥάβδους εἰς
ἐκκλησίαν παριὼν ὑφῆκε τῷ δήμῳ καὶ κατέκλινε, μέγα
ποιῶν τὸ πρόσχημα τῆς δημοκρατίας. καὶ τοῦτο μέχρι
25 νῦν διαφυλάττουσιν οἱ ἄρχοντες. ἐλάνθανε δὲ τοὺς πολ- 8 e
λοὺς οὐχ ἑαυτὸν ὡς ᾤοντο ποιῶν ταπεινόν, ἀλλὰ τὸν
φθόνον τῇ μετριότητι ταύτῃ καθαιρῶν καὶ κολούων,
ἑαυτῷ δὲ προστιθεὶς τοσοῦτον μέγεθος δυνάμεως, ὅσον
ἀφαιρεῖν ἐδόκει τῆς ἐξουσίας, ὑποδυομένου μεθ' ἡδονῆς
30 αὐτῷ τοῦ δήμου καὶ φέροντος ἑκουσίως, ὥστε καὶ Πο- 9

[S(UMA=)Υ] **1** ἐπι+++κρεμαμένην. mg. κεκλιμένην m. 2, S ἐπικειμένην Zon. | ἐξ ὕψους om. S, add. m. 2 mg. || **4** πομπῆς Υ | τὸν+ὄγ+κον S || **18** μετριωτέραν S: μετεωροτέραν Υ et mg. (γρ.) S || **19** Οὐίκας Πότας Cor. coll. Liv. 2, 7: οὐικασπόκας || **23. 24** μέγα ποιῶν S: μεταποιῶν Υ || **24** πρόσχημα S^1M: πρόσχημα, σ supra σ scr., A et m. 2 S πρόσσχημα U || **28** αὐτῷ Υ || **30** φέροντος] ἐπαίροντος Li.

πλικόλαν ἀνηγόρευσεν αὐτόν· σημαίνει δὲ τοὔνομα δημοκηδῆ· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἴσχυσε τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων, ᾧ καὶ ἡμεῖς χρησόμεθα, τὸν λοιπὸν βίον τοῦ ἀνδρος ἱστοροῦντες.

11. *Ὑπατείαν μὲν γὰρ ἔδωκε μετιέναι καὶ παραγγέλ-* 148 L
λειν τοῖς βουλομένοις· πρὸ δὲ τῆς καταστάσεως τοῦ 6
f *συνάρχοντος οὐκ εἰδὼς τὸν γενησόμενον, ἀλλὰ δεδιὼς ἀντίπραξιν ὑπὸ φθόνου τινὸς ἢ ἀγνοίας, ἐχρήσατο τῇ μοναρχίᾳ πρὸς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν πολιτευ-*
2 *μάτων. πρῶτον μὲν γὰρ ἀνεπλήρωσε τὴν βουλὴν ὀλι-* 201 S
γανδροῦσαν· ἐτεθνήκεσαν γὰρ οἱ μὲν ὑπὸ Ταρκυνίου 11
πρότερον, οἱ δ' ἔναγχος ἐν τῇ μάχῃ. τοὺς δ' ἐγγραφέντας ὑπ' αὐτοῦ λέγουσιν ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα τέσσαρας γε-
3 *νέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα νόμους ἔγραψεν, ὧν μάλιστα μὲν*
103 *ἰσχυροὺς ἐποίησε τοὺς πολλοὺς ὁ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν* 15
ὑπάτων τῷ φεύγοντι δίκην ἐπικαλεῖσθαι διδούς· δεύτερος ὁ τοὺς ἀρχὴν ἀναλαβόντας, ἣν ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀποθνήσκειν κελεύων· τρίτος δὲ μετὰ τούτους, ὃς ἐβοήθησε τοῖς πένησιν, ᾧ τὰ τέλη τῶν πολιτῶν ἀφεῖλε καὶ προθυμότερον ἅπτεσθαι τῶν ἐργασιῶν ἐποίησεν ἅπαν- 20
4 *τας. ὁ δὲ γραφεὶς κατὰ τῶν ἀπειθούντων τοῖς ὑπάτοις οὐχ ἧττον ἔδοξε δημοτικὸς εἶναι καὶ πρὸς τῶν πολλῶν μᾶλλον ἢ δυνατῶν γεγράφθαι. ζημίαν γὰρ ἀπειθείας*
5 *ἔταξε βοῶν πέντε καὶ δυεῖν προβάτων ἀξίαν. ἦν δὲ τιμὴ προβάτου μὲν ὀβολοὶ δέκα, βοὸς δ' ἑκατόν, οὔπω νομί-* 25
b *σματι χρωμένων πολλῷ τότε Ῥωμαίων, ἀλλὰ προβατείαις*
6 *καὶ κτηνοτροφίαις εὐθενούντων. διὸ καὶ τὰς οὐσίας ἄχρι*

5 Dion. Hal. 5, 19 Liv. 2, 8 || **27** mor. 274f, cf. Varro ap. Nonium p. 189, 21 M.

[S(UMA=)Υ] **1** *αὐτὸν* s. s. S || **7** *τὸν* Rei.: *τὸ* || **12** *ἐν* SU: om. MA || **13** *καὶ ἑξήκοντα καὶ τέσσαρας* Υ | *γεγενῆσθαι* Υ || **17** *λαβόντας* Υ || **18** *τρίτος*, *ς* in ras. (ex *ν*?), S | *ὃς* s. s. S || **19** *τῶν πολλῶν* Sch., cf. Aem. 38, 1 || **24** *ἔταξε* S[m] Υ: *ἔγραψε* S[r] || **25** *προβατίου* Υ et *ιου* s. s. S | *νομίσματι*, *ίσματι* e corr., S || **26** *πολλῶν* ante ras. S | *προβατείαις*, *ει* in ras. (ex *ι*?), S || **27** *εὐθηνούντων* MA[2]

νῦν ἀπὸ τῶν προβάτων πεκούλια καλοῦσι, καὶ τῶν νομι-
149 L σμάτων τοῖς παλαιοτάτοις βοῦν ἐνεχάραττον ἢ πρόβα-
τον ἢ σῦν. ἐτίθεντο δὲ καὶ παισὶν αὐτῶν Συΐλλους καὶ 7
Βουβούλκους καὶ Καπραρίους ὀνόματα καὶ Πορκίους,
5 κάπρας μὲν τὰς αἶγας, πόρκους δὲ τοὺς χοίρους ὀνομά-
ζοντες.

12. Οὕτω δὲ περὶ ταῦτα δημοτικὸς γενόμενος νομο-
θέτης καὶ μέτριος, ἐν τῷ † μετρίῳ τὴν τιμωρίαν ὑπερέ-
τεινεν. ἔγραψε γὰρ νόμον ἄνευ κρίσεως κτείνειν διδόντα
10 τὸν βουλόμενον τυραννεῖν, κτείναντα δὲ φόνου καθαρὸν
ἐποίησεν, εἰ παράσχοιτο τοῦ ἀδικήματος τοὺς ἐλέγχους. c
ἐπεὶ γὰρ οὐ δυνατὸν ἐπιχειροῦντα τηλικούτοις λαθεῖν 2
ἅπαντας, οὐκ ἀδύνατον δὲ τὸ μὴ λαθόντα τοῦ κριθῆναι
φθάσαι κρείττονα γενόμενον, ἣν ἀναιρεῖ τὸ ἀδίκημα
202 S κρίσιν προλαβεῖν ἔδωκε τῷ δυναμένῳ κατὰ τοῦ ἀδι-
16 κοῦντος.

Ἐπῃνέθη δὲ καὶ διὰ τὸν ταμιευτικὸν νόμον. ἐπεὶ γὰρ 3
ἔδει χρήματα πρὸς τὸν πόλεμον εἰσενεγκεῖν ἀπὸ τῶν
οὐσιῶν τοὺς πολίτας, οὔτ' αὐτὸς ἅψασθαι τῆς οἰκονο-
20 μίας οὔτε τοὺς φίλους ἐᾶσαι βουλόμενος, οὐθ' ὅλως εἰς
οἶκον ἰδιώτου παρελθεῖν δημόσια χρήματα, ταμιεῖον μὲν
ἀπέδειξε τὸν τοῦ Κρόνου ναόν, ᾧ μέχρι νῦν χρώμενοι
διατελοῦσι, ταμίας δὲ τῷ δήμῳ δύο τῶν νέων ἔδωκεν d
ἀποδεῖξαι· καὶ ἀπεδείχθησαν οἱ πρῶτοι Πούπλιος Οὐε-
25 τούριος καὶ Μινούκιος Μᾶρκος, καὶ χρήματα συνήχθη
πολλά· τρισκαίδεκα γὰρ ἀπεγράψαντο μυριάδες, ὀρφα- 4
150 L νοῖς παισὶ καὶ χήραις γυναιξὶν ἀνεθείσης τῆς εἰσ-
φορᾶς.

Cap. 12 Dion. Hal. 5, 19 Liv. 2, 8

[S(UMA=)Υ] **2** ἐνεχάραττον Cob.: ἐχάραττον S ἐπεχάραττον Υ ‖ **3** συίλλους SU: συίλους MA ‖ **5** κάπρους U ‖ **8** μετρίῳ] μέρει Sch. ‖ **9** κτεῖναι Υ ‖ **10** φόβου, ν supra β m. 2. U ‖ **18** πρὸς S: εἰς Υ ‖ **20** τοὺς om. Υ ‖ **25** μινούκιος ex μινίκιος corr. S, item Fab. 5, 5 | συνήχθη s. s. S ‖ **26** μυριάδας: em. Rei.

5 *Ταῦτα δὲ διοικήσας, ἀπέδειξεν ἑαυτῷ συνάρχοντα τὸν Λουκρητίας πατέρα Λουκρήτιον, ᾧ τῆς ἡγεμονικωτέρας ἐξιστάμενος ὄντι πρεσβυτέρῳ τάξεως παρέδωκε τοὺς καλουμένους φάσκης· καὶ τοῦτο διέμεινεν εἰς ἡμᾶς τὸ πρεσβεῖον ἀπ' ἐκείνου τοῖς γεραιτέροις φυλαττόμενον.* 5
e 6 *ἐπεὶ δ' ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον ἐτελεύτησεν ὁ Λουκρήτιος, πάλιν ἀρχαιρεσιῶν γενομένων ᾑρέθη Μᾶρκος Ὁράτιος, καὶ συνῆρχε τῷ Ποπλικόλᾳ τὸν ὑπολειπόμενον χρόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ.*

13. *Ταρκυνίου δὲ Ῥωμαίοις δεύτερον πόλεμον ἐν Τυρρηνίᾳ κινοῦντος, μέγα σημεῖον λέγεται γενέσθαι. βασιλεύων γὰρ ἔτι καὶ τὸν νεὼν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἔχων ὁ Ταρκύνιος ὅσον οὔπω συντετελεσμένον, εἴτε μαντείας γενομένης, εἴτ' αὐτῷ δόξαν ἄλλως, ἅρμα κατὰ κορυφὴν ἐπιστῆσαι κεραμεοῦν ἐξέδωκε Τυρρηνοῖς τισιν ἐξ Οὐηίων δημιουργοῖς, εἶτ' ὀλίγον ὕστερον ἐξέπεσε τῆς ἀρχῆς.* 10 15
2 *τῶν δὲ Τυρρηνῶν διαπεπλασμένον τὸ τέθριππον ἐμβαλόντων εἰς κάμινον, οὐκ ἔπαθεν ἃ προσήκει πάσχειν πη-*
f *λὸν ἐν πυρί, πυκνοῦσθαι καὶ συνιζάνειν ἐκτηκομένης τῆς ὑγρότητος, ἀλλ' ἐξέστη καὶ ᾤδησε καὶ μέγεθος ἔσχεν ἅμα ῥώμῃ καὶ σκληρότητι τοσοῦτον, ὥστε μόλις ἐξαιρεθῆναι, τὴν ὀροφὴν ἀποσκευασαμένων τῆς καμίνου καὶ* 203 S 21
3 *τῶν τοίχων περιαιρεθέντων. ὡς οὖν ἐδόκει τοῖς μάντεσι θεῖον εἶναι σημεῖον εὐτυχίας καὶ δυνάμεως παρ' οἷς ἔσοιτο τὸ τέθριππον, ἔγνωσαν οἱ Οὐήιοι μὴ προέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπαιτοῦσι, καὶ ἀπεκρίναντο τοῦτο Ταρκυ-* 25
4 *νίοις, οὐ τοῖς Ταρκυνίους ἐκβαλοῦσι προσήκειν. ὀλίγαις* 151 L
104 *δ' ὕστερον ἡμέραις ἦσαν ἵππων ἀγῶνες αὐτοῖς, καὶ τὰ*

1 Zon. 7, 13 || 27 Plin. n. h. 8, 161 Solin. 45, 15 Fest. p. 274 M. = 340 L.

[S(UMA=)Υ] 1.2 *τὸν τῆς Λουκρητίας* Zon. || 6 *ἐτελεύσεν* U || 7 *ὁράτιος* ras. ex *ὡράτιος* S (sic saepius infra): *ὡράτιος* cet. || 8 *ἀπολειπόμενον, ὑ* supra *ἀ* scr., S || 18 *προσῆκε* Υ || 20 *ἐξέστησε* S || 25 *ἔσοιτο*] *ἔσοι* U || 26.27 *ταρκυνίῳ—ταρκύνιον* Υ et *-ω -ον* s. s., dein eras. S, cf. p. 125, 23. 155, 23 || 27 *προσήκει* S || 28 *ἡμέραις* s. s., dein eras., S

μὲν ἄλλα θέαν καὶ σπουδὴν ⟨τὴν⟩ εἰωθυῖαν παρεῖχε, τὸ δὲ νικῆσαν τέθριππον ὁ μὲν ἡνίοχος ἐξήλαυνε τοῦ ἱπποδρόμου σχέδην ἐστεφανωμένος, οἱ δ' ἵπποι πτοηθέντες ἀπ' οὐδεμιᾶς ἐμφανοῦς προφάσεως, ἀλλὰ κατὰ 5 δή τι δαιμόνιον ἢ τυχαῖον, ἵεντο παντὶ τάχει πρὸς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἔχοντες τὸν ἡνίοχον, ὡς [δ'] οὐδὲν ἦν ἔργον αὐτοῦ κατατείνοντος οὐδὲ παρηγοροῦντος, ἀλλ' ἥρπαστο, δόντα τῇ ῥύμῃ καὶ φερόμενον, μέχρι οὗ τῷ Καπιτωλίῳ προσμείξαντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἐνταῦθα περὶ τὴν 10 πύλην ἣν νῦν Ῥατουμέναν καλοῦσι. γενομένου δὲ τούτου 5 b θαυμάσαντες οἱ Οὐήιοι καὶ φοβηθέντες, ἐπέτρεψαν ἀποδοῦναι τὸ ἅρμα τοῖς τεχνίταις.

14. Τὸν δὲ νεὼν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς εὔξατο μὲν ἀναθήσειν Ταρκύνιος ὁ Δημαράτου πολεμῶν Σαβίνοις, 15 ᾠκοδόμησε δὲ Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος, υἱὸς ὢν ἢ υἱωνὸς τοῦ εὐξαμένου, καθιερῶσαι δ' οὐκ ἔφθασεν, ἀλλὰ μικρὸν ἀπελείπετο τοῦ τέλος ἔχειν, ὅτε Ταρκύνιος ἐξέπιπτεν. ὡς οὖν ἀπείργαστο τελέως καὶ τὸν προσήκοντα 2 κόσμον ἀπεῖχεν, ἦν τῷ Ποπλικόλᾳ φιλοτιμία πρὸς τὴν 20 καθιέρωσιν. ἐφθόνουν δὲ πολλοὶ τῶν δυνατῶν, καὶ 3 ἤχθοντο ταῖς μὲν ἄλλαις τιμαῖς ἧττον, ἃς νομοθετῶν καὶ 152 L στρατηγῶν ἐκ προσηκόντων εἶχε, ταύτην δ' οὖσαν ἀλλοτρίαν c οὐκ ᾤοντο δεῖν αὐτῷ προσγενέσθαι, καὶ τὸν Ὁράτιον προετρέποντο καὶ παρώξυνον ἀντιποιεῖσθαι τῆς καθ- 204 S ιερώσεως. γενομένης οὖν τῷ Ποπλικόλᾳ στρατείας 4 26 ἀναγκαίας, ψηφισάμενοι τὸν Ὁράτιον καθιεροῦν ἀνήγαγον εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὡς οὐκ ἂν ἐκείνου περιγενόμενοι παρόντος. ἔνιοι δέ φασι κλήρῳ τῶν ὑπάτων λαχεῖν 5

Cap. 14 Dion. Hal. 4, 61. 5, 35, 3 Liv. 2, 8 Cass. D. fr. 13, 3—4 Boiss.

[S(UMA=)Υ] 1 τὴν add. Rei. || 5 δή om. Υ | τυχαῖον ante corr. S: τύχην Υ et post corr. S || 6 [δ'] Sch. || 7 οὐδὲ ex καὶ S || 8 ἐνδόντα Anon. | μέχρι S: ἄχρι Υ || 9 περὶ SUA: παρὰ M || 11. 12 τὸ ἅρμα ἀποδοῦναι Υ || 17 τοῦ τέλους U || 18 τελέως ex τελείως S || 22 ἔσχε Υ || 26 ἀνῆγον Υ || 28 κληρουμένων Cor. (ex πληρουμένων Anon.)

ἐκεῖνον ἐπὶ τὴν στρατείαν ἄκοντα, τοῦτον δ' ἐπὶ τὴν
καθιέρωσιν. ἔξεστι δὲ περὶ τούτων ὅπως ἔσχεν εἰκάζειν
d 6 *τοῖς πραχθεῖσι περὶ τὴν καθιέρωσιν. εἰδοῖς οὖν Σεπτεμ-*
βρίαις – ὃ συντυγχάνει περὶ τὴν πανσέληνον μάλιστα
τοῦ Μεταγειτνιῶνος – συνηθροισμένων ἁπάντων εἰς τὸ 5
Καπιτώλιον, ὁ μὲν Ὁράτιος σιωπῆς γενομένης τά τ' ἄλλα
δράσας καὶ τῶν θυρῶν ἁψάμενος, ὥσπερ ἔθος ἐστίν,
ἐπεφθέγγετο τὰς νενομισμένας ἐπὶ τῇ καθιερώσει φωνάς·
ὁ δ' ἀδελφὸς τοῦ Ποπλικόλα Μᾶρκος, ἐκ πολλοῦ παρὰ
τὰς θύρας ὑφεστὼς καὶ παραφυλάττων τὸν καιρόν, 'ὦ 10
ὕπατε' εἶπεν, 'ὁ υἱός σου τέθνηκεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ
7 *νοσήσας.' τοῦτο πάντας ἠνίασε τοὺς ἀκούσαντας· ὁ*
δ' Ὁράτιος οὐδὲν διαταραχθείς, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον
εἰπών, 'ῥίψατε τοίνυν ὅπου βούλεσθε τὸν νεκρόν, ἐγὼ
e *γὰρ οὐ προσίεμαι τὸ πένθος,' ἐπέραινε τὴν λοιπὴν καθ-* 15
8 *ιέρωσιν. ἦν δὲ τὸ προσηγγελμένον οὐκ ἀληθές, ἀλλ' ὁ*
Μᾶρκος ὡς ἀποστήσων τὸν Ὁράτιον ἐψεύσατο. θαυμα-
στὸς οὖν ὁ ἀνὴρ τῆς εὐσταθείας, εἴτε τὴν ἀπάτην ἐν
καιρῷ βραχεῖ συνεῖδεν, εἴτε πιστευθεὶς ὁ λόγος οὐκ ἐκί-
νησεν αὐτόν. 20

15. *Ἔοικε δὲ καὶ περὶ τὸν δεύτερον ναὸν ὁμοία τύχη* 153 L
γενέσθαι τῆς καθιερώσεως. τὸν μὲν γὰρ πρῶτον ὡς
εἴρηται Ταρκυνίου κατασκευάσαντος, Ὁρατίου δὲ καθ-
a. 83 a. C. *ιερώσαντος, ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις πῦρ ἀπώλεσε.*
a. 69 a. C. *τὸν δὲ δεύτερον ἀνέστησε μὲν Σύλλας, ἐπεγράφη δὲ τῇ* 25
2 *καθιερώσει Κάτουλος Σύλλα προαποθανόντος. τούτου δὲ*
f *πάλιν ἐν ταῖς κατὰ Οὐιτέλλιον στάσεσι διαφθαρέντος,*
τὸν τρίτον, τῇ πρὸς τὰ ἄλλα κἂν τούτῳ χρησάμενος εὐ-
ποτμίᾳ, Οὐεσπασιανὸς ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀναγαγὼν 205 S

Cap. 15 cf. Hülsen. RE III 1532

[S(UMA=)Υ] **2** *ὅπως* S: *ὡς* Υ || **5** *μεταγειτνιῶνος* M: *μεταγγειτνιῶνος* S *μεταγειτνιῶντος* UA | *ἠθροισμένων* Υ || **11** *εἶπεν* s. s. m. 2 (?) S || **14** *ῥίψασθε τὸν νεκρὸν τοίνυν ὅποι βούλεσθε* Υ || **25** *μὲν* postea inser. S || **26** *κάτλος, ου* s. s., S || **28** *τὸν τρίτον* U²M: *τρίτον* SU¹A | *τὰ ἄλλα* S: *τἄλλα* Υ | *κἂν τούτῳ* (Anon.) Cor.: *καὶ τοῦτο* || **29** *οὐεσπεσιανὸς* M et s. s. A; item p. 141, 4

ἐπεῖδε γενόμενον, καὶ φθειρόμενον μετ' ὀλίγον οὐκ ἐπεῖδεν, ἀλλὰ τοσοῦτον εὐτυχίᾳ Σύλλαν παρῆλθεν, ὅσον ἐκεῖνον μὲν τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἔργου, τοῦτον δὲ τῆς ἀναιρέσεως προαποθανεῖν. ἅμα γὰρ τῷ τελευτῆσαι Οὐε- 3
5 *σπασιανὸν ἐνεπρήσθη τὸ Καπιτώλιον. ὁ δὲ τέταρτος* **105**
οὗτος ὑπὸ Δομετιανοῦ καὶ συνετελέσθη καὶ καθιερώθη. a. 79 p. C. a. 80 p. C.
λέγεται δὲ Ταρκύνιον εἰς τοὺς θεμελίους ἀναλῶσαι λίτρας ἀργυρίου τετρακισμυρίας, τούτου δὲ τοῦ καθ' ἡμᾶς τὸν μέγιστον ⟨ἂν⟩ ἐν Ῥώμῃ τῶν ἰδιωτικῶν πλούτων
10 *ἐκλογισθέντα μὴ τελέσαι τὸ τῆς χρυσώσεως ἀνάλωμα, πλέον ἢ δισχιλίων καὶ μυρίων ταλάντων γενόμενον. οἱ* 4
δὲ κίονες ἐκ τοῦ Πεντελῆσιν ἐτμήθησαν λίθου, κάλλιστα τῷ πάχει πρὸς τὸ μῆκος ἔχοντες· εἴδομεν γὰρ αὐτοὺς Ἀθήνησιν. ἐν δὲ Ῥώμῃ πληγέντες αὖθις καὶ ἀναξεσθέν-
15 *τες, οὐ τοσοῦτον ἔσχον γλαφυρίας, ὅσον ἀπώλεσαν συμ-*
154 L *μετρίας τοῦ καλοῦ, διάκενοι καὶ λαγαροὶ φανέντες. ὁ* 5 b
μέντοι θαυμάσας τὴν τοῦ Καπιτωλίου πολυτέλειαν, εἰ μίαν εἶδεν ἐν οἰκίᾳ Δομετιανοῦ στοὰν ἢ βασιλικὴν ἢ βαλανεῖον ἢ παλλακίδων δίαιταν, οἷόν ἐστι τὸ λεγόμε-
20 *νον Ἐπιχάρμου πρὸς τὸν ἄσωτον* (CGF 1, 1 p. 142 fr. 274 Kaibel)·

> *οὐ φιλάνθρωπος τύ γ' ἐσσ'· ἔχεις νόσον· χαίρεις διδούς,*

τοιοῦτον ἄν τι πρὸς Δομετιανὸν εἰπεῖν προήχθη· οὐκ 6
25 *εὐσεβὴς οὐδὲ φιλότιμος τύ γ' ἐσσί· ἔχεις νόσον· χαίρεις κατοικοδομῶν, ὥσπερ ὁ Μίδας ἐκεῖνος ἅπαντά σοι χρυ-*

16 mor. 510c

[S(UMA=)Υ] **1** *ἐπεῖδε* m. 2 (ex *ἐπειδὴ*?) U ‖ **2** *εὐτυχίαν* U[1] ‖ **3** *καθιερώσεως* Rei. ‖ **8** *τούτου δὲ τοῦ*] *τοῦτον δὲ τὸν* U[2] ‖ **9** ⟨*ἂν*⟩ Cor. | *τὸν ἰδιωτικὸν πλοῦτον* U[1]M[1] *τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου* U[2]M[2] *τῶν ἰδιωτικῶν πλοῦτον* A ‖ **10** *ἐκλογισθέντας* U[2] | *τὸ τῆς χρυσ. μὴ τελ.*: trp. Zie. ‖ **13** *τὸ πάχος* U[2] ‖ **14** *ἀναξυσθέντες* Υ ‖ **15** *ἀπωλώλεσαν* U et *λω* s. s. S ‖ **16** *τοῦ*] *καὶ τοῦ* G. Hermann | *διάκαινοι* ante corr. S ‖ **17** *τὴν τοῦ καπιτωλίου* S: *τοῦ καπ. τὴν* Υ ‖ **18** *εἶδεν* S: *οἶδεν* Υ | *στοὰν* Υ: *ἢ στόαν* S ‖ **20** ⟨*ὑπ'*⟩ *Ἐπιχάρμου* vel ⟨*παρ'*⟩ *Ἐ -ῳ* Rei.

σᾶ καὶ λίθινα βουλόμενος γενέσθαι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

16. *Ὁ δὲ Ταρκύνιος μετὰ τὴν μεγάλην μάχην, ἐν ᾗ*
c *καὶ τὸν υἱὸν ἀπώλεσε μονομαχήσαντα Βρούτῳ, κατα-*
φυγὼν εἰς τὸ Κλούσιον ἱκέτευσε Λάραν Πορσίνναν, ἄνδρα 5
καὶ δύναμιν ἔχοντα μεγίστην τῶν Ἰταλικῶν βασιλέων,
καὶ δοκοῦντα χρηστὸν εἶναι καὶ φιλότιμον· ὁ δ' ὑπέσχετο 206 S
2 *βοηθήσειν, καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην κε-*
λεύων δέχεσθαι τὸν Ταρκύνιον· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσαν
οἱ Ῥωμαῖοι, καταγγείλας αὐτοῖς πόλεμον καὶ χρόνον ἐν 10
ᾧ καὶ τόπον εἰς ὃν ἔμελλεν ἐμβαλεῖν, ἀφίκετο μετὰ
3 *πολλῆς δυνάμεως. Ποπλικόλας δ' ᾑρέθη μὲν ἀπὼν ὕπα-* 155 L
τος τὸ δεύτερον, καὶ σὺν αὐτῷ Τίτος Λουκρήτιος· ἐπ-
d *ανελθὼν δ' εἰς Ῥώμην καὶ βουλόμενος τῷ φρονήματι*
πρῶτον ὑπερβαλέσθαι τὸν Πορσίνναν, ἔκτιζε πόλιν Σι- 15
γνουρίαν, ἤδη πλησίον ὄντος αὐτοῦ, καὶ τειχίσας μεγά-
λοις ἀναλώμασιν, ἑπτακοσίους ἀποίκους ἀπέστειλεν, ὡς
4 *ῥᾳδίως φέρων καὶ ἀδεῶς τὸν πόλεμον. οὐ μὴν ἀλλὰ προσ-*
βολῆς ὀξείας τῷ Ἰανούκλῳ γενομένης, ἐξεώσθησαν μὲν
οἱ φύλακες ὑπὸ τοῦ Πορσίννα, καὶ φεύγοντες ὀλίγου 20
5 *συνεπεσπάσαντο τοὺς πολεμίους εἰς τὴν πόλιν. ἔφθη δὲ*
πρὸ τῶν πυλῶν ἐκβοηθήσας ὁ Ποπλικόλας, καὶ μάχην
συνάψας παρὰ τὸν ποταμόν, ἀντεῖχε πλήθει βιαζομένοις

3 Dion. Hal. 5, 21–25 Zon. 7, 12 Liv. 2, 9–10 Flor. 1, 4 (10)

[S(UMA=)Υ] **1** *γενέσθαι*, *ι* s. *ε*[1] scr., S: *γίνεσθαι* Υ || **5** *κλάραν* libri *Λάρτας Πορσέννας Τυρρηνὸς ἢ Κλάρας γε Πορσέννας* Tzetz. Chil. = Cass. D. lib. 4 init. (Boiss.) *Λάρτην* Zon. *Λάρος* Dion. Hal. *Lartem* Livius | *πορσίναν* Υ (sic semper) *Porsenam* Livius || **6** *μεγίστην ἔχοντα* Υ || **9** *ὡς δ' ο*[υ]*χ* ([υ] m. 2 in ras.) U || **11** *ἐμβαλεῖν* Steph.: *ἐμβάλλειν* || **12** *ἀπὼν ὕπατος* S: *ἀπούπατος* A *ὕπατος* UM || **15** *Σιγνουρίαν*] *σιγλιουρίαν* Υ *σιγλ*[ι]*ουρίαν* S *Σιγνούριον* Dion. Hal. 5, 20 *Σιγνίαν* Xy. || **16** *ὄντος αὐτοῦ* S: *αὐτοῦ ὄντος* Υ || **17** *ἐποίκους* S || **19** *ἰανούκλῳ* S (Dion. Hal.): *τείχει* Υ, et s. s., dein eras. S; cf. Flor. 1, 4 (10) | *μὲν* om. Υ || **21** *συνεσπάσαντο* Υ

τοῖς πολεμίοις, ἄχρι οὗ τραύμασι νεανικοῖς περιπεσὼν
ἀπεκομίσθη φοράδην ἐκ τῆς μάχης. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λου- 6
κρητίου τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ παθόντος, ἀθυμία τοῖς e
Ῥωμαίοις ἐνέπεσε, καὶ φυγῇ πρὸς τὴν πόλιν ἔσῳζον
5 ἑαυτούς. ὠθουμένων δὲ τῶν πολεμίων διὰ τῆς ξυλίνης
γεφύρας, ἐκινδύνευσεν ἡ Ῥώμη κατὰ κράτος ἁλῶναι.
πρῶτος δὲ Κόκλης Ὁράτιος καὶ σὺν αὐτῷ δύο τῶν ἐπι-
φανεστάτων ἀνδρῶν, Ἑρμίνιος καὶ Λάρκιος, ἀντέστησαν
περὶ τὴν ξυλίνην γέφυραν. ὁ δ' Ὁράτιος τὸν Κόκλην 7
10 ἐπωνύμιον ἔσχεν, ἐν πολέμῳ τῶν ὀμμάτων θάτερον ἐκ-
166 L κοπείς· ὡς δ' ἕτεροι λέγουσι, διὰ σιμότητα τῆς ῥινὸς
ἐνδεδυκυίας, ὥστε μηδὲν εἶναι τὸ διορίζον τὰ ὄμματα
καὶ τὰς ὀφρῦς συγκεχύσθαι, Κύκλωπα βουλόμενοι καλεῖν
αὐτὸν οἱ πολλοὶ τῆς γλώσσης ὀλισθανούσης † ἐκράτησαν f
15 ὑπὸ πλήθους † εἰς τὸ Κόκλην καλεῖσθαι. οὗτος ἑστὼς 8
207 S πρὸ τῆς γεφύρας ἠμύνετο τοὺς πολεμίους, ἄχρι οὗ διέ-
κοψαν οἱ σὺν αὐτῷ κατόπιν τὴν γέφυραν. οὕτω δὲ μετὰ
τῶν ὅπλων ἀφεὶς ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν, ἀπενήξατο καὶ
προσέμειξε τῇ πέραν ὄχθῃ, δόρατι Τυρρηνικῷ βεβλη-
20 μένος τὸν γλουτόν. ὁ δὲ Ποπλικόλας τὴν ἀρετὴν θαυμά- 9
σας, παραυτίκα μὲν εἰσηγήσατο Ῥωμαίους ἅπαντας, ὅσην 106
ἕκαστος ἐν ἡμέρᾳ τροφὴν ἀνήλισκε, δοῦναι συνεισενεγ-
κόντας, ἔπειτα τῆς χώρας ⟨ὅσ⟩ην αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ περιαρό-
σειεν. πρὸς δὲ τούτοις εἰκόνα χαλκῆν ἀνέστησαν [αὐτῷ]

2 sq. Tzetz. Chil. 3, 818–829 Val. Max. 3, 2, 1 lib. de vir. ill. 11 || 9 Varro l. l. 7, 71

[S(UMA=)Υ] 2 δ' s. s. S || 7 Κόκλης Zie. cl. v. 15: κόκλιος libri Πόπλιος Wolfg. Meyer || 8 ἑρμίνιος S (*Herminius* Livius): ἑρμήνιος Υ (Dion. Hal.) | Λάρκιος Dion. Hal. (*Lartius* Livius): λουκρήτιος libri || 9 τὸν Κόκλην Wolfg. Meyer: τὸν κλόκλιον (ex κλόχλιον corr.) S[t] τὸ κόκλιος Υ κόκλιος S[m] || 10 ἐπωνυμίαν Υ || 11 ἕτεροι S: ἔνιοι Υ et s. s. m. 2 S || 12 μηδὲν S: μὴ Υ || 14 γλώττης Υ | ὀλισθαινούσης Υ | ἐκράτησαν] ἐκράτησεν C et recent. editt. (ἐκράτησαν ⟨ὥσθ'⟩ ὑ. πλ. Κόκλην κ. Flacelière) || 15 εἰς τὸ S: om. Υ | κόκλην S[1]: κόκλιον Υ et s. s. S[2] || 18 ἀπενήξατο, ἀπ s. s., S || 21 αὐτίκα Υ || 22 συνεισενεγκόντας Υ et s. s. S: συνενεγκότας S || 23 ὅσην Br.: ἣν | περιαρόσειεν ἐν ἡμέρᾳ Υ || 24 ἔστησαν Υ | [αὐτῷ] Benseler, tuetur Kron.

ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, τὴν γενομένην ἐκ τοῦ τραύματος χωλότητα τῷ ἀνδρὶ μετὰ τιμῆς παρηγοροῦντες.

17. *Ἐπικειμένου δὲ τοῦ Πορσίννα τῇ πόλει, καὶ λιμὸς ἥπτετο τῶν Ῥωμαίων, καὶ Τυρρηνῶν ἕτερος στρατὸς αὐτὸς καθ' αὑτὸν εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλε. Ποπλικόλας δὲ* 5 *τὸ τρίτον ὑπατεύων, Πορσίννᾳ μὲν ἀτρεμῶν καὶ φυλάττων τὴν πόλιν ᾤετο δεῖν ἀντέχειν, τοῖς δὲ Τυρρηνοῖς ἐπεξῆλθε καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο καὶ πεντακισχιλίους αὐτῶν ἀνεῖλε.*

b 2 *Τὸ δὲ περὶ Μούκιον εἴρηται μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρως, λεκτέον δ' ᾗ μάλιστα πεπίστευται καὶ ἡμῖν. ἦν* 157 L 11 *ἀνὴρ εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀγαθός, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἄριστος. ἐπιβουλεύων δὲ τὸν Πορσίνναν ἀνελεῖν, παρεισῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Τυρρηνίδα φορῶν ἐσθῆτα καὶ* 3 *φωνῇ χρώμενος ὁμοίᾳ. περιελθὼν δὲ τὸ βῆμα τοῦ βασιλέως καθεζομένου, καὶ σαφῶς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδώς,* 15 *ἐρέσθαι δὲ περὶ αὐτοῦ δεδιώς, ὃν ᾠήθη μάλιστα τῶν συγκαθεζομένων ἐκεῖνον εἶναι, σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέ-* 4 *κτεινεν. ἐπὶ τούτῳ δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο, καί τινος ἐσχαρίδος πῦρ ἐχούσης μέλλοντι τῷ Πορσίννᾳ θύειν κε-* 20 c *κομισμένης, ὑπερσχὼν τὴν δεξιὰν καιομένης τῆς σαρκὸς εἱστήκει πρὸς τὸν Πορσίνναν ἀποβλέπων ἰταμῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ, μέχρι οὗ θαυμάσας ἀφῆκεν αὐτὸν* 5 *καὶ τὸ ξίφος ἀποδιδοὺς ὤρεξεν ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ* 24 *τὴν εὐώνυμον προτείνας ἐδέξατο, καὶ διὰ τοῦτό φασιν* 208 S

Cap. 17 mor. 305f 317d Polyaen. 8, 8 Dion. Hal. 5, 27–29 Tzetz. Chil. 6, 201–223 (= Cass. Dio I p. 39 Boiss.) Zon. 7, 12 Liv. 2, 12 lib. de viris ill. 12 Flor. 1, 4 (10) Val. Max. 3, 3, 1 || 25 Varro l. l. 7, 97

[S(UMA=)Υ] 2 *τῷ ἀνδρὶ χωλότητα* Υ || 3 *τοῦ* om. Υ || 6 *πορσίνναι* ex *πορσίνναν* (?) S || 8 *ὑπεξῆλθε* Υ et s. s. S || 11 *πιστεύεται* Υ || 13 *παρῆλθεν* Zon. || 16 *μὲν αὐτὸν* S: *αὐτὸν μὲν* Υ || 20 *κεκοσμημένης* L, Barocc. 200 et 226, Zon. || 21 *δεξιὰν* S: *δεξιὰν χεῖρα* Υ mor. *χεῖρα* Zon. *τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν* Polyaen. | *σαρκὸς* S Zon.: *χειρὸς* Υ Polyaen. || 23 *τῷ* Υ Polyaen.: om. S Zon., cf. p. 147, 4 et Crass. 16, 5 v. l. | *οὗ* ex *οὖν* S (om. Zon.) || 25 *διὰ* om. S

αὐτῷ γενέσθαι τὸν Σκαιόλαν ἐπίκλησιν, ὅπερ ἐστὶ Λαιόν. ἔφη δὲ τὸν φόβον τοῦ Πορσίννα νενικηκὼς ἡττᾶσθαι τῆς ἀρετῆς, καὶ χάριτι μηνύειν ἃ πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἂν ἐξηγόρευσε. ‘τριακόσιοι γὰρ Ῥωμαίων’ ἔφη ‘τὴν αὐτὴν 6
5 *ἐμοὶ γνώμην ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σου πλανῶνται,* d
καιρὸν ἐπιτηροῦντες· ἐγὼ δὲ κλήρῳ λαχὼν καὶ προεπιχειρήσας, οὐκ ἄχθομαι τῇ τύχῃ, διαμαρτὼν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ φίλου μᾶλλον ἢ πολεμίου Ῥωμαίοις εἶναι πρέποντος.’ ταῦθ’ ὁ Πορσίννας ἀκούσας ἐπίστευσε καὶ πρὸς 7
158 L *τὰς διαλύσεις ἥδιον ἔσχεν, οὐ τοσοῦτόν μοι δοκεῖ φόβῳ*
11 *τῶν τριακοσίων, ὅσον ἀγασθεὶς καὶ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Ῥωμαίων. τοῦτον τὸν ἄνδρα* 8
Μούκιον ὁμοῦ τι πάντων καὶ Σκαιόλαν καλούντων, Ἀθηνόδωρος ὁ Σάνδων⟨ος⟩ (FHG III 487) *ἐν τῷ πρὸς Ὀκτα-*
15 *ουίαν τὴν Καίσαρος ἀδελφὴν καὶ Ὀψίγονον ὠνομάσθαι φησίν.*

18. *Ὁ μέντοι Ποπλικόλας αὐτός, οὐχ οὕτω πολέμιον ὄντα τὸν Πορσίνναν βαρὺν ἡγούμενος, ὡς ἄξιον πολλοῦ* e
τῇ πόλει φίλον γενέσθαι καὶ σύμμαχον, οὐκ ἔφευγεν
20 *ἐπ’ αὐτοῦ δίκῃ κριθῆναι πρὸς Ταρκύνιον, ἀλλ’ ἐθάρρει καὶ προὐκαλεῖτο πολλάκις, ὡς ἐξελέγξων κάκιστον ἀνδρῶν καὶ δικαίως ἀφαιρεθέντα τὴν ἀρχήν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ταρκυνίου τραχύτερον, οὐδένα ποιεῖσθαι δικαστήν, ἥκιστα δὲ Πορσίνναν, εἰ σύμμαχος ὢν μετα-* 2
25 *βάλλεται, δυσχεράνας καὶ καταγνοὺς ὁ Πορσίννας, ἅμα δὲ τοῦ παιδὸς Ἄρροντος δεομένου καὶ σπουδάζοντος ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, κατελύσατο τὸν πόλεμον, ἐξισταμένοις ἧς ἀπετέμοντο τῆς Τυρρηνίδος χώρας καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποπέμπουσι, κομιζομένοις δὲ τοὺς αὐτο-* f

Cap. 18 mor. 250b Dion. Hal. 5, 30—32 Cass. D. fr. 14 Boiss. Zon. 7, 12

[S(UMA=)Υ] **1** *τὸν* S: *τὸ* Υ | *σκαι⁺όλαν* S || **2** *ἥττημαι* Zon. || **3** *μηνύσειν* Cob. || **9** *ἀκούσας* om., sed s. s. m. 2, S || **10** *τοσοῦτο* Υ || **10. 11** *τῶν τριακοσίων φόβῳ* S || **13** *τι* om., sed s. s. S || **14** *Σάνδωνος* Perizonius: *σάνδων* || **15** *‡ψίγονον* S || **19** *ἔφευγεν* SU: *ἔφυγεν* MA || **25. 26** *ἅμα δὲ καὶ* C

3 μόλους. ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ἔδωκαν ἐξ εὐπατριδῶν περι-
πορφύρους δέκα καὶ παρθένους τοσαύτας, ὧν ἦν καὶ 209 s
Ποπλικόλα θυγάτηρ Οὐαλερία.

19. Πραττομένων δὲ τούτων, τοῦ τε Πορσίννα πᾶσαν
ἤδη τὴν πολεμικὴν ἀνεικότος παρασκευὴν διὰ πίστιν, αἱ 5
παρθένοι τῶν Ῥωμαίων κατῆλθον ἐπὶ λουτρόν, ἔνθα δὴ 159 L
107 μηνοειδής τις ὄχθη περιβάλλουσα τὸν ποταμὸν ἡσυχίαν
2 μάλιστα καὶ γαλήνην τοῦ κύματος παρεῖχεν. ὡς δ' οὔτε
τινὰ φυλακὴν ἑώρων οὔτε παριόντας ἄλλως ἢ διαπλέον-
τας, ὁρμὴν ἔσχον ἀπονήξασθαι πρὸς ῥεῦμα πολὺ καὶ 10
δίνας βαθείας. ἔνιοι δέ φασι μίαν αὐτῶν ὄνομα Κλοιλίαν
ἵππῳ διεξελάσαι τὸν πόρον, ἐγκελευομένην ταῖς ἄλλαις
3 νεούσαις καὶ παραθαρρύνουσαν. ἐπεὶ δὲ σωθεῖσαι πρὸς
τὸν Ποπλικόλαν ἧκον, οὐκ ἐθαύμασεν οὐδ' ἠγάπησεν,
ἀλλ' ἠνιάθη, ὅτι Πορσίννα κακίων ἐν πίστει φανεῖται, 15
καὶ τὸ τόλμημα τῶν παρθένων αἰτίαν ἕξει κακούργημα
4 Ῥωμαίων γεγονέναι. διὸ καὶ συλλαβὼν αὐτὰς πάλιν ἀπέ-
b στειλε πρὸς τὸν Πορσίνναν. ταῦτα δ' οἱ περὶ τὸν Ταρκύ-
νιον προαισθόμενοι, καὶ καθίσαντες ἐνέδραν τοῖς ἄγου-
σι τὰς παῖδας, ἐν τῷ περᾶν ἐπέθεντο πλείονες ὄντες. 20
5 ἐκείνων δ' ὅμως ἀμυνομένων, ἡ Ποπλικόλα θυγάτηρ
Οὐαλερία διὰ μέσων ὁρμήσασα τῶν μαχομένων ἀπέφυγε,
καὶ τρεῖς τινες οἰκέται συνδιεκπεσόντες ἔσῳζον αὐτήν.
6 τῶν δ' ἄλλων οὐκ ἀκινδύνως ἀναμεμειγμένων τοῖς μαχο-
μένοις, αἰσθόμενος Ἄρρουν ὁ Πορσίννα υἱὸς ὀξέως προσ- 25
εβοήθησε, καὶ φυγῆς γενομένης τῶν πολεμίων περιε-
7 ποίησε τοὺς Ῥωμαίους. ὡς δὲ τὰς παρθένους κομισθεί-

Cap. 19 mor. 250c Dion. Hal. 5, 33–34 Polyaen. 8, 31 Liv. 2, 13 Val. Max. 3, 2, 2 Flor. 1, 10, 7 de vir. ill. 13

[S(UMA =) Υ] 2 καὶ[2] ⟨ἡ⟩ C ‖ 3 ποπλικόλου, α supra ου scr., S | οὐαλλερία Υ, item infra, cf. p. 124, 3 ‖ 9 ἄλλας ex ἄλλως ras. U ‖ 11 αὐτῶν μίαν Υ | ὄνομα κλοιλίαν Υ mor.: κλοιλίαν, λ[1] s. s. m. 2, S ‖ 12 ἐγκελευσαμένην Υ ‖ 15 ἐν Υ mor.: om. S ‖ 17 καὶ om. Υ ‖ 20 ἐν τῷ πέραν Naber ‖ 22 ἀπέφυγε S: ἔφευγε Υ ‖ 23 συνεκπεσόντες S ‖ 25 ἄρρων Υ (ἄρρους mor.)

σας ὁ Πορσίννας εἶδεν, ἐζήτει τὴν καταρξαμένην τῆς πράξεως καὶ παρακελευσαμένην ταῖς ἄλλαις. ἀκούσας δὲ c τὸ ὄνομα τῆς Κλοιλίας, προσέβλεψεν αὐτὴν ἵλεῳ καὶ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ κελεύσας ἵππον ἀχθῆναι τῶν
160 L βασιλικῶν κεκοσμημένον εὐπρεπῶς ἐδωρήσατο. τοῦτο 8
6 ποιοῦνται μαρτύριον οἱ μόνην τὴν Κλοιλίαν λέγοντες
210 S ἵππῳ διεξελάσαι τὸν ποταμόν. οἱ δ' οὔ φασιν, ἀλλὰ τιμῆσαι τὸ ἀνδρῶδες αὐτῆς τὸν Τυρρηνόν. ἀνάκειται δὲ τὴν ἱερὰν ὁδὸν πορευομένοις εἰς Παλάτιον ἀνδριὰς αὐτῆς
10 ἔφιππος, ὅν τινες οὐ τῆς Κλοιλίας, ἀλλὰ τῆς Οὐαλερίας εἶναι λέγουσιν.

Ὁ δὲ Πορσίννας διαλλαγεὶς τοῖς Ῥωμαίοις ἄλλην τε 9 πολλὴν ἑαυτοῦ μεγαλοφροσύνην ἐπεδείξατο τῇ πόλει, καὶ d τὰ ὅπλα τοὺς Τυρρηνοὺς ἀναλαβεῖν κελεύσας, ἄλλο δὲ
15 μηδέν, ἀλλ' ἐκλιπεῖν τὸν χάρακα σίτου τε πολλοῦ καὶ χρημάτων γέμοντα παντοδαπῶν, παρέδωκε τοῖς Ῥωμαίοις. διὸ καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι πωλοῦντες τὰ δημόσια 10 πρῶτα κηρύττουσι τὰ Πορσίννα χρήματα, τιμὴν τῷ ἀνδρὶ τῆς χάριτος ἀίδιον [ἐν] τῇ μνήμῃ διαφυλάττοντες. εἱ-
20 στήκει δὲ καὶ χαλκοῦς ἀνδριὰς αὐτοῦ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἁπλοῦς καὶ ἀρχαϊκὸς τῇ ἐργασίᾳ.

20. Μετὰ δὲ ταῦτα Σαβίνων ἐμβαλόντων εἰς τὴν χώραν, ὕπατος μὲν ἀπεδείχθη Μᾶρκος Οὐαλέριος, ἀδελφὸς Ποπλικόλα, καὶ Ποστούμιος Τούβερτος. πραττομένων δὲ
25 τῶν μεγίστων γνώμῃ καὶ παρουσίᾳ Ποπλικόλα, δυσὶ e μάχαις μεγάλαις ὁ Μᾶρκος ἐνίκησεν, ὧν ἐν τῇ δευτέρᾳ μηδένα Ῥωμαίων ἀποβαλὼν τρισχιλίους ἐπὶ μυρίοις τῶν πολεμίων ἀνεῖλε, καὶ γέρας ἔσχεν ἐπὶ τοῖς θριάμβοις, 2

22 Dion. Hal. 5, 37—39 Zon. 7, 13

[S(UMA=)Υ] 1 ἐζήτει h. l. om., post ἄλλαις l. 2 add. Υ ‖ 5 εὐπρεπῶς Υ mor.: ἐκπρεπῶς S ‖ 8 ἀνέκειτο mor. ‖ 9 πορευομένων S | εἰς Παλάτιον] aut del. aut εἰς Καπιτώλιον Zie. ‖ 13 ἑαυτοῦ πολλὴν Υ ‖ 14. 15 δὲ μηδὲν S: δ' οὐδὲν Υ ‖ 15 ἐκλείπειν S ‖ 19 ἐν del. Zie. ‖ 20 καὶ om. Υ | χαρκοῦς U ‖ 23. 24 ἀδελφὸς τὸ ποπλικόλα U (τοῦ ποπλ. C) ‖ 25 τοῦ Ποπλικόλα Zon.

οἰκίαν αὐτῷ γενέσθαι δημοσίοις ἀναλώμασιν ἐν Παλα-
3 τίῳ. τῶν δ' ἄλλων τότε θυρῶν εἴσω τῆς οἰκίας εἰς τὸ κλι- 161 L
σίον ἀνοιγομένων, ἐκείνης μόνης τῆς οἰκίας ἐποίησαν
ἐκτὸς ἀνάγεσθαι τὴν αὔλειον, ὡς δὴ κατὰ τὸ συγχώρημα
4 τῆς τιμῆς ἀεὶ τοῦ δημοσίου προσεπιλαμβάνοι. τὰς δ' Ἑλ- 5
ληνικὰς πρότερον οὕτως ἔχειν ἁπάσας λέγουσιν, ἀπὸ
τῶν κωμῳδιῶν λαμβάνοντες, ὅτι κόπτουσι καὶ ψοφοῦσι
f τὰς αὑτῶν θύρας ἔνδοθεν οἱ προϊέναι μέλλοντες, ὅπως
αἴσθησις ἔξω γίνοιτο τοῖς παρερχομένοις ἢ προσεστῶσι,
καὶ μὴ καταλαμβάνοιντο προϊούσαις ταῖς κλισιάσιν εἰς 10
τὸν στενωπόν.

21. Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει πάλιν ὑπάτευε Ποπλικόλας τὸ 211 S
τέταρτον· ἦν δὲ προσδοκία πολέμου Σαβίνων καὶ Λα-
2 τίνων συνισταμένων. καί τις ἅμα δεισιδαιμονία τῆς πό-
λεως ἥψατο· πᾶσαι γὰρ αἱ κυοῦσαι τότε γυναῖκες ἐξέ- 15
108 3 βαλλον ἀνάπηρα, καὶ τέλος οὐδεμία γένεσις ἔσχεν. ὅθεν
ἐκ τῶν Σιβυλλείων ὁ Ποπλικόλας ἱλασάμενος τὸν Ἅιδην,
καί τινας ἀγῶνας πυθοχρήστους ἀγαγών, καὶ ταῖς ἐλπίσι
πρὸς τὸ θεῖον ἡδίονα καταστήσας τὴν πόλιν, ἤδη τοῖς
ἀπ' ἀνθρώπων φοβεροῖς προσεῖχε. μεγάλη γὰρ ἐφαίνετο 20
4 κατασκευὴ τῶν πολεμίων καὶ σύστασις. ἦν οὖν Ἄππιος
Κλαῦσος ἐν Σαβίνοις ἀνὴρ χρήμασί τε δυνατὸς καὶ σώ-
ματος ῥώμῃ πρὸς ἀλκὴν ἐπιφανής, ἀρετῆς δὲ δόξῃ μά-
5 λιστα καὶ λόγου δεινότητι πρωτεύων. ὃ δὲ πᾶσι συμ-
βαίνει τοῖς μεγάλοις, οὐ διέφυγε παθεῖν, ἀλλ' ἐφθονεῖτο, 25
καὶ τοῖς φθονοῦσιν αἰτίαν παρέσχε καταπαύων τὸν πό-
b λεμον αὔξειν τὰ Ῥωμαίων ἐπὶ τυραννίδι καὶ δουλώσει 163 L

Cap. 21 Dion. Hal. 5, 40 Zon. 7, 13 Liv. 2, 16

[S(UMA=)Υ] **1** ἐν τοῖς παλατίοις Υ || **2** κλεισίον libri || **4** ἄγεσθαι Li. ἀνοίγεσθαι Sch. || **5** προσεπιλαμβανομένου Υ || **8** ἔσωθεν Υ || **9** γένοιτο Υ | προερχομένοις Υ | προεστῶσι Υ || **10** κλεισιάσιν Υ κλισίαισιν S, cf. Alcib. 10, 3 v. l. || **12. 13** τὸ τέταρτον abesse mavult Sint. || **15** ἐξέβαλλον SU: ἐξέβαλον MA || **16** γένεσιν S || **17** τὸν Ἅιδην Sch.: τῷ Ἅιδῃ || **18** ἀγαγὼν S^{r}: ἀναλαβὼν S^{m} Υ || **26. 27** καταπαύειν τὸν πόλεμον τῶν ῥωμαίων ἐπὶ S; ⟨ὡς⟩ καταπαύων Dihle

τῆς πατρίδος. αἰσθόμενος δὲ τοὺς λόγους τούτους βουλο- 6
μένῳ τῷ πλήθει λεγομένους καὶ προσκρούοντα τοῖς πολ-
λοῖς καὶ πολεμοποιοῖς καὶ στρατιωτικοῖς ἑαυτόν, ἐφο-
βεῖτο τὴν κρίσιν, ἑταιρείαν δὲ καὶ δύναμιν φίλων καὶ
5 *οἰκείων ἔχων ἀμύνουσαν περὶ αὑτὸν ἐστασίαζε. καὶ τοῦτ'* 7
ἦν τοῦ πολέμου διατριβὴ καὶ μέλλησις τοῖς Σαβίνοις.
ταῦτ' οὖν ὁ Ποπλικόλας οὐ μόνον εἰδέναι ποιούμενος
ἔργον, ἀλλὰ καὶ κινεῖν καὶ συνεξορμᾶν τὴν στάσιν, εἶχεν
ἄνδρας ἐπιτηδείους οἳ τῷ Κλαύσῳ διελέγοντο παρ' αὐτοῦ
10 *τοιαῦτα· 'σὲ Ποπλικόλας ἄνδρα χρηστὸν ὄντα καὶ δί-*
καιον οὐδενὶ κακῷ δεῖν οἴεται τοὺς σεαυτοῦ πολίτας ἀμύ- c
νεσθαι καίπερ ἀδικούμενον· εἰ δὲ βούλοιο σῴζων σεαυ- 8
τὸν μεταστῆναι καὶ φυγεῖν τοὺς μισοῦντας, ὑποδέξεταί
σε δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ τῆς τε σῆς ἀρετῆς ἀξίως καὶ τῆς
15 *Ῥωμαίων λαμπρότητος.' ταῦτα πολλάκις διασκοποῦντι* 9
212 S *τῷ Κλαύσῳ βέλτιστα τῶν ἀναγκαίων ἐφαίνετο, καὶ τοὺς*
φίλους συμπαρακαλῶν, ἐκείνων τε πολλοὺς ὁμοίως συν-
αναπειθόντων, πεντακισχιλίους οἴκους ἀναστήσας μετὰ
παίδων καὶ γυναικῶν, ὅπερ ἦν ἐν Σαβίνοις ἀθόρυβον
20 *μάλιστα καὶ βίου πρᾴου καὶ καθεστῶτος οἰκεῖον, εἰς*
Ῥώμην ἦγε, προειδότος τοῦ Ποπλικόλα καὶ δεχομένου
φιλοφρόνως καὶ προθύμως ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. τοὺς μὲν 10 d
γὰρ οἴκους εὐθὺς ἀνέμειξε τῷ πολιτεύματι, καὶ χώραν
ἀπένειμεν ἑκάστῳ δυεῖν πλέθρων περὶ τὸν Ἀνίωνα πο-
25 *ταμόν, τῷ δὲ Κλαύσῳ πλέθρα πέντε καὶ εἴκοσι γῆς*
163 L *ἔδωκεν, αὐτὸν δὲ τῇ βουλῇ προσέγραψεν, ἀρχὴν πολι-*
τείας λαμβάνοντα ταύτην, ᾗ χρώμενος ἐμφρόνως ἀνέδρα-
μεν εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα, καὶ δύναμιν ἔσχε μεγάλην,
καὶ γένος οὐδενὸς ἀμαυρότερον ἐν Ῥώμῃ τὸ Κλαυδίων
30 *ἀφ' αὑτοῦ κατέλιπε.*

[S(UMA=)Υ] **2. 3** *πολλοῖς καὶ* S: om. Υ || **3** *ἑαυτόν* om. Υ || **10** *τοιαῦτα ὡς ὁ ποπλικόλας ἄνδρα σε χρηστὸν ὄντα* Υ || **11** *σεαυτοῦ* Υ (sed in U *σ* semierasum): *ἑαυτοῦ* S || **12** *ἑαυτὸν* Υ || **15** *ἀνασκοποῦντι* Υ || **19** *παιδίων* Υ || **24** *ἀπένειμεν ἑκάστῳ* Z: *ἑκάστῳ ἀπένειμεν* SΥ | *ἀνιῆνα* S, cf. Coriol. 6, 1; Cam. 41, 1 v. l. || **25** *πλέθρα* om. Υ || **27** *λαβόντα* Υ || **29** *οὐδὲν* Υ | *κλαυσίων* Υ || **30** *ἀπ' αὐτοῦ* S

22. *Τὰ δὲ Σαβίνων οὕτω διακριθέντα τῷ μετοικισμῷ τῶν ἀνδρῶν οὐκ εἴασαν οἱ δημαγωγοῦντες ἀτρεμῆσαι καὶ καταστῆναι, σχετλιάζοντες εἰ Κλαῦσος, ἃ παρὼν οὐκ* e *ἔπεισε, διαπράξεται φυγὰς γενόμενος καὶ πολέμιος, μὴ* 2 *δοῦναι δίκην Ῥωμαίους ὧν ὑβρίζουσιν. ἄραντες οὖν* 5 *στρατῷ μεγάλῳ περὶ Φειδήνας κατηυλίσαντο, καί τινα λόχον θέμενοι πρὸ τῆς Ῥώμης ἐν χωρίοις συνηρεφέσι καὶ κοίλοις δισχιλίους ὁπλίτας, ἔμελλον ἅμ' ἡμέρᾳ φα-* 3 *νερῶς ἱππεῦσιν ὀλίγοις λείαν ἐλαύνειν. εἴρητο δ' αὐτοῖς, ὅταν τῇ πόλει προσελάσωσιν, ὑποφεύγειν, ἕως ἐμβάλω-* 10 *σιν εἰς τὴν ἐνέδραν τοὺς πολεμίους. ταῦθ' ὁ Ποπλικόλας αὐθημερὸν πυθόμενος παρ' αὐτομόλων, ταχὺ διηρ-* 4 *μόσατο πρὸς πάντα καὶ διένειμε τὴν δύναμιν. Ποστού-* f *μιος μὲν γὰρ Ἄλβος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ τρισχιλίοις ὁπλίταις ἑσπέρας ἔτι προελθὼν καὶ καταλαβὼν τοὺς ἀκρο-* 15 *λόφους ὑφ' οἷς ἐνήδρευον οἱ Σαβῖνοι, παρεφύλαττεν· ὁ δὲ συνάρχων Λουκρήτιος ἔχων τὸ κουφότατον ἐν τῇ πόλει καὶ νεώτατον ἐτάχθη τοῖς ἐλαύνουσι τὴν λείαν ἱπ-* 213 S *πεῦσιν ἐπιχειρεῖν, αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν στρα-* 5 *τιὰν κύκλῳ περιῆλθε τοὺς πολεμίους. καὶ κατὰ τύχην* 164 L *ὁμίχλης βαθείας ἐπιπεσούσης περὶ ὄρθρον, ἅμα Ποστού-* 21 109 *μιός τε τοὺς ἐνεδρεύοντας ἐμβοήσας ἔβαλεν ἀπὸ τῶν ἄκρων, καὶ τοῖς προϊππασαμένοις ἐφῆκε τοὺς περὶ αὐτὸν ὁ Λουκρήτιος, καὶ Ποπλικόλας προσέβαλε τοῖς στρατο-* 6 *πέδοις τῶν πολεμίων. πάντῃ μὲν οὖν ἐκακοῦτο τὰ Σα-* 25 *βίνων καὶ διεφθείρετο· τοὺς δ' ἐνταῦθα μηδ' ἀμυνομένους, ἀλλὰ φεύγοντας εὐθὺς ἔκτεινον οἱ Ῥωμαῖοι, τῆς* 7 *ἐλπίδος αὐτοῖς ὀλεθριωτάτης γενομένης. σῴζεσθαι γὰρ*

Cap. 22 Dion. Hal. 5, 41–42

[S(UMA=)Υ] 1 *δὲ* Υ: *τε* S || 3 *καταστῆσαι* Υ || 5 *ῥωμαίο⁺υς* S· *ῥωμαίοις* Υ || 6 *φιδήνας* Υ, item postea | *κατευνάσαντο* S || 9 *ὀλίγοις ἱππεῦσιν* Υ | *αὐτὸς* U || 10 *ὑποφεύγειν ἕως ἐμβάλωσιν* om., sed mg. m. 2 *ὑποφεύγειν ἕως ἂν ἐμβάλωσιν* (quod deinde eradere voluit) S || 11 *ἐνεδρεύειν* S || 14 *Ἄλβος* Xy.: *Βάλβος* || 15 *προσελθὼν* S | *τοὺς* om. S || 16 *οἱ* om. Υ || 18 *νεώτατον* S: *γενναιότατον* Υ || 19 *στρατιὰν* Steph.: *στρατείαν* || 22 *ἔβαλλεν* S || 25 *οὖν* om. Υ

οἰόμενοι τοὺς ἑτέρους οἱ ἕτεροι τῷ μάχεσθαι καὶ μένειν
οὐ προσεῖχον, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ τῶν ἐρυμάτων πρὸς τοὺς
ἐνεδρεύοντας, οὗτοι δὲ πάλιν ὡς ἐκείνους εἰς τὸ στρατό-
πεδον θέοντες, ἐναντίοι φεύγουσιν ἐνέπιπτον πρὸς οὓς
5 ἔφευγον, καὶ βοηθείας δεομένοις οὓς ἤλπιζον αὐτοῖς βοη-
θήσειν. τὸ δὲ μὴ πάντας ἀπολέσθαι τότε Σαβίνους, ἀλλὰ 8 b
καὶ περιγενέσθαι τινάς, ἡ Φειδηνατῶν πόλις ἐγγὺς οὖσα
παρέσχε, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκ τῶν στρατοπέδων ὅθ' ἡλί-
σκετο διεκπίπτουσιν. ὅσοι δὲ Φειδηνῶν διήμαρτον, ἢ
10 διεφθάρησαν ἢ ζῶντες ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν λαβόντων.

23. Τοῦτο τὸ κατόρθωμα Ῥωμαῖοι, καίπερ εἰωθότες
ἅπασι τοῖς μεγάλοις ἐπιφημίζειν τὸ δαιμόνιον, ἑνὸς
ἔργον ἡγοῦντο τοῦ στρατηγοῦ γεγονέναι, καὶ τῶν με-
μαχημένων ἦν ἀκούειν, ὅτι κωφοὺς καὶ τυφλοὺς αὐτοῖς
15 καὶ μόνον οὐ καθείρξας τοὺς πολεμίους Ποπλικόλας παρ-
έδωκε χρῆσθαι τοῖς ξίφεσιν. ἐρρώσθη δὲ καὶ χρήμασιν 2
165 L ὁ δῆμος ἐκ τῶν λαφύρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων. ὁ δὲ 3 c
Ποπλικόλας τόν τε θρίαμβον ἀγαγὼν καὶ τοῖς μετ' αὐ-
τὸν ἀποδειχθεῖσιν ὑπάτοις παραδοὺς τὴν πόλιν, εὐθὺς
20 ἐτελεύτησεν, ὡς ἐφικτόν ἐστιν ἀνθρώποις μάλιστα τοῖς
214 S νενομισμένοις καλοῖς κἀγαθοῖς τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐκτελειώ-
σας. ὁ δὲ δῆμος ὥσπερ οὐδὲν εἰς ζῶντα τῶν ἀξίων πε- 4
ποιηκώς, ἀλλὰ πᾶσαν ὀφείλων χάριν, ἐψηφίσατο δημοσίᾳ
ταφῆναι τὸ σῶμα, καὶ τεταρτημόριον ἕκαστος ἐπὶ τιμῇ
25 συνεισήνεγκεν. αἱ δὲ γυναῖκες ἰδίᾳ πρὸς ἑαυτὰς συμφρο-
νήσασαι διεπένθησαν ἐνιαυτὸν ὅλον ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ πένθος
ἔντιμον καὶ ζηλωτόν. ἐτάφη δέ, καὶ τοῦτο τῶν πολιτῶν 5
ψηφισαμένων, ἐντὸς ἄστεος παρὰ τὴν καλουμένην Οὐε- d
λίαν, ὥστε καὶ γένει παντὶ τῆς ταφῆς μετεῖναι. νῦν δὲ 6

Cap. 23 Dion. Hal. 5, 48 Zon. 7, 13 Liv. 2, 16

[S(UMA=)Υ] 3 οὗτοι S: οἱ Υ ‖ 4.5 πρὸς τοὺς φεύγοντας καὶ βοηθείας δεομένους ἤλπ. αὐτ. βοηθ. S ‖ 6 τότε S: τοὺς Υ | ἀλλὰ Υ: ἅμα S ‖ 7 φιδηνατῶν Υ (item postea), cf. p. 150, 6 ‖ 9 ἢ om. Υ ‖ 14 ἦν S: πρῶτον ἦν Υ | κωφοὺς S: χωλοὺς Υ ‖ 19 εὐθέως Υ ‖ 21 καὶ ἀγαθοῖς Υ ‖ 25 αὑτὰς Υ ‖ 27 τοῦτο Zie.: οὗτος codd. οὕτως Sint. (καὶ τ. τ. π. ψηφ. post Οὐελίαν trp. Zie.)

θάπτεται μὲν οὐδεὶς τῶν ἀπὸ γένους, κομίσαντες δὲ τὸν νεκρὸν ἐκεῖ κατατίθενται, καὶ δᾷδά τις ἡμμένην λαβὼν ὅσον ὑπήνεγκεν, εἶτ' ἀναιρεῖται, μαρτυρόμενος ἔργῳ τὸ ἐξεῖναι, φείδεσθαι δὲ τῆς τιμῆς, καὶ τὸν νεκρὸν οὕτως ἀποκομίζουσιν. 5

[Σύγκρισις] **24 (1).** *Ἆρ' οὖν ἴδιόν τι περὶ ταύτην τὴν σύγκρισιν ὑπάρχει καὶ μὴ πάνυ συμβεβηκὸς ἑτέρᾳ τῶν ἀναγεγραμμένων, τὸν ἕτερον μιμητὴν γεγονέναι τοῦ ἑτέρου, τὸν ἕτερον δὲ μάρτυν; ὅρα γάρ, ἣν Σόλων ἐξήνεγκε περὶ* e *εὐδαιμονίας ἀπόφασιν πρὸς Κροῖσον, ὡς Ποπλικόλᾳ μᾶλ-* 10 2 *λον ἢ Τέλλῳ προσήκει. Τέλλου μὲν γάρ, ὃν εἶπε γεγονέναι μακαριώτατον δι' εὐποτμίαν καὶ ἀρετὴν καὶ εὐτεκνίαν, οὐδ' αὐτὸς ἐν τοῖς ποιήμασιν ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ λόγον ἔσχεν, οὐδὲ παῖδες οὐδ' ἀρχή τις εἰς δόξαν* 3 *ἦλθεν· Ποπλικόλας δὲ καὶ ζῶν ἐπρώτευσε δυνάμει καὶ* 15 *δόξῃ δι' ἀρετὴν Ῥωμαίων, καὶ τεθνηκότος ἐν τοῖς ἐπι-* 166 L *φανεστάτοις γένεσι καὶ στέμμασιν ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς Ποπλικόλαι καὶ Μεσσάλαι καὶ Οὐαλέριοι δι' ἐτῶν ἑξα-* 4 *κοσίων τῆς εὐγενείας τὴν δόξαν ἀναφέρουσι. καὶ Τέλλος μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὡς ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τάξει μένων* 20 *καὶ μαχόμενος κατέστρεψε· Ποπλικόλας δὲ τοὺς μὲν πο-* 215 S *λεμίους ἀποκτείνας, ὃ τοῦ πεσεῖν εὐτυχέστερόν ἐστι, τὴν* f *δὲ πατρίδα νικῶσαν ἐπιδὼν δι' αὐτὸν ἄρχοντα καὶ στρατηγοῦντα, τιμηθεὶς δὲ καὶ θριαμβεύσας, ἔτυχε τῆς ζη-* 5 *λουμένης ὑπὸ Σόλωνος καὶ μακαριζομένης τελευτῆς. ἔτι* 25 *τοίνυν, οἷς πρὸς Μίμνερμον ἀντειπὼν περὶ χρόνου ζωῆς ἐπιπεφώνηκε* (fr. 22, 5 D.),

μηδέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοισι
ποιήσαιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς,

28 Stob. 4, 54, 3 H.

[S(UMA=)Υ] 5 *ἀποκομίζεσθαι* S ‖ 8 *γεγονέναι μιμητὴν* Υ ‖ 9 *ἣν ὁ σόλων* Υ ‖ 13.14 *οὐδὲ . . . οὐδὲ . . . οὐδὲ* S: *οὔτ' . . . οὔτε . . . οὔτ'* Υ ‖ 14 *ἀρχή τις*] *ἀγχιστεὺς* Madvig, sed cf. Cato mai. 30, 5 (comp. 3, 5) ‖ 17 *καὶ*[2] om. Υ ‖ 18 *μεσάλαι* Υ ‖ 22 *κτείνας* Υ ‖ 25 *μακαριουμένης* Υ ‖ 26 *οἷς πρὸς* S: *ἃ τοῖς περὶ* Υ ‖ 29 *ποιήσαιμι*] *καλλείποιμι* Stob.

εὐδαίμονα τὸν Ποπλικόλαν ἄνδρα ποιεῖ. τελευτήσας γὰρ 6 110
οὐ φίλοις οὐδ' οἰκείοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει πάσῃ,
μυριάσι πολλαῖς, δάκρυα καὶ πόθον καὶ κατήφειαν ἐφ'
αὐτῷ παρέσχεν· αἱ γὰρ Ῥωμαίων γυναῖκες ἐπένθησαν
5 *αὐτόν, ὥσπερ υἱὸν ἢ ἀδελφὸν ἢ πατέρα κοινὸν ἀποβα-*
λοῦσαι. 'χρήματα δ' ἱμείρειν μὲν ἔχειν' φησὶν ὁ Σόλων 7
(fr. 1, 7 D.), *'ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι οὐκ ἐθέλειν', ὡς*
δίκης ἐπιούσης· Ποπλικόλᾳ δ' ὑπῆρχεν οὐ μόνον μὴ
κακῶς πλουτεῖν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἀναλίσκειν εὖ ποιοῦντι
167 L *τοὺς δεομένους. ὥστ' εἰ σοφώτατος ἁπάντων ὁ Σόλων,* 8
11 *εὐδαιμονέστατος ὁ Ποπλικόλας. ἃ γὰρ εὔξατο τῶν ἀγα-*
θῶν ἐκεῖνος ὡς κάλλιστα καὶ μέγιστα, ταῦτα καὶ κτή- b
σασθαι Ποπλικόλᾳ καὶ φυλάξαι χρωμένῳ μέχρι τέλους
ὑπῆρξεν.

15 **25 (2).** *Οὕτω μὲν ὁ Σόλων κεκόσμηκε τὸν Ποπλικόλαν,*
τὸν Σόλωνα δ' αὖ πάλιν ἐκεῖνος, ἐν τῇ πολιτείᾳ παρα-
δειγμάτων κάλλιστον ἀνδρὶ κοσμοῦντι δημοκρατίαν θέ-
μενος· τῆς μὲν γὰρ ἀρχῆς τὸν ὄγκον ἀφελών, εὐμενῆ
πᾶσι καὶ ἄλυπον κατέστησε, νόμοις δὲ πολλοῖς ἐχρή-
20 *σατο τῶν ἐκείνου. καὶ γὰρ ἀρχόντων καταστάσεως κυ-* 2
ρίους ἐποίησε τοὺς πολλούς, καὶ τοῖς φεύγουσι δίκην
ἐπικαλεῖσθαι τὸν δῆμον, ὥσπερ ὁ Σόλων τοὺς δικαστάς,
216 S *ἔδωκε, καὶ βουλὴν μὲν ἑτέραν οὐκ ἐποίησεν ὥσπερ ὁ*
Σόλων, τὴν δ' οὖσαν ηὔξησεν ἀριθμῷ μικροῦ διπλασιά-
25 *σας, ἥ τε τῶν ταμιῶν ἐπὶ τοῖς χρήμασι κατάστασις* 3 c
ἐκεῖθεν ἦλθεν, ὅπως ὁ ἄρχων μήτ', εἰ χρηστός ἐστιν,

7 Stob. 3, 9, 23 H.

[S(UMA=)Υ] 1 *ἄνδρα* om. U | *τελεύσας* U¹ || 2 *οὐδ'* Υ: *οὐκ* S | *καὶ* om. Υ || 3. 4 *ἐφ' αὐτῷ* UM: *ἐφ' ἑαυτῷ* A *ἐπ' αὐτῷ* S || 6 *ἱμείρω* Υ || 7 *ἐθέλω* Υ || 8 *ἐπιούσης* Haitinger: *ἐπούσης* || 9 *καὶ* om. S || 10 *ὁ* SU: om. MA || 12 *μέγιστα καὶ κάλλιστα* Υ || 16 *τὸν δὲ σόλωνα αὖ πάλιν* S || 18 *γὰρ* om. Υ || 25 *ταμείων* Υ

ἀσχολίαν ἔχῃ πρὸς τὰ μείζω, μήτ' εἰ φαῦλος, ἀφορμὰς τοῦ ἀδικεῖν μᾶλλον, καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν χρημάτων κύριος γενόμενος.

4 Τὸ δὲ μισοτύραννον ἐν τῷ Ποπλικόλᾳ σφοδρότερον. εἰ γάρ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, ὁ μὲν ἁλόντι τὴν δίκην 5 ἐπιτίθησιν, ὁ δὲ καὶ πρὸ τῆς κρίσεως ἀνελεῖν δίδωσι. 5 σεμνυνομένου δὲ τοῦ Σόλωνος ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὅτι καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῷ διδόντων τυραννεῖν καὶ τῶν πολιτῶν οὐκ ἀκουσίως δεχομένων ἀπεῖπεν, οὐχ ἧττον ὑπάρχει καλὸν τῷ Ποπλικόλᾳ τὸ λαβόντα τυραννικὴν 10 ἀρχὴν ποιῆσαι δημοτικωτέραν, καὶ μηδ' οἷς ἐξῆν ἔχοντα 6 χρήσασθαι. καὶ τοῦτο δ' ἔοικε συνιδεῖν πρότερος ὁ Σό- 168 L λων (fr. 5, 7 D.), ὅτι 'δῆμος

ὧδ' ἂν ἄριστα σὺν ἡγεμόνεσσιν ἕποιτο,
μήτε λίην ἀνεθεὶς μήτε πιεζόμενος'. 15

26 (3). Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος ἡ τῶν χρεῶν ἄνεσις, ᾗ μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν ἐβεβαίωσε τοῖς πολίταις. οὐδὲν γὰρ ὄφελος νόμων ἰσότητα παρεχόντων, ἣν ἀφαιρεῖται τὰ χρέα τοὺς πένητας, ἀλλ' ὅπου μάλιστα χρῆσθαι τῇ ἐλευθερίᾳ δοκοῦσι, δουλεύουσι μάλιστα τοῖς πλουσίοις, 20 ἐν τῷ δικάζειν καὶ ἄρχειν καὶ λέγειν ἐπιταττόμενοι καὶ e 2 ὑπηρετοῦντες. τούτου δὲ μεῖζον, ὅτι πάσῃ χρεῶν ἀποκοπῇ στάσεως ἑπομένης, ἐκείνῃ μόνῃ καθάπερ φαρμάκῳ παραβόλῳ μέν, ἰσχυρῷ δὲ χρησάμενος, εὐκαίρως καὶ τὴν οὖσαν στάσιν ἔλυσε, τῇ περὶ αὐτὸν ἀρετῇ καὶ δόξῃ τῆς 25 τοῦ πράγματος ἀδοξίας καὶ διαβολῆς περιγενόμενος.

3 Τῆς δ' ὅλης πολιτείας τῇ μὲν ἀρχῇ λαμπρότερος ὁ Σόλων· ἡγήσατο γὰρ καὶ οὐκ ἠκολούθησε, καὶ καθ' αὑτόν, οὐ μεθ' ἑτέρων, ἔπραξε τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα 29 4 τῶν κοινῶν. τῷ τέλει δ' ἅτερος εὐτυχὴς καὶ ζηλωτός· 217 S

7 Aristot. Ἀθπ. 11, 2 || 13 Aristot. Ἀθπ. 12, 2

[S(UMA=)Υ] 11 ἔχοντα s. s. m. 2 S || 12 καὶ (fin. pag.) καὶ S || 15 λίαν Υ | βιαζόμενος Aristot. || 27 ὁ Υ: ὢν ὁ S ἦν ὁ Zie. || 30 ζηλωτής S

τὴν μὲν γὰρ Σόλωνος πολιτείαν αὐτὸς ἐπεῖδε Σόλων κα-
ταλυθεῖσαν, ἡ δὲ Ποπλικόλα μέχρι τῶν ἐμφυλίων πολέ-
μων διεφύλαξεν ἐν κόσμῳ τὴν πόλιν. ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ f
θέσθαι τοὺς νόμους ἀπολιπὼν ἐν γράμμασι καὶ ξύλοις
5 ἐρήμους τοῦ βοηθοῦντος, ᾤχετ' ἀπιὼν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν,
ὁ δὲ μένων καὶ ἄρχων καὶ πολιτευόμενος ἵδρυσε καὶ
κατέστησεν εἰς ἀσφαλὲς τὴν πολιτείαν. ἔτι δ' ἐκείνῳ μὲν 5
169 L οὐδὲ μέλλοντα κωλῦσαι προαισθομένῳ Πεισίστρατον
ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἡττήθη συνισταμένης τῆς τυραννίδος· 111
10 οὗτος δὲ βασιλείαν ἰσχύουσαν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων
καὶ κρατοῦσαν ἐξέβαλε καὶ κατέλυσεν, ἀρετὴν μὲν
ἴσην καὶ προαίρεσιν ὁμοίαν παρασχόμενος, τύχῃ
δὲ καὶ δυνάμει τελεσιουργῷ πρὸς τῇ ἀρετῇ χρησά-
μενος.

15 27 (4). Τῶν μέντοι πολεμικῶν Σόλωνι μὲν οὐδὲ τὰ
πρὸς Μεγαρεῖς Δαΐμαχος ὁ Πλαταιεὺς (FGrH 65 F 7)
μεμαρτύρηκεν, ὥσπερ ἡμεῖς διεληλύθαμεν· Ποπλικόλας
δὲ τοὺς μεγίστους ἀγῶνας αὐτὸς καὶ μαχόμενος καὶ στρα-
τηγῶν κατώρθωσε. καὶ μὴν ἔτι πρὸς τὰς πολιτικὰς πρά- 2
20 ξεις ὁ μὲν ἐν παιδιᾶς τινι τρόπῳ καὶ προσποίημα μανίας b
ἀναλαβὼν ὑπὲρ Σαλαμῖνος ἐρῶν προῆλθεν· ὁ δ' αὐτό-
θεν ἀναρρίψας τὸν περὶ τῶν μεγίστων κίνδυνον, ἐπανέ-
στη τε Ταρκυνίοις καὶ τὴν προδοσίαν ἐφώρασε, καὶ τοῦ
κολασθῆναι καὶ μὴ διαφυγεῖν τοὺς πονηροὺς αἰτιώτατος
25 γενόμενος, οὐ τὰ σώματα μόνον τῶν τυράννων ἐξέβαλε
τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐλπίδας ἐξέκοψεν. οὕτω δὲ 3
τοῖς δεχομένοις πράγμασιν ἀγῶνα καὶ θυμὸν καὶ ἀντί-
ταξιν ἐρρωμένως καὶ ἀτενῶς ἀπαντήσας, ἔτι βέλτιον
ἐχρήσατο τοῖς ὁμιλίας ἀπολέμου καὶ πειθοῦς ὑπεικούσης

[S(UMA=)Υ] 4 ξύλοις καὶ γράμμασιν Υ ‖ 5 βοηθοῦντος S: τελευτήσαντος Υ ‖ 7 εἰς ἀσφαλεστάτην πολιτείαν S ‖ 8 μέλλοντα SU²: μέλλοντι Υ | πεισίστρατον SU²: πεισίστρατος Υ ‖ 10 χρόνων ἤδη Υ ‖ 13 τὴν ἀρετὴν: em. Rei. ‖ 15 σόλωνι SM²: σόλων Υ ‖ 20 καὶ om. Υ ‖ 21 αὐτόθεν om. S ‖ 22 περὶ τῶν S: ἐπὶ Υ ‖ 23 τε om. Υ | ταρκυνίω Υ, cf. p. 138, 26 ‖ 26 δὲ S: δὲ καὶ Υ ‖ 29 πειθοῦς Υ: πλήθους S

δεομένοις, ἄνδρα Πορσίνναν ἄμαχον ὄντα καὶ φοβερὸν ἐμμελῶς προσαγαγόμενος καὶ μεταστήσας εἰς φιλίαν.

c 4 *Καίτοι φήσει τις ἐνταῦθα τὸν μὲν Σόλωνα προεμένοις ἀναλαβεῖν Ἀθηναίοις Σαλαμῖνα, τὸν δὲ Ποπλικόλαν ἧς* 218 S *ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι χώρας ἀποστῆναι. δεῖ δὲ πρὸς τοὺς* 170 L
5 *ὑποκειμένους καιροὺς τὰς πράξεις θεωρεῖν. ποικίλος γὰρ* 6 *ὢν ὁ πολιτικὸς ᾧ τρόπῳ τῶν ὄντων ἕκαστον εὔληπτόν ἐστι μεταχειρίσασθαι, καὶ μέρους ἀφέσει πολλάκις ἔσωσε τὸ πᾶν, καὶ μικρῶν ἀποστὰς μειζόνων ἔτυχεν, ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ τότε τῆς μὲν ἀλλοτρίας χώρας ἀποστὰς* 10 *ἔσωσε τὴν ἑαυτοῦ βεβαίως ἅπασαν, οἷς δ' ἦν μέγα τὴν πόλιν διαφυλάξαι προσεκτήσατο τὸ τῶν πολιορκούντων*
d *στρατόπεδον, ἐπιτρέψας δὲ τῷ πολεμίῳ δικαστῇ γενέσθαι καὶ περιγενόμενος τῇ δίκῃ, προσέλαβεν ὅσα δόντας*
6 *ἀγαπητὸν ἦν νικῆσαι· καὶ γὰρ τὸν πόλεμον ἔλυσε, καὶ* 15 *τὴν παρασκευὴν τοῦ πολέμου κατέλιπεν αὐτοῖς διὰ πίστιν ἀρετῆς καὶ καλοκαγαθίας, ἣν ὁ ἄρχων ὑπὲρ ἁπάντων ἐνεποίησεν αὐτῷ.*

[S(UMA=)Υ] **1** *ἄνδρα πορσίνναν ἄμαχον ὄντα* S: *πορσίναν ἄμαχον ἄνδρα* Υ || **3** *προϊεμένοις* S || **4** *τὸν δὲ ποπλικόλαν* S: *ποπλικόλαν δὲ* Υ || **12** *προσεκτήσατο* om., sed mg. add. m. 2 S || **13** *δὲ* om. S || **14** *δίκῃ* Br.: *νίκῃ* | *δόντα* Υ || **15** *διέλυσε* Υ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΑΙ ΚΑΜΙΛΛΟΣ

1. Θεμιστοκλεῖ δὲ τὰ μὲν ἐκ γένους ἀμαυρότερα πρὸς e
δόξαν ὑπῆρχε· πατρὸς γὰρ ἦν Νεοκλέους οὐ τῶν ἄγαν
ἐπιφανῶν Ἀθήνησι, Φρεαρρίου τῶν δήμων ἐκ τῆς Λεων-
τίδος φυλῆς, νόθος δὲ πρὸς μητρός, ὡς λέγουσιν·

5 Ἀβρότονον Θρήισσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι f
τὸν μέγαν Ἕλλησίν φημι Θεμιστοκλέα.

Φανίας (FHG II 295) μέντοι τὴν μητέρα τοῦ Θεμιστο- 2
κλέους οὐ Θρᾷτταν, ἀλλὰ Καρίνην, οὐδ' Ἀβρότονον ὄνομα,
ἀλλ' Εὐτέρπην ἀναγράφει. Νεάνθης (FGrH 84 F 2 b) δὲ
10 καὶ πόλιν αὐτῇ τῆς Καρίας Ἁλικαρνασσὸν προστίθησι. 112
διότι καὶ τῶν νόθων εἰς Κυνόσαργες συντελούντων — 3
τοῦτο δ' ἐστὶν ἔξω πυλῶν γυμνάσιον Ἡρακλέους, ἐπεὶ
κἀκεῖνος οὐκ ἦν γνήσιος ἐν θεοῖς, ἀλλ' ἐνείχετο νοθείᾳ
διὰ τὴν μητέρα θνητὴν οὖσαν —, ἔπειθέ τινας ὁ Θεμιστο-
15 κλῆς τῶν εὖ γεγονότων νεανίσκων καταβαίνοντας εἰς τὸ
Κυνόσαργες ἀλείφεσθαι μετ' αὐτοῦ, καὶ τούτου γενομέ-
νου δοκεῖ πανούργως τὸν τῶν νόθων καὶ γνησίων διορι-
σμὸν ἀνελεῖν. ὅτι μέντοι τοῦ Λυκομιδῶν γένους μετεῖχε, 4
19 δῆλόν ἐστι· τὸ γὰρ Φλυῆσι τελεστήριον, ὅπερ ἦν Λυκο-
172 L μιδῶν κοινόν, ἐμπρησθὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων αὐτὸς ἐπε-

Cf. Plutarchs Themistocles, ed. Ad. Bauer, 1884; ed. Holden, [3]1892 || 5.6 Athen. 13, 576 c (= Amphicrates FHG IV 300) Anth. Pal. 7, 306 cf. Aelian. v. h. 12, 43 || 7 cf. Athen. 13, 576 d || 11 Suda s. v. Κυνόσαργες

[S(UMA=)Υ] 3 Λεωντίδος Blass: λεοντίδος || 5 θρήισσα Athen. Anth. Pal.: θρῆσσα SΥ | γένος libri et Athen.: πέλον Anth. Pal. || 6 φημι libri et Anth. Pal.: φασὶ Athen. || 7 τοῦ om. Υ || 11 διότι S: διὸ Υ | κυνόσαργος S: item l. 16 || 18 λυκομηδῶν: em. Meursius; item l. 19 || 19 δῆλόν SU: δῆλός MA

b σκεύασε καὶ γραφαῖς ἐκόσμησεν, ὡς Σιμωνίδης (fr. 222 B[4]) ἱστόρηκεν.

2. Ἔτι δὲ παῖς ὢν ὁμολογεῖται φορᾶς μεστὸς εἶναι, καὶ τῇ μὲν φύσει συνετός, τῇ δὲ προαιρέσει μεγαλοπράγμων καὶ πολιτικός. ἐν γὰρ ταῖς ἀνέσεσι καὶ σχολαῖς 5 ἀπὸ τῶν μαθημάτων γιγνόμενος, οὐκ ἔπαιζεν οὐδ' ἐρρᾳθύμει καθάπερ οἱ πολλοὶ παῖδες, ἀλλ' εὑρίσκετο λό-
2 γους τινὰς μελετῶν καὶ συνταττόμενος πρὸς ἑαυτόν. ἦσαν δ' οἱ λόγοι κατηγορία τινὸς ἢ συνηγορία τῶν παίδων. 220 S ὅθεν εἰώθει λέγειν πρὸς αὐτὸν ὁ διδάσκαλος ὡς 'οὐδὲν 10 ἔσει, παῖ, σὺ μικρόν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν ἢ κα-
3 κόν'. ἐπεὶ καὶ τῶν παιδεύσεων τὰς μὲν ἠθοποιοὺς ἢ
c πρὸς ἡδονήν τινα καὶ χάριν ἐλευθέριον σπουδαζομένας ὀκνηρῶς καὶ ἀπροθύμως ἐξεμάνθανε, τῶν δ' εἰς σύνεσιν ἢ πρᾶξιν † λεγομένων δῆλος ἦν ὑπερερῶν παρ' ἡλικίαν ὡς 15
4 τῇ φύσει πιστεύων. ὅθεν ὕστερον ἐν ταῖς ἐλευθερίοις καὶ ἀστείαις λεγομέναις διατριβαῖς ὑπὸ τῶν πεπαιδεῦσθαι δοκούντων χλευαζόμενος, ἠναγκάζετο φορτικώτερον ἀμύνεσθαι, λέγων ὅτι λύραν μὲν ἁρμόσασθαι καὶ μεταχειρίσασθαι ψαλτήριον οὐκ ἐπίσταιτο, πόλιν δὲ μικρὰν 20 καὶ ἄδοξον παραλαβὼν ἔνδοξον καὶ μεγάλην ἀπεργά-
5 σασθαι. καίτοι Στησίμβροτος (FGrH 107 F 1) Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν χρόνων ἁπτό- 173 L
d μενος· Περικλεῖ γάρ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστο- 25 κλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σα-
6 μίους, Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβε. μᾶλλον οὖν ἄν τις προσέχοι τοῖς Μνησιφίλου τὸν Θεμιστοκλέα τοῦ Φρεαρ-

16 Plut. Cim. 9, 1 (= Ion FGrH 392 F 13) Augustin. ep. 118, 3, 13 Procop. de aed. 1, 1, 7 || 25 Plut. Per. 26, 2 sq.

[S(UMA=)Υ] 1 σιμωνίδης S || 4 τῇ προαιρέσει δὲ Υ || 6 γενόμενος Υ || 7 πολλοὶ S: λοιποὶ Υ, cf. ad Cam. 18, 9 || 10 πρὸς αὐτὸν om. Υ || 11 ἔσει Fuhr: ἐς ἀεὶ S ἔσῃ Υ || 13 τινα om. Υ || 15 λεγομένην S μελετωμένων Holzapfel | ὑπερερῶν Madvig: ὑπερορῶν SΥ || 16 ἐλευθερίοις S: ἐλευθέραις U ἐλευθερίαις MA || 20 ἐπίσταται Υ

ρίου ζηλωτὴν γενέσθαι λέγουσιν, οὔτε ῥήτορος ὄντος
οὔτε τῶν φυσικῶν κληθέντων φιλοσόφων, ἀλλὰ τὴν τότε
καλουμένην σοφίαν, οὖσαν δὲ δεινότητα πολιτικὴν καὶ
δραστήριον σύνεσιν, ἐπιτήδευμα πεποιημένου καὶ διασῴ-
5 *ζοντος ὥσπερ αἵρεσιν ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ Σόλωνος· ἣν οἱ*
μετὰ ταῦτα δικανικαῖς μείξαντες τέχναις καὶ μεταγα-
γόντες ἀπὸ τῶν πράξεων τὴν ἄσκησιν ἐπὶ τοὺς λόγους, e
σοφισταὶ προσηγορεύθησαν. τούτῳ μὲν οὖν ἤδη πολιτευό- 7
μενος ἐπλησίαζεν. ἐν δὲ ταῖς πρώταις τῆς νεότητος ὁρμαῖς
10 *ἀνώμαλος ἦν καὶ ἀστάθμητος, ἅτε τῇ φύσει καθ' αὑτὴν*
χρώμενος, ἄνευ λόγου καὶ παιδείας ἐπ' ἀμφότερα μεγά-
λας ποιουμένῃ μεταβολὰς τῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ πολ-
221 S *λάκις ἐξισταμένῃ πρὸς τὸ χεῖρον, ὡς ὕστερον αὐτὸς ὡμο-*
λόγει, καὶ τοὺς τραχυτάτους πώλους ἀρίστους ἵππους
15 *γίγνεσθαι φάσκων, ὅταν ἧς προσήκει τύχωσι παιδείας*
καὶ καταρτύσεως. ἃ δὲ τούτων ἐξαρτῶσιν ἔνιοι διηγή- 8
ματα πλάττοντες, ἀποκήρυξιν μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ, θάνατον δὲ τῆς μητρὸς ἑκούσιον ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς f
ἀτιμίᾳ περιλύπου γενομένης, δοκεῖ κατεψεῦσθαι· καὶ τοὐ-
20 *ναντίον εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὅτι τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν*
ἀποτρέπων αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐπεδείκνυε πρὸς τῇ θαλάττῃ τὰς
174 L *παλαιὰς τριήρεις ἐρριμμένας καὶ παρορωμένας, ὡς δὴ*
καὶ πρὸς τοὺς δημαγωγούς, ὅταν ἄχρηστοι γένωνται,
τῶν πολλῶν ὁμοίως ἐχόντων.

25 **3.** *Ταχὺ μέντοι καὶ νεανικῶς ἔοικεν ἅψασθαι τοῦ Θε-*
μιστοκλέους τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ σφόδρα ἡ πρὸς
δόξαν ὁρμὴ κρατῆσαι. δι' ἣν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοῦ πρω- **113**
τεύειν ἐφιέμενος, ἰταμῶς ὑφίστατο τὰς πρὸς τοὺς δυνα-

16 Aelian. v. h. 2, 12 Suid. s. v. *ἀποκήρυκτον* al. || **25** sq. Plut. Arist. 2—3

[S(UMA=)Υ] **2** *τότε* om. Υ, cf. Sol. 3, 6 || **3** *καλουμένην* ⟨*μὲν*⟩ Herw. | *πολεμικὴν* Υ || **6** *διακανικαῖς* U || **8** *οὖν* om. S || **10** *ἅτε* om. Υ || **13** *ἐξανισταμένῃ*: em. Cor. || **15** *γίνεσθαι* Υ || **20** *τοῦ* om. Υ || **21** *ἀπεδείκνυε* A || **22** *παρεωραμένας* Υ || **27** *τοῦ* om. Υ || **28** *τὰς* om. S

μένους ἐν τῇ πόλει καὶ πρωτεύοντας ἀπεχθείας, μάλιστα δ' Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου, τὴν ἐναντίαν αἰεὶ πορευόμε-
2 *νον αὐτῷ. καίτοι δοκεῖ παντάπασιν ἡ πρὸς τοῦτον ἔχθρα μειρακιώδη λαβεῖν ἀρχήν· ἠράσθησαν γὰρ ἀμφότεροι τοῦ καλοῦ Στησίλεω, Κείου τὸ γένος ὄντος, ὡς Ἀρίστων ὁ* 5 *φιλόσοφος* (fr. 19 W.) *ἱστόρηκεν. ἐκ δὲ τούτου διετέ-*
3 *λουν καὶ περὶ τὰ δημόσια στασιάζοντες. οὐ μὴν ἀλλ' ἡ τῶν βίων καὶ τῶν τρόπων ἀνομοιότης ἔοικεν αὐξῆσαι τὴν διαφοράν. πρᾶος γὰρ ὢν φύσει καὶ καλοκαγαθικὸς*
b *τὸν τρόπον ὁ Ἀριστείδης, καὶ πολιτευόμενος οὐ πρὸς* 10 *χάριν οὐδὲ πρὸς δόξαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βελτίστου μετ' ἀσφαλείας καὶ δικαιοσύνης, ἠναγκάζετο τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινοῦντι καὶ μεγάλας ἐπιφέροντι καινοτομίας ἐναντιοῦσθαι πολλάκις, ἐνιστάμενος αὐτῷ πρὸς*
4 *τὴν αὔξησιν. λέγεται γὰρ οὕτω παράφορος πρὸς δόξαν* 15 *εἶναι καὶ πράξεων μεγάλων ὑπὸ φιλοτιμίας ἐραστής, ὥστε νέος ὢν ἔτι, τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης πρὸς τοὺς* 222 S *βαρβάρους γενομένης καὶ τῆς Μιλτιάδου στρατηγίας διαβοηθείσης, σύννους ὁρᾶσθαι τὰ πολλὰ πρὸς ἑαυτῷ καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖν καὶ τοὺς πότους παραιτεῖσθαι* 175 L
c *τοὺς συνήθεις, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας καὶ* 21 *θαυμάζοντας τὴν περὶ τὸν βίον μεταβολήν, ὡς καθεύ-*
5 *δειν αὐτὸν οὐκ ἐῴη τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πέρας ᾤοντο τοῦ πολέμου τὴν ἐν Μαραθῶνι τῶν βαρβάρων ἧτταν εἶναι, Θεμιστοκλῆς δ' ἀρχὴν μειζόνων* 25 *ἀγώνων, ἐφ' οὓς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλλάδος ἤλειφε καὶ τὴν πόλιν ἤσκει, πόρρωθεν ἤδη προσδοκῶν τὸ μέλλον.*

15 Plut. Thes. 6, 9 mor. 84b 92c 185a 800b al. || **23** Iustin. 2, 12, 12 Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 251 D.

[S(UMA=)Υ] **2** *τὸν* Υ: *τοῦ* S | *ἀεὶ* Υ | *πορευόμενος* Anon. || **5** *καλοῦ* Υ: *κάλλους* S | *Κείου* Arist. 2, 4: *τείου* Υ *τίου* S || **8** *καὶ* S: *καὶ ἡ* Υ || **14** *αὐτῷ* Fuhr: *αὐτοῦ* || **20** *πότους* Υ: *τόπους* S || **23** *ἐῴη* SΥ Thes.: *ἐᾷ* mor. (ter) | *τὸ* S Thes. mor. (ter): *τὸ τοῦ* Υ || **26. 27** *ἤλειφεν καὶ* S: *ἤλειφεν ἀεὶ καὶ* Υ || **27** *ἤδη* Υ: *ἔτι* S

4. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Λαυρεωτικὴν πρόσοδον ἀπὸ
τῶν ἀργυρείων μετάλλων ἔθος ἐχόντων Ἀθηναίων δια-
νέμεσθαι, μόνος εἰπεῖν ἐτόλμησε παρελθὼν εἰς τὸν δῆ-
μον, ὡς χρὴ τὴν διανομὴν ἐάσαντας ἐκ τῶν χρημάτων
5 τούτων κατασκευάσασθαι τριήρεις ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας d
πόλεμον. ἤκμαζε γὰρ οὗτος ⟨τότ'⟩ ἐν τῇ Ἑλλάδι μάλιστα,
καὶ κατεῖχον οἱ νησιῶται πλήθει νεῶν τὴν θάλατταν.
ᾗ καὶ ῥᾷον ὁ Θεμιστοκλῆς συνέπεισεν, οὐ Δαρεῖον οὐδὲ 2
Πέρσας – μακρὰν γὰρ ἦσαν οὗτοι καὶ δέος οὐ πάνυ
10 βέβαιον ὡς ἀφιξόμενοι παρεῖχον – ἐπισείων, ἀλλὰ τῇ
πρὸς Αἰγινήτας ὀργῇ καὶ φιλονικίᾳ τῶν πολιτῶν ἀπο-
χρησάμενος εὐκαίρως ἐπὶ τὴν παρασκευήν. ἑκατὸν γὰρ 3
ἀπὸ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἐποιήθησαν τριήρεις, αἷς
καὶ πρὸς Ξέρξην ἐναυμάχησαν.

15 Ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων καὶ καταβιβάζων 4
τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλατταν, ὡς τὰ πεζὰ μὲν οὐδὲ τοῖς e
176 L ὁμόροις ἀξιομάχους ὄντας, τῇ δ' ἀπὸ τῶν νεῶν ἀλκῇ
καὶ τοὺς βαρβάρους ἀμύνασθαι καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν
δυναμένους, ἀντὶ μονίμων ὁπλιτῶν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων
20 (leg. 706c), ναυβάτας καὶ θαλασσίους ἐποίησε, καὶ δια-
βολὴν καθ' ἑαυτοῦ παρέσχεν, ὡς ἄρα Θεμιστοκλῆς τὸ
223 S δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῶν πολιτῶν παρελόμενος εἰς ὑπη-
ρέσιον καὶ κώπην συνέστειλε τὸν Ἀθηναίων δῆμον. ἔπρα- 5
ξε δὲ ταῦτα Μιλτιάδου κρατήσας ἀντιλέγοντος, ὡς ἱστορεῖ
25 Στησίμβροτος (FGrH 107 F 2). εἰ μὲν δὴ τὴν ἀκρί-
βειαν καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν ἢ μὴ
ταῦτα πράξας, ἔστω φιλοσοφώτερον ἐπισκοπεῖν· ὅτι δ' ἡ f

1sq. Thuc. 1,93,4 Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. II p. 250 D. Herod. 7,144 Aristot. Ἀθπ. 22,7

[S(UMA=)Υ] 1 λαυριωτικὴν Υ ‖ 6 τότ' add. Fuhr, coll. Ael. Aristid. ‖ 7 νησιῶται S: αἰγινῆται Υ | θάλασσαν Υ ‖ 8 ὁ om. Υ ‖ 13 αἷς S: αἱ Υ, cf. Aristot. ‖ 15 καταβιάζων Υ ‖ 16 θάλασσαν Υ ‖ 17 ὁμόροις Br.: ὁμοίοις ‖ 18 ἀμύνεσθαι Υ ‖ 19 ὁ om. Υ ‖ 20 ναυβάτας S et e corr. m. 1 A: ναβάτας Υ | θαλαττίους Υ ‖ 21 καθ' αὑτοῦ A ‖ 22 ὑπηρέσιον AM: ὑπειρέσιον SU ‖ 23 τὸν S: τὸν τῶν Υ ‖ 27 φιλοσοφωτέρων Orelli

τότε σωτηρία τοῖς Ἕλλησιν ἐκ τῆς θαλάττης ὑπῆρξε καὶ
τὴν Ἀθηναίων πόλιν καυθεῖσαν αὖθις ἀνέστησαν αἱ τρι-
ήρεις ἐκεῖναι, τά τ᾽ ἄλλα καὶ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαρτύρησε.
6 τῆς γὰρ πεζικῆς δυνάμεως ἀθραύστου διαμενούσης, ἔφυγε
μετὰ τὴν τῶν νεῶν ἧτταν ὡς οὐκ ὢν ἀξιόμαχος, καὶ 5
Μαρδόνιον ἐμποδὼν εἶναι τοῖς Ἕλλησι τῆς διώξεως μᾶλ-
λον ἢ δουλωσόμενον αὐτοὺς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ κατέλιπεν.

114 5. Σύντονον δ᾽ αὐτὸν γεγονέναι χρηματιστὴν οἱ μέν
τινές φασι δι᾽ ἐλευθεριότητα· καὶ γὰρ φιλοθύτην ὄντα
καὶ λαμπρὸν ἐν ταῖς περὶ τοὺς ξένους δαπάναις, ἀφθόνου 10
δεῖσθαι χορηγίας· οἱ δὲ τοὐναντίον γλισχρότητα πολλὴν
καὶ μικρολογίαν κατηγοροῦσιν, ὡς καὶ τὰ πεμπόμενα
2 τῶν ἐδωδίμων πωλοῦντος. ἐπεὶ δὲ Διφιλίδης ὁ ἱπποτρό-
φος αἰτηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ πῶλον οὐκ ἔδωκεν, ἠπείλησε τὴν 177 L
οἰκίαν αὐτοῦ ταχὺ ποιήσειν δούρειον ἵππον, αἰνιξάμενος 15
ἐγκλήματα συγγενικὰ καὶ δίκας τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς οἰ-
κείους τινὰς ταράξειν.

3 Τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ πάντας ὑπερέβαλεν, ὥστ᾽ ἔτι μὲν ὢν
b νέος καὶ ἀφανὴς Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἑρμιόνος κιθαριστὴν
σπουδαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν 20
παρ᾽ αὑτῷ, φιλοτιμούμενος πολλοὺς τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ
4 φοιτᾶν πρὸς αὐτόν. εἰς δ᾽ Ὀλυμπίαν ἐλθὼν καὶ διαμιλ-
λώμενος τῷ Κίμωνι περὶ δεῖπνα καὶ σκηνὰς καὶ τὴν
ἄλλην λαμπρότητα καὶ παρασκευήν, οὐκ ἤρεσκε τοῖς
Ἕλλησιν. ἐκείνῳ μὲν γὰρ ὄντι νέῳ καὶ ἀπ᾽ οἰκίας μεγάλης 25
ᾤοντο δεῖν τὰ τοιαῦτα συγχωρεῖν· ὁ δὲ μήπω γνώριμος

4 Thuc. 1, 73. 5

[S(UMA =)Υ] 1 θαλάσσης Υ ‖ 2 καυθεῖσαν αὖθις ἀνέστησαν Zie.: αὖθις ἀνέστησαν S λυθεῖσαν ἔστησαν Υ ‖ 4 πεζῆς Fuhr ‖ 5 τῶν om. A ‖ 7 αὐτοῖς Υ | δοκεῖν Υ ‖ 8 εὔτονον Υ | αὐτὸν om. Υ ‖ 9 τινές om. Υ ‖ 10 ἄφθονον οὐ ante ras., ἄφθονου οὐ post ras. S ‖ 11 οἱ δὲ] οὐδὲ S[1] ‖ 13 πωλοῦντες S[1] | διφιλίδης S: φιλίδης Υ ‖ 14. 15 τὴν οἰκίαν S: τὸν οἶκον Υ ‖ 18. 19 ὢν νέος S: νέος ὢν Υ ‖ 19 ἑρμίονος S (o[2] in ras.): ἑρμιόνης Υ γρ. ἑρμιόνης S[m] (m. rec.) ‖ 22 πρὸς αὐτόν S: παρ᾽ αὐτῷ Υ

224 S γεγονώς, ἀλλὰ δοκῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων καὶ παρ' ἀξίαν ἐπαίρεσθαι, προσωφλίσκανεν ἀλαζονείαν. ἐνίκησε δὲ καὶ 5 c χορηγῶν τραγῳδοῖς, μεγάλην ἤδη τότε σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἀγῶνος ἔχοντος, καὶ πίνακα τῆς νίκης ἀνέ-
5 θηκε τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχοντα· 'Θεμιστοκλῆς Φρεάρριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἦρχεν.' a 476 οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς ἐνήρμοττε, τοῦτο μὲν ἑκάστου 6 τῶν πολιτῶν τοὔνομα λέγων ἀπὸ στόματος, τοῦτο δὲ κριτὴν ἀσφαλῆ περὶ τὰ συμβόλαια παρέχων ἑαυτόν, ὥς
10 που καὶ πρὸς Σιμωνίδην τὸν Κεῖον εἰπεῖν, αἰτούμενόν τι τῶν οὐ μετρίων παρ' αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ὡς οὔτ' ἐκεῖνος ἂν γένοιτο ποιητὴς ἀγαθὸς ᾄδων παρὰ μέλος,
178 L οὔτ' αὐτὸς ἀστεῖος ἄρχων παρὰ νόμον χαριζόμενος. πάλιν 7 d δέ ποτε τὸν Σιμωνίδην ἐπισκώπτων ἔλεγε νοῦν οὐκ
15 ἔχειν, Κορινθίους μὲν λοιδοροῦντα μεγάλην οἰκοῦντας πόλιν, αὑτοῦ δὲ ποιούμενον εἰκόνας οὕτως ὄντος αἰσχροῦ τὴν ὄψιν. αὐξόμενος δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκων, τέλος κατεστασίασε καὶ μετέστησεν ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἀριστείδην.

20 6. Ἤδη δὲ τοῦ Μήδου καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ, τοὺς μὲν ἄλλους ἑκόντας ἐκστῆναι τῆς στρατηγίας λέγουσιν ἐκπεπληγμένους τὸν κίνδυνον, Ἐπικύδην δὲ τὸν Εὐφημίδου, δημαγωγὸν ὄντα δεινὸν μὲν εἰπεῖν, μαλακὸν δὲ
25 τῇ ψυχῇ καὶ χρημάτων ἥττονα, τῆς ἀρχῆς ἐφίεσθαι καὶ e κρατήσειν ἐπίδοξον εἶναι τῇ χειροτονίᾳ. τὸν οὖν Θεμι- 2 στοκλέα, δείσαντα μὴ τὰ πράγματα διαφθαρείη παντάπασι τῆς ἡγεμονίας εἰς ἐκεῖνον ἐμπεσούσης, χρήμασι

7 Cic. de senect. 7, 21 Val. Max. 8, 7 ext. 15 || 10 mor. 185c 534e 807b Ars. 294 || 26 Plut. Crass. 36, 4 (comp. 3, 4) mor. 185a Ars. 294

[S(UMA=)Υ] 1 ἀλλὰ S: ἀλλὰ καὶ Υ | καὶ om. Υ || 6 καὶ φρύνιχος S || 9 ὡς S: ὥσπερ Υ || 10 κεῖον SU· κῖον A et ex ras. M || 12 ἂν ἐκεῖνος sec. mor. Fuhr | ἐγένετο Υ || 14 ἐπισκώπων U ἐπισκοπῶν MA || 25 τὴν ψυχὴν Υ

3 *τὴν φιλοτιμίαν ἐξωνήσασθαι παρὰ τοῦ Ἐπικύδους. ἐπαι-
νεῖται δ' αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν δίγλωσσον ἔργον ἐν τοῖς
πεμφθεῖσιν ὑπὸ βασιλέως ἐπὶ γῆς καὶ ὕδατος αἴτησιν.*
4 *ἑρμηνέα γὰρ ὄντα συλλαβὼν διὰ ψηφίσματος ἀπέκτεινεν,
ὅτι φωνὴν Ἑλληνίδα βαρβάροις προστάγμασιν ἐτόλμησε* 225 S
χρῆσαι. ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Ἄρθμιον τὸν Ζελείτην· Θε- 6
μιστοκλέους γὰρ εἰπόντος καὶ τοῦτον εἰς τοὺς ἀτίμους
f *καὶ παῖδας αὐτοῦ καὶ γένος ἐνέγραψαν, ὅτι τὸν ἐκ Μή-*
5 *δων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισε. μέγιστον δὲ πάν-
των τὸ καταλῦσαι τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους καὶ διαλ-* 10
λάξαι τὰς πόλεις ἀλλήλαις, πείσαντα τὰς ἔχθρας διὰ 179 L
*τὸν πόλεμον ἀναβαλέσθαι· πρὸς ὃ καὶ Χείλεων τὸν Ἀρ-
κάδα μάλιστα συναγωνίσασθαι λέγουσι.*

7. *Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχήν, εὐθὺς μὲν ἐπεχείρει*
115 *τοὺς πολίτας ἐμβιβάζειν εἰς τὰς τριήρεις, καὶ τὴν πόλιν* 15
ἔπειθεν ἐκλιπόντας ὡς προσωτάτω τῆς Ἑλλάδος ἀπαν-
2 *τᾶν τῷ βαρβάρῳ κατὰ θάλατταν. ἐνισταμένων δὲ πολ-
λῶν, ἐξήγαγε πολλὴν στρατιὰν εἰς τὰ Τέμπη μετὰ Λα-
κεδαιμονίων, ὡς αὐτόθι προκινδυνεύσων τῆς Θεσσα-
λίας, οὔπω τότε μηδίζειν δοκούσης· ἐπεὶ δ' ἀνεχώρησαν* 20
*ἐκεῖθεν ἄπρακτοι, καὶ Θεσσαλῶν βασιλεῖ προσγενομέ-
νων ἐμήδιζε τὰ μέχρι Βοιωτίας, μᾶλλον ἤδη τῷ Θεμιστο-
κλεῖ προσεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ
πέμπεται μετὰ νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον τὰ στενὰ φυλάξων.*
3 *ἔνθα δὴ τῶν μὲν Ἑλλήνων Εὐρυβιάδην καὶ Λακεδαιμο-* 25
b *νίους ἡγεῖσθαι κελευόντων, τῶν δ' Ἀθηναίων, ὅτι πλήθει
τῶν νεῶν σύμπαντας ὁμοῦ τι τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλλον,*

1 Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τετт.* II p. 247 D. || **6** Demosth. 9, 42. 19, 271 Aeschin. Ctes. 258 Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 287 D. || **9** Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 248. 290 D. || **25** Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 252 D.

[S(UMA=)Υ] **2** *δίγλωττον* Υ || **8** *καὶ παῖδας αὐτοῦ* del. Cob. [*καὶ παῖδας*] *αὐτὸν* Schenkl cl. Demosth. 19, 271 | *ἔγραψαν* Υ || **12** *χείλεον* S || **16** *ἔπεισεν* Υ || **19** *προκινδυνευσόντων* S | *θετταλίας* Υ || **21** *θετταλῶν* Υ || **22** *Βοιωτίας* ⟨*πάντα*⟩ Zie. || **24. 25** *-σιον τὰ — Εὐρυβιάδην καὶ* om. U, add. mg. U[2] || **27** *ὁμοῦ τι σύμπαντας τοὺς ἄλλους*, corr. punctis s. s. m. 1, S

οὐκ ἀξιούντων ἑτέροις ἕπεσθαι, συνιδὼν τὸν κίνδυνον ὁ Θεμιστοκλῆς αὐτός τε τὴν ἀρχὴν τῷ Εὐρυβιάδῃ παρῆκε, καὶ κατεπράυνε τοὺς Ἀθηναίους, ὑπισχνούμενος, ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένωνται πρὸς τὸν πόλεμον, ἑκόντας αὐτοῖς
5 παρέξειν εἰς τὰ λοιπὰ πειθομένους τοὺς Ἕλληνας. διὸ 4 καὶ δοκεῖ τῆς σωτηρίας αἰτιώτατος γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι, καὶ μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους προαγαγεῖν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρείᾳ μὲν τῶν πολεμίων, εὐγνωμοσύνῃ δὲ τῶν συμ-
180 L μάχων περιγενομένους.

226 S Ἐπεὶ δὲ ταῖς Ἀφεταῖς τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου προσ- 5
11 μείξαντος, ἐκπλαγεὶς ὁ Εὐρυβιάδης τῶν κατὰ στόμα c νεῶν τὸ πλῆθος, ἄλλας δὲ πυνθανόμενος διακοσίας ὑπὲρ Σκιάθου κύκλῳ περιπλεῖν, ἐβούλετο τὴν ταχίστην εἴσω τῆς Ἑλλάδος κομισθεὶς ἅψασθαι Πελοποννήσου καὶ τὸν
15 πεζὸν στρατὸν ταῖς ναυσὶ προσπεριβαλέσθαι, παντάπασιν ἀπρόσμαχον ἡγούμενος τὴν κατὰ θάλατταν ἀλκὴν βασιλέως, δείσαντες οἱ Εὐβοεῖς μὴ σφᾶς οἱ Ἕλληνες πρόωνται, κρύφα τῷ Θεμιστοκλεῖ διελέγοντο, Πελάγοντα μετὰ χρημάτων πολλῶν πέμψαντες. ἃ λαβὼν ἐκεῖνος, ὡς Ἡρό- 6
20 δοτος (8, 5) ἱστόρηκε, τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην ἔδωκεν. ἐναντιουμένου δ' αὐτῷ μάλιστα τῶν πολιτῶν Ἀρχιτέ- d λους, ὃς ἦν μὲν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νεὼς τριήραρχος, οὐκ ἔχων δὲ χρήματα τοῖς ναύταις χορηγεῖν ἔσπευδεν ἀποπλεῦσαι, παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς τριη-
25 ρίτας ἐπ' αὐτόν, ὥστε τὸ δεῖπνον ἁρπάσαι συνδραμόντας. τοῦ δ' Ἀρχιτέλους ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ καὶ βαρέως 7 φέροντος, εἰσέπεμψεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς αὐτὸν ἐν κίστῃ δεῖπνον ἄρτων καὶ κρεῶν, ὑποθεὶς κάτω τάλαντον ἀργυρίου καὶ κελεύσας αὐτόν τε δειπνεῖν ἐν τῷ παρόντι
30 καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιμεληθῆναι τῶν τριηριτῶν· εἰ δὲ μή,

5 Lycurg. Leocr. 70 Ael. Aristid. panath. I p. 217 D.

[S(UMA=)Υ] 1 ὁ om. Υ || 5. 6 διὸ καὶ S[r]: διόπερ Υ γρ. περ S[m] (m. 1) || 10 ταῖς SUM[2] et s. s. A: τοῖς M[1]A[r] || 11 ὁ om. Υ || 16 ἀλκὴν Υ: ἀρχὴν S || 18 πελαγῶντα S || 21 μάλιστα om. Υ || 24 τριηρίτας Sint.: πολίτας || 27 ὁ om. Υ

καταβοήσειν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολίτας ὡς ἔχοντος ἀργύ-
e *ριον παρὰ τῶν πολεμίων. ταῦτα μὲν οὖν Φανίας ὁ Λέσβιος*
(FHG II 294) *εἴρηκεν.*

8. *Αἱ δὲ γενόμεναι τότε πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων ναῦς*
περὶ τὰ στενὰ μάχαι κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην οὐκ 5
ἐποίησαν, τῇ δὲ πείρᾳ μέγιστα τοὺς Ἕλληνας ὤνησαν, 181 L
ὑπὸ τῶν ἔργων παρὰ τοὺς κινδύνους διδαχθέντας, ὡς
οὔτε πλήθη νεῶν οὔτε κόσμοι καὶ λαμπρότητες ἐπισή-
μων οὔτε κραυγαὶ κομπώδεις ἢ βάρβαροι παιᾶνες ἔχουσί
τι δεινὸν ἀνδράσιν ἐπισταμένοις εἰς χεῖρας ἰέναι καὶ μά- 10
χεσθαι τολμῶσιν, ἀλλὰ δεῖ τῶν τοιούτων καταφρονοῦν-
τας ἐπ' αὐτὰ τὰ σώματα φέρεσθαι καὶ πρὸς ἐκεῖνα δια-
2 *γωνίζεσθαι συμπλακέντας. ὃ δὴ καὶ Πίνδαρος* (fr. 77 227 S
f Sn.) *οὐ κακῶς ἔοικε συνιδὼν ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ*
μάχης εἰπεῖν 15

ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φαεννὰν
κρηπῖδ' ἐλευθερίας·

3 *ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. ἔστι δὲ τῆς Εὐ-*
βοίας τὸ Ἀρτεμίσιον ὑπὲρ τὴν Ἑστίαιαν αἰγιαλὸς εἰς
βορέαν ἀναπεπταμένος, ἀνταίρει δ' αὐτῷ μάλιστα τῆς 20
4 *ὑπὸ Φιλοκτήτῃ γενομένης χώρας Ὀλιζών. ἔχει δὲ ναὸν*
οὐ μέγαν Ἀρτέμιδος ἐπίκλησιν Προσηῴας, καὶ δένδρα
116 *περὶ αὐτὸν πέφυκε καὶ στῆλαι κύκλῳ λίθου λευκοῦ πε-*
πήγασιν· ὁ δὲ λίθος τῇ χειρὶ τριβόμενος καὶ χρόαν καὶ
5 *ὀσμὴν κροκίζουσαν ἀναδίδωσιν. ἐν μιᾷ δὲ τῶν στηλῶν* 25
ἐλεγεῖον ἦν τόδε γεγραμμένον (Simon. fr. 109 D.)·

13 mor. 350a 552c 867c Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 251 D. ‖ **25** mor. 867f

[S(UMA=)Υ] **1** *πολίτας* Υ: *παρόντας* S | *ἔχοντας* S ‖ **6** *μέγιστα* S: *μάλιστα* Υ ‖ **7** *ὑπὸ — διδαχθέντας* om. U ‖ **14** *ἐν* S: *ἐπ'* Υ ‖ **16** *ὅθι* Steph.: *ὅτι* | *Ἀθαναίων* Boeckh: *ἀθηναίων* libri et mor. (ter) ‖ **19** *ἑστιέαν* S[1] ‖ **20** *ἀνταίρει* S: *ἀντιτείνει* Υ ‖ **21** *φιλοκτήτην* S | *ἔχειν* U ‖ **23** *αὐτὸν* Rei.: *αὐτὸ* S *αὐτῷ* Υ

παντοδαπῶν ἀνδρῶν γενεὰς Ἀσίας ἀπὸ χώρας
παῖδες Ἀθηναίων τῷδέ ποτ' ἐν πελάγει
ναυμαχίᾳ δαμάσαντες, ἐπεὶ στρατὸς ὤλετο Μήδων,
σήματα ταῦτ' ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτέμιδι.

182 L δείκνυται δὲ τῆς ἀκτῆς τόπος ἐν πολλῇ τῇ πέριξ θινὶ 6
6 κόνιν τεφρώδη καὶ μέλαιναν ἐκ βάθους ἀναδιδούς, ὥσπερ
πυρίκαυστον, ἐν ᾧ τὰ ναυάγια καὶ ⟨τοὺς⟩ νεκροὺς καῦ-
σαι δοκοῦσι.

9. Τῶν μέντοι ⟨τὰ⟩ περὶ Θερμοπύλας εἰς τὸ Ἀρτε- b
10 μίσιον ἀπαγγελλόντων πυθόμενοι Λεωνίδαν τε κεῖσθαι
καὶ κρατεῖν Ξέρξην τῶν κατὰ γῆν παρόδων, εἴσω τῆς
Ἑλλάδος ἀνεκομίζοντο, τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ πᾶσι τετα-
γμένων δι' ἀρετὴν καὶ μέγα τοῖς πεπραγμένοις φρο-
νούντων. παραπλέων δὲ τὴν χώραν ὁ Θεμιστοκλῆς, ᾗπερ 2
15 κατάρσεις ἀναγκαίας καὶ καταφυγὰς ἑώρα τοῖς πολε-
μίοις, ἐνεχάραττε κατὰ τῶν λίθων ἐπιφανῆ γράμματα,
τοὺς μὲν εὑρίσκων ἀπὸ τύχης, τοὺς δ' αὐτὸς ἱστὰς περὶ
τὰ ναυλόχια καὶ τὰς ὑδρείας, ἐπισκήπτων Ἴωσι διὰ
τῶν γραμμάτων, εἰ μὲν οἷόν τε, μετατάξασθαι πρὸς αὐ-
228 S τούς, πατέρας ὄντας καὶ προκινδυνεύοντας ὑπὲρ τῆς ἐκεί- c
21 νων ἐλευθερίας, εἰ δὲ μή, κακοῦν τὸ βαρβαρικὸν ἐν ταῖς
μάχαις καὶ συνταράττειν. ταῦτα δ' ἤλπιζεν ἢ μεταστή-
σειν τοὺς Ἴωνας ἢ ταράξειν ὑποπτοτέρους τοὺς βαρβά-
ρους γενομένους.

25 Ξέρξου δὲ διὰ τῆς Δωρίδος ἄνωθεν ἐμβαλόντος εἰς 3
τὴν Φωκίδα καὶ τὰ τῶν Φωκέων ἄστη πυρπολοῦντος, οὐ
προσήμυναν οἱ Ἕλληνες, καίπερ τῶν Ἀθηναίων δεομένων

14 Herod. 8, 22 Polyaen. 1, 30, 7 Iustin. 2, 12, 3

[S(UMA=)Υ] 1 ἀσίης Υ || 3 ναυμαχίᾳ mor.: ναυμαχίῃ | δαμάσσαντες S || 7 πυρίκαυτον Υ | τοὺς add. Rei. || 9 τὰ add. Blaß cl. Diod. 11, 13, 3 || 10 ἀπαγγελθέντων Υ | πυθόμενοι del. Cob. || 13 δι' ἀρετὴν καὶ S: καὶ δι' ἀρετὴν Υ || 14 ᾗπερ S: ᾗ Υ || 16 τῶν λίθων αὐτῶν S || 18 ναύλοχα Υ || 19 τῶν om. Υ || 20 προκινδυνεύσαντας Holzapfel || 23 συνταράξειν S | ὑπόπτους Υ | τοὺς βαρβάρους Held: τοῖς βαρβάροις || 27 προσήμυνον Υ

εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀπαντῆσαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὥσπερ
4 *αὐτοὶ κατὰ θάλατταν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἐβοήθησαν. μηδενὸς*
δ' ὑπακούοντος αὐτοῖς, ἀλλὰ τῆς Πελοποννήσου περιεχο-
μένων καὶ πᾶσαν ἐντὸς Ἰσθμοῦ τὴν δύναμιν ὡρμημένων 183 L
d *συνάγειν, καὶ διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν εἰς θάλατταν* 5
ἐκ θαλάττης, ἅμα μὲν ὀργὴ τῆς προδοσίας εἶχε τοὺς
Ἀθηναίους, ἅμα δὲ δυσθυμία καὶ κατήφεια μεμονωμέ-
5 *νους. μάχεσθαι μὲν γὰρ οὐ διενοοῦντο μυριάσι στρατοῦ*
τοσαύταις· ὃ δ' ἦν μόνον ἀναγκαῖον ἐν τῷ παρόντι, τὴν
πόλιν ἀφέντας ἐμφῦναι ταῖς ναυσίν, [ὅπερ] οἱ πολλοὶ 10
χαλεπῶς ἤκουον, ὡς μήτε νίκης δεόμενοι μήτε σωτηρίαν
ἐπιστάμενοι θεῶν ἱερὰ καὶ πατέρων ἠρῷα προϊεμένων.

10. *Ἔνθα δὴ Θεμιστοκλῆς, ἀπορῶν τοῖς ἀνθρωπίνοις*
λογισμοῖς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ
μηχανὴν ἄρας, σημεῖα δαιμόνια καὶ χρησμοὺς ἐπῆγεν 15
e *αὐτοῖς, σημεῖον μὲν λαμβάνων τὸ τοῦ δράκοντος, ὃς ἀφα-*
νὴς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκ τοῦ σηκοῦ δοκεῖ γενέσθαι,
2 *καὶ τὰς καθ' ἡμέραν αὐτῷ προτιθεμένας ἀπαρχὰς εὑρί-*
σκοντες ἀψαύστους, οἱ ἱερεῖς ἐξήγγελλον εἰς τοὺς πολ-
λούς, τοῦ Θεμιστοκλέους λόγον ⟨δια⟩διδόντος ὡς ἀπο- 20
λέλοιπε τὴν πόλιν ἡ θεὸς ὑφηγουμένη πρὸς τὴν θάλασ-
3 *σαν αὐτοῖς· τῷ δὲ χρησμῷ πάλιν ἐδημαγώγει, λέγων*
μηδὲν ἄλλο δηλοῦσθαι ξύλινον τεῖχος ἢ τὰς ναῦς· διὸ
καὶ τὴν Σαλαμῖνα θείαν, οὐχὶ δεινὴν οὐδὲ σχετλίαν κα-
λεῖν τὸν θεόν, ὡς εὐτυχήματος μεγάλου τοῖς Ἕλλησιν 229 S
f 4 *ἐπώνυμον ἐσομένην. κρατήσας δὲ τῇ γνώμῃ ψήφισμα* 26

13 Herod. 8, 41 || 22 Herod. 7, 141—143 Iustin. 2, 12, 13—15 || 26 Herod. 8, 41 Diod. 11, 13, 4 Ael. Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 256 D. panath. I p. 226 D. Iustin. 2, 12, 16

[S(UMA=)Υ] 8 *μὲν γὰρ* Υ: *μὲν* S *μὲν οὖν* H || 10 [*ὅπερ*] Rei. || 12 *θεῶν* S: *θεῶν τε* Υ | *ἡρῶια* S: *ἡρία* Υ *γρ. ἡρία* S^m m. rec., cf. Thuc. 2, 17, 1 || 16 *ὃς ἀφανὴς* Υ: *ἀφανὴς δὲ* S, quo recepto lac. stat. Blass, Li., coll. Herod. 8, 41 || 17 *ἐκείναις ταῖς ἡμέραις* Υ || 20 *τοῦ* om. Υ | ⟨*δια*⟩*διδόντος* Rei., cf. p. 257, 26 || 21 *θάλατταν* Υ || 24 *δειλὴν* Υ | *οὐδὲ* Υ: *οὔτε* S | *ἀνακαλεῖν* S || 26 *τῇ* om. U

γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ
184 L Ἀθηνῶν μεδεούσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβαίνειν
εἰς τὰς τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα
σῴζειν ἕκαστον ὡς ἂν δύνηται. κυρωθέντος δὲ τοῦ ψη- 5
5 φίσματος οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀθηναίων ὑπεξέθεντο γενεὰς
καὶ γυναῖκας εἰς Τροιζῆνα, φιλοτίμως πάνυ τῶν Τροιζηνίων
ὑποδεχομένων· καὶ γὰρ τρέφειν ἐψηφίσαντο δημοσίᾳ, δύο 117
ὀβολοὺς ἑκάστῳ διδόντες, καὶ τῆς ὀπώρας λαμβάνειν
ἐξεῖναι τοὺς παῖδας πανταχόθεν, ἔτι δ' ὑπὲρ αὐτῶν δι-
10 δασκάλοις τελεῖν μισθούς. τὸ δὲ ψήφισμα Νικαγόρας
ἔγραψεν.

Οὐκ ὄντων δὲ δημοσίων χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις, 6
'Αριστοτέλης ('Αθπ. 23, 1) μέν φησι τὴν ἐξ 'Αρείου πάγου
βουλὴν πορίσασαν ὀκτὼ δραχμὰς ἑκάστῳ τῶν στρατευο-
15 μένων αἰτιωτάτην γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριή-
ρεις, Κλείδημος (FGrH 323 F 21) δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θε-
μιστοκλέους ποιεῖται στρατήγημα. καταβαινόντων γὰρ 7
εἰς Πειραιᾶ τῶν Ἀθηναίων φησὶν ἀπολέσθαι τὸ Γοργό-
νειον ἀπὸ τῆς θεοῦ τοῦ ἀγάλματος· τὸν οὖν Θεμιστο- b
20 κλέα προσποιούμενον ζητεῖν καὶ διερευνώμενον ἅπαντα,
χρημάτων ἀνευρίσκειν πλῆθος ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς ἀπο-
κεκρυμμένον, ὧν εἰς μέσον κομισθέντων εὐπορῆσαι τοὺς
ἐμβαίνοντας εἰς τὰς ναῦς ἐφοδίων.

Ἐκπλεούσης δὲ τῆς πόλεως τοῖς μὲν οἶκτον ⌜τὸ θέαμα, 8
25 τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρεῖχε, γενεὰς μὲν ἄλλῃ
προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάμπτων πρὸς οἰμωγὰς καὶ
δάκρυα γονέων καὶ περιβολὰς διαπερώντων εἰς τὴν νῆσον.
καίτοι πολὺν μὲν οἱ διὰ γῆρας ὑπολειπόμενοι τῶν πολι- 9

[S(UMA =) Υ] 1 τῇ Ἀθηνᾷ om. S || 2 Ἀθηνῶν Rei. inscr. Troez. (Ἀθηνῶμ): ἀθηναίων codd. Ἀθηνάων Sint. || 4 ὡς ἂν δύνηται γρ. S[m] m. 1: ὡς δυνατὸν SΥ, cf. Herod. 8, 41 || 5 γενεὰς Madvig: γονέας || 9 τοὺς παῖδας ἐξεῖναι Υ || 12 δ' ἐν τῷ δημοσίῳ Cobet || 14 δραχμὰς ἑκάστῳ ὀκτὼ Aristot. || 16.17 τοῦτο θεμιστοκλέους γενέσθαι στρατήγημα ποιεῖται Υ || 18 γοργόνιον S || 21 εὑρίσκειν Υ || 25 γονέας Υ || 27 δάκρυα γυναικῶν καὶ ⟨τέκνων⟩ Cor. cum Am. || 28 πολὺν μὲν οἱ Fuhr: πολλοὶ μὲν οἱ S πολλοὶ μὲν Υ | ἀπολειπόμενοι Υ

τῶν ἔλεον εἶχον, ἦν δέ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συν- 185 L
c τρόφων ζῴων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία, μετ' ὠρυγῆς καὶ
πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυτῶν τροφεῦ-
10 σιν. ἐν οἷς ἱστορεῖται κύων Ξανθίππου τοῦ Περικλέους
πατρός, οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μόνωσιν, ἐνα- 230 S
λέσθαι τῇ θαλάττῃ καὶ τῇ τριήρει παρανηχόμενος ἐκπε- 6
σεῖν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ λιποθυμήσας ἀποθανεῖν εὐ-
θύς· οὗ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν καὶ καλούμενον
Κυνὸς σῆμα τάφον εἶναι λέγουσι.

11. Ταῦτά τε δὴ μεγάλα τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ τοὺς 10
πολίτας αἰσθόμενος ποθοῦντας Ἀριστείδην καὶ δεδιότας
μὴ δι' ὀργὴν τῷ βαρβάρῳ προσθεὶς ἑαυτὸν ἀνατρέψῃ
τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος — ἐξωστράκιστο γὰρ πρὸ
d τοῦ πολέμου καταστασιασθεὶς ὑπὸ Θεμιστοκλέους —,
γράφει ψήφισμα, τοῖς ἐπὶ χρόνῳ μεθεστῶσιν ἐξεῖναι 15
κατελθοῦσι πράττειν καὶ λέγειν τὰ βέλτιστα τῇ Ἑλλάδι
μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν.

2 Εὐρυβιάδου δὲ τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῶν νεῶν ἔχοντος
διὰ τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, μαλακοῦ δὲ παρὰ τὸν κίν-
δυνον ὄντος, αἴρειν δὲ βουλομένου καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν 20
Ἰσθμόν, ὅπου καὶ τὸ πεζὸν ἤθροιστο τῶν Πελοποννη-
3 σίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντέλεγεν. ὅτε καὶ τὰ μνημονευό-
μενα λεχθῆναί φασι· τοῦ γὰρ Εὐρυβιάδου πρὸς αὐτὸν
εἰπόντος· 'ὦ Θεμιστόκλεις, ἐν τοῖς ἀγῶσι τοὺς προεξα-
νισταμένους ῥαπίζουσι', 'ναί' εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς, 25
e 'ἀλλὰ τοὺς ἀπολειφθέντας οὐ στεφανοῦσιν'. ἐπαραμένου
δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς πατάξοντος, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔφη· 186 L
4 'πάταξον μέν, ἄκουσον δέ.' θαυμάσαντος δὲ τὴν πρᾳό-

4 Plut. Cat. mai. 5, 4 Aelian. nat. anim. 12, 35 || 11 Plut. Arist. 8, 1 || 23 Herod. 8, 59 mor. 185b Ars. 232. 294 || 26 mor. 185b Aelian. v. h. 13, 40 Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. II p. 258 D. et schol. ibid. III p. 613D. Diog. Laert. 6, 21

[S(UMA=)Υ] 6 ἐμπεσεῖν Υ || 7 λειποθυμήσας libri || 10 τε om. Υ || 15 ἐπὶ χρόνῳ del. Fuhr ἐπὶ χρόνον Cob. || 19 παρὰ Cob.: περὶ libri πρὸς Rei. || 20 ἀπαίρειν Cob. || 26 ἐπαραμένου Υ mor.: ἐπαιρομένου S

τητα τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ λέγειν κελεύσαντος, ὁ μὲν Θε-
μιστοκλῆς ἀνῆγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν λόγον· εἰπόντος δέ τινος 5
ὡς ἀνὴρ ἄπολις οὐκ ὀρθῶς διδάσκοι τοὺς ἔχοντας ἐγκα-
ταλιπεῖν καὶ προέσθαι τὰς πατρίδας, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπι-
5 *στρέψας τὸν λόγον 'ἡμεῖς τοι' εἶπεν 'ὦ μοχθηρέ, τὰς*
μὲν οἰκίας καὶ τὰ τείχη καταλελοίπαμεν, οὐκ ἀξιοῦντες
ἀψύχων ἕνεκα δουλεύειν· πόλις δ' ἡμῖν ἔστι μεγίστη
τῶν Ἑλληνίδων, αἱ διακόσιαι τριήρεις, αἳ νῦν μὲν ὑμῖν f
231 S *παρεστᾶσι βοηθοὶ σῴζεσθαι δι' αὐτῶν βουλομένοις, εἰ*
10 *δ' ἄπιτε δεύτερον ἡμᾶς προδόντες, αὐτίκα πεύσεταί τις*
Ἑλλήνων Ἀθηναίους καὶ πόλιν ἐλευθέραν καὶ χώραν οὐ
χείρονα κεκτημένους ἧς ἀπέβαλον.' ταῦτα τοῦ Θεμιστο-
κλέους εἰπόντος, ἔννοια καὶ δέος ἔσχε τὸν Εὐρυβιάδην
τῶν Ἀθηναίων, μὴ σφᾶς ἀπολείποντες οἴχωνται. τοῦ 6 **118**
15 *δ' Ἐρετριέως πειρωμένου τι λέγειν πρὸς αὐτόν, 'ἦ γάρ'*
ἔφη 'καὶ ὑμῖν περὶ πολέμου τίς ἐστι λόγος, οἳ καθάπερ
αἱ τευθίδες μάχαιραν μὲν ἔχετε, καρδίαν δ' οὐκ ἔχετε;'

12. *Λέγεται δ' ὑπό τινων τὸν μὲν Θεμιστοκλέα περὶ*
τούτων ἀπὸ τοῦ καταστρώματος [ἄνωθεν] τῆς νεὼς δια-
20 *λέγεσθαι, γλαῦκα δ' ὀφθῆναι διαπετομένην ἐπὶ δεξιᾶς*
τῶν νεῶν καὶ τοῖς καρχησίοις ἐπικαθίζουσαν· διὸ δὴ
καὶ μάλιστα προσέθεντο τῇ γνώμῃ καὶ παρεσκευάζοντο
187 L *ναυμαχήσοντες. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὅ τε στόλος τῇ* 2
Ἀττικῇ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος τοὺς πέριξ
25 *ἀπέκρυψεν αἰγιαλούς, αὐτός τε βασιλεὺς μετὰ τοῦ πεζοῦ* b
στρατοῦ καταβὰς ἐπὶ τὴν θάλατταν ἀθρόους ὤφθη, τῶν
δυνάμεων ὁμοῦ γενομένων, ἐξερρύησαν οἱ τοῦ Θεμιστο-
κλέους λόγοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελο-

2 Herod. 8, 61 sq. || **14** mor. 185e || **18** Hesych. s. v. *γλαῦξ ἔπτατο* || **21** Herod. 8, 64

[S(UMA=)Υ] **1** *μὲν* om. Υ || **2** *αὐτὸν*] *αὖθις* Madvig || **3** *διδάσκει* Υ | *ἐγκαταλείπειν* S || **8** *τριακόσιαι* S, cf. Cim. 18, 1 | *ὑμῖν* V: *ἡμῖν* SΥ || **12** *ἀπέβαλλον* ante ras. S || **14** *ἀπολιπόντες* Υ || **15** *ἦ* S: *εἰ* Υ || **16** *οἳ* S: *οἷον* Υ || **17** cf. Flacelière, Rev. ét. anc. 1948, 211 sqq. || **19** *ἀπὸ*] *γρ. ἐπὶ* S^m (m. 1) | [*ἄνωθεν*] Cob. || **20** *ἐπιδεξιᾶς* S: *ἐπὶ τὰ δεξιὰ* Υ *ἀπὸ δεξιᾶς* H || **21** *χαρκησίοις* S || **23** *τε* om. Υ || **26** *τῶν* Υ: *τῶν δὲ* S

ποννήσιοι πρὸς τὸν Ἰσθμόν, εἴ τις ἄλλο τι λέγοι χαλε-
παίνοντες. ἐδόκει δὴ τῆς νυκτὸς ἀποχωρεῖν, καὶ παρηγ-
3 γέλλετο πλοῦς τοῖς κυβερνήταις. ἔνθα δὴ βαρέως φέρων
ὁ Θεμιστοκλῆς εἰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν στενῶν
προέμενοι βοήθειαν οἱ Ἕλληνες διαλυθήσονται κατὰ πό- 5
λεις, ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκιννον
4 πραγματείαν. ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκιννος
αἰχμάλωτος, εὔνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων
c αὐτοῦ παιδαγωγός. ὃν ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξέρξην κρύφα,
κελεύσας λέγειν ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρα- 10
τηγὸς αἱρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ
τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας, καὶ διακελεύεται μὴ παρ-
εῖναι φυγεῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν ᾧ ταράττονται τῶν πεζῶν 232 S
χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύ-
5 ναμιν. ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα 15
δεξάμενος, ἥσθη καὶ [τέλος] εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς
ἡγεμόνας τῶν νεῶν, τὰς μὲν ἄλλας πληροῦν καθ' ἡσυχίαν,
διακοσίαις δ' ἀναχθέντας ἤδη περιβαλέσθαι τὸν πόρον 188 L
ἐν κύκλῳ πάντα καὶ διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπως ἐκφύγοι
d 6 μηδεὶς τῶν πολεμίων. τούτων δὲ πραττομένων Ἀριστεί- 20
δης ὁ Λυσιμάχου πρῶτος αἰσθόμενος ἧκεν ἐπὶ τὴν σκη-
νὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, οὐκ ὢν φίλος, ἀλλὰ καὶ δι'
ἐκεῖνον ἐξωστρακισμένος ὥσπερ εἴρηται· προελθόντι δὲ
7 τῷ Θεμιστοκλεῖ φράζει τὴν κύκλωσιν. ὁ δὲ τήν τ' ἄλλην
καλοκαγαθίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰδὼς καὶ τῆς τότε παρουσίας 25
ἀγάμενος λέγει τὰ περὶ τὸν Σίκιννον αὐτῷ καὶ παρεκάλει
τῶν Ἑλλήνων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ συμπροθυμεῖσθαι

7 Herod. 8, 75 Diod. 11, 17 Polyaen. 1, 30, 3 Aristodem. FGrH 104 F 1, 1 schol. Ael. Aristid. panath. III p. 178 D. schol. Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. III p. 613 D. Nepos Them. 4, 3–5 Iustin. 2, 12, 19 Front. 2, 2, 15 || 15 Plut. Arist. 8 Herod. 8, 76 Diod. 11, 17, 2 Aristodem. 1, 4

[S(UMA=)Υ] **4** ἀπὸ τῶν τόπων S | στενωπῶν Υ || **7** μὲν om. Υ || **9** ξερξην (π ρ s. s.) S (m. 1): πέρσην Υ || **11** αὐτῷ, s. s. ὃς m. 1, S || **13** φυγὴν S || **16** ἥσθη καὶ τέλος om. S[1] καὶ om. U[1] τέλος del. Steph. || **18** περιβάλλεσθαι S || **26** ἀγόμενος U || **27** ἐπι-λαμβάνεσθαι Υ

πίστιν ἔχοντα μᾶλλον, ὅπως ἐν τοῖς στενοῖς ναυμαχήσωσιν. ὁ μὲν οὖν Ἀριστείδης ἐπαινέσας τὸν Θεμιστοκλέα 8 e
τοὺς ἄλλους ἐπῄει στρατηγοὺς καὶ τριηράρχους, ἐπὶ τὴν
μάχην παροξύνων. ἔτι δ' ὅμως ἀπιστούντων, ἐφάνη Τη-
5 νία τριήρης αὐτόμολος, ἧς ἐναυάρχει Παναίτιος, ἀπαγ-
γέλλουσα τὴν κύκλωσιν, ὥστε καὶ θυμῷ τοὺς Ἕλληνας
ὁρμῆσαι μετὰ τῆς ἀνάγκης πρὸς τὸν κίνδυνον.

13. Ἅμα δ' ἡμέρᾳ Ξέρξης μὲν ἄνω καθῆστο, τὸν
στόλον ἐποπτεύων καὶ τὴν παράταξιν, ὡς μὲν Φανόδη-
10 μός (FGrH 325 F 24) φησιν ὑπὲρ τὸ Ἡράκλειον, ᾗ
βραχεῖ πόρῳ διείργεται τῆς Ἀττικῆς ἡ νῆσος, ὡς δ' Ἀκε-
στόδωρος (FHG II 464) ἐν μεθορίᾳ τῆς Μεγαρίδος
ὑπὲρ τῶν καλουμένων Κεράτων, χρυσοῦν δίφρον θέμενος
καὶ γραμματεῖς πολλοὺς παραστησάμενος, ὧν ἔργον ἦν
15 ἀπογράφεσθαι τὰ κατὰ τὴν μάχην πραττόμενα. f

Θεμιστοκλεῖ δὲ παρὰ τὴν ναυαρχίδα τριήρη σφαγιαζο- 2
189 L μένῳ τρεῖς προσήχθησαν αἰχμάλωτοι, κάλλιστοι μὲν ἰδέ-
σθαι τὴν ὄψιν, ἐσθῆτι δὲ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοι διαπρεπῶς.
233 S ἐλέγοντο δὲ Σανδάκης παῖδες εἶναι τῆς βασιλέως ἀδελφῆς
20 καὶ Ἀρταΰκτου. τούτους ἰδὼν Εὐφραντίδης ὁ μάντις, ὡς 3
ἅμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν ἱερῶν μέγα καὶ περιφανὲς
πῦρ, ἅμα δὲ πταρμὸς ἐκ δεξιῶν ἐσήμηνε, τὸν Θεμιστο- 119
κλέα δεξιωσάμενος ἐκέλευσε τῶν νεανίσκων κατάρξασθαι
καὶ καθιερεῦσαι πάντας ὠμηστῇ Διονύσῳ προσευξάμε-
25 νον· οὕτω γὰρ ἅμα σωτηρίαν καὶ νίκην ἔσεσθαι τοῖς
Ἕλλησιν. ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους ὡς μέγα 4
τὸ μάντευμα καὶ δεινόν, οἷον εἴωθεν ἐν μεγάλοις ἀγῶσι

2 Herod. 8, 82 || 16sq. Plut. Arist. 9 Pelop. 21

[S(UMA=)Υ] 4 Τηνία post Palmerium (Τηνία μία) Rei. cl. Herod. 8, 82: τενεδία μία libri || 7 ὁρμῆσαι μετὰ τῆς ἀνάγκης S: κινῆσαι μετ' ἀνάγκης Υ || 10 τὸ Υ: τὸν S || 15 τὰ κατὰ τὴν μάχην πραττόμενα S: κατὰ μάχην τὰ πραττόμενα Υ | κατὰ] γρ. παρὰ S^m (m. 1) || 16 δὲ om. U[1], add. s. l. U[2] || 18 ἐσθῆσι Υ | δὲ om. Υ || 19 δὲ om. S | σανδάκης MA: σανδαύκης SU, cf. Arist. 9, 2 || 22 ἐκ τῶν δεξιῶν Υ || 24 καθιερῶσαι: em. Sint. || 25 καὶ S: τε καὶ Υ

καὶ πράγμασι χαλεποῖς, μᾶλλον ἐκ τῶν παραλόγων ἢ τῶν εὐλόγων τὴν σωτηρίαν ἐλπίζοντες οἱ πολλοὶ τὸν θεὸν ἅμα κοινῇ κατεκαλοῦντο φωνῇ, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῷ βωμῷ προσαγαγόντες ἠνάγκασαν, ὡς ὁ μάντις b 5 *ἐκέλευσε, τὴν θυσίαν συντελεσθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ἀνὴρ* 5 *φιλόσοφος καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος ἱστορικῶν Φανίας ὁ Λέσβιος* (FHG II 295) *εἴρηκε.*

14. *Περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν νεῶν Αἰσχύλος ὁ ποιητὴς ὡς ἂν εἰδὼς* [*καὶ*] *διαβεβαιούμενος ἐν* [*τραγῳδίᾳ*] *Πέρσαις* (v. 341) *λέγει ταῦτα·* 10

Ξέρξῃ δέ, καὶ γὰρ οἶδα, χιλιὰς μὲν ἦν
ὧν ἦγε πλῆθος· αἱ δ' ὑπέρκοποι τάχει
ἑκατὸν δὶς ἦσαν ἑπτά θ'· ὧδ' ἔχει λόγος.

2 *τῶν δ' Ἀττικῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τὸ πλῆθος οὐσῶν ἑκάστη τοὺς ἀπὸ καταστρώματος μαχομένους ὀκτωκαίδεκα εἶχεν, ὧν τοξόται τέσσαρες ἦσαν, οἱ λοιποὶ δ' ὁπλῖται.* 190 L 15

c 3 *Δοκεῖ δ' οὐχ ἧττον εὖ τὸν καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ τὸν τόπον συνιδὼν καὶ φυλάξας, μὴ πρότερον ἀντιπρῴρους καταστῆσαι ταῖς βαρβαρικαῖς τὰς τριήρεις, ἢ τὴν* 20 *εἰωθυῖαν ὥραν παραγενέσθαι, τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐκ πελάγους αἰεὶ καὶ κῦμα διὰ τῶν στενῶν κατάγουσαν· ὃ τὰς Ἑλληνικὰς μὲν οὐκ ἔβλαπτε ναῦς, ἁλιτενεῖς οὔσας καὶ ταπεινοτέρας, τὰς δὲ βαρβαρικὰς ταῖς τε πρύμναις ἀνεστώσας καὶ τοῖς καταστρώμασιν ὑψορόφους καὶ βαρείας ἐπιφερομένας ἔσφαλλε προσπῖπτον καὶ παρεδίδου* 234 S 25

18 Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. II p. 282D. panath. I p. 219D.

[S(UMA=)Υ] **2** *ἐλπίζοντες*] *γρ. πορίζοντες* S^m (m. 1) || **9** *καὶ* del. Cor. || **10** [*τραγῳδίᾳ*] Cob. || **11** *ξέρξης* S || **11. 12** *μὲν ἦν ὧν ἦγε πλῆθος* Aeschyl.: *μὲν νηῶν ἦγε πλῆθος* S *μὲν ἦν νεῶν τὸ πλῆθος* Υ || **12** *ὑπέρκομποι* libri (et Aeschyl.): em. Blomfield | *ταχεῖς* S || **15** *ἀπὸ* SΥ: *ἀπὸ τοῦ* vulg. || **18** *ὁ* om. S || **19** *συνιδὼν* Υ: *εἰδὼς* S || **21. 22** *ἐκ πελάγους ἀεὶ* Υ *αἰεὶ ἐκ πελάγους* S || **23** *μὲν ἑλληνικὰς* Υ | *ἁλιτενεῖς* Br.: *ἀτενεῖς* libri, sed *γρ. ἀδιγενεῖς* S^m (m. 1)

πλαγίας τοῖς Ἕλλησιν ὀξέως προσφερομένοις καὶ τῷ Θε-
μιστοκλεῖ προσέχουσιν ὡς ὁρῶντι μάλιστα τὸ συμφέρον·
ὅθεν κατ' ἐκεῖνον ὁ Ξέρξου ναύαρχος Ἀριαμένης ναῦν d
ἔχων μεγάλην ὥσπερ ἀπὸ τείχους ἐτόξευε καὶ ἠκόντιζεν,
5 ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν καὶ τῶν βασιλέως ἀδελφῶν πολὺ κρά-
τιστος καὶ δικαιότατος. τοῦτον μὲν οὖν Ἀμεινίας ὁ Δε- 4
κελεὺς καὶ Σωκλῆς ὁ †Πελιεὺς ὁμοῦ πλέοντες, ὡς αἱ
νῆες ἀντίπρῳροι προσπεσοῦσαι καὶ συνερείσασαι τοῖς
χαλκώμασιν ἐνεσχέθησαν, ἐπιβαίνοντα τῆς αὐτῶν τριή-
10 ρους ὑποστάντες καὶ τοῖς δόρασι τύπτοντες εἰς τὴν θά-
λασσαν ἐξέβαλον, καὶ τὸ σῶμα μετὰ τῶν ἄλλων διαφε-
ρόμενον ναυαγίων Ἀρτεμισία γνωρίσασα πρὸς Ξέρξην
ἀνήνεγκεν.

191 L **15.** Ἐν δὲ τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος φῶς μὲν ἐκλάμψαι
15 μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριά- e
σιον κατέχειν πεδίον ἄχρι θαλάττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ
πολλῶν τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Ἴακχον. ἐκ δὲ τοῦ
πλήθους τῶν φθεγγομένων κατὰ μικρὸν ἀπὸ γῆς ἀνα-
φερόμενον νέφος ἔδοξεν αὖθις ὑπονοστεῖν καὶ κατασκή-
20 πτειν εἰς τὰς τριήρεις. ἕτεροι δὲ φάσματα καὶ εἴδωλα 2
καθορᾶν ἔδοξαν ἐνόπλων ἀνδρῶν ἀπ' Αἰγίνης τὰς χεῖρας
ἀνεχόντων πρὸ τῶν Ἑλληνικῶν τριήρων, οὓς εἴκαζον
Αἰακίδας εἶναι παρακεκλημένους εὐχαῖς πρὸ τῆς μάχης
ἐπὶ τὴν βοήθειαν. πρῶτος μὲν οὖν λαμβάνει ναῦν Λυκο- 3
25 μήδης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τριηραρχῶν, ἧς τὰ παράσημα

14 Aristodem. 1, 8 Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. II p. 282D. || 20 Herod. 8, 64 || 24 Herod. 8, 11

[S(UMA =) Υ] 1 πλαγίας S: πλαγείας Υ | προσφερομένοις] ἐπι S^m (m. 1) || 3 ὅθεν Li.: ὅτι S (m. 1) ras. ex ὅτ' ἦν (et ὅτ' ἦν H) καὶ ὅτι Υ | ναῦν Υ: ναῦ S || 4 ὥσπερ Υ: καὶ ὥσπερ S || 6 καὶ S: τε καὶ Υ | Δεκελεὺς] cf. Kirchner, Prosop. Att. n. 683 || 7 πελιεὺς S[1] πεδιεὺς S[2]Υ Πειραιεὺς Sint. Παιανιεὺς Blass Αἰγιλιεὺς Fuhr Παλληνεὺς Flacelière || 11 ἐνέβαλον Υ | μετ' ἄλλων φερόμενον Υ || 16 ἄχρι τῆς θαλάττης Υ || 17 ἐξαγαγόντων Υ || 19 αὖθις Υ: αὐτοῖς S || 20 φαντάσματα S || 21 ἀπ' αἰγίνης Υ: ἀναιτενεῖς S || 22 ἀνεχόντων (ἐπ supra) S (m. 1)

f 4 περικόψας ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ Φλυῆσιν. οἱ
δ' ἄλλοι τοῖς βαρβάροις ἐξισούμενοι τὸ πλῆθος ἐν στενῷ
κατὰ μέρος προσφερομένους καὶ περιπίπτοντας ἀλλήλοις
ἐτρέψαντο μέχρι δείλης ἀντισχόντας, ὥσπερ εἴρηκε Σι-
μωνίδης (fr. 83 B[4]), τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον 5
ἀράμενοι νίκην, ἧς οὐθ' Ἕλλησιν οὔτε βαρβάροις ἐνάλιον
ἔργον εἴργασται λαμπρότερον, ἀνδρείᾳ μὲν καὶ προθυμίᾳ 235 S
κοινῇ τῶν ναυμαχησάντων, γνώμῃ δὲ καὶ δεινότητι τῇ
Θεμιστοκλέους.

120 **16.** Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν Ξέρξης μὲν ἔτι θυμο- 10
μαχῶν πρὸς τὴν ἀπότευξιν ἐπεχείρει διὰ χωμάτων ἐπά-
γειν τὸ πεζὸν εἰς Σαλαμῖνα τοῖς Ἕλλησιν, ἐμφράξας τὸν
2 διὰ μέσου πόρον· Θεμιστοκλῆς δ' ἀποπειρώμενος Ἀρι- 192 L
στείδου λόγῳ γνώμην ἐποιεῖτο λύειν τὸ ζεῦγμα ταῖς
ναυσὶν ἐπιπλεύσαντας εἰς Ἑλλήσποντον, 'ὅπως' ἔφη 'τὴν 15
3 Ἀσίαν ἐν τῇ Εὐρώπῃ λάβωμεν.' δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ
Ἀριστείδου καὶ λέγοντος ὅτι 'νῦν μὲν τρυφῶντι τῷ βαρ-
βάρῳ πεπολεμήκαμεν· ἐὰν δὲ κατακλείσωμεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα καὶ καταστήσωμεν εἰς ἀνάγκην ὑπὸ δέους ἄνδρα
τηλικούτων δυνάμεων κύριον, οὐκέτι καθήμενος ὑπὸ σκιά- 20
b δι χρυσῇ θεάσεται τὴν μάχην ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλὰ πάντα
τολμῶν καὶ πᾶσιν αὐτὸς παρὼν διὰ τὸν κίνδυνον ἐπαν-
ορθώσεται τὰ παρειμένα καὶ βουλεύσεται βέλτιον ὑπὲρ
4 τῶν ὅλων. οὐ τὴν οὖσαν οὖν' ἔφη 'δεῖ γέφυραν ὦ Θε-
μιστόκλεις ἡμᾶς ἀναιρεῖν, ἀλλ' ἑτέραν εἴπερ οἷόν τε 25
προσκατασκευάσαντας ἐκβαλεῖν διὰ τάχους τὸν ἄνθρω-
πον ἐκ τῆς Εὐρώπης', 'οὐκοῦν' εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς
'εἰ δοκεῖ ταῦτα συμφέρειν, ὥρα σκοπεῖν καὶ μηχανᾶσθαι

10 Herod. 8, 97 Aristodem. 1, 2 || **13sq.** Plut. Arist. 9, 5 Herod. 8, 108 Aristodem. 1, 7

[S(UMA=)Υ] **1** φλυηῖσιν S: om. Υ || **3** περιπίπτοντας] γρ. περιτρέψαντας S[m] (m. 1) || **4** ὥσπερ S: ὡς Υ || **6** ἐνάλιον Υ: ἐν ἄλλο S || **8** τῇ om. Υ || **11** ἀπόζευξιν S || **12** εἰς σαλαμῖνα (λαμῖνα U) τοῖς ἕλλησιν Υ: τοῖς ἕλλησιν εἰς σαλαμῖνα S || **18** ἂν Υ || **24** δεῖν S

πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀπαλλαγήσεται τὴν ταχίστην ἐκ τῆς Ἑλλάδος.'

Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἔδοξεν, ἔπεμπέ τινα τῶν βασιλικῶν 5 εὐνούχων ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνευρὼν Ἀρνάκην ὄνομα, c
5 φράζειν βασιλεῖ κελεύσας ὅτι τοῖς μὲν Ἕλλησι δέδοκται τῷ ναυτικῷ κεκρατηκότας ἀναπλεῖν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπὶ τὸ ζεῦγμα καὶ λύειν τὴν γέφυραν, Θεμιστοκλῆς δὲ κηδόμενος βασιλέως παραινεῖ σπεύδειν ἐπὶ τὴν αὑτοῦ [θάλατταν] καὶ περαιοῦσθαι, μέχρις αὐτὸς
10 ἐμποιεῖ τινας διατριβὰς τοῖς συμμάχοις καὶ μελλήσεις
198 L πρὸς τὴν δίωξιν. ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἀκούσας καὶ γενό- 6 μενος περίφοβος, διὰ τάχους ἐποιεῖτο τὴν ἀναχώρησιν,
236 S καὶ πεῖραν ἡ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου φρόνησις ἐν Μαρδονίῳ παρέσχεν, εἴγε πολλοστημορίῳ τῆς Ξέρξου
15 δυνάμεως διαγωνισάμενοι Πλαταιᾶσιν εἰς τὸν περὶ τῶν d ὅλων κίνδυνον κατέστησαν.

17. Πόλεων μὲν οὖν τὴν Αἰγινητῶν ἀριστεῦσαί φησιν Ἡρόδοτος (8, 93), Θεμιστοκλεῖ δὲ καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου τὸ πρωτεῖον ἀπέδοσαν ἅπαντες. ἐπεὶ γὰρ ἀνα- 2
20 χωρήσαντες εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοί, πρῶτον μὲν ἕκαστος αὑτὸν ἀπέφαινεν ἀρετῇ, δεύτερον δὲ μεθ' αὑτὸν Θεμιστοκλέα. Λα- 3 κεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Σπάρτην αὐτὸν καταγαγόντες, Εὐρυβιάδῃ μὲν ἀνδρείας, ἐκείνῳ δὲ σοφίας ἀριστεῖον
25 ἔδοσαν θαλλοῦ στέφανον, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἁρμάτων τὸ πρωτεῦον ἐδωρήσαντο καὶ τριακοσίους τῶν νέων e

3 Plut. Arist. 9, 6 mor. 185b Herod. 8, 110 Diod. 11, 19, 5 Polyaen. 1, 30, 4 Nep. Them. 5, 1 Frontin. strat. 2, 2, 14. 6, 8 || 11 Plut. Arist. 10, 1 Diod. 11, 19, 6 Iustin. 2, 13, 8 || 17sq. Diod. 11, 27, 2 schol. Pind. Isthm. 5, 63 mor. 871c Herod. 8, 123sq. Ael. Aristid. ὑπ. τ. τεττ. II p. 238D. schol. ib. III p. 574D.

[S(UMA=)Υ] 3 ἔδοξε πέμπει Υ || 4 ὀνόματι S || 6 γρ. κρατοῦντας S^m (m. 1) || 7 λύειν Υ: λύειν εἴη S || 9 ἑαυτοῦ Υ | [θάλατταν] Blass || 15 πλαταιεῦσιν Υ || 18 ἄκοντες SU²M: ἄκοντι U¹A || 21 ἑαυτὸν Υ || 22 ἑαυτὸν Υ || 26 πρῶτον S

4 πομποὺς ἄχρι τῶν ὅρων συνεξέπεμψαν. λέγεται δ' Ὀλυμπίων τῶν ἑξῆς ἀγομένων, καὶ παρελθόντος εἰς τὸ στάδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν τοὺς παρόντας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκεῖνον θεᾶσθαι καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύειν ἅμα θαυμάζοντας καὶ κροτοῦντας, 5 ὥστε καὶ αὐτὸν ἡσθέντα πρὸς τοὺς φίλους ὁμολογῆσαι τὸν καρπὸν ἀπέχειν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ πονηθέντων.

18. Καὶ γὰρ ἦν τῇ φύσει φιλοτιμότατος, εἰ δεῖ τεκμαίρεσθαι διὰ τῶν ἀπομνημονευομένων. αἱρεθεὶς γὰρ 194 L ναύαρχος ὑπὸ τῆς πόλεως, οὐδὲν οὔτε τῶν ἰδίων οὔτε 11 f τῶν κοινῶν κατὰ μέρος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πᾶν ἀνεβάλλετο τὸ προσπῖπτον εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἐκπλεῖν ἔμελλεν, ἵν' ὁμοῦ πολλὰ πράττων πράγματα καὶ παντοδαποῖς ἀνθρώποις ὁμιλῶν μέγας εἶναι δοκῇ καὶ 15 πλεῖστον δύνασθαι.

2 Τῶν δὲ νεκρῶν τοὺς ἐκπεσόντας ἐπισκοπῶν παρὰ τὴν θάλατταν, ὡς εἶδε περικειμένους ψέλια χρυσᾶ καὶ στρεπτούς, αὐτὸς μὲν παρῆλθε, τῷ δ' ἑπομένῳ φίλῳ δείξας 237 S 121 εἶπεν· 'ἀνελοῦ σαυτῷ· σὺ γὰρ οὐκ εἶ Θεμιστοκλῆς.' 20

3 Πρὸς δέ τινα τῶν καλῶν γεγονότων Ἀντιφάτην, ὑπερηφάνως αὐτῷ κεχρημένον πρότερον, ὕστερον δὲ θεραπεύοντα διὰ τὴν δόξαν 'ὦ μειράκιον' εἶπεν, 'ὀψὲ μέν, ἀμφότεροι δ' ὁμοῦ νοῦν ἐσχήκαμεν.'

4 Ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους οὐ τιμᾶν αὐτὸν οὐδὲ θαυ- 25 μάζειν, ἀλλ' ὥσπερ πλατάνῳ χειμαζομένους μὲν ὑπο-

17 mor. 808f Aelian. v. h. 13, 40 Amm. Marc. 30, 8, 8 || **21** mor. 185c || **25** mor. 185e 541e Aelian. v. h. 9, 18

[S(UMA=)Υ] **2** ἐφεξῆς Υ, cf. Ages. 26, 8 Crass. 33, 6 v. l. || **4** τὴν om. Υ | θεάσασθαι U || **10** γὰρ S: τε γὰρ Υ || **11** ὑπὸ S: ὑπὲρ Υ || **12.13** ἀλλ' ἐπανεβάλλετο τὸ πρ. S || **15** παντοδαπῶς S | δοκεῖ S[1] || **15.16** καὶ τὸ πλεῖστον ante ras. S || **17** δὲ S: τε Υ | περὶ MA || **18** περικείμενα: em. Sint. || **24** ὁμοῦ S: ἅμα Υ ἀλλὰ (i. e. ἅμα?) mor. ἄρα Nab.

τρέχειν [κινδυνεύοντας], εὐδίας δὲ περὶ αὐτοὺς γενομένης τίλλειν καὶ κολούειν.

Τοῦ δὲ Σεριφίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος ὡς οὐ δι' αὐτὸν 5 ἔσχηκε δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν, 'ἀληθῆ λέγεις' εἶπεν·
5 'ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ Σερίφιος ὢν ἐγενόμην ἔνδοξος, οὔτε σὺ Ἀθηναῖος.'

Ἑτέρου δέ τινος τῶν στρατηγῶν, ὡς ἔδοξέ τι χρήσιμον 6 b διαπεπρᾶχθαι τῇ πόλει, θρασυνομένου πρὸς τὸν Θεμι-
195 L στοκλέα καὶ τὰς ἑαυτοῦ ταῖς ἐκείνου πράξεσιν ἀντιπαρα-
10 βάλλοντος, ἔφη τῇ ἑορτῇ τὴν ὑστεραίαν ἐρίσαι, λέγουσαν ὡς ἐκείνη μὲν ἀσχολιῶν τε μεστὴ καὶ κοπώδης ἐστίν, ἐν αὐτῇ δὲ πάντες ἀπολαύουσι τῶν παρεσκευασμένων σχολάζοντες· τὴν δ' ἑορτὴν πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν· 'ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης σὺ οὐκ ἂν ἦσθα·' 'κἀμοῦ
15 τοίνυν' ἔφη 'τότε μὴ γενομένου, ποῦ ἂν ἦτε νῦν ὑμεῖς;'

Τὸν δ' υἱὸν ἐντρυφῶντα τῇ μητρὶ καὶ δι' ἐκείνην 7 ἑαυτῷ σκώπτων ἔλεγε πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων δύνασθαι· τοῖς μὲν γὰρ Ἕλλησιν ἐπιτάσσειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίοις c δ' ἑαυτόν, αὐτῷ δὲ τὴν ἐκείνου μητέρα, τῇ μητρὶ δ' ἐκεῖ-
20 νον.

Ἴδιος δέ τις ἐν πᾶσι βουλόμενος εἶναι, χωρίον μὲν 8 πιπράσκων ἐκέλευε κηρύττειν ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει· τῶν δὲ μνωμένων αὐτοῦ τὴν θυγατέρα τὸν ἐπιεικῆ 9 τοῦ πλουσίου προκρίνας, ἔφη ζητεῖν ἄνδρα χρημάτων
25 δεόμενον μᾶλλον ἢ χρήματα ἀνδρός. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀποφθέγμασι τοιοῦτός τις ἦν.

3 mor. 185c Herod. 8, 125 Plat. rep. 329e Cic. de senect. 3, 8 || 7 mor. 270b 320f 345c || 16 Plut. Cat. mai. 8, 5 mor. 1c 185d || 21 mor. 185d Stob. III 37, 29 H. || 23 mor. 185d Diod. 10 fr. 32 Stob. IV 28, 11 H. Cic. off. 2, 20, 71 Val. Max. 7, 2 ext. 9

[S(UMA=)Υ] 1 κινδυνεύοντας S καὶ κινδυνεύοντας Υ: del. Sint. || 3 σερεφίου U || 4 ἀληθῆ S mor.: ἀληθεύων Υ || 5 ἂν s. s. S (m. 1) || 10 ὑστέραν: em. Sint. sec. mor. || 11 κομπώδης S || 16 ἐκείνης Sint. || 17 αὐτῷ Υ || 18 ἐπιτάττειν Υ || 19 δ' ἑαυτὸν S mor.: δ' αὐτὸν Υ

19. *Γενόμενος δ' ἀπὸ τῶν πράξεων ἐκείνων, εὐθὺς ἐπεχείρει τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν καὶ τειχίζειν, ὡς μὲν* 238 S *ἱστορεῖ Θεόπομπος* (FGrH 115 F 85) *χρήμασι πείσας μὴ ἐναντιωθῆναι τοὺς ἐφόρους, ὡς δ' οἱ πλεῖστοι, παρακρου-*
d 2 *σάμενος. ἧκε μὲν γὰρ εἰς Σπάρτην ὄνομα πρεσβείας* 5 *ἐπιγραψάμενος· ἐγκαλούντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν ὅτι τειχίζουσι τὸ ἄστυ, καὶ Πολυάρχου κατηγοροῦντος ἐπίτηδες ἐξ Αἰγίνης ἀποσταλέντος, ἠρνεῖτο καὶ πέμπειν ἐκέλευεν εἰς Ἀθήνας τοὺς κατοψομένους, ἅμα μὲν ἐμβάλλων τῷ τειχισμῷ χρόνον ἐκ τῆς διατριβῆς, ἅμα δὲ βουλό-* 196 L *μενος ἀνθ' αὐτοῦ τοὺς πεμπομένους ὑπάρχειν τοῖς Ἀθη-* 11
3 *ναίοις. ὃ καὶ συνέβη· γνόντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἠδίκησαν αὐτόν, ἀλλ' ἀδήλως χαλεπαίνοντες ἀπέπεμψαν. ἐκ δὲ τούτου τὸν Πειραιᾶ κατεσκεύαζε, τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν κατανοήσας καὶ τὴν πόλιν ὅλην* 15
e *ἁρμοττόμενος πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ τρόπον τινὰ τοῖς παλαιοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἀθηναίων ἀντιπολιτευόμενος.*
4 *ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὡς λέγεται πραγματευόμενοι τοὺς πολίτας ἀποσπάσαι τῆς θαλάττης, καὶ συνεθίσαι ζῆν μὴ πλέοντας, ἀλλὰ τὴν χώραν φυτεύοντας, τὸν περὶ τῆς* 20 *Ἀθηνᾶς διέδοσαν λόγον, ὡς ἐρίσαντα περὶ τῆς χώρας Ποσειδῶνα δείξασα τὴν μορίαν τοῖς δικασταῖς ἐνίκησεν. Θεμιστοκλῆς δ' οὐχ, ὥσπερ Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς* (eq. 815) *φησι, τῇ πόλει 'τὸν Πειραιᾶ προσέμαξεν', ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐξῆψε τοῦ Πειραιῶς καὶ τὴν γῆν τῆς* 25
5 *θαλάττης· ᾧ καὶ τὸν δῆμον ηὔξησε κατὰ τῶν ἀρίστων καὶ θράσους ἐνέπλησεν, εἰς ναύτας καὶ κελευστὰς καὶ*
f 6 *κυβερνήτας τῆς δυνάμεως ἀφικομένης. διὸ καὶ τὸ βῆμα τὸ ἐν Πυκνὶ πεποιημένον ὥστ' ἀποβλέπειν πρὸς τὴν*

1 Thuc. 1, 90–93 Diod. 11, 39. 40 Nep. Them. 6, 7 Iustin. 2, 15 Polyaen. 1, 30, 5 Frontin. 1, 1, 10 Aristodem. 5, 1–3 || 28 cf. E. Meyer, RE XXI 1116 sq.

[S(UMA=)Υ] 7 *Πολυκρίτου* A. Schaefer Mus. Rhen. 34, 618 || 8 *ἐκέλευσεν* S || 11 *ἀντ' αὐτοῦ*: em. Rei. || 22 *ποσειδῶνα* S: *τὸν ποσειδῶ* Υ || 23 *ὁ θεμιστοκλῆς* S *ὁ* [*Θεμιστοκλῆς*] Fuhr | *ὥσπερ* S: *ὡς* Υ || 24 *φησι* S: *λέγει* Υ | *προσέμιξεν*: em. Xy. || 26 *ᾧ* UM: *ὅθεν* S *ὃ* A | *κατὰ τὰ τῶν* U || 29 *πνυκὶ* Υ

θάλατταν ὕστερον οἱ τριάκοντα πρὸς τὴν χώραν ἀπέστρεψαν, οἰόμενοι τὴν μὲν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν γένεσιν εἶναι δημοκρατίας, ὀλιγαρχίᾳ δ' ἧττον δυσχεραίνειν τοὺς γεωργοῦντας.

5 **20.** Θεμιστοκλῆς δὲ καὶ μεῖζόν τι περὶ τῆς ναυτικῆς 239 S διενοήθη δυνάμεως. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Ἑλλήνων στόλος 122 197 L ἀπηλλαγμένου Ξέρξου κατῆρεν εἰς Παγασὰς καὶ διεχείμαζε, δημηγορῶν ἐν τοῖς Ἀθηναίοις ἔφη τινὰ πρᾶξιν ἔχειν ὠφέλιμον μὲν αὐτοῖς καὶ σωτήριον, ἀπόρρητον δὲ 10 πρὸς τοὺς πολλούς. τῶν δ' Ἀθηναίων Ἀριστείδῃ φράσαι 2 μόνῳ κελευόντων, κἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, περαίνειν, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔφρασε τῷ Ἀριστείδῃ τὸ νεώριον ἐμπρῆσαι διανοεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων· ὁ δ' Ἀριστείδης εἰς τὸν δῆμον προελθὼν ἔφη τῆς πράξεως ἣν διανοεῖται 15 πράττειν ὁ Θεμιστοκλῆς μηδεμίαν εἶναι μήτε λυσιτελεστέραν μήτ' ἀδικωτέραν. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα παύσασθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέταξαν. b

Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφικτυονικοῖς συνεδρίοις τῶν Λακεδαι- 3 μονίων εἰσηγουμένων ὅπως ἀπείργωνται τῆς Ἀμφικτυο- 20 νίας αἱ μὴ συμμαχήσασαι κατὰ τοῦ Μήδου πόλεις, φοβηθεὶς μὴ Θετταλοὺς καὶ Ἀργείους, ἔτι δὲ Θηβαίους ἐκβαλόντες τοῦ συνεδρίου παντελῶς ἐπικρατήσωσι τῶν ψήφων καὶ γένηται τὸ δοκοῦν ἐκείνοις, συνεῖπε ταῖς πόλεσι καὶ μετέθηκε τὰς γνώμας τῶν πυλαγόρων, δι- 25 δάξας ὡς τριάκοντα καὶ μία μόναι πόλεις εἰσὶν αἱ τοῦ πολέμου μετασχοῦσαι, καὶ τούτων αἱ πλείους παντάπασι μικραί· δεινὸν οὖν εἰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκσπόνδου 4 c γενομένης ἐπὶ ταῖς μεγίσταις δυσὶν ἢ τρισὶ πόλεσιν ἔσται τὸ συνέδριον. ἐκ τούτου μὲν οὖν μάλιστα τοῖς Λα-

Cap. 20 Plut. Arist. 22, 2 Diod. 11, 42 Cic. off. 3, 11, 49 Val. Max. 6, 5 ext. 2 || 29 Plut. Cim. 16, 2

[S(UMA=)Υ] 1 θάλασσαν MA || 6 δυνάμεως διενοήθη S || 9 μὲν om. S || 13 Ἀριστείδης om. Υ || 14 παρελθὼν Υ || 15 ἀλυσιτελεστέραν U || 25.26 μετασχοῦσαι τοῦ πολέμου Υ || 26 αἱ πλεῖσται S

κεδαιμονίοις προσέκρουσε· διὸ καὶ τὸν Κίμωνα προῆγον ταῖς τιμαῖς, ἀντίπαλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῷ Θεμιστοκλεῖ καθιστάντες.

21. *Ἦν δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπαχθὴς περιπλέων τε τὰς νήσους καὶ χρηματιζόμενος ἀπ' αὐτῶν· οἷα καὶ* 198 L *πρὸς Ἀνδρίους ἀργύριον αἰτοῦντά φησιν αὐτὸν Ἡρό-* 6
2 *δοτος* (8, 111) *εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι. δύο γὰρ ἥκειν ἔφη θεοὺς κομίζων, Πειθὼ καὶ Βίαν· οἱ δ' ἔφασαν εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς θεοὺς μεγάλους δύο, Πενίαν καὶ Ἀπορίαν,*
d 3 *ὑφ' ὧν κωλύεσθαι δοῦναι χρήματα ἐκείνῳ. Τιμοκρέων* 240 S *δ' ὁ Ῥόδιος μελοποιὸς ἐν ᾄσματι καθάπτεται πικρότερον* 11 *τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς ἄλλους μὲν ἐπὶ χρήμασι φυγάδας διαπραξαμένου κατελθεῖν, αὐτὸν δὲ ξένον ὄντα καὶ φί-*
4 *λον προεμένου δι' ἀργύριον. λέγει δ' οὕτως* (fg. 1 D.)·

ἀλλ' εἰ τύ γα Παυσανίαν ἢ καὶ τύ γα Ξάνθιππον αἰνεῖς 15
ἢ τύ γα Λευτυχίδαν, ἐγὼ δ' Ἀριστείδαν ἐπαινέω
ἄνδρ' ἱερᾶν ἀπ' Ἀθανᾶν
ἐλθεῖν ἕνα λῷστον· ἐπεὶ Θεμιστοκλέα γ' ἤχθαρε Λατώ,
ψεύσταν, ἄδικον, προδόταν, ὃς Τιμοκρέοντα ξεῖνον ἐόντα 20
ἀργυρίοισι κοβαλικοῖσι πεισθεὶς οὐ κατᾶγεν
εἰς πατρίδα Ἰάλυσον,
λαβὼν δὲ τρί' ἀργυρίου τάλαντ' ἔβα πλέων εἰς ὄλεθρον,
e *τοὺς μὲν κατάγων ἀδίκως, τοὺς δ' ἐκδιώκων, τοὺς δὲ καίνων.* 25

[S(UMA=)Υ] 1 *προῆγον* C: *προήγοντο* SΥ || 9 *μεγάλας* Ri. || 15—183, 4 cf. Blass, Mus. Rhen. 55, 92—94 || 15 *τύ γα* (bis) Ahrens: *τύ γε* | *παυσανίαν ἢ καὶ τύ γα* om. S | *αἰνεῖς* Υ: *αἰνέσεις* S || 16 *τύ γα* S: *τύ γε* Υ | *λευτυχίδαν* S | *ἀριστείδην* M || 18 *ἐλθεῖν ἕνα λῷστον* Υ: *ὃς ἦλθε λεκτὸς* S | *ἐπεὶ* S²: *ἐπὶ* S¹ *ἐπεὶ δὲ* Υ | *θεμιστοκλῆα* Υ *Θεμιστοκλῆν* (sine *γ'*) Wil. | *γ'* Blass: *δὲ* S om. Υ | *ἤχθαιρε* S || 20 *εὔντα* Kalinka || 21 *κοβαλικοῖσι* Bergk: *κυμβαλικοῖσι* S *σκυβαλικοῖσι* S^m (m. 1) Υ | *κατήγαγεν* S || 22 *πάτραν* Hermann || 23 *ἐς* M *ἐπ'* S || 25 *δ' ἐκδιώκων* Υ: *δὲ διώκων* S

ἀργυρίου δ' ὑπόπλεως, Ἰσθμοῖ γελοίως πανδόκευε
ψυχρὰ κρέα παρέχων·
190 L *οἱ δ' ἤσθιον κηὔχοντο μὴ ὥραν Θεμιστοκλέος*
γενέσθαι.

5 *πολὺ δ' ἀσελγεστέρᾳ καὶ ἀναπεπταμένῃ μᾶλλον εἰς τὸν* 5 *Θεμιστοκλέα βλασφημίᾳ κέχρηται μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν καταδίκην ὁ Τιμοκρέων, ᾆσμα ποιήσας οὗ ἐστιν ἀρχή* (fg. 2 D.)·

Μοῦσα τοῦδε τοῦ μέλεος 6
10 *κλέος ἀν' Ἕλλανας τίθει,*
ὡς ἐοικὸς καὶ δίκαιον.

λέγεται δ' ὁ Τιμοκρέων ἐπὶ μηδισμῷ φυγεῖν συγκατα- 7 *ψηφισαμένου τοῦ Θεμιστοκλέους. ὡς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς αἰτίαν ἔσχε μηδίζειν, ταῦτ' ἐποίησεν εἰς αὐτόν* (fg. 3 D.)·

15 *οὐκ ἄρα Τιμοκρέων μόνος* f
Μήδοισιν ὁρκιατομεῖ,
241 S *ἀλλ' ἐντὶ κἆλλοι δὴ πονηροί·*
οὐκ ἐγὼ μόνα κόλουρις·
ἐντὶ κἆλλαι ἀλώπεκες.

20 **22.** *Ἤδη δὲ καὶ τῶν πολιτῶν διὰ τὸ φθονεῖν ἡδέως* **123** *τὰς διαβολὰς προσιεμένων, ἠναγκάζετο λυπηρὸς εἶναι τῶν αὑτοῦ πράξεων πολλάκις ἐν τῷ δήμῳ μνημονεύων, καὶ πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας 'τί κοπιᾶτε' εἶπεν 'ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις εὖ πάσχοντες;' ἠνίασε δὲ τοὺς* 2

20 mor. 185e 541d 812b exc. e ms. flor. Ioan. Damasc. Mein. flor. IV p. 186 || **24** mor. 869c

[S(UMA=)Υ] **1** *ἀργυρίου δὲ* S: *ἀργυρίων* Υ | *ὑπόπλεος* Ahrens | *ἰσθμοῖς* M | *Ἰσθμοῖ γελοίως πανδόκευε* Enger: *ἰσθμοῖ δὲ πανδόκευε γελοίως* SΥ || **3** *Θεμιστοκλέος* Ahrens: *θεμιστοκλέους* || **6** *χρῆται* S || **9** *τοῦ* om. S || **10** *κλέος* om. U | *τίθη* S[1] || **14** *εἰς* S: *πρὸς* Υ || **15** *μόνος* Ahrens: *μοῦνος* || **16** *μήλοισιν* S | *ὁρκιατομεῖ* Hermann: *ὅρκια τομη* S *ὅρκια τέμοι* UM *ὅρκια τέμνει* A || **18** *οὐκ*] *κοὐκ* Hermann || **19** *ἐντὶ καὶ ἄλλαι* Υ *ἐντὶ καὶ ἄλλαι* S || **22** *ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις* Υ | *μνημονευομένων* Υ || **23** *εἰπεῖν* S *εἰπὼν* Fuhr

πολλοὺς καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἱσάμενος, ἣν Ἀρι- 200 L
στοβούλην μὲν προσηγόρευσεν ὡς ἄριστα τῇ πόλει καὶ
τοῖς Ἕλλησι βουλευσάμενος, πλησίον δὲ τῆς οἰκίας κατε-
σκεύασεν ἐν Μελίτῃ τὸ ἱερόν, οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν
θανατουμένων οἱ δήμιοι προβάλλουσι καὶ τὰ ἱμάτια καὶ 5
τοὺς βρόχους τῶν ἀπαγχομένων καὶ καθαιρεθέντων ἐκ-
b 3 φέρουσιν. ἔκειτο δὲ καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους εἰκόνιον ἐν
τῷ ναῷ τῆς Ἀριστοβούλης ἔτι καθ' ἡμᾶς, καὶ φαίνεταί
τις οὐ τὴν ψυχὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἡρωικὸς γε-
νόμενος. 10

4 Τὸν μὲν οὖν ἐξοστρακισμὸν ἐποιήσαντο κατ' αὐτοῦ,
κολούοντες τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ὑπεροχήν, ὥσπερ εἰώθε-
σαν ἐπὶ πάντων οὓς ᾤοντο τῇ δυνάμει βαρεῖς καὶ πρὸς
5 ἰσότητα δημοκρατικὴν ἀσυμμέτρους εἶναι. κόλασις γὰρ
οὐκ ἦν ὁ ἐξοστρακισμός, ἀλλὰ παραμυθία φθόνου καὶ 15
κουφισμός, ἡδομένου τῷ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ
τὴν δυσμένειαν εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος.

23. Ἐκπεσόντος δὲ τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ διατρίβον-
c τος ἐν Ἄργει, τὰ περὶ Παυσανίαν συμπεσόντα κατ' ἐκεί-
νου παρέσχε τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμάς. ὁ δὲ γραψάμενος 20
αὐτὸν προδοσίας Λεωβώτης ἦν ὁ Ἀλκμαίωνος Ἀγρυλῆ-
2 θεν, ἅμα συνεπαιτιωμένων τῶν Σπαρτιατῶν. ὁ γὰρ Παυ-
σανίας πράττων ἐκεῖνα δὴ τὰ περὶ τὴν προδοσίαν, πρό-
τερον μὲν ἀπεκρύπτετο τὸν Θεμιστοκλέα καίπερ ὄντα
φίλον· ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπτωκότα τῆς πολιτείας καὶ φέ- 25
ροντα χαλεπῶς, ἐθάρρησεν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν τῶν πρασ-
σομένων παρακαλεῖν, γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπιδεικνύ- 201 L 242 S

13 Plut. Arist. 7, 2 Nic. 11, 6 Diod. 11, 55, 2 || Cap. 23 cf. Thuc. 1, 135 Diod. 11, 54 Aristodem. 6 || 20 Krateros FGrH 342 F 11 mor. 605e

[S(UMA=)Υ] 5 οἱ δῆμοι Υ | προσβάλλουσι S || 9 μόνην Υ || 12 κολούοντες S: καθαιροῦντες Υ || 19 ⟨καὶ⟩ κατ' Zie. || 21 λεω-βότης: em. Cob. | ὁ om. Υ | ἀλκμαίωνος (ε supra αι) A | ἀγραυλῆθεν: em. Cob., cf. Alcib. 22, 5 || 25 τῆς πολιτείας] τῆς πόλεως Cob., del. Fuhr || 26 ἐθάρσησεν Υ | πραττομένων Υ || 27 γράμματα S: τὰ γράμματα Υ

μενος αὐτῷ καὶ παροξύνων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὡς πο-
νηροὺς καὶ ἀχαρίστους. ὁ δὲ τὴν μὲν δέησιν ἀπετρίψατο 3
τοῦ Παυσανίου καὶ τὴν κοινωνίαν ὅλως ἀπείπατο, πρὸς d
οὐδένα δὲ τοὺς λόγους ἐξήνεγκεν οὐδὲ κατεμήνυσε τὴν
5 πρᾶξιν, εἴτε παύσεσθαι προσδοκῶν αὐτόν, εἴτ' ἄλλως
καταφανῆ γενήσεσθαι σὺν οὐδενὶ λογισμῷ πραγμάτων
ἀτόπων καὶ παραβόλων ὀρεγόμενον. οὕτω δὲ τοῦ Παυ- 4
σανίου θανατωθέντος, ἐπιστολαί τινες ἀνευρεθεῖσαι καὶ
γράμματα περὶ τούτων εἰς ὑποψίαν ἐνέβαλον τὸν Θεμι-
10 στοκλέα, καὶ κατεβόων μὲν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι, κατη-
γόρουν δ' οἱ φθονοῦντες τῶν πολιτῶν, οὐ παρόντος,
ἀλλὰ διὰ γραμμάτων ἀπολογουμένου μάλιστα ταῖς προ-
τέραις κατηγορίαις· διαβαλλόμενος γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν 5 e
πρὸς τοὺς πολίτας ὡς ἄρχειν μὲν αἰεὶ ζητῶν, ἄρχε-
15 σθαι δὲ μὴ πεφυκὼς μηδὲ βουλόμενος, οὐκ ἄν ποτε
βαρβάροις αὐτὸν οὐδὲ πολεμίοις ἀποδόσθαι μετὰ τῆς
Ἑλλάδος. οὐ μὴν ἀλλὰ συμπεισθεὶς ὑπὸ τῶν κατηγο- 6
ρούντων ὁ δῆμος ἔπεμψεν ἄνδρας οἷς εἴρητο συλλαμβά-
νειν καὶ ἀνάγειν αὐτὸν κριθησόμενον ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

20 24. Προαισθόμενος δ' ἐκεῖνος εἰς Κέρκυραν διεπέρα-
σεν, οὔσης αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίας. γενόμενος
γὰρ αὐτῶν κριτὴς πρὸς Κορινθίους ἐχόντων διαφοράν,
ἔλυσε τὴν ἔχθραν εἴκοσι τάλαντα κρίνας τοὺς Κοριν- f
θίους καταβαλεῖν καὶ Λευκάδα κοινῇ νέμειν ἀμφοτέρων
202 L ἄποικον. ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἤπειρον ἔφυγε, καὶ διωκόμενος 2
26 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔρριψεν
ἑαυτὸν εἰς ἐλπίδας χαλεπὰς καὶ ἀπόρους, καταφυγὼν
πρὸς Ἄδμητον, ὃς βασιλεὺς μὲν ἦν Μολοσσῶν, δεηθεὶς
δέ τι τῶν Ἀθηναίων καὶ προπηλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμι-

Cap. 24 Thuc. 1, 136 Diod. 11, 56 Aristodem. 10 Nep. Them. 8

[S(UMA=)Υ] 2 ἀπετρέψατο S ‖ 5 παύσασθαι: em. Steph. ‖ 6 γενέσθαι Υ ‖ 7 δὲ S: δὴ Υ ‖ 14 post πολίτας add. ἔγραφεν Υ, s. s. S² | ἀεὶ Υ ‖ 16 αὐτὸν οὐδὲ πολεμίοις S: καὶ πολεμίοις αὐτὸν Υ ‖ 19 ἐνάγειν Υ | κριθησόμενον αὐτὸν Υ ‖ 26 τῶν² om. Υ ‖ 27 αὐτὸν Υ ‖ 28 μολοττῶν Υ

στοκλέους, ὅτ' ἤκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δι' ὀργῆς εἶχεν
124 3 αὐτὸν αἰεί, καὶ δῆλος ἦν εἰ λάβοι τιμωρησόμενος. ἐν δὲ 243 S
τῇ τότε τύχῃ μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς φοβηθεὶς συγγενῆ
καὶ πρόσφατον φθόνον ὀργῆς παλαιᾶς καὶ βασιλικῆς,
ταύτῃ φέρων ὑπέθηκεν ἑαυτόν, ἱκέτης τοῦ Ἀδμήτου 5
4 καταστὰς ἴδιόν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον. ἔχων
γὰρ αὐτοῦ τὸν υἱὸν ὄντα παῖδα πρὸς τὴν ἑστίαν προσ-
έπεσε, ταύτην μεγίστην καὶ μόνην σχεδὸν ἀναντίρρητον
5 ἡγουμένων ἱκεσίαν τῶν Μολοσσῶν. ἔνιοι μὲν οὖν Φθίαν
τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως λέγουσιν ὑποθέσθαι τῷ Θε- 10
μιστοκλεῖ τὸ ἱκέτευμα τοῦτο καὶ τὸν υἱὸν ἐπὶ τὴν ἑστίαν
καθίσαι μετ' αὐτοῦ· τινὲς δ' αὐτὸν τὸν Ἄδμητον, ὡς
b ἀφοσιώσαιτο πρὸς τοὺς διώκοντας τὴν ἀνάγκην δι' ἣν
οὐκ ἐκδίδωσι τὸν ἄνδρα, διαθεῖναι καὶ συντραγῳδῆσαι
6 τὴν ἱκεσίαν. ἐκεῖ δ' αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας 15
ἐκκλέψας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Ἐπικράτης ὁ Ἀχαρνεὺς ἀπέ-
στειλεν· ὃν ἐπὶ τούτῳ Κίμων ὕστερον κρίνας ἐθανάτωσεν,
7 ὡς ἱστορεῖ Στησίμβροτος (FGrH 107 F 3). εἶτ' οὐκ
οἶδ' ὅπως ἐπιλαθόμενος τούτων, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα
ποιῶν ἐπιλαθόμενον, πλεῦσαί φησιν εἰς Σικελίαν καὶ 20
παρ' Ἱέρωνος αἰτεῖν τοῦ τυράννου τὴν θυγατέρα πρὸς
γάμον, ὑπισχνούμενον αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους
ποιήσειν· ἀποτριψαμένου δὲ τοῦ Ἱέρωνος, οὕτως εἰς
τὴν Ἀσίαν ἀπᾶραι.

c **25.** Ταῦτα δ' οὐκ εἰκός ἐστιν οὕτω γενέσθαι. Θεό- 203 L
φραστος (fr. 126 W.) γὰρ ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας ἱστορεῖ 26
τὸν Θεμιστοκλέα, πέμψαντος εἰς Ὀλυμπίαν Ἱέρωνος ἵπ-
πους ἀγωνιστὰς καὶ σκηνήν τινα κατεσκευασμένην πολυ-
τελῶς στήσαντος, εἰπεῖν ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγον, ὡς χρὴ
τὴν σκηνὴν διαρπάσαι τοῦ τυράννου καὶ κωλῦσαι τοὺς 30

Cap. 25 Thuc. 1, 137 Diod. 11, 56 Polyaen. 1, 30, 8 Aristodem. 10, 3 Nep. Them. 8, 6 Ael. v. h. 9, 5

[S(UMA=)Υ] **2** ἀεὶ Υ ‖ **3** τύχῃ S: φυγῇ Υ ‖ **6** παρηλλαγμένων U ‖ **16** ἀθηναίων Υ ‖ **22** ὑπισχνούμενος U ‖ **23** ἀποτρεψαμένου Υ

ἵππους ἀγωνίσασθαι. Θουκυδίδης (1,137,2) δ' ἐκπλεῦ- 2
σαί φησιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑτέραν καταβάντα θάλατταν
ἀπὸ Πύδνης, οὐδενὸς εἰδότος ὅστις εἴη τῶν πλεόντων,
244 S μέχρι οὗ πνεύματι τῆς ὁλκάδος εἰς Νάξον καταφερομέ-
5 νης ὑπ' Ἀθηναίων πολιορκουμένην τότε, φοβηθεὶς ἀνα-
δείξειεν ἑαυτὸν τῷ τε ναυκλήρῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ, καὶ d
τὰ μὲν δεόμενος, τὰ δ' ἀπειλῶν καὶ λέγων ὅτι κατηγο-
ρήσοι καὶ καταψεύσοιτο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς οὐκ
ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ χρήμασι πεισθέντες ἐξ ἀρχῆς ἀναλά-
10 βοιεν αὐτόν, οὕτως ἀναγκάσειε παραπλεῦσαι καὶ λαβέ-
σθαι τῆς Ἀσίας. τῶν δὲ χρημάτων αὐτῷ πολλὰ μὲν 3
ὑπεκκλαπέντα διὰ τῶν φίλων εἰς Ἀσίαν ἔπλει, τῶν δὲ
φανερῶν γενομένων καὶ συναχθέντων εἰς τὸ δημόσιον
Θεόπομπος (FGrH 115 F 86) μὲν ἑκατὸν τάλαντα, Θεό-
15 φραστος δ' ὀγδοήκοντά φησι γενέσθαι τὸ πλῆθος, οὐδὲ
τριῶν ἄξια ταλάντων κεκτημένου τοῦ Θεμιστοκλέους
πρὶν ἅπτεσθαι τῆς πολιτείας.

26. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κύμην καὶ πολλοὺς e
ᾔσθετο τῶν ἐπὶ θαλάττῃ παραφυλάττοντας αὐτὸν λαβεῖν,
20 μάλιστα δὲ τοὺς περὶ Ἐργοτέλη καὶ Πυθόδωρον – ἦν
γὰρ ἡ θήρα λυσιτελὴς τοῖς γε τὸ κερδαίνειν ἀπὸ παντὸς
ἀγαπῶσι, διακοσίων ἐπικεκηρυγμένων αὐτῷ ταλάντων
ὑπὸ τοῦ βασιλέως – ἔφυγεν εἰς Αἰγάς, Αἰολικὸν πολι-
204 L σμάτιον, ὑπὸ πάντων ἀγνοούμενος πλὴν τοῦ ξένου Νικο-
25 γένους, ὃς Αἰολέων πλείστην οὐσίαν ἐκέκτητο καὶ τοῖς
ἄνω δυνατοῖς γνώριμος ὑπῆρχε. παρὰ τούτῳ κρυπτόμε- 2
νος ἡμέρας ὀλίγας διέτριψεν· εἶτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκ
θυσίας τινὸς Ὄλβιος ὁ τῶν τέκνων τοῦ Νικογένους παι-
δαγωγὸς ἔκφρων γενόμενος καὶ θεοφόρητος ἀνεφώνησεν f
30 ἐν μέτρῳ ταυτί·

[S(UMA =)Υ] 1.2 δ' ἐκπλεῦσαί φησιν αὐτὸν (Madvig Benseler) Blass: δέ φησι καὶ πλεῦσαι αὐτὸν || 2 θάλασσαν Υ || 4 νάξον Υ (Thuc. Nep. Aristod.): θάσον S cf. Gomme Thuc. I 398 sq. || 14 θεόπομπος – τάλαντα om. U, add. mg. U² || 21 τοῖς γε τὸ Fuhr: τοῖς τότε S τοῖς τὸ Υ || 28 τῶν τέκνων τοῦ om. S || 30 ἐν om. Υ

Νυκτὶ φωνήν, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην δίδου,
3 *καὶ μετὰ ταῦτα κατακοιμηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς ὄναρ ἔδο-*
ξεν ἰδεῖν δράκοντα κατὰ τῆς γαστρὸς αὐτοῦ περιελιτ-
τόμενον καὶ προσανέρποντα τῷ τραχήλῳ· γενόμενον δ' ἀε-
τόν, ὡς ἥψατο τοῦ προσώπου, περιβαλόντα τὰς πτέρυγας 5
ἐξᾶραι καὶ κομίζειν πολλὴν ὁδόν, εἶτα χρυσοῦ τινος
κηρυκείου φανέντος, ἐπὶ τούτῳ στῆσαι βεβαίως αὐτόν, 245 S
ἀμηχάνου δείματος καὶ ταραχῆς ἀπαλλαγέντα.

125 4 *Πέμπεται δ' οὖν ὑπὸ τοῦ Νικογένους μηχανησαμένου*
τι τοιόνδε. τοῦ βαρβαρικοῦ γένους τὸ πολὺ καὶ μάλιστα 10
τὸ Περσικὸν εἰς ζηλοτυπίαν τὴν περὶ τὰς γυναῖκας
5 *ἄγριον φύσει καὶ χαλεπόν ἐστιν. οὐ γὰρ μόνον τὰς γα-*
μετάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀργυρωνήτους καὶ παλλακευομένας
ἰσχυρῶς παραφυλάττουσιν, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ὁρᾶσθαι τῶν
ἐκτός, ἀλλ' οἴκοι μὲν διαιτᾶσθαι κατακεκλειμένας, ἐν 15
δὲ ταῖς ὁδοιπορίαις ὑπὸ σκηναῖς κύκλῳ περιπεφραγμένας
6 *ἐπὶ τῶν ἁρμαμαξῶν ὀχεῖσθαι. τοιαύτης τῷ Θεμιστοκλεῖ*
κατασκευασθείσης ἀπήνης, καταδὺς ἐκομίζετο, τῶν περὶ
b *αὐτὸν ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πυνθανομένοις λεγόν-*
των, ὅτι γύναιον Ἑλληνικὸν ἄγουσιν ἀπ' Ἰωνίας πρός 205 L
τινα τῶν ἐπὶ θύραις βασιλέως. 21

27. *Θουκυδίδης* (1,137,3) *μὲν οὖν καὶ Χάρων ὁ*
Λαμψακηνὸς (FGrH 262 F 11) *ἱστοροῦσι τεθνηκότος*
Ξέρξου πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ Θεμιστοκλεῖ γενέσθαι
τὴν ἔντευξιν· Ἔφορος (FGrH 70 F 190) *δὲ καὶ Δείνων* 25
(FGrH 690 F 13) *καὶ Κλείταρχος* (FGrH 137 F 33) *καὶ*
Ἡρακλείδης (FGrH 689 F 6), *ἔτι δ' ἄλλοι πλείονες πρὸς*
2 *αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν Ξέρξην. τοῖς δὲ χρονικοῖς δοκεῖ*

9sq. Diod. 11, 56 || 22 Aristodem. 10, 4

[S(UMA=)Υ] 2 *κοιμηθεὶς* Υ || 4 *⟨παρα⟩γενόμενον* Rei. || 6 *χρυσοῦ* S: *χρυσείου* Υ || 7 *κηρυκίου* S | *τούτω* S: *τούτου* Υ || 9 *δ' οὖν* S: *γοῦν* Υ || 10 *τοιόνδε* S: *τοιοῦτον* Υ || 13 *ἀλλὰ καὶ τὰς* om. U[1] || 15 *κατακεκλεισμένας* MA[2] || 16 *σκηνὰς*: em. Madvig || 21 *τινας* S || 25 *Δείνων* semper Plut., sed cf. Pauly-Wiss. V 654 (*Δίνων*) || 28 *τὸν* om. S

μᾶλλον ὁ Θουκυδίδης συμφέρεσθαι, καίπερ οὐδ' αὐτοῖς
ἀτρέμα συντεταγμένοις. ὁ δ' οὖν Θεμιστοκλῆς γενόμε-
νος παρ' αὐτὸ τὸ δεινόν, ἐντυγχάνει πρῶτον Ἀρταβάνῳ
τῷ χιλιάρχῳ, λέγων Ἕλλην μὲν εἶναι, βούλεσθαι δ' ἐν- c
5 *τυχεῖν βασιλεῖ περὶ πραγμάτων μεγάλων καὶ πρὸς ἃ*
τυγχάνοι μάλιστα σπουδάζων ἐκεῖνος. ὁ δέ φησιν· 'ὦ 3
ξένε, νόμοι διαφέρουσιν ἀνθρώπων· ἄλλα δ' ἄλλοις καλά·
καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεῖα κοσμεῖν καὶ σῴζειν. ὑμᾶς μὲν 4
οὖν ἐλευθερίαν μάλιστα θαυμάζειν καὶ ἰσότητα λόγος·
10 *ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων κάλλιστος οὗτός*
ἐστι, τιμᾶν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν ὡς εἰκόνα θεοῦ τοῦ
τὰ πάντα σῴζοντος. εἰ μὲν οὖν ἐπαινῶν τὰ ἡμέτερα 5
246 S *προσκυνήσεις, ἔστι σοι καὶ θεάσασθαι βασιλέα καὶ προσ-*
ειπεῖν· εἰ δ' ἄλλο τι φρονεῖς, ἀγγέλοις ἑτέροις χρήσῃ d
15 *πρὸς αὐτόν. βασιλεῖ γὰρ οὐ πάτριον ἀνδρὸς ἀκροᾶσθαι*
μὴ προσκυνήσαντος.' ταῦθ' ὁ Θεμιστοκλῆς ἀκούσας, λέ- 6
γει πρὸς αὐτόν· 'ἀλλ' ἐγὼ τὴν βασιλέως ὦ Ἀρτάβανε
206 L *φήμην καὶ δύναμιν αὐξήσων ἀφῖγμαι, καὶ αὐτός τε πεί-*
σομαι τοῖς ὑμετέροις νόμοις, ἐπεὶ θεῷ τῷ μεγαλύνοντι
20 *Πέρσας οὕτω δοκεῖ, καὶ δι' ἐμὲ πλείονες τῶν νῦν βασι-*
λέα προσκυνήσουσιν. ὥστε τοῦτο μηδὲν ἐμποδὼν ἔστω 7
τοῖς λόγοις οὓς βούλομαι πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν.' 'τίνα δέ'
εἶπεν ὁ Ἀρτάβανος 'Ἑλλήνων ἀφῖχθαι φῶμεν; οὐ γὰρ
ἰδιώτῃ τὴν γνώμην ἔοικας.' καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς· 'τοῦτ' 8
25 *οὐκ ἄν' ἔφη 'πύθοιτό τις Ἀρτάβανε πρότερος βασιλέως.'* e
οὕτω μὲν ὁ Φανίας (FHG II 296) *φησίν· ὁ δ' Ἐρατο-*
σθένης ἐν τοῖς Περὶ πλούτου (FGrH 241 F 27) *προσιστό-*
ρησε, διὰ γυναικὸς Ἐρετρικῆς ἣν ὁ χιλίαρχος εἶχε τῷ Θεμι-
στοκλεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔντευξιν γενέσθαι καὶ σύστασιν.

[S(UMA=)Υ] **1** *αὐτοῖς* Υ: *αὐτὸς* S ‖ **2** *συντεταγμένος* S *συνταττομένοις* Υ: em. Zie. *συνταραγμένοις* Cob. cf. Gomme Thuc. I 398, 2 ‖ **5** *πραγμάτων μεγάλων* S: *μεγίστων πραγμάτων* Υ ‖ **6** *τυγχάνει* Υ ‖ **11** *τιμᾶν* S: *τὸ τιμᾶν* Υ | *ὡς* om. Υ ‖ **12** *τὰ πάντα* Υ *πάντα* S ‖ **13** *θεάσασθαι βασιλέα* S: *βασιλέα θεάσασθαι* Υ ‖ **17** *ἔγωγε* Υ ‖ **21** *ἔσται* ante corr. S (et sic H) ‖ **23** *ἀφῖχθαι* S: *ἀφῖχθαί σε* Υ ‖ **25** *οὐκ ἂν* S: *οὐκέτ' ἂν* Υ | *'Αρτάβανε* om. S ‖ **27** *προσιστόρηκε* Zie. ‖ **28** *αἰρετρικῆς* S

28. *Ἐπεὶ δ' οὖν εἰσήχθη πρὸς βασιλέα καὶ προσκυνήσας ἔστη σιωπῇ, προστάξαντος τῷ ἑρμηνεῖ τοῦ βασιλέως ἐρωτῆσαι τίς ἐστι, καὶ τοῦ ἑρμηνέως ἐρωτήσαντος*
2 *εἶπεν· ʻἥκω σοι βασιλεῦ Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος ἐγὼ φυγάς, ὑφ' Ἑλλήνων διωχθείς, ᾧ πολλὰ μὲν ὀφείλουσι* 5 *Πέρσαι κακά, πλείω δ' ἀγαθὰ κωλύσαντι τὴν δίωξιν, ὅτε τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ γεγενημένης παρέσχε τὰ*
f 3 *οἰκεῖα σῳζόμενα χαρίσασθαί τι καὶ ὑμῖν. ἐμοὶ μὲν οὖν πάντα πρέποντα ταῖς παρούσαις συμφοραῖς ἐστι, καὶ παρεσκευασμένος ἀφῖγμαι δέξασθαί τε χάριν εὐμενῶς* 10 *διαλλαττομένου καὶ παραιτεῖσθαι μνησικακοῦντος ὀργήν·*
4 *σὺ δὲ τοὺς ἐμοὺς ἐχθροὺς μάρτυρας θέμενος ὧν εὐεργέτησα Πέρσας, νῦν ἀπόχρησαι ταῖς ἐμαῖς τύχαις πρὸς ἐπίδειξιν ἀρετῆς μᾶλλον ἢ πρὸς ἀποπλήρωσιν ὀργῆς. σώσεις μὲν γὰρ ἱκέτην σόν, ἀπολεῖς δ' Ἑλλήνων πολέ-* 207 L 247 S
126 5 *μιον γενόμενον.ʼ ταῦτ' εἰπὼν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεθείασε* 16 *τῷ λόγῳ, προσδιελθὼν τὴν ὄψιν ἣν εἶδεν ἐν Νικογένους καὶ τὸ μάντευμα τοῦ Δωδωναίου Διός, ὡς κελευσθεὶς πρὸς τὸν ὁμώνυμον τοῦ θεοῦ βαδίζειν, συμφρονήσειε πρὸς ἐκεῖνον ἀναπέμπεσθαι· μεγάλους γὰρ ἀμφοτέρους* 20
6 *εἶναί τε καὶ λέγεσθαι βασιλέας. ἀκούσας δ' ὁ Πέρσης, ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, καίπερ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ· μακαρίσας δὲ πρὸς τοὺς φίλους ἑαυτὸν ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ, καὶ κατευξάμενος αἰεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀρειμά-* 25
b *νιον, ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν, θῦσαί τε τοῖς θεοῖς λέγεται καὶ πρὸς πόσιν εὐθὺς τραπέσθαι καὶ νύκτωρ ὑπὸ χαρᾶς διὰ μέσων τῶν ὕπνων ἐκβοῆσαι τρίς· ʻἔχω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον.ʼ*

Cap. 28 Thuc. 1, 137, 4 Nep. Them. 9 Aristodem. 10, 4

[S(UMA=)Υ] **1** *ἐπειδὴ οὖν*: em. Benseler || **4** *εἰπεῖν* S || **6** *κακὰ πέρσαι* Υ || **7** *ἐν ἀσφαλείᾳ* S | *γενομένης* Υ || **8** *οἰκεῖα* S: *οἶκοι* Υ || **13** *νῦν* om. Υ || **16** *γενόμενον* om. Υ || **23** *μακαρίσαι* Υ || **25** *ἀεὶ* Υ | *ἀρει+μάνιον* S: *ἀριμάνιον* Υ || **26** *τε* om. Υ || **28** *βοῆσαι* Υ

29. Ἅμα δ' ἡμέρᾳ συγκαλέσας τοὺς φίλους εἰσῆγεν
αὐτόν, οὐδὲν ἐλπίζοντα χρηστὸν ἐξ ὧν ἑώρα τοὺς ἐπὶ
θύραις, εὐθὺς ὡς ἐπύθοντο τοὔνομα παριόντος αὐτοῦ,
χαλεπῶς διακειμένους καὶ κακῶς λέγοντας. ἔτι δὲ Ῥω- 2
5 ξάνης ὁ χιλίαρχος, ὡς κατ' αὐτὸν ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς
προσιών, καθημένου βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων σιωπών-
των, ἀτρέμα στενάξας εἶπεν· 'ὄφις Ἕλλην ὁ ποικίλος,
ὁ βασιλέως σε δαίμων δεῦρο ἤγαγεν.' οὐ μὴν ἀλλ' εἰς 3
ὄψιν ἐλθόντος αὐτοῦ καὶ πάλιν προσκυνήσαντος, ἀσπα- c
10 σάμενος καὶ προσειπὼν φιλοφρόνως ὁ βασιλεύς, ἤδη μὲν
διακόσια τάλαντα ὀφείλειν ἔφησεν αὐτῷ· κομίσαντα γὰρ
208 L αὐτὸν ἀπολήψεσθαι δικαίως τὸ ἐπικηρυχθὲν τῷ ἀγα-
γόντι· πολλῷ δὲ πλείω τούτων ὑπισχνεῖτο καὶ παρεθάρ-
ρυνε καὶ λέγειν ἐδίδου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἃ βούλοιτο
15 παρρησιαζόμενον. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεκρίνατο, τὸν λό- 4
γον ἐοικέναι τοῦ ἀνθρώπου τοῖς ποικίλοις στρώμασιν·
ὡς γὰρ ἐκεῖνα καὶ τοῦτον ἐκτεινόμενον μὲν ἐπιδεικνύναι
248 S τὰ εἴδη, συστελλόμενον δὲ κρύπτειν καὶ διαφθείρειν·
ὅθεν αὐτῷ χρόνου δεῖν. ἐπεὶ δ' ἡσθέντος τοῦ βασιλέως 5
20 τῇ εἰκασίᾳ καὶ λαμβάνειν κελεύσαντος, ἐνιαυτὸν αἰτησά- d
μενος καὶ τὴν Περσίδα γλῶτταν ἀποχρώντως ἐκμαθὼν
ἐνετύγχανε βασιλεῖ δι' αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἐκτὸς δόξαν
παρέσχε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων διειλέχθαι,
πολλῶν δὲ καινοτομουμένων περὶ τὴν αὐλὴν καὶ τοὺς
25 φίλους ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, φθόνον
ἔσχε παρὰ τοῖς δυνατοῖς, ὡς καὶ κατ' ἐκείνων παρρησίᾳ
χρῆσθαι πρὸς αὐτὸν ἀποτετολμηκώς. οὐδὲ γὰρ ἦσαν αἱ 6
τιμαὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἐοικυῖαι ξένων, ἀλλὰ καὶ κυνηγεσίων

15 mor. 185e || **19** Thuc. 1, 138 cf. Diod. 11, 57, 5

[S(UMA=)Υ] **1** *ἅμα* Υ: *μιᾷ* S | *εἰσήγαγεν* Υ || **2** *οὐδὲν* S: *μηδὲν* Υ || **3** *θύρας* Υ | *εὐθὺς* Fuhr: *ἐγγὺς* S, om. Υ | *παρόντος*: em. Sint. || **6** *παριών* Zie. || **11** *διακόσια . . . αὐτῷ* S: *ἔφησεν αὐτῷ διακόσια τάλαντα ὀφ.* Υ || **14** *ἐδίδου* S: *ἐκέλευε* Υ || **17** *ἐπιδείκνυσθαι* Υ, cf. mor. || **25** *ὑπὸ* om. Υ | *ἐν* om. S | *χρόνῳ* S: *καιρῷ* Υ || **26** *κατ'* S: *περὶ* Υ || **27** *χρήσασθαι* Υ | *οὐδὲ* S: *οὐδὲν* Υ || **28** *καὶ* om. U

βασιλεῖ μετέσχε καὶ τῶν οἴκοι διατριβῶν, ὥστε καὶ μητρὶ τῇ βασιλέως ἐς ὄψιν ἐλθεῖν καὶ γενέσθαι συνήθης, e *διακοῦσαι δὲ καὶ τῶν μαγικῶν λόγων τοῦ βασιλέως* 7 *κελεύσαντος. ἐπεὶ δὲ Δημάρατος ὁ Σπαρτιάτης αἰτήσασθαι δωρεὰν κελευσθεὶς ᾐτήσατο τὴν κίταριν ὥσπερ οἱ* 5 *βασιλεῖς ἐπαράμενος εἰσελάσαι διὰ Σάρδεων, Μιθροπαύστης μὲν ἀνεψιὸς ὢν βασιλέως εἶπε τοῦ Δημαράτου τῆς τιάρας ἁψάμενος· ʽαὕτη μὲν ἡ κίταρις οὐκ ἔχει ἐγκέφαλον ὃν ἐπικαλύψει· σὺ δʼ οὐκ ἔσῃ Ζεὺς ἐὰν λάβῃς κε-* 209 L 8 *ραυνόν·ʼ ἀπωσαμένου δὲ τὸν Δημάρατον ὀργῇ διὰ τὸ* 10 *αἴτημα τοῦ βασιλέως καὶ δοκοῦντος ἀπαραιτήτως ἔχειν πρὸς αὐτόν, ὁ Θεμιστοκλῆς δεηθεὶς ἔπεισε καὶ διήλλαξε.* f 9 *λέγεται δὲ καὶ τοὺς ὕστερον βασιλεῖς, ἐφʼ ὧν μᾶλλον αἱ Περσικαὶ πράξεις ταῖς Ἑλληνικαῖς ἀνεκράθησαν, ὁσάκις δεηθεῖεν ἀνδρὸς Ἕλληνος, ἐπαγγέλλεσθαι καὶ γράφειν* 15 *⟨πρὸς⟩ ἕκαστον, ὡς μείζων ἔσοιτο παρʼ αὐτῷ Θεμιστο-* 10 *κλέους. αὐτὸν δὲ τὸν Θεμιστοκλέα φασὶν ἤδη μέγαν ὄντα καὶ θεραπευόμενον ὑπὸ πολλῶν, λαμπρᾶς ποτε τραπέζης αὐτῷ παρατεθείσης, πρὸς τοὺς παῖδας εἰπεῖν·* **127** 11 *ʽὦ παῖδες, ἀπωλόμεθα ἄν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα.ʼ πόλεις* 20 *δʼ αὐτῷ τρεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι δοθῆναι λέγουσιν εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον, Μαγνησίαν καὶ Λάμψακον* 249 S *καὶ Μυοῦντα· δύο δʼ ἄλλας προστίθησιν ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης* (FGrH 84 F 17 a) *καὶ Φανίας* (FHG II 296), *Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ* 25 *ἀμπεχόνην.*

4 Suid. s. v. *τιάρα* (= Phylarch. FGrH 81 F 22) || **17** mor. 185f 328f 602a Ael. Aristid. *παλινῳδ. Σμυρν.* I 433 D. = II 19 K. Stob. III 40, 8 p. 739 H. || **20** mor. 328e Thuc. 1, 138, 5 Diod. 11, 57, 7 Aristodem. 10, 5 Athen. 1, 29f schol. Arist. eq. 84 Nep. Them. 10, 2. 3 al.

[S(UMA=)Υ] **2** *εἰς* Υ || **4** *ἐπειδὴ δὲ* A | *ὁ* om. S || **6** *ἐπαιρόμενος* S || **8** *τιάρας* S: *χειρὸς* Υ | *ἑαυτῇ* S || **9** *ἂν* Υ *κἂν* Cor. || **14** *συνανεκράθησαν* Υ || **16** ⟨*πρὸς*⟩ Rei. || **17** *τὸν* om. Υ | *φησιν* Υ || **18** *ὑπὸ πολλῶν*] *γρ ὑπὸ τῶν ἄλλων* S[m] (m. 1) | *τότε* S || **19** *αὐτοῦ* U || **23** *ἀμυοῦντα* Υ || **25** *περκώπην* S

30. *Καταβαίνοντι δ' αὐτῷ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἐπὶ θάλατταν Πέρσης ἀνὴρ Ἐπιξύης ὄνομα, σατραπεύων τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐπεβούλευσε, παρεσκευακὼς ἔκπαλαι Πισίδας τινὰς ἀποκτενοῦντας, ὅταν ἐν τῇ κα-*
5 *λουμένῃ κώμῃ Λεοντοκεφάλῳ γενόμενος καταυλισθῇ. τῷ* 2
δὲ λέγεται καθεύδοντι μεσημβρίας τὴν Μητέρα τῶν θεῶν ὄναρ φανεῖσαν εἰπεῖν· 'ὦ Θεμιστόκλεις, ὑστέρει κεφαλῆς b
210 L *λεόντων, ἵνα μὴ λέοντι περιπέσῃς. ἐγὼ δ' ἀντὶ τούτου σε αἰτῶ θεράπαιναν Μνησιπτολέμαν.' διαταραχθεὶς οὖν* 3
10 *ὁ Θεμιστοκλῆς προσευξάμενος τῇ θεῷ τὴν μὲν λεωφόρον ἀφῆκεν, ἑτέρᾳ δὲ περιελθὼν καὶ παραλλάξας τὸν τόπον ἐκεῖνον ἤδη νυκτὸς οὔσης κατηυλίσατο. τῶν δὲ* 4
τὴν σκηνὴν κομιζόντων ὑποζυγίων ἑνὸς εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντος, οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους οἰκέται τὰς αὐλαίας
15 *διαβρόχους γενομένας ἐκπετάσαντες ἀνέψυχον· οἱ δὲ Πι-* 5
σίδαι τὰ ξίφη λαβόντες ἐν τούτῳ προσεφέροντο, καὶ τὰ ψυχόμενα πρὸς τὴν σελήνην οὐκ ἀκριβῶς ἰδόντες ᾠήθη- c
σαν εἶναι τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους κἀκεῖνον ἔνδον εὑρήσειν ἀναπαυόμενον. ὡς δ' ἐγγὺς γενόμενοι τὴν αὐ- 6
20 *λαίαν ἀνέστελλον, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ παραφυλάττοντες καὶ συλλαμβάνουσι. διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον οὕτω καὶ θαυμάσας τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θεοῦ, ναόν τε κατεσκεύασεν ἐν Μαγνησίᾳ Δινδυμήνης καὶ τὴν θυγατέρα Μνησιπτολέμαν ἱέρειαν ἀπέδειξεν.*

25 **31.** *Ὡς δ' ἦλθεν εἰς Σάρδεις καὶ σχολὴν ἄγων ἐθεᾶτο τῶν ἱερῶν τὴν κατασκευὴν καὶ τῶν ἀναθημάτων τὸ πλῆθος, εἶδε καὶ ἐν Μητρὸς ἱερῷ τὴν καλουμένην ὑδρο-* d
250 S *φόρον κόρην χαλκῆν, μέγεθος δίπηχυν, ἣν αὐτὸς ὅτε τῶν Ἀθήνησιν ὑδάτων ἐπιστάτης ἦν, ἑλὼν τοὺς ὑφαι-*
30 *ρουμένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχετεύοντας, ἀνέθηκεν ἐκ τῆς*

[S(UMA=)Υ] **4** *τινὰς* om. Υ || **5** *κώμῃ* S: *πόλει* Υ || **8** *ἵνα* om. S || **13** *τὸν* om. Υ || **15** *ἐκπιέσαντες* S *γρ ἐκπετάσαντες* S[m] (m. 1) || **18** *τοῦ* S: *τὴν* Υ || **22** *τε* om. Υ || **23** *δινδυμίνης* Υ || **25** *ἐθεάσατο* Υ || **29. 30** *ἐπιστάτης ὢν εὑρὼν τοὺς ὑφῃρημένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχετεύσαντας* Υ et *γρ εὑρὼν* S[m] (m. 1)

ζημίας ποιησάμενος· εἴτε δὴ παθών τι πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἀναθήματος, εἴτε βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσην ἔχει τιμὴν καὶ δύναμιν ἐν τοῖς βασιλέως πράγμασι, λόγον τῷ Λυδίας σατράπῃ προσ- (211 L) ήνεγκεν, αἰτούμενος ἀποστεῖλαι τὴν κόρην εἰς τὰς Ἀθή- (5) (2) νας. χαλεπαίνοντος δὲ τοῦ βαρβάρου καὶ βασιλεῖ γράψειν (e) φήσαντος ἐπιστολήν, φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν κατέφυγε, καὶ τὰς παλλακίδας αὐτοῦ θεραπεύσας χρήμασιν, ἐκεῖνόν τε κατεπράυνε τῆς ὀργῆς, καὶ πρὸς τἆλλα παρεῖχεν αὑτὸν εὐλαβέστερον, ἤδη καὶ (10) (3) τὸν φθόνον τῶν βαρβάρων δεδοικώς. οὐ γὰρ πλανώμενος περὶ τὴν Ἀσίαν ὥς φησι Θεόπομπος (FGrH 115 F 87), ἀλλ' ἐν Μαγνησίᾳ μὲν οἰκῶν, καρπούμενος δὲ δωρεὰς μεγάλας καὶ τιμώμενος ὅμοια Περσῶν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀδεῶς διῆγεν, οὐ πάνυ τι τοῖς Ἑλλη- (15) νικοῖς πράγμασι βασιλέως προσέχοντος ὑπ' ἀσχολιῶν περὶ τὰς ἄνω πράξεις.

(4) Ὡς δ' Αἴγυπτός τ' ἀφισταμένη βοηθούντων Ἀθη- (f) ναίων καὶ τριήρεις Ἑλληνικαὶ μέχρι Κύπρου καὶ Κιλικίας ἀναπλέουσαι καὶ Κίμων θαλασσοκρατῶν ἐπέστρε- (20) ψεν αὐτὸν ἀντεπιχειρεῖν τοῖς Ἕλλησι καὶ κολούειν αὐξανομένους ἐπ' αὐτόν, ἤδη δὲ καὶ δυνάμεις ἐκινοῦντο καὶ στρατηγοὶ διεπέμποντο, καὶ κατέβαινον εἰς Μαγνησίαν ἀγγελίαι πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, τῶν Ἑλληνικῶν ἐξάπτεσθαι κελεύοντος βασιλέως καὶ βεβαιοῦν τὰς ὑποσχέ- (25) (5) σεις, οὔτε δι' ὀργήν τινα παροξυνθεὶς κατὰ τῶν πολιτῶν, οὔτ' ἐπαρθεὶς τιμῇ τοσαύτῃ καὶ δυνάμει πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἴσως μὲν οὐδ' ἐφικτὸν ἡγούμενος τὸ ἔργον,

18sq. Plut. Cim. 18 et ibi l. l.

[S(UMA=)Υ] 1. 2 εἴτε — ἀναθήματος om. U, add. U[2] mg. (sed τι omisso) || 6 γράφειν S || 9 aut κατέπαυσε scribendum aut τῆς ὀργῆς delendum censet Fuhr ἐκείνου . . . τὴν ὀργήν Sch. cl. Sull. 23, 8 || 10 τὰ ἄλλα Υ | ἑαυτὸν Υ || 11 φ^θόνον S (m. 1) || 15 τοῖς s. s. S || 16 προσέχοντος βασιλέως Υ || 20 ἀναπλεύσασαι Υ | θαλαττοκρατῶν Υ || 21 κολούειν Blass: κωλύειν || 23 εἰς Μαγνησίαν om. S || 24 τὸν om. S || 28 οὐδ' S: οὐκ Υ

ἄλλους τε μεγάλους τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης στρατηγοὺς 128
212 L *τότε καὶ Κίμωνος ὑπερφυῶς εὐημεροῦντος ἐν τοῖς πολε-*
251 S *μικοῖς, τὸ δὲ πλεῖστον αἰδοῖ τῆς τε δόξης τῶν πράξεων*
τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν τροπαίων ἐκείνων, ἄριστα βουλευ-
5 *σάμενος ἐπιθεῖναι τῷ βίῳ τὴν τελευτὴν πρέπουσαν,*
ἔθυσε τοῖς θεοῖς, καὶ τοὺς φίλους συναγαγὼν καὶ δε-
ξιωσάμενος, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος αἷμα ταύρειον πιών, 6
ὡς δ' ἔνιοι φάρμακον ἐφήμερον προσενεγκάμενος, ἐν
Μαγνησίᾳ κατέστρεψε, πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα βεβιω-
10 *κὼς ἔτη, καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐν πολιτείαις καὶ ἡγε-*
μονίαις. τὴν δ' αἰτίαν τοῦ θανάτου καὶ τὸν τρόπον πυ- 7
θόμενον βασιλέα λέγουσιν ἔτι μᾶλλον θαυμάσαι τὸν ἄν- b
δρα, καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ οἰκείοις διατελεῖν χρώ-
μενον φιλανθρώπως.

15 32. *Ἀπέλιπε δὲ Θεμιστοκλῆς παῖδας ἐκ μὲν Ἀρχίππης*
τῆς Λυσάνδρου τοῦ Ἀλωπεκῆθεν Ἀρχέπτολιν καὶ Πολύ-
ευκτον καὶ Κλεόφαντον, οὗ καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος
(Menon 93 d) *ὡς ἱππέως ἀρίστου, τἆλλα δ' οὐδενὸς*
ἀξίου γενομένου, μνημονεύει. τῶν δὲ πρεσβυτέρων Νεο- 2
20 *κλῆς μὲν ἔτι παῖς ὢν ὑφ' ἵππου δηχθεὶς ἀπέθανε, Διο-*
κλέα δὲ Λύσανδρος ὁ πάππος υἱὸν ἐποιήσατο. θυγατέρας
δὲ πλείους ἔσχεν, ὧν Μνησιπτολέμαν μὲν ἐκ τῆς ἐπι-
γαμηθείσης γενομένην Ἀρχέπτολις ὁ ἀδελφὸς οὐκ ὢν
ὁμομήτριος ἔγημεν, Ἰταλίαν δὲ Πανθοίδης ὁ Χῖος, Σύ- c
25 *βαριν δὲ Νικόδημος ὁ Ἀθηναῖος. Νικομάχην δὲ Φρασι-* 3
κλῆς ὁ ἀδελφιδοῦς Θεμιστοκλέους, ἤδη τετελευτηκότος
213 L *ἐκείνου, πλεύσας εἰς Μαγνησίαν ἔλαβε παρὰ τῶν ἀδελ-*
φῶν, νεωτάτην δὲ πάντων τῶν τέκνων Ἀσίαν ἔθρεψε.

7 Suda s. v. *Θεμιστοκλῆς* Aristodem. 10, 5

[S(UMA=)Υ] 1 *ἄλλως* Υ ‖ 2 *πολεμικοῖς* S: *ἑλληνικοῖς* Υ ‖ 4 *τῶν*[2] om. Υ | *τρόπων* Υ ‖ 6 *δεξιωσάμενος*] *γρ ὑποδεξάμενος* S[m] (m. 1) ‖ 13 *χρώμενον διατελεῖν* Υ ‖ 16 *τῆς* S: *τοῦ* Υ | *τοῦ* Υ: *τῆς* S ‖ 17 *κλεόφατον* S ‖ 19 *πρεσβυτάτων* codd.: em. Zie. ‖ 20 *ὢν* om. Υ ‖ 22 *μνησιπτολέμην* S ‖ 25 *νικόδημος* S: *νικομήδης* Υ | *ὁ* om. Υ ‖ 26 *τετελευτηκότος*] *γρ τεθνη* S[m] (m. 1), cf. Ages. 20, 3

4 *Καὶ τάφον μὲν αὐτοῦ λαμπρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ Μάγνητες ἔχουσι· περὶ δὲ τῶν λειψάνων οὔτ' Ἀνδοκίδῃ προσέχειν ἄξιον, ἐν τῷ Πρὸς τοὺς ἑταίρους* (fr. 4 Or. Att. Did. II p. 248) *λέγοντι φωράσαντας τὰ λείψανα διαρρῖψαι τοὺς Ἀθηναίους – ψεύδεται γὰρ ἐπὶ τὸν δῆμον παροξύνων* 5 *τοὺς ὀλιγαρχικούς –, ἅ τε Φύλαρχος* (FGrH 81 F 76),
d *ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ τῇ ἱστορίᾳ μονονοὺ μηχανὴν ἄρας καὶ προαγαγὼν Νεοκλέα τινὰ καὶ Δημόπολιν, υἱεῖς Θεμιστοκλέους, ἀγῶνα βούλεται κινεῖν καὶ πάθος,* [ὃ] *οὐδ'* 252 S
5 *ἂν ὁ τυχὼν ἀγνοήσειεν ὅτι πέπλασται. Διόδωρος δ' ὁ* 10 *περιηγητὴς ἐν τοῖς Περὶ μνημάτων* (FGrH 372 F 35) *εἴρηκεν ὡς ὑπονοῶν μᾶλλον ἢ γιγνώσκων, ὅτι περὶ τὸν μέγαν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου πρόκειταί τις οἷον ἀγκών, καὶ κάμψαντι τοῦτον ἐντός, ᾗ τὸ ὑπεύδιον τῆς θαλάττης, κρηπίς ἐστιν* 15 *εὐμεγέθης καὶ τὸ ἐπ' αὐτῇ βωμοειδὲς τάφος τοῦ Θεμι-*
6 *στοκλέους. οἴεται δὲ καὶ Πλάτωνα τὸν κωμικὸν* (fr. 183 CAF I 651) *αὐτῷ μαρτυρεῖν ἐν τούτοις·*

e *ὁ σὸς δὲ τύμβος ἐν καλῷ κεχωσμένος*
τοῖς ἐμπόροις πρόσρησις ἔσται πανταχοῦ, 20
τούς τ' ἐκπλέοντας εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται,
χὠπόταν ἅμιλλ' ᾖ τῶν νεῶν θεάσεται.

τοῖς δ' ἀπὸ γένους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τιμαί τινες 214 L
ἐν Μαγνησίᾳ φυλαττόμεναι μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων

1 Thuc. 1, 138, 5 ‖ **6** cf. p. 168, 14

[S(UMA=)Υ] **3** *ἐν* om. S | *ἑταίρους*] *ἐχθροὺς* S^m (m. 1) ‖ **6** *ἅτε* S: *ὅτε* Υ *ἅ τε λέγων* Blass ‖ **8** *υἱοὺς* Υ ‖ **9** [ὃ] Blass ‖ **11** *περὶ* S: *περὶ τῶν* Υ ‖ **12** *γινώσκων* Υ ‖ **13** *μέγαν* om. Υ ‖ **15** *κρηπίς*: *κρήτης* S ‖ **16** *ἐπ' αὐτῇ* Cor.: *περὶ αὐτὴν* ‖ **20** *πρόσρησις*] *περίσημος* Kock ‖ **21** *τούς τ' ἐκπλέοντας εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται* MV (sed in M *εἰσπλέοντας — τῶν* om. M^r, in marg. add. *εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται χ' ὡπότε ἅμιλλα τῶν*): *τούς τ' εἰσπλέοντας ἐκπλέοντάς τ' ὄψεται* (sed *εἰς* et *ἐκπλέοντάς τ' ὄψεται* in ras. m. 2) U *τούς τε εἰσπλέοντας ὄψεται* S *τούς τ' ἐκπλέοντας ὄψεται κ' ἐκπλέοντας* A ‖ **22** *ἅμιλλ' ᾖ* Porson: *ἅμιλλαι* S *ἅμιλλα* Υ

ἦσαν, ἃς ἐκαρποῦτο Θεμιστοκλῆς Ἀθηναῖος, ἡμέτερος συνήθης καὶ φίλος παρ' Ἀμμωνίῳ τῷ φιλοσόφῳ γενόμενος.

ΚΑΜΙΛΛΟΣ

1. Περὶ δὲ Φουρίου Καμίλλου πολλῶν καὶ μεγάλων 129
5 λεγομένων ἴδιον εἶναι δοκεῖ μάλιστα καὶ παράδοξον, ὅτι πλεῖστα μὲν ἐν ἡγεμονίαις καὶ μέγιστα κατορθώσας, δι- b κτάτωρ δὲ πεντάκις αἱρεθείς, θριαμβεύσας δὲ τετράκις, κτίστης δὲ τῆς Ῥώμης ἀναγραφεὶς δεύτερος, οὐδ' ἅπαξ ὑπάτευσε. τούτου δ' αἴτιον ἡ τῆς τότε πολιτείας κατά- 2
10 στασις, ἐκ διαφορᾶς τοῦ δήμου πρὸς τὴν σύγκλητον ὑπάτους μὲν ἐρίσαντος μὴ ἀποδείκνυσθαι, χιλιάρχους δὲ χειροτονοῦντος ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὧν καίπερ ἀπ' ἐξουσίας καὶ δυνάμεως ὑπατικῆς ἅπαντα πραττόντων ἧττον
258 S ἦν ἐπαχθὴς ἡ ἀρχὴ διὰ τὸ πλῆθος. τὸ γὰρ ἓξ ἄνδρας, 3
15 ἀλλὰ μὴ δύο, τοῖς πράγμασιν ἐφεστάναι, παρεμυθεῖτο τοὺς βαρυνομένους τὴν ὀλιγαρχίαν. κατὰ τοῦτο δὴ καιροῦ μάλιστα τῇ δόξῃ καὶ τοῖς πράγμασιν ἀκμάσας ὁ 4 c Κάμιλλος, ὕπατος μὲν οὐκ ἠξίωσεν ἄκοντι τῷ δήμῳ γενέσθαι, καίπερ ἐν τῷ διὰ μέσου δεξαμένης ὑπατικὰς
20 ἀρχαιρεσίας τῆς πολιτείας πολλάκις, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡγεμονίαις πολλαῖς καὶ παντοδαπαῖς γενομέναις τοιοῦτον αὐτὸν παρέσχεν, ὥστε τὴν μὲν ἐξουσίαν καὶ μοναρχοῦν-
215 L τος εἶναι κοινήν, τὴν δὲ δόξαν ἰδίαν καὶ μεθ' ἑτέρων στρατηγοῦντος· ὧν τοῦ μὲν ἡ μετριότης αἴτιον ἀνεπι-
25 φθόνως ἄρχοντος, τοῦ δ' ἡ φρόνησις, δι' ἣν ὁμολογουμένως ἐπρώτευεν.

2. Οὔπω δὲ τότε περὶ τὸν Φουρίων οἶκον οὔσης μεγάλης ἐπιφανείας, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ πρῶτος εἰς δόξαν d

[S(UMA=)Υ] 4 φ⁺ουρίου U φρουρίου M φρουρίου SA || 11 ἀποδεικνύναι Υ || 15 ἐφεστάναι SU: ἐφιστάναι MA || 22 ἐξουσίαν] ἡγεμονίαν S^m || 27 οὔπω Υ: οὕτω S | τὸν S: τὸν τῶν Υ | φρουρίων libri, cf. v. 4 || 28 ἀφ' S: ἐφ' Υ

προῆλθεν, ἐν τῇ μεγάλῃ μάχῃ πρὸς Αἰκανοὺς καὶ Οὐο-
λούσκους ὑπὸ δικτάτορι Ποστουμίῳ Τουβέρτῳ στρα-
2 τευόμενος. προϊππεύων γὰρ τοῦ στρατοῦ καὶ πληγῇ περι-
πεσὼν εἰς τὸν μηρόν, οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλ' ἐγκείμενον τῷ
τραύματι παρέλκων τὸ ἀκόντισμα καὶ συμπλεκόμενος 5
3 τοῖς ἀρίστοις τῶν πολεμίων τροπὴν ἐποίησεν. ἐκ δὲ τού-
του τῶν τ' ἄλλων γερῶν ἔτυχε καὶ τιμητὴς ἀπεδείχθη,
μέγα τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα ταύτης ἐπὶ τῶν τότε χρόνων
4 ἐχούσης. μνημονεύεται δὲ τιμητοῦ ὄντος αὐτοῦ καλὸν
μὲν ἔργον τὸ τοὺς ἀγάμους λόγοις τε πείθοντα καὶ ζη- 10
e μίαις ἀπειλοῦντα συγκαταζεῦξαι ταῖς χηρευούσαις γυ-
ναιξί – πολλαὶ δ' ἦσαν αὗται διὰ τοὺς πολέμους –,
ἀναγκαῖον δὲ τὸ καὶ τοὺς ὀρφανοὺς ὑποτελεῖς ποιῆσαι,
5 πρότερον ἀνεισφόρους ὄντας. αἴτιαι δ' ἦσαν αἱ συνεχεῖς
στρατεῖαι, μεγάλων ἀναλωμάτων δεόμεναι, καὶ μάλιστα 15
κατήπειγεν ἡ Βηίων πολιορκία. τούτους ἔνιοι Οὐηιεντα-
νοὺς καλοῦσιν.

6 Ἦν δὲ πρόσχημα τῆς Τυρρηνίας ἡ πόλις, ὅπλων μὲν 254 S
ἀριθμῷ καὶ πλήθει τῶν στρατευομένων οὐκ ἀποδέουσα
τῆς Ῥώμης, πλούτῳ δὲ καὶ βίων ἁβρότητι καὶ τρυφαῖς 216 L
f καὶ πολυτελείαις ἀγαλλομένη, πολλοὺς καὶ καλοὺς ἀγῶ- 21
νας ἠγωνίσατο, περὶ δόξης καὶ δυναστείας πολεμοῦσα
7 Ῥωμαίοις. ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ τῆς μὲν φιλοτιμίας
ἀφειστήκει, συντριβεῖσα μεγάλαις μάχαις, ἐπαράμενοι δὲ
τείχη μεγάλα καὶ καρτερά, καὶ τὴν πόλιν ὅπλων καὶ 25
βελῶν καὶ σίτου καὶ παρασκευῆς ἁπάσης ἐμπλήσαντες,
ἀδεῶς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, μακρὰν μὲν οὖσαν, οὐχ
ἧττον δὲ τοῖς πολιορκοῦσιν ἐργώδη καὶ χαλεπὴν γενο-

[S(UMA=)Υ] 1 Αἰκανοὺς] cf. cap. 35, 1 v. l. || 2 δικτάτωρι, ω ex ο m. 2, S δικτάτωρι Υ: item saepius || 3 στρατοῦ Υ: στρατηγοῦ S || 8 ἐπὶ Υ: ἀπὸ S, cf. cap. 14, 1 || 9 τιμητοῦ ὄντος αὐτοῦ S def. Kron.: τιμ. αὐτ. ὄντ. Υ τιμητεύοντος Sint. Li. || 13 καὶ τὸ: trp. Sint. καὶ del. Cor. || 14 αἴτιαι S: αἰτίαι Υ || 16 βηίων Υ: βηϊτῶν h. l. S οὐηίων C | Οὐηιεντανοὺς Xy.: οὐενετανοὺς | 16. 17 τούτους—καλοῦσιν del. Herw. || 18 ἦν] ὂν vel 21 πολλοὺς ⟨δὲ⟩ Russell | τυρρηνίδος S || 21 καλοὺς] μεγάλους Zie. || 25 μεγάλα S: μακρὰ Υ

μένην. εἰθισμένοι γὰρ οὐ πολὺν χρόνον ἅμ' ὥρᾳ θέρους 8 130
ἔξω στρατεύειν, οἴκοι δὲ διαχειμάζειν, τότε πρῶτον ἠναγ-
κάσθησαν ὑπὸ τῶν χιλιάρχων φρούρια κατασκευασάμε-
νοι καὶ στρατόπεδον τειχίσαντες ἐν τῇ πολεμίᾳ χειμῶνα
5 καὶ θέρος συνάπτειν, ἤδη σχεδὸν ἔτους ἑβδόμου τῷ πο-
λέμῳ τελευτῶντος, ὥστε καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐν αἰτίᾳ 9
γενέσθαι καὶ μαλακῶς πολιορκεῖν δοκοῦντας ἀφαιρεθῆ-
ναι τὴν ἀρχήν, ἑτέρων αἱρεθέντων ἐπὶ τὸν πόλεμον· ὧν
ἦν καὶ Κάμιλλος, τότε χιλιαρχῶν τὸ δεύτερον. ἔπραξε 10
10 δὲ περὶ τὴν πολιορκίαν οὐδὲν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, λα-
χὼν Φαλερίοις καὶ Καπηνάταις πολεμεῖν, οἳ δι' ἀσχο- b
λίαν τότε πολλὰ τὴν χώραν καθυβρίσαντες καὶ παρὰ
πάντα τὸν Τυρρηνικὸν πόλεμον ἐνοχλήσαντες, ἐπιέσθη-
σαν ὑπὸ τοῦ Καμίλλου καὶ συνεστάλησαν ἐς τὰ τείχη,
15 πολλοὺς ἀποβαλόντες.

3. Ἐκ τούτου τὸ περὶ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην πάθος
ἀκμάζοντι τῷ πολέμῳ συνενεχθέν, οὐδενὸς ἧττον τῶν
217 L ἀπίστων πυθέσθαι θαυμάτων αἰτίας κοινῆς ἀπορίᾳ καὶ
λόγου φυσικὴν ἔχοντος ἀρχὴν ἐφόβησεν. ἦν μὲν γὰρ ὥρα 2
20 μετοπωρινή, καὶ τὸ θέρος ἔληγεν, οὔτ' ἔπομβρον οὔτε
πνεύμασι νοτίοις χαλεπὸν ἐπιδήλως γενόμενον· πολλὰς
δὲ λίμνας καὶ ποταμοὺς καὶ νάματα παντοδαπὰ τῆς Ἰτα-
255 S λίας ἐχούσης, τὰ μὲν ἐξέλιπε κομιδῇ, τὰ δ' ἀντέσχε c
γλίσχρως καὶ μόλις, οἱ δὲ ποταμοὶ πάντες ὥσπερ αἰεὶ
25 κοῖλοι καὶ ταπεινοὶ διὰ θέρους ἐρρύησαν. τὸ δὲ τῆς 3
Ἀλβανίδος λίμνης ⟨ὕδωρ⟩, ἀρχὴν ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τε-
λευτήν, ὄρεσιν εὐγείοις περιεχόμενον, ἀπ' οὐδενὸς αἰτίου

1 Oros. 2, 19, 1 Flor. 1, 6, 8 || 9 Liv. 5, 12, 5. 14, 5 || cap. 3—4 Dion. Hal. 12, 10—12 (11—16) Zon. 7, 20 (= Cass. Dio fr. 23, 4 Boiss.) Liv. 5, 15sq. Cic. divin. 1, 44, 100 (cf. 2, 32, 69) Val. Max. 1, 6, 3

[S(UMA=)Υ] 2 ἔξω om. Υ || 4 καὶ S: καὶ τὸ Υ || 9 τότε κάμιλλος S || 10 οὐδὲ S || 12 πολλὴν S || 14 εἰς Υ || 16 τὸ om. Υ || 18 θαυμάτων Υ: θαυμαστὸν S | ἀπορίαν S || 20 ὕπομβρον Υ || 23 ἀντεῖχε Υ || 26 ὕδωρ add. Zie. cl. p. 201, 16 || 27 περιεχομένην S

(πλὴν εἴ τι θεῖον) αὐξόμενον ἐπιδήλως διωγκοῦτο καὶ προσίστατο ταῖς ὑπωρείαις καὶ τῶν ἀνωτάτω λόφων ἔψαυεν ὁμαλῶς, ἄνευ σάλου καὶ κλύδωνος ἐξιστάμενον.
4 καὶ πρῶτον μὲν ἦν ποιμένων θαῦμα καὶ βοτήρων· ἐπεὶ δὲ τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κάτω χώρας οἷον ἰσθμοῦ 5
d τὴν λίμνην ὑπεκραγέντος ὑπὸ πλήθους καὶ βάρους, μέγα ῥεῦμα κατέβαινε διὰ τῶν ἀρουμένων καὶ φυτευομένων ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ μόνον αὐτοῖς παρεῖχε Ῥωμαίοις ἔκπληξιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐδόκει τοῖς τὴν Ἰταλίαν κατ-
5 οικοῦσι μηδενὸς μικροῦ σημεῖον εἶναι. πλεῖστος δ' αὐ- 10 τοῦ λόγος ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ πολιορκοῦντι τοὺς Βηίους, ὥστε κἀκείνοις ἔκπυστον γενέσθαι τὸ περὶ τὴν λίμνην πάθος.

4. Οἷα δ' ἐν πολιορκίᾳ διὰ χρόνου μῆκος ἐπιμειξίας τε πολλὰς ἐχούσῃ καὶ κοινολογίας πρὸς τοὺς πολεμίους, 15 ἐγεγόνει τινὶ Ῥωμαίῳ συνήθεια καὶ παρρησία πρὸς ἕνα τῶν πολεμίων, ἄνθρωπον ἔμπειρόν τε λογίων παλαιῶν 218 L
e καί τι καὶ πλέον εἰδέναι τῶν ἄλλων ἀπὸ μαντικῆς δο-
2 κοῦντα. τοῦτον οὖν ὁ Ῥωμαῖος, ὡς ἤκουσε τὴν ἐπίδοσιν τῆς λίμνης, ὁρῶν ὑπερηδόμενόν τε καὶ καταγελῶντα τῆς 20 πολιορκίας, οὐ ταῦτ' ἔφη μόνον ἐνηνοχέναι θαυμαστὰ τὸν παρόντα χρόνον, ἀλλ' ἕτερα τούτων ἀτοπώτερα σημεῖα Ῥωμαίοις γεγονέναι, περὶ ὧν ἐθέλειν ἐκείνῳ κοινωσάμενος εἴ τι δύναιτο θέσθαι τῶν ἰδίων ἄμεινον ἐν τοῖς
3 κοινοῖς νοσοῦσιν. ὑπακούσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου προ- 25 θύμως καὶ διδόντος ἑαυτὸν εἰς κοινολογίαν ὡς ἀπορρήτων τινῶν ἀκροατὴν ἐσόμενον, κατὰ μικρὸν οὕτω δια- 256 S
f λεγόμενος καὶ ὑπάγων αὐτόν, ὡς πορρωτέρω τῶν πυλῶν ἐγεγόνεισαν, αἴρεταί τε μετέωρον εὐρωστότερος ὤν, καὶ

[S(UMA=)Υ] 2 διίστατο S προσίστατο γρ S[m] | τῷ ἀνωτάτῳ λόφῳ A || 3 ἔψαυεν ὁμαλῶς S: ὁμαλῶς ἐπέψαυεν Υ | ἐξανιστάμενον Υ || 6 ὑπὸ S: ὑπὸ τοῦ Υ || 8 θάλατταν Υ || 15 τε om. Υ || 17 πολεμίων S: πολιτῶν Υ | λογίων Rei.: λόγων || 18 καὶ[2] om. Υ || 21 ταῦτ' ἔφη μόνον S: ταῦτα μόνα ἔφη Υ || 26 δόντος Cob. || 29 αἴρεταί τε S (et Dion. Hal. 12, 11, 4): αἴρει τε Υ

πλειόνων ἀπὸ στρατοπέδου προσδραμόντων χειρωσάμενος καὶ κρατήσας παρέδωκε τοῖς στρατηγοῖς. ἐν τούτῳ 4
δ' ἀνάγκης γεγονὼς ὁ ἄνθρωπος, καὶ μαθὼν ἄρα τὸ
πεπρωμένον ὡς ἄφυκτον εἴη, λόγια προὔφαινεν ἀπόρ-
5 ρητα περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὡς οὐκ οὔσης ἁλωσίμου
πρότερον, ἢ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην ἐκχυθεῖσαν καὶ φερομένην ὁδοὺς ἑτέρας ὤσαντες ὀπίσω καὶ περισπάσαντες
οἱ πολέμιοι κωλύσωσι μείγνυσθαι τῇ θαλάττῃ. ταῦτα τῇ 5 131
συγκλήτῳ πυθομένῃ καὶ διαπορούσῃ καλῶς ἔχειν ἔδοξε
10 πέμψαντας εἰς Δελφοὺς ἐρέσθαι τὸν θεόν. οἱ δὲ πεμ- 6
φθέντες ἄνδρες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι, Κόσσος Λικίνιος
καὶ Οὐαλέριος Ποτῖτος καὶ Φάβιος Ἄμβουστος, πλῷ τε
χρησάμενοι καὶ τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ τυχόντες, ἧκον ἄλλας
τε μαντείας κομίζοντες, αἳ πατρίων τινῶν περὶ τὰς κα-
219 L λουμένας Λατίνας ἑορτὰς ὀλιγωρίαν ἔφραζον αὐτοῖς, καὶ
16 τὸ τῆς Ἀλβανίδος ὕδωρ ἐκέλευον εἴργοντας ὡς ἀνυστόν
ἐστι τῆς θαλάττης ἀνωθεῖν εἰς τὸν ἀρχαῖον πόρον, ἢ
τοῦτο μὴ δυναμένους ὀρύγμασι καὶ τάφροις παράγειν εἰς
τὸ πεδίον καὶ καταναλίσκειν. ἀπαγγελθέντων δὲ τούτων, 7
20 οἱ μὲν ἱερεῖς τὰ περὶ τὰς θυσίας ἔπραττον, ὁ δὲ δῆμος b
ἐχώρει πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν.

5. Ἡ δὲ σύγκλητος εἰς τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου
καταλύσασα τὰς ἄλλας ἀρχὰς δικτάτορα Κάμιλλον ἀπέδειξεν· ἵππαρχον δ' ἐκεῖνος αὑτῷ προσελόμενος Κορνή-
25 λιον Σκιπίωνα, πρῶτον μὲν εὐχὰς ἐποιήσατο τοῖς θεοῖς
ἐπὶ τῷ πολέμῳ τέλος εὐτυχὲς λαβόντι τὰς μεγάλας θέας

Cap. 5 Liv. 5, 19—21. 23, 7 Oros. 2, 19, 2 Diod. 14, 93, 2 Zon. 7, 21

[S(UMA=)Υ] **1** πλειόνων Υ: τινων S Li. | ἀπὸ SUM: ἀπὸ τοῦ A || **7** ὁδοὺς S: εἰς ὁδοὺς Υ || **8** κωλύσουσι Υ || **9. 10** -πορούσῃ—οἱ δὲ om. U[1], add. U[2] mg. || **11** Κόσσιος S | Λικίνιος Iunt. Ald.: αἰκίνιος S λικίννιος Υ || **12** οὐαλλέριος Υ, cf. Popl. 1, 1 || **16** ἀνυστόν S: ἂν οἰστόν Υ || **17** θαλάσσης Υ | ἀνωθεῖν Cor.: ἄνωθεν | πόρον] τόπον Zie. || **23** ἄλλας om. Υ || **24** ὕπαρχον e corr. A || **25** σκιπίωνα S: σκηπίωνα Υ; sic semper fere || **26** εὐτυχὲς S: εὐκλεὲς Υ | μεγάλας om. S

ἄξειν καὶ νεὼν θεᾶς, ἣν Μητέρα Ματοῦταν καλοῦσι Ῥω-
2 μαῖοι, καθιερώσειν. ταύτην ἄν τις ἀπὸ τῶν δρωμένων
c ἱερῶν μάλιστα Λευκοθέαν νομίσειεν εἶναι. καὶ γὰρ θε- 257 S
ράπαιναν εἰς τὸν σηκὸν εἰσάγουσαι ῥαπίζουσιν, εἶτ' ἐξε-
λαύνουσι καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τέκνα πρὸ τῶν ἰδίων 5
ἐναγκαλίζονται, καὶ δρῶσι περὶ τὴν θυσίαν ἃ ταῖς Διο-
νύσου τροφαῖς καὶ τοῖς διὰ τὴν παλλακὴν πάθεσι τῆς
Ἰνοῦς προσέοικε.

3 Μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς ὁ Κάμιλλος εἰς τὴν Φαλίσκων
ἐνέβαλε, καὶ μάχῃ μεγάλῃ τούτους τε καὶ Καπηνάτας 10
4 προσβοηθήσαντας αὐτοῖς ἐνίκησεν. ἔπειτα πρὸς τὴν πο-
λιορκίαν τῶν Βηίων τραπόμενος, καὶ τὸν ἐκ προσβολῆς
ἀγῶνα χαλεπὸν καὶ δύσεργον ὁρῶν, ὑπονόμους ἔτεμνε,
τῶν περὶ τὴν πόλιν χωρίων ἐνδιδόντων τοῖς ὀρύγμασι
d καὶ ταχὺ δεχομένων εἰς βάθος ἄγειν ἄδηλον τοῖς πολε- 220 L
5 μίοις τὰ ἔργα. διὸ καὶ προϊούσης ὁδῷ τῆς ἐλπίδος, αὐτὸς 16
μὲν ἔξωθεν προσέβαλλεν ἐκκαλούμενος ἐπὶ τὰ τείχη τοὺς
πολεμίους, ἄλλοι δ' ἀδήλως ὑποπορευόμενοι διὰ τῶν ὑπο-
νόμων ἔλαθον ἐντὸς γενόμενοι τῆς ἄκρας κατὰ τὸ τῆς
Ἥρας ἱερόν, ὃ μέγιστον ἦν ἐν τῇ πόλει καὶ μάλιστα 20
6 τιμώμενον. ἐνταῦθα λέγεται τυχεῖν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ
τὸν ἡγεμόνα τῶν Τυρρηνῶν ἐφ' ἱεροῖς, τὸν δὲ μάντιν εἰς
τὰ σπλάγχνα κατιδόντα καὶ μέγα φθεγξάμενον εἰπεῖν
ὅτι νίκην δίδωσιν ὁ θεὸς τῷ κατακολουθήσαντι τοῖς
e ἱεροῖς ἐκείνοις· ταύτης δὲ τῆς φωνῆς τοὺς ἐν τοῖς ὑπο- 25
νόμοις Ῥωμαίους ἐπακούσαντας ταχὺ διασπάσαι τὸ ἔδα-
φος, καὶ μετὰ βοῆς καὶ ψόφου τῶν ὅπλων ἀναδύντας,
ἐκπλαγέντων τῶν πολεμίων καὶ φυγόντων, ἁρπάσαντας
τὰ σπλάγχνα κομίσαι πρὸς τὸν Κάμιλλον. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ἴσως ἐοικέναι δόξει μυθεύμασιν. 30

2 mor. 492d cf. R. Flacelière, Rev. ét. anc. 1950, 18–27
[S(UMA =) Υ] 1 ῥωμαῖοι καλοῦσι S || 3 νοήσειεν S || 6 δρῶσι Υ: τιμῶσι S | τοῖς U || 7 τροφαῖς Anon.: τροφοῖς || 9 ὁ om. Υ || 15 ταχὺ δεχομένων S: καταδεχομένων Υ | ἄδηλα Erbse || 16 καὶ om. Υ || 19 τῆς² om. Υ || 22 ἱεροῖς ⟨ὄντα⟩ Zie. || 23 καὶ del. Sint. Li. || 24 ὁ θεὸς δίδωσι Υ | κατακολουθήσαντι] Liv. (5, 21, 8) *prosecuisset* male intellexisse Plutarchum vidit Xy.

Ἁλούσης δὲ τῆς πόλεως κατὰ κράτος καὶ τῶν Ῥω- 7
μαίων ἀγόντων καὶ φερόντων ἄπειρόν τινα πλοῦτον, ἐφο-
ρῶν ὁ Κάμιλλος ἀπὸ τῆς ἄκρας τὰ πραττόμενα, πρῶτον
μὲν ἑστὼς ἐδάκρυσεν, εἶτα μακαρισθεὶς ὑπὸ τῶν παρ-
5 όντων ἀνέσχε τὰς χεῖρας τοῖς θεοῖς καὶ προσευχόμενος
εἶπε· 'Ζεῦ μέγιστε καὶ θεοὶ χρηστῶν ἐπίσκοποι καὶ
258 S πονηρῶν ἔργων, αὐτοί που σύνιστε Ῥωμαίοις ὡς οὐ παρὰ f
δίκην, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην ἀμυνόμενοι μετερχόμεθα δυσ-
μενῶν ἀνδρῶν καὶ παρανόμων πόλιν. εἰ δ' ἄρα τις' 8
10 ἔφη 'καὶ ἡμῖν ἀντίστροφος ὀφείλεται τῆς παρούσης νέ-
221 L μεσις εὐπραξίας, εὔχομαι ταύτην ὑπέρ τε πόλεως καὶ
στρατοῦ Ῥωμαίων εἰς ἐμαυτὸν ἐλαχίστῳ κακῷ τελευ-
τῆσαι.' ταῦτ' εἰπών, καθάπερ ἐστὶ Ῥωμαίοις ἔθος ἐπευ- 9
ξαμένοις καὶ προσκυνήσασιν ἐπὶ δεξιὰ ἐξελίττειν, ἐσφάλη
15 περιστρεφόμενος. διαταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων, πά-
λιν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ πτώματος εἶπεν ὡς γέγονεν
αὐτῷ κατ' εὐχὴν σφάλμα μικρὸν ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ.

6. Διαπορθήσας δὲ τὴν πόλιν, ἔγνω τὸ ἄγαλμα τῆς 132
Ἥρας μεταφέρειν εἰς Ῥώμην ὥσπερ εὔξατο. καὶ συν-
20 ελθόντων ἐπὶ τοῦτο τῶν τεχνιτῶν, ὁ μὲν ἔθυε καὶ προσ-
ηύχετο τῇ θεῷ δέχεσθαι τὴν προθυμίαν αὐτῶν καὶ εὐ-
μενῆ γίνεσθαι σύνοικον τοῖς λαχοῦσι τὴν Ῥώμην θεοῖς,
τὸ δ' ἄγαλμά φασιν ὑποφθεγξάμενον εἰπεῖν ὅτι καὶ βού-
λεται καὶ συγκαταινεῖ. Λίουιος (5, 22) δέ φησιν εὔχε- 2
25 σθαι μὲν τὸν Κάμιλλον ἁπτόμενον τῆς θεοῦ καὶ παρα-
καλεῖν, ἀποκρίνασθαι δέ τινας τῶν παρόντων ὅτι καὶ
βούλεται καὶ συνακολουθεῖ προθύμως. οἱ δ' ἰσχυριζό- 3

1sq. Dion. Hal. 12, 14. 16 (19. 20. 23) Zon. 7, 21 Val. Max. 1, 5, 2 || Cap. 6 Liv. 5, 22. 23, 7. 31, 3 Dion. Hal. 13, 3 Val. Max. 1, 8, 3 Lactant. instit. 2, 7, 11

[S(UMA=) Υ] 8 κατ' ἀνάγκας S || 11 εὐπραγίας Zon. || 19 ὥσπερ εὔξατο: hoc Plut. antea non commemoravit | ηὔξατο Υ || 20 ἐπὶ τούτῳ CE || 21 καὶ εὐμενῆ S: εὐμενῆ τε Υ || 22 γενέσθαι Υ || 23 φησιν Υ | καὶ om. S Li. || 24 λιλούιος Υ || 25 τὸν Κάμιλλον: cf. Liv. et Kiessling, coniect. spic. III p. V || 26 ὑποκρίνασθαι S, cf. Caes. 43. 4 || 26. 27 καὶ βούλεται καὶ συγκαταινεῖ καὶ συνακολουθεῖ Υ

μενοι καὶ τῷ παραδόξῳ βοηθοῦντες μεγίστην μὲν ἔχουσι
b *συνήγορον τὴν τύχην τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ μικρᾶς καὶ*
καταφρονουμένης ἀρχῆς ἐπὶ τοσοῦτον δόξης καὶ δυνά-
μεως προελθεῖν δίχα θεοῦ πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἐπι-
4 *φανείαις ἑκάστοτε συμπαρόντος ἀμήχανον. οὐ μὴν ἀλλὰ* 5
καὶ συνάγουσιν ὁμοειδῆ τινα, τοῦτο μὲν ἱδρῶτας ἀγαλ-
μάτων πολλάκις ἐκχυθέντας, τοῦτο δὲ στεναγμοὺς ἀκου-
σθέντας ἀποστροφάς τε δεικνύντες καὶ καταμύσεις ξοά- 222 L
5 *νων, ἃς ἱστορήκασιν οὐκ ὀλίγοι τῶν πρότερον. πολλὰ δὲ*
καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκηκοότες ἀνθρώπων λέγειν ἔχομεν 259 S
6 *ἄξια θαύματος, ὧν οὐκ ἄν τις εἰκῇ καταφρονήσειεν. ἀλλὰ* 11
c *τοῖς τοιούτοις καὶ τὸ πιστεύειν σφόδρα καὶ τὸ λίαν ἀπι-*
στεῖν ἐπισφαλές ἐστι διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν,
ὅρον οὐκ ἔχουσαν οὐδὲ κρατοῦσαν αὑτῆς, ἀλλ' ἐκφερο-
μένην ὅπου μὲν εἰς δεισιδαιμονίαν καὶ τῦφον, ὅπου δ' εἰς 15
ὀλιγωρίαν τῶν θείων καὶ περιφρόνησιν· ἡ δ' εὐλάβεια
καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἄριστον.

7. *Ὁ δὲ Κάμιλλος, εἴτε μεγέθει τοῦ ἔργου, πόλιν*
ἀντίπαλον τῆς Ῥώμης ἔτει δεκάτῳ τῆς πολιορκίας καθ-
ῃρηκώς, εἴθ' ὑπὸ τῶν εὐδαιμονιζόντων αὐτὸν εἰς ὄγκον 20
ἐξαρθεὶς καὶ φρόνημα νομίμου καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπα-
d *χθέστερον, τά τ' ἄλλα σοβαρῶς ἐθριάμβευσε, καὶ τέ-*
θριππον ὑποζευξάμενος λευκόπωλον ἐπέβη καὶ διεξήλασε
τῆς Ῥώμης, οὐδενὸς τοῦτο ποιήσαντος ἡγεμόνος πρότε-
2 *ρον οὐδ' ὕστερον. ἱερὸν γὰρ ἡγοῦνται τὸ τοιοῦτον ὄχημα,* 25
τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τῶν θεῶν ἐπιπεφημισμένον. ἔκ τε
δὴ τούτου διεβλήθη πρὸς τοὺς πολίτας οὐκ εἰθισμένους
ἐντρυφᾶσθαι, καὶ δευτέραν ἔλαβεν αἰτίαν ἐνιστάμενος νό-
3 *μῳ διοικίζοντι τὴν πόλιν. εἰσηγοῦντο γὰρ οἱ δήμαρχοι*

18sq. Diod. 14, 117 Liv. 5, 23 Zon. 7, 21 Cass. Dio 52, 13, 3 || **29sq.** Liv. 5, 24

[S(UMA=)Υ] **2** *σμικρᾶς* Υ || **3** *τοσοῦτον* S: *μέγα* Υ | **4** *ἐλ-θεῖν* Υ || **5** *ἑκάστοτε* om. S || **8** *δεικνύντας* Υ || **9** *προτέρων* S | **10** *καὶ* om. Υ || **15** *ὅπου μὲν* om. S || **18** *θείων* Υ: *θεῶν* S || **21** *νόμιμα* S *μέγα* S[m] (m. 2) || **24** *τῆς* Υ: *ἐπὶ τῆς* S || **25** *τοιοῦτο σχῆμα* S

τόν τε δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον εἰς μέρη δύο νεμηθῆναι, καὶ τοὺς μὲν αὐτόθι κατοικεῖν, τοὺς δὲ κλήρῳ λαχόντας εἰς τὴν αἰχμάλωτον μεταστῆναι πόλιν, ὡς εὐπορωτέρων ἐσομένων καὶ δυσὶ μεγάλοις καὶ καλοῖς ἄστεσι e
223 L τήν τε χώραν ὁμοῦ καὶ τὴν ἄλλην εὐδαιμονίαν φυλαξόν-
5 των. ὁ μὲν οὖν δῆμος, ἤδη πολὺς γεγονὼς καὶ ἀχρήματος, 4 ἄσμενος ἐδέξατο, καὶ συνεχὴς ἦν τοῖς περὶ τὸ βῆμα θορύβοις αἰτῶν τὴν ψῆφον· ἡ δε βουλὴ καὶ τῶν ἄλλων οἱ κράτιστοι πολιτῶν, οὐ διαίρεσιν, ἀλλ' ἀναίρεσιν ἡγού-
10 μενοι τῆς Ῥώμης πολιτεύεσθαι τοὺς δημάρχους καὶ δυσανασχετοῦντες, ἐπὶ τὸν Κάμιλλον κατέφυγον. κἀκεῖνος 5 ὀρρωδῶν τὸν ἀγῶνα προφάσεις ἐνέβαλλε τῷ δήμῳ καὶ
260 S ἀσχολίας, δι' ὧν αἰεὶ τὸν νόμον ἐξέκρουεν. ἦν μὲν οὖν 6 διὰ ταῦτα λυπηρός. ἡ δὲ φανερωτάτη καὶ μεγίστη τῶν
15 ἄλλων ἀπεχθειῶν αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ἐκ τῆς δεκάτης f τῶν λαφύρων ὑπῆρξεν, οὐκ ἄλογον εἰ καὶ μὴ πάνυ δικαίαν ἀρχὴν τῶν πολλῶν λαβόντων. εὔξατο μὲν γὰρ ὡς ἔοικεν ἐπὶ τοὺς Βηίους βαδίζων, εἰ τὴν πόλιν ἕλοι, τῷ θεῷ τούτων τὴν δεκάτην καθιερώσειν. ἁλούσης δὲ τῆς 7
20 πόλεως καὶ διαρπαγείσης, εἴτ' ὀκνήσας ἐνοχλῆσαι τοῖς πολίταις, εἴτε λήθη τις αὐτὸν ὑπὸ τῶν παρόντων πραγμάτων ἔλαβε τῆς εὐχῆς, περιεῖδεν ὠφεληθέντας. ὕστερον δὲ χρόνῳ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης ἤδη πεπαυμένος, ἀνήνεγκε περὶ τούτων πρὸς τὴν σύγκλητον, οἵ τε μάντεις
25 ἤγγελλον ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς προφαίνεσθαι θεῶν μῆνιν, ἱλα- 133 σμοῦ καὶ χαριστηρίων δεομένην.

8. Ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς τὴν μὲν ὠφέλειαν – χαλεπὸν γὰρ ἦν – ἀνάδαστον μὴ γενέσθαι, τοὺς δὲ λα-

14sq. App. Ital. 8 Liv. 5, 23

[S(UMA=)Υ] **1** εἰς Υ: ἴσα S Li. || **6.7** ἀχρήματος ἄσμενος Rei.: χρηματισάμενος || **12** ἐνέβαλε Υ || **13** ἀεὶ Υ || **13.14** οὖν ⟨καὶ⟩ διὰ Cob. ⟨ἤδη⟩ Zie. || **15** ἄλλων om. Υ || **16** εἰ καὶ μὴ S: εἰ μὴ καὶ Υ || **17** ηὔξατο Υ || **17.18** ἐπὶ τοὺς βηίους ὡς ἔοικε Υ || **19** τούτων Cor.: τούτῳ || **20** διαρπασθείσης Υ || **22** περιϊδεῖν S || **24** πρὸς S: εἰς Υ || **28** μὴ om. S

βόντας αὐτοὺς σὺν ὅρκῳ τὴν δεκάτην ἀναφέρειν εἰς μέσον, ἐγίνετο πολλὰ λυπηρὰ καὶ βίαια περὶ τοὺς στρατιώ- 224 L
τας, ἀνθρώπους πένητας καὶ πολλὰ πεπονηκότας, ἀναγκαζομένους ὧν ἐκέκτηντο καὶ κατεκέχρηντο μέρος εἰσ-
2 φέρειν τοσοῦτον. θορυβουμένῳ δ' ὑπ' αὐτῶν τῷ Καμίλ- 5
λῳ καὶ προφάσεως ἀποροῦντι βελτίονος εἰς τὸν ἀτοπώτατον τῶν λόγων συνέβαινε καταφεύγειν, ὁμολογοῦντι λαθέσθαι τῆς εὐχῆς. οἱ δ' ἐχαλέπαινον εἰ τὰ τῶν πολε-
b μίων δεκατεύσειν εὐξάμενος τότε, νῦν δεκατεύει τὰ τῶν
3 πολιτῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ πάντων ὅσον ἔδει μέρος εἰσενεγ- 10
κόντων, ἔδοξε κρατῆρα χρυσοῦν κατασκευάσαντας εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι. χρυσίου δ' ἦν σπάνις ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν ἀρχόντων ὅθεν ἂν πορισθείη σκοπούντων, αἱ γυναῖκες αὐταὶ καθ' αὑτὰς βουλευσάμεναι τὸν ὄντα χρυσοῦν ἑκάστη περὶ τὸ σῶμα κόσμον ἐπέδωκαν εἰς τὸ 15
ἀνάθημα, σταθμῷ χρυσίου γενόμενον ὀκτὼ ταλάντων.
4 καὶ ταύταις μὲν ἡ σύγκλητος ἀποδιδοῦσα τιμὴν πρέπου- 261 S
σαν, ἐψηφίσατο μετὰ θάνατον ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ λέγεσθαι τὸν ἄξιον ἔπαινον· οὐ γὰρ ἦν
c εἰθισμένον πρότερον ἐγκωμιάζεσθαι γυναῖκα δημοσίᾳ τε- 20
5 λευτήσασαν· ἑλόμενοι δὲ τρεῖς ἄνδρας ἐκ τῶν ἀρίστων θεωρούς, καὶ ναῦν μακρὰν εὐανδροῦντι πληρώματι καὶ
6 κόσμῳ πανηγυρικῷ κατασκευάσαντες, ἐξέπεμψαν. ἦν δ' ἄρα καὶ χειμὼν καὶ γαλήνη τῆς θαλάσσης ἀργαλέον, ὡς ἐκείνοις συνέτυχε τότε παρ' οὐδὲν ἐλθόντας ἀπολέ- 25
σθαι, διαφυγεῖν αὖθις ἀπροσδοκήτως τὸν κίνδυνον. ἐπέπλευσαν γὰρ αὐτοῖς Λιπαρέων τριήρεις παρὰ τὰς Αἰόλου
7 νήσους τοῦ πνεύματος ἐκλιπόντος ὡς λῃσταῖς. δεομένων
d δὲ καὶ προϊσχομένων χεῖρας, ἐμβολῆς μὲν ἔσχοντο, τὴν 225 L
δὲ ναῦν ἀναψάμενοι καὶ καταγαγόντες ἀπεκήρυττον ἅμα 30

10sq. App. Ital. 8 Diod. 14, 93. 116, 9 Zon. 7, 21 Liv. 5, 23. 25. 28 (cf. Liv. 5, 50) Val. Max. 5, 6, 8

[S(UMA=)Υ] 1 ἀναφέρειν S: περι S^m παραφέρειν Υ || 8 ἐπιλαθέσθαι Υ || 9 δεκατεύοι S || 10 δεῖ S || 16 σταθμῷ δὲ χρυσίου Υ || 24 τῆς om. Υ || 27 αὐταῖς αἱ παραλίων S, corr. m. 2 | παρὰ S: περὶ Υ || 28 ἐκλείποντος S || 30 ἐπεκήρυττον Υ

καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ σώματα, πειρατικὰ κρίναντες
εἶναι, μόλις δ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετῇ καὶ δυνάμει Τιμησι- 8
θέου τοῦ στρατηγοῦ πεισθέντες μεθῆκαν. ὁ δὲ καὶ
προσκαθελκύσας ἰδίᾳ πλοῖα παρέπεμψε καὶ συγκαθιέ-
5 ρωσε τὸ ἀνάθημα· δι' ὃ καὶ τιμὰς ἔσχεν ἃς εἰκὸς ἦν ἐν
Ῥώμῃ.

9. Τῶν δὲ δημάρχων αὖθις ἐπεγειρόντων τὸν περὶ
τοῦ διοικισμοῦ νόμον, ὁ πρὸς Φαλίσκους πόλεμος ἐν
καιρῷ παραφανεὶς ἔδωκε τοῖς πρώτοις ἀνδράσιν ἀρχαι-
10 ρεσιάσαι κατὰ γνώμην καὶ Κάμιλλον ἀποδεῖξαι μεθ' ἑτέ-
ρων πέντε χιλίαρχον, ὡς τῶν πραγμάτων ἡγεμόνος δεο-
μένων ἀξίωμα καὶ δόξαν μετ' ἐμπειρίας ἔχοντος. ψηφι- 2
σαμένου δὲ τοῦ δήμου, λαβὼν δύναμιν ὁ Κάμιλλος εἰς e
τὴν τῶν Φαλίσκων ἐνέβαλε, καὶ πόλιν ἐρυμνὴν κατε-
15 σκευασμένην πᾶσιν εἰς πόλεμον καλῶς Φαλερίους ἐπο-
λιόρκει, τὸ μὲν ἑλεῖν οὐ μικρὸν ἔργον οὐδὲ χρόνου τοῦ
τυχόντος ἡγούμενος, ἄλλως δὲ τρίβειν τοὺς πολίτας καὶ
περισπᾶν βουλόμενος, ὡς μὴ σχολάζοιεν οἴκοι καθήμε-
νοι δημαγωγεῖσθαι καὶ στασιάζειν. ἐπιεικῶς γὰρ ἀεὶ 3
262 S φαρμάκῳ τούτῳ χρώμενοι διετέλουν, ὥσπερ ἰατροὶ τὰ
21 ταρακτικὰ πάθη τῆς πολιτείας ἔξω τρέποντες.

10. Οὕτως δὲ τῆς πολιορκίας κατεφρόνουν οἱ Φαλέριοι
τῷ πανταχόθεν ἐξωχυρῶσθαι πιστεύοντες, ὥστε πλὴν
τῶν τὰ τείχη φυλασσόντων τοὺς ἄλλους ἐν ἱματίοις κατὰ f
25 τὴν πόλιν ἀναστρέφεσθαι, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν εἴς τε
226 L τὰ διδασκαλεῖα φοιτᾶν καὶ παρὰ τὰ τείχη περιπατήσον-
τας καὶ γυμνασομένους ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καταβιβά-

7 Zon. 7, 22 Liv. 5, 26 || Cap. 10 Cass. Dio fr. 24, 2 Boiss. Zon. 7, 22 Dion. Hal. 13, 1—2 (Diod. 14, 98, 5) Polyaen. 8, 7, 1 Liv. 5, 27 Val. Max. 6, 5, 1 Front. 4, 4, 1 Flor. 1, 6, 5 (12, 5) lib. de vir. ill. 23

[S(UMA=)Υ] 2 τιμήσει θεοῦ in τιμησι θεου ras. corr. S || 3 ἀνῆκαν S^m || 4 ἰδίᾳ S[1]: ἴδια S[2] Υ || 10 ἀπέδειξε Υ || 14 τῶν om. Υ | ἐρυμνὴν ⟨καὶ⟩ Zie. || 20 ⟨καθάπερ⟩ φαρμάκῳ Zie. | τὰ s. s. S || 24 φυλαττόντων Υ || 26 παρὰ S Zon.: περὶ Υ | περιπατήσοντας S Zon. (Dion. Hal.): περιπατήσαντας Υ || 27 γυμνασομένους S Zon.: γυμνασαμένους Υ | καταβιάζεσθαι Υ (corr. U[2])

2 ζεσθαι. κοινῷ γὰρ ἐχρῶντο τῷ διδασκάλῳ πάντων ὥσπερ
134 Ἕλληνες οἱ Φαλέριοι, βουλόμενοι συντρέφεσθαι καὶ συν-
αγελάζεσθαι μετ' ἀλλήλων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοὺς παῖδας.
3 οὗτος οὖν ὁ διδάσκαλος ἐπιβουλεύων τοῖς Φαλερίοις διὰ
τῶν παίδων, ἐξῆγεν αὐτοὺς ἡμέρας ἑκάστης ὑπὸ τὸ τεῖ- 5
χος ἐγγὺς τὸ πρῶτον, εἶτ' ἀπῆγεν αὖθις εἴσω γυμνασα-
4 μένους. ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων εἴθισε θαρρεῖν
ὡς πολλῆς οὔσης ἀδείας, καὶ τέλος ἔχων ἅπαντας εἰς
τοὺς προφύλακας τῶν Ῥωμαίων ἐνέβαλε καὶ παρέδωκεν,
ἄγειν κελεύσας πρὸς τὸν Κάμιλλον. ἀχθεὶς δὲ καὶ κατα- 10
στὰς εἰς ὄψιν, ἔλεγε παιδευτὴς μὲν εἶναι καὶ διδάσκαλος,
b τὴν δὲ πρὸς ἐκεῖνον χάριν ἀντὶ τούτων ἑλόμενος τῶν
δικαίων, ἥκειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐν τοῖς παισὶ κομίζων.
5 δεινὸν οὖν ἀκούσαντι τὸ ἔργον ἐφάνη Καμίλλῳ, καὶ πρὸς
τοὺς παρόντας εἰπών, ὡς χαλεπὸν μέν ἐστι πόλεμος καὶ 15
διὰ πολλῆς ἀδικίας καὶ βιαίων περαινόμενος ἔργων, εἰσὶ
δὲ καὶ πολέμων ὅμως τινὲς νόμοι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι,
καὶ τὸ νικᾶν οὐχ οὕτω διωκτέον ὥστε μὴ φεύγειν τὰς
ἐκ κακῶν καὶ ἀσεβῶν ἔργων χάριτας – ἀρετῇ γὰρ οἰ-
κείᾳ τὸν μέγαν στρατηγόν, οὐκ ἀλλοτρίᾳ θαρροῦντα κα- 20
κίᾳ χρῆναι στρατεύειν –, προσέταξε τοῖς ὑπηρέταις τοῦ
μὲν ἀνθρώπου καταρρηγνύναι τὰ ἱμάτια καὶ τὰς χεῖρας
c ὀπίσω περιάγειν, τοῖς δὲ παισὶ διδόναι ῥάβδους καὶ
μάστιγας, ὅπως κολάζοντες τὸν προδότην ἐλαύνωσιν εἰς 227 L 263 S
τὴν πόλιν. 25

6 Ἄρτι δὲ τῶν Φαλερίων ᾐσθημένων τὴν τοῦ διδασκά-
λου προδοσίαν, καὶ τὴν μὲν πόλιν οἷον εἰκὸς ἐπὶ συμφορᾷ
τοσαύτῃ θρήνου κατέχοντος, ἀνδρῶν δ' ὁμοῦ καὶ γυναι-
κῶν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας σὺν οὐδενὶ λογισμῷ

[S(UMA=)Υ] **1** πάντων om. Υ ‖ **4** οὕτως A ‖ **6** αὖθις Steph.: εὐθὺς S αὐτοὺς Υ (αὖθις αὐτοὺς γυμν. εὐθύς Zon.) ‖ **7** τούτου ⟨πορρωτέρω⟩ e. g. Zie. ‖ **10** δὲ post ἄγειν posuit, post ἀχθεὶς om. S ‖ **11** ὄψιν S[r] : μέσον S[m] Υ | εἶναι ⟨τῶν παίδων⟩ Zie. ‖ **16** περαιούμενος S ‖ **17** τινὲς ὅμως S ‖ **18** ὥστε μὴ S: ὡς τὸ μὴ Υ (sed μὴ erasum U) ‖ **19** γὰρ Υ: γάρ που S | οἰκείᾳ] ἰδίᾳ S[m] Zon. ‖ **23** διδόναι Υ: διαδοῦναι S δοῦναι Zon. ‖ **28** τοσαύτῃ S: τηλικαύτῃ Υ | δ' ὁμοῦ S: δὲ δοκίμων Υ

φερομένων, προσῆγον οἱ παῖδες τὸν διδάσκαλον γυμνὸν
καὶ δεδεμένον προπηλακίζοντες, τὸν δὲ Κάμιλλον σωτῆρα
καὶ πατέρα καὶ θεὸν ἀνακαλοῦντες, ὥστε μὴ μόνον τοῖς
γονεῦσι τῶν παίδων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις
5 ταῦθ' ὁρῶσι θαῦμα καὶ πόθον ἐμπεσεῖν τῆς τοῦ Καμίλ-
λου δικαιοσύνης. καὶ συνδραμόντες εἰς ἐκκλησίαν πρέ- 7 d
σβεις ἔπεμψαν ἐκείνῳ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέποντες,
οὓς ὁ Κάμιλλος ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην. ἐν δὲ τῇ βουλῇ
καταστάντες εἶπον, ὅτι Ῥωμαῖοι τῆς νίκης τὴν δικαιο-
10 σύνην προτιμήσαντες ἐδίδαξαν αὐτοὺς τὴν ἧτταν ἀγαπῆ-
σαι πρὸ τῆς ἐλευθερίας, οὐ τοσοῦτον τῇ δυνάμει λείπε-
σθαι δοκοῦντας, ὅσον ἡττᾶσθαι τῆς ἀρετῆς ὁμολογοῦντας.
ἀποδούσης δὲ τῆς βουλῆς πάλιν ἐκείνῳ τὸ κρῖναι καὶ 8
διαιτῆσαι ταῦτα, χρήματα λαβὼν παρὰ τῶν Φαλερίων
15 καὶ φιλίαν πρὸς ἅπαντας Φαλίσκους θέμενος ἀνεχώρησεν.

11. Οἱ δὲ στρατιῶται διαρπάσειν προσδοκήσαντες τοὺς e
Φαλερίους, ὡς ἐπανῆλθον εἰς Ῥώμην κεναῖς χερσί, κατη-
γόρουν τοῦ Καμίλλου πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας ὡς μισο-
δήμου καὶ φθονήσαντος ὠφεληθῆναι τοῖς πένησιν. ἐπεὶ 2
20 δὲ τὸν περὶ τοῦ διοικισμοῦ νόμον οἱ δήμαρχοι προθέντες
228 L αὖθις ἐπὶ τὴν ψῆφον ἐκάλουν τὸν δῆμον, ὁ δὲ Κάμιλλος
οὐδεμιᾶς ἀπεχθείας οὐδὲ παρρησίας φεισάμενος ἐφάνη
μάλιστα πάντων ἐκβιαζόμενος τοὺς πολλούς, τὸν μὲν
νόμον ἄκοντες ἀπεψηφίσαντο, τὸν δὲ Κάμιλλον δι' ὀργῆς
25 εἶχον, ὥστε καὶ δυστυχήσαντος αὐτοῦ περὶ τὰ οἰκεῖα —
τῶν γὰρ υἱῶν ἀπέβαλε τὸν ἕτερον νοσήσαντα — μηδὲν
οἴκτῳ τῆς ὀργῆς ὑφέσθαι. καίτοι τὸ πάθος οὐ μετρίως 3
264 S ἤνεγκεν ἀνὴρ ἥμερος φύσει καὶ χρηστός, ἀλλὰ τῆς δίκης f

Cap. 11—13 Cass. Dio fr. 24, 4 Boiss. Zon. 7, 22 Dion. Hal. 13, 5—6 App. Ital. 8 Liv. 5, 32 de vir. ill. 23

[S(UMA=)Υ] 1 γυμνὸν τὸν διδ. Zon. || 2 δεδομένον S[1] || 3 θεὸν καὶ πατέρα Υ || 5 ταῦθ' ὁρῶσι Υ: ταῦτα ὀρθῶς S | θαῦμα Steph.: θαυμάσαι S θαυμάζειν Υ || 10 ἧσσαν Υ || 12 ὅσον — ὁμολογοῦντας bis U || 27 ὑφεῖσθαι S | οὐ spurium censet Li. cl. Fab. 24, 6 et v. l. Crass. 19, 3 || 28 ἥμερος ἀνὴρ Υ | φύσει om. Υ

προγεγραμμένης αὐτῷ διὰ πένθος οἰκούρει καθειργμένος μετὰ τῶν γυναικῶν.

12. *Ὁ μὲν οὖν κατήγορος ἦν Λεύκιος Ἀπουλήιος, ἔγκλημα δὲ κλοπῆς περὶ τὰ Τυρρηνικὰ χρήματα, καὶ δῆτα καὶ θύραι τινὲς ἐλέγοντο χαλκαῖ παρ' αὐτῷ φανῆναι τῶν* 5
2 *αἰχμαλώτων. ὁ δὲ δῆμος ἐξηρέθιστο καὶ δῆλος ἦν ἐκ πάσης προφάσεως κατ' αὐτοῦ τῇ ψήφῳ χρησόμενος. οὕτως οὖν συναγαγὼν τούς τε φίλους καὶ τοὺς συστρα-*
135 *τευσαμένους, οὐκ ὀλίγους τὸ πλῆθος ὄντας, ἐδεῖτο μὴ περιιδεῖν αὐτὸν ἀδίκως ἐπ' αἰτίαις πονηραῖς ὀφλόντα καὶ* 10
3 *καταγέλαστον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν γενόμενον. ἐπεὶ δ' οἱ φίλοι βουλευσάμενοι καὶ διαλεχθέντες αὐτοῖς ἀπεκρίναντο, πρὸς μὲν τὴν κρίσιν αὐτῷ μηδὲν οἴεσθαι βοηθήσειν, τὴν δὲ ζημίαν ὀφλόντι συνεκτείσειν, οὐκ ἀνασχόμενος ἔγνω μεταστῆναι καὶ φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς ὀργήν.* 15
4 *ἀσπασάμενος οὖν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ἀπὸ τῆς οἰκίας προήει σιωπῇ μέχρι τῆς πύλης· ἐκεῖ δ' ἐπέστη, καὶ μετα-* 229 L *στραφεὶς ὀπίσω καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸ Καπιτώλιον ἐπεύξατο τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ δικαίως, ἀλλ' ὕβρει δήμου*
b *καὶ φθόνῳ προπηλακιζόμενος ἐκπίπτει, ταχὺ Ῥωμαίους* 20 *μεταινοῆσαι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις φανεροὺς γενέσθαι δεομένους αὐτοῦ καὶ ποθοῦντας Κάμιλλον.*

13. *Ἐκεῖνος μὲν οὖν ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς ἀρὰς θέμενος ἐπὶ τοὺς πολίτας καὶ μεταστὰς ὦφλε τὴν δίκην ἐρήμην, τίμημα μυρίων καὶ πεντακισχιλίων ἀσσαρίων ἔχουσαν.* 25 *ὃ γίνεται πρὸς ἀργυρίου λόγον χίλιαι δραχμαὶ καὶ πεντακόσιαι· ἀσσαρίων γὰρ ἦν τὸ ἀργύριον ⟨δέκα⟩, καὶ τὸ δε-*

16sq. Suda s. v. *Ἀχίλλειος εὐχή* || **23** cf. Plut. Arist. 7, 8

[S(UMA=)Υ] **4** *κλοπὴ* Cob. | *δῆτα*] *τοίνυν* S^{m} || **8** *οὗτος* S | *φίλους*] *πελταστὰς* (i. e. *πελάτας*) S^{m} | post *συστρατευσαμένους* add. *καὶ τοὺς συνάρξαντας* Υ || **12** *ἑαυτοῖς* S^{2} Υ | *ἀπεκρίναντο* om. S^{1}, add. mg. S^{2} || **13** *μὴ δύνασθαι* Naber *μηδὲν οἷοί τ' ἔσεσθαι* Ri. || **14** *ὀφλόντι* S Zon.: *ὀφείλοντι* Υ || **16** *οὖν* Υ: *δὲ* S | *ἀπὸ* Υ: *ἐπὶ* S || **17** *προήει* SM et e corr. A: *πρόεισι* U et ante corr. A || **19** *ἐπηύξατο* Υ *ηὔξατο* Zon. || **27** *ἀσσαρίων* Scaliger: *ἀσσάριον* | *δέκα* add. Sickinger (ante *ἦν* Scal., post *ἦν* Li.)

κάχαλκον οὕτως ἐκαλεῖτο δηνάριον. οὐδεὶς δ' ἔστι Ῥω- 2
μαίων ὃς οὐ νομίζει τὰς εὐχὰς τοῦ Καμίλλου ταχὺ τὴν
Δίκην ὑπολαβεῖν, καὶ γενέσθαι τιμωρίαν αὐτῷ τῆς ἀδι-
265 S κίας οὐχ ἡδεῖαν, ἀλλ' ἀνιαράν, ὀνομαστὴν δὲ καὶ περι-
5 βόητον· τοσαύτη περιῆλθε τὴν Ῥώμην νέμεσις, καὶ το- c
σαῦτον ἄγων φθόρον καὶ κίνδυνον ἅμα μετ' αἰσχύνης
ἐφάνη καιρὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, εἴτε τῆς τύχης οὕτω συν-
ελθούσης, εἴτε καὶ θεῶν τινος ἔργον ἐστὶ μὴ παραμελεῖν
ἀρετῆς ἀχαριστουμένης.

10 14. Πρῶτον μὲν οὖν ἔδοξε σημεῖον γεγονέναι κακοῦ
μεγάλου προσιόντος ⟨ἡ Γαΐου⟩ Ἰουλίου [μηνὸς ἡ] τοῦ
τιμητοῦ τελευτή· μάλιστα γὰρ δὴ Ῥωμαῖοι σέβονται καὶ
νομίζουσιν ἱερὰν τὴν τῶν τιμητῶν ἀρχήν. δεύτερον δὲ 2
πρὸ τῆς Καμίλλου φυγῆς ἀνὴρ οὐκ ἐπιφανὴς μὲν οὐδ' ἐκ
15 τῆς βουλῆς, ἐπιεικὴς δὲ καὶ χρηστὸς εἶναι δοκῶν, Μᾶρκος
230 L Καιδίκιος, ἀνήνεγκε πρὸς τοὺς χιλιάρχους πρᾶγμα φρον-
τίδος ἄξιον. ἔφη γὰρ ἐν τῇ παρῳχημένῃ νυκτὶ καθ' ὁδὸν 3 d
βαδίζων ἣν Καινὴν ὀνομάζουσι, κληθεὶς ὑπό τινος φθεγ-
ξαμένου μεταστραφῆναι, καὶ θεάσασθαι μὲν οὐδένα, φω-
20 νῆς δὲ μείζονος ἢ κατ' ἀνθρωπίνην ἀκοῦσαι τάδε λεγού-
σης· 'ἄγε Μᾶρκε Καιδίκιε, λέγε πρὸς τοὺς ἄρχοντας
ἕωθεν ἐλθὼν ὀλίγου χρόνου Γαλάτας προσδέχεσθαι.'
ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ χιλίαρχοι γέλωτα καὶ παιδιὰν 4
ἐποιοῦντο, καὶ μετ' ὀλίγον συνέβη τὰ περὶ Κάμιλλον.

25 15. Οἱ δὲ Γαλάται τοῦ Κελτικοῦ γένους ὄντες ὑπὸ
πλήθους λέγονται τὴν αὑτῶν ἀπολιπόντες, οὐκ οὖσαν
αὐτάρκη τρέφειν πάντας, ἐπὶ γῆς ζήτησιν ἑτέρας ὁρμῆ-
σαι· μυριάδες δὲ πολλαὶ γενόμενοι νέων ἀνδρῶν καὶ μα- 2 e

Cap. 14 infra 30, 4 mor. 319a Zon. 7, 23 Cic. de div. 1, 101. 2, 69 Liv. 5, 31, 6. 32, 6. 7 || Cap. 15 Dion. Hal. 13, 10. 11 (14—17) Diod. 14, 113 Zon. 7, 23 Liv. 5, 33

[S(UMA=)Υ] **11** ἡ Γαΐου add. Zie. (solum ἡ Xy. Rei.) | μηνὸς ἡ del. Am. Xy. || **16** κεδίκιος Υ καίδικος Zon. || **19** μέγα στραφῆναι Υ || **20** δὲ Υ: δὲ ἣν S || **21** κεδίκιε Υ || **27** ἅπαντας Υ αὐτοὺς Zon. | γῆς om. Υ || **28** γενόμεναι: em. Rei.

χίμων, ἔτι δὲ πλείους παίδων καὶ γυναικῶν ἄγοντες, οἱ μὲν ἐπὶ τὸν βόρειον Ὠκεανὸν ὑπερβαλόντες τὰ Ῥιπαῖα ὄρη ῥυῆναι καὶ τὰ ἔσχατα τῆς Εὐρώπης κατασχεῖν, οἱ δὲ μεταξὺ Πυρήνης ὄρους καὶ τῶν Ἄλπεων ἱδρυθέντες ἐγγὺς Σενώνων καὶ Βιτουρίγων κατοικεῖν χρόνον 5
3 *πολύν· ὀψὲ δ' οἴνου γευσάμενοι τότε πρῶτον ἐξ Ἰταλίας κομισθέντος, οὕτως ἄρα θαυμάσαι τὸ πόμα καὶ πρὸς τὴν καινότητα τῆς ἡδονῆς ἔκφρονες γενέσθαι πάντες,* 266 S *ὥστ' ἀράμενοι τὰ ὅπλα καὶ γενεὰς ἀναλαβόντες ἐπὶ τὰς Ἄλπεις φέρεσθαι καὶ ζητεῖν ἐκείνην τὴν γῆν ἣ τοιοῦτον* 10 *καρπὸν ἀναδίδωσι, τὴν δ' ἄλλην ἄκαρπον ἡγεῖσθαι καὶ* 231 L *ἀνήμερον.*

f 4 *Ὁ δ' εἰσαγαγὼν τὸν οἶνον πρὸς αὐτοὺς καὶ παροξύνας ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν μάλιστα καὶ πρῶτος Ἄρρων λέγεται γενέσθαι Τυρρηνός, ἀνὴρ ἐπιφανὴς καὶ φύσει μὲν οὐ* 15 *πονηρός, συμφορᾷ δὲ τοιαύτῃ χρησάμενος. ἦν ἐπίτροπος παιδὸς ὀρφανοῦ πλούτῳ τε πρώτου τῶν πολιτῶν καὶ*
5 *θαυμαζομένου κατ' εἶδος, ὄνομα Λουκούμωνος. οὗτος*
136 *ἐκ νέου παρὰ τῷ Ἄρρωνι δίαιταν εἶχε, καὶ μειράκιον ὢν οὐκ ἀπέλιπε τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ προσεποιεῖτο χαίρειν* 20 *συνὼν ἐκείνῳ, καὶ πολὺν χρόνον ἐλάνθανε διεφθαρκὼς*
6 *αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ διεφθαρμένος ὑπ' ἐκείνης· ἤδη δὲ πόρρω τοῦ πάθους ἀμφοτέρων γεγονότων καὶ μήτ' ἀφεῖναι τὴν ἐπιθυμίαν μήτε κρύπτειν ἔτι δυναμένων, ὁ μὲν νεανίσκος ἐπεχείρει φανερῶς ἀποσπάσας ἔχειν τὴν* 25 *ἄνθρωπον, ὁ δ' ἀνὴρ ἐπὶ δίκην ἐλθὼν καὶ κρατούμενος πλήθει φίλων καὶ χρημάτων δαπάναις ὑπὸ τοῦ Λουκούμωνος, ἐξέλιπε τὴν ἑαυτοῦ, καὶ πυθόμενος τὰ τῶν Γαλατῶν, ἧκεν εἰς αὐτοὺς καὶ καθηγήσατο τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν στρατείας.* 30

[S(UMA =)Υ] 2 *ῥιπία* S, sed $ι^2$ in ras. 1 vel 2 litt. m. 2 || 4 *πυρρήνης* Υ || 5 *Σενώνων* Sint.: *ἐνώνων* S *σεννώνων* Υ | *Βιτουρίγων* Harrie Eranos 25, 93: *βελτορίων* S *κελτορίων* Υ *Κελτιβήρων* Cor. || 7 *κομισθέντος* S Zon.: *διακομισθέντος* Υ | *τὸ πόμα* Υ: *τε πολλὰ* S || 8 *ἔκφρονας γενέσθαι πάντας*: em. Steph. || 9 *γενεὰς* S: *γονέας* Υ Zon. || 13 *πρὸς* S: *παρ'* Υ || 28 *πυνθανόμενος* S, cf. p. 290, 23 v. l. || 29 *εἰς*[1] S: *ὡς* Υ

16. Οἱ δ' ἐμβαλόντες εὐθὺς ἐκράτουν τῆς χώρας ὅσην b
τὸ παλαιὸν οἱ Τυρρηνοὶ κατεῖχον, ἀπὸ τῶν Ἄλπεων
ἐπ' ἀμφοτέρας καθήκουσαν τὰς θαλάσσας, ὡς καὶ τοὔ-
νομα μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὴν μὲν γὰρ βόρειον θάλασσαν 2
5 Ἀδρίαν καλοῦσιν ἀπὸ Τυρρηνικῆς πόλεως Ἀδρίας, τὴν
δὲ πρὸς νότον κεκλιμένην ἄντικρυς Τυρρηνικὸν πέλαγος.
πᾶσα δ' ἐστὶ δενδρόφυτος αὕτη καὶ θρέμμασιν εὔβοτος
καὶ κατάρρυτος ποταμοῖς, καὶ πόλεις εἶχεν ὀκτωκαίδεκα 3
καλὰς καὶ μεγάλας καὶ κατεσκευασμένας πρός τε χρη-
232 L ματισμὸν ἐργατικῶς καὶ πρὸς δίαιταν πανηγυρικῶς, ἃς c
267 S οἱ Γαλάται τοὺς Τυρρηνοὺς ἐκβαλόντες αὐτοὶ κατέσχον.
12 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπράχθη συχνῷ τινι χρόνῳ πρότερον.

17. Οἱ δὲ Γαλάται τότε πρὸς πόλιν Τυρρηνίδα Κλού-
σιον στρατεύσαντες ἐπολιόρκουν. οἱ δὲ Κλουσῖνοι κατα-
15 φυγόντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ᾐτήσαντο πρέσβεις παρ' αὐ-
τῶν καὶ γράμματα πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἐπέμφθησαν
δὲ τοῦ Φαβίων γένους τρεῖς ἄνδρες εὐδόκιμοι καὶ τιμὰς
μεγάλας ἔχοντες ἐν τῇ πόλει. τούτους ἐδέξαντο μὲν οἱ 2
Γαλάται φιλανθρώπως διὰ τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ
20 παυσάμενοι τῆς πρὸς τὰ τείχη μάχης εἰς λόγους συν-
ῆλθον. πυνθανομένων δ' αὐτῶν ὅ τι παθόντες ὑπὸ Κλου-
σίνων ἥκοιεν ἐπὶ τὴν πόλιν, γελάσας ὁ βασιλεὺς τῶν d
Γαλατῶν Βρέννος· 'ἀδικοῦσιν ἡμᾶς' ἔφη 'Κλουσῖνοι γῆν 3
καὶ χώραν ὀλίγην μὲν γεωργεῖν δυνάμενοι, πολλὴν δὲ
25 κατέχειν ἀξιοῦντες, καὶ μὴ μεταδιδόντες ἡμῖν ξένοις οὖσι
καὶ πολλοῖς καὶ πένησι. ταῦτα δ' ἄρα καὶ ὑμᾶς ἠδίκουν 4
ὦ Ῥωμαῖοι πρότερον μὲν Ἀλβανοὶ καὶ Φιδηνᾶται καὶ
Ἀρδεᾶται, νῦν δὲ Βήιοι καὶ Καπηνᾶται καὶ πολλοὶ Φα-
λίσκων καὶ Οὐολούσκων· ἐφ' οὓς ὑμεῖς στρατεύοντες,

Cap. 17—18 Plut. Num. 12 Dion. Hal. 13, 12 (18—19) Diod. 14, 113 App. Celt. 2—3 Cass. Dio fr. 25 Boiss. Zon. 7, 23 Liv. 5, 35—38 Oros. 2, 19, 3sqq. de vir. ill. 23

[S(UMA=)Υ] 4 βορεῖαν S | θάλατταν Υ || 7 αὐτὴ S || 13 πρὸς πόλιν τότε Υ || 14 ἐπολιόρκουν αὐτήν Zon. | οἱ Υ Zon.: αἱ S | κλουσηνοὶ S; item postea || 18 ἐν τῇ πόλει ἔχοντες S || 27 φειδηνᾶται S

ἐὰν μὴ μεταδιδῶσιν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν, ἀνδραποδίζεσθε
καὶ λεηλατεῖτε καὶ κατασκάπτετε τὰς πόλεις αὐτῶν, οὐ-
e δὲν οὐδ' ὑμεῖς γε δεινὸν οὐδ' ἄδικον ποιοῦντες, ἀλλὰ
τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν νόμων ἀκολουθοῦντες, ὃς τῷ κρείτ-
τονι τὰ τῶν ἡττόνων δίδωσιν, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ θεοῦ 5
5 καὶ τελευτῶν εἰς τὰ θηρία. καὶ γὰρ τούτοις ἐκ φύσεως 238 L
ἔνεστι τὸ ζητεῖν πλέον ἔχειν τὰ κρείττονα τῶν ὑποδε-
εστέρων. Κλουσίνους δὲ παύσασθε πολιορκουμένους οἰ-
κτίροντες, ὡς μὴ καὶ Γαλάτας διδάξητε χρηστοὺς καὶ
φιλοικτίρμονας γενέσθαι τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀδικουμέ- 10
νοις.'

6 Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Βρέν-
νον ἀσυμβάτως ἔχοντα, καὶ παρελθόντες εἰς τὸ Κλούσιον 268 S
ἐθάρρυνον καὶ παρώρμων τοὺς ἄνδρας ἐπεξελθεῖν τοῖς
f βαρβάροις μετ' αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐκείνων ἀλκὴν καταμα- 15
7 θεῖν εἴτε τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι θέλοντες. ἐκδρομῆς
δὲ τῶν Κλουσίνων καὶ μάχης παρὰ τὰ τείχη γενομένης,
εἷς τῶν Φαβίων, Κόιντος Ἄμβουστος, ἵππον ἔχων ἐξή-
λασεν ⟨ἐν⟩αντίος ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ καλῷ Γαλάτῃ, πολὺ
προϊππεύοντι τῶν ἄλλων, ἀγνοηθεὶς ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ τὴν 20
σύνοδον ὀξεῖαν γενέσθαι καὶ τὰ ὅπλα περιλάμποντα τὴν
8 ὄψιν ἀποκρύπτειν· ὡς δ' ἐπικρατήσας τῇ μάχῃ καὶ κατα-
137 βαλὼν ἐσκύλευε τὸν ἄνδρα, γνωρίσας ὁ Βρέννος αὐτὸν
ἐμαρτύρατο θεούς, ὡς παρὰ τὰ κοινὰ καὶ νενομισμένα
πᾶσιν ἀνθρώποις ὅσια καὶ δίκαια πρεσβευτοῦ μὲν ἥκον- 25
9 τος, πολέμια δ' εἰργασμένου. καταπαύσας δὲ τὴν μάχην
αὐτίκα, Κλουσίνους μὲν εἴα χαίρειν, ἐπὶ δὲ τὴν Ῥώμην
τὸν στρατὸν ἦγεν. οὐ βουλόμενος δὲ δόξαι τὴν ἀδικίαν
αὐτοῖς ὥσπερ ἀσμένοις γεγονέναι καὶ δεομένοις προφά-
σεως, ἔπεμπεν ἐξαιτῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τὸν ἄνδρα καὶ προ- 30
ῆγεν ἅμα σχολαίως.

[S(UMA=)Υ] 2 καὶ[1] om. Υ || 3 ὑμεῖς—οὐδὲ add. s. l. U | οὐδ'[2] Υ: οὔτε S || 7 τὸ S: διὰ τὸ Υ (νὴ Δία τὸ Sint.) || 9 μὴ καὶ Υ: καὶ μὴ S || 14. 15 τοὺς βαρβάρους Υ || 17 κλουσίων S || 19 ἐναντίος Cob.: ἀντίος || 23 ἄνδρα S (Num. 12): ἄνθρωπον Υ || 24 ἐπεμαρτύρατο Υ || 29 αὐτοῖς om. S || 30 ἔπεμψεν Υ | τὸν ἄνδρα S (cf. Dion. Hal.): om. Υ

18. Ἐν δὲ Ῥώμῃ τῆς βουλῆς συναχθείσης, ἄλλοι τε
234 L πολλοὶ τοῦ Φαβίου κατηγόρουν, καὶ τῶν ἱερέων οἱ καλού-
μενοι φιτιαλεῖς ἐνῆγον ἐπιθειάζοντες καὶ κελεύοντες τὸ b
τῶν πεπραγμένων ἄγος τὴν σύγκλητον εἰς ἕνα τὸν αἴτιον
5 τρέψασαν ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀφοσιώσασθαι. τούτους τοὺς 2
φιτιαλεῖς Πομπίλιος Νομᾶς, βασιλέων ἡμερώτατος γενό-
μενος καὶ δικαιότατος, κατέστησε φύλακας μὲν εἰρήνης,
ἐπιγνώμονας δὲ καὶ βεβαιωτὰς αἰτιῶν αἳ σὺν δίκῃ πό-
λεμον συνάπτουσι. τῆς δὲ βουλῆς ἐπὶ τὸν δῆμον ἀνενηγ- 3
10 καμένης τὸ πρᾶγμα, καὶ τῶν ἱερέων ὅμοια τοῦ Φαβίου
κατηγορούντων, οὕτω περιύβρισαν οἱ πολλοὶ τὰ θεῖα καὶ
κατεγέλασαν, ὥστε καὶ χιλίαρχον ἀποδεῖξαι τὸν Φάβιον
269 S μετὰ τῶν ἀδελφῶν. οἱ δὲ Κελτοὶ πυθόμενοι ταῦτα καὶ 4
χαλεπῶς φέροντες, οὐδὲν ἐμποδὼν ἐποιοῦντο τῆς σπου- c
15 δῆς, ἀλλ' ἐχώρουν ἅπαντι τάχει, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος
αὐτῶν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς παρασκευῆς καὶ βίαν
καὶ θυμὸν ἐκπεπληγμένων τῶν διὰ μέσου, καὶ τήν τε
χώραν ἀπολωλέναι πᾶσαν ἤδη καὶ τὰς πόλεις εὐθὺς ἀπο-
λεῖσθαι δοκούντων, παρ' ἐλπίδας οὐδὲν ἠδίκουν οὐδ' ἐλάμ-
20 βανον ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰς πόλεις ἐγγὺς
παρεξιόντες ἐβόων ἐπὶ τὴν Ῥώμην πορεύεσθαι καὶ μό-
νοις πολεμεῖν Ῥωμαίοις, τοὺς δ' ἄλλους φίλους ἐπίστα-
σθαι.

Τοιαύτῃ δὲ χρωμένων ὁρμῇ τῶν βαρβάρων, ἐξῆγον οἱ 5
25 χιλίαρχοι τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, πλήθει μὲν
οὐκ ἐνδεεῖς – ἐγένοντο γὰρ ὁπλῖται τετρακισμυρίων οὐκ d
ἐλάττους –, ἀνασκήτους δὲ τοὺς πολλοὺς καὶ τότε πρῶ-
τον ἁπτομένους ὅπλων. ἔτι δ' ἐξημέλητο τὰ τῶν θεῶν
29 αὐτοῖς, οὔτε καλλιερήσασιν οὔτε μάντεις ἃ πρὸ κινδύνου
235 L καὶ μάχης εἰκὸς ἦν ἐρομένοις. οὐδενὸς δ' ἧττον ἐπετά- 6

[S(UMA=)Υ] 3 φητιαλεῖς Υ; item l. 6 || 3. 4 τὸ τῶν πεπραγμένων Rei.: τὸ πεπραγμένον S τῶν πεπραγμένων Υ || 6 νουμᾶς Υ || 11 οἱ S: αὐτῶν οἱ Υ || 15 παντὶ Υ || 18 ἀπολέσθαι Υ || 20 ἀπὸ S: ἐκ Υ | παρὰ om. Υ || 27 ἐλάσσους Υ | δὲ τοὺς πολλοὺς Υ: δ' ἔχοντες πολλοὺς S δ' ἔχοντες τοὺς πολλοὺς H

ραττεν ἡ πολυαρχία τὰ πραττόμενα. καίτοι πρότερόν γε
καὶ πρὸς ἐλάττονας ἀγῶνας εἵλοντο πολλάκις μονάρχους,
οὓς δικτάτορας καλοῦσιν, οὐκ ἀγνοοῦντες ὅσον ἐστὶν εἰς
ἐπισφαλῆ καιρὸν ὄφελος μιᾷ χρωμένους γνώμῃ πρὸς ἀνυπ-
εύθυνον ἀρχὴν ἐν χερσὶ τὴν δίκην ἔχουσαν εὐτακτεῖν. 5
7 οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ Κάμιλλος ἀγνωμονηθεὶς ἔβλαψε τὰ
e πράγματα, τοῦ μὴ πρὸς χάριν μηδὲ κολακεύοντας ἄρ-
χειν φοβεροῦ γενομένου. προελθόντες οὖν ἀπὸ τῆς πό-
λεως σταδίους ἐνενήκοντα παρὰ τὸν Ἀλίαν ποταμὸν
ηὐλίσθησαν, οὐ πόρρω τοῦ στρατοπέδου τῷ Θύβριδι 10
8 συμφερόμενον. ἐνταῦθα δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιφανέντων,
αἰσχρῶς ἀγωνισάμενοι δι' ἀταξίαν ἐτράποντο, καὶ τὸ
μὲν ἀριστερὸν κέρας εὐθὺς ἐμβαλόντες εἰς τὸν ποταμὸν
οἱ Κελτοὶ διέφθειραν, τὸ δὲ δεξιὸν ὑπεκκλῖναν τὴν ἐπι-
φορὰν ἐκ τοῦ πεδίου πρὸς τοὺς λόφους ἧττον ἐξεκόπη, 15
9 καὶ διεξέπεσον ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολλοί. τοῖς 270 S
f δ' ἄλλοις, ὅσοι τῶν πολεμίων ἀπειπόντων πρὸς τὸν φό-
νον ἐσώθησαν, εἰς Βηίους αἱ φυγαὶ διὰ νυκτὸς ἦσαν,
ὡς τῆς Ῥώμης οἰχομένης καὶ τῶν ἐκεῖ πάντων ἀπολω-
λότων. 20

19. Ἐγένετο δ' ἡ μάχη μετὰ τροπὰς θερινὰς περὶ
τὴν πανσέληνον, ᾗ καὶ πρότερον ἡμέρᾳ μέγα πάθος συν-
έβη τὸ περὶ τοὺς Φαβίους· τριακόσιοι γὰρ ἐκ τοῦ γέ-
2 νους ἄνδρες ὑπὸ Τυρρηνῶν ἀνῃρέθησαν. ἐκράτησε δὲ τὴν
ἡμέραν ἀπὸ τῆς δευτέρας ἥττης Ἀλιάδα μέχρι νῦν καλεῖ- 25
3 σθαι διὰ τὸν ποταμόν. περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴτε 236 L
138 χρὴ τίθεσθαί τινας, εἴτε [μὴ] ὀρθῶς Ἡράκλειτος ἐπέ-

21 mor. 269e, f Liv. 6, 1, 11 Varro l. l. 6, 32 Cic. Att. 9, 5, 2 Gell. 5, 17, 2 Fest. p. 278 M. = 348 L. Paul. Fest. p. 7 M. = 6 L. Ovid. Ib. 217

[S(UMA=)Υ] 3 εἰς om. U || 7 κολακεύοντος Υ || 9 ἀλίαν Υ: ἀδρίαν (ι postea additum) S[r] ἀλίαν S[m] || 10 θύβριδι H: θύβρι S θύμβριδι Υ, cf. Fab. 1, 2 || 14 διέφθειρον S | τὴν ἐπιφορὰν om. S || 15 ἐκόπη S || 16 πολλοὶ ex λοιποὶ corr. S, cf. Them. p. 158, 7 v. l. || 18 αἱ Υ: καὶ S || 21 μετὰ S: περὶ Υ || 24 ἄνδρες om. Υ || 27 μὴ del. Rei.

πληξεν Ἡσιόδῳ, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιουμένῳ τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοοῦντι φύσιν ἡμέρας ἁπάσης μίαν οὖσαν, ἑτέρωθι (fr. p. 141 Bernard.) διηπόρηται. τῇ δ' ὑποκει- 4
μένῃ γραφῇ τὸ μνημονεῦσαι παραδειγμάτων ὀλίγων ἴσως
5 ἂν ἁρμόσειε. τοῦτο μὲν τοίνυν Βοιωτοῖς Ἱπποδρομίου μηνός, ὡς δ' Ἀθηναῖοι καλοῦσιν Ἑκατομβαιῶνος, ἱσταμένου πέμπτῃ δύο λαβεῖν συνέβη νίκας ἐπιφανεστάτας, αἷς τοὺς Ἕλληνας ἠλευθέρωσαν, τήν τε περὶ Λεῦκτρα καὶ τὴν ἐπὶ Κερησσῷ, ταύτης πρότερον ἔτεσι πλείοσιν
10 ἢ διακοσίοις, ὅτε Λατταμύαν καὶ Θεσσαλοὺς ἐνίκησαν·
τοῦτο δ' αὖ πάλιν Πέρσαι μηνὸς Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ 5 b
μὲν ἐν Μαραθῶνι, τρίτῃ δ' ἐν Πλαταιαῖς ἅμα καὶ περὶ Μυκάλην ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πέμπτῃ δὲ φθίνοντος ἐν Ἀρβήλοις. οἱ ⟨δ'⟩ Ἀθηναῖοι καὶ τὴν περὶ Νά- 6
15 ξον ἐνίκων ναυμαχίαν, ἧς Χαβρίας ἐστρατήγει, τοῦ Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν πανσέληνον, ἐν δὲ Σαλαμῖνι περὶ τὰς εἰκάδας, ὡς ἡμῖν ἐν τῷ Περὶ ἡμερῶν (fr. p. 141 Bernard.) ἀποδέδεικται. ἐνήνοχε δὲ καὶ ὁ Θαργηλιὼν μὴν 7
τοῖς βαρβάροις ἐπιδήλους ἀτυχίας· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος
20 ἐπὶ Γρανικῷ τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς Θαργηλιῶνος ἐνίκησε, καὶ Καρχηδόνιοι περὶ Σικελίαν ὑπὸ Τιμολέοντος
271 S ἡττῶντο τῇ ἑβδόμῃ φθίνοντος, περὶ ἣν δοκεῖ καὶ τὸ c
Ἴλιον ἁλῶναι, τοῦ Θαργηλιῶνος, ὡς Ἔφορος (FGrH
237 L 70 F 226) καὶ Καλλισθένης (FGrH 124 F 10 b) καὶ Δα-
25 μάστης (FGrH 5 F 7) καὶ Μάλακος (FGrH 81 F 74; 552) ἱστορήκασιν. ἔμπαλιν δ' ὁ Μεταγειτνιών, ὃν Βοιωτοὶ 8
Πάνημον καλοῦσι, τοῖς Ἕλλησιν οὐκ εὐμενὴς γέγονε. τούτου γὰρ τοῦ μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ τὴν ἐν Κρανῶνι μάχην

18 cf. Aelian. v. h. 2, 25 || 25 Jacoby l. c. neglegit v. l. μάλακος

[S(UMA=)Υ] 3 ἑτέρωθι] ἐν ἑτέρῳ S^m || 5 μέντοι νῦν S: μὲν Υ || 8 αἷς Υ: αἳ S | λεύκτραν U || 9 Κερησσῷ Palmer: γεραιστῷ (ι in S fort. postea additum) | ταύτης Υ: τῆς S || 10 διακοσίοις] ἑκατὸν Xy. | λατταμύην S, cf. mor. 866 f || 12 ἐν¹ om. Υ | ἅμα Υ: ἀλλὰ S || 14 οἱ om. Υ | ⟨δ'⟩ Anon. | καὶ om. Υ || 19 ἐπιδήλως Υ || 23 τοῦ om. Υ || 25 μάλακος S: φύλαρχος Υ || 26 ἔμπαλιν S: ἀνάπαλιν Υ || 27 πάνεμον Υ | τοῖς om. Υ

ἡττηθέντες ὑπ' Ἀντιπάτρου τελέως ἀπώλοντο, καὶ πρότερον ἐν Χαιρωνείᾳ μαχόμενοι πρὸς Φίλιππον ἠτύχησαν.
9 *τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας ταύτης ἐν τῷ Μεταγειτνιῶνι κατὰ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν οἱ μετ' Ἀρχιδάμου διαβάντες εἰς τὴν*
d *Ἰταλίαν ὑπὸ τῶν ἐκεῖ βαρβάρων διεφθάρησαν. Καλχηδόνιοι δὲ τὴν ἐνάτην φθίνοντος ὡς τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἀτυχημάτων αὐτοῖς ἀεὶ φέρουσαν παραφυλάττουσιν.* 5
10 *οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι περὶ τὸν τῶν μυστηρίων καιρὸν αὖθις Θῆβαί τε κατεσκάφησαν ὑπ' Ἀλεξάνδρου, καὶ μετὰ ταῦτα φρουρὰν Ἀθηναῖοι Μακεδόνων ἐδέξαντο περὶ αὐτὴν τὴν εἰκάδα τοῦ Βοηδρομιῶνος ᾗ τὸν μυστικὸν Ἴακχον ἐξάγουσιν.* 10
11 *ὁμοίως δὲ Ῥωμαῖοι τῆς αὐτῆς ἡμέρας πρότερον μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μετὰ Καιπίωνος ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστερον δὲ Λευκόλλου στρατηγοῦντος Ἀρμενίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν. Ἄτταλος δ' ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήιος Μᾶγνος ἐν τοῖς αὐτῶν γενεθλίοις* 15
e *ἀπέθανον, καὶ ὅλως ἐστὶ πολλοὺς ἐπ' ἀμφότερα ταῖς*
12 *αὐταῖς χρησαμένους ἀποδεῖξαι περιόδοις. ἀλλὰ Ῥωμαίοις αὕτη μία τῶν μάλιστα ἀποφράδων ἐστί, καὶ διὰ ταύτην ἑκάστου μηνὸς ἕτεραι δύο, τῆς πρὸς τὸ συμβὰν εὐλαβείας καὶ δεισιδαιμονίας ἐπὶ πλέον ὥσπερ εἴωθε ῥυείσης.* 20 238 L
ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ Περὶ αἰτίων Ῥωμαϊκῶν (mor. **269e**) *ἐπιμελέστερον εἴρηται.*

20. *Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐκείνην εἰ μὲν εὐθὺς ἐπηκολούθησαν οἱ Γαλάται τοῖς φεύγουσιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσε τὴν Ῥώμην ἄρδην ἀναιρεθῆναι καὶ πάντας ἀπολέσθαι τοὺς ἐν αὐτῇ καταληφθέντας· τοσοῦτον οἱ φεύγοντες* 25 272 S

5 Eustath. comm. in Dionys. Per. 803 || **10** Plut. Phoc. 28, 2sq. et ibi l. l. || **14** Plut. Luc. 27, 8sq. || **15** Plut. Pomp. 79, 5 mor. 717c || Cap. 20 Zon. 7, 23 Liv. 5, 39–40

[S(UMA=)Υ] **4** *τὴν* om. Υ || **5** *Καρχηδόνιοι*: em. Unger || **13** *τὸ* om. S | *καιπίωνος* Xy.: *σκεπίωνος* S *σκηπίωνος* Υ | *κίμβρωνος καὶ σκιπίωνος* S[m] || **14** *λευκόλλου* S: *λευκούλλου* Υ, cf. Luc. 1, 1 || **16** *ἑαυτῶν* Υ || **19** *μάλιστα* om. Υ | *δι' αὐτὴν* Υ || **21** *πλεῖον* Υ || **22** *οὖν* om. Υ || **23** *εἴρηται* S: *διείρηται* Υ || **27** *καταλειφθέντας* Υ S²

ἐνειργάζοντο δεῖμα τοῖς ὑποδεχομένοις, καὶ τοσαύτης f
πάλιν ἀνεπίμπλαντο ταραχῆς καὶ παραφροσύνης. νυνὶ 2
δ' ἀπιστίᾳ τοῦ μεγέθους τῆς νίκης οἱ βάρβαροι καὶ πρὸς
εὐπάθειαν ἐκ τοῦ περιχαροῦς ἅμα καὶ νεμήσεις τῶν
5 *ἑαλωκότων ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρημάτων τραπόμενοι,*
τῷ μὲν ἐκπίπτοντι τῆς πόλεως ὄχλῳ ῥᾳστώνην φυγῆς
παρέσχον, ἐλπίσαι δ' ἔτι καὶ παρασκευάσασθαι τοῖς ὑπο-
μένουσι. τὴν γὰρ ἄλλην πόλιν προέμενοι, τὸ Καπιτώλιον 3
ἐφράξαντο βέλεσι καὶ διατειχίσμασιν. ἐν πρώτοις δὲ τῶν
10 *ἱερῶν ἃ μὲν εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνεσκευάσαντο, τὰ δὲ*
τῆς Ἑστίας αἱ παρθένοι μετὰ τῶν ἱερέων ἔφευγον ἁρπα- 139
σάμεναι. καίτοι τινὲς οὐδὲν εἶναι τὸ φρουρούμενον ὑπ' αὐ- 4
τῶν ἕτερον ἢ τὸ πῦρ ἄφθιτον ἱστοροῦσι, Νομᾶ τοῦ βα-
σιλέως καταστήσαντος ὡς ἀρχὴν ἁπάντων σέβεσθαι. κι-
15 *νητικώτατον γὰρ ἐν τῇ φύσει τοῦτο· κίνησις δέ τις ἢ*
σύν τινι κινήσει πάντως ἡ γένεσις· τὰ δ' ἄλλα τῆς ὕλης
μόρια θερμότητος ἐπιλειπούσης ἀργὰ κείμενα καὶ νεκροῖς
ἐοικότα ποθεῖ τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν ὡς ψυχήν, καὶ
προσελθούσης ἁμῶς γέ πως ἐπὶ τὸ δρᾶν τι καὶ πάσχειν
20 *τρέπεται. τοῦτ' οὖν ἅτε δὴ περιττὸν ἄνδρα τὸν Νομᾶν* 5
239 L *καὶ λόγον ἔχοντα ταῖς Μούσαις συνεῖναι διὰ σοφίαν ἐξο-* b
σιῶσαι καὶ φρουρεῖν ἀκοίμητον ἐν εἰκόνι τῆς τὰ πάντα
κοσμούσης ἀιδίου δυνάμεως. οἱ δὲ τὸ μὲν πῦρ ὥσπερ
παρ' Ἕλλησι πρὸ ἱερῶν αἴθεσθαι καθάρσιον, ἄλλα δὲ
25 *τὰ ἐντὸς ἀθέατα κρύπτεσθαι πᾶσι, πλὴν ταῖς παρθένοις*
ταύταις ἃς Ἑστιάδας ἐπονομάζουσι. καὶ πλεῖστος μὲν 6
λόγος κατέχει τὸ Τρωικὸν ἐκεῖ Παλλάδιον ἀποκεῖσθαι

12 Plut. Num. 9 ‖ 23 Dion. Hal. 1, 69, 2. 2, 66, 3

[S(UMA=)Υ] **1** *δεῖμα* Υ: *τὸ δεῖμα* S ‖ **2** *ἐνεπίμπλαντο* Υ ‖ **3** *οἱ βάρβ. τῆς νίκης*: trp. Cob. ‖ **10** *παρεσκευάσαντο* S[m] ‖ **10. 11** *τὰ δὲ τῆς* S: *τὸ δὲ πῦρ τῆς* Υ ‖ **11** *ἱερέων* S: *ἱερῶν* Υ | *ἔφευγον* om. Υ ‖ **13** *τὸ* om. Υ ‖ **16** *τινι* om. Υ ‖ **17** *ἐπιλιπούσης* Υ ‖ **20** *περιττὸν* ΥS[2]: *περὶ τὸν* S[1] ‖ **22** *τὰ* om. S ‖ **24** *αἴθεσθαι* M *αἴ+θεσθαι* U: *αἰσθέσθαι* A[1] *τίθεσθαι* SA[2] ‖ **25. 26** *ταύταις ταῖς παρθένοις* Υ ‖ **27** *κατέχει* Sch.: *κατεῖχε* | *ἐκεῖ* Cob.: *ἐκεῖνο* | *παλλάδειον* S

δι' Αἰνείου κομισθὲν εἰς Ἰταλίαν· εἰσὶ δ' οἱ τὰ Σαμοθρᾴκια μυθολογοῦντες Δάρδανον μὲν εἰς Τροίαν ἐξενεγκάμενον ὀργιάσαι καὶ καθιερῶσαι κτίσαντα τὴν πόλιν, c *Αἰνείαν δὲ περὶ τὴν ἅλωσιν ἐκκλέψαντα διασῶσαι μέχρι* 273 S 7 *τῆς ἐν Ἰταλίᾳ κατοικήσεως. οἱ δὲ προσποιούμενοί τι* 5 *πλέον ἐπίστασθαι περὶ τούτων δύο φασὶν οὐ μεγάλους ἀποκεῖσθαι πίθους, [ὧν] τὸν μὲν ἀνεῳγότα καὶ κενόν, τὸν δὲ πλήρη καὶ κατασεσημασμένον, ἀμφοτέρους δὲ* 8 *ταῖς παναγέσι μόναις παρθένοις ὁρατούς. ἄλλοι δὲ τούτους διεψεῦσθαι νομίζουσι τῷ τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν* 10 *τότε τὰς κόρας ἐμβαλούσας εἰς πίθους δύο κρύψαι κατὰ γῆς ὑπὸ τὸν νεὼν τοῦ Κυρίνου, καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον* d *ἔτι καὶ νῦν τῶν Πίθων φέρεσθαι τὴν ἐπωνυμίαν.*

21. *Τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα τῶν ἱερῶν αὗται λαβοῦσαι φυγῇ παρὰ τὸν ποταμὸν ἐποιοῦντο τὴν ἀπο-* 15 *χώρησιν. ἐνταῦθα Λεύκιος Ἀλβίνιος ἀνὴρ δημοτικὸς ἐν τοῖς φεύγουσιν ἔτυχε τέκνα νήπια καὶ γυναῖκα μετὰ χρη-* 2 *μάτων ἀναγκαίων ἐφ' ἁμάξης ὑπεκκομίζων. ὡς δ' εἶδε* 240 L *τὰς παρθένους, ἐν τοῖς κόλποις φερούσας τὰ τῶν θεῶν ἱερά, θεραπείας ἐρήμους παραπορευομένας καὶ κακοπα-* 20 *θούσας, ταχὺ τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν παίδων καὶ τῶν χρημάτων καθελὼν ἀπὸ τῆς ἁμάξης, ἐκείναις παρέδωκεν ἐπιβῆναι καὶ διαφυγεῖν εἴς τινα τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.* e 3 *τὴν μὲν οὖν Ἀλβινίου πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν καὶ τιμὴν ἐν τοῖς ἐπισφαλεστάτοις καιροῖς ἐκφανῆ γενομένην οὐκ* 25 4 *ἄξιον ἦν ἀμνημόνευτον παρελθεῖν. οἱ δὲ τῶν ἄλλων θεῶν ἱερεῖς οἵ τε γηραιοὶ τῶν ὑπατικῶν καὶ θριαμβικῶν ἀνδρῶν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπέμειναν, ἱερὰς δὲ*

5 Varro l. l. 5, 157 Fest. Pauli 69, 8 Serv. Aen. 6, 238 Liv. 5, 40, 8 || Cap. 21 Zon. 7, 23 Liv. 5, 40—41 Val. Max. 1, 1, 10 Flor. 1, 7 (13)

[S(UMA=)Υ] **1** *δι'* Υ: *ὑπ'* S || **4** *περὶ* Υ: *ὑπὸ* S || **5.6** *πλέον ἐπίστασθαί τι* Υ || **7** *ὧν* del. Rei. | *τὸν μὲν* Υ: *τὸν μὲν ἕνα* S || **9** post *ὁρατοὺς* add. *εἶναι* Υ || **12** *τῆς γῆς* S | *νεὼ* S | *κυρρίνου* U || **13** *πιθίσκων* Cor. *(Doliola)* || **15** *ἀναχώρησιν* Υ || **16** *ἀλβῖνος* Υ || **24** *ἀλβίνου* Υ || **25** *ἐπιφανεστάτοις* S

καὶ λαμπρὰς ἀναλαβόντες ἐσθῆτας, ἐξηγουμένου Φαβίου
τοῦ ἀρχιερέως, ἐπευξάμενοι τοῖς θεοῖς, ὡς ἑαυτοὺς ὑπὲρ
τῆς πατρίδος τῷ δαίμονι καθιεροῦντες, ἐπὶ τῶν ἐλεφαν-
τίνων δίφρων ἐν ἀγορᾷ καθῆντο κεκοσμημένοι, τὴν ἐπι-
5 οῦσαν τύχην ὑπομένοντες.

22. Τρίτῃ δ' ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Βρέννος f
ἐπὶ τὴν πόλιν ἄγων τὸ στράτευμα, καὶ τάς τε πύλας
274 S εὑρὼν ἀνεῳγμένας καὶ τὰ τείχη φυλάκων ἔρημα, πρῶτον
μὲν ἔδεισεν ἐνέδραν καὶ λόχον, ἀπιστῶν οὕτω παντάπασιν
10 ἀπειρηκέναι τοὺς Ῥωμαίους. ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθές, 2
εἰσελάσας διὰ τῆς Κολλίνης πύλης ἔσχε τὴν πόλιν, ἑξή-
κοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πλείονα βραχεῖ χρόνον ἀπὸ
τῆς κτίσεως ἔχουσαν, εἴ τῳ πιστὸν ἀποσῴζεσθαί τινα
τῶν χρόνων ἀκρίβειαν, οἷς καὶ περὶ νεωτέρων ἄλλων
15 ἀμφισβήτησιν ἡ σύγχυσις ἐκείνη παρέσχε. τοῦ μέντοι
241 L πάθους αὐτοῦ καὶ τῆς ἁλώσεως ἔοικεν ἀμυδρά τις εὐθὺς
εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμη διελθεῖν. Ἡρακλείδης γὰρ ὁ Πον- 3 **140**
τικὸς (fr. 102 Wehrli) οὐ πολὺ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπο-
λειπόμενος ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς συντάγματί φησιν ἀπὸ
20 τῆς ἑσπέρας λόγον κατασχεῖν, ὡς στρατὸς ἐξ Ὑπερβο-
ρέων ἐλθὼν ἔξωθεν ᾑρήκοι πόλιν Ἑλληνίδα Ῥώμην,
ἐκεῖ που συνῳκημένην περὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. οὐκ
ἂν οὖν θαυμάσαιμι μυθώδη καὶ πλασματίαν ὄντα τὸν
Ἡρακλείδην ἀληθεῖ λόγῳ τῷ περὶ τῆς ἁλώσεως ἐπι-
25 κομπάσαι τοὺς Ὑπερβορέους καὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν.
Ἀριστοτέλης δ' ὁ φιλόσοφος (fr. 568) τὸ μὲν ἁλῶναι τὴν 4
πόλιν ὑπὸ Κελτῶν ἀκριβῶς δῆλός ἐστιν ἀκηκοώς, τὸν
δὲ σώσαντα Λεύκιον εἶναί φησιν· ἦν δὲ Μᾶρκος, οὐ b
Λεύκιος, ὁ Κάμιλλος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰκασμῷ λέλεκται.

Cap. 22 Diod. 14, 115 Zon. 7, 23 Liv. 5, 41 Val. Max. 3, 2, 7 Flor. 1, 7 (13) lib. de vir. ill. 23

[S(UMA=)Υ] **4** *ἐκάθηντο* libri, Zon.: em. Sint. || **7** *ἄγων ἐπὶ τὴν πόλιν* Υ || **9** *λόχον* S: *δόλον* Υ || **11** *ἔσχε* S^{r}: *εἷλε* S^{m} Υ | *πόλιν* S: *ῥώμην* Υ || **12** *βραχεῖ* S^{1}: *βραχὺν* Υ S^{2} || **15** *ἀμφισβήτησις* U || **19** *συγγράμματί* S^{m} Υ || **22** *κατῳκημένην* Υ *κατωκειμένην* S^{m} || **24** *τῷ* om. S || **25** *θάλατταν* Υ || **28** *μάρκιος* Υ

5 *Κατασχὼν δὲ τὴν Ῥώμην ὁ Βρέννος τῷ μὲν Καπιτω-*
λίῳ φρουρὰν περιέστησεν, αὐτὸς δὲ καταβαίνων δι᾽ ἀγο-
ρᾶς ἐθαύμαζε τοὺς προκαθημένους ἄνδρας ἐν κόσμῳ καὶ
σιωπῇ θεώμενος, ὡς οὔθ᾽ ὑπεξανέστησαν ἐπιόντων πο-
λεμίων οὔτ᾽ ὄψιν ἢ χρόαν ἔτρεψαν, ἀλλὰ ῥᾳθύμως καὶ 5
ἀδεῶς ἐγκεκλιμένοι τοῖς σκίπωσιν, οὓς ἐφόρουν, καὶ
6 *προσβλέποντες ἀλλήλοις ἡσύχαζον. ἦν οὖν θαῦμα τοῖς*
Γαλάταις πρὸς τὴν ἀτοπίαν, καὶ πολὺν χρόνον ὀκνοῦντες
c *ἅψασθαι καὶ προσελθεῖν ὡς κρείττοσι διηπόρουν. ἐπεὶ*
δὲ τολμήσας τις ἐξ αὐτῶν ἐγγὺς παρέστη Παπειρίῳ 10
Μανίῳ καὶ προσαγαγὼν τὴν χεῖρα πρᾴως ἥψατο τοῦ 275 S
γενείου καὶ κατῆγε τὴν ὑπήνην βαθεῖαν οὖσαν, ὁ μὲν
Παπείριος τῇ βακτηρίᾳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πατάξας συν-
έτριψεν, ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνον σπασάμενος τὴν μάχαιραν 242 L
7 *ἀπέκτεινεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνῄρουν προσ-* 15
πεσόντες, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοις ἐπιτύχοιεν διεχρῶντο,
καὶ τὰς οἰκίας ἐπόρθουν ἐφ᾽ ἡμέρας πολλὰς ἄγοντες
d *καὶ φέροντες, εἶτα κατεπίμπρασαν καὶ κατέσκαπτον,*
ὀργιζόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ Καπιτώλιον, ὅτι καλούντων
αὐτῶν οὐχ ὑπήκουον, ἀλλὰ καὶ προσβάλλουσι πληγὰς 20
8 *ἔδοσαν ἀπὸ τοῦ διατειχίσματος ἀμυνόμενοι. διὰ ταῦτα*
μὲν οὖν ἐλυμήναντο τὴν πόλιν καὶ προσδιέφθειραν τοὺς
ἁλισκομένους, ὁμοίως μὲν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὁμοίως
δὲ καὶ πρεσβύτας καὶ παῖδας.

23. *Τῆς δὲ πολιορκίας μῆκος λαμβανούσης, ἐπισιτι-* 25
σμοῦ τοῖς Γαλάταις ἔδει, καὶ διελόντες αὑτοὺς οἱ μὲν
τῷ βασιλεῖ παραμένοντες ἐφρούρουν τὸ Καπιτώλιον, οἱ
e *δὲ τὴν χώραν περιιόντες ἐλεηλάτουν καὶ τὰς κώμας*
ἐπόρθουν προσπίπτοντες, οὐχ ὁμοῦ πάντες, ἄλλοι δ᾽ ἄλλῃ

Cap. 23 Zon. 7, 23 Liv. 5, 43—45

[S(UMA=)Υ] **6** *ἐφόρουν* S: *ἔφερον* Υ ‖ **11** *μανίῳ* S: *μαρίω* Υ (*M. Papirius* Livius) ‖ **14** *ἐκεῖνον* h. l. omisit, post *ἀπέκτεινεν* add. Υ ‖ **16** *ὅσοις* Steph.: *οἷς* S *ὅσους* Υ ‖ **18** *κατεπίπρασαν* U *κατεμπίπρασαν* A ‖ **20** *ὑπήκοον* S ‖ **22** *οὖν* om. S | *προσδιέφθειρον* Υ ‖ **24** *καὶ*[1] om. S ‖ **26** *ἑαυτοὺς* Υ ‖ **28** *ἐπιόντες* S[r]

καθ' ἡγεμονίας καὶ συντάγματα, τῷ μέγα φρονεῖν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων καὶ δεδιέναι μηδὲν ἀποσκιδνάμενοι. τὸ δὲ πλεῖστον αὐτῶν καὶ μάλιστα συντεταγμένον ἐχώρει 2 πρὸς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν, ἐν ᾗ διέτριβε Κάμιλλος ἀρ-
5 γῶν ταῖς πράξεσι μετὰ τὴν φυγὴν καὶ ἰδιωτεύων, ἐλπίδας δὲ λαμβάνων καὶ διαλογισμοὺς οὐχὶ τὸ λαθεῖν καὶ διαφυγεῖν τοὺς πολεμίους ἀγαπῶντος ἀνδρός, ἀλλ' ὅπως εἰ παραγένοιτο καιρὸς ἀμυνεῖται σκοποῦντος. διὸ καὶ 3 τοὺς Ἀρδεάτας ὁρῶν πλήθει μὲν ἱκανοὺς ὄντας, ἐνδεεῖς f
10 δὲ τόλμης δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν τῶν στρατηγῶν, ἐνέβαλε λόγον εἰς τοὺς νέους πρῶτον, ὡς οὐ χρὴ τὴν
243 L Ῥωμαίων ἀτυχίαν ἀνδρείαν Κελτῶν νομίζειν, οὐδ' ἃ κακῶς φρονήσασι συνέβη παθεῖν ἐκείνοις ἔργα τῶν οὐδὲν
276 S εἰς τὸ νικῆσαι παρασχόντων, ἀλλὰ τύχης ἐπίδειξιν ἡγεῖ-
15 σθαι. καλὸν μὲν οὖν εἶναι καὶ διὰ κινδύνων ἀπώσασθαι 4 πόλεμον ἀλλόφυλον καὶ βαρβαρικόν, ᾧ τοῦ κρατεῖν πέρας ὥσπερ τῷ πυρὶ διαφθαρῆναι τὸ νικώμενον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θαρροῦσι καὶ προθυμουμένοις αὐτοῖς ἀκίνδυνον ἐν καιρῷ τὴν νίκην παρέξειν. τούτους τοὺς λό- 5
20 γους τῶν νέων δεξαμένων, ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ᾔει καὶ τοὺς προβούλους τῶν Ἀρδεατῶν ὁ Κάμιλλος. ὡς δὲ κἀ- 141 κείνους συνέπεισεν, ὥπλισε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας καὶ συνεῖχε τοῦ τείχους ἐντός, ἀγνοεῖσθαι βουλόμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων. ἐπεὶ δὲ τὴν χώραν ἱππασά- 6
25 μενοι καὶ βαρεῖς ὄντες ὑπὸ πλήθους τῶν ἀγομένων καὶ φερομένων ἀμελῶς καὶ ὀλιγώρως ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσαν, ἐκ δὲ τούτου νὺξ ἐπῆλθε μεθύουσιν αὐτοῖς καὶ σιωπὴ κατέσχε τὸ στρατόπεδον, πυθόμενος ταῦτα παρὰ τῶν κατασκόπων ὁ Κάμιλλος ἐξῆγε τοὺς Ἀρδεά-
30 τας, καὶ διεξελθὼν καθ' ἡσυχίαν τὸν μεταξὺ τόπον, περὶ μέσας νύκτας προσέμειξε τῷ χάρακι, κραυγῇ τε b χρώμενος πολλῇ καὶ ταῖς σάλπιγξι πανταχόθεν ἐκταράτ-

[S(UMA=)Υ] 1 σύνταγμα S ‖ 2 μηδένα S ‖ 7 ἀνδρὸς S: τοῦ ἀνδρὸς Υ ‖ 12 ὀνομάζειν (α ex ι corr.) S ‖ 18 γρ ἀκινδύνως S^m ‖ 22 πάντας om. S ‖ 30 διελθὼν Υ ‖ 31 μέσας S: μέσας τὰς Υ

των ἀνθρώπους κακῶς ὑπὸ μέθης καὶ μόγις ἐκ τῶν
7 ὕπνων ἀναφέροντας πρὸς τὸν θόρυβον. ὀλίγοι μὲν οὖν
ἀνανήψαντες ἐν τῷ φόβῳ καὶ διασκευασάμενοι τοὺς περὶ
τὸν Κάμιλλον ὑπέστησαν, ὥστ' ἀμυνόμενοι πεσεῖν· τοὺς
δὲ πλείστους ἔτι κρατουμένους ὕπνῳ καὶ οἴνῳ κατα- 5
λαμβάνοντες ἀόπλους ἀπέκτεινον. ὅσοι δὲ νυκτὸς ἀπέ-
δρασαν ἐκ τοῦ χάρακος οὐ πολλοί, τούτους μεθ' ἡμέραν
σποράδας ἐν τῇ χώρᾳ διαφερομένους ἐπελαύνοντες ἱπ- 244 L
πεῖς διέφθειρον.

24. Ἡ δὲ φήμη ταχὺ διαγγέλλουσα τὴν πρᾶξιν ἐπὶ 10
c τὰς πόλεις, ἐξεκαλεῖτο πολλοὺς τῶν ἐν ἡλικίᾳ συνιστα-
μένους, μάλιστα δὲ Ῥωμαίων ὅσοι διαφυγόντες ἐκ τῆς
ἐπ' Ἀλίᾳ μάχης ἐν Βηίοις ἦσαν, καὶ ὠδύροντο κατὰ
σφᾶς αὐτούς· 'οἷον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ὁ δαίμων ἀφε-
λόμενος Ἀρδεάτας ἐκόσμησε τοῖς Καμίλλου κατορθώμα- 277 S
σιν, ἡ δὲ γειναμένη καὶ θρέψασα τοιοῦτον ἄνδρα πόλις 15
2 οἴχεται καὶ ἀπόλωλεν. ἡμεῖς δ' ἀπορίᾳ στρατηγῶν ἀλ-
λότρια τείχη περιβαλόμενοι καθήμεθα προέμενοι τὴν
Ἰταλίαν. φέρε πέμψαντες Ἀρδεάτας ἀπαιτῶμεν τὸν αὑ-
τῶν στρατηγόν, ἢ λαβόντες αὐτοὶ τὰ ὅπλα πρὸς ἐκεῖνον 20
d βαδίζωμεν. οὐκέτι γάρ ἐστι φυγὰς οὐδ' ἡμεῖς πολῖται,
πατρίδος οὐκ οὔσης, ἀλλὰ κρατουμένης ὑπὸ τῶν πολε-
3 μίων.' ταῦτ' ἔδοξε, καὶ πέμψαντες ἐδέοντο τοῦ Καμίλλου
δέχεσθαι τὴν ἀρχήν. ὁ δ' οὐκ ἔφη πρότερον ἢ τοὺς ἐν
τῷ Καπιτωλίῳ πολίτας ἐπιψηφίσασθαι κατὰ τὸν νόμον· 25
ἐκείνους γὰρ ἡγεῖσθαι πατρίδα σῳζομένους, καὶ κελεύ-
ουσι μὲν ὑπακούσειν προθύμως, ἀκόντων δὲ μηδὲν πο-
4 λυπραγμονήσειν. τῆς μὲν οὖν εὐλαβείας καὶ καλοκαγα-
θίας τὸν Κάμιλλον ἐθαύμασαν, ἦν δ' ἀπορία τοῦ ταῦτα

Cap. 24 Zon. 7, 23 Liv. 5, 46 || 23 Cass. Dio fr. 25, 7 Boiss.

[S(UMA=)Υ] 1 μόλις Υ || 6 ἀνόπλους Υ | ἔκτεινον Υ || 12 ἐκ SMA: ἐπὶ U || 13 ἀλία s. s. m. 2 Palat. 2: ἀλβανία SΥ || 16 θρεψαμένη Υ || 18 περιβαλλόμενοι: em. Rei. || 19 ἑαυτῶν Υ || 20 τὰ ὅπλα αὐτοὶ Υ || 21 οὐδ' S: οὐθ' Υ || 27 ὑπακούειν: em. Cor.

διαγγελοῦντος εἰς τὸ Καπιτώλιον, μᾶλλον δ' ὅλως ἀδύνατον ἐδόκει, τῶν πολεμίων ἐχόντων τὴν πόλιν, ἄγγελον εἰς τὴν ἀκρόπολιν παρεισελθεῖν.

25. Ἦν δέ τις ἐν τοῖς νέοις Πόντιος Κομίνιος, τῶν
245 L μέσων κατὰ γένος πολιτῶν, δόξης δὲ καὶ τιμῆς ἐραστής. e
5 οὗτος ὑπέστη τὸν ἆθλον ἑκούσιος, καὶ γράμματα μὲν 2
οὐκ ἔλαβε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μὴ ληφθέντος αὐτοῦ φωράσωσιν οἱ πολέμιοι δι' αὐτῶν τοῦ Καμίλλου τὴν διάνοιαν, ἐσθῆτα δὲ φαύλην ἔχων καὶ φελλοὺς ὑπ' αὐ-
10 τῇ κομίζων, τὴν μὲν ἄλλην ὁδὸν ἡμέρας ἀδεῶς διῆλθεν, ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως γενόμενος ἤδη σκοταῖος, ἐπεὶ κατὰ γέφυραν οὐκ ἦν τὸν ποταμὸν περᾶσαι τῶν βαρβάρων παραφυλαττόντων, τὴν μὲν ἐσθῆτα τῇ κεφαλῇ περισπειράσας, οὐ πολλὴν οὖσαν οὐδὲ βαρεῖαν, τοῖς δὲ φελλοῖς f
15 ἐφεὶς τὸ σῶμα καὶ συνεπικουφίζων ⟨ἐν⟩ τῷ περαιοῦσθαι, πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβη, καὶ παραλλάττων ἀεὶ τοὺς ἐγρη- 3
γορότας, τοῖς φέγγεσι καὶ τῷ θορύβῳ τεκμαιρόμενος,
278 S ἐβάδιζε πρὸς τὴν Καρμεντίδα πύλην· ᾗ πλείστην εἶχεν ἡσυχίαν, καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν ὄρθιος ὁ τοῦ Καπιτω-
20 λίου λόφος ἀνέστηκε καὶ πέτρα κύκλῳ πολλὴ καὶ τραχεῖα περιπέφυκε· δι' ἧς ἀνέβη λαθὼν καὶ προσέμειξε τοῖς φυλάττουσι τὸ διατείχισμα χαλεπῶς καὶ μόλις κατὰ τὸ λαγαρώτατον. ἀσπασάμενος δὲ τοὺς ἄνδρας καὶ φρά- 4
σας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος, ἀναληφθεὶς ἐχώρει πρὸς τοὺς
25 ἐν τέλει τῶν Ῥωμαίων. ταχὺ δὲ συγκλήτου γενομένης, 142
παρελθὼν τήν τε νίκην ἀπήγγελλε τοῦ Καμίλλου πρότερον οὐ πυθομένοις, καὶ τὰ δοκοῦντα τοῖς στρατιώταις διηγεῖτο, καὶ παρεκάλει βεβαιῶσαι τῷ Καμίλλῳ τὴν ἀρχήν, ὡς μόνῳ πεισομένων ἐκείνῳ τῶν ἔξω πολιτῶν.

Cap. 25 mor. 324f Dion. Hal. 13, 7 (9) Diod. 14, 116 Zon. 7, 23 Liv. 5, 46 Front. 3, 13, 1

[S(UMA=)Υ] **1** διαγγέλλοντος S[1] | εἰς τὸ στρατόπεδον U[1], s. s. εἰς τὸ καπητόλιον U[2] || **3** παρελθεῖν Υ S[2] || **6** ἑκουσίως Υ || **8. 9** τὴν καμίλλου+++διάνοιαν S || **15** ἐν add. Br. || **26** παρελθὼν om. S | ἀπήγγειλε Υ || **28** τῷ καμίλλῳ βεβαιῶσαι Υ || **29** πειθομένων Υ

5 οἱ δ' ἀκούσαντες καὶ βουλευσάμενοι τόν τε Κάμιλλον ἀποδεικνύουσι δικτάτορα, καὶ τὸν Πόντιον αὖθις ἀποπέμπουσι, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁμοίως ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενον· 246 L ἔλαθε γὰρ τοὺς πολεμίους καὶ τὰ παρὰ τῆς βουλῆς ἀπήγγελλε τοῖς ἔξω Ῥωμαίοις. 5

26. Ἐκείνων δὲ δεξαμένων προθύμως, ἀφικόμενος ὁ b Κάμιλλος ἤδη μὲν ἐν ὅπλοις δισμυρίους κατέλαβε, πλείονας δὲ συνῆγεν ἀπὸ τῶν συμμάχων καὶ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. [οὕτω μὲν ᾑρέθη δικτάτωρ ὁ Κάμιλλος τὸ δεύτερον καὶ πορευθεὶς εἰς Βηίους ἐνέτυχε 10 τοῖς στρατιώταις καὶ συνῆγε πλείους ἀπὸ τῶν συμμάχων 2 ὡς ἐπιθησόμενος τοῖς πολεμίοις.] ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν βαρβάρων τινὲς ἐκείνῃ κατὰ τύχην παρεξιόντες ᾗ διὰ νυκτὸς ὁ Πόντιος προσέβη τῷ Καπιτωλίῳ, καταμαθόντες πολλαχῇ μὲν ἴχνη τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν, ὡς 15 ἀντελαμβάνετο καὶ περιεδράττετο, πολλαχῇ δὲ τῶν ἐπι- c πεφυκότων τοῖς κρημνοῖς ἀποτριβὰς καὶ περιολισθήσεις 3 τῶν γεωδῶν, φράζουσι τῷ βασιλεῖ, κἀκεῖνος ἐπελθὼν καὶ θεασάμενος, τότε μὲν ἡσύχαζεν, ἑσπέρας δὲ τοὺς ἐλαφροτάτους τοῖς σώμασι καὶ πεφυκότας ὀρειβατεῖν μά- 20 4 λιστα τῶν Κελτῶν συναγαγών, 'τὴν μὲν ὁδὸν' εἶπεν 279 S 'ἡμῖν ἐφ' ἑαυτοὺς ἀγνοουμένην οἱ πολέμιοι δεικνύουσιν ὡς οὔτ' ἀπόρευτος οὔτ' ἄβατος ἀνθρώποις ἐστίν, αἰσχύνη δὲ πολλὴ τὴν ἀρχὴν ἔχοντας ἐλλείπειν πρὸς τὸ τέλος καὶ προέσθαι τὸν τόπον ὡς ἀνάλωτον, αὐτῶν τῶν πολε- 25 5 μίων ᾗ ληπτός ἐστι διδασκόντων. ᾗ γὰρ ἑνὶ προσβῆναι ῥᾴδιον, οὐδὲ πολλοῖς καθ' ἕνα δύσκολον, ἀλλὰ καὶ ῥώμη καὶ βοήθεια πολλὴ μετ' ἀλλήλων ἐπιχειροῦσι. δωρεαὶ d δὲ καὶ τιμαὶ πρέπουσαι τῆς ἀνδραγαθίας ἑκάστῳ δοθήσονται.' 30

Cap. 26 mor. 325b Dion. Hal. 13, 7 (9) Diod. 14, 116 Zon. 7, 23 Liv. 5, 47

[S(UMA =) Υ] 5 ἀπήγγελλε S: ἀπήγγειλε Υ, cf. p. 225, 26 || 9—12 del. Rei. || 15 τῶν bis om. Υ || 22 ἐπ' αὐτοὺς Υ || 24 ἐλλιπεῖν Υ || 27.28 ῥώμῃ καὶ βοηθείᾳ πολλῇ S || 29 δὲ s. s. U[1]

247 L 27. Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως διαλεχθέντος, ὑπέστησαν οἱ Γαλάται προθύμως, καὶ περὶ μέσας νύκτας ἐπιβάντες ἅμα πολλοὶ τῆς πέτρας ἐχώρουν ἄνω μετὰ σιωπῆς, ἐμφυόμενοι τοῖς χωρίοις ἀποτόμοις οὖσι καὶ χαλεποῖς, οὐ
5 μὴν ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ προσεδοκήθη πειρωμένων αὐτῶν προσιεμένοις καὶ παρείκουσιν, ὥστε τοὺς πρώτους ἁψαμένους τῶν ἄκρων καὶ διασκευασαμένους ὅσον οὐκ ἤδη τοῦ προτειχίσματος ἅπτεσθαι καὶ τοῖς φύλαξιν ἐπιχειρεῖν κοιμωμένοις· ᾔσθετο γὰρ οὔτ' ἄνθρωπος οὔτε κύων.
10 ἀλλὰ χῆνες ἦσαν ἱεροὶ περὶ τὸν νεὼν τῆς Ἥρας, τρεφόμενοι τὸν ἄλλον χρόνον ἀφθόνως, τότε δὲ τῶν σιτίων ἤδη γλίσχρως καὶ μόλις αὐτοῖς διαρκούντων ἀμελούμενοι κακῶς ἔπραττον. ἔστι μὲν οὖν δὴ καὶ φύσει πρὸς αἴσθησιν ὀξὺ καὶ ψοφοδεὲς τὸ ζῷον· ἐκεῖνοι δὲ καὶ διὰ
15 λιμὸν ἀγρυπνητικοὶ καὶ θορυβώδεις γεγονότες, ταχὺ τὴν ἔφοδον ᾔσθοντο τῶν Γαλατῶν, καὶ μετὰ δρόμου καὶ κλαγγῆς φερόμενοι πρὸς αὐτούς, ἐπήγειραν ἅπαντας, ἤδη καὶ τῶν βαρβάρων διὰ τὸ μὴ λανθάνειν ἀφειδούντων θορύβου καὶ βιαιότερον ἐπιτιθεμένων. ἁρπάσαντες οὖν
20 ὑπὸ σπουδῆς ᾧ τις ἕκαστος ὅπλῳ προσετύγχανεν, ἐκ τοῦ παρόντος ἐβοήθουν. πάντων δὲ πρῶτος Μάλλιος, ἀνὴρ ὑπατικός, τό τε σῶμα ῥωμαλέος καὶ φρονήματι ψυχῆς
280 S ἐπιφανής, ἀπαντήσας δυσὶν ὁμοῦ τῶν πολεμίων, τοῦ μὲν ἔφθασε διηρμένου κοπίδα τῷ ξίφει τὴν δεξιὰν ἀποκόψας,
248 L τὸν δὲ τῷ θυρεῷ πατάξας εἰς τὸ πρόσωπον ἔωσεν ὀπίσω
25 κατὰ τῆς πέτρας. ἐπιστὰς δὲ τῷ τείχει μετὰ τῶν συνδραμόντων καὶ γενομένων περὶ αὐτὸν ἀπέστρεψε τοὺς ἄλλους, οὔτε πολλοὺς ἄνω γενομένους οὔτε πράξαντάς

[margin: 2 e (l. 10–11); 3 (l. 13); 4 f (l. 19); 5 (l. 25)]

Cap. 27 mor. 287c 325c Dion. Hal. 13, 7–8 (9–12) Diod. 14, 116 Tzetz. Chil. 3, 830–840 = Cass. Dio fr. 24, 9M. (I p. 81 adnot. Boiss.) Zon. 7, 23 Liv. 5, 47 de vir. ill. 24

[S(UMA=)Υ] 3 συμφυόμενοι S^m Υ || 5 καὶ om. S || 6 προιεμένοις S¹ || 10 νεὼν Υ mor. 325c Zon.: νεὼ S || 13 οὖν om. Υ || 16 ἔφοδον S Zon.: εἴσοδον Υ || 17 αὐτούς] τοὺς φύλακας Zon. | ἐπήγειραν S Zon.: ἀνήγειραν Υ || 21 μάλιος ante corr. S || 25 ὦσεν Υ

143 6 τι τῆς τόλμης ἄξιον. οὕτω δὲ τὸν κίνδυνον ἐκφυγόντες, ἅμ' ἡμέρᾳ τὸν μὲν ἄρχοντα τῶν φυλάκων ἔρριψαν εἰς τοὺς πολεμίους κατὰ τῆς πέτρας, τῷ δὲ Μαλλίῳ τῆς νίκης ἀριστεῖα πρὸς τιμὴν [μεγάλην] μᾶλλον ἢ χρείαν ψηφισάμενοι συνεισήνεγκαν ὅσον ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμ- 5 βανεν εἰς τροφήν, σίτου μὲν ἡμίλιτρον ἐπιχώριον – οὕτω γὰρ καλοῦσιν αὐτό –, οἴνου δὲ κοτύλης Ἑλληνικῆς τέταρτον.

28. Ἐκ τούτου τὰ τῶν Κελτῶν ἦν ἀθυμότερα. καὶ γὰρ ἐπιτηδείων ἐσπάνιζον, εἰργόμενοι προνομῆς φόβῳ τοῦ 10 Καμίλλου, καὶ νόσος ὑπῳκούρησεν αὐτοὺς ἐν νεκρῶν πλήθει [καὶ] χύδην καταβεβλημένων σκηνοῦντας ἐν ἐρει- b πίοις, τό τε βάθος τῆς τέφρας, ἀέρα ξηρότητι καὶ δριμύτητι φαῦλον ὑπὸ πνευμάτων καὶ καυμάτων ἀναθυμιώ- 2 σης, ἐλυμαίνετο τὰ σώματα διὰ τῆς ἀναπνοῆς. μάλιστα 15 δ' ἡ μεταβολὴ τῆς συντρόφου διαίτης, ἐκ τόπων σκιερῶν καὶ θέρους καταφυγὰς ἀλύπους ἐχόντων ἐμβαλόντας εἰς χώραν ταπεινὴν καὶ κεκραμένην ἀφυῶς πρὸς μετόπωρον, ἐκίνησεν αὐτούς, ἥ τε πρὸς τῷ Καπιτωλίῳ καθέδρα καὶ σχολὴ γενομένη χρόνιος. ἕβδομον γὰρ ἐκεῖνον ᾠκούρουν 20 3 μῆνα πολιορκοῦντες. ὥστε φθορὰν εἶναι πολλὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ μηδὲ θάπτεσθαι διὰ πλῆθος ἔτι τοὺς ἀποθνῄσκοντας. 249 L

c Οὐ μὴν παρὰ τοῦτο βελτίω τὰ πράγματα τοῖς πολιορκουμένοις ἦν. ἐπέτεινε γὰρ ὁ λιμός, ἥ τε τῶν περὶ 25 Κάμιλλον ἄγνοια παρεῖχε δυσθυμίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐφοίτα παρ' αὐτῶν διὰ τὸ φρουρεῖσθαι τὴν πόλιν ἀκριβῶς ὑπὸ 4 τῶν βαρβάρων. ὅθεν οὕτω πράττουσιν ἀμφοτέροις ἐγί- 281 S

Cap. 28 Zon. 7, 23 Liv. 5, 48 || 28sq. Diod. 14, 116 Dion. Hal. 13, 9 (13) Flor. 1, 7 (13), 17 Fest. p. 372M. = 510L.

[S(UMA=)Υ] 1 τῆς om. Υ | ἐκφυγόντες S (ἐκπεφεύγασιν Zon.): διεκφυγόντες Υ διαφυγόντες S[m] || 4 μεγάλην del. Am. Cor. post ἢ trp. Sch. μεγάλα Rei. || 5 συνήνεγκαν S || 6 ἐπιχωρίου: em. Sch. || 7 αὐτὸν Υ || 11 ὑποικούρησεν S[2]Υ || 12 [καὶ] Cor. || 13 τέφρας S[2]Υ: πέτρας S[1] | ἀέρων S || 18 πρὸς] πρὸς τὸ Η || 20 οἰκούρουν S[2]Υ || 24 περὶ ΜΑ | τὰ πράγματα βελτίω Υ || 25. 26 ἦτε περὶ τὸν κάμιλλον S

νοντο συμβατικοὶ λόγοι διὰ τῶν προφυλάκων τὸ πρῶτον
ἀλλήλοις ἐντυγχανόντων· εἶθ' ὡς ἔδοξε τοῖς κρατίστοις,
συνελθόντος εἰς λόγους Βρέννῳ Σουλπικίου τοῦ χιλιάρχου
τῶν Ῥωμαίων, ὡμολογήθη τοὺς μὲν χιλίας λίτρας χρυ-
5 σίου καταβαλεῖν, τοὺς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως αὐ-
τίκα καὶ τῆς χώρας ἀπελθεῖν. ἐπὶ τούτοις γενομένων 5
ὅρκων καὶ τοῦ χρυσίου κομισθέντος, τῶν δὲ Κελτῶν d
περὶ τὸν σταθμὸν ἀγνωμονούντων κρύφα τὸ πρῶτον,
εἶτα καὶ φανερῶς ἀφελκόντων καὶ διαστρεφόντων τὴν
10 ῥοπήν, ἠγανάκτουν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ Βρέν- 6
νος οἷον ἐφυβρίζων καὶ καταγελῶν ἀπολυσάμενος τὴν
μάχαιραν ἅμα καὶ τὸν ζωστῆρα προσέθηκε τοῖς στα-
θμοῖς· πυνθανομένου δὲ τοῦ Σουλπικίου 'τί τοῦτο;' 'τί
γὰρ ἄλλο' εἶπεν 'ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδύνη;' τοῦτο μὲν
15 οὖν ἤδη παροιμιώδης λόγος γέγονε. τῶν δὲ Ῥωμαίων 7
οἱ μὲν ἠγανάκτουν καὶ τὸ χρυσίον ᾤοντο δεῖν λαβόντας
αὖθις ἀπιέναι καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπομένειν, οἱ δὲ συγ- e
χωρεῖν ἐκέλευον ἀδικουμένους μέτρια, καὶ μὴ τῷ πλέον
250 L διδόναι προσλογίζεσθαι τὸ αἰσχρόν, αὐτό γε τὸ δοῦναι
20 διὰ τὸν καιρὸν οὐ καλῶς ἀλλ' ἀναγκαίως ὑπομένοντας.

29. Οὔσης δὲ περὶ τούτων πρός τε τοὺς Κελτοὺς καὶ
πρὸς αὑτοὺς διαφορᾶς, ἄγων τὸν στρατὸν ὁ Κάμιλλος ἐν
ταῖς πύλαις ἦν, καὶ πυθόμενος τὰ γινόμενα, τοὺς ἄλλους
ἐκέλευσεν ἐν τάξει καὶ σχέδην ἐπακολουθεῖν, αὐτὸς δὲ
25 μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπειγόμενος εὐθὺς ἐπορεύετο πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους. διαστάντων δὲ πάντων καὶ δεξαμένων 2
αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα κόσμῳ καὶ σιωπῇ, τὸν μὲν χρυ-
σὸν ἄρας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῖς ὑπηρέταις ἔδωκε, τὸν δὲ f

Cap. 29 Zon. 7, 23 Liv. 5, 49

[S(UMA=)Υ] 3 συνελθόντες S | βρέννῳ καὶ σουλπικίῳ τῷ χιλιάρχῳ S || 4.5 χρυσίου καταβαλεῖν S: καταβαλεῖν χρυσοῦ Υ || 5.6 καὶ τῆς χώρας αὐτίκα S || 6 ἀπελθεῖν S: ἀναχωρεῖν Υ (ἀπαναστῆναι Zon.) || 9 καὶ[1] om. S | καθελκόντων Rei. || 11 ἀποδυσάμενος S (λύσας Zon. περιελόμενος Dion. Hal.), cf. Pomp. 33, 4 || 14 τοῦτο S: καὶ τοῦτο Υ || 16 λαβόντες S || 21 τοὺς om. U || 24 ἐκέλευεν A | σχέδην] σχολῇ S[m] || 27 τὸ μὲν χρυσίον Zon.

ζυγὸν καὶ τὰ σταθμὰ τοὺς Κελτοὺς λαβόντας ἀποχωρεῖν ἐκέλευσεν, εἰπὼν ὡς σιδήρῳ πάτριόν ἐστι Ῥωμαίοις, οὐ 3 *χρυσῷ, τὴν πατρίδα σῴζειν. ἀγανακτοῦντος δὲ τοῦ Βρέννου καὶ φάσκοντος ἀδικεῖσθαι λυομένης τῆς ὁμολογίας,* 282 S *ἀντεῖπε μὴ νομίμως γεγονέναι μηδὲ κυρίας εἶναι τὰς* 5 *συνθήκας· ἤδη γὰρ αὐτοῦ δικτάτορος ᾑρημένου καὶ μηδενὸς ἄρχοντος ἑτέρου νόμῳ, πρὸς οὐκ ἔχοντας ἐξουσίαν* 4 *ὁμολογηθῆναι. νυνὶ δὲ χρῆναι λέγειν εἴ τι βούλονται· νόμῳ γὰρ ἥκειν κύριος γεγονὼς συγγνώμην τε δοῦναι δεομένοις καὶ δίκην εἰ μὴ μετανοοῦσιν ἐπιθεῖναι τοῖς* 10 144 *αἰτίοις. πρὸς ταῦτα θορυβηθεὶς ὁ Βρέννος ἥψατο μὲν ἀψιμαχίας, καὶ προῆλθον ἄχρι ξιφουλκίας ἑκάτεροι καὶ διωθισμῶν, ἀναμεμειγμένοι πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ εἰκός, ἐν οἰκίαις καὶ στενωποῖς ἀναστρεφόμενοι καὶ χωρίοις* 5 *δέξασθαι παράταξιν οὐ δυναμένοις. ταχὺ δὲ συμφρονήσας* 15 *ὁ Βρέννος ἀπήγαγε τοὺς Κελτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῶν πεσόντων, καὶ νυκτὸς ἀναστήσας ἅπαντας* 251 L *ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ προελθὼν ἑξήκοντα σταδίους κατ-* 6 *εστρατοπέδευσε παρὰ τὴν Γαβινίαν ὁδόν. ἅμα δ' ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Κάμιλλος ἐπ' αὐτόν, ὡπλισμένους λαμπρῶς καὶ* 20 b *τεθαρρηκότας ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον, αὐτούς τε τρέπεται πολλῷ φόνῳ καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. τῶν δὲ φευγόντων οἱ μὲν εὐθὺς ἀνῃρέθησαν καταδιωχθέντες, τοὺς δὲ πλείστους διασπαρέντας ἐπεκθέοντες ἐκ τῶν πέριξ* 25 *κωμῶν καὶ πόλεων ἔκτεινον.*

30. *Οὕτω μὲν ἡ Ῥώμη παραλόγως ἥλω καὶ παραλογώτερον ἐσώθη, μῆνας ἑπτὰ τοὺς πάντας ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένη. παρελθόντες γὰρ εἰς αὐτὴν ὀλίγαις*

Cap. 30 Zon. 7, 23 Liv. 5, 50

[S(UMA=)Υ] **2. 3** *καὶ οὐ χρ.* Zon. ‖ **8** *χρῆν* S[1] | *εἴ τι* S: *ὅ τι* Υ ‖ **9. 10** *δεομένοις δοῦναι* Υ ‖ **10. 11** *τοῖς αἰτίοις* Υ: *αὐτοῖς* S ‖ **12** *παρῆλθον* Υ ‖ **19** *Γαβινίαν* Anon.: *γαβίαν* S *σαβινίαν* Υ ‖ **20** *ὡπλισμένος*: em. Madvig ‖ **25** *ἐπιθέοντες* S | ⟨οἱ⟩ *ἐκ* Zie.

ἡμέραις ὕστερον τῶν Κυϊντιλίων εἰδῶν, περὶ τὰς Φεβρουαρίας εἰδοὺς ἐξέπεσον. ὁ δὲ Κάμιλλος ἐθριάμβευσε 2 μέν, ὡς εἰκὸς ἦν τὸν ἀπολωλυίας πατρίδος σωτῆρα γε- c νόμενον καὶ καταγαγόντα τὴν πόλιν αὐτὴν εἰς ἑαυτήν·
5 οἵ τε γὰρ ἔξωθεν ἅμα παισὶ καὶ γυναιξὶν εἰσελαύνοντος 3 αὐτοῦ συγκατήεσαν, οἵ τε πολιορκηθέντες ἐν τῷ Καπι-
283 S τωλίῳ, μικροῦ δεήσαντες ἀπολέσθαι διὰ λιμόν, ἀπήντων περιβάλλοντες ἀλλήλους καὶ δακρύοντες ἀπιστίᾳ τῆς παρούσης ἡδονῆς, ἱερεῖς τε καὶ ζάκοροι θεῶν, ὅσα φεύ-
10 γοντες αὐτόθι τῶν ἀβεβήλων ἔκρυψαν ἢ σὺν αὐτοῖς ἐξέκλεψαν, ἀνασῳζόμενα καὶ κεκοσμημένα κομίζοντες ἐπεδείκνυντο, ποθουμένας ὄψεις τοῖς πολίταις, δεχομέ-
252 L νοις μετὰ χαρᾶς, ὥσπερ αὐτῶν τῶν θεῶν αὖθις εἰς τὴν Ῥώμην συγκατερχομένων. θύσας δὲ τοῖς θεοῖς καὶ κα- 4
15 θάρας τὴν πόλιν ἐξηγουμένων τῶν περὶ ταῦτα δεινῶν, d τὰ μὲν ὄντα τῶν ἱερῶν κατέστησεν, αὐτὸς δ' ἱδρύσατο νεὼν Φήμης καὶ Κληδόνος, ἀνευρὼν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ νύκτωρ ἡ καταγγέλλουσα τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν ἐκ θεοῦ τῷ Καιδικίῳ φωνὴ προσέπεσε.

20 **31.** Χαλεπῶς μὲν οὖν καὶ μόλις αἱ τῶν ἱερῶν ἀνεκαλύπτοντο χῶραι φιλοτιμίᾳ τοῦ Καμίλλου καὶ πόνῳ πολλῷ τῶν ἱεροφαντῶν. ὡς δὲ καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν ἔδει παντάπασι διεφθαρμένην, ἀθυμία πρὸς τὸ ἔργον ἐνέπιπτε τοῖς πολλοῖς, καὶ μέλλησις ἦν ἐστερημένοις ἁπάντων καί
25 τινος ἐν τῷ παρόντι ῥᾳστώνης καὶ ἀναπαύσεως ἐκ κακῶν e δεομένοις μᾶλλον ἢ κάμνειν καὶ ἀποτρύχειν ἑαυτούς, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώμασιν ἐρρωμένους. οὕτω δ' ἡσυχῇ 2 πρὸς τοὺς Βηίους αὖθις ἀποστρεφόμενοι, πόλιν ἅπασι

14 mor. 319 a || Cap. 31–32 Zon. 7, 23 Liv. 5, 49–55

[S(UMA=)Υ] **1** κυϊντιλλίων Υ κοιντιλίων S || **3** σωτῆρα πατρίδος Υ || **4** κατάγοντα S || **6** αὐτοῦ om. Υ || **8** ἀπιστίᾳ S^m Υ: ὑπὸ S || **11** καὶ κεκοσμημένα om. Υ || **14** κατερχομένων S || **17** Φήμης καὶ Κληδόνος] *Aii Locutii* Livius (5, 50), cf. mor. || **18** στρατιὰν S²Υ || **19** καιδικίω S¹: κεδικίω S² κεδικίῳ μάρκῳ Υ || **22** καὶ om. Υ || **28** αὖθις om. Υ

κατεσκευασμένην καὶ διαμένουσαν, ἀρχὰς δημαγωγιῶν
ἐνέδοσαν τοῖς πρὸς χάριν εἰθισμένοις ὁμιλεῖν, καὶ λόγων
ἠκροῶντο στασιαστικῶν πρὸς τὸν Κάμιλλον, ὡς ἐκείνου
φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ δόξης ἰδίας ἀποστεροῦντος αὐτοὺς
πόλεως ἑτοίμης καὶ βιαζομένου κινεῖν ἐρείπια καὶ πυρ- 5
καϊὰν τοσαύτην ἐγείρειν, ὅπως μὴ μόνον ἡγεμὼν Ῥώμης
καὶ στρατηγός, ἀλλὰ καὶ κτίστης λέγηται, παρώσας Ῥω-
f 3 μύλον. ἐκ τούτου φοβηθεῖσα τὸν θόρυβον ἡ βουλὴ τὸν
μὲν Κάμιλλον οὐκ εἴασε βουλόμενον ἀποθέσθαι τὴν ἀρ- 253 L
χὴν ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, καίπερ ἓξ μῆνας οὐδενὸς ὑπερβα- 284 S
λόντος ἑτέρου δικτάτορος, αὐτὴ δὲ παρεμυθεῖτο καὶ κατε- 11
πράυνε πείθουσα καὶ δεξιουμένη τὸν δῆμον, ἐπιδεικνυ-
μένη μὲν ἡρῷα καὶ τάφους πατέρων, ὑπομιμνήσκουσα
δὲ χωρίων ἱερῶν καὶ τόπων ἁγίων, οὓς Ῥωμύλος ἢ
Νομᾶς ἤ τις ἄλλος αὐτοῖς τῶν βασιλέων ἐπιθειάσας 15
4 παρέδωκεν. ἐν πρώτοις δὲ τῶν θείων τήν τε νεοσφαγῆ
145 κεφαλὴν προὔφερον, ἐν τῇ θεμελιώσει τοῦ Καπιτωλίου
φανεῖσαν, ὡς τῷ τόπῳ πεπρωμένον ἐκείνῳ τῆς Ἰταλίας
κεφαλῇ γενέσθαι, καὶ τὸ τῆς Ἑστίας πῦρ, ὃ μετὰ τὸν
πόλεμον ὑπὸ τῶν παρθένων ἀναπτόμενον αὖθις ἀφανίζειν 20
καὶ σβεννύναι τοὺς προλιπόντας τὴν πόλιν, ὄνειδος αὐ-
τοῖς ἐσόμενον, ἄν θ' ὑπ' ἄλλων οἰκουμένην ὁρῶσιν ἐπη-
λύδων καὶ ξένων ἄν τ' ἔρημον οὖσαν καὶ μηλόβοτον.
5 τοιαῦτα καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πολλάκις ἐν
τῷ δήμῳ σχετλιάζοντες, ἐπεκλῶντο πάλιν ὑπὸ τῶν 25
πολλῶν, τὴν παροῦσαν ὀλοφυρομένων ἀμηχανίαν καὶ
b δεομένων μὴ σφᾶς ὥσπερ ἐκ ναυαγίου γυμνοὺς καὶ
ἀπόρους σωθέντας προσβιάζεσθαι τὰ λείψανα τῆς
διεφθαρμένης συμπηγνύναι πόλεως, ἑτέρας ἑτοίμης παρ-
ούσης. 30

[S(UMA=)Υ] 1 *δημαγωγιῶν* ante ras. S: *δημαγωγῶν* Υ et e ras. S || 5 *κινεῖν* S: *σκηνοῦν* S² Υ || 7 *λέγηται* Υ: *γένηται* S || 10 *οὐδενὸς* S: *οὐδαμῶς* Υ | *ὑπερβάλλοντος* Υ || 13 *ἡρῷα*] *ἡρία* S^m, cf. Them. 9, 5 || 14 *οὓς ὁ ῥωμύλος* A || 15 *νουμᾶς* Υ | *ἐπιθείας* U || 17 *προὔφερεν* S | *τοῦ* S: *τῇ τοῦ* Υ || 28 *σωθέντας* Br.: *συνθέοντας* | *προβιάζεσθαι* Υ

32. Ἔδοξεν οὖν βουλὴν προθεῖναι τῷ Καμίλλῳ, καὶ πολλὰ μὲν αὐτὸς διεξῆλθε παρακαλῶν ὑπὲρ τῆς Ῥώμης, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος. τέλος δὲ τὸν πρῶτον εἰωθότα λέγειν γνώμην Λεύκιον Λουκρήτιον ἀνα-
5 στήσας ἐκέλευσεν ἀποφαίνεσθαι πρῶτον, εἶτα τοὺς ἄλ-
λους ἐφεξῆς. γενομένης δὲ σιωπῆς καὶ τοῦ Λουκρητίου 2
254 L μέλλοντος ἐνάρχεσθαι, κατὰ τύχην ἔξωθεν ἑκατοντάρχης ἄγων τάγμα φυλακῆς ἡμερινῆς παρεπορεύετο, καὶ τὸν φέροντα [πρῶτον] τὸ σημεῖον μεγάλῃ φωνῇ προσαγο-
10 ρεύσας ἐκέλευσεν αὐτοῦ μένειν καὶ τὸ σημεῖον τίθεσθαι· c
κάλλιστα γὰρ ἐνταῦθα καθεδεῖσθαι καὶ μενεῖν. ἅμα δὲ 3
τῷ καιρῷ καὶ τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐννοίᾳ καὶ ἀδηλότητι
285 S τῆς φωνῆς γενομένης, ὅ τε Λουκρήτιος ἔφη προσκυνήσας τῷ θεῷ προστίθεσθαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, καὶ τῶν
15 ἄλλων ἕκαστος ἐπηκολούθησε. θαυμαστὴ δὲ καὶ τὸ πλῆ- 4
θος ἔσχε μεταβολὴ τῆς ὁρμῆς, ἀλλήλους παρακαλούντων καὶ προτρεπομένων πρὸς τὸ ἔργον, οὐκ ἐκ διανομῆς τινος ἢ τάξεως, ἀλλ' ὡς ἕκαστος ἑτοιμότητος ἢ βουλήσεως εἶχε τῶν χωρίων καταλαμβανομένων. διὸ καὶ τεταραγμέ- 5
20 νην τοῖς στενωποῖς καὶ συμπεφυρμένην ταῖς οἰκήσεσιν ἀνήγαγον τὴν πόλιν ὑπὸ σπουδῆς καὶ τάχους. ἐντὸς γὰρ d
ἐνιαυτοῦ λέγεται καὶ τοῖς τείχεσι καινὴ καὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκοδομαῖς ἀναστῆναι πάλιν.

Οἱ δὲ τοὺς ἱεροὺς τόπους ἀναλαβεῖν καὶ ὁρίσαι τα- 6
25 χθέντες ὑπὸ τοῦ Καμίλλου, συγκεχυμένων ἁπάντων, ὡς ἧκον ἐπὶ τὴν καλιάδα τοῦ Ἄρεως περιοδεύοντες τὸ Παλάτιον, αὐτὴν μὲν ὡς τἆλλα διεφθαρμένην καὶ κατα-

19 cf. Diod. 14, 116, 9 || 24 Plut. Rom. 22, 2 Dion. Hal. 14, 2, 2 (5)

[S(UMA=)Υ 2 ῥώμης S: πατρίδος Υ || 5 ἐκέλευεν S | ἀποφήνασθαι Υ || 7 ἑκατοντάρχου U || 9 πρῶτον del. Zie. (τὸ πρῶτον σημ. Rei.) || 12 περὶ s. s. S¹ || 13 λουκρήτι(ο)ς (ο m. 2 ut vid.) S || 14 προτίθεσθαι Υ || 17 τρεπομένων Υ | τὸ om. Υ || 20 συμπεφορημένην S¹ | διοικήσεσιν S || 24 ἱερεῖς S¹ | διορίσαι Cor. || 25 πάντων Υ || 26 καλιάδα Sᵐ: καμάδα Sʳ καλλιάδα Υ | ἄρεος ex ἄρεως m. 2 S || 27 τὰ ἄλλα Υ

κεκαυμένην εὗρον ὑπὸ τῶν πολεμίων, σκευωρούμενοι δὲ
καὶ καθαίροντες τὸ χωρίον, ἐντυγχάνουσι τῷ μαντικῷ
ξύλῳ τοῦ Ῥωμύλου, κατὰ τέφρας πολλῆς καὶ βαθείας
7 καταδεδυκότι. τοῦτο δ' ἔστι μὲν ἐπικαμπὲς ἐκ θατέρου
e πέρατος, καλεῖται δὲ λίτυον· χρῶνται δ' αὐτῷ πρὸς τὰς 255 L
τῶν πλινθίων ὑπογραφάς, ὅταν ἐπ' ὄρνισι διαμαντευό- 6
μενοι καθέζωνται, ὡς κἀκεῖνος ἐχρῆτο μαντικώτατος ὤν.
ἐπειδὴ δ' ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, παραλαβόντες οἱ ἱερεῖς
τὸ ξύλον ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἱερῶν ἄψαυστον ἐφύλαττον.
8 τοῦτο δὴ τότε τῶν ἄλλων ἀπολωλότων ἀνευρόντες δια- 10
πεφευγὸς τὴν φθοράν, ἡδίους ἐγένοντο ταῖς ἐλπίσιν ὑπὲρ
τῆς Ῥώμης, ὡς ἀίδιον αὐτῇ τὴν σωτηρίαν τοῦ σημείου
βεβαιοῦντος.

33. Οὔπω δὲ τῆς περὶ ταῦτα πεπαυμένοις ἀσχολίας
αὐτοῖς ἐπιπίπτει πόλεμος, Αἰκανῶν μὲν ἅμα καὶ Οὐο- 15
λούσκων καὶ Λατίνων εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντων, Τυρ-
f ρηνῶν δὲ πολιορκούντων Σούτριον, συμμαχίδα Ῥωμαίων
2 πόλιν. ἐπειδὴ δ' οἱ τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντες χιλίαρχοι 286 S
στρατοπεδευσάμενοι περὶ τὸ Μαίκιον ὄρος ὑπὸ τῶν Λα-
τίνων ἐπολιορκοῦντο καὶ κινδυνεύοντες ἀποβαλεῖν τὸ 20
στρατόπεδον εἰς Ῥώμην ἔπεμψαν, ἀποδείκνυται τὸ τρί-
τον Κάμιλλος δικτάτωρ.

Περὶ τούτου τοῦ πολέμου διττοὶ λόγοι λέγονται· δί-
3 ειμι δὲ τὸν μυθώδη πρότερον. φασὶ τοὺς Λατίνους, εἴτε
προφάσει χρωμένους, εἴτε βουλομένους ὡς ἀληθῶς ἀνα- 25
146 μείξασθαι τὰ γένη πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς, πέμψαντας αἰτεῖν
παρὰ τῶν Ῥωμαίων παρθένους ἐλευθέρας καὶ γυναῖκας.
4 ἀπορούντων δὲ τῶν Ῥωμαίων τί χρὴ ποιεῖν – καὶ γὰρ

14 Zon. 7, 24 || 24sq. Plut. Rom. 29 et ibi l. l.

[S(UMA=)Υ] 1 πολεμίων S[r]: βαρβάρων S[m] Υ | σκαιωρούμενοι S[1] || 6 πληνθίων S[1] || 7 καθίζωνται S | ὡς κἀκεῖνος S: ᾧ καὶ ἐκεῖνος Υ || 8 ἐπειδὴ S: ἐπεὶ Υ || 18 ἐπειδὴ S: ἐπεὶ Υ || 19 περὶ] παρὰ A[1] Vulc. Cor. | μάκιον S μάρκιον Υ: em. (Sigonius) Wolfg. Meyer, coll. Liv. 6, 2, 8, cf. infra p. 236, 21 || 23 λόγοι om. U || 24 δὲ Υ: δὴ S || 25 βουλευομένους Υ || 27 καὶ om. Υ, cf. Rom. 29, 6

τὸν πόλεμον ὠρρώδουν οὔπω καθεστῶτες οὐδ' ἀνειλη-
256 L φότες αὐτούς, καὶ τὴν αἴτησιν τῶν γυναικῶν ὑπώπτευον
ἐξομήρευσιν εἶναι, τοῦ δ' εὐπρεποῦς χάριν ἐπιγαμίαν
καλεῖσθαι —, θεραπαινίδα τοὔνομα Τουτούλαν, ὡς δ' ἔνιοι
5 λέγουσι Φιλωτίδα, τοῖς ἄρχουσι παραινέσαι πέμπειν σὺν
αὐτῇ τῶν δμωίδων τὰς ἐν ὥρᾳ μάλιστα καὶ ταῖς ὄψεσιν
ἐλευθερίους, κοσμήσαντας ὡς νύμφας εὐγενεῖς, τὰ λοιπὰ
δ' αὐτῇ μελήσειν. πεισθέντας δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐπιλέ- 5
ξασθαι τῶν θεραπαινίδων ὅσας ἐκείνη πρὸς τὴν χρείαν b
10 ἐδοκίμασε, καὶ κοσμήσαντας ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ παρα-
δοῦναι τοῖς Λατίνοις, οὐ πάνυ πρόσω τῆς πόλεως στρα-
τοπεδεύουσι. νύκτωρ δὲ τὰς μὲν ἄλλας ὑφελέσθαι τὰ
ἐγχειρίδια τῶν πολεμίων, τὴν δ' εἴτε Τουτούλαν εἴτε
Φιλωτίδα προσβᾶσαν ἐρινεῷ μεγάλῳ καὶ παρατείνασαν
15 ὀπίσω τὸ ἱμάτιον ἆραι πυρσὸν εἰς τὴν Ῥώμην, ὥσπερ
ἦν αὐτῇ συγκείμενον πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐδενὸς ἄλλου
τῶν πολιτῶν εἰδότος. δι' ὃ καὶ θορυβώδη γενέσθαι τὴν 6
τῶν στρατιωτῶν ἔξοδον, ὡς κατήπειγον οἱ ἄρχοντες,
ἀλλήλους ἀνακαλούντων καὶ μόλις εἰς τὴν τάξιν καθι-
20 σταμένων. ἐπελθόντας δὲ τῷ χάρακι τῶν πολεμίων οὐ c
προσδεχομένων καὶ καθευδόντων, ἑλεῖν τὸ στρατόπεδον
287 S καὶ διαφθεῖραι τοὺς πλείστους. τοῦτο δὲ γενέσθαι ταῖς 7
νῦν Ἰουλίαις, τότε δὲ Κυϊντιλίαις νώναις, καὶ τὴν ἀγο-
μένην ἑορτὴν ὑπόμνημα τῆς πράξεως ἐκείνης εἶναι. πρῶ-
25 τον μὲν γὰρ ἐξιόντες ἀθρόοι διὰ τῆς πύλης πολλὰ τῶν
ἐπιχωρίων καὶ κοινῶν ὀνομάτων βοῇ φθέγγονται, Γάιον,
Μᾶρκον, Λούκιον καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, μιμούμενοι τὴν
257 L τότε γενομένην μετὰ σπουδῆς ἀλλήλων ἀνάκλησιν. ἔπειτα
κεκοσμημέναι λαμπρῶς αἱ θεραπαινίδες περιίασι παίζου-
30 σαι διὰ σκωμμάτων εἰς τοὺς ἀπαντῶντας. γίνεται δὲ 8

[S(UMA=)Υ] **1** *καθεστηκότες* Υ || **4** *Τουτούλαν*] *Τουτόλα* Rom. 29 || **7** *ἐλευθερίως* S[1] || **11** *πρόσω* S: *πόρρω* Υ || **16** *συγκείμενον αὐτῇ* Υ || **19** *εἰς τὴν τάξιν* om. S[1] || **20** *ἐπελθόντες* S || **22** *τοὺς πλείστους* ex *τὸ πλῆθος* corr. m. 1 S || **23** *κυϊντιλλίαις* Υ | *νώνναις* Υ || **25** *πύλης* Br.: *πόλεως* || **27** *μάρκιον* S || **28** *γενομένην* ex *γινομένην* m. 2 S | *μετὰ* S[2]Υ: *μετὰ τῆς* S[1] || **29** *περιᾶσι* S[1]

d *καὶ μάχη τις αὐταῖς πρὸς ἀλλήλας, ὡς καὶ τότε τοῦ πρὸς τοὺς Λατίνους ἀγῶνος συνεπιλαμβανομέναις. ἑστιώμεναι δὲ καθέζονται κλάδοις συκῆς σκιαζόμεναι, καὶ τὴν ἡμέραν νώνας Καπρατίνας καλοῦσιν, ὡς οἴονται διὰ τὸν ἐρινεὸν ἀφ' οὗ τὴν παιδίσκην τὸν πυρσὸν ἆραι· τὸν γὰρ* 5
9 *ἐρινεὸν καπρίφικον ὀνομάζουσιν. ἕτεροι δὲ τούτων τὰ πλεῖστα δρᾶσθαι καὶ λέγεσθαί φασιν ἐπὶ τῷ τοῦ Ῥωμύλου πάθει· κατ⟨ὰ τ⟩αύτην γὰρ ἀφανισθῆναι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἔξω πύλης, ζόφου καὶ θυέλλης ἄφνω περισχούσης,*
10 *ὡς δ' ἔνιοι νομίζουσιν ἐκλείψεως ἡλίου γενομένης, καὶ* 10 *τὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ τόπου νώνας Καπρατίνας κληθῆναι·*
e *τὴν γὰρ αἶγα κάπραν καλοῦσιν, ὁ δὲ Ῥωμύλος ἠφανίσθη δημηγορῶν περὶ τὸ τῆς αἰγὸς ἕλος προσαγορευόμενον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται* (Rom. 27).

34. *Τὸν δ' ἕτερον λόγον οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων* 15 *δοκιμάζοντες οὕτω λέγουσιν. ἀποδειχθεὶς δικτάτωρ τὸ τρίτον ὁ Κάμιλλος καὶ πυθόμενος τὸ μετὰ τῶν χιλιάρχων στράτευμα πολιορκούμενον ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ τῶν Οὐολούσκων, ἠναγκάσθη καὶ τοὺς οὐκ ἐν ὥρᾳ τῶν πο-*
2 *λιτῶν, ἀλλ' ἤδη παρηβηκότας καθοπλίσαι. περιελθὼν* 258 L *δὲ μακρὰν περίοδον περὶ τὸ Μαίκιον ὄρος καὶ λαθὼν* 21 *τοὺς πολεμίους, ἵδρυσε τὴν στρατιὰν κατόπιν αὐτῶν, καὶ* 288 S
f *πυρὰ πολλὰ καύσας διεσήμηνε τὴν αὐτοῦ παρουσίαν. οἱ μὲν οὖν πολιορκούμενοι θαρρήσαντες ἐπ⟨εξ⟩ιέναι διενοοῦντο καὶ μάχην συνάπτειν· οἱ δὲ Λατῖνοι καὶ Οὐολοῦσκοι* 25 *συστείλαντες εἴσω τοῦ χάρακος ἑαυτούς, ἀπεσταύρουν*

6 Plut. Rom. 27, 7 || **10** Plut. Rom. 29, 2 || Cap. 34–35 Liv. 6,2–3

[S(UMA=)Υ] **2** *τοὺς* om. UM | *γαλατίνους* M | *συνεπιλαμβανομένας*: em. Bekker || **4** *νώννας* U *νόννας* M | *καπρατίνας* ex *καὶ πρατίνας* S || **6** *καπρίφικον* ex *καὶ πρίφικον* S || **7** *τοῦ* om. S || **8** *κατὰ ταύτην* Rei.: *κατ' αὐτὴν* || **11** *ἀπὸ τοῦ τόπου* S: *ἀπὸ τούτου* Υ | *νώννας* Υ || **12** *κάπραν* Ald. Iunt.: *καπρίαν* libri | *καλοῦσιν* S: *ονομάζουσιν* Υ et Rom. 29 || **13** *ἕλος*] *ἕδος* S[m] || **14** *ὡς—γέγραπται* del. Michaëlis || **17** *ὁ* om. S || **20** *προβεβηκότας* Υ || **21** *μάρκιον* libri: em. Wolfg. Meyer, cf. p. 234, 19 || **23** *ἑαυτοῦ* Υ || **24** *ἐπεξιέναι* Cor.: *ἐπιέναι*

ξύλοις πολλοῖς καὶ διεφράγνυντο πανταχόθεν τὸ στρατόπεδον, ἀμφίβολοι γεγονότες ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ περιμένειν ἐγνωκότες ἑτέραν οἴκοθεν δύναμιν, ἅμα δὲ καὶ Τυρρηνῶν προσδεχόμενοι βοήθειαν. τοῦτο δ' αἰσθό- 3
5 *μενος ὁ Κάμιλλος καὶ δεδοικὼς ταὐτὰ παθεῖν ἅπερ ἐποίησεν αὐτὸς τοὺς πολεμίους κυκλωσάμενος, ἔσπευδε* **147**
προλαβεῖν τὸν καιρόν. ὄντος δὲ τοῦ περιφράγματος ξυλίνου καὶ πνεύματος μεγάλου κατιόντος ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἅμα φάει, πυροβόλα παρασκευασάμενος καὶ περὶ τὸν
10 *ὄρθρον ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκέλευσε χρῆσθαι βέλεσι καὶ κραυγῇ καθ' ἕτερον μέρος, αὐτὸς δὲ τοὺς τὸ πῦρ ἀφήσειν μέλλοντας ἔχων, ὅθεν εἰώθει μάλιστα προσπίπτειν ὁ ἄνεμος τῷ χάρακι τῶν πολεμίων, ἀνέμενε τὴν ὥραν. ἐπεὶ δὲ συνεστώσης τῆς μάχης ὅ* 4
15 *θ' ἥλιος ἀνήει καὶ τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐξέπιπτε, σημήνας ἐπιδρομὴν κατέσπειρε τοῦ χάρακος ἄφθονα τῶν πυροβόλων. ταχὺ δὲ πολλῆς φλογὸς ἐν ὕλῃ πυκνῇ καὶ σταυ-* b
ρώμασι ξυλίνοις ἀνατραφείσης καὶ κύκλῳ περινεμομέ-
259 L *νης, οὐδὲν ἄκος οὐδὲ σβεστήριον ἔχοντες οἱ Λατῖνοι*
20 *παρεσκευασμένον, ὡς πλῆρες ἦν ἤδη τὸ στρατόπεδον πυρός, ἐπ' ὀλίγον συστελλόμενοι τόπον ἐξέπιπτον ὑπ' ἀνάγκης πρὸς ὡπλισμένους καὶ παρατεταγμένους πρὸ τοῦ χάρακος τοὺς πολεμίους· καὶ τούτων μὲν ὀλίγοι διέ-* 5
φυγον, τοὺς δὲ καταλειφθέντας ἐν τῷ στρατοπέδῳ πάν-
25 *τας διέφθειρε τὸ πῦρ, μέχρι οὗ κατασβέσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὰ χρήματα διήρπασαν.*

35. *Γενομένων δὲ τούτων, ἀπολιπὼν ἐπὶ στρατοπέδου τὸν υἱὸν Λεύκιον φύλακα τῶν ἡλωκότων ἀνθρώπων καὶ*
289 S *χρημάτων, αὐτὸς εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐνέβαλε, καὶ* c

[S(UMA=)Υ] **5** *ταῦτα* S: om. Υ | *ἅπερ* S: *ὅπερ* Υ || **6** *αὐτὸ+ς* U | *κυκλωσάμενος* — 238, 22 *πολεμίους* om. U in fine paginae || **7** *προφράγματος* S || **8** *ὀρῶν* S: *ὀρέων* Υ || **9** *πυροβόλα* Sint.: *πυρὰ πολλὰ* | *παρασκευασαμένους* S[1] | *τὸν* S[2]Υ: *τὴν* S[1] || **11** *βέλεσιν καὶ καθ' ἕτερον μέρος κραυγῇ* Υ | *αὐτοὺς* ante corr. S || **14** *χώραν* S[1] || **17** *πολλῆς* S: *τῆς* Υ || **20** *ἤδη ἦν* S || **24** *καταληφθέντας*: em. Br. || **27** *γενομένων* S[r]: *γεγονότων* S[m] Υ

τὴν Αἰκανῶν πόλιν ἐξελὼν καὶ προσαγαγόμενος τοὺς Οὐολούσκους, εὐθὺς ἦγε τὴν στρατιὰν πρὸς τὸ Σούτριον, οὔπω τὰ συμβεβηκότα τοῖς Σουτρίνοις πεπυσμένος, ἀλλ' ὡς ἔτι κινδυνεύουσι καὶ πολιορκουμένοις ὑπὸ
2 *τῶν Τυρρηνῶν βοηθῆσαι σπεύδων. οἱ δ' ἔτυχον ἤδη τὴν* 5
μὲν πόλιν τοῖς πολεμίοις παραδεδωκότες, αὐτοὶ δὲ πάντων ἐνδεεῖς ἐν ἱματίοις μόνον ἀφειμένοι, καὶ καθ' ὁδὸν ὄντι τῷ Καμίλλῳ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀπήντων,
3 *ὀδυρόμενοι τὰς αὐτῶν τύχας. ὁ δὲ Κάμιλλος αὐτός τε πρὸς τὴν ὄψιν ἐπικλασθείς, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ὁρῶν* 10
d *ἐμφυομένων αὐτοῖς τῶν Σουτρίνων δακρύοντας καὶ δυσανασχετοῦντας ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις, οὐκ ἔγνω ποιεῖσθαι τῆς τιμωρίας ἀναβολήν, ἀλλ' εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ τὸ Σούτριον ἐκείνης τῆς ἡμέρας, λογιζόμενος ἀνθρώπους εὐδαίμονα καὶ πλουσίαν πόλιν ἄρτι κατειληφότας καὶ* 15
μηδένα τῶν πολεμίων ὑπολελοιπότας ἐν αὐτῇ μηδὲ προσδεχομένους ἔξωθεν, ἐκλελυμένους παντάπασι καὶ ἀφυ- 260 L
4 *λάκτους εὑρήσειν, ὀρθῶς λογισάμενος. οὐ γὰρ μόνον τὴν χώραν ἔλαθε διελθών, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῖς πύλαις γενόμενος καὶ τὰ τείχη καταλαβών· ἐφύλαττε γὰρ οὐδείς,* 20
ἀλλ' ἐν οἴνῳ καὶ συνουσίαις ἦσαν, ἐσκεδασμένοι κατὰ τὰς
e 5 *οἰκίας. ἐπεὶ δ' ᾔσθοντο τοὺς πολεμίους ἤδη κρατοῦντας, οὕτω διέκειντο μοχθηρῶς ὑπὸ πλησμονῆς καὶ μέθης, ὥστε μηδὲ πρὸς φυγὴν ὁρμῆσαι πολλούς, ἀλλ' ἐν ταῖς οἰκίαις αἴσχιστα πάντων ὑπομένοντας ἀποθνήσκειν, ἢ* 25
παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς πολεμίοις. τὴν μὲν οὖν Σουτρίνων πόλιν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ δὶς ἁλοῦσαν οὕτω συνέβη καὶ τοὺς ἔχοντας ἀποβαλεῖν, καὶ τοὺς ἀφῃρημένους ἀπολαβεῖν διὰ Κάμιλλον.

2 Zon. 7, 24

[S(UMA=)Υ] **1** *αἰκανῶν* S[2]Υ: *ἐκουανῶν* S[1] | *ἑλὼν* Υ || **8** *τέκνων* S: *παίδων* Υ Zon. || **9** *ἑαυτῶν* Υ || **12** *οὐκ ἔγνω* S: *ἔγνω μὴ* Υ || **13** *ἦγεν* S: *ἄγειν* Υ || **18** *μόνην* S || **22** *κρατοῦντας ἤδη*: trp. Li. || **24** *ὥστε* S: *ὡς* Υ || **25** *αἴσχιστα μάλιστα πάντων* S || **27** *ἐν* om. S

36. Ὁ δ' ἀπὸ τούτων θρίαμβος αὐτῷ χάριν οὐκ ἐλάτ-
τονα καὶ κόσμον ἤνεγκε τῶν πρώτων δυεῖν. καὶ γὰρ
290 S τοὺς πάνυ βασκαίνοντας τῶν πολιτῶν καὶ πάντα βουλο-
μένους εὐτυχίᾳ τινὶ μᾶλλον ἢ δι' ἀρετὴν κατωρθῶσθαι f
5 τότ' ἠνάγκαζον αἱ πράξεις τῇ δεινότητι καὶ τῷ δραστη-
ρίῳ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδιδόναι τὴν δόξαν. ἦν δὲ τῶν δια- 2
μαχομένων αὐτῷ καὶ προσφθονούντων ἐπιφανέστατος
Μᾶρκος Μάλλιος, ὁ πρῶτος ὠσάμενος ἀπὸ τῆς ἄκρας
τοὺς Κελτούς, ὅτε τῷ Καπιτωλίῳ νυκτὸς ἐπέθεντο, καὶ
10 διὰ τοῦτο Καπιτωλῖνος ἐπικληθείς. οὗτος γὰρ ἀξιῶν πρῶ- 3
τος εἶναι τῶν πολιτῶν καὶ μὴ δυνάμενος τὸν Κάμιλλον
ἀπὸ τοῦ βελτίστου τρόπου τῇ δόξῃ παρελθεῖν, ἐπίθεσιν 148
τυραννίδος ἐποιήσατο κοινὴν καὶ συνήθη, δημαγωγῶν
261 L τοὺς πολλούς, μάλιστα δὲ τῶν ὀφειλόντων χρέα τοῖς
15 μὲν παριστάμενος καὶ συνδικῶν ἐπὶ τοὺς δανειστάς, τοὺς
δ' ἀφαιρούμενος βίᾳ καὶ κωλύων ἄγεσθαι πρὸς τὸν νό-
μον, ὥστε πολλοὺς ταχὺ τῶν ἀπόρων περὶ αὐτὸν γε-
νέσθαι καὶ πολὺν φόβον παρασχεῖν τοῖς βελτίστοις τῶν
πολιτῶν θρασυνομένους καὶ ταράττοντας τὴν ἀγοράν.
20 ἐπεὶ δὲ κατασταθεὶς ἐπὶ ταῦτα δικτάτωρ Κούιντος Κα- 4
πιτωλῖνος εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐνέβαλε τὸν Μάλλιον, ὁ δὲ
δῆμος τούτου γενομένου μετέβαλε τὴν ἐσθῆτα, πρᾶγμα
γινόμενον ἐπὶ συμφοραῖς μεγάλαις καὶ δημοσίαις, δεί-
σασα τὸν θόρυβον ἡ σύγκλητος ἐκέλευσεν ἀφεθῆναι τὸν b
25 Μάλλιον. ὁ δ' οὐδὲν ἦν ἀφεθεὶς ἀμείνων, ἀλλὰ σοβα- 5
ρώτερον ἐδημαγώγει καὶ διεστασίαζε τὴν πόλιν. αἱροῦν-
ται δὴ πάλιν χιλίαρχον τὸν Κάμιλλον. εἰσαγομένων δὲ

Cap. 36 Zon. 7, 24 Dion. Hal. 14, 4 (6) Liv. 6, 11. 15—20 de vir. ill. 24

[S(UMA=)Υ] **3** *πάντας* S || **5** *τότε κατηνάγκαζον* U² || **8. 9** *τοὺς κελτοὺς ἀπὸ τῆς ἄκρας* Υ || **9** *νυκτὸς* S: *διὰ νυκτὸς* Υ || **12** *τρόπου* del. Cob. | *διελθεῖν* Υ | *ἐπίθεσιν* Cob.: *ὑπόθεσιν* (*διὰ τυραννίδος ἐπίθεσιν* Dion. Hal.) || **15** *παριστάμενος* SA²: *ἀμυνόμενος* U *ἀμύνων* M et (*ων* in ras.) A¹ || **17** *τῶν ἀπόρων ταχὺ* Υ || **18** *φόνον* S || **20** *Κουίντιος* Zie. | *καπετωλῖνος* U || **21** *μάλλιον* ex *μάρκον* (?) S || **22** *γενομένου τούτου* Υ || **27** *δὴ* SMA: *δὲ* U

τῶν κατὰ τοῦ Μαλλίου δικῶν, μεγάλα τοὺς κατηγόρους
6 ἔβλαπτεν ἡ ὄψις. ὁ γὰρ τόπος, ἐφ' οὗ βεβηκὼς ὁ Μάλ-
λιος ἐνυκτομάχησε πρὸς τοὺς Κελτούς, ὑπερεφαίνετο τῆς
ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου καὶ παρεῖχεν οἶκτον τοῖς
ὁρῶσιν, αὐτός τε τὰς χεῖρας ὀρέγων ἐκεῖ καὶ δακρύων 5
ὑπεμίμνῃσκε τῶν ἀγώνων, ὥστε τοὺς κρίνοντας ἀπορεῖν
καὶ πολλάκις ὑπερβάλλεσθαι τὴν δίκην, μήτ' ἀφεῖναι 291 S
c βουλομένους ἐπὶ τεκμηρίοις φανεροῖς τὸ ἀδίκημα, μήτε
χρήσασθαι τῷ νόμῳ δυναμένους ἐν ὀφθαλμοῖς τῆς πρά-
7 ξεως οὔσης διὰ τὸν τόπον. τοῦτο δὴ συμφρονήσας ὁ 10
Κάμιλλος μετήγαγεν ἔξω πύλης τὸ δικαστήριον εἰς τὸ
Πετηλῖνον ἄλσος· ὅθεν οὐκ ὄντος τοῦ Καπιτωλίου κατα-
φανοῦς, ὅ τε διώκων ἐχρήσατο τῇ κατηγορίᾳ, καὶ τοῖς 262 L
κρίνουσι παρεχώρησεν ἡ μνήμη τῶν γεγονότων ἀξίαν
8 ἀναλαβεῖν ὀργὴν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀδικήμασιν. ὁ μὲν 15
οὖν Μάλλιος ἁλοὺς εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀπήχθη, καὶ
κατὰ τῆς πέτρας ὠσθεὶς τὸν αὐτὸν τόπον ἔσχε καὶ τῶν
εὐτυχεστάτων ἔργων καὶ τῶν μεγίστων ἀτυχημάτων μνη-
d 9 μεῖον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαντες,
ἱερὸν ἱδρύσαντο θεᾶς ἣν Μονῆταν καλοῦσι, καὶ τὸ λοιπὸν 20
ἐψηφίσαντο μηδένα τῶν πατρικίων ἐπὶ τῆς ἄκρας κατ-
οικεῖν.

37. Ὁ δὲ Κάμιλλος ἐπὶ χιλιαρχίαν ἕκτην καλούμενος
παρῃτεῖτο, γεγονὼς μὲν ἡλικίας ἤδη πρόσω, καί πού
τινα καὶ φθόνον δεδιὼς καὶ νέμεσιν ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ 25
καὶ κατορθώμασιν. ἡ δὲ φανερωτάτη τῶν αἰτιῶν ἦν
ἀρρωστία σώματος· ἐτύγχανε γὰρ νοσῶν περὶ τὰς ἡμέ-
2 ρας ἐκείνας. οὐ μὴν παρῆκεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος,
ἀλλὰ βοῶν μήθ' ἱππεύοντος αὐτοῦ μήθ' ὁπλομαχοῦντος
e ἐν τοῖς ἀγῶσι δεῖσθαι, βουλευομένου δὲ μόνον καὶ προσ- 30
τάσσοντος, ἠνάγκασεν ὑποστῆναι τὴν στρατηγίαν καὶ

19 Cass. Dio fr. 26 Boiss. || Cap. 37 Liv. 6, 21—24

[S(UMA=)Υ 3 ὑπεφαίνετο Υ || 5 ἐκεῖσε Υ || 6 ὡς τούς τε κρίνοντας S || 7 ἀναβάλλεσθαι S²Υ | ἀφιέναι Υ || 10 τοῦτο δὴ S: ὃ δὴ Υ || 15 λαβεῖν Υ || 30 προστάττοντος Υ

μεθ' ἑνὸς τῶν συναρχόντων Λευκίου Φουρίου τὸν στρατὸν ἄγειν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οὗτοι δ' ἦσαν Πραινεστῖνοι καὶ Οὐολοῦσκοι, μετὰ πολλῆς δυνάμεως τὴν συμμαχίδα τῶν Ῥωμαίων πορθοῦντες. (3) ἐξελθὼν δὲ καὶ (5) παραστρατοπεδεύσας τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς μὲν ἠξίου τρίβειν τὸν πόλεμον χρόνῳ, κἂν εἰ μάχης δεήσειε, ῥώσας τὸ σῶμα διαγωνίσασθαι· Λευκίου δὲ τοῦ συνάρχοντος ἐπιθυμίᾳ δόξης φερομένου πρὸς τὸν κίνδυνον ἀκατα- (292 S) σχέτως, καὶ συνεξορμῶντος ἅμα ταξιάρχους καὶ λοχα- (263 L) γούς, φοβηθεὶς μὴ φθόνῳ δή τινι δοκῇ κατόρθωμα καὶ (f) (11) φιλοτιμίαν ἀφαιρεῖσθαι νέων ἀνδρῶν, συνεχώρησεν ἄκων ἐκείνῳ παρατάξαι τὴν δύναμιν, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑπελείφθη μετ' ὀλίγων ἐν τῷ στρατοπέδῳ. (4) τοῦ δὲ Λευκίου προπετῶς χρησαμένου τῇ μάχῃ καὶ σφαλέν- (15) τος, αἰσθόμενος τὴν τροπὴν τῶν Ῥωμαίων οὐ κατέσχεν αὑτόν, ἀλλ' ἀναθορὼν ἐκ τῆς στιβάδος ἀπήντα μετὰ τῶν ὀπαδῶν ἐπὶ τὰς πύλας τοῦ χάρακος, διὰ τῶν φευγόντων (149) ὠθούμενος εἰς τοὺς διώκοντας, ὥστε τοὺς μὲν εὐθὺς ἀναστρέφειν καὶ συνακολουθεῖν, τοὺς δὲ προσφερομένους (20) ἔξωθεν ἵστασθαι πρὸ αὐτοῦ καὶ συνασπίζειν, παρεγγυῶντας ἀλλήλοις μὴ ἀπολείπεσθαι τοῦ στρατηγοῦ. (5) τότε μὲν οὖν οὕτως ἀπετράποντο τῆς διώξεως οἱ πολέμιοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ προαγαγὼν τὴν δύναμιν ὁ Κάμιλλος καὶ συνάψας μάχην αὐτούς τε νικᾷ κατὰ κράτος καὶ τὸν (25) χάρακα λαμβάνει συνεισπεσὼν τοῖς φεύγουσι καὶ διαφθείρας τοὺς πλείστους. (6) ἐκ δὲ τούτου πυθόμενος πόλιν Σατρίαν ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν ἑαλωκέναι καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀπεσφάχθαι, Ῥωμαίους ἅπαντας ὄντας, τὴν μὲν (b) πολλὴν καὶ βαρεῖαν τῆς δυνάμεως εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν, (30) αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμάζοντας μάλιστα καὶ προθυμοτάτους ἀναλαβών, ἐπέβαλε τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσι Τυρρηνοῖς,

[S(UMA=)Υ] 1 φρουρίου SΥ, cf. Cam. 1,1 || 3 οὐολόσκοι S || 6 δεήσειεν⁺⁺⁺ῥώσας (eras. κἂν?) S || 16 ἀναθορὼν Υ: ἀναδραμὼν S || 24 αὐτὸς S || 25 διαφθείρει S || 27 σουτρίαν Υ, cf. Liv. 6, 22, 8 (*Satricum*) | ὑπὸ τῶν ante ras. S: ὑπὸ Υ et e ras. S || 31 ἐπεβάλετο S

καὶ κρατήσας τοὺς μὲν ἐξήλασεν αὐτῶν, τοὺς δ' ἀπέκτεινεν.

38. *Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς Ῥώμην, ἐπέδειξε φρονιμωτάτους ἁπάντων τοὺς μὴ φοβηθέντας ἀσθένειαν καὶ γῆρας ἡγεμόνος ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν* 264 L *ἔχοντος, ἀλλ' ἑλομένους ἐκεῖνον ἄκοντα καὶ νοσοῦντα* 6 *μᾶλλον ἢ τῶν ἐν ἡλικίᾳ τοὺς δεομένους καὶ σπουδά-* 2 *ζοντας ἄρχειν. διὸ καὶ Τουσκλανῶν ἀφεστάναι λεγομέ-* c *νων ἐκέλευον ἐξιέναι τὸν Κάμιλλον ἐπ' αὐτούς, ἕνα τῶν πέντε συστρατήγων προσελόμενον. ὁ δὲ καίπερ ἁπάντων* 293 S *βουλομένων καὶ δεομένων, ἐάσας τοὺς ἄλλους προσείλετο* 11 3 *Λεύκιον Φούριον, οὐδενὸς ἂν προσδοκήσαντος. ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ παρὰ γνώμην τοῦ Καμίλλου διαγωνίσασθαι προθυμηθεὶς ἔναγχος καὶ δυστυχήσας περὶ τὴν μάχην· ἀλλὰ βουλόμενος ὡς ἔοικεν ἀποκρύψαι τὴν συμφορὰν* 15 *καὶ τὴν αἰσχύνην ἀπαλλάξαι τοῦ ἀνδρός, ἀντὶ πάντων* 4 *τοῦτον προῆγεν. οἱ δὲ Τουσκλανοὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐπανορθούμενοι πανούργως, ἤδη βαδίζοντος ἐπ' αὐτοὺς τοῦ* d *Καμίλλου, τὸ μὲν πεδίον ἀνθρώπων ὡς ἐν εἰρήνῃ γεωργούντων καὶ νεμόντων ἐνέπλησαν, τὰς δὲ πύλας εἶχον* 20 *ἀνεῳγμένας καὶ τοὺς παῖδας ἐν τοῖς διδασκαλείοις μανθάνοντας, τοῦ δὲ δήμου τὸ μὲν βάναυσον ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων ἑωρᾶτο περὶ τὰς τέχνας, τὸ δ' ἀστεῖον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἱματίοις, οἱ δ' ἄρχοντες περιῄεσαν σπουδῇ καταλύσεις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπαγγέλλοντες, ὡς οὐδὲν κα-* 25 5 *κὸν προσδοκῶντες οὐδὲ συνειδότες. τούτων δὲ πραττομένων ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐπῄει τῷ Καμίλλῳ τὴν προδοσίαν, οἰκτίρας δὲ τὴν ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ μετάνοιαν αὐτῶν, ἐκέλευσε πρὸς τὴν σύγκλητον ἐλθόντας παραιτεῖ-* e *σθαι τὴν ὀργήν, καὶ παραιτουμένους συνέπραξεν αὐτὸς* 30

Cap. 38 Dion. Hal. 14, 6 (9. 11) Cass. Dio fr. 28 Boiss. Liv. 6, 25—26 Val. Max. 7, 3 ext. 9

[S(UMA=)Υ **7** *τοὺς* om. Υ || **11** *καὶ* om. in fine lineae U || **12** *φρούριον* SΥ, cf. Cam. 1, 1 || **28** *οἰκτείρειν* S || **29** *ἐκέλευσε* Υ: *ἐκέλευσε δὲ* S

ἀφεθῆναί τε τὴν πόλιν αἰτίας πάσης καὶ μεταλαβεῖν ἰσοπολιτείας. αὗται μὲν οὖν ἐγένοντο τῆς ἕκτης χιλιαρχίας ἐπιφανέσταται πράξεις.

265 L **39.** Μετὰ δὲ ταῦτα Λικιννίου Στόλωνος ἐν τῇ πόλει
5 τὴν μεγάλην στάσιν ἐγείροντος, ἣν ὁ δῆμος ἐστασίασε πρὸς τὴν σύγκλητον, βιαζόμενος δυεῖν ὑπάτων καθισταμένων τὸν ἕτερον πάντως ἐκ δημοτῶν εἶναι καὶ μὴ συναμφοτέρους πατρικίους, δήμαρχοι μὲν ᾑρέθησαν, τὰς δ' ὑπατικὰς ἀρχαιρεσίας ἐπιτελεσθῆναι διεκώλυσαν οἱ
294 S πολλοί. καὶ τῶν πραγμάτων δι' ἀναρχίας φερομένων εἰς 2
11 μείζονας ταραχάς, ἀποδείκνυται δικτάτωρ ὁ Κάμιλλος f ὑπὸ τῆς βουλῆς ἄκοντι τῷ δήμῳ τὸ τέταρτον, οὐδ' αὐτὸς ὢν πρόθυμος οὐδὲ βουλόμενος ἐναντιοῦσθαι πρὸς ἀνθρώπους παρρησίαν ἔχοντας ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων
15 ἀγώνων πρὸς αὐτόν, ὡς πλείονα μετ' αὐτῶν διαπεπραγμένος ἐν στρατηγίαις ἢ μετὰ τῶν πατρικίων ἐν πολιτείαις, καὶ νῦν διὰ φθόνον ἐκείνων ᾑρημένος ὑπ' αὐτῶν, ὅπως ἢ καταλύσειε τὸν δῆμον ἰσχύσας, ἢ καταλυθείη μὴ κρατήσας. οὐ μὴν ἀλλὰ πειρώμενος ἀμύνειν τοῖς παρ- 3
20 οῦσι, τὴν ἡμέραν γνοὺς ἐν ᾗ νομοθετεῖν οἱ δήμαρχοι 150 διενοοῦντο, προέγραψε στρατιᾶς κατάλογον καὶ μετεκάλει τὸν δῆμον ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ πεδίον, μεγάλας ζημίας ἀπειλῶν κατὰ τοῦ μὴ ὑπακούσαντος. τῶν δὲ δη- 4 μάρχων ἐκεῖθεν αὖ πάλιν ἀντανισταμένων ταῖς ἀπειλαῖς
25 καὶ διομνυμένων πέντε μυριάσιν ἀργυρίου ζημιώσειν, εἰ μὴ παύσοιτο τοῦ δήμου τὸν νόμον ἀφαιρούμενος καὶ τὴν ψῆφον, εἴτε δείσας φυγὴν ἑτέραν καὶ καταδίκην, ὡς ἀνδρὶ πρεσβύτῃ καὶ κατειργασμένῳ μεγάλα μὴ πρέ-
266 L πουσαν, εἴτε τοῦ πλήθους τὴν βίαν ἄμαχον οὖσαν καὶ
30 δυσνίκητον ὑπερβαλέσθαι μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμε- b

[S(UMA=)Υ] 1 ἁπάσης Υ ‖ 5 τὴν om. Υ | ἐστασίαζε Υ ‖ 7 πάντως om. Υ ‖ 10 δι' ἀναρχίαν S | ἐς Υ ‖ 11 ὁ om. S ‖ 16 ἐν[1] S: ἐν ταῖς Υ ‖ 17 ᾑρημένον S ‖ 21 στρατείας S ‖ 25 ζημιώσειν ⟨αὐτόν⟩ Zie. ‖ 26 παύσαιτο S ‖ 27 εἴτε S: εἴτ' οὖν Υ ‖ 28 ἀνδρὶ S: ἂν ἤδη Υ | μεγάλα S: πολλὰ Υ ‖ 29 πλήθους Υ: δήμου S ‖ 30 μηδὲ βουλόμενος Sint.: μήτε βουλόμενος S, om. Υ

νος, τότε μὲν ἀπεχώρησεν οἴκαδε· ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις
5 σκηψάμενος ἀρρωστεῖν ἐξωμόσατο τὴν ἀρχήν. ἡ δὲ σύγ-
κλητος ἕτερον δικτάτορα κατέστησε, κἀκεῖνος ἀποδείξας
ἵππαρχον αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα τῆς στάσεως Στόλωνα παρ-
ῆκεν ἐπικυρῶσαι τὸν νόμον τὸν μάλιστα λυποῦντα τοὺς 5
πατρικίους. ἐκέλευσε δ' οὗτος μηδένα πλέθρων πεντα-
6 κοσίων πλείονα χώραν κεκτῆσθαι. τότε μὲν οὖν λαμπρὸς
ὁ Στόλων ἐγεγόνει τῇ ψήφῳ κρατήσας· ὀλίγῳ δ' ὕστερον
αὐτὸς ἑάλω κεκτημένος ὅσην ἔχειν ἐκώλυεν ἑτέρους, καὶ
κατὰ τὸν αὐτοῦ νόμον δίκην ἔδωκεν. 10

40. Ὑπολειπομένης δὲ τῆς περὶ τῶν ὑπατικῶν ἀρ-
c χαιρεσιῶν φιλονικίας, ὃ δὴ χαλεπώτατον τῆς στάσεως 295 S
μόριον ἦν καὶ πρῶτον ἦρξε καὶ πλεῖστα πράγματα παρ-
έσχε τῇ βουλῇ διαφερομένῃ πρὸς τὸν δῆμον, ἀγγελία
προσέπεσε σαφής, Κελτοὺς αὖθις ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς 15
ἄραντας θαλάσσης μυριάσι πολλαῖς ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύ-
2 νειν. ἅμα δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὰ ἔργα τοῦ πολέμου παρῆν,
πορθουμένης τῆς χώρας καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοις οὐ
ῥᾴδιον ἦν εἰς τὴν Ῥώμην καταφυγεῖν, ἀνὰ τὰ ὄρη σκε-
δαννυμένων. οὗτος δ' ὁ φόβος κατέπαυσε τὴν στάσιν, 20
καὶ συνελθόντες εἰς τὸ αὐτὸ τοῖς πολλοῖς οἱ κράτιστοι
d καὶ τῇ βουλῇ τὸ δημοτικὸν εἵλοντο πάντες ἐκ μιᾶς γνώ-
3 μης δικτάτορα τὸ πέμπτον Κάμιλλον, ὁ δ' ἦν μὲν σφόδρα 267 L
γέρων καὶ μικρὸν ἀπέλειπεν ὀγδοήκοντα ἔτη γεγονέναι·
συνορῶν δὲ τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν κίνδυνον, οὔθ' ὑποτί- 25
μησιν ὡς πρότερον εἰπών, οὔτε προφάσει χρησάμενος,
ἀλλ' αὐτόθεν ὑποστὰς τὴν στρατηγίαν, κατέλεγε τοὺς
4 μαχησομένους. εἰδὼς δὲ τῆς τῶν βαρβάρων ἀλκῆς τὴν
βιαιοτάτην ἐν ταῖς μαχαίραις οὖσαν, ἃς βαρβαρικῶς καὶ

Cap. 40—41 Dion. Hal. 14, 9—10 (13—19) Polyaen. 8, 7, 2 Liv. 6, 42

[S(UMA=)Υ] **1** ὑπεχώρησεν Υ ‖ **4** ὕπαρχον Υ | αὐτὸν om. S ‖ **13** μόριον om. Υ ‖ **13. 14** τῇ βουλῇ παρέσχε Υ ‖ **14. 15** ἀγγελίαι προσέπεσον σαφεῖς Υ ‖ **20** δ' om. Υ | κατέλυσε S^m ‖ **21** ταὐτὸ Υ ‖ **22** τῶν δημοτικῶν Υ ‖ **23** τὸ om. Υ ‖ **24** ἀπέλιπεν Υ ‖ **26** εἰπὼν ὡς πρότερον Υ

σὺν οὐδεμιᾷ τέχνῃ καταφέροντες ὤμους μάλιστα καὶ κεφαλὰς διέκοπτον, ἐχαλκεύσατο μὲν κράνη τοῖς ὁπλίταις ὁλοσίδηρα καὶ λεῖα ταῖς περιφερείαις, ὡς ἀπολισθάνειν ἢ κατάγνυσθαι τὰς μαχαίρας, τοῖς δὲ θυρεοῖς κύκλῳ e
5 περιήρμοσε λεπίδα χαλκῆν, τοῦ ξύλου καθ' αὑτὸ τὰς πληγὰς μὴ στέγοντος· αὐτοὺς δὲ τοὺς στρατιώτας ἐδίδαξε τοῖς ὑσσοῖς μακροῖς διὰ χειρὸς χρῆσθαι καὶ τοῖς ξίφεσι τῶν πολεμίων ὑποβάλλοντας ἐκδέχεσθαι τὰς καταφοράς.

10 **41.** Ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν οἱ Κελτοί, περὶ τὸν Ἀνίωνα ποταμὸν στρατόπεδον βαρὺ καὶ μεστὸν ἀφθόνου λείας ἔχοντες, ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν ἵδρυσε κατὰ νάπης μαλακῆς καὶ συγκλίσεις πολλὰς ἐχούσης, ὥστε τὸ μὲν πλεῖστον ἀποκρύπτεσθαι, τὸ δ' ὁρώμενον δοκεῖν ὑπὸ
296 S δέους εἰς χωρία προσάντη κατειλεῖσθαι. ταύτην δὲ τὴν 2
16 δόξαν αὐτῶν ὁ Κάμιλλος αὔξειν βουλόμενος, οὐ προσήμυνε τῶν ὑπὸ πόδας πορθουμένων, ἀλλὰ τὸν χάρακα f φραξάμενος ἠρέμει, μέχρι οὗ τοὺς μὲν ἐν προνομαῖς ἐσκεδασμένους κατεῖδε, τοὺς δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ πᾶσαν
20 ὥραν ἐμπιμπλαμένους ἀφειδῶς καὶ μεθύοντας. τότε δὲ 3 νυκτὸς ἔτι τοὺς ψιλοὺς προεκπέμψας ἐμποδὼν εἶναι τοῖς
268 L βαρβάροις εἰς τάξιν καθισταμένοις καὶ διαταράττειν εὐθὺς ἐπεξιόντας, κατεβίβαζεν ὄρθρου τοὺς ὁπλίτας καὶ παρέταττεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, πολλοὺς καὶ προθύμους, 151
25 οὐχ ὥσπερ οἱ βάρβαροι προσεδόκων ὀλίγους καὶ ἀτόλμους φανέντας. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο τῶν Κελτῶν ἀν- 4 έτρεψε τὰ φρονήματα, παρ' ἀξίαν ἐπιχειρεῖσθαι δοκούντων. ἔπειτα προσπίπτοντες οἱ ψιλοὶ καὶ πρὶν ἢ τὸν συνήθη λαβεῖν κόσμον καὶ διακριθῆναι κατὰ λόχους κι-
30 νοῦντες αὐτοὺς καὶ βιαζόμενοι πρὸς τὸ συντυχὸν ἀτάκτους ἠνάγκασαν μάχεσθαι. τέλος δὲ τοῦ Καμίλλου τοὺς 5

[S(UMA=)Υ] **2** ὁπλίταις Kron.: πλείστοις || **3** ἀπολισθαίνειν Υ, cf. Popl. p. 143, 14 v. l. || **10** ἀνιηνα S, cf. Popl. p. 149, 24 v. l. || **13** συγκλείσεις Υ || **16** προήμυνε S || **20** ἐμπιπλαμένους Υ || **23** ὄρθου U || **31** μάχεσθαι ἠνάγκασαν S

ὁπλίτας ἐπάγοντος, οἱ μὲν ἀνατεινάμενοι τὰς μαχαίρας συνδραμεῖν ἔσπευδον, οἱ δὲ τοῖς ὑσσοῖς ἀπαντῶντες καὶ τὰ σεσιδηρωμένα μέρη ταῖς πληγαῖς ὑποφέροντες ἀπέ-
b *στρεφον τὸν ἐκείνων σίδηρον, μαλακὸν ὄντα καὶ λεπτῶς ἐληλασμένον, ὥστε κάμπτεσθαι ταχὺ καὶ διπλοῦσθαι* 5 *τὰς μαχαίρας, τοὺς δὲ θυρεοὺς συμπεπάρθαι καὶ βαρύ-*
6 *νεσθαι τῶν ὑσσῶν ἐφελκομένων. διὸ καὶ μεθιστάμενοι τῶν ἰδίων ὅπλων, ἐπειρῶντο τοῖς ἐκείνων ἐμπλέκεσθαι καὶ τοὺς ὑσσοὺς παραφέρειν, ἐπιλαμβανόμενοι ταῖς χερσίν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι γυμνουμένους ὁρῶντες, ἤδη τοῖς ξί-* 10 *φεσιν ἐχρῶντο, καὶ φόνος μὲν ἦν πολὺς τῶν προτάκτων, φυγὴ δὲ τῶν ἄλλων πανταχόσε τοῦ πεδίου· τοὺς γὰρ λόφους καὶ τὰ ὑψηλὰ προκατειλήφει Κάμιλλος, τὸ δὲ στρατόπεδον διὰ τὸ θαρσεῖν ἄφρακτον ἔχοντες ᾔδεσαν οὐ χαλεπῶς ἁλωσόμενον.* 15

c 7 *Ταύτην τὴν μάχην ἔτεσιν ὕστερον τρισκαίδεκα γενέ-* 297 S *σθαι λέγουσι τῆς Ῥώμης ἁλώσεως, καὶ βέβαιον ἐξ αὐτῆς* 269 L *φρόνημα κατὰ τῶν Κελτῶν ἐγγενέσθαι Ῥωμαίοις, σφόδρα δεδοικόσι τοὺς βαρβάρους, ὡς τὸ πρῶτον διὰ νόσους καὶ τύχας παραλόγους, οὐ κατὰ κράτος ὑπ' αὐτῶν νενι-* 20 *κημένους. οὕτω δ' οὖν ὁ φόβος ἦν ἰσχυρός, ὥστε θέσθαι νόμον ἀφεῖσθαι τοὺς ἱερεῖς στρατείας, χωρὶς ἂν μὴ Γαλατικὸς ᾖ πόλεμος.*

42. *Τῶν μὲν οὖν στρατιωτικῶν ἀγώνων οὗτος ἠγωνίσθη τῷ Καμίλλῳ τελευταῖος· τὴν γὰρ Οὐελιτρανῶν* 25 *πόλιν εἷλεν ἐν παρέργῳ ταύτης τῆς στρατείας, ἀμαχεὶ*
d 2 *προσχωρήσασαν αὐτῷ· τῶν δὲ πολιτικῶν ὁ μέγιστος ὑπελείπετο καὶ χαλεπώτατος ⟨ὁ⟩ πρὸς τὸν δῆμον, ἰσχυ-*

21 Plut. Marc. 3, 4 Cic. Phil. 5, 53 Lucull. 121

[S(UMA=)Υ] 3 τὰ om. Υ | ἀνέστρεφον Υ (τὰς ἀκμὰς τῶν σιδήρων ἀπέστρεφον Dion. Hal.) || 5 ἐληλαμένον Υ | κάμπτεσθαι (μ s. s. m. 2) U || 6 μαχαίρας (μα s. s. m. 2) U || 8 ἐμπλέκεσθαι S: συστρέφεσθαι Υ || 9 ἐπιφέρειν S^m || 10 γυμνοὺς Υ || 18 ἐγγενέσθαι SMA: |γενέσθαι U || 20 παραλόγως U (in A ους fort. ex corr.) || 21 οὕτω δ' οὖν Υ: οὕτως οὖν S || 26 ἐν S: ἐν τῷ Υ || 28 καὶ χαλεπώτατος Rei.: καὶ χαλεπώτερος S χαλεπώτερος Υ | ὁ add. Rei.

ρὸν ἐπανήκοντα τῇ νίκῃ καὶ βιαζόμενον ἐκ δημοτῶν
ὕπατον ἀποδεῖξαι παρὰ τὸν καθεστῶτα νόμον, ἀντιτατ-
τομένης τῆς βουλῆς καὶ τὸν Κάμιλλον οὐκ ἐώσης ἀπο-
θέσθαι τὴν ἀρχήν, ὡς μετ' ἰσχυρᾶς καὶ μεγάλης ἐξουσίας
5 τῆς ἐκείνου μαχησομένων ἂν βέλτιον ὑπὲρ τῆς ἀριστο-
κρατίας. ἐπεὶ δὲ προκαθημένου τοῦ Καμίλλου καὶ χρη- 3
ματίζοντος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ὑπηρέτης πεμφθεὶς παρὰ τῶν
δημάρχων ἐκέλευσεν ἀκολουθεῖν καὶ τὴν χεῖρα τῷ σώ-
ματι προσῆγεν ὡς ἀπάξων, κραυγὴ δὲ καὶ θόρυβος οἷος
10 οὔπω κατέσχε τὴν ἀγοράν, τῶν μὲν περὶ τὸν Κάμιλλον e
ὠθούντων ἀπὸ τοῦ βήματος τὸν δημόσιον, τῶν δὲ πολ-
λῶν κάτωθεν ἕλκειν ἐπικελευομένων, ἀπορούμενος τοῖς
παροῦσι τὴν μὲν ἀρχὴν οὐ προήκατο, τοὺς δὲ βουλευτὰς
ἀναλαβὼν ἐβάδιζεν εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ πρὶν εἰσελ- 4
15 θεῖν μεταστραφεὶς εἰς τὸ Καπιτώλιον ηὔξατο τοῖς θεοῖς
270 L κατευθῦναι τὰ παρόντα πρὸς τὸ κάλλιστον τέλος, ὑπο-
σχόμενος ναὸν Ὁμονοίας ἱδρύσειν τῆς ταραχῆς καταστά-
σης. μεγάλου δ' ἀγῶνος ἐν τῇ συγκλήτῳ γενομένου
πρὸς τὰς ἐναντίας γνώμας, ὅμως ἐνίκησεν ἡ μαλακω-
20 τέρα καὶ ὑπείκουσα τῷ δήμῳ καὶ διδοῦσα τῶν ὑπάτων
298 S τὸν ἕτερον ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀρχαιρεσιάσαι. ταῦτα δ' ὡς 5 f
τῇ βουλῇ δοκοῦντα τοῦ δικτάτορος ἀνειπόντος ἐν τῷ
δήμῳ, παραχρῆμα μὲν οἷον εἰκὸς ἡδόμενοι τῇ βουλῇ
διηλλάττοντο, καὶ τὸν Κάμιλλον οἴκαδε κρότῳ καὶ βοῇ
25 προέπεμπον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ συνελθόντες ἐψηφίσαντο τῆς 6
μὲν Ὁμονοίας ἱερόν, ὥσπερ ηὔξατο Κάμιλλος, εἰς τὴν
ἀγορὰν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἄποπτον ἐπὶ τοῖς γεγενημέ-
νοις ἱδρύσασθαι, ταῖς δὲ καλουμέναις Λατίναις μίαν ἡμέ-
ραν προσθέντας ἑορτάζειν τέτταρας, παραυτίκα δὲ θύειν 152
30 καὶ στεφανηφορεῖν Ῥωμαίους ἅπαντας. τῶν δ' ἀρχαιρε- 7

[S(UMA=) Υ] 2 ἀντιπραττομένης Υ || 5 μαχησομένων ἂν Υ: μαχομένων S || 11 δημόσιον S: δήμιον MA δῆμον U || 14 εἰς S: ἐπὶ Υ || 15 εἰς] πρὸς S[m] | εὔξατο S || 17 ἱδρύσειν S[m] Υ: ἱδρύσασθαι S[r] || 22 ἐν om. Υ || 24 post οἴκαδε erasum siglum vocis καὶ in S || 25 προέπεμπον (προ ex παρ corr. m. 1) S: παρέπεμπον Υ || 26 ὁ κάμιλλος Υ || 27 καὶ S: καὶ εἰς Υ || 30 στεφανηφοροῦν U et ante corr. A

σίων βραβευθέντων ὑπὸ Καμίλλου, κατεστάθησαν ὕπατοι Μᾶρκος μὲν Αἰμίλιος ἐκ πατρικίων, Λεύκιος δὲ Σέξτιος ἐκ δημοτῶν πρῶτος. καὶ τοῦτο πέρας αἱ Καμίλλου πράξεις ἔσχον.

43. *Ἐν δὲ τῷ κατόπιν ἐνιαυτῷ λοιμώδης νόσος ἐμπε-* 5 *σοῦσα τῇ Ῥώμῃ τὸν μὲν ἄλλον ὄχλον· οὐ περιληπτὸν ἀριθμῷ διέφθειρε, τῶν δ' ἀρχόντων τοὺς πλείστους.* 2 *ἐτελεύτησε δὲ καὶ Κάμιλλος, ἡλικίας μὲν οὕνεκα καὶ βίου τελειότητος ὡς εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ὡραῖος,* b *ἀνιάσας δὲ Ῥωμαίους ὡς οὐδὲ σύμπαντες οἱ τῇ νόσῳ* 10 *κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀποθανόντες.*

1 Liv. 7, 1, 2 || Cap. 43 Zon. 7, 24 Liv. 7, 1, 8

[S(UMA =)Υ] 1 edebant *ἀρχαιρεσιῶν* || 2 *Μάμερκος* Flacelière ex Liv. (L. Aemilius Mamercus) | *σέκστος* Υ || 8 *μὲν οὕνεκα* S: *μὲν οὖν οὕνεκα* U *μέν+++οὕνεκα* A *μὲν ἕνεκα* M || 9 *ὡς* del. Cob. || 10 *νόσῳ* ex *νήσῳ* m. 1 S

271 L

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΩΝ

1. Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου φυλῆς μὲν ἦν Ἀντιοχίδος, c 318
τῶν δὲ δήμων Ἀλωπεκῆθεν. περὶ δ' οὐσίας αὐτοῦ λόγοι
διάφοροι γεγόνασιν, ὁ μὲν ὡς ἐν πενίᾳ συντόνῳ κατα- d
βιώσαντος καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀπολιπόντος θυγατέρας
5 δύο πολὺν χρόνον ἀνεκδότους δι' ἀπορίαν γεγενημένας·
πρὸς δὲ τοῦτον τὸν λόγον ὑπὸ πολλῶν εἰρημένον ἀντι- 2
τασσόμενος ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος (FGrH 228 F 43) ἐν
τῷ Σωκράτει χωρίον τε Φαληροῖ φησι γινώσκειν Ἀρι-
στείδου γενόμενον ἐν ᾧ τέθαπται, καὶ τεκμήρια τῆς περὶ
10 τὸν οἶκον εὐπορίας ἓν μὲν ἡγεῖται τὴν ἐπώνυμον ἀρχήν,
161 S ἣν ἦρξε τῷ κυάμῳ λαχὼν ἐκ τῶν γενῶν τῶν τὰ μέγιστα
τιμήματα κεκτημένων, οὓς πεντακοσιομεδίμνους προσ-
ηγόρευον, ἕτερον δὲ τὸν ἐξοστρακισμόν· οὐδενὶ γὰρ τῶν e
πενήτων, ἀλλὰ τοῖς ἐξ οἴκων τε μεγάλων καὶ διὰ γέ-
15 νους ὄγκον ἐπιφθόνοις ὄστρακον ἐπιφέρεσθαι· τρίτον δὲ 3
καὶ τελευταῖον, ὅτι νίκης ἀναθήματα χορηγικῆς τρίποδας
ἐν Διονύσου καταλέλοιπεν, οἳ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδείκνυντο,
τοιαύτην ἐπιγραφὴν διασῴζοντες 'Ἀντιοχὶς ἐνίκα, Ἀρι-
στείδης ἐχορήγει, Ἀρχέστρατος ἐδίδασκε.' τουτὶ μὲν οὖν 4
272 L καίπερ εἶναι δοκοῦν μέγιστον, ἀσθενέστατόν ἐστι. καὶ
21 γὰρ Ἐπαμεινώνδας, ὃν πάντες ἄνθρωποι γιγνώσκουσιν
ἐν πενίᾳ καὶ τραφέντα πολλῇ καὶ βιώσαντα, καὶ Πλάτων

18 C. I. A. II 1257

[S(UA=)Υ] 3 ὁ μὲν Westermann: οἱ μὲν | καταβιώσοντες S || 5 γενομένας S || 8 τε om. S || 9 λεγόμενον Υ || 11 ἦρχεν ὁ τῷ Sint. (ἦρχε τῶ C) || 14 τε om. Υ || 14. 15 δι' ὄγκον (om. γένους) Υ || 15 ἐπιφθόνοις Blass: ἐπιφθόνων || 16 χορηγικῆς Madvig: χορηγικοὺς || 17 διονύσω Υ | κατέλιπεν Υ || 21 ἐπαμινώνδας codd. | γινώσκουσιν Υ

ὁ φιλόσοφος οὐκ ἀφιλοτίμους ἀνεδέξαντο χορηγίας, ὁ
f μὲν αὐληταῖς ἀνδράσιν, ὁ δὲ παισὶ κυκλίοις χορηγήσας,
τούτῳ μὲν Δίωνος τοῦ Συρακοσίου τὴν δαπάνην παρέ-
5 χοντος, Ἐπαμεινώνδᾳ δὲ τῶν περὶ Πελοπίδαν. οὐ γάρ
ἔστι τοῖς ἀγαθοῖς ἀκήρυκτος καὶ ἄσπονδος πρὸς τὰς 5
παρὰ τῶν φίλων δωρεὰς πόλεμος, ἀλλὰ τὰς εἰς ἀπό-
319 θεσιν καὶ πλεονεξίαν ἀγεννεῖς ἡγούμενοι καὶ ταπεινάς,
ὅσαι φιλοτιμίας τινὸς ἀκερδοῦς ἔχονται καὶ λαμπρότητος
6 οὐκ ἀπωθοῦνται. Παναίτιος (fr. 131 v. Str.) μέντοι περὶ
τοῦ τρίποδος ἀποφαίνει τὸν Δημήτριον ὁμωνυμίᾳ διεψευ- 10
σμένον· ἀπὸ γὰρ τῶν Μηδικῶν εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ
Πελοποννησιακοῦ πολέμου δύο μόνους Ἀριστείδας χορη-
γοὺς ἀναγράφεσθαι νικῶντας, ὧν οὐδέτερον εἶναι τῷ Λυ-
σιμάχου τὸν αὐτόν, ἀλλὰ τὸν μὲν Ξενοφίλου πατρός,
τὸν δὲ χρόνῳ πολλῷ νεώτερον, ὡς ἐλέγχει τὰ γράμματα, 15
τῆς μετ' Εὐκλείδην ὄντα γραμματικῆς, καὶ προσγεγραμ-
μένος ὁ Ἀρχέστρατος, ὃν ἐν τοῖς Μηδικοῖς οὐδείς, ἐν
δὲ τοῖς Πελοποννησιακοῖς συχνοὶ χορῶν διδάσκαλον ἀνα-
b γράφουσι. τὰ μὲν οὖν τοῦ Παναιτίου βέλτιον ἐπισκεπτέον
7 ὅπως ἔχει. τῷ δ' ὀστράκῳ πᾶς ὁ διὰ δόξαν ἢ γένος ἢ 20
λόγου δύναμιν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς νομιζόμενος ὑπέπιπτεν· 162 S
ὅπου καὶ Δάμων ὁ Περικλέους διδάσκαλος, ὅτι τὸ φρο-
8 νεῖν ἐδόκει τις εἶναι περιττός, ἐξωστρακίσθη. καὶ μὴν
ἄρξαι γε τὸν Ἀριστείδην ὁ Ἰδομενεὺς (FGrH 338 F 5)
οὐ κυαμευτόν, ἀλλ' ἑλομένων Ἀθηναίων φησίν. εἰ δὲ καὶ 273 L
μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἦρξεν, ὡς αὐτὸς ὁ Δημή- 26
τριος γέγραφε, καὶ πάνυ πιθανόν ἐστιν ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ
καὶ κατορθώμασι τηλικούτοις ἀξιωθῆναι δι' ἀρετὴν
c 9 ⟨ἀρχῆς⟩ ἧς διὰ πλοῦτον ἐτύγχανον οἱ λαγχάνοντες. ἀλλὰ
γὰρ ὁ μὲν Δημήτριος οὐ μόνον Ἀριστείδην, ἀλλὰ καὶ 30
Σωκράτη δῆλός ἐστι τῆς πενίας ἐξελέσθαι φιλοτιμούμε-

[S(UA=)Υ] **2** παισὶ S: πᾶσι Υ || **3** συρακουσίου Υ || **7** πλεονεξίας S¹ || **11** μηδικῶν S: περσικῶν Υ | τελευτὴν Υ: ἀρχὴν S || 12 χορηγοὺς om. S || 13.14 τῷ Λυσιμάχῳ τὸν αὐτὸν om. S || **19** τὰ S: τὸ Υ || **21** λόγου Υ: πλούτου S ἢ πλοῦτον ἢ λόγου Zie. cl. Nic. 11, 1 || **22** δαίμων S | ὅτι Υ: ὅτι καὶ S || **29** ἀρχῆς add. Rei. | λανθάνοντες Υ

νος ὡς μεγάλου κακοῦ· καὶ γὰρ ἐκείνῳ φησὶν οὐ μόνον τὴν οἰκίαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ μνᾶς ἑβδομήκοντα τοκιζομένας ὑπὸ Κρίτωνος.

2. *Ἀριστείδης δὲ Κλεισθένους μὲν τοῦ καταστησαμέ-*
5 *νου τὴν πολιτείαν μετὰ τοὺς τυράννους ἑταῖρος γενόμενος, ζηλώσας δὲ καὶ θαυμάσας μάλιστα τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, ἥψατο μὲν ἀριστοκρατικῆς πολιτείας, ἔσχε δ' ἀντιτασσόμενον ὑπὲρ τοῦ δήμου Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους. ἔνιοι μὲν οὖν φασι* 2
10 *παῖδας ὄντας αὐτοὺς καὶ συντρεφομένους ἀπ' ἀρχῆς ἐν* d
παντὶ καὶ σπουδῆς ἐχομένῳ καὶ παιδιᾶς πράγματι καὶ λόγῳ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὰς φύσεις εὐθὺς ἀπὸ τῆς φιλονικίας ἐκείνης ἀνακαλύπτεσθαι, [καὶ] τὴν μὲν εὐχερῆ καὶ παράβολον καὶ πανοῦργον οὖσαν καὶ
15 *μετ' ὀξύτητος ἐπὶ πάντα ῥᾳδίως φερομένην, τὴν δ' ἱδρυμένην ἐν ἤθει βεβαίῳ καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ἀτενῆ, ψεῦδος δὲ καὶ βωμολοχίαν καὶ ἀπάτην οὐδ' ἐν παιδιᾶς τινι τρόπῳ προσιεμένην. Ἀρίστων δ' ὁ Κεῖος* (fr. 20 W.) *ἐξ ἐρωτι-* 3
κῆς ἀρχῆς γενέσθαι φησὶ καὶ προελθεῖν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν
20 *ἔχθραν αὐτῶν. Στησίλεω γάρ, ὃς ἦν γένει Κεῖος, ἰδέᾳ* 4
274 L *δὲ καὶ μορφῇ σώματος πολὺ τῶν ἐν ὥρᾳ λαμπρότατος,* e
ἀμφοτέρους ἐρασθέντας οὐ μετρίως ἐνεγκεῖν τὸ πάθος,
163 S *οὐδ' ἅμα λήγοντι τῷ κάλλει τοῦ παιδὸς ἀποθέσθαι τὴν φιλονικίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἐγγυμνασαμένους ἐκείνῃ πρὸς*
25 *τὴν πολιτείαν εὐθὺς ὁρμῆσαι, διαπύρους ὄντας καὶ διαφόρως ἔχοντας. ὁ μὲν οὖν Θεμιστοκλῆς εἰς ἑταιρείαν* 5
ἐμβαλὼν ἑαυτὸν εἶχε πρόβλημα καὶ δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ὥστε καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα καλῶς ἄρξειν αὐ-

9 Aelian. v. h. 13,44 || **18** Plut. Them. 3, 2 || **26** mor. 807b Synes. ep. 93 Garzya

[S(UA =) Υ] **9** *οὖν* om. Υ || **9.10** *φασιν αὐτοὺς παῖδας ὄντας* Υ || **11** *ἐχομένους* Υ | *παιδείας* Υ || **13** *ἀπὸ* S: *ὑπὸ* Υ | *καὶ* del. Sch. || **15** *πάντας* Υ || **16** *ἀτενεῖ* Classen || **18** *κεῖος* Υ: *χῖος* S || **19** *προσελθεῖν* S[1] || **21** *δὲ* Sint: *τε* S om. Υ || **25.26** *καὶ διαφόρως ἔχοντας* om. S || **28** *αὐτὸν ἄρξειν* Υ

τὸν Ἀθηναίων, ἅνπερ ἴσος ᾖ καὶ κοινὸς ἅπασι, ‘μηδέ-
ποτε’ εἰπεῖν ‘εἰς τ⟨οι⟩οῦτον ἐγὼ καθίσαιμι τὸν θρόνον ἐν
f ᾧ πλέον οὐδὲν ἕξουσιν οἱ φίλοι παρ’ ἐμοὶ τῶν ἀλλο-
6 τρίων·’ Ἀριστείδης δὲ καθ’ αὑτὸν ὥσπερ ὁδὸν ἰδίαν
ἐβάδιζε διὰ τῆς πολιτείας, πρῶτον μὲν οὐ βουλόμενος 5
συναδικεῖν τοῖς ἑταίροις ἢ λυπηρὸς εἶναι μὴ χαριζόμενος,
ἔπειτα τὴν ἀπὸ τῶν φίλων δύναμιν οὐκ ὀλίγους ὁρῶν
ἐπαίρουσαν ἀδικεῖν, ἐφυλάττετο, μόνῳ τῷ χρηστὰ καὶ
δίκαια πράσσειν καὶ λέγειν ἀξιῶν θαρρεῖν τὸν ἀγαθὸν
πολίτην. 10

3. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλὰ κινουμένου τοῦ Θεμιστο-
κλέους παραβόλως καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτῷ πολιτείαν ἐνι-
320 σταμένου καὶ διακόπτοντος, ἠναγκάζετό που καὶ αὐτὸς
τὰ μὲν ἀμυνόμενος τὰ δὲ κολούων τὴν ἐκείνου δύναμιν
χάριτι τῶν πολλῶν αὐξομένην ὑπεναντιοῦσθαι παρὰ γνώ- 15
μην οἷς ἔπραττεν ὁ Θεμιστοκλῆς, βέλτιον ἡγούμενος
παρελθεῖν ἔνια τῶν συμφερόντων τὸν δῆμον ἢ τῷ κρα-
2 τεῖν ἐκεῖνον ἐν πᾶσιν ἰσχυρὸν γενέσθαι. τέλος δέ ποτε
τοῦ Θεμιστοκλέους πράττοντός τι τῶν δεόντων, ἀντι- 275 L
κρούσας καὶ περιγενόμενος, οὐ κατέσχεν, ἀλλ’ εἶπεν ἀπὸ 20
τῆς ἐκκλησίας ἀπιών, ὡς οὐκ ἔστι σωτηρία τοῖς Ἀθη-
ναίων πράγμασιν, εἰ μὴ καὶ Θεμιστοκλέα καὶ αὐτὸν εἰς
3 τὸ βάραθρον ἐμβάλοιεν. πάλιν δὲ γράψας τινὰ γνώμην
b εἰς τὸν δῆμον, ἀντιλογίας οὔσης πρὸς αὐτὴν καὶ φιλονι-
κίας, ἐκράτει· μέλλοντος δὲ τοῦ προέδρου τὸν δῆμον 25
ἐπερωτᾶν, αἰσθόμενος ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν τὸ ἀσύμ-
4 φορον, ἀπέστη τοῦ ψηφίσματος. πολλάκις δὲ καὶ δι’ ἑτέ-
ρων εἰσέφερε τὰς γνώμας, ὡς μὴ φιλονικίᾳ τῇ πρὸς 164 S

11 Plut. Them. 3, 3

[S(UA=)Υ] 2 εἶπεν Υ | τοιοῦτον mor.: τοῦτον || 4 ἑαυτὸν Υ || 7 ὁρῶν Υ: ἰδὼν S || 8 μόνω τῶ χρηστὰ Υ: οὐ μόνω τῶ χρῆσθαι S | τῷ ⟨τὰ⟩ Zie. || 9 πράττειν Υ | θαρρεῖν S : χαίρειν Υ || 11 καὶ om. Υ || 12 ἱσταμένου S[1] || 14 κωλύων S[1] || 15 παρὰ γνώμην om. Υ || 19 τοῦ om. S || 21.22 ἀθηναίων πράγμασιν Υ: ἀθηναίοις S || 22 καὶ αὐτὸν καὶ θεμιστοκλέα S || 26 ἀπὸ S : ἐκ Υ

αὐτὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐμπόδιος εἴη τῷ συμφέροντι. θαυ-
μαστὴ δέ τις ἐφαίνετο αὐτοῦ παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ
μεταβολὰς ἡ εὐστάθεια, μήτε ταῖς τιμαῖς ἐπαιρομένου,
πρός τε τὰς δυσημερίας ἀθορύβως καὶ πρᾴως ἔχοντος,
5 *καὶ ὁμοίως ἡγουμένου χρῆναι τῇ πατρίδι παρέχειν ἑαυ-*
τόν, οὐ χρημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ δόξης προῖκα καὶ
ἀμισθὶ πολιτευόμενον. ὅθεν ὡς ἔοικε τῶν εἰς Ἀμφιάραον 5
ὑπ' Αἰσχύλου (Sept. 592) *πεποιημένων ἰαμβείων ἐν τῷ* c
θεάτρῳ λεγομένων·

10 *οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θέλει,*
βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα,

πάντες ἀπέβλεψαν εἰς Ἀριστείδην, ὡς ἐκείνῳ μάλιστα
τῆς ἀρετῆς ταύτης προσηκούσης.

15 *4. Οὐ μόνον δὲ πρὸς εὔνοιαν καὶ χάριν, ἀλλὰ καὶ*
πρὸς ὀργὴν καὶ πρὸς ἔχθραν ἰσχυρότατος ἦν ὑπὲρ τῶν
δικαίων ἀντιβῆναι. λέγεται γοῦν ποτε διώκων ἐχθρὸν 2
276 L *ἐν δικαστηρίῳ, μετὰ τὴν κατηγορίαν οὐ βουλομένων* d
ἀκούειν τοῦ κινδυνεύοντος τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ τὴν ψῆ-
20 *φον εὐθὺς αἰτούντων ἐπ' αὐτόν, ἀναπηδήσας τῷ κρινο-*
μένῳ συνικετεύειν, ὅπως ἀκουσθείη καὶ τύχοι τῶν νο-
μίμων· πάλιν δὲ κρίνων ἰδιώταις δυσί, τοῦ ἑτέρου λέ-
γοντος ὡς πολλὰ τυγχάνει τὸν Ἀριστείδην ὁ ἀντίδικος
λελυπηκώς, 'λέγ' ὦγαθέ' φάναι 'μᾶλλον, εἴ τι σὲ
25 *κακὸν πεποίηκε· σοὶ γάρ, οὐκ ἐμαυτῷ, δικάζω'. τῶν δὲ* 3
δημοσίων αἱρεθεὶς προσόδων ἐπιμελητής, οὐ μόνον τοὺς

7 mor. 186b, cf. mor. 32d 88b

[S(UA=)Υ] **2** *παρὰ* om. S || **2. 3** *τῆς . . . μεταβολῆς* S || **8** *ἰαμβίων* S || **10** *δίκαιος*] *ἄριστος* Aesch. mor. (bis) || **11** *αὔλακα* S mor. 88b || **12** *ἀφ' ἧς* S Υ mor. 32d: *ἐξ ἧς* Aesch. mor. 88b 186b || **15** *δὲ πρὸς* Υ: *δι'* S[1] *δὲ περὶ* S[2] || **17** *ἀντιστῆναι* Z || **21** *συνικετεύεν* S || **22** *ἰδιώταις*] *δίαιταν* Cob. Sauppe || **24** *ὦ'γαθέ* om. S || **26** *προσόδων αἱρεθεὶς* Υ

καθ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ γενομένους ἄρχοντας ἀπεδείκνυε πολλὰ νενοσφισμένους, καὶ μάλιστα τὸν Θεμιστοκλέα·

σοφὸς γὰρ ἀνήρ, τῆς δὲ χειρὸς οὐ κρατῶν.

e 4 διὸ καὶ συναγαγὼν πολλοὺς ἐπὶ τὸν Ἀριστείδην ἐν ταῖς 5 εὐθύναις διώκων κλοπῆς καταδίκῃ περιέβαλεν, ὥς φησιν Ἰδομενεύς (FGrH 338 F 7). ἀγανακτούντων δὲ τῶν πρώ- 165 S των ἐν τῇ πόλει καὶ βελτίστων, οὐ μόνον ἀφείθη τῆς ζημίας, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄρχων ἐπὶ τὴν αὐτὴν διοίκησιν 5 ἀπεδείχθη. προσποιούμενος δὲ τῶν προτέρων μεταμέλειν 10 αὐτῷ καὶ μαλακώτερον ἐνδιδοὺς ἑαυτόν, ἤρεσκε τοῖς τὰ κοινὰ κλέπτουσιν οὐκ ἐξελέγχων οὐδ' ἀκριβολογούμενος, ὥστε καταπιμπλαμένους τῶν δημοσίων ὑπερεπαινεῖν τὸν Ἀριστείδην καὶ δεξιοῦσθαι τὸν δῆμον ὑπὲρ αὐτοῦ, σπου- 6 δάζοντας ἄρχοντα πάλιν αἱρεθῆναι. μελλόντων δὲ χειρο- 15 f τονεῖν, ἐπετίμησε τοῖς Ἀθηναίοις· 'ὅτε μὲν γάρ' ἔφη 'πιστῶς καὶ καλῶς ὑμῖν ἦρξα, προεπηλακίσθην· ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν κοινῶν καταπροεῖμαι τοῖς κλέπτουσι, θαυ- 7 μαστὸς εἶναι δοκῶ πολίτης. αὐτὸς μὲν οὖν αἰσχύνομαι τῇ νῦν τιμῇ μᾶλλον τῆς πρῴην καταδίκης, συνάχθομαι 277 L δ' ὑμῖν, παρ' οἷς ἐνδοξότερόν ἐστι τοῦ σῴζειν τὰ δη- 21 321 8 μόσια τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πονηροῖς.' ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ τὰς κλοπὰς ἐξελέγξας, τοὺς μὲν τότε βοῶντας ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μαρτυροῦντας ἐπεστόμισε, τὸν δ' ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἀπὸ τῶν βελτίστων ἔπαινον εἶχεν. 25

5. Ἐπεὶ δὲ Δᾶτις ὑπὸ Δαρείου πεμφθείς, λόγῳ μὲν ἐπιθεῖναι δίκην Ἀθηναίοις, ὅτι Σάρδεις ἐνέπρησαν, ἔργῳ δὲ καταστρέψασθαι τοὺς Ἕλληνας, εἰς Μαραθῶνα παντὶ

4 cf. v. Wilamowitz, Hermes 14, 183

[S(UA=)Υ] || 1 ἑαυτὸν U || 12 ἐλέγχων S || 17 προὐπηλακίσθην Υ || 20 τῆς πρῴην καταδίκης S: ἢ τῇ πρῴην καταδίκῃ Υ || 23. 24 βοῶντας καὶ μαρτυροῦντας ὑπὲρ αὐτοῦ κατεστόμισε Υ

τῷ στόλῳ κατεσχήκει καὶ τὴν χώραν ἐπόρθει, τῶν δέκα
καθεστώτων τοῖς Ἀθηναίοις ἐπὶ τὸν πόλεμον στρατηγῶν
μέγιστον μὲν εἶχεν ἀξίωμα Μιλτιάδης, δόξῃ δὲ καὶ δυ-
νάμει δεύτερος ἦν Ἀριστείδης, καὶ τότε περὶ τῆς μάχης 2
5 γνώμῃ τῇ Μιλτιάδου προσθέμενος, οὐ μικρὰν ῥοπὴν b
ἐποίησε, καὶ παρ' ἡμέραν ἑκάστου στρατηγοῦ τὸ κράτος
ἔχοντος, ὡς περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχή, παρέδωκε Μιλ-
τιάδῃ, διδάσκων τοὺς συνάρχοντας ὅτι τὸ πείθεσθαι καὶ
ἀκολουθεῖν τοῖς εὖ φρονοῦσιν οὐκ αἰσχρόν, ἀλλὰ σεμνόν
10 ἐστι καὶ σωτήριον. οὕτω δὲ πραΰνας τὴν φιλονικίαν καὶ 3
166 S προτρεψάμενος αὐτοὺς ἀγαπᾶν μιᾷ γνώμῃ τῇ κρατίστῃ
χρωμένους, ἔρρωσε τὸν Μιλτιάδην, τῷ ἀπερισπάστῳ τῆς
ἐξουσίας ἰσχυρὸν γενόμενον. χαίρειν γὰρ ἐῶν ἕκαστος
ἤδη τὸ παρ' ἡμέραν ἄρχειν, ἐκείνῳ προσεῖχεν.

15 Ἐν δὲ τῇ μάχῃ μάλιστα τῶν Ἀθηναίων τοῦ μέσου 4
πονήσαντος καὶ πλεῖστον ἐνταῦθα τῶν βαρβάρων χρόνον c
278 L ἀντερεισάντων κατὰ τὴν Λεωντίδα καὶ τὴν Ἀντιοχίδα
φυλήν, ἠγωνίσαντο λαμπρῶς τεταγμένοι παρ' ἀλλήλους
ὅ τε Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης· ὁ μὲν γὰρ Λεωντίδος
20 ἦν, ὁ δ' Ἀντιοχίδος. ἐπεὶ δὲ τρεψάμενοι τοὺς βαρβάρους 5
εἰς τὰς ναῦς ἐνέβαλον, καὶ πλέοντας οὐκ ἐπὶ νήσων
ἑώρων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς θαλάσσης εἴσω
πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἀποβιαζομένους, φοβηθέντες μὴ τὴν
πόλιν ἔρημον λάβωσι τῶν ἀμυνομένων, ταῖς μὲν ἐννέα
25 φυλαῖς ἠπείγοντο πρὸς τὸ ἄστυ, καὶ κατήνυσαν αὐθημε-
ρόν· ἐν δὲ τῷ Μαραθῶνι μετὰ τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς Ἀρι- 6 d
στείδης ἀπολειφθεὶς φύλαξ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν

10 Herod. 6, 110

[S(UA=) Υ] **1** *κατεσχήκει* Sauppe: *κατέσχηκε* S *κατέσχε* Υ | *τῶν δέκα* Baroccianus 137: *τῶν δὲ* S[r] *δέκα δὲ* S[m] (m. 1) Υ || **5. 6** *ἐποίησε ῥοπὴν* Υ || **7** *ὡς περιῆλθεν* S: *ὥσπερ ἦλθεν* U *ὡς παρῆλθεν* A || **10** *φιλονεικίαν* Υ: *προθυμίαν* S || **13** *χάριν γὰρ ἔχων* S || **14** *τὸ* Υ: *τὸν* S | *καθ' ἡμέραν* Υ || **16** *χρόνον τῶν βαρβάρων* Υ || **17** *ἀντερισάντων* S | *λεοντίδα*: em. Zie., item v. 19 | *τὴν*[2] om. Υ || **19** *καὶ ὁ* Υ: *καὶ* S | *λεοντίδης* S || **20** *ἀντιοχίδης* S || **21** *ἐνέβαλον εἰς τὰς ναῦς* Υ || **26** *τῷ* om. Υ

λαφύρων, οὐκ ἐψεύσατο τὴν δόξαν, ἀλλὰ χύδην μὲν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ παρόντος, ἐσθῆτος δὲ παντοδαπῆς καὶ χρημάτων ἄλλων ἀμυθήτων ἐν ταῖς σκηναῖς καὶ τοῖς ἡλωκόσι σκάφεσιν ὑπαρχόντων, οὔτ' αὐτὸς ἐπεθύμησε θιγεῖν, οὔτ' ἄλλον εἴασε, πλὴν εἴ τινες ἐκεῖνον λαθόντες 5
7 *ὠφελήθησαν. ὧν ἦν καὶ Καλλίας ὁ δᾳδοῦχος· τούτῳ γάρ τις ὡς ἔοικε τῶν βαρβάρων προσέπεσεν, οἰηθεὶς βασιλέα διὰ τὴν κόμην καὶ τὸ στρόφιον εἶναι· προσκυνήσας δὲ καὶ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, ἔδειξε πολὺ χρυσίον*
e 8 *ἐν λάκκῳ τινὶ κατορωρυγμένον· ὁ δὲ Καλλίας ὠμότατος* 10 *ἀνθρώπων καὶ παρανομώτατος γενόμενος, τὸν μὲν χρυσὸν ἀνείλετο, τὸν δ' ἄνθρωπον, ὡς μὴ κατείποι πρὸς ἑτέρους, ἀπέκτεινεν. ἐκ τούτου φασὶ καὶ λακκοπλούτους ὑπὸ τῶν κωμικῶν τοὺς ἀπὸ τῆς οἰκίας λέγεσθαι, σκωπτόντων εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ χρυσίον ὁ Καλλίας εὗρεν.* 15

9 *Ἀριστείδης δὲ τὴν ἐπώνυμον εὐθὺς ἀρχὴν ἦρξε. καίτοι* 167 S *φησὶν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος* (FGrH 228 F 44) *ἄρξαι* 279 L *τὸν ἄνδρα μικρὸν ἔμπροσθεν τοῦ θανάτου μετὰ τὴν ἐν*
10 *Πλαταιαῖς μάχην. ἐν δὲ ταῖς ἀναγραφαῖς μετὰ μὲν Ξανθιππίδην, ἐφ' οὗ Μαρδόνιος ἡττήθη Πλαταιᾶσιν, οὐδ'* 20
f *ὁμώνυμον Ἀριστείδην ἐν πάνυ πολλοῖς λαβεῖν ἔστι, μετὰ δὲ Φαίνιππον, ἐφ' οὗ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐνίκων, εὐθὺς Ἀριστείδης ἄρχων ἀναγέγραπται.*

6. *Πασῶν δὲ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρετῶν ἡ δικαιοσύνη μάλιστα τοῖς πολλοῖς αἴσθησιν παρεῖχε διὰ τὸ τὴν χρείαν* 25
2 *ἐνδελεχεστάτην αὐτῆς καὶ κοινοτάτην ὑπάρχειν. ὅθεν ἀνὴρ πένης καὶ δημοτικὸς ἐκτήσατο τὴν βασιλικωτάτην καὶ θειοτάτην προσηγορίαν τὸν Δίκαιον· ὃ τῶν βασι-*
322 *λέων καὶ τυράννων οὐδεὶς ἐζήλωσεν, ἀλλὰ Πολιορκηταὶ*

26 Diod. 11, 47, 2 Nep. Arist. 1, 2

[S(UA=) Υ] **1** *μὲν* om. S | *ἀργυρίου* Υ || **2** *δὲ* Υ: *τὲ* S || **8** *στρόφειον* S || **9** *πολὺν χρυσὸν* Υ || **12** *ἀνείλλετο* Υ et m. 2 S[m]: *εἶα* (i. e. *εἷλε*?) S || **13** *ἑταίρους* U | *ἐκ* Υ: *ἕνεκεν* S || **20** *πλαταιεῦσιν* Υ || **21** *λαβεῖν* ⟨*ἔτεσιν*⟩ *ἔστιν* Blass || **22** *φάνιππον* Υ || **26** *αὐτοῖς* S || **28** *τὸν* Υ: *τὸ* S

καὶ Κεραυνοὶ καὶ Νικάτορες, ἔνιοι δ' Ἀετοὶ καὶ Ἱέρακες
ἔχαιρον προσαγορευόμενοι, τὴν ἀπὸ τῆς βίας καὶ τῆς
δυνάμεως ὡς ἔοικε μᾶλλον ἢ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς δόξαν
ἀγαπῶντες. καίτοι τὸ θεῖον, ᾧ γλίχονται συνοικειοῦν 3
5 *καὶ συναφομοιοῦν ἑαυτούς, τρισὶ δοκεῖ διαφέρειν, ἀφθαρ-*
σίᾳ καὶ δυνάμει καὶ ἀρετῇ. ὧν καὶ σεμνότατον ἡ ἀρετὴ
καὶ θειότατόν ἐστιν· ἀφθάρτῳ μὲν γὰρ εἶναι καὶ τῷ
κενῷ καὶ τοῖς στοιχείοις συμβέβηκε· δύναμιν δὲ καὶ
σεισμοὶ καὶ κεραυνοὶ καὶ πνευμάτων ὁρμαὶ καὶ ῥευμά-
10 *των ἐπιφοραὶ μεγάλην ἔχουσι· δίκης δὲ καὶ θέμιδος οὐ-*
δέν, ὅτι μὴ τῷ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι θεῖόν ἐστι, μετα- b
λαγχάνει. διὸ καὶ τριῶν ὄντων ἃ πεπόνθασιν οἱ πολλοὶ 4
280 L *πρὸς τὸ θεῖον ζήλου καὶ φόβου καὶ τιμῆς, ζηλοῦν μὲν*
αὐτοὺς καὶ μακαρίζειν ἐοίκασι κατὰ τὸ ἄφθαρτον καὶ
15 *ἀίδιον, ἐκπλήσσεσθαι δὲ καὶ δεδιέναι κατὰ τὸ κύριον*
καὶ δυνατόν, ἀγαπᾶν δὲ καὶ τιμᾶν καὶ σέβεσθαι κατὰ
τὴν δικαιοσύνην. ἀλλὰ καίπερ οὕτω διακείμενοι, τῆς μὲν 5
ἀθανασίας, ἣν ἡ φύσις ἡμῶν οὐ δέχεται, καὶ τῆς δυνά-
168 S *μεως, ἧς ἐν τῇ τύχῃ κεῖται τὸ πλεῖστον, ἐπιθυμοῦσι,*
20 *τὴν δ' ἀρετήν, ὃ μόνον ἐστὶ τῶν θείων ἀγαθῶν ἐφ' ἡμῖν,*
ἐν ὑστέρῳ τίθενται, κακῶς φρονοῦντες, ὡς τὸν ἐν δυνά-
μει καὶ τύχῃ μεγάλῃ καὶ ἀρχῇ βίον ἡ μὲν δικαιοσύνη
ποιεῖ θεῖον, ἡ δ' ἀδικία θηριώδη.

7. *Τῷ δ' οὖν Ἀριστείδῃ συνέβη τὸ πρῶτον ἀγαπω-* c
25 *μένῳ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν ὕστερον φθονεῖσθαι, μάλιστα*
μὲν τοῦ Θεμιστοκλέους λόγον εἰς τοὺς πολλοὺς διαδι-
δόντος, ὡς Ἀριστείδης, ἀνῃρηκὼς τὰ δικαστήρια τῷ
κρίνειν ἅπαντα καὶ δικάζειν, λέληθε μοναρχίαν ἀδορυ-
φόρητον αὑτῷ κατεσκευασμένος· ἤδη δέ που καὶ ὁ δῆμος,

[S(UA=)Υ] **1** *αἰετοί* S || **5** *καὶ συναφομοιοῦν* om. S, cf. mor. 52e | *αὐτοὺς* Υ | *δοκεῖν* S || **6** *καὶ*^{3} om. Υ || **8** *καινῷ* S^{1}U^1 | *δυνάμεις* S^1 | *καὶ*^{2} om. Υ || **11** *τῶ* SA: *τὸ* U | *θεῖον* S^1: *τὸ θεῖον* S^{2}Υ | *ἐστι* Bernardakis: *ἔτι* S om. Υ || **12** *πεπόνθασι πολλοὶ* S || **15** *ἐκπλήττεσθαι* Υ || **19** *τῇ* om. Υ || **20** *ἀγαθὸν* Υ | *ἐφ'* S: *ἐν* Υ || **24** *τῷ γ' οὖν* S || **26** *διαδιδόντος* S: *ἐμβαλόντος* Υ || **29** *ἑαυτῷ* Υ | *κατασκευασάμενος* S | *που* Υ: *πολὺ* S

ἐπὶ τῇ νίκῃ μέγα φρονῶν καὶ τῶν μεγίστων ἀξιῶν ἑαυτόν,
ἤχθετο τῇ ὀνομασίᾳ δόξαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἐχούσῃ,
2 *καὶ συνελθόντες εἰς ἄστυ πανταχόθεν, ἐξοστρακίζουσι*
τὸν Ἀριστείδην, ὄνομα τῷ φθόνῳ τῆς δόξης φόβον τυ-
d *ραννίδος θέμενοι. μοχθηρίας γὰρ οὐκ ἦν κόλασις ὁ ἐξο-* 5
στρακισμός, ἀλλ' ἐκαλεῖτο μὲν δι' εὐπρέπειαν ὄγκου καὶ
δυνάμεως βαρυτέρας ταπείνωσις καὶ κόλουσις, ἦν δὲ
φθόνου παραμυθία φιλάνθρωπος, εἰς ἀνήκεστον οὐδέν,
ἀλλ' εἰς μετάστασιν ἐτῶν δέκα τὴν πρὸς τὸ λυποῦν 281 L
3 *ἀπερειδομένου δυσμένειαν. ὅτε δ' ἤρξαντό τινες ἀνθρώ-* 10
πους ἀγεννεῖς καὶ πονηροὺς ὑποβάλλειν τῷ πράγματι,
τελευταῖον ἁπάντων Ὑπέρβολον ἐξοστρακίσαντες ἐπαύ-
σαντο. λέγεται δὲ τὸν Ὑπέρβολον ἐξοστρακισθῆναι διὰ
τοιαύτην αἰτίαν· Ἀλκιβιάδης καὶ Νικίας μέγιστον ἐν τῇ
4 *πόλει δυνάμενοι διεστασίαζον. ὡς οὖν ὁ δῆμος ἔμελλε* 15
e *φέρειν τὸ ὄστρακον καὶ δῆλος ἦν τὸν ἕτερον γράψων,*
διαλεχθέντες ἀλλήλοις καὶ τὰς στάσεις ἑκατέρας εἰς ταὐτὸ
συναγαγόντες, τὸν Ὑπέρβολον ἐξοστρακισθῆναι παρε-
σκεύασαν. ἐκ δὲ τούτου δυσχεράνας ὁ δῆμος ὡς καθυ-
βρισμένον τὸ πρᾶγμα καὶ προπεπηλακισμένον ἀφῆκε παν- 20
τελῶς καὶ κατέλυσεν.

5 *Ἦν δὲ τοιοῦτον ὡς τύπῳ φράσαι τὸ γινόμενον. ὄστρα-*
κον ἕκαστος λαβὼν καὶ γράψας ὃν ἐβούλετο μεταστῆσαι 169 S
τῶν πολιτῶν, ἔφερεν εἰς ἕνα τόπον τῆς ἀγορᾶς περι-
6 *πεφραγμένον ἐν κύκλῳ δρυφάκτοις. οἱ δ' ἄρχοντες πρῶ-* 25
τον μὲν διηρίθμουν τὸ σύμπαν ἐν ταὐτῷ τῶν ὀστράκων
f *πλῆθος· εἰ γὰρ ἑξακισχιλίων ἐλάττονες οἱ φέροντες εἶεν,*
ἀτελὴς ἦν ὁ ἐξοστρακισμός· ἔπειτα τῶν ὀνομάτων ἑκα-

5sq. Plut. Nic. 11 Alcib. 13 Diod. 11, 55 || 22 Philoch. FGrH 328 F 30

[S(UA=)Υ] 1 *ἑαυτόν* om. Υ || 2 *ἤχθετο τοῖς ὄνομα καὶ δόξαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἔχουσι* Υ || 5 *ὁ* om. S || 7 *κόλασις*: em. Faehse || 10 *ὅτε* S: *ἐπεὶ* Υ || 16 *ἐκφέρειν* Υ | *τὸ* S: *τὸν* Υ | *τὸν* S: *τὸ* Υ || 22 *ὡς τῷ τύπῳ* S || 23 *λαβὼν ἕκαστος* Υ | *καὶ* om. S || 27 *ἔλαττον* S | *φέροντες* S[t]: *γράψαντες* S[m] Υ

στον ἰδίᾳ τιθέντες, τὸν ὑπὸ τῶν πλείστων γεγραμμένον ἐξεκήρυττον εἰς ἔτη δέκα, καρπούμενον τὰ αὑτοῦ.

Γραφομένων οὖν τότε τῶν ὀστράκων, λέγεταί τινα 7 τῶν ἀγραμμάτων καὶ παντελῶς ἀγροίκων ἀναδόντα τῷ
5 Ἀριστείδῃ τὸ ὄστρακον ὡς ἑνὶ τῶν τυχόντων παρακαλεῖν, 323 ὅπως Ἀριστείδην ἐγγράψειε. τοῦ δὲ θαυμάσαντος καὶ
282 L πυθομένου μή τι κακὸν αὐτὸν Ἀριστείδης πεποίηκεν, 'οὐδέν' εἰπεῖν, 'οὐδὲ γινώσκω τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι πανταχοῦ τὸν Δίκαιον ἀκούων'. ταῦτ' ἀκού- 8
10 σαντα τὸν Ἀριστείδην ἀποκρίνασθαι μὲν οὐδέν, ἐγγράψαι δὲ τοὔνομα τῷ ὀστράκῳ καὶ ἀποδοῦναι. τῆς δὲ πόλεως ἀπαλλαττόμενος ἤδη, τὰς χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸν οὐρανὸν ηὔξατο τὴν ἐναντίαν ὡς ἔοικεν εὐχὴν τῷ Ἀχιλλεῖ, μηδένα καιρὸν Ἀθηναίους καταλαβεῖν ὃς ἀναγ-
15 κάσει τὸν δῆμον Ἀριστείδου μνησθῆναι.

8. Τρίτῳ δ' ἔτει Ξέρξου διὰ Θετταλίας καὶ Βοιωτίας b ἐλαύνοντος ἐπὶ τὴν Ἀττικήν, λύσαντες τὸν νόμον ἐψηφίσαντο τοῖς μεθεστῶσι κάθοδον, μάλιστα φοβούμενοι τὸν Ἀριστείδην μὴ προσθέμενος τοῖς πολεμίοις διαφθείρῃ
20 καὶ μεταστήσῃ πολλοὺς τῶν πολιτῶν πρὸς τὸν βάρβαρον, οὐκ ὀρθῶς στοχαζόμενοι τοῦ ἀνδρός, ὅς γε καὶ πρὸ τοῦ δόγματος τούτου διετέλει προτρέπων καὶ παροξύνων τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ μετὰ τὸ δόγμα, Θεμιστοκλέους στρατηγοῦντος αὐτοκράτορος, πάντα συν-
25 έπραττε καὶ συνεβούλευεν, ἐνδοξότατον ἐπὶ σωτηρίᾳ
170 S κοινῇ ποιῶν τὸν ἔχθιστον. ὡς γὰρ ἀπολείπειν τὴν Σα- 2 λαμῖνα βουλευομένων τῶν περὶ Εὐρυβιάδην αἱ βαρβαρι- c

3 mor. 186a Nep. Arist. 1, 3 || 11 cf. Plut. Cam. 12, 4 || 16 Plut. Them. 11, 1 cf. Ael. Arist. ὑπ. τ. τεττ. II p. 248D. || 26 sq. Plut. Them. 12, 5 Herod. 8, 79—81 Aristodem. FGrH 104 F 1, 4

[S(UA=)Υ] 1 ἰδία τιθέντες Z: διατιθέντες S ἰδία θέντες Υ || 5 τὸ Υ: τὸν S || 6 ἐγγράψῃ Υ || 7 αὐτῷ Υ || 8 εἰπεῖν Sch.: εἶπεν || 10 ἀποκρίνεσθαι Υ | ἐγγράψαι Υ (mor.): ἐπιγράψαι S || 11 τοῦ ὀστράκου Υ || 12 πρὸς Υ: εἰς S || 13 εὔξατο S || 23 δόγμα S: δόγμα τοῦτο Υ || 26 ἀπολιπεῖν Υ

καὶ τριήρεις νύκτωρ ἀναχθεῖσαι καὶ περιβαλοῦσαι τόν τε πόρον ἐν κύκλῳ καὶ τὰς νήσους κατεῖχον, οὐδενὸς προειδότος τὴν κύκλωσιν, ἧκεν ὁ Ἀριστείδης ἀπ' Αἰγίνης παραβόλως διὰ τῶν πολεμίων νεῶν διεκπλεύσας,
3 *καὶ νυκτὸς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους* 283 L
καὶ καλέσας αὐτὸν ἔξω μόνον, 'ἡμεῖς' εἶπεν 'ὦ Θεμιστόκλεις, εἰ σωφρονοῦμεν, ἤδη τὴν κενὴν καὶ μειρακιώδη στάσιν ἀφέντες ἀρξώμεθα σωτηρίου καὶ καλῆς φιλονικίας πρὸς ἀλλήλους, ἁμιλλώμενοι σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, σὺ μὲν ἄρχων καὶ στρατηγῶν, ἐγὼ δ' ὑπουργῶν 10
d *καὶ συμβουλεύων· ἐπεὶ καὶ νῦν σε πυνθάνομαι μόνον ἅπτεσθαι τῶν ἀρίστων λογισμῶν, κελεύοντα διαναυμα-*
4 *χεῖν ἐν τοῖς στενοῖς τὴν ταχίστην, καί σοι τῶν συμμάχων ἀντιπραττόντων οἱ πολέμιοι συνεργεῖν ἐοίκασι· τὸ γὰρ ἐν κύκλῳ καὶ κατόπιν ἤδη πέλαγος ἐμπέπλησται* 15
νεῶν πολεμίων, ὥστε καὶ τοὺς μὴ θέλοντας ἀνάγκη κατείληφεν ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι καὶ μάχεσθαι· φυγῆς
5 *γὰρ ὁδὸς οὐ λείπεται.' πρὸς ταῦθ' ὁ Θεμιστοκλῆς εἶπεν· 'οὐκ ἂν ἐβουλόμην ὦ Ἀριστείδη σὲ κατὰ τοῦτο κρείσσονά μου γενέσθαι, πειράσομαι δὲ πρὸς καλὴν ἀρχὴν* 20
ἁμιλλώμενος ὑπερβαλέσθαι τοῖς ἔργοις.' ἅμα δ' αὐτῷ
e *φράσας τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσαν ἀπάτην ἐπὶ τὸν βάρβαρον, παρεκάλει πείθειν τὸν Εὐρυβιάδην καὶ διδάσκειν ὡς ἀμήχανόν ἐστι σωθῆναι μὴ ναυμαχήσαντας·*
6 *εἶχε γὰρ μᾶλλον αὐτοῦ πίστιν. ὅθεν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν* 25
στρατηγῶν εἰπόντος Κλεοκρίτου τοῦ Κορινθίου πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, μηδ' Ἀριστείδῃ τὴν γνώμην ἀρέσκειν αὐτοῦ, παρόντα γὰρ σιωπᾶν, ἀντεῖπεν ὁ Ἀριστείδης ὡς οὐκ ἂν ἐσιώπα μὴ λέγοντος τὰ ἄριστα τοῦ Θεμιστοκλέους· νυνὶ δ' ἡσυχίαν ἄγειν οὐ δι' εὔνοιαν τοῦ ἀνδρός, 30
ἀλλὰ τὴν γνώμην ἐπαινῶν.

[S(UA=)Υ] **4** *διὰ* Υ: *καὶ διὰ* S || **5** *καὶ* om. S || **8** *ἀφέντες*] *ἀποθέμενοι* m. 1 S[m] | *ἀρξόμεθα* Z || **18** *λέλειπται* Υ | *ὁ* om. S || **19** *σὲ ὦ ἀριστείδη* S || **19. 20** *μου κρείττονα* Υ || **22** *ὑπ' αὐτοῦ* S: *ὑφ' ἑαυτοῦ* Υ | *ἐπὶ* S: *πρὸς* Υ || **25** *αὐτοῦ μᾶλλον* Υ

284 L 171 S **9.** Οἱ μὲν οὖν ναύαρχοι τῶν Ἑλλήνων ταῦτ' ἔπραττον.
Ἀριστείδης δ' ὁρῶν τὴν Ψυττάλειαν, ἣ πρὸ τῆς Σαλα- f
μῖνος ἐν τῷ πόρῳ κεῖται νῆσος οὐ μεγάλη, πολεμίων
ἀνδρῶν μεστὴν οὖσαν, ἐμβιβάσας εἰς ὑπηρετικὰ τοὺς
5 προθυμοτάτους καὶ μαχιμωτάτους τῶν πολιτῶν, προσ-
έμειξε τῇ Ψυτταλείᾳ, καὶ μάχην πρὸς τοὺς βαρβάρους
συνάψας ἀπέκτεινε πάντας, πλὴν ὅσοι τῶν ἐπιφανῶν
ζῶντες ἥλωσαν. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἀδελφῆς βασιλέως 2
ὄνομα Σανδάκης τρεῖς παῖδες, οὓς εὐθὺς ἀπέστειλε πρὸς
10 τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ λέγονται κατά τι λόγιον, τοῦ μάν-
τεως Εὐφραντίδου κελεύσαντος, ὠμηστῇ Διονύσῳ πρὸ
τῆς μάχης καθιερευθῆναι. τὴν δὲ νησῖδα τοῖς ὅπλοις 3 **324**
πανταχόθεν ὁ Ἀριστείδης περιστέψας, ἐφήδρευε τοῖς ἐκ-
φερομένοις πρὸς αὐτήν, ὡς μήτε τῶν φίλων τινὰ δια-
15 φθαρῆναι μήτε τῶν πολεμίων διαφυγεῖν. ὁ γὰρ πλεῖστος 4
ὠθισμὸς τῶν νεῶν καὶ τῆς μάχης τὸ καρτερώτατον
ἔοικε περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον γενέσθαι· διὸ καὶ τρό-
παιον ἕστηκεν ἐν τῇ Ψυτταλείᾳ.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θεμιστοκλῆς ἀποπειρώμενος 5
20 τοῦ Ἀριστείδου καλὸν μὲν εἶναι καὶ τὸ πεπραγμένον
ἔργον αὐτοῖς ἔλεγε, κρεῖττον δὲ λείπεσθαι τὸ λαβεῖν ἐν
τῇ Εὐρώπῃ τὴν Ἀσίαν, ἀναπλεύσαντας εἰς Ἑλλήσποντον
τὴν ταχίστην καὶ τὰ ζεύγματα διακόψαντας. ἐπεὶ δ' Ἀρι- 6 b
στείδης ἀνακραγὼν τοῦτον μὲν ἐκέλευε τὸν λόγον κατα-
25 βαλεῖν, σκοπεῖν δὲ καὶ ζητεῖν ὅπως τὴν ταχίστην ἐκβά-
285 L λωσι τὸν Μῆδον ἐκ τῆς Ἑλλάδος, μὴ κατακλεισθεὶς
ἀπορίᾳ φυγῆς μετὰ τοσαύτης δυνάμεως τραπῇ πρὸς ἀμυ-

2 Herod. 8, 95 Aristodem. 1, 4 || 8 Plut. Them. 13, 2 Pelop. 21, 3 || 19 Plut. Them. 16, 2, ubi l. l.

[S(UA=)Υ] 1 νῦν Υ || 2 ψυτταλία S || 4 ὑπειρετικὰ S || 7 ὅσον S || 9 σανδαύκης Υ || 11 εὐφαντίδου S || 11.12 πρὸ τῆς μάχης om. Υ, sed cf. Pelop. 21, 3 (Them. 13, 2) || 12 τοῖς ὁπλίταις Υ || 13 τὰ πανταχόθεν S | περιστρέψας S || 17 ἐκείνων, ras. corr., S || 18 ψυτταλία S || 19 ἀποπειρώμενος ὁ θεμιστοκλῆς U || 21 αὐτοῖς ἔργον Υ, cf. Lindskog ad Plut. Ages. 3 (p. 3, 4) || 23 τὰ ζεύγματα S: τὸ ζεύγμα (ζεῦμα U) Υ || 27 τρέψηται S

ναν ὑπ' ἀνάγκης, οὕτω πέμπει πάλιν Ἀρνάκην εὐνοῦχον ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκ τῶν αἰχμαλώτων κρύφα, φράσαι βασιλεῖ κελεύσας ὅτι πλεῖν ἐπὶ τὰς γεφύρας ὡρμημένους τοὺς Ἕλληνας αὐτός ἀποτρέψειε, σῴζεσθαι βασιλέα βουλόμενος. 5

10. Ἐκ τούτου Ξέρξης μὲν περίφοβος γενόμενος εὐθὺς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἠπείγετο, Μαρδόνιος δὲ τοῦ 172 S c στρατοῦ τὸ δοκιμώτατον ἔχων, περὶ τριάκοντα μυριάδας, ὑπελείπετο, καὶ φοβερὸς ἦν ἀπ' ἰσχυρᾶς τῆς περὶ τὸ πεζὸν ἐλπίδος ἀπειλῶν τοῖς Ἕλλησι καὶ γράφων τοιαῦτα· 10 'νενικήκατε θαλασσίοις ξύλοις χερσαίους ἀνθρώπους, οὐκ ἐπισταμένους κώπην ἐλαύνειν· ἀλλὰ νῦν πλατεῖα μὲν ἡ Θετταλῶν γῆ, καλὸν δὲ τὸ Βοιώτιον πεδίον ἀγαθοῖς 2 ὁπλίταις καὶ ἱππεῦσιν ἐναγωνίσασθαι.' πρὸς δ' Ἀθηναίους ἔπεμψεν ἰδίᾳ γράμματα καὶ λόγους παρὰ βασιλέως, 15 τήν τε πόλιν αὐτοῖς ἀναστήσειν ἐπαγγελλομένου καὶ χρήματα πολλὰ δώσειν καὶ τῶν Ἑλλήνων κυρίους καταστή-3 σειν, ἐκποδὼν τοῦ πολέμου γενομένους. οἱ δὲ Λακεδαι-d μόνιοι πυθόμενοι ταῦτα καὶ δείσαντες, ἔπεμψαν Ἀθήναζε πρέσβεις, δεόμενοι τῶν Ἀθηναίων ὅπως παῖδας 20 μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Σπάρτην ἀποστείλωσι, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις τροφὰς παρ' αὐτῶν λαμβάνωσιν· ἰσχυρὰ γὰρ ἦν ἀπορία περὶ τὸν δῆμον, ἀπολωλεκότα καὶ τὴν 4 χώραν καὶ τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν πρέσβεων ἀκούσαντες, Ἀριστείδου ψήφισμα γράψαντος, ἀπεκρίναντο 286 L θαυμαστὴν ἀπόκρισιν, τοῖς μὲν πολεμίοις συγγνώμην 26 ἔχειν φάσκοντες, εἰ πάντα πλούτου καὶ χρημάτων ὤνια νομίζοιεν, ὧν κρεῖττον οὐδὲν ἴσασιν, ὀργίζεσθαι δὲ Λακεδαιμονίοις, ὅτι τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν νῦν

6 Plut. Them. 16, 6 || 14 Herod. 8, 140 Aristodem. 2, 2 Diod. 11, 28, 1 || 18 Herod. 8, 141. 142

[S(UA=)Υ] 2 φράσαι τῷ βασιλεῖ Υ || 4 ἀποστρέψειε Υ || 6 ἐκ τούτου μὲν ξέρξης μὲν U || 8 δοκιμώτατον S^r: μαχιμώτατον S^m Υ || 9 τὸ S: τὸν Υ (ras. corr. A) || 13 θαλαττῶν U || 14 ἱππεῦσι καὶ ὁπλίταις Υ || 23 καὶ om. Υ || 24 ἀλλὰ Υ: ἀλλὰ καὶ S

παροῦσαν Ἀθηναίοις μόνον ὁρῶσι, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ e
τῆς φιλοτιμίας ἀμνημονοῦσιν, ἐπὶ σιτίοις ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
λάδος ἀγωνίζεσθαι παρακαλοῦντες. ταῦτα γράψας Ἀρι- 5
στείδης καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς ἐκκλησίαν παραγαγών,
5 Λακεδαιμονίοις μὲν ἐκέλευσε φράζειν, ὡς οὐκ ἔστι χρυ-
σοῦ τοσοῦτον πλῆθος οὔθ' ὑπὲρ γῆν οὔθ' ὑπὸ γῆν, ὅσον
Ἀθηναῖοι δέξαιντο ἂν πρὸ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας.
τοῖς δὲ παρὰ Μαρδονίου τὸν ἥλιον δείξας 'ἄχρι ἂν οὗτος' 6
ἔφη 'ταύτην πορεύηται τὴν πορείαν, Ἀθηναῖοι πολεμή-
173 S σουσι Πέρσαις ὑπὲρ τῆς δεδῃωμένης χώρας καὶ τῶν
11 ἠσεβημένων καὶ κατακεκαυμένων ἱερῶν.' ἔτι δ' ἀρὰς
θέσθαι τοὺς ἱερεῖς ἔγραψεν, εἴ τις ἐπικηρυκεύσαιτο Μή- f
δοις ἢ τὴν συμμαχίαν ἀπολίποι τῶν Ἑλλήνων.

Ἐμβαλόντος δὲ Μαρδονίου τὸ δεύτερον εἰς τὴν Ἀττι- 7
15 κήν, αὖθις εἰς Σαλαμῖνα διεπέρασαν. Ἀριστείδης δὲ πεμ-
φθεὶς εἰς Λακεδαίμονα τῆς μὲν βραδυτῆτος αὐτοῖς ἐνε-
κάλει καὶ τῆς ὀλιγωρίας, προεμένοις αὖθις τῷ βαρβάρῳ
τὰς Ἀθήνας, ἠξίου δὲ πρὸς τὰ ἔτι σῳζόμενα τῆς Ἑλ-
λάδος βοηθεῖν. ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ ἔφοροι μεθ' ἡμέραν 8
20 μὲν ἐδόκουν παίζειν καὶ ῥᾳθυμεῖν ἑορτάζοντες· ἦν γὰρ 325
287 L αὐτοῖς Ὑακίνθια· νυκτὸς δὲ πεντακισχιλίους Σπαρτιατῶν
ἐπιλέξαντες, ὧν ἕκαστος ἑπτὰ περὶ αὑτὸν εἵλωτας εἶχεν,
ἐξέπεμψαν οὐκ εἰδότων τῶν Ἀθηναίων. ἐπεὶ δὲ πάλιν 9
ἐγκαλῶν ὁ Ἀριστείδης προσῆλθεν, οἱ δὲ σὺν γέλωτι λη-
25 ρεῖν αὐτὸν ἔφασαν καὶ καθεύδειν, ἤδη γὰρ ἐν Ὀρεστείῳ
τὸν στρατὸν εἶναι, πορευόμενον ἐπὶ τοὺς ξένους — ξένους
γὰρ ἐκάλουν τοὺς Πέρσας —, οὐ κατὰ καιρὸν ἔφη παίζειν
αὐτοὺς ὁ Ἀριστείδης, ἀντὶ τῶν πολεμίων τοὺς φίλους
ἐξαπατῶντας. ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Ἰδομενέα (FGrH 338

3 Herod. 8, 144 Diod. 11, 28, 2 || 8 Herod. 8, 143, 2 ||
15 Herod. 9, 6—11, cf. mor. 871e

[S(UA=)Υ] 4 εἰς S: εἰς τὴν Υ || 6 τοσοῦτον SA: τὸ U |
ὑπὲρ γῆς Blass || 8 περὶ U || 9 ἔφη om. S || 11 καὶ Υ: καὶ
τῶν S | ἱερῶν om. S || 12 ἐπικηρυκεύσαι U || 15 εἰς om. Υ ||
16 εἰς S: πρὸς Υ || 25 ἔφασκον editt. | ὀρεστίῳ S

10 F 6) λέγουσιν· ἐν δὲ τῷ ψηφίσματι τοῦ Ἀριστείδου πρεσβευτὴς οὐκ αὐτός, ἀλλὰ Κίμων καὶ Ξάνθιππος καὶ Μυρωνίδης φέρονται.

b **11.** Χειροτονηθεὶς δὲ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ τῶν Ἀθηναίων ὀκτακισχιλίους ὁπλίτας ἀνα- 5
2 λαβών, ἧκεν εἰς Πλαταιάς. ἐκεῖ δὲ καὶ Παυσανίας ὁ τοῦ σύμπαντος ἡγούμενος Ἑλληνικοῦ συνέμειξεν, ἔχων τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπέρρει τὸ πλῆθος. τῶν δὲ βαρβάρων τὸ μὲν ὅλον τῆς στρατοπεδείας παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν παρεκτεταμένης οὐδεὶς ἦν ὅρος 10 διὰ τὸ μέγεθος, περὶ δὲ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰ κυριώτατα τεῖχος περιεφράξαντο τετράγωνον, οὗ τῶν πλευρῶν
3 ἑκάστη μῆκος ἦν δέκα σταδίων. Παυσανίᾳ μὲν οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησι κοινῇ Τεισαμενὸς ὁ Ἠλεῖος ἐμαντεύσατο, 174 S
c καὶ προεῖπε νίκην ἀμυνομένοις καὶ μὴ προεπιχειροῦσιν· 15 Ἀριστείδου δὲ πέμψαντος εἰς Δελφούς, ἀνεῖλεν ὁ θεὸς Ἀθηναίους καθυπερτέρους ἔσεσθαι τῶν ἐναντίων εὐχομένους τῷ Διὶ καὶ τῇ Ἥρᾳ τῇ Κιθαιρωνίᾳ καὶ Πανὶ 288 L καὶ νύμφαις Σφραγίτισι, καὶ θύοντας ἥρωσιν Ἀνδροκράτει Λεύκωνι Πεισάνδρῳ Δαμοκράτει Ὑψίονι Ἀκταίωνι 20 Πολυείδῳ, καὶ τὸν κίνδυνον ἐν γᾷ ἰδίᾳ ποιουμένους ἐν τῷ πεδίῳ τᾶς Δάματρος τᾶς Ἐλευσινίας καὶ τᾶς Κόρας.
4 οὗτος ὁ χρησμὸς ἀνενεχθεὶς ἀπορίαν τῷ Ἀριστείδῃ παρεῖχεν. οἱ μὲν γὰρ ἥρωες οἷς ἐκέλευε θύειν ἀρχηγέται Πλαταιέων ἦσαν, καὶ τὸ τῶν Σφραγιτίδων νυμφῶν ἄν- 25
d τρον ἐν μιᾷ κορυφῇ τοῦ Κιθαιρῶνός ἐστιν, εἰς δυσμὰς ἡλίου θερινὰς τετραμμένον, ἐν ᾧ καὶ μαντεῖον ἦν πρότερον ὥς φασι καὶ πολλοὶ κατείχοντο τῶν ἐπιχωρίων,
5 οὓς νυμφολήπτους προσηγόρευον. τὸ δὲ τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος πεδίον, καὶ τὸ τὴν μάχην ἐν ἰδίᾳ χώρᾳ ποιουμέ- 30 νοις τοῖς Ἀθηναίοις νίκην δίδοσθαι, πάλιν εἰς τὴν Ἀττικὴν

6 Herod. 9, 15 || 13 cf. cap. 15, 1 Herod. 9, 36

[S(UA=)Υ] 1 πρεσβύτης U || 6 ἥκειν S | καὶ om. Υ || 9 περὶ A || 11 τὸ om. Υ || 13 ἑκάστῃ Rei. || 14 τισαμενὸς libri || 20 ὑψίωνι Υ | ἀκτέωνι S || 21 πολυίδω Υ | γᾶ S: τῇ Υ | ποιουμένοις Υ || 23 ἀπενεχθεὶς: em. Sch.

ἀνεκαλεῖτο καὶ μεθίστη τὸν πόλεμον. ἔνθα τῶν Πλα-
ταιέων ὁ στρατηγὸς Ἀρίμνηστος ἔδοξε κατὰ τοὺς ὕπνους
ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἐπερωτώμενον αὐτόν, ὅ τι
δὴ πράττειν δέδοκται τοῖς Ἕλλησιν, εἰπεῖν· 'αὔριον εἰς
5 Ἐλευσῖνα τὴν στρατιὰν ἀπάξομεν ὦ δέσποτα, καὶ δια-
μαχούμεθα τοῖς βαρβάροις ἐκεῖ κατὰ τὸ πυθόχρηστον'.
τὸν οὖν θεὸν φάναι διαμαρτάνειν αὐτοὺς τοῦ παντός· 6 e
αὐτόθι γὰρ εἶναι περὶ τὴν Πλαταϊκὴν τὰ πυθόχρηστα,
καὶ ζητοῦντας ἀνευρήσειν. τούτων ἐναργῶς τῷ Ἀριμνή-
10 στῳ φανέντων, ἐξεγρόμενος τάχιστα μετεπέμψατο τοὺς
ἐμπειροτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν, μεθ' ὧν
διαλεγόμενος καὶ συνδιαπορῶν εὗρεν, ὅτι τῶν Ὑσιῶν
πλησίον ὑπὸ τὸν Κιθαιρῶνα ναός ἐστιν ἀρχαῖος πάνυ
289 L Δήμητρος Ἐλευσινίας καὶ Κόρης προσαγορευόμενος. εὐ- 7
175 S θὺς οὖν παραλαβὼν τὸν Ἀριστείδην ἦγεν ἐπὶ τὸν τόπον,
16 εὐφυέστατον ὄντα παρατάξαι φάλαγγα πεζὴν ἱπποκρα-
τουμένοις διὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Κιθαιρῶνος, ἄφιππα f
ποιούσας τὰ καταλήγοντα καὶ συγκυροῦντα τοῦ πεδίου
πρὸς τὸ ἱερόν. ταύτῃ δ' ἦν καὶ τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους 8
20 ἡρῷον ἐγγύς, ἄλσει πυκνῶν καὶ συσκίων δένδρων περι-
εχόμενον. ὅπως δὲ μηδὲν ἐλλιπὲς ἔχῃ πρὸς τὴν ἐλπίδα
τῆς νίκης ὁ χρησμός, ἔδοξε τοῖς Πλαταιεῦσιν, Ἀριμνή-
στου γνώμην εἰπόντος, ἀνελεῖν τὰ πρὸς τὴν Ἀττικὴν
ὅρια τῆς Πλαταιίδος καὶ τὴν χώραν ἐπιδοῦναι τοῖς Ἀθη- 326
25 ναίοις, ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐν οἰκείᾳ κατὰ τὸν χρησμὸν
ἐναγωνίσασθαι. ταύτην μὲν οὖν τὴν φιλοτιμίαν τῶν Πλα- 9
ταιέων οὕτω συνέβη περιβόητον γενέσθαι, ὥστε καὶ Ἀλέ-
ξανδρον ἤδη βασιλεύοντα τῆς Ἀσίας ὕστερον πολλοῖς
ἔτεσι τειχίζοντα τὰς Πλαταιὰς ἀνειπεῖν Ὀλυμπίασιν ὑπὸ
30 κήρυκος, ὅτι ταύτην ὁ βασιλεὺς ἀποδίδωσι Πλαταιεῦσι

27 Plut. Alex. 34, 2 Iustin. 11, 3, 8

[S(UA=)Υ] **1** *ἐνεκαλεῖτο* Υ || **3** *ἐρωτώμενον* S || **7** *διαμαρ-τεῖν* S, cf. p. 270, 15 || **12** *διαπορῶν* S | *Ὑσιῶν* Am.: *υσίων* || **13** *πάνυ* om. Υ || **16** *πεζικὴν* Υ || **19** *τὸν ἱερόν* U (et fort. ante ras. A) | *ταύτῃ* S: *αὐτοῦ* Υ || **20** *πυκνῷ καὶ συσκίῳ* Υ || **21** *ὅπως—ἔχῃ* Υ: *οὕτω* S || **28** *ἤδη* om. S || **30** *κύρυκος* U[1]

τῆς ἀνδραγαθίας καὶ μεγαλοψυχίας χάριν, ἐπειδὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ τὴν χώραν ἐπέδωκαν καὶ παρέσχον αὐτοὺς προθυμοτάτους.

12. *Ἀθηναίοις δὲ Τεγεᾶται περὶ τάξεως ἐρίσαντες ἠξίουν, ὥσπερ αἰεί, Λακεδαιμονίων τὸ δεξιὸν ἐχόντων* 5
b *κέρας, αὐτοὶ τὸ εὐώνυμον ἔχειν, πολλὰ τοὺς αὐτῶν προγόνους ἐγκωμιάζοντες. ἀγανακτούντων δὲ τῶν Ἀθη-*
2 *ναίων, παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης εἶπε· ‘Τεγεάταις μὲν ἀντειπεῖν περὶ εὐγενείας καὶ ἀνδραγαθίας ὁ παρὼν καιρὸς οὐ δίδωσι· πρὸς δ' ὑμᾶς ὦ Σπαρτιᾶται καὶ τοὺς ἄλλους* 290 L
Ἕλληνας λέγομεν, ὅτι τὴν ἀρετὴν οὐκ ἀφαιρεῖται τόπος 11
οὐδὲ δίδωσιν· ἣν δ' ἂν ὑμεῖς ἡμῖν τάξιν ἀποδῶτε, πειρασόμεθα κοσμοῦντες καὶ φυλάττοντες μὴ καταισχύνειν
3 *τοὺς προηγωνισμένους ἀγῶνας. ἥκομεν γὰρ οὐ τοῖς συμμάχοις στασιάσοντες, ἀλλὰ μαχούμενοι τοῖς πολεμίοις,* 15
c *οὐδ' ἐπαινεσόμενοι τοὺς πατέρας, ἀλλ' αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τῇ Ἑλλάδι παρέξοντες· ὡς οὗτος ὁ ἀγὼν δείξει* 176 S
καὶ πόλιν καὶ ἄρχοντα καὶ ἰδιώτην ὁπόσου τοῖς Ἕλλησιν
4 *ἄξιός ἐστι.’ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ σύνεδροι καὶ ἡγεμόνες ἀπεδέξαντο τοὺς Ἀθηναίους καὶ θάτερον αὐτοῖς κέρας* 20
ἀπέδοσαν.

13. *Οὔσης δὲ μετεώρου τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς ἐχόντων, ἄνδρες ἐξ οἴκων ἐπιφανῶν καὶ χρημάτων μεγάλων πένητες ὑπὸ τοῦ πολέμου γεγονότες, καὶ πᾶσαν ἅμα τῷ πλούτῳ* 25
τὴν ἐν τῇ πόλει δύναμιν αὐτῶν καὶ δόξαν οἰχομένην ὁρῶντες, ἑτέρων τιμωμένων καὶ ἀρχόντων, συνῆλθον εἰς
d *οἰκίαν τινὰ τῶν ἐν Πλαταιαῖς κρύφα καὶ συνωμόσαντο καταλύσειν τὸν δῆμον· εἰ δὲ μὴ προχωροίη, λυμανεῖσθαι*

Cap. 12 Herod. 9, 26–28

[S(UA=)Υ] **1** *καὶ* S: *καὶ τῆς* Υ || **4** *ἀθηναῖοι δὲ τεγεάταις* Υ || **8** *ὁ* om. S || **9** *περὶ ἀνδραγαθίας καὶ συγγενείας* S || **15** *στασιάζοντες* S[1] || **17** *ὁ* om. S || **20** *κέρας* SA: *μέρος* U || **22** *μετεώρου*] *γρ ἐρήμου* m. 1 S[m] | *τῆς* om. U

τὰ πράγματα καὶ τοῖς βαρβάροις προδώσειν. πραττο- 2
μένων δὲ τούτων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ συχνῶν ἤδη
διεφθαρμένων, αἰσθόμενος ὁ Ἀριστείδης καὶ φοβηθεὶς
τὸν καιρόν, ἔγνω μήτ' ἐᾶν ἀμελούμενον τὸ πρᾶγμα
5 μήθ' ἅπαν ἐκκαλύπτειν, ἀγνοούμενον εἰς ὅσον ἐκβήσεται
πλῆθος ὁ ἔλεγχος τὸν τοῦ δικαίου ζητῶν ὅρον ἀντὶ τοῦ
συμφέροντος. ὀκτὼ δή τινας ἐκ πολλῶν συνέλαβε, καὶ 3
τούτων δύο μέν, οἷς πρώτοις ἡ κρίσις προεγράφη, οἳ
291 L καὶ πλείστην αἰτίαν εἶχον, Αἰσχίνης Λαμπτρεὺς καὶ Ἀγα- e
10 σίας Ἀχαρνεύς, ᾤχοντο φεύγοντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου·
τοὺς δ' ἄλλους ἀφῆκε, θαρρῆσαι διδοὺς καὶ μεταγνῶναι
τοῖς ἔτι λανθάνειν οἰομένοις, ὑπειπὼν ὡς μέγα δικαστή-
ριον ἔχουσι τὸν πόλεμον ἀπολύσασθαι τὰς αἰτίας ὀρθῶς
καὶ δικαίως τῇ πατρίδι βουλόμενοι.

15 **14.** Μετὰ ταῦτα Μαρδόνιος, ᾧ πλεῖστον ἐδόκει δια-
φέρειν, τῶν Ἑλλήνων ἀπεπειρᾶτο, τὴν ἵππον ἀθρόαν αὐ-
τοῖς ἐφεὶς καθεζομένοις ὑπὸ τὸν πρόποδα τοῦ Κιθαι-
ρῶνος ἐν χωρίοις ὀχυροῖς καὶ πετρώδεσι, πλὴν Μεγα-
ρέων. οὗτοι δὲ τρισχίλιοι τὸ πλῆθος ὄντες ἐν τοῖς ἐπιπέδοις 2
177 S μᾶλλον ἐστρατοπεδεύοντο. διὸ καὶ κακῶς ἔπασχον ὑπὸ
21 τῆς ἵππου, ῥυείσης ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσβολὰς ἐχούσης f
πανταχόθεν. ἔπεμπον οὖν ἄγγελον κατὰ τάχος πρὸς Παυ- 3
σανίαν βοηθεῖν κελεύοντες, ὡς οὐ δυνάμενοι καθ' αὐ-
τοὺς ὑποστῆναι τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος. ταῦτα Παυ- 4
25 σανίας ἀκούων, ἤδη δὲ καὶ καθορῶν ἀποκεκρυμμένον
ἀκοντισμάτων καὶ τοξευμάτων πλήθει τὸ στρατόπεδον
τῶν Μεγαρέων καὶ συνεσταλμένους αὐτοὺς εἰς ὀλίγον,
αὐτὸς μὲν ἀμήχανος ἦν ἱππότας ἀμύνειν ὁπλιτικῇ φά- 327

Cap. 14 Herod. 9, 20—24 Diod. 11, 30

[S(UA=)Υ] 5 ἀγνοοῦντας S ‖ 8 οἷς S: τοῖς Υ ‖ 9 λαμπρεὺς: em. Keil; cf. Phoc. 32, 10 v. l. | ἀγησίας Υ ‖ 10 ἀχαρνεὺς οἳ καὶ ᾤχοντο Υ ‖ 11 θαρσῆσαι Υ ‖ 14 βουλόμενοι Sauppe: βουλευόμενοι ‖ 15 ᾧ S: ὃς Υ ‖ 19 τὸ om. S ‖ 21 ἐπ' Υ: πρὸς S ‖ 23 ἑαυτοὺς U ‖ 27 αὐτοὺς Υ: ὁρῶν αὐτοὺς S ‖ 28 ἦν S: ἦν πρὸς Υ

λαγγι καὶ βαρείᾳ τῇ Σπαρτιατῶν, τοῖς δ' ἄλλοις στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων περὶ αὐτὸν οὖσι προὔθετο ζῆλον ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας, εἰ δή τινες ἑκόντες ἀναδέξαιντο προαγωνίσασθαι καὶ βοηθῆσαι τοῖς Μεγαρεῦσι. τῶν δ' ἄλλων ὀκνούντων, Ἀριστείδης ἀναδεξάμενος ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων τὸ ἔργον, ἀποστέλλει τὸν προθυμότατον τῶν λοχαγῶν Ὀλυμπιόδωρον, ἔχοντα τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους λογάδας τριακοσίους καὶ τοξότας ἀναμεμειγμένους σὺν αὐτοῖς. τούτων ὀξέως διασκευασαμένων καὶ προσφερομένων δρόμῳ, Μασίστιος ὁ τῶν βαρβάρων ἵππαρχος, ἀνὴρ ἀλκῇ τε θαυμαστὸς μεγέθει τε καὶ κάλλει σώματος περιττός, ὡς κατεῖδεν, ἐναντίον ἐπιστρέψας τὸν ἵππον εἰς αὐτοὺς ἤλαυνε. τῶν δ' ἀνασχομένων καὶ συμβαλόντων, ἦν ἀγὼν καρτερός, ὡς πεῖραν ἐν τούτῳ τοῦ παντὸς λαμβανόντων. ἐπεὶ δὲ τοξευθεὶς ὁ ἵππος τὸν Μασίστιον ἀπέρριψε, καὶ πεσὼν ὑπὸ βάρους τῶν ὅπλων αὐτός τε δυσκίνητος ἦν ἀναφέρειν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπικειμένοις καὶ παίουσι δυσμεταχείριστος, οὐ μόνον στέρνα καὶ κεφαλήν, ἀλλὰ καὶ τὰ γυῖα χρυσῷ καὶ χαλκῷ καὶ σιδήρῳ καταπεφραγμένος, τοῦτον μὲν ᾗ τὸ κράνος ὑπέφαινε τὸν ὀφθαλμὸν ἀκοντίου στύρακι παίων τις ἀνεῖλεν, οἱ δ' ἄλλοι Πέρσαι προέμενοι τὸν νεκρὸν ἔφευγον. ἐγνώσθη δὲ τοῦ κατορθώματος τὸ μέγεθος τοῖς Ἕλλησιν οὐκ ἀπὸ τῶν νεκρῶν τοῦ πλήθους — ὀλίγοι γὰρ οἱ πεσόντες ἦσαν —, ἀλλὰ τῷ πένθει τῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ ἑαυτοὺς ἔκειραν ἐπὶ τῷ Μασιστίῳ καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους, οἰμωγῆς τε καὶ κλαυθμοῦ τὸ πεδίον ἐνεπίμπλασαν, ὡς ἄνδρα πολὺ πρῶτον ἀρετῇ καὶ δυνάμει μετά γε Μαρδόνιον αὐτὸν ἀποβαλόντες.

15. Μετὰ δὲ τὴν ἱππομαχίαν ἀμφότεροι μάχης ἔσχοντο χρόνον πολύν· ἀμυνομένοις γὰρ οἱ μάντεις νίκην προὔ-

30 cf. cap. 11, 3

[S(UA=)Υ] 3 δή SA: δέ U || 4 προσαγωνίσασθαι Υ || 8 ὑφ' ἑαυτὸν Υ || 9 τούτων Υ: τούτων δὲ S || 15 λαμβανόντων τοῦ παντὸς S || 21 κράνους S || 23 ἔφυγον Sch. || 26 ἔκειρον Υ || 28 καὶ Υ: τε καὶ S || 31 προύφερον S

293 L *φαινον ἐκ τῶν ἱερῶν ὁμοίως καὶ τοῖς Πέρσαις καὶ τοῖς*
Ἕλλησιν, εἰ δ' ἐπιχειροῖεν, ἧτταν. ἔπειτα Μαρδόνιος, ὡς 2 d
αὐτῷ μὲν ἡμερῶν ὀλίγων τὰ ἐπιτήδεια περιῆν, οἱ δ' Ἕλ-
ληνες ἀεί τινων ἐπιρρεόντων πλείονες ἐγίγνοντο, δυσ-
5 *ανασχετῶν ἔγνω μηκέτι μένειν, ἀλλὰ διαβὰς ἅμα φάει*
τὸν Ἀσωπὸν ἐπιθέσθαι τοῖς Ἕλλησιν ἀπροσδοκήτως, καὶ
παράγγελμα τοῖς ἡγεμόσιν ἑσπέρας ἔδωκε. μεσούσης δὲ 3
μάλιστα τῆς νυκτὸς ἀνὴρ ἵππον ἔχων ἀτρέμα προσεμεί-
γνυε τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἑλλήνων, ἐντυχὼν δὲ ταῖς
10 *φυλακαῖς, ἐκέλευεν αὐτῷ προσελθεῖν Ἀριστείδην τὸν*
Ἀθηναῖον. ὑπακούσαντος δὲ ταχέως, ἔφησεν· ʽεἰμὶ μὲν
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνων βασιλεύς, ἥκω δὲ κινδύνων
τὸν μέγιστον εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ὑμᾶς αἰρόμενος, ὡς μὴ τὸ e
αἰφνίδιον ἐκπλήξειεν ὑμᾶς χεῖρον ἀγωνίσασθαι. μαχεῖ- 4
15 *ται γὰρ ὑμῖν Μαρδόνιος αὔριον, οὐχ ὑπ' ἐλπίδος χρη-*
στῆς οὐδὲ θάρσους, ἀλλ' ἀπορίας τῶν παρόντων, ἐπεὶ
καὶ μάντεις ἐκεῖνον ἀπαισίοις ἱεροῖς καὶ λογίοις χρη-
σμῶν εἴργουσι μάχης, καὶ τὸν στρατὸν ἔχει δυσθυμία
πολλὴ καὶ κατάπληξις. ἀλλ' ἀνάγκη τολμῶντα πειρᾶσθαι
20 *τῆς τύχης ἢ τὴν ἐσχάτην ὑπομένειν ἀπορίαν καθεζόμε-*
νον.' ταῦτα φράσας ὁ Ἀλέξανδρος ἐδεῖτο τὸν Ἀριστείδην 5
αὐτὸν εἰδέναι καὶ μνημονεύειν, ἑτέρῳ δὲ μὴ κατειπεῖν.
ὁ δ' οὐ καλῶς ἔχειν ἔφη ταῦτα Παυσανίαν ἀποκρύψασθαι· f
ἐκείνῳ γὰρ ἀνακεῖσθαι τὴν ἡγεμονίαν· πρὸς δὲ τοὺς ἄλ-
179 S *λους ἄρρητα πρὸ τῆς μάχης [ἔδοξεν] ἔσεσθαι, νικώσης*
294 L *δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐδένα τὴν Ἀλεξάνδρου προθυμίαν καὶ*
27 *ἀρετὴν ἀγνοήσειν. λεχθέντων δὲ τούτων ὅ τε βασιλεὺς* 6
τῶν Μακεδόνων ἀπήλαυνεν ὀπίσω πάλιν, ὅ τ' Ἀριστεί-
δης ἀφικόμενος ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Παυσανίου διηγεῖτο 328

7 sq. Herod. 9, 44—45

[S(UA=)Υ] 4 *ἐγίνοντο* Υ ‖ 7 *δὲ* om. S ‖ 8 *τῆς* om. S ‖ 10 *προελθεῖν* U^1 ‖ 12 *βασιλεύς* om. Υ, fort. *ὁ Μακεδών*, cf. Herod. 9,45,3 al. ‖ 12.13 *ἥκω δὲ ἐκ κινδύνων τῶν μεγίστων* S ‖ 13 *τῇ*] *τῆς* U^1 ¦ *αἱρόμενος* SU^2: *ἐρόμενος* U^1 *αἱρούμενος* A ‖ 17 *λογί*+ (ex *λογίω*, ut vid.) S ‖ 19 *ἀλλ'* Υ: *τὰ πολλὰ* S ‖ 23 *ὁ δ'* om. S ‖ 25 *ἔδοξεν* del. Blass *ἔλεξεν* Sch.

τοὺς λόγους, καὶ μετεπέμποντο τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας καὶ παρήγγελλον ἐν κόσμῳ τὸν στρατὸν ἔχειν, ὡς μάχης ἐσομένης.

16. *Ἐν τούτῳ δ', ὡς Ἡρόδοτος* (9, 46) *ἱστορεῖ, Παυσανίας Ἀριστείδῃ προσέφερε λόγον, ἀξιῶν τοὺς Ἀθη-* 5
ναίους ἐπὶ τὸ δεξιὸν μεταγαγόντα κατὰ τοὺς Πέρσας ἀντιταχθῆναι, βέλτιον γὰρ ἀγωνιεῖσθαι τῆς τε μάχης ἐμπείρους γεγονότας καὶ τῷ προνενικηκέναι θαρροῦντας, αὐτῷ δὲ παραδοῦναι τὸ εὐώνυμον, ὅπου τῶν Ἑλλήνων
2 *οἱ μηδίζοντες ἐπιβάλλειν ἔμελλον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι στρα-* 10
τηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀγνώμονα καὶ φορτικὸν ἡγοῦντο
b *τὸν Παυσανίαν, εἰ τὴν ἄλλην ἐῶν τάξιν ἐν χώρᾳ μόνους ἄνω καὶ κάτω μεταφέρει σφᾶς ὥσπερ εἵλωτας,*
3 *κατὰ τὸ μαχιμώτατον προβαλλόμενος· ὁ δ' Ἀριστείδης διαμαρτάνειν αὐτοὺς ἔφασκε τοῦ παντός, εἰ πρῴην μὲν* 15
ὑπὲρ τοῦ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχειν διεφιλοτιμοῦντο Τεγεάταις καὶ προκριθέντες ἐσεμνύνοντο, νῦν δὲ Λακεδαιμονίων ἑκουσίως ἐξισταμένων αὐτοῖς τοῦ δεξιοῦ καὶ τρόπον τινὰ τὴν ἡγεμονίαν παραδιδόντων, οὔτε τὴν δόξαν ἀγαπῶσιν, οὔτε κέρδος ἡγοῦνται τὸ μὴ πρὸς ὁμοφύλους 20
καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ βαρβάρους φύσει πολεμίους ἀγωνί-
4 *σασθαι. ἐκ τούτου πάνυ προθύμως οἱ Ἀθηναῖοι διημείβοντο τοῖς Σπαρτιάταις τὴν τάξιν, καὶ λόγος ἐχώρει*
c *δι' αὐτῶν πολὺς ἀλλήλοις παρεγγυώντων, ὡς οὔθ' ὅπλα* 295 L
βελτίω λαβόντες οὔτε ψυχὰς ἀμείνους οἱ πολέμιοι τῶν 25
ἐν Μαραθῶνι προσίασιν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ μὲν ἐκείνοις τόξα, τὰ αὐτὰ δ' ἐσθῆτος ποικίλματα καὶ χρυσὸς ἐπὶ σώμασι
5 *μαλακοῖς καὶ ψυχαῖς ἀνάνδροις· ἡμῖν δ' ὅπλα μὲν ὅμοια* 180 S

Cap. 16 Herod. 9, 46—51 Aristodem. 2, 4

[S(UA=)Υ] **6** *μεταγαγόντα* S: *μετατάξαι καὶ* Υ || **11** *ἀγνώμονα* S: *πολυπράγμονα* Υ || **15** *αὐτοὺς* S: *αὖ* Υ || **18** *αὐτοῖς ἐξισταμένων* Υ || **21** *φύσει* S: *καὶ φύσει* Υ; cf. Cat. mai. p. 319, 13sq. | *ἐναγωνίσασθαι* Υ || 25 *οἱ πολέμιοι* om. S || 26 *ταὐτὰ* Υ | *ἐκείνοις* SU²: *ἐκεῖνα* Υ et s. s. m. 1 S || **27** *ταὐτὰ* Υ || **28** *ὅμοια μὲν ὅπλα* Υ

καὶ σώματα, μεῖζον δὲ ταῖς νίκαις τὸ θάρσος, ὁ δ' ἀγὼν οὐχ ὑπὲρ χώρας καὶ πόλεως μόνον ὡς ἐκείνοις, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι τροπαίων, ὡς μηδ' ἐκεῖνα Μιλτιάδου δοκῇ καὶ τύχης, ἀλλ' Ἀθηναίων. 6 *οὗτοι* 5 *μὲν οὖν σπεύδοντες ἐν ἀμείψει τῶν τάξεων ἦσαν· αἰσθόμενοι δὲ Θηβαῖοι παρ' αὐτομόλων, Μαρδονίῳ φράζουσι, κἀκεῖνος εὐθύς, εἴτε δεδιὼς τοὺς Ἀθηναίους, εἴτε* d *τοῖς Λακεδαιμονίοις συμπεσεῖν φιλοτιμούμενος, ἀντιπαρεξῆγε τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὸ δεξιόν, τοὺς δ' Ἕλληνας* 10 *ἐκέλευε τοὺς σὺν αὐτῷ κατὰ τοὺς Ἀθηναίους ἵστασθαι.* 7 *γενομένης δὲ τῆς μετακοσμήσεως καταφανοῦς, ὅ τε Παυσανίας ἀποτραπεὶς αὖθις ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κατέστη, καὶ Μαρδόνιος, ὥσπερ εἶχεν ἐξ ἀρχῆς, ἀνέλαβε τὸ εὐώνυμον κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους γενόμενος, ἡ θ' ἡμέρα διεξ-* 15 *ῆλθεν ἀργή, καὶ τοῖς Ἕλλησι βουλευομένοις ἔδοξε πορ-* 8 *ρωτέρω μεταστρατοπεδεῦσαι καὶ καταλαβεῖν εὔυδρον χωρίον, ἐπεὶ τὰ πλησίον νάματα καθύβριστο καὶ διέφθαρτο τῶν βαρβάρων ἱπποκρατούντων.*

17. *Ἐπελθούσης δὲ νυκτὸς καὶ τῶν στρατηγῶν ἀγόν-* e 20 *των ἐπὶ τὴν ἀποδεδειγμένην στρατοπεδείαν, οὐ πάνυ πρόθυμον ἦν ἕπεσθαι καὶ συμμένειν τὸ πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἀνέστησαν ἐκ τῶν πρώτων ἐρυμάτων, ἐφέροντο πρὸς τὴν* 296 L *πόλιν τῶν Πλαταιέων οἱ πολλοί, καὶ θόρυβος ἦν ἐκεῖ διασκιδναμένων καὶ κατασκηνούντων ἀτάκτως. Λακε-* 25 *δαιμονίοις δὲ συνέβαινεν ἄκουσιν ἀπολείπεσθαι τῶν ἄλλων· Ἀμομφάρετος γάρ, ἀνὴρ θυμοειδὴς καὶ φιλοκίνδυ-* 2 *νος, ἔκπαλαι πρὸς τὴν μάχην σπαργῶν καὶ βαρυνόμενος τὰς πολλὰς ἀναβολὰς καὶ μελλήσεις, τότε δὴ παντάπασι* f *τὴν μετανάστασιν φυγὴν ἀποκαλῶν καὶ ἀπόδρασιν, οὐκ* 30 *ἔφη λείψειν τὴν τάξιν, ἀλλ' αὐτόθι μένων μετὰ τῶν*

24 sq. Herod. 9, 53–55

[S(UA=)Υ] **2** *ὡς ἐκείνοις* del. Sauppe ‖ **4** *δοκοίη* Υ ‖ **6** *μαρδόνιον* U ‖ **10** *ἐκέλευ⁺ε* (*σ* eras.) S ‖ **13** *ἀνέλαβε* Υ: *εὐθὺς ἀνέλαβε* S ‖ **16** *ἔνυδρον* Υ ‖ **25** *συνέβαινεν* Sint.: *συνέβη μὲν* | *ἄκουσι μόνοις* Υ | *ἀπολιπέσθαι* Υ ‖ **28** *δὴ* S: *δὲ* Υ

3 αὐτοῦ λοχιτῶν ὑποστήσεσθαι Μαρδόνιον. ὡς δὲ Παυ- 181 S
σανίας ἐπελθὼν ἔλεγε ταῦτα πράττειν ἐψηφισμένα καὶ
δεδογμένα τοῖς Ἕλλησιν, ἀράμενος ταῖν χεροῖν πέτρον μέ-
γαν ὁ Ἀμομφάρετος καὶ καταβαλὼν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ
329 Παυσανίου, ταύτην ἔφη ψῆφον αὐτὸς περὶ τῆς μάχης 5
τίθεσθαι, τὰ δὲ τῶν ἄλλων δειλὰ βουλεύματα καὶ δόγ-
4 ματα χαίρειν ἐᾶν. ἀπορούμενος δὲ Παυσανίας τῷ παρ-
όντι, πρὸς μὲν τοὺς Ἀθηναίους ἔπεμψεν ἀπιόντας ἤδη,
περιμεῖναι δεόμενος καὶ κοινῇ βαδίζειν, αὐτὸς δὲ τὴν
ἄλλην δύναμιν ἦγε πρὸς τὰς Πλαταιὰς ὡς ἀναστήσων 10
τὸν Ἀμομφάρετον.

5 Ἐν τούτῳ δὲ κατελάμβανεν ἡμέρα, καὶ Μαρδόνιος —
οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν στρατοπεδείαν ἐκλελοιπότες οἱ Ἕλ-
ληνες — ἔχων συντεταγμένην τὴν δύναμιν ἐπεφέρετο τοῖς
Λακεδαιμονίοις βοῇ πολλῇ καὶ πατάγῳ τῶν βαρβάρων, 15
ὡς οὐ μάχης γενησομένης, ἀλλὰ φεύγοντας ἀναρπασομέ-
b 6 νων τοὺς Ἕλληνας. ὃ μικρᾶς ῥοπῆς ἐδέησε γενέσθαι.
κατιδὼν γὰρ τὸ γιγνόμενον ὁ Παυσανίας, ἔσχετο μὲν 297 L
τῆς πορείας καὶ τὴν ἐπὶ μάχῃ τάξιν ἐκέλευσε λαμβάνειν
ἕκαστον, ἔλαθε δ' αὐτόν, εἴθ' ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀμομ- 20
φάρετον ὀργῆς εἴτε τῷ τάχει θορυβηθέντα τῶν πολε-
7 μίων, σύνθημα μὴ δοῦναι τοῖς Ἕλλησιν. ὅθεν οὔτ' εὐθὺς
οὔτ' ἀθρόοι, κατ' ὀλίγους δὲ καὶ σποράδην, ἤδη τῆς
μάχης ἐν χερσὶν οὔσης, προσεβοήθουν. ὡς δὲ θυόμενος
οὐκ ἐκαλλιέρει, προσέταξε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὰς ἀσπί- 25
δας πρὸ τῶν ποδῶν θεμένους ἀτρέμα καθέζεσθαι καὶ
προσέχειν αὐτῷ, μηδένα τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, αὐ-
c 8 τὸς δὲ πάλιν ἐσφαγιάζετο. καὶ προσέπιπτον οἱ ἱππεῖς,
ἤδη δὲ καὶ βέλος ἐξικνεῖτο καί τις ἐπέπληκτο τῶν Σπαρ-

12 Herod. 9, 59 || 28 Herod. 9, 72

[S(UA=)Υ] 1 αὐτοῦ S: ἑαυτοῦ Υ || 3 πέτρον om. U[1] || 4 ὁ om. S || 6 δεινὰ U || 8 ἀπόντας S || 13 ἐκλιπόντες Υ || 15 τῶν om. Υ || 16 ἐσομένης Υ, cf. p. 270, 3 | ἁρπασομένων C, cf. Herod. 9, 59, 2 v. l. || 18 γινόμενον Υ || 20 ἑαυτὸν S | τὸν om. S || 22 μὴ om. Υ || 26 θεμένοις S

τιατῶν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Καλλικράτης, ὃν ἰδέᾳ τε κάλλιστον Ἑλλήνων καὶ σώματι μέγιστον ἐν ἐκείνῳ τῷ στρατῷ γενέσθαι λέγουσι, τοξευθεὶς καὶ θνήσκων οὐκ ἔφη τὸν θάνατον ὀδύρεσθαι, καὶ γὰρ ἐλθεῖν οἴκοθεν
182 S ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανούμενος, ἀλλ' ὅτι θνήσκει τῇ
6 χειρὶ μὴ χρησάμενος. ἦν οὖν τὸ μὲν πάθος δεινόν, ἡ 9
δ' ἐγκράτεια θαυμαστὴ τῶν ἀνδρῶν. οὐ γὰρ ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους ἐπιβαίνοντας, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ καιρὸν ἀναμένοντες, ἠνείχοντο βαλ-
10 λόμενοι καὶ πίπτοντες ἐν ταῖς τάξεσιν. ἔνιοι δέ φασι τῷ 10 d
Παυσανίᾳ μικρὸν ἔξω τῆς παρατάξεως θύοντι καὶ κατευχομένῳ τῶν Λυδῶν τινας ἄφνω προσπεσόντας ἁρπάζειν καὶ διαρρίπτειν τὰ περὶ τὴν θυσίαν, τὸν δὲ Παυσανίαν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν οὐκ ἔχοντας ὅπλα ῥάβδοις καὶ μά-
15 στιξι παίειν· διὸ καὶ νῦν ἐκείνης τῆς ἐπιδρομῆς μίμημα
298 L τὰς περὶ τὸν βωμὸν ἐν Σπάρτῃ πληγὰς τῶν ἐφήβων καὶ τὴν μετὰ ταῦτα Λυδῶν πομπὴν συντελεῖσθαι.

18. Δυσφορῶν οὖν ὁ Παυσανίας τοῖς παροῦσιν, ἄλλα τοῦ μάντεως ἐπ' ἄλλοις ἱερεῖα καταβάλλοντος, τρέπεται
20 πρὸς τὸ Ἡραῖον τῇ ὄψει δεδακρυμένος, καὶ τὰς χεῖρας ἀνασχὼν εὔξατο Κιθαιρωνίᾳ Ἥρᾳ καὶ θεοῖς ἄλλοις οἳ e
Πλαταιίδα γῆν ἔχουσιν, εἰ μὴ πέπρωται τοῖς Ἕλλησι νικᾶν, ἀλλὰ δράσαντάς γέ τι παθεῖν καὶ δείξαντας ἔργῳ τοῖς πολεμίοις, ὡς ἐπ' ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ μάχεσθαι
25 μεμαθηκότας ἐστράτευσαν. ταῦτα τοῦ Παυσανίου θεο- 2
κλυτοῦντος, ἅμα ταῖς εὐχαῖς ἐφάνη τὰ ἱερά, καὶ νίκην ὁ μάντις ἔφραζε, καὶ δοθέντος εἰς ἅπαντας τοῦ παραγγέλματος καθίστασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἥ τε φάλαγξ ὄψιν ἔσχεν αἰφνιδίως ἑνὸς ζῴου θυμοειδοῦς πρὸς
30 ἀλκὴν τρεπομένου καὶ φρίξαντος, τοῖς τε βαρβάροις τότε

18 Herod. 9, 61, 3, cf. Thuc. 2, 74, 3 || **25** Herod. 9, 62

[S(UA=)Υ] **5** ἀποθανούμενον: em. Br. || **12** λυδίων S, cf. v. 17 || **15** μιμήματα Υ (μήματα U[1]) || **16** τὰς om. Υ || **17** λυδίων S τῶν λυδῶν Υ || **19** καταβαλόντος S || **26. 27** ὁ μάντις ἔφραζε S: οἱ μάντεις ἐμήνυον Υ || **27** τοῦ om. Υ

παρέστη λογισμός, ὡς πρὸς ἄνδρας αὐτοῖς ὁ ἀγὼν ἔσται
f 3 μαχουμένους ἄχρι θανάτου. διὸ καὶ πολλὰ προθέμενοι
τῶν γέρρων ἐτόξευον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ δὲ
τηροῦντες ἅμα τὸν συνασπισμὸν ἐπέβαινον, καὶ προσ-
πεσόντες ἐξεώθουν τὰ γέρρα, καὶ τοῖς δόρασι τύπτοντες 5
πρόσωπα καὶ στέρνα τῶν Περσῶν πολλοὺς κατέβαλλον,
4 οὐκ ἀπράκτως οὐδ' ἀθύμως πίπτοντας. καὶ γὰρ ἀντι- 183 S
330 λαμβανόμενοι τῶν δοράτων ταῖς χερσὶ γυμναῖς συν-
έθραυον τὰ πλεῖστα, καὶ πρὸς τὰς ξιφουλκίας ἐχώρουν
οὐκ ἀργῶς, ταῖς τε κοπίσι καὶ τοῖς ἀκινάκαις χρώμενοι 10
καὶ τὰς ἀσπίδας παρασπῶντες, καὶ συμπλεκόμενοι χρό- 299 L
νον πολὺν ἀντεῖχον.

5 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τέως μὲν ἠτρέμουν ἀναμένοντες τοὺς
Λακεδαιμονίους, ἐπεὶ δὲ κραυγή τε προσέπιπτε πολλὴ
μαχομένων καὶ παρῆν ὥς φασιν ἄγγελος παρὰ Παυσα- 15
νίου τὰ γιγνόμενα φράζων, ὥρμησαν κατὰ τάχος βοη-
6 θεῖν, καὶ προχωροῦσιν αὐτοῖς διὰ τοῦ πεδίου πρὸς τὴν
βοὴν ἐπεφέροντο τῶν Ἑλλήνων οἱ μηδίζοντες. Ἀριστεί-
δης δὲ πρῶτον μὲν ὡς εἶδε, πολὺ προελθὼν ἐβόα, μαρτυ-
b ρόμενος Ἑλληνίους θεούς, ἔχεσθαι μάχης καὶ μὴ σφίσιν 20
ἐμποδὼν εἶναι μηδὲ κωλύειν ἐπαμύνοντας τοῖς προκιν-
δυνεύουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἐπεὶ δ' ἑώρα μὴ προσ-
έχοντας αὐτῷ καὶ συντεταγμένους ἐπὶ μάχην, οὕτω τῆς
ἐκεῖ βοηθείας ἀποτραπόμενος συνέβαλε τούτοις, περὶ
7 πεντακισμυρίους οὖσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖστον εὐθὺς ἐν- 25
έδωκε καὶ ἀπεχώρησεν, ἅτε δὴ καὶ τῶν βαρβάρων ἀπηλ-
λαγμένων, ἡ δὲ μάχη λέγεται μάλιστα κατὰ Θηβαίους
γενέσθαι, προθυμότατα τῶν πρώτων καὶ δυνατωτάτων
τότε παρ' αὐτοῖς μηδιζόντων καὶ τὸ πλῆθος οὐ κατὰ
γνώμην ἀλλ' ὀλιγαρχούμενον ἀγόντων. 30

[S(UA=)Υ] 1 αὐτοῖς om. Υ | ἔσται S: ἔσοιτο Υ || 2 προ-θέμενοι πολλὰ Υ || 3 εἰς om. Υ || 5 ἐξώθουν S || 8 δορατίων Υ || 10 ταῖς τε S: ἀλλὰ ταῖς Υ || 14 τε om. Υ || 16 γινόμενα Υ || 19 δὲ om. S || 20 ἀπέχεσθαι Υ, cf. p. 268, 30 al. || 23 ἐπὶ S: ἐπὶ τὴν Υ || 24 συνέβαλλε Υ || 25 μὲν om. S || 26 ἀπεχώ-ρησαν S

19. *Οὕτω δὲ τοῦ ἀγῶνος δίχα συνεστῶτος, πρῶτοι μὲν* c
ἐώσαντο τοὺς Πέρσας οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸν Μαρ-
δόνιον ἀνὴρ Σπαρτιάτης ὄνομα Ἀείμνηστος ἀποκτίννυσι,
λίθῳ τὴν κεφαλὴν πατάξας, ὥσπερ αὐτῷ προεσήμηνε τὸ
5 *Ἀμφιάρεω μαντεῖον. ἔπεμψε γὰρ ἄνδρα Λυδὸν ἐνταῦθα,* 2
Κᾶρα δ' ἕτερον εἰς τὸ Πτῷον ὁ Μαρδόνιος, καὶ τοῦτον
300 L *μὲν ὁ προφήτης Καρικῇ γλώσσῃ προσεῖπεν, ὁ δὲ Λυδὸς*
ἐν τῷ σηκῷ τοῦ Ἀμφιάρεω κατευνασθεὶς ἔδοξεν ὑπηρέ-
184 S *την τινὰ τοῦ θεοῦ παραστῆναι καὶ κελεύειν αὐτὸν ἀπιέναι,*
10 *μὴ βουλομένῳ δὲ λίθον εἰς τὴν κεφαλὴν ἐμβαλεῖν μέγαν,*
ὥστε δόξαι πληγέντα τεθνάναι τὸν ἄνθρωπον· καὶ ταῦτα d
μὲν οὕτω γενέσθαι λέγεται. τοὺς δὲ φεύγοντας εἰς τὰ
ξύλινα τείχη καθεῖρξαν. ὀλίγῳ δ' ὕστερον Ἀθηναῖοι τοὺς 3
Θηβαίους τρέπονται, τριακοσίους τοὺς ἐπιφανεστάτους
15 *καὶ πρώτους διαφθείραντες ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ. γεγενημέ-*
νης γὰρ τῆς τροπῆς ἧκεν αὐτοῖς ἄγγελος πολιορκεῖσθαι
τὸ βαρβαρικὸν εἰς τὰ τείχη κατακεκλειμένον. οὕτω δὴ 4
σῴζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐάσαντες ἐβοήθουν πρὸς τὰ
τείχη, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις παντάπασιν ἀργῶς πρὸς
20 *τειχομαχίαν καὶ ἀπείρως ἔχουσιν ἐπιφανέντες, αἱροῦσι*
τὸ στρατόπεδον φόνῳ πολλῷ τῶν πολεμίων. λέγονται 5
γὰρ ἀπὸ τῶν τριάκοντα μυριάδων τετρακισμύριοι φυγεῖν
σὺν Ἀρταβάζῳ, τῶν δ' ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισαμένων e
ἔπεσον οἱ πάντες ἐπὶ χιλίοις ἑξήκοντα καὶ τριακόσιοι.
25 *τούτων Ἀθηναῖοι μὲν ἦσαν δύο καὶ πεντήκοντα, πάντες* 6
ἐκ τῆς Αἰαντίδος φυλῆς, ὥς φησι Κλείδημος (FGrH 323
F 22), *ἀγωνισαμένης ἄριστα· διὸ καὶ ταῖς Σφραγίτισι*

1 Herod. 9, 63—64 Aristodem. 2, 5 || 12sq. Herod. 9, 67. 70 Diod. 11, 32

[S(UA=)Υ] 1 *πρῶτον* Υ || 2 *τὸν* om. S || 3 *Ἀείμνηστος* ap. Aristodem.: *διάπνηστος* S *δείπνιστος* mor. *ἀρίμνηστος* Υ, cf. Herod. 9. 64. 72 v. l. || 4 *προεσήμανε* Υ | *τὸ* S: *τὸ ἐν* Υ || 6 *τὸ πτῶον* S: *τροφωνίου* Υ | *τούτῳ* S || 9 *ἀπεῖναι* Υ || 10 *βουλομένου* Υ || 14 *ἐπιφανεστάτους* S: *ἐπιφανέντας αὐτοῖς* Υ || 15 *διαφθείρουσιν* Υ || 16 *γὰρ*] *δὲ* C || 17 *κατακεκλειμένον* U: *κατακεκλει*[σ]*μένον* S (*σ* s. s. m. 2) et A (*σ* s. s. m. 1) || 22 *ἀπὸ τῶν* S: *ἀπὸ* Υ || 23 *συναγωνισαμένων* S || 24 *τριακοσίοις* Υ

νύμφαις ἔθυον Αἰαντίδαι τὴν πυθόχρηστον θυσίαν ὑπὲρ τῆς νίκης, ἐκ δημοσίου τὸ ἀνάλωμα λαμβάνοντες· Λακεδαιμόνιοι δ' ἑνὶ πλείους τῶν ἐνενήκοντα, Τεγεᾶται δ' ἑκ-
7 *καίδεκα. θαυμαστὸν οὖν τὸ Ἡροδότου* (9, 85), *πῶς μόνους τούτους φησὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις, τῶν* 301 L
δ' ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν πε- 6
f *σόντων καὶ τὰ μνήματα μαρτυρεῖ κοινὸν γενέσθαι τὸ κατόρθωμα, καὶ τὸν βωμὸν οὐκ ἂν ἐπέγραψαν οὕτως, εἰ μόναι τρεῖς πόλεις ἠγωνίσαντο, τῶν ἄλλων ἀτρέμα καθεζομένων* (Simon. fr. 107 D.)· 10

τόνδε ποθ' Ἕλλανες νίκας κράτει, ἔργῳ Ἄρηος,
Πέρσας ἐξελάσαντες ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι κοινὸν
ἱδρύσαντο Διὸς βωμὸν Ἐλευθερίου.

8 *ταύτην τὴν μάχην ἐμαχέσαντο τῇ τετράδι τοῦ Βοηδρομιῶνος ἱσταμένου κατ' Ἀθηναίους, κατὰ δὲ Βοιωτοὺς* 185 S
331 *τετράδι τοῦ Πανήμου φθίνοντος, ᾗ καὶ νῦν ἔτι τὸ Ἑλ-* 16
ληνικὸν ἐν Πλαταιαῖς ἀθροίζεται συνέδριον καὶ θύουσι
9 *τῷ Ἐλευθερίῳ Διὶ Πλαταιεῖς ὑπὲρ τῆς νίκης. τὴν δὲ τῶν ἡμερῶν ἀνωμαλίαν οὐ θαυμαστέον, ὅπου καὶ νῦν διηκριβωμένων τῶν ἐν ἀστρολογίᾳ μᾶλλον ἄλλην ἄλλοι μηνὸς* 20
ἀρχὴν καὶ τελευτὴν ἄγουσιν.

20. *Ἐκ τούτου τῶν Ἀθηναίων τὸ ἀριστεῖον οὐ παραδιδόντων τοῖς Σπαρτιάταις οὐδὲ τρόπαιον ἱστάναι συγχωρούντων ἐκείνοις, παρ' οὐδὲν ἂν ἦλθεν εὐθὺς ἀπολέσθαι τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων, ἐν τοῖς ὅπλοις δια-* 25

11 mor. 873 b Anth. Pal. 6, 50

[S(UA=)Υ] 4 *τὸ* Υ: *τοῦ* S ‖ 7 *καὶ τὰ μνήματα μαρτυρεῖ* S: *μαρτυρεῖ καὶ τὰ μνήματα* Υ ‖ 11 *Ἕλλανες* Anth. Pal. v. l.: *ἕλληνες* | *νίκας κράτει* SΥ: *νίκης κράτει* mor. *ῥώμῃ χερός* Anth. Pal. | *ἔργῳ ἄρηος* Υ mor. Anth. Pal.: *πόθῳ ἄργεος* S | inter v. 1 et 2 in Anth. Pal. (et in quibusdam libris mor.) additum *εὐτόλμῳ ψυχῆς λήματι πειθόμενοι* ‖ 12 *ἐλευθέρᾳ* S mor.: *ἐλεύθερον* Υ Anth. Pal. | *κόσμον* Anth. Pal. ‖ 14 *τῇ τετράδι*] cf. Cam. 19, 5 mor. 349 f ‖ 20 *ἄλλοι* Υ: *ἄλλου* S

στάντων, εἰ μὴ πολλὰ παρηγορῶν καὶ διδάσκων τοὺς
συστρατήγους ὁ Ἀριστείδης, μάλιστα δὲ Λεωκράτην καὶ
Μυρωνίδην, ἔσχε καὶ συνέπεισε τὴν κρίσιν ἐφεῖναι τοῖς b
302 L Ἕλλησιν. ἐνταῦθα βουλευομένων τῶν Ἑλλήνων Θεογεί- 2
5 των μὲν ὁ Μεγαρεὺς εἶπεν, ὡς ἑτέρᾳ πόλει δοτέον εἴη
τὸ ἀριστεῖον, εἰ μὴ βούλονται συνταράξαι πόλεμον ἐμ-
φύλιον· ἐπὶ τούτῳ δ' ἀναστὰς Κλεόκριτος ὁ Κορίνθιος,
δόξαν μὲν παρέσχεν ὡς Κορινθίοις αἰτήσων τὸ ἀριστεῖον·
ἦν γὰρ ἐν ἀξιώματι μεγίστῳ μετὰ τὴν Σπάρτην καὶ τὰς
10 Ἀθήνας ἡ Κόρινθος· εἶπε δὲ πᾶσιν ἀρέσαντα καὶ θαυ-
μαστὸν λόγον ὑπὲρ Πλαταιέων, καὶ συνεβούλευσε τὴν
φιλονικίαν ἀνελεῖν, ἐκείνοις τὸ ἀριστεῖον ἀποδόντας, οἷς c
οὐδετέρους τιμωμένοις ἀχθέσ⟨εσ⟩θαι· ῥηθέντων δὲ τούτων, 3
πρῶτος μὲν Ἀριστείδης συνεχώρησεν ὑπὲρ τῶν Ἀθη-
15 ναίων, ἔπειτα Παυσανίας ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων. οὕτω
δὲ διαλλαγέντες, ἐξεῖλον ὀγδοήκοντα τάλαντα τοῖς Πλα-
ταιεῦσιν, ἀφ' ὧν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνῳκοδόμησαν ἱερὸν
καὶ τὸ ἕδος ἔστησαν καὶ γραφαῖς τὸν νεὼν διεκόσμησαν,
αἳ μέχρι νῦν ἀκμάζουσαι διαμένουσιν, ἔστησαν δὲ τρό-
20 παιον ἰδίᾳ μὲν Λακεδαιμόνιοι, χωρὶς δ' Ἀθηναῖοι.

Περὶ δὲ θυσίας ἐρομένοις αὐτοῖς ἀνεῖλεν ὁ Πύθιος 4
186 S Διὸς Ἐλευθερίου βωμὸν ἱδρύσασθαι, θῦσαι δὲ μὴ πρό-
τερον ἢ τὸ κατὰ τὴν χώραν πῦρ ἀποσβέσαντας ὡς ὑπὸ
τῶν βαρβάρων μεμιασμένον ἐναύσασθαι καθαρὸν ἐκ Δελ- d
25 φῶν ἀπὸ τῆς κοινῆς ἑστίας. οἱ μὲν οὖν ἄρχοντες τῶν 5
Ἑλλήνων περιιόντες εὐθὺς ἠνάγκαζον ἀποσβεννύναι τὰ
πυρὰ πάντα τοὺς χρωμένους, εἷς δὲ Πλαταιέων Εὐχίδας
ὑποσχόμενος ὡς ἐνδέχεται τάχιστα κομιεῖν τὸ παρὰ τοῦ
θεοῦ πῦρ, ἧκεν εἰς Δελφούς, ἁγνίσας δὲ τὸ σῶμα καὶ
30 περιρρανάμενος ἐστεφανώσατο δάφνῃ, καὶ λαβὼν ἀπὸ

[S(UA=)Υ] 2 ὁ om. S | λεωκράτη Υ || 4 βουλομένων U || 5 ἑτέρᾳ] οὐδετέρᾳ Muret || 6 εἰ βούλονται μὴ Υ || 8 μὲν om. S || 10 καὶ om. Υ || 11 συνεβούλευε S || 13 ἀχθέσεσθαι Sint.: ἄχθεσθαι SA ἄχεσθαι U || 17 ἀνῳκοδόμησαν Steph.: ἀνωικοδόμησεν S ᾠκοδόμησαν Υ || 24 ἐναύσασθαι δὲ καθαρὸν (δὲ exp. m. 2) S || 27 εἷς Sch.: ἐκ || 30 περιρανάμενος U

τοῦ βωμοῦ τὸ πῦρ, δρόμῳ πάλιν εἰς τὰς Πλαταιὰς ἐχώ- 303 L
ρει καὶ πρὸ ἡλίου δυσμῶν ἐπανῆλθε, τῆς αὐτῆς ἡμέρας
6 *χιλίους σταδίους κατανύσας. ἀσπασάμενος δὲ τοὺς πολί-*
e *τας καὶ τὸ πῦρ παραδούς, εὐθὺς ἔπεσε καὶ μετὰ μικρὸν*
ἐξέπνευσεν. ἀγάμενοι δ' αὐτὸν οἱ Πλαταιεῖς ἔθαψαν ἐν 5
τῷ ἱερῷ τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος, ἐπιγράψαντες τὸ τε-
τράμετρον τοῦτο·

Εὐχίδας Πυθῶδε θρέξας ἦλθε ⟨τᾷδ'⟩ αὐθημερόν.

7 *τὴν δ' Εὔκλειαν οἱ μὲν πολλοὶ καὶ καλοῦσι καὶ νομίζου-*
σιν Ἄρτεμιν, ἔνιοι δέ φασιν Ἡρακλέους μὲν θυγατέρα 10
καὶ Μυρτοῦς γενέσθαι, τῆς Μενοιτίου θυγατρός, Πατρό-
κλου δ' ἀδελφῆς, τελευτήσασαν δὲ παρθένον ἔχειν παρά
8 *τε Βοιωτοῖς καὶ Λοκροῖς τιμάς. βωμὸς γὰρ αὐτῇ καὶ*
ἄγαλμα κατὰ πᾶσαν ἀγορὰν ἵδρυται, καὶ προθύουσιν αἵ
τε γαμούμεναι καὶ οἱ γαμοῦντες. 15

f **21.** *Ἐκ τούτου γενομένης ἐκκλησίας κοινῆς τῶν Ἑλ-*
λήνων, ἔγραψεν Ἀριστείδης ψήφισμα συνιέναι μὲν εἰς
Πλαταιὰς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος προ-
βούλους καὶ θεωρούς, ἄγεσθαι δὲ πενταετηρικὸν ἀγῶνα
2 *τῶν Ἐλευθερίων, εἶναι δὲ σύνταξιν Ἑλληνικὴν μυρίας* 20
μὲν ἀσπίδας, χιλίους δ' ἵππους, ναῦς δ' ἑκατὸν ἐπὶ τὸν
πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, Πλαταιεῖς δ' ἀσύλους
καὶ ἱεροὺς ἀφίεσθαι τῷ θεῷ θύοντας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.
332 *κυρωθέντων δὲ τούτων, οἱ Πλαταιεῖς ὑπεδέξαντο τοῖς*
πεσοῦσι καὶ κειμένοις αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων ἐναγίζειν 304 L 187 S
3 *καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. καὶ τοῦτο μέχρι νῦν δρῶσι* 26

16 Paus. 9, 2, 6 Strab. 9, 412, cf. Thuc. 2, 71, 2—4. 3, 58, 5
26 cf. Thuc. 3, 58, 4

[S(UA=)Υ] 1 *τὰς* S: *τοὺς* Υ ‖ 3 *ἀνύσας* Υ ‖ 5 *ἀράμενοι* Υ ‖ 6. 7 *τὸ τετράμετρον τοῦτο* S: *τόδε τὸ τετράμετρον* Υ, cf. Marcell. 30 Tit. 9 al. ‖ 8 *θρέξας* Υ: *αἱρέξας* S | ⟨*τᾷδ'*⟩ Aldina: ⟨*δεῦρο*⟩ Herw. ‖ 11 *μενοιτίου μὲν θυγατρὸς* Z ‖ 14 *κατὰ* S: *παρὰ* Υ ‖ 18 *ἀπὸ* S: *τοὺς ἀπὸ* Υ | *προβόλους* U ‖ 20 *τῶν* om. S ‖ 21 *χιλίας* Υ ‖ 22 *τοὺς* om. Υ ‖ 23 *ἀφεῖσθαι* Υ | *θύεσθαι* S ‖ 25. 26 *ἐναγίζειν καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἔτι καὶ νῦν δρῶσι* S

τόνδε τὸν τρόπον. τοῦ Μαιμακτηριῶνος μηνός, ὅς ἐστι παρὰ Βοιωτοῖς Ἀλαλκομένιος, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα πέμπουσι πομπήν, ἧς προηγεῖται μὲν ἅμ' ἡμέρᾳ σαλπιγκτὴς ἐγκελευόμενος τὸ πολεμικόν, ἕπονται δ' ἅμαξαι μυρρίνης μεσταὶ καὶ στεφανωμάτων καὶ μέλας ταῦρος καὶ χοὰς οἴνου καὶ γάλακτος ἐν ἀμφορεῦσιν ἐλαίου τε καὶ μύρου κρωσσοὺς νεανίσκοι κομίζοντες ἐλεύθεροι· δούλῳ γὰρ 4 *οὐδενὸς θέμις ἐστὶ τῶν περὶ τὴν διακονίαν ἐκείνην προσάψασθαι διὰ τὸ τοὺς ἄνδρας ἀποθανεῖν ὑπὲρ ἐλευθε-* b *ρίας· ἐπὶ πᾶσι δὲ τῶν Πλαταιέων ὁ ἄρχων, ᾧ τὸν ἄλλον χρόνον οὔτε σιδήρου θιγεῖν ἔξεστιν οὔθ' ἑτέραν ἐσθῆτα πλὴν λευκῆς ἀναλαβεῖν, τότε χιτῶνα φοινικοῦν ἐνδεδυκώς, ἀράμενός θ' ὑδρίαν ἀπὸ τοῦ γραμματοφυλακίου ξιφήρης ἐπὶ τοὺς τάφους προάγει διὰ μέσης τῆς πόλεως. εἶτα λαβὼν ὕδωρ ἀπὸ τῆς κρήνης αὐτὸς ἀπολούει τε τὰς* 5 *στήλας καὶ μύρῳ χρίει, καὶ τὸν ταῦρον εἰς τὴν πυρὰν σφάξας καὶ κατευξάμενος Διὶ καὶ Ἑρμῇ χθονίῳ, παρακαλεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανόντας ἐπὶ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν αἱμακουρίαν. ἔπειτα* 6 *κρατῆρα κεράσας οἴνου καὶ χεάμενος ἐπιλέγει· 'προπίνω* c *τοῖς ἀνδράσι τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων* (305 L) *ἀποθανοῦσι'. ταῦτα μὲν οὖν ἔτι καὶ νῦν διαφυλάττουσιν οἱ Πλαταιεῖς.*

22. *Ἐπεὶ δ' ἀναχωρήσαντας εἰς τὸ ἄστυ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Ἀριστείδης ἑώρα ζητοῦντας τὴν δημοκρατίαν ἀπολαβεῖν, ἅμα μὲν ἄξιον ἡγούμενος διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν ἐπιμελείας τὸν δῆμον, ἅμα δ' οὐκέτι ῥᾴδιον ἰσχύ-*

24 cf. Aristot. *Ἀθπ.* 24

[S(UA=)Υ] **1** *τόνδε* S: *τοῦτον* Υ || **2** *παρὰ* Υ: *τοῖς* S || **3** *σαλπιστὴς* Υ || **4** *τὸ* S: *τὸν* Υ || **6** *ἀμφιφορεῦσιν* S || **7** *κρωσοὺς* S || **8** *θέμις ἐστὶ* S: *ἔξεστι* Υ | *προσψαύσασθαι* U et ante ras., ut vid., A || **12** *τότε*] *τόν τε* U || **13** *ἀράμενος δὲ* S || **15** *τε* om. Υ || **17** *Διὶ* om. S[r] || **19** *αἱμακουρίαν* Xy.: *αἱμαχοκουρίαν* S[r] *αἱμοκουρίαν* S[m] Υ || **22** *καὶ* om. S || **25** *ὁ Ἀριστείδης* om. Υ (add. m. 2 U[m]) || **25.26** *ζητοῦντας ἑώρα ἀπολαβεῖν τὴν δημοκρατίαν* S

οντα τοῖς ὅπλοις καὶ μέγα φρονοῦντα ταῖς νίκαις ἐκβιασθῆναι, γράφει ψήφισμα κοινὴν εἶναι τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἱρεῖσθαι.

2 Θεμιστοκλέους δὲ πρὸς τὸν δῆμον εἰπόντος, ὡς ἔχει 188 S
d τι βούλευμα καὶ γνώμην ἀπόρρητον, ὠφέλιμον δὲ τῇ 5
πόλει καὶ σωτήριον, ἐκέλευσαν Ἀριστείδην μόνον ἀκοῦ-
3 σαι καὶ συνδοκιμάσαι. φράσαντος δὲ τῷ Ἀριστείδῃ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς διανοεῖται τὸ ναύσταθμον ἐμπρῆσαι τῶν Ἑλλήνων, οὕτω γὰρ ἔσεσθαι μεγίστους καὶ κυρίους ἁπάντων τοὺς Ἀθηναίους, παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον ὁ 10
Ἀριστείδης ἔφη τῆς πράξεως ἣν Θεμιστοκλῆς πράττειν διανοεῖται μήτε λυσιτελεστέραν ἄλλην μήτ' ἀδικωτέραν
4 εἶναι. ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παύσασθαι τὸν Θεμιστοκλέα προσέταξαν. οὕτω μὲν οὖν ὁ δῆμος ἦν φιλοδίκαιος, οὕτω δὲ τῷ δήμῳ πιστὸς ὁ ἀνὴρ καὶ βέβαιος. 15

23. Ἐπεὶ δὲ στρατηγὸς ἐκπεμφθεὶς μετὰ Κίμωνος ἐπὶ
e τὸν πόλεμον ἑώρα τόν τε Παυσανίαν καὶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντας τῶν Σπαρτιατῶν ἐπαχθεῖς καὶ χαλεποὺς τοῖς 306 L
συμμάχοις ὄντας, αὐτός τε πρᾴως καὶ φιλανθρώπως ὁμιλῶν, καὶ τὸν Κίμωνα παρέχων εὐάρμοστον αὐτοῖς 20
καὶ κοινὸν ἐν ταῖς στρατείαις, ἔλαθε τῶν Λακεδαιμονίων οὐχ ὅπλοις οὐδὲ ναυσὶν οὐδ' ἵπποις, εὐγνωμοσύνῃ δὲ καὶ
2 πολιτείᾳ τὴν ἡγεμονίαν παρελόμενος. προσφιλεῖς γὰρ ὄντας τοῖς Ἕλλησι τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν Ἀριστείδου δικαιοσύνην καὶ τὴν Κίμωνος ἐπιείκειαν ἔτι μᾶλλον ἡ 25
τοῦ Παυσανίου πλεονεξία καὶ βαρύτης ποθεινοὺς ἐποίει.
f τοῖς τε γὰρ ἄρχουσι τῶν συμμάχων ἀεὶ μετ' ὀργῆς ἐνετύγχανε καὶ τραχέως, τούς τε πολλοὺς ἐκόλαζε πλη-

4sq. Plut. Them. 20 Cic. off. 3, 11, 49 Val. Max. 6, 5 ext. 2, cf. Diod. 11, 42 || Cap. 23 Plut. Cim. 6 Thuc. 1, 95 Diod. 11, 44. 46

[S(UA=)Υ] 1 ταῖς νίκαις S: τὸν δῆμον Υ || 9 ἁπάντων Cob. || 7. 8 τοῦ Θεμιστοκλέους om. Υ || 8 τὸ S: τὸν Υ || 12 μήτ' ἀλυσιτελεστέραν Υ | ἀδικωτάτην S || 14 οὖν om. S || 15 πιστὸς ὁ ἀνὴρ Cor.: πιστὸς ἀνὴρ Υ ὁ ἀνὴρ πιστός S || 23 παρεχόμενος S || 24 τοὺς ἀθηναίους τοῖς ἕλλησι Υ || 26 τοῦ om. Υ

γαῖς, ἢ σιδηρᾶν ἄγκυραν ἐπιτιθεὶς ἠνάγκαζεν ἑστάναι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. στιβάδα δ' οὐκ ἦν λαβεῖν οὐδὲ 3
χόρτον οὐδὲ κρήνῃ προσελθεῖν ὑδρευόμενον οὐδένα πρὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ἀλλὰ μάστιγας ἔχοντες ὑπηρέται τοὺς
5 *προσιόντας ἀπήλαυνον. ὑπὲρ ὧν τοῦ Ἀριστείδου ποτὲ βουληθέντος ἐγκαλέσαι καὶ διδάξαι, συναγαγὼν τὸ πρόσωπον ὁ Παυσανίας οὐκ ἔφη σχολάζειν οὐδ' ἤκουσεν.*

189 S *Ἐκ τούτου προσιόντες οἱ ναύαρχοι καὶ στρατηγοὶ τῶν* 4 333
Ἑλλήνων, μάλιστα δὲ Χῖοι καὶ Σάμιοι καὶ Λέσβιοι, τὸν
10 *Ἀριστείδην ἔπειθον ἀναδέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν καὶ προσαγαγέσθαι τοὺς συμμάχους, πάλαι δεομένους ἀπαλλαγῆναι τῶν Σπαρτιατῶν καὶ μετατάξασθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. ἀποκριναμένου δ' ἐκείνου τοῖς μὲν λόγοις αὐτῶν* 5
τό τ' ἀναγκαῖον ἐνορᾶν καὶ τὸ δίκαιον, ἔργου δὲ δεῖσθαι
15 *τὴν πίστιν ὃ πραχθὲν οὐκ ἐάσει πάλιν μεταβαλέσθαι τοὺς πολλούς, οὕτως οἱ περὶ τὸν Σάμιον Οὐλιάδην καὶ*
307 L *τὸν Χῖον Ἀνταγόραν συνομοσάμενοι περὶ Βυζάντιον ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν τριήρη τοῦ Παυσανίου, προεκπλέουσαν ἐν μέσῳ λαβόντες. ὡς δὲ κατιδὼν ἐκεῖνος ἐξανέστη* b 6
20 *καὶ μετ' ὀργῆς ἠπείλησεν ὀλίγῳ χρόνῳ τοὺς ἄνδρας ἐπιδείξειν οὐκ εἰς τὴν αὐτοῦ ναῦν ἐμβεβληκότας, ἀλλ' εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, ἐκέλευον αὐτὸν ἀπιέναι καὶ ἀγαπᾶν τὴν συναγωνισαμένην τύχην ἐν Πλαταιαῖς· ἐκείνην γὰρ ἔτι τοὺς Ἕλληνας αἰσχυνομένους μὴ λαμβάνειν ἀξίαν δί-*
25 *κην παρ' αὐτοῦ· τέλος δ' ἀποστάντες ᾤχοντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. ἔνθα δὴ καὶ τὸ φρόνημα τῆς Σπάρτης διεφάνη θαυμαστόν. ὡς γὰρ ᾔσθοντο τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας διαφθειρομένους αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας, ἀφῆκαν ἑκουσίως τὴν ἡγεμονίαν καὶ πέμποντες ἐπὶ τὸν πόλεμον* 7 c
30 *ἐπαύσαντο στρατηγούς, μᾶλλον αἱρούμενοι σωφρονοῦν-*

[S(UA=)Υ] 3 *ὑδρευσόμενον* Υ ‖ 5. 6 *ποτ' ἐγκαλέσαι καὶ διδάξαι βουλομένου* Υ ‖ 10 *συναγαγέσθαι* S ‖ 14 *τ'* om. Υ ‖ 15 *ἐάσειε* S ‖ 18 *προσεκπλέουσαν* S ‖ 19 *κατιδὼν ἐκεῖνος* Υ: *κἀκεῖνος* S ‖ 21. 22 *εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα* Υ ‖ 26 *τὸ* om. S ‖ 27 *τῷ μεγέθει* S: *διὰ τὰ μεγέθη* Υ ‖ 30 *ἐπαύσαντο στρατηγοὺς* Rei.: *ἔπαυσαν τοὺς στρατηγοὺς* SA *ἐπαύσαντο τοὺς στρατηγοὺς* U

τας ἔχειν καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐμμένοντας τοὺς πολίτας ἢ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν ἁπάσης.

24. *Οἱ δ' Ἕλληνες ἐτέλουν μέν τινα καὶ Λακεδαιμονίων ἡγουμένων ἀποφορὰν εἰς τὸν πόλεμον, ταχθῆναι δὲ βουλόμενοι καὶ κατὰ πόλιν ἑκάστοις τὸ μέτριον, ᾐτή-* 5
σαντο παρὰ τῶν Ἀθηναίων Ἀριστείδην, καὶ προσέταξαν αὐτῷ χώραν τε καὶ προσόδους ἐπισκεψάμενον ὁρίσαι τὸ
2 *κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ καὶ δύναμιν. ὁ δὲ τηλικαύτης ἐξουσίας κύριος γενόμενος, καὶ τρόπον τινὰ τῆς Ἑλλάδος*
d *ἐπ' αὐτῷ μόνῳ τὰ πράγματα πάντα θεμένης, πένης μὲν* 190 S
ἐξῆλθεν, ἐπανῆλθε δὲ πενέστερος, οὐ μόνον καθαρῶς 308 L
καὶ δικαίως, ἀλλὰ καὶ προσφιλῶς πᾶσι καὶ ἁρμονίως 12
3 *τὴν ἀπογραφὴν τῶν χρημάτων ποιησάμενος. ὡς γὰρ οἱ παλαιοὶ τὸν ἐπὶ Κρόνου βίον, οὕτως οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐπ' Ἀριστείδου φόρον εὐποτμίαν τινὰ τῆς* 15
Ἑλλάδος ὀνομάζοντες ὕμνουν, καὶ μάλιστα μετ' οὐ πολὺν χρόνον διπλασιασθέντος, εἶτ' αὖθις τριπλασιασθέντος.
4 *ὃν μὲν γὰρ Ἀριστείδης ἔταξεν, ἦν εἰς ἑξήκοντα καὶ τετρακοσίων ταλάντων λόγον. τούτῳ Περικλῆς μὲν ἐπέθηκεν ὀλίγου δεῖν τὸ τρίτον μέρος· ἑξακόσια γὰρ τάλαντα* 20
e *Θουκυδίδης* (2, 13, 3) *φησὶν ἀρχομένου τοῦ πολέμου*
5 *προσιέναι τοῖς Ἀθηναίοις ἀπὸ τῶν συμμάχων. Περικλέους δ' ἀποθανόντος, ἐπιτείνοντες οἱ δημαγωγοὶ κατὰ μικρὸν εἰς χιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων κεφάλαιον ἀνήγαγον, οὐχ οὕτω τοῦ πολέμου διὰ μῆκος καὶ τύχας* 25
δαπανηροῦ γενομένου καὶ πολυτελοῦς, ὡς τὸν δῆμον εἰς διανομὰς καὶ θεωρικὰ καὶ κατασκευὰς ἀγαλμάτων καὶ ἱερῶν προαγαγόντες.

3sq. Thuc. 1, 96 Diod. 11, 47 Nep. Arist. 3

[S(UA=)Υ] 1 *ἔθνεσιν* S ‖ 2 *ἄρχειν* S: *ἔχειν τὴν ἀρχὴν* Υ ‖ 5 *καὶ* om. Υ ‖ 7 *ἐπισκεψαμένῳ* S ‖ 12 *ἁρμοδίως* Υ ‖ 13 *ἀπογραφὴν* Sch.: *ἐπιγραφὴν* ‖ 19 *τούτῳ* Υ: *τούτῳ δὲ* S | *μὲν* om. S ‖ 24 *καὶ* om. S ‖ 25 *οὐχ* om. U ‖ 26 *ὡς τὸν δῆμον εἰς* S: *εἰς τὸν δῆμον ὡς* Υ

Μέγα δ' οὖν ὄνομα τοῦ Ἀριστείδου καὶ θαυμαστὸν 6
ἔχοντος ἐπὶ τῇ διατάξει τῶν φόρων ὁ Θεμιστοκλῆς λέ-
γεται καταγελᾶν, ὡς οὐκ ἀνδρὸς ὄντα τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ
θυλάκου χρυσοφύλακος, ἀνομοίως ἀμυνόμενος τὴν Ἀρι- f
5 στείδου παρρησίαν· ἐκείνῳ γὰρ εἰπόντος ποτὲ τοῦ Θε- 7
μιστοκλέους ἀρετὴν ἡγεῖσθαι μεγίστην στρατηγοῦ τὸ
γιγνώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι τὰ βουλεύματα τῶν πο-
λεμίων, 'τοῦτο μέν' εἰπεῖν 'ἀναγκαῖόν ἐστιν ὦ Θεμι-
στόκλεις, καλὸν δὲ καὶ στρατηγικὸν ἀληθῶς ἡ περὶ τὰς
10 χεῖρας ἐγκράτεια.'

309 L 25. Ὁ δ' Ἀριστείδης ὥρκισε μὲν τοὺς Ἕλληνας καὶ
ὤμοσεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, μύδρους ἐμβαλὼν ἐπὶ ταῖς 334
ἀραῖς εἰς τὴν θάλατταν· ὕστερον δὲ τῶν πραγμάτων ἄρ-
χειν ἐγκρατέστερον ὡς ἔοικεν ἐκβιαζομένων, ἐκέλευε
191 S τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐπιορκίαν τρέψαντας εἰς αὐτὸν ᾗ
15 συμφέρει χρῆσθαι τοῖς πράγμασι. καθ' ὅλου δ' ὁ Θεό- 2
φραστός (fr. 136 W.) φησι τὸν ἄνδρα τοῦτον περὶ τὰ
οἰκεῖα καὶ τοὺς πολίτας ἄκρως ὄντα δίκαιον, ἐν τοῖς
κοινοῖς πολλὰ πρᾶξαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος,
20 ὡς συχνῆς καὶ ἀδικίας δεομένην. καὶ γὰρ τὰ χρήματά 3
φασιν ἐκ Δήλου βουλευομένων Ἀθήναζε κομίσαι παρὰ
τὰς συνθήκας καὶ Σαμίων εἰσηγουμένων, εἰπεῖν ἐκεῖνον
ὡς οὐ δίκαιον μέν, συμφέρον δὲ τοῦτ' ἐστί· καὶ τέλος b
εἰς τὸ ἄρχειν ἀνθρώπων τοσούτων καταστήσας τὴν πό-
25 λιν, αὐτὸς ἐνέμεινε τῇ πενίᾳ, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πένης
εἶναι δόξαν οὐδὲν ἧττον ἀγαπῶν τῆς ἀπὸ τῶν τροπαίων
διετέλεσε. δῆλον δ' ἐκεῖθεν· Καλλίας ὁ δᾳδοῦχος ἦν αὐτῷ 4
γένει προσήκων· τοῦτον οἱ ἐχθροὶ θανάτου διώκοντες,
ἐπεὶ περὶ ὧν ἐγράψαντο μετρίως κατηγόρησαν, ἔξωθεν

11 Aristot. Ἀθπ. 23, 5

[S(UA=)Υ] 1 δ' οὖν Υ: δὲ S || 3 γελᾶν S || 5 ἐκεῖνος Υ || 6 μεγίστου S || 7 γινώσκειν Υ || 8 εἶπεν Sint. || 15 ἑαυτὸν S || 19 πολλὰ Υ: τὰ πολλὰ S || 20 καὶ ἀδικίας Blass: ἀδικίας Υ καὶ οὐ δικαίας S | δεομένης Υ || 21 φησιν Υ || 22 καὶ del. Sch. | Σαμίων] τῶν ταμιῶν Madvig || 27 δαλοῦχος S

5 *εἰπόν τινα λόγον τοιοῦτον πρὸς τοὺς δικαστάς· ‛Ἀριστεί-
δην’ ἔφησαν ‛ἴστε τὸν Λυσιμάχου θαυμαζόμενον ἐν τοῖς
Ἕλλησι· τούτῳ πῶς ἔχειν οἴεσθε τὰ κατ’ οἶκον, ὁρῶντες
αὐτὸν ἐν τρίβωνι τοιούτῳ προερχόμενον εἰς τὸ δημόσιον;
c ἆρ’ οὐκ εἰκός ἐστι τὸν ῥιγοῦντα φανερῶς καὶ πεινᾶν οἴ-* 310 L
6 *κοι καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων σπανίζειν; τοῦτον μέντοι* 5
*Καλλίας ἀνεψιὸν ὄντα, πλουσιώτατος ὢν Ἀθηναίων, πε-
ριορᾷ μετὰ τέκνων καὶ γυναικὸς ἐνδεόμενον, πολλὰ κε-
χρημένος τῷ ἀνδρὶ καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς παρ’ ὑμῖν*
7 *δυνάμεως ἀπολελαυκώς.’ ὁ δὲ Καλλίας ὁρῶν ἐπὶ τούτῳ* 10
*μάλιστα θορυβοῦντας τοὺς δικαστὰς καὶ χαλεπῶς πρὸς
αὐτὸν ἔχοντας, ἐκάλει τὸν Ἀριστείδην, ἀξιῶν μαρτυρῆσαι
πρὸς τοὺς δικαστάς, ὅτι πολλάκις αὐτοῦ πολλὰ καὶ δι-
δόντος καὶ δεομένου λαβεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ἀποκρινάμε-
νος ὡς μᾶλλον αὐτῷ διὰ πενίαν μέγα φρονεῖν ἢ Καλλίᾳ* 15
d 8 *διὰ πλοῦτον προσήκει· πλούτῳ μὲν γάρ ἐστι πολλοὺς
ἰδεῖν εὖ τε καὶ καλῶς χρωμένους, πενίαν δὲ φέροντι γεν-
ναίως οὐ ῥᾴδιον ἐντυχεῖν· αἰσχύνεσθαι δὲ πενίαν τοὺς
ἀκουσίως πενομένους. ταῦτα τοῦ Ἀριστείδου τῷ Καλλίᾳ* 192 S
προσμαρτυρήσαντος, οὐδεὶς ἦν τῶν ἀκουσάντων ὃς οὐκ 20
ἀπῄει πένης μᾶλλον ὡς Ἀριστείδης εἶναι βουλόμενος ἢ
9 *πλουτεῖν ὡς Καλλίας. ταῦτα μὲν οὖν Αἰσχίνης ὁ Σωκρα-
τικὸς* (p. 51 Kr.) *ἀναγέγραφε. Πλάτων* (Gorg. 526b) *δὲ τῶν
μεγάλων δοκούντων καὶ ὀνομαστῶν Ἀθήνησι μόνον ἄξιον
λόγου τοῦτον ἀποφαίνει τὸν ἄνδρα· Θεμιστοκλέα μὲν* 25
γὰρ καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα στοῶν καὶ χρημάτων καὶ
e *φλυαρίας πολλῆς ἐμπλῆσαι τὴν πόλιν, Ἀριστείδην δὲ πο-
λιτεύσασθαι πρὸς ἀρετήν.*

10 *Μεγάλα δ’ αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς Θεμιστοκλέα τῆς ἐπιει-
κείας σημεῖα. χρησάμενος γὰρ αὐτῷ παρὰ πᾶσαν ὁμοῦ* 30

[S(UA=)Υ] 1 et p. 283, 29 *εἰπόν τινα λόγον ἔξωθεν* Υ || 3 *οἴεσθε τὰ κατ’ οἶκον ἔχειν* Υ || 4 *προσερχόμενον*: em. Rei. || 5 *ῥιγῶντα* S | *πεινᾶν* Υ: *ῥιγᾶν* S || 8 *γυναικῶν* S || 14 *ἀποκρινόμενος* Υ || 15 *καλλίαν* S || 17 *τε* Υ: *γε* S | *καλῶς* C. F. Hermann: *κακῶς* || 19 *ταῦτα* S: *ταῦτα δὲ* Υ || 20 *ἀκουόντων* Υ || 22 *οὖν* S: om. Υ || 30 *ὁμοῦ* om. Υ

τὴν πολιτείαν ἐχθρῷ καὶ δι' ἐκεῖνον ἐξοστρακισθείς, ἐπεὶ τὴν αὐτὴν λαβὴν παρέσχεν ὁ ἀνὴρ ἐν αἰτίᾳ γενό-
311 L μενος πρὸς τὴν πόλιν, οὐκ ἐμνησικάκησεν, ἀλλ' Ἀλκμαίωνος καὶ Κίμωνος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐλαυνόντων καὶ
5 κατηγορούντων, μόνος Ἀριστείδης οὔτ' ἔπραξεν οὔτ' εἶπέ τι φαῦλον, οὐδ' ἀπέλαυσεν ἐχθροῦ δυστυχοῦντος, ὥσπερ οὐδ' εὐημεροῦντι πρότερον ἐφθόνησε.

26. Τελευτῆσαι δ' Ἀριστείδην οἱ μὲν ἐν Πόντῳ φασὶν ἐκπλεύσαντα πράξεων ἕνεκα δημοσίων, οἱ δ' Ἀθήνησι f
10 γήρᾳ, τιμώμενον καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Κρατερὸς δ' ὁ Μακεδὼν (FGrH 342 F 12) τοιαῦτά τινα περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνδρὸς εἴρηκε· μετὰ γὰρ τὴν Θε- 2 μιστοκλέους φυγήν φησιν ὥσπερ ἐξυβρίσαντα τὸν δῆμον ἀναφῦσαι πλῆθος συκοφαντῶν, οἳ τοὺς ἀρίστους καὶ δυ-
15 νατωτάτους ἄνδρας διώκοντες ὑπέβαλλον τῷ φθόνῳ τῶν 335 πολλῶν, ἐπαιρομένων ὑπ' εὐτυχίας καὶ δυνάμεως. ἐν 3 τούτοις καὶ Ἀριστείδην ἁλῶναι δωροδοκίας, Διοφάντου τοῦ *** Ἀμφιτροπῆθεν κατηγοροῦντος, ὡς ὅτε τοὺς φόρους ἔπραττε παρὰ τῶν Ἰώνων χρήματα λαβόντος,
20 ἐκτεῖσαι δ' οὐκ ἔχοντα τὴν καταδίκην πεντήκοντα μνῶν οὖσαν, ἐκπλεῦσαι καὶ περὶ τὴν Ἰωνίαν ἀποθανεῖν. τού- 4
193 S των δ' οὐδὲν ἔγγραφον ὁ Κρατερὸς τεκμήριον παρέσχηκεν, οὔτε δίκην οὔτε ψήφισμα, καίπερ εἰωθὼς ἐπιεικῶς γράφειν τὰ τοιαῦτα καὶ παρατίθεσθαι τοὺς ἱστοροῦντας.
25 οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅσοι τὰ πλημμεληθέντα τῷ δήμῳ περὶ τοὺς στρατηγοὺς διεξίασι, τὴν b μὲν Θεμιστοκλέους φυγὴν καὶ τὰ Μιλτιάδου δεσμὰ καὶ τὴν Περικλέους ζημίαν καὶ τὸν Πάχητος ἐν τῷ δικαστηρίῳ θάνατον, ἀνελόντος ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ βή-
312 L ματος ὡς ἡλίσκετο, καὶ πολλὰ τοιαῦτα συνάγουσι
31 καὶ θρυλοῦσιν, Ἀριστείδου δὲ τὸν μὲν ἐξοστρακισμὸν

[S(UA =)Υ] 3 Ἀλκμαίωνος] cf. Busolt Gr. G. III 1, 111 adn. 2 || 5.6 ἔπραξέν τι οὔτ' εἶπε φαῦλον Υ || 9 εἰσπλεύσαντα S || 18 nomen patris excidisse vidit Jacoby || 19 ἔπραττε] ἔταττε Westermann | λαβόντες S[1] || 22 δ' om. Υ || 29 αὑτὸν Υ

παρατίθενται, καταδίκης δὲ τοιαύτης οὐδαμοῦ μνημονεύουσι.

27. *Καὶ μέντοι καὶ τάφος ἐστὶν αὐτοῦ Φαληροῖ δεικνύμενος, ὅν φασι κατασκευάσαι τὴν πόλιν αὐτῷ, μηδ' ἐν-*
2 *τάφια καταλιπόντι, καὶ τὰς μὲν θυγατέρας ἱστοροῦσιν ἐκ* 5
τοῦ πρυτανείου τοῖς νυμφίοις ἐκδοθῆναι, δημοσίᾳ τῆς πόλεως τὸν γάμον ἐγγυώσης καὶ προῖκα τρισχιλίας
c *δραχμὰς ἑκατέρᾳ ψηφισαμένης, Λυσιμάχῳ δὲ τῷ υἱῷ μνᾶς μὲν ἑκατὸν ἀργυρίου καὶ γῆς τοσαῦτα πλέθρα πεφυτευμένης ἔδωκεν ὁ δῆμος, καὶ ἄλλας δραχμὰς τέσσα-* 10
ρας εἰς ἡμέραν ἑκάστην ἀπέταξεν, Ἀλκιβιάδου τὸ ψήφι-
3 *σμα γράψαντος. ἔτι δὲ Λυσιμάχου θυγατέρα Πολυκρίτην ἀπολιπόντος, ὡς Καλλισθένης* (FGrH 124 F 48) *φησί, καὶ ταύτῃ σίτησιν ὅσην τοῖς Ὀλυμπιονίκαις ὁ δῆμος ἐψηφίσατο. Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς* (FGrH 228 F 45) 15
καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς (fr. 58 W.) *καὶ Ἀριστοτέλης* (fr. 84) – *εἴγε δὴ τὸ περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον –*
d *ἱστοροῦσι Μυρτὼ θυγατριδῆν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην* 20
δ' ἀναλαβόντι, χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων
4 *ἐνδεομένην. πρὸς μὲν οὖν τούτους ἱκανῶς ὁ Παναίτιος* (fr. 132 v. Str.) *ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντείρηκεν· ὁ δὲ Φαληρεὺς ἐν τῷ Σωκράτει* (FGrH 228 F 45) *φησὶ μνημονεύειν Ἀριστείδου θυγατριδοῦν εὖ μάλα πένητα Λυσί-* 194 S
μαχον, ὃς ἑαυτὸν μὲν ἐκ πινακίου τινὸς ὀνειροκριτικοῦ 313 L
5 *παρὰ τὸ Ἰακχεῖον λεγόμενον καθεζόμενος ἔβοσκε, τῇ δὲ* 27
μητρὶ καὶ τῇ ταύτης ἀδελφῇ ψήφισμα γράψας ἔπεισε

8 Demosth. 20, 115 (491) || 15 Ath. 13, 555d

[S(UA=)Υ] 5 *μὲν* Υ: *μὲν οὖν* S | *ἱστοροῦσιν*] *γρ λέγουσιν* S^m (m. 1) || 9 *πλέθρα ⟨καὶ ψιλῆς καὶ⟩ πεφυτευμένης* Sauppe, coll. Demosth. || 10 *καὶ ἄλλας* S: *ἄλλας δὲ* Υ || 14 *ὅσην* S: *ὅσην καὶ* Υ Jacoby || 17 *εἴγε δὴ τὸ* Zie.: *εἰ δὴ τό γε* S *εἰ δὴ τὸ* Υ || 26 *μὲν* om. Υ || 27 *ἰάκχιον* Υ | *λεγόμενον* om. S || 28 *γράψας* S: *γράψας δωρεὰν* Υ

τὸν δῆμον τροφὴν διδόναι τριώβολον ἑκάστης ἡμέρας.
αὐτὸς μέντοι φησὶν ὁ Δημήτριος νομοθετῶν ἀντὶ τριω-
βόλου δραχμὴν ἑκατέρᾳ τάξαι τῶν γυναικῶν. καὶ οὐδέν 6 e
ἐστι θαυμαστὸν οὕτω φροντίσαι τῶν ἐν ἄστει τὸν δῆμον,
5 ὅπου θυγατριδῆν Ἀριστογείτονος ἐν Λήμνῳ πυθόμενοι
ταπεινὰ πράττειν ἀνδρὸς ἀποροῦσαν διὰ πενίαν κατήγα-
γον Ἀθήναζε, καὶ συνοικίσαντες ἀνδρὶ τῶν εὖ γεγονότων
τὸ Ποταμοῖ χωρίον εἰς φερνὴν ἐπέδωκαν. ἧς φιλανθρω- 7
πίας καὶ χρηστότητος ἔτι πολλὰ καὶ καθ' ἡμᾶς ἡ πόλις
10 ἐκφέρουσα δείγματα θαυμάζεται καὶ ζηλοῦται δικαίως.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΤΩΝ

1. Μάρκῳ δὲ Κάτωνί φασιν ἀπὸ Τούσκλου τὸ γένος 336
εἶναι, δίαιταν δὲ καὶ βίον ἔχειν πρὸ τῶν στρατειῶν καὶ
τῆς πολιτείας ἐν χωρίοις πατρῴοις περὶ τοὺς Σαβίνους.
τῶν δὲ προγόνων παντάπασιν ἀγνώστων γεγονέναι δο- b
15 κούντων αὐτὸς ὁ Κάτων καὶ τὸν πατέρα Μᾶρκον ὡς
ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ στρατιωτικὸν ἐπαινεῖ, καὶ Κάτωνα
τὸν πρόπαππον ἀριστείων πολλάκις τυχεῖν φησι καὶ πέντε
πολεμιστὰς ἵππους ἐν μάχαις ἀποβαλόντα τὴν τιμὴν
ἀπολαβεῖν ἐκ τοῦ δημοσίου δι' ἀνδραγαθίαν. εἰωθότων 2
314 L δὲ τῶν Ῥωμαίων τοὺς ἀπὸ γένους μὲν δόξαν οὐκ ἔχον-
21 τας, ἀρχομένους δὲ γνωρίζεσθαι δι' αὑτῶν, καινοὺς προσ-
αγορεύειν ἀνθρώπους, ὥσπερ καὶ τὸν Κάτωνα προσ-
195 S ηγόρευον, αὐτὸς ἔλεγε καινὸς εἶναι πρὸς ἀρχὴν καὶ δό-
ξαν, ἔργοις δὲ προγόνων καὶ ἀρεταῖς παμπάλαιος. ἐκα- 3 c
25 λεῖτο δὲ τῷ τρίτῳ τῶν ὀνομάτων πρότερον οὐ Κάτων,

Cap. 1 Nep. Cat. 1, 1 de vir. ill. 47 (et porro)

[S(UA=) Υ] **1** τροφὴν om. Υ || **2** φησὶν om. Υ | ἀντὶ τριωβόλου S: ἐψηφίσατο Υ || **4** οὕτω SA: οὔπω U || **5** πυθόμενος S || **6** inter πράττειν et ἀνδρὸς spatium 10 fere litt. S || **8** ἧς S: τῆς Υ || **13** τοὺς om. Υ || **14** ἀγωνιστῶν S || **17** ἀριστείων δὲ πολλάκις, sed δὲ deletum S || **19** δήμου Υ || **20** μὲν om. Υ (in fine lineae U) || **21** δὲ om. S

ἀλλὰ Πρῖσκος, ὕστερον δὲ τὸν Κάτωνα τῆς δυνάμεως ἐπώνυμον ἔσχε· Ῥωμαῖοι γὰρ τὸν ἔμπειρον κάτον ὀνο- 4 *μάζουσιν. ἦν δὲ τὸ μὲν εἶδος ὑπόπυρρος καὶ γλαυκός, ὡς ὁ ποιήσας τὸ ἐπιγραμμάτιον οὐκ εὐμενῶς παρεμφαίνει·* 5

πυρρόν, πανδακέτην, γλαυκόμματον, οὐδὲ θανόντα
Πόρκιον εἰς ἀίδην Φερσεφόνη δέχεται.

5 *τὴν δὲ τοῦ σώματος ἕξιν, αὐτουργίᾳ καὶ διαίτῃ σώφρονι καὶ στρατείαις ἀπ' ἀρχῆς συντρόφου γεγονότος, πάνυ χρηστικὴν εἶχε καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς ὑγίειαν ὁμαλῶς* 10 d *συνεστῶσαν. τὸν δὲ λόγον ὥσπερ δεύτερον σῶμα καὶ τῶν καλῶν μονονοὐκ ἀναγκαῖον ὄργανον ἀνδρὶ μὴ ταπεινῶς βιωσομένῳ μηδ' ἀπράκτως ἐξηρτύετο καὶ παρεσκεύαζεν, ἐν ταῖς περιοικίσι κώμαις καὶ τοῖς πολιχνίοις ἑκάστοτε συνδικῶν τοῖς δεομένοις καὶ πρῶτον ἀγωνιστὴς* 15 *εἶναι δοκῶν πρόθυμος, εἶτα καὶ ῥήτωρ ἱκανός.*

6 *Ἐκ δὲ τούτου μᾶλλον τοῖς χρωμένοις κατεφαίνετο βάρος τι καὶ φρόνημα περὶ αὐτὸν ἤθους, πραγμάτων με-* 7 *γάλων καὶ πολιτείας δεόμενον ἡγεμονικῆς. οὐ γὰρ μόνον ὡς ἔοικε μισθαρνίας καθαρὸν αὐτὸν ἐπὶ τὰς δίκας καὶ* 20 *τοὺς ἀγῶνας παρεῖχεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν δόξαν ὡς μέγιστον* 316 L e *ἀγαπῶν ἐφαίνετο τὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀγώνων, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς στρατείαις βουλόμενος εὐδοκιμεῖν, ἔτι μειράκιον ὢν* 8 *τραυμάτων τὸ σῶμα μεστὸν ἐναντίων εἶχε. φησὶ γὰρ αὐτὸς* 25 (fr. 188 M.[2]) *ἑπτακαίδεκα γεγονὼς ἔτη τὴν πρώτην στρατεύσασθαι στρατείαν, περὶ ὃν Ἀννίβας χρόνον εὐτυχῶν ἐπέφλεγε τὴν Ἰταλίαν. παρεῖχε δ' αὐτὸν ἐν ταῖς μάχαις τῇ μὲν χειρὶ πλήκτην, τῷ δὲ ποδὶ μόνιμον καὶ βέβαιον,*

[S(UA=)Υ] **2** *κάτον* Anonymus: *κάτωνα* || **3** *ὑπόπυρος* Υ (corr. A[1]) || **4** *γραμμάτιον* Υ || **6** *παντοδακέτην* U || **10** *πρὸς*[2] om. S || **12** *μονονοὐκ* Orelli Naber: *οὐ μόνον*; cf. Till, Herm. 81. 1953, 445 || **15** *καὶ* del. Sch. | *πρῶτον μὲν* S || **18** *καὶ πραγμάτων* U | *μεγάλων* om. S || **19** *δεομένου* S || **20.21** *μισθαρνίας—παρεῖχεν* add. mg. U[1] || **20** *ἑαυτὸν* Υ || **22** *τὴν*] *τῶν* U || **25** *ἐναντίον* Υ (corr. A[2])

γαῦρον δὲ τῷ προσώπῳ· λόγου δ' ἀπειλῇ καὶ τραχύτητι
196 S φωνῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἐχρῆτο, ὀρθῶς καὶ διανοού-
μενος καὶ διδάσκων ὅτι πολλάκις τὰ τοιαῦτα τοῦ ξίφους f
μᾶλλον καταπλήττεται τὸν ἐναντίον. ἐν δὲ ταῖς πορείαις 9
5 αὐτὸς ἐβάδιζε φέρων τὰ ὅπλα, καὶ θεράπων εἷς εἵπετο
τὰ πρὸς τὴν δίαιταν αὐτῷ κομίζων, ᾧ λέγεται μηδέποτε
δυσκολᾶναι μηδὲ μέμψασθαι παραθέντος ἄριστον ἢ δεῖ-
πνον, ἀλλὰ καὶ συλλαμβάνειν αὐτὸς τὰ πλεῖστα καὶ συμ-
παρασκευάζειν ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν γενόμενος ἔργων.
10 ὕδωρ δ' ἔπινεν ἐπὶ στρατείας, πλὴν εἴποτε διψήσας περι- 10
φλεγῶς ὄξος αἰτήσειεν ἢ τῆς ἰσχύος ἐνδιδούσης ἐπιλάβοι 337
μικρὸν οἰνάριον.

2. Ἦν δὲ πλησίον αὐτοῦ τῶν ἀγρῶν ἡ γενομένη
Μανίου Κουρίου τοῦ τρὶς θριαμβεύσαντος ἔπαυλις. ἐπὶ
15 ταύτην συνεχῶς βαδίζων καὶ θεώμενος τοῦ τε χωρίου
316 L τὴν μικρότητα καὶ τῆς οἰκήσεως τὸ λιτόν, ἔννοιαν ἐλάμ-
βανε τοῦ ἀνδρὸς ὅτι Ῥωμαίων μέγιστος γενόμενος καὶ
τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν ὑπαγαγόμενος καὶ Πύρρον
ἐξελάσας Ἰταλίας, τοῦτο τὸ χωρίδιον αὐτὸς ἔσκαπτε καὶ
20 ταύτην τὴν ἔπαυλιν ᾤκει μετὰ τρεῖς θριάμβους, ⟨καὶ⟩ 2
ἐνταῦθα πρὸς ἐσχάρᾳ καθήμενον αὐτὸν ἕψοντα γογγυλί-
δας εὑρόντες οἱ Σαυνιτῶν πρέσβεις ἐδίδοσαν πολὺ χρυ- b
σίον, ὁ δ' ἀπέπεμψε φήσας οὐδὲν χρυσίου δεῖν ᾧ δεῖπνον
ἀρκεῖ τοιοῦτον, αὐτῷ μέντοι τοῦ χρυσίον ἔχειν κάλλιον
25 εἶναι τὸ νικᾶν τοὺς ἔχοντας. ταῦθ' ὁ Κάτων ἐνθυμού- 3
μενος ἀπῄει, καὶ τὸν αὐτοῦ πάλιν οἶκον ἐφορῶν καὶ
χωρία καὶ θεράποντας καὶ δίαιταν, ἐπέτεινε τὴν αὐ-
τουργίαν καὶ περιέκοπτε τὴν πολυτέλειαν.

1 mor. 199b || 13sq. Cic. Cat. 16, 55 || 20 mor. 194f ||
25sq. cf. Cic. Cat. 12, 41

[S(UA=)Υ] 2 καὶ SU: δὲ A || 4 τὸν ἐναντίον S: τοὺς
ἐναντίους Υ || 6 τὴν om. Υ | ᾧ] num οὗ? || 7 προθέντες corr.
in παραθέντος S: παραθέντι Υ || 8 αὐτὸν S[1] || 9 γινόμενος S[1]
γενόμενον S[2] || 10 ἐπὶ S: ἐπὶ τῆς Υ || 11 ᾔτησεν: em. Bekker | ἢ
τῆς A: ἢ SU || 14 μανίου] γρ μεμμίου S[m] (m. 1) || 19 τῆς ἰταλίας
Υ || 20 καὶ add. Zie. || 23 ἀπεπέμψατο Υ

a. 211 *Φαβίου δὲ Μαξίμου τὴν Ταραντίνων πόλιν ἑλόντος, ἔτυχε μὲν ὁ Κάτων στρατευόμενος ὑπ' αὐτῷ κομιδῇ μειράκιον ὤν, Νεάρχῳ δέ τινι τῶν Πυθαγορικῶν ξένῳ*
4 *χρησάμενος, ἐσπούδασε τῶν λόγων μεταλαβεῖν. ἀκούσας δὲ ταῦτα διαλεγομένου τοῦ ἀνδρὸς οἷς καὶ Πλάτων* 5
c (Tim. 69 d) *κέχρηται, τὴν μὲν ἡδονὴν ἀποκαλῶν μέγιστον κακοῦ δέλεαρ, συμφορὰν δὲ τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα πρώτην, λύσιν δὲ καὶ καθαρμὸν οἷς μάλιστα χωρίζει καὶ ἀφίστησιν αὐτὴν τῶν περὶ τὸ σῶμα παθημάτων λογισμοῖς, ἔτι μᾶλλον ἠγάπησε τὸ λιτὸν καὶ τὴν ἐγκράτειαν.* 10
5 *ἄλλως δὲ παιδείας Ἑλληνικῆς ὀψιμαθὴς λέγεται γενέσθαι, καὶ πόρρω παντάπασιν ἡλικίας ἐληλακὼς Ἑλληνικὰ βιβλία λαβὼν εἰς χεῖρας, βραχέα μὲν ἀπὸ Θουκυδίδου, πλείονα δ' ἀπὸ Δημοσθένους εἰς τὸ ῥητορικὸν*
6 *ὠφεληθῆναι. τὰ μέντοι συγγράμματα καὶ δόγμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ ἱστορίαις ἐπιεικῶς διαπεποίκιλται, καὶ μεθ-* 197 S 317 L 16
d *ηρμηνευμένα πολλὰ κατὰ λέξιν ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι καὶ ταῖς γνωμολογίαις τέτακται.*

3. *Ἦν δέ τις ἀνὴρ εὐπατρίδης μὲν ἐν τοῖς μάλιστα Ῥωμαίων καὶ δυνατός, ἀρετὴν δὲ φυομένην μὲν αἰσθάνεσθαι δεινός, εὐμενὴς δὲ καὶ θρέψαι καὶ προαγαγεῖν* 20
2 *εἰς δόξαν, Οὐαλέριος Φλάκκος. οὗτος εἶχεν ὁμοροῦντα χωρία τοῖς Κάτωνος, πυνθανόμενος δὲ τὴν αὐτουργίαν καὶ δίαιταν αὐτοῦ παρὰ τῶν οἰκετῶν καὶ θαυμάσας ἐξηγουμένων ὅτι πρωὶ μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ παρίσταται τοῖς δεομένοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ᾖ χειμὼν ἐξωμίδα λαβών, θέρους δὲ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐσθίει τὸν αὐτὸν ἄρτον ὁμοῦ* 25
e *καθήμενος καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον, ἄλλην τε πολλὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ μετριότητα καί τινας καὶ λόγους* 30

11 cf. Cic. Cat. 8, 26

[S(UA=)Υ] **5. 6** *κέχρηται καὶ πλάτων* Υ || **7** *δὲ τῇ ψυχῇ* om. S || **8** *πρῶτον* S || **11** *γενέσθαι λέγεται* Υ || **12** *ἐληλακὼς* om. Υ || **13** *βραχεῖα* A || **16** *μεθερμηνευμένα* S || **21** *καί*[1] om. S || **22** *οὐαλέριος* S: *βαλέριος* Υ; item infra; cf. Publ. 1, 1 | *φάκκος* S || **23** *πυθόμενος* Υ, cf. p. 212, 28 v. l.

ἀποφθεγματικοὺς διαμνημονευόντων, ἐκέλευσε κληθῆναι πρὸς τὸ δεῖπνον. ἐκ δὲ τούτου χρώμενος καὶ κατανοῶν 3 ἥμερον καὶ ἀστεῖον ἦθος, ὥσπερ φυτὸν ἀσκήσεως καὶ χώρας ἐπιφανοῦς δεόμενον, προετρέψατο καὶ συνέπεισεν 5 ἅψασθαι τῆς ἐν Ῥώμῃ πολιτείας. κατελθὼν οὖν εὐθὺς τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκτᾶτο θαυμαστὰς καὶ φίλους διὰ τῶν συνηγοριῶν, πολλὴν δὲ τοῦ Οὐαλερίου τιμήν τε καὶ δύναμιν αὐτῷ προστιθέντος, χιλιαρχίας ἔτυχε πρῶτον, εἶτ' a.214.204 198 S ἐταμίευσεν. ἐκ τούτου δὲ λαμπρὸς ὢν ἤδη καὶ περιφα- 4 f 10 νής, αὐτῷ τῷ Οὐαλερίῳ πρὸς τὰς μεγίστας συνεξέδραμεν ἀρχάς, ὕπατός τε μετ' ἐκείνου καὶ πάλιν τιμητὴς a.195.184 318 L γενόμενος.

Τῶν δὲ πρεσβυτέρων πολιτῶν Μαξίμῳ Φαβίῳ προσένειμεν ἑαυτόν, ἐνδοξοτάτῳ μὲν ὄντι καὶ μεγίστην ἔχοντι 15 δύναμιν, μᾶλλον δὲ τὸν τρόπον αὐτοῦ καὶ τὸν βίον ὡς κάλλιστα παραδείγματα προθέμενος. διὸ καὶ Σκιπίωνι 5 338 τῷ μεγάλῳ, νέῳ μὲν ὄντι τότε, πρὸς δὲ τὴν Φαβίου δύναμιν ἀνταίροντι καὶ φθονεῖσθαι δοκοῦντι, παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο γενέσθαι διάφορος, ἀλλὰ καὶ ταμίας αὐτῷ a.204 20 πρὸς τὸν ἐν Λιβύῃ συνεκπεμφθεὶς πόλεμον, ὡς ἑώρα τῇ συνήθει πολυτελείᾳ χρώμενον τὸν ἄνδρα καὶ καταχορηγοῦντα τοῖς στρατεύμασιν ἀφειδῶς τῶν χρημάτων, ἐπαρρησιάζετο πρὸς αὐτόν, οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον εἶναι φάσκων, ἀλλ' ὅτι διαφθείρει τὴν πάτριον εὐτέλειαν τῶν 25 στρατιωτῶν, εἰς ἡδονὰς καὶ τρυφὰς τῷ περιόντι τῆς χρείας τρεπομένων. εἰπόντος δὲ τοῦ Σκιπίωνος ὡς οὐδὲν 6 δέοιτο ταμίου λίαν ἀκριβοῦς πλησίστιος ἐπὶ τὸν πόλεμον φερόμενος, πράξεων γάρ, οὐ χρημάτων, τῇ πόλει λόγον b ὀφείλειν, ἀπῆλθεν ὁ Κάτων ἐκ Σικελίας, καὶ μετὰ τοῦ

2 Nep. Cat. 1, 1

[S(UA=)Υ] 7 δὲ S: τε Υ | τε καὶ S: καὶ Υ || 9 δὲ Υ: τε S || 10 πρὸς Rei.: περὶ || 16 σκηπίωνι Υ, item infra || 17 τότε δὲ πρὸς τὴν S || 19 αὑτοῦ A || 20 πόλεμον συνεκπεμφθεὶς Υ || 24 φάσκων S: φάμενος Υ | διαφθείρει Υ: διατρίβει S || 25 εἰς S: ἐφ' Υ || 29 ὀφείλει Υ

Φαβίου καταβοῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ φθοράν τε χρημάτων ἀμύθητον ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος καὶ διατριβὰς αὐτοῦ μειρακιώδεις ἐν παλαίστραις καὶ θεάτροις, ὥσπερ οὐ στρατηγοῦντος, ἀλλὰ πανηγυρίζοντος, ἐξειργάσατο πεμφθῆναι δημάρχους ἐπ' αὐτὸν ἄξοντας εἰς Ῥώμην, ἄνπερ 5
7 *ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι φανῶσιν. ὁ μὲν οὖν Σκιπίων ἐν τῇ παρασκευῇ τοῦ πολέμου τὴν νίκην ἐπιδειξάμενος, καὶ φανεὶς ἡδὺς μὲν ἐπὶ σχολῆς συνεῖναι φίλοις, οὐδαμῇ δὲ* 319 L
c *τῷ φιλανθρώπῳ τῆς διαίτης εἰς τὰ σπουδαῖα καὶ μεγάλα ῥάθυμος, ἐξέπλευσεν ἐπὶ τὸν πόλεμον.* 10

4. *Τῷ δὲ Κάτωνι πολλὴ μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου δύναμις ηὔξητο, καὶ Ῥωμαῖον αὐτὸν οἱ πολλοὶ Δημοσθένη προσηγόρευον, ὁ δὲ βίος μᾶλλον ὀνομαστὸς ἦν αὐτοῦ καὶ* 199 S
2 *περιβόητος. ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ λέγειν δεινότης προέκειτο τοῖς νέοις ἀγώνισμα κοινὸν ἤδη καὶ περισπούδαστον, ὁ* 15 *δὲ τὴν πάτριον αὐτουργίαν ὑπομένων καὶ δεῖπνον ἀφελὲς καὶ ἄριστον ἄπυρον καὶ λιτὴν ἐσθῆτα καὶ δημοτικὴν ἀσπαζόμενος οἴκησιν καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι τῶν περιττῶν μᾶλλον ἢ τὸ κεκτῆσθαι θαυμάζων σπάνιος ἦν, ἤδη τότε τῆς πολιτείας τὸ καθαρὸν ὑπὸ μεγέθους οὐ φυλαττούσης, ἀλλὰ τῷ κρατεῖν πραγμάτων πολλῶν καὶ ἀνθρώπων* 20
d *πρὸς πολλὰ μειγνυμένης ἔθη καὶ βίων παραδείγματα*
3 *παντοδαπῶν ὑποδεχομένης. εἰκότως οὖν ἐθαύμαζον τὸν Κάτωνα, τοὺς μὲν ἄλλους ὑπὸ τῶν πόνων θραυομένους καὶ μαλασσομένους ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ὁρῶντες, ἐκεῖνον* 25 *δ' ὑπ' ἀμφοῖν ἀήττητον, οὐ μόνον ἕως ἔτι νέος καὶ φιλότιμος ἦν, ἀλλὰ καὶ γέροντα πολὺν ἤδη μεθ' ὑπατείαν καὶ θρίαμβον, ὥσπερ ἀθλητὴν νικηφόρον, ἐγκαρτεροῦντα*

6 cf. Liv. 29, 22 || 11 App. Ib. 39, 160

[S(UA=)Υ] 2 *ἀμυθήτων* Υ || 8 *οὐδαμοῦ* Υ || 9 *διαίτης* S: *δαπάνης* Υ || 11 *τοῦ* om. S || 12 *ηὔξατο* U *ηὔξετο* A | *ῥωμαίων* UA² | *δημοσθένην* A *δημοσθένην* ante corr. U || 14 *προύκειτο* Υ || 15 *ἤδη δὲ καὶ* S || 16 *ἀφελὲς*] *εὐτελές* Z || 25 *ὑπὸ* S: *καὶ ὑπὸ* Υ || 27 *πολὺν ἤδη* SΥ: *πολιὸν ἤδη* Z *καὶ πολιὸν ἤδη* Ald. *παλαιὸν ἤδη* Sint. cl. mor. 795c Paus. 8, 11, 2 *πάνυ καὶ ἤδη* Li. cl. Demosth. 6, 5

τῇ τάξει τῆς ἀσκήσεως καὶ διομαλίζοντα μέχρι τῆς τελευτῆς. ἐσθῆτα μὲν γὰρ οὐδέποτέ φησι (fr. 72 M.[2]) φορέσαι 4 πολυτελεστέραν ἑκατὸν δραχμῶν, πιεῖν δὲ καὶ στρατηγῶν 320 L καὶ ὑπατεύων τὸν αὐτὸν οἶνον τοῖς ἐργάταις, ὄψον δὲ 5 παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ δεῖπνον ἐξ ἀγορᾶς ἀσσαρίων e τριάκοντα, καὶ τοῦτο διὰ τὴν πόλιν, ὅπως ἰσχύοι τὸ σῶμα πρὸς τὰς στρατείας, ἐπίβλημα δὲ τῶν ποικίλων 5 Βαβυλώνιον ἐκ κληρονομίας κτησάμενος εὐθὺς ἀποδόσθαι, τῶν δ' ἐπαύλεων αὐτοῦ μηδεμίαν εἶναι κεκονια- 10 μένην, οὐδένα δὲ πώποτε πρίασθαι δοῦλον ὑπὲρ τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ πεντακοσίας, ὡς ἂν οὐ τρυφερῶν οὐδ' ὡραίων, ἐργατικῶν δὲ καὶ στερεῶν οἷον ἱπποκόμων καὶ βοηλατῶν δεόμενος· καὶ τούτους δὲ πρεσβυτέρους γενομένους ᾤετο δεῖν ἀποδίδοσθαι καὶ μὴ βόσκειν ἀχρή- 15 στους. ὅλως δὲ μηδὲν εὔωνον εἶναι τῶν περιττῶν, ἀλλ' οὗ 6 τις οὐ δεῖται, κἂν ἀσσαρίου πιπράσκηται, πολλοῦ νομί- f 200 S ζειν· κτᾶσθαι δὲ τὰ σπειρόμενα καὶ νεμόμενα μᾶλλον ἢ τὰ ῥαινόμενα καὶ σαιρόμενα.

5. Ταῦτα δ' οἱ μὲν εἰς μικρολογίαν ἐτίθεντο τοῦ ἀν- 20 δρός, οἱ δ' ὡς ἐπὶ διορθώσει καὶ σωφρονισμῷ τῶν ἄλλων ἐνδοτέρω συστέλλοντος ἑαυτὸν ἀπεδέχοντο. πλὴν τὸ τοῖς οἰκέταις ὡς ὑποζυγίοις ἀποχρησάμενον ἐπὶ γήρως ἐξε- 339 λαύνειν καὶ πιπράσκειν ἀτενοῦς ἄγαν ἤθους ἔγωγε τίθεμαι, καὶ μηδὲν ἀνθρώπῳ πρὸς ἄνθρωπον οἰομένου κοι- 25 νώνημα τῆς χρείας πλέον ὑπάρχειν. καίτοι τὴν χρηστό- 2 τητα τῆς δικαιοσύνης πλατύτερον τόπον ὁρῶμεν ἐπιλαμβάνουσαν· νόμῳ μὲν γὰρ καὶ τῷ δικαίῳ πρὸς ἀνθρώπους μόνον χρῆσθαι πεφύκαμεν, πρὸς εὐεργεσίας δὲ καὶ

9 Gell. 13, 24 ‖ 13 Cato agr. cult. 2, 7 ‖ 23 Thom. Mag. p. 21, 4 R. ‖ 27 sqq. mor. 702f

[S(UA=)Υ] 3 πίνειν C ‖ 4 ἐρέταις S ‖ 10 τὰς om. S ‖ 12 ἐργατικῶν δὲ S: ἀλλ' ἐργατικῶν Υ ‖ 13 καὶ[1] Υ: τε καὶ S | δὲ om. Υ ‖ 21 ἀποδέχονται Υ ‖ 22 ἐλαύνειν Υ ‖ 23 ἀγεννοῦς S, cf. Thom. Mag. | ἐγὼ om. S ‖ 27 τῷ om. S

χάριτας ἔστιν ὅτε καὶ μέχρι τῶν ἀλόγων ζῴων ὥσπερ 321 L
ἐκ πηγῆς πλουσίας ἀπορρεῖ τῆς ἡμερότητος. καὶ γὰρ
ἵππων ἀπειρηκότων ὑπὸ χρόνου τροφαὶ καὶ κυνῶν οὐ
σκυλακεῖαι μόνον, ἀλλὰ καὶ γηροκομίαι τῷ χρηστῷ προσ-
3 ήκουσιν. ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος οἰκοδομῶν τὸν Ἑκα- 5
τόμπεδον, ὅσας κατενόησεν ἡμιόνους μάλιστα τοῖς πόνοις
b ἐγκαρτερούσας, ἀπέλυσεν ἐλευθέρας νέμεσθαι καὶ ἀφέ-
τους, ὧν μίαν φασὶ καταβαίνουσαν ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς τὰ
ἔργα τοῖς ἀνάγουσι τὰς ἁμάξας ὑποζυγίοις εἰς ἀκρόπολιν
συμπαρατρέχειν καὶ προηγεῖσθαι καθάπερ ἐγκελευομένην 10
καὶ συνεξορμῶσαν, ἣν καὶ τρέφεσθαι δημοσίᾳ μέχρι τε-
4 λευτῆς ἐψηφίσαντο. τῶν δὲ Κίμωνος ἵππων αἷς Ὀλύμπια
τρὶς ἐνίκησε καὶ ταφαὶ πλησίον εἰσὶ τῶν ἐκείνου μνημά-
των. κύνας δὲ συντρόφους γενομένους καὶ συνήθεις ἄλλοι
τε πολλοὶ καὶ Ξάνθιππος ὁ παλαιὸς τὸν εἰς Σαλαμῖνα 15
τῇ τριήρει παρανηξάμενον, ὅτε τὴν πόλιν ὁ δῆμος ἐξέλι-
c πεν, ἐπὶ τῆς ἄκρας ἐκήδευσεν ἣν Κυνὸς σῆμα μέχρι
5 νῦν καλοῦσιν. οὐ γὰρ ὡς ὑποδήμασιν ἢ σκεύεσι τοῖς
ψυχὴν ἔχουσι χρηστέον, κοπέντα καὶ κατατριβέντα ταῖς
ὑπηρεσίαις ἀπορρίπτοντας, ἀλλ' εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο με- 20
λέτης οὕνεκα τοῦ φιλανθρώπου προεθιστέον ἑαυτὸν ἐν 201 S
6 τούτοις πρᾷον εἶναι καὶ μείλιχον. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδὲ
βοῦν ἂν ἐργάτην διὰ γῆρας ἀποδοίμην, μή τί γε πρεσβύ-
τερον ἄνθρωπον, ἐκ χώρας συντρόφου καὶ διαίτης συν-
ήθους ὥσπερ ἐκ πατρίδος μεθιστάμενον ἀντὶ κερμάτων 322 L
μικρῶν, ἄχρηστόν γε τοῖς ὠνουμένοις ὥσπερ τοῖς πιπρά- 26
d 7 σκουσι γενησόμενον. ὁ δὲ Κάτων, ὥσπερ νεανιευόμενος
ἐπὶ τούτοις, καὶ τὸν ἵππον ᾧ παρὰ τὰς στρατείας ὑπα-

14 Plut. Them. 10, 10

[S(UA =) Υ] **1** ὥσπερ U post ras.: ὥσπερ γὰρ SA et ante ras. U || **3** χρόνου S: πόνου Υ || **4** γηρωκομίαι: em. Cor. || **7.8** ἀφέτους ὧν S: ἀφεθεισῶν Υ || **12** οἷς S || **13** ἐνίκησαν U || **14** γενομένας S || **19** χρηστέον Υ: χρὴ τὸν S | καὶ τριβέντα ante corr. S || **20** ἀπορριπτοῦντας Υ || **21** οὕνεκα SU: ἕνεκα A cf. Sol. p. 108, 5 || **22** μειλίχιον Υ || **26** γε Υ: τε S || **27** γεγενημένον Υ || **28** ἐπὶ τούτοις om. S | παρὰ S: πρὸς Υ

τεύων ἐχρῆτο φησὶν (fr. 54 M.²) ἐν Ἰβηρίᾳ καταλιπεῖν, ἵνα μὴ τῇ πόλει λογίσηται τὸ ναῦλον αὐτοῦ. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε μεγαλοψυχίας εἴτε μικρολογίας θετέον, ἔξεστι τῷ πείθοντι χρῆσθαι λογισμῷ.

5 **6.** Τῆς δ' ἄλλης ἐγκρατείας ὑπερφυῶς θαυμαστὸς ὁ ἀνήρ, ὅστις στρατηγῶν ἐλάμβανεν ἑαυτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ πλέον εἰς τὸν μῆνα πυρῶν ἢ τρεῖς Ἀττικοὺς μεδίμνους, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν κριθῶν τοῖς ὑποζυγίοις ἔλαττον τριῶν ἡμιμεδίμνων. ἐπαρχίαν δὲ λαβὼν Σαρ- 2
10 δόνα, τῶν πρὸ αὐτοῦ στρατηγῶν εἰωθότων χρῆσθαι καὶ σκηνώμασι δημοσίοις καὶ κλίναις καὶ ἱματίοις, πολλῇ δὲ e θεραπείᾳ καὶ φίλων πλήθει καὶ περὶ δεῖπνα δαπάναις καὶ παρασκευαῖς βαρυνόντων, ἐκεῖνος ἄπιστον ἐποίησε τὴν διαφορὰν τῆς εὐτελείας. δαπάνης μὲν γὰρ εἰς οὐδὲν 3
15 οὐδεμιᾶς προσεδεήθη δημοσίας, ἐπεφοίτα δὲ ταῖς πόλεσιν αὐτὸς μὲν ἄνευ ζεύγους πορευόμενος, εἷς δ' ἠκολούθει δημόσιος, ἐσθῆτα καὶ σπονδεῖον αὐτῷ πρὸς ἱερουργίαν κομίζων. ἐν δὲ τούτοις οὕτως εὔκολος καὶ ἀφελὴς τοῖς 4 ὑπὸ χεῖρα φαινόμενος, αὖθις ἀνταπεδίδου τὴν σεμνότητα
20 καὶ τὸ βάρος, ἀπαραίτητος ὢν ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας προστάγμασιν ὄρθιος καὶ αὐθέκα-
323 L στος, ὥστε μηδέποτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐκείνοις μήτε f φοβερωτέραν μήτε προσφιλεστέραν γενέσθαι.

7. Τοιαύτην δέ τινα φαίνεται καὶ ὁ λόγος τοῦ ἀνδρὸς
202 S ἰδέαν ἔχειν· εὔχαρις γὰρ ἅμα καὶ δεινὸς ἦν, ἡδὺς καὶ
26 καταπληκτικός, φιλοσκώμμων καὶ αὐστηρός, ἀποφθεγματικὸς καὶ ἀγωνιστικός, ὥσπερ ὁ Πλάτων (Symp. 215a) τὸν Σωκράτη φησὶν ἔξωθεν ἰδιώτην καὶ σατυρι-

Cap. 6 Liv. 32, 27

[S(UA=)Υ] 2 τὸ ναῦλον αὐτοῦ λογίσηται Υ ‖ 6 ὅστις S: οἷον ὅτι Υ ‖ 9 ἔλαττον ἢ τριῶν S ‖ 10 καὶ om. Υ ‖ 11 δὲ S: τε Υ ‖ 12 καὶ δαπάναις Υ ‖ 18 τοῖς Υ: καὶ S ‖ 25 ἦν om. S ‖ 27 καὶ ἀγωνιστικός om. Υ ‖ 28 σωκράτη S: σωκράτην U, sed ην in ras. (ex ους?) σωκράτους A

κὸν καὶ ὑβριστὴν τοῖς ἐντυγχάνουσι φαινόμενον, ἔνδοθεν σπουδῆς καὶ πραγμάτων μεστὸν εἶναι δάκρυα κινούντων
340 2 *τοῖς ἀκροωμένοις καὶ τὴν καρδίαν στρεφόντων. ὅθεν οὐκ οἶδ᾽ ὅτι πεπόνθασιν οἱ τῷ Λυσίου λόγῳ τὰ μάλιστα*
3 *προσεοικέναι φάμενοι τὸν Κάτωνος. οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα* 5 *μὲν οἷς μᾶλλον ἰδέας λόγων Ῥωμαϊκῶν αἰσθάνεσθαι προσήκει διακρινοῦσιν, ἡμεῖς δὲ τῶν ἀπομνημονευομένων βραχέα γράψομεν, οἵ τῷ λόγῳ πολὺ μᾶλλον ἢ τῷ προσώπῳ, καθάπερ ἔνιοι νομίζουσι, τῶν ἀνθρώπων φαμὲν ἐμφαίνεσθαι τὸ ἦθος.* 10

8. *Μέλλων ποτὲ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ὡρμημένον ἀκαίρως ἐπὶ σιτομετρίας καὶ διανομὰς ἀποτρέπειν, ἤρξατο τῶν λόγων οὕτως· ʻχαλεπὸν μέν ἐστιν ὦ πολῖται πρὸς γαστέρα λέγειν ὦτα οὐκ ἔχουσαν.ʼ*

2 *Κατηγορῶν δὲ τῆς πολυτελείας ἔφη χαλεπὸν εἶναι σω-* 15
b *θῆναι πόλιν ἐν ᾗ πωλεῖται πλείονος ἰχθὺς ἢ βοῦς.*

3 *Ἐοικέναι δὲ προβάτοις ἔφη τοὺς Ῥωμαίους· ὡς γὰρ* 324 L *ἐκεῖνα καθ᾽ ἕκαστον μὲν οὐ πείθεται, σύμπαντα δ᾽ ἕπεται μετ᾽ ἀλλήλων τοῖς ἄγουσιν, ʻοὕτω καὶ ὑμεῖςʼ εἶπεν ʻοἷς οὐκ ἂν ἀξιώσαιτε συμβούλοις χρῆσθαι κατ᾽ ἰδίαν,* 20 *ὑπὸ τούτων εἰς ἓν συνελθόντες ἄγεσθε.ʼ*

4 *Περὶ δὲ τῆς γυναικοκρατίας διαλεγόμενος ʻπάντεςʼ εἶπεν ʻἄνθρωποι τῶν γυναικῶν ἄρχουσιν, ἡμεῖς δὲ πάντων ἀνθρώπων, ἡμῶν δ᾽ αἱ γυναῖκες.ʼ τοῦτο μὲν οὖν ἐστιν ἐκ τῶν Θεμιστοκλέους μετενηνεγμένον ἀποφθεγ-* 25
c 5 *μάτων. ἐκεῖνος γὰρ ἐπιτάττοντος αὐτῷ πολλὰ τοῦ υἱοῦ διὰ τῆς μητρός, ʻὦ γύναιʼ εἶπεν, ʻἈθηναῖοι μὲν ἄρχουσι*

3 Cic. Brut. 16, 63 (cf. 85, 293) || 11 mor. 131e 198d 996d || 15 mor. 198d 668b || 22 mor. 198d || 26 Plut. Them. 18, 7 ubi l. l.

[S(UA=)Υ] 1.2 *ἔνδοθεν δὲ σπουδῆς* S || 2 *πραγμάτων*] *ῥημάτων* Ha. || 4 *οἶδ᾽ ὅτι* S: *οἶδα τι* Υ | *τοῦ* S[1] | *τὰ* om. Υ || 5 *φάμενοι προσεοικέναι* Υ || 6 *ῥωμαικῶν* S: *ῥητορικῶν* Υ || 8 *γραψάμενοι τῶ λόγω* S || 13. 14 *λέγειν πρὸς γαστέρα* S mor. 198d (cf. mor. 131e 996d) || 15 *πολιτείας* Υ || 20 *ἀξιώσετε* S | *χρήσασθαι* Υ

τῶν Ἑλλήνων, ἐγὼ δ' Ἀθηναίων, ἐμοῦ δὲ σύ, σοῦ δ' ὁ
203 8 υἱός, ὥστε φειδέσθω τῆς ἐξουσίας, δι' ἣν ἀνόητος ὢν
πλεῖστον Ἑλλήνων δύναται.'

Τὸν δὲ δῆμον ὁ Κάτων ἔφη τῶν Ῥωμαίων οὐ μόνον 6
5 ταῖς πορφύραις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τὰς τιμὰς
ἐπιγράφειν. 'ὡς γὰρ οἱ βαφεῖς' ἔφη 'ταύτην μάλιστα
βάπτουσιν ἣ χαίροντας ὁρῶσιν, οὕτως οἱ νέοι ταῦτα μαν-
θάνουσι καὶ ζηλοῦσιν οἷς ἂν ὁ παρ' ὑμῶν ἔπαινος ἕπηται.'

Παρεκάλει δ' αὐτούς, εἰ μὲν ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ 7
10 γεγόνασι μεγάλοι, μὴ μεταβάλλεσθαι πρὸς τὸ χεῖρον, εἰ d
δ' ἀκρασίᾳ καὶ κακίᾳ, μεταβάλλεσθαι πρὸς τὸ βέλτιον·
ἱκανῶς γὰρ ἤδη μεγάλους ἀπ' ἐκείνων γεγονέναι.

Τοὺς δὲ πολλάκις ἄρχειν σπουδάζοντας ἔφη καθάπερ 8
ἀγνοοῦντας τὴν ὁδὸν ἀεὶ μετὰ ῥαβδούχων ζητεῖν πορεύε-
15 σθαι, μὴ πλανηθῶσιν. ἐπετίμα δὲ τοῖς πολίταις τοὺς
325 L αὐτοὺς αἱρουμένοις πολλάκις ἄρχοντας. 'δόξετε γάρ' ἔφη 9
'ἢ μὴ πολλοῦ τὸ ἄρχειν ἄξιον ἢ μὴ πολλοὺς τοῦ ἄρχειν
ἀξίους ἡγεῖσθαι.'

Περὶ δὲ τῶν ἐχθρῶν τινος αἰσχρῶς καὶ ἀδόξως βιοῦν 10
20 δοκοῦντος 'ἡ τούτου μήτηρ' ἔφη 'κατάραν, οὐκ εὐχήν,
ἡγεῖται τὸ τοῦτον ὑπὲρ γῆς ἀπολιπεῖν.' τὸν δὲ πεπρα- 11
κότα τοὺς πατρῴους ἀγροὺς παραλίους ὄντας ἐπιδεικνύ-
μενος προσεποιεῖτο θαυμάζειν ὡς ἰσχυρότερον τῆς θα- e
λάττης· 'ἃ γὰρ ἐκείνη μόλις ἔκλυζεν, οὗτος' ἔφη 'ῥᾳ-
25 δίως καταπέπωκεν.'

Ἐπεὶ δ' Εὐμενοῦς τοῦ βασιλέως ἐπιδημήσαντος εἰς 12
Ῥώμην ἥ τε σύγκλητος ὑπερφυῶς ἀπεδέξατο καὶ τῶν a. 173/2
πρώτων ἅμιλλα καὶ σπουδὴ περὶ αὐτὸν ἐγίνετο, δῆλος

15 mor. 199a || 21 mor. 199b

[S(UA=)Υ] 4 τῶν S²Υ: τὸν S¹ || 5 πορφύραις Υ: συμφοραῖς S || 6 βαφεῖς Υ: βασιλεῖς S || 8 ἕπηται Υ: γίνηται S || 9 μὲν γὰρ S || 10 μὴ Υ: μηδὲν S || 11 μεταβάλεσθε S || 13 πολλάκις Υ: πολλοὺς S || 15. 16 πολ. ἀεὶ τ. αὐτ. αἱρ. ἄρχ. mor. || 17 ἢ² om. S | πολλοῦ Υ | τοῦ mor.: τοὺς SΥ || 21 τὸ om. S || 22 ἐπιδεικνύμενος om. mor. || 24 ἐπικλύζει mor. || 26 Εὐμένους Cor., edd. recc.

13 ἦν ὁ Κάτων ὑφορώμενος καὶ φυλαττόμενος αὐτόν. εἰπόντος δέ τινος 'ἀλλὰ μὴν χρηστός ἐστι καὶ φιλορώμαιος', 'ἔστω' εἶπεν, 'ἀλλὰ φύσει τοῦτο τὸ ζῷον [ὁ βα-
14 σιλεὺς] σαρκοφάγον ἐστίν.' οὐδένα δὲ τῶν εὐδαιμονιζομένων ἔφη βασιλέων ἄξιον εἶναι παραβάλλειν πρὸς Ἐπα- 5 μεινώνδαν ἢ Περικλέα ἢ Θεμιστοκλέα ἢ Μάνιον Κούριον
f ἢ Ἀμίλκαν τὸν ἐπικληθέντα Βάρκαν.

15 Αὐτῷ δ' ἔλεγε τοὺς ἐχθροὺς φθονεῖν, ὅτι καθ' ἡμέραν ἐκ νυκτὸς ἀνίσταται καὶ τῶν ἰδίων ἀμελῶν τοῖς δημο- 204 S
16 σίοις σχολάζει. βούλεσθαι δ' ἔλεγε μᾶλλον εὖ πράξας 10
17 ἀποστερηθῆναι χάριν ἢ κακῶς μὴ τυχεῖν κολάσεως, καὶ συγγνώμην ἔφη διδόναι πᾶσι τοῖς ἁμαρτάνουσι πλὴν αὑτοῦ.

a.156 **9.** Τῶν δὲ Ῥωμαίων εἰς Βιθυνίαν τρεῖς ἑλομένων πρέ-
341 σβεις, ὧν ὁ μὲν ποδαγρικὸς ἦν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐξ 326 L ἀνατρήσεως καὶ περικοπῆς κοίλην εἶχεν, ὁ δὲ τρίτος 15 ἐδόκει μωρὸς εἶναι, καταγελῶν ὁ Κάτων ἔλεγε πρεσβείαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστέλλεσθαι μήτε πόδας μήτε κεφαλὴν μήτε καρδίαν ἔχουσαν.

2 Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐξ Ἀχαΐας φυγάδων ἐντευχθεὶς διὰ Πολύ- 20 βιον ὑπὸ Σκιπίωνος, ὡς πολὺς ἐν τῇ συγκλήτῳ λόγος ἐγίνετο, τῶν μὲν διδόντων κάθοδον αὐτοῖς, τῶν δ' ἐνισταμένων, ἀναστὰς ὁ Κάτων 'ὥσπερ οὐκ ἔχοντες' εἶπεν (fr. 189 M.²) 'ὃ πράττωμεν, καθήμεθα τὴν ἡμέραν ὅλην περὶ γερον-
b τίων Γραικῶν ζητοῦντες, πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν ἢ 25
3 τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ νεκροφόρων ἐκκομισθῶσι.' ψηφισθείσης

10 mor. 198e || 11 mor. 198e Publil. Syr. sent. 208 Ribb. [Seneca] de moribus 111 Caec. Balb. p. 18 W. || 14 Diod. 32, 20 App. Mithr. 6, 20 Liv. Epit. 50 || 20 mor. 199e (Polyb. 35, 6)

[S(UA=)Υ] 3 ὁ βασιλεὺς del. Cor. (ὁ s. s. m. 1 S) || 5 ἔφη om. Υ | ἐπαμινώνδαν sic libri semper || 6 ἢ Περικλέα ἢ Θεμιστοκλέα del. A. Schaefer || 9 ἐκ om. Υ || 14 δὲ S: τε Υ || 15 ὧν om. S || 17 καταγγέλων U | ἔλεγε S: εἶπε Υ || 18 post μήτε πόδας add. μήτε χεῖρας S || 23 εἶπεν om. Υ || 24 πράττωμεν mor.: πράττομεν SΥ || 25. 26 ἢ ὑπὸ τῶν mor.

δὲ τῆς καθόδου τοῖς ἀνδράσιν, ἡμέρας ὀλίγας οἱ περὶ τὸν Πολύβιον διαλιπόντες, αὖθις ἐπεχείρουν εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελθεῖν, ὅπως ἃς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαΐᾳ τιμὰς οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν, καὶ τοῦ Κάτωνος ἀπεπει-
5 ρῶντο τῆς γνώμης. ὁ δὲ μειδιάσας ἔφη τὸν Πολύβιον ὥσπερ τὸν Ὀδυσσέα βούλεσθαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος σπήλαιον εἰσελθεῖν, τὸ πιλίον ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην ἐπιλελησμένον.

Τοὺς δὲ φρονίμους ἔλεγε μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀφρόνων ἢ 4
10 τοὺς ἄφρονας ὑπὸ τῶν φρονίμων ὠφελεῖσθαι· τούτους μὲν γὰρ φυλάττεσθαι τὰς ἐκείνων ἁμαρτίας, ἐκείνους δὲ c τὰς τούτων μὴ μιμεῖσθαι κατορθώσεις.

Τῶν δὲ νέων ἔφη χαίρειν τοῖς ἐρυθριῶσι μᾶλλον ἢ 5 τοῖς ὠχριῶσι, στρατιώτου δὲ μὴ δεῖσθαι τὰς μὲν χεῖρας
15 ἐν τῷ βαδίζειν, τοὺς δὲ πόδας ἐν τῷ μάχεσθαι κινοῦντος, μεῖζον δὲ ῥέγχοντος ἢ ἀλαλάζοντος.

327 L Τὸν δ' ὑπέρπαχυν κακίζων 'ποῦ δ' ἂν' ἔφη 'τῇ πόλει 6
205 S σῶμα τοιοῦτο γένοιτο χρήσιμον, οὗ τὸ μεταξὺ λαιμοῦ καὶ βουβώνων ἅπαν ὑπὸ τῆς γαστρὸς κατέχεται;'

20 Τῶν δὲ φιληδόνων τινὰ βουλόμενον αὐτῷ συνεῖναι παρ- 7 αιτούμενος, ἔφη μὴ δύνασθαι ζῆν μετ' ἀνθρώπου τῆς καρδίας τὴν ὑπερῴαν εὐαισθητοτέραν ἔχοντος.

Τοῦ δ' ἐρῶντος ἔλεγε τὴν ψυχὴν ἐν ἀλλοτρίῳ σώματι 8 ζῆν.

25 Μεταμεληθῆναι δ' αὐτὸς ἐν παντὶ τῷ βίῳ τρεῖς μετα- 9 d μελείας· μίαν μὲν ἐπὶ τῷ γυναικὶ πιστεῦσαι λόγον ἀπόρρητον, ἑτέραν δὲ πλεύσας ὅπου δυνατὸν ἦν πεζεῦσαι, τὴν δὲ τρίτην ὅτι μίαν ἡμέραν ἀδιάθετος ἔμεινε.

Πρὸς δὲ πρεσβύτην πονηρευόμενον 'ἄνθρωπε' εἶπε, 10
30 'πολλὰ ἔχοντι τῷ γήρᾳ τὰ αἰσχρὰ μὴ προστίθει τὴν ἀπὸ τῆς κακίας αἰσχύνην.'

13 mor. 29e 198e 528f || **14** mor. 198e || **21** mor. 14e || **23** mor. 759c || **29** mor. 199a 784a 829f

[S(UA=)Υ] **12** μὴ om. U[1] || **17.18** σῶμα τοιοῦτον τῇ πόλει γένοιτο Υ || **19** πᾶν Υ || **20** τινὸς βουλομένου S || **22** τὴν om. S || **29** ὦ ἄνθρωπε mor. 829f

11 *Πρὸς δὲ δήμαρχον ἐν διαβολῇ μὲν φαρμακείας γενόμενον, φαῦλον δὲ νόμον εἰσφέροντα καὶ βιαζόμενον, 'ὦ μειράκιον' εἶπεν; 'οὐκ οἶδα, πότερον χεῖρόν ἐστιν ὃ κίρνης πιεῖν ἢ ὃ γράφεις κυρῶσαι.'*

e 12 *Βλασφημούμενος δ' ὑπ' ἀνθρώπου βεβιωκότος ἀσελγῶς καὶ κακῶς, 'ἄνισος' εἶπεν 'ἡ πρὸς σέ μοι μάχη ἐστί· καὶ γὰρ ἀκούεις τὰ κακὰ ῥᾳδίως καὶ λέγεις εὐχερῶς, ἐμοὶ δὲ καὶ λέγειν ἀηδὲς καὶ ἀκούειν [ἄηθες].' τὸ μὲν οὖν τῶν ἀπομνημονευμάτων γένος τοιοῦτόν ἐστιν.* 5

a.195 **10.** *Ὕπατος δὲ μετὰ Φλάκκου Οὐαλερίου τοῦ φίλου καὶ συνήθους ἀποδειχθείς, ἔλαχε τῶν ἐπαρχιῶν ἣν Ἐντὸς Ἱσπανίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ἐνταῦθα δ' αὐτῷ τὰ μὲν καταστρεφομένῳ τῶν ἐθνῶν, τὰ δ' οἰκειουμένῳ διὰ λόγων, πολλὴ στρατιὰ τῶν βαρβάρων ἐπέπεσε, καὶ κίνδυνος ἦν αἰσχρῶς ἐκβιασθῆναι· διὸ τῶν ἐγγὺς Κελτιβήρων ἐπεκαλεῖτο συμμαχίαν. αἰτούντων δ' ἐκείνων τῆς βοηθείας διακόσια τάλαντα μισθόν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οὐκ ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο Ῥωμαίους βαρβάροις ἐπικουρίας ὁμολογῆσαι μισθόν, ὁ δὲ Κάτων οὐδὲν ἔφη δεινὸν εἶναι· νικῶντας μὲν γὰρ ἀποδώσειν παρὰ τῶν πολεμίων, οὐ παρ' αὐτῶν, ἡττωμένων δὲ μήτε τοὺς ἀπαιτουμένους ἔσεσθαι μήτε τοὺς ἀπαιτοῦντας. ταύτην δὲ τὴν μάχην κατὰ κράτος ἐνίκησε, καὶ τὰ ἄλλα προὐχώρει λαμπρῶς. Πολύβιος* (19, 1) *μέν γέ φησι τῶν ἐντὸς Βαίτιος ποταμοῦ πόλεων ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ τείχη κελεύσαντος αὐτοῦ περιαιρεθῆναι· πάμπολλαι δ' ἦσαν αὗται καὶ γέμουσαι μαχίμων ἀνδρῶν· αὐτὸς δέ φησιν ὁ Κάτων* (HRR I 94) *πλείονας εἰληφέναι πόλεις ὧν διήγαγεν ἡμερῶν ἐν Ἰβη-* 10 328 L 15 2 f 20 206 S 3 342 25

16 mor. 199c || **27** sq. mor. 199c

[S(UA=)Υ] **1** *δὲ* om. U || **3** *κρίνης* U || **6** *καὶ* Υ: *ἢ* S *καὶ κακῶς* fort. spuria. | *εἶπεν* om. S || **8** *ἄηθες* om. S (*ἀηδέστερον* Rei.; an *ἄηθες* pro *ἀηδὲς* ponendum?) || **10** *φυλάκκου* S | *οὐαλλερίου* Υ, cf. Publ. 1, 1 || **14** *λόγου* S || **17** *μισθόν* om. S || **19** *ὁ* om. S[1] || **20** *παρὰ* S: *ἀπὸ* Υ || **21** *ἡττωμένων* S mor.: *ἡττημένων* Υ || **22** *δὲ*] *τε* Sauppe *τε δὴ* Blass || **23** *τἄλλα* Υ || **24** *βαιτίου* Υ *βέλτιος* S: em. Steph. || **26** *καὶ* om. Υ || **27** *ἀνδρῶν* Υ: *ἀνθρώπων* S

ρίᾳ, καὶ τοῦτο κόμπος οὐκ ἔστιν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς τετρακόσιαι τὸ πλῆθος ἦσαν.

Τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις πολλὰ παρὰ τὴν στρατείαν 4 ὠφεληθεῖσιν ἔτι καὶ λίτραν ἀργυρίου κατ' ἄνδρα προσ-
5 διένειμεν, εἰπὼν ὡς κρεῖττον εἴη πολλοὺς Ῥωμαίων ἀργύριον ἢ χρυσίον ὀλίγους ἔχοντας ἐπανελθεῖν· εἰς δ' αὐτὸν ἐκ τῶν ἁλισκομένων οὐδὲν ἐλθεῖν λέγει πλὴν ὅσα πέπωκεν ἢ βέβρωκε. 'καὶ οὐκ αἰτιῶμαι' φησί 'τοὺς 5 ὠφελεῖσθαι ζητοῦντας ἐκ τούτων, ἀλλὰ βούλομαι μᾶλλον b
329 L περὶ ἀρετῆς τοῖς ἀρίστοις ἢ περὶ χρημάτων τοῖς πλου-
11 σιωτάτοις ἁμιλλᾶσθαι καὶ τοῖς φιλαργυρωτάτοις περὶ φιλαργυρίας.' οὐ μόνον δ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ 6 αὐτὸν ἐφύλαττε καθαροὺς παντὸς λήμματος. ἦσαν δὲ πέντε θεράποντες ἐπὶ στρατείας σὺν αὐτῷ. τούτων εἷς
15 ὄνομα Πάκκιος ἠγόρασε τρία τῶν αἰχμαλώτων παιδάρια· τοῦ δὲ Κάτωνος αἰσθομένου, πρὶν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν ἀπήγξατο. τοὺς δὲ παῖδας ὁ Κάτων ἀποδόμενος, εἰς τὸ δημόσιον ἀνήνεγκε τὴν τιμήν.

11. Ἔτι δ' αὐτοῦ διατρίβοντος ἐν Ἰβηρίᾳ, Σκιπίων ὁ
20 μέγας, ἐχθρὸς ὢν καὶ βουλόμενος ἐνστῆναι κατορθοῦντι c καὶ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις ὑπολαβεῖν, διεπράξατο τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀποδειχθῆναι διάδοχος. σπεύσας δ' ὡς ἐνῆν τάχιστα κατέπαυσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κάτωνος. ὁ δὲ 2 λαβὼν σπείρας ὁπλιτῶν πέντε καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς
25 προπομπούς, κατεστρέψατο μὲν τὸ Λακετανῶν ἔθνος,
207 S ἑξακοσίους δὲ τῶν ηὐτομοληκότων κομισάμενος ἀπέκτεινεν· ἐφ' οἷς σχετλιάζοντα τὸν Σκιπίωνα κατειρωνευόμε- 3 νος, οὕτως ἔφη τὴν Ῥώμην ἔσεσθαι μεγίστην, τῶν μὲν ἐνδόξων καὶ μεγάλων τὰ τῆς ἀρετῆς πρωτεῖα μὴ μεθι-
30 έντων τοῖς ἀσημοτέροις, τῶν δ' ὥσπερ αὐτός ἐστι δη- d

13 mor. 199d

[S(UA=)Υ] 5 εἴη S: ἦν Υ ‖ 6 ὀλίγον Υ | εἰς ἑαυτὸν S[1] ‖ 11 φιλαργυροτάτοις S ‖ 14 πέντε μὲν S | στρατιᾶς S ‖ 15 πάκκος Υ | τῶν αἰχμαλώτων τρία Υ ‖ 25 λακεντανῶν Υ ‖ 29 μεθιόντων A; cf. Crönert, Mem. graec. Hercul. p. 258 not. 3

μοτικῶν ἁμιλλωμένων ἀρετῇ πρὸς τοὺς τῷ γένει καὶ τῇ
4 *δόξῃ προήκοντας. οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης μηδὲν ἀλλάττειν μηδὲ κινεῖν τῶν διῳκημένων ὑπὸ τοῦ Κάτωνος, ἡ μὲν ἀρχὴ τῷ Σκιπίωνι τῆς αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῆς Κάτωνος ἀφελοῦσα δόξης ἐν ἀπραξίᾳ καὶ* 5
σχολῇ μάτην διῆλθεν, ὁ δὲ Κάτων θριαμβεύσας οὐχ, ὥσπερ οἱ πλεῖστοι τῶν μὴ πρὸς ἀρετήν, ἀλλὰ πρὸς δό- 380 L
ξαν ἁμιλλωμένων, ὅταν εἰς τὰς ἄκρας τιμὰς ἐξίκωνται καὶ τύχωσιν ὑπατείας καὶ θριάμβων, ἤδη τὸ λοιπὸν εἰς ἡδονὴν καὶ σχολὴν συσκευασάμενοι τὸν βίον ἐκ τῶν κοι- 10
e *νῶν ἀπίασιν, οὕτω καὐτὸς ἐξανῆκε καὶ κατέλυσε τὴν ἀρετήν, ἀλλ' ὅμοια τοῖς πρῶτον ἁπτομένοις πολιτείας καὶ διψῶσι τιμῆς καὶ δόξης ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς συντείνας ἑαυτὸν ἐν μέσῳ παρεῖχε καὶ φίλοις χρῆσθαι καὶ πολίταις, οὔτε τὰς συνηγορίας οὔτε τὰς στρατείας ἀπειπά-* 15
μενος.

12. *Τιβερίῳ μὲν οὖν Σεμπρωνίῳ τὰ περὶ Θρᾴκην καὶ Ἴστρον ὑπατεύοντι πρεσβεύων συγκατειργάσατο, Μα-*
a. 191 *νίῳ δ' Ἀκιλίῳ χιλιαρχῶν ἐπ' Ἀντίοχον τὸν μέγαν συνεξῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φοβήσαντα Ῥωμαίους ὡς οὐ-* 20
2 *δένα ἕτερον μετ' Ἀννίβαν. τὴν γὰρ Ἀσίαν ὅσην ὁ Νικά-*
f *τωρ Σέλευκος εἶχεν ὀλίγου δεῖν ἅπασαν ἐξ ὑπαρχῆς ἀνειληφώς, ἔθνη τε πάμπολλα καὶ μάχιμα βαρβάρων ὑπήκοα πεποιημένος, ἐπῄρτο συμπεσεῖν Ῥωμαίοις ὡς*
3 *μόνοις ἔτι πρὸς αὐτὸν ἀξιομάχοις οὖσιν. εὐπρεπῆ δὲ τοῦ* 25
πολέμου ποιησάμενος αἰτίαν τοὺς Ἕλληνας ἐλευθεροῦν, οὐδὲν δεομένους, ἀλλ' ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους χάριτι τῇ Ῥωμαίων ἀπὸ Φιλίππου καὶ Μακεδόνων νεωστὶ γε-
343 *γονότας, διέβη μετὰ δυνάμεως, καὶ σάλον εὐθὺς ἡ Ἑλ-* 208 S
λὰς εἶχε καὶ μετέωρος ἦν, ἐλπίσι διαφθειρομένη βασιλι- 30

Cap. 12 Tit. 15

[S(UA=) Υ] **1** *ἀρετῇ—καὶ* bis U || **3** *μηδὲν ἀλλάττειν*] cf. Till, Herm. 81, 444 || **4** *τοῦ* om. Υ || **11** *καὐτὸς* S: *καὶ αὐτὸς* Υ || **17** *σεμπρωνίῳ* S: *συμπρωνίῳ* U *σαμπρωνίῳ* A || **22** *ἔσχεν* S || **24** *ἐπῄρτο* Υ et *γρ ἐπῄρτο* S[m]: *ὑπήγετο* S[r] || **27** *μηδὲν* Υ | *ἀλλ'* S: *ἀλλὰ καὶ* Υ || **28** *τῇ* om. Υ

καῖς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν. ἔπεμπεν οὖν πρεσβείας ὁ 4
Μάνιος ἐπὶ τὰς πόλεις, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν νεωτε-
331 L ριζόντων Τίτος Φλαμινῖνος ἔσχεν ἄνευ ταραχῆς καὶ κατε-
πράυνεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται (cap. 15),
5 Κάτων δὲ Κορινθίους καὶ Πατρεῖς, ἔτι δ' Αἰγιεῖς παρ-
εστήσατο. πλεῖστον δὲ χρόνον ἐν Ἀθήναις διέτριψε, καὶ 5
λέγεται μέν τις αὐτοῦ φέρεσθαι λόγος ὃν Ἑλληνιστὶ
πρὸς τὸν δῆμον εἶπεν, ὡς ζηλῶν τε τὴν ἀρετὴν τῶν πα-
λαιῶν Ἀθηναίων, τῆς τε πόλεως διὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ
10 μέγεθος ἡδέως γεγονὼς θεατής· τοῦτο δ' οὐκ ἀληθές
ἐστιν, ἀλλὰ δι' ἑρμηνέως ἐνέτυχε τοῖς Ἀθηναίοις, δυνη- b
θεὶς ἂν αὐτὸς εἰπεῖν, ἐμμένων δὲ τοῖς πατρίοις καὶ
καταγελῶν τῶν τὰ Ἑλληνικὰ τεθαυμακότων. Ποστού- 6
μιον γοῦν Ἀλβῖνον ἱστορίαν Ἑλληνιστὶ γράψαντα καὶ
15 συγγνώμην αἰτούμενον ἐπέσκωψεν, εἰπὼν δοτέον εἶναι
τὴν συγγνώμην, εἰ τῶν Ἀμφικτυόνων ψηφισαμένων ἀναγ-
κασθεὶς ὑπέμεινε τὸ ἔργον. θαυμάσαι δέ φησι τοὺς Ἀθη- 7
ναίους τὸ τάχος αὐτοῦ καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς φράσεως·
ἃ γὰρ αὐτὸς ἐξέφερε βραχέως, τὸν ἑρμηνέα μακρῶς καὶ
20 διὰ πολλῶν ἀπαγγέλλειν· τὸ δ' ὅλον οἴεσθαι τὰ ῥήματα
τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἀπὸ χειλῶν, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀπὸ
καρδίας φέρεσθαι.

13. Ἐπεὶ δ' Ἀντίοχος ἐμφράξας τὰ περὶ Θερμοπύλας c
στενὰ τῷ στρατοπέδῳ καὶ τοῖς αὐτοφυέσι τῶν τόπων
25 ἐρύμασι προσβαλὼν χαρακώματα καὶ διατειχίσματα, κα-
θῆστο τὸν πόλεμον ἐκκεκλεικέναι νομίζων, τὸ μὲν κατὰ
332 L στόμα βιάζεσθαι παντάπασιν ἀπεγίνωσκον οἱ Ῥωμαῖοι,
τὴν δὲ Περσικὴν ἐκείνην περιήλυσιν καὶ κύκλωσιν ὁ

13 mor. 199e ‖ Cap. 13—14 cf. Liv. 36, 15sq. App. Syr. 17, 71sqq. Front. 2, 4, 4

[S(UA=)Υ] 1 πρέσβεις Υ ‖ 3 φλαμίνιος: em. Anon.; cf. p. 309, 15. 325, 19 ‖ 10 ἡδέως εἴη γεγονὼς Υ | τοῦτο S: τὸ Υ ‖ 14 γοῦν om. Υ ‖ 17 φασι Υ ‖ 21 χειλέων Υ ‖ 23 φράξας (in initio lineae U) Υ ‖ 25 προσβαλὼν (περι supra) S | καθῆκε S ‖ 26 ἐκκεκλικέναι S[1]

Κάτων εἰς νοῦν βαλόμενος, ἐξώδευσε νύκτωρ, ἀναλαβὼν
2 μέρος τι τῆς στρατιᾶς. ἐπεὶ δ' ἄνω προελθόντων ὁ καθο-
δηγῶν αἰχμάλωτος ἐξέπεσε τῆς ὁδοῦ καὶ πλανώμενος ἐν τό-
ποις ἀπόροις καὶ κρημνώδεσι δεινὴν ἀθυμίαν καὶ φόβον 209 S
d ἐνειργάσατο τοῖς στρατιώταις, ὁρῶν ὁ Κάτων τὸν κίνδυ- 5
νον ἐκέλευσε τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀτρεμεῖν καὶ περιμέ-
νειν, αὐτὸς δὲ Λεύκιόν τινα Μάλλιον, ἄνδρα δεινὸν ὀρει-
βατεῖν, παραλαβὼν ἐχώρει πολυπόνως καὶ παραβόλως ἐν
ἀσελήνῳ νυκτὶ καὶ βαθείᾳ, κοτίνοις καὶ πάγοις ἀνατετα-
μένοις διασπάσματα πολλὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀσάφειαν 10
ἐχούσης, ἕως ἐμβαλόντες εἰς ἀτραπόν, ὡς ᾤοντο κάτω
περαίνουσαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, ἔθεντο
σημεῖα πρός τινας εὐσκόπους κεραίας ὑπὲρ τὸ Καλλί-
3 δρομον ἀνεχούσας. οὕτω δὲ πάλιν ἐπανελθόντες ὀπίσω,
τὴν στρατιὰν ἀνέλαβον, καὶ πρὸς τὰ σημεῖα προάγοντες 15
e ἥψαντο μὲν ἐκείνης τῆς ἀτραποῦ καὶ κατεστήσαντο τὴν
πορείαν, μικρὸν δὲ προελθοῦσιν αὐτοῖς ἐπέλιπε φάραγγος
ὑπολαμβανούσης, καὶ πάλιν ἦν ἀπορία καὶ δέος, οὐκ
ἐπισταμένων οὐδὲ συνορώντων ὅτι πλησίον ἐτύγχανον
4 τῶν πολεμίων γεγονότες. ἤδη δὲ διέλαμπεν ἡμέρα, καὶ 20
φθογγῆς τις ἔδοξεν ἐπακοῦσαι, τάχα δὲ καὶ καθορᾶν
Ἑλληνικὸν χάρακα καὶ προφυλακὴν ὑπὸ τὸ κρημνῶδες.
οὕτως οὖν ἐπιστήσας ἐνταῦθα τὴν στρατιὰν ὁ Κάτων,
ἐκέλευσεν αὐτῷ προσελθεῖν ἄνευ τῶν ἄλλων τοὺς Φιρμα-
5 νούς, οἷς ἀεὶ πιστοῖς ἐχρῆτο καὶ προθύμοις. συνδρα- 333 L
f μόντων δὲ καὶ περιστάντων αὐτὸν ἀθρόων, εἶπεν· 'ἀλλ' 26
ἄνδρα χρῄζω λαβεῖν τῶν πολεμίων ζῶντα καὶ πυθέσθαι,
τίνες οἱ προφυλάττοντες οὗτοι, καὶ πόσον πλῆθος αὐτῶν,
τίς ὁ τῶν ἄλλων διάκοσμος ἢ τάξις καὶ παρασκευὴ

[S(UA=) Υ] 1 βαλλόμενος Υ || 5 εἰργάσατο S || 6 ἐκέλευε S || 7 κάλλιον S || 9 καὶ[1] om. Υ | κοτίνοις Υ: σκοτεινοῖς S κολωνοῖς Coraes || 10 πολλὰ om. Υ || 12 ἔθετο S || 13 πρός Υ: καί S || 15 προαγαγόντες Υ || 17 ἐπέλειπε S || 19 ὅτι πλησίον] γρ ὡς ἐγγύς S[m] || 21 φθογγὴν S | ὑπακοῦσαι Υ || 24 φιρμιανοὺς Υ || 26 ἀλλ' om. Υ || 28 προφυλάσσοντες Υ | καὶ om. Υ || 29 ἢ τάξις καὶ S: ἢ τ. ἢ Υ ἡ τ., ἡ Cor. ⟨τίς⟩ ἡ τ. καὶ Sauppe [ἢ τ.] καὶ Li. cf. Till, Herm. 81, 438sq.

μεθ' ἧς ὑπομένουσιν ἡμᾶς. τὸ δ' ἔργον ἅρπασμα δεῖ τάχους γενέσθαι καὶ τόλμης, ᾗ καὶ λέοντες ἄνοπλοι θαρροῦντες ἐπὶ τὰ δειλὰ τῶν θηρίων βαδίζουσι.' ταῦτ' εἰ- 6
πόντος τοῦ Κάτωνος, αὐτόθεν ὁρούσαντες ὥσπερ εἶχον
5 οἱ Φιρμανοὶ κατὰ τῶν ὀρῶν ἔθεον ἐπὶ τὰς προφυλακάς, καὶ προσπεσόντες ἀπροσδόκητοι, πάντας μὲν διετάραξαν
210 S καὶ διεσκέδασαν, ἕνα δ' αὐτοῖς ὅπλοις ἁρπάσαντες ἐνε- 344
χείρισαν τῷ Κάτωνι. παρὰ τούτου μαθών, ὡς ἡ μὲν 7
ἄλλη δύναμις ἐν τοῖς στενοῖς κάθηται μετ' αὐτοῦ τοῦ
10 βασιλέως, οἱ δὲ φρουροῦντες οὗτοι τὰς ὑπερβολὰς Αἰτωλῶν εἰσιν ἑξακόσιοι λογάδες, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος ἅμα καὶ τῆς ὀλιγωρίας, εὐθὺς ἐπῆγεν ἅμα σάλπιγξι καὶ ἀλαλαγμῷ, πρῶτος σπασάμενος τὴν μάχαιραν. οἱ δ' ὡς εἶδον ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἐπιφερομένους, φεύ-
15 γοντες εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον κατεπίμπλασαν ταραχῆς ἅπαντας.

14. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ τοῦ Μανίου κάτωθεν πρὸς τὰ διατειχίσματα βιαζομένου καὶ τοῖς στενοῖς προσβάλλον- b
τος ἀθρόαν τὴν δύναμιν, ὁ μὲν Ἀντίοχος εἰς τὸ στόμα
20 λίθῳ πληγείς, ἐκτιναχθέντων αὐτοῦ τῶν ὀδόντων, ἀπέστρεψεν ὀπίσω τὸν ἵππον περιαλγὴς γενόμενος, τοῦ δὲ
334 L στρατοῦ μέρος οὐδὲν ὑπέμεινε τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλὰ καίπερ ἀπόρους καὶ ἀμηχάνους τῆς φυγῆς ὁδοὺς καὶ πλάνας ἐχούσης, ἑλῶν βαθέων καὶ πετρῶν ἀποτόμων τὰ πτώ-
25 ματα καὶ τὰς ὀλισθήσεις ὑποδεχομένων, εἰς ταῦτα διὰ τῶν στενῶν ὑπερχεόμενοι καὶ συνωθοῦντες ἀλλήλους φόβῳ πληγῆς καὶ σιδήρου πολεμίων αὑτοὺς διέφθειρον. ὁ δὲ Κάτων (HRR I 95) ἀεὶ μέν τις ἦν ὡς ἔοικε τῶν 2
ἰδίων ἐγκωμίων ἀφειδὴς καὶ τὴν ἄντικρυς μεγαλαυχίαν

28 Liv. 34, 15

[S(UA=)Υ] **1** δ' Υ: τε S || **1.2** ἅρπασμα τάχους γενέσθω Υ || **2** ᾗ Υ: εἰ S || **5** φιρμιανοὶ Υ, cf. p. 304, 24 || **7** ἐσκέδασαν U || **9** μετ' αὐτοῦ τοῦ S: μετὰ τοῦ Υ || **10** οὗτοι S: αὐτοῦ Υ || **11.12** ὀλιγότητος ἅμα καὶ τῆς om. U || **12** ἦγεν S || **15.16** κατεπίμπλασαν ταραχῆς ἅπαντας S: ταραχῆς ἐνεπίμπλασαν ἅπαντα Υ || **21** τὸν ἵππον ὀπίσω Υ || **23** ἀπόρους ὄντας καὶ S

c ὡς ἐπακολούθημα τῆς μεγαλουργίας οὐκ ἔφευγε, πλεῖ-
στον δὲ ταῖς πράξεσι ταύταις ὄγκον περιτέθεικε, καί
φησι τοῖς ἰδοῦσιν αὐτὸν τότε διώκοντα καὶ παίοντα τοὺς
πολεμίους παραστῆναι μηδὲν ὀφείλειν Κάτωνα τῷ δήμῳ
τοσοῦτον ὅσον Κάτωνι τὸν δῆμον, αὐτόν τε Μάνιον τὸν 5
ὕπατον θερμὸν ἀπὸ τῆς νίκης ἔτι θερμῷ περιπλακέντα
πολὺν χρόνον ἀσπάζεσθαι καὶ βοᾶν ὑπὸ χαρᾶς, ὡς οὔτ' ἂν
αὐτὸς οὔθ' ὁ σύμπας δῆμος ἐξισώσειε τὰς ἀμοιβὰς ταῖς
3 Κάτωνος εὐεργεσίαις. μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθὺς εἰς Ῥώ-
μην ἐπέμπετο τῶν ἠγωνισμένων αὐτάγγελος, καὶ διέ- 10
πλευσε μὲν εἰς Βρεντέσιον εὐτυχῶς, μιᾷ δ' ἐκεῖθεν 211 S
d ἡμέρᾳ διελάσας εἰς Τάραντα καὶ τέσσαρας ἄλλας ὁδεύ-
σας, πεμπταῖος εἰς Ῥώμην ἀπὸ θαλάσσης ἀφίκετο καὶ
4 πρῶτος ἀπήγγειλε τὴν νίκην, καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐνέ-
πλησεν εὐφροσύνης καὶ θυσιῶν, φρονήματος δὲ τὸν δῆ- 15
μον, ὡς πάσης γῆς καὶ θαλάττης κρατεῖν δυνάμενον.

15. Τῶν μὲν οὖν πολεμικῶν πράξεων τοῦ Κάτωνος
αὗται σχεδόν εἰσιν ἐλλογιμώταται· τῆς δὲ πολιτείας φαί- 335 L
νεται τὸ περὶ τὰς κατηγορίας καὶ τοὺς ἐλέγχους τῶν
πονηρῶν μόριον οὐ μικρᾶς ἄξιον σπουδῆς ἡγησάμενος. 20
αὐτός τε γὰρ ἐδίωξε πολλούς, καὶ διώκουσιν ἑτέροις
συνηγωνίσατο, καὶ παρεσκεύασεν ὅλως διώκοντας, ὡς
e 2 ἐπὶ Σκιπίωνα τοὺς περὶ Πετίλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἀπ' οἴ-
κου τε μεγάλου καὶ φρονήματος ἀληθινοῦ ποιησάμενον
ὑπὸ πόδας τὰς διαβολὰς μὴ † ἀποκτεῖναι δυνηθεὶς ἀφῆ- 25
κε, Λεύκιον δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ τῶν κατηγόρων
συστὰς καταδίκῃ περιέβαλε χρημάτων πολλῶν πρὸς τὸ
δημόσιον, ἣν οὐκ ἔχων ἐκεῖνος ἀπολύσασθαι καὶ κινδυ-

Cap. 15 cf. Liv. 38, 50 sq.

[S(UA=)Υ] **1** ἔφυγεν S || **3** τοῖς] τοὺς U || **5** κάτων U | δῆμον om. U || **8** ἐξισώσει S || **11** βρεντήσιον S, cf. Crass. 17, 1 v. l. || **11. 12** μιᾷ δ' ἡμέρᾳ διελάσας ἐκεῖθεν Υ || **14** ἀπήγγελλε S || **16** καὶ θαλάσσης A, om. U || **19** τὸ Rei.: τότε || **22** ὡς om. S || **23** πετίλλιον Υ | οἴκου] ὄγκου Unger || **25** ἀποκτεῖναι defendit Till Herm. 81, 440 ἀποκλῖναι Madvig ἀποκναίειν cl. Alc. 25, 1 Kron. κατακρῖναι cl. Gracch. 39, 1 Erbse

νεύων δεθῆναι, μόλις ἐπικλήσει τῶν δημάρχων ἀφείθη. λέγεται δὲ καὶ νεανίσκῳ τινὶ τεθνηκότος πατρὸς ἐχθρὸν 3 ἠτιμωκότι καὶ πορευομένῳ δι' ἀγορᾶς μετὰ τὴν δίκην ἀπαντήσας ὁ Κάτων δεξιώσασθαι καὶ εἰπεῖν, ὅτι ταῦτα 5 χρὴ τοῖς γονεῦσιν ἐναγίζειν, οὐκ ἄρνας οὐδ' ἐρίφους, ἀλλ' ἐχθρῶν δάκρυα καὶ καταδίκας.

Οὐ μὴν οὐδ' αὐτὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ περιῆν ἀθῷος, 4 f ἀλλ' ὅπου τινὰ λαβὴν τοῖς ἐχθροῖς παράσχοι, κρινόμενος καὶ κινδυνεύων διετέλει. λέγεται γὰρ ὀλίγον ἀπολιπούσας 10 τῶν πεντήκοντα φυγεῖν δίκας, μίαν δὲ τὴν τελευταίαν ἓξ ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα γεγονώς· ἐν ᾗ καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, ὡς χαλεπόν ἐστιν ἐν ἄλλοις βεβιωκότα ἀνθρώποις ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. καὶ τοῦτο πέρας οὐκ 5 345 ἐποιήσατο τῶν ἀγώνων, τεσσάρων δ' ἄλλων ἐνιαυτῶν 336 L 212 S διελθόντων Σερουίου Γάλβα κατηγόρησεν, ἐνενήκοντα γε- 15 γονὼς ἔτη. κινδυνεύει γὰρ ὡς ὁ Νέστωρ εἰς τριγονίαν τῷ βίῳ καὶ ταῖς πράξεσι κατελθεῖν· Σκιπίωνι γὰρ ὡς 6 λέλεκται τῷ μεγάλῳ πολλὰ διερεισάμενος ἐν τῇ πολιτείᾳ, διέτεινεν εἰς Σκιπίωνα τὸν νέον, ὃς ἦν ἐκείνου 20 κατὰ ποίησιν υἱωνός, υἱὸς δὲ Παύλου τοῦ Περσέα καὶ Μακεδόνας καταπολεμήσαντος.

16. Τῆς δ' ὑπατείας κατόπιν ἔτεσι δέκα τιμητείαν ὁ a. 185 Κάτων παρήγγειλε. κορυφὴ δέ τίς ἐστι τιμῆς ἁπάσης ἡ ἀρχὴ καὶ τρόπον τινὰ τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις, ἄλλην b 25 τε πολλὴν ἐξουσίαν ἔχουσα καὶ τὴν περὶ τὰ ἤθη καὶ τοὺς βίους ἐξέτασιν. οὔτε γὰρ γάμον οὔτε παιδοποιίαν 2 τινὸς οὔτε δίαιταν οὔτε συμπόσιον ᾤοντο δεῖν ἄκριτον καὶ ἀνεξέταστον, ὡς ἕκαστος ἐπιθυμίας ἔχοι καὶ προαιρέσεως, ἀφεῖσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν τούτοις νομίζοντες

9 Plin. n. h. 7, 100 || Cap. 16 Liv. 39, 40sq. Nep. Cat. 2, 3 al.

[S(UA=)Υ] 3 ἠτιμηκότι Υ || 8 παράσχοι τοῖς ἐχθροῖς Υ || 9 ἀπολειπούσας S || 10 τὴν om. Υ || 15 σερουίου Am.: σερρουίου S σερουιλλίου Υ || 18 διερισάμενος: em. Rei. || 19 ἐκείνῳ Υ || 22 τιμητίαν S, cf. Crass. 13, 1

ἢ ταῖς ὑπαίθροις καὶ πολιτικαῖς πράξεσι τρόπον ἀνδρὸς ἐνορᾶσθαι, φύλακα καὶ σωφρονιστὴν καὶ κολαστὴν τοῦ μηδένα καθ' ἡδονὰς ἐκτρέπεσθαι καὶ παρεκβαίνειν τὸν ἐπιχώριον καὶ συνήθη βίον ᾑροῦντο τῶν καλουμένων
3 *πατρικίων ἕνα καὶ τῶν δημοτικῶν ἕνα. τιμητὰς δὲ τού-* 5
c *τους προσηγόρευον, ἐξουσίαν ἔχοντας ἀφελέσθαι μὲν ἵππον, ἐκβαλεῖν δὲ συγκλήτου τὸν ἀκολάστως βιοῦντα καὶ ἀτάκτως. οὗτοι δὲ καὶ τὰ τιμήματα τῶν οὐσιῶν λαμβάνοντες ἐπεσκόπουν καὶ ταῖς ἀπογραφαῖς τὰ γένη καὶ τὰς ἡλικίας διέκρινον, ἄλλας τε μεγάλας ἔχει δυνάμεις ἡ ἀρχή.* 10
4 *Διὸ καὶ τῷ Κάτωνι πρὸς τὴν παραγγελίαν ἀπήντησαν ἐνιστάμενοι σχεδὸν οἱ γνωριμώτατοι καὶ πρῶτοι τῶν* 337 L *συγκλητικῶν. τοὺς μὲν γὰρ εὐπατρίδας ὁ φθόνος ἐλύπει, παντάπασιν οἰομένους προπηλακίζεσθαι τὴν εὐγένειαν ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχῆς ἀδόξων εἰς τὴν ἄκραν τιμὴν* 15 *καὶ δύναμιν ἀναβιβαζομένων, οἱ δὲ μοχθηρὰ συνειδότες ἑαυτοῖς ἐπιτηδεύματα καὶ τῶν πατρίων ἐκδιαίτησιν ἐθῶν*
d *ἐφοβοῦντο τὴν αὐστηρίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπαραίτητον ἐν* 218 S
5 *ἐξουσίᾳ καὶ χαλεπὴν ἐσομένην. διὸ συμφρονήσαντες καὶ παρασκευάσαντες ἑπτὰ κατῆγον ἐπὶ τὴν παραγγελίαν* 20 *ἀντιπάλους τῷ Κάτωνι, θεραπεύοντας ἐλπίσι χρησταῖς τὸ πλῆθος, ὡς δὴ μαλακῶς καὶ πρὸς ἡδονὴν ἄρχεσθαι*
6 *δεόμενον. τοὐναντίον δ' ὁ Κάτων οὐδεμίαν ἐνδιδοὺς ἐπιείκειαν, ἀλλ' ἄντικρυς ἀπειλῶν τε τοῖς πονηροῖς ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ κεκραγὼς μεγάλου καθαρμοῦ χρῄζειν τὴν* 25 *πόλιν, ἠξίου τοὺς πολλοὺς εἰ σωφρονοῦσι μὴ τὸν ἥδιστον,*
e 7 *ἀλλὰ τὸν σφοδρότατον αἱρεῖσθαι τῶν ἰατρῶν· τοῦτον δ' αὐτὸν εἶναι καὶ τῶν πατρικίων ἕνα Φλάκκον Οὐαλέριον· μετ' ἐκείνου γὰρ οἴεσθαι μόνου τὴν τρυφὴν καὶ*

23 mor. 199b

[S(UA=)Υ] **7** *τὸν* Υ: *τινα* S ‖ **8** *οὐσιῶν* Am.: *θυσιῶν* ‖ **10** *ἡλικίας* Wil. apud Mommsen Staatsr. III 253, 1: *πολιτείας* ‖ **17** *αὑτοῖς* Υ ‖ **18** *ἐν* om. S ‖ **21** *θεραπεύοντες* S ‖ **23** ⟨*εἰς*⟩ *οὐδεμίαν* Rei. ‖ **24** *τε* om. S ‖ **27** *σφοδρώτατον* ante corr. S ‖ **27. 28** *τούτων δὲ αὐτῶν* U ‖ **28** *οὐαλλέριον* Υ (item infra), cf. Publ. 1, 1

τὴν μαλακίαν ὥσπερ ὕδραν τέμνων καὶ ἀποκαίων προὔργου τι ποιήσειν, τῶν δ' ἄλλων ὁρᾶν ἕκαστον ἄρξαι κακῶς βιαζόμενον, ὅτι τοὺς καλῶς ἄρξοντας δέδοικεν. οὕτω δ' ἄρα μέγας ἦν ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλων ἄξιος 8
5 δημαγωγῶν ὁ Ῥωμαίων δῆμος, ὥστε μὴ φοβηθῆναι τὴν ἀνάτασιν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ τοὺς ἡδεῖς ἐκείνους καὶ πρὸς χάριν ἅπαντα ποιήσειν δοκοῦντας ἀπορ-
338 L ρίψας ἑλέσθαι μετὰ τοῦ Κάτωνος τὸν Φλάκκον, ὥσπερ οὐκ αἰτοῦντος ἀρχήν, ἀλλ' ἄρχοντος ἤδη καὶ προστάτ- f
10 τοντος ἀκροώμενος.

17. Προέγραψε μὲν οὖν ὁ Κάτων τῆς συγκλήτου τὸν a. 184 συνάρχοντα καὶ φίλον Λεύκιον Οὐαλέριον Φλάκκον, ἐξέβαλε δὲ τῆς βουλῆς ἄλλους τε συχνοὺς καὶ Λεύκιον Κοΐντιον, ὕπατον μὲν ἑπτὰ πρότερον ἐνιαυτοῖς γεγενημένον, ὃ δ' ἦν a. 192
15 αὐτῷ πρὸς δόξαν ὑπατείας μεῖζον, ἀδελφὸν Τίτου Φλαμινίνου τοῦ καταπολεμήσαντος Φίλιππον. αἰτίαν δὲ τῆς ἐκβο- 2 λῆς ἔσχε τοιαύτην. μειράκιον ἐκ τῆς παιδικῆς ὥρας ἑταιροῦν ἀνειληφὼς ὁ Λεύκιος ἀεὶ περὶ αὐτὸν εἶχε, καὶ συνεπήγετο 346 στρατηγῶν ἐπὶ τιμῆς καὶ δυνάμεως τοσαύτης ὅσην οὐ-
214 S δεὶς εἶχε τῶν πρώτων παρ' αὐτῷ φίλων καὶ οἰκείων.
21 ἐτύγχανε μὲν οὖν ἡγούμενος ὑπατικῆς ἐπαρχίας· ἐν δὲ 3 συμποσίῳ τινὶ τὸ μειράκιον ὥσπερ εἰώθει συγκατακείμενον ἄλλην τε κολακείαν ἐκίνει πρὸς ἄνθρωπον ἐν οἴνῳ ῥᾳδίως ἀγόμενον, καὶ φιλεῖν αὐτὸν οὕτως ἔλεγεν,
25 'ὥστ'' ἔφη 'θέας οὔσης οἴκοι μονομάχων οὐ τεθεαμένος πρότερον ἐξώρμησα πρὸς σέ, καίπερ ἐπιθυμῶν ἰδεῖν ἄνθρωπον σφαττόμενον'. ὁ δὲ Λεύκιος ἀντιφιλοφρονού- 4 μενος, 'ἀλλὰ τούτου γε χάριν' εἶπε 'μή μοι κατάκεισο

11sq. Plut. Tit. 18—19 Liv. 39, 42sq. Cic. Cat. 12, 42 Val. Max. 2, 9, 3. 4, 5, 1

[S(UA=)Υ] **2** ὁρῶν Υ || **2.3** ἄρχαι — ἄρχαντας U || **4** ὡς om. U || **5** ὥστε Υ: ὃς ᾤετο S || **11** προέγραψε Iunt.: προσέγραψε SΥ | τῇ συγκλήτῳ S || **13** κόϊντον: em. Am. || **15** ἀδελφῷ Υ | φλαμινίου: em. Xy.; cf. p. 303, 3 || **20** ἔσχε S || **22** ὥσπερ Υ: ὡς S || **22.23** εἰώθει — κολακείαν mg. add. A || **23** πρὸς τὸν Υ

b *λυπούμενος, ἐγὼ γὰρ ἰάσομαι'. καὶ κελεύσας ἕνα τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακρίτων εἰς τὸ συμπόσιον ἀχθῆναι καὶ τὸν ὑπηρέτην ἔχοντα πέλεκυν παραστῆναι, πάλιν ἠρώτησε τὸν ἐρώμενον εἰ βούλεται τυπτόμενον θεάσασθαι.* 339 L *φήσαντος δὲ βούλεσθαι, προσέταξεν ἀποκόψαι τοῦ ἀν-* 5
5 *θρώπου τὸν τράχηλον. οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι ταῦθ' ἱστοροῦσι, καὶ ὅ γε Κικέρων αὐτὸν τὸν Κάτωνα διηγούμενον ἐν τῷ Περὶ γήρως διαλόγῳ* (12, 42) *πεποίηκεν· ὁ δὲ Λίβιος* (39, 42) *αὐτόμολον εἶναί φησι Γαλάτην τὸν ἀναιρεθέντα, τὸν δὲ Λεύκιον οὐ δι' ὑπηρέτου κτεῖναι τὸν ἄνθρω-* 10 *πον, ἀλλ' αὐτὸν ἰδίᾳ χειρί, καὶ ταῦτ' ἐν λόγῳ γεγράφθαι Κάτωνος.*

c *Ἐκβληθέντος οὖν τοῦ Λευκίου τῆς βουλῆς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ βαρέως φέρων ἐπὶ τὸν δῆμον κατέφυγε καὶ τὴν αἰτίαν ἐκέλευσεν εἰπεῖν τὸν Κάτωνα* 15
6 *τῆς ἐκβολῆς. εἰπόντος δὲ καὶ διηγησαμένου τὸ συμπόσιον, ἐπεχείρει μὲν ὁ Λεύκιος ἀρνεῖσθαι, προκαλουμένου δὲ τοῦ Κάτωνος εἰς ὁρισμὸν ἀνεδύετο. καὶ τότε μὲν ἄξια παθεῖν κατεγνώσθη· θέας δ' οὔσης ἐν θεάτρῳ, τὴν ὑπατικὴν χώραν παρελθὼν καὶ πορρωτάτω που καθε-* 20 *σθεὶς οἶκτον ἔσχε παρὰ τῷ δήμῳ, καὶ βοῶντες ἠνάγκασαν αὐτὸν μετελθεῖν, ὡς ἦν δυνατὸν ἐπανορθούμενοι καὶ*
7 *θεραπεύοντες τὸ γεγενημένον. ἄλλον δὲ βουλῆς ἐξέ-*
d *βαλεν ὑπατεύσειν ἐπίδοξον ὄντα Μανίλιον, ὅτι τὴν αὐτοῦ γυναῖκα μεθ' ἡμέραν ὁρώσης τῆς θυγατρὸς* 215 S *κατεφίλησεν. αὑτῷ δ' ἔφη τὴν γυναῖκα μηδέποτε πλὴν* 25 *βροντῆς μεγάλης γενομένης περιπλακῆναι, καὶ μετὰ παιδιᾶς εἰπεῖν αὐτὸν ὡς μακάριός ἐστι τοῦ Διὸς βροντῶντος.*

23 mor. 139e

[S(UA=)Υ] **3** *παραστῆναι* S: *εἰσαχθῆναι* Υ || **5** *ἀποκόψαι* post *τράχηλον* Υ || **10** *τὸν δὲ* Υ: *καὶ τὸν* S || **11** *ἐν* S: *ἐν τῷ* (i. e. *ἔν τῳ*?) Υ || **15** *κατέφευγε* Υ | *ἐκέλευεν* Υ et e corr. m. 1 S || **16** *δὲ* om. S || **18** *ὁρισμὸν* SU: *ὁρισμὸν* A (*κι* s. s. m. 2, ut vid.) || **24** *μανίλλιον* Υ

18. Ἤνεγκε δέ τινα τῷ Κάτωνι καὶ Λεύκιος ὁ Σκι-
340 L πίωνος ἀδελφὸς ἐπίφθονον αἰτίαν, θριαμβικὸς ἀνὴρ ἀφαι-
ρεθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἵππον· ἔδοξε γὰρ οἷον ἐφυβρίζων
Ἀφρικανῷ Σκιπίωνι τεθνηκότι τοῦτο ποιῆσαι.

5 Τοὺς δὲ πλείστους ἠνίασε μάλιστα τῇ περικοπῇ τῆς 2
πολυτελείας, ἣν ἄντικρυς μὲν ἀφελέσθαι, νενοσηκότων
ἤδη καὶ διεφθαρμένων ὑπ' αὐτῆς τῶν πολλῶν, ἀδύνατον
ἦν, κύκλῳ δὲ περιιὼν ἠνάγκαζεν ἐσθῆτος, ὀχήματος,
κόσμου γυναικείου, σκευῶν τῶν περὶ δίαιταν, ὧν ἑκά- e
10 στου τὸ τίμημα χιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς ὑπερ-
έβαλλεν, ἀποτιμᾶσθαι τὴν ἀξίαν εἰς τὸ δεκαπλάσιον, βου-
λόμενος ἀπὸ μειζόνων τιμημάτων αὐτοῖς μείζονας καὶ
τὰς εἰσφορὰς εἶναι, καὶ προσετίμησε τρεῖς χαλκοῦς πρὸς 3
τοῖς χιλίοις, ὅπως βαρυνόμενοι ταῖς ἐπιβολαῖς, καὶ τοὺς
15 εὐσταλεῖς καὶ λιτοὺς ὁρῶντες ἀπὸ τῶν ἴσων ἐλάττονα
τελοῦντας εἰς τὸ δημόσιον, ἀπαγορεύωσιν. ἦσαν οὖν αὐ-
τῷ χαλεποὶ μὲν οἱ τὰς εἰσφορὰς διὰ τὴν τρυφὴν ὑπο-
μένοντες, χαλεποὶ δ' αὖ πάλιν οἱ τὴν τρυφὴν ἀποτιθέ-
μενοι διὰ τὰς εἰσφοράς. πλούτου γὰρ ἀφαίρεσιν οἱ πολλοὶ 4
20 νομίζουσι τὴν κώλυσιν αὐτοῦ τῆς ἐπιδείξεως· ἐπιδεί- f
κνυσθαι δὲ τοῖς περιττοῖς, οὐ τοῖς ἀναγκαίοις. ὃ δὴ καὶ
μάλιστά φασι τὸν φιλόσοφον Ἀρίστωνα (I p. 89 n. 398
Arn.) θαυμάζειν, ὅτι τοὺς τὰ περιττὰ κεκτημένους μᾶλ-
λον ἡγοῦνται μακαρίους ἢ τοὺς τῶν ἀναγκαίων καὶ χρη-
25 σίμων εὐποροῦντας. Σκόπας δ' ὁ Θεσσαλός, αἰτουμένου 5
τινὸς τῶν φίλων παρ' αὐτοῦ τι τοιοῦτον ὃ μὴ σφόδρα
341 L ἦν χρήσιμον ἐκείνῳ, καὶ λέγοντος ὡς οὐδὲν αἰτεῖ τῶν 347
ἀναγκαίων καὶ χρησίμων, 'καὶ μὴν ἐγὼ τούτοις' εἶπεν
'εὐδαίμων καὶ πλούσιός εἰμι, τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιτ-

Cap. 18 Liv. 39, 44 || 25 mor. 527c

[S(UA=)Υ] 4 τεθνηκότι om. Υ || 10 δραχμὰς χιλίας καὶ πεντακοσίας Υ | ὑπερέβαλεν S || 11 ἀποτιμᾶσθαι SA[m]: ὑποτιμᾶσθαι Υ || 12 καὶ om. S || 13 πρὸς om. Υ || 16 ἀπαγορεύσωσιν Υ || 17 ἐκφορὰς U || 18 δ' αὖ Υ: δὲ S || 22 φησι Υ || 26 τι om. Υ || 28 καὶ χρησίμων om. S || 29 καὶ[2] Υ: καὶ τοῖς S

τοῖς'. οὕτως ὁ τοῦ πλούτου ζῆλος οὐδενὶ πάθει φυσικῷ 216 S
συνημμένος ἐκ τῆς ὀχλώδους καὶ θυραίου δόξης ἐπεισόδιός ἐστιν.

19. *Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν ἐγκαλούντων ἐλάχιστα φροντίζων ὁ Κάτων ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν, ἀποκόπτων μὲν ὀχε-* 5
τοὺς οἳ τὸ παραρρέον δημόσιον ὕδωρ ὑπολαμβάνοντες ἀπῆγον εἰς οἰκίας ἰδίας καὶ κήπους, ἀνατρέπων δὲ καὶ καταβάλλων ὅσα προὔβαινεν εἰς τὸ δημόσιον οἰκοδομήματα, συστέλλων δὲ τοῖς μισθοῖς τὰς ἐργολαβίας, τὰ δὲ
b *τέλη ταῖς πράσεσιν ἐπὶ τὰς ἐσχάτας ἐλαύνων τιμάς.* 10
2 *ἀφ' ὧν αὐτῷ πολὺ συνήχθη μῖσος. οἱ δὲ περὶ τὸν Τίτον συστάντες ἐπ' αὐτὸν ἔν τε τῇ βουλῇ τὰς γεγενημένας ἐκδόσεις καὶ μισθώσεις τῶν ἱερῶν καὶ δημοσίων ἔργων ἔλυσαν ὡς γεγενημένας ἀλυσιτελῶς, καὶ τῶν δημάρχων τοὺς θρασυτάτους παρώξυναν ἐν δήμῳ προσκαλέσασθαι* 15
3 *τὸν Κάτωνα καὶ ζημιῶσαι δυσὶ ταλάντοις. πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν τῆς βασιλικῆς κατασκευὴν ἠναντιώθησαν, ἣν ἐκεῖνος ἐκ χρημάτων κοινῶν ὑπὸ τὸ βουλευτήριον τῇ ἀγορᾷ παρέβαλε καὶ Πορκίαν βασιλικὴν προσηγόρευσεν.*
4 *Φαίνεται δὲ θαυμαστῶς ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὴν τι-* 20
c *μητείαν ὁ δῆμος. ἀνδριάντα γοῦν ἀναθεὶς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑγιείας ἐπέγραψεν οὐ τὰς στρατηγίας οὐδὲ τὸν θρίαμβον τοῦ Κάτωνος, ἀλλ' ὡς ἄν τις μεταφράσειε τὴν ἐπιγραφήν, 'ὅτι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν ἐγκεκλιμένην καὶ ῥέπουσαν ἐπὶ τὸ χεῖρον τιμητὴς γενόμενος χρη-* 342 L
σταῖς ἀγωγαῖς καὶ σώφροσιν ἐθισμοῖς καὶ διδασκαλίαις 26
5 *εἰς ὀρθὸν αὖθις ἀποκατέστησε'. καίτοι πρότερον αὐτὸς κατεγέλα τῶν ἀγαπώντων τὰ τοιαῦτα, καὶ λανθάνειν αὐτοὺς ἔλεγεν ἐπὶ χαλκέων καὶ ζωγράφων ἔργοις μέγα*

Cap. 19 Liv. 39, 44 || 16 Plut. Cat. min. 5, 1 de vir. ill. 47, 5

[S(UA=)Υ] **2** *ἐπεισόδδιόν* S || **6** *οἷς* Υ | *παραρρέον* om. S || **7** *ὑπῆγον* Υ | *ἰδίους* S || **8** *εἰς τὸ δημόσιον* om. S || **10** *ἐλαύνων* Υ: *ἐνδύνων* S || **11** *πολὺς συνήχθη μισθὸς* Υ || **15** *παρώξυνον* Υ | *προκαλέσασθαι* S, cf. Till, Herm. 81, 440 sqq. || 19 *πορκία βασιλικὴ προσηγορεύθη* S, cf. Liv. || **22** *ὑγιείας* S: *ὑπατείας* Υ || **24** *γραφὴν* S || 25 *ἐπὶ τὰ χείρω* Υ || **27** *αὐτοῖς* ante corr. U

φρονοῦντας, αὐτοῦ δὲ καλλίστας εἰκόνας ἐν ταῖς ψυχαῖς
περιφέρειν τοὺς πολίτας· πρὸς δὲ τοὺς θαυμάζοντας, ὅτι 6
πολλῶν ἀδόξων ἀνδριάντας ἐχόντων ἐκεῖνος οὐκ ἔχει, d
217 S 'μᾶλλον γάρ' ἔφη 'βούλομαι ζητεῖσθαι, διὰ τί μου ἀν-
5 δριὰς οὐ κεῖται ἢ διὰ τί κεῖται'. τὸ δ' ὅλον οὐδ' ἐπαι-
νούμενον ἠξίου τὸν ἀγαθὸν πολίτην ὑπομένειν, εἰ μὴ
τοῦτο χρησίμως γίνοιτο τῷ κοινῷ. καί⟨τοι⟩ πλεῖστα 7
πάντων ἑαυτὸν ἐγκεκωμίακεν, ὅς γε καὶ τοὺς ἁμαρτά-
νοντάς τι περὶ τὸν βίον, εἶτ' ἐλεγχομένους λέγειν φησίν,
10 ὡς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν αὐτοῖς· οὐ γάρ Κάτωνές εἰσι·
καὶ τοὺς ἔνια μιμεῖσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραττομένων οὐκ
ἐμμελῶς ἐπιχειροῦντας ἐπαριστέρους καλεῖσθαι Κάτω-
νας· ἀφορᾶν δὲ τὴν βουλὴν πρὸς αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπισφα- e
λεστάτοις καιροῖς ὥσπερ ἐν πλῷ πρὸς κυβερνήτην, καὶ
15 πολλάκις μὴ παρόντος ὑπερτίθεσθαι τὰ πλείστης ἄξια
σπουδῆς. ἃ δὴ παρὰ τῶν ἄλλων αὐτῷ μαρτυρεῖται· μέγα 8
γὰρ ἔσχεν ἐν τῇ πόλει καὶ διὰ τὸν βίον καὶ διὰ τὸν λόγον
καὶ διὰ τὸ γῆρας ἀξίωμα.

20. Γέγονε δὲ καὶ πατὴρ ἀγαθὸς καὶ περὶ γυναῖκα
20 χρηστὸς ἀνὴρ καὶ χρηματιστὴς οὐκ εὐκαταφρόνητος οὐδ'
ὡς τι μικρὸν ἢ φαῦλον ἐν παρέργῳ μεταχειρισάμενος
343 L τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν. ὅθεν οἶμαι δεῖν καὶ περὶ τού-
των ὅσα καλῶς ἔχει διελθεῖν. γυναῖκα μὲν γὰρ εὐγενε- 2 f
στέραν ἢ πλουσιωτέραν ἔγημεν, ἡγούμενος ὁμοίως μὲν
25 ἀμφοτέρας ἔχειν βάρος καὶ φρόνημα, τὰς δὲ γενναίας
αἰδουμένας τὰ αἰσχρὰ μᾶλλον ὑπηκόους εἶναι πρὸς τὰ
καλὰ τοῖς γεγαμηκόσι. τὸν δὲ τύπτοντα γαμετὴν ἢ παῖδα 3
τοῖς ἁγιωτάτοις ἔλεγεν ἱεροῖς προσφέρειν τὰς χεῖρας.
ἐν ἐπαίνῳ δὲ μείζονι τίθεσθαι τὸ γαμέτην ἀγαθὸν ἢ τὸ

2 mor. 198e 820b Amm. Marc. 14, 6, 8

[S(UA=)Υ] 1 δὲ Υ: τε S ‖ 7 γίγνοιτο Υ | καίτοι Blass: καί, cf. p. 330, 11 ‖ 9 περὶ S: παρὰ Υ ‖ 15. 16 τὰ πλεῖστα τῆς ἀξίας σπουδῆς S ‖ 22 οἴομαι Υ ‖ 23 ὅσα Υ: ὡς S | διεξελθεῖν Υ | γὰρ S: οὖν Υ ‖ 29 μείζονι om. S | τὸν γαμέτη S | τὸ² Υ: τῷ S

μέγαν εἶναι συγκλητικόν· ἐπεὶ καὶ Σωκράτους οὐδὲν
ἄλλο θαυμάζειν τοῦ παλαιοῦ πλὴν ὅτι γυναικὶ χαλεπῇ
καὶ παισὶν ἀποπλήκτοις χρώμενος ἐπιεικῶς καὶ πρᾴως
4 διετέλεσε. γενομένου δὲ τοῦ παιδὸς οὐδὲν ἦν ἔργον οὕ-
348 τως ἀναγκαῖον, εἰ μή τι δημόσιον, ὡς μὴ παρεῖναι τῇ 5
5 γυναικὶ λουούσῃ καὶ σπαργανούσῃ τὸ βρέφος. αὐτὴ γὰρ
ἔτρεφεν ἰδίῳ γάλακτι· πολλάκις δὲ καὶ τὰ τῶν δούλων 218 S
παιδάρια τῷ μαστῷ προσιεμένη, κατεσκεύαζεν εὔνοιαν
ἐκ τῆς συντροφίας πρὸς τὸν υἱόν. ἐπεὶ δ' ἤρξατο συν-
ιέναι, παραλαβὼν αὐτὸς ἐδίδασκε γράμματα. καίτοι χα- 10
ρίεντα δοῦλον εἶχε γραμματιστὴν ὄνομα Χίλωνα, πολ-
6 λοὺς διδάσκοντα παῖδας· οὐκ ἠξίου δὲ τὸν υἱόν, ὥς φησιν
αὐτός, ὑπὸ δούλου κακῶς ἀκούειν ἢ τοῦ ὠτὸς ἀνατείνε-
σθαι μανθάνοντα βράδιον, οὐδέ γε μαθήματος τηλικού-
b του [τῷ]δούλῳ χάριν ὀφείλειν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἦν γραμματι- 15
στής, αὐτὸς δὲ νομοδιδάκτης, αὐτὸς δὲ γυμναστής, οὐ
μόνον ἀκοντίζειν οὐδ' ὁπλομαχεῖν οὐδ' ἱππεύειν διδά-
σκων τὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ πὺξ παίειν καὶ καῦμα
καὶ ψῦχος ἀνέχεσθαι καὶ τὰ δινώδη καὶ τραχύνοντα τοῦ 344 L
7 ποταμοῦ διανηχόμενον ἀποβιάζεσθαι. καὶ τὰς ἱστορίας 20
δὲ συγγράψαι φησὶν αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ καὶ μεγάλοις γράμ-
μασιν, ὅπως οἴκοθεν ὑπάρχοι τῷ παιδὶ πρὸς ἐμπειρίαν
τῶν παλαιῶν καὶ πατρίων ὠφελεῖσθαι· τὰ δ' αἰσχρὰ τῶν
ῥημάτων οὐχ ἧττον ἐξευλαβεῖσθαι τοῦ παιδὸς παρόντος
ἢ τῶν ἱερῶν παρθένων ἃς Ἑστιάδας καλοῦσι· συλλούσα- 25
c 8 σθαι δὲ μηδέποτε. καὶ τοῦτο κοινὸν ἔοικε Ῥωμαίων
ἔθος εἶναι· καὶ γὰρ πενθεροὶ γαμβροῖς ἐφυλάττοντο συλ-
λούεσθαι, δυσωπούμενοι τὴν ἀποκάλυψιν καὶ γύμνωσιν.
εἶτα μέντοι παρ' Ἑλλήνων τὸ γυμνοῦσθαι μαθόντες, αὐ-
τοὶ πάλιν τοῦ καὶ μετὰ γυναικῶν τοῦτο πράσσειν ἀνα- 30

26 Cic. off. 1, 35, 129

[S(UA=)Υ] 6 τὸ βρέφος καὶ σπαργανούσῃ Υ || 8 κατεσκεύασεν Υ || 10 γράμματα om. S || 14 ῥάιδιον S || 15 δούλῳ Hercher: τῷ δούλῳ Υ, om. S || 19 δεινώδη S || 20 νηχόμενον Υ || 22 ὑπάρχῃ Υ || 23 πατρωίων S || 24 εὐλαβεῖσθαι Υ || 27 πενθεροὶ γαμβροῖς Sint.: πενθεροῖς γαμβροὶ

πεπλήκασι τοὺς Ἕλληνας. οὕτω δὲ καλὸν ἔργον εἰς 9
ἀρετὴν τῷ Κάτωνι πλάττοντι καὶ δημιουργοῦντι τὸν
υἱόν, ἐπεὶ τὰ τῆς προθυμίας ἦν ἄμεμπτα καὶ δι' εὐφυΐαν
ὑπήκουεν ἡ ψυχή, τὸ δὲ σῶμα μαλακώτερον ἐφαίνετο
5 τοῦ πονεῖν, ἐπανῆκεν αὐτῷ τὸ σύντονον ἄγαν καὶ κεκο-
λασμένον τῆς διαίτης. ὁ δὲ καίπερ οὕτως ἔχων ἀνὴρ d 10
ἀγαθὸς ἦν ἐν ταῖς στρατείαις, καὶ τὴν πρὸς Περσέα
μάχην ἠγωνίσατο λαμπρῶς Παύλου στρατηγοῦντος. εἶτα a. 168
219 S μέντοι τοῦ ξίφους ἐκκρουσθέντος ὑπὸ πληγῆς ἢ δι' ὑγρό-
10 τητα τῆς χειρὸς ἐξολισθόντος, ἀχθεσθεὶς τρέπεται πρός
τινας τῶν συνήθων, καὶ παραλαβὼν ἐκείνους αὖθις εἰς
τοὺς πολεμίους ἐνέβαλε. πολλῷ δ' ἀγῶνι καὶ βίᾳ μεγάλῃ 11
345 L διαφωτίσας τὸν τόπον, ἀνεῦρε μόγις ἐν πολλοῖς σάγμα-
σιν ὅπλων καὶ σώμασι νεκρῶν ὁμοῦ φίλων τε καὶ πολε-
15 μίων κατασεσωρευμένων. ἐφ' ᾧ καὶ Παῦλος ὁ στρατηγὸς
ἠγάσθη τὸ μειράκιον, καὶ Κάτωνος αὐτοῦ φέρεταί τις
ἐπιστολὴ πρὸς τὸν υἱόν, ὑπερφυῶς ἐπαινοῦντος τὴν περὶ e
τὸ ξίφος φιλοτιμίαν αὐτοῦ καὶ σπουδήν. ὕστερον δὲ καὶ 12
Παύλου θυγατέρα Τερτίαν ἔγημεν ὁ νεανίας, ἀδελφὴν
20 Σκιπίωνος, οὐχ ἧττον ἤδη δι' αὐτὸν ἢ τὸν πατέρα κατα-
μειγνύμενος εἰς γένος τηλικοῦτον. ἡ μὲν οὖν περὶ τὸν
υἱὸν ἐπιμέλεια τοῦ Κάτωνος ἄξιον ἔσχε τέλος.

21. Οἰκέτας δὲ πολλοὺς ἐκτᾶτο, τῶν αἰχμαλώτων
ὠνούμενος μάλιστα τοὺς μικροὺς καὶ δυναμένους ἔτι
25 τροφὴν καὶ παίδευσιν ὡς σκύλακας ἢ πώλους ἐνεγκεῖν.
τούτων οὐδεὶς ἦλθεν εἰς οἰκίαν ἑτέραν, εἰ μὴ πέμψαν-
τος αὐτοῦ Κάτωνος ἢ τῆς γυναικός. ὁ δ' ἐρωτηθεὶς τί f

6sq. Plut. Aem. P. 21

[S(UA=) Υ] 1 *καλὸν ἔργον* del. Cor. Sch. || 2 *κάτωνι καὶ πράττοντι* S || 3 *ἄμεμπτα ἦν* Υ || 5 *ἐπανῆκεν* SU: *ὑπανῆκεν* e corr. A (*ὑπ* in ras.) || 9 *ἢ* S: *καὶ* Υ || 10 *ἐξολισθέντος*: em. Rei. || 13 *ἀνεῦρεν* ⟨*αὐτὸ*⟩ Zie. (*εὗρε* Υ) | *μόλις* Υ | 13. 14 *σάγμασιν ὅπλων καὶ* om. S || 14 *σώμασι*] *πτώμασι* Held cl. Aem. P. 21 || 15 *κατασεσωρευμένον* Rei. || 21 *περὶ αὐτὸν τὸν* S || 22 *τοῦ κάτωνος ἐπιμέλεια τέλος ἄξιον ἔσχεν* Υ || 26 *ἦλθεν* S: *εἰσῆλθεν* Υ

2 *πράττοι Κάτων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλὴν ἀγνοεῖν. ἔδει δ' ἢ πράττειν τι τῶν ἀναγκαίων οἴκοι τὸν δοῦλον ἢ καθεύδειν, καὶ σφόδρα τοῖς κοιμωμένοις ὁ Κάτων ἔχαιρε, πρᾳοτέρους τε τῶν ἐγρηγορότων νομίζων καὶ πρὸς ὁτιοῦν βελτίονας χρῆσθαι τῶν δεομένων ὕπνου τοὺς ἀπο-* 5
3 *λελαυκότας. οἰόμενος δὲ τὰ μέγιστα ῥᾳδιουργεῖν ἀφροδισίων ἕνεκα τοὺς δούλους, ἔταξεν ὡρισμένου νομίσματος ὁμιλεῖν ταῖς θεραπαινίσιν, ἑτέρᾳ δὲ γυναικὶ μηδένα πλησιάζειν.*

349 *Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν ἔτι πένης ὢν καὶ στρατευόμενος,* 10 *πρὸς οὐδὲν ἐδυσκόλαινε τῶν περὶ δίαιταν, ἀλλ' αἴσχιστον ἀπέφαινε διὰ γαστέρα πρὸς οἰκέτην ζυγομαχεῖν.*
4 *ὕστερον δὲ τῶν πραγμάτων ἐπιδιδόντων ποιούμενος* 346 L *ἑστιάσεις φίλων καὶ συναρχόντων, ἐκόλαζεν εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον ἱμάντι τοὺς ἀμελέστερον ὑπουργήσαντας ὁτι-* 220 S *οῦν ἢ σκευάσαντας. ἀεὶ δέ τινα τοὺς δούλους ἐμηχανᾶτο* 15 *στάσιν ἔχειν καὶ διαφορὰν πρὸς ἀλλήλους, ὑπονοῶν τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν καὶ δεδοικώς. τοὺς δ' ἄξιον εἰργάσθαι τι θανάτου δόξαντας ἐδικαίου κριθέντας ἐν τοῖς οἰκέταις πᾶσιν ἀποθνήσκειν, εἰ καταγνωσθεῖεν.* 20

b 5 *Ἁπτόμενος δὲ συντονώτερον πορισμοῦ, τὴν μὲν γεωργίαν ἡγεῖτο μᾶλλον διαγωγὴν ἢ πρόσοδον, εἰς δ' ἀσφαλῆ πράγματα καὶ βέβαια κατατιθέμενος τὰς ἀφορμάς, ἐκτᾶτο λίμνας, ὕδατα θερμά, τόπους κναφεῦσιν ἀνειμένους, ἔργα πίσσια, χώραν ἔχουσαν αὐτοφυεῖς νομὰς καὶ ὕλας,* 25 *ἀφ' ὧν αὐτῷ χρήματα προσῄει πολλὰ μηδ' ὑπὸ τοῦ*
6 *Διός, ὥς φησιν αὐτός, βλαβῆναι δυναμένων. ἐχρήσατο δὲ καὶ τῷ διαβεβλημένῳ μάλιστα τῶν δανεισμῶν ⟨τῷ⟩ ἐπὶ ναυτικοῖς τὸν τρόπον τοῦτον. ἐκέλευε τοὺς δανειζομένους ἐπὶ κοινωνίᾳ πολλοὺς παρακαλεῖν· γενομένων δὲ* 30

[S(UA=)Υ] **1** *πράττει* Υ | *ἀπεκρίνετο* Cor. || **3. 4** *ἔχαιρεν ῥαοτέρους* S || **11** *ἐδυσκόλανε* S || **16. 17** *στάσιν ἔχειν τοὺς δούλους ἐμηχανᾶτο* Υ || **18** *αὐτῶν* om. Υ | *ἐργάσασθαι* S || **20** *ἀποθνήσκειν* del. Madvig || **21** *συντονωτέρου* S || **22** *μᾶλλον ἡγεῖτο* Υ || **24** *γναφεῦσιν* Υ, cf. Cic. 1, 2 || **25** *ἔργα πίσσια* S: *ἐργατησίαν* Υ || **28** ⟨*τῷ*⟩ Sint.

πεντήκοντα καὶ πλοίων τοσούτων, αὐτὸς εἶχε μίαν με- c
ρίδα διὰ Κουϊντίωνος ἀπελευθέρου, τοῖς δανειζομένοις
συμπραγματευομένου καὶ συμπλέοντος. ἦν οὖν οὐκ εἰς 7
ἅπαν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' εἰς μέρος μικρὸν ἐπὶ κέρδεσι με-
5 γάλοις. ἐδίδου δὲ καὶ τῶν οἰκετῶν τοῖς βουλομένοις
ἀργύριον· οἱ δ' ἐωνοῦντο παῖδας, εἶτα τούτους ἀσκή-
σαντες καὶ διδάξαντες ἀναλώμασι τοῦ Κάτωνος μετ'
ἐνιαυτὸν ἀπεδίδοντο. πολλοὺς δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ Κάτων, 8
347 L ὅσην ὁ πλείστην διδοὺς ἐωνεῖτο τιμὴν ὑπολογιζόμενος.
10 προτρέπων δὲ τὸν υἱὸν ἐπὶ ταῦτα, φησὶν οὐκ ἀνδρός,
ἀλλὰ χήρας γυναικὸς εἶναι τὸ μειῶσαί τι τῶν ὑπαρχόν-
των. ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον τοῦ Κάτωνος, ὅτι θαυ- d
μαστὸν ἄνδρα καὶ θεῖον εἰπεῖν ἐτόλμησε πρὸς δόξαν, ὃς
ἀπολείπει πλέον ἐν τοῖς λόγοις ὃ προσέθηκεν οὗ παρέ-
15 λαβεν.

22. Ἤδη δὲ γέροντος αὐτοῦ γεγονότος, πρέσβεις Ἀθή-
νηθεν ἧκον εἰς Ῥώμην οἱ περὶ Καρνεάδην τὸν Ἀκαδη- a. 155
221 S μαϊκὸν καὶ Διογένη τὸν Στωικὸν φιλόσοφοι, καταδίκην
τινὰ παραιτησόμενοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἐρή-
20 μην ὦφλον Ὠρωπίων μὲν διωξάντων, Σικυωνίων δὲ
καταψηφισαμένων, τίμημα ταλάντων πεντακοσίων ἔχου-
σαν. εὐθὺς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεανίσκων ἐπὶ 2
τοὺς ἄνδρας ἵεντο καὶ συνῆσαν, ἀκροώμενοι καὶ θαυ-
μάζοντες αὐτούς. μάλιστα δ' ἡ Καρνεάδου χάρις, ἧς e
25 δύναμίς τ' ⟨ἦν⟩ πλείστη καὶ δόξα τῆς δυνάμεως οὐκ
ἀποδέουσα, μεγάλων ἐπιλαμβανομένη καὶ φιλανθρώπων
ἀκροατηρίων ὡς πνεῦμα τὴν πόλιν ἠχῆς ἐνέπλησε, καὶ 3
λόγος κατεῖχεν, ὡς ἀνὴρ Ἕλλην εἰς ἔκπληξιν ὑπερφυὴς
πάντα κηλῶν καὶ χειρούμενος ἔρωτα δεινὸν ἐμβέβληκε

Cap. 22 Gell. 6, 14, 8–10 cf. Paus. 7, 11, 4

[S(UA=)Υ] 3 οὖν Zie.: δ' οὖν Υ δ' S ‖ 6 δ' ἐωνοῦντο Sint.: δ' ὠνοῦντο ‖ 9 ὁ om. S ‖ 16 αὐτοῦ γέροντος Υ ‖ 17 ἧκον S: ἦλθον Υ, cf. Ages. 22, 4 ‖ 18 διογένην A | φιλόσοφον: em. Rei. (tuetur Garzya) ‖ 23 ἵεντο S ‖ 24 ἧς A (ς fort. postea additum): ἡ SU ‖ 25 ἦν add. Zie. (post Madvigii ἧς ⟨ἦν⟩) ‖ 26 ἐπιλαβομένη Υ ‖ 27 ἠχῆς Υ: ἤχησε καὶ S

τοῖς νέοις, ὑφ' οὗ τῶν ἄλλων ἡδονῶν καὶ διατριβῶν
4 ἐκπεσόντες ἐνθουσιῶσι περὶ φιλοσοφίαν. ταῦτα τοῖς μὲν
ἄλλοις ἤρεσκε Ῥωμαίοις γινόμενα, καὶ τὰ μειράκια παι-
f δείας Ἑλληνικῆς μεταλαμβάνοντα καὶ συνόντα θαυμα-
5 ζομένοις ἀνδράσιν ἡδέως ἑώρων· ὁ δὲ Κάτων ἐξ ἀρχῆς 5
τε τοῦ ζήλου τῶν λόγων παραρρέοντος εἰς τὴν πόλιν 348 L
ἤχθετο, φοβούμενος μὴ τὸ φιλότιμον ἐνταῦθα τρέψαντες
οἱ νέοι τὴν ἐπὶ τῷ λέγειν δόξαν ἀγαπήσωσι μᾶλλον τῆς
ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῶν στρατειῶν· ἐπεὶ δὲ προὔβαινεν
ἡ δόξα τῶν φιλοσόφων ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς πρώτους 10
λόγους αὐτῶν πρὸς τὴν σύγκλητον ἀνὴρ ἐπιφανὴς σπου-
δάσας αὐτὸς καὶ δεηθεὶς ἡρμήνευσε Γάιος Ἀκίλιος, ἔγνω
350 μετ' εὐπρεπείας ἀποδιοπομπήσασθαι τοὺς φιλοσόφους
6 πάντας ἐκ τῆς πόλεως, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον
ἐμέμψατο τοῖς ἄρχουσιν, ὅτι πρεσβεία κάθηται πολὺν 15
χρόνον ἄπρακτος ἀνδρῶν, οἳ περὶ παντὸς οὗ βούλοιντο
7 ῥᾳδίως πείθειν δύνανται· δεῖν οὖν τὴν ταχίστην γνῶναί
τι καὶ ψηφίσασθαι περὶ τῆς πρεσβείας, ὅπως οὗτοι μὲν
ἐπὶ τὰς σχολὰς τραπόμενοι διαλέγωνται παισὶν Ἑλλή- 222 S
νων, οἱ δὲ Ῥωμαίων νέοι τῶν νόμων καὶ τῶν ἀρχόντων 20
ὡς πρότερον ἀκούωσι.

23. Ταῦτα δ' οὐχ (ὡς ἔνιοι νομίζουσι) Καρνεάδῃ
δυσχεράνας ἔπραξεν, ἀλλ' ὅλως φιλοσοφίᾳ προσκεκρου-
κώς, καὶ πᾶσαν Ἑλληνικὴν μοῦσαν καὶ παιδείαν ὑπὸ
b φιλοτιμίας προπηλακίζων, ὅς γε καὶ Σωκράτη φησὶ λά- 25
λον γενόμενον καὶ βίαιον ἐπιχειρεῖν, ᾧ τρόπῳ δυνατὸς
ἦν, τυραννεῖν τῆς πατρίδος, καταλύοντα τὰ ἔθη καὶ πρὸς
ἐναντίας τοῖς νόμοις δόξας ἕλκοντα καὶ μεθιστάντα τοὺς
2 πολίτας. τὴν δ' Ἰσοκράτους διατριβὴν ἐπισκώπτων, γη-
ρᾶν φησι παρ' αὐτῷ τοὺς μαθητάς, ὡς ἐν Ἅιδου παρὰ 30

14 Plin. n. h. 7, 112

[S(UA=)Υ] **3** ἤρεσε Υ | γιγνόμενα Υ || **11** αὐτῶ S | πρὸς τὴν σύγκλητον ἀνὴρ S: ἀνὴρ εἰς τὴν σύγκλητον Υ || **14** ἅπαν-τας Υ || **25** σωκράτη A || **26** καὶ βίαιον γενόμενον Υ | δυνατὸν Υ || **29** τὴν δὲ σωκράτους S

Μίνῳ χρησομένους ταῖς τέχναις καὶ δίκας ἐροῦντας. τὸν δὲ παῖδα διαβάλλων πρὸς τὰ Ἑλληνικά, φωνῇ κέχρηται
349 L θρασυτέρᾳ τοῦ γήρως, οἷον ἀποθεσπίζων καὶ προμαντεύων ὡς ἀπολοῦσι Ῥωμαῖοι τὰ πράγματα, γραμμάτων
5 Ἑλληνικῶν ἀναπλησθέντες. ἀλλὰ ταύτην μὲν αὐτοῦ τὴν 3 c δυσφημίαν ὁ χρόνος ἀποδείκνυσι κενήν, ἐν ᾧ τοῖς τε πράγμασιν ἡ πόλις ἤρθη μεγίστη, καὶ πρὸς Ἑλληνικὰ μαθήματα καὶ παιδείαν ἅπασαν ἔσχεν οἰκείως.

Ὁ δ' οὐ μόνον ἀπηχθάνετο τοῖς φιλοσοφοῦσιν Ἑλ-
10 λήνων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰατρεύοντας ἐν Ῥώμῃ δι' ὑποψίας εἶχε, καὶ τὸν Ἱπποκράτους λόγον (IX p. 316 L.) ὡς ἔοι- 4 κεν ἀκηκοώς, ὃν εἶπε τοῦ μεγάλου βασιλέως καλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ πολλοῖς τισι ταλάντοις, οὐκ ἄν ποτε βαρβάροις Ἑλλήνων πολεμίοις ἑαυτὸν παρασχεῖν, ἔλεγε κοινὸν
15 ὅρκον εἶναι τοῦτον ἰατρῶν ἁπάντων, καὶ παρεκελεύετο φυλάττεσθαι τῷ παιδὶ πάντας· αὐτῷ δὲ γεγραμμένον 5 d ὑπόμνημα εἶναι, καὶ πρὸς τοῦτο θεραπεύειν καὶ διαιτᾶν τοὺς νοσοῦντας οἴκοι, νῆστιν μὲν οὐδέποτε διατηρῶν οὐδένα, τρέφων δὲ λαχάνοις καὶ σαρκιδίοις νήσσης ἢ φαβὸς
20 ἢ λαγώ· καὶ γὰρ τοῦτο⟨ν⟩ κοῦφον εἶναι καὶ πρόσφορον 6 ἀσθενοῦσι, πλὴν ὅτι πολλὰ συμβαίνει τοῖς φαγοῦσιν ἐνυ-
223 S πνιάζεσθαι· τοιαύτῃ δὲ θεραπείᾳ καὶ διαίτῃ χρώμενος ὑγιαίνειν μὲν αὐτός, ὑγιαίνοντας δὲ τοὺς αὐτοῦ διαφυλάττειν.

25 24. Καὶ περί γε τοῦτο φαίνεται γεγονὼς οὐκ ἀνεμέσητος· καὶ γὰρ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ἀπέβαλεν. αὐτὸς δὲ τῷ σώματι πρὸς εὐεξίαν καὶ ῥώμην ἀσφαλῶς e
350 L πεπηγὼς ἐπὶ πλεῖστον ἀντεῖχεν, ὥστε καὶ γυναικὶ πρεσβύτης ὢν σφόδρα πλησιάζειν, καὶ γῆμαι γάμον οὐ καθ'

11 Cato fr. p. 77 Jordan = Plin. n. h. 29, 14 || 20 Diomed. p. 362 Keil = p. 78 Jordan

[S(UA=)Υ] 6 τε om. Υ || 11. 12 ὡς ἔοικεν ἀκηκοὼς λόγον Υ || 12 μεγάλου om. Υ || 16 παιδὶ Υ: διὸ S || 17 καὶ[1] B (Rei.): καὶ τοῖς SΥ || 19 καὶ Υ: ἢ S || 19. 20 φοβοσηλάτω S: φάσσης ἢ λαγὼ Υ || 20 τοῦτον Hercher cl. Diomede: τοῦτο || 21 συμφαίνει S || 23 ὑγιανεῖ S | ἑαυτοῦ Υ | διαφυλάττει S || 28 καὶ om. Υ

2 ἡλικίαν ἐκ τοιαύτης προφάσεως. ἀποβαλὼν τὴν γυναῖκα τῷ μὲν υἱῷ Παύλου θυγατέρα, Σκιπίωνος δ' ἀδελφήν, ἠγάγετο πρὸς γάμον, αὐτὸς δὲ χηρεύων ἐχρῆτο παιδίσκῃ, κρύφα φοιτώσῃ πρὸς αὐτόν. ἦν οὖν ἐν οἰκίᾳ μικρᾷ νύμφην ἐχούσῃ τοῦ πράγματος αἴσθησις, καί ποτε 5 τοῦ γυναίου θρασύτερον παρασοβῆσαι παρὰ τὸ δωμάτιον δόξαντος, ὁ νεανίας εἶπε μὲν οὐδέν, ἐμβλέψας δέ πως f 3 πικρότερον καὶ διατραπεὶς οὐκ ἔλαθε τὸν πρεσβύτην. ὡς οὖν ἔγνω τὸ πρᾶγμα δυσχεραινόμενον ὑπ' αὐτῶν, οὐδὲν ἐγκαλέσας οὐδὲ μεμψάμενος, ἀλλὰ καταβαίνων ὥσπερ 10 εἰώθει μετὰ φίλων εἰς ἀγοράν, Σαλώνιόν τινα τῶν ὑπογεγραμματευκότων αὐτῷ παρόντα καὶ συμπροπέμποντα μεγάλῃ φωνῇ προσαγορεύσας ἠρώτησεν, εἰ τὸ θυγάτριον 4 συνήρμοκε νυμφίῳ. τοῦ δ' ἀνθρώπου φήσαντος ὡς οὐδὲ 351 μέλλει μὴ πρότερον ἐκείνῳ κοινωσάμενος, 'καὶ μὴν ἐγώ 15 σοι' φησίν 'εὕρηκα κηδεστὴν ἐπιτήδειον, εἰ μὴ νὴ Δία τὰ τῆς ἡλικίας δυσχεραίνοιτο· τἆλλα γὰρ οὐ μεμπτός 5 ἐστι, σφόδρα δὲ πρεσβύτης'. ὡς οὖν ὁ Σαλώνιος αὐτὸν ἐκέλευε ταῦτα φροντίζειν καὶ διδόναι τὴν κόρην ᾧ προαιρεῖται, πελάτιν τ' οὖσαν αὐτοῦ καὶ δεομένην τῆς ἐκεί- 20 νου κηδεμονίας, οὐδεμίαν ὁ Κάτων ἀναβολὴν ποιησάμε- 6 νος αὐτὸς ἔφη τὴν παρθένον αἰτεῖν αὑτῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς εἰκὸς ὁ λόγος ἐξέπληξε τὸν ἄνθρωπον, πόρρω μὲν γάμου τὸν Κάτωνα, πόρρω δ' αὑτὸν οἰκίας ὑπατικῆς καὶ θριαμβικῶν κηδευμάτων τιθέμενον· σπουδῇ δὲ χρώ- 25 b μενον ὁρῶν τὸν Κάτωνα, ἅσμενος ἐδέξατο, καὶ κατα- 351 L 224 S 7 βάντες εὐθὺς εἰς ἀγορὰν ἐποιοῦντο τὴν ἐγγύην. πραττομένου δὲ τοῦ γάμου, παραλαβὼν τοὺς ἐπιτηδείους ὁ υἱὸς τοῦ Κάτωνος ἠρώτησε τὸν πατέρα, μή τι μεμφόμενος ἢ λελυπημένος ὑπ' αὐτοῦ μητρυιὰν ἐπάγεται. ὁ δὲ Κάτων 30 ἀναβοήσας 'εὐφήμησον' εἶπεν 'ὦ παῖ· πάντα γὰρ ἀγα-

[S(UA=)Υ] 2 θυγατέραν U || 3 χορεύων U || 7 πως om. Υ || 14 συνήρμοσε Υ || 14. 15 ὡς οὐδὲ μέλλει Υ: οὐδὲ μέλλειν S || 17 τὰ om. Υ || 18 αὐτὸν om. Υ || 20 τ' om. Υ || 22 ἑαυτῷ Υ || 23 τὸν ἄνθρωπον ἐξέπληξε S || 25 θριαμβευτικῶν Υ || 26 τὸν Κάτωνα om. Υ | ἀσμένως Υ || 27 εἰς ἀγορὰν εὐθὺς Υ || 30 μητρυὰν S || 31 ἀρεστά Zie.

στά μοι τὰ παρὰ σοῦ καὶ μεμπτὸν οὐδέν· ἐπιθυμῶ δὲ πλείονας ἐμαυτῷ τε παῖδας καὶ πολίτας τῇ πατρίδι τοιούτους ἀπολιπεῖν'. ταύτην δὲ τὴν γνώμην πρότερον εἰ- 8 *πεῖν φασι Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναίων τύραννον, ἐπι-*
5 *γήμαντα τοῖς ἐνηλίκοις παισὶ τὴν Ἀργολίδα Τιμώνασσαν, ἐξ ἧς Ἰοφῶντα καὶ Θεσσαλὸν αὐτῷ λέγουσι γενέσθαι.* c

Γήμαντι δὲ τῷ Κάτωνι γίνεται παῖς, ᾧ παρωνύμιον 9 *ἀπὸ τῆς μητρὸς ἔθετο Σαλώνιον. ὁ δὲ πρεσβύτερος υἱὸς ἐτελεύτησε στρατηγῶν, καὶ μέμνηται μὲν αὐτοῦ πολ-* 10 a 153/2
10 *λάκις ἐν τοῖς βιβλίοις ὁ Κάτων ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γεγονότος, πρᾴως δὲ καὶ φιλοσόφως λέγεται τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν, καὶ μηδὲν ἀμβλύτερος δι' αὐτὴν εἰς τὰ πολιτικὰ γενέσθαι. οὐ γὰρ ὡς Λεύκιος Λεύκολλος ὕστερον* 11 *καὶ Μέτελλος ὁ Πίος ἐξέκαμεν ὑπὸ γήρως πρὸς τὰ δη-*
15 *μόσια, λειτουργίαν τὴν πολιτείαν ἡγούμενος, οὐδ' ὡς πρότερον Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς διὰ τὸν ἀντικρούσαντα* d *πρὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ φθόνον ἀποστραφεὶς τὸν δῆμον ἐκ μεταβολῆς ἐποιήσατο τοῦ λοιποῦ βίου τέλος ἀπραγμοσύνην, ἀλλ' ὥσπερ Διονύσιόν τις ἔπεισε κάλλιστον*
352 L *ἐντάφιον ἡγεῖσθαι τὴν τυραννίδα, κάλλιστον αὐτὸς ἐγ-*
21 *γήραμα τὴν πολιτείαν ποιησάμενος, ἀναπαύσεσιν ἐχρῆτο καὶ παιδιαῖς, ὁπότε σχολάζοι, τῷ συντάττεσθαι βιβλία καὶ τῷ γεωργεῖν.*

25. *Συνετάττετο μὲν οὖν λόγους τε παντοδαποὺς καὶ*
25 *ἱστορίας· γεωργίᾳ δὲ προσεῖχε νέος μὲν ὢν ἔτι καὶ διὰ τὴν χρείαν — φησὶ γὰρ δυσὶ κεχρῆσθαι μόνοις πορι-*
225 S *σμοῖς, γεωργίᾳ καὶ φειδοῖ —, τότε δὲ διαγωγὴν καὶ θεωρίαν αὐτῷ τὰ γινόμενα κατ' ἀγρὸν παρεῖχε· καὶ συν-* 2 e *τέτακταί γε βιβλίον γεωργικόν, ἐν ᾧ καὶ περὶ πλακούν-*

7 Gell. 13, 20, 1 ‖ 9 cf. Cic. Cat. 19, 68 ‖ 25 cf. Cic. Cat. 15, 51 sq. ‖ 29 Cato agr. cult. 76 sq.; 143

[S(UA=)Υ] 4 τὸν om. Υ ‖ 5 ἐνηλικίοις S | παισὶ om. U ‖ 8 Σαλώνιον] *Salonianus* Gellius ‖ 11 τὴν Υ: καὶ τὴν S ‖ 14 ὁ πῖος vel ὅπιος Υ: ὅππιος S, cf. Pomp. 17. 1 ‖ 18 βίου om. U ‖ 21 ἀναπαύσει S ‖ 22 παιδιᾶ S ‖ 28 γιγνόμενα U

των σκευασίας καὶ τηρήσεως ὀπώρας γέγραφεν, ἐν παντὶ
3 *φιλοτιμούμενος περιττὸς εἶναι καὶ ἴδιος. ἦν δὲ καὶ τὸ*
δεῖπνον ἐν ἀγρῷ δαψιλέστερον· ἐκάλει γὰρ ἑκάστοτε τῶν
ἀγρογειτόνων καὶ περιχώρων τοὺς συνήθεις καὶ συνδιῆ-
γεν ἱλαρῶς, οὐ τοῖς καθ' ἡλικίαν μόνον ἡδὺς ὢν συγ- 5
γενέσθαι καὶ ποθεινός, ἀλλὰ καὶ τοῖς νέοις, ἅτε δὴ πολ-
λῶν μὲν ἔμπειρος πραγμάτων γεγονώς, πολλοῖς δὲ γράμ-
f 4 *μασι καὶ λόγοις ἀξίοις ἀκοῆς ἐντετυχηκώς. τὴν δὲ τρά-*
πεζαν ἐν τοῖς μάλιστα φιλοποιὸν ἡγεῖτο, καὶ πολλὴ μὲν
εὐφημία τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν ἐπεισήγετο, 10
πολλὴ δ' ἦν ἀμνηστία τῶν ἀχρήστων καὶ πονηρῶν, μήτε
ψόγῳ μήτ' ἐπαίνῳ πάροδον ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ Κάτωνος
εἰς τὸ συμπόσιον διδόντος.

26. *Ἔσχατον δὲ τῶν πολιτευμάτων αὐτοῦ τὴν Καρχη-*
352 *δόνος ἀνάστασιν οἴονται γεγονέναι, τῷ μὲν ἔργῳ τέλος* 15
ἐπιθέντος τοῦ νέου Σκιπίωνος, βουλῇ δὲ καὶ γνώμῃ μά-
λιστα τῇ Κάτωνος ἀραμένων τὸν πόλεμον ἐξ αἰτίας 353 L
2 *τοιᾶσδε. Κάτων ἐπέμφθη πρὸς Καρχηδονίους καὶ Μασ-*
σανάσσην τὸν Νομάδα πολεμοῦντας ἀλλήλοις, ἐπισκεψό-
μενος τὰς προφάσεις τῆς διαφορᾶς. ὁ μὲν γὰρ ἦν τοῦ 20
δήμου φίλος ἀπ' ἀρχῆς, οἱ δ' ἐγεγόνεισαν ἔνσπονδοι
μετὰ τὴν ὑπὸ Σκιπίωνος ἧτταν, ἀφαιρέσει τε τῆς ἀρχῆς
3 *καὶ βαρεῖ δασμῷ χρημάτων κολουσθέντες. εὑρὼν δὲ τὴν*
πόλιν οὐχ ὡς ᾤοντο Ῥωμαῖοι κεκακωμένην καὶ ταπεινὰ
πράττουσαν, ἀλλὰ πολλῇ μὲν εὐανδροῦσαν ἡλικίᾳ, με- 25
b *γάλων δὲ πλούτων γέμουσαν, ὅπλων δὲ παντοδαπῶν*
καὶ παρασκευῆς πολεμιστηρίου μεστὴν καὶ μικρὸν οὐδὲν
ἐπὶ τούτοις φρονοῦσαν, οὐ τὰ Νομάδων ᾤετο καὶ Μασ-
σανάσσου πράγματα Ῥωμαίους ὥραν ἔχειν τίθεσθαι καὶ

2sq. Cic. Cat. 13, 45sq.

[S(UA=)Υ] 1 *σκευασίας* Υ: *ἐργασίας* S || 3 *δαψιλέστερος* S || 5 *μόνοις* Υ || 7 *γράμμασι* Sint.: *πράγμασι* || 8 *συντετυχηκὼς* Υ || 15 *τῷ μὲν ἔργῳ* Υ: *ἔργῳ τὸ* S || 17 *τῇ* S: *τοῦ* Υ || 19 *ἀλλήλοις* SA (in A *ι* incerta): *ἀλλήλους* U || 20 *τὰς τῆς διαφορᾶς προφάσεις* Υ || 21 *ἀπ' ἀρχῆς* om. S | *ἔμσπονδοι* S || 22 *τε* Υ: *γε* S || 26 *δὲ*[2]] *τε* U || 28 *μαθανάσσου* U

226 S διαιτᾶν, ἀλλ' εἰ μὴ καταλήψονται πόλιν ἄνωθεν ἐχθρὰν καὶ βαρύθυμον ηὐξημένην ἀπίστως, πάλιν ἐν τοῖς ἴσοις κινδύνοις ἔσεσθαι. ταχέως οὖν ὑποστρέψας ἐδίδασκε τὴν 4 βουλήν, ὡς αἱ πρότερον ἧτται καὶ συμφοραὶ Καρχηδο-
5 νίων οὐ τοσοῦτον τῆς δυνάμεως ὅσον τῆς ἀνοίας ἀπαρύσασαι, κινδυνεύουσιν αὐτοὺς οὐκ ἀσθενεστέρους, ἐμπειροτέρους δὲ πολέμων ἀπεργάσασθαι, ἤδη δὲ καὶ προ- c ανακινεῖσθαι τοῖς Νομαδικοῖς τοὺς πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνας, εἰρήνην δὲ καὶ σπονδὰς ὄνομα τοῦ πολέμου τῇ μελ-
10 λήσει κεῖσθαι καιρὸν περιμένοντος.

27. Πρὸς τούτοις φασὶ τὸν Κάτωνα καὶ σῦκα τῶν Λιβυκῶν ἐπίτηδες ἐκβαλεῖν ἐν τῇ βουλῇ, τὴν τήβεννον
354 L ἀναβαλόμενον, εἶτα θαυμασάντων τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, εἰπεῖν ὡς ἡ ταῦτα φέρουσα χώρα τριῶν ἡμερῶν
15 πλοῦν ἀπέχει τῆς Ῥώμης. ἐκεῖνο δ' ἤδη καὶ βιαιότερον, 2 τὸ περὶ παντὸς οὗ δήποτε πράγματος γνώμην ἀποφαινόμενον προσεπιφωνεῖν οὕτως· 'δοκεῖ δέ μοι καὶ Καρχηδόνα μὴ εἶναι'. τοὐναντίον δὲ Πόπλιος Σκιπίων ὁ Νασι- d κᾶς ἐπικαλούμενος ἀεὶ διετέλει λέγων καὶ ἀποφαινόμε-
20 νος· 'δοκεῖ μοι Καρχηδόνα εἶναι'. πολλὰ γὰρ ὡς ἔοικεν 3 ἤδη τὸν δῆμον ὁρῶν ὕβρει πλημμελοῦντα, καὶ δι' εὐτυχίαν καὶ φρόνημα τῇ βουλῇ δυσκάθεκτον ὄντα, καὶ τὴν πόλιν ὅλην ὑπὸ δυνάμεως ὅπῃ ῥέψειε ταῖς ὁρμαῖς βίᾳ συνεφελκόμενον, ἐβούλετο τοῦτον γοῦν τὸν φόβον ὥσπερ
25 χαλινὸν ἐπικεῖσθαι σωφρονιστῆρα τῇ θρασύτητι τῶν πολλῶν, ἔλαττον μὲν ἡγούμενος ἰσχύειν Καρχηδονίους τοῦ περιγενέσθαι Ῥωμαίων, μεῖζον δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι. τῷ δὲ Κάτωνι τοῦτ' αὐτὸ δεινὸν ἐφαίνετο, βακχεύοντι 4 τῷ δήμῳ καὶ σφαλλομένῳ τὰ πολλὰ δι' ἐξουσίαν πόλιν e
30 ἀεὶ μεγάλην, νῦν δὲ καὶ νήφουσαν ὑπὸ συμφορῶν καὶ κεκολασμένην, ἐπικρέμασθαι, καὶ μὴ παντάπασι τοὺς

[S(UA=)Υ] **7** πολεμεῖν Υ || **10** περιμένοντας: em. Rei. || **12** ἐκβάλλειν S || **13** ἀναβαλλόμενον: em. Rei. || **17** καὶ del. Hercher || **21** ὕβρει τὸν δῆμον ὁρῶν ἤδη Υ || **25** ἐγκεῖσθαι Υ || **28** τοῦτο αὖ S || **29** πόλιν] πάλιν ante corr. S || **30** νυνὶ Υ | καὶ bis om. Υ

ἔξωθεν ἀνελεῖν τῆς ἡγεμονίας φόβους, ἀναφορὰς αὐτοῖς 227 S
5 *πρὸς τὰς οἴκοθεν ἁμαρτίας ἀπολιπόντας. οὕτω μὲν ἐξεργάσασθαι λέγεται τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον ὁ Κάτων ἐπὶ Καρχηδονίους πόλεμον, ἀρξαμένων δὲ πολεμεῖν ἐτελεύτησεν, ἀποθεσπίσας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ* 5 *τέλος ἀνδρός, ὃς ἦν μὲν τότε νεανίας, χιλίαρχος δὲ στρατευόμενος ἐπεδείκνυτο καὶ γνώμης ἔργα καὶ τόλμης πρὸς*
f 6 *τοὺς ἀγῶνας. ἀπαγγελλομένων δὲ τούτων εἰς Ῥώμην,* 355 L *πυνθανόμενον τὸν Κάτωνά φασιν εἰπεῖν* (Od. 10, 495)·

οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσι. 10

7 *ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπόφασιν ταχὺ δι' ἔργων ἐβεβαίωσεν ὁ Σκιπίων.*

Ὁ δὲ Κάτων ἀπέλιπε γενεὰν ἕνα μὲν υἱὸν ἐκ τῆς ἐπιγαμηθείσης, ᾧ παρωνύμιον ἔφαμεν γενέσθαι Σαλώνιον, ἕνα δ' υἱωνὸν ἐκ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ, καὶ Σαλώ- 15 *νιος μὲν ἐτελεύτησε στρατηγῶν, ὁ δ' ἐξ αὐτοῦ γενόμενος Μᾶρκος ὑπάτευσεν. ἦν δὲ πάππος οὗτος τοῦ φιλοσόφου Κάτωνος, ἀνδρὸς ἀρετῇ καὶ δόξῃ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπιφανεστάτου γενομένου.*

353 [Σύγκρισις] **28 (1).** *Γεγραμμένων δὲ καὶ περὶ τούτων τῶν ἀξίων* 20 *μνήμης, ὅλος ὁ τούτου βίος ὅλῳ τῷ θατέρου παρατεθεὶς οὐκ εὐθεώρητον ἔχει τὴν διαφοράν, ἐναφανιζομένην πολ-*
2 *λαῖς καὶ μεγάλαις ὁμοιότησιν. εἰ δὲ δεῖ κατὰ μέρος τῇ συγκρίσει διαλαβεῖν ὥσπερ ἔπος ἢ γραφὴν ἑκάτερον, τὸ μὲν ἐξ οὐχ ὑπαρχούσης ἀφορμῆς εἰς πολιτείαν καὶ δόξαν* 25 *ἀρετῇ καὶ δυνάμει παρελθεῖν ἀμφοτέροις κοινόν ἐστι. φαίνεται δ' ὁ μὲν Ἀριστείδης οὔπω τότε μεγάλων οὐσῶν*

8 mor. 200a 805a Diod. 32, 9a Polyb. 36, 8, 7 Suda s. v. *ἀίσσουσιν* et *Κάτων* Liv. epit. 49 Diog. Laert. 7, 183

[S(UA=)Υ] **6** *τότε μὲν* Υ || **7** *ἀπεδείκνυτο* Υ || **11** *μὲν οὖν* om. Υ || **14** *παρώνυμον* Υ || **18** *κατ' αὐτὸν* Υ || **20** *τῶν ἀξίων* A: *ἀξίων* U *ἀξίως αὐτῶν* S || **21** *ὅλῳ* om. S | post *θατέρου* add. *βίῳ* S || **26** *προελθεῖν* Υ || **27** *ποτὲ* S

228 S τῶν Ἀθηνῶν καὶ ταῖς οὐσίαις ἔτι συμμέτροις καὶ ὁμα-
λοῖς ἐπιβαλὼν δημαγωγοῖς καὶ στρατηγοῖς ἐπιφανὴς γε-
νέσθαι· τὸ γὰρ μέγιστον ἦν τίμημα τότε πεντακοσίων 3 b
μεδίμνων, τὸ δὲ δεύτερον [ἱππεῖς] τριακοσίων, ἔσχατον
5 δὲ καὶ τρίτον [οἱ ζευγῖται] διακοσίων· ὁ δὲ Κάτων ἐκ
356 L πολίχνης τε μικρᾶς καὶ διαίτης ἀγροίκου δοκούσης φέ-
ρων ἀφῆκεν αὑτὸν ὥσπερ εἰς πέλαγος ἀχανὲς τὴν ἐν
Ῥώμῃ πολιτείαν, οὐκέτι Κουρίων καὶ Φαβρικίων καὶ
Ἀτιλίων ἔργον οὖσαν ἡγεμόνων, οὐδ' ἀπ' ἀρότρου καὶ
10 σκαφίου πένητας καὶ αὐτουργοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ
βῆμα προσιεμένην ἄρχοντας καὶ δημαγωγούς, ἀλλὰ πρὸς
γένη μεγάλα καὶ πλούτους καὶ νομὰς καὶ σπουδαρχίας
ἀποβλέπειν εἰθισμένην, καὶ δι' ὄγκον ἤδη καὶ δύναμιν
ἐντρυφῶσαν τοῖς ἄρχειν ἀξιοῦσιν. οὐκ ἦν δ' ὅμοιον ἀντι- 4 c
15 πάλῳ χρῆσθαι Θεμιστοκλεῖ, μήτ' ἀπὸ γένους λαμπρῷ
καὶ κεκτημένῳ μέτρια – πέντε γὰρ ἢ τριῶν ταλάντων
οὐσίαν αὐτῷ γενέσθαι λέγουσιν ὅτε πρῶτον ἥπτετο τῆς
πολιτείας – καὶ πρὸς Σκιπίωνας Ἀφρικανοὺς καὶ Σερ-
ουΐους Γάλβας καὶ Κουϊντίους Φλαμινίνους ἁμιλλᾶσθαι
20 περὶ πρωτείων, μηδὲν ὁρμητήριον ἔχοντα πλὴν φωνὴν
παρρησιαζομένην ὑπὲρ τῶν δικαίων.

29 (2). Ἔτι δ' Ἀριστείδης μὲν ἐν Μαραθῶνι καὶ πάλιν
ἐν Πλαταιαῖς δέκατος ἦν στρατηγός, Κάτων δὲ δεύτερος
μὲν ὕπατος ᾑρέθη πολλῶν ἀντιμετιόντων, δεύτερος δὲ
25 τιμητής, ἑπτὰ τοὺς ἐπιφανεστάτους καὶ πρώτους ἁμιλ- d
λωμένους ὑπερβαλόμενος. καὶ μὴν Ἀριστείδης μὲν ἐν οὐ- 2
δενὶ τῶν κατορθωμάτων γέγονε πρῶτος, ἀλλὰ Μιλτιά-
δης ἔχει τοῦ Μαραθῶνος τὸ πρωτεῖον, Θεμιστοκλῆς δὲ τῆς
Σαλαμῖνος, ἐν δὲ Πλαταιαῖς φησιν Ἡρόδοτος (9,64) ἀνελέ-

[S(UA=)Υ] **1** ἀθηναίων Υ || **3** τότε τῶν Υ || **4. 5** ἱππεῖς et οἱ ζευγῖται del. Sch. || **7** ἑαυτὸν Υ || **9** ὀστιλίων Υ || **10** σκαφείου Υ || **16. 17** ταλάντων—λέγουσιν Υ: αὐτῷ ταλάντων οὐσίαν λέγουσι γενέσθαι S || **17** ὅτι U || **18** σερβίους S σερουιλίους Υ, cf. p. 307, 15 || **19** κουϊντίους S et e corr. (m. 1) A: κυϊντίους U κοιντίους ante corr. A | φλαμινίους S φαμινίους Υ: em. Rei.; cf. p. 303, 3 || **22** ἐν Υ: ἔν τε S || **25** ἑπτὰ Υ: ἔπειτα S

σθαι καλλίστην νίκην Παυσανίαν, Ἀριστείδη δὲ καὶ τῶν δευτερείων ἀμφισβητοῦσι Σωφάναι καὶ Ἀμεινίαι καὶ Καλλίμαχοι καὶ Κυνέγειροι διαπρεπῶς ἀριστεύσαντες ἐν ἐκεί- 357 L
3 *νοις τοῖς ἀγῶσι· Κάτων δ' οὐ μόνον αὐτὸς ὑπατεύων* 229 S
ἐπρώτευσε καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ κατὰ τὸν Ἰβηρικὸν πό- 5
λεμον, ἀλλὰ καὶ χιλιαρχῶν περὶ Θερμοπύλας ὑπατεύ-
e *οντος ἑτέρου τὴν δόξαν ἔσχε τῆς νίκης, μεγάλας ἐπ' Ἀντίοχον Ῥωμαίοις ἀναπετάσας κλισιάδας καὶ πρόσω μόνον ὁρῶντι τῷ βασιλεῖ περιστήσας κατὰ νώτου τὸν πόλεμον. ἐκείνη γὰρ ἡ νίκη, περιφανῶς ἔργον οὖσα* 10
Κάτωνος, ἐξήλασε τῆς Ἑλλάδος τὴν Ἀσίαν, παρέσχε δ' ἐπιβατὴν αὖθις Σκιπίωνι.

4 *Πολεμοῦντες μὲν οὖν ἀήττητοι γεγόνασιν ἀμφότεροι, τὰ δὲ περὶ τὴν πολιτείαν Ἀριστείδης μὲν ἔπταισεν ἐξοστρακισθεὶς καὶ καταστασιασθεὶς ὑπὸ Θεμιστοκλέους,* 15
Κάτων δ', οἵπερ ἦσαν ἐν Ῥώμῃ δυνατώτατοι καὶ μέγιστοι, πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀντιπάλοις χρώμενος, καὶ
f *μέχρι γήρως ὥσπερ ἀθλητὴς ἀγωνιζόμενος, ἀπτῶτα διε-*
5 *τήρησεν αὑτόν· πλείστας δὲ καὶ φυγὼν δημοσίας δίκας καὶ διώξας, πολλὰς μὲν εἷλε, πάσας δ' ἀπέφυγε, πρό-* 20
βλημα τοῦ βίου καὶ δραστήριον ὄργανον ἔχων τὸν λόγον, ᾧ δικαιότερον ἄν τις ἢ τύχῃ καὶ δαίμονι τοῦ ἀνδρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν παρ' ἀξίαν ἀνατιθείη. μέγα γὰρ καὶ
354 *Ἀριστοτέλει τῷ φιλοσόφῳ τοῦτο προσεμαρτύρησεν Ἀντίπατρος, γράφων περὶ αὐτοῦ μετὰ τὴν τε-* 25
λευτήν, ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ἀνὴρ καὶ τὸ πιθανὸν εἶχεν.

30 (3). *Ὅτι μὲν δὴ τῆς πολιτικῆς ἄνθρωπος ἀρετῆς οὐ κτᾶται τελειοτέραν, ὁμολογούμενόν ἐστι· ταύτης δέ*

[S(UA=)Υ] 2 ἀμφισβητοῦσιν ὤφαναι καὶ μίναι S ‖ 3 κυνέγειροι S: κιναίγειροι Υ | διαπρεπῶς γὰρ ἀριστεύσαντας S ‖ 4 post ἀγῶσι add. τούτους κηρύττουσιν S ‖ 8 κλεισιάδας Υ, cf. Popl. p. 148,10 ‖ 11. 12 παρέσχε δὲ S: καὶ παρέσχε Υ ‖ 14 τὰ δὲ περὶ S: περὶ δὲ Υ ‖ 15 καὶ καταστασιασθεὶς om. S ‖ 18 ἄπτωτον S ‖ 19 ἑαυτὸν Υ ‖ 26 ὁ om. S ‖ 29 κτᾶται τελειοτέραν Υ: κατὰ τὸ τελειότερον ἦν S

358 L *που μόριον οἱ πλεῖστοι τὴν οἰκονομικὴν οὐ σμικρὸν τί-*
θενται· καὶ γὰρ ἡ πόλις, οἴκων τι σύστημα καὶ κεφά-
λαιον οὖσα, ῥώννυται πρὸς τὰ δημόσια τοῖς ἰδίοις βίοις
τῶν πολιτῶν εὐθενούντων, ὅπου καὶ Λυκοῦργος, ἐξοι-
5 *κίσας μὲν ἄργυρον, ἐξοικίσας δὲ χρυσὸν τῆς Σπάρτης,*
νόμισμα δὲ διεφθαρμένου πυρὶ σιδήρου θέμενος αὐτοῖς,
οἰκονομίας οὐκ ἀπήλλαξε τοὺς πολίτας, ἀλλὰ τὰ τρυ- b
φῶντα καὶ ὕπουλα καὶ φλεγμαίνοντα τοῦ πλούτου περι-
230 S *ελών, ὅπως εὐπορήσωσι τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων*
10 *ἅπαντες, ὡς ἄλλος οὐδεὶς νομοθέτης προενόησε, τὸν ἄπο-*
ρον καὶ ἀνέστιον καὶ πένητα σύνοικον ἐπὶ κοινωνίᾳ πολι-
τείας μᾶλλον τοῦ πλουσίου καὶ ὑπερόγκου φοβηθείς.
φαίνεται τοίνυν ὁ μὲν Κάτων οὐδέν τι φαυλότερος οἴκου 2
προστάτης ἢ πόλεως γενόμενος· καὶ γὰρ αὐτὸς ηὔξησε
15 *τὸν ἑαυτοῦ βίον, καὶ κατέστη διδάσκαλος οἰκονομίας καὶ*
γεωργίας ἑτέροις, πολλὰ καὶ χρήσιμα περὶ τούτων συν-
ταξάμενος· Ἀριστείδης δὲ τῇ πενίᾳ καὶ τὴν δικαιοσύνην
συνδιέβαλεν ὡς οἰκοφθόρον καὶ πτωχοποιὸν καὶ πᾶσι c
μᾶλλον ἢ τοῖς κεκτημένοις ὠφέλιμον. καίτοι πολλὰ μὲν 3
20 *Ἡσίοδος πρὸς δικαιοσύνην ἅμα καὶ πρὸς οἰκονομίαν*
παρακαλῶν ἡμᾶς εἴρηκε, καὶ τὴν ἀργίαν ὡς ἀδικίας
ἀρχὴν λελοιδόρηκεν, εὖ δὲ καὶ Ὁμήρῳ πεποίηται (Od. 14, 222)·

ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἦεν
25 *οὐδ' οἰκωφελίη, ἥ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα,*
ἀλλά μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρετμοι φίλαι ἦσαν
καὶ πόλεμοι καὶ ἄκοντες ἐΰξεστοι καὶ διστοί,

359 L *ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀμελοῦντας οἰκίας καὶ ποριζομένους ἐξ* d
ἀδικίας. οὐ γάρ, ὡς τοὔλαιον οἱ ἰατροί φασι τοῦ σώμα- 4

29 cf. Plat. Protag. 334b

[S(UA=)Υ] **1** *σμικρὸν* S: *μικρὰν* Υ || **5** *ἀργύριον* Υ || **6** *διεφθαρμένον π. σίδηρον* Br. || **10** *προυνόησε* Υ || **11** *ἐπὶ* Υ: *ἐν* S || **15** *αὐτοῦ* Υ | *βίον* om. S || **16** *συνταξάμενος* S: *συλλεξάμενος* Υ || **18** *διέβαλεν* Υ || **20** *πρὸς*[2] om. Υ || **24** *ἦεν*] *ἔσκεν* Homerus || **25** *τε* Υ: *περ* S || **26** *ἀλλά μοι αἰεὶ* Υ: *ἀλλ' ἐμοὶ* S || **29** *οὐ γὰρ ὡς* Υ: *ὡς γὰρ* S

τος εἶναι τοῖς μὲν ἐκτὸς ὠφελιμώτατον, τοῖς δ' ἐντὸς βλαβερώτατον, οὕτως ὁ δίκαιος ἑτέροις μέν ἐστι χρήσιμος, αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἀκηδής, ἀλλ' ἔοικε ταύτῃ πεπηρῶσθαι τῷ Ἀριστείδῃ τὸ πολιτικόν, εἴπερ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσιν, οὐδὲ προῖκα τοῖς θυγατρίοις οὐδ' ἑαυ- 5
5 τῷ ταφὴν καταλιπέσθαι προὐνόησεν. ὅθεν ὁ μὲν Κάτωνος οἶκος ἄχρι γένους τετάρτου στρατηγοὺς καὶ ὑπάτους τῇ Ῥώμῃ παρεῖχε· καὶ γὰρ υἱωνοὶ καὶ τούτων ἔτι παῖδες ἦρξαν ἀρχὰς τὰς μεγίστας· τῆς δ' Ἀριστείδου τοῦ πρωτεύσαντος Ἑλλήνων γενεᾶς ἡ πολλὴ καὶ ἄπορος 10
e πενία τοὺς μὲν εἰς ἀγυρτικοὺς κατέβαλε πίνακας, τοὺς δὲ δημοσίῳ τὰς χεῖρας ἐράνῳ δι' ἔνδειαν ὑπέχειν ἠνάγκασεν, οὐδενὶ δὲ λαμπρὸν οὐδὲν οὐδ' ἄξιον ἐκείνου τοῦ 231 S
ἀνδρὸς φρονῆσαι παρέσχεν.

31 (4). Ἦ τοῦτο πρῶτον ἀμφιλογίαν ἔχει; πενία γὰρ 15
αἰσχρὸν μὲν οὐδαμοῦ δι' αὐτήν, ἀλλ' ὅπου δεῖγμα ῥαθυμίας ἐστίν, ἀκρασίας, ἀλογιστίας, πολυτελείας· ἀνδρὶ δὲ σώφρονι καὶ φιλοπόνῳ καὶ δικαίῳ καὶ ἀνδρείῳ καὶ δημοσιεύοντι ταῖς ἀρεταῖς πάσαις συνοῦσα μεγαλοψυχίας
2 ἐστὶ καὶ μεγαλοφροσύνης σημεῖον. οὐ γάρ ἐστι πράττειν 20
μεγάλα φροντίζοντα μικρῶν, οὐδὲ πολλοῖς δεομένοις βοη-
f θεῖν πολλῶν αὐτὸν δεόμενον. μέγα δ' εἰς πολιτείαν ἐφόδιον οὐχὶ πλοῦτος, ἀλλ' αὐτάρκεια, τῷ μηδενὸς ἰδίᾳ τῶν περιττῶν δεῖσθαι πρὸς οὐδεμίαν ἀσχολίαν ἀπάγουσα τῶν δημοσίων. ἀπροσδεὴς μὲν γὰρ ἁπλῶς ὁ θεός, ἀνθρωπί- 360 L
νης δ' ἀρετῆς, ᾧ συνάγεται πρὸς τοὐλάχιστον ἡ χρεία, 26
3 τοῦτο τελειότατον καὶ θειότατον. ὡς γὰρ σῶμα τὸ καλῶς
355 πρὸς εὐεξίαν κεκραμένον οὔτ' ἐσθῆτος οὔτε τροφῆς δεῖται

15 cf. Thuc. 2, 40, 1

[S(UA=)Υ] 4 πεπληρῶσθαι S || 5. 6 ἑαυτῷ ταφὴν S: ταφὴν αὐτῷ Υ || 6 ὑπολιπέσθαι S || 10 ἡ om. S | ἄπειρος U || 15 γὰρ om. S || 16 οὐδαμοῦ μὲν Υ || 17 πολυτελείας ἀλογιστίας Υ || 18 φιλοπόνῳ Υ: φιλόφρονι S || 19 ἁπάσαις Υ || 23 οὐχὶ SU: οὐχ ὁ A | μήθενὸς Υ || 24 ἄγουσα Υ || 25 ὁ θεὸς ἁπλῶς S || 26 δ' om. S | ᾧ γ' οὖν ἄγεται S | τὸ ἐλάχιστον Υ

περιττῆς, οὕτω καὶ οἶκος καὶ βίος ὑγιαίνων ἀπὸ τῶν τυχόντων διοικεῖται. δεῖ δὲ τῇ χρείᾳ σύμμετρον ἔχειν τὴν κτῆσιν, ὡς ὅ γε πολλὰ συνάγων, ὀλίγοις δὲ χρώμενος, οὐκ ἔστιν αὐτάρκης, ἀλλ' εἴτε μὴ δεῖται, τῆς παρασκευῆς ὧν οὐκ
5 ὀρέγεται μάταιος, εἴτ' ὀρέγεται, μικρολογίᾳ κολούων τὴν ἀπόλαυσιν ἄθλιος. αὐτοῦ γέ τοι Κάτωνος ἡδέως ἂν πυ- 4 θοίμην· εἰ μὲν ἀπολαυστὸν ὁ πλοῦτός ἐστι, τί σεμνύνῃ τῷ πολλὰ κεκτημένος ἀρκεῖσθαι μετρίοις; εἰ δὲ λαμπρόν ἐστιν, ὥσπερ ἐστίν, ἄρτῳ τε χρῆσθαι τῷ προστυχόντι,
10 καὶ πίνειν οἷον ἐργάται πίνουσι καὶ θεράποντες οἶνον, καὶ πορφύρας μὴ δεηθῆναι μηδ' οἰκίας κεκονιαμένης, b οὐδὲν οὔτ' Ἀριστείδης οὔτ' Ἐπαμεινώνδας οὔτε Μάνιος Κούριος οὔτε Γάιος Φαβρίκιος ἐνέλιπον τοῦ προσήκοντος, χαίρειν ἐάσαντες τὴν κτῆσιν ὧν τὴν χρῆσιν ἀπεδοκίμα-
15 ζον. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἀνθρώπῳ γογγυλίδας ἥδιστον 5
232 S ὄψον πεποιημένῳ καὶ δι' αὑτοῦ ταύτας ἕψοντι, ματτούσης ἅμα τῆς γυναικὸς ἄλφιτα, τοσαυτάκις περὶ ἀσσαρίου θρυλεῖν καὶ γράφειν, ἀφ' ἧς ἂν τις ἐργασίας τάχιστα πλούσιος γένοιτο. μέγα γὰρ τὸ εὐτελὲς καὶ αὔταρκες, ὅτι
20 τῆς ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῆς φροντίδος ἀπαλλάττει τῶν περιττῶν. διὸ καὶ τοῦτό φασιν ἐν τῇ Καλλίου δίκῃ τὸν 6
361 L Ἀριστείδην εἰπεῖν, ὡς αἰσχύνεσθαι πενίαν προσήκει τοῖς c ἀκουσίως πενομένοις, τοῖς δ' ὥσπερ αὐτὸς ἑκουσίως ἐγκαλλωπίζεσθαι. γελοῖον γὰρ οἴεσθαι ῥᾳθυμίας εἶναι 7
25 τὴν Ἀριστείδου πενίαν, ᾧ παρῆν αἰσχρὸν ἐργασαμένῳ μηδέν, ἀλλ' ἕνα σκυλεύσαντι βάρβαρον ἢ μίαν σκηνὴν καταλαβόντι πλουσίῳ γενέσθαι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

32 (5). Στρατηγίαι δ' αἱ μὲν Κάτωνος οὐδὲν ὡς με-
30 γάλοις πράγμασι μέγα προσέθηκαν, ἐν δὲ ταῖς Ἀριστεί-

[S(UA=)Υ] 1 καὶ βίος καὶ οἶκος Υ ‖ 3 ὅ γε Υ: ὅ τε S ‖ 4 μὴ om. S | ταῖς παρασκευαῖς Hercher ‖ 5 κωλύων Υ ‖ 10 πίνειν C: πιεῖν SΥ | οἷον S: ὃν Υ ‖ 11 μηδὲ S: μήτ' Υ ‖ 12 οὔτε ὁ ἀριστείδης S ‖ 15 γὰρ S: γὰρ ἦν Υ ‖ 16 δι' αὑτοῦ Υ: ὕδατι S ‖ 17 τοσαῦτα περὶ Υ ‖ 22 ὡς om. S | προσήκει πενίαν S ‖ 25 εἰργασμένῳ Υ ‖ 29 αἱ S: τοῦ Υ ‖ 30 προσέθηκεν U

δου τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα καὶ πρῶτα τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων ἐστίν, ὁ Μαραθών, ἡ Σαλαμίς, αἱ Πλα-
d 2 ταιαί, καὶ οὐκ ἄξιον δήπου παραβαλεῖν τῷ Ξέρξῃ τὸν Ἀντίοχον καὶ τὰ περιαιρεθέντα τῶν Ἰβηρικῶν πόλεων τείχη ταῖς τοσαύταις μὲν ἐν γῇ, τοσαύταις δ' ἐν θα- 5 λάσσῃ πεσούσαις μυριάσιν· ἐν οἷς Ἀριστείδης ἔργῳ μὲν οὐδενὸς ἐλείπετο, δόξης δὲ καὶ στεφάνων, ὥσπερ ἀμέλει πλούτου καὶ χρημάτων, ὑφήκατο τοῖς μᾶλλον δεομένοις,
3 ὅτι καὶ τούτων πάντων διέφερεν. ἐγὼ δ' οὐ μέμφομαι μὲν Κάτωνος τὸ μεγαλύνειν ἀεὶ καὶ πρῶτον ἁπάντων 10 ἑαυτὸν τίθεσθαι· καίτοι φησὶν ἔν τινι λόγῳ τὸ ἐπαινεῖν αὑτὸν ὥσπερ τὸ λοιδορεῖν ἄτοπον εἶναι· τελειότερος δέ μοι δοκεῖ πρὸς ἀρετὴν τοῦ πολλάκις αὑτὸν ἐγκωμιάζοντος
e 4 ὁ μηδ' ἑτέρων τοῦτο ποιούντων δεόμενος. τὸ γὰρ ἀφιλότιμον οὐ μικρὸν εἰς πρᾳότητα πολιτικὴν ἐφόδιον, καὶ 15 τοὐναντίον ἡ φιλοτιμία χαλεπὸν καὶ φθόνου γονιμώτατον· ἧς ὁ μὲν ἀπήλλακτο παντάπασιν, ὁ δὲ καὶ πάνυ πολλῆς μετεῖχεν. Ἀριστείδης μὲν γὰρ Θεμιστοκλεῖ τὰ μέγιστα συμπράττων, καὶ τρόπον τινὰ καὶ τὴν στρατηγίαν 283 S αὐτοῦ δορυφορῶν, ὤρθωσε τὰς Ἀθήνας, Κάτων δ' ἀντι- 362 L πράττων Σκιπίωνι μικροῦ μὲν ἀνέτρεψε καὶ διελυμήνατο 21 τὴν ἐπὶ Καρχηδονίους αὐτοῦ στρατηγίαν, ᾗ τὸν ἀήττητον Ἀννίβαν καθεῖλε, τέλος δὲ μηχανώμενος ἀεί τινας ὑπο-
f ψίας καὶ διαβολάς, αὐτὸν μὲν ἐξήλασε τῆς πόλεως, τὸν δ' ἀδελφὸν αἰσχίστῃ κλοπῆς καταδίκῃ περιέβαλεν. 25

33 (6). Ἣν τοίνυν πλείστοις ὁ Κάτων κεκόσμηκε καὶ καλλίστοις ἐπαίνοις ἀεὶ σωφροσύνην, Ἀριστείδης μὲν ἄθικτον ὡς ἀληθῶς καὶ καθαρὰν ἐτήρησεν, αὐτοῦ δὲ τοῦ Κάτωνος ὁ παρ' ἀξίαν ἅμα καὶ παρ' ὥραν γάμος οὐ
356 μικρὰν οὐδὲ φαύλην εἰς τοῦτο διαβολὴν κατεσκέδασε. 30
2 πρεσβύτην γὰρ ἤδη τοσοῦτον ἐνηλίκῳ παιδὶ καὶ γυναικὶ

[S(UA=)Υ] 1 κάλλιστα καὶ τὰ πρῶτα καὶ λαμπρότατα S || 3 παραβάλλειν Υ || 7 δόξηι S || 9 τούτων] οὕτω Emp. || 10. 11 ἑαυτὸν ἁπάντων Υ || 12 τὸ om. S || 13 ἑαυτὸν Υ || 18 γὰρ Zie.: γε || 19 καὶ² om. Υ || 22 ᾗ Zie.: ἡ Υ ἐν ᾗ S || 23 δὲ om. U || 27 ἄμικτον S

νύμφη παιδὸς ἐπιγῆμαι κόρην ὑπηρέτου καὶ δημοσιεύοντος ἐπὶ μισθῷ πατρὸς οὐδαμῇ καλόν, ἀλλ' εἴτε πρὸς ἡδονὴν ταῦτ' ἔπραξεν, εἴτ' ὀργῇ διὰ τὴν ἑταίραν ἀμυνόμενος τὸν υἱόν, αἰσχύνην ἔχει καὶ τὸ ἔργον καὶ ἡ πρό-
5 *φασις. ᾧ δ' αὐτὸς ἐχρήσατο λόγῳ κατειρωνευόμενος τὸ μειράκιον, οὐκ ἦν ἀληθής. εἰ γὰρ ἐβούλετο παῖδας ἀγα-* 3
θοὺς ὁμοίως τεκνῶσαι, γάμον ἔδει λαβεῖν γενναῖον ἐξ ἀρχῆς σκεψάμενον, οὐχ ἕως μὲν ἐλάνθανεν ἀνεγγύῳ γυναικὶ καὶ κοινῇ συγκοιμώμενος ἀγαπᾶν, ἐπεὶ δ' ἐφωράθη,
10 *ποιήσασθαι πενθερὸν ὃν ῥᾷστα πείσειν, οὐχ ᾧ κάλλιστα* b
κηδεύσειν ἔμελλεν.

[S(UA=)Υ] 2 *οὐδαμοῦ* Υ || 9 *συγκοιμώμενον* S

ΚΙΜΩΝ ΚΑΙ ΛΕΥΚΟΛΛΟΣ

e 478 **1.** Περιπόλτας ὁ μάντις ἐκ Θεσσαλίας εἰς Βοιωτίαν 363 L
Ὀφέλταν τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ λαοὺς καταγα-
γών, γένος εὐδοκιμῆσαν ἐπὶ πολλοὺς χρόνους κατέλιπεν,
οὗ τὸ πλεῖστον ἐν Χαιρωνείᾳ κατῴκησεν, ἣν πρώτην πό-
2 λιν ἔσχον ἐξελάσαντες τοὺς βαρβάρους. οἱ μὲν οὖν πλεῖ- 5
στοι τῶν ἀπὸ τοῦ γένους, φύσει μάχιμοι καὶ ἀνδρώδεις
γενόμενοι, καταναλώθησαν ἐν ταῖς Μηδικαῖς ἐπιδρομαῖς
καὶ τοῖς Γαλατικοῖς ἀγῶσιν, ἀφειδήσαντες αὑτῶν· λεί-
f πεται δὲ παῖς ὀρφανὸς γονέων ὄνομα Δάμων, παρωνύ-
μιον δὲ Περιπόλτας, πολὺ δή τι καὶ σώματος κάλλει καὶ 471 S
ψυχῆς φρονήματι τοὺς καθ' αὑτὸν ὑπεραίρων νέους, ἄλλως 11
3 δ' ἀπαίδευτος καὶ σκληρὸς τὸ ἦθος. τούτου Ῥωμαῖος
ἡγεμὼν σπείρας τινὸς ἐν Χαιρωνείᾳ διαχειμαζούσης ἐρα-
σθείς, ἄρτι τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρηλλαχότος, ὡς οὐκ
479 ἔπειθε πειρῶν καὶ διδούς, δῆλος ἦν οὐκ ἀφεξόμενος 15
βίας, ἅτε δὴ καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν τότε λυπρὰ πραττούσης καὶ διὰ μικρότητα καὶ πενίαν παρορωμένης.
4 τοῦτο δὴ δεδιὼς ὁ Δάμων καὶ τὴν πεῖραν αὐτὴν δι' ὀρ-
γῆς πεποιημένος, ἐπεβούλευε τῷ ἀνδρὶ καὶ συνίστη τῶν
ἡλικιωτῶν τινας ἐπ' αὐτόν, οὐ πολλοὺς ἕνεκα τοῦ λα- 20
θεῖν, ἀλλ' οἱ σύμπαντες ἑκκαίδεκα γενόμενοι χρίονται
μὲν αἰθάλῳ τὰ πρόσωπα νυκτός, ἐμπιόντες δ' ἄκρατον 364 L
ἅμ' ἡμέρᾳ προσπίπτουσι τῷ Ῥωμαίῳ κατ' ἀγορὰν θύ-
οντι, καὶ καταβαλόντες αὐτόν τε καὶ τῶν περὶ αὐτὸν
5 ὀλίγους, ἐκ τῆς πόλεως μετέστησαν. γενομένης δὲ ταρα- 25

[S(UA=)Υ] 1 *Περιπόλας* Bechtel, Personennamen 515 | *θετταλίας* Υ || 2 *ὑφ' αὑτῷ* S | *συναγαγὼν* S || 6 *τῶν ἀπὸ* om. Υ || 8 *ἑαυτῶν* Υ || 11 *κατ' αὐτὸν* S || 18 *δὴ* s. s. S (m. 2, ut vid.) || 25 *ὀλίγους* S: *οὐκ ὀλίγους* Υ

χῆς, ἡ τῶν Χαιρωνέων βουλὴ συνελθοῦσα θάνατον αὐ- b
τῶν κατέγνω· καὶ τοῦτ' ἦν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀπολό-
γημα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. ἑσπέρας δὲ τῶν ἀρχόντων
ὥσπερ ἔθος ἐστὶ κοινῇ δειπνούντων, οἱ περὶ τὸν Δά-
5 μωνα παρεισπεσόντες εἰς τὸ ἀρχεῖον ἀπέσφαξαν αὐτούς,
καὶ πάλιν ᾤχοντο φεύγοντες ἐκ τῆς πόλεως.
Ἔτυχε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας Λεύκιος Λεύκολλος 6
ἐπί τινα πρᾶξιν μετὰ δυνάμεως παρερχόμενος. ἐπιστή-
σας δὲ τὴν πορείαν καὶ τῶν γεγονότων προσφάτων ὄν-
10 των ἐξέτασιν ποιησάμενος, εὗρε τὴν πόλιν οὐδενὸς αἰ-
τίαν, ἀλλὰ μᾶλλον συνηδικημένην, καὶ τοὺς στρατιώτας
ἀναλαβὼν ἀπήγαγε μεθ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ Δάμωνα λῃστεί- 7 c
αις καὶ καταδρομαῖς πορθοῦντα τὴν χώραν καὶ τῇ πόλει
προσκείμενον ὑπηγάγοντο πρεσβείαις καὶ ψηφίσμασι φι-
15 λανθρώποις οἱ πολῖται, κατελθόντα δὲ γυμνασίαρχον
κατέστησαν· εἶτ' ἀλειφόμενον ἐν τῷ πυριατηρίῳ διέ-
472 S φθειραν. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον εἰδώλων τινῶν ἐν τῷ 8
τόπῳ προφαινομένων καὶ στεναγμῶν ἐξακουομένων, ὡς
οἱ πατέρες ἡμῶν λέγουσι, τὰς θύρας ἀπῳκοδόμησαν τοῦ
20 πυριατηρίου, καὶ μέχρι νῦν οἱ τῷ τόπῳ γειτνιῶντες
οἴονταί τινας ὄψεις καὶ φωνὰς ταραχώδεις φέρεσθαι.
τοὺς δ' ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ – διασῴζονται γάρ ἔνιοι, 9
μάλιστα τῆς Φωκίδος περὶ Στεῖριν – αἰολίζοντες Ἀσβο- d
λωμένους καλοῦσι διὰ τὸ τὸν Δάμωνα πρὸς τὸν φόνον
25 ἀσβόλῳ χρισάμενον ἐξελθεῖν.

365 L 2. Ἐπεὶ δ' ἀστυγείτονες ὄντες Ὀρχομένιοι καὶ διά-
φοροι τοῖς Χαιρωνεῦσιν ἐμισθώσαντο Ῥωμαϊκὸν συκο-
φάντην, ὁ δ' ὥσπερ ἑνὸς ἀνθρώπου τὸ τῆς πόλεως ὄνομα
κατενεγκὼν ἐδίωκε φόνου τῶν ὑπὸ τοῦ Δάμωνος ἀνῃρη-
30 μένων, ἡ δὲ κρίσις ἦν ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Μακεδο-
νίας – οὔπω γὰρ εἰς τὴν Ἑλλάδα Ῥωμαῖοι στρατηγοὺς

[S(UA=)Υ] **10** τὴν om. U || **14** φιλανθρώποις S: πολυτρόποις Υ || **19** ἀνῳκοδόμησαν: em. Sch. || **23** post αἰολίζοντες distinguebant ante (atque etiam post) So. | Ἀσβολειμένους Latte cl. Bechtel, Dialekte I 283. II 29. 129 || **25** χρησάμενον: em. (Am.) Rei. || **26** ὄντες om. U

διεπέμποντο –, οἱ δὲ λέγοντες ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπεκαλοῦντο τὴν Λευκόλλου μαρτυρίαν, γράψαντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ πρὸς Λεύκολλον, ἐκεῖνος ἐμαρτύρησε τἀληθῆ, καὶ
e τὴν δίκην οὕτως ἀπέφυγεν ἡ πόλις κινδυνεύουσα περὶ τῶν μεγίστων. 5

2 Ἐκεῖνοι μὲν οὖν οἱ τότε σωθέντες εἰκόνα τοῦ Λευκόλλου λιθίνην ἐν ἀγορᾷ παρὰ τὸν Διόνυσον ἀνέστησαν· ἡμεῖς δ' εἰ καὶ πολλαῖς ἡλικίαις λειπόμεθα, τὴν μὲν χάριν οἰόμεθα διατείνειν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς νῦν ὄντας, εἰκόνα δὲ πολὺ καλλίονα νομίζοντες εἶναι τῆς τὸ σῶμα 10 καὶ τὸ πρόσωπον ἀπομιμουμένης τὴν τὸ ἦθος καὶ τὸν τρόπον ἐμφανίζουσαν, ἀναληψόμεθα τῇ γραφῇ τῶν παραλλήλων βίων τὰς πράξεις τοῦ ἀνδρός, τἀληθῆ διεξιόν-
3 τες. ἀρκεῖ γὰρ ἡ τῆς μνήμης χάρις· ἀληθοῦς δὲ μαρτυ-
f ρίας οὐδ' ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος ἠξίωσε μισθὸν λαβεῖν ψευδῆ 15 καὶ πεπλασμένην ὑπὲρ αὐτοῦ διήγησιν. ὥσπερ γὰρ τοὺς τὰ καλὰ καὶ πολλὴν ἔχοντα χάριν εἴδη ζῳγραφοῦντας, ἂν προσῇ τι μικρὸν αὐτοῖς δυσχερές, ἀξιοῦμεν μήτε
4 παραλιπεῖν τοῦτο τελέως μήτ' ἐξακριβοῦν· τὸ μὲν γὰρ αἰσχράν, τὸ δ' ἀνομοίαν παρέχεται τὴν ὄψιν· οὕτως 473 S
480 ἐπεὶ χαλεπόν ἐστι, μᾶλλον δ' ἴσως ἀμήχανον, ἀμεμφῆ 21 καὶ καθαρὸν ἀνδρὸς ἐπιδεῖξαι βίον, ἐν τοῖς καλοῖς ἀνα-
5 πληρωτέον ὥσπερ ὁμοιότητα τὴν ἀλήθειαν. τὰς δ' ἐκ 366 L πάθους τινὸς ἢ πολιτικῆς ἀνάγκης ἐπιτρεχούσας ταῖς πράξεσιν ἁμαρτίας καὶ κῆρας ἐλλείμματα μᾶλλον ἀρετῆς 25 τινος ἢ κακίας πονηρεύματα νομίζοντας οὐ δεῖ πάνυ προθύμως ἐναποσημαίνειν τῇ ἱστορίᾳ καὶ περιττῶς, ἀλλ' ὥσπερ αἰδουμένους ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἰ καλὸν οὐδὲν εἰλικρινὲς οὐδ' ἀναμφισβήτητον εἰς ἀρετὴν ἦθος γεγονὸς ἀποδίδωσιν. 30

3. Ὁ δ' οὖν Λεύκολλος ἐδόκει σκοποῦσιν ἡμῖν τῷ Κίμωνι παραβλητέος εἶναι. πολεμικοὶ γὰρ ἀμφότεροι καὶ

[S(UA=) Υ] 1 δὲ del. Rei., cf. tamen Thes. p. 1, 15 Rom. 70, 9 al. ‖ 6 οἱ τότε SA: ⁺⁺τότε U ‖ 11 ἀπομιμο^{υ}μένης U ‖ 29 καλὸν SA: κανὸν U | supra οὐδὲν duae litt. (ἐπ' ?) S | ἀναμφίσβητον Υ

πρὸς τοὺς βαρβάρους λαμπροί, πρᾶοι δὲ τὰ πολιτικὰ b
καὶ μάλιστα τῶν ἐμφυλίων στάσεων ἀναπνοὴν ταῖς πατρίσι παρασχόντες, ἐκτὸς δὲ τῆς αὐτῶν στήσαντες τρόπαια καὶ νίκας ἀνελόμενοι περιβοήτους. οὔτε γὰρ Ἑλ- 2
5 λήνων Κίμωνος οὔτε Ῥωμαίων Λευκόλλου πρότερος οὐδεὶς οὕτω μακρὰν πολεμῶν προῆλθεν, ἔξω λόγου τιθεμένων τῶν καθ' Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον, εἴ τέ τι Περσέως πρὸς Αἰθίοπας ἢ ⟨πρὸς⟩ Μήδους καὶ Ἀρμενίους [ἢ] Ἰάσονος ἔργον ἀξιόπιστον ἐκ τῶν τότε χρόνων
10 μνήμῃ φερόμενον εἰς τοὺς νῦν ἀφῖκται. κοινὸν δέ πως 3
αὐτῶν καὶ τὸ ἀτελὲς γέγονε τῆς στρατηγίας, ἑκατέρου μὲν συντρίψαντος, οὐδετέρου δὲ καταλύσαντος τὸν ἀντα- c
γωνιστήν. μάλιστα δ' ἡ περὶ τὰς ὑποδοχὰς καὶ τὰς φιλανθρωπίας [ταύτας] ὑγρότης καὶ δαψίλεια καὶ τὸ νεα-
15 ρὸν καὶ ἀνειμένον ἐν τῇ διαίτῃ παραπλήσιον ἐπ' ἀμφοτέρων ἰδεῖν ὑπάρχει. παραλείπομεν δ' ἴσως καὶ ἄλλας τινὰς ὁμοιότητας, ἃς οὐ χαλεπὸν ἐκ τῆς διηγήσεως αὐτῆς συναγαγεῖν.

367 L 4. Κίμων ὁ Μιλτιάδου μητρὸς ἦν Ἡγησιπύλης, γένος
20 Θρᾴττης, θυγατρὸς Ὀλόρου τοῦ βασιλέως, ὡς ἐν τοῖς
474 S Ἀρχελάου (PLG II 259 B[4]) καὶ Μελανθίου (PLG II 258 B[4]) ποιήμασιν εἰς αὐτὸν Κίμωνα γεγραμμένοις ἱστόρηται. διὸ καὶ Θουκυδίδης ὁ ἱστορικός, τοῖς περὶ Κίμωνα 2
κατὰ γένος προσήκων, Ὀλόρου τε πατρὸς ἦν, εἰς τὸν d
25 πρόγονον ἀναφέροντος τὴν ὁμωνυμίαν, καὶ τὰ χρυσεῖα περὶ τὴν Θρᾴκην ἐκέκτητο, καὶ τελευτῆσαι μὲν ἐν τῇ 3
Σκαπτῇ ὕλῃ — τοῦτο δ' ἔστι τῆς Θρᾴκης χωρίον — λέγεται φονευθεὶς ἐκεῖ, μνῆμα δ' αὐτοῦ τῶν λειψάνων εἰς τὴν Ἀττικὴν κομισθέντων ἐν τοῖς Κιμωνείοις δείκνυται
30 παρὰ τὸν Ἐλπινίκης τῆς Κίμωνος ἀδελφῆς τάφον. ἀλλὰ 4

19 Herod. 6, 39, 2 || 23 Marcellin. vit. Thuc. 14, 17

[S(UA=)Y] 3 ἐκτὸς δὲ τῆς Li.: ἕκαστος δέ τις (ἑκὰς pro ἐκτὸς Madvig) || 8 πρὸς add. Zie. || 9 ἢ del. Mittelhaus | ἰάσονος, ο¹ ex corr., S || 14 ταύτας del. Zie. (τοιαύτας Madvig) || 25 χρυσεῖα A: χρυσία SU

Θουκυδίδης μὲν Ἁλιμούσιος γέγονε τῶν δήμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Μιλτιάδην Λακιάδαι.

Μιλτιάδης μὲν οὖν πεντήκοντα ταλάντων ὀφλὼν δίκην καὶ πρὸς τὴν ἔκτισιν εἰρχθείς, ἐτελεύτησεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, Κίμων δὲ μειράκιον παντάπασιν ἀπολειφθεὶς μετὰ 5
e *τῆς ἀδελφῆς ἔτι κόρης οὔσης καὶ ἀγάμου, τὸν πρῶτον ἠδόξει χρόνον ἐν τῇ πόλει καὶ κακῶς ἤκουεν ὡς ἄτακτος καὶ πολυπότης καὶ τῷ πάππῳ Κίμωνι προσεοικὼς τὴν φύσιν, ὃν δι' εὐήθειάν φασι Κοάλεμον προσαγορευθῆναι.*
5 *Στησίμβροτος δ' ὁ Θάσιος* (FGrH 107 F 4), *περὶ τὸν* 10 *αὐτὸν ὁμοῦ τι χρόνον τῷ Κίμωνι γεγονώς, φησὶν αὐτὸν οὔτε μουσικὴν οὔτ' ἄλλο τι μάθημα τῶν ἐλευθερίων καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιχωριαζόντων ἐκδιδαχθῆναι, δεινότητός τε καὶ στωμυλίας Ἀττικῆς ὅλως ἀπηλλάχθαι, καὶ τῷ τρόπῳ πολὺ τὸ γενναῖον καὶ ἀληθὲς ἐνυπάρχειν, καὶ* 368 L *μᾶλλον εἶναι Πελοποννήσιον τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς τοῦ* 16 *ἀνδρός,*

φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθόν,

κατὰ τὸν Εὐριπίδειον Ἡρακλέα (fr. 473 N²) · *ταῦτα γὰρ*
f *ἔστι τοῖς ὑπὸ τοῦ Στησιμβρότου γεγραμμένοις ἐπειπεῖν.* 20

6 *Ἔτι δὲ νέος ὢν αἰτίαν ἔσχε πλησιάζειν τῇ ἀδελφῇ· καὶ γὰρ οὐδ' ἄλλως τὴν Ἐλπινίκην εὔτακτόν τινα γεγονέναι λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς Πολύγνωτον ἐξαμαρτεῖν τὸν ζωγράφον, καὶ διὰ τοῦτό φασιν ἐν τῇ Πεισιανακτείῳ*
481 *τότε καλουμένῃ (Ποικίλῃ δὲ νῦν) στοᾷ γράφοντα τὰς* 475 S *Τρῳάδας τὸ τῆς Λαοδίκης ποιῆσαι πρόσωπον ἐν εἰκόνι* 26
7 *τῆς Ἐλπινίκης. ὁ δὲ Πολύγνωτος οὐκ ἦν τῶν βαναύσων, οὐδ' ἀπ' ἐργολαβίας ἔγραφε τὴν στοάν, ἀλλὰ προῖκα,*

3 Herod. 6, 136 Diod. 10, 30 schol. Aristid. p. 515 D. Nep. Cim. 1 Val. Max. 6, 9 ext. 3 || **18** cf. l. l. ap. Nauck.

[S(U A =) Υ] **15** *καὶ ἀληθὲς ἐνυπάρχειν* om. U || **16** *σχῆμα* Valckenaer: *χρῆμα* || **24** *πλεισιανακτίωι* S *πλησιανακτίω* Υ: em. Xy. (cf. Diog. L. 7, 1, 6 Suda s. v.)

φιλοτιμούμενος πρὸς τὴν πόλιν, ὡς οἵ τε συγγραφεῖς ἱστοροῦσι καὶ Μελάνθιος ὁ ποιητὴς (fr. 1 D.) λέγει τὸν τρόπον τοῦτον·

αὐτοῦ γὰρ δαπάναισι θεῶν ναοὺς ἀγοράν τε
5 Κεκροπίαν κόσμησ' ἡμιθέων ἀρεταῖς.

εἰσὶ δ' οἵ τὴν Ἐλπινίκην οὐ κρύφα τῷ Κίμωνι, φανερῶς 8 δὲ γημαμένην συνοικῆσαι λέγουσιν, ἀξίου τῆς εὐγενείας νυμφίου διὰ τὴν πενίαν ἀποροῦσαν· ἐπεὶ δὲ Καλλίας τῶν εὐπόρων τις Ἀθήνησιν ἐρασθεὶς προσῆλθε, τὴν b
10 ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καταδίκην ἐκτίνειν ἕτοιμος ὢν πρὸς τὸ δημόσιον, αὐτήν τε πεισθῆναι, καὶ τὸν Κίμωνα τῷ Καλλίᾳ συνοικίσαι τὴν Ἐλπινίκην. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅλως 9
369 L φαίνεται τοῖς περὶ τὰς γυναῖκας ἐρωτικοῖς ὁ Κίμων ἔνοχος γενέσθαι. καὶ γὰρ Ἀστερίας τῷ γένει Σαλαμι-
15 νίας καὶ πάλιν Μνήστρας τινὸς ὁ ποιητὴς Μελάνθιος (PLG II 258 B⁴) μνημονεύει πρὸς τὸν Κίμωνα παίζων δι' ἐλεγείας ὡς σπουδαζομένων ὑπ' αὐτοῦ. δῆλος δ' ἐστὶ 10 καὶ πρὸς Ἰσοδίκην, τὴν Εὐρυπτολέμου μὲν θυγατέρα τοῦ Μεγακλέους, κατὰ νόμους δ' αὐτῷ συμβιώσασαν, ὁ
20 Κίμων ἐμπαθέστερον διατεθεὶς καὶ δυσφορήσας ἀπο- c θανούσης, εἴ τι δεῖ τεκμαίρεσθαι ταῖς γεγραμμέναις ἐπὶ παρηγορίᾳ τοῦ πένθους ἐλεγείαις πρὸς αὐτόν, ὧν Παναίτιος ὁ φιλόσοφος (fr. 125 v. Str.) οἴεται ποιητὴν γεγονέναι τὸν φυσικὸν Ἀρχέλαον (PLG II 259 B⁴), οὐκ
25 ἀπὸ τρόπου τοῖς χρόνοις εἰκάζων.

5. Τὰ δ' ἄλλα πάντα τοῦ ἤθους ἀγαστὰ καὶ γενναῖα τοῦ Κίμωνος. οὔτε γὰρ τόλμῃ Μιλτιάδου λειπόμενος, οὔτε συνέσει Θεμιστοκλέους, δικαιότερος ἀμφοῖν ὁμολογεῖται γενέσθαι, καὶ ταῖς πολεμικαῖς οὐδὲ μικρὸν ἀπο-

6 Diod. 10, 31 (Tzetz. hist. 1, 582) Nep. Cim. 1

[S(UA=)Υ] 5 ἀρεταῖς Rei.: ἀγοραῖσιν || 9. 10 προσῆλθε—ἕτοιμος om. A¹ || 10 ὑπὲρ Υ: ὑπὸ S || 15 Μήστρας Erbse cl. Bechtel, Att. Frauennamen 80, 1 || 17 σπουδαζομένην A || 21 τι SA: τε U

δέων ἀρεταῖς ἐκείνων, ἀμήχανον ὅσον ἐν ταῖς πολιτικαῖς
2 ὑπερβαλέσθαι νέος ὢν ἔτι καὶ πολέμων ἄπειρος. ὅτε γὰρ 478 S
τὸν δῆμον ἐπιόντων Μήδων Θεμιστοκλῆς ἔπειθε προ-
d ἔμενον τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἐκλιπόντα πρὸ τῆς Σα-
λαμῖνος ἐν ταῖς ναυσὶ τὰ ὅπλα θέσθαι καὶ διαγωνίσα- 5
σθαι κατὰ θάλατταν, ἐκπεπληγμένων τῶν πολλῶν τὸ
τόλμημα, πρῶτος Κίμων ὤφθη διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ φαι-
δρὸς ἀνιὼν εἰς τὴν ἀκρόπολιν μετὰ τῶν ἑταίρων, ἵππου
τινὰ χαλινὸν ἀναθεῖναι τῇ θεῷ διὰ χειρῶν κομίζων, ὡς
οὐδὲν ἱππικῆς ἀλκῆς, ἀλλὰ ναυμάχων ἀνδρῶν ἐν τῷ 10
3 παρόντι τῆς πόλεως δεομένης. ἀναθεὶς δὲ τὸν χαλινὸν
καὶ λαβὼν ἐκ τῶν περὶ τὸν ναὸν κρεμαμένων ἀσπίδα
καὶ προσευξάμενος τῇ θεῷ, κατέβαινεν ἐπὶ θάλασσαν,
e οὐκ ὀλίγοις ἀρχὴ τοῦ θαρρεῖν γενόμενος. ἦν δὲ καὶ τὴν 370 L
ἰδέαν οὐ μεμπτός, ὡς Ἴων ὁ ποιητής (FGrH 392 F 12) 15
φησιν, ἀλλὰ μέγας, οὔλῃ καὶ πολλῇ τριχὶ κομῶν τὴν
4 κεφαλήν. φανεὶς δὲ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα λαμπρὸς
καὶ ἀνδρώδης, ταχὺ δόξαν ἐν τῇ πόλει μετ' εὐνοίας
ἔσχεν, ἀθροιζομένων πολλῶν πρὸς αὐτὸν καὶ παρακα-
λούντων ἄξια τοῦ Μαραθῶνος ἤδη διανοεῖσθαι καὶ πράσ- 20
5 σειν. ὁρμήσαντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν πολιτείαν ἄσμενος ὁ
δῆμος ἐδέξατο, καὶ μεστὸς ὢν τοῦ Θεμιστοκλέους ἀνῆγεν
⟨εἰς⟩ τὰς μεγίστας ἐν τῇ πόλει τιμὰς καὶ ἀρχάς, εὐάρ-
μοστον ὄντα καὶ προσφιλῆ τοῖς πολλοῖς διὰ πρᾳότητα
6 καὶ ἀφέλειαν. οὐχ ἥκιστα δ' αὐτὸν ηὔξησεν Ἀριστείδης 25
f ὁ Λυσιμάχου, τὴν εὐφυΐαν ἐνορῶν τῷ ἤθει καὶ ποιού-
μενος οἷον ἀντίπαλον πρὸς τὴν Θεμιστοκλέους δεινότητα
καὶ τόλμαν.

6. Ἐπεὶ δὲ Μήδων φυγόντων ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπέμ-
φθη στρατηγός, κατὰ θάλατταν οὔπω τὴν ἀρχὴν Ἀθη- 30
ναίων ἐχόντων, ἔτι δὲ Παυσανίᾳ τε καὶ Λακεδαιμονίοις

29sq. cf. Thuc. 1, 94. 95 Plut. Arist. 23 Diod. 11, 44

[S(UA=)Υ] 9 ἀναθεῖναι] ἀνάθημα Emp. || 12 ἀσπίδων: em. Zie. (ἀσπίδων ⟨μίαν⟩ Naber) || 23 ⟨εἰς⟩ Salvinus

ἑπομένων, πρῶτον μὲν ἐν ταῖς στρατείαις ἀεὶ παρεῖχε
τοὺς πολίτας κόσμῳ τε θαυμαστοὺς καὶ προθυμίᾳ πολὺ
πάντων διαφέροντας· ἔπειτα Παυσανίου τοῖς μὲν βαρ- 2 482
477 S βάροις διαλεγομένου περὶ προδοσίας καὶ βασιλεῖ γρά-
5 φοντος ἐπιστολάς, τοῖς δὲ συμμάχοις τραχέως καὶ αὐ-
θαδῶς προσφερομένου καὶ πολλὰ δι' ἐξουσίαν καὶ ὄγκον
ἀνόητον ὑβρίζοντος, ὑπολαμβάνων πράως τοὺς ἀδικου-
μένους καὶ φιλανθρώπως ἐξομιλῶν, ἔλαθεν οὐ δι' ὅπλων
τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν, ἀλλὰ λόγῳ καὶ ἤθει παρελό-
10 μενος. προσετίθεντο γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν συμμάχων 3
371 L ἐκείνῳ τε καὶ Ἀριστείδῃ, τὴν χαλεπότητα καὶ ὑπεροψίαν
τοῦ Παυσανίου μὴ φέροντες. οἱ δὲ καὶ τούτους ἅμα
προσήγοντο, καὶ τοῖς ἐφόροις πέμποντες ἔφραζον, ὡς
ἀδοξούσης τῆς Σπάρτης καὶ ταραττομένης τῆς Ἑλλάδος b
15 ἀνακαλεῖν τὸν Παυσανίαν. λέγεται δέ, παρθένον τινὰ 4
Βυζαντίαν ἐπιφανῶν γονέων ὄνομα Κλεονίκην ἐπ' αἰ-
σχύνῃ τοῦ Παυσανίου μεταπεμπομένου, τοὺς μὲν γονεῖς
ὑπ' ἀνάγκης καὶ φόβου προέσθαι τὴν παῖδα, τὴν δὲ τῶν
πρὸ τοῦ δωματίου δεηθεῖσαν ἀνελέσθαι τὸ φῶς, διὰ σκό-
20 τους καὶ σιωπῆς τῇ κλίνῃ προσιοῦσαν ἤδη τοῦ Παυσα-
νίου καθεύδοντος ἐμπεσεῖν καὶ ἀνατρέψαι τὸ λυχνίον ἄκου-
σαν· τὸν δ' ὑπὸ τοῦ ψόφου ταραχθέντα καὶ σπασάμε- 5
νον τὸ παρακείμενον ἐγχειρίδιον, ὥς τινος ἐπ' αὐτὸν ἐχ-
θροῦ βαδίζοντος, πατάξαι καὶ καταβαλεῖν τὴν παρθέ-
25 νον, ἐκ δὲ τῆς πληγῆς ἀποθανοῦσαν αὐτὴν οὐκ ἐᾶν τὸν c
Παυσανίαν ἡσυχάζειν, ἀλλὰ νύκτωρ εἴδωλον αὐτῷ φοι-
τῶσαν εἰς τὸν ὕπνον ὀργῇ λέγειν τόδε τὸ ἡρῷον·

στεῖχε δίκης ἆσσον· μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις.

ἐφ' ᾧ καὶ μάλιστα χαλεπῶς ἐνεγκόντες οἱ σύμμαχοι 6
30 μετὰ τοῦ Κίμωνος ἐξεπολιόρκησαν αὐτόν. ὁ δ' ἐκπεσὼν
τοῦ Βυζαντίου, καὶ τῷ φάσματι ταραττόμενος ὡς λέγε-
ται, κατέφυγε πρὸς τὸ νεκυομαντεῖον εἰς Ἡράκλειαν,

15 mor. 555c Paus. 3, 17, 8—9 Aristodem. 8, 1

[S(UA=)Υ] **4** γράφοντας U ‖ **22** καὶ om. A ‖ **28** στεῖχε] βαῖνε mor. ‖ **32** νεοκυμαντεῖον S

καὶ τὴν ψυχὴν ἀνακαλούμενος τῆς Κλεονίκης παρῃτεῖτο
7 *τὴν ὀργήν. ἡ δ' εἰς ὄψιν ἐλθοῦσα ταχέως ἔφη παύσεσθαι*
d *τῶν κακῶν αὐτὸν ἐν Σπάρτῃ γενόμενον, αἰνιττομένη τὴν*
μέλλουσαν ὡς ἔοικεν αὐτῷ τελευτήν. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ 478 S
πολλῶν ἱστόρηται. 5

7. *Κίμων δὲ τῶν συμμάχων ἤδη προσκεχωρηκότων* 372 L
αὐτῷ στρατηγὸς εἰς Θρᾴκην ἔπλευσε, πυνθανόμενος Περ-
σῶν ἄνδρας ἐνδόξους καὶ συγγενεῖς βασιλέως Ἠϊόνα πό-
λιν παρὰ τῷ Στρυμόνι κειμένην ποταμῷ κατέχοντας ἐνο-
2 *χλεῖν τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον Ἕλλησι. πρῶτον μὲν* 10
οὖν αὐτοὺς μάχῃ τοὺς Πέρσας ἐνίκησε καὶ κατέκλεισεν
εἰς τὴν πόλιν· ἔπειτα τοὺς ὑπὲρ Στρυμόνα Θρᾷκας, ὅθεν
αὐτοῖς ἐφοίτα σῖτος, ἀναστάτους ποιῶν καὶ τὴν χώραν
παραφυλάττων ἅπασαν, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν τοὺς πο-
e *λιορκουμένους κατέστησεν, ὥστε Βόγην τὸν βασιλέως* 15
στρατηγὸν ἀπογνόντα τὰ πράγματα τῇ πόλει πῦρ ἐνεῖ-
ναι καὶ συνδιαφθεῖραι μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν χρη-
3 *μάτων ἑαυτόν. οὕτω δὲ λαβὼν τὴν πόλιν ἄλλο μὲν οὐδὲν*
ἀξιόλογον ὠφελήθη, τῶν πλείστων τοῖς βαρβάροις συγκα-
τακαέντων, τὴν δὲ χώραν εὐφυεστάτην οὖσαν καὶ καλ- 20
4 *λίστην οἰκῆσαι παρέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς Ἑρ-*
μᾶς αὐτῷ τοὺς λιθίνους ὁ δῆμος ἀναθεῖναι συνεχώρη-
σεν, ὧν ἐπιγέγραπται τῷ μὲν πρώτῳ (153 Preger)·

ἦν ἄρα κἀκεῖνοι ταλακάρδιοι, οἵ ποτε Μήδων
παισὶν ἐπ' Ἠϊόνι, Στρυμόνος ἀμφὶ ῥοάς, 25

6sq. Thuc. 1, 98 Diod. 11, 60, 1–2 Nep. Cim. 2 || 10 Herod. 7, 107 Polyaen. 7, 24 || 21 Aeschin. 3, 183–185 Tzetz. Lycophr. 417

[S(UA=)Υ] 2 *παύσασθαι*: em. Steph. || 3. 4 *ὡς ἔοικεν τὴν μέλλουσαν* Υ || 4 *μέλλουσαν*] *ου* add. m. 2 S | *αὐτοῦ* Sch. || 15 *Βόγην*] *βούτην* libri *Βόγης* Herod. *βόργης* Polyaen. cod. F *βοῇ* codd. Paus. (8, 8, 9) || 19 *ἀξιόλογον* Benseler: *ἄξιον λόγου* || 24sq. de ordine epigramm. cf. Richter, Jahrb. f. class. Phil. 1866, 30

λιμόν τ' αἴθωνα κρυερόν τ' ἐπάγοντες Ἄρηα f
πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

373 L τῷ δὲ δευτέρῳ· 5

ἡγεμόνεσσι δὲ μισθὸν Ἀθηναῖοι τάδ' ἔδωκαν
5 ἀντ' εὐεργεσίης καὶ μεγάλων ἀγαθῶν.
μᾶλλόν τις τάδ' ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων ἐθελήσει
ἀμφὶ περὶ ξυνοῖς πράγμασι δῆριν ἔχειν.

τῷ δὲ τρίτῳ· 6 483

ἔκ ποτε τῆσδε πόληος ἅμ' Ἀτρείδῃσι Μενεσθεὺς
10 ἡγεῖτο ζάθεον Τρωικὸν ἐς πεδίον·
479 S ὅν ποθ' Ὅμηρος ἔφη Δαναῶν πύκα θωρηκτάων
κοσμητῆρα μάχης ἔξοχον ὄντα μολεῖν.
οὕτως οὐδὲν ἀεικὲς Ἀθηναίοισι καλεῖσθαι
κοσμηταῖς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.

15 **8.** Ταῦτα καίπερ οὐδαμοῦ τὸ Κίμωνος ὄνομα δηλοῦντα τιμῆς ὑπερβολὴν ἔχειν ἐδόκει τοῖς τότ' ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ Θεμιστοκλῆς τοιούτου τινὸς οὔτε Μιλτιάδης ἔτυχεν, ἀλλὰ τούτῳ γε θαλλοῦ στέφανον αἰτοῦντι Σωφάνης b ὁ Δεκελεὺς ἐκ μέσου τῆς ἐκκλησίας ἀναστὰς ἀντεῖπεν, 20 οὐκ εὐγνώμονα μέν, ἀρέσασαν δὲ τῷ δήμῳ τότε φωνὴν ἀφείς· 'ὅταν γάρ' ἔφη 'μόνος ἀγωνισάμενος ὦ Μιλτιάδη νικήσῃς τοὺς βαρβάρους, τότε καὶ τιμᾶσθαι μόνος ἀξίου.' διὰ τί τοίνυν τὸ Κίμωνος ὑπερηγάπησαν ἔργον; 2 ἢ ὅτι τῶν μὲν ἄλλων στρατηγούντων ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν 25 ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους, τούτου δὲ καὶ ποιῆσαι κακῶς ἠδυνήθησαν, ἐπὶ τὴν ἐκείνων αὐτοὶ στρατεύσαντες, καὶ προσεκτήσαντο χώρας, αὐτήν τε τὴν Ἠιόνα καὶ τὴν Ἀμφίπολιν οἰκίσαντες;

[S(UA =) Υ] 1 κρατερόν Aeschin. || 4 ἡγεμόνεσθι U | ἔδωκαν Aeschin.: ἐπέδωκαν || 5 μεγάλης ἀρετῆς Aeschin. || 7 ἀμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν Aeschin. | πρήγμασι Kirchhoff || 9 πόλεως Υ || 10 ἅμ πεδίον Aeschin. || 11 πύκα χαλκοχιτώνων Aeschin. || 14 κοσμητὰς Aeschin. || 18 Σωφάνης Palmer: σωχάρης, cf. mor. 873d

3 *Ὤικισαν δὲ καὶ Σκῦρον, ἑλόντος Κίμωνος ἐξ αἰτίας* 374 L
c *τοιαύτης. Δόλοπες ᾤκουν τὴν νῆσον, ἐργάται κακοὶ γῆς, ληιζόμενοι δὲ τὴν θάλασσαν ἐκ παλαιοῦ, τελευτῶντες οὐδὲ τῶν εἰσπλεόντων παρ' αὐτοὺς καὶ χρωμένων ἀπείχοντο ξένων, ἀλλὰ Θετταλούς τινας ἐμπόρους περὶ τὸ* 5
4 *Κτήσιον ὁρμισαμένους συλήσαντες εἷρξαν. ἐπεὶ δὲ διαδράντες ἐκ τῶν δεσμῶν οἱ ἄνθρωποι δίκην κατεδικάσαντο τῆς πόλεως Ἀμφικτυονικήν, οὐ βουλομένων τὰ χρήματα τῶν πολλῶν συνεκτίνειν, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας καὶ διηρπακότας ἀποδοῦναι κελευόντων, δείσαντες ἐκεῖ-* 10
νοι πέμπουσι γράμματα πρὸς Κίμωνα, κελεύοντες ἥκειν μετὰ τῶν νεῶν ληψόμενον τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἐνδιδο-
d 5 *μένην. παραλαβὼν δ' οὕτω τὴν νῆσον ὁ Κίμων, τοὺς μὲν Δόλοπας ἐξήλασε καὶ τὸν Αἰγαῖον ἠλευθέρωσε, πυνθανόμενος δὲ τὸν παλαιὸν Θησέα τὸν Αἰγέως φυγόντα* 480 S
μὲν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σκῦρον, αὐτοῦ δ' ἀποθανόντα δόλῳ 15
διὰ φόβον ὑπὸ Λυκομήδους τοῦ βασιλέως, ἐσπούδασε
6 *τὸν τάφον ἀνευρεῖν. καὶ γὰρ ἦν χρησμὸς Ἀθηναίοις, τὰ Θησέως λείψανα κελεύων ἀνακομίζειν εἰς ἄστυ καὶ τιμᾶν ὡς ἥρωα πρεπόντως, ἀλλ' ἠγνόουν ὅπου κεῖται,* 20
7 *Σκυρίων οὐχ ὁμολογούντων οὐδ' ἐώντων ἀναζητεῖν. τότε δὴ πολλῇ φιλοτιμίᾳ τοῦ σηκοῦ μόγις ἐξευρεθέντος, ἐνθέμενος ὁ Κίμων εἰς τὴν αὐτοῦ τριήρη τὰ ὀστᾶ καὶ τἆλλα*
e *κοσμήσας μεγαλοπρεπῶς, κατήγαγεν εἰς τὸ ἄστυ δι' ἐτῶν σχεδὸν τετρακοσίων. ἐφ' ᾧ καὶ μάλιστα πρὸς αὐ-* 25
τὸν ἡδέως ὁ δῆμος ἔσχεν. ἔθεντο δ' εἰς μνήμην αὐτοῦ 375 L
8 *καὶ τὴν τῶν τραγῳδῶν κρίσιν ὀνομαστὴν γενομένην. πρώτην γὰρ διδασκαλίαν τοῦ Σοφοκλέους ἔτι νέου καθέντος, Ἀψεφίων ὁ ἄρχων, φιλονικίας οὔσης καὶ παρατά-*

1 Thuc. 1, 98, 2 Diod. 11, 60, 2 Nep. Cim. 2, 5 || 13sq. Plut. Thes. 36 Paus. 3, 3, 7 Aristid. *ὑπ. τ. τεττ.* II p. 315D. et schol. (III p. 688D.) schol. Aristoph. Plut. 627

[S(UA=)Υ] 1 *ᾤκισαν* C: *ᾤκησαν* cet. || 6 *Κρήσιον* Zie. cl. schol. Il. 19, 326 || 22 *μόλις* U || 24 *εἰς τὸ ἄστυ* Mittelhaus cl. p. 34, 30: *εἰς τὴν αὐτοῦ* (del. Cor.) || 25 *τετρακοσίων*] *ὀκτακοσίων* Meursius || 29 *ἀφεψίων*: em. Keil

ξεως τῶν θεατῶν, κριτὰς μὲν οὐκ ἐκλήρωσε τοῦ ἀγῶνος, ὡς δὲ Κίμων μετὰ τῶν συστρατήγων παρελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐποιήσατο τῷ θεῷ τὰς νενομισμένας σπονδάς, οὐκ ἐφῆκεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν, ἀλλ' ὁρκώσας ἠνάγ-
5 κασε καθίσαι καὶ κρῖναι δέκα ὄντας, ἀπὸ φυλῆς μιᾶς ἕκαστον. ὁ μὲν οὖν ἀγὼν καὶ διὰ τὸ τῶν κριτῶν ἀξίωμα 9 f τὴν φιλοτιμίαν ὑπερέβαλε. νικήσαντος δὲ τοῦ Σοφοκλέους λέγεται τὸν Αἰσχύλον περιπαθῆ γενόμενον καὶ βαρέως ἐνεγκόντα χρόνον οὐ πολὺν Ἀθήνησι διαγαγεῖν,
10 εἶτ' οἴχεσθαι δι' ὀργὴν εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ τελευτήσας περὶ Γέλαν τέθαπται.

9. Συνδειπνῆσαι δὲ τῷ Κίμωνί φησιν ὁ Ἴων (FGrH 484 392 F 13) παντάπασι μειράκιον ἥκων εἰς Ἀθήνας ἐκ Χίου παρὰ Λαομέδοντι, καὶ τῶν σπονδῶν γενομένων πα-
15 ρακληθέντος ᾆσαι καὶ ᾄσαντος οὐκ ἀηδῶς, ἐπαινεῖν τοὺς παρόντας ὡς δεξιώτερον Θεμιστοκλέους· ἐκεῖνον γὰρ ᾄδειν μὲν οὐ φάναι μαθεῖν οὐδὲ κιθαρίζειν, πόλιν δὲ ποιῆσαι μεγάλην καὶ πλουσίαν ἐπίστασθαι· τοὐντεῦθεν οἷον 2
481 S εἰκὸς ἐν πότῳ τοῦ λόγου ῥυέντος ἐπὶ τὰς πράξεις τοῦ
20 Κίμωνος καὶ μνημονευομένων τῶν μεγίστων, αὐτὸν ἐκεῖνον ἓν διελθεῖν στρατήγημα τῶν ἰδίων ὡς σοφώτατον. ἐπεὶ γὰρ ἐκ Σηστοῦ καὶ Βυζαντίου πολλοὺς τῶν βαρβά- 3 ρων αἰχμαλώτους λαβόντες οἱ σύμμαχοι τῷ Κίμωνι δια- b
376 L νεῖμαι προσέταξαν, ὁ δὲ χωρὶς μὲν αὐτούς, χωρὶς δὲ τὸν
25 περὶ τοῖς σώμασι κόσμον αὐτῶν ἔθηκεν, ᾐτιῶντο τὴν διανομὴν ὡς ἄνισον. ὁ δὲ τῶν μερίδων ἐκέλευσεν αὐτοὺς 4 ἑλέσθαι τὴν ἑτέραν· ἣν δ' ἂν ἐκεῖνοι καταλίπωσιν, ἀγαπήσειν Ἀθηναίους. Ἡροφύτου δὲ τοῦ Σαμίου συμβουλεύσαντος αἱρεῖσθαι τὰ Περσῶν μᾶλλον ἢ Πέρσας, τὸν
30 μὲν κόσμον αὐτοῖς ἔλαβον, Ἀθηναίοις δὲ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέλιπον. καὶ τότε μὲν ὁ Κίμων ἀπῄει γελοῖος εἶ- 5

12 Plut. Them. 2, 4 || 22sq. Polyaen. 1, 34, 2

[S(UA=) Υ] 2 προελθὼν: em. Sint. || 4 ἀφῆκεν: em. Zie. || 11 γέλαν S: γέλας Υ || 23 τῷ μὲν κίμωνι A || 30 αὐτοῖς Emp.: αὐτοὶ

ναι δοκῶν διανομεύς, τῶν μὲν συμμάχων ψέλια χρυσᾶ καὶ μανιάκας καὶ στρεπτοὺς καὶ κάνδυας καὶ πορφύραν c φερομένων, τῶν δ' Ἀθηναίων γυμνὰ σώματα κακῶς 6 ἠσκημένα πρὸς ἐργασίαν παραλαβόντων. μικρὸν δ' ὕστερον οἱ τῶν ἑαλωκότων φίλοι καὶ οἰκεῖοι καταβαίνοντες 5 ἐκ Φρυγίας καὶ Λυδίας ἐλυτροῦντο μεγάλων χρημάτων ἕκαστον, ὥστε τῷ Κίμωνι τεσσάρων μηνῶν τροφὰς εἰς τὰς ναῦς ὑπάρξαι καὶ προσέτι τῇ πόλει χρυσίον οὐκ ὀλίγον ἐκ τῶν λύτρων περιγενέσθαι.

10. Ἤδη δ' εὐπορῶν ὁ Κίμων εὐροίᾳ τῆς στρατείας, 10 ἃ καλῶς ἀπὸ τῶν πολεμίων ἔδοξεν ὠφελῆσθαι, κάλλιον ἀνήλισκεν εἰς τοὺς πολίτας. τῶν τε γὰρ ἀγρῶν τοὺς φραγμοὺς ἀφεῖλεν, ἵνα καὶ τοῖς ξένοις καὶ τῶν πολιτῶν d τοῖς δεομένοις ἀδεῶς ὑπάρχῃ λαμβάνειν τῆς ὀπώρας, καὶ δεῖπνον οἴκοι παρ' αὐτῷ λιτὸν μέν, ἀρκοῦν δὲ πολλοῖς 15 ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν, ἐφ' ὃ τῶν πενήτων ὁ βουλόμενος εἰσῄει καὶ διατροφὴν εἶχεν ἀπράγμονα, μόνοις τοῖς δη-2 μοσίοις σχολάζων. ὡς δ' Ἀριστοτέλης (Ἀθπ. 27, 3) φησίν, 377 L οὐχ ἁπάντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ Λακιαδῶν παρεσκευάζετο τῷ βουλομένῳ τὸ δεῖπνον. αὐτῷ 482 S δὲ νεανίσκοι παρείποντο συνήθεις ἀμπεχόμενοι καλῶς, 21 ὧν ἕκαστος, εἴ τις συντύχοι τῷ Κίμωνι τῶν ἀστῶν πρεσβύτερος ἠμφιεσμένος ἐνδεῶς, διημείβετο πρὸς αὐτὸν τὰ 3 ἱμάτια· καὶ τὸ γινόμενον ἐφαίνετο σεμνόν. οἱ δ' αὐτοὶ e καὶ νόμισμα κομίζοντες ἄφθονον, παριστάμενοι τοῖς κομ- 25 ψοῖς τῶν πενήτων ἐν ἀγορᾷ σιωπῇ τῶν κερματίων ἐνέ-4 βαλλον εἰς τὰς χεῖρας. ὧν δὴ καὶ Κρατῖνος ὁ κωμικὸς ἐν Ἀρχιλόχοις (fr. 1 K.) ἔοικε μεμνῆσθαι διὰ τούτων·

10sq. Plut. Per. 9, 2, ubi vide l. l.

[S(UA=)Υ] 2 στρεπούς U || 10 εὐροίᾳ Zie.: ἐφόδια SΥ ἐφοδίων C εὐοδίᾳ Madvig σφόδρ' ἀπὸ Bern. | στρατείας Li.: στρατιᾶς libri στρατηγίας Cor. || 11 ἀπὸ Rei.: ὑπὸ || 14 τοὺς δεομένους U[1] | λαμάνειν S || 16 ὃ S e corr. (m. 1): ᾧ Υ || 21 συνήθεις] συνήθως Cor. δύ' ἢ τρεῖς Theopomp. ap. Athen. 12, 533b || 23 ἠμφιεσμένως (ut vid.) ante corr. S || 25 κομφοῖς S

κἀγὼ γὰρ ηὖχουν Μητρόβιος ὁ γραμματεὺς
σὺν ἀνδρὶ θείῳ καὶ φιλοξενωτάτῳ
καὶ πάντ' ἀρίστῳ τῶν Πανελλήνων πρόμῳ
Κίμωνι λιπαρὸν γῆρας εὐωχούμενος
5 αἰῶνα πάντα συνδιατρίψειν. ὁ δὲ λιπὼν
βέβηκε πρότερος.

ἔτι τοίνυν Γοργίας μὲν ὁ Λεοντῖνός (VS 82 B 20) φησι 5
τὸν Κίμωνα τὰ χρήματα κτᾶσθαι μὲν ὡς χρῷτο, χρᾶ- f
σθαι δ' ὡς τιμῷτο, Κριτίας δ' ⟨ὁ⟩ τῶν τριάκοντα γενό-
10 μενος ἐν ταῖς ἐλεγείαις (fr. 6 D.) εὔχεται

πλοῦτον μὲν Σκοπαδῶν, μεγαλοφροσύνην δὲ Κίμω-
νος,
νίκας δ' Ἀρκεσίλα τοῦ Λακεδαιμονίου.

καίτοι Λίχαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου γι- 6
15 νώσκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστὸν γενόμενον ἢ ὅτι
378 L τοὺς ξένους ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις ἐδείπνιζεν· ἡ δὲ Κί- 485
μωνος ἀφθονία καὶ τὴν παλαιὰν τῶν Ἀθηναίων φιλοξε-
νίαν καὶ φιλανθρωπίαν ὑπερέβαλεν. οἱ μὲν γάρ, ἐφ' οἷς 7
ἡ πόλις μέγα φρονεῖ δικαίως, τό τε σπέρμα τῆς τροφῆς
20 εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξέδωκαν, ὑδάτων τε πηγαίων ⟨ὀχε-
τείαν⟩ καὶ πυρὸς ἔναυσιν χρῄζουσιν ἀνθρώποις ἔδειξαν,
ὁ δὲ τὴν μὲν οἰκίαν τοῖς πολίταις πρυτανεῖον ἀποδείξας
κοινόν, ἐν δὲ τῇ χώρᾳ καρπῶν ἑτοίμων ἀπαρχὰς καὶ
483 S ὅσα ὧραι καλὰ φέρουσι χρῆσθαι καὶ λαμβάνειν ἅπαντα
25 τοῖς ξένοις παρέχων, τρόπον τινὰ τὴν ἐπὶ Κρόνου μυθο-
λογουμένην κοινωνίαν εἰς τὸν βίον αὖθις κατῆγεν. οἱ δὲ 8
ταῦτα κολακείαν ὄχλου καὶ δημαγωγίαν εἶναι διαβάλ- b
λοντες ὑπὸ τῆς ἄλλης ἐξηλέγχοντο τοῦ ἀνδρὸς προαιρέ-
σεως, ἀριστοκρατικῆς καὶ Λακωνικῆς οὔσης, ὅς γε καὶ

[S(UA =) Υ] 1 κἀγὼ Xy.: κάτω || 3 πρόμῳ Mu. Anon.: πρώτῳ libri πρὸ τοῦ G. Hermann βροτῷ Kock || 8 χρᾶσθαι S: χρῆσθαι Υ || 9 ὁ add. Wil. || 13 ἀγησίλα: em. Westermann || 16 γυμνοπαιδίαις C: γυμνοπαιδείαις SΥ || 20 ὀχετείαν add. Mittelhaus (χρῆσιν Coraes) || 21 ἔδειξαν Sch.: ἐδίδαξαν

*Θεμιστοκλεῖ πέρα τοῦ δέοντος ἐπαίροντι τὴν δημοκρα-
τίαν ἀντέβαινε μετ' Ἀριστείδου, καὶ πρὸς Ἐφιάλτην ὕστε-
ρον χάριτι τοῦ δήμου καταλύοντα τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου
βουλὴν διηνέχθη, λημμάτων δὲ δημοσίων τοὺς ἄλλους
πλὴν Ἀριστείδου καὶ Ἐφιάλτου πάντας ἀναπιμπλαμένους* 5
*ὁρῶν, αὐτὸν ἀδέκαστον καὶ ἄθικτον ἐν τῇ πολιτείᾳ δω-
ροδοκίας καὶ πάντα προῖκα καὶ καθαρῶς πράττοντα καὶ*
9 *λέγοντα διὰ τέλους παρέσχε. λέγεταί γέ τοι Ῥοισάκην*
c *τινὰ βάρβαρον ἀποστάτην βασιλέως ἐλθεῖν μετὰ χρη-
μάτων πολλῶν εἰς Ἀθήνας, καὶ σπαραττόμενον ὑπὸ τῶν* 10
*συκοφαντῶν καταφυγεῖν πρὸς Κίμωνα, καὶ θεῖναι παρὰ
τὴν αὔλειον αὐτοῦ φιάλας δύο, τὴν μὲν ἀργυρῶν ἐμπλη-
σάμενον δαρεικῶν, τὴν δὲ χρυσῶν· ἰδόντα δὲ τὸν Κί-
μωνα καὶ μειδιάσαντα πυθέσθαι τοῦ ἀνθρώπου, πότερον* 379 L
αἱρεῖται Κίμωνα μισθωτὸν ἢ φίλον ἔχειν· τοῦ δὲ φή- 15
*σαντος φίλον, ‘οὐκοῦν’ φάναι ‘ταῦτ’ ἄπιθι μετὰ σεαυτοῦ
κομίζων· χρήσομαι γὰρ αὐτοῖς ὅταν δέωμαι φίλος γενό-
μενος.’*

11. *Ἐπεὶ δ' οἱ σύμμαχοι τοὺς φόρους μὲν ἐτέλουν,
ἄνδρας δὲ καὶ ναῦς ὡς ἐτάχθησαν οὐ παρεῖχον, ἀλλ' ἀπ-* 20
αγορεύοντες ἤδη πρὸς τὰς στρατείας, καὶ πολέμου μὲν
d *οὐδὲν δεόμενοι, γεωργεῖν δὲ καὶ ζῆν καθ' ἡσυχίαν ἐπιθυ-
μοῦντες, ἀπηλλαγμένων τῶν βαρβάρων καὶ μὴ διοχλούν-
των, οὔτε τὰς ναῦς ἐπλήρουν οὔτ' ἄνδρας ἀπέστελλον,
οἱ μὲν ἄλλοι στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων προσηνάγκαζον* 25
*αὐτοὺς ταῦτα ποιεῖν, καὶ τοὺς ἐλλείποντας ὑπάγοντες
δίκαις καὶ κολάζοντες, ἐπαχθῆ τὴν ἀρχὴν καὶ λυπηρὰν* 484 S
2 *ἐποίουν· Κίμων δὲ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἐν τῇ στρατηγίᾳ
πορευόμενος, βίαν μὲν οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων προσῆγε,
χρήματα δὲ λαμβάνων παρὰ τῶν οὐ βουλομένων στρα-* 30
τεύεσθαι καὶ ναῦς κενάς, ἐκείνους εἶα δελεαζομένους τῇ

Cap. 11 Thuc. 1, 99

[S(UA=)Υ] 1 *πέραν* S || 5 *ἀναπιπλαμένους* U || 6 *αὐτὸν* SU: *αὐτὸν δὲ* A || 8 *ῥοισάκην, οι* in ras.. S || 12 *ἀργυρῶν* Sch.: *ἀργυρίων* SA^{1} *ἀργυρείων* UA^{2} || 13 *δὲ*^{2} S: *δὲ καὶ* Υ

σχολῇ περὶ τὰ οἰκεῖα διατρίβειν, γεωργοὺς καὶ χρημα- e
τιστὰς ἀπολέμους ἐκ πολεμικῶν ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἀνοίας
γινομένους, τῶν δ' Ἀθηναίων ἀνὰ μέρος πολλοὺς ἐμβι-
βάζων καὶ διαπονῶν ταῖς στρατείαις, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
5 τοῖς παρὰ τῶν συμμάχων μισθοῖς καὶ χρήμασι δεσπότας
αὐτῶν τῶν διδόντων ἐποίησε. πλέοντας γὰρ αὐτοὺς συνε- 3
χῶς καὶ διὰ χειρὸς ἔχοντας ἀεὶ τὰ ὅπλα καὶ τρεφομένους
καὶ ἀσκοῦντας ἐκ τῆς αὐτῶν ⟨ἀ⟩στρατείας ἐθισθέντες
φοβεῖσθαι καὶ κολακεύειν, ἔλαθον ἀντὶ συμμάχων ὑπο-
10 τελεῖς καὶ δοῦλοι γεγονότες.

380 L **12.** Καὶ μὴν αὐτοῦ γε τοῦ μεγάλου βασιλέως οὐδεὶς
ἐταπείνωσε καὶ συνέστειλε τὸ φρόνημα μᾶλλον ἢ Κίμων. f
οὐ γὰρ ἀνῆκεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπηλλαγμένον, ἀλλ'
ὥσπερ ἐκ ποδὸς διώκων, πρὶν διαπνεῦσαι καὶ στῆναι
15 τοὺς βαρβάρους, τὰ μὲν ἐπόρθει καὶ κατεστρέφετο, τὰ
δ' ἀφίστη καὶ προσήγετο τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε τὴν ἀπ' Ἰω-
νίας Ἀσίαν ἄχρι Παμφυλίας παντάπασι Περσικῶν ὅπλων
ἐρημῶσαι. πυθόμενος δὲ τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς με- 2
γάλῳ στρατῷ καὶ ναυσὶ πολλαῖς ἐφεδρεύειν περὶ Παμφυ-
20 λίαν, καὶ βουλόμενος αὐτοῖς ἄπλουν καὶ ἀνέμβατον ὅλως 486
ὑπὸ φόβου τὴν ἐντὸς Χελιδονίων ποιήσασθαι θάλατταν,
ὥρμησεν ἄρας ἀπὸ Κνίδου καὶ Τριοπίου τριακοσίαις τριή-
ρεσι, πρὸς μὲν τάχος ἀπ' ἀρχῆς καὶ περιαγωγὴν ὑπὸ
Θεμιστοκλέους ἄριστα κατεσκευασμέναις, ἐκεῖνος δὲ τότε
25 καὶ πλατυτέρας ἐποίησεν αὐτάς, καὶ διάβασιν τοῖς κατα-
στρώμασιν ἔδωκεν, ὡς ἂν ὑπὸ πολλῶν ὁπλιτῶν μαχιμώ-
τεραι προσφέροιντο τοῖς πολεμίοις. ἐπιπλεύσας δὲ τῇ 3
485 S πόλει τῶν Φασηλιτῶν, Ἑλλήνων μὲν ὄντων, οὐ δεχομέ-
νων δὲ τὸν στόλον οὐδὲ βουλομένων ἀφίστασθαι βασι-
30 λέως, τήν τε χώραν κακῶς ἐποίει καὶ προσέβαλλε τοῖς

Cap. 12 Diod. 11, 60, 3sq. Aristodem. 11, 1. 2

[S(UA=)Υ] 2 ἀνοίας] ἀπονίας Kron. cl. p. 41, 22 || 8 στρατείας: em. Rei. || 15 κατεστρέφετο A²: κατέστρεφε cet. || 22 τριακοσίαις S: τριακοσίαις U (Δ supra) διακοσίαις A (τρια supra) (διακοσίας Diod.; cf. 18, 1)

b 4 *τείχεσιν. οἱ δὲ Χῖοι συμπλέοντες αὐτῷ, πρὸς δὲ τοὺς Φασηλίτας ἐκ παλαιοῦ φιλικῶς ἔχοντες, ἅμα μὲν τὸν Κίμωνα κατεπράυνον, ἅμα δὲ τοξεύοντες ὑπὲρ τὰ τείχη βιβλίδια προσκείμενα τοῖς οἰστοῖς ἐξήγγελλον τοῖς Φασηλίταις. τέλος δὲ διήλλαξαν αὐτούς, ὅπως δέκα τάλαντα* 5 *δόντες ἀκολουθῶσι καὶ συστρατεύωσιν ἐπὶ τοὺς βαρβά-*
5 *ρους. Ἔφορος* (FGrH 70 F 192) *μὲν οὖν Τιθραύστην φησὶ* 381 L *τῶν βασιλικῶν νεῶν ἄρχειν καὶ τοῦ πεζοῦ Φερενδάτην, Καλλισθένης* (FGrH 124 F 15) *δ' Ἀριομάνδην τὸν Γωβρύου, κυριώτατον ὄντα τῆς δυνάμεως, παρὰ τὸν Εὐρυ-* 10 *μέδοντα ταῖς ναυσὶ παρορμεῖν, οὐκ ὄντα μάχεσθαι τοῖς*
c *Ἕλλησι πρόθυμον, ἀλλὰ προσδεχόμενον ὀγδοήκοντα ναῦς*
6 *Φοινίσσας, ἀπὸ Κύπρου προσπλεούσας. ταύτας φθῆναι βουλόμενος ὁ Κίμων ἀνήχθη, βιάζεσθαι παρεσκευασμένος, ἂν ἑκόντες μὴ ναυμαχῶσιν. οἱ δὲ πρῶτον μέν, ὡς* 15 *μὴ βιασθεῖεν, εἰς τὸν ποταμὸν εἰσωρμίσαντο, προσφερομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἀντεξέπλευσαν, ὡς ἱστορεῖ Φανόδημος* (FGrH 325 F 22) *ἑξακοσίαις ναυσίν, ὡς δ' Ἔφο-*
7 *ρος* (FGrH 70 F 192) *πεντήκοντα καὶ τριακοσίαις. ἔργον δὲ κατὰ γοῦν τὴν θάλατταν οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν ἐπράχθη* 20 *τῆς δυνάμεως ἄξιον, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὴν γῆν ἀποστρέφοντες ἐξέπιπτον οἱ πρῶτοι καὶ κατέφευγον εἰς τὸ πεζὸν*
d *ἐγγὺς παρατεταγμένον, οἱ δὲ καταλαμβανόμενοι διεφθεί-*
8 *ροντο μετὰ τῶν νεῶν. ᾧ καὶ δῆλόν ἐστιν, ὅτι πάμπολλαί τινες αἱ πεπληρωμέναι τοῖς βαρβάροις νῆες ἦσαν, ὅτε* 25 *πολλῶν μὲν ὡς εἰκὸς ἐκφυγουσῶν, πολλῶν δὲ συντριβεισῶν, ὅμως αἰχμαλώτους διακοσίας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι.*

13. *Τῶν δὲ πεζῶν ἐπικαταβάντων πρὸς τὴν θάλασσαν, μέγα μὲν ἔργον ἐφαίνετο τῷ Κίμωνι τὸ βιάζεσθαι* 30 *τὴν ἀπόβασιν καὶ κεκμηκότας ἀκμῆσι καὶ πολλαπλασίοις* 486 S

13sq. cf. Thuc. 1, 100, 1 Diod. 11, 60, 6sq.

[S(UA=)Υ] 13 *φθῆναι* S et e ras. A: *ληφθῆναι* U || 27 *διακοσίας* C: *διακοσίους* cet. || 31 *κεκμηκότας ἀκμῆσι* SA: *κεκμῆσι* U

ἐπάγειν τοὺς Ἕλληνας, ὅμως δὲ ῥώμῃ καὶ φρονήματι
τοῦ κρατεῖν ὁρῶν ἐπηρμένους καὶ προθύμους ὁμόσε χω-
382 L ρεῖν τοῖς βαρβάροις, ἀπεβίβαζε τοὺς ὁπλίτας, ἔτι θερ-
μοὺς τῷ κατὰ τὴν ναυμαχίαν ἀγῶνι μετὰ κραυγῆς καὶ e
5 δρόμου προσφερομένους. ὑποστάντων δὲ τῶν Περσῶν 2
καὶ δεξαμένων οὐκ ἀγεννῶς, κρατερὰ μάχη συνέστη, καὶ
τῶν Ἀθηναίων ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τοῖς ἀξιώμασι πρῶτοι
καὶ διαπρεπεῖς ἔπεσον. πολλῷ δ' ἀγῶνι τρεψάμενοι τοὺς
βαρβάρους ἔκτεινον, εἶθ' ᾕρουν αὐτούς τε καὶ σκηνὰς
10 παντοδαπῶν χρημάτων γεμούσας. Κίμων δ' ὥσπερ ἀ- 3
θλητὴς δεινὸς ἡμέρᾳ μιᾷ δύο καθῃρηκὼς ἀγωνίσματα,
καὶ τὸ μὲν ἐν Σαλαμῖνι πεζομαχίᾳ, τὸ δ' ἐν Πλαταιαῖς
ναυμαχίᾳ παρεληλυθὼς τρόπαιον, ἐπηγωνίσατο ταῖς νί-
καις, καὶ τὰς ὀγδοήκοντα Φοινίσσας τριήρεις, αἳ τῆς
15 μάχης ἀπελείφθησαν, † Ὕδρῳ προσβεβληκέναι πυθόμε- f
νος, διὰ τάχους ἔπλευσεν, οὐδὲν εἰδότων βέβαιον οὔπω
περὶ τῆς μείζονος δυνάμεως τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ δυσ-
πίστως ἔτι καὶ μετεώρως ἐχόντων· ᾗ καὶ μᾶλλον ἐκ-
πλαγέντες ἀπώλεσαν τὰς ναῦς ἁπάσας. καὶ τῶν ἀνδρῶν
20 οἱ πλεῖστοι συνδιεφθάρησαν.

Τοῦτο τὸ ἔργον οὕτως ἐταπείνωσε τὴν γνώμην τοῦ 4
βασιλέως, ὥστε συνθέσθαι τὴν περιβόητον εἰρήνην ἐκεί-
νην, ἵππου μὲν δρόμον ἀεὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπέχειν θα- **487**
λάσσης, ἔνδον δὲ Κυανέων καὶ Χελιδονίων μακρᾷ νηὶ
25 καὶ χαλκεμβόλῳ μὴ πλέειν. καίτοι Καλλισθένης (FGrH
124 F 16) οὔ φησι ταῦτα συνθέσθαι τὸν βάρβαρον,
ἔργῳ δὲ ποιεῖν διὰ φόβον τῆς ἥττης ἐκείνης, καὶ μα-
κρὰν οὕτως ἀποστῆναι τῆς Ἑλλάδος, ὥστε πεντή-
κοντα ναυσὶ Περικλέα καὶ τριάκοντα μόναις Ἐφιάλτην
383 L ἐπέκεινα πλεῦσαι Χελιδονίων καὶ μηδὲν αὐτοῖς ναυτικὸν
31 ἀπαντῆσαι παρὰ τῶν βαρβάρων. ἐν δὲ τοῖς ψηφίσμασιν 5

21 Suda s. v. *Κίμων*

[S(UA=)Υ] **3** *ἀπεβίαζε* S[r] ‖ **15** *Ὕδρῳ*] *Σύρδῃ* Lubinus *Κύπρῳ* Sol. (*πλεῖν ἐπὶ Κύπρῳ* Polyaen. 1, 34) *Ἰδύρῳ* cl. Steph. Byz. s. v. Six

ἃ συνήγαγε Κρατερὸς (FGrH 342 F 13) ἀντίγραφα συν-
b θηκῶν ὡς γενομένων κατατέτακται. φασὶ δὲ καὶ βωμὸν 487 S
Εἰρήνης διὰ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἱδρύσασθαι, καὶ Καλ-
λίαν τὸν πρεσβεύσαντα τιμῆσαι διαφερόντως.

Πραθέντων δὲ τῶν αἰχμαλώτων λαφύρων, εἴς τε τὰ 5
ἄλλα χρήμασιν ὁ δῆμος ἐρρώσθη, καὶ τῇ ἀκροπόλει τὸ
νότιον τεῖχος κατεσκεύασεν, ἀπ' ἐκείνης εὐπορήσας τῆς
6 στρατείας. λέγεται δὲ καὶ τῶν μακρῶν τειχῶν, ἃ σκέλη
καλοῦσι, συντελεσθῆναι μὲν ὕστερον τὴν οἰκοδομίαν, τὴν
δὲ πρώτην θεμελίωσιν, εἰς τόπους ἑλώδεις καὶ διαβρό- 10
χους τῶν ἔργων ἐμπεσόντων, ἐρεισθῆναι διὰ Κίμωνος
ἀσφαλῶς, χάλικι πολλῇ καὶ λίθοις βαρέσι τῶν ἑλῶν
c πιεσθέντων, ἐκείνου χρήματα πορίζοντος καὶ διδόντος.
7 πρῶτος δὲ ταῖς λεγομέναις ἐλευθερίοις καὶ γλαφυραῖς
διατριβαῖς, αἳ μικρὸν ὕστερον ὑπερφυῶς ἠγαπήθησαν, 15
ἐκαλλώπισε τὸ ἄστυ, τὴν μὲν ἀγορὰν πλατάνοις κατα-
φυτεύσας, τὴν δ' Ἀκαδήμειαν ἐξ ἀνύδρου καὶ αὐχμηρᾶς
κατάρρυτον ἀποδείξας ἄλσος, ἠσκημένον ὑπ' αὐτοῦ δρό-
μοις καθαροῖς καὶ συσκίοις περιπάτοις.

14. Ἐπεὶ δὲ τῶν Περσῶν τινες οὐκ ἐβούλοντο τὴν 20
Χερρόνησον ἐκλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θρᾷκας ἄνωθεν
ἐπεκαλοῦντο, καταφρονοῦντες τοῦ Κίμωνος, μετ' ὀλίγων
d παντάπασι τριήρων Ἀθήνηθεν ἐκπεπλευκότος, ὁρμήσας
ἐπ' αὐτοὺς τέτταρσι μὲν ναυσὶ τρισκαίδεκα τὰς ἐκείνων
ἔλαβεν, ἐξελάσας δὲ τοὺς Πέρσας καὶ κρατήσας τῶν 384 L
Θρᾳκῶν πᾶσαν ᾠκειώσατο τῇ πόλει τὴν Χερρόνησον. 26
2 ἐκ δὲ τούτου Θασίους μὲν ἀποστάντας Ἀθηναίων κατα-
ναυμαχήσας, τρεῖς καὶ τριάκοντα ναῦς ἔλαβε καὶ τὴν
πόλιν ἐξεπολιόρκησε, καὶ τὰ χρυσεῖα τὰ πέραν Ἀθη-
ναίοις προσεκτήσατο, καὶ χώραν ἧς ἐπῆρχον Θάσιοι παρ- 30

16 mor. 818d || 27 Thuc. 1, 100, 2

[S(UA=)Υ] 7 ἀπορήσας S || 17 τὴν δι' ἀκαδημίαν U, ἀκαδη-
μίαν et SA || 21 ἐκλιπεῖν s. s. S et A²: καταλιπεῖν S^rΥ ||
24 ἐπ' αὐτοὺς] ἑαυτοὺς U¹ | τέσσαρσι Υ

ἔλαβεν. ἐκεῖθεν δὲ ῥᾳδίως ἐπιβῆναι Μακεδονίας καὶ πολ- 3
λὴν ἀποτεμέσθαι παρασχὸν ὡς ἐδόκει, μὴ θελήσας αἰ-
τίαν ἔσχε δώροις ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου συμ-
πεπεῖσθαι, καὶ δίκην ἔφυγε τῶν ἐχθρῶν συστάντων
488 S ἐπ' αὐτόν. ἀπολογούμενος δὲ πρὸς τοὺς δικαστάς, οὐκ 4
6 Ἰώνων ἔφη προξενεῖν οὐδὲ Θεσσαλῶν πλουσίων ὄντων e
ὥσπερ ἑτέρους, ἵνα θεραπεύωνται καὶ λαμβάνωσιν, ἀλλὰ
Λακεδαιμονίων, μιμούμενος καὶ ἀγαπῶν τὴν παρ' αὐ-
τοῖς εὐτέλειαν καὶ σωφροσύνην, ἧς οὐδένα προτιμᾶν
10 πλοῦτον, ἀλλὰ πλουτίζων ἀπὸ τῶν πολεμίων τὴν πόλιν
ἀγάλλεσθαι. μνησθεὶς δὲ τῆς κρίσεως ἐκείνης ὁ Στη- 5
σίμβροτός (FGrH 107 F 5) φησι τὴν Ἐλπινίκην ὑπὲρ
τοῦ Κίμωνος δεομένην ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ Περι-
κλέους – οὗτος γὰρ ἦν τῶν κατηγόρων ὁ σφοδρότατος –,
15 τὸν δὲ μειδιάσαντα 'γραῦς εἶ' φάναι 'γραῦς ὦ Ἐλπινίκη,
ὡς τηλικαῦτα διαπράττεσθαι πράγματα·' πλὴν ἔν γε τῇ f
δίκῃ πρᾳότατον γενέσθαι τῷ Κίμωνι καὶ πρὸς τὴν κατ-
ηγορίαν ἅπαξ ἀναστῆναι μόνον ὥσπερ ἀφοσιούμενον.

15. Ἐκείνην μὲν οὖν ἀπέφυγε τὴν δίκην· ἐν δὲ τῇ
20 λοιπῇ πολιτείᾳ παρὼν μὲν ἐκράτει καὶ συνέστελλε τὸν
385 L δῆμον, ἐπιβαίνοντα τοῖς ἀρίστοις καὶ περισπῶντα τὴν
πᾶσαν εἰς ἑαυτὸν ἀρχὴν καὶ δύναμιν· ὡς δὲ πάλιν ἐπὶ 2
στρατείαν ἐξέπλευσε, τελέως ἀνεθέντες οἱ πολλοὶ καὶ 488
συγχέαντες τὸν καθεστῶτα τῆς πολιτείας κόσμον τά
25 ⟨τε⟩ πάτρια νόμιμα οἷς ἐχρῶντο πρότερον, Ἐφιάλτου
προεστῶτος ἀφείλοντο τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς τὰς
κρίσεις πλὴν ὀλίγων ἁπάσας, καὶ τῶν δικαστηρίων κυ-
ρίους ἑαυτοὺς ποιήσαντες, εἰς ἄκρατον δημοκρατίαν ἐνέ-
βαλον τὴν πόλιν, ἤδη καὶ Περικλέους δυναμένου καὶ τὰ

11 Plut. Per. 10, 6 || **19** Plut. Per. 9, 5

[S(UA=)Υ] **2** παρασχόν, ο e corr., S: παρασχὼν Υ || **3** συμ-
πεπεῖσθαι A: συμπεσεῖσθαι SU || **8** Λακεδαιμονίων Muret:
αιμ
λακεδονίους (αιμ m. 2) A μακεδονίους SU || **22** δὲ U^{2} in ras. (fuit
++αι vel ++οι ?) || **23** ἀναχθέντες (ut vid.) U^{1} || **25** ⟨τε⟩ Sch. ||
29 ⟨μέγα⟩ δυναμένου Ha.

3 *τῶν πολλῶν φρονοῦντος. διὸ καὶ τοῦ Κίμωνος ὡς ἐπανῆλθεν ἀγανακτοῦντος ἐπὶ τῷ προπηλακίζεσθαι τὸ ἀξίωμα τοῦ συνεδρίου, καὶ πειρωμένου πάλιν ἄνω τὰς δίκας*
b *ἀνακαλεῖσθαι καὶ τὴν ἐπὶ Κλεισθένους ἐγείρειν ἀριστοκρατίαν, κατεβόων συνιστάμενοι καὶ τὸν δῆμον ἐξηρέθιζον, ἐκεῖνά τε τὰ πρὸς τὴν ἀδελφὴν ἀνανεούμενοι καὶ* 5
4 *Λακωνισμὸν ἐπικαλοῦντες. εἰς ἃ καὶ τὰ Εὐπόλιδος* (fr. 208 K.) *διατεθρύληται περὶ Κίμωνος, ὅτι* 489 S

> *κακὸς μὲν οὐκ ἦν, φιλοπότης δὲ κἀμελής*
> *κἀνίοτ' ⟨ἂν⟩ ἀπεκοιμᾶτ' ἂν ἐν Λακεδαίμονι* 10
> *κἂν Ἐλπινίκην τῇδε καταλιπὼν μόνην.*

5 *εἰ δ' ἀμελῶν καὶ μεθυσκόμενος τοσαύτας πόλεις εἷλε καὶ τοσαύτας νίκας ἐνίκησε, δῆλον ὅτι νήφοντος αὐτοῦ καὶ προσέχοντος οὐδεὶς ἂν οὔτε τῶν πρότερον οὔτε τῶν ὕστε-*
c *ρον Ἑλλήνων παρῆλθε τὰς πράξεις.* 15

16. *Ἦν μὲν οὖν ἀπ' ἀρχῆς φιλολάκων, καὶ τῶν γε παίδων τῶν διδύμων τὸν ἕτερον Λακεδαιμόνιον ὠνόμασε, τὸν δ' ἕτερον Ἠλεῖον, ἐκ γυναικὸς αὐτῷ Κλειτορίας* 386 L *γενομένους, ὡς Στησίμβροτος* (FGrH 107 F 6) *ἱστορεῖ· διὸ πολλάκις Περικλέα τὸ μητρῷον αὐτοῖς γένος ὀνειδίζειν. Διόδωρος δ' ὁ περιηγητὴς* (FGrH 372 F 37) *καὶ τούτους φησὶ καὶ τὸν τρίτον τῶν Κίμωνος υἱῶν Θεσσαλὸν ἐξ Ἰσοδίκης γεγονέναι τῆς Εὐρυπτολέμου τοῦ Μεγακλέ-* 20
2 *ους. ηὐξήθη δ' ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἤδη τῷ Θεμιστοκλεῖ προσπολεμούντων καὶ τοῦτον ὄντα νέον ἐν Ἀθήναις μᾶλλον ἰσχύειν καὶ κρατεῖν βουλομένων. οἱ δ' Ἀθη-* 25
d *ναῖοι τὸ πρῶτον ἡδέως ἑώρων, οὐ μικρὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνον*

5 cf. cap. 4, 5 || **24** Plut. Them. 20, 4

[S(UA =) Υ] **3** *ἄνω* del. Zie. *τὰς ἄνω* Erbse || **4** *ἐγείρων* S || **10** ⟨*ἂν*⟩ Porson *κἀνίοτε* ⟨*δ'*⟩ Rei. ⟨*τε*⟩ Sch. | *ἀπεκοιμᾶτ'* vid. in *ἀπεδοιμᾶτ'* corrigere voluisse S || **11** *τῇδε* Meineke: *τήνδε* || **18** *Ἠλεῖον*] immo *Οὔλιον*, cf. Kirchner Prosop. 11496 et add. | *κλιτορίας*: em. Cor. || **20** *τὸν περικλέα* Υ

εὐνοίας τῶν Σπαρτιατῶν ἀπολαύοντες· αὐξανομένοις γὰρ
αὐτοῖς κατ' ἀρχὰς καὶ τὰ συμμαχικὰ πολυπραγμονοῦσιν
οὐκ ἤχθοντο τιμῇ καὶ χάριτι τοῦ Κίμωνος. τὰ γὰρ 3
πλεῖστα δι' ἐκείνου τῶν Ἑλληνικῶν διεπράττετο, πρᾴως
5 μὲν τοῖς συμμάχοις, κεχαρισμένως δὲ τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις ὁμιλοῦντος. ἔπειτα δυνατώτεροι γενόμενοι καὶ τὸν
Κίμωνα τοῖς Σπαρτιάταις οὐκ ἠρέμα προσκείμενον
ὁρῶντες ἤχθοντο. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ παντὶ μεγαλύνων
τὴν Λακεδαίμονα πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μάλιστα ὅτε τύ-
10 χοι μεμφόμενος αὐτοῖς ἢ παροξύνων, ὥς φησι Στησίμ- e
βροτος (FGrH 107 F 7), εἰώθει λέγειν· 'ἀλλ' οὐ Λακε-
490 S δαιμόνιοί γε τοιοῦτοι.' ὅθεν φθόνον ἑαυτῷ συνῆγε καὶ
δυσμένειάν τινα παρὰ τῶν πολιτῶν.

Ἡ δ' οὖν ἰσχύσασα μάλιστα κατ' αὐτοῦ τῶν διαβο- 4
15 λῶν αἰτίαν ἔσχε τοιαύτην· Ἀρχιδάμου τοῦ Ζευξιδάμου
387 L τέταρτον ἔτος ἐν Σπάρτῃ βασιλεύοντος, ὑπὸ σεισμοῦ
μεγίστου δὴ τῶν μνημονευομένων πρότερον ἥ τε χώρα
τῶν Λακεδαιμονίων χάσμασιν ἐνώλισθε πολλοῖς, καὶ τῶν
Ταϋγέτων τιναχθέντων κορυφαί τινες ἀπερράγησαν, αὐ-
20 τὴ δ' ἡ πόλις ὅλη συνεχύθη πλὴν οἰκιῶν πέντε, τὰς
δ' ἄλλας ἤρειψεν ὁ σεισμός. ἐν δὲ μέσῃ τῇ στοᾷ, γυμνα- 5 f
ζομένων ὁμοῦ τῶν ἐφήβων καὶ τῶν νεανίσκων, λέγεται
μικρὸν πρὸ τοῦ σεισμοῦ λαγὼν παραφανῆναι, καὶ τοὺς
μὲν νεανίσκους ὥσπερ ἦσαν ἀληλιμμένοι μετὰ παιδιᾶς
25 ἐκδραμεῖν καὶ διώκειν, τοῖς δ' ἐφήβοις ὑπολειφθεῖσιν
ἐπιπεσεῖν τὸ γυμνάσιον, καὶ πάντας ὁμοῦ τελευτῆσαι.
τὸν δὲ τάφον αὐτῶν ἔτι νῦν Σεισματίαν προσαγορεύουσι.
ταχὺ δὴ συνιδὼν ἀπὸ τοῦ παρόντος τὸν μέλλοντα κίν- 6
δυνον ὁ Ἀρχίδαμος, καὶ τοὺς πολίτας ὁρῶν ἐκ τῶν οἰ- 489
30 κιῶν τὰ τιμιώτατα πειρωμένους σῴζειν, ἐκέλευσε τῇ

14sq. Thuc. 1, 101 Paus. 1, 29, 8. 4, 24, 5 Diod. 11, 63. 64
Aelian. v. h. 6, 7 Polyaen. 1, 41, 3

[S(UA=)Υ] 5 κεχαρισμένους U || 6 ὁμιλοῦντες Υ || 9 τὴν S:
τὸν Υ || 16 τέταρτον] τεσσαρεσκαιδέκατον Niebuhr || 20 συνέχθη
vel συν+έχθη U[1] συνκατήχθη U[2]

σάλπιγγι σημαίνειν ὡς πολεμίων ἐπιόντων, ὅπως ὅτι τάχιστα μετὰ τῶν ὅπλων ἀθροίζωνται πρὸς αὐτόν. ὃ δὴ 7 *καὶ μόνον ἐν τῷ τότε καιρῷ τὴν Σπάρτην διέσωσεν. οἱ γὰρ εἵλωτες ἐκ τῶν ἀγρῶν συνέδραμον πανταχόθεν ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς σεσωσμένους τῶν Σπαρτιατῶν,* 5 *ὡπλισμένους δὲ καὶ συντεταγμένους εὑρόντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ φανερῶς ἐπολέμουν, τῶν τε περιοίκων ἀναπείσαντες οὐκ ὀλίγους, καὶ Μεσσηνίων ἅμα τοῖς Σπαρτιάταις συνεπιθεμένων.*

b 8 *Πέμπουσιν οὖν οἱ Λακεδαιμόνιοι Περικλείδαν εἰς Ἀθή-* 10 *νας δεόμενοι βοηθεῖν, ὅν φησι κωμῳδῶν Ἀριστοφάνης* (Lysistr. 1138) *καθεζόμενον*

> *ἐπὶ τοῖσι βωμοῖς ὠχρὸν ἐν φοινικίδι*
> *στρατιὰν ἐπαιτεῖν.* 388 L

9 *Ἐφιάλτου δὲ κωλύοντος καὶ διαμαρτυρομένου μὴ βοη-* 15 *θεῖν μηδ' ἀνιστάναι πόλιν ἀντίπαλον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἐᾶν κεῖσθαι καὶ πατηθῆναι τὸ φρόνημα τῆς Σπάρ-* 491 S *της, Κίμωνά φησι Κριτίας* (FHG II 70) *τὴν τῆς πατρίδος αὔξησιν ἐν ὑστέρῳ θέμενον τοῦ Λακεδαιμονίων συμφέροντος ἀναπείσαντα τὸν δῆμον ἐξελθεῖν βοηθοῦντα* 20 10 *μετὰ πολλῶν ὁπλιτῶν. ὁ δ' Ἴων* (FGrH 392 F 14) *ἀπο-* c *μνημονεύει καὶ τὸν λόγον, ᾧ μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐκίνησε, παρακαλῶν μήτε τὴν Ἑλλάδα χωλὴν μήτε τὴν πόλιν ἑτερόζυγα περιιδεῖν γεγενημένην.*

17. *Ἐπεὶ δὲ βοηθήσας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπῄει διὰ* 25 *Κορίνθου τὴν στρατιὰν ἄγων, ἐνεκάλει Λάχαρτος αὐτῷ, πρὶν ἐντυχεῖν τοῖς πολίταις εἰσαγαγόντι τὸ στράτευμα· καὶ γὰρ θύραν κόψαντας ἀλλοτρίαν οὐκ εἰσιέναι πρό-* 2 *τερον ἢ τὸν κύριον κελεῦσαι. καὶ ὁ Κίμων 'ἀλλ' οὐχ*

[S(UA=)Υ] 4 *εἵλωτες* S^m: *ἰδιῶται* S^r Υ ‖ 5 *συναρπασόμενοι* (*ἀν* supra) S *συναναρπασόμενοι* U *συναρπασόμενοι* A ‖ 7 *πόλεις*] *ἐπαύλεις* Ha. ‖ 8 *μεσηνίων* S ‖ 13 *τοῖς* SΥ | *ὠχρὸς* Arist. ‖ 14 *προσαιτῶν* Arist. ‖ 19 *τοῦ* ⟨*τῶν*⟩ Sch. ‖ 23 ⟨*τοὺς*⟩ *θύραν* Zie. | *κόψαντες*: em. Br.

ὑμεῖς' εἶπεν 'ὦ Λάχαρτε τὰς Κλεωναίων καὶ Μεγαρέων πύλας κόψαντες, ἀλλὰ κατασχίσαντες εἰσεβιάσασθε μετὰ τῶν ὅπλων, ἀξιοῦντες ἀνεῳγέναι πάντα τοῖς μεῖζον δυναμένοις'. οὕτω μὲν ἐθρασύνατο πρὸς τὸν Κορίνθιον ἐν d
5 δέοντι, καὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς διεξῆλθεν.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους αὖθις ἐκάλουν 3 ἐπὶ τοὺς ἐν Ἰθώμῃ Μεσσηνίους καὶ εἵλωτας, ἐλθόντων δὲ τὴν τόλμαν καὶ τὴν λαμπρότητα δείσαντες, ἀπεπέμψαντο μόνους τῶν συμμάχων ὡς νεωτεριστάς. οἱ δὲ
10 πρὸς ὀργὴν ἀπελθόντες, ἤδη τοῖς λακωνίζουσι φανερῶς ἐχαλέπαινον, καὶ τὸν Κίμωνα μικρᾶς ἐπιλαβόμενοι προφάσεως ἐξωστράκισαν εἰς ἔτη δέκα· τοσοῦτον γὰρ ἦν χρόνου τεταγμένον ἅπασι τοῖς ἐξοστρακιζομένοις.

389 L Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ἐπανήρχοντο 4
15 Δελφοὺς ἀπὸ Φωκέων ἐλευθερώσαντες, ἐν Τανάγρᾳ καταστρατοπεδευσάντων, Ἀθηναῖοι μὲν ἀπήντων διαμαχούμενοι, Κίμων δὲ μετὰ τῶν ὅπλων ἧκεν εἰς τὴν αὑτοῦ φυλὴν τὴν Οἰνηίδα, πρόθυμος ὢν ἀμύνεσθαι τοὺς Λακε- e δαιμονίους μετὰ τῶν πολιτῶν. ἡ δὲ βουλὴ τῶν πεντα- 5
20 κοσίων πυθομένη καὶ φοβηθεῖσα, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ
492 S καταβοώντων ὡς συνταράξαι τὴν φάλαγγα βουλομένου καὶ τῇ πόλει Λακεδαιμονίους ἐπαγαγεῖν, ἀπηγόρευσε τοῖς στρατηγοῖς μὴ δέχεσθαι τὸν ἄνδρα. κἀκεῖνος μὲν 6 ᾤχετο, δεηθεὶς Εὐθίππου τοῦ Ἀναφλυστίου καὶ τῶν
25 ἄλλων ἑταίρων, ὅσοι μάλιστα τὴν τοῦ λακωνίζειν αἰτίαν ἔσχον, ἐρρωμένως ἀγωνίσασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ δι' ἔργων ἀπολύσασθαι τὴν αἰτίαν πρὸς τοὺς πολίτας. οἱ δὲ λαβόντες αὐτοῦ τὴν πανοπλίαν εἰς τὸν λόχον ἔθεντο, 7 f καὶ μετ' ἀλλήλων συστάντες ἐκθύμως ἑκατὸν ὄντες
30 ἔπεσον, πολὺν αὐτῶν πόθον καὶ μεταμέλειαν ἐφ' οἷς ᾐτιάθησαν ἀδίκως ἀπολιπόντες τοῖς Ἀθηναίοις. ὅθεν 8

6 Thuc. 1, 102 || 14sq. Plut. Per. 10, 1—4

[S(UA=)Υ] 1 κλεωναίων, αι in ras., S: κλεωνέων Υ || 13 ἅπασι] ἀπεῖναι Rei. || 15 Δελφοὺς] Δωριεῖς Sint. | ἐλευθερώσοντες: em. Steph.

οὐδὲ τῷ πρὸς Κίμωνα θυμῷ πολὺν χρόνον ἐνέμειναν,
τὰ μὲν ὡς εἰκὸς ὧν ἔπαθον εὖ μεμνημένοι, τὰ δὲ τοῦ
490 καιροῦ συλλαμβανομένου. νενικημένοι γὰρ ἐν Τανάγρᾳ
μάχῃ μεγάλῃ καὶ προσδοκῶντες εἰς ὥραν ἔτους στρατιὰν
Πελοποννησίων ἐπ' αὐτούς, ἐκάλουν ἐκ τῆς φυγῆς τὸν 5
Κίμωνα, καὶ κατῆλθε, τὸ ψήφισμα γράψαντος αὐτοῦ
9 Περικλέους. οὕτω τότε πολιτικαὶ μὲν ἦσαν αἱ διαφο-
ραί, μέτριοι δ' οἱ θυμοὶ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν εὐανάκλητοι
συμφέρον, ἡ δὲ φιλοτιμία πάντων ἐπικρατοῦσα τῶν πα-
θῶν τοῖς τῆς πατρίδος ὑπεχώρει καιροῖς. 10

18. Εὐθὺς μὲν οὖν ὁ Κίμων κατελθὼν ἔλυσε τὸν πόλε- 390 L
μον καὶ διήλλαξε τὰς πόλεις· γενομένης δ' εἰρήνης, ὁρῶν
τοὺς Ἀθηναίους ἡσυχίαν ἄγειν μὴ δυναμένους, ἀλλὰ
b κινεῖσθαι καὶ αὐξάνεσθαι ταῖς στρατείαις βουλομένους,
ἵνα μὴ τοῖς Ἕλλησι διοχλῶσι μηδὲ περὶ τὰς νήσους ἢ 15
Πελοπόννησον ἀναστρεφόμενοι ναυσὶ πολλαῖς αἰτίας ἐμφυ-
λίων πολέμων καὶ συμμαχικῶν ἐγκλημάτων ἀρχὰς ἐπι-
σπάσωνται κατὰ τῆς πόλεως, ἐπλήρου τριακοσίας τριή-
ρεις, ὡς ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Κύπρον αὖθις ἐκστρατευσό-
μενος, ἅμα μὲν ἐμμελετᾶν τοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους 20
ἀγῶσι βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους, ἅμα δ' ὠφελεῖσθαι
δικαίως, τὰς ἀπὸ τῶν φύσει πολεμίων εὐπορίας εἰς τὴν 493 S
2 Ἑλλάδα κομίζοντας. ἤδη δὲ παρεσκευασμένων ἁπάντων
καὶ τοῦ στρατοῦ παρὰ ταῖς ναυσὶν ὄντος, ὄναρ εἶδεν ὁ
c Κίμων· ἐδόκει κύνα θυμουμένην ὑλακτεῖν πρὸς αὐτόν, 25
ἐκ δὲ τῆς ὑλακῆς μεμειγμένον ἀφεῖσαν ἀνθρώπου φθόγ-
γον εἰπεῖν·

3 στεῖχε· φίλος γὰρ ἔσῃ καὶ ἐμοὶ καὶ ἐμοῖς σκυλάκεσσιν.
οὕτω δὲ δυσκρίτου τῆς ὄψεως οὔσης, Ἀστύφιλος ὁ Πο-

11sq. Plut. Per. 10, 4 schol. Aristid. p. 528, 4 D. (= Theopomp. FGrH 115 F 88) Thuc. 1, 112, 2

[S(UA=)Υ] 4 στρατείαν So. || 5 distinguebant ante ἐπ' αὐτούς || 6 αὐτοῦ Hulleman Sauppe: αὐτῷ, cf. Plut. Per. 10, 4 || 18 τριακοσίας (Δ) SU διακοσίας (τρια) A, διακοσίαις Thuc. || 28 γὰρ om. S

σειδωνιάτης, μαντικὸς ἀνὴρ καὶ συνήθης τῷ Κίμωνι, φράζει θάνατον αὐτῷ προσημαίνειν τὴν ὄψιν, οὕτω διαιρῶν· κύων ἀνθρώπῳ πρὸς ὃν ὑλακτεῖ πολέμιος· πολεμίῳ δ' οὐκ ἄν τις μᾶλλον ἢ τελευτήσας φίλος γένοιτο·
5 τὸ δὲ μεῖγμα τῆς φωνῆς Μῆδον ἀποδηλοῖ τὸν ἐχθρόν· ὁ γὰρ Μήδων στρατὸς Ἕλλησιν ὁμοῦ καὶ βαρβάροις μέ-
391 L μεικται. μετὰ δὲ ταύτην τὴν ὄψιν αὐτοῦ τῷ Διονύσῳ 4 θύσαντος, ὁ μὲν μάντις ἀνέτεμε τὸ ἱερεῖον, τοῦ δ' αἵματος τὸ πηγνύμενον ἤδη μύρμηκες πολλοὶ λαμβάνοντες d
10 κατὰ μικρὸν ἔφερον πρὸς τὸν Κίμωνα, καὶ τοῦ ποδὸς περὶ τὸν μέγαν δάκτυλον περιέπλαττον, ἐπὶ πολὺν χρόνον λανθάνοντες. ἅμα δέ πως ὅ τε Κίμων τῷ γιγνομένῳ προσ- 5 έσχε, καὶ παρῆν ὁ θύτης ἐπιδεικνύμενος αὐτῷ τὸν λοβὸν οὐκ ἔχοντα κεφαλήν. ἀλλ' – οὐ γὰρ ἦν ἀνάδυσις τῆς
15 στρατείας – ἐξέπλευσε, καὶ τῶν νεῶν ἑξήκοντα μὲν ἀπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον, ταῖς δ' ἄλλαις †πάλιν ἔπλει, καὶ καταναυμαχήσας Φοινισσῶν νεῶν καὶ Κιλισσῶν 6 βασιλικὸν στόλον, ἀνεκτᾶτό τε τὰς ἐν κύκλῳ πόλεις καὶ τοῖς περὶ Αἴγυπτον ἐφήδρευεν, οὐδὲν μικρόν, ἀλλ' ὅλης
20 ἐπινοῶν τῆς βασιλέως ἡγεμονίας κατάλυσιν, καὶ μάλιστα e ὅτι τοῦ Θεμιστοκλέους ἐπυνθάνετο δόξαν εἶναι καὶ δύναμιν ἐν τοῖς βαρβάροις μεγάλην, ὑποδεδεγμένου βασιλεῖ κινοῦντι τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον στρατηγήσειν. Θεμιστο- 7 κλῆς μὲν οὖν οὐχ ἥκιστα λέγεται τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις
494 S ἀπογνούς, ὡς οὐκ ἂν ὑπερβαλόμενος τὴν Κίμωνος εὐτυ-
26 χίαν καὶ ἀρετήν, ἑκὼν τελευτῆσαι, Κίμων δὲ μεγάλων ἐπαιρόμενος ἀρχὰς ἀγώνων καὶ περὶ Κύπρον συνέχων τὸ ναυτικόν, ἔπεμψεν εἰς Ἄμμωνος ἄνδρας ἀπόρρητόν

21 Plut. Them. 31,4sq.

[S(UA=)Υ] 2 προσσημαίνειν U ‖ 3 ὑλακιεῖν U ‖ 6 στρατὸς S^m: στρατηγὸς S^r Υ ‖ 8 ἀνέτεμε P. Stengel Herm. 49, 320: ἀπέτεμε ‖ 12 γινομένῳ A ‖ 16 πάλιν] περὶ Παμφυλίαν Am. Cor. εἰς Σαλαμῖνα Emp. εἰς Ἀσίαν Mittelhaus; lac. post πάλιν stat. Sauppe Li. | ἔπλει, λ inser. m. 2, U ‖ 18 κύκλῳ] Κύπρῳ Br.

τινα μαντείαν ποιησομένους παρὰ τῷ θεῷ· γιγνώσκει γὰρ οὐδεὶς ὑπὲρ ὧν ἐπέμφθησαν, οὐδὲ χρησμὸν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐξήνεγκεν, ἀλλ' ἅμα τῷ προσελθεῖν ἐκέλευσεν f *ἀπιέναι τοὺς θεοπρόπους· αὐτὸν γὰρ ἤδη τὸν Κίμωνα* 8 *παρ' ἑαυτῷ τυγχάνειν ὄντα. ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ θεο-* 392 L *πρόποι κατέβαινον ἐπὶ θάλασσαν· γενόμενοι δ' ἐν τῷ* 6 *στρατοπέδῳ τῶν Ἑλλήνων, ὃ τότε περὶ Αἴγυπτον ἦν, ἐπύθοντο τεθνάναι τὸν Κίμωνα, καὶ τὰς ἡμέρας πρὸς τὸ μαντεῖον ἀνάγοντες, ἔγνωσαν ᾐνιγμένην τὴν τελευτὴν τοῦ ἀνδρὸς ὡς ἤδη παρὰ θεοῖς ὄντος.* 10

491 **19.** *Ἀπέθανε δὲ πολιορκῶν Κίτιον, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι νοσήσας· ἔνιοι δέ φασιν ἐκ τραύματος, ὃ πρὸς* 2 *τοὺς βαρβάρους ἀγωνιζόμενος ἔσχε. τελευτῶν δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν εὐθὺς ἀποπλεῖν, ἀποκρυψαμένους τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ συνέβη μήτε τῶν πολεμίων μήτε* 15 *τῶν συμμάχων αἰσθομένων ἀσφαλῶς αὐτοὺς ἀνακομισθῆναι, στρατηγουμένους ὑπὸ Κίμωνος, ὥς φησι Φανόδημος* (FGrH 325 F 23), *τεθνηκότος ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα.*

3 *Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν πρὸς μὲν τοὺς βαρβά-* 20 *ρους οὐδὲν ἔτι λαμπρὸν ὑπ' οὐδενὸς ἐπράχθη στρατηγοῦ* b *τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τραπέντες ὑπὸ δημαγωγῶν καὶ πολεμοποιῶν ἐπ' ἀλλήλους, οὐδενὸς τὰς χεῖρας ἐν μέσῳ διασχόντος, συνερράγησαν εἰς τὸν πόλεμον, ἀναπνοὴν μὲν τοῖς βασιλέως πράγμασι γενόμενον, φθόρον δ' ἀμύθητον* 25 4 *τῆς Ἑλληνικῆς δυνάμεως ἀπεργασάμενον. ὀψὲ δ' οἱ περὶ τὸν Ἀγησίλαον εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξενεγκάμενοι τὰ ὅπλα, βραχέος ἥψαντο πολέμου πρὸς τοὺς ἐπὶ θαλάσσῃ βασιλέως στρατηγούς, καὶ λαμπρὸν οὐδὲν οὐδὲ μέγα δρά-* 29 *σαντες, αὖθις δὲ ταῖς Ἑλληνικαῖς στάσεσι καὶ ταραχαῖς* 495 S

[S(UA=) Υ] **1** *πευσομένους* Cor. *οἰσομένους παρὰ τοῦ θεοῦ* Zie. | *γινώσκει* A || **4** *ἀπιέναι* Steph.: *ἀπεῖναι* || **9** *ἀναγαγόντες* C (Sch.) || **14** *ἀποκρυψάμενος* U || **21. 22** *στρατηγοῦ τῶν* Sch.: *στρατηγούντων* || **24—26** *ἀναπνοὴ ... γενόμενοι ... ἀπεργασάμενοι*: em. Zie.

ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ὑπενεχθέντες, ᾤχοντο, τοὺς Περσῶν φορολόγους ἐν μέσαις ταῖς συμμάχοις καὶ φίλαις πόλεσιν ἀπολιπόντες, ὧν οὐδὲ γραμματοφόρος κατέβαινεν c οὐδ' ἵππος πρὸς θαλάσσῃ τετρακοσίων σταδίων ἐντὸς
5 ὤφθη στρατηγοῦντος Κίμωνος.

393 L Ὅτι μὲν οὖν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπεκομίσθη τὰ λείψανα 5 αὐτοῦ, μαρτυρεῖ τῶν μνημάτων τὰ μέχρι νῦν Κιμώνεια προσαγορευόμενα· τιμῶσι δὲ καὶ Κιτιεῖς τάφον τινὰ Κίμωνος, ὡς Ναυσικράτης ὁ ῥήτωρ φησίν, ἐν λοιμῷ καὶ
10 γῆς ἀφορίᾳ τοῦ θεοῦ προστάξαντος αὐτοῖς μὴ ἀμελεῖν Κίμωνος, ἀλλ' ὡς κρείττονα σέβεσθαι καὶ γεραίρειν. τοιοῦτος μὲν ὁ Ἑλληνικὸς ἡγεμών.

ΛΕΥΚΟΛΛΟΣ

1. Τῷ δὲ Λευκόλλῳ πάππος μὲν ἦν ὑπατικός, θεῖος d
15 δὲ πρὸς μητρὸς Μέτελλος ὁ Νομαδικὸς ἐπικληθείς. τῶν δὲ γονέων ὁ μὲν πατὴρ ἑάλω κλοπῆς, Κεκιλία δ' ἡ μήτηρ ἠδόξησεν ὡς οὐ βεβιωκυῖα σωφρόνως. αὐτὸς δ' ὁ Λεύ- 2 κολλος ἔτι μειράκιον ὤν, πρὶν ἀρχήν τινα μετελθεῖν καὶ πολιτείας ἅψασθαι, πρῶτον ἔργον ἐποιήσατο τὸν τοῦ πα-
20 τρὸς κατήγορον κρῖναι Σερουίλιον αὔγουρα, λαβὼν ἀδι- e κοῦντα δημοσίᾳ. καὶ τὸ πρᾶγμα λαμπρὸν ἐφάνη Ῥωμαίοις, καὶ τὴν δίκην ἐκείνην ὥσπερ ἀριστείαν διὰ στόματος ἔσχον. ἐδόκει δὲ καὶ ἄλλως αὐτοῖς ἄνευ προφάσεως 3 οὐκ ἀγεννὲς εἶναι τὸ τῆς κατηγορίας ἔργον, ἀλλὰ καὶ
25 πάνυ τοὺς νέους ἐβούλοντο τοῖς ἀδικοῦσιν ἐπιφυομένους ὁρᾶν ὥσπερ θηρίοις εὐγενεῖς σκύλακας. οὐ μὴν

[S(UA=)Υ] 2 φιλίαις Cob. || 8 τάφον τινὰ κίμωνος κιτιεῖς U || 12 ἡγεμὼν S^r: ἀγὼν S^m Υ || 13 ΛΕΥΚΟΛΛΟΣ S ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ Υ || 14 λευκούλλω S λουκούλλω (ευ m. 1) U λουκούλλῳ A || 17 λούκουλλος SΥ. Postea constanter fere λούκουλλος SA, nunc λούκουλλος nunc λεύκουλλος U. In vita Crassi λεύκολλος constanter N. Cf. etiam Cam. p. 218, 14. Ad scripturam cf. Dittenberger Hermes 6, 311 || 20 αὔγουραν: em. Cor.

ἀλλὰ μεγάλης περὶ τὴν δίκην ἐκείνην φιλονικίας γενομένης, ὥστε καὶ τρωθῆναί τινας καὶ πεσεῖν, ἀπέφυγεν ὁ Σερουίλιος. 496 S

4 Ὁ δὲ Λεύκολλος ἤσκητο καὶ λέγειν ἱκανῶς ἑκατέραν γλῶτταν, ὥστε καὶ Σύλλας (HRR I 195) τὰς αὐτοῦ 394 L
f πράξεις ἀναγράφων ἐκείνῳ προσεφώνησεν ὡς συνταξομένῳ 6
5 καὶ διαθήσοντι τὴν ἱστορίαν ἄμεινον. ἦν γὰρ οὐκ ἐπὶ τὴν χρείαν μόνην ἐμμελὴς αὐτοῦ καὶ πρόχειρος ὁ λόγος, καθάπερ ὁ τῶν ἄλλων τὴν μὲν ἀγορὰν

θύννος βολαῖος πέλαγος ὣς διεστρόβει (TGF p. 914 N²), 10

γενόμενος δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐκτὸς 'αὖος, ἀμουσίᾳ τεθη-
492 πώς', ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμμελῆ ταύτην καὶ λεγομένην ἐλευθέριον ἐπὶ τῷ καλῷ προσεποιεῖτο παιδείαν ἔτι καὶ μει-
6 ράκιον ὤν· γενόμενος δὲ πρεσβύτερος, ἤδη παντάπασιν ὥσπερ ἐκ πολλῶν ἀγώνων ἀφῆκε τὴν διάνοιαν ἐν φιλο- 15 σοφίᾳ σχολάζειν καὶ ἀναπαύεσθαι, τὸ θεωρητικὸν αὐτῆς ἐγείρας, καταλύσας δ' ἐν καιρῷ καὶ κολούσας τὸ φιλό-
7 τιμον ἐκ τῆς πρὸς Πομπήιον διαφορᾶς. περὶ μὲν οὖν τῆς φιλολογίας αὐτοῦ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῦτα λέγεται· νέον ὄντα πρὸς Ὁρτήσιον τὸν δικολόγον καὶ 20 Σισενν ᾶν τὸν ἱστορικὸν ἐκ παιδιᾶς τινος εἰς σπουδὴν
b προελθούσης ὁμολογῆσαι, προθεμένων ποίημα καὶ λόγον Ἑλληνικόν τε καὶ Ῥωμαϊκόν, εἰς ὅ τι ἂν λάχῃ τού-
8 των, τὸν Μαρσικὸν ἐντενεῖν πόλεμον. καί πως ἔοικεν εἰς λόγον Ἑλληνικὸν ὁ κλῆρος ἀφικέσθαι· διασῴζεται 25 γὰρ Ἑλληνική τις ἱστορία τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου.

Τῆς δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μᾶρκον εὐνοίας πολλῶν τεκμηρίων ὄντων μάλιστα Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου μνη-
9 μονεύουσι. πρεσβύτερος γὰρ ὢν αὐτοῦ λαβεῖν ἀρχὴν μόνος

5 Plut. Sull. 6, 10 || 10 mor. 554f || 29 mor. 484d

[S(UA=)Υ] 10 βο⁺λαῖος U | διαστροβεῖ mor. || 11 τεθηπώς Anon.: τεθνηκώς || 15 ὥσπερ] ἀπειρηκὼς Li. cl. p. 367, 27. 419, 22 ἐκ⟨πλεως⟩ πολιτικῶν ἀγώνων Madvig, sed cf. p. 413, 11 || 20 δικαιόλογον S || 21 τισεννᾶν A || 24 ἐντενεῖν Br.: ἐντεμεῖν S ἐκτεμεῖν Υ

οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ τὸν ἐκείνου καιρὸν ἀναμείνας, οὕτως
395 L ἐπηγάγετο τὸν δῆμον, ὥστε σὺν ἐκείνῳ μὴ παρὼν ἀγο-
ρανόμος αἱρεθῆναι.

2. Νέος δ' ὢν ἐν τῷ Μαρσικῷ πολέμῳ πολλὰ μὲν
5 τόλμης δείγματα παρέσχε καὶ συνέσεως, μᾶλλόν γε μὴν c
497 S αὐτὸν δι' εὐστάθειαν καὶ πρᾳότητα Σύλλας προσηγά-
γετο, καὶ χρώμενος ἀπ' ἀρχῆς ἐπὶ τὰ πλείστης ἄξια
σπουδῆς διετέλεσεν. ὧν ἦν καὶ ἡ περὶ τὸ νόμισμα πρα-
γματεία· δι' ἐκείνου γὰρ ἐκόπη τὸ πλεῖστον ἐν Πελοπον- 2
10 νήσῳ περὶ τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον, καὶ Λευκόλλειον
ἀπ' ἐκείνου προσηγορεύθη καὶ διετέλεσεν ἐπὶ πλεῖστον,
ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν χρειῶν ἐν τῷ πολέμῳ λαμβάνον
ἀμοιβὴν ταχεῖαν. ἐκ τούτου τῆς μὲν γῆς ἐπικρατῶν ὁ 3
Σύλλας ἐν ταῖς Ἀθήναις, περικοπτόμενος δὲ τὴν ἀγορὰν
15 ἐκ τῆς θαλάττης ὑπὸ τῶν πολεμίων ναυκρατούντων, ἐξέ- d
πεμψεν ἐπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης τὸν Λεύκολλον, ἄξον-
τα ναῦς ἐκεῖθεν. ἦν μὲν οὖν ἀκμὴ χειμῶνος, ἐξέπλευσε 4 a.87/86
δὲ τρισὶν Ἑλληνικοῖς μυοπάρωσι καὶ δικρότοις ἴσαις Ῥο-
διακαῖς, πρὸς μέγα πέλαγος καὶ ναῦς πολεμίας παντα-
20 χόσε τῷ κρατεῖν πολλὰς διαφερομένας παραβαλλόμενος.
οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κρήτην κατάρας ᾠκειώσατο, καὶ Κυρη-
ναίους καταλαβὼν ἐκ τυραννίδων συνεχῶν καὶ πολέμων
ταραττομένους ἀνέλαβε, καὶ κατεστήσατο τὴν πολιτείαν
Πλατωνικῆς τινος φωνῆς ἀναμνήσας τὴν πόλιν, ἥν ἐκεῖ-
25 νος ἀπεθέσπισε πρὸς αὐτούς· δεομένων γὰρ ὡς ἔοικεν 5 e
ὅπως τε νόμους γράψῃ καὶ τὸν δῆμον αὐτῶν εἰς τύπον
τινὰ καταστήσῃ πολιτείας σώφρονος, ἔφη χαλεπὸν εἶναι
396 L Κυρηναίοις οὕτως εὐτυχοῦσι νομοθετεῖν· οὐδὲν γὰρ ἀν-
θρώπου δυσαρκτότερον εὖ πράσσειν δοκοῦντος, οὐδ' αὖ

13 Ios. ant. Iud. 14, 114 App. Mithr. 33, 131 Cic. Luc. 11. 61 || 21 mor. 779d

[S(UA=)Υ] 6 δι' εὐστάθειαν] δι' εὐπείθειαν S^m || 7 ἐπὶ τὰ SA: ἔπειτα U || 12 λαμβάνων: em. Steph. λαβὼν Ha. || 18 ἑλληνικαῖς: em. Cor. || 26 αὐτὸν: em. Rei. || 28 οὕτως εὐτυχοῦσι A, sed ευ in ras. et ς postea add.: οὕτω δυστυχοῦσι SU

πάλιν δεκτικώτερον ἐπιστασίας συσταλέντος ὑπὸ τῆς τύχης. ὃ καὶ τότε Κυρηναίους νομοθετοῦντι Λευκόλλῳ πρᾴους παρέσχεν.

6 *Ἐκεῖθεν δ' ἀναχθεὶς ἐπ' Αἰγύπτου, τὰ πλεῖστα τῶν σκαφῶν ἀπέβαλε πειρατῶν ἐπιφανέντων, αὐτὸς δὲ διασω-* 5
7 *θεὶς κατήγετο λαμπρῶς εἰς Ἀλεξάνδρειαν. ἀπήντησε γὰρ αὐτῷ σύμπας ὁ στόλος, ὥσπερ εἰώθει βασιλεῖ κατα-*
f *πλέοντι, κεκοσμημένος ἐκπρεπῶς, καὶ τὸ μειράκιον ὁ Πτολεμαῖος ἄλλην τε θαυμαστὴν ἐπεδείκνυτο φιλοφροσύνην πρὸς αὐτόν, οἴκησίν τε καὶ δίαιταν ἐν τοῖς βασι-* 498 S
λείοις ἔδωκεν, οὐδενός πω ξένου πρότερον ἡγεμόνος αὐ- 11
8 *τόθι καταχθέντος. δαπάνην δὲ καὶ σύνταξιν οὐχ ὅσην ἐδίδου τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τετραπλῆν ἐκείνῳ παρεῖχεν, οὐ προσιεμένῳ τῶν ἀναγκαίων πλέον οὐδὲν οὐδὲ δῶρον λαβόντι, καίπερ ὀγδοήκοντα ταλάντων ἄξια πέμψαντος αὐ-* 15
9 *τῷ. λέγεται δὲ μήτ' εἰς Μέμφιν ἀναβῆναι μήτ' ἄλλο*
493 *τῶν θαυμαζομένων ἐν Αἰγύπτῳ καὶ περιβοήτων ἱστορῆσαι· σχολάζοντος γὰρ εἶναι ταῦτα θεατοῦ καὶ τρυφῶντος, οὐχ ὡς αὐτὸς ἐν ὑπαίθρῳ τὸν αὐτοκράτορα σκηνοῦντα παρὰ ταῖς ἐπάλξεσι τῶν πολεμίων ἀπολελοι-* 20
πότος.

3. *Ἐπεὶ δ' ἀπεῖπε τὴν συμμαχίαν ὁ Πτολεμαῖος πρὸς τὸν πόλεμον ἀποδειλιάσας, ἐκείνῳ δὲ ναῦς ἄχρι Κύπρου πομποὺς παρέσχε, καὶ περὶ τὸν ἔκπλουν αὐτὸν ἀσπαζόμενος καὶ θεραπεύων ἐδωρεῖτο χρυσένδετον σμάραγδον* 25
τῶν πολυτελῶν, τὸ μὲν πρῶτον ὁ Λεύκολλος παρῃτεῖτο, δείξαντος δὲ τὴν γλυφὴν τοῦ βασιλέως εἰκόνα οὖσαν ἰδίαν, ἐφοβήθη διώσασθαι, μὴ παντάπασιν ἐχθρὸς ἀπο-
b 2 *πλεῖν νομισθεὶς ἐπιβουλευθείη κατὰ θάλατταν. ἐπεὶ δὲ* 397 L
πλῆθος ἐν παράπλῳ νεῶν ἐκ τῶν παραλίων πόλεων 30
ἀθροίσας, πλὴν ὅσαι πειρατικῶν μετεῖχον ἀδικημάτων, εἰς τὴν Κύπρον διεπέρασεν, ἐνταῦθα πυνθανόμενος τοὺς πολεμίους ναυλοχοῦντας ἐπὶ ταῖς ἄκραις παραφυλάττειν

[S(UA=)Υ] **16** *λέγει* Ha. | *ἄλλο* ⟨*τι*⟩ Cor. ‖ **22** *ἀπεῖπε* Rei.: *ἀπέλιπε* ‖ **31** *ὅσοι*: em. Mu.

αὐτόν, ἐνεώλκησε τὰ σκάφη πάντα, καὶ ταῖς πόλεσιν
ἔγραψε περὶ χειμαδίων καὶ ἀγορᾶς, ὡς αὐτόθι τὴν ὥραν
ἀναμενῶν. εἶτα πλοῦ φανέντος, ἐξαπίνης κατασπάσας 3
τὰς ναῦς ἀνήχθη, καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν ὑφειμένοις πλέων
5 τοῖς ἱστίοις καὶ ταπεινοῖς, νύκτωρ δ' ἐπαιρομένοις, εἰς
Ῥόδον ἐσώθη. Ῥοδίων δὲ ναῦς αὐτῷ προσπαρασχόντων,
Κῴους ἔπεισε καὶ Κνιδίους τῶν βασιλικῶν ἀπαλλαγέντας c
ἐπὶ Σαμίους συστρατεύειν. ἐκ δὲ Χίου τοὺς βασιλικοὺς 4
499 S αὐτὸς ἐξήλασε, Κολοφωνίους δ' ἠλευθέρωσε συλλαβὼν
10 Ἐπίγονον τὸν τύραννον αὐτῶν.

Ἐτύγχανε δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἤδη Μιθριδάτης 3. 5
τὸ Πέργαμον ἐκλελοιπὼς καὶ συνεσταλμένος εἰς Πιτά-
νην. ἐκεῖ δὲ Φιμβρίου κατέχοντος αὐτὸν ἐκ γῆς καὶ 5
πολιορκοῦντος, εἰς τὴν θάλατταν ἀφορῶν συνῆγε καὶ
15 μετεπέμπετο τοὺς πανταχόθεν στόλους πρὸς αὐτόν, ἀν-
δρὶ τολμητῇ καὶ νενικηκότι τῷ Φιμβρίᾳ συμπλέκεσθαι
καὶ πολεμεῖν ἀπεγνωκώς. ὁ δὲ ταῦτα συνορῶν, ναυτικῷ 6
δὲ λειπόμενος, πρὸς Λεύκολλον ἔπεμψεν, ἥκειν τῷ στό- d
λῳ δεόμενος καὶ συνεξελεῖν ἔχθιστον καὶ πολεμιώτατον
20 βασιλέων, ὡς μὴ τὸ μέγα καὶ διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ
πόνων διωκόμενον ἆθλον ἐκφύγοι Ῥωμαίους, Μιθριδά-
της εἰς λαβὰς ἥκων καὶ γεγονὼς ἐντὸς ἀρκύων, οὗ λη-
φθέντος οὐδένα τῆς δόξης οἴσεσθαι πλέον ἢ τὸν ἐμπο-
δὼν τῇ φυγῇ στάντα καὶ διαδιδράσκοντος ἐπιλαβόμενον·
25 ⟨ὃν⟩ ὑφ' ἑαυτοῦ μὲν ἐξεωσμένον τῆς γῆς, ὑπ' ἐκείνου
898 L δὲ τῆς θαλάττης εἰργόμενον, ἀμφοτέροις ἀποδώσειν τὸ
κατόρθωμα, τὰς δὲ Σύλλα πρὸς Ὀρχομενῷ καὶ περὶ Χαι-
ρώνειαν ὑμνουμένας ἀριστείας ἐν οὐδενὶ λόγῳ θήσεσθαι
Ῥωμαίους. καὶ οὐδὲν ἦν ἀπὸ τρόπου τῶν λεγομένων, 7
30 ἀλλὰ παντὶ δῆλον ὡς, εἰ Φιμβρίᾳ τότε πεισθεὶς ὁ Λεύ- e
κολλος οὐ μακρὰν ὢν περιήγαγεν ἐκεῖσε τὰς ναῦς καὶ
συνέφραξε τὸν λιμένα τῷ στόλῳ, πέρας ἂν εἶχεν ὁ πό-

11 App. Mithr. 52, 210 Oros. 6, 2, 10

[S(UA=)Υ] 14 συνήγαγε: em. Cor. || 18 ἔπεμπεν Υ || 25 ὃν add. Rei. μὲν ⟨οὖν⟩ Ri. μὲν ⟨γὰρ⟩ Zie.

λεμος καὶ μυρίων ἀπηλλαγμένοι κακῶν ἅπαντες ἦσαν.
8 ἀλλ' εἴτε τὰ πρὸς Σύλλαν δίκαια πρεσβεύων πρὸ παντὸς
ἰδίου τε καὶ κοινοῦ συμφέροντος, εἴτε τὸν Φιμβρίαν μιαρὸν
ὄντα καὶ φονέα γεγενημένον ἔναγχος ἀνδρὸς φίλου
καὶ στρατηγοῦ διὰ φιλαρχίαν προβαλλόμενος, εἴτε κατὰ 5
θείαν δή τινα τύχην περιφεισάμενος [αὐτοῦ] Μιθριδάτου
καὶ ⟨αὐτῷ⟩ φυλάξας ἀνταγωνιστήν, οὐχ ὑπήκουσεν,
ἀλλὰ Μιθριδάτῃ μὲν ἐκπλεῦσαι παρέσχε καὶ καταγελάσαι
f τῆς Φιμβρίου δυνάμεως, αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐπὶ
Λεκτοῦ τῆς Τρῳάδος βασιλικὰς ναῦς ἐπιφανείσας κατε- 500 S
ναυμάχησεν, αὖθις δὲ πρὸς Τενέδῳ ναυλοχοῦντα μείζονι 11
παρασκευῇ κατιδὼν Νεοπτόλεμον, ἐπέπλει πρὸ τῶν ἄλλων,
Ῥοδιακῆς πεντήρους ἐπιβεβηκώς, ἧς ἐναυάρχει Δαμαγόρας,
ἀνὴρ εὔνους τε Ῥωμαίοις καὶ θαλασσίων ἀγώ-
494 9 νων ἐμπειρότατος. ἐπελαύνοντος δὲ ῥοθίῳ τοῦ Νεοπτο- 15
λέμου καὶ κελεύσαντος εἰς ἐμβολὴν ἀγαγεῖν τὸν κυβερνήτην,
δείσας ὁ Δαμαγόρας τὸ βάρος τῆς βασιλικῆς καὶ
τὴν τραχύτητα τοῦ χαλκώματος, οὐκ ἐτόλμησε συμπεσεῖν
ἀντίπρῳρος, ἀλλ' ὀξέως ἐκ περιαγωγῆς ἀποστρέψας
ἐκέλευσεν ἐπὶ πρύμναν ὤσασθαι, καὶ πιεσθείσης ἐνταῦθα 20
τῆς νεώς, ἐδέξατο τὴν πληγήν, ἀβλαβῆ γενομένην ἅτε δὴ
τοῖς ⟨μὴ⟩ θαλαττεύουσι τῆς νεὼς μέρεσι προσπεσοῦσαν.
10 ἐν τούτῳ δὲ τῶν φίλων προσφερομένων, ἐγκελευσάμενος 399 L
ὁ Λεύκολλος ἐπιστρέφειν καὶ πολλὰ δράσας ἄξια λόγου
τρέπεται τοὺς πολεμίους καὶ καταδιώκει τὸν Νεοπτόλε- 25
μον.

b 4. Ἐκεῖθεν δὲ Σύλλᾳ περὶ Χερρόνησον ἤδη μέλλοντι
διαβαίνειν συμβαλών, τόν τε πόρον ἀσφαλῆ παρεῖχε καὶ
τὴν στρατιὰν συνδιεβίβαζεν. ἐπεὶ δὲ συνθηκῶν γενομένων
Μιθριδάτης μὲν ἀπέπλευσεν εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον, 30
Σύλλας δὲ τὴν Ἀσίαν δισμυρίοις ταλάντοις ἐζημίωσε,

31 cap. 20, 4 Plut. Sull. 25, 4

[S(UA=)Υ] 6. 7 del. et add. Sch. αὐτὸς τοῦ pro αὐτοῦ Rei. || 8 μιθριδάτην: em. Rei. || 10 ἐπιφανείσας, σ[1] inser. m. 2, U || 22 μὴ add. Zie. || 28 τόν τε SA: τότε U

προσταχθὲν αὐτῷ τά τε χρήματα ταῦτα πρᾶξαι καὶ νόμισμα κόψαι, παραμύθιόν τι δοκεῖ τῆς Σύλλα χαλεπότητος γενέσθαι ταῖς πόλεσιν, οὐ μόνον καθαρὸν καὶ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ πρᾷον εἰς οὕτω βαρὺ καὶ σκυθρωπὸν 5 *ὑπηρέτημα παρασχὼν ἑαυτόν.*

Μιτυληναίους δ' ἄντικρυς ἀφεστῶτας ἐβούλετο μὲν 2 *εὐγνωμονῆσαι καὶ δίκης τυχεῖν μετρίας ἐφ' οἷς περὶ* c *Μάνιον ἐξήμαρτον· ὡς δ' ἑώρα κακοδαιμονοῦντας, ἐπιπλεύσας ἐκράτησε μάχῃ καὶ κατέκλεισεν εἰς τὰ τείχη,* 10 *καὶ πολιορκίαν συστησάμενος, ἐξέπλευσε μὲν ἡμέρας καὶ* 501 S *φανερῶς εἰς Ἐλαίαν, ὑπέστρεψε δὲ λεληθότως καὶ περὶ τὴν πόλιν ὑφεὶς ἐνέδραν ἡσύχαζεν. ἐπεὶ δ' ἀτάκτως καὶ* 3 *μετὰ θράσους ὡς ἔρημον ἀναρπασόμενοι τὸ στρατόπεδον οἱ Μιτυληναῖοι προῆλθον, ἐπεισπεσὼν αὐτοῖς ἔλαβέ τε* 15 *παμπόλλους ζῶντας καὶ τῶν ἀμυνομένων πεντακοσίους ἀπέκτεινεν, ἀνδραπόδων δὲ χιλιάδας ἓξ καὶ τὴν ἄλλην ἀναρίθμητον ἠλάσατο λείαν.*

Τῶν δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν κακῶν, ἃ τότε Σύλλας καὶ 4 d *Μάριος ἄφθονα καὶ παντοδαπὰ τοῖς ἀνθρώποις παρεῖχον,* 20 *οὐ πάνυ μετέσχε, θείᾳ τινὶ τύχῃ περὶ τὰς ἐν Ἀσίᾳ πρά-* 400 L *ξεις βραδύνας. οὐ μὴν ἔλαττόν τι παρὰ Σύλλα τῶν ἄλ-* 5 *λων φίλων ἔσχεν, ἀλλὰ τήν τε γραφὴν ὡς εἴρηται* (1, 4) *τῶν ὑπομνημάτων ἐκείνῳ δι' εὔνοιαν ἀνέθηκε, καὶ τελευτῶν ἐπίτροπον τοῦ παιδὸς ἔγραψεν ὑπερβὰς Πομ-* 25 *πήιον· καὶ δοκεῖ τοῦτο πρῶτον αὐτοῖς ὑπάρξαι διαφορᾶς αἴτιον καὶ ζηλοτυπίας, νέοις οὖσι καὶ διαπύροις πρὸς δόξαν.*

5. *Ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἢ Σύλλαν ἀποθανεῖν ὑπάτευσε* a. 74 *μετὰ Μάρκου Κόττα περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἑβδομηκοστὴν* 30 *πρὸς ταῖς ἑκατὸν ὀλυμπιάδα. πολλῶν οὖν αὖθις ἀνα-* e *κινούντων τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον, ἔφη Μᾶρκος αὐ-*

6 Vell. 2, 18, 3 || 23 Plut. Pomp. 15, 3 || 28 CIL I² p. 154 Cic. Verr. 2, 5, 34

[S(UA =) Υ] 8 *ἐξήμαρτεν* A¹ | *κακοδαιμονῶντας* Sol. Ri. || 11 *ἐλᾶίαν* (ε supra α) SA || 13 *ἁρπασόμενοι* Υ || 23 *ἀνέθηκε* S: *ἔθηκε* Υ

2 τὸν οὐ πεπαῦσθαι, ἀλλ' ἀναπεπαῦσθαι. διὸ καὶ λαχὼν τῶν ἐπαρχιῶν ὁ Λεύκολλος τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν ἤχθετο, πράξεων ὑποθέσεις μεγάλων οὐκ ἔχουσαν. μάλιστα δ' αὐτὸν εὐδοκιμῶν Πομπήιος ἐν Ἰβηρίᾳ παρώξυνεν, ὡς ἄλλος οὐδεὶς ἐπίδοξος ὤν, εἰ συμβαίη παύ- 5 σασθαι τὸν Ἰβηρικὸν πόλεμον, εὐθὺς αἱρεθήσεσθαι στρα-
3 τηγὸς ἐπὶ Μιθριδάτην. διὸ καὶ χρήματα αἰτοῦντος αὐτοῦ καὶ γράφοντος, ὡς εἰ μὴ πέμποιεν, ἀφεὶς Ἰβηρίαν
f καὶ Σερτώριον εἰς Ἰταλίαν ἀπάξοι τὰς δυνάμεις, συνέπραξεν ὁ Λεύκολλος προθυμότατα πεμφθῆναι τὰ χρή- 10 ματα καὶ μηδ' ἀφ' ἡστινοσοῦν προφάσεως ἐκεῖνον ἐπανελθεῖν ὑπατεύοντος αὐτοῦ· πάντα γὰρ ἂν ἐπ' ἐκείνῳ γενήσεσθαι τὰ τῆς πόλεως παρόντι μετὰ τοσαύτης στρα-
4 τιᾶς. καὶ γὰρ ὁ κρατῶν τότε τῆς πολιτείας τῷ πρὸς χά- 502 S ριν ἅπαντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν Κέθηγος ἔχθραν 15 τινὰ πρὸς Λεύκολλον εἶχε, βδελυττόμενον αὐτοῦ τὸν βίον,
495 αἰσχρῶν ἐρώτων καὶ ὕβρεως καὶ πλημμελείας μεστὸν 401 L
5 ὄντα. τοῦτον μὲν οὖν ἄντικρυς ἐπολέμει· Λεύκιον δὲ Κοΐντιον, ἄλλον δημαγωγόν, ἐπαναστάντα τοῖς Σύλλα πολιτεύμασι καὶ ταράττειν τὰ πράγματα πειρώμενον ἐκ 20 τοῦ καθεστῶτος, ἰδίᾳ τε πολλὰ παραμυθούμενος καὶ δημοσίᾳ νουθετῶν ἀπέστησε τῆς πείρας καὶ κατεστόρεσε τὴν φιλοτιμίαν, ὡς ἐνῆν μάλιστα πολιτικῶς καὶ σωτηρίως ἀρχὴν νοσήματος μεγάλου μεταχειρισάμενος.

6. Ἐν τούτῳ δ' ὁ τὴν Κιλικίαν ἔχων Ὀκτάουιος ἠγ- 25 γέλθη τεθνηκώς. σπαργώντων δὲ πολλῶν πρὸς τὴν ἐπαρχίαν καὶ Κέθηγον ὡς δυνατώτατον ὄντα διαπράξασθαι
b θεραπευόντων, αὐτῆς μὲν ὁ Λεύκολλος Κιλικίας οὐ πο-

1 Liv. per. 93 App. Mithr. 71, 299 || 7 Plut. Pomp. 20, 1. 2. Sert. 21, 8 et ibi l. l. || 18 Cic. Luc. 1 Sall. hist. 3, 48, 11

[S(UA=)Υ] 15 κέγηθος S, cf. v. 27 || 18 τούτῳ Sch., at cf. p. 367, 3 Sulla 3, 1 mor. 349a || 19 Κόιντον: em. Mu., cf. p. 407, 14 || 22 κατεστόρησε SU || 23 σωτηρίας, ας e corr., U || 24 νομίσματος S || 27 κέθηγον, θ et γ in ras., S; item p. 367, 16, cf. v. 15

λὺν εἶχε λόγον, οἰόμενος δ' εἰ λάβοι ταύτην, ἐγγὺς οὔσης
Καππαδοκίας, ἄλλον οὐδένα πεμφθήσεσθαι πολεμήσον-
τα Μιθριδάτην, πᾶσαν ἔστρεφε μηχανὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ
προέσθαι τὴν ἐπαρχίαν ἑτέρῳ, καὶ τελευτῶν ἔργον οὐ 2
5 σεμνὸν οὐδ' ἐπαινετόν, ἄλλως δ' ἀνύσιμον πρὸς τὸ τέλος
ἐκ τῆς ἀνάγκης ὑπέμεινε παρὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. Πραι-
κία τις ἦν ὄνομα τῶν ἐφ' ὥρᾳ καὶ λαμυρίᾳ διαβοήτων
ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων οὐδὲν ἀνέδην ἑται-
ρούσης γυναικός, ἐκ δὲ τοῦ χρῆσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν
10 αὐτῇ καὶ διαλεγομένοις πρὸς τὰς ὑπὲρ τῶν φίλων σπου- c
δὰς καὶ πολιτείας προσλαβοῦσα τῇ λοιπῇ χάριτι τὸ δο-
κεῖν φιλέταιρός τις εἶναι καὶ δραστήριος, ἴσχυσε μέγιστον.
ὡς δὲ καὶ Κέθηγον ἀνθοῦντα τῇ δόξῃ τότε καὶ φέροντα 3
τὴν πόλιν ὑπηγάγετο καὶ συνῆν ἐρῶντι, παντάπασιν εἰς
15 ἐκείνην περιῆλθεν ἡ τῆς πόλεως δύναμις· οὐ[δὲ] γὰρ
402 L ἐπράττετό τι δημοσίᾳ Κεθήγου μὴ σπουδάζοντος, οὐδὲ
Πραικίας μὴ κελευσύσης παρὰ Κεθήγῳ. ταύτην οὖν ὑπ- 4
503 S ελθὼν δώροις ὁ Λεύκολλος καὶ κολακείαις — ἦν δέ που
καὶ τῷ Λευκόλλῳ συμφιλοτιμουμένην ὁρᾶσθαι μέγας
20 γυναικὶ σοβαρᾷ καὶ πανηγυρικῇ μισθός — εὐθὺς εἶχε d
τὸν Κέθηγον ἐπαινέτην καὶ προμνώμενον αὐτῷ Κιλικίαν.
ἐπεὶ δ' ἅπαξ ἔτυχε ταύτης, οὐδὲν ἔτι Πραικίαν οὐδὲ 5
Κέθηγον ἔδει παρακαλεῖν, ἀλλὰ πάντες ὁμαλῶς ἐκείνῳ
φέροντες ἐνεχείρισαν τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον, ὡς
25 ὑφ' ἑτέρου μηδενὸς ἄμεινον διαπολεμηθῆναι δυνάμενον,
Πομπηίου μὲν ἔτι Σερτωρίῳ προσπολεμοῦντος, Μετέλ-
λου δ' ἀπειρηκότος ἤδη διὰ γῆρας, οὓς μόνους ἄν τις
ἐναμίλλους ἐποιήσατο Λευκόλλῳ περὶ τῆς στρατηγίας
ἀμφισβητοῦντας. οὐ μὴν ἀλλὰ Κόττας ὁ συνάρχων αὐ- 6
30 τοῦ πολλὰ λιπαρήσας τὴν σύγκλητον ἀπεστάλη μετὰ e

22 Cic. p. Mur. 33

[S(UA=) Υ] 3 μιθριδάτη A ‖ 7 λυμυρία U ‖ 8 ἀνέδην, αι s. s. m. 2, A ‖ 13 φέροντα] ἄγοντα vel φθείροντα Ri. ‖ 15. 16 οὐδὲ . . . οὐδὲ: em. Zie. οὔτε . . . οὔτε Ri. ‖ 16. 17 κελεύοντος . . . σπουδαζούσης Ha. ‖ 19 τῷ] τὸ Cor. | συμφιλοτιμο+υμένην S | μέγα S ‖ 28 λουκούλλω S: λουκούλλου Υ

νεῶν τὴν Προποντίδα φυλάξων καὶ προπολεμήσων Βιθυνίας.

7. Λεύκολλος δὲ τάγμα μὲν αὐτόθεν ἔχων συντεταγμένον ὑπ' αὐτοῦ διέβαινεν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἐκεῖ δὲ τὴν ἄλλην παρέλαβε δύναμιν, πάντων μὲν πάλαι τρυφαῖς διεφθορότων καὶ πλεονεξίαις, τῶν δὲ Φιμβριανῶν λεγομένων καὶ διὰ συνήθειαν ἀναρχίας δυσμεταχειρίστων γεγονότων. οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ Φλάκκον τε μετὰ Φιμβρίου τὸν ὕπατον καὶ στρατηγὸν ἀνῃρηκότες αὐτόν τε τὸν Φιμβρίαν Σύλλᾳ προδεδωκότες, αὐθάδεις μὲν ἄνθρωποι καὶ παράνομοι, μάχιμοι δὲ καὶ τλήμονες μετ' ἐμπειρίας πολέμου. οὐ μὴν ἀλλὰ βραχεῖ χρόνῳ καὶ τούτων τὸ θράσος ὁ Λεύκολλος ἐξέκοψε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπέστρεψε, τότε πρῶτον ὡς ἔοικε πειρωμένους ἄρχοντος ἀληθινοῦ καὶ ἡγεμόνος· ἄλλως δ' ἐδημαγωγοῦντο, πρὸς ἡδονὴν ἐθιζόμενοι στρατεύεσθαι.

Τὰ δὲ τῶν πολεμίων οὕτως εἶχε. Μιθριδάτης, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν κομπώδης ἐν ἀρχῇ καὶ σοβαρὸς ἐπὶ Ῥωμαίους ἀναστὰς διακένῳ δυνάμει, λαμπρᾷ δὲ καὶ πανηγυρικῇ τὴν ὄψιν, εἶτ' ἐκπεσὼν καταγελάστως καὶ νουθετηθείς, ὅτε τὸ δεύτερον πολεμεῖν ἔμελλεν, εἰς ἀληθινὴν καὶ πραγματικὴν συνέστελλε τὰς δυνάμεις παρασκευήν. ἀφελὼν γὰρ τὰ παντοδαπὰ πλήθη καὶ τὰς πολυγλώσσους ἀπειλὰς τῶν βαρβάρων, ὅπλων τε διαχρύσων καὶ διαλίθων κατασκευάς, ὡς λάφυρα τῶν κρατούντων, οὐκ ἀλκήν τινα τῶν κεκτημένων ὄντα, ξίφη μὲν ἠλαύνετο Ῥωμαϊκά, καὶ θυρεοὺς ἐμβριθεῖς ἐπήγνυτο, καὶ γεγυμνασμένους μᾶλλον ἢ κεκοσμημένους ἤθροιζεν ἵππους, πεζῶν δὲ μυριάδας δώδεκα κατεσκευασμένων εἰς φάλαγγα Ῥωμαϊκήν, ἱππεῖς δὲ πρὸς μυρίοις ἑξακισ-

3 App. Mithr. 72, 305 || 8 Plut. Sulla 23, 11. 25, 1–3 et ibi l. l. || 17sq. App. Mithr. 69, 291sqq.

[S(UA=)Υ] 7 *διὰ* SA: *διὰ τὴν* U || 16 *ἐ⁺⁺θιζόμενοι* B: *ἐρεθιζόμενοι* SΥ || 27 *ἠλαύνετο* Sch.: *ἤλαυνε τὰ* || 28 *ἤθροιζεν* S^m U: *ἤλαυνεν* S^r A

χιλίους ἄνευ τῶν δρεπανηφόρων τεθρίππων· ταῦτα δ' ἦν
ἑκατόν· ἔτι δὲ ναῦς οὐ χρυσορόφοις σκηνίσιν οὐδὲ λουτροῖς 6
παλλακίδων καὶ γυναικωνίτισι τρυφώσαις ἠσκημένας, ἀλλ'
ὅπλων καὶ βελῶν καὶ χρημάτων γεμούσας παραρτισά-
5 μενος, ἐνέβαλεν εἰς Βιθυνίαν, τῶν πόλεων αὖθις ἀσμέ-
νως ὑποδεχομένων οὐ μόνον τούτων, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσίαν
ὅλην ὑποτροπὴ τῶν ἔμπροσθεν νοσημάτων εἶχεν, ἀφό-
ρητα πάσχουσαν ὑπὸ Ῥωμαϊκῶν δανειστῶν καὶ τελω-
νῶν· οὓς ὕστερον μὲν ὥσπερ Ἁρπυίας τὴν τροφὴν ἁρπά- 7
404 L ζοντας αὐτῶν ὁ Λεύκολλος ἐξήλασε, τότε δὲ μετριωτέ- c
11 ρους ἐπειρᾶτο νουθετῶν ποιεῖν, καὶ τὰς ἀποστάσεις κατ-
έπαυε τῶν δήμων, οὐδενὸς ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡσυχάζοντος.

8. Ὃν δὲ περὶ ταῦτα Λεύκολλος ἠσχολεῖτο χρόνον,
αὑτοῦ καιρὸν εἶναι νομίζων ὁ Κόττας παρεσκευάζετο
15 μάχεσθαι πρὸς Μιθριδάτην, καὶ πολλῶν ἀπαγγελλόντων
ἤδη Λεύκολλον ἐν Φρυγίᾳ στρατοπεδεύειν ἐπιόντα, μόνον
οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχειν τὸν θρίαμβον οἰόμενος, ὡς μὴ
μεταλάβῃ Λεύκολλος αὐτοῦ, συμβαλεῖν ἔσπευσε. πλη- 2
γεὶς δ' ἅμα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἑξήκοντα
20 μὲν ἀπώλεσεν αὔτανδρα σκάφη, πεζοὺς δὲ τετρακισχι- d
λίους, αὐτὸς δὲ κατακλεισθεὶς εἰς Χαλκηδόνα καὶ πο-
505 S λιορκούμενος, εἰς τὰς Λευκόλλου χεῖρας ἀπέβλεπεν. ἦσαν 3
μὲν οὖν οἱ τὸν Λεύκολλον ἀμελήσαντα Κόττα πρόσω
χωρεῖν παρορμῶντες, ὡς ἔρημον αἱρήσοντα τὴν Μιθρι-
25 δάτου βασιλείαν, καὶ μάλιστα τῶν στρατιωτῶν οὗτος ἦν
ὁ λόγος, ἀγανακτούντων εἰ μὴ μόνον αὑτὸν ἀπολεῖ καὶ
τοὺς σὺν αὑτῷ βουλευσάμενος κακῶς ὁ Κόττας, ἀλλὰ
καὶ σφίσιν ἐμποδὼν ἔσται, νικᾶν ἀμαχεὶ δυναμένοις·
Λεύκολλος δὲ πρὸς μὲν τούτους δημηγορῶν εἶπεν, ὡς

13 Memnon (FGrH 434) 27, 7 (39) App. Mithr. 71, 299sqq. Liv. per. 93 Oros. 6, 2, 13 Eutrop. 6, 6, 2 Sall. hist. 3, 23. 24. 4, 69, 13

[S(UA =) Y] 2 χρυσοφόροις: em. Mu. || 4 παραρτυσάμενος A || 16. 17 μόνονουκὸν ἐν ταῖς U || 27 βουλευσάμενος V: βουλευσαμένους SY

ἕνα βούλοιτ' ἂν ἐκ πολεμίων σῶσαι Ῥωμαῖον ἢ πάντα
e 4 λαβεῖν τὰ τῶν πολεμίων· Ἀρχελάου δὲ τοῦ περὶ Βοιωτίαν Μιθριδάτῃ στρατηγήσαντος, εἶτ' ἀποστάντος καὶ Ῥωμαίοις συστρατεύοντος, διαβεβαιουμένου ⟨μόνον⟩ ὀφθέντα Λεύκολλον ἐν Πόντῳ πάντων ὁμοῦ κρατήσειν, 5 οὐκ ἔφη δειλότερος εἶναι τῶν κυνηγῶν, ὥστε τὰ θηρία παρελθὼν ἐπὶ κενοὺς αὐτῶν τοὺς φωλεοὺς βαδίζειν. καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐπὶ Μιθριδάτην προῆγε, πεζοὺς μὲν ἔχων
5 τρισμυρίους, ἱππεῖς δὲ δισχιλίους πεντακοσίους. καταστὰς δ' εἰς ἔποψιν τῶν πολεμίων καὶ θαυμάσας τὸ πλῆ- 10 θος, ἐβούλετο μὲν ἀπέχεσθαι μάχης καὶ τρίβειν τὸν χρόνον, Μαρίου δ', ὃν Σερτώριος ἐξ Ἰβηρίας ἀπεστάλκει
f Μιθριδάτῃ μετὰ δυνάμεως στρατηγόν, ἀπαντήσαντος αὐτῷ καὶ προκαλουμένου, κατέστη μὲν εἰς τάξιν ὡς διαμαχούμενος, ἤδη δ' ὅσον οὔπω συμφερομένων, ἀπ' οὐ- 15 δεμιᾶς ἐπιφανοῦς μεταβολῆς, ἀλλ' ἐξαίφνης τοῦ ἀέρος ὑπορραγέντος, ὤφθη μέγα σῶμα φλογοειδὲς εἰς μέσον τῶν στρατοπέδων καταφερόμενον, τὸ μὲν σχῆμα πίθῳ μάλιστα, τὴν δὲ χρόαν ἀργύρῳ διαπύρῳ προσεοικός, ὥστε δείσαντας ἀμφοτέρους τὸ φάσμα διακριθῆναι. 20
497 6 τοῦτο μὲν οὖν φασιν ἐν Φρυγίᾳ περὶ τὰς λεγομένας Ὀτρύας συμβῆναι τὸ πάθος. ὁ δὲ Λεύκολλος οὐδεμιᾶς εἶναι νομίζων ἀνθρωπίνης παρασκευῆς οὐδὲ πλούτου θρέψαι μυριάδας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντικαθημένων πολεμίων τοσαύτας ὅσας εἶχε Μιθριδάτης, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι τῶν 506 S αἰχμαλώτων ἕνα, καὶ πρῶτον ἀνέκρινε μετὰ πόσων διαι- 25 τῷτο συσκήνων, ἔπειτα πόσον ἐν τῇ σκηνῇ καταλέλοιπε
7 σῖτον. ἀποκριναμένου δὲ τἀνθρώπου, τὸν μὲν ἐκέλευσε μεταστῆναι, δεύτερον δὲ καὶ τρίτον ὁμοίως ἀνέκρινεν. εἶτα συνθεὶς τὸ τῆς παρεσκευασμένης τροφῆς πλῆθος 30

(405 L at line 9)

[S(UA=)Υ] 1 Ῥωμαῖον ⟨μᾶλλον⟩ Naber || 4 μόνον add. Sint. || 12 Μαρίου] item p. 375,23 et in vita Sertorii: apud Appianum (Mithr. 288. 298. 332. 335. 338) Οὐάριος || 14 κατέστη μὲν Rei.: κατέστησεν | τάξιν SA: μάχην U || 17 ἀπορραγέντος Υ || 18 σχῆμα (Am.) Cor.: σῶμα || 22 Ὀτροία est Straboni 12, 566 || 28 τὸν (ν postea add.) U || 30 παρασκευασμένης A

πρὸς τὸ τῶν τρεφομένων, ἔγνω τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμε- b
ρῶν ἐπιλείψειν τὸν σῖτον τοὺς πολεμίους, καὶ πολὺ μᾶλλον 8
εἴχετο τοῦ χρόνου, καὶ συνῆγεν εἰς τὸν χάρακα παμ-
πληθῆ σῖτον, ὡς ἐν ἀφθόνοις διάγων αὐτὸς ἐφεδρεύοι
5 ταῖς ἐκείνων ἀπορίαις.

406 L 9. Ἐν τούτῳ δὲ Μιθριδάτης ἐπεβούλευε Κυζικηνοῖς,
πεπληγόσιν ἐν τῇ περὶ Χαλκηδόνα μάχῃ· τρισχιλίων γὰρ
ἀνδρῶν καὶ δέκα νεῶν ἐστέρηντο. βουλόμενος οὖν λα-
θεῖν τὸν Λεύκολλον, εὐθὺς ἀπὸ δείπνου νύκτα δυσφανῆ
10 καὶ νοτερὰν ἔχων ἐκίνει, καὶ φθάνει τῆς πόλεως ἄντι-
κρυς ἅμ' ἡμέρᾳ περὶ τὸ τῆς Ἀδραστείας ὄρος ἱδρύσας
τὴν δύναμιν. ὁ δὲ Λεύκολλος αἰσθόμενος καὶ διώξας, 2
ἠγάπησε μὲν οὐκ ἐμπεσὼν ἀσύντακτος εἰς τοὺς πολε- c
μίους, καθίζει δὲ τὸν στρατὸν περὶ τὴν Θρᾳκίαν λεγομέ-
15 νην κώμην ἐν τόπῳ κατὰ τῶν ὁδῶν ἄριστα πεφυκότι
καὶ τῶν χωρίων, ἀφ' ὧν καὶ δι' ὧν ἀναγκαῖον ἦν τοῖς
Μιθριδατικοῖς τὰ ἐπιτήδεια φοιτᾶν. διὸ καὶ περιλαβὼν 3
τῇ διανοίᾳ τὸ μέλλον, οὐκ ἀπεκρύψατο τοὺς στρατιώτας,
ἀλλ' ἅμα τῷ θέσθαι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων
20 γενέσθαι συναγαγὼν αὐτοὺς ἐμεγαληγόρησεν, ὡς ὀλί-
γων ἡμερῶν ἀναιμωτὶ τὸ νίκημα παραδώσων αὐτοῖς.

Κυζικηνοὺς δὲ Μιθριδάτης δέκα μὲν ἐκ γῆς στρατο- 4
πέδοις περιλαβών, ταῖς δὲ ναυσὶν ἐκ θαλάσσης τὸν ἀπὸ
τῆς ἠπείρου διείργοντα τὴν πόλιν εὔριπον ἐμφράξας, d
25 ἑκατέρωθεν ἐπολιόρκει, τὰ μὲν ἄλλα διακειμένους πρὸς
τὸν κίνδυνον εὐθαρσῶς καὶ πᾶν ἕνεκα Ῥωμαίων ἐγνω-
507 S κότας ἐκδέχεσθαι δυσχερές, ἀγνοοῦντας δ' ὅπῃ Λεύκολ-
λος εἴη, καὶ τῷ μηδὲν περὶ αὐτοῦ πεπύσθαι ταραττομέ-
νους. καίτοι καταφανὴς ἦν ἡ στρατοπεδεία καὶ ἄποπτος, 5

cap. 9 Sall. hist. 3, 26sqq. Strab. 12, 575 App. Mithr. 305sqq. Flor. 3, 5, 15sq. Oros. 6, 2, 14 Diod. exc. Esc. 33

[S(UA=)Υ] 2 ἐπιλείψειν τὸν Zie.: ἐπιλείψοντα | τοῖς πολεμίοις S || 7 τῇ om. U || 8 ἐστέρητο U || 10 φθόνει U || 15 τόπῳ SA: τῶ U | κατὰ] καὶ Sch. κατά ⟨τε⟩ Zie. || 29 ἄποπτος V et e corr. A: ὕποπτος SU et ante corr. A

ἀλλ' ὑπὸ τῶν Μιθριδατικῶν ἐξηπατῶντο. δεικνύντες γὰρ αὐτοῖς τοὺς Ῥωμαίους ἄνω παρεμβεβληκότας 'ὁρᾶτε τούτους;' ἔφασαν 'Ἀρμενίων στρατός ἐστι καὶ Μήδων, 407 L
6 Τιγράνου Μιθριδάτῃ καταπέμψαντος ἐπικουρίαν'. οἱ δ' ἐξεπλήσσοντο, τοσούτου πολέμου περικεχυμένου μηδ' εἰ 5
e παραγένοιτο Λεύκολλος χώραν ἔτι λελεῖφθαι βοηθείας ἐλπίζοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ πρῶτος αὐτοῖς εἰσπεμφθεὶς ὑπ' Ἀρχελάου Δημῶναξ ἔφρασε τὴν τοῦ Λευκόλλου παρουσίαν. τούτῳ δ' ἀπιστούντων καὶ νομιζόντων αὐτὸν τῶν παρόντων ἐπὶ παρηγορίᾳ πεπλασμένα λέγειν, ἧκε παι- 10
7 δάριον αἰχμάλωτον ἐκ τῶν πολεμίων ἀποδεδρακός. πυνθανομένων δ' αὐτῶν ποῦ λέγοι τὸν Λεύκολλον εἶναι, κατεγέλα παίζειν αὐτοὺς οἰόμενον. ὡς δ' ἑώρα σπουδάζοντας, ἐσήμηνε τῇ χειρὶ τὸν χάρακα τῶν Ῥωμαίων, οἱ
8 δ' ἀνεθάρσησαν. τῆς δὲ Δασκυλίτιδος λίμνης πλεομένης 15
f ἀκατίοις ἐπιεικῶς εὐμεγέθεσι, τὸ μέγιστον αὐτῶν ὁ Λεύκολλος ἀνελκύσας καὶ διαγαγὼν ἁμάξῃ πρὸς τὴν θάλατταν, ὅσους ἐχώρει στρατιώτας ἐνεβίβασεν. ἔλαθον δὲ νυκτὸς διαπεράσαντες καὶ παρεισῆλθον εἰς τὴν πόλιν.

10. Ἔοικε δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐπιθαρρῦναι τοὺς Κυζικη- 20
νούς, ἀγασθὲν αὐτῶν τὴν ἀνδραγαθίαν, ἄλλοις τε σημείοις ἐναργέσι, καὶ τῆς τῶν Φερεφαττίων ἑορτῆς ἐνεστώ-
498 σης, οἱ μὲν ἠπόρουν βοὸς μελαίνης πρὸς τὴν θυσίαν, καὶ σταιτίνην πλάσαντες τῷ βωμῷ παρέστησαν, ἡ δ' ἱερὰ καὶ τρεφομένη τῇ θεῷ νομὴν μὲν εἶχεν ὥσπερ τἆλλα 25
βοτὰ τῶν Κυζικηνῶν ἐν τῇ περαίᾳ, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν ἀποκριθεῖσα τῆς ἀγέλης μόνη διενήξατο πρὸς
2 τὴν πόλιν καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὴν θυσίαν αὐτήν. ὄναρ δ' ἡ θεὸς Ἀρισταγόρᾳ τῷ τοῦ δήμου γραμματεῖ παρα- 508 S
στᾶσα· 'καὶ μὴν ἔγωγε' εἶπεν 'ἥκω τὸν Λιβυκὸν αὐ- 408 L
λητὴν ἐπὶ τὸν Ποντικὸν σαλπιγκτὴν ἐπάγουσα. φράσον 31

20 App. Mithr. 75, 323 Iul. Obs. 60a || **28** Iul. Obs. 60a

[S(UA=)Υ] **2** παραβεβληκότας: em. Sol. || **8** δημῶναξ] γρ δήμων S^m (m. 1) || **9** τούτω S^m: τούτων SΥ || **25** τῇ V: τῷ SΥ || **29** γραμματιστῇ: em. Rei. || **31** σαλπικτὴν S

σὺν θαρρεῖν τοῖς πολίταις.' θαυμαζόντων δὲ τὴν φωνὴν 3
τῶν Κυζικηνῶν, ἅμ' ἡμέρᾳ σάλον εἶχεν ἡ θάλασσα κατι-
όντος ἀκρίτου πνεύματος, αἵ τε μηχαναὶ τοῦ βασιλέως b
παρεστῶσαι τοῖς τείχεσιν, ἔργα θαυμαστὰ Νικωνίδου τοῦ
5 Θεσσαλοῦ, ῥοίζῳ καὶ πατάγῳ πρῶτον ἀπεδήλουν τὸ μέλ-
λον· εἶτα νότος ἐκραγεὶς ἄπιστος τὸ μέγεθος τά τ' ἄλλα
συνέτριψε μηχανήματα ὥρας βραχεῖ μορίῳ, καὶ τὸν ξύλι-
νον πύργον ἑκατὸν πηχῶν ὕψος ὄντα διασείσας κατέ-
βαλεν. ἱστορεῖται δὲ τῶν ἐν Ἰλίῳ πολλοῖς καθ' ὕπνον 4
10 ὀφθῆναι τὴν Ἀθηνᾶν, ἱδρῶτι πολλῷ ῥεομένην καὶ ὑπο-
φαίνουσάν τι τοῦ πέπλου παρερρωγός, λέγουσαν ὡς ἀρ-
τίως ἥκοι βοηθήσασα Κυζικηνοῖς· καὶ στήλην τινὰ δόγ-
ματα καὶ γράμματα περὶ τούτων ἔχουσαν ἐδείκνυον
Ἰλιεῖς.

15 **11.** Μιθριδάτην δ', ἄχρι μὲν ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ στρατη- c
γῶν φενακιζόμενος ἠγνόει τὸν ἐν τῷ στρατοπέδῳ λιμόν,
ἠνίων Κυζικηνοὶ διαφεύγοντες τὴν πολιορκίαν. ταχὺ δ' 2
ἐξερρύη τὸ φιλότιμον αὐτοῦ καὶ φιλόνικον ἐν αἰσθήσει
γενομένου τῶν ἀποριῶν, αἷς οἱ στρατιῶται συνείχοντο,
20 καὶ τῶν ἀνθρωποφαγιῶν, ἅτε δὴ μὴ θεατρικῶς μηδ' ἐπι-
δεικτικῶς Λευκόλλου πολεμοῦντος, ἀλλὰ τοῦτο δὴ τὸ
λεγόμενον εἰς τὴν γαστέρα ἐναλλομένου καὶ ὅπως ὑφαι-
ρήσει τὴν τροφὴν ἅπαντα πραγματευομένου. διὸ καὶ φρού- 3
400 L ριόν τι πολιορκοῦντος αὐτοῦ, τῷ καιρῷ χρήσασθαι σπεύ-
25 δων ὁ Μιθριδάτης ἐξέπεμψεν εἰς Βιθυνίαν τοὺς μὲν ἱπ- d
πεῖς σχεδὸν ἅπαντας μετὰ τῶν ὑποζυγίων, τῶν δὲ πεζῶν
τοὺς ἀχρήστους. πυθόμενος δ' ὁ Λεύκολλος ἔτι νυκτὸς 4
ἧκεν εἰς τὸ στρατόπεδον, πρωὶ δὲ χειμῶνος ὄντος ἀνα-
509 S λαβὼν σπείρας δέκα καὶ τὴν ἵππον, ἐδίωκε νιφόμενος καὶ

1 App. Mithr. 74, 322 || 25 App. Mithr. 75, 325 Memnon 28 (40), 1 Oros. 6, 2, 15

[S(UA=) Υ] 1 θαρ\<ρ\>εῖν (σ m. 1) U || 3 ἀκρίτου] ἀπαρκτίου Zie. cl. Dion. 25, 6 || 4 τοῦ νικωνίδου Υ || 7 ὥρας καὶ A || 8 ἑκατὰν U || 12 βοηθήσουσα Υ βοηθήσουσαν S: em. Dacier || 29 νιφόμενος U νειφόμενος A νειφόμενος S

κακοπαθῶν, ὥστε πολλοὺς ὑπὸ κρύους ἐνδιδόντας ἀπο-
λείπεσθαι τῶν στρατιωτῶν· τοῖς δ' ἄλλοις περὶ τὸν Ῥυν-
δακὸν ποταμὸν καταλαβὼν τοὺς πολεμίους, τοσαύτην τρο-
πὴν ἐποίησεν, ὥστε τὰς γυναῖκας ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας
προερχομένας ἁφαρπάζειν τὰ φορτία καὶ σκυλεύειν τοὺς 5
5 φονευομένους. πολλῶν δ' ὡς εἰκὸς ἀποθανόντων, ἑάλω-
e σαν ἵπποι μὲν ἑξακισχίλιοι καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον ὑπο-
ζυγίων, ἄνδρες δὲ μύριοι πεντακισχίλιοι· καὶ τούτους
ἄγων πάντας παρεξήει παρὰ τὸ στρατόπεδον τῶν πολε-
6 μίων. Σαλουστίου (hist. fr. 3, 42 M.) δὲ θαυμάζω, τότε πρῶ- 10
τον ὦφθαι Ῥωμαίοις καμήλους λέγοντος, εἰ μήτε πρότερον
τοὺς μετὰ Σκιπίωνος νικήσαντας Ἀντίοχον ᾤετο μήτε
τοὺς ἔναγχος πρὸς Ὀρχομενῷ καὶ περὶ Χαιρώνειαν Ἀρ-
χελάῳ μεμαχημένους ἐγνωκέναι κάμηλον.

7 Ἀλλὰ τῷ γε Μιθριδάτῃ φεύγειν μὲν ἔγνωστο τὴν ταχί- 15
στην, ἀνθολκὰς δὲ Λευκόλλῳ καὶ διατριβὰς ὀπίσω μη-
χανώμενος, ἔστελλε τὸν ναύαρχον Ἀριστόνικον ἐπὶ τὴν
Ἑλληνικὴν θάλασσαν, καὶ ὅσον οὔπω μέλλοντος ἐκπλεῖν
f ἐκ προδοσίας ὁ Λεύκολλος ἐκυρίευσε μετὰ χρυσῶν μυ-
ρίων, οὓς ἐκόμιζε διαφθερῶν τι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύ- 20
8 ματος. ἐκ τούτου Μιθριδάτης μὲν ἔφυγεν ἐπὶ θάλασσαν, 410 L
οἱ δὲ στρατηγοὶ πεζῇ τὸν στρατὸν ἀπήγαγον. ἐπιπεσὼν
δὲ Λεύκολλος αὐτοῖς περὶ τὸν Γρανικὸν ποταμόν, εἷλέ τε
παμπόλλους καὶ δισμυρίους ἀπέκτεινε. λέγονται δ' ἐκ
τοῦ παντὸς ἀκολούθων τε καὶ μαχίμων ὄχλου μυριάδες 25
499 οὐ πολὺ δὴ τῶν τριάκοντα λείπουσαι διαφθαρῆναι.

12. Λεύκολλος δὲ πρῶτον εἰς Κύζικον παρελθών,
ἀπέλαυσεν ἡδονῆς καὶ φιλοφροσύνης πρεπούσης. ἔπειτα
ναυτικὸν ἐξηρτύετο, τὸν Ἑλλήσποντον ἐπιπορευόμενος.

10 Amm. Marcell. 23, 6, 56 || 16 Sall. hist. 3, 33 Memnon 28 (40), 2 || 21 App. Mithr. 76, 329 Memnon 40, 5 Flor. 3, 5, 17 Oros. 6, 2, 20

[S(UA=)Υ] 5 διαρπάζειν Naber || 12 σκη[ι]πίωνος S σκηπίωνος Υ, cf. p. 291, 16 Crass. 26, 8 al. || 19 ⟨αὐτοῦ⟩ μετὰ Zie. || 22 πεζοὶ: em. Sint. || 23 τε om. A

εἰς δὲ Τρῳάδα καταχθείς, ἐσκήνωσε μὲν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀφροδίτης, κατακοιμηθεὶς δὲ νύκτωρ ἐδόκει τὴν θεὰν ὁρᾶν ἐφεστῶσαν αὐτῷ καὶ λέγουσαν·

510 S *τί κνώσσεις μεγάθυμε λέον; νεβροὶ δέ τοι ἐγγύς.*

5 *ἐξαναστὰς δὲ καὶ τοὺς φίλους καλέσας διηγεῖτο τὴν ὄψιν* 2 *ἔτι νυκτὸς οὔσης· καὶ παρῆσαν ἐξ Ἰλίου τινὲς ἀπαγγέλλοντες ὦφθαι περὶ τὸν Ἀχαιῶν λιμένα τρισκαίδεκα πεντήρεις τῶν βασιλικῶν ἐπὶ Λήμνου πλεούσας. εὐθὺς οὖν ἀναχθείς, τούτους μὲν εἷλε καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν* b
10 *Ἰσίδωρον ἀπέκτεινεν, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους ἔπλει †πρωρέας. οἱ δ' ἔτυχον ὁρμοῦντες, καὶ τὰ πλοῖα πάντα πρὸς* 3 *τὴν γῆν συνέλκοντες, ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων διεμάχοντο καὶ πληγὰς ἐδίδοσαν τοῖς περὶ τὸν Λεύκολλον, οὔτε περιπλεῦσαι τοῦ χωρίου διδόντος οὔτε βιάσασθαι ναυσὶ*
15 *μετεώροις τὰς τῶν πολεμίων, προσερηρεισμένας τῇ γῇ καὶ βεβηκυίας ἀσφαλῶς. οὐ μὴν ἀλλὰ μόλις, ᾗ προσβο-* 4 *λήν τιν' ἡ νῆσος εἶχεν, ἀποβιβάζει τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἀρίστους, οἳ κατόπιν ἐπιπεσόντες τοῖς πολεμίοις τοὺς μὲν*
411 L *διέφθειρον αὐτῶν, τοὺς δ' ἠνάγκαζον ἀποκόπτοντας τὰ*
20 *πρυμνήσια τῶν νεῶν καὶ φεύγοντας ἐκ τῆς γῆς ἀλλήλοις* c *τε συγκρούειν τὰ πλοῖα καὶ ταῖς ἐμβολαῖς τῶν περὶ τὸν Λεύκολλον ὑποπίπτειν. πολλοὶ μὲν οὖν διεφθάρησαν, ἐν* 5 *δὲ τοῖς ἁλοῦσιν ἀνήχθη καὶ Μάριος ὁ παρὰ Σερτωρίου στρατηγός· ἦν γὰρ ἑτερόφθαλμος, καὶ παρήγγελτο τοῖς*
25 *στρατιώταις εὐθὺς ἐπιπλέουσιν ὑπὸ Λευκόλλου μηδένα κτείνειν ἑτερόφθαλμον, ὅπως ἐξονειδισθεὶς καὶ καθυβρισθεὶς ἀποθάνοι.*

6 App. Mithr. 77, 334sq. Memn. 29 (42), 2 Cic. p. Mur. 33 p. Arch. 21 Sall. hist. 3, 54 Oros. 6, 2, 21 Eutr. 6, 6, 3

[S(UA=)Υ] **8** *λῆμνον*: em. Zie. ‖ **10** *δὲ* om. U | *πρωρέας*] *πρὸς Νέας* Sint. ‖ **12** *συνελκύσαντες* Rei. *ἀνέλκοντες* vel *συνανέλκοντες* Herw. ‖ **21** *τῶν* Zie. (post *ταῖς* ⟨*τῶν*⟩ Rei.): *ταῖς*

c. 73 **13.** *Γενόμενος δ' ἀπὸ τούτων ἠπείγετο πρὸς τὴν αὐτοῦ Μιθριδάτου δίωξιν. ἤλπιζε γὰρ ἔτι περὶ Βιθυνίαν εὑρήσειν αὐτόν, ὑπὸ Βοκωνίου φρουρούμενον, ὃν αὐτὸς*
d *ἐνστησόμενον τῇ φυγῇ μετὰ νεῶν ἀπεστάλκει πρὸς Νικο-*
2 *μήδειαν. ἀλλὰ Βοκώνιος μὲν ἐν Σαμοθρᾴκῃ μυούμενος* 5
καὶ πανηγυρίζων καθυστέρησε, Μιθριδάτην δ' ἀναχθέντα μετὰ τοῦ στόλου, σπεύδοντα πρὶν ἐπιστρέφειν Λεύκολλον εἰς τὸν Πόντον εἰσπλεῦσαι, καταλαμβάνει χειμὼν πολύς, 511 S
ὑφ' οὗ τὰ μὲν ἀφηρπάγη, τὰ δ' ἐβυθίσθη τῶν σκαφῶν, πᾶσα δ' ἡ παραλία τῶν ναυαγίων ἐκφερομένων ὑπὸ τοῦ 10
3 *κλύδωνος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦν περίπλεως. αὐτὸς δέ, τῆς ὁλκάδος ἐφ' ἧς ἔπλει μήτε πρὸς τὴν γῆν εὐπαρακομίστου διὰ μέγεθος ἐν σάλῳ μεγάλῳ καὶ κύματι τυφλῷ παρισταμένης τοῖς κυβερνήταις, πρός τε τὴν θάλασσαν*
e *ἤδη βαρείας καὶ ὑπεράντλου γενομένης, μετεμβὰς εἰς λη-* 15
στρικὸν μυοπάρωνα καὶ τὸ σῶμα πειραταῖς ἐγχειρίσας, ἀνελπίστως καὶ παραβόλως εἰς τὴν Ποντικὴν Ἡρά-
4 *κλειαν ἐξεσώθη. Λευκόλλῳ δ' ἀνεμέσητος ἡ πρὸς τὴν σύγκλητον ἀπέβη φιλοτιμία. ψηφιζομένης γὰρ αὐτῆς πρὸς τὸν πόλεμον ἀπὸ τρισχιλίων ταλάντων ἐξαρτύε-* 20
σθαι ναυτικόν, ἐκώλυσε πέμψας γράμματα καὶ μεγαλη- 412 L
γορήσας, ὡς ἄνευ δαπάνης τοσαύτης καὶ παρασκευῆς ταῖς τῶν συμμάχων ναυσὶ Μιθριδάτην ἐκβαλεῖ τῆς θαλάσσης.
5 *καὶ τοῦθ' ὑπῆρξεν αὐτῷ τοῦ θεοῦ συναγωνισαμένου· λέγε-*
f *ται γὰρ Ἀρτέμιδος χόλῳ Πριαπηνῆς ὁ χειμὼν ἐμπεσεῖν* 25
τοῖς Ποντικοῖς, συλήσασιν αὐτῆς τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ξόανον ἀνασπάσασι.

14. *Πολλῶν δὲ Λευκόλλῳ παραινούντων ἀναβαλέσθαι τὸν πόλεμον, οὐ φροντίσας ἐνέβαλε διὰ Βιθυνίας καὶ Γαλατίας εἰς τὴν βασιλικήν, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐνδεὴς τῶν ἀναγ-* 30

1 App. Mithr. 78, 339sq. Memn. 29 (42), 2 Sall. hist. 3, 56. 4, 68, 14 Liv. per. 95 Oros. 6, 2, 24 || 28 App. Mithr. 78, 344sq.

[S(UA=)Υ] 2 *βυθυνίαν* ante ras. S || 21 *ἐκό+λυσε* U || 22 *τοσαύτης καὶ* Herw.: *καὶ τοσαύτης* || 23 *ἐκβαλεῖν*: em. Steph. | *θαλάτιης* Υ || 25 *πριαπίνης*: em. Holsten || 28 *ἀναβάλλεσθαι*: em. Cor.

καίων, ὥστε Γαλάτας ἕπεσθαι τρισμυρίους, ἕκαστον ἐπὶ
τῶν ὤμων κομίζοντα σίτου μέδιμνον, προϊὼν δὲ καὶ κρα-
τῶν ἁπάντων εἰς τοσαύτην ἦλθεν εὐπορίαν, ὥστε τὸν 500
μὲν βοῦν ἐν στρατοπέδῳ δραχμῆς, τὸ δ' ἀνδράποδον τετ-
5 τάρων ὤνιον εἶναι, τὴν δ' ἄλλην λείαν ἐν οὐδενὶ λόγῳ
τοὺς μὲν ἀπολείπειν, τοὺς δ' ἀναλίσκειν. διάθεσις γὰρ
οὐδενὸς ἦν πρὸς οὐδένα πάντων εὐπορούντων. ἀλλ' ὅσον 2
φθεῖραι καὶ κακῶσαι τὴν χώραν ἱππασάμενοι καὶ κατα-
δραμόντες ἄχρι Θεμισκύρας καὶ τῶν περὶ Θερμώδοντα
10 πεδίων, ᾐτιῶντο τὸν Λεύκολλον, ὅτι πάσας προσάγεται
512 S τὰς πόλεις, κατὰ κράτος δ' οὐδεμίαν ᾕρηκεν οὐδὲ παρ-
έσχηκεν αὐτοῖς ὠφεληθῆναι διαρπάσασιν. 'ἀλλὰ καὶ νῦν' 3
ἔφασαν 'Ἀμισόν, πόλιν εὐδαίμονα καὶ πλουσίαν, οὐ μέγα
ὂν ἔργον εἴ τις ἐντείναι τὴν πολιορκίαν κατασχεῖν, ἀπο- b
15 λιπόντας ἡμᾶς ἄγει περὶ τὴν Τιβαρηνῶν καὶ Χαλδαίων
413 L ἐρημίαν Μιθριδάτῃ πολεμήσοντας.' ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ 4
ἂν ὁ Λεύκολλος ἐλπίσας εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας τοὺς
στρατιώτας παραγαγεῖν, ὅσον ὕστερον ἐξέφηναν, ὑπερ-
εώρα καὶ οὐκ ἐφρόντιζεν, ἐκείνοις δ' ἀπελογεῖτο μᾶλλον
20 οἳ βραδυτῆτα κατηγόρουν αὐτοῦ, διατρίβοντος ἐνταῦθα
περὶ κώμας καὶ πόλεις οὐ πολλοῦ τινος ἀξίας πολὺν
χρόνον, ἐῶντος δ' αὔξεσθαι Μιθριδάτην. 'αὐτὸ γάρ' ἔφη 5
'τοῦτο καὶ βούλομαι καὶ κάθημαι τεχνάζων, μέγαν αὖθις c
γενέσθαι τὸν ἄνδρα καὶ συναγαγεῖν αὐτὸν ἀξιόμαχον
25 δύναμιν, ἵνα μείνῃ καὶ μὴ φύγῃ προσιόντας ἡμᾶς. ἢ 6
οὐχ ὁρᾶτε πολλὴν μὲν αὐτῷ καὶ ἀτέκμαρτον ἐρημίαν
ὀπίσω παροῦσαν; ἐγγὺς δ' ὁ Καύκασος καὶ ὄρη πολλὰ
καὶ βαθέα καὶ μυρίους βασιλεῖς φυγομαχοῦντας ἀρκοῦντα
κατακρύψαι καὶ περισχεῖν, ὀλίγων δ' ἡμερῶν ὁδὸς εἰς
30 Ἀρμενίαν ἐκ Καβήρων, καὶ ὑπὲρ Ἀρμενίας κάθηται Τι-
γράνης, βασιλεὺς βασιλέων, ἔχων δύναμιν ᾗ Πάρθους
τε περικόπτει τῆς Ἀσίας καὶ πόλεις Ἑλληνίδας εἰς Μη-

[S(UA=)Υ] 7 ἦν οὐδενὸς Υ || 8 καταλαβόντες S[m] || 15 ἄγει V et e corr. A: ἄγε SU | περὶ] πρὸς Rei. || 18 ἐξέφηνεν: em. Rei. || 19 ἐκεῖνος S || 27 παροῦσαν ὀπίσω, dein corr., S || 30 καβήρων S: καβείρων Υ, cf. p. 378, 21. 382. 26. 422, 14

δίαν ἀνακομίζει καὶ Συρίας κρατεῖ καὶ Παλαιστίνης καὶ
d τοὺς ἀπὸ Σελεύκου βασιλεῖς ἀποκτιννύει, θυγατέρας δ' αὐ-
7 τῶν ἄγει καὶ γυναῖκας ἀνασπάστους. οὗτος οἰκεῖός ἐστι
Μιθριδάτου καὶ γαμβρός, οὐ περιόψεται δ' αὐτὸν ἱκέτην
ὑποδεξάμενος, ἀλλὰ πολεμήσει πρὸς ἡμᾶς, καὶ σπεύ- 5
δοντες ἐκβάλλειν Μιθριδάτην, κινδυνεύσομεν ἐπισπάσα-
σθαι Τιγράνην, πάλαι μὲν αἰτίας δεόμενον ἐφ' ἡμᾶς,
εὐπρεπεστέραν δ' οὐκ ἂν λαβόντα τῆς ὑπὲρ ἀνδρὸς οἰ-
8 κείου καὶ βασιλέως ἀναγκασθέντος ὑπουργεῖν αὐτῷ. τί 414 L
οὖν δεῖ τοῦθ' ἡμᾶς ἐξεργάσασθαι καὶ διδάξαι Μιθρι- 513 S
δάτην ἀγνοοῦντα, μεθ' ὧν ἐστιν αὐτῷ πρὸς ἡμᾶς πολε- 11
μητέον, καὶ μὴ βουλόμενον, ἀλλ' ἀδοξοῦντα συνελαύνειν
e εἰς τὰς Τιγράνου χεῖρας, ἀλλ' οὐχὶ δόντας αὐτῷ χρόνον
ἐκ τῶν οἰκείων παρασκευάσασθαι καὶ ἀναθαρρῦναι, Κόλ-
χοις καὶ Τιβαρηνοῖς καὶ Καππάδοξιν, ὧν πολλάκις κε- 15
κρατήκαμεν, μάχεσθαι μᾶλλον ἢ Μήδοις καὶ Ἀρμενίοις;'

15. Ἐπὶ τοιούτων λογισμῶν γενόμενος ὁ Λεύκολλος
περί τε τὴν Ἀμισὸν διέτριψε, μαλακῶς τῇ πολιορκίᾳ
a.72 χρώμενος, καὶ μετὰ χειμῶνα Μουρήναν ἀπολιπὼν ἐπὶ
τῆς πολιορκίας, ἐβάδιζεν ἐπὶ Μιθριδάτην, καθήμενον ἐν 20
Καβήροις καὶ διανοούμενον ὑφίστασθαι τοὺς Ῥωμαίους,
ἠθροισμένης αὐτῷ δυνάμεως εἰς τετρακισμυρίους πεζούς,
f 2 ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, οἷς ἐθάρρει μάλιστα. καὶ δια-
βὰς τὸν Λύκον ποταμὸν εἰς τὸ πεδίον προὐκαλεῖτο τοὺς
Ῥωμαίους. γενομένης δ' ἱππομαχίας ἔφυγον οἱ Ῥωμαῖοι, 25
Πομπώνιος δ' ἀνὴρ οὐκ ἄδοξος ἑάλω τετρωμένος καὶ πρὸς
τὸν Μιθριδάτην ἀνήχθη, κακῶς ὑπὸ τραυμάτων διακεί-
μενος. πυθομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἰ σωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ

22 App. Mithr. 78, 348 || 25 App. Mithr. 79, 351

[S(UA=)Υ] 3 ἀνασπάστους, αρ supra ασ m. 2, A || 4 δὲ E: δὴ SΥ || 6 κινδυνεύσωμεν S, sed, ut vid., in -σομεν corr. || 8 εὐπρεπεστέραν SA: εὐπρεπεστέροις U || 9 ⟨ὡς⟩ ἀναγκασθέντα Ri. -θέντος προσφυγεῖν αὐτῷ Zie. cl. Pomp. 46, 7 || 12 ἀμφιδοξοῦντα Orelli ἀπαξιοῦντα Zie. || 13 τὰς bis U || 14 ἀναθαρρῆσαι Cor. || 21 καβήροις SU: καβείροις A, cf. p. 377, 30

γενήσεται φίλος, 'ἄν γε δή' ἔφη ''Ρωμαίοις διαλλαγῇς· εἰ δὲ μή, πολέμιος'. τοῦτον μὲν θαυμάσας ὁ Μιθριδάτης οὐκ ἠδίκησε.

Τοῦ δὲ Λευκόλλου τὰ μὲν πεδία τῶν πολεμίων ἱππο- 3 501
5 κρατούντων δεδιότος, τὴν δ' ὀρεινὴν ὀκνοῦντος προϊέναι, μακρὰν καὶ ὑλώδη καὶ δύσβατον οὖσαν, ἁλίσκονταί τινες κατὰ τύχην Ἕλληνες, εἴς τι σπήλαιον καταφυγόντες,
415 L ὧν ὁ πρεσβύτερος Ἀρτεμίδωρος ὑπέσχετο τὸν Λεύκολλον ἄξειν καὶ καταστήσειν ἐπὶ τόπῳ ἀσφαλεῖ τῷ στρατο-
10 πέδῳ καὶ φρούριον ἔχοντι τοῖς Καβήροις ἐπικρεμάμενον. πιστεύσας δ' ὁ Λεύκολλος ἅμα τῇ νυκτὶ πυρὰ καύσας 4 ἐκίνει, καὶ τὰ στενὰ παρελθὼν ἀσφαλῶς τὸ χωρίον εἶχε, καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπερεφαίνετο τῶν πολεμίων ἱδρύων τὸν
514 S στρατὸν ἐν τόποις οἳ μάχεσθαι βουλομένῳ προσαγωγὴν b
15 ἐδίδοσαν καὶ τὸ μὴ βιασθῆναι παρεῖχον ἡσυχάζοντι.

Γνώμην μὲν οὖν οὐδέτερος εἶχεν ἔν γε τῷ παρόντι 5 διακινδυνεύειν· ἔλαφον δὲ λέγεται τῶν βασιλικῶν διωκόντων, ὑποτεμνομένους ἀπαντῆσαι τοὺς Ῥωμαίους, ἐκ δὲ τούτου συμπεσόντας ἀγωνίζεσθαι, πλειόνων ἑκατέροις
20 ἀεὶ προσγινομένων. τέλος δ' ἐνίκων οἱ βασιλικοί, καὶ 6 τὴν φυγὴν ἐκ τοῦ χάρακος οἱ Ῥωμαῖοι καθορῶντες, ἤσχαλλον καὶ συνέτρεχον πρὸς τὸν Λεύκολλον, ἄγειν σφᾶς δεόμενοι καὶ σύνθημα πρὸς τὴν μάχην αἰτοῦντες. ὁ δὲ βουλόμενος αὐτοὺς μαθεῖν, ἡλίκον ἐστὶν ἐν ἀγῶνι c
25 πολέμου καὶ κινδύνῳ παρουσία καὶ ὄψις ἡγεμόνος ἔμφρονος, ἐκείνους μὲν ἡσυχίαν ἄγειν ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ κατέβαινεν εἰς τὸ πεδίον καὶ τοῖς πρώτοις ἀπαντήσας τῶν φευγόντων ἵστασθαι προσέταξε καὶ ἀναστρέφειν μετ' αὐτοῦ. πεισθέντων δὲ τούτων, καὶ οἱ λοιποὶ μετα- 7
30 βαλόμενοι καὶ συστάντες ὀλίγῳ πόνῳ τρέπονται τοὺς

4 App. Mithr. 80, 356sqq.

[S(UA=) Υ] 5 περιϊέναι S ἐπιέναι Zie. || 8 πρεσβύτατος Herw. || 9 ⟨καὶ⟩ ἀσφαλεῖ Zie. (ἀσφάλειαν Rei.) || 10 καβείροις Υ, cf. p. 377,30 || 25 κινδύνου: em. Sch. || 26 ἐκέλευεν Υ || 29 μεταβαλλόμενοι Υ

πολεμίους καὶ καταδιώκουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἐπανελθὼν δὲ Λεύκολλος ἀτιμίαν τινὰ τοῖς φεύγουσι νενομισμένην προσέβαλε, κελεύσας ἐν χιτῶσιν ἀζώστοις ὀρύξαι δώδεκα ποδῶν τάφρον, ἐφεστώτων καὶ θεωμένων τῶν ἄλλων στρατιωτῶν. 5

d 16. Ἦν δέ τις ἐν τῷ Μιθριδάτου στρατοπέδῳ Δανδαρίων δυνάστης Ὀλθακὸς – γένος δ' εἰσὶν οἱ Δανδάριοι 416 L βαρβάρων τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν οἰκούντων –, ἀνὴρ ὅσα χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἐν πολέμῳ διαπρεπὴς ἅπαντα καὶ γνώμην ἱκανὸς ἐν τοῖς μεγίστοις, ἔτι δ' ἐμμελὴς 10 2 ὁμιλῆσαι καὶ θεραπευτικός. οὗτος ἔχων ἀεὶ πρός τινα τῶν ὁμοφύλων δυναστῶν ἅμιλλαν ὑπὲρ πρωτείων καὶ ζηλοτυπίαν, ὑπέσχετο τῷ Μιθριδάτῃ μέγα ἔργον, ἀποκτενεῖν Λεύκολλον. ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καί τινας αὐτῷ προσβαλόντος ἐπίτηδες ἀτιμίας εἰς προσ- 15 3 ποίησιν ὀργῆς, ἀφιππάσατο πρὸς Λεύκολλον· ὁ δ' ἄσμε- e νος ἐδέξατο (λόγος γὰρ ἦν αὐτοῦ πολὺς ἐν τῷ στρατο- 515 S πέδῳ), καὶ ταχὺ πειρώμενος ἠσπάζετο τήν τ' ἀγχίνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ λιπαρές, ὥστε τραπέζης καὶ συνεδρίου 4 ποτὲ ποιεῖσθαι κοινωνόν. ἐπεὶ δ' ἐδόκει καιρὸν ἔχειν ὁ 20 Δανδάριος, τὸν μὲν ἵππον ἔξω τοῦ χάρακος ἐκέλευσε προαγαγεῖν τοὺς παῖδας, αὐτὸς δὲ μεσημβρίας οὔσης καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐνδιαζόντων καὶ ἀναπαυομένων ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν στρατηγικὴν σκηνήν, ὡς οὐδενὸς κωλύσοντος εἰσελθεῖν ἄνδρα συνήθη καὶ λόγους τινὰς ἀξίους σπουδῆς 25 5 τῷ στρατηγῷ κομίζειν φάσκοντα. κἂν εἰσῆλθεν ἀδεῶς, εἰ μὴ ὁ πολλοὺς ἀνῃρηκὼς στρατηγοὺς ὕπνος Λεύκολλον f ἔσωσεν. ἐτύγχανε γὰρ καθεύδων, καὶ Μενέδημος, εἷς τῶν κατευναστῶν, παρὰ ταῖς θύραις ἑστὼς οὐκ ἔφη κατὰ καιρὸν ἥκειν τὸν Ὀλθακόν, ἄρτι Λευκόλλου πρὸς 30 ἀνάπαυσιν ἐκ μακρᾶς ἀγρυπνίας καὶ πόνων τοσούτων 6 δεδωκότος ἑαυτόν. ἐπεὶ δ' οὐκ ἀπῄει κελεύοντος, ἀλλ' ἔφη

Cap. 16 App. Mithr. 79, 353sq. Frontin. strat. 2, 5, 30

[S(UA=)Υ] 7 Ὀλθακὸς] Ὀλκάβας App. *Adathas* Front.

⟨καὶ⟩ κωλύοντος εἰσελεύσεσθαι, περὶ πράγματος ἀναγκαίου καὶ μεγάλου διαλεχθῆναι βουλόμενος, ἤδη πρὸς ὀργὴν ὁ Μενέδημος εἰπὼν 'μηδὲν ἀναγκαιότερον τοῦ
417 L σῴζεσθαι Λεύκολλον', ἀπεώσατο τὸν ἄνθρωπον ἀμφο-
5 τέραις ταῖς χερσίν. ὁ δὲ δείσας ὑπεξῆλθε τοῦ χάρακος, 7 502
καὶ λαβὼν τὸν ἵππον ἀπήλασεν εἰς τὸ Μιθριδάτου στρατόπεδον ἄπρακτος. οὕτως ἄρα καὶ τοῖς πράγμασιν ὁ καιρὸς ὥσπερ τοῖς φαρμάκοις καὶ τὴν σῴζουσαν καὶ τὴν ἀναιροῦσαν ῥοπὴν προστίθησιν.

10 **17.** Ἐκ τούτου Σωρνάτιος μὲν ἐπὶ σίτου κομιδὴν a. 71
ἐπέμφθη μετὰ δέκα σπειρῶν, καὶ καταδιωχθεὶς ὑπὸ Μενάνδρου, τῶν Μιθριδάτου στρατηγῶν ἑνός, ἀντέστη καὶ συμβαλὼν φόνον ἐποίησε πολὺν καὶ τροπὴν τῶν πολεμίων. αὖθις δὲ πεμφθέντος Ἀδριανοῦ μετὰ δυνάμεως, 2
15 ὅπως ἐκ περιουσίας ἔχωσιν οἱ στρατιῶται σῖτον, οὐ περιεῖδε Μιθριδάτης, ἀλλ' ἀπέστειλε Μενέμαχον καὶ Μύ- b
516 S ρωνα, πολλῶν μὲν ἱππέων, πολλῶν δὲ πεζῶν ἡγουμένους. οὗτοι πάντες ὡς λέγεται πλὴν δυεῖν κατεκόπησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. καὶ Μιθριδάτης μὲν ἔκρυπτε τὴν συμφο- 3
20 ράν, ὡς οὐ τοσαύτην οὖσαν ἀλλὰ μικράν, προσκεκρουκότων ἀπειρίᾳ τῶν στρατηγῶν, Ἀδριανὸς δὲ λαμπρῶς παρημείβετο τὸ στρατόπεδον, πολλὰς κατάγων ἁμάξας σίτου καὶ λαφύρων γεμούσας, ὥστε δυσθυμίαν μὲν αὐτῷ, ταραχὴν δὲ καὶ φόβον ἀμήχανον ἐμπεσεῖν τοῖς στρα-
25 τιώταις. ἐδέδοκτο μὲν οὖν μηκέτι μένειν· ἐπεὶ δὲ προ- 4
εξέπεμπον οἱ βασιλικοὶ τὰ σφέτερα χρήματα καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐκώλυον, ἤδη καὶ πρὸς ὀργὴν ἐπὶ c
τὰς ἐξόδους ὠθούμενοι καὶ βιαζόμενοι, τὰ μὲν χρήματα ἥρπαζον, αὐτοὺς δ' ἀπέσφαττον. ὅπου καὶ Δορύλαος ὁ
30 στρατηγός, οὐδὲν ἕτερον ἔχων ἢ τὴν πορφύραν περὶ

14 Memnon 30, 1 (44) Phleg. Trall. fr. 12 || 25 App. Mithr. 81, 362sqq. Memnon 44 Cic. imp. Cn. Pomp. 9, 22

[S(UA=)Υ] 1 καὶ add. Sint. || 3 ἀναγκαιότερον ⟨εἶναι⟩ Ha. (ante ἀναγκ. iam Sch.) || 13 πολλὼν U || 29 ⟨δι⟩ήρπαζον Zie. | Δορύλαος Cor.: δορύαλος | ὁ CV: om. SΥ

αὐτόν, ἀπώλετο διὰ ταύτην, Ἑρμαῖος δ' ὁ θύτης κατε-
5 πατήθη περὶ τὰς πύλας. αὐτὸς δ' ὁ Μιθριδάτης, οὔτ'
ὀπαδοῦ τινος οὔθ' ἱπποκόμου παραμείναντος αὐτῷ, συν- 418 L
εξέπεσεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῖς πολλοῖς ἀναμεμειγ-
μένος, οὐδ' ἵππου τῶν βασιλικῶν εὐπορήσας, ἀλλ' ὀψέ 5
που κατιδὼν αὐτὸν ἐν τῷ ῥεύματι τῆς τροπῆς ἐκείνης
διαφερόμενον Πτολεμαῖος ὁ εὐνοῦχος ἵππον ἔχων αὐτὸς
d 6 ἀπεπήδησε καὶ παρέσχεν. ἤδη γὰρ αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι
κατεῖχον ἐπικείμενοι, καὶ τάχει μὲν οὐκ ἀπελίποντο τοῦ
λαβεῖν αὐτόν, ἀλλ' ἦλθον ἔγγιστα τούτου, φιλοπλουτία 10
δὲ καὶ μικρολογία στρατιωτικὴ τὸ πολλοῖς ἀγῶσι καὶ
μεγάλοις κινδύνοις διωκόμενον ἐκ μακροῦ θήραμα Ῥω-
μαίους ἀφείλετο καὶ Λεύκολλον ἀπεστέρησε νικῶντα τῶν
7 ἐπάθλων. ἦν μὲν γὰρ ἐν ἐφικτῷ τῆς διώξεως ὁ ὑπεκφέ-
ρων τὸν ἄνδρα ἵππος, ἡμιόνου δὲ τῶν τὸ χρυσίον κομι- 15
ζόντων μεταξὺ τοῦ βασιλέως εἴτ' ἀπὸ ταὐτομάτου παρεισ-
πεσόντος, εἴτε τοῦ βασιλέως ἐπίτηδες ἐμβαλόντος αὐτὸν
e εἰς τοὺς διώκοντας, ἁρπάζοντες καὶ συλλέγοντες τὸ χρυ-
8 σίον καὶ διαμαχόμενοι πρὸς ἀλλήλους καθυστέρησαν. καὶ 517 S
οὐ τοῦτο μόνον αὐτῶν ἀπέλαυσε τῆς πλεονεξίας Λεύ- 20
κολλος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων τοῦ βασιλέως
ὄντα Καλλίστρατον ὁ μὲν ἄγειν ἐκέλευσεν, οἱ δ' ἄγοντες
αἰσθόμενοι πεντακοσίους χρυσοῦς ὑπεζωσμένον ἀπέκτει-
ναν. οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις μὲν ἐπέτρεψε τὸν χάρακα
πορθῆσαι. 25

18. Τὰ δὲ Κάβηρα λαβὼν καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων
τὰ πλεῖστα, θησαυρούς τε μεγάλους εὗρε καὶ δεσμωτή-
ρια, πολλῶν μὲν Ἑλλήνων, πολλῶν δὲ συγγενῶν τοῦ 419 L
f βασιλέως καθειργμένων, οἷς πάλαι τεθνάναι δοκοῦσιν οὐ
σωτηρίαν, ἀλλ' ἀναβίωσιν καὶ δευτέραν τινὰ γέννησιν ἡ 30

27 Sallust. hist. fr. 4, 12M. Memnon 30, 2 (45, 1)

[S(UA=)Υ] 4 ἀπὸ del. Rei. || 8 ἀπεπέδησε A[1] || 9 ἀπελίποντο V et (ι fort. e corr.) A: ἀπελείποντο SU || 15 τὸ om. U || 16 παρελθόντος S[m] || 23 ὑπεζωσμένους, s. s. μένον m. 1, S || 24 τούτους Υ || 26 Κάβειρα Υ || 30 γένεσιν Sint.

Λευκόλλου χάρις παρέσχεν. ἑάλω δὲ καὶ ἀδελφὴ τοῦ 2
Μιθριδάτου Νύσσα σωτήριον ἅλωσιν· αἱ δ' ἀπωτάτω
τοῦ κινδύνου καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποκεῖσθαι δοκοῦσαι
περὶ Φαρνάκειαν ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες οἰκτρῶς ἀπώ-
5 λοντο, Μιθριδάτου πέμψαντος ἐπ' αὐτὰς ἐκ τῆς φυγῆς
Βακχίδην εὐνοῦχον. ἦσαν δὲ μετὰ πολλῶν ἀδελφαί τε 3 503
δύο τοῦ βασιλέως, Ῥωξάνη καὶ Στάτειρα, περὶ τετταρ-
ράκοντα ἔτη παρθενευόμεναι, καὶ γαμεταὶ δύο, γένος
Ἰωνίδες, Βερενίκη μὲν ἐκ Χίου, Μονίμη δὲ Μιλησία.
10 ταύτης ὁ πλεῖστος ἦν λόγος ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι τοῦ
βασιλέως πειρῶντος αὐτὴν καὶ μυρίους πεντακισχιλίους
χρυσοῦς προσπέμψαντος ἀντέσχε, μέχρι οὗ γάμων ἐγέ-
νοντο συνθῆκαι καὶ διάδημα πέμψας αὐτῇ βασίλισσαν
ἀνηγόρευσεν. αὕτη καὶ παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον ἀνιαρῶς 4
15 εἶχε, καὶ ἀπεθρήνει τὴν τοῦ σώματος εὐμορφίαν, ὡς
δεσπότην μὲν ἀντ' ἀνδρὸς αὐτῇ, φρουρὰν δὲ βαρβάρων
ἀντὶ γάμου καὶ οἴκου προξενήσασαν, πόρρω δέ που τῆς b
Ἑλλάδος ἀπῳκισμένη τοῖς ἐλπισθεῖσιν ἀγαθοῖς ὄναρ σύν-
εστι, τῶν δ' ἀληθινῶν ἐκείνων ἀπεστέρηται. καὶ δὴ τοῦ 5
20 Βακχίδου παραγενομένου καὶ προστάξαντος αὐταῖς ἀπο-
518 S θνήσκειν, ὡς ἑκάστῃ δοκοίη ῥᾷστον εἶναι καὶ ἀλυπότα-
τον, περισπάσασα τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα τῷ τραχήλῳ
περιῆψε καὶ ἀνήρτησεν ἑαυτήν. ταχὺ δ' ἀπορραγέντος, 6
'ὦ κατηραμένον' ἔφη 'ῥάκος, οὐδὲ πρὸς τοῦτό μοι χρή-
420 L σιμον ἔσῃ;' κἀκεῖνο μὲν ἀπέρριψε προσπτύσασα, τῷ δὲ
26 Βακχίδῃ τὴν σφαγὴν παρέσχεν. ἡ δὲ Βερενίκη κύλικα
φαρμάκου λαβοῦσα, τῆς μητρὸς αὐτῇ παρούσης καὶ δεο-
μένης, μετέδωκε, καὶ συνεξέπιον μὲν ἀμφότεραι, ἤρκεσε c 7
δ' ἡ τοῦ φαρμάκου δύναμις εἰς τὸ ἀσθενέστερον σῶμα,
30 τὴν δὲ Βερενίκην οὐχ ὅσον ἔδει πιοῦσαν οὐκ ἀπήλλαξεν,
ἀλλὰ δυσθανατοῦσα τοῦ Βακχίδου σπεύδοντος ἀπεπνίγη.

2 Strab. 12, 3, 11 App. Mithr. 82, 368sq.

[S(UA =) Y] 4 φερναχίαν: em. (Mu.) Sint. ‖ 6 Βακχίδην] item Strab.; Βάκχον App. | πολλῶν ⟨ἄλλων⟩ Sch. ‖ 11 αὐτῆς Y ‖ 28 ἀμφότεραι μέν Li.

8 *λέγεται δὲ καὶ τῶν ἀγάμων ἀδελφῶν ἐκείνων τὴν μὲν ἐπαρωμένην πολλὰ καὶ λοιδοροῦσαν ἐκπιεῖν τὸ φάρμακον, τὴν δὲ Στάτειραν οὔτε δύσφημόν τι φθεγξαμένην οὔτ' ἀγεννές, ἀλλ' ἐπαινοῦσαν τὸν ἀδελφόν, ὅτι περὶ τοῦ σώματος κινδυνεύων οὐκ ἠμέλησεν αὐτῶν, ἀλλὰ* 5
9 *προὐνόησεν ἐλευθέρας καὶ ἀνυβρίστους ἀποθανεῖν. ταῦτα μὲν οὖν φύσει χρηστὸν ὄντα καὶ φιλάνθρωπον ἠνία τὸν Λεύκολλον.*

d **19.** *Ἐλάσας δ' ἄχρι Ταλαύρων, ἔνθεν ἡμέρᾳ τετάρτῃ πρότερον ἐφθάκει Μιθριδάτης εἰς Ἀρμενίαν πρὸς Τιγράνην πεφευγώς, ἀποτρέπεται. καταστρεψάμενος δὲ Χαλδαίους καὶ Τιβαρηνούς, καὶ τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν παραλαβών, καὶ φρούρια καὶ πόλεις παραστησάμενος, Ἄππιον μὲν ἔπεμψε πρὸς Τιγράνην ἐξαιτῶν Μιθριδάτην, αὐτὸς δ' ἧκε πρὸς Ἀμισὸν ἔτι πολιορκουμένην.* 10 15
2 *αἴτιος δ' ἦν Καλλίμαχος ὁ στρατηγός, ἐμπειρίᾳ μηχανικῆς παρασκευῆς καὶ δεινότητι πανουργίας ὅσην πολιορκία δέχεται πλεῖστα λυπήσας Ῥωμαίους· ὧν ὕστερον*
e 3 *ἔδωκε δίκην. τότε δ' ὑπὸ Λευκόλλου καταστρατηγηθείς,* 421 L *ὑφ' ἣν ἔθος εἶχεν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀπάγειν καὶ ἀναπαύειν τοὺς στρατιώτας, ἐν ἐκείνῃ προσβαλόντος αἰφνιδίως καὶ κατασχόντος οὐ πολὺ μέρος τοῦ τείχους, αὐτὸς* 519 S *ἐκλιπὼν τὴν πόλιν ὑφῆψεν, εἴτε φθονῶν ὠφεληθῆναι Ῥωμαίοις, εἴτε ῥᾳστώνην φυγῆς ἑαυτῷ μηχανώμενος.* 20
4 *οὐδεὶς γὰρ ἐφρόντιζε τῶν ἐκπλεόντων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ φλὸξ ἀναδραμοῦσα πολλὴ τὰ τείχη περιέσχεν, οἱ μὲν στρατιῶται παρεσκευάζοντο πρὸς ἁρπαγήν, ὁ δὲ Λεύκολλος οἰκτίρων ἀπολλυμένην τὴν πόλιν, ἔξωθεν ἐβοήθει* 25

Cap. 19 App. Mithr. 83, 373sq. Memn. 30, 3. 4 (45)

[S(UA=)Υ] 9 *ταλαύρων* in *ταλαυρῶνος* corr. S | *ἔνθεν ἡμέρᾳ* Cor.: *ἦλθεν ἡμέραι* S ante corr. UA[1] *ἦλθεν ἡμέραι δὲ* post corr. SA[2] || 10 *πρότερον* Cor.: *πρῶτον* || 11.12 *καταστρεψάμενος χαλύβους καί τι* S[m] || 12 *χαλχαίους* S || 14 *ἐξαιτῶν*] *ἄξαι τὸν* S[m] || 21 *προσβαλόντος* V, e corr. S, s. s. A[2]: *προσβαλόντας* UA[1], ante corr. S || 23 *ἐκλιπὼν*] *ἐκλείπων* Sint. || 25 *τῶν εὖ πλεόντων*: em. Steph. | *καὶ* del. Leopold

πρὸς τὸ πῦρ καὶ σβεννύναι παρεκάλει, μηδενὸς αὐτῷ προσέχοντος, ἀλλ' ἐξαιτουμένων τὰ χρήματα καὶ μετὰ f βοῆς ⟨τὰ⟩ ὅπλα κρουόντων, ἕως ἐκβιασθεὶς ἐπέτρεψεν, ὡς αὐτήν γε τὴν πόλιν ἐξαιρησόμενος τοῦ πυρός. οἱ δὲ 5 τοὐναντίον ἔπραξαν. πάντα γὰρ ἐξερευνῶντες ὑπὸ λαμπάδων καὶ πανταχοῦ φῶς ἐπιφέροντες, αὐτοὶ τὰ πλεῖστα τῶν οἰκημάτων καθεῖλον, ὥστε τὸν Λεύκολλον εἰσελθόντα μεθ' ἡμέραν καὶ δακρύσαντα πρὸς τοὺς φίλους εἰπεῖν, ὡς πολλάκις ἤδη Σύλλαν μακαρίσας, μάλιστα τῇ 504 10 σήμερον ἡμέρᾳ τὴν τἀνδρὸς εὐτυχίαν θαυμάσειεν, ὅτι σῶσαι βουληθεὶς ἐδυνήθη τὰς Ἀθήνας. 'ἐμὲ δὲ' ἔφη 'τούτου ζηλωτὴν γενόμενον εἰς τὴν Μομμίου δόξαν ὁ δαίμων περιέστησεν.' οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ τῶν παρόντων 6 ἀναλαμβάνειν ἐπειρᾶτο τὴν πόλιν, καὶ τὸ μὲν πῦρ ὄμ- 15 βροι κατέσβεσαν, ἔκ τινος θείας τύχης περὶ τὴν ἅλωσιν αὐτὴν συμπεσόντες, τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀπολωλότων αὐ- 422 L τὸς ἔτι παρὼν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τοὺς φεύγοντας Ἀμισηνῶν ἐδέξατο, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατῴκισε τοὺς βουλομένους, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίων χώραν προσ- 20 ορίσας. ἦν δ' ἡ πόλις Ἀθηναίων ἄποικος, ἐν ἐκείνοις 7 b ἄρα τοῖς καιροῖς, ἐν οἷς ἤκμαζεν ἡ δύναμις αὐτῶν καὶ κατεῖχε τὴν θάλασσαν, οἰκισθεῖσα, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ τῶν τὴν Ἀριστίωνος τυραννίδα βουλομένων φεύγειν ἐκπλεύσαντες αὐτοῦ κατῴκουν καὶ μετεῖχον τῆς πολιτείας, οἷς 25 συνέβη τὰ οἰκεῖα κακὰ φεύγουσιν ἀπολαῦσαι τῶν ἀλλο- 520 S τρίων. ἀλλὰ τούς γε σωθέντας αὐτῶν ὁ Λεύκολλος ἀμφιέσας 8 καλῶς καὶ διακοσίας ἑκάστῳ δραχμὰς ἐπιδοὺς ἀπέστειλε.

Τότε καὶ Τυραννίων ὁ γραμματικὸς ἑάλω· Μουρήνας δ' αὐτὸν ἐξῃτήσατο καὶ λαβὼν ἀπηλευθέρωσεν, ἀνελευ-

29 Varro de serm. Lat. fr. 84, p. 214, 5 G.-S. Serg. explan. in Donat. 1 (GL 4, 529, 10 Keil)

[S(UA=)Υ] 2 ἐξαιρουμένων: em. Br. || 3 τὰ add. Zie. || 4 αὐτήν] οὕτω Naber || 8 καὶ δακρύσαντα] καταδακρύσαντα Sint. || 16 αὐτὴν Rei.: αὐτῆς || 22 οἰκισθεῖσα V et e ras. U: οἰκισθεῖσαν SA et ante ras. U || 23 Ἀριστίωνος Mu.: ἀρίστωνος | εἰσπλεύσαντες: em. Naber || 25 κακὰ φεύγουσιν e ras. A: καταφεύγουσιν SU φεύγουσιν V

9 *θέρως τῇ δωρεᾷ χρησάμενος. οὐ γὰρ ἠξίου Λεύκολλος*
c *ἄνδρα διὰ παιδείαν ἐσπουδασμένον δοῦλον γενέσθαι πρότερον, εἶτ᾽ ἐλεύθερον. ἀφαίρεσις γὰρ ἦν τῆς ὑπαρχούσης ἡ τῆς δοκούσης ἐλευθερίας δόσις. ἀλλὰ Μουρήνας μὲν οὐκ ἐνταῦθα μόνον ὤφθη πολὺ τῆς τοῦ στρατηγοῦ κα-* 5 *λοκαγαθίας ἀποδέων.*

a. 71/70 **20.** *Λεύκολλος δὲ τρέπεται πρὸς τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις, ὅπως, τῶν πολεμικῶν ἔργων σχολάζοντος αὐτοῦ, καὶ δίκης τινὸς μετάσχῃ καὶ θεσμῶν, ὧν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνδεῆ τὴν ἐπαρχίαν οὖσαν ἄρρητοι καὶ ἄπιστοι* 10 *δυστυχίαι κατεῖχον, ὑπὸ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν δανειστῶν πορθουμένην καὶ ἀνδραποδιζομένην, πιπράσκειν*
d *ἰδίᾳ μὲν υἱοὺς εὐπρεπεῖς θυγατέρας τε παρθένους, δημοσίᾳ δ᾽ ἀναθήματα, γραφάς, ἱεροὺς ἀνδριάντας ἀναγκα-*
2 *ζομένων. αὐτοῖς δὲ τέλος μὲν ἦν προσθέτοις γενομένοις* 423 L *δουλεύειν, τὰ δὲ πρὸ τούτου χαλεπώτερα, σχοινισμοὶ καὶ* 15 *κιγκλίδες καὶ ἵπποι καὶ στάσεις ὕπαιθροι, καύματος μὲν ἡλίῳ, ψύχους δ᾽ εἰς πηλὸν ἐμβιβαζομένων ἢ πάγον, ὥστε τὴν δουλείαν σεισάχθειαν δοκεῖν εἶναι καὶ εἰρήνην.*
3 *τοιαῦτα μὲν κακὰ Λεύκολλος εὑρὼν ἐν ταῖς πόλεσιν,* 20 *ὀλίγῳ χρόνῳ πάντων ἀπήλλαξε τοὺς ἀδικουμένους. πρῶτον μὲν γὰρ ἑκατοστὴν ἐκέλευσε καὶ μὴ πλέον εἰς τοὺς τόκους λογίζεσθαι, δεύτερον δὲ τοὺς μακροτέρους τοῦ*
e *ἀρχαίου τόκους ἀπέκοψε, τὸ δὲ τρίτον καὶ μέγιστον ἔταξε τῶν τοῦ χρεωφειλέτου προσόδων τὴν τετάρτην* 25 *μερίδα καρποῦσθαι τὸν δανειστήν· ὁ δὲ τόκον κεφαλαίῳ συνάψας ἐστέρητο τοῦ παντός· ὥστ᾽ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τετραετίας διαλυθῆναι τὰ χρέα πάντα, καὶ τὰς κτήσεις*
4 *ἐλευθέρας ἀποδοθῆναι τοῖς δεσπόταις. ἦν δὲ τοῦτο κοι-* 521 S

24 App. Mithr. 83, 376

[S(UA=) Υ] **3** *ἀπελεύθερον* Ald. vulg. ‖ **5** *τοῦ* om. S ‖ **8** *⟨ἀπὸ⟩ τῶν* Rei. ‖ **13** *τε* CV: *δὲ* cet. ‖ **14** *ἀνδριάντας* S[2]A[2]V: *ἀνδριάντων* S[1]UA[1] ‖ **17** *ἵπποι*] *ἰπνοὶ* Madvig, sed cf. Greene, Class. Rev. 41 (1927), 124 ‖ **18** *⟨ἐν⟩ ἡλίῳ* Rei. | *ἐμβιβαζομένη* S ‖ **20** *καλὰ* S[1] ‖ **29** *τοῦτο*] *τὸ* Ri.

νὸν δάνειον ἐκ τῶν δισμυρίων ταλάντων οἷς τὴν Ἀσίαν ἐζημίωσεν ὁ Σύλλας, καὶ διπλοῦν ἀπεδόθη τοῖς δανείσασιν, ὑπ' ἐκείνων ἀνηγμένον ἤδη τοῖς τόκοις εἰς δώδεκα μυριάδας ταλάντων. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς δεινὰ πεπονθότες 5
5 ἐν Ῥώμῃ τοῦ Λευκόλλου κατεβόων, καὶ χρήμασιν ἀνίστασαν ἐπ' αὐτὸν ἐνίους τῶν δημαγωγῶν, μέγα δυνάμενοι καὶ πολλοὺς ὑπόχρεως πεποιημένοι τῶν πολιτευομένων. ὁ δὲ Λεύκολλος οὐ μόνον ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων 6 f
ἠγαπᾶτο δήμων, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις ποθει-
10 νὸς ἦν, εὐδαιμονιζούσαις τοὺς ἡγεμόνος τοιούτου τυχόντας.

21. Ἄππιος δὲ Κλώδιος, ὁ πεμφθεὶς πρὸς Τιγράνην
424 L — ἦν δ' ὁ Κλώδιος ἀδελφὸς τῆς τότε Λευκόλλῳ συνοι- 505
κούσης — πρῶτον μὲν ὑπὸ τῶν βασιλικῶν ὁδηγῶν κύ-
15 κλον τινὰ καὶ περιβολὴν ἔχουσαν οὐκ ἀναγκαίαν καὶ πολυήμερον ὁδὸν διὰ τῆς ἄνω χώρας ἀγόμενος, μηνύσαντος αὐτῷ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἀπελευθέρου Σύρου τὸ γένος, ἐκτρέπεται τῆς μακρᾶς ἐκείνης καὶ σοφιστικῆς, ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ τοῖς βαρβάροις ἀγωγοῖς, καὶ
20 δι' ἡμερῶν ὀλίγων τὸν Εὐφράτην περάσας, εἰς Ἀντιόχειαν ἧκε τὴν ἐπὶ Δάφνης. ἔπει⟨τα⟩ δὲ Τιγράνην αὐτοῦ 2
κελευσθεὶς περιμένειν — ἀπῆν γὰρ ἐνίας ἔτι τῶν ἐν Φοινίκῃ πόλεων καταστρεφόμενος —, πολλοὺς μὲν ᾠκειώσατο τῶν ὑπούλως ἀκροωμένων τοῦ Ἀρμενίου δυναστῶν, b
25 ὧν εἷς ἦν καὶ Ζαρβιηνὸς ὁ τῆς Γορδυηνῆς βασιλεύς, πολλαῖς δὲ κρύφα τῶν δεδουλωμένων πόλεων διαπεμπομέναις πρὸς αὐτὸν ὑπέσχετο τὴν Λευκόλλου βοήθειαν, ἐν τῷ παρόντι κελεύσας ἡσυχάζειν. ἦν γὰρ οὐκ ἀνασχε- 3
τὸς ἡ τῶν Ἀρμενίων ἀρχὴ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ χαλεπή,
30 καὶ μάλιστα τοῦ βασιλέως αὐτοῦ τὸ φρόνημα τραγικὸν καὶ ὑπέρογκον ἐν ταῖς μεγάλαις εὐτυχίαις ἐγεγόνει, πάν-

2 cap. 4, 1 Plut. Sull. 25, 4 || 23 Sall. hist. fr. 4, 56M.

[S(UA=)Υ] 7 ὑπόχρεον⁺ (ον in ras.) U || 12 πρὸς τιγράνην V et e ras. U: πρὸς τὴν γραφὴν SA et ante ras. U || 21 ἔπειτα Cor.: ἐπεὶ | δὲ del. Sint. Li. || 30 τραγικὸν] ἄγριον S[m]

των ὅσα ζηλοῦσιν οἱ πολλοὶ καὶ θαυμάζουσιν οὐ μόνον 522 S
⟨ὄν⟩των περὶ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν γεγονέναι δο-
c 4 κούντων. ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ μικρᾶς καὶ καταφρονου-
μένης ἐλπίδος, ἔθνη πολλὰ κατεστρέψατο, καὶ τὴν Πάρ-
θων ὡς ἄλλος οὐδεὶς δύναμιν ἐταπείνωσεν, Ἑλλήνων δὲ 5
τὴν Μεσοποταμίαν ἐνέπλησε, πολλοὺς μὲν ἐκ Κιλικίας,
πολλοὺς δ' ἐκ Καππαδοκίας ἀνασπάστους κατοικίζων.
5 ἐκίνησε δ' ἐξ ἠθῶν καὶ Ἄραβας τοὺς Σκηνίτας, μετα-
γαγὼν καὶ πλησίον ἱδρύσας, ὅπως χρῷτο δι' ἐκείνων
ταῖς ἐμπορίαις. βασιλεῖς δὲ πολλοὶ μὲν ἦσαν οἱ θερα- 425 L
πεύοντες αὐτόν, τέσσαρες δ' οὓς ἀεὶ περὶ αὐτὸν εἶχεν 11
ὥσπερ ὀπαδοὺς ἢ δορυφόρους, ἱππότῃ μὲν ἐλαύνοντι πε-
ζοὺς παραθέοντας ἐν χιτωνίσκοις, καθημένῳ δὲ καὶ χρη-
d ματίζοντι περιεστῶτας ἐπηλλαγμέναις δι' ἀλλήλων ταῖς
χερσίν, ὅπερ ἐδόκει μάλιστα τῶν σχημάτων ἐξομολόγη- 15
σις εἶναι δουλείας, οἷον ἀποδομένων τὴν ἐλευθερίαν καὶ
τὸ σῶμα τῷ κυρίῳ παρεχόντων παθεῖν ἑτοιμότερον ἢ
ποιῆσαι.
6 Ταύτην μέντοι τὴν τραγῳδίαν οὐχ ὑποτρέσας οὐδ' ἐκ-
πλαγεὶς ὁ Ἄππιος, ὡς ἔτυχε λόγου πρῶτον, ἄντικρυς 20
ἥκειν ἔφη Μιθριδάτην ἀπάξων, ὀφειλόμενον τοῖς Λευ-
κόλλου θριάμβοις, ἢ καταγγελῶν Τιγράνῃ πόλεμον, ὥστε
τὸν Τιγράνην, καίπερ ἐν διαχύσει τοῦ προσώπου καὶ
μειδιάματι πεπλασμένῳ πειρώμενον ἀκούειν τῶν λόγων,
e μὴ λαθεῖν τοὺς παρόντας ἠλλοιωμένον τῇ παρρησίᾳ τοῦ 25
νεανίσκου, φωνῆς σχεδὸν ἐλευθέρας ἀκούοντα διὰ πέντε
καὶ εἴκοσιν ἐτῶν· τοσαῦτα γὰρ ἐβασίλευσε, μᾶλλον
7 δ' ὕβρισεν. ἀπεκρίνατο μὲν οὖν τῷ Ἀππίῳ μὴ προήσε-
σθαι Μιθριδάτην, καὶ Ῥωμαίους πολέμου ἄρχοντας ἀμυ-
νεῖσθαι. Λευκόλλῳ δ' ὀργιζόμενος, ὅτι βασιλέα μόνον 30

19 Sallust. hist. fr. 4, 57 M. || 30 Memn. 31 (46)

[S(UA=)Υ] 2 ὄντων Cor.: τῶν || 8 σκηνήτας: em. Sol. || 14 ἐπηλλαγμέναις VA² et e corr. S: ἐπηλλαγμένων UA¹ et ante corr. S || 20 ὁ s. s. S¹ om. Υ || 22 καταγγέλλων: em. Rei. | πολέμων U || 25 ἡνιωμένον Madvig || 26 ἀκούοντα CV: ἀκούοντι SΥ || 29 πολέμου Ῥωμαίους ἄρχοντας Sint.

αὐτόν, οὐ ⟨βασιλέα⟩ βασιλέων ἐν τῇ ἐπιστολῇ προσηγόρευσεν, οὐδ' αὐτὸς ἀντιγράφων αὐτοκράτορα προσεῖπεν. ἔπεμψε δὲ δῶρα τῷ Ἀππίῳ λαμπρά, καὶ μὴ λαβόντος, 8 ἄλλα πλείω προσέθηκεν. ἐκ τούτων ὁ Ἄππιος, οὐκ ἐθέλων δοκεῖν ἔχθρᾳ τινὶ διωθεῖσθαι, φιάλην δεξάμενος μίαν ἀπέπεμψε τὰ λοιπά, καὶ διὰ ταχέων ἀπήλαυνε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

22. Τιγράνης δὲ Μιθριδάτην πρότερον μὲν οὐδ' ἰδεῖν ἠξίωσεν οὐδὲ προσειπεῖν, οἰκεῖον ἄνδρα βασιλείας ἐκπεπτωκότα τηλικαύτης, ἀλλ' ἀτίμως καὶ ὑπερηφάνως ἀπωτάτω περιεῖδεν αὐτὸν τρόπον τινὰ φρουρούμενον ἐν χωρίοις ἑλώδεσι καὶ νοσεροῖς· τότε δὲ σὺν τιμῇ καὶ φιλοφροσύνῃ μετεπέμψατο αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ 2 δὴ λόγων γενομένων ἀπορρήτων, τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐθεράπευον ὑποψίας ἐπὶ κακῷ τῶν φίλων, εἰς ἐκείνους τὰς αἰτίας τρέποντες. ὧν ἦν καὶ Μητρόδωρος ὁ Σκήψιος, ἀνὴρ εἰπεῖν οὐκ ἀηδὴς καὶ πολυμαθής, ἀκμῇ δὲ φιλίας τοσαύτῃ χρησάμενος, ὥστε πατὴρ προσαγορεύεσθαι τοῦ βασιλέως. τοῦτον ὡς ἔοικεν ὁ Τιγράνης πεμ- 3 φθέντα πρεσβευτὴν ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς αὐτὸν δευμένου βοηθεῖν ἐπὶ Ῥωμαίους ἤρετο· 'σὺ δ' αὐτὸς ὦ Μητρόδωρε τί μοι περὶ τούτων παραινεῖς;' κἀκεῖνος, εἴτε πρὸς τὸ Τιγράνου συμφέρον, εἴτε Μιθριδάτην σῴζεσθαι μὴ βουλόμενος, ὡς μὲν πρεσβευτὴς ἔφη κελεύειν, ὡς δὲ σύμβουλος ἀπαγορεύειν. ταῦτ' ἐξήνεγκεν ὁ Τιγρά- 4 νης τῷ Μιθριδάτῃ καὶ κατεῖπεν, ὡς οὐδὲν ἐργασομένῳ τὸν Μητρόδωρον ἀνήκεστον. ὁ δ' εὐθὺς ἀνῄρητο, καὶ μετάνοια τὸν Τιγράνην εἶχεν, οὐ παντελῶς ὄντα τῷ Μητροδώρῳ τῆς συμφορᾶς αἴτιον, ἀλλὰ ῥοπήν τινα τῷ πρὸς αὐτὸν ἔχθει τοῦ Μιθριδάτου προσθέντα. πάλαι γὰρ 5 ὑπούλως εἶχε πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τοῦτ' ἐφωράθη τῶν

8 Memnon 38 (55) || 16 Strab. 13, 1, 55

[S(UA=)Υ] 1 βασιλέα accessit ex Memn. || 2 ἀντιγράφων ⟨ἐκεῖνον⟩ Zie. || 13. 14 αὐτὸν καὶ δὴ λόγων εἰς τὰ βασίλεια: trp. Sol. (αὐτὸν et εἰς τὰ βασ. del. Li.)

ἀπορρήτων αὐτοῦ γραμμάτων ἁλόντων, ἐν οἷς ἦν καὶ Μητρόδωρον ἀπολέσθαι διατεταγμένον. ἔθαψεν οὖν ὁ 427 L
Τιγράνης λαμπρῶς τὸ σῶμα, μηδεμιᾶς πολυτελείας φεισάμενος εἰς νεκρὸν ὃν ζῶντα προὔδωκεν.

6 *Ἐτελεύτησε δὲ παρὰ τῷ Τιγράνῃ καὶ Ἀμφικράτης ὁ* 5
c *ῥήτωρ, εἰ δεῖ καὶ τούτου μνήμην τινὰ γενέσθαι διὰ τὰς* 524 S
7 *Ἀθήνας. λέγεται γὰρ φυγεῖν μὲν αὐτὸν εἰς Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ Τίγριδι, δεομένων δ' αὐτόθι σοφιστεύειν ὑπεριδεῖν καταλαζονευσάμενον, ὡς οὐδὲ λεκάνη δελφῖνα χωροίη, μεταστάντα δὲ πρὸς Κλεοπάτραν τὴν Μιθριδάτου* 10
θυγατέρα, Τιγράνῃ δὲ συνοικοῦσαν, ἐν διαβολῇ γενέσθαι ταχύ, καὶ τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπιμειξίας εἰργόμενον ἀποκαρτερῆσαι· ταφῆναι δὲ καὶ τοῦτον ἐντίμως ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας καὶ κεῖσθαι περὶ Σαφάν, ἐκεῖ τι χωρίον οὕτω καλούμενον. 15

23. *Λεύκολλος δὲ τὴν Ἀσίαν πολλῆς μὲν εὐνομίας,*
d *πολλῆς δ' εἰρήνης ἐμπεπληκώς, οὐδὲ τῶν πρὸς ἡδονὴν καὶ χάριν ἠμέλησεν, ἀλλὰ πομπαῖς καὶ πανηγύρεσιν ἐπινικίοις καὶ ἀγῶσιν ἀθλητῶν καὶ μονομάχων ἐν Ἐφέσῳ*
2 *καθήμενος ἐδημαγώγει τὰς πόλεις. αἱ δ' ἀμειβόμεναι* 20
Λευκόλλειά τ' ἦγον ἐπὶ τιμῇ τοῦ ἀνδρός, καὶ τῆς τιμῆς ἡδίονα τὴν ἀληθινὴν εὔνοιαν αὐτῷ παρεῖχον. ἐπεὶ δ' Ἄππιός θ' ἧκε καὶ πολεμητέον πρὸς Τιγράνην ἐφαίνετο,
a. 70 *παρῆλθεν αὖθις εἰς Πόντον, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβὼν ἐπολιόρκει Σινώπην, μᾶλλον δὲ τοὺς κατέχοντας* 25
αὐτὴν βασιλικοὺς Κίλικας, οἳ πολλοὺς μὲν ἀνελόντες τῶν Σινωπέων, τὴν δὲ πόλιν ἐμπρήσαντες, διὰ νυκτὸς
3 *ἔφυγον. αἰσθόμενος δ' ὁ Λεύκολλος καὶ παρελθὼν εἰς* 428 L
e *τὴν πόλιν, ὀκτακισχιλίους αὐτῶν τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἀπέκτεινε, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπέδωκε τὰ οἰκεῖα, καὶ τῆς πό-* 30

24 App. Mithr. 83, 370sqq. Strab. 12, 3, 11

[S(UA=)Υ] 6 *εἰ δεῖ* ex *ἤδη* corr. m. 1 S || 12 *τῆς* SA: *τοὺς* U || 14 ⟨*τῶν*⟩ *ἐκεῖ* Herw. || 23 *πολεμητέον* S²V: *πολεμητέος* S¹Υ || 26 *πολλοὺς* S²V: *πολλὰς* S¹Υ || 29 *ἐγκαταλειφθέντας* Υ

λεως ἐπεμελήθη μάλιστα διὰ τὴν τοιαύτην ὄψιν. ἐδόκει τινὰ κατὰ τοὺς ὕπνους εἰπεῖν παραστάντα· 'πρόελθε Λεύκολλε μικρόν· ἥκει γὰρ Αὐτόλυκος ἐντυχεῖν σοι βουλόμενος.' ἐξαναστὰς δὲ τὴν μὲν ὄψιν οὐκ εἶχε συμβαλεῖν 4
5 *εἰς ὅ τι φέροι, τὴν δὲ πόλιν εἷλε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ τοὺς ἐκπλέοντας τῶν Κιλίκων διώκων, ὁρᾷ παρὰ τὸν*
526 S *αἰγιαλὸν ἀνδριάντα κείμενον, ὃν ἐκκομίζοντες οἱ Κίλικες οὐκ ἔφθησαν ἐμβαλέσθαι· τὸ δ' ἔργον ἦν Σθένιδος τῶν καλῶν. φράζει ⟨δ'⟩ οὖν τις ὡς Αὐτολύκου τοῦ κτίσαν-*
10 *τος τὴν Σινώπην ὁ ἀνδριὰς εἴη. λέγεται δ' ὁ Αὐτόλυκος* 5 f *γενέσθαι τῶν ἐπὶ τὰς Ἀμαζόνας ἐκ Θετταλίας Ἡρακλεῖ συστρατευσάντων, Δημάχου παῖς, ἐκεῖθεν δ' ἀποπλέων ἅμα Δημολέοντι καὶ Φλογίῳ τὴν μὲν ναῦν ἀπολέσαι, περιπεσοῦσαν τῆς Χερρονήσου κατὰ τὸ καλούμενον Πη-* 507
15 *δάλιον, αὐτὸς δὲ σωθεὶς μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἑταίρων πρὸς τὴν Σινώπην, ἀφελέσθαι τοὺς Σύρους τὴν πόλιν· Σύροι γὰρ αὐτὴν κατεῖχον, ἀπὸ Σύρου γεγονότες τοῦ Ἀπόλλωνος ὡς λέγεται καὶ Σινώπης τῆς Ἀσωπίδος. ταῦτ' ἀκούων ὁ Λεύκολλος ἀνεμιμνήσκετο τῆς Σύλλα* 6
20 *παραινέσεως· παρῄνει δὲ διὰ τῶν ὑπομνημάτων* (HRR I 198) *ἐκεῖνος μηδὲν οὕτως ἀξιόπιστον ἡγεῖσθαι καὶ βέβαιον, ὡς ὅ τι ἂν ἀποσημανθῇ διὰ τῶν ἐνυπνίων.*

Πυνθανόμενος δὲ Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην εἰς Λυ- 7
429 L *καονίαν καὶ Κιλικίαν ὅσον οὔπω διαβιβάζειν δύναμιν, ὡς*
25 *προτέρους ἐμβαλοῦντας εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐθαύμαζε τὸν Ἀρ-* b *μένιον, εἰ γνώμην ἔχων ἐπιθέσθαι Ῥωμαίοις, ἀκμάζοντι μὲν οὐκ ἐχρῆτο Μιθριδάτῃ πρὸς τὸν πόλεμον, οὐδ' ἐρρωμένοις τοῖς ἐκείνου τὰ παρ' αὑτοῦ συνῆπτεν, ἀπολέσθαι*
30 *δ' ἐάσας καὶ συντριβῆναι, νῦν ἐπὶ ψυχραῖς ἐλπίσιν ἄρχεται πολέμου, τοῖς ἀναστῆναι μὴ δυναμένοις συγκαταβάλλων ἑαυτόν.*

17 Eustath. in Dionys. Perieg. v. 775 || 20 Plut. Sull. 6, 10

[S(UA =) Y] 9 δ' add. Zie. (ἔφραζεν Li.) || 10 δ' om. S

24. Ἐπειδὴ δὲ καὶ Μαχάρης ὁ Μιθριδάτου παῖς, ἔχων τὸν Βόσπορον, ἔπεμψεν αὐτῷ στέφανον ἀπὸ χρυσῶν χιλίων, δεόμενος Ῥωμαίων ἀναγραφῆναι φίλος καὶ σύμμαχος, οἰόμενος ἤδη τὰ τοῦ προτέρου πολέμου πέρας ἔχειν, Σωρνάτιον μὲν αὐτοῦ φύλακα τῶν Ποντικῶν ἀπέ- 5
a. 69 λιπε μετὰ στρατιωτῶν ἑξακισχιλίων, αὐτὸς δὲ μυρίους
c μὲν ἄγων καὶ δισχιλίους πεζούς, ἱππεῖς δὲ τρισχιλίων ἐλάττους, ἐπὶ τὸν δεύτερον ἐχώρει πόλεμον, ὁρμῇ τινι δοκῶν παραβόλῳ καὶ σωτήριον οὐκ ἐχούσῃ λογισμὸν 526 S ἐμβαλεῖν αὐτὸν εἰς ἔθνη μάχιμα καὶ μυριάδας ἱππέων 10 πολλὰς καὶ ἀχανῆ χώραν, βαθέσι μὲν ποταμοῖς, ἀεὶ δὲ κατανιφομένοις ὄρεσι περιεχομένην, ὥστε τοὺς μὲν στρατιώτας, οὐδ' ἄλλως ὄντας εὐτάκτους, ἄκοντας ἕπεσθαι καὶ ζυγομαχοῦντας, ἐν δὲ Ῥώμῃ καταβοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι τοὺς δημαγωγούς, ὡς πόλεμον ἐκ πολέμου διώ- 15 κοι Λεύκολλος, οὐδὲν τῆς πόλεως δεομένης, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ στρατηγῶν μηδέποτε καταθέσθαι τὰ ὅπλα μηδὲ παύ-
d 2 σασθαι χρηματιζόμενος ἀπὸ τῶν κοινῶν κινδύνων. οὗτοι μὲν οὖν ἐξειργάσαντο χρόνῳ τὴν αὑτῶν ὑπόθεσιν· Λεύκολλος δὲ συντόνως ὁδεύσας ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, καὶ 430 L κατιόντα πολὺν καὶ θολερὸν ὑπὸ χειμῶνος εὑρών, ἤσχαλ- 21 λεν ὡς διατριβῆς αὐτῷ καὶ πραγματείας ἐσομένης συνά-
3 γοντι πορθμεῖα καὶ πηγνυμένῳ σχεδίας. ἀρξάμενον δ' ἀφ' ἑσπέρας ὑποχωρεῖν τὸ ῥεῦμα καὶ μειούμενον διὰ τῆς νυκτός, ἅμ' ἡμέρᾳ κοῖλον παρέσχεν ὀφθῆναι τὸν ποταμόν. 25 οἱ δ' ἐπιχώριοι νησῖδας ἐν τῷ πόρῳ μικρὰς διαφανείσας θεασάμενοι καὶ τεναγίζοντα τὸν ῥοῦν ἐπ' αὐταῖς, προσε-
e κύνουν τὸν Λεύκολλον, ὡς ὀλιγάκις τούτου συμβεβηκότος πρότερον, ἐκείνῳ δ' ἑκουσίως χειροήθη καὶ πρᾶον αὑτὸν ἐνδιδόντος τοῦ ποταμοῦ καὶ παρέχοντος ἀπράγμο- 30

1 App. Mithr. 83, 375 Cass. Dio 36, 2 Liv. per. 98 || 20 Sallust. hist. fr. 4, 59. 60 M.

[S(UA=) Υ] 4 ἤδη οἰόμενος: trp. Benseler || 7 πεζοὺς ἱππεῖς Laurentianus 169: ἱππεῖς πεζοὺς S Υ || 11 μὲν s. s. S || 12 καταγειφομένοις S Υ, cf. p. 373, 29. 405, 7 || 15 διώκει vulg. || 23 ὡς S: ὡς δι' U ὡς δὴ A

να καὶ ταχεῖαν τὴν διάβασιν. χρησάμενος οὖν τῷ καιρῷ 4
διεβίβαζε τὴν στρατιάν, καὶ γίνεται σημεῖον αὐτῷ χρη-
στὸν ἅμα τῇ διαβάσει. βόες ἱεραὶ νέμονται Περσίας Ἀρτέ-
μιδος, ἣν μάλιστα θεῶν οἱ πέραν Εὐφράτου βάρβαροι
5 τιμῶσι· χρῶνται δὲ ταῖς βουσὶ πρὸς θυσίαν μόνον, ἄλλως
δὲ πλάζονται κατὰ τὴν χώραν ἄφετοι, χαράγματα φέρου-
σαι τῆς θεοῦ λαμπάδα, καὶ λαβεῖν ἐξ αὐτῶν ὅταν δεηθῶ-
σιν οὐ πάνυ ῥᾴδιόν ἐστιν οὐδὲ μικρᾶς πραγματείας. τού- 5 f
των μία, τοῦ στρατοῦ διαβάντος τὸν Εὐφράτην, ἐλθοῦσα
527 S πρός τινα πέτραν ἱερὰν τῆς θεοῦ νομιζομένην, ἐπ' αὐτῆς
11 ἔστη, καὶ καταβαλοῦσα τὴν κεφαλὴν ὥσπερ αἱ δεσμῷ
κατατεινόμεναι θῦσαι τῷ Λευκόλλῳ παρέσχεν αὑτήν.
ἔθυσε δὲ καὶ τῷ Εὐφράτῃ ταῦρον διαβατήρια. κἀκείνην 6
μὲν αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ηὐλίσατο, τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ ταῖς
15 ἐφεξῆς προῆγε διὰ τῆς Σωφηνῆς, οὐδὲν ἀδικῶν τοὺς ἀν- **508**
θρώπους, προσχωροῦντας αὐτῷ καὶ δεχομένους τὴν στρα-
τιὰν ἀσμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν στρατιωτῶν φρούριόν τι
431 L δοκοῦν ἔχειν χρήματα πολλὰ βουλομένων λαβεῖν, 'ἐκεῖνο' 7
ἔφη 'μᾶλλον τὸ φρούριον ἡμῖν ἐκκοπτέον ἐστί', δείξας
20 τὸν Ταῦρον ἄπωθεν ὄντα· 'ταῦτα δ' ἀπόκειται τοῖς νι-
κῶσι'. συντείνας δὲ τὴν πορείαν καὶ τὸν Τίγριν διαβάς,
ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν.

25. Τιγράνῃ δ' ὡς ὁ πρῶτος ἀγγείλας ἥκοντα Λεύκολ-
λον οὐκ ἐχαίρησεν, ἀλλ' ἀπετέτμητο τὴν κεφαλήν, οὐδεὶς
25 ἄλλος ἔφραζεν, ἀλλ' ἀγνοῶν καθῆστο περικαιόμενος ἤδη
τῷ πολεμίῳ πυρί, λόγους ἀκούων πρὸς χάριν ὡς μέγαν
⟨ἂν⟩ ὄντα Λεύκολλον στρατηγόν, εἰ πρὸς Ἐφέσῳ Τιγρά- b
νην ὑποσταίη καὶ μὴ φεύγων εὐθὺς ἐξ Ἀσίας οἴχοιτο,
τὰς τοσαύτας μυριάδας ἰδών. οὕτως οὔτε σώματος παν- 2
30 τός ἐστι πολὺν ἄκρατον ἐνεγκεῖν, οὔτε διανοίας τῆς τυ-
χούσης ἐν εὐτυχήμασι μεγάλοις μὴ ἐκστῆναι τῶν λογισ-

1 Memnon 38, 2 (56, 1) || 14 App. Mithr. 84, 377 || 23 App. Mithr. 84, 378. 381

[S(UA=)Υ] 23 ὁ om. U || 27 ἂν add. Sch.

μῶν. πρῶτος δ' αὐτῷ τῶν φίλων ἐτόλμησε Μιθροβαρζάνης φράσαι τὸ ἀληθές. οὐδ' οὗτος δὲ χρηστὸν ἠνέγκατο
3 γέρας τῆς παρρησίας· ἐπέμφθη γὰρ εὐθὺς ἐπὶ τὸν Λεύκολλον σὺν ἱππεῦσι τρισχιλίοις, πεζοῖς δὲ παμπόλλοις, κελευσθεὶς τὸν μὲν στρατηγὸν ἄγειν ζῶντα, τοὺς δ' ἄλ- 5 λους καταπατῆσαι. Λευκόλλῳ δὲ τῆς στρατιᾶς ἡ μὲν
c 4 ἤδη κατεζεύγνυεν, ἡ δ' ἔτι προσῄει. τῶν δὲ σκοπῶν αὐτῷ φρασάντων ἐπελαύνοντα τὸν βάρβαρον, ἔδεισε μὴ χωρὶς ὄντας καὶ οὐκ ἐν τάξει προσπεσὼν ταράξῃ, καὶ αὐτὸς μὲν καθίστατο τὴν στρατοπεδείαν, Σεξτίλιον δὲ 10 πρεσβευτὴν ἔπεμψεν, ἱππεῖς ἔχοντα χιλίους ἑξακοσίους, 528 S ὁπλίτας δὲ καὶ ψιλοὺς οὐ πολλῷ πλείονας, κελεύσας ἐγγὺς προσελθόντα τοῖς πολεμίοις μένειν, ἕως ἂν πύθηται
5 τοὺς μετ' αὐτοῦ κατεστρατοπεδευκότας. ἐβούλετο μὲν 432 L οὖν ὁ Σεξτίλιος ταῦτα ποιεῖν, ἐβιάσθη δ' ὑπὸ τοῦ Μιθρο- 15 βαρζάνου θρασέως ἐπελαύνοντος εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, καὶ γενομένης μάχης ὁ μὲν Μιθροβαρζάνης ἔπεσεν ἀγωνι-
d ζόμενος, οἱ δ' ἄλλοι φεύγοντες ἀπώλοντο πλὴν ὀλίγων ἅπαντες.

6 Ἐκ τούτου Τιγράνης μὲν ἐκλιπὼν Τιγρανόκερτα, με- 20 γάλην πόλιν ἐκτισμένην ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς τὸν Ταῦρον ἀνεχώρησε, καὶ τὰς δυνάμεις πανταχόθεν ἐνταῦθα συνῆγε· Λεύκολλος δὲ τῇ παρασκευῇ χρόνον οὐ διδούς, Μουρήναν μὲν ἐξέπεμψεν ⟨ἐν⟩οχλήσοντα καὶ περικόψοντα τοὺς ἀθροιζομένους πρὸς τὸν Τιγράνην, Σεξτίλιον δὲ 25 πάλιν Ἀράβων χεῖρα μεγάλην ἀνείρξοντα βασιλεῖ προσ-
7 ιοῦσαν. ὁμοῦ δὲ Σεξτίλιος μὲν ἐπιπεσὼν στρατόπεδον ποιουμένοις τοῖς Ἄραψι τοὺς πλείστους διέφθειρε, Μου-
e ρήνας δ' ἑπόμενος Τιγράνῃ, τραχὺν αὐλῶνα καὶ στενόπορον στρατῷ μακρῷ διεκβάλλοντι, καιροῦ παρασχόντος 30 ἐπιτίθεται, καὶ φεύγει μὲν αὐτὸς Τιγράνης, προέμενος τὴν ἀποσκευὴν ἅπασαν, ἀποθνῄσκουσι δὲ πολλοὶ καὶ πλείονες ἁλίσκονται τῶν Ἀρμενίων.

[S(UA=)Υ] 1 μηθροβαρζάνης U || 2 ⟨ἀλλ'⟩ οὐδ' οὗτός γε Rei. || 3 ἐπεύθη U || 24 ἐνοχλήσοντα Rei.: ὀχλήσοντα SU ὀχλήσαντα A || 31 προθέμενος: em. Steph.

26. *Οὕτω δὲ τούτων προχωρούντων, ἄρας ὁ Λεύκολ-
λος ἐπορεύετο πρὸς Τιγρανόκερτα, καὶ περιστρατοπεδεύ-
σας ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. ἦσαν δ' ἐν αὐτῇ πολλοὶ μὲν
Ἕλληνες τῶν ἀναστάτων ἐκ Κιλικίας, πολλοὶ δὲ βάρβα-*
5 *ροι τοῖς Ἕλλησιν ὅμοια πεπονθότες, Ἀδιαβηνοὶ καὶ Ἀσ-*
483 L *σύριοι καὶ Γορδυηνοὶ καὶ Καππάδοκες, ὧν κατασκάψας
τὰς πατρίδας, αὐτοὺς δὲ κομίσας ἐκεῖ κατοικεῖν ἠνάγκα-
σεν. ἦν δὲ καὶ χρημάτων ἡ πόλις μεστὴ καὶ ἀναθημά-* 2 f
των, παντὸς ἰδιώτου καὶ δυνάστου τῷ βασιλεῖ συμφιλο-
10 *τιμουμένου πρὸς αὔξησιν καὶ κατασκευὴν τῆς πόλεως.*
529 S *διὸ καὶ συντόνως ἐπολιόρκει [ὁ] Λεύκολλος αὐτήν, οὐκ
ἀνέξεσθαι τὸν Τιγράνην οἰόμενος, ἀλλὰ καὶ παρὰ γνώ-
μην ὑπ' ὀργῆς καταβήσεσθαι διαμαχούμενον, ὀρθῶς οἰό-
μενος. πολλὰ δὲ Μιθριδάτης ἀπηγόρευσεν, ἀγγέλους πέμ-* 3
15 *πων καὶ γράμματα, μὴ συνάπτειν μάχην, ἀλλὰ τοῖς ἱπ-* 509
*πεῦσι περικόπτειν τὴν ἀγοράν· πολλὰ δὲ Ταξίλης ἥκων
παρ' αὐτοῦ καὶ συστρατεύων ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως φυλάτ-
τεσθαι καὶ φεύγειν ὡς ἄμαχον πρᾶγμα τὰ Ῥωμαίων
ὅπλα. καὶ τά γε πρῶτα πρᾴως ἤκουε τούτων. ἐπεὶ δὲ* 4
20 *πανστρατιᾷ μὲν αὐτῷ συνῆλθον Ἀρμένιοι καὶ Γορδυηνοί,
πανστρατιᾷ δὲ Μήδους καὶ Ἀδιαβηνοὺς ἄγοντες οἱ βασι-
λεῖς παρῆσαν, ἧκον δὲ πολλοὶ μὲν ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι
θαλάσσης Ἄραβες, πολλοὶ δ' ἀπὸ τῆς Κασπίας Ἀλβα-
νοὶ καὶ Ἴβηρες Ἀλβανοῖς προσοικοῦντες, οὐκ ὀλίγοι δὲ*
25 *τῶν περὶ τὸν Ἀράξην νεμομένων ἀβασίλευτοι χάριτι καὶ
δώροις πεισθέντες ἀπήντησαν, ἐλπίδων δὲ καὶ θράσους* b
*καὶ βαρβαρικῶν ἀπειλῶν μεστὰ μὲν ἦν τὰ συμπόσια τοῦ
βασιλέως, μεστὰ δὲ τὰ συμβούλια, παρεκινδύνευσε μὲν
ὁ Ταξίλης ἀποθανεῖν, ὑπεναντιούμενος τῇ γνώμῃ τῆς μά-*
30 *χης, ἐδόκει δὲ καὶ Μιθριδάτης φθονῶν ἀποτρέπειν μεγά-*

3 App. Mithr. 84, 379—381 || 14 App. Mithr. 85, 382sq.

[S(UA=)Υ] 4 *ἀναστάντων*: em. Sol. || 5. 6 *Ἀδιαβη-νοὶ—Καππάδοκες* om. S, sed mg. *ἀρ̄βηνοὶ καὶ ἀσσύριοι κτλ.*, et supra scr. *γρ ἀδηβηνῖται* ($η^1$ ex *ι* corr.) | *Ἀδιαβηνοί* (Am.) Sol.: *ἀραβηνοὶ* Υ || 11 *ὁ* del. Benseler || 14 *πολλὰ δὲ* S^1UA^1: *εἰ μὴ πολλὰ* S^2A^2 || 20 *συνῆλθον αὐτῷ* S || 27 *ἀπειλῶν* om. S || 28 *μὲν* Υ: *δὲ* S

5 λου κατορθώματος. ὅθεν οὐδ' ἀνέμεινεν αὐτὸν ὁ Τιγράνης, μὴ μετάσχοι τῆς δόξης, ἀλλ' ἐχώρει παντὶ τῷ στρατῷ, σφόδρα δυσφορῶν ὡς λέγεται πρὸς τοὺς φίλους, ὅτι 434 L πρὸς Λεύκολλον αὐτῷ μόνον, οὐ πρὸς ἅπαντας ὁ ἀγὼν ἔσοιτο τοὺς Ῥωμαίων στρατηγοὺς ἐν ταὐτῷ γενομέ- 5
6 νους. καὶ οὐ παντάπασιν ἦν τὸ θράσος αὐτοῦ μανιῶδες
c οὐδ' ἄλογον, ἔθνη τοσαῦτα καὶ βασιλεῖς ἑπομένους καὶ φάλαγγας ὁπλιτῶν καὶ μυριάδας ἱππέων ἀποβλέποντος.
7 τοξότας μὲν γὰρ καὶ σφενδονήτας δισμυρίους ἦγεν, ἱππεῖς δὲ πεντακισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, ὧν ἑπτα- 10 κισχίλιοι καὶ μύριοι κατάφρακτοι ἦσαν, ὡς Λεύκολλος ἔγραψε πρὸς τὴν σύγκλητον, ὁπλιτῶν δέ, τῶν μὲν εἰς 530 S σπείρας, τῶν δ' εἰς φάλαγγας συντεταγμένων, πεντεκαίδεκα μυριάδας, ὁδοποιοὺς δὲ καὶ γεφυρωτὰς καὶ καθαρτὰς ποταμῶν καὶ ὑλοτόμους καὶ τῶν ἄλλων χρειῶν ὑπη- 15
d ρέτας τρισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, οἳ τοῖς μαχομένοις ἐπιτεταγμένοι κατόπιν ὄψιν ἅμα καὶ ῥώμην παρεῖχον.

27. Ὡς δ' ὑπερβαλὼν τὸν Ταῦρον ἄθρους κατεφάνη καὶ κατεῖδε πρὸς τοῖς Τιγρανοκέρτοις ἐπικαθήμενον τὸ 20 στράτευμα τῶν Ῥωμαίων, ὁ μὲν ἐν τῇ πόλει βάρβαρος ὅμιλος ὀλολυγῇ καὶ κρότῳ τὴν ὄψιν ἐδέξατο, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπειλοῦντες ἐδείκνυσαν τοὺς Ἀρμενίους· Λευκόλλῳ δὲ σκοποῦντι περὶ τῆς μάχης οἱ μὲν ἄγειν ἐπὶ Τιγράνην ἐάσαντα τὴν πολιορκίαν συν- 25 εβούλευον, οἱ δὲ μὴ καταλιπεῖν ὀπίσω πολεμίους τοσού-
2 τους μηδ' ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν. ὁ δ' εἰπὼν ἑκατέρους
e μὲν οὐκ ὀρθῶς, ἀμφοτέρους δὲ καλῶς παραινεῖν, διεῖλε τὴν στρατιάν, καὶ Μουρήναν μὲν ἑξακισχιλίους ἔχοντα πεζοὺς ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀπέλιπεν, αὐτὸς δὲ τέσσαρας 30 καὶ εἴκοσι σπείρας ἀναλαβών, ἐν αἷς οὐ πλείονες ἦσαν μυρίων ὁπλιτῶν, καὶ τοὺς ἱππεῖς ἅπαντας καὶ σφενδο- 435 L

[S(UA=)Υ] **6** μανιῶδες SA²: om. Υ || **10** ἑπτακισχίλιοι SAU²: ἑπτακισμύριοι U¹ || **20** τοῖς om. A | τιγρακέρτοις A || **22** ἀλαλαγμῷ S^m, cf. Rom. p. 59, 19 v. l.

νήτας καὶ τοξότας περὶ χιλίους ἐχώρει. καὶ παρὰ τὸν 3
ποταμὸν ἐν πεδίῳ μεγάλῳ καταστρατοπεδεύσας, παντά-
πασι μικρὸς ἐφάνη Τιγράνῃ, καὶ τοῖς κολακεύουσιν αὐ-
τὸν διατριβὴν παρεῖχεν. οἱ μὲν γὰρ ἔσκωπτον, οἱ δ' ὑπὲρ
5 τῶν λαφύρων ἐν παιδιᾷ διεβάλλοντο κλῆρον, τῶν δὲ
στρατηγῶν καὶ βασιλέων ἕκαστος ᾐτεῖτο προσιὼν αὐ- f
τοῦ μόνου γενέσθαι τὸ ἔργον, ἐκεῖνον δὲ καθέζεσθαι
θεατήν. βουλόμενος δέ τι καὶ αὐτὸς ὁ Τιγράνης χαρίεις 4
εἶναι καὶ σκωπτικός, εἶπε τὸ θρυλούμενον· 'εἰ μὲν ὡς
10 πρεσβευταί, πολλοὶ πάρεισιν· εἰ δ' ὡς στρατιῶται, ὀλί-
γοι.' καὶ τότε μὲν οὕτως εἰρωνευόμενοι καὶ παίζοντες
διετέλεσαν.

581 S Ἅμα δ' ἡμέρᾳ Λεύκολλος ὡπλισμένην τὴν δύναμιν 5
ἐξῆγε, καὶ πρὸς ἕω μὲν ἦν τοῦ ποταμοῦ τὸ βαρβαρικὸν **510**
15 στράτευμα, τοῦ δὲ ῥεύματος ἀποστροφὴν λαμβάνοντος
ἐπὶ τὰς δύσεις, ᾗ μάλιστα περάσιμον ἦν, ἀντιπαρεξάγων
τὴν δύναμιν καὶ σπεύδων, ἔδοξεν ἀποχωρεῖν τῷ Τιγράνῃ,
καὶ καλέσας τὸν Ταξίλην ἅμα γέλωτι 'τοὺς ἀμάχους' 6
ἔφη '῾Ρωμαίων ὁπλίτας οὐχ ὁρᾷς φεύγοντας;' καὶ ὁ
20 Ταξίλης 'βουλοίμην ἄν' εἶπεν 'ὦ βασιλεῦ γενέσθαι τι
τῷ σῷ δαίμονι τῶν παραλόγων, ἀλλ' οὔτ' ἐσθῆτα λαμ-
πρὰν οἱ ἄνδρες λαμβάνουσιν ὁδοιποροῦντες, οὔτε θυρεοῖς
ἐκκεκαθαρμένοις χρῶνται καὶ κράνεσι γυμνοῖς, ὥσπερ
νῦν τὰ σκύτινα τῶν ὅπλων σκεπάσματα περισπάσαντες,
25 ἀλλὰ μαχουμένων ἐστὶν ἡ λαμπρότης αὕτη καὶ βαδι- b
ζόντων ἤδη πρὸς τοὺς πολεμίους.' ταῦτα λέγοντος ἔτι 7
436 L τοῦ Ταξίλου, καταφανὴς ἦν ⟨ὁ⟩ πρῶτος ἀετὸς ἐπιστρέ-
φοντος τοῦ Λευκόλλου καὶ τάξιν αἱ σπεῖραι κατὰ λόχους
λαμβάνουσαι πρὸς τὴν διάβασιν, καὶ μόλις ὥσπερ ἐκ
30 μέθης τινὸς ἀναφέρων ὁ Τιγράνης δὶς ἢ τρὶς ἐξέκραγεν
'ἐφ' ἡμᾶς οἱ ἄνδρες;' ὥστε θορύβῳ πολλῷ τὸ πλῆθος
εἰς τάξιν καθίστασθαι, βασιλέως μὲν αὐτοῦ τὸ μέσον

8 App. Mithr. 85, 384 Cass. Dio 36, 1b, 2 = Xiphil. p. 3
Memn. 57

[S(UA=)Υ] 4 ὑπὲρ S: ὑπὸ Υ ‖ 27 ὁ add. Cor. ‖ 32 ⟨τοῦ⟩
βασιλέως Zie.

ἔχοντος, τῶν δὲ κεράτων τὸ μὲν ἀριστερὸν τῷ Ἀδιαβηνῷ, τὸ δὲ δεξιὸν τῷ Μήδῳ παραδόντος, ἐφ' οὗ καὶ τῶν καταφράκτων ἐν προτάγματι τὸ πλεῖστον ἦν.
c 8 Λευκόλλῳ δὲ μέλλοντι διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἔνιοι τῶν ἡγεμόνων παρῄνουν φυλάττεσθαι τὴν ἡμέραν, μίαν 5 οὖσαν τῶν ἀποφράδων ἃς μελαίνας καλοῦσιν· ἐν ἐκείνῃ γὰρ [τῇ ἡμέρᾳ] ἡ μετὰ Καιπίωνος ἀπώλετο στρατιὰ
9 συμβαλοῦσα Κίμβροις. ὁ δ' ἀπεκρίνατο τὴν μνημονευομένην φωνήν· 'ἐγὼ γάρ' ἔφη 'καὶ ταύτην εὐτυχῆ ποιήσω
a. 69 Ῥωμαίοις τὴν ἡμέραν.' ἦν δ' ⟨ἡ⟩ πρὸ μιᾶς νωνῶν Ὀκτω- 10 βρίων.

28. Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ θαρρεῖν κελεύσας, τόν τε ποταμὸν διέβαινε καὶ πρῶτος ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἡγεῖτο, θώρακα μὲν ἔχων σιδηροῦν φολιδωτὸν ἀποστίλβοντα, 632 S
d κροσσωτὴν δ' ἐφεστρίδα, τὸ δὲ ξίφος αὐτόθεν ὑποφαί- 15 νων γυμνόν, ὡς εὐθὺς εἰς χεῖρας ἵεσθαι δέον ἑκηβόλοις ἀνδράσι καὶ συναιρεῖν τὴν διατοξεύσιμον χώραν τῷ τάχει
2 τῆς ἐπαγωγῆς. ἐπεὶ δὲ τὴν κατάφρακτον ἵππον, ἧς πλεῖστος ἦν λόγος, κατεῖδε συντεταγμένην ὑπὸ λόφῳ τινὶ τὴν ἄνω χώραν ἐπίπεδον καὶ πλατεῖαν ἔχοντι, πρόσβασιν 20 δὲ τεττάρων σταδίων οὐ παντάπασι χαλεπὴν οὐδ' ἀπο- 437 L κεκομμένην, Θρᾷκας μὲν ἱππεῖς καὶ Γαλάτας οὓς εἶχεν ἐκέλευσεν ἐκ πλαγίου προσφερομένους παρακρούεσθαι
3 ταῖς μαχαίραις τοὺς κοντούς. μία γὰρ ἀλκὴ τῶν κατα-
e φράκτων κοντός, ἄλλο δ' οὐδὲν οὔθ' ἑαυτοῖς οὔτε τοῖς 25 πολεμίοις χρῆσθαι δύνανται διὰ βάρος καὶ σκληρότητα τῆς σκευῆς, ἀλλ' ἐγκατῳκοδομημένοις ἐοίκασιν. αὐτὸς

8 mor. 203a || Cap. 28 App. Mithr. 85, 385sqq. Memn. 38, 4 (57, 2) Liv. per. 98 Frontin. strat. 2, 1, 14 Oros. 6, 3, 6 Sall. hist. 4, 64sqq. Phlegon FGrH 257 F 12, 10

[S(UA=)Υ] 3 προτάγματι Cor.: προτάγμασιν U προστάγμασι SA || 7 τῇ ἡμέρᾳ del. Sint. | Καιπίωνος Xy.: σκιπίωνος S σκηπίωνος Υ || 10 δὲ A: δὲ καὶ SU | ἡ add. Rei. | νώνων U: νώννων SA || 14 φιλιδωτὸν U || 16 υμνὸν U[1] | δέον Rei.: δέοι || 17 συναιρήσειν: em. Cor. (Rei., qui et συναιρήσων) || 19 καταπεφραγμένην: em. Zie. (κατατεταγμένην Am. Cor.) || 25 οὔθ' Rei.: οὐδ'

δὲ δύο σπείρας ἀναλαβὼν ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸν λόφον, ἐρρωμένως ἑπομένων τῶν στρατιωτῶν διὰ τὸ κἀκεῖνον ἐν τοῖς ὅπλοις ὁρᾶν πρῶτον κακοπαθοῦντα πεζὸν καὶ προσβιαζόμενον. γενόμενος δ' ἄνω καὶ στὰς ἐν τῷ περι- 4
5 φανεῖ τοῦ χωρίου, μέγα βοήσας 'νενικήκαμεν' ἔφη, 'νενικήκαμεν ὦ συστρατιῶται.' καὶ τοῦτ' εἰπὼν ἐπῆγε τοῖς καταφράκτοις, κελεύσας μηδὲν ἔτι χρῆσθαι τοῖς ὑσσοῖς, ἀλλ' ἐκ χειρὸς ἕκαστον διαλαβόντα παίειν τῶν πολεμίων κνήμας τε καὶ μηρούς, ἃ μόνα γυμνὰ τῶν καταφράκτων f
10 ἐστίν. οὐ μὴν ἐδέησέ τι ταύτης τῆς μάχης· οὐ γὰρ ἐδέ- 5 ξαντο τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' ἀλαλάξαντας [καὶ] ⟨μόνον⟩ φεύγοντες αἴσχιστα πάντων ἐνέωσαν ἑαυτούς τε καὶ τοὺς ἵππους βαρεῖς ὄντας εἰς τὰ τῶν πεζῶν ὅπλα, πρὶν ἄρξασθαί τινος ἐκείνους μάχης, ὥστε μήτε τραύματος γενο-
15 μένου μήθ' αἵματος ὀφθέντος ἡττᾶσθαι τὰς τοσαύτας μυριάδας. ὁ δὲ πολὺς φόνος ἤδη φευγόντων ἐγίνετο, 6 511 μᾶλλον δὲ βουλομένων φεύγειν· οὐ γὰρ ἐδύναντο, πυκνότητι καὶ βάθει τῶν τάξεων ὑφ' αὑτῶν ἐμποδιζόμενοι.
533 S Τιγράνης δ' ἐξελάσας ἐν ἀρχῇ μετ' ὀλίγων ἔφευγε,
438 L καὶ τὸν υἱὸν ὁρῶν κοινωνοῦντα τῆς αὐτῆς τύχης, περι-
21 εσπάσατο τὸ διάδημα τῆς κεφαλῆς κἀκείνῳ δακρύσας παρέδωκε, σῴζειν ἑαυτὸν ὅπως δύναται καθ' ἑτέρας ὁδοὺς κελεύσας. ὁ δὲ νεανίας ἀναδήσασθαι μὲν οὐκ ἐτόλ- 7 μησε, τῶν δὲ παίδων τῷ πιστοτάτῳ φυλάττειν ἔδωκεν.
25 οὗτος ἁλοὺς κατὰ τύχην ἀνήχθη πρὸς Λεύκολλον, ὥστε μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμάλωτον καὶ τὸ διάδημα γενέσθαι τοῦ Τιγράνου.

Λέγεται δὲ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ δέκα μυριάδας δια- b φθαρῆναι, τῶν δ' ἱππέων ὀλίγους παντάπασι διαφυγεῖν.
30 Ῥωμαίων δ' ἑκατὸν ἐτρώθησαν, ἔπεσον δὲ πέντε. ταύτης 8

4 mor. 203b || 19 Cass. Dio 36, 1b, 3 Memnon 38, 5 (59, 3) Frontin. strat. 2, 1, 14 Oros. 6, 3, 7

[S(UA=)Υ] 7 καταφράκτοις καὶ κελεύσας SΥ, sed καὶ (per sigl. scr.) in S eras. || 11 ἀλαλάξαντες: em. et καὶ del. Sch. cl. p. 404, 30, μόνον add. Zie. || 17 οὐ γὰρ ἐδύναντο om. S || 25 οὗτος δ' U² || 26 αἰχμαλώτων: em. Pflugk cl. p. 411, 22

τῆς μάχης Ἀντίοχος ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ 'Περὶ θεῶν' γραφῇ μνησθεὶς οὔ φησιν ἄλλην ἐφεωρακέναι τοιαύτην τὸν ἥλιον. Στράβων δ', ἕτερος φιλόσοφος, ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν (FGrH 91 F 9) *αὐτοὺς λέγει τοὺς Ῥωμαίους αἰσχύνεσθαι καὶ καταγελᾶν ἑαυτῶν ἐπ' ἀνδράποδα τοιαῦτα δεηθέντας ὅπλων. Λίουιος* (fr. 26 W.) *δ' εἴρηκεν ὡς οὐδέποτε Ῥωμαῖοι πολεμίοις ἀποδέοντες τοσοῦτον πλήθει παρετάξαντο· σχεδὸν γὰρ οὐδ' εἰκοστόν, ἀλλ' ἔλαττον ἐγένοντο μέρος οἱ νικῶντες τῶν ἡσσημένων. Ῥωμαίων δ' οἱ δεινότατοι στρατηγοὶ καὶ πλεῖστα πολέμοις ὡμιληκότες ἐπῄνουν μάλιστα τοῦ Λευκόλλου τὸ δύο βασιλεῖς τοὺς ἐπιφανεστάτους καὶ μεγίστους δυσὶ τοῖς ἐναντιωτάτοις, τάχει καὶ βραδυτῆτι, καταστρατηγῆσαι· Μιθριδάτην μὲν γὰρ ἀκμάζοντα χρόνῳ καὶ τριβῇ κατανάλωσε, Τιγράνην δὲ τῷ σπεῦσαι συνέτριψεν, ἐν ὀλίγοις τῶν πώποτε ἡγεμόνων τῇ μελλήσει μὲν ἔργῳ, τῇ τόλμῃ δ' ὑπὲρ ἀσφαλείας χρησάμενος.*

29. *Διὸ καὶ Μιθριδάτης οὐ συνέτεινεν ἐπὶ τὴν μάχην, τῇ συνήθει τὸν Λεύκολλον εὐλαβείᾳ καὶ παραγωγῇ πολεμήσειν οἰόμενος, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἐπορεύετο πρὸς τὸν Τιγράνην, καὶ πρῶτον μὲν ὀλίγοις τῶν Ἀρμενίων ἐντυχὼν καθ' ὁδὸν ἐπτοημένοις καὶ περιφόβοις ἀπιοῦσιν, εἴκασε τὸ πάθος, εἶτ' ἤδη πλειόνων γυμνῶν καὶ τετρωμένων ἀπαντώντων πυθόμενος τὴν ἧτταν, ἐζήτει τὸν Τιγράνην. εὑρὼν δὲ πάντων ἔρημον καὶ ταπεινόν, οὐκ ἀνθύβρισεν, ἀλλὰ καταβὰς καὶ συνδακρύσας τὰ κοινὰ πάθη, θεραπείαν τε τὴν ἑπομένην αὐτῷ βασιλικὴν ἔδωκε καὶ κατεθάρρυνε πρὸς τὸ μέλλον. οὗτοι μὲν οὖν αὖθις ἑτέρας δυνάμεις συνῆγον.*

Ἐν δὲ τῇ πόλει τοῖς Τιγρανοκέρτοις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βαρβάρους στασιασάντων καὶ τῷ Λευκόλλῳ

18 App. Mithr. 87, 392 Memnon 38, 7 (58) || 30 App. Mithr. 86, 389sqq. Memnon 38, 6 (57) Cass. Dio 36, 2, 3sq. Eutrop. 6, 9, 1

[S(UA=)Υ] 6 λι+ *ούιος* S, cf. p. 405, 1 || 7 *τοσοῦτον* Sint.: *τοσούτῳ* || 15 *κατανήλωσε* S

τὴν πόλιν ἐνδιδόντων, προσβαλὼν εἷλε, καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ πόλει θησαυροὺς παρελάμβανε, τὴν δὲ πόλιν διαρπάσαι παρέδωκε τοῖς στρατιώταις, μετὰ τῶν ἄλλων χρημάτων ὀκτακισχίλια τάλαντα νομίσματος ἔχουσαν. χωρὶς 4
5 δὲ τούτων ὀκτακοσίας δραχμὰς κατ' ἄνδρα διένειμεν ἀπὸ τῶν λαφύρων. πυνθανόμενος δὲ πολλοὺς ἐν τῇ πόλει κατειλῆφθαι τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, οὓς ὁ Τιγράνης πανταχόθεν ἠθροίκει, μέλλων ἀναδεικνύναι τὸ f κατεσκευασμένον ὑπ' αὐτοῦ θέατρον, ἐχρήσατο τούτοις
10 πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θέας τῶν ἐπινικίων. τοὺς 5 δ' Ἕλληνας εἰς τὰς αὐτῶν πατρίδας ἔπεμψε προσθεὶς ἐφόδια, καὶ τῶν βαρβάρων ὁμοίως τοὺς ἠναγκασμένους κατοικεῖν, ὥστε συνέβη μιᾶς πόλεως διαλυθείσης πολλὰς ἀνοικίζεσθαι πάλιν, κομιζομένας τοὺς αὐτῶν οἰκήτορας,
15 ὑφ' ὧν ὡς εὐεργέτης ὁ Λεύκολλος καὶ κτίστης ἠγαπᾶτο.

Προὐχώρει δὲ καὶ τἆλλα κατ' ἀξίαν τἀνδρί, τῶν ἀπὸ 6 512 δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας ἐπαίνων ὀρεγομένῳ μᾶλ-
440 L λον ἢ τῶν ἐπὶ τοῖς πολεμικοῖς κατορθώμασιν. ἐκείνων μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἡ στρατιὰ καὶ πλεῖστον ἡ τύχη
20 μετεῖχε, ταῦτα δ' ἦν ἡμέρου ψυχῆς καὶ πεπαιδευμένης ἐπίδειξις, οἷς ὁ Λεύκολλος τότε χωρὶς ὅπλων ἐχειροῦτο τοὺς βαρβάρους. καὶ γὰρ Ἀράβων βασιλεῖς ἧκον πρὸς 7
585 S αὐτὸν ἐγχειρίζοντες τὰ σφέτερα, καὶ τὸ Σωφηνῶν ἔθνος προσεχώρει. τὸ δὲ Γορδυηνῶν οὕτω διέθηκεν, ὥστε βού-
25 λεσθαι τὰς πόλεις ἐκλιπόντας ἀκολουθεῖν ἐκείνῳ μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν ἐθελοντὰς ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ζαρ- 8 βιηνὸς γὰρ ὁ τῶν Γορδυηνῶν βασιλεὺς ὥσπερ εἴρηται b (cap. 21, 2) δι' Ἀππίου κρύφα Λευκόλλῳ διείλεκτο περὶ συμμαχίας, τὴν Τιγράνου τυραννίδα βαρυνόμενος· μηνυ-
30 θεὶς δ' ἀπεσφάγη, καὶ παῖδες αὐτοῦ καὶ γυνὴ συναπώλοντο, πρὶν ἢ Ῥωμαίους εἰς Ἀρμενίαν ἐμβαλεῖν. τούτων 9 οὐκ ἠμνημόνησεν ὁ Λεύκολλος, ἀλλὰ παρελθὼν εἰς τὴν

22 Cass. Dio 36, 2, 5. 40, 20, 1

[S(UA=)Υ] 8 ἀποδεικνύναι: em. Zie. cl. Pomp. 52, 5 || 19 καὶ τὸ πλεῖστον S || 27 γὰρ del. Li. || 32 ἠμνημόνησεν V et e ras. A: ἠμνημόνευσεν SU et (ut vid.) ante ras. A

Γορδυηνῶν, ταφὰς προὔθετο τοῦ Ζαρβιηνοῦ, καὶ πυρὰν ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ βασιλικῷ καὶ τοῖς ἀπὸ Τιγράνου κοσμήσας λαφύροις αὐτὸς παρὼν ὑφῆψε, καὶ χοὰς ἐπήνεγκε μετὰ φίλων καὶ οἰκείων τοῦ ἀνδρός, ἑταῖρον ἑαυτοῦ καὶ c 10 *Ῥωμαίων σύμμαχον ἀνακαλούμενος. ἐκέλευσε δὲ καὶ* 5 *μνημεῖον ἀπὸ χρημάτων αὐτῷ συχνῶν γενέσθαι· πάμπολλα γὰρ εὑρέθη καὶ χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἐν τοῖς τοῦ Ζαρβιηνοῦ βασιλείοις, σίτου δ' ἀπέκειντο μυριάδες τριακόσιαι μεδίμνων, ὥστε καὶ τοὺς στρατιώτας ὠφελεῖσθαι καὶ τὸν Λεύκολλον θαυμάζεσθαι, ὅτι δραχμὴν μίαν ἐκ* 10 *τοῦ δημοσίου ταμιείου μὴ λαβὼν αὐτὸν ἐξ αὑτοῦ διῴκει τὸν πόλεμον.*

30. *Ἐνταῦθα καὶ παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως ἧκε πρεσβεία παρ' αὐτόν, εἰς φιλίαν προκαλουμένου καὶ συμ-* 441 L *μαχίαν. ἦν δ' ἀσμένῳ ταῦτα τῷ Λευκόλλῳ, καὶ πάλιν* 15 *ἀντέπεμψε παρ' ἑαυτοῦ πρέσβεις πρὸς τὸν Πάρθον, οἳ* d *κατεφώρασαν αὐτὸν ἐπαμφοτερίζοντα τῇ γνώμῃ καὶ μισθὸν αἰτοῦντα κρύφα τοῦ συμμαχῆσαι τῷ Τιγράνῃ* 2 *τὴν Μεσοποταμίαν. ὡς οὖν ταῦθ' ὁ Λεύκολλος ᾔσθετο, Τιγράνην μὲν ἔγνω καὶ Μιθριδάτην παρελθεῖν ὥσπερ* 20 *ἀνταγωνιστὰς ἀπειρηκότας, ἀποπειρᾶσθαι δὲ τῆς Πάρθων δυνάμεως καὶ στρατεύειν ἐπ' αὐτούς, καλὸν ἡγούμενος μιᾷ ῥύμῃ πολέμου τρεῖς ἐφεξῆς ὥσπερ ἀθλητὴς* 536 S *βασιλεῖς καταπαλαῖσαι καὶ διὰ τριῶν τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον μεγίστων ἡγεμονιῶν ἀήττητος καὶ νικῶν διεξελθεῖν.* 25 a. 68 3 *ἔπεμψεν οὖν εἰς Πόντον τοῖς περὶ Σωρνάτιον ἡγεμόσιν, ἐπιστείλας ἄγειν τὴν ἐκεῖ στρατιὰν πρὸς αὐτόν, ὡς ἐκ* e 4 *τῆς Γορδυηνῆς ἀναβησόμενος. οἱ δὲ καὶ πρότερον χαλεποῖς χρώμενοι καὶ δυσπειθέσι τοῖς στρατιώταις, τότε*

8 Sall. hist. 4, 72 || 13 App. Mithr. 87, 393 Cass. Dio 36, 1, 2. 3, 1–3 Memnon 38, 8 (58, 2) Sall. hist. 4, 69, 16sqq.

[S(UA=)Υ] 3 *παρὼν* SU: *πῦρ* A (*παριὼν* Rei.) || 6 *συχνῶν αὐτῷ* Υ || 10 *θαυμ. τὸν Λεύκ.* Zie. || 16 *πρεσβείαν*: em. Zie. || 24 *τὸν* SA: *τῶν* U || 25 *ἡγεμόνων*: em. Mu. || 26 *Σωρνάτιον* Steph.: *σορνάτιον* e corr. Pal. 2 et Laur. 169 *ὀρνάτιον* SΥ

παντελῶς ἀπεκάλυψαν αὐτῶν τὴν ἀκολασίαν, οὐδενὶ τρόπῳ πειθοῦς οὐδ' ἀνάγκης εὑρόμενοι προσαγαγέσθαι, μαρτυρομένους καὶ βοῶντας ὡς οὐδ' αὐτόθι μενοῦσιν, ἀλλ' οἰχήσονται τὸν Πόντον ἔρημον ἀπολιπόντες. ταῦτα πρὸς 5
5 Λεύκολλον ἀπαγγελθέντα καὶ τοὺς ἐκεῖ προσδιέφθειρε στρατιώτας, ἤδη μὲν ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς βαρεῖς γεγονότας πρὸς τὴν στρατείαν καὶ σχολῆς δεομένους, ὡς δὲ τὴν ἐκείνων ἐπύθοντο παρρησίαν, ἄνδρας αὐτοὺς f ἀπεκάλουν καὶ μιμητέον αὐτοὺς ἔφασαν εἶναι· πολλὰ
10 γὰρ αὐτοῖς ἄξια σωτηρίας καὶ ἀναπαύσεως κατειργάσθαι.

31. Τοιούτων δὲ καὶ πονηροτέρων ἔτι λόγων αἰσθόμε-
442 L νος ὁ Λεύκολλος τὴν ἐπὶ Πάρθους στρατείαν ἀφῆκεν, αὖθις δ' ἐπὶ τὸν Τιγράνην ἐβάδιζε θέρους ἀκμάζοντος, καὶ τὸν Ταῦρον ὑπερβαλὼν ἠθύμησε χλωρῶν τῶν πε-
15 δίων ἐκφανέντων· τοσοῦτον αἱ ὧραι διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ ἀέρος ὑστερίζουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καταβὰς καὶ δὶς 2 ἢ τρὶς ἀνατολμήσαντας ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀρμενίους τρε- 513 ψάμενος, ἀδεῶς ἐπόρθει τὰς κώμας, καὶ τὸν παρεσκευασμένον τῷ Τιγράνῃ σῖτον ἐξαιρῶν, ἣν αὐτὸς ἐφοβεῖτο
20 τοῖς πολεμίοις περιέστησεν ἀπορίαν. ἐπεὶ δὲ προκαλού- 3 μενος εἰς μάχην αὐτούς, περιταφρεύων τὸν χάρακα καὶ πορθῶν ἐν ὄψει τὴν χώραν, οὐκ ἐκίνει πεπληγότας πολλάκις, ἀναστὰς ἐβάδιζεν ἐπ' Ἀρτάξατα τὸ Τιγράνου βασίλειον, ὅπου καὶ παῖδες αὐτῷ νήπιοι καὶ γαμεταὶ γυ-
537 S ναῖκες ἦσαν, οὐκ ἂν οἰόμενος ἀμαχεὶ προήσεσθαι ταῦτα
26 τὸν Τιγράνην. λέγεται δ' Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, Ἀν- 4 τιόχου καταπολεμηθέντος ὑπὸ Ῥωμαίων, μεταβάντα b πρὸς Ἀρτάξαν τὸν Ἀρμένιον ἄλλων τε πολλῶν εἰσηγητὴν καὶ διδάσκαλον αὐτῷ γενέσθαι χρησίμων, καὶ τῆς χώρας
30 καταμαθόντα τόπον εὐφυέστατον καὶ ἥδιστον ἀργοῦντα

Cap. 31 App. Mithr. 87, 395—397 Cass. Dio 36, 4. 5 Sall. hist. 4, 75. 76 || 26 Strab. 11, 14, 6

[S(UA=)Υ] 2 μαρτυρομένας S || 14 ὑπερβάλλων Sch. || 23 ἀρτάξαντα ante ras. U || 25 ταῦτα προήσεσθαι Υ (προέσθαι Naber) || 29 χρήσιμον: em. Mu.

καὶ παρορώμενον, σχῆμα πόλεως ἐν αὐτῷ προϋπογράψασθαι, καὶ τὸν Ἀρτάξαν ἐπαγαγόντα δεῖξαι καὶ παρ-
5 ορμῆσαι πρὸς τὸν οἰκισμόν. ἡσθέντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ δεηθέντος ὅπως αὐτὸς ἐπιστατήσῃ τοῦ ἔργου, μέγα τι καὶ πάγκαλον χρῆμα πόλεως ἀναστῆναι, καὶ γενομένην ἐπώνυμον τοῦ βασιλέως μητρόπολιν ἀποδειχθῆναι τῆς Ἀρμενίας. ἐπὶ ταύτην τοῦ Λευκόλλου βαδίζοντος,
c οὐκ ἠνέσχετο Τιγράνης, ἀλλὰ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν ἡμέρᾳ τετάρτῃ παρεστρατοπέδευσε τοῖς Ῥωμαίοις, ἐν μέσῳ λαβὼν τὸν Ἀρσανίαν ποταμόν, ὃν ἐξ ἀνάγκης διαβατέον ἦν τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἐπ' Ἀρταξάτων πορευο-
6 μένοις. θύσας δὲ τοῖς θεοῖς Λεύκολλος ὡς ἐν χερσὶν οὔσης τῆς νίκης, διεβίβαζε τὸν στρατὸν ἐν δώδεκα σπείραις προτεταγμέναις, ταῖς δ' ἄλλαις ἐπιτεταγμέναις πρὸς τὰς κυκλώσεις τῶν πολεμίων. πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἱππεῖς καὶ λογάδες ἀντιπαρατεταγμένοι, πρὸ δ' αὐτῶν ἱπποτοξόται Μάρδοι καὶ λογχοφόροι Ἴβηρες, οἷς μάλιστα
d 7 τῶν ξένων ὁ Τιγράνης ἐπίστευεν ὡς μαχιμωτάτοις. οὐ μὴν ἐπράχθη τι λαμπρὸν ὑπ' αὐτῶν, μικρὰ δὲ τοῖς ἱππεῦσι τῶν Ῥωμαίων διαπληκτισάμενοι, τοὺς πεζοὺς ἐπιόντας οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἑκατέρωσε τῇ φυγῇ σχισθέντες, ἐπεσπάσαντο τοὺς ἱππεῖς πρὸς τὴν δίωξιν. ἅμα δὲ τῷ τούτους διασπαρῆναι τῶν περὶ τὸν Τιγράνην ἐξιππασαμένων, ἰδὼν τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ πλῆθος ὁ Λεύ-
8 κολλος ἔδεισε, καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἀπὸ τῆς διώξεως ἀνεκαλεῖτο, πρῶτος δ' αὐτὸς ἀντέστη τοῖς Ἀτροπατηνοῖς κατ' αὐτὸν οὖσι μετὰ τῶν ἀρίστων, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν φοβήσας ἐτρέψατο. τριῶν δ' ὁμοῦ παρα-
e τεταγμένων βασιλέων αἴσχιστα δοκεῖ φυγεῖν ὁ Ποντικὸς Μιθριδάτης, οὐδὲ τὴν κραυγὴν τῶν Ῥωμαίων ἀνασχό-
9 μενος. γενομένης δὲ τῆς διώξεως μακρᾶς καὶ δι' ὅλης νυκτός, οὐ μόνον κτείνοντες αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ζωγροῦντες καὶ χρήματα καὶ λείαν ἄγοντες καὶ φέροντες ἀπεῖπον οἱ

[S(UA=)Υ] 13 ἐν del. Zie. || 16 καὶ del. Cor. || 19 ὑπ' Sch.: ἀπ' || 21 τῇ φυγῇ Cor.: τῆς φυγῆς || 26 πρώτοις Rei. | Ἀτροπατηνοῖς Am.: σατραπηνοῖς

Ῥωμαῖοι. φησὶ δ' ὁ Λίουιος (fr. 27 W.) ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ μάχῃ πλείονας, ἐν δὲ ταύτῃ γνωριμωτέρους πεσεῖν καὶ ληφθῆναι τῶν πολεμίων.

32. Ἐκ τούτου Λεύκολλος μὲν ἐπηρμένος καὶ τεθαρ-
444 L ρηκὼς ἄνω προάγειν διενοεῖτο καὶ καταστρέφεσθαι τὴν
6 βάρβαρον· ὥρᾳ δ' ἰσημερίας φθινοπωρινῆς οὐκ ἂν ἐλπί- a. 68
σαντι χειμῶνες ἐπέπεσον βαρεῖς, τὰ μὲν πλεῖστα κατα- f
νίφοντες, ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις πάχνην ἐπιφέροντες καὶ
πάγον, ὑφ' οὗ χαλεποὶ μὲν ἦσαν οἱ ποταμοὶ τοῖς ἵπποις
10 πίνεσθαι διὰ ψυχρότητος ὑπερβολήν, χαλεπαὶ δ' αὐτῶν
αἱ διαβάσεις, ἐκρηγνυμένου τοῦ κρυστάλλου καὶ δια-
κόπτοντος τὰ νεῦρα τῶν ἵππων τῇ τραχύτητι. τῆς δὲ 2
χώρας ἡ πολλὴ συνηρεφὴς οὖσα καὶ στενόπορος καὶ
ἑλώδης ἀεὶ καθύγραινεν αὐτούς, χιόνος ἀναπιμπλαμένους
15 ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις καὶ κακῶς ἐν τόποις νοτεροῖς νυκτε-
ρεύοντας. οὐ πολλὰς οὖν ἡμέρας ἀκολουθήσαντες τῷ 3 514
Λευκόλλῳ μετὰ τὴν μάχην ἠναντιοῦντο, πρῶτον δεόμε-
νοι καὶ τοὺς χιλιάρχους προσπέμποντες, ἔπειτα θορυ-
βωδέστερον συνιστάμενοι καὶ κατὰ σκηνὰς νυκτὸς ἀλα-
20 λάζοντες, ὅπερ εἶναι δοκεῖ σύμβολον ἀποστατικῶς ἐχού-
σης στρατιᾶς. καίτοι πολλὰ προσελιπάρει Λεύκολλος, 4
ἀξιῶν αὐτοὺς μακροθυμίαν ἐμβαλέσθαι ταῖς ψυχαῖς, ἄχρι
οὗ τὴν ἐν Ἀρμενίοις Καρχηδόνα λαβόντες ἀνδρὸς ἐχθί-
στου (τὸν Ἀννίβαν λέγων) ἔργον ἀνατρέψωσιν. ὡς δ' οὐκ
25 ἔπειθεν, ἀπῆγεν αὐτοὺς ὀπίσω, καὶ κατ' ἄλλας ὑπερ-
539 S βολὰς διελθὼν τὸν Ταῦρον, εἰς τὴν λεγομένην Μυγδονι- b
κὴν κατέβαινε, χώραν παμφόρον καὶ ἀλεεινὴν καὶ πόλιν
ἐν αὐτῇ μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον ἔχουσαν, ἣν οἱ μὲν
βάρβαροι Νίσιβιν, οἱ δ' Ἕλληνες Ἀντιόχειαν Μυγδονικὴν

Cap. 32 Cass. Dio 36, 6. 7 Eutr. 6, 9

[S(UA=)Υ] 1 λι⁺ούιος S, cf. p. 400, 6 || 5 προσάγειν: em. Sol. | τὴν Rei.: τὸν || 7 κατανείφοντες SY, cf. p. 392, 12 || 8 τοῖς αἰθρίοις: em. Rei. || 14 ἑλώδης Sint.: ὑλώδης || 18 προπέμποντες: em. Rei. || 24 ἀποστρέψωσιν Υ || 29 νίσιβιν Laur. 69, 31, A²: σίβιν cet., sed σιβύν S^m

5 προσηγόρευον. ταύτην εἶχεν ἀξιώματι μὲν ἀδελφὸς Τιγράνου Γούρας, ἐμπειρίᾳ δὲ καὶ δεινότητι μηχανικῇ Καλλίμαχος ὁ καὶ περὶ Ἀμισὸν πλεῖστα πράγματα Λευκόλλῳ 445 L παρασχών. βαλόμενος δὲ στρατόπεδον καὶ πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας ἐπαγαγών, ὀλίγῳ χρόνῳ κατὰ κράτος λαμ- 5
6 βάνει τὴν πόλιν· καὶ Γούρᾳ μὲν ἑαυτὸν ἐγχειρίσαντι φιλανθρώπως ἐχρήσατο, Καλλιμάχῳ δ' ὑπισχνουμένῳ
c θήκας ἀπορρήτους μεγάλων χρημάτων ἀνακαλύψειν οὐ προσέσχεν, ἀλλ' ἐκέλευσεν ἐν πέδαις κομίζεσθαι, δίκην ὑφέξοντα τοῦ πυρὸς ᾧ τὴν Ἀμισηνῶν διαλυμηνάμενος 10 πόλιν ἀφείλετο φιλοτιμίαν αὐτοῦ καὶ χρηστότητος ἐπίδειξιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

33. Μέχρι τοῦδε φαίη τις ἂν Λευκόλλῳ τὴν τύχην ἑπομένην συστρατηγεῖν. ἐντεῦθεν δ' ὥσπερ πνεύματος ἐπιλιπόντος προσβιαζόμενος πάντα καὶ παντάπασιν ἀντι- 15 κρούων, ἀρετὴν μὲν ἐπεδείκνυτο καὶ μακροθυμίαν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ, δόξαν δὲ καὶ χάριν οὐδεμίαν αἱ πράξεις
d ἔσχον, ἀλλὰ καὶ τὴν προϋπάρχουσαν ἐγγὺς ἦλθε δυσ-
2 πραγῶν καὶ διαφερόμενος μάτην ἀποβαλεῖν. τῶν δ' αἰτιῶν αὐτὸς οὐχὶ τὴν ἐλαχίστην εἰς τοῦτο παρέσχεν, οὐκ 20 ὢν θεραπευτικὸς πλήθους στρατιωτικοῦ, καὶ πᾶν τὸ πρὸς ἡδονὴν τοῦ ἀρχομένου γινόμενον ἀρχῆς ἀτιμίαν καὶ κατάλυσιν ἡγούμενος· τὸ δὲ μέγιστον, οὐδὲ τοῖς δυνατοῖς καὶ ἰσοτίμοις εὐάρμοστος εἶναι πεφυκώς, ἀλλὰ πάντων καταφρονῶν καὶ μηδενὸς ἀξίους πρὸς αὐτὸν ἡγού- 25
3 μενος. ταῦτα γὰρ ὑπάρξαι Λευκόλλῳ κακὰ λέγουσιν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς· καὶ γὰρ μέγας καὶ καλὸς καὶ δεινὸς εἰπεῖν καὶ φρόνιμος ὁμαλῶς ἐν ἀγορᾷ καὶ στρατοπέδῳ δοκεῖ γενέσθαι. Σαλούστιος (fr. 5, 10 M.) 540 S
e μὲν οὖν φησι χαλεπῶς διατεθῆναι τοὺς στρατιώτας πρὸς 30 αὐτὸν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου πρὸς Κυζίκῳ καὶ πά- 446 L

19 Cass. Dio 36, 16

[S(UA=)Y] 13 post ἂν ras. 2 vel 3 litt. S || 22 ἀρχὴν ἀτιμίας: em. Br.

λιν πρὸς Ἀμισῷ, δύο χειμῶνας ἑξῆς ἐν χάρακι διαγαγεῖν ἀναγκασθέντας. ἠνίων δ' αὐτοὺς καὶ οἱ λοιποὶ χειμῶνες· 4
ἢ γὰρ ἐν τῇ πολεμίᾳ διεχείμαζον, ἢ παρὰ τοῖς συμμάχοις ὕπαιθροι σκηνοῦντες, εἰς δὲ πόλιν Ἑλληνίδα καὶ φίλην
5 οὐδ' ἅπαξ εἰσῆλθε μετὰ στρατοπέδου Λεύκολλος. οὕτω 5
δὲ διακειμένοις αὐτοῖς τὰς μεγίστας ἐνέδωκαν ἀπὸ τῆς Ῥώμης οἱ δημαγωγοὶ προφάσεις, φθόνῳ τοῦ Λευκόλλου κατηγοροῦντες ὡς ὑπὸ φιλαρχίας καὶ φιλοπλουτίας ἕλκοντος τὸν πόλεμον καὶ μονονοὺ κατέχοντος ἐν ταὐτῷ f
10 Κιλικίαν, Ἀσίαν, Βιθυνίαν, Παφλαγονίαν, Γαλατίαν, Πόντον, Ἀρμενίαν, τὰ μέχρι Φάσιδος, νυνὶ δὲ καὶ τὰ Τιγράνου βασίλεια πεπορθηκότος, ὥσπερ ἐκδῦσαι τοὺς βασιλεῖς, οὐ καταπολεμῆσαι πεμφθέντος. τοῦτο γὰρ εἰ- 6
πεῖν φασιν ἕνα τῶν στρατηγῶν Λεύκιον Κοΐντιον, ὑφ' οὗ
15 μάλιστα πεισθέντες ἐψηφίσαντο πέμπειν διαδόχους τῷ Λευκόλλῳ τῆς ἐπαρχίας. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τῶν ὑπ' αὐ- 515
τῷ στρατευομένων πολλοὺς ἀφεῖσθαι στρατείας.

34. Τούτοις δὲ τηλικούτοις οὖσι προσγίνεται τὸ μάλιστα Λευκόλλῳ διειργασμένον τὰς πράξεις, Πόπλιος
20 Κλώδιος, ἀνὴρ ὑβριστὴς καὶ μεστὸς ὀλιγωρίας ἁπάσης καὶ θρασύτητος. ἦν δὲ τῆς Λευκόλλου γυναικὸς ἀδελφός, ἣν καὶ διαφθείρειν ἔσχεν αἰτίαν, ἀκολαστοτάτην οὖσαν. τότε δὲ τῷ Λευκόλλῳ συστρατεύων οὐχ ὅσης 2
αὐτὸν ἠξίου τιμῆς ἐτύγχανεν· ἠξίου δὲ πρῶτος εἶναι,
25 καὶ πολλῶν ἀπολειπόμενος διὰ τὸν τρόπον, ὑπῳκούρει
447 L τὴν Φιμβριανὴν στρατιὰν καὶ παρώξυνε κατὰ τοῦ Λευκόλλου, λόγους ⟨οὐ⟩ χρηστοὺς εἰς οὐκ ἄκοντας οὐδ' ἀή- b
θεις τοῦ δημαγωγεῖσθαι διαδιδούς. οὗτοι γὰρ ἦσαν οὓς 3
29 καὶ πρότερον ἀνέπεισε Φιμβρίας ἀποκτείναντας τὸν ὕπα-
541 S τον Φλάκκον αὐτὸν ἑλέσθαι στρατηγόν. διὸ καὶ τὸν Κλώ- 4

8 Sallust. hist. fr. 4, 70. 71. 73 Cass. Dio 36, 2 || 18 Sall. hist. fr. 5, 11 Cass. Dio 36, 14, 4. 17, 2

[S(UA=)Υ] 9 κατέχοντες SU || 14 Κόιντον: em. Mu., cf. p. 366, 19 || 25 πολλῶν V: πολλὸν SΥ | ὑποικούρει A || 27 οὐ add. Madvig || 28 διαδούς Υ

διον ἡδέως ἐδέχοντο καὶ φιλοστρατιώτην προσηγόρευον, ἀγανακτεῖν προσποιούμενον ὑπὲρ αὐτῶν εἰ πέρας οὐδὲν ἔσται πολέμων τοσούτων καὶ πόνων, ἀλλὰ παντὶ μὲν ἔθνει μαχόμενοι, πᾶσαν δὲ γῆν πλανώμενοι κατατρίψουσι τὸν βίον, οὐδὲν ἄξιον ἐκ τηλικαύτης φερόμενοι στρα- 5 τείας, ἀλλὰ τὰς Λευκόλλου παραπέμποντες ἁμάξας καὶ
c καμήλους, ἐκπωμάτων χρυσῶν καὶ διαλίθων γεμούσας, οἱ δὲ Πομπηίου στρατιῶται δῆμος ὄντες ἤδη που μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων κάθηνται, γῆν εὐδαίμονα καὶ πόλεις ἔχοντες, οὐ Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην εἰς τὰς ἀοι- 10 κήτους ἐμβαλόντες ἐρημίας, οὐδὲ τῆς Ἀσίας τὰ βασίλεια καταρρίψαντες, ἀλλὰ φυγάσιν ἀνθρώποις ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ
5 δραπέταις ἐν Ἰταλίᾳ πολεμήσαντες. ‘τί οὖν, εἰ δεῖ μηδέποτε παύσασθαι στρατευομένους, οὐχὶ τοιούτῳ στρατηγῷ καὶ σώματα τὰ λοιπὰ καὶ ψυχὰς φυλάσσομεν, ᾧ 15 κάλλιστος εἶναι δοκεῖ κόσμος ὁ τῶν στρατευομένων πλοῦτος;’

6 Τοιαύταις αἰτίαις τὸ Λευκόλλου στράτευμα διαφθα-
d ρέν, οὔτ' ἐπὶ Τιγράνην ἠκολούθησεν οὔτ' ἐπὶ Μιθριδάτην, αὖθις ἐξ Ἀρμενίας εἰς Πόντον ἐμβαλόντα καὶ τὴν 20 ἀρχὴν ἀναλαμβάνοντα, πρόφασιν δὲ τὸν χειμῶνα ποιούμενοι περὶ τὴν Γορδυηνὴν διέτριβον, ὅσον οὔπω Πομπήιον ἤ τιν' ἄλλον τῶν ἡγεμόνων Λευκόλλῳ διάδοχον ἀφίξεσθαι προσδοκῶντες. 448 L

35. Ἐπεὶ δὲ Μιθριδάτης ἤγγελτο Φάβιον νενικηκὼς 25
a. 67 ἐπὶ Σωρνάτιον καὶ Τριάριον βαδίζειν, αἰσχυνθέντες εἵποντο τῷ Λευκόλλῳ. Τριάριος δ' ὡς ἕτοιμον ἁρπάσαι τὸ νίκημα πρὶν ἐπελθεῖν Λεύκολλον ἐγγὺς ὄντα φιλοτιμού-
2 μενος, ἡττᾶται μάχῃ μεγάλῃ· λέγονται γὰρ ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους Ῥωμαίων ἀποθανεῖν, ἐν οἷς ἑκατόνταρχοι μὲν 30
e ἑκατὸν πεντήκοντα, χιλίαρχοι δ' εἴκοσι καὶ τέσσαρες· τὸ

25 App. Mithr. 88, 398—90, 412 Cass. Dio 36, 9. 10. 12

[S(UA=)Υ] 9 πόλιν S ‖ 13 εἰ δεῖ Mu.: ἔδει ‖ 20 αὖθις Cor.: εὐθὺς ‖ 26 σορνάτιον S ‖ 29 ἑπτακισχιλίους Urbin. 96 Laur. 169 Laur. 69, 1: ἑπτακισχίλιοι SΥ

542 S δὲ στρατόπεδον εἷλε Μιθριδάτης. ἐπελθὼν δὲ Λεύκολλος 3
ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις, Τριάριον μὲν ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν ζητούμενον πρὸς ὀργὴν ἐξέκλεψε, Μιθριδάτου
δὲ μὴ θέλοντος μάχεσθαι, ἀλλὰ Τιγράνην περιμένοντος
5 ἤδη καταβαίνοντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἔγνω πρὶν
ἀμφοτέρους συνελθεῖν πάλιν ἀπαντῆσαι καὶ διαγωνίσα-
σθαι πρὸς τὸν Τιγράνην. πορευομένῳ δ' αὐτῷ καθ' ὁδὸν 4
οἱ Φιμβριανοὶ στασιάσαντες ἀπέλιπον τὰς τάξεις, ὡς
ἀφειμένοι δόγματι τῆς στρατείας καὶ μηκέτι τῷ Λευ-
10 κόλλῳ προσῆκον ἄρχειν, ἑτέροις ἀποδεδειγμένων τῶν f
ἐπαρχιῶν. οὐδὲν οὖν ἐστιν ὅ τι τῶν παρ' ἀξίαν ὁ Λεύ-
κολλος οὐχ ὑπέμεινεν, ἀντιβολῶν καθ' ἕνα καὶ κατὰ
σκηνὰς περιιὼν ταπεινὸς καὶ δεδακρυμένος, ἔστι δ' ὧν
καὶ χειρὸς ἁπτόμενος. οἱ δ' ἀπετρίβοντο τὰς δεξιώσεις 5
15 καὶ κενὰ προσερρίπτουν βαλλάντια, καὶ μόνον μάχεσθαι
τοῖς πολεμίοις ἐκέλευον, ἀφ' ὧν μόνος ἠπίστατο πλου-
τεῖν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν δεομένων,
ἐκβιασθέντες οἱ Φιμβριανοὶ συνέθεντο παραμεῖναι τὸ θέ- 516
449 L ρος· ἐὰν δὲ μηδεὶς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ κατίῃ πρὸς αὐτοὺς
20 ἀγωνιούμενος, ἀπηλλάχθαι. ταῦτ' ἔδει στέργειν ἐξ ἀνάγ- 6
κης τὸν Λεύκολλον, ἢ προέσθαι τοῖς βαρβάροις τὴν
χώραν ἀπολειφθέντα. συνεῖχεν οὖν αὐτοὺς οὐκέτι προσ-
βιαζόμενος οὐδὲ προάγων πρὸς μάχην, ἀλλ' εἰ παραμέ-
νοιεν ἀγαπῶν, καὶ περιορῶν πορθουμένην ὑπὸ Τιγρά-
25 νου τὴν Καππαδοκίαν καὶ πάλιν ὑβρίζοντα Μιθριδάτην,
ὃν αὐτὸς ἐπεστάλκει τῇ συγκλήτῳ γράφων καταπεπολε-
μῆσθαι· καὶ οἱ ⟨δέκα⟩ πρέσβεις παρῆσαν αὐτῷ πρὸς τὴν
διάθεσιν τῶν ἐν Πόντῳ πραγμάτων, ὡς δὴ βεβαίως ἐχο- b
μένων. καὶ δὴ παρόντες ἑώρων οὐδ' αὐτοῦ κύριον, ἀλλὰ 7
30 παροινούμενον καὶ προπηλακιζόμενον ὑπὸ τῶν στρατιω-
τῶν, οἷς γε τοσοῦτο περιῆν τῆς εἰς τὸν στρατηγὸν ἀσελ-
γείας, ὥστε τοῦ θέρους λήγοντος ἐνδύντες τὰ ὅπλα καὶ
σπασάμενοι τὰς μαχαίρας προεκαλοῦντο τοὺς μηδαμοῦ

[S(UA=)Υ] 1 ἐπελθὼν Laur. 169: ἀπελθὼν SΥ || 24 ὑπὸ τοῦ τιγράνου Υ || 27 δέκα add. Mu., cf. p. 410, 16 || 33 προεκαλοῦντο V: προσεκαλοῦντο SΥ

8 παρόντας, ἀλλ' ἀπηρκότας ἤδη πολεμίους. ἀλαλάξαντες 548 S
δὲ καὶ σκιαμαχήσαντες ἀπεχώρησαν ἐκ τοῦ χάρακος,
ἐπιμαρτυράμενοι πεπληρῶσθαι τὸν χρόνον ὃν ὡμολόγη-
a. 66 9 σαν τῷ Λευκόλλῳ παραμενεῖν. τοὺς δ' ἄλλους ἐκάλει διὰ
c γραμμάτων Πομπήιος· ἤδη γὰρ ἀποδέδεικτο τοῦ πρὸς 5
Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην πολέμου στρατηγὸς χάριτι τοῦ
δήμου καὶ κολακείᾳ τῶν δημαγωγῶν, ἐπεὶ τῇ γε βουλῇ
καὶ τοῖς ἀρίστοις ἄδικα πάσχειν ἐδόκει Λεύκολλος, οὐ
πολέμου διαδόχους, ἀλλὰ θριάμβου λαμβάνων, οὐδὲ τῆς
στρατηγίας ἀναγκαζόμενος, ἀλλὰ τῶν ἐπάθλων τῆς στρα- 10
τηγίας ἐξίστασθαι καὶ παραχωρεῖν ἑτέροις.

36. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφάνη τὸ γινόμενον τοῖς ἐκεῖ παρ-
οῦσι νεμεσητόν. οὔτε γὰρ τιμῆς ὁ Λεύκολλος οὔτε τιμω-
ρίας τῶν ἐν πολέμῳ κύριος ὑπῆρχεν, οὐδ' εἴα τινὰ Πομ- 450 L
d πήιος βαδίζειν πρὸς αὐτὸν οὐδὲ προσέχειν οἷς ἐκεῖνος 15
ἔγραφε καὶ διένεμε μετὰ τῶν δέκα πρέσβεων, ἀλλ' ἐκώ-
λυεν ἐκτιθεὶς διαγράμματα καὶ φοβερὸς παρὼν ἀπὸ μεί-
2 ζονος δυνάμεως. ὅμως δὲ τοῖς φίλοις ἔδοξε συναγαγεῖν
αὐτούς, καὶ συνῆλθον ἐν κώμῃ τινὶ τῆς Γαλατίας καὶ
προσεῖπον ἀλλήλους φιλοφρόνως καὶ συνήσθησαν ἐπὶ τοῖς 20
κατωρθωμένοις ἑκατέρῳ, πρεσβύτερος μὲν ὢν ὁ Λεύ-
κολλος, ἀξίωμα δ' ἦν τὸ Πομπηίου μεῖζον ἀπὸ πλειόνων
3 στρατηγιῶν καὶ δυεῖν θριάμβων. ῥάβδοι δ' ἀμφοτέρων
προηγοῦντο δαφνηφόροι διὰ τὰς νίκας, καὶ τοῦ γε Πομ-
e πηίου, μακρὰν ὁδὸν διὰ τόπων ἀνύδρων καὶ αὐχμηρῶν 25
ὁδεύσαντος, τὰς δάφνας ξηρὰς περικειμένας ταῖς ῥάβδοις
ἰδόντες οἱ τοῦ Λευκόλλου ῥαβδοφόροι φιλοφρονούμενοι
τοῖς ἐκείνου μετέδωκαν ἐκ τῶν ἰδίων, προσφάτους καὶ
4 θαλερὰς ἔχοντες. καὶ τὸ γινόμενον εἰς οἰωνὸν ἐτίθεντο
χρηστὸν οἱ Πομπηίου φίλοι· τῷ γὰρ ὄντι τὴν ἐκείνου 30
στρατηγίαν αἱ τούτου πράξεις ἐκόσμησαν.

4 Plut. Pomp. 30 || Cap. 36 Plut. Pomp. 31 || **14** Strab. 12, 3, 33

[S(UA=)Υ] **1** ἀπειρηκότας S || **4** παραμένειν: em. Ri. || **18** ἔδοξε τοῖς φίλοις Υ

Ἐκ δὲ τῶν λόγων πρὸς οὐδὲν ἐπιεικὲς συνέβησαν, ἀλλ'
544 S ἔτι μᾶλλον ἀλλοτριωθέντες πρὸς ἀλλήλους ἀπῆλθον, καὶ
τὰς ὑπὸ τοῦ Λευκόλλου γενομένας διατάξεις ἠκύρωσεν f
ὁ Πομπήιος, στρατιώτας δὲ τοὺς ἄλλους ἀπαγαγών, μό-
5 νους αὐτῷ χιλίους ἑξακοσίους ἀπέλιπε συνθριαμβεύσον-
τας, οὐδὲ τούτους μάλα προθύμως ἑπομένους. οὕτω τις 5
ἦν ἀφυὴς ἢ δυστυχὴς ὁ Λεύκολλος πρὸς τὸ πάντων ἐν
ἡγεμονίᾳ πρῶτον καὶ μέγιστον· ὡς εἰ τοῦτο μετὰ τῶν
ἄλλων ὑπῆρξεν αὐτῷ τηλικούτων ὄντων καὶ τοσούτων,
10 μετ' ἀνδρείας, ἐπιμελείας, συνέσεως, δικαιοσύνης, οὐκ
ἂν εἶχεν ἡ Ῥωμαίων ἡγεμονία τὸν Εὐφράτην τῆς Ἀσίας
451 L ὅρον, ἀλλὰ τὰ ἔσχατα καὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν, τῶν 517
μὲν ἄλλων ἐθνῶν Τιγράνῃ προηττημένων, τῆς δὲ Πάρ-
θων δυνάμεως οὐχ ὅση κατὰ Κράσσον ἐξεφάνη, τοσαύτης
15 καὶ κατὰ Λεύκολλον οὔσης οὐδ' ὁμοίως συνεστώσης, ἀλλ'
ὑπ' ἐμφυλίων καὶ προσοίκων πολέμων οὐδ' Ἀρμενίους
ὑβρίζοντας ἐρρωμένης ἀμύνεσθαι. νῦν δέ μοι δοκεῖ Λεύ- 6
κολλος, ὧν ὠφέλησε δι' αὑτοῦ τὴν πατρίδα, βλάψαι μεί-
ζονα δι' ἑτέρων. τὰ γὰρ ἐν Ἀρμενίᾳ τρόπαια Πάρθων
20 πλησίον ἑστῶτα καὶ Τιγρανόκερτα καὶ Νίσιβις καὶ πλοῦ-
τος ἐκ τούτων πολὺς εἰς Ῥώμην κομισθεὶς καὶ τὸ Τιγρά-
νου διάδημα πομπευθὲν αἰχμάλωτον ἐπῆρε Κράσσον ἐπὶ b
τὴν Ἀσίαν, ὡς λάφυρα καὶ λείαν τοὺς βαρβάρους, ἄλλο
δ' οὐδὲν ὄντας. ταχὺ μέντοι τοῖς Πάρθων τοξεύμασιν ἐν- 7
25 τυχών, ἐπέδειξε τὸν Λεύκολλον οὐκ ἀφροσύνῃ καὶ μαλα-
κίᾳ τῶν πολεμίων, αὑτοῦ δὲ τόλμῃ καὶ δεινότητι περιγε-
νόμενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

37. Ὁ δὲ Λεύκολλος ἀναβὰς εἰς Ῥώμην, πρῶτον μὲν a. 66
κατέλαβε τὸν ἀδελφὸν Μᾶρκον ὑπὸ Γαΐου Μεμμίου κατη-
30 γορούμενον ἐφ' οἷς ἔπραξε ταμιεύων Σύλλα προστάξαν-
τος. ἐκείνου δ' ἀποφυγόντος, ἐπὶ τοῦτον αὐτὸν ὁ Μέμ- 2
μιος μεταβαλόμενος παρώξυνε τὸν δῆμον, καὶ ὡς πολλὰ c

Cap. 37 Plut. Cat. min. 29 Pomp. 46, 5

[S(UA=)Υ] 3 ὑπὸ Cor.: ἀπὸ || 15 καὶ del. Cor. Sch. || 32 μεταβαλλόμενος Υ

νενοσφισμένῳ καὶ μηκύναντι τὸν πόλεμον ἔπειθεν αὐτῷ
3 *μὴ δοῦναι θρίαμβον. ἐλθόντος δ' εἰς ἀγῶνα τοῦ Λευκόλ-* 545 S
λου μέγαν, οἱ πρῶτοι καὶ δυνατώτατοι καταμείξαντες
ἑαυτοὺς ταῖς φυλαῖς, πολλῇ δεήσει καὶ σπουδῇ μόλις
ἔπεισαν τὸν δῆμον ἐπιτρέψαι θριαμβεῦσαι * * * *οὐχ* 5
a. 63 *ὥσπερ ἔνιοι μήκει τε πομπῆς καὶ πλήθει τῶν κομιζομέ-*
νων ἐκπληκτικὸν καὶ ὀχλώδη θρίαμβον, ἀλλὰ τοῖς μὲν 452 L
ὅπλοις τῶν πολεμίων οὖσι παμπόλλοις καὶ τοῖς βασιλι-
κοῖς μηχανήμασι τὸν Φλαμίνειον ἱππόδρομον διεκόσμησε·
καὶ θέα τις ἦν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὐκ εὐκαταφρόνητος· 10
4 d *ἐν δὲ τῇ πομπῇ τῶν τε καταφράκτων ἱππέων ὀλίγοι καὶ*
τῶν δρεπανηφόρων ἁρμάτων δέκα παρῆλθον, ἑξήκοντα
δὲ φίλοι καὶ στρατηγοὶ τῶν βασιλικῶν, μακραὶ δὲ χαλ-
κέμβολοι νῆες ἑκατὸν καὶ δέκα ἅμα παρεκομίσθησαν,
αὐτοῦ τε Μιθριδάτου χρύσεος ἑξάπους κολοσσός, καὶ 15
θυρεός τις διάλιθος, καὶ φορήματα εἴκοσι μὲν ἀργυρῶν
σκευῶν, χρυσῶν δ' ἐκπωμάτων καὶ ὅπλων καὶ νομίσμα-
5 *τος δύο καὶ τριάκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἄνδρες παρεκό-*
μιζον· ἡμίονοι δ' ὀκτὼ κλίνας χρυσᾶς ἔφερον, ἓξ δὲ καὶ
πεντήκοντα κεχωνευμένον ἀργύριον, ἄλλοι δ' ἑκατὸν ἑπ- 20
e *τὰ νομίσματος* [*καὶ*] *ἀργυροῦ μικρῷ τινι δεούσας ἑβδομή-*
6 *κοντα καὶ διακοσίας μυριάδας. ἐν δὲ δέλτοις ἀναγραφαὶ*
τῶν ἤδη δεδομένων χρημάτων ὑπ' αὐτοῦ Πομπηίῳ πρὸς
τὸν πειρατικὸν πόλεμον καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ δημοσίου τα-
μείου, καὶ χωρὶς ὅτι στρατιώτης ἕκαστος ἐνακοσίας καὶ 25
πεντήκοντα δραχμὰς ἔλαβεν. ἐπὶ τούτοις τήν τε πόλιν
εἱστίασε λαμπρῶς καὶ τὰς περιοικίδας κώμας, ἃς οὐΐ-
κους καλοῦσι.

38. *Τῆς δὲ Κλωδίας ἀπηλλαγμένος, οὔσης ἀσελγοῦς*
καὶ πονηρᾶς, Σερουιλίαν ἔγημεν, ἀδελφὴν Κάτωνος, οὐδὲ 30

28 Plin. n. h. 14, 96 || **29** Cic. Mil. 73 Plut. Cat. min. 24, 5. 29, 6. 54, 1

[S(UA=)Υ] **1** *ἐπεισεν*: em. Sch. Ri. || **5** lac. stat. Zie., e. g. *κατῆγεν οὖν* excidisse ratus || **21** *καὶ* del. Cor. | *ἀργυροῦ* Cor.: *ἀργύρου* S *ἀργυρίου* Υ || **22** *δέλτοις* ⟨*ἦσαν*⟩ Sch. || **25** *ἐννα-κοσίας* S

τοῦτον εὐτυχῆ γάμον. ἓν γὰρ οὐ προσῆν αὐτῷ τῶν Κλωδίας κακῶν μόνον, ἡ ⟨ἐπὶ⟩ τῷ ἀδελφῷ διαβολή· τἆλλα f
δὲ βδελυρὰν ὁμοίως οὖσαν καὶ ἀκόλαστον ἠναγκάζετο
546 S φέρειν αἰδούμενος Κάτωνα, τέλος δ' ἀπεῖπεν.
5 Ἐλπίδας δὲ θαυμαστὰς τῇ βουλῇ παρασχών, ὡς ἐχούσῃ 2
453 L τὸν ἄνδρα τοῦτον ἀντίταγμα πρὸς τὴν Πομπηίου τυραννίδα καὶ τῆς ἀριστοκρατίας πρόμαχον, ἀπὸ δόξης καὶ δυνάμεως ὁρμώμενον μεγάλης, ἐγκατέλιπε καὶ προήκατο τὴν πολιτείαν, εἴτε δυσκάθεκτον ἤδη καὶ νοσοῦσαν ὁρῶν,
10 εἴθ', ὥς φασιν ἔνιοι, μεστὸς ὢν δόξης καὶ πρὸς τὸ ῥᾷστον ἀναπίπτων τοῦ βίου καὶ μαλακώτατον ἐκ πολλῶν ἀγώνων καὶ πόνων οὐκ εὐτυχέστατον τέλος λαβόντων. οἱ μὲν γὰρ 3 518
ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ τὴν τοσαύτην μεταβολήν, τὸ Μαρίου πάθος μὴ παθόντος, ὃς ἐπὶ ταῖς Κιμβρικαῖς νίκαις καὶ
15 τοῖς καλοῖς καὶ μεγάλοις ἐκείνοις κατορθώμασιν οὐκ ἠθέλησεν αὑτὸν ἀνεῖναι, τιμῇ τοσαύτῃ ζηλωτόν, ἀλλ' ἀπληστίᾳ δόξης καὶ ἀρχῆς νέοις ἀνδράσι γέρων ἀντιπολιτευόμενος, εἰς ἔργα δεινὰ καὶ πάθη δεινότερα τῶν ἔργων ἐξώκειλε· βέλτιον δ' ἂν καὶ Κικέρωνα γηρᾶσαι μετὰ 4
20 Κατιλίναν ὑποστειλάμενον, καὶ Σκιπίωνα Καρχηδόνι προσθέντα Νομαντίαν, εἶτα παυσάμενον· εἶναι γάρ τινα καὶ πολιτικῆς περιόδου κατάλυσιν· τῶν γὰρ ἀθλητικῶν ἀγώνων τοὺς πολιτικοὺς οὐδὲν ἧττον ἀκμῆς καὶ ὥρας ἐπιλιπούσης ἐλέγχεσθαι. οἱ δὲ περὶ τὸν Κράσσον καὶ Πομ- b 5
25 πήιον ἐχλεύαζον τὸν Λεύκολλον εἰς ἡδονὴν ἀφεικότα καὶ πολυτέλειαν αὑτόν, ὥσπερ οὐ τοῦ τρυφᾶν μᾶλλον τοῖς τηλικούτοις παρ' ἡλικίαν ὄντος ἢ τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν.

39. Ἔστι δ' οὖν τοῦ Λευκόλλου βίου καθάπερ ἀρχαίας
30 κωμῳδίας ἀναγνῶναι τὰ μὲν πρῶτα πολιτείας καὶ στρα-

24 v. Pomp. 48, 7 mor. 204b 785f || 29 Vell. 2, 33, 4 Athen. 6, 274 e. f 12, 543a

[S(UA =) Y] 2 ⟨ἐπὶ⟩ τῷ ἀδελφῷ Zie.: τῶν ἀδελφῶν || 5 ἐξούσῃ Herw. || 6 τὴν SU: τὴν τοῦ A || 10 μεστὸν S[1], corr. S[2] || 14 σκιμβρικαῖς S || 16 ἀνεῖναι Cor.: ἀναθεῖναι || 23 ἀπολειπούσης SA ἀπολιπούσης U: em. Rei. || 26 οὐ del. Rei. Li. || 30 πολιτείας ⟨ἔχοντα⟩ Zie.

τηγίας, τὰ δ' ὕστερα πότους καὶ δεῖπνα καὶ μονονουχὶ
2 κώμους καὶ λαμπάδας καὶ παιδιὰν ἅπασαν. εἰς παιδιὰν
γὰρ ἔγωγε τίθεμαι καὶ οἰκοδομὰς πολυτελεῖς καὶ κατα- 454 L
c σκευὰς περιπάτων καὶ λουτρῶν καὶ ἔτι μᾶλλον γραφὰς
καὶ ἀνδριάντας καὶ τὴν περὶ ταύτας τὰς τέχνας σπουδήν, 5
ἃς ἐκεῖνος συνῆγε μεγάλοις ἀναλώμασιν, εἰς ταῦτα τῷ 547 S
πλούτῳ ῥύδην καταχρώμενος, ὃν ἠθροίκει πολὺν καὶ λαμ-
πρὸν ἀπὸ τῶν στρατειῶν, ὅπου καὶ νῦν, ἐπίδοσιν τοιαύ-
την τῆς τρυφῆς ἐχούσης, οἱ Λευκολλιανοὶ κῆποι τῶν
3 βασιλικῶν ἐν τοῖς πολυτελεστάτοις ἀριθμοῦνται. τὰ δ' ἐν 10
τοῖς παραλίοις καὶ περὶ Νέαν πόλιν ἔργα, λόφους ἀνακρε-
μαννύντος αὐτοῦ μεγάλοις ὀρύγμασι, καὶ τροχοὺς θαλάσ-
σης καὶ διαδρομὰς ἰχθυοτρόφους τοῖς οἰκητηρίοις περιε-
λίσσοντος, καὶ διαίτας ἐναλίους κτίζοντος, ὁ Στωικὸς
d Τουβέρων θεασάμενος Ξέρξην αὐτὸν ἐκ τηβέννου προση- 15
4 γόρευσεν. ἦσαν δ' αὐτῷ περὶ Τοῦσκλον ἐγχώριοι δίαιται
καὶ κατασκευαὶ περιόπτων καὶ ἀναπεπταμένων ἀνδρώ-
νων καὶ περιπάτων, ἐν αἷς ὁ Πομπήιος γενόμενος ἐμέμ-
φετο τὸν Λεύκολλον, ὅτι πρὸς θέρος ἄριστα διαθεὶς τὴν
5 ἔπαυλιν ἀοίκητον ἐν χειμῶνι πεποίηκε. γελάσας οὖν ἐκεῖ- 20
νος 'εἶτα' ἔφη 'σοὶ δοκῶ ἐλάττονα τῶν γεράνων νοῦν
ἔχειν καὶ τῶν πελαργῶν, ὥστε ταῖς ὥραις μὴ συμμετα-
βάλλειν τὰς διαίτας;' στρατηγοῦ δέ ποτε φιλοτιμουμέ-
νου περὶ θέας, καὶ χορῷ τινι κόσμον αἰτουμένου πορφυ-
e ρᾶς χλαμύδας, ἀπεκρίνατο σκεψάμενος ἂν ἔχῃ δώσειν, 25
εἶτα μεθ' ἡμέραν ἠρώτησεν αὐτὸν ὁπόσων δέοιτο. τοῦ
δ' ἑκατὸν ἀρκέσειν φήσαντος, ἐκέλευσε λαβεῖν δὶς το-
σαύτας· εἰς ὃ καὶ Φλάκκος ὁ ποιητὴς (Hor. ep. 1, 6, 45)
ἐπιπεφώνηκεν, ὡς οὐ νομίζοι πλοῦτον, οὗ μὴ τὰ παρο-
ρώμενα καὶ λανθάνοντα πλείονα τῶν φαινομένων ἐστί. 30

5 Plin. n. h. 34, 36. 93. 35, 125 de vir. ill. 74, 7 || 7 Diod. 4, 21 || 9 Tac. ann. 11, 1 Frontin. aq. 22 || 10 cap. 44, 5 Cic. Luc. 9 Varro r. r. 3, 17, 9 Plin. n. h. 9, 170 || 16 cap. 43, 4 Cic. leg. 3, 30. fin. 3, 7. off. 1, 140

[S(UA=) Υ] 6 ἐκεῖνος Υ: ἐκεῖ S || 17 κατασκευαὶ περιόπτων καὶ (Sch.) Sint.: κατασκοπαὶ περιόπτων καὶ κατασκευαὶ

40. Νεόπλουτα δ' ἦν τοῦ Λευκόλλου τὰ δεῖπνα τὰ
455 L καθ' ἡμέραν, οὐ μόνον στρωμναῖς ἁλουργέσι καὶ διαλίθοις ἐκπώμασι καὶ χοροῖς καὶ ἀκροάμασιν ἐπεισοδίοις, ἀλλ' ὄψων τε παντοδαπῶν καὶ πεμμάτων περιττῶς δια-
5 πεπονημένων παρασκευαῖς ζηλωτὸν ἀνελευθέροις ποιοῦντος ἑαυτόν. ὁ γοῦν Πομπήιος εὐδοκίμησεν ⟨ὅτι⟩ νο- 2 f
548 S σῶν, τοῦ μὲν ἰατροῦ κίχλην αὐτὸν λαβεῖν κελεύσαντος, τῶν δ' οἰκετῶν οὐκ ἂν εὑρεῖν ἀλλαχόθι φαμένων θέρους ὥρᾳ κίχλην ἢ παρὰ Λευκόλλῳ σιτευομένην, οὐκ εἴασε
10 λαβεῖν ἐκεῖθεν, ἀλλ' εἰπὼν πρὸς τὸν ἰατρόν 'οὐκοῦν εἰ μὴ Λεύκολλος ἐτρύφα, Πομπήιος οὐκ ἂν ἔζησεν;' ἄλλο τι παρασκευάσαι τῶν εὐπορίστων ἐκέλευσε. Κάτων δ' ἦν 3 519
αὐτῷ φίλος καὶ οἰκεῖος, οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὴν δίαιταν ἐδυσχέραινεν, ὥστε νέου τινὸς ἐν τῇ βουλῇ
15 λόγον ἐπαχθῆ καὶ μακρὸν ἀκαίρως ὑπὲρ εὐτελείας καὶ σωφροσύνης διελθόντος, ἐπαναστὰς ὁ Κάτων 'οὐ παύσῃ' ἔφη 'σὺ πλουτῶν μὲν ὡς Κράσσος, ζῶν δ' ὡς Λεύκολλος, λέγων δ' ὡς Κάτων;' ἔνιοι δὲ τοῦτο ῥηθῆναι μὲν οὕτως, ὑπὸ Κάτωνος δ' οὐ λέγουσιν.

20 **41.** Ὁ μέντοι Λεύκολλος οὐχ ἡδόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενος τῷ βίῳ τούτῳ δῆλος ἦν ἐκ τῶν ἀπομνημονευομένων. λέγεται γὰρ Ἕλληνας ἀνθρώπους ἀνα- 2 b
βάντας εἰς Ῥώμην ἑστιᾶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τοὺς δ' ὄντως Ἑλληνικόν τι παθόντας, αἰσχύνεσθαι καὶ διωθεῖ-
25 σθαι τὴν κλῆσιν, ὡς δι' αὐτοὺς καθ' ἡμέραν τοσούτων ἀναλισκομένων· τὸν οὖν Λεύκολλον εἰπεῖν μειδιάσαντα πρὸς αὐτούς· 'γίνεται μέν τι τούτων καὶ δι' ὑμᾶς ὦ
456 L ἄνδρες Ἕλληνες· τὰ μέντοι πλεῖστα γίνεται διὰ Λεύκολλον.' ἐπεὶ δὲ μόνου δειπνοῦντος αὐτοῦ μία τράπεζα 3
30 καὶ μέτριον παρεσκευάσθη δεῖπνον, ἠγανάκτει καλέσας τὸν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένον οἰκέτην. τοῦ δὲ φήσαντος ὡς

6 Plut. Pomp. 2, 11 mor. 204b 786a || **16** Cat. min. 19, 8

[S(UA=)Υ] **6** ὅτι h. l. add. Zie., post νοσῶν Cor. (ὃς νοσῶν Sch.) || **7** τοῦ μὲν SΥ: τοῦ γὰρ C (Sint.) || **12** ἦν ⟨μὲν⟩ Sch. || **17** δ' ὡς U: δ' ὡς ὁ SA || **18** ὡς Υ: ὡς ὁ S || **26** μαδιάσαντα ante corr. U || **31** τούτῳ Mu.: τοῦτο

οὐκ ᾤετο μηδενὸς κεκλημένου πολυτελοῦς τινος αὐτὸν
c δεήσεσθαι, 'τί λέγεις;' εἶπεν 'οὐκ ᾔδεις ὅτι σήμερον
4 παρὰ Λευκόλλῳ δειπνεῖ Λεύκολλος;' ὄντος δὲ περὶ τού-
των ὡς εἰκὸς ἐν τῇ πόλει λόγου πολλοῦ, προσῆλθον
αὐτῷ κατ' ἀγορὰν σχολὴν ἄγοντι Κικέρων καὶ Πομ- 5
πήιος, ὁ μὲν ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ὢν καὶ συνήθης,
Πομπηίῳ δ' ἦν μὲν ἐκ τῆς στρατηγίας διαφορὰ πρὸς
αὐτόν, εἰώθεισαν δὲ χρῆσθαι καὶ διαλέγεσθαι πολλάκις 549 S
5 ἐπιεικῶς ἀλλήλοις. ἀσπασάμενος οὖν ὁ Κικέρων αὐτὸν
ἠρώτησεν, ὅπως ἔχοι πρὸς ἔντευξιν· τοῦ δὲ φήσαντος 10
ὡς ἄριστα καὶ παρακαλοῦντος ἐντυγχάνειν, 'ἡμεῖς' ἔφη
'βουλόμεθα δειπνῆσαι παρὰ σοὶ τήμερον οὕτως ὅπως
d 6 ἔσται σοι παρεσκευασμένα.' θρυπτομένου δὲ τοῦ Λευ-
κόλλου καὶ μεταλαβεῖν ἡμέραν ἀξιοῦντος, οὐκ ἔφασαν
ἐπιτρέψειν, οὐδ' εἴων διαλέγεσθαι τοῖς οἰκέταις, ἵνα μή 15
τι πλέον κελεύσῃ γενέσθαι τῶν αὐτῷ γινομένων, πλὴν
τοσοῦτο μόνον αἰτουμένῳ συνεχώρησαν εἰπεῖν πρὸς ἕνα
τῶν οἰκετῶν ἐναντίον ἐκείνων, ὅτι τήμερον ἐν τῷ Ἀπόλ-
λωνι δειπνήσοι· τοῦτο γάρ τις εἶχε τῶν πολυτελῶν οἴκων
7 ὄνομα. καὶ τοῦτο σεσοφισμένος ἐλελήθει τοὺς ἄνδρας. 20
ἑκάστῳ γὰρ ὡς ἔοικε δειπνητηρίῳ τεταγμένον ἦν τίμημα
δείπνου, καὶ χορηγίαν ἰδίαν καὶ παρασκευὴν ἕκαστον
e εἶχεν, ὥστε τοὺς δούλους ἀκούσαντας ὅπου βούλεται
δειπνεῖν, εἰδέναι πόσον δαπάνημα καὶ ποῖόν τι κόσμῳ
καὶ διαθέσει γενέσθαι δεῖ τὸ δεῖπνον· εἰώθει δὲ δει- 25
πνεῖν ἐν τῷ Ἀπόλλωνι πέντε μυριάδων· καὶ τότε τοσού- 457 L
του τελεσθέντος, ἐξέπληξε τοὺς περὶ τὸν Πομπήιον ἐν
τῷ μεγέθει τῆς δαπάνης τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς. εἰς
ταῦτα μὲν οὖν ὑβριστικῶς ἐχρῆτο τῷ πλούτῳ καθάπερ
ὄντως αἰχμαλώτῳ καὶ βαρβάρῳ. 30

42. Σπουδῆς δ' ἄξια καὶ λόγου τὰ περὶ τὴν τῶν βι-
βλίων κατασκευήν. καὶ γὰρ πολλὰ καὶ γεγραμμένα κα-

31 Cic. fin. 3, 7sq. Isid. or. 6, 5, 1

[S(UA=)Υ] 3 τούτου: em. Li. ‖ 8 εἰώθησαν U ‖ 10 ἔχο+ in ras. (ex ἔχει?) A ‖ 13 ἔσται S: ἐστὶ Υ ‖ 14 μεταβαλεῖν Ri. ‖ 29 οὖν postea inseruit S (m. 1)

λῶς συνῆγεν, ἥ τε χρῆσις ἦν φιλοτιμοτέρα τῆς κτήσεως, f
ἀνειμένων πᾶσι τῶν βιβλιοθηκῶν, καὶ τῶν περὶ αὐτὰς
περιπάτων καὶ σχολαστηρίων ἀκωλύτως ὑποδεχομένων
τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ εἰς Μουσῶν τι καταγώγιον ἐκεῖσε
5 φοιτῶντας καὶ συνδιημερεύοντας ἀλλήλοις, ἀπὸ τῶν ἄλ-
λων χρειῶν ἀσμένως ἀποτρέχοντας. πολλάκις δὲ καὶ 2
συνεσχόλαζεν αὐτὸς ἐμβάλλων εἰς τοὺς περιπάτους τοῖς
550 S φιλολόγοις, καὶ τοῖς πολιτικοῖς συνέπραττεν ὅτου δέ-
οιντο· καὶ ὅλως ἑστία καὶ πρυτανεῖον Ἑλληνικὸν ὁ οἶκος
10 ἦν αὐτοῦ τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ῥώμην. φιλοσοφίαν 3
δὲ πᾶσαν μὲν ἠσπάζετο καὶ πρὸς πᾶσαν εὐμενὴς ἦν καὶ
οἰκεῖος, ἴδιον δὲ τῆς Ἀκαδημείας ἐξ ἀρχῆς ἔρωτα καὶ
ζῆλον ἔσχεν, οὐ τῆς νέας λεγομένης, καίπερ ἀνθούσης 520
τότε τοῖς Καρνεάδου λόγοις διὰ Φίλωνος, ἀλλὰ τῆς πα-
15 λαιᾶς, πιθανὸν ἄνδρα καὶ δεινὸν εἰπεῖν τότε προστάτην
ἐχούσης τὸν Ἀσκαλωνίτην Ἀντίοχον, ὃν πάσῃ σπουδῇ
ποιησάμενος φίλον ὁ Λεύκολλος καὶ συμβιωτὴν ἀντε-
τάττετο τοῖς Φίλωνος ἀκροαταῖς, ὧν καὶ Κικέρων ἦν.
καὶ σύγγραμμά γε πάγκαλον ἐποίησεν εἰς τὴν αἵρεσιν, 4
20 ἐν ᾧ τὸν ὑπὲρ τῆς καταλήψεως λόγον Λευκόλλῳ περι-
τέθεικεν, αὑτῷ δὲ τὸν ἐναντίον· Λεύκολλος δ' ἀναγέ-
γραπται τὸ βιβλίον.

458 L Ἦσαν δ' ὥσπερ εἴρηται φίλοι σφόδρα καὶ κοινωνοὶ
τῆς ἐν πολιτείᾳ προαιρέσεως· οὐδὲ γὰρ αὖ πάμπαν ἀπηλ-
25 λάχει τῆς πολιτείας ἑαυτὸν ὁ Λεύκολλος, ἀλλὰ τὴν b
ὑπὲρ τοῦ μέγιστος εἶναι καὶ πλεῖστον δύνασθαι φιλοτι-
μίαν καὶ ἅμιλλαν, ὡς οὔτ' ἀκίνδυνον οὔτ' ἀνύβριστον
οὖσαν, εὐθὺς ἀφῆκε Κράσσῳ καὶ Κάτωνι· τούτους γὰρ 5
οἱ τὴν Πομπηίου δύναμιν ὑφορώμενοι προεβάλλοντο τῆς
30 βουλῆς, ἀπολεγομένου τοῦ Λευκόλλου τὰ πρωτεῖα· κατ-
έβαινε δ' εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ τοὺς φίλους, εἰς δὲ τὴν
σύγκλητον, εἰ Πομπηίου τινὰ δέοι σπουδὴν ἢ φιλοτιμίαν

[S(UA=)Υ] 2 ἀναμένων U[1] ἀνιεμένων Ri. || 2. 3 αὐτὰς περὶ πάντων U || 10 τὴν om. Υ || 17 ἀντέταττε Rei. || 24 οὐδὲ Υ: οὐ S

6 ἐπηρεάσαι, καὶ τάς τε διατάξεις, ἃς ἐκεῖνος ἐποιήσατο τῶν βασιλέων κρατήσας, ἐξέκρουσε, καὶ νέμησίν τινα c τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ γράφοντος ἐκώλυσε δοθῆναι συμπράττοντος Κάτωνος, ὥστε Πομπήιον εἰς τὴν Κράσσου καὶ Καίσαρος φιλίαν, μᾶλλον δε συνωμοσίαν καταφυγεῖν 5 καὶ πληρώσαντα τὴν πόλιν ὅπλων καὶ στρατιωτῶν βίᾳ κυρῶσαι τὰ δόγματα, τοὺς περὶ τὸν Κάτωνα καὶ Λεύ-7 κολλον ἐκβαλόντα τῆς ἀγορᾶς. ἀγανακτούντων δὲ τῶν βελτίστων ἐπὶ τοῖς γινομένοις, προῆγον οἱ Πομπηιανοὶ 551 S Βέττιόν τινα, συνειληφέναι λέγοντες ἐπιβουλεύοντα Πομ- 10 πηίῳ, κἀκεῖνος ἀνακρινόμενος ἐν μὲν τῇ συγκλήτῳ κατηγόρησεν ἑτέρων τινῶν, ἐν δὲ τῷ δήμῳ Λεύκολλον ὠνόμασεν, ὡς ὑπ' ἐκείνου παρεσκευασμένος ἀποκτεῖναι d 8 Πομπήιον. οὐδεὶς δὲ τῷ λόγῳ προσέσχεν, ἀλλὰ καὶ παραυτίκα δῆλος ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ συκοφαντίᾳ καὶ 15 διαβολῇ προηγμένος ὑπ' αὐτῶν, καὶ μᾶλλον ἐφωράθη τὸ πρᾶγμα μετ' ὀλίγας ἡμέρας ῥιφέντος ἐκ τῆς εἱρκτῆς νεκροῦ, λεγομένου μὲν αὐτομάτως τεθνάναι, σημεῖα 459 L δ' ἀγχόνης καὶ πληγῶν ἔχοντος· ἐδόκει ⟨γὰρ⟩ ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρῆσθαι τῶν παρεσκευακότων. 20

43. Ταῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ἀπῆγε τῆς πολιτείας τὸν Λεύκολλον. ἐπεὶ δὲ Κικέρων ἐξέπεσε τῆς πόλεως καὶ Κάτων εἰς Κύπρον ἀπεστάλη, παντάπασιν ἐξελύθη. καὶ e πρό γε τῆς τελευτῆς λέγεται νοσῆσαι τὴν διάνοιαν αὐτῷ, 2 κατὰ μικρὸν ἀπομαραινομένην. Νέπως δὲ Κορνήλιος 25 (fr. 9, 1 M.) οὐχ ὑπὸ γήρως φησὶν οὐδὲ νόσου παραλλάξαι τὸν Λεύκολλον, ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπό τινος τῶν ἀπελευθέρων Καλλισθένους διαφθαρέντα· τὰ δὲ φάρμακα δοθῆναι μὲν ὡς ἀγαπῷτο μᾶλλον ὁ Καλλισθένης ὑπ' αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχειν δοκοῦντα τὴν δύναμιν, ἐκστῆσαι δὲ 30

1 Plut. Pomp. 46, 5sq. 48 Cato min. 31sq. et ibi l. l. || 9 Cass. Dio 38, 9, 2 Cic. Att. 2, 24, 3. Vat. 25sq. Suet. Caes. 20, 5 || Cap. 43 cf. Plin. n. h. 25, 25 de vir. ill. 74, 8

[S(UA=)Υ] 2 νέμησιν A: νέμεσιν SU || 10 Βέττιόν Xy.: βρέττιον || 17 ῥιφέντος SU: ῥιφθέντος A || 19 γὰρ add. Cor.

καὶ κατακλύσαι τὸν λογισμόν, ὥστ' ἔτι ζῶντος αὐτοῦ
τὴν οὐσίαν διοικεῖν τὸν ἀδελφόν. οὐ μὴν ἀλλ' ὡς ἀπέθανε, 3 *a. 57/56*
καθάπερ ἐν ἀκμῇ τῆς στρατηγίας καὶ τῆς πολιτείας
αὐτοῦ τελευτήσαντος, ὁ δῆμος ἠχθέσθη καὶ συνέδραμε, f
5 καὶ τὸ σῶμα κομισθὲν εἰς ἀγορὰν ὑπὸ τῶν εὐγενεστά-
των νεανίσκων ἐβιάζετο θάπτειν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεος,
ὅπου καὶ Σύλλαν ἔθαψεν. οὐδενὸς δὲ τοῦτο προσδοκή- 4
σαντος οὐδὲ ῥᾳδίας οὔσης τῆς παρασκευῆς, ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ δεόμενος καὶ παραιτούμενος ἔπεισεν ἐπιτρέψαι τὴν
10 παρεσκευασμένην ἐν τῷ περὶ Τοῦσκλον ἀγρῷ τοῦ νεκροῦ
552 S κηδείαν γενέσθαι. πολὺν δ' οὐδ' αὐτὸς προσεβίω χρόνον,
ἀλλ' ὡς ἡλικίᾳ καὶ δόξῃ μικρὸν ἀπελείφθη, καὶ τῷ
χρόνῳ τῆς τελευτῆς φιλαδελφότατος γενόμενος.

---

460 L **44 (1).** Μάλιστα δ' ἄν τις εὐδαιμονίσειε τοῦ τέλους [Σύγκρισις] **521**
15 Λεύκολλον, ὅτι πρὸ τῆς μεταβολῆς, ἣν ἤδη κατὰ τῆς
πολιτείας ἐτεκταίνετο τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τὸ πεπρω-
μένον, ἔφθη προαποθανὼν καὶ καταλύσας ἐν νοσούσῃ
μέν, ἔτι δ' ἐλευθέρᾳ τῇ πατρίδι τὸν βίον. καὶ τοῦτό γε
πάντων αὐτῷ πρὸς Κίμωνα κοινότατόν ἐστι. καὶ γὰρ 2
20 ἐκεῖνος οὔπω συντεταραγμένων τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλ' ἀκ-
μὴν ἐχόντων ἐτελεύτησεν, ἐπὶ στρατοπέδου μέντοι καὶ
στρατηγῶν, οὐκ ἀπειρηκὼς οὐδ' ἀλύων, οὐδὲ τῶν ὅπλων
καὶ τῶν στρατηγιῶν καὶ τῶν τροπαίων ἔπαθλον ποιού- b
μενος εὐωχίας καὶ πότους, ὥσπερ Πλάτων (res publ.
25 363 c) ἐπισκώπτει τοὺς περὶ τὸν Ὀρφέα, τοῖς εὖ βεβιω-
κόσι φάσκοντας ἀποκεῖσθαι γέρας ἐν Ἅιδου μέθην αἰώ-
νιον. σχολὴ μὲν οὖν καὶ ἡσυχία καὶ διατριβὴ περὶ λόγους 3
ἡδονήν τινα καὶ θεωρίαν ἔχοντας εὐπρεπέστατον ἀνδρὶ
πρεσβύτῃ καὶ πεπαυμένῳ πολέμων καὶ πολιτείας παρα-
30 μύθιον· τὸ δ' ἐφ' ἡδονὴν ὡς τέλος καταστρέψαντα τὰς

[S(UA=)Υ] **1** κατακλύσαι BH Urbin. 96: καταλῦσαι SΥ ‖ **3** καθάπερ ⟨ἂν⟩ Rei. | ἐν ἀκμῇ S[m] A[2] ἐν ἀρχῇ S[r] UA[1] εἰ ἐν ἀκμῇ A[m] (m. 2) ‖ **6** ἄρεος (ω supra ε) S ἄρεος A[1]: ἄρεως UA[2] ‖ **17** προαπαθῶν, corr. m. 2, S ‖ **20** τῶν ἑλληνικῶν συντεταραγμένων S

καλὰς πράξεις ἤδη λοιπὸν Ἀφροδίσια τῶν πολέμων καὶ στρατηγιῶν ἄγοντα παίζειν καὶ τρυφᾶν οὐκ ἄξιον τῆς καλῆς Ἀκαδημείας, οὐδὲ τὸν Ξενοκράτη ζηλοῦντος, ἀλλ'
c 4 ἐγκεκλικότος πρὸς τὸν Ἐπίκουρον. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν· ὑπεναντίως γὰρ ἡ νεότης τοῦ μὲν ἐπίψογος καὶ 5 ἀκόλαστος γεγονέναι δοκεῖ, τοῦ δὲ πεπαιδευμένη καὶ σώφρων. βελτίων οὖν ᾧ πρὸς τὸ βέλτιον ἡ μεταβολή· 553 S χρηστοτέρα γὰρ ἡ φύσις ἐν ᾗ γηρᾷ μὲν τὸ χεῖρον, ἐπακμάζει δὲ τὸ ἄμεινον.

5 Καὶ μὴν ὁμοίως γε πλουτήσαντες οὐχ ὁμοίως διέ- 10 θεντο τὸν πλοῦτον. οὐ γὰρ ἄξιον ὁμοιῶσαι τῷ νοτίῳ τείχει τῆς ἀκροπόλεως, ὃ τοῖς ὑπὸ Κίμωνος κομισθεῖσιν ἐτελέσθη χρήμασι, τοὺς ἐν Νέᾳ πόλει θαλάμους καὶ 461 L τὰς περικλύστους ἀπόψεις, ἃς Λεύκολλος ἀπὸ τῶν βαρ-
d βαρικῶν ἐξῳκοδόμει λαφύρων· οὐδέ γε τῇ Κίμωνος τρα- 15 πέζῃ τὴν Λευκόλλου παραβαλεῖν, τῇ δημοκρατικῇ καὶ
6 φιλανθρώπῳ τὴν πολυτελῆ καὶ σατραπικήν. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ μικρᾶς δαπάνης πολλοὺς καθ' ἡμέραν διέτρεφεν, ἡ δ' εἰς ὀλίγους τρυφῶντας ἀπὸ πολλῶν παρεσκευάζετο
7 χρημάτων. εἰ μὴ νὴ Δία τῶν πραγμάτων ἐποίει διαφορὰν 20 ὁ χρόνος· ἄδηλον γὰρ εἰ καὶ Κίμων ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ στρατηγιῶν εἰς ἀπόλεμον καὶ ἀπολίτευτον γῆρας ἀφεὶς αὑτόν, ἔτι μᾶλλον ἂν ἐχρήσατο σοβαρᾷ καὶ πρὸς ἡδονὴν ἀνειμένῃ διαίτῃ· καὶ γὰρ φιλοπότης καὶ πανηγυ-
e ρικὸς καὶ τὰ πρὸς γυναῖκας ὡς προείρηται διαβεβλημέ- 25
8 νος. αἱ δὲ περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς ἀγῶνας κατορθώσεις, ἡδονὰς ἑτέρας ἔχουσαι, τῶν χειρόνων ἐπιθυμιῶν ἀσχολίαν ποιοῦσι καὶ λήθην ταῖς πολιτικαῖς καὶ φιλοτίμοις φύσεσιν. εἰ γοῦν καὶ Λεύκολλος ἐτελεύτησεν ἀγωνιζόμενος καὶ στρατηγῶν, οὐδ' ἂν ὁ ψογερώτατος καὶ 30 φιλομεμφότατος εὑρεῖν μοι δοκεῖ διαβολὴν ἐπ' αὐτόν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς διαίτης.

[S(UA=)Υ] 2 ἄξια: em. Bekker || 3 ἀκαδημίας (ει suprascr.) S; ἀποδημίας Υ || 5 γὰρ del. Ha. | ἐπίψοτος, ras. corr., S || 16 τῇ+ U || 25 τὰ om. U || 26 αἱ δὲ περὶ Rei.: αἱ δ' ἐπὶ

45 (2). Ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ὅτι μὲν ἀμφότεροι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀγαθοὶ γεγόνασιν ἀγωνισταί, δῆλον· ὥσπερ δὲ τῶν ἀθλητῶν τοὺς ἡμέρᾳ μιᾷ f πάλῃ [μιᾷ] καὶ παγκρατίῳ στεφανουμένους ἔθει τινὶ 5 παραδοξονίκας καλοῦσιν, οὕτω Κίμων, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας ἅμα τροπαίῳ στεφανώσας τὴν Ἑλλάδα, δίκαιός ἐστιν ἔχειν τινὰ προεδρίαν ἐν τοῖς στρα- 554 S τηγοῖς. καὶ μὴν Λευκόλλῳ μὲν ἡ πατρίς, Κίμων δὲ τῇ 2 462 L πατρίδι τὴν ἡγεμονίαν περιέθηκε, καὶ ὁ μὲν ἀρχούσῃ 10 τῶν συμμάχων προσεκτήσατο τὰ τῶν πολεμίων, ὁ δ' ἄλλοις ἑπομένην παραλαβών, ἅμα καὶ τῶν συμμάχων ἄρχειν καὶ τῶν πολεμίων κρατεῖν ἐποίησε, Πέρσας μὲν 522 ἀναγκάσας ἡττηθέντας ἐκβῆναι τῆς θαλάσσης, Λακεδαιμονίους δὲ πείσας ἑκόντας ἐκστῆναι.

15 Εἰ τοίνυν μέγιστον ἔργον ἡγεμόνος εὐπείθειαν ⟨ἐν⟩- 3 εργάσασθαι δι' εὐνοίας, Λεύκολλος μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατεφρονήθη, Κίμων δ' ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐθαυμάσθη· παρ' οὗ μὲν γὰρ ἀπέστησαν, πρὸς ὃν δὲ μετέστησαν. καὶ ὁ μὲν ὧν ἄρχων ἐξῆλθεν, ὑπὸ τούτων ἀπο- 4 20 λειφθεὶς ἐπανῆλθεν, ὁ δὲ μεθ' ὧν ἑτέροις ποιήσων τὸ προσταττόμενον ἐξεπέμφθη, τούτοις αὐτὸς διδοὺς τὸ παράγγελμα κατέπλευσε, τρία τὰ πάντων δυσκολώτατα διαπεπραγμένος ὁμοῦ τῇ πόλει, πρὸς μὲν τοὺς πολε- b μίους εἰρήνην, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων ἡγεμονίαν, πρὸς 25 δὲ Λακεδαιμονίους ὁμόνοιαν.

Μεγάλας τοίνυν ἐπιχειρήσαντες ἀμφότεροι καταλύειν 5 ἡγεμονίας καὶ καταστρέφεσθαι τὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ἀτελεῖς ἐγένοντο τῶν πράξεων· ὁ μὲν καθάπαξ διὰ τὴν τύχην· ἐτελεύτησε γὰρ στρατηγῶν καὶ εὐημερῶν· τὸν 30 δ' οὐ παντελῶς ἄν τις ἐξέλοιτο τῆς παρ' αὐτὸν αἰτίας, εἴτ' ἠγνόησεν εἴτ' οὐκ ἐθεράπευσε τὰς ἐν τῷ στρατιωτικῷ διαφορὰς καὶ μέμψεις, ἀφ' ὧν εἰς τηλικαύτας ἀπε-

[S(UA=)Υ] 4 μιᾷ del. Mu. || 5 παραδόξῳ νίκας: em. Mu. || 9 ἀρχούσης: em. Rei. || 12 μὲν S et ras. A: μὲν οὖν U et ante ras. A || 16 ἐργάσασθαι: em. Cor. | δι' εὔνοιαν Υ || 21 αὐτοῖς S || 30 παρ'] εἰς vel ἐπ' vel πρὸς Ha. | αὐτὸν Mu.: αὐτῶν

6 χθείας προῆλθεν. ἢ τοῦτό γε καὶ πρὸς Κίμωνα κοινόν
ἐστι; καὶ γὰρ ἐκεῖνον ὑπήγαγον εἰς δίκας οἱ πολῖται καὶ
c τελευτῶντες ἐξωστράκισαν, ἵν' αὐτοῦ δέκα ἐτῶν ὥς φησιν
7 ὁ Πλάτων (Gorg. 516 d) τῆς φωνῆς μὴ ἀκούσωσιν. αἱ
γὰρ ἀριστοκρατικαὶ φύσεις ὀλίγα τοῖς πολλοῖς ⟨συν⟩- 463 L
ᾴδουσι καὶ πρὸς ἡδονὴν ἔχουσι, τὰ δὲ πολλὰ προσβιαζό- 6
μεναι τῷ κατευθύνειν διαστρεφομένους ἀνιῶσιν ὥσπερ
οἱ τῶν ἰατρῶν δεσμοί, καίπερ εἰς τὰ κατὰ φύσιν ἄγοντες
τὰς παραρθρήσεις. ταύτης μὲν οὖν ἴσως ἀπαλλακτέον 555 S
τῆς αἰτίας ἑκάτερον. 10

46 (3). Πολὺ δ' ὁ Λεύκολλος προῆλθε τῷ πολέμῳ,
τόν τε Ταῦρον ὑπερβαλὼν στρατοπέδῳ Ῥωμαίων πρῶ-
τος, καὶ τὸν Τίγριν διαβάς, καὶ τὰ βασίλεια τῆς Ἀσίας
ἐν ὄψει τῶν βασιλέων, Τιγρανόκερτα καὶ Κάβηρα καὶ
d Σινώπην καὶ Νίσιβιν, ἑλὼν καὶ καταφλέξας, καὶ τὰ μὲν 15
βόρεια μέχρι Φάσιδος, τὰ δ' ἑῷα μέχρι Μηδίας, τὰ δὲ
πρὸς νότον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν οἰκειωσάμενος
διὰ τῶν Ἀραβικῶν βασιλέων, συντρίψας δὲ τὰς δυνάμεις
τῶν βασιλέων, ἀπολειφθεὶς δὲ μόνου τοῦ τὰ σώματα
λαβεῖν, ὥσπερ θηρίων εἰς ἐρημίας καὶ ὕλας ἀστιβεῖς 20
2 καὶ ἀβάτους ἀποδιδρασκόντων. τεκμήριον δὲ μέγα· Πέρ-
σαι μὲν γὰρ ὡς οὐδὲν μέγα πεπονθότες ὑπὸ Κίμωνος
εὐθὺς ἀντετάττοντο τοῖς Ἕλλησι, καὶ τήν γε πολλὴν
e δύναμιν αὐτῶν ἐν Αἰγύπτῳ κρατήσαντες διέφθειραν, Τι-
γράνου δὲ καὶ Μιθριδάτου μετὰ Λεύκολλον οὐδὲν ἄλλ' 25
ἔργον ἐγένετο, ἀλλ' ὁ μὲν ἀσθενὴς ἤδη καὶ συγκεκομ-
μένος ὑπὸ τῶν πρώτων ἀγώνων οὐδ' ἅπαξ ἐτόλμησε
δεῖξαι Πομπηίῳ τὴν δύναμιν ἔξω τοῦ χάρακος, ἀλλὰ
φυγὼν εἰς Βόσπορον κατέβη κἀκεῖ κατέστρεψε, Τιγράνης
δ' αὐτὸς ἑαυτὸν γυμνὸν καὶ ἄνοπλον φέρων ὑπέρριψε 30

11 Cass. Dio 36, 16, 1

[S(UA=)Υ] **2** εἰς SΥ: τε εἰς vulg. ‖ **5. 6** συνᾴδουσι Cor.: ᾄδουσι ‖ **8** εἰς τὸ κ. φ. ⟨ἀν⟩άγοντες Rei. ‖ **14** κάβειρα A, cf. p. 377, 30 ‖ **15** σινώπην ex ῥινώπην m. 1 S ‖ **17** ὠκειωσάμενος U ‖ **18** βασιλέων Sol.: βασιλείων ‖ **25** οὐδὲν S: ὡς οὐδὲν Υ

Πομπηΐῳ, καὶ τὸ διάδημα τῆς κεφαλῆς ἀφελόμενος
464 L ἔθηκε πρὸ τῶν ποδῶν, οὐ τοῖς ἑαυτοῦ κολακεύων Πομ-
πήιον, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ Λευκόλλου τεθριαμβευμένοις. ἠγά- 3
πησε γοῦν ἀπολαμβάνων τὰ σύμβολα τῆς βασιλείας ὡς f
5 ἀφῃρημένος πρότερον. μείζων οὖν στρατηγὸς ὥσπερ ἀ-
θλητὴς ὁ τῷ μεθ' ἑαυτὸν ἀσθενέστερον παραδοὺς τὸν
ἀντίπαλον. ἔτι τοίνυν Κίμων μὲν συντετριμμένην τὴν 4
βασιλέως δύναμιν καὶ τὸ Περσῶν φρόνημα συνεσταλμέ-
νον ἥτταις μεγάλαις καὶ ἀπαύστοις φυγαῖς ὑπὸ Θεμιστο-
10 κλέους καὶ Παυσανίου καὶ Λεωτυχίδου καταλαβὼν ἐπεν-
556 S έβη καὶ πεπτωκότων καὶ προηττημένων ταῖς ψυχαῖς
τὰ σώματα ῥᾳδίως ἐνίκησε, Λευκόλλῳ δὲ Τιγράνης ἀήτ-
τητος ἐκ πολλῶν ἀγώνων καὶ μέγα φρονῶν συνέπεσε. 523
πλήθει δ' οὐδ' ἄξιον παραβαλεῖν τοῖς ἐπὶ Λεύκολλον 5
15 συνελθοῦσι τοὺς ὑπὸ Κίμωνος κρατηθέντας.

Ὥστε πάντῃ μεταλαμβάνοντι δυσδιαίτητον εἶναι τὴν 6
κρίσιν· ἐπεὶ καὶ τὸ δαιμόνιον ἀμφοτέροις ἔοικεν εὐμενὲς
γενέσθαι, τῷ μὲν ἃ χρὴ κατορθοῦν, τῷ δ' ἃ φυλάττεσθαι
[χρὴ] προμηνῦον, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν ψῆφον
20 αὐτοῖς ὑπάρχειν ὡς ἀγαθοῖς καὶ θείοις τὴν φύσιν ἀμφο-
τέροις.

[S(UA=)Υ] 11 πεπτωκότων SUA[1]: ὑποπεπτωκότων A[2] || 16 πάντι (η suprascr.) S: παντὶ Υ, sed πάντῃ A[m] (m. 2) || 18 χρὴ ⟨ποιοῦντα⟩ Ha. χρὴ ⟨ποιεῖν ὥστε⟩ Zie. || 19 χρὴ del. Ha.

Ovids Amores

Gedichtfolge und Handlungsablauf

Von Barbara Weinlich

1999. 295 Seiten. Geb. DM 130,–/ÖS 949,–/SFr. 116,–.
ISBN 3-598-77677-2 (Beiträge zur Altertumskunde 128)

Mit einer aufmerksamen und sensiblen Analyse der 50 unter dem Titel *Amores* überlieferten Liebeselegien möchte diese Arbeit eine Lücke in der Forschungsliteratur schließen. Neben der Auseinandersetzung mit Textproblemen, etwa der von den Herausgebern vorgenommenen Teilung einiger Gedichte, steht zunächst die Frage nach der Aussage, welche Ovid mit jeder einzelnen Liebeselegie intendiert hat, im Vordergrund. Da die *Amores* fast durchweg als Reden konzipiert sind, werden bei deren Deutung auch sprachpsychologische Aspekte miteinbezogen. Zusammen mit der Auswertung der zahlreichen, teilweise bislang nicht entdeckten Bezugnahmen auf Elegien des Properz und Tibull wird ein neuer Interpretationsansatz gebildet. Einzelne Elegien – insbesondere die des dritten Elegienbuches – erfahren hierdurch eine neue Deutung und liefern somit auch den Schlüssel zu der Frage nach den Gestaltungsprinzipien, welche die Anordnung der Gedichte innerhalb eines Buches wie die Komposition der drei Bücher überhaupt bestimmen. Auch hier kommt die Untersuchung zu neuen, überraschenden Ergebnissen.

K · G · Saur München · Leipzig

Laurentius Bonincontrius Miniatensis

De rebus naturalibus et divinis
Zwei Lehrgedichte an Lorenzo de' Medici und Ferdinand von Aragonien

Von Stephan Heilen

1999. 679 Seiten. Geb. DM 218.–/ÖS 1.591,–/SFr. 194,–.
ISBN 3-598-77678-0 (Beiträge zur Altertumskunde 129)

Der Humanist Lorenzo Bonincontri da San Miniato (1410–ca. 1491) führte, in jungen Jahren verbannt, ein bewegtes Leben im Dienste verschiedener Fürsten. Nach langen Jahren als Offizier und Prinzenerzieher in Neapel lehrte er, inzwischen begnadigt und eng befreundet mit Marsilio Ficino, Giovanni Pontano u. a., als Professor an den Universitäten von Florenz und Rom. Aus seinem umfangreichen Werk (Dichtungen, Kommentare, Biographien, Historiographie, Traktate, Prognosen etc.) werden hier die beiden gleichnamigen Lehrgedichte *De rebus naturalibus et divinis* (um 1470), für die Bonincontri 1484 in Rom zum zweiten *poeta laureatus* der Neuzeit gekürt wurde, erstmals in Form einer kritischen Edition zugänglich gemacht. Sie umfassen je drei Bücher und behandeln, inspiriert vor allem durch Lukrez und Manilius, ein weites Themenspektrum: Physik und Kosmologie, Astronomie und Astrologie, Philosophie und Theologie, Medizin, Humoralpathologie und Diätetik, Biologie und Psychologie, Geographie, Geschichte, Meteorologie etc. Die Einleitung bietet ausführliche Beschreibungen aller Textzeugen und eine Analyse der Textgenese; die eigentliche Edition bietet den Text mit drei Apparaten (Textkritik, Testimonien, Similien) und umfangreichem Scholienmaterial.

K · G · Saur München · Leipzig

Moribus antiquis res stat Romana

Römische Werte und römische Literatur im 3. und 2. Jh. v. Chr.

Von Maximilian Braun, Andreas Haltenhoff, Fritz-Heiner Mutschler

2000. 376 Seiten und 12 Seiten Tafelanhang. 15,5 × 23,5 cm
Geb. DM 158,–/ÖS 1.153,–/SFr. 142,–.
ISBN 3-598-77683-7 (Beiträge zur Altertumskunde 134)

Das bekannte Enniuswort, daß auf „den alten Sitten und Männern die römische Sache ruhe", akzentuiert treffend die große Bedeutung, die der *mos maiorum* als Inbegriff von Wertvorstellungen, Leitbildern und Reglements, welche als verpflichtendes Erbe der Vorväter aufgefaßt wurden, in der römischen Gesellschaft besaß. Es überrascht nicht, daß dieser normative Komplex als Ganzes oder in einzelnen Teilen schon durch die frühe römische Literatur immer wieder thematisiert und eingeprägt wird. Wie dies geschieht, untersuchen die Beiträge dieses Bandes, der aus der Arbeit des Sonderforschungsbereiches „Institutionalität und Geschichtlichkeit" an der Technischen Universität Dresden hervorgegangen ist. Neben Aufsätzen zu den verschiedenen literarischen Kommunikationsformen, wie Inschriften, Epos, Geschichtsschreibung, Tragödie, Komödie und Satire, treten Abhandlungen über den *mos maiorum* als Mittel der Selbstdefinition, das Wesen der römischen Werte oder das Verhältnis von *ius* und *mos* in der Rechtspraxis. Auch die Repräsentation römischer Wertvorstellungen in den archäologischen Zeugnissen wird berücksichtigt.

K · G · Saur München · Leipzig

PLVTARCHVS, VITAE I 1

ADDENDA ET CORRIGENDA

(auf der Grundlage der 4. Aufl., Leipzig 1969)

p. V. adn. 1 sub fine	adde: praeter viros doctos Erbse Russell Colonna de editione altera rettulerunt J. Defradas, REA 59, 1957, 427 sq.; H. Degrave, LEC 25, 1957, 365; R. Flacelière, AC 26, 1957, 464 sq.; L. Pepe, GIF 10, 1957, 355 sq.; P. Chantraine, RPh 32, 1958, 331 sq.; M. Fiévez, RBPh 37, 1959, 543; N. I. Barbu, StudClas 2, 1960, 438 sq. – De editione tertia consulas (Anon.) RSC 9, 1961, 333; J. Defradas, REA 63, 1961, 495; M. Fiévez, LEC 29, 1961, 337; A. Garzya, P & I 3, 1961, 64; F. Rodríguez Adrados, Helmantica 12, 1961, 506; E. Svobodová, LF 84, 1961, 354–356; M. H. Rocha Pereira, Humanitas 13/14, 1961/62, 451 sq.; P. Chantraine, RPh 36, 1962, 319; A. Colonna, RFIC 40, 1962, 320 sq. M. Fiévez, RBPh 40, 1962, 252; R. Flacelière, REG 75, 1962, 302 sq.; E. N. O'Neil, CW 55, 1962, 216; N. I. Barbu, Helikon 3, 1963, 620 sq.; A. Hartmann, SPFB 16, 1967, E 12, 251.
p. IX l. 16	adde: H. R. Bargstädt, Untersuchungen über Plutarchs Parallelbiographien, Diss. Hamburg 1949
p. 1	Vitas quantae voluminis primi fasciculo primo continentur edidit A. Traglia: Vite di Plutarco I: Teseo –

	Lucullo. Introduzione di A. Barigazzi, Torino 1992 (cum versione ital.). – Vitarum Thesei et Romuli par nunc exstat in editione Flaceleriana (cf. p. V adn. 1) a. 1964 iteratis curis prolata et in editione recenti amplissima, quam curaverunt C. Ampolo et M. Manfredini, Plutarco. Le vite di Teseo e di Romolo, Milano 1988.
p. 1 app. sim.	adde: 3 *πιεζοῦντες* ut vocem Plutarcheam adfert Eustath. ad Od. 4, 379, p. 1500,62 (cf. ad 12,174, p. 1710,40)
app. sim. 5	adde: *πηλὸς ἀιδνής*: olim Call. fr. anon. Schn., nunc SH fr. 1097
p. 2,1	*μεγαλοδόξου*] vox Pindarica, cf. Ol. 1, 89
app. sim. 20	adde: cf. Pind. Ol. 9,16
	adde: 24 Paus. 2,30,9
p. 3,14	lege: (Hendess 20 = 110 P.-W. = L 4 Fontenrose = Anth. Pal. 14,150)
app. sim.	adde: 3 cf. fr. 55 Sandb.
20	adde: Call. Hec. fr. 235 sq.
p. 4,28	(fr. 3 D. = W. = 9–10 Lass.)
app. sim.	adde: 6 Apollod. epit. 1,11 ‖ 15 de Parrhasio cf. mor. 346a Plin. n. h. 35,129
p. 5 app. sim. 4	lege: … Synes. encom. calv. 15, 79bc (= Ptol. FGrH 138 F 11) Athen. 13,565a (= Chrysipp. SVF III p. 198 fr. 2); cf. quae Archemachus (Strab. 10,3,6, p. 465 = FGrH 424 F 9) de Curetibus narrat
	adde: 10 cf. Bacchyl. 17,33 sqq. Isocr. 10,18 Diod. 4,59, 1 Ael. Ar. or. 38,6 K.
app. crit. 2	sub fin. adde: *δάμονες* (Fick) West
	adde: 3 *Εὐβοίης* (Schneidewin) West
p. 6 app. sim.	adde: 32 cf. Eur. Heraclid. 207 sqq.
p. 8,28	(fr. 193 B.[4] = 138 nr. 643 Page)
app. sim. 12	lege: *ὁδοῦ πάρεργον* ex Eur. El. sumptum, cf. Schmid, …
p. 9 app. sim. 23	adde: Lucian. Lex. 11 Iulian. or. 7,

	210d Them. or. 21,261ab Zenob. 6,6 Macar. 8,8 Apost. 16,28
p. 10 app. sim.	adde: 31 Apollod. 3,206
p. 12,11	*οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων*] (FGrH 468 F 8)
16	(fr. 996 N.² = 472a Sn., una cum fr. 997 N.² fabulae Cretenses q. d. vindicandum; cf. P. Oxy. 2461 fr. 1, 12)
app. sim. 20	lege: Syncell. p. 163c = p. 308 sq. Dind. = 191 Mossh.
app. crit. 7	*προστάξαντος* (codd.) cum Flac. servare praestet
17	adde: *κἀποφύλιον* Housman | *τρέφος* (Nauck) Snell
p. 13,11	*ἴωμεν εἰς Ἀθήνας*] (Carm. pop. 193 B.⁴ = 53 D. = 22 nr. 868 Page); cf. F. Pordomingo Pardo, Las citas de Carmina popularia en Plutarco, in: Strutture formali dei Moralia di Plutarco. Atti III conv. plutarcheo Palermo 1989, Napoli 1991, 213–224
12 (et app. sim.)	*φωνὴν ... καὶ μοῦσαν*] cf. Plat. legg. 2, 666d et v. R. Renehan, CPh 74, 1979, 244 sq.
15	(fr. 103 Rz. = 144 M.-W.)
app. sim. 11	lege: ... TGF² p. 200 = TrGF IV p. 310 adde: 16 mor. 776e vit. Demetr. 42,9
19	[Plut.] vit. Hom. 2,175,4 Kindstr.
p. 14, 20	(fr. 54 B.⁴ = 33 D. = 45a nr. 550 Page)
25	(fr. 56 B.⁴ = 33 D. = 45b nr. 550 Page)
app. crit. 22	*ἐριθάλλου* (codd.) tuetur E. Cavallini, GFF 11, 1988, 59 sq.
p. 15,10	*τὸν ἐν Δελφοῖς ... θεὸν*] (212 P.-W. = L 47 F.)
p. 16,5	(FGrH T 4a; F 17)
app. sim. 2	lege: Syncell. p. 163c = 308 sq. Dind. = 191 Mossh.
p. 17,10	(fr. 105 Rz. = 298 M.-W.)
17	(fr. 4 D. = 29 v. Blum. = W.)
21	*Παίων ὁ Ἀμαθούσιος*] (FGrH 757 F 2)
app. sim.	adde: 16 *Οἰνοπίωνα*] schol. Ap. Rhod. 3, 997; cf. Diod. 5,79,1 (= FGrH 468 F 1) Athen. 1, 26bc (= Theop. FGrH

	115 F 276); *Στάφυλον*] schol. Ap. Rhod. l. l. Apollod. 1,113
p. 18,12	*Ναξίων … τινες*] (FGrH 501 F 1)
app. sim. 23	adde: Call. h. Del. 307 sqq.
p. 20,14 sq.	*Δημητρίου τοῦ Φ.*] (fr. 155 W. = FGrH 228 F 23)
app. sim. 7	lege: … Eustath. ad Il. 22,495, p. 1283 (IV p. 66 v. d. Valk) = Crates FGrH 392 F 1 a = fr. 72 a Mette
13	adde: Suda s. *θεωρίς* (*ϑ* 221)
	adde: 18 *τὸν αὐξόμενον λόγον*] mor. 559 ab 1083 a (= SVF II 762)
21	insere: Hyperid. fr. 87 J. Ister FGrH 334 F 8
p. 21,23 et app. crit.	*⟨ἐμ⟩βαλόμενος* Sakorraphus (Mnem. n. s. 21, 1893) cl. vit. Caes. 4,9: recte, ut videtur (cf. etiam Brut. 57,3)
app. sim. 9	lege: … Hyperid. fr. 88 J; adde: Philoch. FGrH 328 F 183
	adde: 22 Thuc. 2,15,2 Isocr. 10,35 Diod. 4,61,8
app. crit. 9	*οἰσχοὺς*: em. Jacoby Erbse
20	*φυταλίδαι* codd. omnes (sec. Manfredini)
23	*βαλλόμενος* solus M (sec. Manfredini)
p. 22,10 et app. crit.	*Συνοίκια* denuo tuetur Conomis cl. IG I^2 188,60/61 Steph. Byz. s. *Ἀθῆναι*
14	(Hendess 22 = 154 P.-W. = L 22 F.)
19 et app. crit.	*ποντοπορεύσει* (codd., Flac.) tuetur Kassel (PCG III 2, p. 173 ad Aristoph. fr. 308)
29 – p. 32,2 et app. crit.	*δὲ ⟨τὸ⟩ γινώσκειν … παρέχειν ⟨τοὺς⟩ ἄρχοντας … τοὺς [ἄλλους] πολίτας* Kaibel Wil.
app. sim.	insere: 11 sq. cf. Arist. *Ἀθπ.* 41,2
	19 et 22 *ἀσκὸς*] cf. Paus. 1,20,7
p. 23,5	*Ἀριστοτέλης*] (fr. 384 R. = *Ἀθπ.* fr. 2 K = 3 Chambers)
20 et app. crit.	*καὶ* cum Flac. Manfredini tueri malim
app. sim.	adde: 6 sq. cf. mor. 346 b
	8 schol. Aristoph. av. 1106 (= Philoch. FGrH 328 F 200) Poll. 9,60 Zenob. 2, 70 Diogen. 3,48 al. Suda s. *βοῦς ἐπὶ γλώττης* (*β* 460)

12	adde: Androt. FGrH 324 F 61 a/b
	adde: 21 cf. Paus. 1,44,8 schol. Pind. Isthm. hypoth. a/b (III 192 sq. Dr.)
p. 24,8 et app. crit.	*ἀριστεῖον* (codd.) tuentur Erbse (cl. vit. Pyrrh. 22,8) Manfredini: iure, ut videtur
14 sq.	*Βίων*] (FGrH 14 F 2 = 332 F 2)
19	*Μενεκράτης*] (FGrH 701 F 1)
app. sim. 5	adde: Paus. 1,2,1 (= Nost. fr. fals. 15 Bernabé = fr. dub. 2 Davies). 5,11, 4 sqq. Apollod. epit. 1,16 Iustin. 2,4, 18 sqq. Zenob. 5,33
app. crit. 15	corrige; *ταύτη⟨ν⟩* Steph.: *ταύτῃ* codd. (sec. Manfredini)
p. 25,4	*τῆς Πυθίας*] (411 P.-W. = L 102 F.)
app. sim. Cap. 27	adde: Apollod. epit. 1,16 Isocr. 12,193 Ael. Ar. or. 1,83 sq. L.-B. Zenob. 5,33
app. crit.	adde: 22 *διαβᾶσαι ⟨τὸν Πόντον ἐκ⟩περιῆλθον* cl. vit. Caes. 58,6 Naber (Mnem. n. s. 27, 1899, 163)
	27 *αὐτοῖς* M (sec. Manfredini)
p. 26 app. sim. inserendus	2 et 21 Steph. Byz. s. *Ἀμαζόνειον*
	12 Isocr. 12,193 schol. Lycophr. 1329
	25 Paus. 1,42,2.7
p. 27,4	(EGF p. 217 Kink. = F 1 Bernabé = Davies)
app. sim. 14	lege: Athen. 13,557 ab (= Ister FGrH 334 F 10 et Hes. fr. 147 M.-W.)
	adde: 19 Paus. 1,17,3
	21 *ὥσπερ εἴρηται*] c. 20,1
	25 *ὕστερον εἰρήσεται*] c. 31 sqq.
	31 Apollod. 1,111 Hygin. fab. 14,5
	32 Apollod. 1,67 Hygin. fab. 173
app. crit. 6	corrige: *ἐπι⟨τι⟩θεμένης* Sint.: *ἐπιθεμένης* codd. (sec. Manfredini)
	adde: 7 *κτείνοντας* M (sec. Manfredini)
p. 28,12	*ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους*] (fr. I 1 Zie. = 6 Sandb. = 8 Flac.)
16 sq.	*οἱ Αἰσχύλου Ἐλευσίνιοι*] (fr. p. 18 N.^{2} = fr. 268 M. = p. 175 R.)
app. sim.	adde: 2 Zenob. 5, 33
	4 Suda s. *Ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς* (α 1338) Ptol. Chenn. ap. Phot. bibl. 190, p. 151 a 35 Diogen. 1,63 Macar. 1,85

	al. Aelian. v. h. 12,22 sat. Varron. tit. (frr. 19 sq. B. = Cèbe)
app. sim. 5	adde: Isocr. 4,54 sq. 10,31 Stat. Theb. 12,519 sqq. Ael. Ar. or. 1,80 L.-B. Apollod. 3,79
	adde: 11 Aelian. v. h. 12,27
30	lege: Hom. Il. 1,262 sqq. Isocr. 10,26 Diod. 4,70,3 Zenob. 5,33 (= Apollod. epit. 1,21) Ov. met. 12,210 sqq. Hygin. fab. 33,3
app. crit.	adde: 3 *ἀπεργάσασθαι* M (sec. Manfredini)
	15 *καταμαρτυροῦσι* – 17 *πεποίηται* ut ad. ll. 6–8 referenda ideoque illuc transponenda hic secluserit Jacob
8	lege: *πείσας* Ald.: *σπείσας* codd. (sec. Manfredini)
p. 29,1	*Δηιδάμειαν*] apud ceteros auctores *Ἱπποδάμεια* nuncupatur
app. sim.	adde: 17 Ael. Ar. or. 1,50 L.-B. schol. Aristoph. ran. 501. Plut. 845. 1013
20	lege: Isocr. 10,18 sqq. Diod. 4,63, 1 sqq. Paus. 2,22,6 (= FGrH 314 F 6) schol. A Hom. Il. 3, 144 (= Hellan. FGrH 323a F 20) schol. Lycophr. 513 (= Hellan. FGrH 323a F 19 = Duris FGrH 76 F 92)
29	adde: Hygin. fab. 79
p. 30,10	de Menestheo cf. F. Cantarelli, RIL 108, 1974, 349 sqq. L. Gianfrancesco, Contrib. Ist. Univ. di S. Cuore 3, 1975, 7 sqq.
app. sim.	insere: 10 cf. Paus. 1,17,4 sqq.
p. 31,22 sqq.	*ταυτὶ τὰ ἔπη*] (ep. ad. fr. 8 Davies = SH 1155)
app. sim. 5 (pro 7)	adde: Cypr. fr. 10 Allen = 13 Bernabé = ad. 8 Davies); similia de Decelo sive Decelea narrat Herod. 9,73,2 sqq.
app. crit.	adde: 9 *ἐμβάλλοντες* M (sec. Manfredini)
p. 32 app. sim.	adde: 10 Aelian. v. h. 4,5 schol. Lycophr. 504
	13 *ἀνακῶς ἔχειν*] Suda s. v. (*α* 1911)
18	adde: Alcm. fr. 21 P. = Davies schol.

	Lycophr. 508 schol. AT Hom. Il. 3, 144 (= Hellan. FGrH 323a F 203; cf. F 21) Apollod. 3,128 Hygin. fab. 79,4
	adde: 26–28 lex. Vind. p. 12,5 Naber
app. crit. 23	corrige: *δὲ καὶ* codd. (sec. Manfredini)
p. 33 app. sim.	adde: 9 Diod. 4,63,4 Apollod. epit. 1,24 Syncell. p. 299 Dind. = 185 Mossh.
	12 Eur. Her. 1326 sqq. Ael. Ar. or. 1,35 L.-B. or. 40,11 K.
	23 mor. 607 ab
27	lege: Etym. M. s. v. *Ἀρητήσιον* (= Philoch. FGrH 328 F 19)
	adde: 28 Arist. *Ἀθπ.* fr. 4 / Heraclid. 1 Suda s. *Ἀρχὴ Σκυρία* et *Θησείοισιν* (*α* 1401; *ϑ* 368) schol. Lycophr. 1326
app. crit.	adde: 28 *εἰσκῦρον* U (sec. Manfredini)
p. 34,17 mg. sin.	adde: a. 476/75
18	*ἡ Πυθία*] (113 P.-W. = Q 164 F.)
app. sim.	adde: 9 sq. cf. Syncell. 172 d = p. 325 Dind. = 202 Mossh.
	17 sqq. Diod. 4,62,4 Ael. Ar. or. 3,409 L.-B. Paus. 3,3,7 Aen. Gaz. Theophr. p. 60,6 sqq. Colonna
30	lege: ... Etym. M. s. v. (= Philoch. FGrH 328 F 177)
app. crit. 11	*ἐκεῖ* (codd.) tuentur Flac. Manfredini
22	*καὶ* (codd.) tuentur Reiske Flac. Manfredini
p. 35,15	*ὃν ... προσονομάζομεν*] Apollod. FGrH 244 F 99 g cf. Cornut. Theol. comp. p. 42,1 sqq. Lang Macrob. sat. 1,17,22
17–p. 38,2	FGrH 840 F 40 e
app. sim. 26	lege: mor. 243 ef et ibi l. l.
p. 36,14	FGrH 840 F 11; F 10
17	*οἱ δὲ Ῥωμανόν*] FGrH 240 F 29 (Xenagoras)
19	*οἱ δὲ Ῥῶμιν*] FGrH 706 F 35
app. sim.	insere: 30 Diod. 7,5
app. crit. 16	*τῷ* iam Leop. (sec. Manfredini)
29	*ὀνομασθῆναι* codd. omnes (sec. Manfredini)
p. 37,29	lege: (FGrH 817 F 1)
31–p. 39,25 + p. 41,1–p. 45,9	Fabius Pictor FGrH 809 F 4 a

app. sim. Cap. 3–4	adde: mor. 314f sq. (= 'Arist. Mil.' FGrH 286 F 16) et ibi l. l. Cic. rep. 2,4 Ov. fast. 2,383 sqq. Flor. 1,1,1 sq. vir. ill. 1 Eutrop. 1,1 al.
p. 38,1 et app. crit.	⟨ὁ⟩ *Πεπαρήθιος* Rei. Manfredini
1	lege: (FGrH 820 T 2a)
2	lege: (fr. 5a HRR I^2 7 sq.)
p. 39,25 et app. crit.	*Λαρεντάλια* (quod praestare videtur) Bekker Conomis (Jacoby dubitanter); cf. Erbse, Gn. 30, 1958, 522
27 – p. 40,1	*ὁ νεωκόρος – διακυβεύειν*] Lex. Vind. p. 18,12 N.
app. sim. 3	lege: ... Varro fr. ... 452 Fun. (= Fest. s. Ruminalem ficum, p. 270/71 M. = 332/33 L.) ... Augustin. civ. D. 6,7 (= Varro ant. rer. div. fr. 220a Card.) Tertull. ad nat. 2,10 (= Varro ant. rer. div. fr. 220b Card.); – adde: Liv. 1,4,5 sq. (10,23,12) Ov. fast. 2,411 sq. Fest. s. Romulum (p. 266 M. = 326 L.)
26	adde: Gell. 7,7,5 sqq. = Val. Ant. fr. 1 HRR I^2 238
app. crit. 23	lege: *ἀκκαλαρεντίαν* codd.: corr. Iunt. (sec. Manfredini)
p. 40,14 sq. et app. crit.	*ἡλικίας τε πόρρω ἥκων* (codd.) tuentur Flac. Manfredini, sed hiatus displicet; *ἡλικίας θ' ἥκων πόρρω* Li., quod revocavit Erbse, qui cft. Cam. 37,1
app. sim. 22	adde: Varro l. l. 6,23 sq. Tib. 2,5,53 sq. Prop. 4,9,5 sqq.; cf. Ov. fast. 6, 405 sqq.
	insere: 25 *βηλατούραν*] cf. Varro rust. 1, 2,14
app. crit. 8	corrige: *ἐπιφανεῖ* U (sec. Manfredini): *ἐπιφανῆ* rell.
p. 41 app. sim. Cap. 6–8	adde: Diod. 8,3 sq. Liv. 1,5,3 sqq. Ovid. fast. 3,59 sqq.
app. crit. 22	corrige: *ἀπόνοιαν* codd.: corr. Steph. (sec. Manfredini)
23	corrige: ...: *ἀμύνασθαι* M A^{mg} (sec. Manfredini)
p. 42,13 et app. crit.	*τῷ Νομήτορι* secluserit Jacoby, fort. recte

21	ἐπινοίᾳ (codd.) tuentur Flac. Manfredini, iure
22	ὅθεν (Zon.) praeferunt Flac. Manfredini (Zie. in vers. Germ. ut videtur)
29 et app. crit.	ἐσμὲν δὲ] ἐ. γὰρ Jacoby dubitanter
app. crit. 10	ὑβρισμένος Zon.
14	ὅτι] ὡς Zon.
29	ἐν αἰτίᾳ ex ἀναιτίᾳ U (sec. Manfredini)
31	κρινεῖν Cor. (non Cob.) sec. Manfredini
p. 43,29 et app. crit.	διαφυλάξας (Rei.) Manfredini, bene
app. crit.	insere: 4 δρυοκλάπτου A[1] M (sec. Manfredini)
	20 καὶ – αὐτῶν secl. Herw. (sec. Manfredini)
	23 παιδία M (sec. Manfredini)
p. 44,26	(fr. 5b HRR I[2] 17; cf. FGrH 809 F 4a)
27	(FGrH 820 T 2b)
app. crit.	insere: 10 περικλοκαῖς Zon.
	19 παρακειμένην M (sec. Manfredini)
	25 καὶ τοῦ Φαβίου M (sec. Manfredini)
p. 45,30 et app. crit.	Ῥεμώριον (Zie. olim) Davisius Flac. Manfredini
app. sim. Cap. 9–11	adde: vir. ill. 1 sq.
17	adde: Calp. Pis. fr. 4 HRR I[2] 120 sq. Cic. div. 2,40 Ovid. fast. 3,429 sqq. al.
	insere: 25 Enn. ann. 72 sqq. Sk. Fest. s. Quadrata Roma (p. 258 M. = 310 L.).
	30 Ῥεμωρία] cf. Paul. Fest. s. Remurinus ager (p. 276 M. = 345 L.)
app. crit.	insere: 7 ἀνετράφησαν M προετράφησαν Zon. (sec. Manfredini)
	26 μὲν om. U (sec. Manfredini)
p. 46,15	lege: (Suppl. 226)
app. sim. 8	corrige: 7, dele 'Plin. n. h. 10,8'
18	adde: Arist. HA 6, 563a 5 sqq.; 9, 615a 8 sqq. Plin. n. h. 10,19 cf. Aelian. n. a. 2, 46
	insere: 25 Ovid. fast. 5,451 sqq. Strabo 5,3,2, p. 230
app. crit. 28	ἐγίνετο codd. sec. Manfredini (ἐγένετο Sint. Zie. Flac.)
p. 47 app. sim.	insere: 23 Liv. 1,44 Gell. 13,14
app. crit. 19	adde: συζεύξας Zon.
22	περιστρέφειν Zon. (sec. Manfredini)

	insere: 28 πᾶν Zon. (sec. Manfredini)
p. 48,15 sq.	Ἀντίμαχον ... τὸν Τήιον] (fr. 2 Kinkel = T 2 Bernabé = F 1 Davies)
app. crit. 19	lege: Ῥωμαίων Ald.: ῥωμαῖον codd. (sec. Manfredini)
25	lege: 'post συλλογισμὸν add. M$^{in\ t.}$ U$^{3\ mg.}$ A^{mg}: καὶ – ἐμβαδόν'
p. 49 app. sim.	insere: 18 Dion. Hal. 2,2,4. 16,2
19	adde: Varro l. l. 5, 87
	insere: 21 Liv. 1,8,7 Ovid. fast. 3,127 sq. Vell. 1,8,6 vir. ill. 2,10 Eutrop. 1,2,1 al.
23	adde: Cic. Cato 19 rep. 2, 50
	insere: 24 Dion. Hal. 2,8,2 sq. Lyd. mag. 1,16
app. crit.	insere: 27 πολλῆς a. corr. M (sec. Manfredini)
	29 γὰρ] δὲ Zon.
p. 50 app. sim.	insere: 17 Dion. Hal. 2,9,2 sqq.
	25 Plut. Mar. 5,7
p. 51,1 sq.	Φάβιος] (fr. 7 HRR I^2 19 = FGrH 809 F 5 a)
app. sim. Cap. 14	adde: Varro fr. 35. 140 Card. Cic. rep. 2, 12 Verg. Aen. 8,635 sqq. Ovid. fast. 3, 179 sqq. ars am. 1,101 sqq. Flor. 1,1, 10 Eutrop. 1,2,2 Aug. civ. D. 2,17 Oros. 2,4,2
16 (pro 18)	insere: Plut. mor. 276 c Dion. Hal. 2,31, 2 sq. Varro l. l. 6,20 fr. 153 Fun. Val. Max. 2,4,4 Tert. spect. 5,5 sqq. 8,6 vir. ill. 2,2 Paul. Fest. s. Consualia (p. 41 M. = 36 L.)
app. crit.	insere: 20 κωνσούλους M (sec. Manfredini) | προβόλους M (sec. Manfredini)
p. 52,7	Οὐαλέριος ... Ἀντίας] (fr. 3 HRR I^2 239)
	Ζηνόδοτος ὁ Τροιζήνιος] (FGrH 821 F 2)
app. sim.	insere: 5 Dion. Hal. 2,47,3
	9 Macrob. sat. 1,6,16
23	adde: vir. ill. 2,2 sq.
p. 53,10	Ἰόβας] (fr. 9 Fun. = FGrH 275 F 90)
26 et app. crit.	textum traditum tuentur Erbse Flac. Manfredini, iure, ut opinor

app. sim.	insere: 9 Varro fr. 457 Fun. Paul. Fest. s. In pelle lanata (p. 114 M. = 102 L.)
	26 Paul. Fest. s. caelibari hasta (p. 62 M. = 55 L.)
app. crit.	insere: 18–19 *παρέμεινε γοῦν* M (sec. Manfr.)
	20 *ὅλως*] *ἄλλως* Naber
	21 *μαρτυρουμένους* A (sec. Flac. et Manfredini)
p. 54,15 et app. crit.	*δὲ βασιλεὺς* (codd.) tuentur Flac. Manfredini
app. sim. Cap. 16	adde: Flor. 1,1,11 Solin. 1,20 vir. ill. 2,3 Eutrop. 1,1,2 Fest. s. opima spolia (p. 186/89 M. = 202/04 L.)
	insere: 6 Plut. Numa 1, 5 Dion. Hal. 2, 49,4 sq. (= Cato orig. fr. 50 HRR I^2 69) Strab. 5,4,12 p. 250 Serv. auct. Aen. 8,638 (= Cato orig. fr. 51 HRR I^2 70 = Gell. ann. fr. 10, ibid. p. 151)
app. crit.	insere: 30 *ἐσομένους*] *φερομένους* M (sec. Manfredini)
p. 55 app. sim. 3	adde: Ovid. fast. 5,565 Fronto fer. Als. 3,6 vir. ill. 2,4
	insere: 21 Verg. Aen. 6,855 sqq. Val. Max. 3,2,4 Flor. 2,4,5 vir. ill. 25
	27 cf. Tert. spect. 9,4
app. crit.	insere: 3 ⟨*π*⟩*ῶς* Naber
15	*φέρε* M (sec. Manfredini) | *ηὔξατο* M (sec. Manfredini)
	insere: 24 *τὸ λούμνιον* U (sec. Manfredini)
p. 56 app. sim. 3	adde: Eutr. 1,2,2
12	lege: mor. 309 c (= Arist. Mil. FGrH 286 F 13) Dion. Hal. 2,38–40 (= Calp. Pis. fr. 5 HRR I^2 121 sq.); adde: Prop. 4,4 Ovid. met. 14,775 sqq. fast. 1, 261 sq. Arnob. 4,3 Aug. civ. D. 3,13 App. Bas. fr. 3. 4
app. crit.	insere: 5 *κροστουμέριον* M (sec. Manfredini)
	21 *τοῦ* om. M (sec. Manfredini)
25	corrige: … libri, vacillant codd. mor. 207 a; *Ῥυμητάλκου* Manfredini, cl. Cass. D. 54,34,5. 55,30,3. 6. 59,12, 2

p. 57,9	*Γάλβαν Σουλπίκιον*] (fr. 1 HRR II 41 = FGrH 92 F 1)
13	*Ἀντίγονος*] (FGrH 816 F 2)
14–26	FGrH 840 F 28
17	(Anthol. Gr. 6, 102 D.^{2} = SH 724)
app. sim. 27	adde: Dion. Hal. 3,69,4. 4,60 sq.
app. crit. 19	adde: *νέουσα* U (sec. Manfredini)
21	*σκηπτρούχων* M (sec. Manfredini)
	insere: 24 *ῥείθρω* M (sec. Manfredini)
	25 *ἀρειμενέων* M | *ὑπὸ* M (sec. Manfredini)
p. 58 app. sim.	insere: 5 vir. ill. 2, 5
	12 Plut. mor. 306f (= Arist. Mil. FGrH 286 F 11)
21	lege: ... Varro l. l. 5,148 sq. (= Calp. Pis. ann. fr. 6 HRR I^2 122 sq.; Lutat. Cat. hist. fr. 9 ibid. 193), adde: Liv. 7,6
	insere: 24 vir. ill. 2,7
p. 59 app. sim. 5	adde: Cic. Cat. 1,33 Liv. 1,12,3 sqq. vir. ill. 2,8
	insere: 11 cf. Liv. 10,37,14 sq. (= Fab. Pict. hist. fr. 19 HRR I^2 34)
Cap. 19	adde: Cic. rep. 2,13 Ovid. met. 14, 799 sqq. Gell. N. A. 13,23,13 (= Gell. ann. fr. 15 HRR I^2 152) App. Bas. fr. 5 Sidon. c. 7 (paneg. Avit.) 437 sqq.
p. 60,3 et app. crit.	*ἡρπάσθημεν* ⟨*μὲν*⟩ Ri. Manfredini, sed sonus durior displicet
app. crit.	insere: 10 *ἀποσπᾶται* M (sec. Manfredini)
	15 *ὑμᾶς* M (sec. Manfredini)
	18 *ἀφέλεσθε* M (sec. Manfredini)
24	adde: *τε καὶ τροφὴν* M (sec. Manfredini)
p. 61 app. sim.	insere: 1 Varro l. l. 6,68
6	adde: Ovid. fast. 3,131 sq. vir. ill. 2, 11 sq. Fest. s. Sex Vestae sacerdotes (p. 344 M. = 468 L.). s. Turmam (p. 355 M. = 484 L.)
	insere: 28 Diod. 4,21,2 Dion. Hal. 1,79, 11 Cass. Dion. 53,16,5 Solin. 1,18.21
app. crit.	insere: 5 *κόμιραι* M (sec. Manfredini)
	10 *ῥαμνήσης* M (sec. Manfredini)

11	corrige: ... Cor.: *λουκερνήνσης* UA *λουκερσένης* M (sec. Manfredini)
16	corrige: *φατρίας* MA (sec. Manfredini)
p. 62,1 et app. crit.	locum varie temptatum (*σκάλη Κακίου* e. g. Huelsen, RE III 1165; *σκάλης Κακίης* Bethmann Zie. *σκάλης Κακίας* Flac.; alii alia) Wil. secutus tandem sanavit Manfredini (*σκάλας Κακίας*)
app. sim.	insere: 3 Varro fr. 221 Cardauns Ovid. met. 15, 560 sqq. Serv. Aen. 3,46
29	adde: Liv. 1,7,8 Verg. Aen. 8,333 sqq. Serv. Aen. 8,336 Ovid. fast. 1,619 sq. (cf. 497 sqq.) or. g. Rom. 5
app. crit. 2	corrige: *παλαντίου* UA (sec. Manfredini)
5	corrige: ...: *λουεντίνου* UA *λοεντ-* M (sec. Manfredini)
	insere: 20 *τοὺς ῥωμαίων οἱ σαβῖνοι* M (sec. Manfredini)
p. 63,1 et app. crit.	*τοῦ Ἀρκάδος ⟨μητέρα⟩, γυναῖκα* Barth
3 et app. crit.	*κάρμινα* (Steph.) Flac. Manfredini, iure
10–p. 64,11	FGrH 813 F 2
30–p. 64,11	FGrH 840 F 29 a
app. sim. 10	adde: Varro l. l. 5,85. 6,13 (= fr. 76 Card.). 34 Dion. Hal. 1,32,2 sqq. 79,8. 80,1 (= Ael. Tub. hist. fr. 3 HRR I^2 308 sq.) Ovid. fast. 2,267 sqq. Val. Max. 2,2,9 Iustin. 43,1,4 sq. Censor. 22,13 sqq. Lyd. mens. 4,25 Aug. civ. D. 18,17 Macrob. Sat. 1,13,3 Paul. Fest. s. Februarius (p. 85 M. = 75 L.)
p. 64,5	(Anthol. lyr. 6,102 D.^{2} = SH 234)
10	*τοῦ – σύμβολον*] versum (pentametrum) subesse coni. A. H. Griffiths ap. Lloyd-Jones
12	*Γάιος ... Ἀκίλιος*] (fr. 2 HRR I^2 49)
app. sim. 17	adde: mor. 290 d; cf. Aelian. n. a. 12,33 s. fin.
	insere: 28 Plut. Numa 9,9 sqq. Dion. Hal. 2,64,5 sqq. Liv. 1,20,3
app. crit. 4	*⟨τό⟩τε* Anon. (sec. Manfredini)
7	*τύπτοντας* A (sec. Manfredini)
18	*αὐτῷ* Steph. (sec. Manfredini)
	insere: 22 *ῥωμύλω* M (sec. Manfredini)

p. 65 app. sim. 3	adde: Dion. Hal. 14,2,2 Lutat. Cat. fr. 11 HRR I^2 193 sq.
	insere: 8 Dion. Hal. 2,25
	10 cf. Plin. n. h. 14,89 sq. (= Fab. Pict. hist. fr. 27 HRR I^2 39 = FGrH 809 F 26) Polyb. 6,11 a,4
Cap. 23	lege: Dion. Hal. 2,51–53 (= Licin. Macr. ann. fr. 5 HRR I^2 300) ...; adde: Strab. 5,3,2 p. 230 Varro l. l. 5,152 Solin. 1,21
app. crit. 3	corrige: *παλλαντίω* codd. (sec. Manfredini)
10	adde: *φαρμακείᾳ* ⟨*τε καὶ*⟩ *παίδων ὑποβολῇ* Skassis; pro *κλειδῶν* tempt. *κραδῶν* Louisides, alii alia
	insere: 20 *κατὰ τὸν Ἀννιβιακὸν π.* Naber
p. 66,28 et app. crit.	*προάστιον* (Conomis) Manfredini, recte
app. crit. 10	corrige: *αὐεντίνω* codd. (sec. Flac. Manfredini)
	insere: 22 *φιδήλας* M (sec. Manfredini)
p. 67,4 et app. crit.	⟨*τῇ πόλει*⟩ (e Zon. Zie.) aspernantur Flac. Manfredini (et Zie. in vers. Germ.)
6 et app. crit.	*ἀφορίᾳ* ... *ἀγονίᾳ* (Br.) Manfredini, bene
15	*Φερεντίνης ὕλης* (Holstenius Doujat) Manfredini, iure
16	*Καμερῖ*⟨*ν*⟩*οι* Flac. cl. Plut. Mar. 28,3, iniuria; namque hic de Cameria, illic de Camerino oppido agitur
24	*οἰκοῦντι* (codd., *οἰκήσαντι* Flac. Manfr.) tuetur Erbse
app. crit. 6	corrige: ...–*ἀγωνίας* M (sec. Manfredini)
22	*κατῴκισεν* (codd., *μετ-* Naber Zie.) tuentur Flac. Manfredini, fort. recte
p. 68 app. sim. Cap. 25	adde: Eutrop. 1,2,2 Solin. 1,20 Oros. 2,4,7
	insere: 25 Plut. mor. 159 e 660 f Paus. 4, 19,2 sq. Polyaen. 2,31,2 Plin. n. h. 11, 185
app. crit. 5	lege: *οὐήιοι* codd. et Zon.: em. Li.
p. 69 app. sim. 8	adde: vir. ill. 57,2 Fest. s. Sardi venales (p. 322 M. = 428/30 L.)

	insere: 22 *καὶ – περιπόρφυρον*] Lex. Vind. p. 173,3 N.
23 (pro 24)	lege: Dion. Hal. 2,13,2 (= Val. Ant. ann. fr. 2 HRR I^2 238)
25	adde: Lyd. mag. 1,9 Liv. 1,8,2 sq. Gell. N. A. 12,3,1 (= Valg. Ruf. fr. 1 Fun. et Cic. Rabir. 13) Paul. Fest. s. Lictores (p. 115 M. = 103 L.) Non. s. Lictoris (p. 51 M. = 73 L.)
app. crit. 3	corrige: *παρὰ*] *περὶ* M et ut vid. AD
	insere: 7 *οὐηίων* uM *οὐίων* A: em. Li. (sec. Manfredini)
11	*ἄψαντες* (codd.) tuentur Flac. Manfredini, fort. recte
p. 70 app. sim. 3	lege: ... Latte, Philol. 80, 1925, 157 = Kl. Schr. 649, adde: Hesych. s. *λάιτον· τὸ ἀρχεῖον*
app. crit. 9	adde: *ἐδίδαξε*] *ἠρέθιζε* Zon.
	insere: 13 *αὐτούς* u (sec. Manfredini)
	19 *οὐηίοις* codd.: em. Li.
	24 *κοντιλίαις* M; *Κυ⟨ι⟩ντιλίαις* Flac. cl. Plut. Cam. 30,1
	27 *τὴν* om. M (sec. Manfredini)
p. 71,19 et app. crit.	*ἐπιλιπεῖν* (codd.) tuetur Flac., vix recte
app. sim. 1	adde: Cic. de or. 2,170 Mil. 16 Lael. 12 Liv. per. 59 Vell. 2,4,5 sq. Val. Max. 5, 3, 2d. 8,15,4 vir. ill. 58,10
	insere: 10 Plut. mor. 313cd Arnob. 1, 41 Aug. civ. D. 3,15
19	adde: Ioann. Antioch. fr. 32 (FHG IV 552) = Cass. D. fr. 6,1^{aa} Boiss. Cic. rep. 1,25. 2,17 Ovid. met. 14,805 sqq. fast. 2,491 sqq. (Sen. epist. 108,31) Eutrop. 1,2,2 vir. ill. 2,13
	insere: 26 *πόθος*] cf. Enn. ann. 110 V.^{2} = 105 Sk.
p. 72 app. sim. 7	adde: Cic. leg. 1,3 Flor. 1,1,18 (Tert. apol. 21,23 adv. Marc. 4,7,3 Lact. Div. Inst. 1,15,32 sq.) al.
p. 73,1 sq.	*Ἀριστέου τοῦ Πρ.*] (T 8 Davies = 11 Bernabé)
2 et app. crit.	*Προκοννησίου* (MA) praefert Manfredini, iure

17	*τὴν Πυθίαν*] (102 Hendess = 88 P.-W. = Q 166 F.)
25 et app. crit.	*ἐατέον* (codd.) tuetur Flac. (cf. Erbse, Gn 31, 1959, 347 = 'concedendum est'), fort. recte
app. sim. 3	adde: Suda s. *Ἀριστέας* (*α* 3900)
7	adde: Eus. Pr. Ev. 5,34,2 sqq. (= Oenom. Gad. p. 60 sq. Vallette = fr. 2 Hammerstaedt) Socr. h. eccl. 3,23 Theodoret. Gr. aff. cur. 8,26. 10,38 Suda s. *Κλεομήδης* (*κ* 1724)
19	adde: Plut. Lys. 28,9 Arist. fr. 518 R. Diod. 4,58,6 Paus. 1,41,1; corrige: mor. 577 f (Pherecydes FGrH 3 F 84 = Ant. Lib. 33,3)
p. 74,4 sq.	(Vors.[6] 22 B 118 D.-K. = 68 Marcovich = 56 Diano), genuina Heracliti verba saepissime laudata fuisse *αὔη ψυχὴ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη* verisimile est: vide Marcovich (ad fr. 68), qui textum nostri cl. Clem. Al. paed. 2, 29,3 sic restituit: *αὐγὴ – ξηρή, ⟨σοφωτάτη⟩ καὶ ἀρίστη.*
app. sim. 17	adde: Lyd. mag. 1,5 Tert. ad nat. 2,9,19 Aug. civ. D. 2,14
	insere: 18 Varro l. l. 5,73
	19 Arnob. 6,11 Isid. Etym. 9,2,84
	20 Varro fr. 33 b Card. Paul. Fest. s. Curitim (p. 49 M. = 43 L.)
	21 Varro fr. 254 Card.; cf. Iustin. 43,3, 3
	25 Varro l. l. 5,51
26	adde: … Varro l. l. 6,18 (= fr. 77 Card.), cf. W. Bühler, Maia 14, 1962, 271–282
app. crit.	insere: 1 *ἥκειν* M (sec. Manfredini)
	2 *καί*[2] om. u (sec. Manfredini)
p. 75,22 et app. crit.	*Τουτούλα* nuncupatur Cam. 33,4 sq.
29 sq. et app. crit.	*πεισθέντων τῶν ἀρχόντων* (Li. cl. Cam. 33,5) Flac. Manfredini, bene
app. sim. 21	adde: Polyaen. 8, 30
p. 76 app. sim.	insere: 21 Dion. Hal. 2,56,7 Liv. 1,21,6 Solin. 1,19 (et saepius in fast. et chronogr.)
	29 *Πλάτωνος*] cf. mor. 988 c

app. crit. 8	corrige: *καπρίφικον* Vat. Pal. gr. 2 (Br.): *καπρόφικον* MA ... (sec. Manfredini)
13	*οὔ⟨ν⟩* (Cob.) praetulerit Erbse
16	corrige: ... *θυσίᾳ* Xy. *θυσίαν* (Cruser Dacier) praeferunt Flac. Manfredini | ... Li.: *βαδίζοντας*
	insere: 17 *προτίθεσθαι* u (sec. Manfredini)
	21 *γεγονώς*] *γενέσθαι* u (sec. Manfredini)
p. 77,27	(Polemo fr. 113 Gigante)
app. sim. 27	adde: Plut. Alc. 4,4; cf. Chrysipp. SVF III 397 (ubi in Andronici definitiones *π. παθῶν* irrepsit; secl. v. Arnim)
p. 78,19 et app. crit.	*διαφθορὰς* (A) Flac., male
app. sim.	insere: 17 cf. Cic. off. 3,41
p. 79,33 – p. 80,1 et app. crit.	textum in codd. traditum cum Flac. et Manfredini tueri malim, etsi *τῆς ... ὁδοῦ σπεύδοντι* poetam magis quam nostrum decet; fort. emendatio *τὴν ... ὁδὸν σπ.* (Rei.) recipienda est?
p. 80 app. sim. 23	lege: Gell. N. A. 4,3,2 = Ser. Sulp. Ruf. fr. 1 (Huschke-Seckel-Kuebler)
app. crit.	corrige [uMA]
	insere: 9 *ἔπειτα ⟨δὲ⟩* Manfredini, dubitanter
28	*σκαρβίλιος* uMA (sec. Manfredini)
p. 81 app. crit. 7 et 8	corrige: *⟨καὶ⟩* et *⟨μὴ⟩* Anon. (sec. Manfredini)
p. 82 sqq.	Vitarum par cum versione Francogallica edd. R. Flacelière – M. Juneaux – E. Chambry (Plutarque. Vies T. II, Paris 1961. [2]1968). Vitam Solonis versione Ital. et commentario ornatam edd. M. Manfredini et L. Piccirilli (Plutarco. La vita di Solone, Milano 1977. [4]1995). – De codicibus necnon de fontibus huius vitae egerunt M. Manfredini (ASNP 7, 1977, 945 sqq.) et L. Piccirilli (ibid. 999 sqq.). Ceterum cf. P. Von der Mühll, Antiker Historismus in Plutarchs Biographie des Solon, Klio 35,

	1942, 89 sqq. (= Ausgew. Kl. Schriften, Basel 1976, 328 sqq.). E. Ruschenbusch, *Σόλωνος νόμοι*, Wiesbaden 1966 (Historia ES 9). C. T. Hadavas, The structure, form and meaning of Plutarch's Life of Solon, Diss. Univ. of N. Carolina 1995.
p. 82,1 sq.	*Δίδυμος*] (FGrH 340 F 1)
1–14	Sol. test. 25 Gentili–Prato
2 sq.	*πρὸς Ἀσκληπιάδην*] (FGrH 339 T 3)
5–8	Hermipp. FGrH 1026 F 14 b
app. sim. 5	adde: Diod. 9,1,1 Diog. Laert. 1,45 Suda s. *Σόλων* (*σ* 776) al.
	insere: 15 Diog. Laert. 1,54. 66
	20 Plut. mor. 541 b
22	adde: mor. 152 d Aeschin. 1,138
app. crit.	insere: 2 *τῶν*²] *τοῦ* M (sec. Manfredini)
	5 *ἐξ ἡκεστίδου* A *ἐξ ἱκετίδου* M (sec. Manfr.)
17	corrige: *τυφόμενα Δίου* Eur. codd. secuti Barnes G. Hermann; codicum lectionem tuetur We.
p. 83,6–13	Sol. test. 26 G.-P.
7	*Ἕρμιππος*] (fr. 7 W. = FGrH 1026 F 14 a)
14	(fr. 22, 7 D. = 18 West = 28 G.-P.)
17	(fr. 14,1–6 D. = 24,1–6 W. = 18,1–6 G.-P.)
app. sim.	insere: 11 *ἔνιοι*] Herod. 1,29,1 Arist. *Ἀθπ.* 11,1
app. crit. 21	adde: *πλευραῖς* (Theogn. Stob.) West Flac.
23	adde: *ὥρῃ, σὺν δ' ἥβῃ* (Theogn.) *γ. ἁρμοδίῃ* (Schneidewin) West
p. 84,1	(fr. 1,7 D. = G.-P. = 13,7 W.)
13–16	Vors.⁶ 11 A 11 D.-K.
17–p. 85,7	Sol. test. 80 G.-P.
24	(fr. 4,9–12 D. = 15,1–4 W. = 6,1–4 G.-P.)
app. sim.	insere: 11 Athen. 13,576 ab (= Arist. fr. 549 R.) Iustin. 43,3,8 sqq.
	13 cf. Arist. Pol. 1259 a 8 sqq. Cic. div. 1, 111
	14 cf. Arist. Eth. Eud. 1247 a 17 sqq.
	15 laudat Theodoret. Gr. aff. cur. 1,14. 2,24. 12,71

25	lege: ... Basil. ad adul. 5,46 sqq. Boulenger (= Wilson)
p. 85,12	(fr. 28 D. = 31 W. = 40 G.-P.)
15 et app. crit.	*τοῦ ἠθικοῦ μάλιστα τὸ πολιτικόν* codd. secuti Zie. (in textu) Manfredini (*τὸ ἠθικὸν μ.* ⟨*καὶ* Ri.⟩ *τὸ πολιτικόν* Flac.); tamen mihi quidem valde probatur quae Zie. coniecit, nempe *τὸ ἠθικὸν μ. καὶ* [*τὸ*] *πολιτικόν*
app. sim.	insere: 23 cf. Diog. Laert. 1,23
p. 86,6–8	*Κῴων – ὄντα*] praebet Lex. Vind. p. 35, 10–12 N.
14	*ἡ Πυθία*] (248 P.-W. = Q 76 F.)
app. sim. Cap. 4	adde: Plut. mor. 146d Diog. Laert. 1, 40. 99 Porph. fr. 203aF Smith
	lege: ... Athen. 11, 495d (= Phoen. Col. fr. 5. 6 D. = 4. 5 Powell)
	insere: 28 Diog. Laert. 1,30 (= Daïmach. FGrH 65 F 6 = Eudox. F 371 Lass. = Clearch. fr. 70 W.)
p. 87,14–19	*Ἀνάχαρσιν*] (A 41 A Kindstr.)
25–27	(A 42 A Kindstr.)
app. sim.	insere: 1 Plut. mor. 155e
5	adde: Aelian. v. h. 5,7; cf. Anach. ep. 2 Lucian. Anach. et Scytham, passim
16	adde: Eun. hist. fr. 87 D. = 72,1 Blockley Stob. 4,4,25 (de Zaleuco) Tzetz. Chil. 5,350 sqq. Val. Max. 7,2 ext. 14
app. crit. 1	adde: *ὑπὸ βαθυκλέους* M (sec. Manfredini)
p. 88,23	*Ἕρμιππος*] (fr. 10 W. = FGrH 1026 F 17)
24	*Αἰσώπου*] (T 46 = sent. 7 Perry)
p. 89 app. sim.	insere: 16 cf. Plut. Per. 1,1 Athen. 12, 518f (= FGrH 234 F 8)
	18: cf. Plut. mor. 609cd
app. crit. 9	adde: *ἐρήμων* M (sec. Manfredini)
10	adde: *θεραπεύοντες* M (sec. Manfr.)
	insere: 12 *στερρότερον* (Lipsius) Manfredini
18	corrige: *ἀποβαλλόντες* M (sec. Manfr.)
	insere: 23 *ὀδύνας* MA (sec. Manfr.)
p. 90,1–p. 93,20	Sol. test. 43 G.-P.

14	(fr. 2 D. = G.-P. = 1 W.)
app. sim. 1	adde: Philod. de mus. p. 87 K. Ael. Arist. or. 3,549. 15,35 L.-B. Paus. 1, 40,5 Cic. off. 1,108
	insere: 16 *ἀγορῆς*] Phot. Lex. s. *ἀγορά* (p. 20,22 Reitz.)
app. crit.	insere: 16 *ᾠδήν*] glossema? West; (*ᾠδήν* ⟨*τ'*⟩ Hartung *λιγέων* Westman, Arctos 8, 1974, 187 sqq.
	22 *προσστησάμενοι* S (sec. Manfredini)
26	adde: *τὸν πάτριον* M (sec. Manfredini)
p. 91,18 sq.	*τὸν … θεὸν χρῆσαι*] (91 Hendess = 326 P.-W. = Q 69 F.)
app. crit. 5	adde: *ἀόπλους* Manfredini cl. Aelian. v. h. 7,19
21	adde: *ἀσώπιος* MA (sec. Manfredini)
	insere: 22 *εἰς* M (sec. Manfredini)
	24 *κικρεῖ* M (sec. Manfredini)
p. 92,16 et app. crit.	⟨*ἐπὶ τοὺς*⟩ *ἐκ γῆς προσαγομένο*⟨*υ*⟩*ς* Flac. ⟨*τοῖς*⟩ *ἐκ γῆς προσαγόμενος* (vel *προσφερόμενος*) Manfredini
23–27 (et app. crit.)	laudantur Anecd. Par. I 286 Cramer
app. sim. Cap. 10	adde: [Herod.] v. Hom. 28; cf. Diog. Laert. 1,57
app. crit. 1	*Εὔβοιαν*] *Μινώαν* We. cl. Strab. 9,1,4, p. 391
	insere: 18 *Μεγαρεῖς* Flac. (sed Plut. ipse ambabus accusativi formis sine discrimine utebatur: cf. supra l. 16 et infra p. 93,8 et 13)
p. 93,16 sq.	*Πυθικούς … χρησμούς*] (326 + 582 P.-W.)
23	*ἐν Δελφοῖς*] (87 Hendess)
28	*Ἀριστοτέλης*] (fr. 615 R.)
app. sim.	insere: 2 Herod. 6,35,1 Paus. 1,35,2 Marcellin. v. Thuc. 3 (= Pherecyd. FGrH 3 F 2) (Steph. Byz. s. *Φιλαΐδαι*)
21	adde: Plut. mor. 76e Marm. Par. FGrH 239 A 37sq. Diod. 9,16 Athen. 13, 560bc (= Callisth. FGrH 124 F 1) Suda s. *Σόλων* (*σ* 777)
app. crit.	insere: 5 *οἱ μὲν* et *οἱ δὲ* M (sec. Manfredini)

	14–16 *ἕκαστος … ἔχει … τέσσαρες … κεῖνται* Manfredini, sed haec sicut superiora ex verbis *Ἀθηναῖοι … φασιν* (ll. 1 sq.) pendent, quod propter parenthesin *Ἡρέας … τιθέναι* (ll. 11–14) minus clare apparet.
p. 94,3	*Ἕρμιππος*] (fr. 8 W. = FGrH 1026 F 15)
7–p. 96,2 (+ c. 13,1 et 14,1)	Epimenid. FGrH 457 T 4 c
20–p. 96,2	Vors.^{6} 3 A 4 D.-K.
28–p. 96,2	Sol. test. 44 G.-P.
app. sim. Cap. 12	adde: Suda s. *Κυλώνειον ἄγος* (*κ* 2673), corrige: Heracl. epit. 2 Kenyon = Chambers
app. crit. 4	adde: *ἐν δὲ* S (sec. Manfredini)
	insere: 10 *κλωστὴν* secl. Sakorraphus
21	corrige: *ὁ σόλων ἔχων* codd. (sec. Manfredini), quod servandum esse videtur (*ἔχων ὁ Σόλων* Iunt. edd.)
p. 95,22 sq.	Vors.^{6} 3 B 10 D.-K.
24–27	Vors.^{6} 11 A 8 D.-K.
app. sim.	insere: 9 Suda s. *Ἐπιμενίδης* (*ε* 2471)
	11 Plut. mor. 158 b
	16 cf. Clem. Al. Protr. 2,26,4 Cic. leg. 2,28 (Paus. 1,28,5)
app. crit.	ad *προειπόνθ'* Russell adde: 'praeeunte iam Sint.'
p. 96,11–27	Sol. test. 70 G.-P.
15–22	Sol. leg. F 31 b Ruschenbusch
app. sim. 15	adde: Hesych. s. *ἑκτήμορος*
app. crit. 3	textum traditum (*αἱ δ' Ἀθῆναι*) def. Conomis
26	adde: *ἀναδύσασθαι* M^{1} A (sec. Manfredini)
p. 97,1–p. 99,9	Sol. test. 59 G.-P.
6	*Φανίας*] (fr. 20 W. = FGrH 1012 F 14)
10	*Σόλων*] (fr. 4,4 D. = 4 b W. = 5,1 G.-P.)
28	(Hendess 90 = 15 P.-W. = Q 67 F.)
app. sim. 12	adde: cf. SEG 21, 1965, 34 no. 96
16	adde: Greg. Cypr. Mosq. 3,79 Apost. 9,16
app. crit.	insere: 6 *καίτοι γε* M (sec. Manfredini)
13	adde: *δ'* om. S (sec. Manfredini)
25	adde: *ἵνα* M (sec. Manfredini)

p. 98,9	(fr. 23,8–12 D. = 32,1–5 W. = 29,1–5 G.-P.)
17	(fr. 23, 1–7 D. = 33 W. = 29a G.-P.)
app. sim. 6	adde: A. Martina, QUCC 14, 1972, 41 sqq.
	insere: 7 cf. Xen. Hier. 7,12
	24 *ἀσκὸς ... δεδάρθαι*] cf. Aristoph. nub. 442 (Plat. Euthyd. 285cd)
app. crit. 20	corrige: *ἀασθεὶς* iam Lobeck (ad Soph. Ai. 309), sed *ἀγασθεὶς* (codd.) tuentur Colonna West Manfredini
22	*ἤθελε(ν)* tuetur Flac., vix recte
p. 99, 6	pro fr. 23,13 D. insere: fr. 33a W. (qui laudat – ad Sol. fr. 32–33a – Plut. verba inde a p. 98,6 usque ad 99,7)
9	(fr. 24,16 D. = 36,16 W. = 30,16 G.-P.)
12–p. 101,12	Sol. test. 71 G.-P.
21–23	Sol. leg. F 69c Rusch.
app. sim. 11 (item ad p. 100,9. 10. 13–16)	lege: Ael. Aristid. or. 28,138 K.
	insere: 12 Dio Chrys. 80,3
	17 *ἑταίρας*] Poll. 7,201; cf. 6,188
	18 *οἴκημα*] cf. e. g. Demosth. 25,61. 32, 29 Harpocr. s. v. (= Dinarch. fr. XII 4 et ibi l. l.) Poll. 9,45 sq. 8,72
20	adde: Plut. mor. 343c 807d Diod. 1,79,4 (cf. Dion. Hal. 5,65,1 Diog. Laert. 1,45 Phot. lex. Suda s. *σεισάχθεια* al.)
23	adde: Plut. mor. 828f
app. crit. 9	adde: *φασιν* U (sec. Manfredini)
	insere: 17 *φύλακας* S (sec. Manfredini)
p. 100,8	(fr. 24,6 sq. D. = 36,6 sq. W. = 30,6 sq. G.-P.)
12	(fr. 24,11–16 D. = 36,11–16 W. = 30, 11–16 G.-P.)
app. sim. 17	adde: Iulian. epist. ad Themist. 8, p. 262c
app. crit. 1	adde: *δραγμῶν* hic et saepius S (sec. Manfredini)
7	corrige: *ὁ* om. UA (sec. Manfredini)
	adde: *μᾶλλον ἐν τούτοις ὁ σόλων* M (sec. Manfredini) *τε προϋποκειμένης* (S^1Y) tuentur Cassola (PP 19, 1964,

	26 sqq.) et Corcella (QS 14, 1988, 165 sqq.)
10	adde: *δεδουλευκυῖα* Zie.
12	adde: *ἐπανήγαγεν* M^{m} (sec. Manfredini)
	insere: 18 *πάντων* om. M (sec. Manfredini)
p. 101,13–p. 102,3	Sol. test. 60 G.-P.
29	(fr. 23,16 sq. D. = 34,4 sq. W. = 29 b, 4 sq. G.-P.)
app. sim.	insere: 7 cf. Diog. Laert. 1,45 (*ἑπτὰ τάλαντα*)
	17 Plut. Lyc. 1,8. 3,1 sqq. 8 sq. 11,2 sqq. et ibi l. l.
app. crit.	insere: 6 *κατέστησεν* Y (sec. Manfredini)
	10 *πολύζηλός ἐστι ὁ ῥ.* M (sec. Manfredini)
	24 *ἐφίετο* M (sec. Manfredini)
27	corrige: ... *βουλεύεσθαι* SUA *βούλεσθαι* MC vulg. (sec. Manfredini)
p. 102,4	(fr. 25,6 sq. D. = 37,7 sq. W. = 31,6 sq. G.-P.)
7–14	Sol. test. 72 G.-P.
15–17	Sol. leg. F 1 b Rusch.
21	*Δημάδης*] (fr. 23 De Falco)
app. sim. 15	ad *Δράκοντος νόμους* cf. Aristot. Pol. 2,9,1274 b 15–18
17	adde: Xen. oec. 14,4 sq.
	insere: 18 sq. Lys. fr. XVII 10 Th. Diog. Laert. 1,55; cf. Poll. 8,42
app. crit. 6	*ἀνταράξας ... ἐξεῖλεν* (Aristot.) Flac. Diehl West Gentili–Prato
p. 103,12–19	Sol. leg. F 138 a Rusch.
25	(fr. 5 D. = W. = 7 G.-P.)
app. sim. 3 sq.	lege: ... cf. Plut. Cato M. 28,3 ...;
	adde: Harpocr. Hesych. s. *ἱππάς* Suda s. *ἐκ τιμημάτων* (*ε* 653). *ἱππάς* (*ι* 525) Anecd. Gr. I 298,20 Bekker
	insere: 19 Aristot. *Ἀθπ.* 9,2
26	adde: Ael. Aristid. or. 24,14 K.
app. crit.	insere: 9 *καὶ μέτρα* Unger
	16 *διαφορῶν* (*διαφόρῶν* U) codd.: corr. Sint. (sec. Manfredini)
	21 *ἰσχύν*] *ἀρχήν* M (sec. Manfredini)

26	*γέρας* (Aristot.) Diehl West Gentili–Prato
	corrige: *ἀπαρκεῖν* iam Herw. *ἐπαρκεῖ⟨ν⟩* (Brunck) West
p. 104,5–15	Sol. leg. F 40b Rusch. = Sol. test. 61 G.-P.
24 sq. et app. crit.	verba *βουλαῖς – σάλῳ*, quae rhythmum iambicum sapere videntur, e versu quodam Solonis fluxisse credunt Stähelin (Herm. 68, 1933, 343 sqq.) aliique, consentiente Manfredini; sed imagine durarum ancorarum saepius poetae utebantur, cf. e. g. Pind. Ol. 6,101 Soph. fr. 685 R. Prop. 2,22,41
26–p. 105,4	Sol. leg. F 2 Rusch
26–p. 105,15	Sol. leg. T 7 Rusch.
app. sim. 5	adde: cf. Demosth. 21,45
12	adde: Diog. Laert. 1,59 Stob. 4,1,77 Gnom. Vat. p. 185 St.
16	adde: Poll. 8, 125 Cic. off. 1,75
p. 105,4–10	Sol. leg. F 70 Rusch.
20–22	Sol. leg. F 38d Rusch.
app. sim.	insere: 4 *ἄξων*] cf. IG I^3 104,10 schol. ad loc. (p. 100 Manfredini) = Aristoph. fr. 309 K.-A.
20	adde: Plut. mor. 965d; lex ista saepius a scriptoribus aetatis Byzantinae laudatur
app. crit. 26 (sq.)	adde: *κινδυνεύειν* M (sec. Manfredini)
p. 106,3–24	Sol. leg. F 52a Rusch.
11–16	Sol. leg. F 127a Rusch.
16 sq.	Sol. leg. F 51a Rusch.
21–24	Sol. leg. 71a Rusch.
app. sim.	insere: 6 Hesych. s. *βινεῖν*
	27 Plut. mor. 175f
app. crit. 4	corrige: *αὐτῆς* SA^m (sec. Manfredini)
p. 107,5	(fr. ad. 10,2 N.^{2} = K.-Sn. [olim com. ad. 1215 Kock])
11–18	Sol. leg. F 32a Rusch.
11 sq.	Sol. leg. 33a Rusch.
23–p. 108,6	Sol. leg. F 49b Rusch.
app. sim.	insere: 11 Demosth. 20,104 [Demosth.] 40,49

	15 cf. Isocr. 20,3
23 sq.	adde: Isae. 2,13. 3,68. 4,16. 6,9. 10,13 Hyperid. 5,17
app. crit. 8	adde: *μετοικίσαι* (Steph.) Flac.
12	*τοὺς τεθνηκότας* (S) Flac., vix recte
p. 108,11–25	Sol. leg. F 72 c Rusch.
26 – p. 109,5	Sol. leg. F 56 Rusch.
app. sim.	insere: 17 [Demosth.] 43,62 sq. schol. Aristoph. Lys. 611 Cic. leg. 2,64 (= Demetr. Phal. fr. 135 W.); cf. 2,59
app. crit. 5	corrige: *εἵνεκεν* Y (sec. Manfredini) [*ἤ*] *ἀνάγκη* iam Cob.
	insere: 8 *ταὐτὸν* M (sec. Manfredini)
13	*ἐχούσας* (Y) Flac., sed displicet
17	adde: *θρηνεῖν*] *γρ. πικρολογεῖν* s. s. U² (sec. Manfredini)
24	corrige: *πένθη* SAᵐ (sec. Manfredini)
25	corrige: *ἐνεχομένοις* S¹U¹AM¹ (sec. Manfredini)
p. 109,14–21	Sol. leg. F 78 c Rusch.
19–21	Sol. leg. F 148 e Rusch.
21–23	Sol. leg. F 57 Rusch.
app. sim.	insere: 4 Vitr. 6 pr. 3
	5 sqq. Plut. Lyc. 24,2 mor. 214 a Xen. rep. Lac. 7 Isocr. 11,17 sq. Nic. Dam. FGrH 90 F 103 z 1 Aelian. v. h. 6,6 Ioseph. c. Ap. 2,228 sq. Suda s. *Λυκοῦργος* (*λ* 824)
14	adde: Poll. 8,42 Val. Max. 2,6,3; cf. Isocr. 7,44 Lex. Cant. s. *ἀργίας δίκη* (= Lys. fr. XVII 10)
app. crit. 18	corrige: *ἀξιώματα* SA² (sec. Manfredini)
p. 110,1–22	Sol. leg. T 8 Rusch.
2 sq.	Sol. leg. F 28 a Rusch.
4–7	Sol. leg. F 30 a Rusch.
7–9	Sol. leg. F 31 a Rusch.
14 sq.	Sol. leg. F 77 Rusch.
15–17	Sol. leg. F 143 a Rusch.
17–19	Sol. leg. F 92 Rusch.
19	(fr. 147 Wehrli = FGrH 228 F 22)
17–22	Sol. leg. F 81 Rusch.
20 sq.	Sol. leg. T 33 Rusch.
app. sim. 1	adde: Lys. 1,30 sqq. Demosth. 23,53.

	55; cf. R. Flacelière, RPh III 23, 1949, 126 sq.
app. crit.	insere: 3 λαμβάνοντι M (sec. Manfredini)
8	πλὴν ἂν λάβῃ μὴ trp. Manfr., fort. recte
14	οὐσιῶν (Wilcken) praef. Flac. Bataille (REA 64, 1962, 177 sq.) Rusch. Zie. in vers. Germ.
16	δίδοσθαι om. M (sec. Manfredini)
p. 111,8–14	Sol. leg. F 63 Rusch.
15–23	Sol. leg. F 60 b Rusch.
23–25	Sol. leg. F 62 Rusch.
26–p. 112,1	Sol. leg. T 5 = F 65 Rusch.
app. crit. 6	corrige: ἀεννάοις ἐστὶν C (sec. Manfredini)
16	adde: τοὺς μὲν–21 ἀφίησι Lex. Vind. p. 243,3–7 N.
p. 112,6–8	Sol. leg. F 35 Rusch.
9–17	Sol. leg. F 75 Rusch.
18–22	Sol. leg. F 87 Rusch.
24–p. 113,6	Sol. leg. T 13 (+ 22. 23) Rusch.
25 et app. crit.	περιέχουσι] nil mutandum. nam πλαίσια περιέχουσα = 'umgebende Rechtecke' ≈ 'rechteckige Rahmen' (Rusch.), 'cadres rectangulaires' (Flac.), 'intelaiature quadrangolari' (Manfredini)
app. crit.	insere: 1 αἴξων U (sec. Manfredini)
	24 ἀνεγράφησαν Cob., haud male
p. 113,2	Κρατῖνος] (fr. 274 K. = 300 K.-A.)
12–24	Sol. leg. F 123 b Rusch.
app. sim. 1	vox q. e. κύρβις/-βεις saepius a lexicographis laudatur, e. g. ab Hesych. Phot. Suda s. v.; cf. Etym. Gud. Et. M.; v. Manfredini ad loc.
6	adde: Harpocr. Suda s. λίθος (= Philoch. FGrH 328 F 21)
16	adde: Aristoph. nub. 1179 c. schol. Diog. Laert. 1,58 sq. Procl. in Plat. Tim. 20 e
	insere: (19–)21 Plut. mor. 931 f
app. crit. 9	adde: καταφωτίζων M (sec. Manfredini)
22	τὰς δ' ἀπ' praebet C (sec. Manfredini)
	adde: εἰκάδιος U (sec. Manfredini)

p. 114,11	(fr. 5,11 D. = 7 W. = 9 G.-P.)
16–p. 115,11	Sol. test. 29 G.-P.
17	(fr. 6 D. = 28 W. = 10 G.-P.)
app. sim. 16	adde: Plut. mor. 354de Herodot. 1,30,1 (Diod. 1,96,2. 98,1)
	insere: 24 Herodot. 5,113,2 (Diog. Laert. 1,51)
	26 *ὑπὸ Δημοφῶντος*] aliter Strab. 14,6,3, p. 683
app. crit. 7.8	corrige: *καὶ τὸ μὴ πράττειν ἄτοπον* om. U (sec. Manfredini)
11	corrige: *πρόσσχημα* SUA (sec. Manfredini)
18	adde: *κανώβιδος* codd.: corr. Steph. (sec. Manfredini)
p. 115, 7 et app. crit.	*Αἴπειαν* Conomis cl. Steph. Byz. s. v., quod praetulerim
10	(fr. 7 D. = 19 W. = 11 G.-P.)
app. sim. 7	adde: Jacoby, comm. ad FGrH 521 F 8 Steph. Byz. s. *Σόλοι* (= Euphor. fr. 1 Powell) v. Arati p. 77,8 sqq. M. Suda s. *Σόλων* (*σ* 776). *Σόλοι* (*σ* 781)
Cap. 27–28	adde: cf. W.-H. Friedrich, Herodots erfinderische Mythenkritik: Drei Beispiele. III. Kroisos vor dem Feuertode bewahrt, in: Gegenwärtige Vergangenheit…, Göttingen 1998, 38 sqq. – Copiae testimoniorum quam Manfredini textui subiunxit addas Plut. mor. 69e Aelian. fr. 70a–n D-F. Suda s. *Κροῖσος* (*κ* 2499). *Μᾶλλον ὁ Φρύξ* (*μ* 116)
app. crit. 14	corrige: *σὺν* SU (sec. Manfredini)
	insere: 16 sq. versus spurios iudicavit Sykutris (Philol. 83, 1928, 439 sqq.) obloquente Wil. (H 64, 1929, 459 sq. = Kl. Schr. IV 477 sq.)
19	adde: *δὲ* om. Y (sec. Manfredini)
p. 116 app. sim.	subiunge: 30 inscript. statuarum apud Delphos repertarum exhibet Tod, GHI nr. 3. Rem narrant Plut. mor. 108ef fr. 133 Sandb. (= Stob. 4,52b, 43); cf. Polyb. 22,20,6 sq. [Plat.] Axioch. 367c Paus. 2,20,3 Lucian.

	Char. 10 Suda s. *Κροῖσος* (*κ* 2499) Cic. Tusc. 1,113 aliique
app. crit.	insere: 8 *ζηλὸν* U (sec. Manfredini)
19	corrige: *ἑαυτοῦ* SY: *αὑτοῦ* Z (sec. Manfredini)
20	corrige: *εἶδε* M: *οἶδε* SUA, del. Li.
22	corrige: *ἀπολιπὼν* S^m^Y
24	adde: (post *ἄγροικος* trp. Benseler)
	insere: 29 *ἄλλων* U (sec. Manfredini)
p. 117 app. sim.	insere: 6 sq. (*ἡμᾶς – Κροῖσος*) Lex. Vind. p. 143,17 sq. N.
23	adde: cf. Plut. mor. 155b (= Aesop. test. 35 P.)
app. crit. 11	*εὐθαρσοῦς* (codd.) def. Juneaux (BAGB 1959, 410), frustra
p. 118 app. sim.	subiunge: 2 Bacchyl. 3,15 sqq. 58 sqq. Herodot. 1,86 Diod. 9,2. 34 Nic. Dam. FGrH 90 F 68
	19 Plut. mor. 69e Cic. fin. 2,87. 3,76 Val. Max. 7,2 ext. 2 Sen. tr. an. 11,12 Iuv. 10,273 sqq.
	26 Herodot. 1,59,3 sqq. Aristot. *Ἀθπ.* 13
app. crit. 6	insere: *ἐξικνεῖτο καὶ* codd.: *ἐξικνεῖσθαι* Herw. (*καὶ δυνατὸς ἦν* del. Cob.)
11	corrige: *ὁ* om. A (*ἀνὴρ* U), sec. Manfredini
14	*ἀπῄει* M (sec. Manfredini)
19	corrige: *ἐκέλευσε* C (sec. Manfredini)
20	adde: *ἠνέχθη* M (sec. Manfredini)
	insere: 24. 25 *ἐν λόγω* M (sec. Manfredini)
28	adde: *δὲ* om. M (sec. Manfredini)
p. 119,17–23	(Sol. fr. 35 W.)
24–p. 120,5	TrGF 1 T 17 Sn.
app. sim.	insere: 17 cf. Cic. div. 1,111 Val. Max. 5,3 ext. 3
	24 Diog. Laert. 1,59
	30 *ὥσπερ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς*] cf. Aristot. rhet. 3,1,1403b 23 sq. Athen. 1,22a
p. 120,20	(fr. 8,7. 5. 6 D. = 11,7. 5. 6 W. = 15,7. 5. 6 G.-P.)
app. sim. 6 sq.	adde: Diog. Laert. 1,60. 66 Cic. rep. 1,68
	insere: 11 Hom. Od. 4,244 sqq.

app. crit. 5	*συμβολαίοις* (codd.) tuentur Flac. Snell Manfr., fort. recte
9	*ἀγανακτοῦντας* tuetur Flac., vix recte; ⟨*συν*⟩*αγανακτοῦντας* Manfr., sed exempla respiciens (cum Zie.) praetulerim ⟨*τοὺς συν*⟩*αγ.*
12	corrige: *ταὐτὰ* S Rei. Ri. (sec. Manfredini): *ταῦτα* Y
23	*χηνὸς* Hadley (CR 17, 1903, 209) ingeniose
p. 121,26	(fr. 8,1–4 D. = 11,1–4 W. = 15,1–4 G.-P.)
app. sim. 11 sq.	adde: Diog. Laert. 1,49 Ael. Aristid. 19,7 K. Basil. epist. 74,3 Nicet. Chon. chronogr. p. 583,4 sqq. van Dieten
p. 122,14–18	Sol. leg. F 146 Rusch.
18–21	Sol. leg. F 148a Rusch.
29	(fr. 22,7 D. = 18 W. = 28 G.-P.) et (fr. 20 D. = 26 W. = 24 G.-P.)
app. sim. 3	adde: Cic. Cato 72
	insere: 9 Herodot. 1,59,6 Thuc. 6,54,5 sq. Diog. Laert. 1,53
19	adde: Aristot. *Ἀθπ.* 16,3 Aelian. v. h. 9,25
app. crit.	insere: 3 *τούτους* U (sec. Manfredini)
p. 123,14–20	Sol. test. 4 G.-P.
16 sq.	*Φανίας*] (fr. 21 W. = FGrH 1012 F 15)
23 sq.	*Ἀριστοτέλους*] (fr. 392 R.)
app. sim.	insere: 2 Diog. Laert. 3,1 Plat. Charm. 155a
	14 vide ad c. 1,5
	20 Diog. Laert. 1,62 Ael. Aristid. 3,189 L.-B.
app. crit. 2	adde: *μουσῶν* PHercul. 1384 fr. 1
11	adde: *ὀλυμπιεῖον* S[m] Y (sec. Manfredini) Flac.
17/19	marm. Par.] nempe FGrH 239 A 40
p. 124 app. sim.	insere: 4 cf. Plut. Numa 5,2 (*Οὐέλεσος*) Dion. Hal. 4,67,3. 5,12,3
	14 Dion. Hal. 4,70 sq. Liv. 1,46–60 Flor. 1,1,7
Cap. 1–2	corrige: Dion. Hal. 5,1–5
p. 125,13 et app. crit.	*κακὸν* (Y) praefert Flac., fort. recte
p. 126,1 et app. crit.	*προ*⟨*σ*⟩*αγαγεῖν* (Herw.) Flac., iure
p. 127 app. sim. 11	adde: Liv. 1,56,7 sqq.; cf. 59,2
app. crit. 24	*διαφοβηθεὶς* (S) Flac., sed vox nihili est

	κειμένην (codd.) tuetur Flac., vix recte
p. 128,12 et app. crit.	*πως* ut e dittographia ortum cum Br. deleverim
13 et app. crit.	⟨*τρόποις*⟩ (Rei.) valde arridet: alibi (cf. vit. Crass. 7,4 et Phoc. 10,7) Plut. numero sing. utitur
app. sim.	adde: 12 cf. Plut. mor. 823a
p. 129 app. crit. 23	*ἤδη εἶπε* (codd.) Flac., sed displicet hiatus
p. 130 app. crit. 8	⟨*αὐτοῦ*⟩ Zonarae spernit Flac.
p. 131,15 mg. dextr.	adde: a. 509
21	*Ἄππιος*] de Appio Claudio Caeco, cens. a. 312, (non de A. Claudio Pulchro, cos. a. 212, ut in vol. IV p. 95 legitur) hic agi cl. Liv. 9,46 iure contendit Flac.
p. 132,18 et app. crit.	*Μέση* (Y) praefert Flac., recte ut videtur
21 et app. crit.	*Ταρκυνίας ... Ταρκυνία*] *Ταρακίας ... Ταρακία* Flac. cl. Plin. n. h. 34,25 Gell. 7,7,1 sqq. (praeeuntibus G. C. Lewis, An Inquiry into the Credibility of the Early Roman Historians, 1855 [dt. Übs. v. F. Liebrecht, Untersuchungen über die Glaubwürdigkeit der altröm. Geschichte, Hannover 1857/58, II 9] et Fr. Boehm, s. Gaia Taracia, RE VII 480 sq.), sed errorem Plutarchi subesse verisimile est.
p. 133,3 et app. crit.	*Ἄρσιον λειμῶνα* (Am.) praestare videtur, sed. cf. Fr. Boehm, Horatius nr. 1, RE VIII 2319 sqq.
app. crit. 3	post ... silva Arsia adde: *Ναιούιον* Flac. cl. Dion. Hal. l. c.: *ἀσούιον* S *αἰσούειον* Y
p. 134,13–15	Sol. leg. F 144b Rusch.
15	*Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ*] (fr. 5 M. = FGrH 72 F 24)
p. 136,19 et app. crit.	*τῶν πολλῶν* (Sch.) probat Flac. cl. Liv. 2,9,6, iure
app. sim.	insere: 18 Liv. 2,9,6
27	lege: mor. 274f (= Fenestella fr. 5, HRR

	II 79), cf. Varro ap. Nonium p. 189,22 M. = 278 L. et l. l. 5,95
p. 137,2 et app. crit.	*ἐπεχάραττον* (Y) Flac., sed dissuadet consuetudo nostri (*ἐγχ-*): cf. vit. Thes. 25,3 et Alex. 4,9 (v. l. *εἰσχ-*)
8 et app. crit.	⟨*μὴ*⟩ *μετρίῳ* (Cor.) Flac., sed mendum nescioquod gravius subesse videtur
app. sim.	adde: 17 Plut. mor. 275ab
p. 138 app. sim.	insere: 11 Liv. 1,55 sq.
27	adde: Plin. n. h. 28,16; cf. 35,157
p. 139 app. sim.	subiunge: 15 cf. Liv. 1,46,4
p. 140,27 mg. sin.	adde: a. 69 p. C.
p. 141,1 mg. dextr.	huc transferas: a. 80 p. C.
3 et app. crit.	*ἀφιερώσεως* suspectum: praetulerim *καθ-* Reiskii, secundum consuetudinem nostri
4 mg. dextr.	huc transponas: a. 79 p. C.
5 sq. mg. dextr.	adde: a. 82 p. C.
10/11 et app. crit.	ordinem traditum verborum servat, *ἂν* (Cor.) ante *ἀνάλωμα* inserit Flac., hiatu neglecto
20	⟨*ὑπ'*⟩ *Ἐπιχάρμου* (Rei.) recepit Flac., fort. recte
	Ἐπιχάρμου] (fr. 274 Kaibel = Vors.^{6} 23 B 31 D.-K.)
app. sim.	insere: 7 Liv. 1,55,(8),9 (≈ Calp. Pis. fr. 16, HRR I^2 127 sq.; Fab. Pict. fr. 13, ibid. 25)
p. 142,12 mg. sin.	adde: a. 508 a. C.
15 et app. crit.	*Σιγνουρίαν*] oppidum Signia(e) hic significari (secundum Liv. 1,56. 2,21 et Dion. Hal. 4,63 iam a Tarquinio Superbo conditum) contendit H. Philipp, RE II A 2348; *Σιγνίαν* (Xy.) Zie. in vers. Germ.; Dion. Hal. libri non consentiunt (*συγκήριον* / *συγνήριον* / *σιονύριον*)
app. sim. 3	adde: cf. c. 9,3 sq.
p. 143, 14 sq. et app. crit.	fort. legendum *ἐκράτησεν ὑπὸ* ⟨*τοῦ?*⟩ *πλήθους Κόχλην καλεῖσθαι?*
15 et app. crit.	† *εἰς τὸ*] *ὥστε* Juneaux (BAGB 1959, 410)
app. sim. 2 sq.	adde: Plut. mor. 317e

app. crit. 7	adde: *πάκιος (καὶ) μάρκος* mor. libri; *Κόκλιος Μάρκος* Nachstaedt
24	*αὐτῷ* (codd.) tuetur etiam Flac.
p. 144,5 mg. sin.	adde: a. 507 a. C.
p. 145,13 sq.	*Ἀθηνόδωρος*] (FGrH 746 F 2)
p. 147,23 mg. dextr.	adice: a. 505 a. C.
app. sim.	insere: 8 Sen. cons. ad Marc. 16,2 Plin. n. h. 34,29 (= Ann. Fetialis HRR I^2 317; cf. Calp. Pis. fr. 20, ibid. 129) Serv. Aen. 8,646
	17 Liv. 2,14,1–4 Dion. Hal. 5,34
p. 148,12 mg. sin.	adde: a. 504 a. C.
app. sim.	insere: 2 Plin. n. h. 36,112
app. crit. 4	*ἀνοίγεσθαι* (Sch.) Flac., fort. recte
p. 149 app. crit. 24	*Ἀνίηνα* (S) praefert Flac.
p. 151 app. crit. 27	*οὗτος* (codd.) tuetur Flac., vix recte
p. 152,11	Sol. fr. 46 W.
26	*Μίμνερμον*] ad fr. 6 D. = W. = 11 G.-P. spectant
27	(fr. 22,5 D. = 21 W. = 27 G.-P.)
p. 153,7	(fr. 1,7 D. = G.-P. = 13,7 W.)
21–23	Sol. leg. F 138 b Rusch.
p. 154,4–6	Sol. leg. F 37 c Rusch.
13	(fr. 5,7 D. = 6,1 W. = 8,1 G.-P.)
p. 155, 19–p. 156,18	Sol. test. 45 G.-P.
app. crit. 13	*τὴν ἀρετὴν* (codd.) tuetur Flac., male
p. 156 app. crit. 14	*τῇ νίκῃ* (codd.) et *δόντ'* (Y) Flac., fort. recte
p. 157	Vitarum par ediderunt R. Flacelière–M. Juneaux–E. Chambry (Plutarque. Vies T. II, Paris 1961. ^{2}1968) et C. Carena–M. Manfredini – L. Piccirilli (Plutarco. Le vite di Temistocle e di Camillo, Milano 1983. ^{2}1996). Vide D. H. Larmour, Making Parallels: Synkrisis and Plutarch's 'Themistocles and Camillus', ANRW II. 33.6 (1992), 4154–4200.
	De Vita Themistoclis adeas: R. Flacelière, Vie de Thémistocle. Ed., introd. et comm., Paris 1972. F. J. Frost, Plutarch's Themistocles. A Historical Comm., Princeton 1980 (de quo rettulerunt L. Piccirilli, RFIC

110, 1982, 211 sqq.; H.-J. Gehrke, Gnomon 54, 1982, 494 sqq. aliique). J. L. Marr, Plutarch, Life of Themistocles. Introd., text, transl. and comm., Warminster 1998. – J. F. Barrett, The Downfall of Themistocles, GRBS 18, 1977, 291 sqq. L. Piccirilli, Themistoclea, MH 39, 1982, 157 sqq.

p. 157,1 *δὲ*] cf. C. P. Jones, JRS 56, 1966, 67

7 *Φανίας*] (fr. 23 Wehrli = FGrH 1012 F 17)

app. sim. insere: 1 Herodot. 7,143 al. Aristot. *Ἀθπ.* 23,3 Suda s. *Θεμιστοκλῆς* (*ϑ* 124) Nep. Them. 1,1; vide etiam ad c. 25,3

11 adde: Demosth. 23,213 [Plat.] Axioch. 364 a Diog. Laert. 6,13 Hesych. s. *Κυνόσαργες* Anecd. Gr. I 285,11 Bachm. I 274,11 Bekker

app. crit. 3 adde: *τὸν δῆμον* M (sec. Manfredini)

λεοντίδος (codd.) tuentur Frost Manfredini

insere: 8 *ἄβροτον* M (sec. Manfredini)

p. 158,1 *Σιμωνίδης*] (fr. 222 B.[4] = 122 nr. 625 Page)

22 (FGrH 107 = 1002 F 1)

22–27 Vors.[6] 30 A 3 D.-K.

app. sim. 16 adde: Cic. Tusc. 1,4 (= Quint. 1,10,19)

25 lege: Plut. Per. 26,2 sq. (§ 3 = Aristot. fr. 577 R.), adde: Plut. mor. 1126 b

insere: 27 *Ἀναξαγόρας*] cf. Plut. Per. 4,6. 6,1 sqq. al.

28 *Μνησιφίλου*] Plut. mor. (154 cd 156 ab) 795 c Herodot. 8,57 Clem. Al. Strom. 1,14,65,3

app. crit. 7 *λοιποὶ* (Y) praefert Erbse

15 *λεγομένων* tuentur Flac. Manfredini, quamquam mihi quidem durius dictum esse videtur; *γινομένων* (Rei.) praetulerim

ὑπερορῶν (codd.) def. Martin jr. (AJPh 85, 1964, 192 sqq.) Frost Manfredini (qui *ὑπερορῶν, παρ' ἡλικίαν ⟨π⟩ως τῇ φύσει πιστεύων*, opinor eleganter)

p. 159 app. sim. insere: 9 Plut. mor. 184 f 552 b Sopatr.

	in Hermog. de stat. IV 690,6 sq. W. Suda s. *Θεμιστοκλῆς* (ϑ 124)
16	adde: Aeschin. Socr. VI A 48,8 sqq. Giannantoni Iunc. ap. Stob. 4,50,3,9 (p. 1064,16 sqq. H.) Athen. 13,576c. 12,533d (= Idom. FGrH 338 F 4a. b) Liban. decl. 10 Nep. Them. 1,2 Marull. ap. Sen. contr. 1,8,6 Val. Max. 6,9 ext. 2
25 sq.	adde: Polyaen. 1,31 Aelian. v. h. 13,44 Nep. Arist. 1,1
app. crit. 6	corrige: *διακονικαῖς* U (sec. Manfredini)
21	corrige: *ἀπεδείκνυε* MA (sec. Manfredini)
p. 160, 17 mg. sin.	adde: a. 490
app. sim. 15	adde: Liban. or. 17,17 al. Apost. 13,27 Ioh. Sic. in Hermog. Id., Proleg. Syll. p. 394,30 sqq. R. Cic. Tusc. 4,44 Val. Max. 8,14 ext. 1
23	lege: … Ael. Aristid. or. 3,237 L.-B., adde: Liban. decl. 9,12
app. crit. 5	corrige: *Κείου* e Plut. Arist. 2,4 (ubi *κεῖος* Y: *χῖος* S): *τείου* UA *τίου* SM (sec. Manfredini)
	insere: 11 *ἀφελείας* Naber, haud male
p. 161,1 mg. dextr.	adde: a 483/82
15 et app. crit.	*μεταβιβάζων* cum S Manfredini, bene
25	(FGrH 107 = 1002 F 2)
app. sim. 1 sq.	adde: Thuc. 1,14,2 Polyaen. 1,30,6 [Nicol. Soph.] progymn. 7 (I 339 W.) Nep. Them. 2,1 sqq.
	corrige: Ael. Aristid. or. 3,234 sq. L.-B. (c. schol. III 598 sq. D.)
	insere: 6 Herodot. 7,145,1 Aelian. v. h. 12,10
	15 cf. Thuc. 1,73,4
	19 sq. *ὁ Πλάτων*] cf. Plut. Phil. 14,3 Dio Chrys. 25,4 Ael. Aristid. or. 3,301 L.-B.
app. crit. 1	adde: ⟨*τὴν*⟩ *ἀπὸ* Ri., haud male
	insere: 4 *ἐάσαντες* U (sec. Manfredini)
6	⟨*τότ'*⟩] textum traditum tuentur Flac. Erbse
	insere: 12 *τὴν* om. M (sec. Manfredini)

21	corrige: *καθ' αὐτοῦ* MA (sec. Manfredini)
p. 162 app. sim.	insere: 9 Athen. 12,533e (= Clearch. fr. 17 W.)
	22 Aristot. Eth. Eud. 3,6,1233b 11 sqq.
app. crit. 2	adde: *αὖθις ἀνέστησαν* (S) prob. Flac. Erbse *⟨κατα⟩καυθεῖσαν ἀνέστησαν* Rei.
5	corrige: *τῶν* om. MA (sec. Manfredini)
	insere: 18 *ὡς ἔτι* M (sec. Manfredini)
19	*Ἑρμιόνης* (YS[m]) Flac., sed lectio difficilior *Ἑρμιόνος* (ex *ἑρμίονος* S[t]) cum Zie. et Manfredini praeferenda esse videtur
p. 163,5 sq.	TrGF DID B 1 Sn.
17 sq. mg. dextr.	adde: a. 482
20 mg. dextr.	adde: a. 480
app. sim.	insere: 8 Nep. Them. 1,3
	9 sq. *πρὸς Σιμωνίδην*] cf. testimonia ad fr. 148 (PMG nr. 653 Page) collecta
	15 sq. *Κορινθίους ... λοιδοροῦντα*] cf. Simon. fr. 67, nr. 572 Page et ibi l. l.
	17 c. 11,1 Arist. 7
app. crit. 10	corrige: *κεῖον* SUA *κῖον* e ras. M (sec. Manfr.)
14	corrige: *ἐπισκοπῶν* Y (sec. Manfredini)
p. 164,1 mg. sin.	adde: a. 480
app. sim. 1	adde: Herodot. 7,32. 133 (qui rem aliter narrat; cf. Him. or. 2,7) Diod. 11,2,3; lege: Ael. Aristid. or. 3,229, adde: or. 1,99 L.-B. Liban. decl. 10,28
6	adde: Dinarch. or. 2,24 sq. Crater. FGrH 342 F 14 (= schol. ad Ael. Aristid. 3,334 L.-B.) Ael. Aristid. or. 1,369 L.-B. Harpocr. s. *Ἄρθμιος* et *ἄτιμος*; lege: Aeschin. 3,258 (quem locum laudat Alex. de fig. III 19, 20 sqq. 21,14 sqq. Sp.) c. schol.; Ael. Aristid. or. 3,334 L.-B.
9	lege: Ael. Aristid. or. 3,231 sq. 344 L.-B., adde: Herodot. 7,145,1 Polyaen. 5,30
	insere: 17 Herodot. 7,173 sq. (cf. Plut. mor. 864e) Diod. 11,2,5. (3,2)
	20 Herodot. 7,174

25	lege: Ael. Aristid. or. 3,239 sq., adde: 3,278 L.-B. Herodot. 8,1 sqq. Isocr. 4,90 Diod. 11,4,1 sq. 12,4 sqq. Him. or. 42,4 (cf. 14,3)
app. crit. 2	adde: ⟨*τὸν*⟩ *ἐν τοῖς* Holden
p. 165,1 mg. dextr.	adde: 480
app. sim. 5	lege: ... Ael. Aristid. or. 1,136 L.-B. (c. schol. III 159 D.), adde: Diod. 11, 12,4
	insere: 10 Plut. mor. 867b (Herodot. 8,4 sqq.) Diod. 11,12,3 Ael. Aristid. or. 3,243 L.-B. Nep. Them. 3,3
	17 cf. Anon. in Hermog. stat., Proleg. Syll. p. 199,12 sqq. R.
app. crit.	insere: 15 *περιβαλέσθαι* M (sec. Manfredini)
16	adde: *ἀπροσμάχητον* M (sec. Manfredini)
	insere: 26 *ἐπὶ τοῦτο* M (sec. Manfredini)
p. 166,1 mg. sin.	adde: a. 480
1 et app. crit.	*παρόντας* (S) praeferunt Flac. Erbse, iure
3	(fr. 24 W. = FGrH 1012 F 18)
14 et app. crit.	*ἐπ' Ἀρτεμισίῳ* (Y) iure defendunt Conomis (cl. mor. 350a) Flac. Manfredini
26	(Simon. fr. 109 D. = Simon. adscr. 24 Page, Epigr. Gr. p. 19)
app. sim. 13	lege: ... Ael. Aristid. or. 3,238 L.-B.
	insere: 18 Herodot. 7,176,1 Suda s. *Ἀρτεμίσιον* (*α* 4031)
app. crit.	insere: 11 *ἀλλὰ δὴ τῶν* U (sec. Manfredini)
16	adde: *ἐβάλλοντο* M (sec. Manfredini)
21	adde: *φιλοκτήτου* M (sec. Manfredini)
	insere: 22 *προσηώσας* M (sec. Manfredini)
p. 167,1 mg. dextr.	adde: a. 480
app. sim.	insere: 9 Herodot. 8,21,1 sq. Diod. 11, 13,3; cf. Ael. Aristid. or. 1,160 L.-B.
14	adde: Ael. Aristid. or. 3,244 sq. L.-B. (c. schol. III 605 D.) Oros. 2,10,1 sq.
	insere: 25 (Plut. mor. 868bc) Herodot. 8,31 sqq. Diod. 11,14,1 Ael. Aristid. or. 3,296 L.-B.
app. crit. 10	corrige: *ἀπαγγελθόντων* M (sec. Manfre-

dini), adde: *ἀπαγγελθέντων* (Y) def. Erbse (omisso *τὰ* l. 9)

20 — *προκινδυνεύ⟨σ⟩αντας* (Holzapfel) probat Manfredini, fort. recte

23 — *τοῖς βαρβάροις* (codd.) tuetur Erbse, vix recte

p. 168,1 mg. sin. — adde: a. 480

22 — *χρησμῷ*] (95 P.-W. = Q 147 F.)

26–p. 170,9 — Aristot. fr. 398 R.

app. sim. — insere: 2 Isocr. 4,93

13 — adde: cf. Aristoph. Lys. 759 c. schol. Isocr. 15,233 Phot. lex. s. *οἰκουρὸν ὄφιν* (= Phylarch. FGrH 81 F 72)

22 — adde: Aristot. rhet. 1,15,1376a 1 sq. Ael. Aristid. or. 3,233. 311. 316. 321 L.-B. Polyaen. 1,30,1 sq. Aelian. v. h. 12,43 Liban. decl. 9,16. 10,27 (Them. epist. 8) Suda s. *ἀνεῖλεν* (*α* 2371) Nep. Them. 2,6 sq. al.

26 — lege: Ael. Aristid. or. 3,247. 1,154 L.-B., adde: or. 3,348 sq. (= Aeschin. Socr. fr. 8 D. = VI A 50 Giann.). 3,237 L.-B. [Lys.] 2,33 sq. Demosth. 18,204 Liban. decl. 10,29 Cic. off. 3,48 (cf. Att. 7,11,3) Frontin. strat. 1,3,6; de inscriptione Troezenia (Hesp. 29, 1960, 198 sqq. 31, 1962, 311 sq. SEG 18, 1962, 245 sqq. 19, 1963, 101 sqq., nunc ap. Tod–Meiggs–Lewis, Sel. of Gr. Hist. Inscr. nr. 23) vide Frost et Manfredini in comm. ad loc.

app. crit. 10 — adde: *ἐμβῆναι* M (sec. Manfredini)

12 — adde: *ἠρία* (YS^{m}) def. Conomis cl. Phoc. 37,5 Gracch. 9,6

16 — *διδόντος* (codd.) tuentur Flac. Erbse; corrige: *δι⟨α⟩δόντος* Rei.

p. 169,1 mg. dextr. — adde: a. 480

app. sim. — insere: 1 Quint. 9,2,92
7 Hyperid. 5,31 sqq.
12 Cic. off. 1,75
28 Ael. Aristid. or. 3,251 L.-B.

app. crit. 18 — adde: *τὸν γοργόνειον* M (sec. Manfredini)

p. 170,1 mg. sin. — adde: a. 480

app. sim. 4 — lege: … Aelian. nat. an. 12,35 (= Ari-

	stot. fr. 398. 399 R. = Philoch. FGrH 328 F 116)
10	adde: Andoc. 1,107 Aristot. Ἀθπ. 22, 7 sq. Ael. Aristid. or. 3,232 L.-B. Nep. Arist. 1,5
	insere: 18 Isocr. 12,51 Diod. 11,15, 2 sqq.
app. crit.	insere: 3 τῆς ἑαυτῶν M (sec. Manfredini)
	18 (item 23 et p. 171,1) εὐρυάδου M (sec. Manfredini)
	22 ⟨τ⟩ότε ⟨δὲ⟩ καὶ Vasmanolis
p. 171,1 mg. dextr.	adde: a. 480
app. sim. 2	adde: Him. or. 5,41 Suda s. Ἀδείμαντος (α 453)
18	adde: Aristoph. vesp. 1086 Syrian. in Hermog. id. p. 76,8 sqq. R. (= Ammon. FGrH 361 F 5) Zenob. 2,89 Diogen. 3,72 Apost. 5,54 al.
	insere: 23 Diod. 11,16,1 Ael. Aristid. or. 3,254 L.-B. (c. schol. III 614 D.) [Nicol. Soph.] progymn. 4 (I 278,10 sqq. W.)
app. crit.	insere: 13 εὐρυάδην M (sec. Manfredini)
	22 καὶ[1] om. U (sec. Manfredini)
p. 172,1 mg. sin.	adde: a. 480
16 et app. crit.	τέλος tuetur Manfredini, optimo iure: cf. Plut. Cor. 6,1 (Cor. 29,5 Mar. 38,3) Dion. Hal. 7,45,5. 8,54,2
app. sim.	insere: 2 Lycurg. Leocr. 70 Nep. Them. 4,2
7	adde: Plut. mor. 185b Aesch. Pers. 355 sqq. Ioh. Sic. in Hermog. id. VI 442,26 sqq. W., corrige: Frontin. 2,2,14
	insere: 23 ὥσπερ εἴρηται] c. 5,7. 11,1
p. 173,1 mg. dextr.	adde: a. 480
4 et app. crit.	Τενεδία (codd.) tuentur Flac. Frost Manfredini
app. sim.	insere: 8 Aesch. Pers. 465 sqq. Herodot. 8,90,4 Ctes. FGrH 688 F 13,30 Diod. 11,18,2 sq. Ael. Aristid. or. 1,166 L.-B. (c. schol. III 183 D.) Iustin. 2,12,22 Oros. 2,10,3
	12 cf. Strab. 9,1,11, p. 395

app. crit.	insere: 6 *καὶ* om. M (sec. Manfredini)
15	corrige: … *τὰ πραττόμενα* Y ‖ 16 *παρὰ τὴν ναυαρχίδα* YS^{m} (m. 1): *κατὰ τὴν ν.* S^{r} (sec. Manfredini)
19	corrige: *σανδάκης* M: *σανδαύκης* SUA (sec. Manfredini)
	insere: 20 *αὐτάρκτου* M (sec. Manfredini)
p. 174,1 mg. sin.	adde: a. 480
6 sq.	*Φανίας*] (fr. 25 W. = FGrH 1012 F 19)
12 et app. crit.	*νεῶν τὸ πλῆθος* (Y) tuetur Manfredini, fort. recte
app. sim.	insere: 8 (cf. Plut. mor. 349d 1078d [= Arcesil. F 16 Mette]) Herodot. 7,184,1 al. Isocr. 4,93. 97. 118. 12,49 [Lys.] 2,27. 32 Nep. Them. 2,5 Iustin. 2,10,20 Oros. 2,9,2
18	lege: Ael. Aristid. or. 3,317. 1,139 L.-B.
	insere: 24 cf. Diod. 11,18,6
app. crit.	insere: 7 *ἱστόρηκε* M (sec. Manfredini)
12	corrige: …: em. Wakefield sec. Page (et West, qui tamen locum emendationis non invenit)
	insere: 21 *τὴν πνεῦμα* coni. Manfredini 25 *ταῖς καταστρώμασιν* M (sec. Manfredini)
p. 175,1 mg. dextr.	adde: a. 480
7 et app. crit.	*Παλληνεὺς* Flac. (cl. Herod. 8,84,1. 93,1) Manfredini, recte, ut opinor
app. sim.	insere: 3 *Ἀριαμένης*] cf. Plut. mor. 488d–f
	6 Herodot. 8,84,1. 93,1 Aristodem. FGrH 104, 1,3. 5 Diod. 11,27,2 Aelian. v. h. 5,19 Them. epist. 11
14	lege: Ael. Aristid. or. 3,320, adde 1,168 L.-B. (c. schol.) Herodot. 8,65,1 Xen. symp. 8,40 Polyaen. 3,11,2 Suda s. *Ἴακχος* (*ι* 16) = Aelian. fr. 270a D-F.
app. crit.	insere: 25 *τὰ* om. M (sec. Manfredini)
p. 176,1 mg. sin.	adde: a. 480
4 sq.	*Σιμωνίδης*] (fr. 83 B.^{4} = 1 West; cf. Page, PMG ad fr. 31, nr. 536)
app. sim.	insere: 8 cf. Nep. Them. 4,5
10	adde: Strab. 9,1,13, p. 395 [Nicol. Soph.]

	progymn. 4 (I 283,16 sqq. W.)
13 sq.	Polyaen. 1,30,4
app. crit.	insere: 26 *προσκατασκευάσαντες, σ*[1] sscr. M (sec. Manfredini)
p. 177,1 mg. dextr.	adde: a. 480
15 mg. dextr.	adde: a. 479
app. sim. 3	adde: Thuc. 1,137,4 Ael. Aristid. or. 3,261. 348 L.-B. (= Aeschin. Socr. fr. 8 D. = VI A 50 Giann.) Nep. Them. 9,3 Iustin. 2,13,6 sq.
17 sq.	adde: Plut. mor. 1000b Herodot. 8,93,1 Aristodem. FGrH 104 F 1,6 Strab. 8,6,16, p. 375 Aelian. v. h. 12,10 Iustin. 2,14,10 sqq., lege: schol. Pind. Isthm. 5,63a (= Ephor. FGrH 77 F 188) Ael. Aristid. or. 1,148 sq. 3,209 sq. (c. schol.). 3,338 L.-B.
	insere: 22 Thuc. 1,74,1 Diod. 11,127,3 Ael. Aristid. or. 3,341 sqq. L.-B.
app. crit.	insere: 1 *πάντ'* (sic) *ἡμᾶς* Manfredini
9	*θάλατταν*] *θᾶττον* tempt. Vasmanolis
	insere: 12 *ἐποίει* M (sec. Manfredini)
18	corrige: *ἄκοντες* S U[2] M[pc]: *ἄκοντι* U[1] M[ac] A (sec. Manfredini)
p. 178,21–24	(fr. ad. eleg. 13 West)
24 et app. crit.	*ἅμα* (Y mor.) iure praefert West
app. sim.	insere: 1 Paus. 8,50,3 Aelian. v. h. 13. 43 Them. epist. 8
	9 cf. Cic. pro Arch. 20 Val. Max. 8,14 ext. 1
21	adde: Ateius Praetext. fr. 11 Fun.
p. 179 app. sim. 3	adde: Plat. rep. 1,329e sq. Orig. c. Cels. 1,29 Him. or. 36,18 Gnom. Vat. 257
21	adde: Plut. fr. 50 Sandb. (= Cato mem. dict. 61 J.)
23	lege: mor. 185d et ibi l. l. (cf. Stob. 4,22,4,107. 6,134)
app. crit. 1	*καὶ κινδυνεύοντας* (Y) def. Erbse
p. 180,1 mg. sin.	adde: a. 479/78
app. sim. 1	adde: Lys. 12,63 Andoc. 3,5. 37 sq. (Isocr. 15,307) Plat. Gorg. 455de Dio Chrys. 25,4 Paus. 1,1,2. 2,2 Ael. Aristid. or. 3,304 L.-B. Aelian. v. h. 3,47 Liban. decl. 1,107. 16,45 Suda s. *Θε-*

μιστοκλῆς (ϑ 124) al., corrige: Diod. 11,39–41 Nep. Them. 6. 7
insere: 20 Apollod. 3,178 sq. Hygin. fab. 164 Aug. civ. D. 18,9 sq. (= Varro de gent. p. R. fr. 7ab, HRR II 13)
26 [Xen.] Ath. pol. 1,2 Aristot. pol. 8,4, 1304b 21 sqq. (cf. Plat. leg. 4, 707ab)

app. crit. — insere: 20 φεύγοντας U, τὸν παρὰ M (sec. Manfredini)
26 — ὅθεν (S) praefert Flac.

p. 181,1 mg. dextr. — adde: a. 479/78
app. sim. — insere: 18 Ael. Aristid. or. 1,320 L.-B. (c. schol. III 300 D.) schol. Thuc. 1,136,1
app. crit. 9 — adde: δὲ om. A (sec. Manfredini)
15 — corrige: ἀλυσιτελεστέραν Y (sec. Manfredini)

p. 182,14 — (fr. 1 D. = Page, PMG [nr. 727])
app. sim. — subiunge: 4 Plut. mor. 871c
10 cf. Suda s. Τιμοκρέων (τ 625)
app. crit. 15 et 16 — τύ γε (codd.) cl. IG XII 1,4129,3 revocat Page, dubitanter
18 — λεκτὸς ὃς ἦλθεν (e cod. S) trp. Maas (Hermes 69, 1934, 460); Θεμιστοκλῆν (Wil.) Page Manfr.
22 — πατρίδ' Ἰάλυσον εἴσ⟨ω⟩ Page (ἐς πατρίαν Ἰάλυσον Bowra)
23 — corrige: ἐς Y (sec. Manfredini): εἰς Par. 1679
insere: 26 κενῶν Y (sec. Manfredini)

p. 183,8 — (fr. 2 D. = Page [nr. 728])
14 — (fr. 3 D. = Page [nr. 729])
15.17.19 — versus troch. restituendos esse censet Merkelbach (Krit. Beitr. zu ant. Autoren, Meisenheim 1974, 41), expungens οὐκ et ἀλλ' et scribens ἆρα (signo interrogationis post ὀρκιατομεῖ posito) et κἄλλαι 'λώπεκες (ut Page)
app. sim. — insere: 17 Apost. 7. 28 (ἐντὶ καὶ ἄλλοι πονηροὶ)
app. crit. — insere: 2 ⟨τὰ⟩ κρεῖα Page (PMG)
3 — adde: ⟨τ⟩οὶ Ahrens; εὐχόμενοι Bowra; ὥραν (Ahrens) Page

18	*⟨κ⟩οὐκ* (Hermann) Page
p. 184,11 mg. sin.	adde: a. 471
app. sim. 11 (pro 13)	adde: Plut. Arist. 1,2 (cf. mor. 537f) [Aeschin.] epist. 3,2 Plat. Gorg. 516d Demosth. 23,205 Ael. Aristid. or. 3,413 L.-B. schol. Thuc. 1,135,3 Cic. Lael. 42 (= Apollod. FGrH 244 F 342) Nep. Them. 8
Cap. 23	adde: Plut. mor. 89f Diod. 11,44 sq. Ael. Aristid. or. 3,418 sq. B.-L. Them. epist. 1,1 sqq. 2,1
20	adde: Them. epist. 8,1; cf. Plut. mor. 805c
	insere: 22 Plut. mor. 855f (= Ephor. FGrH 70 F 189) Diod. 11,54,4
app. crit. 19	corrige: *⟨καὶ⟩ κατ'* iam Rei. (sec. Manfredini)
21	*ἀγραυλῆθεν* (codd.) tuentur Frost Manfredini
p. 185 app. sim.	insere: 17 Diod. 11,55,5 Them. epist. 4,1 sqq. 11,3 Liban. decl. 23,43
Cap. 24	adde: Ael. Aristid. or. 3,383 L.-B. (c. schol. III 680 D.) Them. epist. 3,1. 5. 17. 20 Liban. or. 15,41
app. crit. 2	*ἀπετρέψατο* (S) praefert Flac., perperam; cf. p. 186,23
	insere: 15 *μηδὲ* SUA: *ἀλλὰ* M (sec. Manfredini)
	17 *κατηγόρων* M (sec. Manfredini)
19	adde: *[αν]άγειν* Cor.
26	adde: *τῶν Ἀθηναίων καὶ* om. M (sec. Manfr.)
p. 186,18	*Στησίμβροτος*] (FGrH 107 = 1002 F 3)
app. sim. Cap. 25	adde: App. b. c. 4,48,209 Them. epist. 20
app. crit.	insere: 9 *μολοττῶν* Y (sec. Manfredini)
22	corrige: *ὑπισχνούμενος* Y (sec. Manfredini)
23	*ἀποτρεψαμένου* (Y) Flac. (cf. ad p. 185,2), adde: *ἀποστρεψ-* M (sec. Manfredini)
p. 187,4 et app. crit.	*Θάσον* (S) tuentur Flac. Zie. (in vers. Germ.) Manfredini; v. comm. eius ad loc.

app. sim.	subiunge: 11 Aelian. v. h. 10,47 (= Crit. Vors.[6] 88 B 45 D.–K.) Them. epist. 6. 7; cf. Plut. Arist. 4,3. 24,6 sq. Cato M. 28,4
app. crit. 1.2	*δέ φησι καὶ πλεῦσαι αὐτὸν* (codd.) tuetur Flac.
	insere: 3 ⟨*συμ*⟩*πλεόντων* Ha., haud absone
4	lege: *νάξον* Y (Thuc. Aristodem. Polyaen. Them. epist. 20,16 Nep.) ...
	insere: 13 *γενομένων* corruptum putat Ha., iniuria (an *πραθέντων? ἀργυρισθέντων?* Manfr.)
	26 *περὶ τούτῳ* M (sec. Manfredini)
p. 188,22 sq.	*Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς*] (FGrH 262 F 11 = 687b F 6)
app. sim. 9 sq.	adde: Plut. Artox. 27,1
22	adde: Themist. or. 8,190d Suda s. *Θεμιστοκλῆς* (ϑ 124. 125) Nep. Them. 9,1; cf. Plut. Alc. 27,7
	insere: 25 Diod. 11,23,3 Strab. 13,1,12, p. 587. 14,1,10, p. 636 Ael. Aristid. or. 3,348 sq. L.-B.(= Aeschin. Socr. fr. 8 D. = VI A 50 Giann.) Liban. or. 15,40 Val. Max. 5,3, ext. 3
app. crit.	insere: 1 *τὴν* om. M (sec. Manfredini)
	6 *τινος* om. M (sec. Manfredini)
p. 189,26	*ὁ Φανίας*] (fr. 26 W. = FGrH 1012 F 20)
app. sim.	subiunge: 3 Ctes. FGrH 688 F 13,33 Diod. 11,69 Iustin. 3,1,1 sq.
	10 Plut. Artox. 22,8 (Pel. 30) Aelian. v. h. 1,21 (de Ismenia Thebano) Nep. Conon 3,2 sqq.
app. crit. 2	adde: *συντατόμενος* (Y) probat Erbse, corrige: *συντεταραγμένους* Cob. *σ.-οις* Blass *συντεταγμένοις* em. Sint. (sec. Manfredini)
11	corrige: *τιμᾶν* SU: *τὸ τιμᾶν* MA (sec. Manfr.)
25	adde: *ἔφη* om. M (sec. Manfredini)
27	corrige: *προσιστόρηκε* coni. iam Haitinger
p. 190 app. sim. Cap. 28	adde: Them. epist. 20,31 sqq. Philostr. im. 2,31,2

app. crit.	ἐπειδὴ οὖν Flac., sed hiatus deterret
p. 191 app. sim. 15	adde: Themist. or. 6,91 d
19	adde: Athen. 12,535 e Nep. Them. 10,1 Val. Max. 8,7, ext. 15 Quint. 11,2,50
	insere: 27 cf. Themist. or. 23,299 b
app. crit. 3	θύραις, ὡς ἐπύθοντο (Y) Flac.
14	ἐκέλευε UA Flac.: ἐκέλευσε M (sec. Manfr.)
28	καὶ om. Y (sec. Manfredini)
p. 192,24	Φανίας] (fr. 28 W. = FGrH 1012 F 22)
app. sim. 17	lege: … Ael. Aristid. or. 20,9 K.
20	adde: Paus. 1,26,4 Them. epist. 19,33 Liban. or. 15,40
app. crit. 9	κἂν (Cob.) valde placet
p. 193,9 et app. crit.	σε θεράπαιναν αἰτῶ (Holden) trp. Manfr., recte
app. sim.	subiunge: 21 Strab. 14,1,40, p. 647
app. crit.	insere: 1 Ἑλληνικὰς πόλεις coni. Strijd (Animadv. crit. in Plut. libros II De Is. et Osir. et De E ap. Delphos, Diss. Utrecht 1912, p. 104), vix iure
15	corrige: ἐκπετάσαντες Y et γρ S$^{1\,m}$: ἐκπιέσαντες S^{r}
18	corrige: … τὴν MA τὴν τοῦ U (sec. Manfredini): τὴν Θεμιστοκλέους (Y) Flac., fort. recte
	insere: 21 τὸν om. M (sec. Manfredini)
p. 194 app. sim.	insere: 11 Diod. 11,58,1
18 sq.	adde: Thuc. 1,104 Aristodem. FGrH 104 F 1,11 Diod. 11,71,3
	insere: 22 Thuc. 1,138,1 sq. Diod. 22, 58,2 sq. Them. epist. 20,42 sq. Nep. Them. 10,2
app. crit. 21	κωλύειν (codd.) tuetur Flac., perperam
p. 195,8–10	Apollod. FGrH 244 F 342 d
app. sim.	insere: 3 cf. Cic. Lael. 42
7	adde: Plut. Flam. 20,9 Aristoph. equ. 83 sq. c. schol. Thuc. 1,138,4 c. schol. Diod. 11,28,3 Ael. Aristid. or. 3,345 sq. L.-B. (c. schol. III 662 D.) Cic. Brut. 43 (= Clitarch. FGrH 137 F 34) Nep. Them. 10,4 Val. Max. 6,5 ext. 3
	insere: 17 Κλεόφαντον] Them. epist.

	4,22 sq. (*Διόφαντον* nuncupat [Plut.] mor. 1 c)
app. crit. 4	corrige: *τῶν*[1] om. Y (sec. Manfredini)
19	*πρεσβυτάτων* tuentur Erbse Flac.
25	adde: *νεομάχην* M (sec. Manfredini)
p. 196,2 sq.	*Ἀνδοκίδῃ*] (fr. 3 Blass – Fuhr)
17	(fr. 199 K.-A.)
app. sim. 1	adde: Paus. 1,1,2 Nep. Them. 10,3 sqq.
app. crit. 3	adde: *τοὺς* om. M (sec. Manfredini)
22	adde: *χὠπότε* M (sec. Manfredini)
	insere: 23 *τοῦ γένους* M (sec. Manfredini)
p. 197 app. sim.	subiunge: 8 Themist. or. 13,179 c. 3,43 c Liv. 5,49,7. 7,1,10 Eutr. 1,20,5
p. 198,1 mg. sin.	adde: a. 432/31
7 mg. sin.	adde: a. 403
app. sim.	subiunge: 9 Val. Max. 2,9,1 (cf. Paul. Fest. s. uxorium, p. 379 M. = 519 L.)
app. crit.	insere: 7 *τ'* om. M (sec. Manfredini)
8	*ἀπὸ* (S) praeferunt Flac. Manfr.
9	adde: *γὰρ* (pro *δὲ*) M (sec. Manfredini); *τιμητεύοντος* (Sint.) Flac.; *δ' ὄντος αὐτοῦ τιμητοῦ* Manfr., dubitanter
13	*καὶ τὸ* (codd.) tuetur Erbse
16	*Οὐιεντανοὺς* Manfr., Dion. Hal. (12,10) secutus
16.17	*τούτους – καλοῦσιν* del. Manfr., Herw. secutus
18	adde: *πρόσσχημα* UA (sec. Manfredini)
	insere: 19 *πλήθει καὶ ἀριθμῷ* trp. Rei., eleganter
p. 199,9 mg. dextr.	adde: a. 398
app. sim. 1	adde: vir. ill. 23,3; cf. Liv. 5,2,1
	insere: 5 Diod. 14,43,5 sq. Liv. 5,9 sq.
app. crit.	insere: 7 *καὶ γενέσθαι* M (sec. Manfredini)
	15 *ἀποβάλλοντες* M (sec. Manfredini)
p. 200 app. crit.	insere: 1 *εἴ τι*] *ὅτι* A (sec. Manfredini)
2	corrige: ... *προσίστατο γρ* S[m] Y ... *τῷ ἀνωτάτῳ λόφῳ* MA (sec. Manfredini)
3	corrige: ... *ὁμαλῶς ἐπέψανεν* UM *ὁμ. ἀπεψ.* A (sec. Manfredini)
	insere: 16 *παρουσία* M (sec. Manfredini)

p. 201,14	*μαντείας*] (440 P.-W. = Q 202 F.)
23 mg. dextr.	adde: a. 396
app. sim. Cap. 5	adde: Plin. n. h. 3,125 (= Nep. fr. 9 HRR II 31 = fr. 19 Malc.[3]) Gell. 17, 20,21 Eutrop. 1,20,2 Aug. civ. D. 3,17 Oros. 2,19,2
app. crit. 1	corrige: *ἀπὸ* SU: *ἀπὸ τοῦ* MA (sec. Manfredini)
p. 202,6 et app. crit.	*τιμῶσι* (S) praeferunt Flac. Manfr., iure: cf. mor. 462 d
app. sim. 2	adde: Plut. mor. 267 de; cf. Cic. nat. deor. 3,48 Ovid. fast. 6,541 sqq. Serv. Aen. 5,241 (= Lact. Plac. Stat. Th. 7,421) Serv. georg. 1,437 Lact. Plac. Stat. Th. 1,241
app. crit. 6 (item 14)	adde: *παρὰ τὴν* M, corrige: *τοῖς* Y (sec. Manfredini)
23	[*καὶ*] (Sint. Li.) probat Erbse
p. 203,27 et app. crit.	*καὶ συγκαταινεῖ* (Y) in text. receperunt Flac. Manfr., recte
app. sim. 1 sq.	adde: Liv. 5,21,14 sqq.
app. crit.	insere: 2 *ὁρῶν* Zon. 3 *ἀπὸ τῆς ἄρκας ὁ Κ.* Zon. 17 *μεγάλη* M (sec. Manfredini)
p. 204 app. sim.	insere: 14 cf. Plut. Alex. 75,2 mor. 164 e 355 cd 378 a 379 e
18 sq.	adde: Diod. 14,93,3 Liv. 5,28,1 vir. ill. 23,3 sq. insere: 24 sq. *οὐδενὸς – ὕστερον*] errat noster
app. crit. 8	corrige: *δεικνύντες* SM: *δ.-ας* UA
16	corrige: ... *θεῶν* SU^{ac} (sec. Manfredini)
p. 205 app. sim. 14 sq.	adde: Liv. 5,25,4 sqq.
app. crit. 6.7	adde: *ὡς χρηματισόμενος* coni. Vogel
18	adde: *ἕλοιτο θεῷ* U (sec. Manfredini)
p. 206 app. sim. 10 sq.	adde: Flor. 1,6,10 sq. insere: 17 Plut. mor. 242 ef 26 Val. Max. 1,1,ext. 4
p. 207,10 mg. dextr.	adde: a. 394
app. sim. Cap. 10	adde: (cf. Liv. 42,47,6)
app. crit. 14	corrige: ... *ἐρυμνὴν καὶ* (Zie.) exhibet M (sec. Manfredini)

	insere: 15 *εἰς πόλεων* A (sec. Manfredini)
	23 *τῶν πανταχόθεν* U (sec. Manfredini)
27	corrige: ... (corr. U²M²) (sec. Manfredini)
p. 208 app. crit. 4	corrige: *οὕτως* Y (sec. Manfredini)
	insere: 5 *ἐπὶ τὸ τεῖχος* Zon.
7	adde: *ὑπάγων* ⟨*πορρωτέρω*⟩ Rei.
10	adde: *παραστὰς* Zon.
p. 209 app. sim. Cap. 11–13	adde: Plut. mor. 324e Diod. 14,117,6 Suda s. *Φούριος Κάμιλλος* (φ 627) Val. Max. 5,3,2a Plin. n. h. 34,13 Eutrop. 1,20,2 Aug. civ. D. 3,17 Serv. Aen. 6,825 Comm. Bern. in Luc. 5,28
app. crit.	insere: 14 *λαβὼν περὶ* M (sec. Manfredini)
	21 *ἐπὶ τὸν δῆμον ἐκάλουν τὴν ψῆφον* M (sec. Manfredini)
	25 *ἐπὶ τὰ οἰκεῖα* M (sec. Manfredini)
p. 210 app. sim. 16 sq.	adde: Aug. civ. D. 2,17
23	*Ἀχιλλεὺς*] Hom. Il. 1,338 sqq. 393 sqq.
	insere: 27 Paul. Fest. s. grave aes (p. 98 M. = 87 L.)
app. crit.	insere: 25 *ἔχουσα* M (sec. Manfredini)
p. 211,11 mg. dextr.	adde: a. 393
13 mg. dextr.	adde: a. 391
app. sim. Cap. 14	adde: Flor. 1,7,4 sqq. Gell. 17,13,4 (= Cato orig. fr. 36, HRR I² 65) Iustin. 20,5,7 sqq. 24,4,1 sq.
app. crit. 11	⟨*ἡ*⟩ *Ἰουλίου* (Xy.) praeferunt Erbse Manfredini (sine articulo Flac.)
16	adde: *πρᾶγμα*] *ἅμα* M (sec. Manfredini)
	insere: 25 *Κελτικὸν ὄντες γένος* Zon.
	26 *λιπόντες* Zon.
p. 212,13 mg. sin.	adde: a. 391
app. sim.	subiunge: 6 Diod. 5,26,2 sq. Macr. comm. in somn. Scip. 2,10,8
app. crit. 5	ad *Βιτουρίγων* adde: *Βειτορίγων* praetulerit A. Klotz (RhM 90, 1941, 294); *Σενώνων καὶ Βιτουρίγων* om. Zon.
	insere: 6 *πλείονα* (pro *πολὺν*) Zon.
	6.7 *κομισθέντος ἐξ Ἰταλίας* trp. Zon.
	10 *τὴν γῆν ἐκείνην* trp. Zon.
29	adde: *τὴν* om. M (sec. Manfredini)

p. 213,1 mg. dextr.	adde: a. 391
app. sim.	insere: Cap. 16 Polyb. 2,17,3
Cap. 17–18	adde: Flor. 1,7,5 sqq.
	insere: 22 sqq. argumentum orationis huius Plat. Gorg. 482 c sqq. redolere contendunt Flac. Manfr.
app. crit.	insere: 13.14 *Κλούσιον καλουμένην* Zon.
	19 *ἐντίμως* (pro *φιλανθρώπως*) Zon. *τὸ τῶν Ῥωμαίων* Zon.
	25 *μεταδόντες* M (sec. Manfredini)
	28 *οὐήιοι* S Y: corr. Li.
p. 214,1 mg. sin.	adde: a. 391
app. crit.	insere: 5 *θείον* Rei., fort. recte
19	*ἀντίος* (codd.) tuetur Flac., male
p. 215,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim.	subiunge: 1 sqq. Quint. 3,8,19 sq. Gell. 17,2,12 (= Claud. Quadr. fr. 1, HRR I² 205)
	13 Diod. 14,114 sq.
p. 216,1 mg. sin.	adde: a. 390
21 mg. sin.	adde: 18. Quint. 390
27	*Ἡράκλειτος*] (Vors.⁶ 22 B 106 D.-K. = F 59 Marc.)
app. sim. 21	adde: Tac. hist. 2,91,1 Suet. Vit. 11,2 Flor. 1,7,7 vir. ill. 23,7 Oros. 2,19,6 Serv. Aen. 7,717
	insere: 22 *πρότερον*] de Fabiorum clade ad Cremeram accepta cf. Dion. Hal. 9,15 Liv. 2,49 sq. Flor. 1,6,1 sq. al.
app. crit.	insere: 22 *πένθος* M (sec. Manfredini)
p. 217,3	*ἑτέρωθι*] (fr. 100 Sandb.)
8 mg. dextr.	adde: a. 371
12 mg. dextr.	adde: a. 490. a. 479
13 mg. dextr.	adde: a. 479
14 mg. dextr.	adde: a. 331. a. 376
16 mg. dextr.	adde: a. 480
17	*Περὶ ἡμερῶν*] (fr. 142 Sandb.)
20 mg. dextr.	adde: a. 334
21.22 mg. dextr.	adde: a. 341
28 mg. dextr.	adde: a. 322
app. sim.	insere: 1 *Ἡσιόδῳ*] OD 765 sqq.
	11 Plut. mor. 349 e 361 e
	12 sq. Plut. Arist. 19,8 mor. 349 f Ari-

	stodem. FGrH 104,3,2 Diod. 11,34,1. 35,2 Iustin. 2,14,7 al.
	13 cf. Plut. Alex. 31,8
	14 Plut. Phoc. 6 sq. Polyaen. 3,11,2
	16 sq. cf. Plut. Lys. 15,1 mor. 349f
	28 Plut. Dem. 28,1
app. crit. 5	lege: ... *μὲν* Y corr. Li.
8	adde: *λεύκτραν* U (sec. Manfredini)
	insere: 16 *καὶ παρὰ* M (sec. Manfredini)
23	adde: *(τοῦ) Θαργηλιῶνος* del. Rei. Jacoby
25	var. lectioni *φύλαρχος* (Y) cum Jacoby favet Erbse, iure, ut opinor
p. 218,2 et 5 mg. sin.	adde: a. 338
9 mg. sin.	adde: a. 335
10 mg. sin.	adde: a. 322
13 mg. sin.	adde: a. 105
14 mg. sin.	adde: a. 68
15 mg. sin.	adde: a. 133
16 mg. sin.	adde: a. 48
24 mg. sin.	adde: a. 390
app. sim.	insere: 3 Diod. 16,88,3
5	adde: Arr. FGrH 156 F 79 = Bithyn. fr. 37 Roos
	insere: 8 Plut. Alex. 13,1 Arr. anab. 1,10,2
14	adde: Plut. mor. 203a
15	adde: Vell. 2,53,3
Cap. 20	adde: Polyb. 2,18,2 (.22,4) Diod. 14, 115,5 sq. Gell. 5,17,2 (= Verr. Flacc. fr. 3 Fun.) Serv. Aen. 8,652
app. crit. 5	*Καρχηδόνιοι* (codd.) tuentur Conomis Manfr., Plutarchum erravisse contendentes
	insere: 7 *εὐτυχημάτων* M (sec. Manfredini)
13	adde: *κιμβρίων* U (sec. Manfredini)
21	corrige: *πλεῖον* MA (sec. Manfredini)
p. 219,1 mg. dextr.	adde: a. 390
3 et app. crit.	*οἱ βάρβαροι τῆς νίκης* (codd.) restituunt Flac. Erbse Manfredini, iure optimo
app. sim.	insere: 8 cf. Plut. mor. 324de Diod. 14,115,3 sqq. Liv. 5,39,9 sq. Flor. 1,7, 13 vir. ill. 23,9 Oros. 2,19,8

	20 Plut. Numa 8,10 sq. (.4,2 et ibi l. l.)
23	adde: Varro ant. div. fr. 2 a Card.
app. crit. 16	*πάντων* Y (sec. Manfredini)
	insere: 19 *προελθούσης* Y (sec. Manfredini)
24	corrige: *αἴθεσθαι* M^{pc} … *αἰσθέσθαι* A^{1} M^{ac}
p. 220,1 mg. sin.	adde: a. 390
13 et app. crit.	*Πιθ⟨ίσκ⟩ων* (Cor.) propter *Doliola* praeferunt Flac. Manfredini, fort. recte
app. sim. 5	lege: … Paul. Fest. s. Doliola (p. 69 M. = 60 L.)
Cap. 21	adde: Strab. 5,2,3, p. 220 Gell. 16,13,7
app. crit.	insere: 10 *τοῦ τὰ πλεῖστα* M (sec. Manfredini)
	18 *ὑφ' ἁμάξης* M (sec. Manfredini)
p. 221,1 mg. dextr.	adde: a. 390
10–28	FGrH 840 F 23
26	*Ἀριστοτέλης*] (fr. 610 R.)
app. crit.	insere: 1 *λαμπρὰς ἀναλαβόντες*] *πολυτελεστάτας ἐνδύντες* Zon.
	3 *ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν ἐλ. δ.* trp. Zon.
	5 *προσμένοντες τύχην* Zon.
9	adde: *δόλον* (Y) def. Erbse
22	adde: *παρὰ τὴν μεγ. θ.* Naber
p. 222,1 mg. sin.	adde: a. 390
app. sim.	insere: 1 Aug. civ. D. 3,29 Oros. 2,19,7
	17 cf. Plut. Rom. 22,1 Numa 12,13 Liv. 5,48,2. 6,1,2 al.
app. crit. 16	adde; *οἷς* (S) tuetur Erbse
p. 223,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim.	subiunge: 4 Luc. 5,28 c. schol. Eutrop. 1,20,3
app. crit.	insere: 6 *τε λαμβάνων* M (sec. Manfredini)
	9 *αὐτοὺς τοὺς* Zon.
	10 *ἀπορίαν* U (sec. Manfredini)
	11 *πρὸς τοὺς νεωτέρους* Zon.
p. 224,1 mg. sin.	adde: a. 390
app. sim. Cap. 24	adde: Plut. mor. 324 ef Dion. Hal. 13,6 Val. Max. 4,1,2
app. crit.	insere: 5 *πλείους* M (sec. Manfredini)
	8 *ἀπελαύνοντες* M (sec. Manfredini)

27	*ὑπακούειν* (codd.) def. Erbse
p. 225,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim. Cap. 25	adde: App. Celt. fr. 4 sq. Gell. 17,2,24 (= Claud. Quadr. fr. 4, HRR I[2] 205)
app. crit.	insere: 2.3 *ἄγγελον – ἀκρόπολιν* om. M (sec. Manfredini)
	4 *Κομίνιος Πόντιος* trp. Zon.
	13 *παρασπειράσας* M (sec. Manfredini)
	21 *καὶ* om. M (sec. Manfredini)
26	adde: *κατήγγειλε* Zon.
	insere: 27 *τὰ δόξαντα* Zon.
p. 226,1 mg. sin.	adde: a. 390
app. crit.	insere: 6 *δὲ* om. M (sec. Manfredini)
9–12	*οὕτω – πολεμίοις* del. Rei. (Zie. Flac. Manfr.), tuetur Erbse
	insere: 13 *ᾗ*] *ὅθεν* Zon.
15	adde: *ὡς*] *οἷς* Cor.
	insere: 25 *τρόπον* M (sec. Manfredini)
p. 227,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim. Cap. 27	adde: Aelian. nat. an. 12,33 Cic. Caec. 87 sq. S. Rosc. Amer. 56 Verg. Aen. 8,652 (c. Serv.) Colum. 8,13,2 Plin. n. h. 10,51 Flor. 1,7,15 Aug. civ. D. 2,22 al.
	insere: 21 Plin. n. h. 7,103; cf. Gell. 17,2,14 (= Claud. Quadr. fr. 7, HRR I[2] 206)
app. crit. 10	adde: *παρὰ* M (sec. Manfredini)
	insere: 14 *ψοφοειδὲς* M (sec. Manfredini)
	15.16 *τῶν Γαλατῶν τὴν ἔφοδον ᾔσθοντο* Zon.
	27 *καὶ γενομένων*] *τῆς πέτρας* M (sec. Manfredini)
p. 228,1 mg. sin.	adde: a. 390
app. crit. 4	*τιμὴν μεγάλην* (codd.) def. Erbse; *μᾶλλον ἢ μεγάλην χρείαν* trp., post Orelli Sch., Manfredini
12	*καὶ* (secl. Cor.) def. Erbse, haud scio an recte
	insere: 16 *τρόπων* M (sec. Manfredini)
p. 229,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim. 28 sq.	adde: Liv. 5,50,7. 10,16,6 al. Val. Max. 5,6,8 Plin. n. h. 33,14 Suet. Tib. 3,2

	Iustin. 38,4,8. 43,5,9 Eutrop. 1,20,4 Aug. civ. D. 3,29 Oros. 2,19,9
Cap. 29	adde: Polyaen. 8,7,2 vir. ill. 23,9 Serv. Aen. 6,825 Syncell. 253c = p. 304,5 sqq. Mossh.
app. crit. 9	corrige: *καὶ*^{1} om. SA (sec. Manfredini)
	insere: 12 *ἐπέθηκε* Zon.
	13 *πυθομένου* Zon.
	22 *ὁ Κάμιλλος ἄγων τὸν στρατὸν* trp. Zon.
24	corrige: *ἐκέλευεν* MA (sec. Manfredini)
	insere: 25.26 *πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐπειγόμενος ἐπορεύετο* Zon.
	27.28 *τὸν μὲν ζυγὸν ἄρας ὑπὸ τοῦ χρυσοῦ* M (sec. Manfredini)
p. 230,1 mg. sin.	adde: a. 390
app. sim. Cap. 30	lege: Liv. 5,49 sq., adde: Polyb. 2,22,5 Polyaen. 8,7,2 Serv. Aen. 8,652
app. crit.	insere: 4 *ἀδικεῖσθαι φάσκοντος* trp. Zon.
	9 *διδόναι* M (sec. Manfredini)
	11 *ταραχθεὶς* Zon.; *ἤρξατο* Rei. Naber, fort. recte
	18 *σταδίους ἑξήκοντα προελθὼν ἐστρατοπέδευσε* Zon.
19	adde: *Γαβίνειαν* malit Conomis
	insere: 21 *τεθαρρηκὼς* M, *τότε* om. M (sec. Manfr.)
	23 *φόνῳ πολλῷ* trp. Zon.
	27.28 *ἐσώθη παραλογώτερον* trp. Zon.
p. 231,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim.	insere: 2 Eutrop. 1,20,5
14	adde: cf. Cic. div. 1,101. 2,69 Gell. 16,17,2 (= Varro ant. div. fr. 107 Card.)
Cap. 31–32	adde: Liv. 6,1,4 vir. ill. 23,10 Oros. 2,19,10 sq. comm. Bern. in Luc. 5,28
app. crit. 8	adde: *παραβάλλοντες* M (sec. Manfredini)
	ἀλλήλοις UMA^{ac} (sec. Manfredini)
	insere: 12 *ἀπεδείκνυντο* M (sec. Manfredini)
	13.14 *εἰς τὴν πόλιν* M (sec. Manfredini)
18	adde: *ἢ* om. M (sec. Manfredini)
p. 232,1 mg. sin.	adde: a. 390

app. sim.	subiunge: Dion. Hal. 4,59,2 sqq. Varro l. l. 5,41 Liv. 1,55,5 sq. Arnob. 6,7 (= Fab. Pict. fr. 12, HRR I^2 23 sqq. = FGrH 809 F 11; cf. Val. Ant. ann. fr. 13, HRR I^2 244 sq.)
app. crit.	insere: 2 *ἀνέδοσαν* M (sec. Manfredini)
14	corrige: *ὁ ῥωμύλος* MA (sec. Manfredini)
15	corrige: *νουμᾶς* U (sec. Manfredini)
	insere: 22 *ἐσομένην* (Rei. Ha.) cum Manfr. praetulerim
p. 233,1 mg. dextr.	adde: a. 390
app. sim. 19	adde: Tac. ann. 15,43,1
24	lege: Plut. Rom. 22,2 et ibi l. l.
9	[*πρῶτον*] iam Ha., tuetur Erbse
	insere: 10 *αὐτὸν* M (sec. Manfredini)
	11 *μένειν* codd.: corr. Li.
12	adde: *παρὰ* M (sec. Manfredini)
26	corrige: *καλλιάδα* (*καλλίδα* M) Y (sec. Manfredini)
p. 234,1 mg. sin.	adde: a. 390
14 mg. sin.	adde: a. 389
app. sim.	insere: 4 Liv. 1,18,7 Serv. Aen. 7,187. 190
14	adde: Diod. 14,117 Liv. 6,3 (Oros. 3,3,4)
app. crit.	insere: 16 *ἐμβαλλόντων* (M) prob. Rei. (sec. Manfr.)
19	corrige: *παρὰ* MA^1 (sec. Manfredini)
p. 235,1 mg. dextr.	adde: a. 389
app. crit.	insere: *ἐπιγαμίας* M (sec. Manfredini)
20	adde: *ἀπελθόντες* M (sec. Manfredini)
23	corrige: *κυϊντιλλίαις* UA (sec. Manfredini)
p. 236,1 mg. sin.	adde: a. 389
app. sim. 6	adde: Plut. Numa 2,1 sq. Dion. Hal. 2,56 Cass. Dio fr. $6,1^{aa}$ Liv. 1,16 Flor. 1,1,6 sq. Zon. 7,4
10	adde: Cic. rep. 2,27 Sen. ep. 108,31
Cap. 34–35	adde: Diod. 14,117 Eutrop. 2,1,2
app. crit. 2	corrige: *τοὺς* om. Y (sec. Manfredini); *συνεπιλαμβανομένα⟨ι⟩ς* iam Rei.
11	corrige: *νώνας* UA (sec. Manfredini)
17	adde: *μετὰ* om. M (sec. Manfredini)
23	corrige: … *ἑαυτοῦ* U *αὐτοῦ* MA (sec. Manfredini)

p. 237,1 mg. dextr.	adde: a. 389
app. sim.	subiunge: 4 Frontin. strat. 2,4,15 = 4,7,40
app. crit.	insere: 1 διεφράγνυτο M (sec. Manfredini)
5	lege: ...: om. Y corr. Li.
24	καταλειφθέντας iam Am. (sec. Manfredini)
p. 238,1 mg. sin.	adde: a. 389
1 et app. crit.	ἑλὼν (Y) iure praeferunt Flac. Manfredini
app. crit.	insere: 6 ἐνδεδωκότες Zon.
8	adde: ἔτι ὄντι Zon.
13	adde: πρὸς τὸ Zon.
22	corrige: ...: trp. Sint. (sec. Manfredini)
p. 239,1 mg. dextr.	adde: a. 385
25 mg. dextr.	adde: a. 384
app. sim. Cap. 36	adde: App. Ital. fr. 9 Cic. rep. 2,49 Phil. 2,114 al. Liv. 6,4 Val. Max. 6,3,1a Plin. n. h. 7,103 Flor. 1,17,8 Ampel. 27,4 Gell. 17,2,14 (= Claud. Quadr. ann. fr. 7, HRR I² 206). 17,21,23 (= Varro ann. fr. 2, HRR II 24; cf. Nep. chron. fr. 5, HRR II 26 = fr. 8 Malc.³ Marshall) Paul. Fest. s. M. Manlium (p. 125 M. = 112 L.). s. Manliae gentis (p. 151 M. = 135 L.); cf. Suda s. Φεβρουάριος (φ 186); ut pravitatis exemplum floruisse videtur apud declamatores: cf. Quint. 5,9,13. 7,2,2
app. crit.	insere: 1 αὐτῶν MA (sec. Manfredini) 2 δεῖν M (sec. Manfredini) 8 ἐκ τῆς ἄκρας ὠσάμενος trp. Zon. 16 κατὰ τὸν νόμον mal. Naber
20	adde: Κουίντ⟨ι⟩ος (Zie.) prob. Flac. (Κόιντος, cum cod. E, Manfredini), corrige: καπετωλῖνος Y (sec. Manfredini)
27	corrige: δὴ S: δὲ Y (sec. Manfredini)
p. 240,1 mg. sin.	adde: a. 384
23 mg. sin.	adde: a. 381
app. sim. 19	adde: Plut. mor. 285f Cass. Dio fr. 26,1 Cic. Phil. 1,32 de domo sua 101 Ovid. fast. 6,183 sqq. Quint. 3,7,20

app. crit. 5	ἐκεῖσε (Y) praefert Manfredini, iure, ut opinor
	insere: 11 εἴς τε τὸ Y (sec. Manfredini)
	18 εὐτυχημάτων M (sec. Manfredini)
	27 παρὰ τὰς M (sec. Manfredini)
p. 241,1 mg. dextr.	adde: a. 381
27 et app. crit.	Σάτρι⟨κ⟩ον, cl. Liv., Flac. Manfredini, iure; de Tuscis oppidi expugnatoribus Plutarchus erravit
p. 242,1 mg. sin.	adde: a. 381
app. crit.	insere: 4 ἀπέδειξε M (sec. Manfredini)
	10 ἑλόμενον M (sec. Manfredini)
p. 243,4 mg. dextr.	adde: a. 377
11 mg. dextr.	adde: a. 368
app. sim.	subiunge: 4 Diod. 15,75,1 Liv. 6,35 Eutrop. 2,3
	10 Liv. 6,38
app. crit.	insere: 24 ἀνισταμένων U (sec. Manfredini)
28	adde: καὶ om. M (sec. Manfredini)
p. 244,1 mg. sin.	adde: a. 368
8 mg. sin.	adde: a. 357
22 mg. sin.	adde: a. 367
app. sim.	insere: 2 Cass. Dio fr. 29,5 Liv. 6,39, 1 sqq.
	6 Dion. Hal. 14,12 Liv. 7,16,9 Val. Max. 8,6,3 Plin. n. h. 18,17 vir. ill. 20, 3 sq.
Cap. 40–41	adde: App. Celt. fr. 1,1 Liv. 6,42,3–5 = Claud. Quadr. ann. fr. 10ª, HRR I² 207 (cf. Gell. 9,13,4 sqq. = Claud. Quadr. fr. 10ᵇ)
p. 245,1 mg. dextr.	adde: a. 367
app. crit. 2	adde: πλείστοις (codd.) tuentur Flac. Erbse
	insere: 4 καταμαχαίρας contraxit U
	7 μακροῖς deleverit Ha.
10	Ἀνίηνα (S) praefert Flac.
	insere: 22 ἐς Y (sec. Manfredini)
p. 246,1 mg. sin.	adde: a. 367
16	τρισκαίδεκα] idem error ap. Polyaenum
app. sim.	insere: 1 cf. Polyb. 2,33,3
21	adde: cf. Cic. pro Font. 46
	insere: 27 Liv. 6,42,9 sqq.

app. crit. 21	adde: *δεδοικόσι τοῖς ῥωμαίοις*, deinde *νόσον* M (sec. Manfredini)
p. 247,1 mg. dextr.	adde: a. 367
app. sim.	subiunge: 14 Ovid. fast. 1,637 sqq.
app. crit. 5	*μαχουμένων* tempt. Flac.
	insere: 9 *δὲ* om. U (sec. Manfredini)
	30 *στεφανηφοροῦν* U A[1] (sec. Manfredini)
p. 248,1 mg. sin.	adde: a. 366
5 mg. sin.	adde: a. 365
app. sim. 1	adde: Diod. 15,82,1
Cap. 43	adde: Eutrop. 2,4
app. crit. 2	lege: *σέκστος* (*σέξκστος* M) Y (sec. Manfredini)
	insere: 5 *συμπεσοῦσα* M (sec. Manfredini)
p. 249	Vitarum syzygiam ediderunt R. Flacelière et E. Chambry (Plutarque, Vies T. V, Paris 1969) et nuper D. Sansone (Plutarch. The Lives of Aristeides and Cato, … with Transl. and Comm., Warminster 1989). Vitam Aristidis curavit Ida Calabi Limentani (Introduzione, testo, commento, traduzione ed appendice, Firenze 1964), textum editionis Zieglerianae presse secuta. – Quae G. E. Vasmanolis (*Παρατηρήσεις εἰς Πλουτάρχου Ἀριστείδην*, Platon 27, 1965, 153–161) ad textum emendandum profert, aut minimi momenti aut plane absurda sunt. – De Catone adeas moneo: D. Kienast, Cato, der Zensor. Seine Persönlichkeit und seine Zeit, Darmstadt 1954. [2]1979, inprimis cap. I.: Die Catobiographie Plutarchs und ihre Quellen, pp. 10–25, et A. E. Astin, Cato the Censor, Oxford 1978.
p. 249,7	*Δημήτριος*] (FGrH 228 F 43 = fr. 95 Wehrli)
10 mg. dextr.	adde: a. 489/8
13 mg. dextr.	adde: a. 483/2
app. sim. 18	lege: = IG II[2] 3027; cf. B. Snell, TrGF I

	ad 75 F 1. De huius inscriptionis indole et de fragmento inscriptionis Athenis repertae valde suspectae v. B. D. Meritt, Hesperia 23, 1954, 249 sq. nr. 28 SEG 14, 1957, nr. 26; cf. J. et L. Robert, REG 68, 1955, 207. 71, 1958, 191
app. crit. 21	*ἐπαμινώνδας* hic ut semper codd., corr. Anon.
p. 250,14 mg. sin.	adde: a. 477/6
16 mg. sin.	adde: a. 403/2
app. sim.	subiunge: 3 Plut. Dion 17,5 Athenodor. ap. Diog. Laert. 3,3
	4 de Epaminondae paupertate cf. Plut. Pel. 3,6
	22 Plut. Per. 4,3 Nic. 6,1 Aristot. *Ἀθπ.* 27,4 (cum P. J. Rhodes, comm. ad loc.), ubi *Δαμωνίδης* (cf. Plut. Per. 9,2 et adn. in ed. tertia renov.); de Damonide eiusque filio Damone cf. A. E. Raubitschek, C & M 16, 1955, 78 sqq.
app. crit. 19	*τὸ μὲν* (Y) praefert Flac.
p. 251,3 et app. crit.	*ἀπὸ Κρίτωνος* Sansone, haud male
4 mg. dextr.	adde: a. 508/7
app. sim.	insere: 2 Diog. Laert. 2,20 (= Aristox. fr. 59 W.) Liban. decl. 1,17
	4 cf. Plut. mor. 790 f 805 f
26	corrige: mor. 807 ab
app. crit. 21	*τε* (S) praefert Flac., fort. recte
p. 252,9 et app. crit.	*χαίρειν* (Y) in text. rec. Sansone, haud scio an recte
app. sim.	insere: 1 aliter loquitur Plut. Them. 5,6
	4 Plut. mor. 186 a et ibi l. l.
	18 Cyrill. c. Iulian. 6,188 (PG 76, 788 A)
p. 253,17 et app. crit.	*ἀντιστῆναι* e cod. Z recepit Flac., sed Plat. leg. 1,634 a *(τὴν ἀνδρείαν … πρὸς τἀριστερὰ … δυναμένην ἀντιβαίνειν)* iure cft. Sansone
app. sim. 7	adde: cf. Plut. Philop. 15,7
p. 254,4	Eupolidi vindicavit Wil. (H 14, 1879, 183 = Kl. Schr. IV 19), nunc Eup. fr. 126 K.-A. (fr. 13 Dem.)
26 mg. sin.	adde: a. 490

27 mg. sin.	adde: a. 498
app. sim.	insere: 26 Nep. Milt. 4–6 Iustin. 2,9, 10 sqq. Oros. 2,8,7 sqq.
app. crit. 20	*ἢ τῇ πρώην καταδίκῃ* (Y) Flac., haud probabiliter
p. 255,1 mg. dextr.	adde: a. 490
17.19 et app. crit.	*Λεωντίδα/-τίδος*] *Λεοντίδα/-τίδος* tuetur Sansone, F. J. Frost (CPh 61, 1966, 216 sq.) secutus
app. crit. 26	*ἐν δὲ Μαραθῶνι* (Y) Flac.
p. 256,1 mg. sin.	adde: a. 490
6–15	com. fr. ad. 68 Kock = 696 K.-A.
16 mg. sin.	adde: a. 489/8
17	(FGrH 228 F 44 = fr. 97 W.)
19	*Ξανθιππίδην*] immo *Ξάνθιππον* v. Marm. Par. FGrH 239 A 52 Diod. 11,27,1 (erravit noster)
app. sim.	insere: 13 *λακκοπλούτους*] Themist. or. 23,294 a Apost. 10,43 (Alciphr. 1,92)
26	adde: Aeschin. 3,181
	insere: 27 *ἀνὴρ πένης*] cf. Demosth. or. 23,209 Aeschin. 2,33. 3,258
	28 [Dio Chrys.] or. 64,22; aliter Plut. Cor. 11,2 sq.
app. crit. 28	adde: *τὸ* (S) *Δίκαιος* Sansone dubitanter
p. 257 app. cim.	subiunge: 28 Plut. Cato M. 30,4 Them. 5,7. 11,1 Nep. Arist. 1,2
	29 sq. Aristot. *Ἀθπ.* 22,3
p. 258,3 mg. sin.	adde: a. 482
12 mg. sin.	adde: a. 417
16 et app. crit.	*ἔμελλεν ⟨ἐπι⟩φέρειν τὸ ὄστρακον* cl. cap. 1,2 Alc. 13,6. 7 Sansone, haud absone
app. sim. 5 sq.	adde: Plut. Them. 22,4 sqq. Nic. 11,6 Alc. 13,6 Aristot. *Ἀθπ.* 22,7 Diod. 11,55,3 ('omnia ex Ephoro?' Sansone); cf. etiam Thuc. 8,73,3
app. crit. 2	lectionem codd. Y ut saepius recepit Flac., sed praestat textus qualem praebet cod. S (*ἡ ὀνομασία = ὁ Δίκαιος*)
p. 259,1 et app. crit.	*ἰδίᾳ θέντες* (Y) Flac. Sansone
16 mg. dextr.	adde: a. 480
26 et app. crit.	*ἀπολιπεῖν* (Y) Flac. Sansone, fort. recte

app. sim. 3	adde: Suda s. *Ἀριστείδης* (*α* 3903)
11	adde: Hom. Il. 1,233 sqq.
16	lege: ... cf. Ael. Aristid. or. 3,231 L.-B., adde: Andoc. 1,107 Aristot. *Ἀθπ.* 22,8. De inscriptione Troezenia vide ad Them. 11,5 sq. Calabi Limentani p. 164 sq.
26 sq.	adde: Aeschyl. Pers. 355 sqq. Herodot. 8,75 Diod. 11, 17 Polyaen. 1,30,3 Iustin. 2,12
p. 260,1 mg. sin.	adde: a. 480
p. 261,1 mg. dextr.	adde: a. 480
app. sim. 2	adde: Paus. 1,36,2
	insere: 14 Herodot. 8,76
19	adde: Iustin. 2,13,5 sqq.
app. crit. 9	*σανδαύκης*] cf. v. l. vit. Them. 13,2 (SU)
12	*τοῖς ὁπλίταις* Y] fort. fluxit e Herodot. 8,95
23	*τὸ ζεῦγμα* (Y) Flac. cl. Them. 16,2; sed Persae duo pontes construxerant, cf. Herodot. 7,25,1. 34. 36,1
p. 262,1 mg. sin.	adde: a. 480
app. sim.	insere: 1 Plut. Them. 16,5 Polyaen. 1,30,4; discrepant nuntiorum nomina ab Herodot. 8,110 Diod. 11,19,5 Iustin. 2,13,7 memorata (cf. etiam Nep. Them. 5,1 sq.)
	11 Herodot. 8,100,2 sqq.
p. 263,1 mg. dextr.	adde: a. 480
14 mg. dextr.	adde: a. 479
app. sim.	insere: 26 *ξένους*] cf. Herodot. 9,55,2
app. crit. 6	*ὑπὲρ γῆς* (Blass) Sansone, sed codd. lectionem hic tueri possis
p. 264,1–p. 280 mg. sin./dextr.	addas a. 479 moneo
12	*περιεφράξαντο*] vox rara, nisi dubia; an ex Herodot. 9,70,1? (Sansone)
14 et app. crit.	*Τισαμενὸς* (codd.) tuetur Flac., cl. fort. Herodot. 9,33 sqq.; cf. etiam Paus. 3,11,5 sqq.
16	*ἀνεῖλεν ὁ θεὸς*] (102 P.-W. = Q 154 F.)
21 et app. crit.	*Πολύιδος* (Y) Flac., iure
app. sim.	insere: 25 cf. Plut. mor. 628e Paus. 9,3,9

p. 265,27 mg. dextr.	adde: a. 331?
29 mg. dextr.	adde: a. 328? a. 324?
app. crit. 16	*πεζικὴν* (Y) Flac., sed ab usu Plut. abhorrere videtur
p. 267,8 et app. crit.	*οἳ* secl. Sansone, recte
9 et app. crit.	*Ἀγησίας* (Y) Flac., sed suffragiorum testae dissuadent: cf. F. D. Harvey, Klio 66, 1984, 58–73
14 et app. crit.	*βουλευόμενοι* (codd.) tuetur Sansone, sed constructionem non perspexisse videtur
p. 268,9 et app. crit.	*τούτων δ'* (S) Flac., fort. recte
app. sim.	insere: 19 Paus. 1,27,1
app. crit. 26	adde: *ἑαυτούς* ⟨*τ'*⟩ Vasmanolis
p. 270 app. sim.	insere: 4 aliter de re iudicat mor. 872b
p. 271 app. crit. 25	*ἄκουσι μόνοις* (Y) praefert Sansone
p. 272,22 et app. crit.	*σύνθημα δοῦναι* (Y) cl. Plut. Pel. 11,7. Pomp. 42,3 al. Sansone, iure
p. 273,21 et app. crit.	⟨*θ'*⟩ *Ἥρᾳ* (Sauppe) Sansone, bene
app. sim. 18	adde: cf. cap. 11,3
p. 274,1 et app. crit.	*ἔσοιτο* (Y) Flac. Sansone, fort. recte
app. sim.	insere: 13 Aristodem. FGrH 104 F 2,4 28 Thuc. 3,62,3 sq. Paus. 9,6,2
p. 275,3 et app. crit.	*Ἀρίμνηστος* (Y et Herodot. codd. DRSV) Flac. Sansone, sed *Ἀείμνηστος* praestare videtur: cf. G. Herman, CQ 39, 1989, 93 n. 35, qui cft. Thuc. 3,52,5
app. sim.	insere: 5 Plut. mor. 411f–412b Herodot. 8,135,1 sq. Paus. 9,23,6
app. crit. 6	*τροφωνίου*] ex Herodot. 8,134 fluxisse apparet
p. 276,10	(Simon. fr. 140 B.[4] = 107 D. = nr. 78 Preger = nr. 15 Page, Epigr. Gr.
14 et app. crit.	*τῇ τρίτῃ τοῦ Βοηδρομιῶνος* Sansone e Cam. 19,5 et mor. 349f, fort. recte; sed cf. (E. Badian–) J. Buckler, RhM 118, 1975, 238 sq.
app. sim.	insere: 4 Plut. mor. 872f 8 Paus. 9,2,5 Ael. Aristid. or. 1,190 L.-B.
app. crit. 11	pentametrum (*εὐτόλμῳ – πειθόμενοι*) ex Anth. Pal. inser. Xy. et edd. nonnulli, iniuria; in Plut. codd. non legitur: cf. Wil., Sappho u. Simonides 197 sq.

p. 277,21	*ἀνεῖλεν ὁ Πύθιος*] (104 P.-W. = Q 156 F.)
app. sim.	subiunge: 17 Paus. 9,4,1 sq. 19 aliter rem narrat Paus. 9,2,6 25 *ἀπὸ τῆς κοινῆς ἑστίας*] cf. Plut. Num. 9,11 sq. mor. 385c 27 schol. Ael. Aristid. or. 1,190 L.-B. (III 199 sq. D.) Suda s. *Εὐχίδης* (ε 3827)
p. 278,8 et app. crit.	⟨*αὖτις*⟩ *ἦλθ' αὐθήμερον* Sansone eleganter (*ἦλθεν* ⟨*ἄψ*⟩ *αὐθ.* Madvig)
app. sim.	insere: 6 *Εὐκλείας Ἀρτέμιδος*] cf. Paus. 9,17,1 sq. IG VII 1812
16	adde: cf. etiam Diod. 11,29,1 Philostr. gymn. 24
p. 279 app. sim. 24	lege: cf. Aristot. *Ἀθπ.* 23,3. 24. 41,2
p. 280,16 mg. sin.	adde: a. 478
app. sim. Cap. 23	adde: Thuc. 1,130,2 Aristot. *Ἀθπ.* 23,4 Nep. Arist. 2,2 sq. et Paus. 3,2 sq.
p. 281,1 mg. dextr.	adde: a. 478
3 et app. crit.	*ὑδρευσόμενον* (Y) Sansone, fort. recte
p. 282,3 mg. sin.	adde: a. 477
12 et app. crit.	*ἁρμοδίως* (Y) Sansone, iure: est enim sec. usum Plut. (v. mor. 264a 285b 793a; cf. etiam vit. Sol. 2,3)
19 et app. crit.	*τούτῳ δὲ* (S) *Περικλῆς μὲν* (Y) Flac. Sansone, vix recte
21 mg. sin.	adde: a. 431
app. sim.	insere: 8 fluxit e Demosth. 23,109; cf. Plut. mor. 97c Aelian. v. h. 2,43. 11,9 14 *τὸν ἐπὶ Κρόνου βίον*] ex Hes. OD 111 sqq.; in proverbium abiit, cf. e. g. Plut. Cim. 10,7 Cratin. fr. 176 K.-A. et ibi l. l. Plat. leg. 4,173(b–)e Politic. 272b Aristot. *Ἀθπ.* 16,7 Philo Al. leg. ad Gaium 13 Lucian. Saturn. 7 (cf. 20) Porph. de abst. 4,2 (= Dicaearch. fr. 49 W.) 15 *τὸν … φόρον*] cf. Thuc. 5,18,3
p. 283,1 mg. dextr.	adde: a. 477
20 mg. dextr.	adde: a. 454
app. sim.	insere: 9 sq. cap. 4,3 (Eup. fr. 126 K.-A.) cft. Sansone, haec et sequentia etiam ex illa comoedia fluxisse putans

23 cf. ad cap. 24,2

app. crit. 19 — τὰ πολλά (S) Sansone, sed discrepare videtur a Plutarchi de Aristide iudicio

21 — φησιν Wimmer Flac.; cf. etiam Meritt–Wade–McGregor, The Athenian Tribute Lists III 262 n. 90

p. 284,23 — (p. 51 Kr. = fr. 36 Dittm. = VI A 75 Giann.)

app. crit. 5 — πεινῆν Sansone, sed πεινᾶν apud auctores recentiores non offendit

p. 285,11 — (FGrH 342 F 12 et T 2)

18 et app. crit. — textum traditum sanum esse cl. vit. Per. 11,1 iure contendit Erbse, servant Calabi Limentani Flac. Sansone

19 et app. crit. — ἔταττε (We.) Jacoby ('preferibile' Calabi Limentani); cf. e. g. Plut. mor. 186b Aeschin. or. 3,258 al.

p. 286,15 — (FGrH 228 F 45 = fr. 96 W.)

16 — Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος] (fr. 43 W.)

17 — Ἀριστοτέλης] (fr. 93 R.)

app. sim. — insere: 5 Aeschin. or. 3,258 Aelian. v. h. 10,15 Nep. Arist. 3,3
17 cf. Diog. Laert. 2,26
26 Alciphr. 3,23,1

p. 287,2 et app. crit. — νομοθετῶν ⟨ἂν⟩ tempt. Labarbe (Une allocation pour les filles d'Aristide, AC 64, 1995, 1–14)

11 — Adeas moneo R. Till, Zu Plutarchs Biographie des älteren Cato, H 81, 1953, 438–446. Th. S. Tzannetatos, *Παρατηρήσεις εἰς τὸν Κάτωνα τὸν Πρεσβύτερον, Γέρας Α. Κεραμοπούλλου,* Athen 1953, 528–541

p. 287,14 — Cato inc. ll. rell. 94, p. 90 J.

23 — Cato dicta mem. 28, p. 101 J.

p. 288,6 sq. — (epigr. anon. nr. 160 Page, Further Gr. Epigrams)

11–22 — ORF Cato fr. 9 Malc.^{3}

12 et app. crit. — ἀναγκαίων Cast. (⟨τῶν⟩ ἀναγκαίων Bekker), sed traditum ἀναγκαῖον def. Till Malcovati

25–28 — Cato inc. ll. rell. 95, p. 90 J.

26 — (fr. 188 Malc.$^{2=3}$)

26 mg. sin.	adde: a. 217? a. 216?
app. sim.	insere: 8 cf. cap. 24,1 Cato or. fr. 128 Malc.[3] Liv. 39,40,11
	25 Nep. Cato 1,2
	27 v. ORF Cato fr. 187 Malc.[3]
	28 Liv. 39,40,6
p. 289,1	Cato dicta mem. 29, p. 101 J.
20 et app. crit.	⟨*καὶ*⟩ (Zie.) ut non necessarium respuunt Flac. Sansone, recte
23 et app. crit.	*ἀπεπέμψατο* (Y) def. Sansone cl. Herodot. 1,33 (1,120,6) Plat. ep. 2,312a Cass. Dio fr. 63 (= Zon. 9,21,1) al., fort. recte; sed vox media *ἀποπέμπομαι* ap. Plut. plerumque significat 'repudiare (uxorem)'
app. sim. 1	adde: Plut. Cor. 8,3
	insere: 18 sq. Plut. Pyrrh. 25,2 sqq.
20	lege: mor. 194f et testimoniorum copiam ibi congestam
app. crit. 6.7	*ᾧ … παραθέντι* (Y) Flac., sed displicet hiatus
p. 290,1 mg. sin.	corrige: a. 209
app. sim.	insere: 1 Plut. Fab. M. 21 sq. Cic. Cato 10. 39
	5 sq. Plut. mor. 13a 554f (622c) 1107a [Longin.] de subl. 32,5 (cf. K. Alpers, in: M. Billerbeck – J. Schamp edd., *KAINOTOMIA*: die Erneuerung d. griech. Tradition, Fribourg 1996, 32,5) Cic. Cato 44
11	adde: Cic. Lucull. 5 rep. 5,1,2 Nep. Cat. 3,2 Val. Max. 8,7,1 Quint. 12,11,23
	insere: 16 Cic. de or. 2,271 off. 1,104
app. crit. 23	*πυθόμενος* (Y) def. Erbse, in text. rec. Flac.
p. 291,16 – p. 292,6	Cato dicta mem. 30, p. 101 sq. J.
app. sim.	insere: 8 Nep. Cat. 1,2 sq.
	13 cf. Cic. Cato 10
	18 Plut. Fab. M. 25,2 sq. Liv. 28,40,8 sq.
p. 292,11 sq.	ORF Cato fr. 10 Malc.[3]
app. sim.	insere: 2 sq. Liv. 29,19,12
11	adde: Diod. 34+35,33,3 (Suda s. *Κάτων*, *κ* 1113)

app. crit. 12	*Ῥωμαίων ... οἱ πολλοὶ* (U A²) praefert Sansone
27	*γέροντα καὶ πολιὸν ἤδη* (Aldina Blaß) Flac., fort. recte
p. 293,2(–18)	(ORF Cato fr. 175 Malc.³ = inc. ll. rell. fr. 66, p. 91 J.)
4 et app. crit.	*ἐρέταις* (S), cl. Val. Max. 4,3,11 (nautae) Plin. n. h. 14,91 (= ORF Cato fr. 53 Malc.³) et Frontin. strat. 4,3,1 (remiges), Sansone, iure optimo
17 sq.	Cato ad M. fil. de agr. fr. 11, p. 79 J.
app. sim. 9	lege: Gell. 13,24,1 = ORF Cato fr. 174 Malc.³
p. 294,20 et app. crit.	*ἀπορριπτοῦντας* (Y) praeferunt Flac. Sansone, recte
app. sim.	insere: 8 Plut. mor. 970 ab Aristot. hist. an. 6,24, 577 b 29 sqq. Aelian. nat. an. 6,49 Plin. n. h. 8,175
	12 Herodot. 7,103; cf. Aelian. nat. an. 12,40 (de Miltiade)
14	lege: Plut. Them. 10,10 (= Aristot. fr. 398 R.) Aelian. nat. an. 12,35 (= Aristot. fr. 399 R. = Philoch. FGrH 328 F 116)
app. crit. 22	*μειλίχιον* (Y) Sansone, sed contra usum nostri
p. 295,1	(ORF Cato fr. 54 Malc.³ = inc. ll. rell. fr. 67, p. 91 J.)
9 mg. dextr.	adde: a. 198
27	lege: (Symp. 215 a + e. 221 d sqq.)
28 et app. crit.	*Σωκράτους* (A) Sansone, recte, ut videtur; nam in locis quos Plut. e Platonis Convivio affert Socrates *αὐτὸς καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ* bis laudantur.
p. 296,13	(ORF Cato fr. 254 Malc.³ = dicta mem. 1, p. 97 J.)
15	(ORF Cato fr. 145 Malc.³ = dicta mem. 2, p. 97 J.)
17	(Cato dicta mem. 3, p. 97 sq. J.)
22	(Cato dicta mem. 4, p. 98 J.)
app. sim.	insere: 1 sq. Plat. symp. 215 e saepius laudat Plut.: cf. vit. Alc. 6,1 mor. 69 e 84 c
	7 sq. cf. Plut. Alex. 1,2 sq.

11	adde: Stob. 3,6,61 al.
15	adde: cf. Polyb. 31,25,5 et 5a (cf. Diod. 31,34. 37,3,6)
	insere: 17 Isocr. 8,52
app. crit.	insere: 14 *μὴ ἔχουσαν* Sansone, cl. mor. et Stob.
p. 297,5	(Cato dicta mem. 5, p. 98 J.)
9	(Cato dicta mem. 6, p. 98 J.)
13	(Cato dicta mem. 7, p. 98 J.)
15	(Cato dicta mem. 8, p. 98 J.)
19	(Cato dicta mem. 9, p. 98 J.)
21	(Cato dicta mem. 10, p. 98 J.)
24 et app. crit.	⟨*ἐπ*⟩*έκλυζεν* (Flac. Sansone) valde arridet
26	(Cato dicta mem. 11, p. 98 J.)
p. 298,4	(Cato dicta mem. 12, p. 99 J.)
8	(Cato dicta mem. 13, p. 99 J.)
10	(Cato dicta mem. 14, p. 99 J.)
11	(Cato dicta mem. 15, p. 99 J.)
14	(Cato dicta mem. 16, p. 99 J.)
20 sqq.	(ORF Cato fr. 189 Malc.[3] = dicta mem. 17, p. 99 sq. J.)
app. sim. 10	lege: mor. 198d; cf. Cic. Mur. 61 (de Zenone Stoico) Sall. Cat. 52,8 (de Catone Uticensi)
14	adde: Polyb. 36,14; cf. Cass. Dio fr. 71 (Zon. 9,28,1)
app. crit. 24	corrige: *πράττωμεν* mor. codd. Planudei: *πράττομεν* SY mor. codd. plurimi
p. 299,9	(Cato dicta mem. 18, p. 100 J.)
13	(Cato dicta mem. 19, p. 100 J.)
14	(Cato dicta mem. 20, p. 100 J.)
17	(ORF Cato fr. 79 Malc.[3] = dicta mem. 21, p. 100 J.)
20	(Cato dicta mem. 22, p. 100 J.)
23	(Cato dicta mem. 23, p. 100 J.)
25	(Cato dicta mem. 24, p. 101 J.)
28	*ἀδιάθετος*] quid significet ambigitur; Tzannetatos 533 sqq. revocat versionem quam Rei. (v. Flac. p. 223 adn. ad loc., qui tamen 'adversa valetudine' exprimi credit) temptaverat: 'quod unum diem *per incuriam inanem effluere* pateretur'; obloquitur

	Sansone (ad loc.), notionem 'sine testamento' restituens, recte, ut mihi quidem videtur
29	(Cato dicta mem. 25, p. 101 J.)
app. sim. 13	adde: Caec. Balb. 61; cf. Men. fr. 301 K.-Th. = 262 K.-A.
	insere: 17 cf. Plut. Philop. 3,3 sq. mor. 192c
23	adde: Plut. Ant. 66,7
29	adde: Stob. 4,50,82
p. 300,1	(ORF Cato fr. 120 Malc.^{3} = dicta mem. 26, p. 101 J.)
5	(Cato dicta mem. 27, p. 101 J.)
10 sqq.	(Cato dicta mem. 32, p. 102 J.)
24	*ἐντὸς Βαίτιος*] re vera propter flumen Hiberum
27	(Cato fr. 129, HRR I^2 94 = ORF fr. 55 Malc.^{3} = inc. ll. rell. 68, p. 91 J.)
app. sim.	insere: 12 Liv. 34,8–21
16	adde: Frontin. strat. 4,7,35; cf. quae de Alexandro Magno tradunt Plut. Alex. 32,(5–7) Polyaen. 4,3,6 Curt. 4,15,(5–)7
	insere: 24 App. Ib. 41,167 sqq. Polyaen. 8,17 Cass. Dio fr. 60 (Zon. 9,17) Liv. 34,17,11 Frontin. strat. 1,1,1 vir. ill. 47,2 sq.
p. 301,1 mg. dextr.	adde: a. 195
3 sqq.	(Cato dicta mem. 31, p. 102 J.)
19 mg. dextr.	adde: a. 194
27	(Cato dicta mem. 33, p. 102 J.)
app. sim.	insere: 3 Plut. mor. 199d
13	adde: Athen. 6,273a (= Polyb. fr. 76 B-W.; Posid. FGrH 87 F 59 = fr. 265 E.-K. = fr. 125c Th.) de Scipione Min. Val. Max. 4,3,11, cf. Apul. de mag. 17 (= ORF Cato fr. 51 Malc.^{3} = or. III 1, p. 38 J.)
	insere: 19 aliter rem narrant Nep. Cat. 2,2 Liv. 34,43
p. 302,6 mg. sin.	adde: a. 194
27 mg. sin.	adde: a. 196
app. sim.	insere: 6 Liv. 34,46,2 sq.
Cap. 12	adde: Phleg. FGrH 257 F 36 III (ex An-

	tisth. Rhod. FGrH 508 F 2) Liv. 33, 32 sq.
	insere: 18 Cic. Cato 32
p. 303,1 mg. dextr.	adde: a. 191
13	(Cato dicta mem. 34, p. 102 sq. J.)
17	(Cato inc. ll. rell. fr. 69, p. 91 J.)
app. sim.	insere: 1 Liv. 35,23. 31–33. 39
13	adde: Polyb. 39,1,3 sqq. Gell. 11,8 (= Post. Alb. fr. 1, HRR I^2 53 = FGrH 812 F 1b = Nep. fr. 56 Marshall) Macr. Sat. 1 pr. 13 sqq.
Cap. 13–14	adde: Cass. Dio 19 (Zon. 9,18 sq.) vir. ill. 47,3. 54,2
app. crit. 10	*τὸ δ' οὐκ ἀληθές* (S) Sansone, sed exempla e Platone aliisque auctoribus allata non persuadent
p. 304,1 mg. sin.	adde: a. 191
app. crit. 29	*διάκοσμος καὶ τάξις καὶ* Flac. per errorem, ut videtur
p. 305,1 mg. dextr.	adde: a. 191
28	lege: (fr. 130, HRR I^2 95 = inc. ll. rell. fr. 70, p. 92 J.)
app. sim. 28	lege: Liv. 34,15,9; cf. Cic. Cato 30 sq.
	insere: 20 an color epicus? cf. Hom. Il. 16,348
p. 306,1 mg. sin.	adde: a. 191
23 mg. sin.	adde: a. 187
25 et app. crit.	*ἀποκτεῖναι* cl. Diod. 29,21 defendunt etiam H. H. Scullard, Rom. Politics 220–150 B. C. 302 n. 2 et Sansone, iure
app. crit. 19	*τό τε περὶ τὰς κατηγορίας* (codd.) Sansone, fort. recte
p. 307,2	(Cato dicta mem. 35, p. 103 J.)
9	(Cato dicta mem. 36, p. 103 J.)
15 mg. dextr.	adde: a. 149
22 mg. dextr.	corrige: a. 184
app. sim.	insere: 1 Val. Max. 4,1,8
9	adde: Plut. mor. 784d Solin. 1,113 vir. ill. 47,4
	insere: 16 cf. Cic. Cato 31
	17 sq. *ὡς λέλεκται*] cap. 3,5–7. 11,1–4
app. crit. 18	*διερισάμενος* (codd.) tuetur Flac., vix recte

p. 308,23 sqq.	(Cato dicta mem. 37, p. 103 sq. J.)
app. crit. 10	*πολιτείας* (codd.) in text. recipiunt Flac. (qui vertit 'les citoyens') et Sansone (qui temptat 'political status'), sed neuter persuadet (*φρατρίας* Blass)
	ἔχει] *εἶχε* Sansone dubitanter
p. 309,16 mg. dextr.	adde: a. 197
app. sim. 11 sq.	adde: vir. ill. 47,4 (Liv. 39,43,1 sqq. = Val. Ant. fr. 48, HRR I² 269)
p. 310,1 mg. sin.	adde: a. 192
9	*Λίβιος*] (39,42,8–12 = ORF Cato fr. 69 Malc.³)
13 mg. sin.	adde: a. 184
23	(Cato dicta mem. 38, p. 104 J.)
24 et app. crit.	*Μανίλιος*] fort. leg. *Μάλλιος?* v. Sansone ad loc.
app. sim. 23	adde: Amm. Marc. 28,4,9
p. 311,1 mg. dextr.	adde: a. 184
app. sim. Cap. 18	adde: Nep. Cat. 2,3
app. crit. 4	*τεθνηκότι* cum Y om. Flac., male; cf. Sansone ad loc.
p. 312,1 mg. sin	adde: a. 184
27	(Cato dicta mem. 39, p. 104 J.)
app. crit. 19	*Πορκία βασιλικὴ προσηγορεύθη* (S) cl. Liv. 39,44,7 ('quae Porcia appellata est') Flac. Sansone
p. 313,2	(Cato dicta mem. 40, p. 104 J.)
7	(Cato dicta mem. 41, p. 104 sq. J.)
27	(Cato dicta mem. 42, p. 105 J.)
app. crit. 23	*μὲν οὖν* (Y) praetulerit Erbse
p. 314,12	(Cato inc. ll. rell. fr. 71, p. 92 J.)
20	(Cato inc. ll. rell. fr. 72, p. 92 J.)
app. sim.	insere: 3 *παισὶν ἀποπλήκτοις*] cf. Aristot. rhet. 2,15,1390b 30 sq.
26	adde: Plut. mor. 274a
p. 315,16	(Cato epist. fr. 3, p. 84 J.)
app. sim.	insere: 18 cf. cap. 24,2
app. crit. 13	*ἐν πολλοῖς ἄγμασιν* Sansone dubitanter; vox sane rarissima, sed cf. Plut. Philop. 6,10
p. 316,1 et app. crit.	*ἀπεκρίνετο* (Cor.) praeferunt Flac. Sansone, iure
21 sqq.	(Cato inc. ll. rell. fr. 73, p. 92 J.)

25 et app. crit.	ἔργα πίσσι⟨ν⟩α tempt. Flac.; sed textum corruptum esse docent Müller Graupa (PhW 61, 1941, 60 sqq.) et Sansone; ἐργατησίαν (Y: = ἐργάσιμον?) ut hapax legomenon aeque suspectum (ἐργαστήρια Blass)
p. 317,10	(Cato ad M. fil. de agr. fr. 12, p. 79 J.)
12	(Cato dicta mem. fr. 42a, p. 105 J.)
17	οἱ περὶ Καρνεάδην] (T 7a[1] Mette)
18	Διογένη τὸν Στωικὸν] (SVF III p. 210 nr. 7)
18 et app. crit.	καὶ ⟨Κριτόλαον τὸν Περιπατητικὸν καὶ⟩ Δ. Mette, Lustrum 27, 1985, 66
app. sim.	insere: 24 Cic. de or. 1,45. 2,161. 3,68 rep. 3,9
app. crit. 3	δ' οὖν (Y) Sansone: [δ'] οὖν Sint. Zie. Flac.
18	φιλόσοφον (codd.) post Garzya tuentur Mette Sansone
24.25	ἧς ⟨ἣν⟩ (Madvig) in text. recipiunt Flac. Sansone, fort. recte
p. 318,9	(Cato dicta mem. 43, p. 105 J.)
12	Γάιος Ἀκίλιος] (FGrH 813 T 1b)
25 sqq.	(Cato inc. ll. rell. fr. 74, p. 92 J.)
app. sim. 14	lege: Plin. n. h. 7,112 sq.; cf. Solin. 32,5 sq.
p. 319,11	Ἱπποκράτους] (epist. 5 et 5a Putzger = Smith, IX p. 316 L.)
app. sim. 11	lege: Cato ad M. fil. (de med.?) fr. 1, pp. 77 J. = …
20	lege: … = Plin. n. h. 28,260 = ad M. fil. (de med.?) fr. 3, p. 78 J.
app. crit. 20	τοῦτο (codd.) tuetur Flac., vix recte
p. 320,10	(Cato dicta mem. 44, p. 105 sq. J.)
27	(Cato dicta mem. 45, p. 106 J.)
app. sim.	insere: 1 cf. cap. 20,12
p. 321,8 et app. crit., item p. 324,14 et 15	Σαλωνι⟨αν⟩όν (Rei.) Flac. Conomis (Zie. in vers. Germ.); sed fort. error Plutarchi subest
9	(Cato inc. ll. rell. fr. 75, p. 93 J.)
26	(Cato inc. ll. rell. fr. 76, p. 93 J.)
app. sim.	insere: 3 Aristot. Ἀθπ. 17,3 sq. 19 Plut. mor. 783cd Isocr. 6,44 sq.

	Diod. 14,8,5 (= FGrH 556 T 4) 20, 78,2 Charit. 4,7,2 Aelian. v. h. 4,8 Procop. b. Pers. 1,24,37 Ioh. Scyl. Synops. hist. p. 8,62 sq. Th.
	19 *ἐγγήραμα*] vox rarissima: cf. Cic. Att. 12,25,2. 29,2 (una cum *ἐντάφιον*). 44,2; fort. Attico (et Cornelio Nepoti?) vox familiaris? cf. Shackleton Bailey ad Cic. epist. ad Att. V p. 405 et Sansone ad loc. Plut.
p. 322,14 mg. sin.	adde: a. 146
18 mg. sin.	adde: a. 152
app. sim.	insere: 18 App. Lib. 68,309 sqq.
p. 323,1 mg. dextr.	adde: a. 152
2	*ἀπίστως*] v. Sansone ad loc., qui docet Plutarchum auctores Romanos secutum hic de perfidia Poenorum scribere
11	(Cato dicta mem. 46, p. 106 J.)
15	(Cato dicta mem. 47, p. 106 J.)
app. sim.	insere: 11 Plin. n. h. 15,74 sq.
	15 App. Lib. 69,315 Diod. 34–35,33,3 Liv. per. 49 Vell. 1,13,1 Flor. 1,31,4 vir. ill. 47,8 Aug. civ. D. 1,30
	18 Plut. mor. 88a
p. 324,4 mg. sin.	adde: a. 149
8	(Cato dicta mem. 48, p. 106 J.)
20 et app. crit.	*περὶ τούτου* cl. vit. Sull. 39,1 Sansone, fort. recte
26 et app. crit.	*προελθεῖν* (Y) cl. mor. 202a (de Mario) Sansone, recte
app. sim.	insere: 2 Cic. de off. 1,79
8	adde: Apost. 12,53; cf. Plat. Menex. 100a Gal. de puls. diff. 2,7 (VIII 602 K.)
app. crit. 7	*ἀπεδείκνυτο* (Y) praeferunt Flac. Sansone
p. 325 app. sim.	insere: 14 Plut. Them. 25,3 Aelian. v. h. 10,17 (= Crit. Vors.[6] 88 B 45 D.-K.)
p. 326,25	*Ἀντίπατρος*] (FHG II 338)
app. sim.	subiunge: 23 Plut. Alc. 42,3; v. Jacoby, comm. ad FGrH 114
	28 sqq. cf. Aristot. EN 1,2, 1094b 8 sq. Pol. 1,1,1, 1252a 1 sqq. 1,2,7, 1252b 15 sqq.

p. 327 app. sim.	adde: 4 Plut. Lyc. 9,2 sqq. Lys. 17,4 sqq. 17 sq. cf. Plat. rep. 1,343c sq.
p. 328 app. sim.	adde: 25 cf. Xen. mem. 1,6,10
p. 329,10 et app. crit.	*ἐρέται* iterum Sansone; v. ad. cap. 4,4
p. 330,11	(Cato inc. ll. rell. fr. 77, p. 93 J.)
22 et app. crit.	*ἐν ᾗ* (S) tuentur Flac. Sansone, iure
p. 331 app. crit. 9	*συγκοιμώμενον* (S) def. Erbse
p. 332	Vitas Cimonis et Luculli ediderunt R. Flacelière–E. Chambry (Plutarque. Vies. T. VII. ... Texte ét. et trad., Paris 1972) et C. Carena–M. Manfredini–L. Piccirilli (Plutarco. Le vite di Cimone e di Lucullo, Milano 1990; ibi pp. XLIII–LV uberrimum librorum conspectum ad Plutarchum Cimonem Lucullum pertinentium invenies). – Vitam Cimonis tractat explicatque A. Blamire (Plutarch, Life of Kimon. With transl. and commentary, London 1989; pp. 191–212: conspectus commentationum et philologarum et historicarum).
p. 332,12 mg. sin.	adde: a. 88/7
25 et app. crit.	*οὐκ ὀλίγους* (Y) praeferunt Flac. Manfredini, fort. recte
app. sim.	subiunge: 1 Plut. mor. 558a; cf. Thuc. 1,12,3
p. 333,7 mg. dextr.	adde: a. 87
19 et app. crit.	*ἀνῳκοδόμησαν* (codd.) tuetur Flac., iure; cf. ad Caes. 24,6 (vol. II 2 p. 350); v. tamen Thuc. 1,134,2
23 et app. crit.	*περὶ Στεῖριν αἰολίζοντες, Ἀσβολωμένους* ut edd. veteres distinguit Flac. (cf. Zie. in vers. Germ.; Blamire in vers. Angl.), recte
app. sim.	subiunge: 31 cf. Strab. 17,3,25, p. 840
p. 334 app. crit. 1	*δὲ* cum Rei. deleverit Erbse
p. 335,21	*Ἀρχελάου*] (PLG II 259 B.[4] = fr. 2 West = test. 1 Gentili–Prato = Vors.[6] B 1 D.-K.)
	Μελανθίου] (PLG II 258 B.[4] = fr. 2 W. = test. 7 G.-P. = TrGF 23 T 1 a)
22 et app. crit.	*Κίμωνα* iure secl. West

app. sim.	insere: 7–9 Apollod. 2,98 sqq. 3,36. 2,43 Strab. 1,3,2, p. 48 al.
19	adde: cf. Marcell. v. Thuc. 11 Anon. v. Thuc. 1
23	adde: Thuc. 4,105,1 Paus. 1,23,9 Marcell. v. Thuc. 19
p. 336,4 mg. sin.	adde: a. 489
10	*Στησίμβροτος*] (FGrH 107 = 1002 F 4)
19	*Εὐριπίδειον*] (fr. 473,1 N.² = 647 f Mette)
app. sim. 3	adde: [Demosth.] 26,6 Dio Chrys. 73,6 Liban. decl. 10, 25. 11,6 schol. Ael. Aristid. III 515 sqq. 531 sq. D. al. Nep. Milt. 7,5 sq. Sen. contr. 9,1 pr. Val. Max. 5,3, ext. 3 Quint. decl. 302,5 Iustin. 2,25,19
	insere: 8 Plut. mor. 782 f 800 d; cf. vit. Cim. 15,4 sq. Luc. 44,7
18	adde: cf. Plut. Marc. 21,6
	insere: 21 [Andoc.] 4,33 Suda s. *Ζήνων* (*ζ* 79)
	27 sq. Suda s. *Πολύγνωτος* (*π* 1948) Plin. n. h. 35,59
p. 337,2	*Μελάνθιος*] (fr. 1 D. = W. = G.-P. = TrGF 23 F 1 b)
15.16	*Μελάνθιος*] (PLG II 258 B.⁴ = fr. 3 W. = test. 8 G.-P. = TrGF 23 F 1 a)
24	*Ἀρχέλαον*] (PLG II 259 B.⁴ = fr. 1 W. = test. 1 G.-P. = Vors.⁶ 60 B 1 D.-K.)
app. sim. 6	adde: Athen. 13,589 e (= Antisth. fr. 35 Decl. Caizzi = FGrH 1004 F 7 a; cf. V A 143 Giann.) schol. Ael. Aristid. III 515 D. Nep. pr. 6
p. 338,15	*Ἴων*] (fr. 3 v. Blum. = FGrH 392 F 12)
17 mg. sin.	adde: a. 480
app. sim.	insere: 2 Plut. Them. 9 sq. Herodot. 7,143
	25 Plut. mor. 790 f 795 c
29 sq.	corrige: Diod. 11,44,3–46,3
app. crit.	insere: 7 *φαιδρῶς* A (sec. Manfredini)
23	adde: ⟨*πρὸς*⟩ Steph.
p. 339,30 mg. dextr.	adde: a. 476
app. sim.	insere: 3 Plut. Them. 23,2 sqq. Thuc. 1,128,3 sqq. Arist. *Ἀθπ.* 23,4 Nep. Paus. 2. 4,1 sq. Arist. 2,3

	32 schol. Lycophr. 411 Mela 1,103; cf. Plin. n. h. 27,4
p. 340,10 mg. sin.	adde: a. 476/5
15 et app. crit.	*βούτην* (codd.) tuetur Manfredini
23 sqq.	(153 Preger = III 518 B.^{4} = [Simonid.] epigr. 40b.c.a Page, Epigr. Gr. p. 24)
app. sim. 10	adde: POxy 1610 = Ephor. FGrH 70 F 191, fr. 6
	insere: 24 sqq. Apost. 8,69a (qui *ἦσαν κἀκεῖνοι κτλ.*)
app. crit. 3.4	*ὡς ἔοικεν τὴν μέλλουσαν* (Y) Flac., sed displicet hiatus
15	lege: ...*βοῇ* codd. Paus. (8,8,9), ubi *Βόγην* Palmerius
	insere: 21 ⟨*ἐν*⟩*οικῆσαι* (Naber) Manfredini, fort. recte
p. 341,18 et app. crit.	*σωχάρης* (codd. et mor. 873d) tuentur Flac. Manfr., errorem Plutarchi subesse opinantes, sed cf. praeter Herodotum Plut. Cato M. 29,2
app. sim.	insere: 4 sqq. Apost. 8,41o (qui 4 *τάγ' ἔδωκαν,* 5 ut Aeschines *μεγάλης ἀρετῆς* et 7 *χαίρων ἀμφὶ* [ut cod. k Aeschin.] *ξυνοῖς πράγμασι μόχθον ἔχειν*)
app. crit.	insere: 13.14 secl. Weidner Jacoby (Hesp. 14, 1945, 157 sqq.), sed cf. Blamire p. 113 sq. ad loc.
p. 342,1 mg. sin.	adde: a. 475
17	*χρησμὸς*] (113 P.-W. = Q 164 F.)
28	*διδασκαλίαν*] (TrGF I DID C 3a = Soph. T 36 R. = Aeschyl. T 57 R.)
29 mg. sin.	adde: a. 469/8
app. sim. 1	adde: Heraclid. Polit. fr. 1 Dilts Diod. 4,62,4 Favor. de exil. 9,2
13 sq.	lege: ... Ael. Aristid. or. 3,409 L.-B. et schol. Aen. Gaz. Theophr. p. 60, 6 sqq. Colonna
	insere: 27 Marm. Par. FGrH 239 A 56 (= TrGF I DID D 1 = Soph. T 33 R.) IG II^{2} 2325 I = TrGF I DID A 3a
app. crit.	insere: 26 *μνήμην*] *τιμὴν* coni. Michaelis
29	adde: *ἄρχοντος ... Ἀψηφίωνος* Marm. Par. (Palmerius)

p. 343,12 — *Ἴων*] (fr. 2 v. Blum. = FGrH 392 T 5 a et F 13)

app. crit. 2 — *προελθὼν* (codd.) tuentur Flac. Manfredini

4 — *ἀφῆκεν* (codd.) def. Flac. Hamilton (ad v. Alex. 47,2)

insere: 5.6 *ἀπὸ φυλῆς μιᾶς ἕκαστον*] de coniecturarum abundantia v. Radt ad Soph. T 36

7 *τῇ φιλοτιμίᾳ* Cor. *τὴν φιλονικίαν* Pikkard-Cambridge, dubitanter

11 — corrige: … *γέλας* U (sec. Manfredini)

p. 344,28 — *ἐν Ἀρχιλόχοις*] (fr. 1 K. = K.-A.)

app. sim. 10 sq. — adde: Nep. Cim. 4,1–3 Cic. off. 2,64 (= Theophr. fr. 515 Fortenbaugh)

app. crit. — insere: 7 *τῷ μὲν κίμωνι* A (sec. Manfredini)

10 — *ἐφόδια* (codd.) tuetur Flac.

insere: 24 *γινομένων* U (sec. Manfredini)

p. 345,9 sq. — *Κριτίας*] (fr. 6 D. = G.-P. = 8 W. = Vors.[6] 88 B 8 D.-K.)

app. sim. — subiunge: 11 *Σκοπαδῶν*] cf. Plut. Cato M. 18,5 mor. 527 c

12 *Ἀρκεσίλα*] Paus. 6,2,1 sq. (= FGRH 416 F 3)

14 *Λίχαν*] Plut. mor. 823 e Xen. mem. 1,2,61; de Licha v. Thuc. 5,76,3. 8, 39,2; Olympionica a. 420 verberibus coercetur: Thuc. 5,50,4 Paus. l. c.

18 cf. Isocr. 4,28 sqq. Plat. Menex. 238 a

25 *ἐπὶ Κρόνου*] v. ad vit. Arist. 24,3

26 cf. Plut. Per. 7,4 Aristot. *Ἀθπ.* 28,2

app. crit. 3 — *πρόμῳ*] † *πρώτῳ* Kassel – Austin; de coniecturis vide Kassel ad loc.

8 — *χρῆσθαι* (Y) praeferunt Flac. Manfredini

20 — ⟨*χρείαν*⟩ tempt. Vasmanolis (*Φιλολογικαὶ ζητήσεις εἰς Πλουτάρχου Κίμωνα*, Platon 28, 1976, 277 sqq.)

21 — *ἐδίδαξαν* (codd.) tuentur Flac. Vasmanolis (l. c.) Manfredini, sed obstat dativus

p. 346,2 mg. sin.	adde: a. 462
app. sim.	insere: 2 sqq. Plut. Per. 7,8 Dem. 14,1 Aristot. *Ἀϑπ.* 41,2 Aelian. v. h. 2,43 (= Stob. 4,32,10). 3,17. 11,9 (cf. Plut. mor. 186b)
p. 347 app. sim. Cap. 12	adde: Plut. Them. 14,3 Liban. decl. 16,61
app. crit. 2	*ἀπονίας* (Kron.) praetulerim
15	*κατέστρεφε* (S U A^1) probat Erbse
p. 348 app. sim. 13 sq.	adde: Simonid. fr. 105 B.^{4} = 115 D. = [Simonid.] epigr. 46 Page (Epigr. Gr. p. 77) Lycurg. Leocr. 72 Ael. Aristid. or. 3,139 sq. L.-B. Paus. 1,29,13 sq.; cf. 10,15,4 Polyaen. 1,34,1 Harpocr. s. *Εὐρυμέδων* Nep. Cim. 2,2 Pomp. Mela 1,78 Frontin. strat. 2,9,10
app. crit.	insere: 5 *διήλλαξεν* Flac. (per errorem?)
	19 *τετταράκοντα* ex Ephor. F 191 et Diod. Jacoby
p. 349,22 mg. dextr.	adde: a. 449
app. sim.	insere: 10 Dio Chrys. 73,6
21	adde: Aristodem. FGrH 104,13,2 Demosth. 19,273 Diod. 12,4,4 sqq. Amm. Marcell. 17,11,3
app. crit. 15	*Ὕδρῳ* tuentur Flac. (qui tamen de nomine dubitat) Blamire Manfredini; cf. Piccirilli et Blamire, comm. ad loc. (*Σκύδρῃ* temptaverat Cor.)
	insere: 23 *ἀεὶ*] *ἡμέρας* Cob.
p. 350,22 mg. sin.	adde: a. 465/4
27 mg. sin.	adde: a. 463/2
app. sim.	insere: 3 Paus. 1,8,2
	6 cf. Paus. 1,28,3
	8 Andoc. 3,7 Aeschin. 2,173 sq.
	9 *ὕστερον*] cf. Plut. Per. 13,7 Plat. Gorg. 455de
27	adde: Thuc. 1,101,1 sqq. Diod. 11,70,1
p. 351,11 sq.	*Στησίμβροτος*] (FGrH 107 = 1002 F 5)
27 mg. dextr.	adde: a. 462
app. sim.	insere: 5 Andoc. 3,3 Aeschin. 2,172 Paus. 4,24,6 schol. Ael. Aristid. III 528 D. (= Theop. FGrH 115 F 88) Nep. Cim. 3,3

11 — adde: Aristot. Ἀθπ. 27,1; aliter Athen. 13,589 e (= Antisth. fr. 35 Decl. Caizzi = FGrH 1004 F 7 a)
insere: 22 Plut. Per. 7,8. 9,5 mor. 812 cd (cf. 805 d) Aristot. Ἀθπ. 25 al. Diod. 11,77,6; cf. Paus. 1,29,15
27 πλὴν ὀλίγων] Aristot. Ἀθπ. 57,3; cf. Lys. 1,30 al. Demosth. 23,22. 24 [Demosth.] 59,80

app. crit. 23 — corrige: ἀνεχθέντες U[1] (sec. Manfredini)

p. 352,1 mg. sin. — adde: a. 461
7 — Εὐπόλιδος] (fr. 208 K. = 221 K.-A.)
18 — Κλειτοριάς] v. L. Piccirilli, RFIC 110, 1982, 278–282
19 — Στησίμβροτος] (FGrH 107 = 1002 F 6)
app. sim. 5 — lege: cf. cap. 4,6 et ibi l. l., adde: schol. Ael. Aristid. III 515. 518 D.; cf. Plut. Alc. 19,3 et 22,4 Harpocr. s. Θέτταλος (= Heliod. Perieg. FGrH 373 F 5)
app. crit. 3 — τὰς ἄνω trp. Erbse, probat Vasmanolis, recte, ut opinor
18 — adde: cf. Raubitschek, RE XVIII 1. H. 1999 (Οὔλιος nr. 2)
20 — τὸν Περικλέα (Y) Flac.

p. 353,10 sq. — Στησίμβροτος] (FGrH 107 = 1002 F 7)
16 mg. dextr. — adde: a. 464
app. sim. 14 sq. — adde: Ael. Aristid. or. 3,137 L.-B.

p. 354,1 mg. sin. — adde: a. 464
18 — Κριτίας] (Vors.[6] 88 B 52 D.-K.)
21 — Ἴων] (fr. 4 v. Blum. = FGrH 392 F 14)
app. sim. — subiunge: 18 Ael. Aristid. or. 3,137 L.-B.
25 cf. Thuc. 1,103,4
app. crit. 5 — συναρπασόμενοι (A) Flac.
insere: 17 ⟨κατα⟩πατηθῆναι dub. Manfredini, haud male

p. 355,6 mg. dextr. — adde: a. 462
11 mg. dextr. — adde: a. 461
16 mg. dextr. — adde: a. 457
app. sim. 6 — adde: Diod. 11,64,2 sq. Paus. 1,29,8. 4, 24,6
insere: 9 Plut. Per. 95 [Andoc.] 4,33 Ael. Aristid. or. 3,146 L.-B. (c.

	schol. III 515 D.) Suda s. *ἀποστρακισθῆναι* (*α* 3563). *Κίμων* (*κ* 1621) *ὀστρακισμός* (*ο* 717) Nep. Cim. 3, 1 sqq.
app. crit. 15	*Δωριεῖς* (Sint.) Flac.
p. 356,1 mg. sin.	adde: a. 457
18	*διακοσίας*] (S^{sscr} U^{sscr} A^{1} Thuc.) praeferunt Flac. Manfr.
app. sim.	insere: 3 Plut. Per. 10,4 sq. Aristodem. 12,1 sq.
11 sq.	adde: Andoc. 3,3 Aeschin. 2,172 Aristodem. 11,3 Diod. 11,86,1. 12,3,1 sq. Nep. Cim. 3,3 sq. (cf. Paus. 1,29,13)
p. 357,17 mg. dextr.	adde: a. 450
app. sim.	insere: 14 Thuc. 1,112,3 Diod. 12, 3,3 sq.
app. crit. 8	*ἀπέτεμε* (codd.) Flac., sed consuetudo sermonis obstat (cf. e.g. Polyaen. 4,20) *ἐνέτεμε* Blamire dubitanter (cf. vit. Sol. 9,1)
16	*πάλιν ἔπλει* (codd.) frustra def. Vasmanolis *περὶ Κιλικίαν* Flac. cl. vit. Them. 31,4 *εἰς Κύπρον ἔπλει* Sauppe (et Zie. in vers. Germ.)
p. 358,1 mg. sin.	adde: a. 450
app. sim.	subiunge: 11 Aristodem. 13,1 Diod. 12,4,6 schol. Ael. Aristid. III 515 D. Suda s. *Κίμων* (*κ* 1620)
app. crit. 1	corrige: *πευσομένους* iam Br. (sec. Manfredini)
p. 359 app. sim.	subiunge: 6 sq. *τὰ … Κιμώνεια*] cf. Marcell. vit. Thuc. 17. 32 Suda s. *Κιμώνεια λείψανα* (*κ* 1622)
	9 *Ναυσικράτης*] eundem esse atque Naucratem, Isocratis discipulum, contendit Ruhnken (Hist. crit. 84), cf. Blass, Att. Bereds. II 448 sq.; recepit Zie. in vers. Germ.
13 sqq.	Th. S. Tzannetatos, *Παρατηρήσεις εἰς τὸν Λούκουλλον τοῦ Πλουτάρχου*, EEAth 5, 1954/55, 342 sqq. S. R. Swain, Plutarch's characterization of Lucullus, RhM 135, 1992, 307 sqq.

app. sim.	subiunge: 14 cf. Cic. Verr. 2,4,147
	20 cf. Diod. 36,8,5 sq. Cic. de prov. cons. 22 off. 2,50 Lucull. 1 (Quint. 12,7,3 sq.)
app. crit.	insere: 16 *Καικιλία* (Steph.) probant Conomis Manfr.
p. 360,4–26 (paucis omissis)	L. Licin. Luc. FGrH 185 T 1
5	*Σύλλας*] (fr. 1, HRR I^2 195)
10	(TGF = TrGF II fr. ad. 391)
app. sim.	insere: 24 cf. Cic. Att. 1,19,10 (= Luc. FGrH 185 T 2)
app. crit. 10	*διεστρόβει*] imperfectum hoc loco 'e nexu sermonis' fluxisse iure adnot. Kannicht et Snell. (*διαστροβεῖ* tamen Flac.) Fragmentum Aeschyli 'Dictyulcis' ascribere voluit Stark (RhM 102, 1959, 341 sqq.).
15	adde: *ὥσπερ* ⟨*εἰκὸς*⟩ tempt. Wachendorf, sed textus sanus est
21	adde: *Σισένναν* praetulerit Conomis
p. 361,1 mg. dextr.	adde: a. 79
4 mg. dextr.	adde: a. 89
9 mg. dextr.	adde: a. 87
app. sim.	insere: 2 Dessau, ILS 60 Cic. Lucull. 1; cf. off. 2,57 Val. Max. 2,4,6 Plin. n. h. 8,19 (= Fenest. fr. 13, HRR II 82) Gran. Licin. 36,6
13	lege: Ios. ant. Iud. 14,114 (= Strab. FGrH 91 F 7) …
21	adde: Aelian. v. h. 12,30
p. 362,1 mg. sin.	adde: a. 87/6
app. sim.	subiunge: 4 vir. ill. 74,2
app. crit.	insere: 2 *νοθετοῦντι* U (sec. Manfredini)
31	corrige: *ὅσοι*: em. Anon. (sec. Manfredini)
p. 363,27 mg. dextr.	adde: a. 86
app. crit.	insere: 3 *ἀναμένων* codd.: em. Rei. (sec. Manfredini)
	6 ⟨*δι*⟩*εσώθη* Sakorraphus, fort. recte
	23 *οἴεσθαι* U (sec. Manfredini)
p. 364,1 mg. sin.	adde: a. 85
29 mg. sin.	adde: a. 85/4

app. sim.	insere: 11 App. Mithr. 25,100
p. 365 app. sim. 6	adde: Diod. 37,27 Vell. 2,18,3 (= Theoph. Myt. FGrH 188 T 4b); cf. App. Mithr. 21,80
23	adde: cf. Plut. Sull. 38,2
28	adde: Eutrop. 6,6,1
app. crit. 8	*κακοδαιμονῶντας* (Sol.) Flac. Manfredini, fort. recte
p. 366,1 mg. sin.	adde: a. 74
app. sim. 18	adde: cf. Sall. hist. 3,17
	insere: 25 cf. Sall. hist. 2,98,10
app. crit. 24	adde: *χειρισάμενος* A[r] (sec. Manfredini)
p. 367,1 mg. dextr.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 6 cf. Sall. hist. 3,18
	26 cf. Plut. Pomp. 17,2. 18,1 sq. Sert. 13,1
22	adde: Memn. FGrH 434, 1,27,1
app. crit. 13	adde: *δὲ* om. U (sec. Manfredini)
15.16	*οὐδὲ* ... *οὐδὲ* (codd.) tuentur Flac. Erbse *οὔτε* ... *οὔτε* (Ri.) Manfredini, recte
28	*Λευκόλλου* Flac.
p. 368,1 mg. sin.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 12 Sall. hist. 3,19
17 sq.	adde: Strab. 12,8,11, p. 575 Memn. FGrH 434, 1,27,3 (Plut. Pomp. 31,10) Sall. hist. 3,20
app. crit.	insere: 24 *ἀπειλὰς*] *ἀγέλας* tempt. F. W. Schmidt (Verisimilia, Progr. Neustrelitz 1886, 19)
p. 369,1 mg. dextr.	adde: a. 74
app. sim. 13	adde: vir. ill. 74,4
app. crit.	insere: 14 *αὐτοῦ* Y (sec. Manfredini)
p. 370,1 mg. sin.	adde: a. 74
app. sim.	subiunge: 12 Plut. Sert. 24,4 App. Mithr. 68,288 al. (v. app. crit. 12) Oros. 6,2,12
p. 371,1 mg. dextr.	adde: a. 74
app. sim. cap. 9	lege: ... Strab. 12,8,10 sq., p. 575 sq. ... Flor. 1,40,15 sq. ... Diod. 37,22b, adde: Cic. Mur. 33 imp. Cn. Pomp. 20 pro Arch. 21 Frontin. strat. 4,5,21 Eutrop. 6,6,3 Sidon. c. 22, 163 sqq.
app. crit. 2	*ἐπιλείψοντα* (codd.) def. Erbse

p. 372,1 mg. sin.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 11 cf. quae Sall. hist. 3,37 et Frontin. strat. 3,13,6 de nuntio a Lucullo ad Cyzicenos misso narrant
20	adde: Porph. de abst. 1,25,8 sq.
p. 373,1 mg. dextr.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 15 Memnon 28,3 App. Mithr. 76,327 sq. Sall. hist. 3,38 sq. (4,69, 14) Flor. 1,40,17 Oros. 6,2,19
app. crit. 3	*ἀκρίτου*] ut vidit Erbse (Flac. Manfr.) nil mutandum (*ἀπ' ἄρκτου* Rei., unde *ἀπαρκτίου* Zie.; *ἀκράτου*, cl. vit. Nic. 21,9 mor. 367d 626d, Conomis frustra): cf. Arat. Phaen. 930 sqq.
	insere: 9 *ἰνηλίω* U (sec. Manfredini)
p. 374,1 mg. sin.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 1 Sall. hist. 3,40 Eutrop. 6,6,3
21	lege: ... Memnon 28,3 sq. ...
app. crit.	insere: 25 *χίμων* U (sec. Manfredini)
p. 375,1 mg. dextr.	adde: a. 74
app. sim.	insere: 1 Suda s. *Λούκουλλος* (*λ* 688)
	22 sq. cf. cap. 8,5 et ibi l. l. (App. Mithr. 77,338 Oros. 6,2,22)
app. crit. 8	*λῆμνον* (codd.) tuetur Flac.
10	post *πρὸς Νέας* Sint. adde: cl. Steph. Byz. s. *Νέαι*
p. 376 app. sim. 1	corrige: App. Mithr. 77–78,339 sqq. Memn. 29,2 sqq. Sall. hist. 3,52 sqq. 4,69,14 ...; adde: Flor. 1,40,18 sq.
28	adde: Eutrop. 6,8,2
p. 377,1 mg. dextr.	adde: a. 73
app. sim.	subiunge: 18 *ὕστερον*] cf. cap. 32,3 sqq.
	19 cf. Sall. hist. 3,58
	30 App. Syr. 48,247 sq.; cf. Memn. 31,3
p. 378,1 mg. sin.	adde: a. 73
app. sim.	insere: 1 cf. Strab. 16,2,3, p. 749 (Ios. ant. Iud. 13,419 sqq. bell. Iud. 1,116)
	3 cf. cap. 22,7 Memn. 29,6 App. Mithr. 104,485 Iustin. 38,3,2
	17 Phleg. Trall. FGrH 257 F 12,3 App. Mithr. 78,345
22	adde: Memnon 29,8
p. 379,1 mg. dextr.	adde: a. 72
app. sim.	insere: 16 cf. Sall. hist. 4,6

app. crit. 5	adde: *παριέναι* coni. Madvig
9	*ἐπὶ τόπῳ τὸ στρατόπεδον ἀσφαλεῖ* trp. Sint., fort. recte
p. 380,1 mg. sin.	adde: a. 72
app. sim.	insere: 7 *Δαρδάριοι*] cf. Strab. 11,2,11, p. 495
p. 381,1 mg. dextr.	adde: a. 72
app. sim.	insere: 10 App. Mithr. 80–81,359 sqq.; cf. Sall. hist. 4,69,14
14	lege: Memnon 29,8 sqq. Phleg. Trall. FGrH 257 F 12,3
25	lege: ... Memnon 30,1
app. crit. 29	⟨*δι*⟩*ήρπαζον* (Zie.) praetulerim
p. 382,1 mg. sin.	adde: a. 71
app. sim.	insere: 8 cf. Eutrop. 6,8,3
27	adde: Strab. 12,3,31, p. 557 sq.
p. 383,1 mg. dextr.	adde: a. 71
app. sim.	insere: 9 *Μονίμη*] cf. Plut. Pomp. 37,3 App. Mithr. 21,82. 27,107. 48,187
p. 384,1 mg. sin.	adde: a. 71
app. sim. Cap. 19	adde: App. Mithr. 82,369 Memnon 31,2 Cic. imp. Cn. Pomp. 21 Sall. hist. 4,13 Eutrop. 6,8,4
	insere: 16 *Καλλίμαχος*] cf. cap. 32,5
p. 385,1 mg. dextr.	adde: a. 71
app. sim.	insere: 5 Sall. hist. 4,15
	20 Strab. 12,3,14, p. 547 (= Theop. FGrH 115 F 389)
28	lege: Varro fr. 282 Fun. Serg. explan. in Donat. 1 (GL 4,529,10 Keil) = Tyrannio T 5 Haas; adde: Suda s. *Τυραννίων* (τ 1184) = Tyrannio T 1 Haas
p. 386,1 mg. sin.	adde: a. 71
app. sim.	insere: 9 sqq. cf. App. Mithr. 62–63, 259 sqq.
	16 sq. *σχοινισμοὶ – ἵπποι*] cf. Sen. de ira 3,3,6
app. crit. 8	genitivum sine praepositione iure def. Erbse, cl. vit. Nic. 28,1
18	⟨*ἐν*⟩ *ἡλίῳ* (Rei.) probant Flac. Erbse, recte
p. 387,1 mg. dextr.	adde: a. 71/70
app. sim.	insere: 12 cf. cap. 19,1 (et ibi l. l.)
	25 *Ζαρβιηνός*] cf. cap. 29,8

app. crit. 21	*ἐπεὶ* (codd.) tuentur Flac. Manfredini, recepto *περιέμενεν* (Leop.)
p. 388,1 mg. sin.	adde: a. 71/70
app. sim. 30	lege: Memnon 31,3
p. 389,1 mg. dextr.	adde: a. 71/70
8–p. 390,4	Metrod. Sceps. FGrH 184 T 3
app. sim. 8	lege: Memnon 31,1. 38,1 App. Mithr. 82,368 Cic. imp. Cn. Pomp. 23
16	lege: Strab. 13,1,55, p. 609 sq. (= Metrod. Sceps. FGrH 184 T 2)
app. crit. 1	adde: *βασιλεύων* U (sec. Manfredini)
p. 390,1 mg. sin.	adde: a. 71/70
app. sim.	insere: 20 App. Mithr. 76,330
24	adde: Memnon 37 Cic. imp. Cn. Pomp. 21 Eutrop. 6,8,2 Oros. 6,3,2 sq.
p. 391,2 mg. dextr.	adde: a. 70
21	(fr. 8, HRR I^2 198)
app. sim.	insere: 6 Strab. 12,3,11, p. 546
	10 Apoll. Rh. 2,955 sqq.
app. crit.	insere: 1 *τὴν* eras. A (sec. Manfredini)
	18 *ὡς λέγεται* om. U (sec. Manfredini)
p. 392 app. sim. 1	corrige: ... Cass. Dio 35,50,2, adde: Memnon 37,6 (cf. Tac. ann. 15,26,2 sqq.)
	insere: 26 cf. Xen. an. 1,4,18
app. crit. 7	lege: *πεζοὺς ἱππεῖς* Laur. conv. soppr. 169; sed lectionem soli Parisino 1679 adscribunt Flac. Manfr.
p. 393,1 mg. dextr. usque ad p. 402,1 mg. sin.	adde: a. 69
p. 394 app. sim.	subiunge: 20 Strab. 11,14,15, p. 532 (= FGrH 679 F 1). 12,2,9, p. 539 App. Mithr. 67,285. 84,379 sqq. Steph. Byz. s. *Τιγρανόκερτα* (= Asin. Quadr. fr. 24, HRR II 145 = FGrH 97 F 18)
app. crit.	insere: 10 *σεκστίλιον* SY: em. Sol. (sec. Manfredini)
24	adde: *περικόψαντα* A (sec. Manfredini)
p. 396 app. sim.	subiunge: 1 Phleg. Trall. FGrH 257 F 12,10 Memnon 38,4 App. Mithr. 85,382 Sall. hist. 4,64 sqq. Eutrop. 6,9,1 Fest. brev. 15

p. 397 app. sim. 8	adde: App. Mithr. 85,384 Suda s. *Λούκουλλος* (*λ* 688)
p. 398,10 mg. sin.	adde: 6. Oct. 69
app. sim. 8	adde: Plut. Cam. 19,11
Cap. 28	adde: Cic. pro Arch. 21 Frontin. strat. 2,2,4
app. crit. 3	corrige: *προτάγμασι* SY (*προστ-* recc. nonnulli) sec. Manfredini (*προτάγμασι* tuetur Flac.)
7	*Σκιπίωνος* (SY) tuetur Manfredini; valde dubito an recte
10	adde: *νωνῶν* Sint.
17	*συναιρήσειν* (codd.) tuetur Flac.
19	*κατατεταγμένην* (Am. Cor.) Flac.
p. 399 app. sim.	insere: 25 *διάδημα*] cf. cap. 36,6. 46,2
app. crit. 11	*ἀλλ' ἀλαλάξαντες καὶ φεύγοντες* (codd.) Flac., vix recte
p. 400,1	*Ἀντίοχος*] (T 7 Mette)
6	*Λίουιος*] (fr. 26 W.-M.)
app. sim.	insere: 25 Sall. hist. 4,68; cf. 4,69,15
30	adde: Fest. brev. 15
app. crit.	insere: 28 *τεθάρρυνε* U (sec. Manfredini)
p. 401 app. sim. 22	adde: cf. Oros. 6,3,7
app. crit. 8	*ἀποδεικνύναι* (codd.) tuentur Flac. Manfredini
p. 402 app. sim.	insere: 26 cf. cap. 24,1
app. crit. 16	*πρέσβειαν* (codd.): construct. ad sensum iure def. Erbse, tuetur Manfredini
24	corrige: *τὸν* S: *τῶν* UA (sec. Manfredini)
26	lege: ... et Laur. conv. soppr. 169 ...
p. 403,1 mg. dextr. usque ad p. 407,1 mg. dextr.	adde: a. 68
app. sim. 26	adde: Diod. 31,17a
app. crit.	insere: 19 *ἐξαίρων* codd.: em. Rei. (sec. Manfr.)
23	corrige: *ἀρτάξαντα* ante ras. UA (sec. Manfredini)
29	adde: *αὐτῶν* A (sec. Manfredini)
p. 404 app. sim.	subiunge: 8 Sall. hist. 4,74 18 Sall. hist. 4,75

p. 405,1	*Λίονιος*] (fr. 27 M.-W.)
app. sim. Cap. 32	adde: Cic. imp. Cn. Pomp. 23 sq. Liv. per. 98 Fest. brev. 15
	insere: 26 Strab. 16,1,23, p. 747 Plin. n. h. 6,42
p. 406,29	*Σαλούστιος*] (hist. 5,10 M.)
app. sim.	insere: 2 *Καλλίμαχος*] cf. cap. 19,2 sq. 27 cf. cap. 1,4 sq.
app. crit.	insere: 4 *βαλλόμενος* U (sec. Manfredini)
	7 *θῆνας* U (sec. Manfredini)
p. 407,5 sqq.	cf. W. G. Tatum, Lucullus and Clodius at Nisibis, Athenaeum 79, 1991, 569–579
app. sim. 8	adde: Vell. 2,33,1 sq.
	insere: 13 Sall. hist. 5,14 sq. Cass. Dio 36,2,2
	21 Plut. Cic. 29,4 Caes. 10,6 Cic. Mil. 73
app. crit.	*οὐ* tuetur Flac., iniuria
p. 408,1 mg. sin.	adde: a. 68/7
app. sim.	insere: 27 App. Mithr. 88–89, 401 sqq. Liv. per. 98
app. crit.	insere: 12 *κατερείψαντες* Herw. Naber
29	lege: ... Laur. conv. soppr. 169 ...
p. 409,1 mg. dextr.	adde: a. 67
app. crit. 1	lege: *ἐπελθὼν* Laur. conv. soppr. 169: ...
	insere: 18 *παραμενεῖν* Ri.
27	*καὶ* [*οἱ*] ⟨*δέκα*⟩ *πρέσβεις* Manfredini (*καὶ οἱ πρέσβεις* Flac.)
	insere: 28 *ὡς* ⟨*ἤ*⟩*δη* Mu.
p. 410,1 app. sim. 4	adde: Cass. Dio 36,43; cf. Vell. 2,33,1
14	adde: Cass. Dio 36,46,2
	insere: 18 Strab. 12,5,2, p. 567
p. 411,1 mg. dextr.	adde: a. 66
app. sim.	insere: 1 Vell. 2,33,2
	19 cf. cap. 28,7 Crass. 18,4. 37,1 sq.
Cap. 37	adde: vide ad cap. 39,1; cf. Cic. Lucull. 3 Vell. 2,34,2
p. 412,1 mg. sin.	adde: a. 66
app. sim. 26	adde: Diod. 4,21,4 Varro de vit. p. R. 4 F 125a Ripos.
app. crit. 5	textum traditum sine lac. tuetur Flac., vix recte
25	corrige: *ἐνακοσίας* SA (sec. Manfredini)

p. 413,26 et app. crit.	*ὥσπερ* [*οὐ*] (Rei.) cl. mor. vit. Pomp. optimo iure commendat Erbse, *οὐ* iniuria tuentur Flac. Manfr.
app. sim.	insere: 5 Plut. Pomp. 46,5 sq.
	13 cf. Plut. Mar. 34,5 sq. Sall. Iug. 63,6 Vell. 2,11,1 Flor. 2,9,6
29	lege: ... Athen. 6,274 ef. 12,543 a (= Nicol. Dam. FGrH 90 F 77 a + b)
app. crit. 2	*ἡ τοῦ ἀδελφοῦ διαβολή* (Cor.) Manfredini; *ἡ τῶν ἀδελφῶν δ.* (codd.) tuetur Flac., male
14	corrige: *σκιμβρικαῖς* SUA^{ac} (sec. Manfredini)
23	corrige: *ἀπολειπούσης* S *ἀπολιπ-* UA (sec. Manfr.)
p. 414 app. sim. 5	adde: Varro r. r. 1,2,10 Vell. 2,33,4
10	adde: Varro r. r. 3,3,10 Tac. ann. 6,50,1 Suet. Tib. 73,1
app. crit.	insere: 3 *καὶ*^{1} del. Cor.
	10 *λουκουλλιανοὶ* SY *λευκουλλιανοὶ* ZB: corr. Li. (sec. Manfredini)
p. 415 app. crit.	insere: 1 *νεοπλούτου* tempt. Naber
17	corrige: *δ' ὡς* UA: *δ' ὡς ὁ* SC (sec. Manfredini)
26	corrige: *μηδιάσαντα* U^{ac} (sec. Manfredini)
31	*ἐπὶ τοῦτο* (codd.) tuetur Flac., vix recte
p. 416 app. crit. 10	adde: *ἔχει* U (sec. Manfredini)
p. 417,10 sqq.	cf. C. P. Jones, Plutarch, Lucullus 42, 3–4, H 110, 1982, 254–256
14	*Καρνεάδου*] (T 14 Mette)
	Φίλωνος] (T 5 Mette)
16	*Ἀντίοχον*] (T 6 a Mette)
app. sim.	subiunge: 23 *ὥσπερ εἴρηται*] cap. 41,4
p. 418,4 mg. sin.	adde: a. 60
10 mg. sin.	adde: a. 59
22 mg. sin.	adde: a. 58
26	(fr. 10, HRR II 37 = 51 Malc.^{3} = 52 Marshall)
app. sim. 9	adde: App. b. c. 2,43 sqq.; cf. Cic. Sest. 132
Cap. 43	adde: Plut. Cic. 31,5 sq. Caes. 21,8

	Pomp. 48,9 Cat. m. 34 sqq. mor. 792 bc Sall. hist. 1,10
p. 419 app. sim.	subiunge: 4 Plut. Sull. 38,6 App. b. c. 1,500 Liv. per. 90
	12 cf. cap. 1,9 mor. 484 d Sen. cons. ad Polyb. 15,1
	14 Vell. 2,48,6
app. crit. 3	adde: *καθάπερ* ⟨*ἂν*⟩ (Rei.) Flac. Manfredini
p. 420 app. crit.	insere: 1 ⟨*ἐκ*⟩ vel ⟨*ἀπὸ*⟩ *τῶν* Sol.
p. 421 app. crit.	insere: 31 *στρατιωκῷ* U A[1] (sec. Manfredini)
p. 422 app. sim. 11	adde: Fest. brev. 14
	insere: 29 Plut. Pomp. 33,4 sq. mor. 336 e
app. crit.	insere: 4 *ἀκούσειαν* Plat.
18	corrige: ...: *βασιλείων* SU *βασιλειῶν* A (sec. Manfr.)